Z + [illegible]

DECURIÆ

ANNORUM SECUNDÆ

MISCELLANEORUM MEDICO-PHYSICORUM

Sive

EPHEMERIDUM GERMANICARUM ANNUS DECIMUS.

COLLEGIUM ACADEMIÆ NATURÆ CURIOSORUM.
L
NUNQUAM OTIOSUS
EPH RID. GER MEDICO-PHYSICAR CURIO RUM.
DEC. II. AN. X.
ANIMALIA. MINERALIA. VEGETAB.
ANATOM. CHYMIA. BOTANICA.
GERMANIA
Bohemia
Vienna
Misnia

MISCELLANEA CURIOSA
SIVE
EPHEMERIDUM
MEDICO-PHYSICARUM
GERMANICARUM
ACADEMIÆ
IMPERIALIS
LEOPOLDINÆ
NATURÆ CURIOSORUM,
DECURIÆ II.
ANNUS DECIMUS,
ANNI M. DC. XCI.

Continens

Celeberrimorum Virorum,

Tùm Medicorum, tùm aliorum Eruditorum in Germaniâ & extra Eam

OBSERVATIONES
MEDICO-PHYSICO-CHYMICO-MATHEMATICAS.

Cum

APPENDICE,

Et Privilegio Sacræ Cæsareæ Majestatis.

NORIMBERGÆ,
Sumptibus WOLFGANGI MAURITII ENDTERI.
ANNO M. DC. XCII.

POTENTISSIMO
INVICTISSIMOQUE
IMPERATORI
LEOPOLDO
SEMPER AUGUSTO,
PIO, JUSTO, FELICI;
ROMANORUM,
GERMANORUM,
HUNGARORUM,
BOHEMORUM,
DALMATARUM,
CROATORUM

ET

ET
SLAVORUM
REGI,
AUSTRIÆ SUPREMO DUCI
&c: &c. &c.
PATRI PATRIÆ,
ARTIUM AC SCIENTIARUM
STATORI OPT. MAX.
S.

Tu

TU quoque CÆSAREIS liber excipiende tablinis
Protinus Auguſtum limen adire paras.
Si neſcis, aditus duro cuſtode tenentur:
Stant vigiles horæ, limine quæque ſuo.
Hæ ſubeant orbis, partito munere, curas,
Nec potis eſt ulla parte vacare dies.
Illa Scythas reſpicit: tonſos domat altera Gallos:
Hæc Aſiæ: hæc terris conſulit Heſperiis.
Cogitat hæc Batavos: validis favet illa Britannis:
Vult horam Rhenus, Danubiusque ſuam.
Una eſt, Auguſtos quæ poſſit pandere poſtes,
Cum removet ſacras Pallas amica dapes.
Nam quod per ludum tempus mortalibus ægris
Effluit, egregiis artibus illa dicat.
Hæc Sophien ducit ſecum, cultamque Thaliam,
Quotque habet his ſimiles Græcia docta Deas.
Quas inter noſtris locus eſt quandoq; Camenis,
Naturæ ad tectos cum juvat ire lares.

His animum CÆSAR ſtudiis de mole remittit
Imperii, ad conſtans mox rediturus opus.
Ergo ubi ſecreti patuere, libelle, receſſus,
Sacratis ſupplex oſcula da manibus.
Et quæ bis denos tulimus jam vota per annos,
Neu dubita votis accumulare novis.
Alma LEOPOLDO redeat pax auſpice, preſſis
Præſidium populis, copia dives agris
Dispereant hoſtes: utroque à cardine gentes
Unus inoffenſo fœdere nectat amor.
Auro ſecla fluant: pandat nova litora Tethys,
Et non viſa prius ſidera porro micent.
Excipiet vultu pacatus, & aure benigna
Carmen ut ILLE tuum, ſic tua vota DEUS.

SERE-

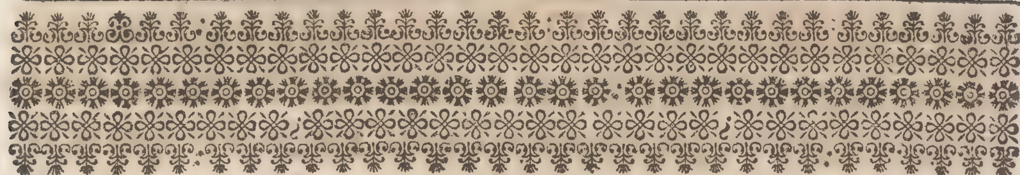

SERENISSIMO
SACRI ROMANI IMPERII
PRINCIPI,
ARCHIMARESCHALLO ET ELECTORI
POTENTISSIMO
DOMINO
JOHANNI
GEORGIO IV.
DUCI SAXONIÆ,
JULIACI, CLIVIÆ, MONTIUM,
ANGRIÆ ET WESTPHALIÆ,

LANDGRAVIO THURINGIÆ,
MARCHIONI MISNIÆ, ET UTRIUSQUE LUSATIÆ,
COMITI PRINCIPALI HENNEBERGÆ,
BURGGRAVIO MAGDEBURGI,
COMITI MARCÆ, RAVENSPERGÆ, ET BARBY,
DOMINO RAVENSTEINII, &c. &c. &c.

DOMINO NOSTRO CLEMENTISSIMO.

SERE-

SERENISSIME AC POTENTISSIME

PRINCEPS ELECTOR

DOMINE CLEMENTISSIME,

EPhemeridum curiosarum volumen, quod hoc anno in lucem publicam exponit Academia nostra, ut institutum suum in colligendis atque edendis tum naturalium, tum imprimis medicarum rerum observationibus persequatur, quod esse res TUA persona non indigna videbatur, DOMINE, mittendum ad TE, ornandumq; TUI nominis inscriptione censuimus, futurum, sperantes, ut librum

quidem ipſum pro TUO ſingulari judicio, officium autem noſtrum pro incredibili humanitate comprobes. Nam cum eum inter ſummos orbis Principes gradum obtineas, in quo Illuſtri ſtemmatis antiquitate & ſplendore, fœderibus, cognationibus, opibus, magnarum rerum, tam pacis, quam belli temporibus, cognitione ac uſu, & omnino muneribus iis, quæ vel natura, vel fortuna tribuit, anteferri prorſus nemo, atque adeo ne conferri quidem fortaſſe poſſit; TUA tamen & animi magnitudine & prudentia, jam conſequutus es, ut quaſi TE à fortuna, licet TIBI unice favente, ſejunxeris, totumque ad virtutem tranſtuleris, in maximo univerſæ Europæ motu animum TUUM conſtituas, æternam luminum cœleſtium conſuetudinem imitatus. Quæ cum aſſidue moveantur, quieſcere tamen in motu videntur: tantum valet ordo ſibi conſtans, certa menſura temperatus, atque iis, quæ repente nonnunquam accidunt, nunquam interruptus. Itaque tantam laudem gloriamque initio ſtatim ſuſcepti regiminis TIBI comparaſti, quantam exemplo jam diu non agnovimus, futuræ autem gentes, cum audient,

dient, mirabuntur. Nec enim tantam virtutem historiæ prætermittent, TUAMque famam patientur paucorum annorum aut seculorum ambitu terminari; eoque magis prædicabitur felicitas populorum, quos Divina providentia imperio TUO subjecit, quod omnes in TE Majorum TUORUM virtutes reviviscere videamus, quibus stirps Augusta Saxoniæ floruit, unde tot fortissimi Principes, tot Imperatores fluxerunt, quorum semper præclara voluntas fuit, ac studium singulare non modo in amplificandis & proferendis ditionum suarum terminis, verum etiam imprimis in tuenda republ. & sapientiæ consiliis moderanda. Quod cum ita sit, plane nobis tollitur omnis dubitatio, quin sis diutissime afflictis rebus Germaniæ superstes futurus ejusque libertatem porro auxiliis atque ope salutari vindicaturus ab immanibus hostis truculenti vastationibus. Atque hoc nos quidem à DEO poscimus, hoc speramus, hoc fore omnino confidimus, ut & TUÆ gloriæ consulatur, & simul ex TUA ingenti prudentia perpetuum fructum capiat communis patria tantum à TE adjuvanda, quantum ad ejus

ejus immortalitatem ſatis eſſe poſſit. Quod ſi voluntatem noſtram vires adæquarent, eniteremur omni ſtudio, ut ab ingeniis etiam noſtris præconium aliquod TUA virtute, quam intuemur animis, minime indignum exiſteret; nunc id ſatis eſſe debet, ſi oblato in demiſſi cultus ſignum libello in tutelam gratiæ TUÆ recipiatur Academia noſtra. Quæ cum ſe TIBI, ſuo primum judicio commota, TUIS deinde meritis impulſa, prorſus addixerit, eandem porro obſervantiam omni ratione præſtabit; &, ut eam poſteri quoque intelligant, ipſo, ad quem omnia referimus, ſummo DEO opem ferente, ſtudiis ſine dubio noſtris & opera ſedula conſequemur.

SERENISSIMÆ POTENTISSIMÆQ.
CELSITUDINI TUÆ

humillimis obſequiis devotiſſimi

ACADEMICI LEOPOLDINI,
ex S. R. I. ordine Naturæ Curioſorum.

CATA-

CATALOGUS ALPHABETICUS
Excellentissimorum VIRORUM
Qui pro Decimo hoc Secundæ Ephemeridum Physico-Medicarum Decuriæ Anno, Observationes communicarunt.

1. D. SYLV. SAMUEL ANHORNIUS, de Hartwiss, *Archiater Sangallensis*, Acad. Cur.
2. ANONYMUS.
3. D. RUDOLPHUS JACOBUS CAMERARIUS, *Acad. Tubingensis Professor Publ. Hortiq; medici Inspector*, Acad. Curios.
4. D. ELIAS CAMERARIUS, *Physicus Tubingensis extraordinarius*, Acad. Curios.
5. D. ANDREAS CLEYERUS, *Illustr. Societ. Ind. Orient. Proto-Medicus*, Acad. Cur.
6. D. JOHANNES DOLÆUS, *Potentiss. Hassiæ Principis Consiliarius & Archiater Primarius, Collegii Medici Casselani Decanus perpetuus*, Acad. Cur.
7. D. GEORG. TOBIAS DüRRIUS, *Sereniss. Elect. Palat. Consiliarius, Physicus August. & Coll. Med. ibid. Vicarius*, Acad. Cur.
8. D. ALARDUS MAURICIUS EGGERDES, *Sereniss. Ducis Ord. Teuton. Magni Magistri & Principis Coadjutoris Mogunt. Personæ Medicus*, Acad. Cur.

9. D.

9. D. JOH. LAURENTIUS FEHRIUS, *Physicus Suinfurtensis, Acad. Leop. Imper. Nat. Cur. Adjunctus.*

10. D. JOHANN. FRIDERICUS FROMMANNUS, *Medicus Ducalis & Provincialis Saxonicus, nec non Illustr. Gymnasii quod Coburgi est, Prof. Publ.*

11. D. JOH. ZACHARIAS FüRST, *Aulæ Trevirensis Archiater*, Academicus Curiosus.

12. D. GUSTAVUS CASIMIRUS GAHRLIEP, von der Mühlen/ *Sereniss. Elect. Brandenb. Archiater*, Academicus Curiosus.

13. Dn. Lic. CHRISTIANUS FRIDERICUS GARMANNUS, *Physicus Chemnicensis*, Academicus Curiosus.

14. D. MARCUS GERBEZIUS, *Practicus Labacensis*, Academicus Curiosus.

15. D. EBERHARDUS GOCKELIUS, *Archiater Würtembergico-Weiltingensis, & Physicus Ord. Ulmensis*, Academicus Curiosus.

16. D. ERNESTUS SIGISMUNDUS GRASSIUS, *Physicus Javera-Silesius.*

17. D. JOH. GEORGIUS GRüBELIUS, *Seren. Viduæ Electoralis Saxonicæ quondam Archiater*, Academicus Curiosus.

18. D. MARTINUS JOHANNES HAESBART, *Poliater Wesselensis*, Academicus Curiosus.

91. D. GEORGIUS HANNÆUS, *Practicus & Prof. Othiniensis in Dania*, Academicus Curiosus.

20. D. PHILIPPUS JACOBUS HARTMANNUS, *Profess. Publ. Regiomontanus*, Academicus Curiosus.

21. D. GEORGIUS HEINTKE, *Physic. Ordinarius Windshemii*, Academ. Curios.

22. D. JOH. MAURITIUS HOFFMANNUS, *in Academia Altdorffina Professor Publ.* & Academiæ Cæsareo-Leopold. Nat. Curiosor. Adjunctus.

23. D. CHRISTOPH. HORCHIUS, *Phil. & Med.* Acad. Cur.

24. Dn. Lic. JAC. AUGUSTINUS HüNERWOLFFIUS, *Physicus Arnstadiensis*, Academicus Curiosus.

25. D.

25. D. FRANCISCUS JUSTINI, *Medicus Ferrarienſis.*
26. D. EMANUEL KöNIG, *Medicus Baſileenſis*, Academicus Curioſus.
27. D. THEODORUS CHRISTOPHORUS KRUGIUS, *Conſiliarius & Archiater Electoralis Brandenburgicus*, Ac. Cur.
28. D. JOSEPHUS LANZONUS, *Medicus & Botanices Profeſſor Ferrarienſis*, Academicus Curioſus.
29. D. ADAMUS à LEBENWALDT, *Com. Pal. Cæſar. Inclyt. Ducatus Styriæ Conſiliarius & Medicus*, Acad. Cæſ. Leopold. Nat. Cur. Adjunctus.
30 D. SAMUEL LEDELIUS, *Phyſicus Ducatus Görlicenſis Provincialis*, Academicus Curioſus.
31. D. SIGISMUNDUS LEDELIUS, *JCtus & Advocatus juratus Ducatuum Schvvidnicenſis & Javorenſis*, Academicus Curioſus.
32. Dn. Lic. ROSINUS LENTILIUS, *Phyſicus Nördlingenſis Ordinarius*, Academicus Curioſus.
33. D. JOHANNES CHRISTIANUS MACKIUS, *Sereniſſ. Electoris Saxoniæ Medicus Provincialis & Primarius Schneebergenſis*, Academicus Curioſus.
34. D. JOH. CHRISTIANUS MENTZELIUS, *Sereniſſ. Electoris Brandenburgici Aulæ Medicus*, Academicus Curioſus.
35. D. GEORG. ABRAHAM MERCKLINUS, *Rever. & Seren. Principis Palat. Supr. Teuton. Ordin. Magiſtri Conſiliarius & Medicus, Reipl. Noriberg. Phyſicus Ord.* Academicus Curioſus.
36. D. JOHANNES de MURALTO, *Phyſicus Tigurinus* Ac. Cur.
37. Dn. JOHANNES CONRADUS de MURALTO, *Joh. Fil. Philiater.*
38. D. CAROLUS PATINUS, *Eques D. Marci, Doctor Medicus Pariſienſis, & in Archilyceo Patavino Profeſſor*, Academicus Curioſus.
39. D. CHRISTIANUS FRANCISCUS PAULLINI, *Comes Palatinus Cæſar. Sereniſſ. Ducis Saxon. Iſenacenſis Medicus*, Academicus Curioſus.

40. D. SALOMON REISELIUS, *Consiliarius & Archiater Ducalis Würtenbergicus*, Academicus Curiosus.
41. D. PETRUS ROMMELIUS, *Physicus Ulmensis.*
42. D. BENJAMIN SCHARFFIUS, *Archiater Sondershusano-Schvvarzburgicus*, Academicus Curiosus.
43. D. LUCAS SCHRöCKIUS, Luc. Fil. *Sac. Cæs. Majestatis Archiater & Com. Palat. Cæs. Physicus Augustanus, Coll. Med. ibid. h. t. Decanus, Acad. Leopoldinæ Imp. Nat. Cur. Ephemeridum Director.*
44. D. JOH. GEORGIUS SOMMERUS, *Archiater Arnstadio-Svvarzenburgicus.* Academicus Curiosus.
45. D. MICHAEL BERNHARDUS VALENTINI, *Prof. Publ. Giesensis*, Acad. Leop. Imp. Nat. Cur. Adjunctus.
46. D. JOH. JACOBUS WAGNERUS, *Physicus Tigurinus*, Academicus Curiosus.
47. D. JOHANNES JACOBUS WEPFERUS, *Diversorum S. R. I. Principum Archiater, Medicus Scaphusanus*, Academicus Curiosus.
48. D. JOH. PAULUS WURFFBAINIUS, *Physic. Norimberg. Ordin.* & Academiæ Cæsar. Leopold. Imp. Naturæ Curios. Adjunctus.
49. D. JOSEPHUS M. ZAMPERIUS.
50. D. THEODORUS ZWINGERUS, *Professor Publ. Basileensis*, Academicus Curiosus.

CATA-

CATALOGUS OBSERVATIONUM

Dec. II. Anni X. Ephemeridum Nat. Cur.

D. THEODORI CHRISTOPHORI KRUGII.

D. GUSTAVI CASIMIRI GAHRLIEP.

D. SAMUELIS LEDELII.

D. SIGISMUNDI LEDELII.

D. SYLVII SAMUELIS ANHORNII.

ANONYMUS.

D. BENJAMIN SCHARFFII.

D. SALOMONIS REISELII.

D. CAROLI PATINI.

D. JOH. CHRISTIANI MENTZELII.

D. ANDREÆ CLEYERI.

D. JOH. GEORGII GRüBELII.

D. RUDOLPHI JACOBI CAMERARII.

D. GEORGII HEINTKE.

Dn. Lic. JACOBI AUGUSTINI HüNERWOLFFII.

D. ER-

D. ERNESTI SIGISMUNDI GRASSII.

D. MARCI GERBEZII.

D. ALARDI MAURITII EGGERDES.

D. JOHANNIS DOLÆI.

D. MARTINI JOH. HAESBART.

74. Pul-

D. JOH. LAURENTII FEHRII.

D. GUSTAVI CASIMIRI GAHRLIEP.

D. JOH. GEORGII SOMMERI.

D. JOSEPHI LANZONI.

DN. JOH. CONRADI MURALTI
Joh. filii,

D. EMANUELIS KöNIG.

D. MICHAELIS BERNHARDI VALENTINI.

D. CAROLI PATINI.

D. JOSEPHI LANZONI.

D. PHI-

D. PHILIPPI JACOBI HARTMANNI.

D. EBERHARDI GOCKELII.

D. CHRISTOPHORI HORCHII.

Dn. Lic. ELIÆ CAMERARII.

D. JOH. JACOBI WEPFERI.

D. CHRI-

D. CHRISTIANI FRANCISCI PAULLINI.

D. PETRI ROMMELII.

D. THEODORI ZWINGERI.

D. JOH. GEORGII SOMMERI.

D. JOH. CHRISTIANI FROMMANNI.

D. JOH. PAULI WURFFBAINII.

D. LU-

ADDENDA

Ad Decuriæ hujus II. Anni V. Observ. LXXVI.

Ad Dec. II. Anni X. & ultimi Observ. I.

LECTORIBUS.

CONstitutum initio nobis fuerat, exacta jam altera Ephemeridum Leopoldinarum decade, cessare tantisper ab edendis in publicum his collectionibus, & consumpto tot annorum labore ferias ducere, non eas quidem perpetuas, sed statas saltem ac solemnes, operarum deinceps eo alacriorum vicissitudine brevi definiendas. Verum excussit hoc animis propositum, Virorum gravissimorum auctoritas & judicium, hortatuq; & monitis effecit, ut mutaremus omnino fixam alias ratamq; sententiam. Igitur ne frustremur expectationem & vota orbis litterarii, cœptam felicissimis auspiciis telam, nulla interposita mora, posthac pertexendam suscipiemus, tertiam Ephemeridum decadem, DEO clementer annuente conatibus nostris, mox condituri. Cui instituto nostro, ut porro faveatis, quotquot estis naturalium rerum ac medicarum curiosi, rogamus magnopere, & ad conferendas in communem penum suavissimas selectissimasq; epulas serio invitamus. Sic & studiis sedulitatiq; nostræ sua amplius constabit dignitas, & sapientissimi IMPERATORIS, Maximorumq; Principum, quorum nutus jure nobis pro imperio esse debent, indulgentia ac propensio in Academiam nostram perpetua conservabitur.

Rarus honos, Summo se Cæsare posse tueri;
Rarior, à Summo Cæsare posse legi.

EPHE-

M.

II.

ossi-
ura-
rum
tum
Me-
œco
bilia
qui-
ex-
ram
gen-
tot
um,
de
nu-
nul-
um

J. C. Sartorius sculpsit.

EPHEMERIDUM MEDICO-PHYSICARUM CURIOSARUM

DECURIÆ II.

ANNI DECIMI

OBSERVATIO I.

D. THEODORI CHRISTOPHORI KRUGII, *De* Cultrivoro Halensi Saxonico.

TErtullianeum istud, Certum est quia impossibile, hucusque in indagandis rerum naturalium phænomenis apud quosdam earum cultores sanctè magis quàm rectè cultum fuisse videtur, unde plurima in Scholas Medicas propullularunt nullo alio quàm cœco nomine apodictica & è contra impossibilia illa quæ ex præsuppositis falsis non probabilia judicata, quibus id effecêrunt ut, sicut ingeniosus Helmont loquitur, experimenta negligentes non artem medicam sed conjecturam incertam subterfugiis studentes & humo suos errores tegentes constituerint; Hinc ex noxio illo axiomate: αὐτὸς ἔφα tot diversæ sententiæ, tot inutiles disquisitiones de usu partium, tot nocivæ disputationes de origine & progressu morbi, & de remediorum applicationibus, ita ut sub formularum tam numeroso & specioso titulo & in tanta remediorum farragine nul-

lum sæpius sit tam efficax & quod æque id ac Empirici cujusdam multiplici experimento compertum præstat, falsis enim præsuppositis falsissimam superstruere opinionem quid mirum? Nolo hâc in re, utili licèt & necessariâ, jam plura proferre, commodior dabitur in posterum occasio, innuo saltem jam hoc, quod de cultrivoro noto Prussiaco hinc indè variè fertur; plures hactenus iique non indocti Medici historiam illam vix crediderunt veram, licèt Regiomontani omnibus ad hoc negotium necessariis circumstantiis in Bibliotheca Electorali & per attestata Magistratûs & Medicorum tum temporis Clarissimorum publica id comprobaverint. Dominus Doctor Craan, Consiliarius & Archiater Electoralis Brandenburgicus, Medicus dum viveret magni nominis, impossibilem credidit ingressum cultri in stomachum per œsophagum ob ejus structuram mechanicam, de curâ ut nihil diceret; at præsens historia aliam opinionem postulat, &, quod culter possit œsophagum intrare & hærere intra ventriculi parietes, ostendit; Sat doctè jam hanc rem tractavit Medicus consumatissimus Dominus Doctor Albrecht in Ephemeridibus Dec. II. anni octavi, ità ut de veritate illius historiæ nullum ampliùs restet dubium, nec necesse adducere alia ejusmodi exempla quæ passim apud authores practicos prostant, de cultrivoro Pragensi anno 1620. teste Doctore Jessenio: de cultrivoro Basiliensi & Londinensi, de quibus vid. Tom. prim. Theophil. Bonett. Medicin. septentrion. l. 35. 1. c. 16, 17, 18. it. c. 19. p. m. 511. aliorumque plurium, quorum apud Olaum Wormium, Forestum, Hildanum, &c. fit mentio. Instar omnium sit, quod ipsimet mihi videre licuit cum Halæ Saxonum nuper cum Potentissimo Electore Brandenburgico ex Carolinis thermis redux degerem; tum temporis enim hoc in casu nominatus puer Cultrivorus vultui Clementissimo Potentissimi nostri Electoris Brandenburgici se sistens, ex munificentissimâ Electoris manu numos ad curam & sustentationem necessarios accipiens, omnibus aulicis reliquisq; adstantibus situm cultri

devorati

devorati ostendebat, cura demandabatur Domino Doctori Wisenero, Physico Electorali ibidem & Practico ordinario, ex cujus ut & Pueri cultrivori relatione sequentia communico. Rustici cujusdam filius, nomine Johannes Rudluff 16. annorum, natus in vicinia urbis Halæ Saxonum, tertio currentis anni Januario, circa vesperam colludentibus commilitonibus sub scamno infixum cultrum sinè apice licèt, corneo manubrio & præter propter delineatâ hîc magnitudine & figurâ, aptato ad hoc in certo situ corpore & declinato capite dentibus extrahere voluit, verùm unà cùm scamno ad terram decidens ore prehensum cultrum improvidè gulæ profundiùs commisit, adegitque in fauces. Commilitones reliqui accurrunt & cultrum quidem si ob dentium prominentium seriem, & qui unà omnes subitò invadebat terrorem, potuissent, eximere conantur; sed cum neque consilium neque modum ullum alium scirent, cultrum istum, manuum partim operâ partim cerevisiâ primò frigida mox calida & tandem oleo olivarum fauces humectando, ad ventriculi cavum intruserunt, quo facto statim misser cultrivorus lipothymiis corripitur, dirisque vomitionibus, præprimis si aliquid cibi assumpserat, tentatur: Parens dicti pueri tantam rem non negligenter agens, auxilium Medici Halensis ordinarii Dni Doctoris Wiseneri petit, qui etiam confortantibus medicamentis per aliquot dies propinatis, recensita symptomata non solùm mitigavit,

 sed

ſed & horum medicamentorum repetito uſu factum, ut puer, qui pro meliori cura 13. Januarii die ad urbem delatus, & ob factam motionem vomitu ac lipothymiis de novo infeſtatus, iterùm liberatus fuerit; Egredi tamen è ſtomacho noluit fundi illius calamitas, ſed deglutitus culter tum temporis transverſum ſitum in ſtomacho tenebat, ita ut manubrio ſuo circa latus ſiniſtrum præter propter manus transverſæ diſtantiâ ab umbilico, ibi enim prominentia quædam ad contactum puero moleſtos pariens dolores aderat, vergeret, dextrum autem latus obtuſa cultri acies occupaverat, & ibidem acutum & pungitivum inferebat dolorem, quoties ſedulâ manu ſitus ejus explorabatur atq; ita & Medicus & Chirurgus aliivé complures cultri transverſum ſitum in ſtomacho annotarunt. Interim laudatus Medicus ad dolores compeſcendos oleoſa lenientia & prout vocat, balſamica adhibuit, interdum & acida ab omnibus heterogeneitatibus ſedulâ ejus manu depurata ut illis martem frangeret, propinavit, ad quorum uſum evenit, ut excrementa non ſolùm nigerrima egeſta, ſed & dolores ſopiti, cultrique partes paululum imminutæ fuerint, complicatis enim manibus ſinè ſenſu doloris utraque latera comprimenda puer hactenus obtulit, & idem jam benè comedit & bibit, naturaliter itidem dormit, niſi veſperi largiter & immodicè cœnatus fuerit, tunc enim dolorem gravativum per noctem cum cutis eô in loco ubi manubrium vergebat elevatione, ſicuti ad minimum corporis motum ſub coſtis ſpuriis ſiniſtri lateris punctionem moleſtam ſenſit, ſed & hic ceſſavit jam, dum puer in quiete & otio degit & ab omnibus gravioribus laboribus & ſymptomatibus liber vivit: Noluit idcirco ſæpius laudatus medicus ad exemplum Pruſſiaci cultrivori inciſione, in ſtomachum factâ extirpationem cultri moliri, ſed ſuaſoribus reliquis periculoſum & anceps experimentum diſſuaſit, maluitque hactenus naturæ operam expectare illamque ſupra dictis medicamentis pro optato cum Deo eventu adjuvare. Interim non reticenda Potentiſſimi

Electo-

Electoris Brandenburgici Domini Nostri Clementissimi Munificentia, quâ jam secundâ vice Clementissimus Elector commotus ut ante aliquot septimanas misero huic cultrivoro per speciale decretum nummos de quibus viveret necessarios perquàm gratiosè concesserit.

OBSERVATIO II.

D. THEODORI CHRISTOPHORI KRUGII.

De

Non mutato pulsu & urinâ in febre intermittente tertianâ.

IN pulsu & urinâ signa esse certissima febrium, vulgo Medici deponunt, exque his diagnosin & prognosin formare solent; sed, quæ credunt, non esse vera semper hæc signa nec temporis nec loci est hîc indigitare, nec lubet hîc essentiam febrium denominare & in quo, num in turbatione, num fermentatione sanguinis & humorum, num in obstructione sanguinis aut alio ejus statu inordinato, febris consistat? in quacunque sententiâ invenitur scrupulus, & non minor etiam in explicatione illius phænomeni cur nempe statutis horis paroxysmi febriles uno eodemque modo cum frigore & insequente calore in intermittentibus, & adhuc specialius, alii quotidie, alii alterna die, alii tridui intervallo redeant? incerta hæc si quis ratione certa facere postulet, nihilo plus aget, quam si det operam, ut cum ratione insaniat, non enim fel, nec splen, nec archeus sufficiunt ut sint circumscripti limites febrium, potius sunt miseranda & generi humano perniciosissima figmenta; sat doctè de hac materiâ scripta vide in Helmontio, & in celebri tractatu de febribus ab Excellentissimo Bontekoe conscripto & curâ Celeberrimi Domini à Gehema edito. Dico & urgeo saltem hoc, verosimile esse non in quâvis febre certam materiam febrilem præsupponere & hinc

neque purgatione, neque vomitoriis, neque clysteribus, neq; venæsectione nec sic dictis vulgò diaphoreticis aut diureticis illas semper curare necesse: illud quod jam Kergerus suo tempore in praxi observavit, dum scribit sect.3. cap. 3. Ego ab anno 1649. in hunc diem per integros 14. annos ultra mille febricitantes sinè venæsectione, sinè purgatione, sinè sudoriferis, sinè diureticis, sinè alterantibus, sinè corroborantibus, sinè Topicis & si quid præterea, unico ferè medicamento præcipitante, Deo inprimis benedicente curavi, non considerando an febris sit intermittens an continua, an tertiana vel quartana, nec expectata coctione, nec habito respectu sexus, ætatis, anni temporis vel aliarum circumstantiarum, & quidem paucorum dierum spatio sinè recidivâ vel aliquo notabili incommodo. Nolo egomet impetrari aut mihi aut illi omnia assentari, sufficit, saltem hîc adduxisse verba jam dicta; pro ulteriori autem dictorum investigatione & ad hanc rem veriùs indagandam, communico observationem febris tertianæ in viro aulico XL. annorum, quam præterito tempore hujus anni vernali post non exquisitam diætam in itinere, accedente motu animi vehementiore contraxit; patiebatur hic paroxysmos vehementes, frigus durans per duas horas excipiebat calor intensissimus, per duodecim horas cum deliriis, interdum vomitu, jectigationibus, anxietatibus præcordiorum & ejusmodi pluribus symptomatibus stipatus & largo sudore se finiens. Vocatus ad curam, ex permissu Clementissimo Potentissimi Electoris, visito ægrum 4tâ febris accessione (fretus enim naturæ robore & ex credulitate nescio quâ anili, non fore proficuum si ante quartum paroxysmum febris abigatur, hactenus nihil pharmaci assumpsit) invenio ægri urinam naturaliter constitutam, sicut & pulsum planè naturalem, ægrum tamen in maximo ardore febrili, & sine omni siti. Committo hanc rem quidem tempori insequenti, ast altero die pòst invenio ægrum benè dispositum in prandio bono cum appetitu, urina erat sanorum similis, pulsus itidem

bonus

bonus, verbo, toto cursu morbi quem ob incontinentiam ad decem paroxysmos eosque valde graves protraxerat, nullum me observasse mutatum pulsum nec mutatam urinam, nec sitim in maximo febrili æstu sanctè asserere possum; non sine admiratione vidi hæc, malignitatis quam vulgo Medici in ejusmodi casibus accusant non aderant signa, extra paroxysmos enim patiens benè se habebat, nec etiam in paroxysmo quidpiam extraordinarii passus. Curata fuit hæc febris unico remedio eoque genuino specifico, liquore meo de china chinæ ritè dissolvente quodam præparato, absque ullo vomitorio, aut purgante, aut clysterio, aut venæsectione, aut sudorifero, aut diuretico, nec post febrem urina deposuit sedimentum sed mansit cum pulsu in uno eodemque statu & consistentiâ, usque ad hanc horam, ægro athleticè vivente. Rarissimus quamquam hic casus noster, reperio tamen ante me ab Excellentissimo Lipsiensi Professore, Domino Ettmüllero b. m. annotatum & pulsum & urinam quàm maximè fallere in febribus, illum ratione spirituum animalium cor moventium, hanc verò ob admixtam urinam potus urinam sanguinis, plus minus alterantem: Linquo hanc historiam Doctiorum judicio pro ulteriori indagatione naturæ febrium, & quid de pulsu & urinâ in febribus judicandum? Consideretur modo illud, quid sit quod corpus moveat in statu naturali? quod separat urinas? & à quo dependeat pulsus? præprimis, num sanguis moveat cor & pulsum? num verò pulsus moveat sanguinem? Considerent hoc Neoterici qui volunt audire & non sunt, modò essent veridici, qui attenuationem sanguinis ceu à volatilibus factam in calore febrili accusant & splendidis & speciosis terminis se exponere student, & exinde pulsum celerem in febribus explicant, imo gloriantur sibi, quod hoc modo mechanicè rem explicent, das Geblüt ist gar zu dünne/ es fliehet gleichsam im Leibe; Sed apertis oculis non vident & lethalis est ignorantia, sanguis enim nimis tenuis in calore si erit? qualis erit in frigore? cum idem sit pulsus & quid

quid ad pulsum sanguis tenuis facit quæso? Sic crassi eorum spiritus & tenuis sanguis erunt suarum fabularum condi in perniciem miseri ægri ejulantis, spiritus attenuabuntur & dies abbreviabuntur. Ego saltem ratione curæ cum chinâ adduco verba, quæ illustris Philosophus Britannicus in suâ Philosophiâ corpusculari sat doctè adducit dum scribit; interdum specificum unire potest particulas suas cum particulis peccantis materiæ (sunt verba authoris) cumque iis constituere neutrum quid, quod facilè proscribi poterit aut quod non necessariò expellendum, quoniam jam novæ indolis ægroq; ipso momento amicum & curatio hæc plerumque absq; ullo ægri incommodo contingit. Tutum non solum sed & efficax inveni semper in febribus medicamentum ex chinâ, & miror plurimos rejicere hoc salutare aut magnâ præcautione adhibere aut deridere specificum, si ita loqui liceat, quod tamen Medicum semper evadit, & ad admirationem modo & tempore genuino adhibitum febres pellit: Propinanda china ante, in, ac post paroxysmum, & non attendere debes ad istas admonitiones, ut nempe non nisi purgato corpore & præmissis enemate & venæsectione debeat china propinari, & postea febre per chinam fugata iterum sit, aliàs recidiva metuenda, purgandum. Vana erunt illa evacuantia & remedia laxantia & discite hoc juniores, nec sanguinis etiam missio alio titulo curat febres quàm quatenus, ut cum Helmontio loquar, de calido vitali furatur, ceu & enemata pudenda medentum subsidia nil hoc modo faciunt ad febrium curam. Magis certum tutumque erit contra febres medicamen in dicto cortice Peruviano; ubi non abs re erit ad majorem rei illustrationem hic addere, quod quando per chinam legitimè fugata febris, utplurimum & cæteris paribus statim color urinæ febrilis summus ruber mutetur in colorem ordinarium absq; ullo sedimento aliàs solito & absque ullâ attentione ad signa materiæ, uti Practici loquuntur coctæ.

OBSER-

OBSERVATIO III.

D. THEODORI CHRISTOPHORI KRUGII.

De

Usu opii singulari.

IN opio quæstus nunc est uberrimus, non enim ex stultis facit insanos, sed debilitatis & perditis prodest fœminis, sat candidè jam rem singularem explicuit amicus meus, dum in Academiis viveret, charus, & hujus causâ & quod postea Collega Academicus curiosus fuerit honorandus, ejus mortem inopinatam & præmaturam doleo, nimirum Dominus Doctor Burg/ Vratislaviensis Practicus celeberrimus, in Ephemeridibus anni octavi Dec. II. de matronâ apud quam opium in partu difficili feliciter exhibitum. Simile ferè quid nuperrimè observare licuit in Matronâ Illustrissimâ, quæ post dolores graviores colicos ex diæta inordinatâ contractos, tandem abortum passa est; quo facto, non tamen cessarunt dolores acutissimi abdominis, sed potius cruciarunt ægram miserrimè, supervenitq; diarrhœa, ità ut sedecies per noctem asellare cogeretur; hisce accesserunt lipothymiæ, externorum frigus, & lochia penitus fuêre suppressa; Maritus Illustrissimus anxius, noctu horâ duodecimâ ad ædes meas mittit, & petit in hoc desperato casu auxilium à me medicum, cum jam Charon nave sua fœminam charissimam expectaret; Ex doloribus abdominis ab irritatione acris materiæ cujusdam omne hoc malum oriri judicans, idcircò ad hos compescendos præscribo pulverem hunc: ℞. antimonii diaphoretic. ʒß extracti castorei, opii mei liquore simplici correcti ana gran. II, datur & propinatur in aquâ melissæ simplici, quo sumpto, statim non solùm dolor atrocissimus, sed cum hoc quoq; anxietates præcordiorum & fluxus alvi cessârunt, ægra fit quieta, dormit bene cum sudore, lochia incipiunt fluere, ita ut Mari-

tus ſummo mane ad meas ædes veniret, & gratias pro conſilio redderet maximas, cum illo accedo ægram, quæ quam maximè dictum pulverem cœlitus quaſi miſſum laudabat, circa veſperam, cùm neſcio, quâ occaſione externâ, leniores licet dolores, ſentiret, me inſcio iterum ſumpſit pulverem ſupra dictum eodem cum ſalubri effectu placideque noctem transegit, lochia bene fluebant, & cum his multum ſanguinis grumoſi excernebatur, ſub cujus excretione ſemper dolores recurrebant, donec mixturæ hujus præſcriptæ uſu: ℞. aq. cardui bened. meliſſæ āā. ℥iij. acet. vini acerrim. ʒiij. ocul. ♋. ppt. ʒiß. opii correcti gr. ij. ſacch. perlat. ʒß. miſc. D. S. mixtur auf 3. mal; quatuor dierum ſpatio feliciter curata, ità ut octiduo vix adimpleto cum Marito ſuo lares paternos ſalva & incolumis repeteret, jamq; ut audio, iterum uterum gerat, quem illi apprecor feliciorem. De opio igitur, ſi de aliquo veriſſimum profertur, laudatur ab hoc, culpatur ab illo. Hoc autem judicium dependet non ſemper à rei veritate, ſed ex præſuppoſito aliquo falſo principio eorum, qui ſequuntur gregem, antecedentium; ſunt qui opium horrent, nec injuſtè, ſi non cum circumſpectione debitâ & expertâ manu adhibeatur, hoc ſi obſervetur, facilè inter omnia medicamina extollit caput ſalutaris hic ſuccus; nec temerarius & nec tumidus nec etiam timidus ſit Medicus, peccat uterque in perniciem ægri, præprimis in applicatione remediorum generoſiorum, quale opium meretur appellari. Miſeros ſanè medicaſtros ſuis ſemper veſtigiis & præſuppoſitis opinionibus inſiſtentes, hoc nomine tegunt impoſturam, & benè agendi occaſio interim elabitur, neces hominum excuſant, quia ſecundum artem curant, ibiq; opium non niſi præmiſſis præmittendis adhibendum creditur, quoniam illi impoſitos mentiuntur affectus, imò venenum in opio eſſe dicunt; ſed quid mirum? & verbum divinum quibusdam eſt odor mortis ad mortem, ſit, licet & maneat divinus odor vitæ ad vitam: authoritatem religioſi cœpti vide in annexâ ſequenti hi-

storiâ, non scelus punio ibi, sed ignorantiam & terrorem paganismi, sanè non oporteret populum fortuitorum terroribus negligere, evitabit quilibet tot malorum sortes, si quod medicamentum ex opio prostat intrepidus ex cautâ manu hauserit: scio repugnaturos istos Machaones & intempestivis scrupulis oneraturos animum jam satis morbo debilem; revocet verò quivis æger sibi ad animum, ejusmodi Medicis ex cruciatibus ægrorum plus boni & commodi evenire (accipe dum dolet) quàm ex legitimo opii usu, hinc facilè credo illos abominari conatum meum, quo doceo aliam posse reperiri sanitatem, quam quæ vulgò venalis creditur; religiosè itaque servandum erit in posterum salutare medicamentum ex opio tanquam indubitatum deficientis naturæ auxilium, ne verè pronuntietur: Serò, sapiunt Phryges: Jam doctè de opii viribus scripsêre authores clarissimi, præprimis Wedelius Excellentissimus, ut & Ettmüllerus celebris, variæ quoque prostant opii correctiones & modi præparandi, inter quos illum extollo, qui aqua fit simplici, utpote qui modus optimus, quia certissimus; ad majorem dictorum dilucidationem discursum hunc finio sequenti historiâ.

Vir aliquando Illustris colicis ac nephriticis doloribus cum inflammatione testiculorum ac totali obstructione urinæ laboravit, & jam per triduum omnia Medicorum consilia & auxilia sinè ullo levamine, plenis licèt cyathis secundũ methodum hausit; **Hat alles gebraucht was die** Medici **nur ersinnen können.** Tædet itaque Illustrem Virum tandem tot medicaminum frustra adhibitorum (utinam non nocuissent) urgente malo; sed ordinariorum Medicorum ope, (hinc inde enim illi, quoniam ibidem locorum Practici Clarissimi apud vulgus audiebant, alios ægros visitando sua sostra quærebant) & consilio destitutus ad me mittit & auxilium petit; accedo amicorum precibus motus, & invenio ægrum maximis in doloribus & anxietatibus, propino idcircò pulverem ex oculis

cancror. ppt. ʒß arcani duplicati Mynsicht. ℈ß. opii mei liquore simplici correcti gr. ij. externè autem cataplasma simplex ex stercore caprillo c. floribus sambuc. & chamomillæ ad scrotum imponi jubeo, utitur his tanto cum emolumento, ut statim dolor & cum hoc omnis ad partem affectam affluxus & stagnatio humorum cessaret, urinæque fluxus remotâ crispaturâ fibrarum & meatuum liberior factus, & sic dictus Vir Illustris altero die post noctem quietam ab omnibus symptomatibus liberatus, postea paucis medicamẽtis intra paucorum dierum spatium curatus fuerit. Accedens altero mane Medicus prior, isque senior, nil habens, quod objiceret, fortè fortuna audit opium fuisse adhibitum, in hæc erupit verba: **O mein Herr Gesandter/ eine theure mit dem** Opio **erkauffte Gesundheit** / ad quæ dictus æger subridens referebat; **Ich befinde mich aber sehr wohl/ Herr** Doctor, **und wolte nicht um viel Geld die schon drey Tage gehabte Schmertzen noch leiden**; uti & reverà hactenus lautè egit & in bona sanitate constitutus, nuptias postea celebravit, & jam aliquot liberorum felix parens audit, quem tunc temporis præsentes duo Medici desperatum sub tortura medicaminum relinquebant, illique vitam & cum hâc facultatem sic dictam soboles procreandi prorsus denegabant, mordebant interim, ringebant, & clanculum invidebant simplici hoc medicamine recuperatam fuisse valetudinem.

OBSER-

OBSERVATIO IV.

D. GUSTAVI CASIMIRI GAHRLIEP.

Notabilia quædam circa formationem pulli gallinacei.

INvaluit apud plerosque, etiam nonnullos ex Eruditis, vulgi opinio, vitellum potiorem ovi partem esse, atque ex eo pulli corpus efformari, quorum ipse Medicorum Princeps Hippocrates suo de naturâ pueri libro, citante Aquapendente in tr. de formatione *pulli* c. 8. p. 15. Primicerius est. Hinc illud omnes ferè præ albumine in cibum & ad juscula præoptant; Imò albumen plurimi, quasi nutritioni ineptum, quidam etiam, &quidem qui emunctioris videri volunt nasi, ceu ventriculo grave & sanitati noxium damnant ac sequestratum à vitello eliminant. Verùm falluntur meo saltim judicio: Utrumque enim nutritioni æquè aptum, aut albumen magis, quàm vitellum. Hoc quidem facilioris digestionis, illud verò solidioris nutrimenti & partibus, præcipuè spermaticis nutriendis aptum. Qui mecum deprehenderit, Chalazas, ut Aquapendenti placet, aut volente sic & observante Malpighio, cicatriculam illam in medio inter utramq; Chalazam in vitello sitam, materiam rudimentis membrorum primis subpeditare, ac in efformatione staminis quasi rationem habere, cui albumen reliquum successu temporis subtegminis instar intertexatur, sicque augmentum & incrementum præbeat, pedibus haud dubiè lubens in eam mecum ibit sententiam. Observavi id primum ac judicavi Francofurti ad Viadrum Anno 1665. cum professioni anatomes jussu Serenissimi Electoris Brandeburgici, FRIDERICI WILHELMI, Gloriosissimæ æquè ac Pientissimæ memoriæ, illic vacarem, occasione Gallinæ, quæ sponte ac clam domesticis meis, ovis quæ successivè pepererat, incubans, potiorem eorum numerum justo

tempore excluſerat, ac excluſos è latebris in apricum eductura pullos, quinque ſerius parta necdum excluſa ova in nido deſeruerat, quæ ancilla reperiens mihi apportabat. Aperiebam illorum unum urinum aut corruptum ſuſpicatus, minùs cautè, effractâ mediâ ferè teſtâ, hiatu ſatis amplo; ſed ecce! vivus inde elabitur in manum pullus, vitellum adhuc integrum, aut certè vix ſenſibili detrimento imminutum ab umbilico trahens. Miſertus ejus ac facti pœnitens, teſtæ hunc reſiduæ reddo, atque hiatum alterius ab alio pullo in nido relictæ teſtæ portione, quàm poſſum ſollicitè rurſus tego ac ſarcio & uxori eum, ejusque gynecæo, quod tum alebam, ut & reliqua cautius aperta, ſinu inter mammas ad plenam excluſionem fovenda diſtribuo. Idque optimo ſucceſſu, poſtridie enim omnes vivi & vivaces excluſi gallinæ ulterius fovendi & ducendi committebantur, vitelli nullo, imò ne minimo quidem veſtigio uſpiam apparente. Notavi autem in aperto tum & ê teſtâ elabente pullo. 1. Vitellum integrum ferè adhuc, & priſtinâ mole & figurâ conſtans, ut modò innui, vigeſimo circiter ab incubatu die pulli umbilico adhærere, quocum Malpighii obſervatio, die ab incubatu decimâ nonâ facta, conſentit. 2. Per vaſa umbilicalia pullo connecti. 3. Hæc è venularum innumerarum, per tunicam vitelli extimam ſparſarum, congerie, in duos aut tres truncos quaſi inſigniores colligi, atque umbilicum pulli ſubintrando, eidem ſangvinem, dubio procul pro ulteriori nutrimento, advehere. 4. Vitellum placentæ uterinæ vices in pullo geſtæ, atque ſubminiſtrato ſanguine ſubtiliſſimo, in tunica ſua exteriori præparato & collecto; vitæ ac ſpirituum fomento & augmento, ſervire: nec niſi paucis ab excluſione diebus, quâ medullam ſeu contentum interius flavum, minui, poſterioribus autem duobus aut tribus diebus, ubi pullus, jam integram perfectionem aſſecutus, pluſculum nutrimenti efflagitat, copioſiùs per umbilicum rapi, ſicque tandem totum abſumi. 5. Pullum ergo totum ê chalazis, ut Aquapendens, aut

cicatri-

cicatriculâ illâ, ut Malpighius, vult, atque albumine oriundum, efformatum & adauctum, ad sui integritatem vitelli parum aut omninò nihil, præter sanguinem per venulas è tunicâ affluentem hactenus asciviſſe. Confirmatus ſum hiſce diebus in hâc ipsâ ſententiâ: Glocitantem enim gallinam, ancilla, quæ rei meæ culinariæ hoc meo viduatu curam gerit, cum reperiret ovo ligneo incubantem, illud, quò ab incubatu eam, ob defectum ovorum ſubponendorum, diverteret, abſtulit, ſperans hoc ablato ab incepto illam deſtituram, illa verò ob naturæ inſtinctum propoſiti tenax, duo ova denuò parit, iisque ab octiduo incubat, tandem deſideratur gallina, quæritur atque in nido priori reperitur: ancilla abactâ gallinâ ova illa duo tollit, atque cum obſcura eſſent, putrida ſuſpicatur, aperit, inque utroque pullum omnibus quidem numeris quâ figuram & membra externa abſolutum, mollem tamen adhuc, & mole membrorum disproportionatum, ſed quod mirandum moventem, ſe jam, & vitalem reperit. Unum itaque illorum mihi affert luſtrandum, in teſtâ, ſuo adhuc incluſum amnio, atque in humore limpidiſſimo fluitantem, ambienti illum circum circa aliquâ albuminis, non ut ante incubatum mucilaginoſi aut viſcoſi, ſed fluidi turbidi parum, & coloris inter album, flavum & rubrum ambigentis, portione, longè tamen minori, quàm ovo integro ante incubatum ineſſe ſolet, pinnulas alarum adhuc motitantem. Quem cum accuratè perluſtrarem deprehendi non minùs, quàm in priori 1. Vitellum adhuc integrum ejusque tunicam è ſuperiori & anteriori parte à duobus quaſi ſtirpibus, ab umbilico pulli pendentibus, ac in illo radicatis (ſepto quodam flavo à ſe invicem diſtincti, (quod vas quoddam ſuſpicor aut ductum, deferendo ſuo tempore vitelli pauxillo ad viſcera interna, pro illorum incremento deſtinatum) ſuſpendi, ab iisque in plures primum ac majores, mox in numeroſiores ac minores, tandem in innumeros & minimos divaricatis, rubore quodam, à prima divaricatione ſaturato infici, qui ſucceſſivè
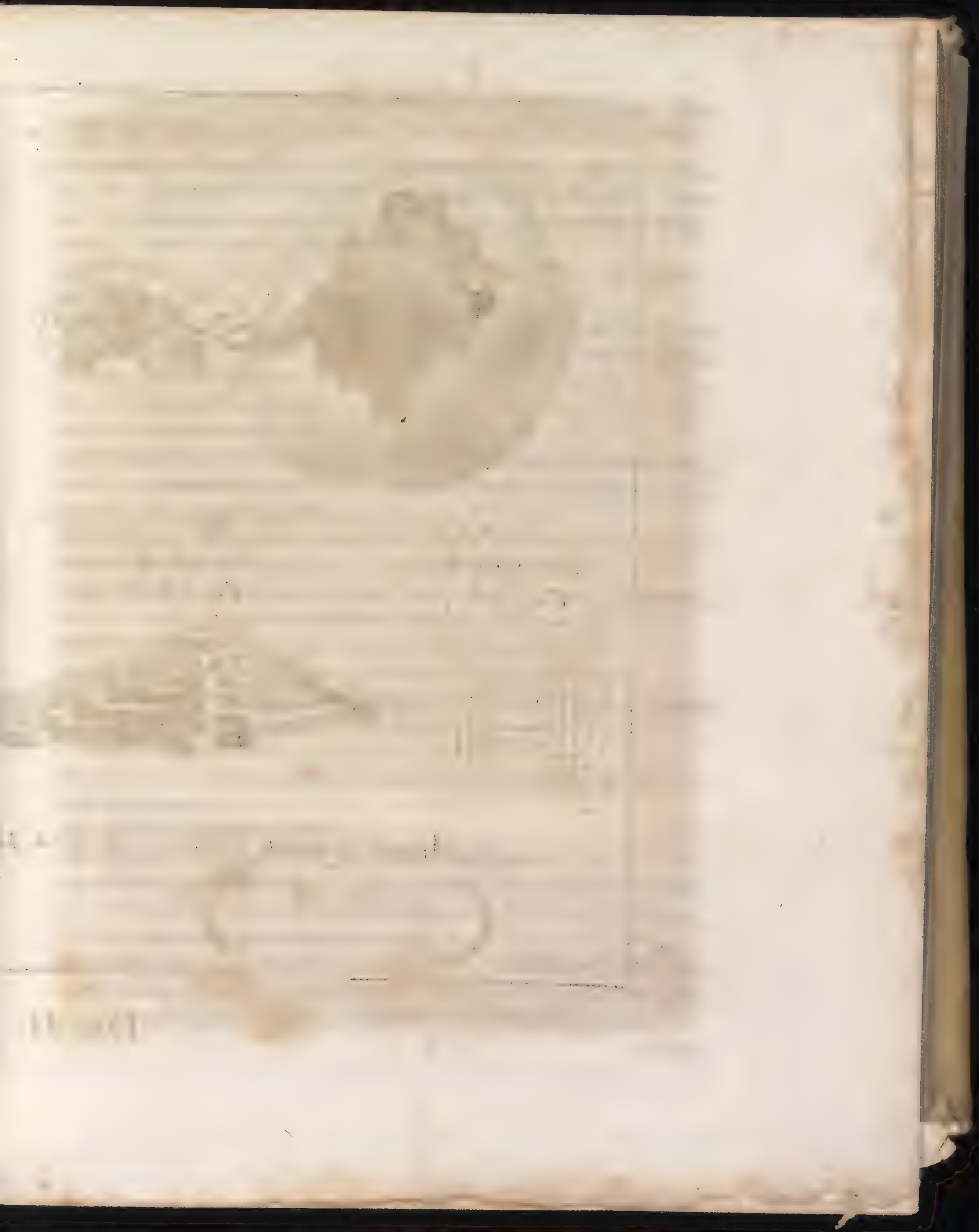
pro

pro divisionis venularum augmento ac illam ulteriori attenuatione magis magisque minuebatur, ac colorem flavum vitelli transmittebat, tandemque disparentibus omnino vasis posteriorem ac inferiorem vitelli partem nativâ suâ flavedine tinctam aspectui sistebat. 2. Vasa umbilicalia duorum ferè digitorum transversorum longitudinem, à pullo ad vitellum, in hoc æquare pullo nondum consummato, cùm ê diverso in priori vitellum umbilico satis antè cohæreret, hinc temporis successu abbreviari atque introrsum fortassis contrahi. 3. Vasa hæc ê duplici sanguineorum, ac tertio quodam peculiari, flavo vitelli magmate referto, genere constare. Quæ tamen vasa in arterias & venas dispescere, aut à se invicem distinguere oculorum meorum perspiciliorum licet adminiculo suffultorum hebescens jam non concedebat acies: Suspicor tamen eandem illa in pullis quam in aliis fœtibus, rationem habere. An verò venæ sanguinem pullo advehant, quem peractâ circulatione & nutritione fœtus arteria ad placentam revehant, quod Regnerus de Graef suo de organis mulierum tractatu p. 285. vult, sicque ex ipsius sententiâ fœtus placentam & vasa sua nutriat, disquirendi hîc foret occasio, nisi prolixitas, dum observationem non tractatum scribo, vitanda esset; mihi saltim repugnare id è diametro videtur arteriarum & venarum, quod in universo corpore gerunt, officio, stante nimirum & stabilitâ jam satis superque sanguinis circulatione, ubi illæ devehendo ad partes sanguine nutritio, hæ revehendo à nutritione residuo, serviunt. Nutritur autem & augetur omni procul dubio placenta perinde ac fœtus ipse sanguine materno per arterias hypogastricas eundem, illius ut & fœtus nutritioni dicatum, vividum ac spirituosum deferentes, perque substantiam uteri penetrantes, ac gestationis tempore in ipsum placentæ parenchyma hiantes, id quod insignis illa & successiva post avulsam ac separatam ab uteri tunicâ interiori placentam uterinam, aliquamdiu, & quidem quousque hiantia illa oscula, contractis penitus & ad pristinum

num ſtatum reductis uteri tunicis, rurſus conniveant, ſuperſtes hæmorrhagia, quæ lochiorum nomine in puerperis venit, ſatis evincit.) Huc derivato, qui peracto per placentam & vaſa umbilicalia fœtus, arterias nimirum tranſitu, ac in eodem nutritionis officio per venas umbilicales ê fœtu revertitur ad placentam, ac in venas uteri transſudans, circulum ſanguinis materni, reliquæ maſſæ à nutritione partium inferiorum refluæ per hypogaſtricas uteri venas redditus in venæ cavæ propaginibus redintegrat. Cogit me id potiùs ſtatuere, quam novum illud nutritionis per os commentum, nondum ſatis evictum aut ſtabilitum admittere non una ratio: Alia enim humoris in ventriculo ac inteſtinis vitulorum contenti (qui Regnero de Graef potiſſimum pro illa fundamentum, quem tamen in infantibus longe alium eſſe vomitus mox à partu excitati docent, qui magma ut plurimum nigricans, ſummè acidum, eliminant, non, qualis in amnio continetur humorem limpidum aut ſubcruentum) ratio & origo, è glandulis nimirum ſalivalibus humorem ſuum in os deponentibus, dari poteſt, ut ad liquoris circumflui & ad nutritionem planè inepti, in os & inteſtina penetrationem confugere haud ſit opus; Nec reliquæ, quas pro nutritione fœtus per os, vel idem ille de Graef, vel ante & poſt illum Viri aliàs usquequâque docti adduxêre rationes, mihi unquam ſatisfecerunt, multò minus me moverunt ut Regiam illam, quam Natura tot mille annorum continuâ ſerie ſervavit per vaſa umbilicalia fœtum nutriendi viam, ſtante cumprimis ſanguinis circulatione deſerendam, aut cum ore partiendam putarim. Habet omne, meo ſaltim judicio & augmenti & incrementi ſui beneficium, non minus ac efformationis & configurationis, à ſemine utroque concurrente & illâ in actum deducente animâ, à matre fœtus: Id quod Imaginativæ in illum ridiculas quandoque, quandoque & horrendas alterationes, juxtapoſitiones, mutationes ac mutilationes imprimentis vis ſtupenda nimis quam manifeſtè evincit, perinde uti in

pullis, ut ad eam unde digressus orbitam revertar, vis imaginativa Gallinæ incubantis colorem & figuram pulli mutare deprehensa, perspicuo in pavonibus experimento, qui pullos plumis albis vestitos ex obtutu continuo parietum alborum & impressâ exinde phantasiæ coloris albi ideâ, excludunt. Nec etiam ovarium illud fœmininum de Graef, ingeniosè licet admodum & affabrè excogitatum, nec vermiculi Dn. van Levvenhoek, ipsi fortassis soli visi (cum quosdam, quorum visum in testimonium solicitaverat, fassos esse noverim, se licet oculorum suorum aciem omnibus viribus per microscopia ejus ipsis exhibita intenderint, nil tale, quale ipse videre se asseverârat, vidisse) indefinitam apud me etiamnum merentur fidem, quin plurimis adhuc exposita difficultatibus, reor, ut hoc in transitu quasi moneam. 4. Pulli caput corporis magnitudinem æquare, si non superare. 5. Collum hujus potius moli quam corporis proportione respondere. 6. Oculos prægrandes nigros cum pupillis è capite protuberare. 7. Ossa omnia, rostrum, & ungularum vestigia mollia, ac vix cartilaginea esse. 8. In summitate verticis cassidis cristandæ insignis rudimenta prominere (erat enim mater de genere prægrandium exoticarum) 9. Caput in dorsum, qui dormientium gallinarum mos est reflexum, ac rostrum arctissimè clausum cervicem inter & alarum in dorso interstitia insertum adeoque instinctum illum naturæ ita quiescendi jam in & ab ipso ovo se prodere simulque nutritionem per os refutare. 10. Corpus totum subtilissimæ ac transparenti membranæ quam cum de Graef amnium esse censeo, humore tenuissimo, limpidissimo, ac fluidissimo, ad nutritionem penitus inepto ac nequaquam sufficienti repletæ ac undique, nisi ubi eam vasa subintrant umbilicalia, exactissimè clausæ, inclusum, omnem per os nutritionem excludere. Ut hæc omnia exactiùs ruminanda Lectorum oculis aliquatenus pateant, Schema ejus à me ad vivum delineatum addidi, cujus notæ sequentia indicant.

a, a. Ovi

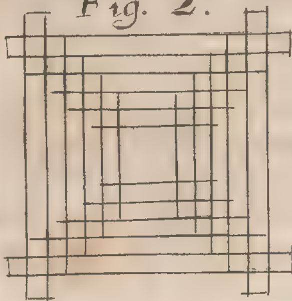
Embryonis gallinacei Icon.

Fig. 1. pag. 19.

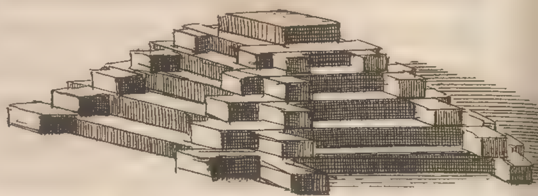

Crystallorum Salis marini. pag. 21.

Ichnographia *Fig. 2.*

Scenographia. *Fig. 3.*

Annuli deglutiti schema. pag. 23.

Fig. 4.

a,a. Ovi testam apertam.

b,b. Bullam aut vesicam, ex interiori pelliculâ testam succingente, ac illic loci utplurimum ab eâ secedente, qualis sæpenumero in ovis loco sicco aliquantisper asservatis datur, oriundam.

c,c. Partem inferiorem & posteriorem vitelli venis carentem.

d,d. Partem vitelli anteriorem & superiorem in tres quasi regiones distinctam à venulis innumeris, è vasis umbilicalibus ortum trahentibus, successivè magis ac magis adtenuatis ac colorem ejus pro tenuitate sua ac numero variantibus, tinctam.

e,e. Interstitium flavum vasorum umbilicalium viæ aut ductus rationem habens, ac contentum vitelli ad umbilicum pulli derivans.

f,f. Caput retrorsum reflexum cujus sinciput cum fronte quasi bifidum.

g,g. Oculos ingentes, nigros, immensum protuberantes, cum pupillis, utrinque litera s, s. signatis.

h. Rostri rudimenta cartilaginea molli adumbrata.

i. Protuberantias geminas cassidi cristandæ destinatas.

k. Collum retortum capiti ingenti potius, quàm corpori exiguo proportionatum.

l. Pectoris vestigia.

m. Alam dextram cum pinnula, quam subinde motitabat.

n. Dorsum.

o. Crus cum pede dextrum.

p. Posticam corporis partem cum uropygio.

q. Vesiculam tenuissimam, transparentem instar Crystalli, limpidissimâ lymphâ plenam, amnii vices gerentem, cui pullus innatabat.

r,r. Vasorum sanguineorum congeriem à vitello ad pulli umbilicum tendentem, umbilicalium munere fungentem, ac interstitium flavum utrinque stipantem.

s,s. Pupillam, ex oculis protuberantibus utrinque prominentem, ac ſplendentem.
Fig. I.

OBSERVATIO V.
D. GUSTAVI CASIMIRI GAHRLIEP.
De
Cryſtallis Salis marini ſingularibus.

SOlveram Anno, ſi recte memini, 1668. Colbergæ Salis marini Hiſpanici aliquot libras, methodo à Paracelſo lib. archidox. 10. c. 3. 5. tit. Præparatio Salis circulati, præſcriptâ, cumque aliquantisper in digeſtione, ut vult, accuratâ detinueram, ſed, fato ſic volente, variis tum habitationum mutationibus obnoxius, continuare eam debitâ curâ ac ſolicitudine non poteram, hinc poſtea neglectum, ad quadriennium ferè, cùm poſt putrefactionem illam ſatis diuturnam, non parum ſedimenti depoſuiſſet, filtrare ſolutionem ac coagulare demum decrevi, idque igne leniſſimo, eoque non continuo, ſed nonnunquam interpolato exhalando aliquot diebus præſtiti, donec eousque humiditas exhauſta, ut cryſtalliſationi eſſet apta, & ecce! ceſſante noctu igne, manè elegantiſſimæ & plane admirandæ ſtructuræ cryſtallos concoctas reperi, tam affabrè tamq; exactè coagmentatas, ut omnem etiã accuratiſſimi ac oculatiſſimi Mathematici vel Mechanici, normam, circinum, ſtylum, artem & operam eluderent ac multis poſt ſe paraſangis relinquerent. Ingenuè fateor me diu mecum diſceptaſſe, an ejus delineationem tentarem, nec certus me propoſito meo certo certiùs fruſtratum iri, nec ullatenus naturæ in hoc opuſculo plusquam Dedalæam aſſecuturum perfectionem, nec me ſuſpicio fefellit, operam enim fere omnem & oleum perdidi. Quò tamen aliquatenus ſaltim oculis & viſui ſuccurrerem ſicque verborum

rum in exponendâ illius ſtructurâ compendium facerem, impari aggreſſus conatu aliquale ejus Schema, licet admodum imperfectum exprimere malui, quam verbis prolixis non ſatis diſertis aut perſpicuis lectorem fruſtra fatigare; Erat autem figura illarum cryſtallorum Obeliſci ad inſtar è trabeculis quadratis exactiſſime ad normam quaſi & regulam exaſciatis aut dedolatis, ejusdem craſſitiei, ſed diverſæ, pro graduum numero ac aſcenſu longitudinis, decuſſatim ad angulos ſingulos ſe invicem reſecantibus, coagmentati, reſtantibus in angulis ſingulis cubulis duobus trabecularum craſſitiei exactiſſimè reſpondentibus, ſicq; ad gradus quinque, ſex, ſeptem, octo, &c. aſcendendo, aſſurgentis, prominente in ſummitate ac gradus terminante cubo accuratiſſimo quadrato, ſed, quod notabile, nullis ad angulos cubulis minoribus, ut in reliquis, gradibus, donato, ſicque ſuperna parte faſtigiati, infernâ ad ſummum illum usque cubum concavi. Diverſæ quidem pro graduum magnitudinis, figuræ autem ejusdem planè, niſi vel vitri parietes, vel ſpatium nimis anguſtum una cryſtallo ad alteram nimis propè accedente, naturæ artificium & intentionem præpediviſſet, ſicque unius aut alterius anguli perfectioni obfuiſſet. Communicare autem cum Curioſis hanc deſcriptionem volui, ſi fortè digna cenſeretur, quæ Halurgiæ Celeberrimi Oratoris ac Polyhiſtoris Dñi Kirchmaieri, accederet, & levidenſe illi aliquod adderet auctarium, quâ figuras Salium (quarum diverſæ mihi ſpecies ſunt, ſed huic non æquiparandæ) aut anſam ſuppeditaret, admirandi Naturam polyDædalam, aut Authorem ejus ter Glorioſum in ſubjecto hoc â paucis pro dignitate æſtimato, à plurimis contemptim habito, ſtupendo ejusmodi artificio ludentem celebrandi, ſicque in Ejus gloriam dignè contemplantibus ac admirantibus cedere poſſet. Unicum ſummæ hujus operis perfectioni deerat, perennitas, ab aëris enim injuriis cum tutum non eſſet, aliorum inſtar ſalium tandem in liquorem rurſus faciſcebat.

Fig. II. & III.

OBSERVATIO VI.

D. GUSTAVI CASIMIRI GAHRLIEP.

De annulo aureo, ab infante unius anni & quod excurrit, octidui, deglutito, ſeptem ferè hebdomadum ſpatio in viſceribus commorante.

VAriæ vario ſæpenumerò caſu, varioque eventu, aliena planè corpori humano, ac ventriculo minimè covenientia, deglutita, non ab aliis tantum obſervata, ſed & ab Illuſtris Collegii noſtri membris annotata hinc inde Ephemerides Curioſorum Germaniæ noſtræ continent, ſingula circumſtantiarum ad minimum varietate Lectori ſe commendantia. Haud itaque ingratum aut inconveniens judicavi, domeſticum, quod ante decennium, Anno nimirum 1680, menſe Julii expertus ſum exemplum, Filii nimirum ſuperſtitis unici hîc addam. Huic cum annum ætatis primum cum ſuperpondio octidui complevisset, ancilla, quæ eum geſtabat, annulum, quem Mater à me pro confirmando, more hîc loci & alibi quoque ſolenni ſub copulâ ſacerdotali, matrimonio receperat Treuring vulgo audit) atque cum manus fortè lotura in armarii ſuperficiem depoſuerat, temporis fallendi ergo porrexit, quem ille eâ non advertente in os atque guttur ingeſſit, ac non ſine inſigni difficultate ac præſentium omnium ſtupore deglutivit, nullo modo aut artificio inde recuperandum. Hæſit autem ad quartum usque diem in gutturis principio ſub cartilagine circiter laryngis ſcutiformi. Ubi cùm non moleſtiam ſolùm inſignem, ſed & ſugendi atque lac, utpote quod cum ſonitu ſemper annulum tranſiret deglutiendi difficultatem pareret, unde vires deficere incipiebant. Cogebar, extremâ urgente neceſſitate, inſtrumento ad id parato, cui ſpongiæ erat alligata particula,

ticula, obstetricante Chirurgi, aliàs non inepti, manu, illum ad ipsum usque œsophagum deprimere, id quod feliciter quidem, at violenter admodum, erumpente cum educto rursus instrumento per os & nasum sanguinis ingenti copiâ, peractum. Hærebat illic quatuor hebdomadas annulus, atque aliqualem infanti in deglutiendo lacte, quod perinde ut ante semper cum sonitu annulum transibat, difficultatem, minorem tamen paulò, quam ante cum in superiori gutturis parte hæreret, creabat molestiam, unde patientiùs paulo illam ferebat, ac melius aliquanto quam ante habebat. His elapsis cessabat sonitus ille lactis transeuntis, adeoque argumentum hærentis in gutture annuli, unde in ventriculum delapsum judicabam, ex eoque tempore bellè habebat; Duabus autem septimanis abhinc elapsis sub initium septimæ hebdomadis denuo tristior ac morosior erat infans ac malè rursus habere incipiebat, unde in intestina per pylorum descendisse arguebam, idque eventus postea comprobabat, quatuor enim diebus illo in statu transactis, annulus cum excrementis rejectus, non sine omni tam auri quam vitri, hyalini coloris, quem Aquamarinũ vulgo vocant, quo incrustatus erat externe annulus detrimento, in area domus reperiebatur filio interea melius, valente, & in hunc usque diem, per Divinam gratiam superstite. Addidi & ut magnitudo ac crassities annuli pateret duplicem delineationem alteram Ichnographicam, alteram Scenographicam.

Fig. IV.

[*Anno 1691. M. Septembri Noribergam missa.*]

OBSER-

OBSERVATIO VII.

D. SAMUELIS LEDELII.

Tympanites lethalis cum ictero flavo, tandem nigro, asthmate, retentione urinæ, lenique delirio, absque siti.

HEluo 43. annorum, staturæ mediocris, succosiq; corporis, cum gilva facie, singulis auroris ℔ß. vini adusti exhauriebat, cerevisiam deinde copiosè ingurgitabat, & paucum cibum admittebat, idque jam per longam temporis intercapedinem continuaverat. Intercurrebant tamen variæ ægritudines, ut tussis, angustia pectoris, anorexia, sitis, tertiana intermittens, & sat frequenter icterus flavus, quas paucis diebus Deo benedicente, sopivi convenientibus remediis. Semel restituto semper iminens periculum indicabam, & nî hosce errores diætericos intermitteret & emendaret, certam & præmaturam mortem præsagiebam. At quamprimum se restitutum sentiebat, ex consvetudine priorem calcabat semitam. Interim variis etiam itineribus se committebat, professione ejus id exigente. Post emensum aliquando iter, domum ingressus pediluvium sibi applicare jubet, & statim pedes intumescere incipiunt cum gemina vesica sero repleta, quarum una se sistebat in calcaneo dextri pedis, altera in sura ibidem. Accersitus Chirurgus utramque ferro scindit, serum evocat, & per aliquot dies emplastra applicat absque effectu. Quia autem nigror harum partium animadvertebatur, cum asthmate, leni delirio, urinæ retentione somnoque interrupto, eapropter memet convocant, & interna urgent. Do necessaria cum utilitate, siquidem delirium cum asthmate abibat, & urina, post usum spiritus juniperi & terebinthinæ, liberius fluebat, somno etiam non penitus nos derelinquente: cum Chirurgo externis quoque dexterri-

terrimè prospiciebamus. Dum omnia exactè lustro, & quæ amplius necessaria, perpendo, observo icterum flavum & inflationem abdominis cum obstructione alvi. Statim itaque clystere alvum resero, & quæ ad icterum pellendum proficua, propino. Habet ab his melius, tumor tamen abdominis crescit, & instar tympani expansus, tangenti digito renititur, nec deerant maculæ scorbuticæ hinc inde disseminatæ. Per totum decubitum nulla urgebat sitis, id quod mirabar, concedebam exinde haustulum vini medicati, quod expetebat, & cum singulari emolumento se sorbere affirmabat. Flavedo corporis & faciei modò se subducebat, modò apparebat, id quod pro malo reputabam signo, ob corruptam jam penitus solidorum fluidorumque texturam, & capillarium obstructionem. Latebat enim in sanguinis massa fermentum, & dum è lecto surgens mensæ assidebat, color icteri aderat, qui tamen paulò post iterum evanescebat. Ulcera pedis in eodem statu persistebant, paucissimumque serum stillabant, usque ad ultimam luctam. Ægrotus ita inter spem & metum constitutus, plura admittebat remedia, interdum etiam aliqua spes meliorationis affulgebat, quæ tamen mox decollavit: tympanites enim quotidiè incrementum sumebat, dolor gravativus dextri & pungitivus sinistri lateris tacitè subrepebat, & flavedo icteri in nigredinem vergebat, cibus nullus sapiebat, nulla sitis urgebat, vigiliæ cum inquietudine frequentes, decumbentem fatigabant, viresq debilitatæ deficiebant, mente interim in vigore subsistente. Prognostico dicto & explicato, continuamus curam ad quintam usque septimanam, quia autem, ut moris est, sinistra declaratio, ut & tædium longioris curæ, & amor ad vitam, & astantium turba, præprimis muliercularum curiosa & provida solicitudo, alia suaserant medicamenta, aliumque Medicum, ideo hicce, putans morbo magno gigantea esse contraponenda medicamenta, sat penetrantia dederat, ita quidem, ut intra paucos dies, reliquiis virium penitus pessundatis sanitati æternæ per mortem trade-

tur clinicus. Felicior fuit in tali cura Excellentissimus Dn. D. Dürrius, uti testatur Ephemeridum nostrarum Decuriæ II. Anni 7. Observatio 56. me enim deseruit usus ibi consignatæ & demonstratæ Conservæ. Parem expertus fuit felicitatem Excell. D. Maichanquez Ephemer. Curiosar. Dec. I. Anni 3. Observat. 174. in alia hydropis specie, cum variis symptomatibus. An autem hydrops optatius curari queat in virginibus, disquisitione dignum esset? Videtur ita, præprimis si oritur à retentione mensium, id quod & gemina hæcce demonstrat observatio. Addo meum exemplum. Virgo 18. annorum Soræ, sat robusta & rusticana, nondum viderat menses, interim tumebat corpus cum pedibus, difficilisque eam molestabat respiratio, cum tussi, anorexia, vigiliis & siti. Ab incude Academica adhuc fervens dum patriam lustro Soram, auxilium meum poscit hæc tumida: do pulverem Cachecticum Quercetani, tincturam Vitrioli martis, Elix. Propr. & alia, evacuo aliquoties pilulis, & melius spirat. Interim pedes tumidi incipiunt stillare lympham copiosè, & post aliquot septimanas, propinatis hydragogis, diureticis, uterinis & confortantibus, bellè convalescit, mensibus fluere incipientibus, & adhuc vivit per plures annos pancraticè. Viscera in hisce subjectis plerumque sunt saniora præ virorum, utpote qui eousq; bibunt & infundunt liquida, usque dum visceribus corruptis, præcedente Cachexia, ingruit aliqua hydropis species, quæ morti fores pandit, dum Natura à prægressa mala diæta penitus est labefactata, nullasque amplius vires resistendi suppeditare potest. Econtra quando obstructiones vasorum in virginibus per medicamenta efficacia, à sagacioris naris Medico propinata removentur, tunc Natura omni molimine succurrit, & dum antea ob implicitas vias in opere suo superflua excernendi fuerat impedita, jam liberior facta, optimè collaborat, & Medici intentioni feliciter inservit, præprimis si obsequentes ægros nactus fueris, & astantes accedant morigeri & fidi.

OBSER-

OBSERVATIO VIII.
D. SAMUELIS LEDELII.
Odor roſarum rubrarum nocivus.

GRatum roſarum odorem quis eſt qui non admittit? Dantur tamen in tanta hominum multitudine, tantaque Naturarum diverſitate, quibus ſuaveolentia malè olent, & grata displicent. Pluribus roſas fuiſſe odioſas, imò planè exitioſas, novimus ex hiſtoriis Medicis, aliorumque relationibus. Annotavi Grunbergenſem Dec. II. Ann. 2. Obſerv. 140. cui odor roſarum inflamavit oculos: jam ſiſto nobilem Matronam, quæ albarum roſarum odorem non tantum admittit, ſed & capiti easdem imponit, libentiſſimeque naribus admovet, rubras autem omnes ſummoperè averſatur, & ni removeantur, deliquia animi incurrit. Unde ratio ſit eruenda, non tam liquidum videtur; videtur tamen quod ſubtiliores & penetrantiores particulæ inſint roſis rubris, & eapropter nervoſum genus penetrantius feriant quam albæ, utpotè quæ non ita ſunt excoctæ, & aquoſiores continent particulas præ rubris, id quod & color ſaturatior in his innuit. Quid ſi imaginatio matris prægnantis huic huncce characterem impreſſiſſet? Huc enim illud pertinet, & ad hanc cauſam quoque refertur, quod aliqui ob nauſeam à carne abſtinent, & tamen farcimina carnibus repleta libenter comedunt: aut quales mea agnoſcit familia, qui à caſeo nimium quantum abhorrent, placentas tamen caſeo condecoratas & repletas cum delectatione abſumunt.

OBSERVATIO IX.
D. SAMUELIS LEDELII.
Carpiones diu viventes.

PIsces esse longævos, jamdudum innotuit, quod & in lupo seu lucio observatum fuit: de cyprinis tamen puto non tàm quotidianum esse, ideo subjungam quæ circa hos hîc observavi. Aluntur in quibusdam Lusatiæ nostræ piscinis Carpiones ducentorum annorum, imò trecentorum, si relationi fides, vocantur **Geschlechts Karpen**/ & inveniuntur in **Diese** & **Ullersdorff**. Longitudo illorum duarum ulnarum, latitudo semiulnæ & ultra. Olearius Itinerar. Muscovvitico-Persic. lib. 4. capit. 15. pag. 412. Carpionis duarum ulnarum etiam meminit, item quod alburni trium ulnarum inveniantur in Persia. Tempore belli tricennalis milites captum talem carpionem securi trucidarunt, & in aheno coxerunt, de delicato sibi blandientes ferculo, verùm carnes tantæ duritiei offenderunt, ut vesci nequiverint, sed, famelici licet, abjicere coacti fuerint. Existimo vivacitatem hancce adscribendam esse visciditati humorum piscium, quæ non facilè exhalat aut dissolvitur, sed lentè, ob lentum humorem, circuitiones suas subit, & operationes perficit: ideò diu absque spirituum dispendio circulari potest, quia fluidum ipsorum minus est igneum. Hæc si non exsatiant animum tuum, Curiose Lector, ab eruditioribus eruditiorem & concinniorem expectabis rationem.

SCHOLIUM.

SI relationi huic Exc. Dn. Auctori factæ habenda fides, revera inter rariora Naturæ memorabilia locum inveniet; cui simile quid nemo facilè produxerit. Nihil enim est hujus respectu, quod *Plinius*, tanquam singulare quid, *lib. 9. hist. nat. cap. 5.* recenset, ubi de longissima piscium vita agens ex *Seneca*, piscem in *Cæsaris* piscinis post sexagesimum annum exspi-

exſpiraſſe ſcribit, duobus aliis æqualibus ejus ex eodem genere etiam tunc viventibus. Et *Bohuslaus Balbinus* in *miſcell. hiſt. regni Bohem.* (vid. *Act. Erudit. Lips. A. 1682. menſ. Auguſt.*) piſcinas enumerat, in quibus carpiones annulis aut circulis ære aliquo lucentibus ſecundùm os aut caudam ſignati ultra quadraginta annos adſervati fuêre. In Mari Caſpio inveniri carpiones duarum ulnarum longitudinem excedentes, *Strauſſius* in *ſuo Itinerario cap. 19.* teſtatur; quales inſolitam magnitudinem habentes etiam in vicino fluvio Wolga capi, *ſupra citatus Dn. Adam, Olearius lib. 3. cap. 2.* refert, qui tamen ob carnem duram non adeo grati ſaporis exſiſtant; & talem pinguem, triginta librarum pondere majorem *lib. 4. cap. 9.* memorat. *Rondeletius* (conf. *Conrad. Geſneri hiſt. animal. lib. 4.*) vidit qui trium cubitorum magnitudinem attigerit; atque in lacubus Allobrogum & Italiæ, ut & in Lario admirandæ magnitudinis capi ſcribit. Sic etiam A. 1623. carpionem Baſileæ venditum fuiſſe, ex aliis adducit noſter Exc. *D. Joh. Jac. Wagnerus hiſt. natur. Helvet. cur. pag. 213.* duarum ulnarum longitudinis & duodecim librarum ponderis; & *Joh. Wittichius* in *Halilog.* magnos in magnis lacubus, Weiſensee, Schvvansee &c. dari carpiones prodit, ſæpe duodecim, tredecim, aut plurium librarum pondus æquantes, qui recentes non adeo benè cibo inſerviant, in aceto tamen & ſale cocti diutius conſervari queant, & eſui aptiores fiant. Vivacitatem hanc viſciditati humorum vitalium non malè cum Dn. Auctore adſcribemus, quæ in carpionibus gelatinam copioſam fundentibus ſatis adparet; in qua cum plurimæ particulæ ſalinæ volatiles deliteſcant, viſciditas illa à maturiori corruptione & morte, harum connubio intimiore, ſeſe vindicare valet. Quamvis enim in Cl. *Thom. Williſii tractatu de anim. brut. part. 1. cap. 3.* piſcibus ſal volatile in totum denegetur, illud tamen Celebr. *D. Ol. Borrichius Vol. 2. Act. medd. Hafn. Barthol. obs. 67.* certis experimentis ſuffultus, ſatis demonſtravit.

[*L. Schröck, L. F.*]

OBSERVATIO X.
D. SAMUELIS LEDELII.
Tristissimum Melancholicæ fatum.

SI ulla cura Medico sudorem elicit, certè est Melancholia, quique pluribus à consilio fuit, id mecum affirmabit. Quanta non mali diuturnitas! quanta non ægrotorum obstinatio in medicinando! quanta non desperatio in verbis, consiliis, actionibus! id quod haud raro desperatus claudit exitus. Fæminam Melancholicam 33. annorum Grünebergæ curabam per Dei gratiam variis medicamentis, in & externis. Ortum habebat malum ab imminuto fluxu mensium, quem à primis pubertatis annis senserat hucusque. Restituta ita per plures menses post discessum meum, à paroxysmo immunis vixit, deinde antiquum malum paulatim recruduit, ubi nescio cujus consilio usa, parùm juvaminis vidit, morbo indies atrocius furente, & vires acquirente. Aliquando sola in hypocausto relicta filiolum quinquennem sat lepidum apprehendit, & cultro caput à cervicibus abscindit, nec pedem loco movet, sed quasi re benè gesta, adventum mariti & inquilinorum expectat. Hi advenientes summa animi consternatione corpus capite orbum adspiciunt, & lachrymis profusissimis excipiunt, ipsa nec mussitante. Cum autem Magistratus, homicidio percepto, ipsam in vincula conjicere jussisset, nullum, nec metus, nec gaudii, nec tristitiæ signum dedit, neq; verbum dixit, sed collum tantum tetigit, & caput ipsi etiam esse amputandũ monstravit. Re ad prudentiores delata, Actio hæc per plures septimanas pro & contra fuit ventilata, delinquens autem ne ullum verbum in carcere protulit, sed cogitabunda & meditabunda sedit, paucissimo cibo & potu contenta. Dum per longam temporis moram ita incarcerata detinetur, lictor in loco quo sedit, catenis affixa, cum securi aliquid discindit, & aliis intentus, re-

licta

licta securi discedit, inque domo reliqua negotia expedit. Hæc ansam hanc videns, instinctu diaboli arrepta securi caput, ut potest, scamno applicat & securim magna violentia collo intrudit, & ita sibi mortem consciscit. En tristissimum Melancholiæ effectum! Erat fœmina bonæ famæ, laudabilis modestiæ, pietatis candidæ, ea propter & omnibus bonis summam compassionem excitavit. In gemino Melancholico, quem hoc Anno curavi, quæ medicamenta proficua senserim, liberè indicabo. Fuit Tinctura Martis, Tinctura Vitrioli Martis, Spiritus aperitivus Penoti, Tinctur. Lapidis Lazuli, Spiritus Sal. Armoniaci lavendulatus, interdũ succinatus, Elix. Propr. Paracelf. cum Spirit. Cochlear. Pilul. Tartar. Quercetani cum Mercurio dulci, Venæsectiones cum applicatione hirudinum, omnia tamen convenienti tempore fuerunt adhibita.

OBSERVATIO XI.
D. SAMUELIS LEDELII.
Nauseosum à morbis præservativum.

Faber lignarius Grunbergæ quotannis Majali tempore scarabæos majales, die Mayen- oder Kornkäfer / so auf den blühenden und grünenden Baumen sind / in sartagine cum butyro frixos, instar cibi cum pane semel assumebat, & ita se immunem putabat ab omni morborum insultu, idque tanquam familiæ proprium & singulare sibi soli reservabat. Ast nemo has delitias appetebat in imitationem. Non infrequens in quibusdam oris est, quod vulgus, dum secale flores protrudit, aliquot numero flores, Kornblüte / deglutit, & sic se à morbis præprimis febre, per annum tutum credit. Nonnemo arenam subtilissimam, in cyatho lixivio remistam, balneum ingressus quotannis semel exhauriebat, & se hoc modo à morbis tutum autumabat. Sic mundus regitur opinionibus.

OBSER-

OBSERVATIO XII.

D. SAMUELIS LEDELII.

Ridicula tertianæ curatio.

INnumeras esse hujus morbi curas, quotidie experimur. Scio qui pulverem è ligno vetusto depromptum febricitanti dedit cum profligatione paroxysmi. De pane, caseo & aliis cibis characterisatis, in febre datis, deque schedulis appensis, non est ut dicam, quia sunt vulgaria. Hilarioris genii & ingenii mercator, Lipsiam petens, in oris Misniæ hospitam offendit febricitantem, dumque massam farinaceam ad panes conficiendos in mactra animadvertit, svadet, ut in invasione rigoris huic massæ collotenus, se immergeret, **sollte sich in den Teig deß Backtroges legen** / & per omnem paroxysmum ibi hæreret, se enim ita quoque restitutum fuisse, cum per tres anni quadrantes febricitasset, seriò affirmat. Hospita sanitatis cupida & simplex, hujus consilio se accommodat, massæ se immittit, & per plures horas ibi commoratur, paroxysmo penitus sopito, nec amplius redeunte. En hic fermentorum fermentationem! Adest fermentum febrile in fæmina, & fermentum in massa panis. Gramine viridi involutum, febre ardente laborantem convaluisse, leges Observatione quarta Lyseri, Cultro Anatomico ejusdem annexa. Veritatem autem restitutionis sequentia confirmabunt in nostra historia. Mercator hicce metuens, ne nocuerit consilium fæminæ, per biennium vitat has vias, tandem tamen aliquando ibi divertit nocte obrutus, & se ægrotum simulat. Hospita ubi rescìscit ipsum febricitare, statim exponit à se adhibitam curam, & esse perfectissimam sanctè pronunciat, additque præterea, si modo rediret bonus ille Mercator, qui mihi tam salubre suppeditavit consilium, nescio quid boni ipsi non exhiberem. Tandem hic se esse illum aperit, & dum agnoscitur,

lau-

lautiſſimè excipitur ab hacce fæmina, cum maxima gratiarum actione. Sic mundus vult decipi.

OBSERVATIO XIII.
D. SAMUELIS LEDELII.
Vomitiones perniciosæ.

GEminum ſiſtam pſeudo-Medicum, qui ob carentiam Medici in certo loco, experimenta per mortes hominum faciebat, nec opus erat, ut pro Novo Medico novum cœmeterium extrueretur, ſiquidem hic ſufficiebat, unus erat pharmacopola, alter balneator. Prior dederat Pannifici quadrato vomitorium antimoniatum, quod aut minus dextrè præparatum, aut in majore doſi ſuppeditatum, plicis ventriculi adhæſerat, & vomitus ad ſex menſes continuatos effecerat, cum evaneſcentia omnis ſpei reconvaleſcendi. Poſt varia interna & externa remedia, nihil levaminis dantia, tandem & mihi rem exponunt, ſtatumque ægri miſerrimum deſcribunt cum petitione auxilii. Leniſſimum concito vomitum cum oleo amygdal. dulc. recenti, dein ventriculi regioni antrorſum & retrorſum inungere & illinere jubeo balſamum oleoſum, internè lactis tepidi duo cochlearia cum granis aliquot antimonii diaphoretici benè fixati, propino; quæ dum ventriculus retinuit, ideo continuabamus, & gradatim ad alios cibos, ad quos appetitus ægrotum ferebat, deveniebamus, in pauciſſima quantitate concedebamus, viribus paulatim redeuntibus. Interim poſt laſſitudinem artuum ſingularem prægreſſam, ſubſequebatur atrox arthritis, quam tandem, annuo ſpatio expleto, priſtina excipiebat ſanitas. Sic ex Dei benignitate has ſyrtes ſuperabat bonus Vir. Poſterior radices eſulæ in majore doſi quam par erat, porrexerat ruſtico ad expurgandum, quo ipſo non tantùm vomitus concitaverat acerbiſſimos, ſed & mortem, ſiquidem va-

ſe in pulmonibus rupto ob nimis violentos vomitus, miſer hic cum florido ſanguine purpuream cogebatur evomere animam. Hem tales Practici ſunt quiſquiliæ Medicorum!

OBSERVATIO XIV.
D. SAMUELIS LEDELII.
A
Mercurio dulci Mors.

Blandum eſſe expurgans Mercurium dulcem, bona & accurata manu præparatum, notum eſt in foro Medico: ſique levem meam conceſſum eſt citare experientiam, multoties ſummo cum emolumento porrexi in abundantia lymphæ, ejusque impuritate, à ℈ß. ad ℈j. ſtimulatum tamen cum aliis, quanquam Zvvölfferus ad ʒj. doſin extendit. Mantiſſ. Spagyric. pag. 352. A Balneatore hujus loci ℥ß. præterito anno, caſu fortuito, vir parvæ ſtaturæ, ſtatæ ætatis & cachexiæ ſcorbuticæ obnoxius acceperat. Res ita erat. Hic Pſeudo-Medicus grana aliquot Mercurii dulcis cum Gummi gutt. chartulæ incluſerat, & penes vitrum quo reliquum mercurium dulcem aſſervabat, charta exterius quoq; coopertum, locaverat. Cum itaq; medicamentum heri promiſſum manè Vir dictus urſiſſet, à ſocio hoc in lecto adhuc ſtertente, famulo committitur, ut chartam ſupra tegmen lecti repoſitam, daret, qui non attendens geminam adeſſe chartam, arripit illam in qua vitrum cum mercurio latebat, & exhibet, ſatis tutus, ac ſi rem bene geſſiſſet. Vir hoc accepto, omne contentum cum cereviſia imbibit, ſtatimque aliquid vomitu rejicit, & de acredine materiæ in collo conqueritur. Succedunt per diem 20. evacuationes ἄνω καὶ κάτω, absque inſigni commotione, labaſcentibus tamen viribus. Senſuum organa veluti ſtupida reddita, non amplius ſuo præerant officio, & vix completo 24. horarum ſpatio, machina hæcce corporea ſuo vitali principio deſtituta, feriari incipiebat.

bat. Labiis dum anima pallidis oberrabat, Medici auxilium implorabatur, qui animam fugientem omni suo consilio retardare nequibat. Relegatio erat pœna hujus delicti, quam pecunia redimebat inquisitus. Sic

Mercurius dulcis mortis amaror erat.

OBSERVATIO XV.
D. SAMUELIS LEDELII.
Cum dysenteria febris petechialis lethalis.

ACicularius 33. annorum, post esum & usum cucumerum & prunorum superfusa cerevisia impura, corripitur fluxu alvi continuo, cum dolore intestinorum & siti. Qui curabat plerisque formulis inter alia immiscebat, aut laudanum opiatum, aut essentiam anodynam, quo ipso dolores quidem sopiti, sed fluenti alvo nullæ remoræ fuere procuratæ, vigiliis interim obstinatè urgentibus cum prostratione virium insigni. Spatio aliquot dierum elapso, aliis consultantibus Medicis, propinatur mixtura cordialis, quæ spiritus reficit cum apparentia petechiarum. Continuatis confortantibus & bezoardicis, utique hæ maculæ malignæ non disparebant, vires tamen indies decrescebant, cum intercurrente sopore, lubricitate alvi, & tandem morte.

SCHOLIUM.

MEdicamenta generosiora à non qualificata manu suppeditata, comparo gladio in manu furiosi. Uti enim hic, & nocetur, & non nocetur, prout gladius tractatur & vibratur; ita & illic. Opium est laudatissimum medicamentum, vice versa etiam nocentissimum, imò mortiferum. Si rectè judico, in hoc casu blandum laxans rhabarbaratum, aut aliud leniens, in principio morbi hic optimum fuisset, ad exclusionem materiæ morbificæ ab erroribus diætæ ortum trahentis, & tum adhuc in glandulis ventriculi & intestinorum

hærenti: dein ſudorifera cum opiatis proficua vidiſſet, qui curabat. Novi quidem plures, qui curam dyſentericam ſolis ſudoriferis & anodynis abſolvi poſſe ſtatuunt: verùm hoc non eſt univerſale, ſed prout cauſa morbi variat, ita & modus curandi. Vide Obſervat. 195. Anni 6. Dec. 2. Ephemerid. Curioſ. A nimio Opii uſu vidi ſphacelum inteſtinorum Grünbergæ in dyſenterica. Opium hic conatum naturæ inhibuit, & morbo inducias fecit, ut eò profundius malignitatis characterem ſanguini imprimere potuerit, hinc non mirum ſymptomaticè irrupiſſe petechias, quas ultimo ferè conatu Natura protruſit, nec inde tamen alleviata, ob ubertatem malignæ materiæ, & vires enervatas. Adeò multi robore Naturæ absque medicamentorum uſu reconvaleſcunt in morbis malignis, dum alii artificiosè per medicamenta etiam generoſa, incongruè data, mortuis aſſociantur. Veluti in bello non bis peccare licet; ita & in hiſce morbis, quæ nullas agunt inducias, ſed tacitè & ſat periculosè ſua decurrunt tempora.

OBSERVATIO XVI.
D. SAMUELIS LEDELII.
De
Apoplexia cum Epilepſia.

Quia præcedens Obſervatio de combinato loquitur affectu, ideo ſubnectam adhuc aliam. Nobilis matrona 67. annorum, 1690. de cephalalgia intercurrente conqueritur, & tamen comedit & dormit, muniaque ſani hominis obit. Initio menſis Maji circa veſperam relicto Görlicio, ſororem ad tria milliaria diſtantem, inviſit, idque die Saturni. Sequenti die Dominico templum frequentat, & adhuc benè valet. Menſæ autem dum poſt ſacra aſſidet, derepentè corripitur aphonia, quæ tamen facilè cedit adhibitis aquis ſpirituoſis. Ingruente nocte redit, cum apople-

apoplexia forti. Advocantur extemplò Agnati propinquiores, & tandem die lunæ, circa meridiem noctis, Medicus. Dum advolo, invenio apertis oculis ſtertentem, absque intellectu, cum leni convulſione muſculorum palpebrarum interpolatè invadente. Manus & pedes frequenter commovebat & attollebat, quod æquè convulſioni adſcribebam; dumque hi actus ferias agebant, lenis tremor eosdem occupabat. Applicabam ſtatim quæ attuleram interna & externa remedia, ulla tamen ſine medela; ſiquidem ſola externa huic gravi affectui non ſatis faciebant, interna autem omnia prout erant infuſa, ita effluebant absque deglutitione, ob læſos laryngis muſculos. Ne tamen aliquid intermitterem, quod Artis eſſet, accerſebam ſuppoſitorium acre, & huic nihil operanti, ſubſtituebam Clyſterem ex aqua ſalita, conſilio Mynſichtii conſtantem, qui educebat excrementa fœtidiſſima. Urgebam Clyſteris iterationem, quam meticuloſæ fœminæ diſſuadebant, dum autem utilitatem prolixè indicabam & explicabam, corripiebatur ægrota noſtra Epilepſia non levi, quæ aliquot paroxyſmis continuò urgentibus, dum veſperaſcebat, veſperam mortis introducebat. Plures Apoplectici Curæ meæ ſubfuêre, tùm Grunebergæ, tum alibi, nunquam tamen talis mihi obtigit caſus, per viginti aliquot annorum praxin. Raygerus autem in Cènturia Obſervationum Medicinalium Spindleri, Obſervatione nona, exempla adducit Apoplectico-Epilepticorum. Adi etiam, Rollfincii Method. Conſultator. Conſultat. XV.

[*Gòrlicio Luſator. d. 20. Sept. 1691. Norimb. miſſa.*]

OBSERVATIO XVII.
D. SIGISMUNDI LEDELII.
De
Mercurio vivo arboribus pruniferis indito.

PRæcedens Observatio XIV. (de qua Fratris literæ ad me, loquebantur) mihi in memoriam revocat facetũ Medici cujusdam Grunbergensis remedium, quo à vinea fures abegisse referebant. Hic aliquot arboribus pruniferis ad viam regiam in vinea spectantibus, primo vere, facto foramine usque ad meditullium arboris, mercurii vivi aliquid immiserat, occluso dein foramine. Quo ipso effecisse dicebatur, ut fructus arboris vehementissimam obtinuerint virtutem catharcticam. Raptores horum fructuum, rei ignari, tantam alvi lubricitatem sentientes, non amplius attingebant arbores, sed tanquam pestilentes fugiebant.

OBSERVATIO XVIII.
D. SIGISMUNDI LEDELII.
De
Cœcitate à fumo ligni viridis.

QUibus cum Vulcano res est, illi plerumque malè affectis conspiciuntur oculis, si non capite simul. Vitra conficientes, sat puram alunt flammam in Officinis suis, & tamen nimius calor admodum lædit eorum oculos pro diversitate quidem subjectorum, & magis & minus, uti quotidie observatur in omnibus aliis artibus & opificiis, igne lucente opus habentibus. Calefactor vegetæ ætatis, & inculpabilis constitutionis, in aula Comitis, plures fornaces calefaciebat ligno viridi, quod rustici manè in vicina sylva cædebant, postquam aviculæ sonora voce Creatori hymnum matutinum cantarant, dein cæsum currui imponebant,

bant, & aulæ invehebant, ut reiterata scissione adaptaretur ad calefaciendum. Quia autem innata ligni humiditas accensionem impediebat, ideo hic miser flammam noviter excitatam & statim iterum morientem sæpè sæpius excitare & restaurare opus habebat. Quo ipso omnem fumi densitatem cum latitante acredine sensibiliter oculis & pulmonibus satis infensam experiebatur. Continuato itaque ad tempus hocce labore, gemina ejus sidera tenebricosa involvebantur nebulâ, quam excipiebat plenaria eorum velatio, nulla arte detegenda.

[Javorâ Silesiorum Gorlicium, & inde Norimb. missæ, d. 6. Dec. 1691.]

SCHOLIUM.

OMnem fumum oculis molestum esse, dum particulis suis salinis, tam acidis quàm alcalicis, oleosisque, crassioribus terreis permistis, oculos exquisitissimo sensu præditos vellicat; quotidie observamus. Hinc memorabile est, quod *Joh. Schefferus in hist. Lapplandiæ cap. 27.* recenset, quòd, licet pauci ibidem observentur morbi, frequentissima tamen sit lippitudo & imbecillitas oculorum, ex qua sæpiùs cæcitas oriatur. Causam hujus mali allegat, quòd à prima pueritia in domiciliis, per æstatem & hyemem fumo repletis, degere soleant; quamvis aliqui huic causæ splendorem ignis, continuò oculis obversantem etiam adjungant. Pari ferè ratione Cayri toto anno lippitudines frequenter homines invadere notat *lib. 1. de Med. Ægypt. cap. 14. Prosp. Alpinus*, ob nitrosum pulverem, qui continuè oculos mordicat & calefacit, maximè tamen & epidemicè, ita ut dimidia incolarum pars tum hoc morbo infestetur, in prima æstatis parte, calidissima nempe & inæqualissima ob vehementissimum meridionalium ventorum calorem atque inflammatarum arenarum copiam, quæ ab iisdem ventis adportantur.

[*L. Schröck, L. F.*]

OBSER-

OBSERVATIO XIX.
D. SYLV. SAMUELIS ANHORNII.
Ex Plica amissa Steatoma.

SEbastian Türrler. Vir probus & honestus, An. MDCL. d. 9. Martii natus, Temperamenti sanguineo-serosi; validi & lacertosi corporis, placidæ mentis; toto suæ vitæ decursu sanus, & nullo unquam morbo nisi variolis & morbillis detentus; cùm anno ætatis suæ vigesimo primo Francofurti ad Mœnum servitiis inesset Fabri Lignarii Joh. Melchioris Mengii, & ædibus novis texendis vacaret; parietum ancones jam jam exstructi de improviso conciderunt, & Ipsum unà cum alio conservo Christophoro Mejero Memmingâ Suevo humi prostrârunt; neutri, uti videbatur, aliud quid damni illatum fuit, quàm quòd attoniti ad temporis pauxillum jacuerint, donec ex propinato aceti cyatho refecti, altero die laborem ambo citra impedimentum repeterent. Türrlerus quidem ex nuchæ contusione aliquantum dolebat, spretus verò dolor & neglectus sponte tandem disparuit, & stigmatis notam reliquit tuberculum piso vix majus, indolens, mobile, ejusdem cum cute coloris, pollicem supra apophysin superiorem primæ dorsi vertebræ conspicuum: pauci abhinc temporis decursu ex ejusdem tuberculi confinio superno Cirrus prorupit pilorum variè contortorum atque complicatorum subviridis, ad longitudinem semiulnæ excrescens: monstrosum hoc & antehac inauditum sibi germen sedulò celavit; de eo tandem pertæsus ab urbis Pharmacopæo in monte Romano habitante consilium petiit; qui ex resectione, vario ipsum periculo, si non mortis subitaneæ, saltem vitæ discrimini à morbo acuto certissimè subeundo expositum iri præsagiit: tulit ita decem annis sanus & robustus, quo tempore tuberculum à priori nil quidquam mutatum & magnitudinem, colorem & indolentiam servavit; & ille interea ar-

tem

tem suam mechanicam admodum laboriosam sedulus & citra impedimentum exercuit, ac matrimonium ingressus, aliquot pater liberorum evasit. Ante quinquennium, scilicet sub principium Anni 1687. sponte & ex improviso excidit Cirrus: post quatuor abhinc menses corripiebatur dysenteriâ, quæ sporadicè grassabatur, & simul uxorem cum tribus liberis invasit: convaluit, me medente, feliciter: Jam verò Tuberculum, cujus hactenus nulla cura fuit, exigua sui vincula rupit, lento pede prorupit, crevit, & profundius latiusque serpendo magis indies excrevit, donec non solùm, integrum quod inter scapulas interstitium est, sed etiam utriusque alas homoplatæ occuparet, obtegeret, & enormi tumore deformaret. Æquâ ceu sibi iniquâ mente toleravit hucusque miser miserum affectum, nullius vel Medici vel periti Chirurgi consilio usus, licet ubique ceu monstrosus & biceps evasurus non sine commiseratione exciperetur, animum nec dedit ullis adhortationibus, quæ pro Medico consilio capiendo faciebant; hoc vel firmo & misero solatio à mulierculis suppeditato deceptus, tumorem quamdiu doloris expers, sanitati innocuum, & medicamentis minimè irritandum; vel terrore adfectus, curam ferro & igne perficiendam, crudelem & sine dubio lethalem fore. Tandem cùm ad perficiendam operam quotidianam quâ accurare sibi suisq; cultum & victum necesse habuit, vires interdum languere atque torpescere sentiret, somnus brevis & interruptus evaderet, appetitu licet constante sitis non rarò urgeret; rigores subinde auræ adinstar frigidæ per dorsum decurrerent, & punctionibus dolorificis Tumoris sphæra ipsáque thoracis interiora infestarentur; nupero Vernali tempore appropinquante Chirurgi nostri & peritissimi & multâ praxi dexterrimi, Dñi Diethelmiححchereri, Urbis Senatoris, & Sereniss. ac Reverendiss. Principis ac Abbatis Cœnobii St. Gallensis, Chirurgi Aulici æstumatissimi consilium & auxilium imploravit: Hic verò uno & altero discutiente emplastro dolorum incrementa coercuit; &

 cùm

cùm augurari facile esset, ex appositis externè, vel generosissimis impetratu vix quidpiam fore, Medicum sibi adjungi expetiit, meque proin die 20. Maji in consilium vocavit. Erat Tumor ad aspectum horrendus; suo diametro novem ex basi seu pede longus, uncias octo latus, à septimo colli spondylo incipiens, ad octavam circiter dorsi vertebram protensus, suâ peripheriâ totum intrascapulare interstitium occupans, & magnam utriusque partem homoplatæ obtegens; insigniter turgens & elatus; striis hinc inde ex albo rubro liventibus variegatus; ad attactum omnis expers doloris, & hoc mollis ac digitis facilè cedens, alio loco renitens & tubera scirrhosa varia circa basin circumferentiæ sinistræ, & unicum in ipso centro exhibens, quæ vero phymata indurata, tumoris corpus inæqualitate notabili minimè deformârunt; à parte infera propè basin, cutis latitudine taleri phlegmone occupata, singulariter rubens, eminens, & hoc solo in loco fortiùs pressa dolens erat. Nobis affectus uti sat rarus, ita maturo pensitandus judicio & accuratiore indagine examinandus videbatur, ne veriverbii vim experiri contingat: Malè cuncta ministrat impetus. Placuit igitur loci inflammati suppurationem. Diachylo promovere, vel hoc minus ex voto succedente, cauterio ruptionem tentare, ut de liquore contento & specie Excrescentiæ seu Tumoris certius nobis constaret: Secundo ex applicato Diachylo die, sc. 22. Maji cutis leviter perforata ichorem serosum jugiter exsudavit: ampliationem aperturæ procuravimus exili gentianæ turundulâ, ex cujus, dilatato orificio prius pus coctum, & institutâ pressione materia sebacea prodiit, unde etiam aditus stylo patuit, quævis interiora rimandi, plura hinc inde obstacula posita explorandi, & intentiones curativas tantò prudentiùs moderandi. Steatoma autem quod à Griffonio resectum Hildanus Cent. VI. Observ. XVI. describit, utpote uno simplici folliculo digitis separabili comprehensum, cum nostro haud convenire, & hoc ad imitationem Fabritii ab Aquapendente forfice amputari, vel

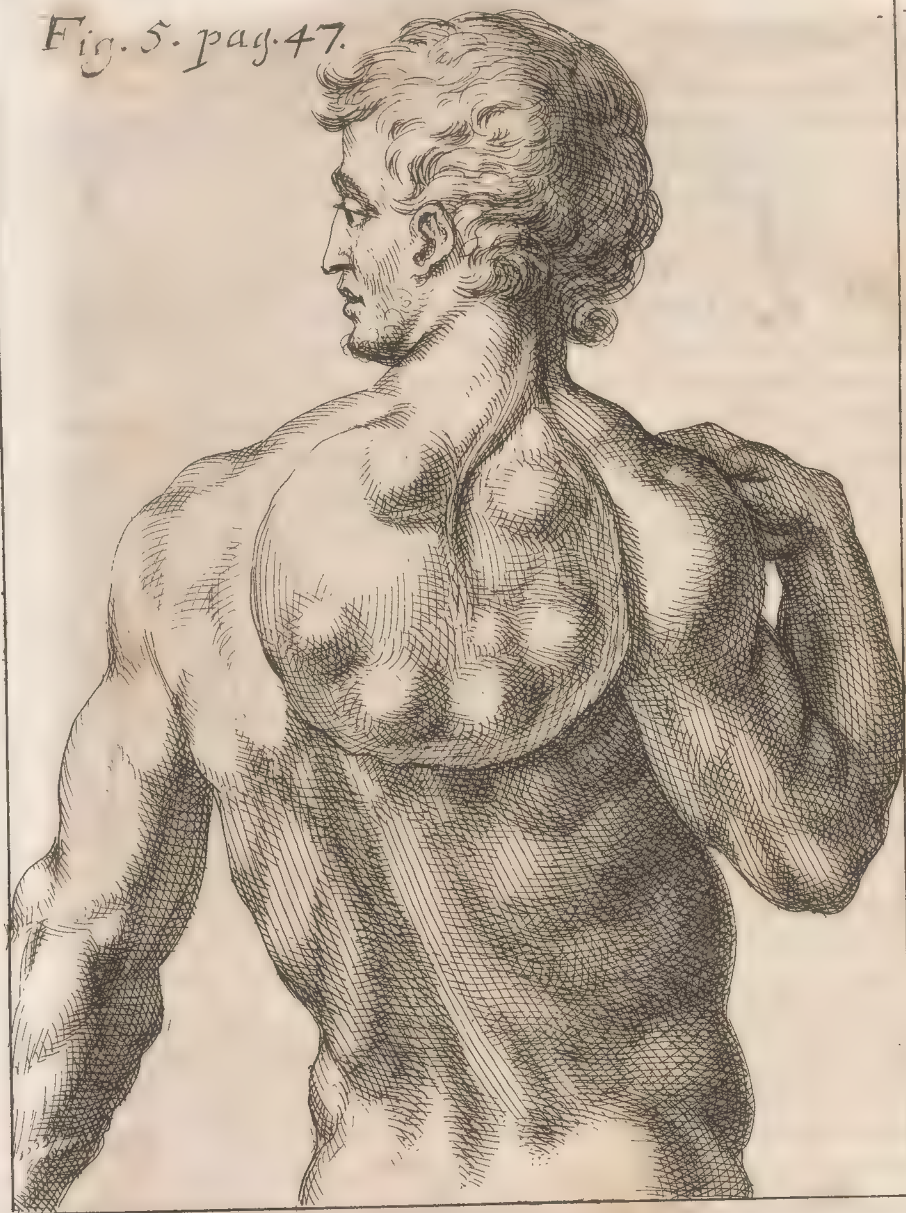
factâ

factâ cruciformi sectione unâ cum folliculis separari & eximi neutiquam potuisse, diversorum congeries Tumorum tunicatorum sub uno communi tegmine, & carcinomatum scirrhosorum insignium, profundius & altius radicatorum multitudo, facilè cuivis persuadebit. Methodus Celsi, quam l. 7. c. 6. de cura Meliceridis, Atheromatis & Steatomatis manuali, prolixiùs tradit, omnium nobis convenientissima visa fuit; quam proin, corpore per epicrasin pillulis è Mercurio dulci & extracto Catholico confectis purgato, ex asse secuti, die 25. Maji Bono cum Deo, Syringotomo Sculteti Tab. XII. Fig. III. depicto, incisionem ex loco phlegmone obsesso inchoatam per magnam Tumoris partem, secundum ejus longitudinem continuavimus: Materia alba sebacea, instar Spermatis Ceti vel Oryzæ coctæ frustillatim & granulatim sibi confusa, exiguo cruore tincta, tantâ quantitate prorupit, cui tantus quidem Tumor recipiendæ vix capax putaretur. Elevatis & reclinatis integumentorum discissorum labiis, plures hinc inde obvios Tumores particulares ex basi protuberantes, & nonnullos velamento superiore annexos, tunicâ carnosâ inclusos, alacri manu Chirurgus, suâ saburrâ, factâ incisione liberavit; quorum aliqui materiam crasse compactam sebaceam, plures serum viscidum flavum eructârunt. Tumor centralis superficiem habuit à panniculo carnoso, aliquot pollicum crassam & scirrhosam, basin verò tunicatam materiâ sebaceâ repletissimam: prolixius scrutinium Patientis Apsychia hâc vice non permisit: refocillatus ille Vino, quod hujusmodi fortis hominibus præstantissimũ Cordiale audit, & cavitas vulneris repleta linteis Balsamo Vulnerario ebriis, applicatum emplastrum album coctum, superimpositi sacculi ex herbis balsamico-discutientibus in vino coctis, & fasciis ex arte deligatus fuit: Materia hæc unâ vice evacuata ut prodigiosum quid, aliquot diebus monstranda Curiosis frequenti numero confluentibus asservata, libras civiles septem habuit, & ne minimum fœtorem spiravit. Diem Patiens satis bene transegit, obambulare va-

luit, modicè comedit; nox inquieta fuit. D. 25. Vulnus reclufum, & ex variis latibulis ſedulò deterſum, copiam rurſus materiæ ſeroſo-ſebaceæ eructavit, & baſin hic carne ſanâ rutilante conſpicuam, ibi tunicis membranaceis obſitam, alibi ſcirrhoſam monſtravit: labia panniculi ſeu cutis ex cujus gremio & amplexu ſaburra dicta prodiit, unciam integram craſſa palmam ex utraq; parte ſibi invicem impendebant. Omnis in hocce expurgando Augiæ ſtabulo, detergentibus & ſuppurantibus adhibitus labor, è Tantali horto fructus colligere fuerat; Sarcomata ſcirrhoſa, marginem Tumoris cingentia & ipſiſſimam muſculorum Trapezii, Rhomboidis & latiſſimi ſubſtantiam profundè penetrantia, cathæreticis auferre tædioſum & omni tormento acerbius videbatur; Tunicarum à muſculis avulſio & diductio exquiſitiſſimè ſenſibilis erat, labiorum ſuperflua caro præpedimenta ſinuoſitates percontantibus ubique poſuit, & utcunque Spiritu Vini Theriacali Myrrhato ſingulis deligationibus lavata, gangrænoſam nihilominus corruptelam induit; quæ ſingula ſtimulos addiderunt tantò fervidius atque temporius, reſecationem & plenariam ῥιζοτομίαν cultro ſuſcipiendam inſtituendi. D. 29. Maji integer velamentorum orbis ſimul cum adnatis carcinomatibus ſcirrhoſis, & variis pelle membranaceâ obſitis locis, ex baſi ſanâ, quâ licuit induſtriâ & celeritate ſcalpello ancipiti Sculteti, Tab. 12. figur. 7. depicto, reſectus & exſtirpatus fuit. Hæmorrhagia pro amplitudine vulneris inflicti enormis non erat, & forſan ob terrorem & apſychiam Patientis, ſpirituum & ſanguinis impulſu deficiente, vel propter ramorum Azygos, intercoſtalium & ſubclaviorũ inſertione ibidem exili, uberior eſſe vix potuit, & admoto cum ſtuppis cannabinis pulvere ſtyptico albumine ovi ſubacto ſtatim quievit. Æger delinquens convenientibus excitatus, deligatus & lecto commiſſus, ſudore frigido totâ die diffluebat; pulſus erat exilis, appetitus nullus, ſitis crebra, animus ſemper conſtans. Sub veſperam remotis applicitis, ſanguis undique ex arteriolarum canali-

canaliculis recluſis alacriter proſiliit; repreſſus ſtatim & vulnus terſius ex arte deligatum eſt, quod hodie Patientis Apſychia non permiſit; nox inquietè & interrupto terroribus ſomno transacta: Velamenta Tumoris ſeu Panniculus Carnoſo-Scirrhoſus, hâc exciſione ablatus Unciarum viginti pondus habet, & hucusque in Spiritu Vini maceratus cuſtoditur. D. 30. Maji Sanguinem coërcentibus ut heri deligatus, alacrior ſenſim evaſit, cibum modicè ſum ſit, vinum duabus aquæ decoctionis CC. tertiis dilutum bibit: de nocte parum quievit; non niſi ſupinus in vulnere cubare, neutro lateri incumbere potuit. D. 31. Maji & 1. Junii vulnus ſenſim Digeſtivis mundificatum multum puris optimi reddidit; & conſpectui jam obveniebant, quæ celeri ſectione de ſinubus, tunicis & carcinomatibus muſculis profundius inhærentibus relicta fuerunt, ſingula enim aliena accuratiore ſectione radicitus ſuſtuliſſe vix ulli licuiſſet. Sinus inſuper amplus & latus, quem primâ ſectione non obſervavimus, à læva vulneris, supernè verſus vaſa jugularia tendebat, qui etiam D. 2. Junii inſcio ægro, cultro ſublatus, nihil præter ſeri viſcidi pauxillum continebat, & baſin firmâ tunicâ inveſtitam habuit: Jam verò ex Cathæreticorum ſubſidio, uti omnis pendebat ulterior ſucceſſus: ita haud timidè vel temerè, quiete Patienti aliquot dierum donec vires collegiſſet, conceſſâ, butyrum minerale cum obſervatâ prudenti cautelâ, diei 6. Junij veſperâ, cum filamentis eodem inebriatis, ubicunque neceſſarium videbatur cautè adplicatum, reliquum vulneris filamentis ſiccis ſedulò munitum, & emplaſtro uſitato albo cocto obtectum & obligatum fuit. Dolor ex inſtanti vehementiſſimus adparuit, nec aliquid auxilii fuit ad infringendam ſymptomatis ferociam, præter ſolam patientiæ recommendationem & datam ſucceſsûs optimi fidem. Noctem miſerè egit, omnis aufugit ab oculis ſomnus, dolor, febricula, ſudor, terror, & quid non ſymptomatum deteriorum? omnem variorum Paregoricorum & Opiatorum vim illuſerunt. Die ſeptimo Chirurgus multis

tis precibus summo mane advocatus, aperto & detractis filamentis liquore Antimoniali, imbutis, mundificato vulnere, toti ejus orbitæ Balsamum suum, solâ ex adipe porcinâ, oleo rosaceo & ovorum albumine confectum linteis inductum, imposuit; ex quo incantamenti adinstar, plurimus intra horæ quadrantis spatium dolor, maximo cum Patientis solamine, evanuit; Et gloriatur de hoc Balsamo Chirurgus, se tali in casu, scilicet in omni dolore Causticis inducto, ab ejusdem applicatione, ne unquam voto frustratum ab ægris discessisse. Febricula lenta cum madore totius corporis continuo, somno interrupto, appetitu prostrato, siti intensa, viribus dejectis & alvo occlusa ad plures dies extendebatur; quibus medebar terreis fixis dyscrasiam sanguinis temperantibus & spicula salis peregrini obtundentibus ex Antihect. Pot. Pulvere Conchar. Ocul. Cancr. Cinnabar. nativâ; Gelatinis variis; Jusculis alteratis; Diætâ tenui; mixturis item Paregoricis cochleatim exhibitis, ex Aquis Antepileptico-Anodynis, Aceto dest. Ocul. ♋. CC. philos. præp. & pulvere Anodyno paratis; & emulsionibus Hypnoticis de nocte hauriendis. Vires victu Analeptico reficiebantur; Decoctum CC. passulatum pro potu ordinario datum; Alvus clysmatibus sollicitabatur; Interim externa pro voto succedebant; vulnus copiosè suppurabat, pus sincerum λευκὸν, ὁμαλὸν, καὶ ἥκιστα δυσῶδες fundebat, & Balsamo Vulnerario supra memorato, singulis deligationibus applicato, Eschara sensim ad casum vergebat, tandem perfecta ejusdem separatio circa 20. Julii diem impetrata fuit. Mirum & lætissimum aspectu vulnus carnem undique visui exhibuit pulcherrimè rubentem & sanam, & nullibi nisi supernè fabæ majoris magnitudine residuum tunicæ stigma relictum, & Escharotici spiculis elapsum; sui verò in centro, cùm elatius aliquantum & turgidius, quamvis carne sincerâ firmâ & rubente conspicuum existeret, suspicio incidit de latente sub cineribus dolosis igne occulto; utque nihil in posterum exinde periculi metuendum sit, prominentia hæc centralis,

Annus X.

tralis, ipsis vertebris in medio Metaphreni suffulta, unà cum stigmate tunicæ à superna vulneris parte residuo, Cathæretico Antimoniali denuò commissa, & inde Balsamo memorato ad solutionem & Escharæ casum promota fuerunt; ubi quàm maximè notandum, dolorem qui tantùm non per Nycthemeri spatium atrociter sæviebat, jam bina vice ab imposito Balsamo Vulnerario, me præsente & Autopte ad miraculum obstupuisse: Detractâ quæ erat in medio vulneris Escharâ, ecce! prægrandis hoc sinu gestatus & profundè occultatus occurrit folliculus, ovi majoris columbini magnitudine, materiam sine cruore sine liquore spissam, albissimam, ex frustulis copiosis Spermati Ceti æmulis compositam continens, tunicâ suâ cui inhærebat, musculis à basi substratis ita firmiter connatus, ut digitis avulsionem tentatam, exquisitum propter dolorem Patiens sustinere noluerit: Reliqua vulneris ab omni recremento alieno pars repurgata, manè & vesperi filamentis siccis obsita, Unguento digestivo linteis inducto obtecta, ac singula postmodum Emplastro albo cocto & fasciis ex arte applicatis munita fuerunt. Interim vulnus ex margine indies coibat, angustius reddebatur, & cicatricis vestigia latiora monstrabat. Tunicâ verò folliculi dicti Cauterio ablatâ, foveæ prægrandis vestigium, carne novâ sarcoticis procuratâ sensim repletum, hincq; totum vulneris residuum Epuloticis ad cicatricem perductum, & Miser misero affectu ex alta radice exstirpato Apolline propitio liberatus, Dei ex gratiâ Optimi, Maximi pristinæ sanitati restitutus fuit, & hoc tempore, & priori robore & Athletico ac vel indies proficiente corporis habitu gaudet.

[St. Gallo Augustam Vind. 30. d. Octobr. A. 1691. missa.]

Fig. V.

OBSER-

OBSERVATIO XX.
ANONYMI.
Epilepsia singularis.

PUer vix nonum emensus annum, Patre Advocatô hic loci Ordinario, & Musicæ, quippe cum studiis in animi gratiam elegantissimè alternantis, probè peritô, natus, & ipse Musicâ vocali æquè ac instrumentali, pro ratione ætatis, mirè doctus, gibbosus, aliquot jam annos calculô divexatus, pubisque proin regionem sæpius, præ dolore ibi concepto, manu comprimere solitus, naturâ stimulante quotannis mucum viscidum, sibi, quòd respirationem impediret, maximè infestum per vomitus ac sedes copiosissimè deposuit, adeò, ut dejectionum frequentiæ, ne vires omnino pessum simul irent, quandoque succurrendum esset. Natura itidem consuetudinis circa finem anni 1684. non immemor evacuationem largam molita est; quâ peractâ, puero facies nonnihil pallescit, absque tamen ullâ ullius partis aut functionis cujusvis evidenti læsione. Anno 1685. d. 17. Januarii Puer trahæ extremitatibus (auf die Hintertheile der Schlittenkufen) insistens, pessimi verò nebulonis rustici, equo velocitatem subitò imperantis, insidiis, sicque rapido trahæ motu in terram lapidibus stratam præceps fit, & ob pallium trahæ involutum ad aliquot passus raptatur, sic ut spiritum trahere nesciret; brevi tamen restitutus respirationi, domumque reversus, quæ sibi evenére mala, reticuit. Die 19. ejusd. mensis prælibatô paulò largius vinô improvidè de scamno lapsus, ad quatuor ferè horas ejulatum, (utrum ob contractum ex casu dolorem, an ob mentem ab enormi haustu turbatam? certior à domesticis vix fieri licuit) noluit temperare, tandem placatior redditus, de nullo conquestus est dolore. Die 20. Jan. horâ 4. matutinâ vomitus ultra 40. vices, non sine insigni

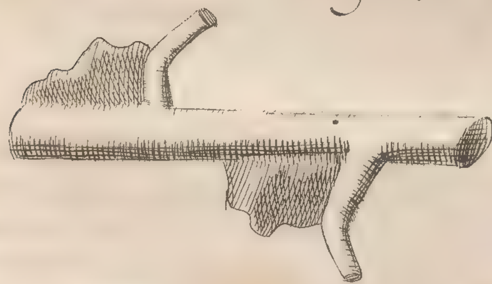
Calculus prægrandis e vesica extractus.

Fig. 16.
pag. 48.

a a a a Loca glabra, ubi violenta forcipum apprehensione scabræ Calculi prominentiæ abrasæ.

Fig. 17. pag. 187.

Annus X.

insigni virium jactura, urgebant, alvo, secus ac in præcedaneis evacuationibus solitâ, symbolum suum recusante & obstructâ potius persistente. Hora 12. meridianâ Noster, nuptias prætereuntes spectandi gratia, fenestræ admovetur; sed en! subitò omnia ipsi rigent membra, & ratio quasi recessa stupet: quô spectaculo Mater attonita me vocat. Domum itaque ingressus ego Dn. D. Ubelmannum eundem in finem citatum, puerum verò lecto affixum inveniebam, rationis quidem rursus compotem, sed patulis oculis adstantium neminem discernere valentem. Brevi nobis proximè præcedentium relatione factâ, guttulas aliquot Essent. Cast. ægroto propinabamus, ejusque naribus admovebamus spiritũ Sal. armoniaci ad quorum usum oculorum lumine rectiùs is uti cœpit, & quæsitus, num doloris quicquam perciperet, abdominis sitisque accusabat molestiam. Quare, quòd vomendi simul, licet inanes, conatus restabant, abdomen distendebatur, & alvus suum nondum facere officium volebat, clystere hanc sollicitandam atque emolliendam meditabamur, mixturam insuper ex Aqua Ceras. n. Epil. L. Syr. Ment. Cran. hum. Corall. r. Antimon. diaphor. Cinab. nativ. & pulv. anod. præscribentes. Sed horâ vix elapsâ medicamentisque ex officina nondum allatis recruduit paroxysmus, præludia in pollice sinistræ manus faciens, quô convulsione tactô, mox manus, brachium, oculi, brevi totum convellebatur corpus; ligaturas interim partium extremarum instituebamus, dorsique spina Oleo Succini cum Ess. Cast. mixto illinebatur. Paroxysmo intra horæ quadrans sopitô, domestici sciscitando quasi lapsus supra memoratos prodebant; at lustratô exteriùs corpore, nullum læsionis signum, ne livida quidem macula in conspectum venit; Sorbebat igitur æger aliquot cochlearia præscriptæ mixturæ, clysterem verò, ut admitteret, nullis nec parentum precibus, nec persuasionibus vinci patiebatur: quapropter Clysterem, additis nonnullis herbis emollientibus & anodynis nec non lacte vaccino, in vesicam ampliorem trans-

 fusum

fusum calidè abdomini imponendum, inque carnis brodio oleum Amygd. d. propinandum, curavimus, ob sitim verò ægrum afflictitantem Emulsionem ex Sem. 4. frig. m. Ebor. foss. C.C. phil. præp. & Syr. Viol. parandam præcepimus, irrito autem conatu, respuebat enim illam, vinum expetens; & licet emulsionem hanc cerevisiæ nuptam exhiberi suasores essemus, haut tamen adstantium quidam deerant, qui ægroto potiùs nonnunquam morem invitis nobis gerebant. Circa octavam vespertinam paroxysmus iisdē sed intensioribus convulsionibus ingruebat, ad horæ dimidium tyrannidem exercens, quâ sedatâ, æger querelas movebat de dolore capitis totiusque corporis, Mixturam ideò supra dictam, interpositis aliis specificis antepilepticis, continuandam, vesicatorium nuchæ imponendum, abdomen vesicâ antè memoratâ fovendum, & suppositorium applicandum, commendavimus. His administratis, Patiens aliquot horas somno transegit; circa tertiam verò matutinam diei 21. Jan. ad quartam usque diris agitatus est convulsionibus, quas brevissimâ interjectâ morulâ, Musica excipiebat, adeò, ut integras cantilenas artificiosâ modulatione ab ægroto expressas adstantes invitis sanè auribus perciperent usque eò, dum debilitatâ fractâq; partium Musicæ inservientium vi, clamores clangosi & anhelando quasi ex imo missi tragœdiæ huic colophonem addebant. Ratio interea stupebat, nec Patiens parentum acclamationibus aut quæstionibus ullas præbebat aures: observatô saltim, ubi adstantes cantilenam Ecclesiasticam huicque affectui congruam magis altiori voce præcinebant, is à suâ cantilenâ paulatim deflectens, præcentam articulatâ voce suavique tonô æmulabatur, hancque, quamvis obmutesceret adstantium chorus, voce ac verbis distinctis solus ad finem perducebat. Pôst mirè defatigatus summa virium tenebatur prostratione, nec verba faciebat, sed quæsitus, sinistrâ manu (totum n. latus dextrum citra paroxysmum omni destituebatur motu) indicando, ac capitis nutu, respondebat: Tragicos hosce actus, servatô eodem

dem semper ordine, aliquoties miserrimus Noster repetiit, donec d. 21. Jan. circa nonam vespertinam luctuoso huic mundi theatro valedicens, è vita discessit. Die 22. ejusd. horis matutinis, cadaver externè hinc inde livescens cultro apertum sequentia observatu digna exhibuit.

Inspectio Anatomica.

I. Hepatis inferior extremitas inflammationis labe tacta erat; concava verò ejus pars è regione bilis obscurè flavescebat, huicque vicina intestina flavo quasi colore persusa cernebantur.

II. Vesicula fellis dissecta liquorem atro virentem & crassum fundebat.

III. Intestina cuncta flatibus turgebant, & inflammationis signa manifesta dabant, passim atrorubente colore suffusa. Ventriculus itidem flatu & muco viscido distendebatur.

IV. Renum dexter, cultri aciem passus calculum suggerebat hujus figuræ & magnitudinis, sinister sequentis, concomitantibus haut paucis minoribus lapillis. Ureteres quasi aëre sufflati tumebant.

V. Remoto sterno, ut thoracis antra perspiciendi esset facultas, diaphragma versus sinistram, non procul à vertebra, cui connectitur, contusionis quasi notam & inflammationem versus gulam ibi descendentem protensam exhibebat; similis macula dictæ modo vertebræ, ea parte qua sinistram spectat, impressa deprehendebatur. Lobique Pulmonalis sinistri extremitas respiciens diaphragmatis labem non obscura inflammationis indicia, ob contractam ibi sanguinis suffusionem prodebat.

VI. Pulmo vesiculis sparsim pellucidis nucem avellanam æquantibus obsitus erat. Aspera arteria vix admittebat aërem siphone adactum, sed dissecta, non minùs quàm reliqua vasa bronchialia, muco viscido in spumam quasi acto scatebat.

Capur verò secari Parentum renuit religio.

Epilepsiæ Examen.

Priùs verò, quàm prægressæ historiæ judicium subnexurus ero, pauca circa variam Epilepsiæ indolem monuisse juvabit.

Morborum itaque hunc Herculem non sub unâ semper eademque larvâ in genus humanum debacchari, sed polypo longè mutabiliorem in invasionibus suis apparere, accuratæ Medicorum Observationes loquuntur. Nonnullos enim subitò prostratos ratione prorsùs, sensu item ac motu omni privat, & sideratos quasi reddit: quales Practicorum non minùs monumenta quàm quotidiana sistit experientia. Alios variis motibus agitat, dirè illorum corpora percutit, sensibus internis æquè atque externis aut in perturbationem simul actis, aut integrè perstantibus; cujus farinæ casum recitat Bootius in Observ. Omiss. c. 6. de Puero 12. annorum, qui, quoties epilepsiæ paroxysmo vexatus est, semper rectà percurrebat, per ignem & aquam tamdiu, donec obstaculum offendebat, ut longiùs percurrere non posset. Sic Helvvigius in Actis Nat. Cur. Puellam 13. annorum sub Epileptica invasione, quam à vapore è lumbis per dorsi spinam sursum nucham usque reptante, prænunciare valebat, hymnos Ecclesiasticos suavissimâ melodiâ cantantem, mox galli cantum æmulantem, & mensium demum fluxu liberatam, refert. Chrift. Rôslerus in iisdem Actis Fœminam in insultu epileptico maximè ridentem memorat. Talem ego risum, modò cantum, fletum modò & precū recitationem in fœmina adhuc superstite, quoties uterinam incurrit Epilepsiam (sæpissimè autem incurrit levi animi motu provocata) observavi. Adolescentem itidem etiam nunc vivū memini, in paroxysmo è concessis sibi libris Latina Græcaque, ne hæsitante quidem linguâ, legere, variaq; doctè proferre solitum, cujus aures ab acclamationibus, vellicari minimè poterant, nec ipse, sibi redditus, actorum gnarus erat. Secùs verò constitutam Epilepticam profert D. Fehr. de Scorzon. p. 96. cui horendas inter jectigationes & miras corpo-

corporis contorsiones, quas arthonomi seu gesticulatoris potiùs lusus dixisses, ratio perstitit & actorum memoria. Alios pessimus hic excruciator sensûs ac rationis usu omni privat & sævis simul torquet convulsionibus: Sicut Polymorphi hujus atrocia ex Actorum Nat. Cur. plurimis locis, Willisio de Morb. convulsf. Schenckii, Bartholini aliorumque observationibus patet; & strages maxima, *in Boneti Sepulchreto, l. 1. sect. 13. de Convulsione & Mot. Convuls.* legentibus prostat.

Quid mirum igitur, si vulgus stupendis ejusmodi gesticulationibus dæmoniacos subesse lusus putet? Willisius l. c. Theologi non infimæ notæ meminit, qui plures in Novo Testament. pro dæmoniacis reputatos, Epilepticos fuisse, morbiq; hujus à Christo Salvatore Curationem, spiritus mali ejectionem seu exorcismum dici, suspicatur; Conferatur etiam *Unzerus l. 1. de Epil. c. 1. &c.* Sic *Bartholinus de morbis Bibl. p. 66.* aliquos, quos vulgus à dæmone obsessos credidit, methodicâ Epilepticos vel Melancholicos curandi ratione restitutos notat. *it. Dravviz. de Scorb. p. m. 76. & seqq.* Ubi Affectum Scorbutico-Spasmodicum ab illo, quem dæmon obstetricante veneficarum opera producere assolet probè distinguit, adjectis utriusque signis pathognomonicis.

Cumque supra descriptus Pueri affectus suspicionem dæmoniaci afflatûs effugere vix potuerit, morbi historiam cum inspectione anatomica collatam æquiori mentis lance ponderandam duxi.

Omnis verò sensus motusque naturalis ex placido atque ordinato spiritus animalis in nervos (qui nihil aliud sunt, quàm congeries fibrarum è cerebri medulla juxta se situatarum, duplici tunicâ à meningibus cerebri continuata, investitæ & pro vehendo spiritu in universum corpus divaricata) influxu oritur: Convulsiones equidem epilepticæ ceu motus præternaturales ex impetuosa inordinataque spirituum in nervos explosione concitantur. Hinc fomite irritationis in membranis cerebri ejusque ventriculis existente, Epilepsia fit

per Eſſentiam, dum ſpiritus animales, cerebri incolæ, ſubitâ rarefactione tumultuosè moti, derepentè in nervos appenſos exploduntur, motûsque clonici autores fiunt; ſed ex Conſenſu procedit Epilepſia, ſi nervi è longinquo irritati, & ab acidi cujusdam ſpiculis vellicati tremulum motum ibidem inchoatum juxta ſeriem fibrarum ad cerebrum uſque continuant, ſpiritum inordinato motu illuc ſecum rapiunt, ubi ſpiritus animales impetuosè agitati, facto quaſi agmine violenter per vicinos ſive plures, ſive omnes nonnunquam, nervos prorumpunt, & convulſiones Epilepticas excitant. Quô fit, ut invaſuri inſultus in manuum pedumve digitis, aut aliis membris, prius vellicatis ſeſe prodant, & Epilepticorum nonnulli ex aura, quam ab extremis partibus per ſpinam dorſi ad caput pertranſire ſentiunt, paroxyſmi imminentis præſagium faciant; unde & mulierculis conſueta loquendi formula, **Es hat das böſe Weſen noch im Leib / wenn es nur nicht in Kopff kömmt;** mitius, nec quidem ſine ratione prognoſticon in Epilepſia per conſenſum, quamdiu illa Palladis palatium non infeſtat, exprimens; præſertim dum infantes ex acido, lumbricisve inteſtina rodentibus, Epilepticos patiuntur inſultus. Mentem jam ſubit tæniurgus, qui Norimbergæ à pondere aliquot librarum in nudum pedem prolapſo, ut unguis à pollice dextri pedis vix aliquot fibris nerveis hæreret, ſauciatus erat, & accerſitô Chirurgi famulô, qui unguem forcipe avulſit: dictum factum, epilepticus concidit, paucisque pòſt diebus vivus eſſe deſiit. Longam Epilepſiâ per conſenſum enectorum ſeriem recitat *Bonetus in Sepulchreto. l. ſupra citat.* Haut abſimili ratione noſtro Patienti Diaphragma (cujus ſtructuram in ambitu muſculoſam, verſus centrum verò membranoſam ſeu nervoſam, arteriis, venis nervisque phrenicis dictis intertextam nemo, niſi anatomiæ prorſus neſcius, ignorat) inflammatum, turbas iſtas epilepticas excitavit. Sive enim dicta læſio ex violentâ in reiterato caſu, tenſione vel contorſione, ſive alliſione ortum traxerit, idem eſto. Ecquis plures

ex

ex prægrandi ſarcina vel onere elevato aut ſubita corporis diſtorſione intra corpus lædi neſcit, citra notam cuti impreſſam? prolixam hîc ſuperſedeo relationem caſus, quô venatoris ſervus (in cujus memoriam conditum monumentum etiam nunc noſtrum exhibet cœmiterium) ann. 1659. prope Hilberhuſam à cervo miſerè agitatus, inque terram tandem alliſus absque externa abdominis læſione, quinas inteſtinorum perforationes perpeſſus eſt. Legi certè integra meretur hiſtoria in *Boneti Sepulchreto, l. 3. ſect. 14. p. 945. de Ventris dol.* Redeo ad propoſitum: Dum in hac Diaphragmatis læſione, indeque contracta inflammatione, quam largior vini hauſtus, ſanguinis ſulphur evehendo, promovere multùm potuit, acidum ibi fermentum nervos ſtomachales, gulam (cui inflammatio proxima erat) concomitantes (quorum ramuli aliqui in diaphragmatis inferiorem faciem quoque diſſeminantur) irritavit, quô irritationis ſenſu ad ventriculum continuatô, hujus everſionem vomitusq; crebriores inducti ſunt; nõ ſecus ac in nephritide ob nervos, quos renes cum ventriculo communicant, vomitus excitari ſolenne eſt: [Nec ea tamen propter in Ægrotantis Noſtri renes, quippe calculis gravidos, fabam cudere fas erit, cum vomitus iſtos enormes nullus præceſſeric nephriticus dolor, ut, renes potiùs à diris convulſionibus rebelles demum fieri potuiſſe, ſuſpicio ſit;] Hasce frequentiſſimas ventriculi ſubverſiones, ob ſpirituum impetuoſiorem motum, non potuit non è veſtigio quaſi ſumma virium proſtratio ſequi. Ægrô autem ad feneſtram locatô, ſpiritus etiam nunc in motûs ἀταξίᾳ conſtituti facillimè ad aëris frigidi afflatum retropulſi & ſenſus & motus privationem induxerunt, imprimis oculorum caliginem, cùm nemini non conſtet, quantum oculi ejusque ſpiritus in vomitionis niſu patiantur. Interim ſanguinis fervor, quem aduſtæ partes variæ in abdomine demonſtrarunt, in tanta ſtomachi commotione ipſum diaphragma ob gulæ connexionem violentiùs agitatum, conceptæ ibi inflammationi incrementum dedit,

ut acidum in ecchymomate isto concitatius redditum nervos, è plexu nervorum cervicis & paris secundi vertebralis ramis, ut & nervis brachialibus per mediastinum descendentibus, in diaphragma dispersos irritaverit; quô vellicationis motu ad nervorũ brachii sinistri, (unde in sinistræ manus pollice convulsionum primordia cernebantur) mox ad nervorum principium, cerebrum scilicet, continuatô, spiritus ibid. animales in impetum adacti in cohærentes nervos propulsi, Epilepsiam per consensum introduxerunt. Quales motus convulsivos à diaphragmate ulcerato notat *Bonetus Sepulchr. l. 1. sect. 13. obs. 24.* cui sequens addidit Scholion. Motus convulsivi, "affecto diaphragmati, parti eximiè membranosæ adscribendi, nervos per totam substantiam sparsos obtinenti, delatos "ex spinali medulla colli, inter quartam & quintam vertebram: quibus à puris acrimonia vellicatis, occasio data est "ejusmodi motibus convulsivis. Neque dubium est ullum, quin spiritus animales è cerebro explosi, præ reliquis, per lacessitos anteà nervos in affectam partem, diaphragma scilicet denuò irruerint, &, reiteratis hisce convulsionibus, nervos diaphragmatis cum nervulis maxillarum & labiorum permixtos, in motum simul rapuerint. Quô factum est, ut loco risus Sardonii, quem Anatomici Practici ex Diaphragmatis inflammatione ob dictum modò cum maxillis consensum, observarunt, in ægro Nostro quippe canendi arte hæreditariè quasi edocto, sicque maxillis ac labiis huic adsvetis, Musica potius vox audita sit; quæ, defatigatis tandem partibus Musicæ inservientibus in clamores clangosos diducto, rictu emissos desiit, adeò, ut animum ad parentum acclamationes aut quæstiones minimè attenderet, adstantium verò hymnis promptas daret aures, voces illorum ac melodias imitando, idque ideò, quòd chori cantantis vox altior esset ac penetrantior longè illâ Parentum, Patientisq; nostri Musica instrumenta in exercitio ac actu musico jam constituta imitandis saltim hymnis præcentis facilè sufficerent, ratio verò ob tur-

bulen-

bulentum spirituum animalium motum in assequendis Parentum quæstionibus, aptisque ad has formandis responsionibus maximè vacillaret aut deficeret prorsùs. Sicco, ne instituti limites fusioribus verbis transgrediar, lubens prætereó pede, quantum vertebræ pulmonisque inflammatio ad affectum hunc vel excitandum vel promovendum valuerit, cùm J. Nic. Weningerus obs. 38. Cent. 3. Epilepticos motus per consensum à Pulmone dextra adusto, nigerrimo thoracique adhærente observatos memoret.

[*A. 1691. 9. Novembr. ex communicatione Exc. D. D. Wedelii per Nob. D. D. Schelhammerum Jenâ Noribergam missa.*]

OBSERVATIO XXI.

D. BENJAM. SCHARFFII.

Anatome calculosi.

PErsona Illustris sexûs masculini XV. annorum calculosis nata parentibus, à teneris de calculi conquerebatur doloribus, quorum atrocitas jam aderat, jam aberat, jamque remittebat, jam incrementum sumebat; Et quamvis Diætam accuratissimam observare cogeretur, nihilominus tamen sæpissimè crudelissimis vexabatur cruciatibus, qui, cunctis medicamentis frustra adhibitis, cum ardore & incontinentiâ urinæ adeò Beatissimum Dominum prosequebantur, ut accedentibus tandem convulsionibus & omni appetitu sublato vitam cum morte commutaret.

Aperto corpore viscera omnia invenimus salva & illæsa, exceptis renibus & Vesicâ. Hæc enim & quidem ejusdem fundus, calculum satis durum & magnum, cujus iconem æri incisam hîc exhibeo, quique Uncias 3. cum dimidiâ pendebat, in se continebat, totumque Vesicæ corpus planè præternaturale apparebat, dum non crassities solùm membranarum

vesicæ crassitiem pollicis circa fundum, qui & penitus rugosus erat, referebat, sed crusta etiam seu tunica interior carnosa omnem reliquam vesicæ cavitatem, quam calculus non occupaverat, replebat, tantamque toti vesicæ corpori gravitatem, ob summam hujus crustæ carnosæ abundantiam & maximam crassitiem fundi, conciliabat, ut exempto calculo Vesica ipsa V. uncias pependerit.

Renes quod concernit, & iidem planè præternaturales conspiciebantur, dum non dexter solùm ren, qui secundùm situm naturalem circa tertiam lumborum vertebram sub Hepate contineri debuerat, planè per transversum ipsi spinæ lumborum, & quidem circa primam eorundem vertebram, incumbebat, verum etiam ejusdem universa cavitas repleta erat topho Tartareo & calculoso, qui aëri per aliquot dies expositus, sponte sua in aliquot frustula resolvebatur, & frustum fruticis corallini, longitudinem digiti referentis exactè repræsentabat, Unciamque dimidiam pendebat.

Ren sinister, qui naturaliter superior dextro circa lienis regionem conspici debuisset, locū multo inferiorem à naturali occupaverat, diversisque in locis inflammationi & exulcerationi proximus, id quod maculæ lividæ & nigræ satis testabantur, apparebat, ut sic nulla evadendi ratio reperiri potuisset.

Ex quo concludo Calculum hunc Vesicæ morbum fuisse incurabilem; Quicquid enim de specificis contra vesicæ calculum jactatur; falsum & vanum in Beatissimo hoc subjecto (ut & Beatissimo Ejusdem fratre 7. ætatis anno eodem malo extincto, è cujus vesica post mortem calculus uncias duas pendens extractus est) expertus sum, dum omnia omnium in consilium vocatorum præstantissimorum Medicorum medicamenta, ne γρῦ quidem auxilii vel levaminis contulerint, ut unica proinde spes curationis in sola sectione posita videatur,

[*A. 1690. d. 9. Novembr. Noribergam missa.*]

Fig. VI.

OBSER-

OBSERVATIO XXII.
D. SALOMONIS REISELII.
Frigus & dolor vena secta sublatus.

Generosa quædam Vidua retulit mihi 4. Januarii MDCLXXXVI. quod ante duos annos in incendio publico & gravi terrefacta, senserit in dextro toto latere frigus à capite usque ad pedes descendens & currens, quod deinde cum stupore & dolore in tantum excreverit, ut nullo calore; nec variis spirituosis & oleosis illitis potuerit corrigi: Tandem suasu Viri cujusdam, qui talia passus, post fotum calidum & venam suralem (die Gicht-Ader) sectam, luna existente in ariete, cum quidem antea in pedis pollice extra hoc signum frustra sanguinem misisset, juvata fuerit.

OBSERVATIO XXIII.
D. SALMONIS REISELII.
Scabiei inunctio Mercurialis lethalis.

Non nescio plurimas infaustas occurrere historias Scabiei sanatæ seu siccatæ & retropulsæ à mercuriali cingulo & inunctione. Liceat verò ob monitum utilissimum referre unicam intra paucos dies mortiferam, cum eodem tempore bina adhuc exempla hic loci visa fuerint. Juvenis viginti ferè annorum, scabiosus factus, sine universalibus aut depuratione corporis, voluit sibi mederi unguento sulphurato. Sed cum nec hoc juvaretur, unguentum mercuriale petiit, quo non tantum carpum inunxit, ut suasum erat, sed in corpore reliqua etiam scabiosa loca per dies aliquot à 25. Februarii A. 1688. incipiens; unde cum tumore pedum, manuum & capitis difficultatem pectoris & spirandi, sensit, liquatis scilicet & fusis à mercurio humori-

bus. 29. gravius ferebat etiam cum ſcotomate, & linguæ tumore: Hinc accedens conſului ſudorifero turgentes hos humores evacuare. Sed acceſſerunt ſtatim à meridie convulſiones graves, quibus usque ad nonam nocturnam durantibus, enectus eſt.

OBSERVATIO XXIV.
D. SALOMONIS REISELII,
A
Lapſu levi fractura cranii rara & lethalis.

MUlier 66. annorum nupta quidem Vinitori Johanni Knöpfel Stutgardiano, ſed ſterilis, nec abortum etiam paſſa, 1. Octobris 1686. dum in platea juventam ſuam expectat domum rédituram, à ferociente equo impulſa retrolabitur, ut ſemimortua tolleretur, ſanguine ex aure ſiniſtra & naribus effluente, accepit in ſiniſtro, occipitis latere vulnus cruentum. Reſtaurata, me accedente, aceto & aquis apoplecticis loqui quædam potuit, ſed non ſtare pedibus. Domum portata plurimum ſanguinis evomuit, & venam ſecuit. Mane ſecundi diei ſtupeſcens oculis clauſis, & tota muta jacuit. Vulnus tamen aliquantùm poſt levem inciſionem, quia mortem expectabamus, dilatatum fuit, in quo fovea, incertum an à ſutura ſit lambdoidea, an à fracturâ, obſervata fuit. Tertio eadem. Interim & Sal Cornu Cervi & urinæ vol. naribus applicatum, & miſtura ex Eſſ. Caſtor. & Spir. Salis armoniaci naribus atque ori illita. Veſperi loqui quædam cœpit, inprimis cum vulnus dilataretur & perioſtium abraderetur ad fracturam inquirendam quarto die, quo etiam juſcula ſumere cœpit, & ſimul aquam cordialem. Sed cum æſtus & deliria accederent, dexterque oculus clauſus eſſet, quamvis aliquando ſatis bene loqueretur, ſexto Trepanum adhibitum, quo parum immiſſo ſanguis effluxit, & deinde amplius adacto ſuperior lamella extracta fuit, quæ altero latere

tere dextro craſſior, altero tenuior fuit, quia latebat adhuc ſeparata ob ipſam ſuturam diviſa altera ſeu ſiniſtra inferior pars, quæ deinde quoque erat perforanda & reſcindenda: cujus utriusque hæc erat facies.

Hac inferiore quoque ſeparata copioſus effluxit ſanguis liquidus, non valde grumoſus, nec tamen putridus. Inter trepanandum patientiſſima fuit & parum gemitus edidit, quod circa undecimam factum. Dormivit deinde multum, reſpondit tamen quærentibus. Noctu verò valde debilitata ſumſit quidem Cordiale & juſcula, cùm veſperi detecto foramine nullus effluxerit ſanguis. Sed mane circa ſeptimam ſeptimi diei paulò ante novilunium obdormivit.

Diſſecta cadaveris cute, multus latuit ſupra cranium ſanguis ſeroſus; abraſoque pericranio fractura cum fiſſura apparuit à lambdoidea ſutura uſque ad baſin cerebri vergens. Reſecto dein ipſo cranio in ſiniſtro latere paucus ſub dura meninge fuit ſanguis, in dextro verò copioſior, & in dextro temporis latere multus coagulatus, ibique putreſcere incipiens cerebrum. Vaſa utique valde diſtenta, & inter cerebrum & cerebellum copioſè effuſus ſanguis. Fiſſura verò à lambdoidea ſutura vergens deorſum, habuit quoque duo foraminula ſatis ampla, à quibus deinde per os vomeris tranſiit usque ad os ſellæ. Quæ fractura vel ideo rara à ſolo & levi lapſu facta debet notari, quod ſub muſculis cervicis, ubi tamen nulla apparuit contuſio, ipſa illa foraminula cranium tranſeuntia ſint inventa.

OBSERVATIO XXV.

D. SALOMONIS REISELII.

Capitis vulnus cum fractura & fissura lethale.

VUlnera capitis quævis vel ipsâ levia, vel talia ab initio apparentia non negligenda monet Paul. Zacchias, Fortunatus Fidelis, alii, & ultimùm Excell. Johannes Bohn de Renunc. Vuln. sect. 2. c. 1. Possum exemplum nuperrimum afferre primo inspectu leve visum, sed quod eventus docuit gravissimum fuisse.

Præfectus siquidem Vigilum aliquis ebrius post lites leves circa quintam vespertinam 22. Octobr. 1691. gladii unico ictu ita vulneratus fuit in dextro capitis latere, ut statim prostratus & cruentatus valde decubuerit per horas aliquot. In proximo dein pago deligatur obiter, altero autem die accuratiùs à Chirurgo Stutgardiano postquam hûc transportatus, nulla amplius sequente hæmorrhagia, sed observata illicò hemiplexia seu motus impotentia, superstite tamen sensu, in brachio magis quàm in pede sinistro, ut & vomitu, qui primo quoque die adfuit.

25. Vocatus ego unà cum Chirurgo Jurato observavimus in dextro bregmate capitis supra aurem vulnus in cute digitorum sex longum, in cranio ipso leve & sine fragmentis aliquot aut laceratione usque ad meningem quidem penetrans, sed rimula tam tenui hians, ut non potuerimus scrutari aut judicare an meninx sit perfecta. Cæterùm non solùm sinistri lateris impotentiam, sed & in superioris labii dextra parte aliqualem elevationem spasmodicam seu paralyticam, cum linguæ quadam & loquendi ineptitudine seu imbecillitate. Nullum tamen dolorem nisi in vulneris ipsius angulo inferiore, & aliquantum versus tempus accusavit æger. Læsionem autem in cerebro aut nervis à commotione aut latente

tente fractura, aut contrafiſſura factam fuiſſe ex hemiplexia judicavimus. Ubi verò illud malum hæſerit, conjicere nequivimus, unde nec locus nec ratio fuit trepani applicandi: cum extravaſati ſanguinis indicia quoque nullibi apparerent. Hinc impoſitis filis lineis diſcerptis, applicatis Emplaſtris, & ſuperimpoſito ſacculo cephalico, propinato quoque pulvere cephalico quieti datus eſt Vulneratus.

27. Cervicis ſiniſtrum latus doluit; & ultimo menſis die totum caput.

2. Novembris taciturnus eſt, incipit delirare clauſis oculis, quos venâ mane ſectâ brachii à meridie aperit, loquitur ſine aberratione & ſedet in ſella extra lectum. Hinc melius habet, ita ut quinto qui decimus quintus vulnerationis dies fuit, ſedens ſcripſerit literas ſuæ uxori, adeoque nos nullius facilè periculi metum habuerimus. Sed ſexto præter opinionem Chirurgus invenit ipſum ita debilem, ut locus non fuerit deligandi vulneris: An ob victus errorem, cum lac acidum & coagulatum ipſi datum fuerit & forte etiam vinum, quod tamen conſtanter ipſe ægrotus & adſtantes negabant, acceſſerit iſta imbecillitas, dubitatum fuit. Septimo circa nonam invenio ipſum vultu rubente & madido, ſtertentem & difficillimè ſed cum ratione, quantum potui ex linguæ hæſitatione dijudicare loquentem, cum pulſu debili, intromittente & inordinato: ideò prædixi mortem quæ circa undecimam ſecuta eſt, decimo ſeptimo nimirum vulnerationis die.

Sequenti ergo die ſeparata cute juxta vulnus cranii in bregmate dextro retrò ſuturam coronalem, quæ cum aliis quaſi obliterata & firmiter coaluit, apparuit utrinque fractura, perquam oſſicula tabulæ ſuperioris oblonga facillimè ſeparata, cum fragmento parvo circa angulum inferiorem vulneris ſtatim eximi potuerunt, unde vulnus valde ampliatum fuit ſuperiùs, ſed rima tantùm reſtitit inferiùs, quam initio in cranii cæſura & profunditate notavimus. Præterea ab u-

troque

troque angulo vulneris fissura tenuis adfuit, nullibi autem vel sugillatio vel contusio aliqua.

Resecto dein cranio, ex quo inter resecandum plures guttæ sanguinis per poros solito majores & pervios exstillarunt, in interiori facie rima illa cæsim facta apparuit, una cum fractura ad utrumque latus æqualiter distante & in acumen desinente, quæ tanta vi à gladii ictu adacta fuit, ut officula hæc in medio seu rimâ dictâ depressiora essent versus cerebrum, sed ad latera usque ad fracturam parum declinarent, inventis quoque in utroque angulo aliquibus parvis festucis, & adhuc pericranio suo adhærentibus.

In denudati cerebri dextra parte non solum meninx utraque lacerata adspiciebatur, venæque valde tumidæ, inprimis versus frontem, sed & sanies purulenta effluebat, ipsumque cerebrum putridum, flaccidum & pallidioris coloris, quam sinistrum latus, quod sanum adhuc, duriusculum, vividi & quasi lucidi coloris erat, nullo extravasato sanguine reperto, nisi parum circa falcis sinuum congressum supra cerebellum, qui inter occipitis resectionem effluxit, an à læsione nova sinuum dictorum, an quia collectus ibi fuerit sanguis.

In reliquo corpore nihil quæsivimus, quia sufficientem mortis causam vidimus. Testiculum tamen utrumque invenimus & præsertim dextrum excoriatum, & lividum quasi gangrænosum, atque circa coccygis regionem à decubitu aliquam excoriationem, cum tamen nunquam ibi se dolere questus fuerit.

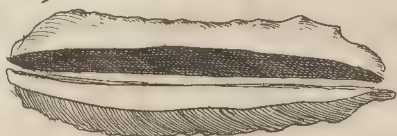
Ut fractura ista gravis & lethalis, quæ ab initio levis videbatur accuratiùs cognosci possit, figuram ejus hîc appono.

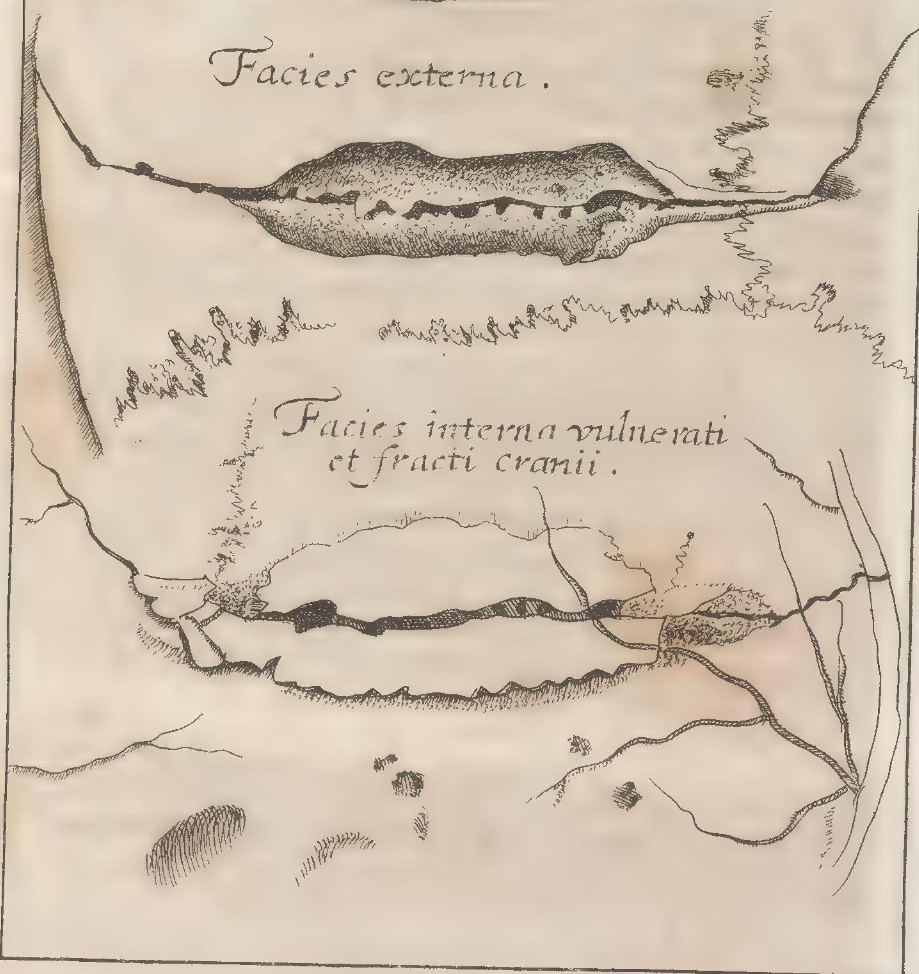
Fig. VII.

OBSER-

Ossicula effracta tabulæ superioris vulneratæ et persectæ.

Fig. 7.
pag. 64.

OBSERVATIO XXVI.
D. SALOMONIS REISELII.
Bregmatis sinistri supra dextrum transpositio rarissima in fœtu mortuo.

ANno MDCXC. ex meretrice clanculùm natus fœtus mortuus in pago Würtenbergico, inspectus quidem fuit à Physico & Chirurgis proximis & sepultus. Sed cum ob defectum aliquem legalis inspectionis, nobis Archiatris Würtenbergicis, mihi & Exc. Dn. Joh. Georgio Gmelin denuò effossus mandaretur inspiciendus, invenimus præter capitis livorem & excoriationem cutis, putridumque corpus, umbilicalia vasa spithamas duas longa, primam cervicis vertebram ita separatam cum ligamentis suis, ut digitum potuerimus intrudere, quod & primi Inspectores observarunt post apertionem cutis, ad quam tumor parvus illic visus illos persuaserat: deinde bregmata duo planè sejuncta, quod non à primis Inspectoribus inter sectionem factum fuit, sed hi ipsi statim invenerunt sinistrum è sua sede remotum & supra dextrum sub cute illæsa transpositum, laceratis tamen meningibus & vasis.

Quæ transpositio cum rarissima sit, an à matris violenta manu, quod constantissimè negavit, quam nec exercitatissimus Anatomicus aut Chirurgus ausurus sit arte efficere: an à partu difficillimo, quem sola fuit passa genibus innixa, & manibus suspensa, sit patrata, non potuimus concludere; inprimis quando ob mortem puerperæ præproperam, non licuit per tormenta veritatem perquirere. Volui tamen hic referre insolitum hunc casum.

OBSERVATIO XXVII.
D. SALOMONIS REISELII.
Hydrops ovarii muliebris.

PRæter *Anatomen Viri pro Hydropico habiti* Anni IV. & V. Ephemeridum N. Cur. Observ. 166. notatam, *& Hydropem Asciten cum tubere ex dextro uteri testiculo* Anni III. Obs. 180. descriptum, Observatio 183. Dec. II. Anni I. *Inauditam Hydropis Abdominis speciem saccatum, sive cum folliculo, fortassis dicendam* describit: & Anni VIII. ejusdem Dec. Observatio XXIII. *Hydropem Ascitem saccatum, sive Abdominis Intumescentiam stupendæ magnitudinis, cum interveniente Partu felici refert:* Pariter ejusd. Anni Observatio CCXXXIII. *Hydropem saccatum* adducit cum *Scholio* eruditissimo; ut superfluum videri possit simile exemplum producere, vel discursum alium circa originem & causas formare.

Verùm cum in muliere quadam septimanis fere octo post partum nuper occurreret tumor ingens ventris cum doloribus multis, sed sine pedũ manuumve tumore, curandus, datisque aperientibus multis & menagogis à me & aliis Medicis frustra, venter autem potius augesceret & dolores crescerent, ego verò prædixerim, quod inclusum in aliquo sacco serum vel glandulosam quandam congeriem portet mulier, mortem ideò illius & cadaveris apertionem expectaverim, ut causam cognosceremus veram in mortuo, quam in vivo corpore neque agnoscere, neque curare poteramus; huc quoque apportare non inutile duxi hanc historiam, ut si vel conjectura nos doceat, vel certa signa demonstrent, incurabilem esse propositum morbum, cum prognostico vel spei dubiæ vel patientiæ & solatio pro Medicæ artis salvanda si non certitudine saltim experientia, tractemus ægrum.

Mulier hæc procero habitu & vegeta triginta & duorum annorum, mater trium infantium quarto immaturo edito

mense

mense Aprili peperit filiolum, cui nulla lochia in ultimo puerperio fluxere, venter tumidus mansit & auctus fuit, tanquam adhuc gravida esset, cum quidem obstetrix statim post partum aliquid restare dixerit. Inde post varia data remedia tam menagoga, quam diuretica & laxantia, tamen sitis inextinguibilis, ardor ingens in toto abdomine, [qui verò tempore graviditatis etiam adfuit] & dolor statim à cibo & potu, urina cum ardore & difficulter emingenda finem tormentorum coegerunt expectare. Vermes etiam digiti articulo longi multi dejecti post & ante partum, vivi etiam sed breviter.

Mortuâ ergo 22. Junii 1691 miserâ post nonam à partu septimanam, tumor ventris, qui viventi super femora dependebat durus, in rotunditatem elevatus & molliusculus apparebat, & cadaver etiam ex voto defunctæ apertum est. Separatis itaque musculis abdominis exterioribus, nec dum peritonæo, effluxit ex membranis quodammodo putrefactis & ob teneritatem divulsis copiosissimum serum sponte, quod deinde expressum atque ad mensuras decem collectum fuit primò turbidum, dein subcruentum, nec tamen foetens. Dissectis dein omnibus musculis, saccus quidam membranaceus, crassus, venis multis turgens prominebat, peritonæo adnatus, qui sinistrorsum erat cruentatus & quasi gangrænosus, utero & intestino recto firmissimè adnatus, ubi testiculi sinistri vasa & tuba cum aliquot hydatidibus illic infixa apparebant exteriùs: dextro contra testiculo ut & utero sano, ita ut ovarii illic vesiculæ quædam lucidæ & turgentes prædicerent plures proles. Intus verò tumor glandulosus pugno major, ex testiculo ipso seu ovario prognatus adhærebat exulceratus & gangrænoso proximus, viscosum & pultaceum & veluti seminalem liquorem continens. Omentum plurimis glandulis scatebat & ad superiora retrusum atque complicatum erat. Hepar pallidum, pancreas integrum & duriusculum. Vermis in ileo ultra ulnas octo longus tenuis & depressus, cujus abrupta sine dubio fuere frusta vermiculi illi, quos vivens

(etiam dum adhuc gravida eſſet) excrevit ſæpiſſimè, quales deſcribit *Sennertus l. 3. p. 2. ſect. 1. cap. 5. Practicæ*, ſub nomine lati lumbrici cucurbitini.

Affectum hunc itaque diu latuiſſe, credendum eſt. Unde verò initium ſumſerit, conjicere non potuimus, quamvis ſuſpicio fuerit à contuſione quadam potuiſſe oriri, quòd à marito ſæpe verberibus male tractata, pedibusq; conculcata fuerit. Hic tamen aperuit, quod uxor adhuc cælebs per tres annos ulcus habuerit in latere alterutro, quo per juſſum paternum conſolidato tumidum ſenſerit ventrem, ita ut thoracem ligulis conſtringere non auſa nec paſſa fuerit.

Poſſem ferè eundem Ventris tumorem per multos annos portatum, in muliere Geisburgi pago nobis proximo inventum ante aliquot annos, producere, ſi aliquid extraordinarium fuiſſet repertum.

OBSERVATIO XXVIII.

D. SALOMONIS REISELII.

Tumor ventris quaſi gravidi ab omento glanduloſo.

PLacet hiſtoriam adnectere ab Amico communicatam his verbis. A. 1664. Nobiliſſima mulier aliquot annos ventrem tumidum ſupra modum geſſit. Primis temporibus habita gravida, deinde indurato ventre hydropica ab Utero non ſolùm ſed ſcirrhum & fœtum mortuum portare putata, quoniam circa umbilicum & ad latera indurata quaſi viſa, item glandulæ ut caput, crura &c. tactu deprehenſæ. Aliquoties ſectionem ſe pati, quam vivere malle petiit: tandem extincta fuit. In apertâ inventum Omentum conglobatum, pendens viginti ſex libras, multis glandulis differtum, quæ exceperant lac amygdalinum, quo uſa fuit per annum & diutius ſingulis diebus.

SCHO-

SCHOLIUM.

Quid Ill. noster *D. Præses* de humiditate ex stomacho in omentum transeunte commentatus fuerit, in *Ephem. harum Dec. I. Ann. IX. obs. 17.* prolixè videre licet. Cujus sententiæ etiam accessit Nobil. *D. Joh. Dolæus Encyclop. med. lib. 3. cap. 9.* & experimentis variis eam confirmare nititur. Quas venas lacteas à ventriculi fundo ortas, & per omenti longitudinem decurrentes sistat *D. Thomas Willis, in Adenogr. cap. 12.* videri potest. Idem ex hac Observatione lucem aliquam accipere videtur.

[*L. Schröck, L. F.*]

OBSERVATIO XXIX.

D. SALOMONIS REISELII,

Automatum capitis humani loquentis.

Caput ab *Alberto M.* intra multos annos ita fabricatum, ut loqui potuerit, tradit cum aliis *Joh. Baptista Porta. Humanam vocem* per fistulas tam feliciter in Organo Musico exprimi & repræsentari, ut ipso humanæ vocis nomine appelletur, ostenditur: ut hic non dicam de cylindro phonotactico, quem *Ath. Kircherus in Musurgiæ lib. 9.* descripsit, quoque vel per cymbala, vel fides, vel tibias à claviculis seu dentibus fixis aut mutabilibus quævis desiderata cantilena vel harmonia musica potest proferri. *In Ephemeridibus Francofurtensibus* refertur Londino de 8. Aprilis 1687, quod Anglus quidam *Instrumentum* invenerit *figura capitis humani, quod reddat* perfectè, quicquid in quacunque lingua sit vel cantando vel loquendo *prælatum vel præcentum*, & quidem de verbo ad verbum, quodque Rex M. Britanniæ maximo voluerit pretio emere, Inventor verò nondum aperire mysterium ejus. Quibus verò an fides (quæ aliquando dubia est) danda sit, aliunde edocendum erit, & forte ex

Actis Anglicis, quæ talia artificioſa, præſertim domeſtica notarunt. Si ergò verum eſt, ſpeciem alicujus Echo fuiſſe judico, & eodem forte artificio confectum, quo *Ath. Kircherus Muſurgiæ lib. 9. vel pragmat. 10. Statuam conficere omnis generis tam articulatos, quàm inarticulatos ſonos pronunciantem* proponit: *vel pragmat. 11. Statuam ita conſtituere* docet, *ut quælibet in modum Echonis prolata verba repetat:* vel *Anacephalæoſi Statuam confici poſſe ait in medio aëris pendulam, ſonos quoslibet tam articulatos, quam inarticulatos perfectiſſimè pronunciantem.*

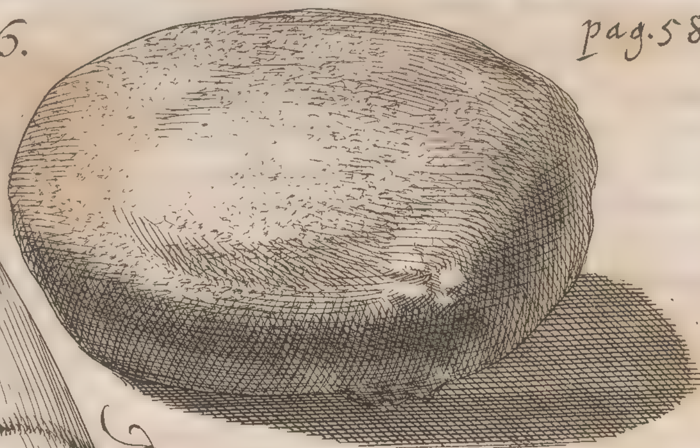
Machinam verò aliam capitis humani forma, loquentem, oculos & labia moventem Argentorati Anno 1690. oſtendit pretio paucorum nummorum *Le Sieur Braſſeur Machiniſte chez le R y* ſub nomine *la Teſte parlante par Machine du Philoſophe Democrite inventée pour les plaiſirs de Sa Majeſte.* Hæc intra tres horas appoſitè & intelligenter reſpondit ſuo Artifici, ſed admodum tardè, & ſemper eadem verba, poſtquam per certas automati rotulas & fiſtulas ſic artificioſè conſtructa fuerit & animata. Ut adeò dubitandum ſit, an aliquid in Hominis œconomia ſeu ſtructura reſtet, quod non ſit imitando aſſecuta machina aliqua, ſi ſolam Rationem ejusque actus excipias.

OBSERVATIO XXX.

D. SALOMONIS REISELII.

Thermometrum correſpondens.

Quomodo correſpondentia Temperiei aëris circa frigus & calorem poſſit inſtitui in Thermoſcopiis ſimilibus, quæ hactenus nondum eſt in uſum ducta, quamvis in Barometro experimentis ſit ſatis oſtenſa, *Cogitationem* quandam *ad Acta Lipſienſia* menſe Julio 1691. communicavi, & Curioſis propoſui effectui dandam, à difficultatibus

Fig. 6.
pag.58.

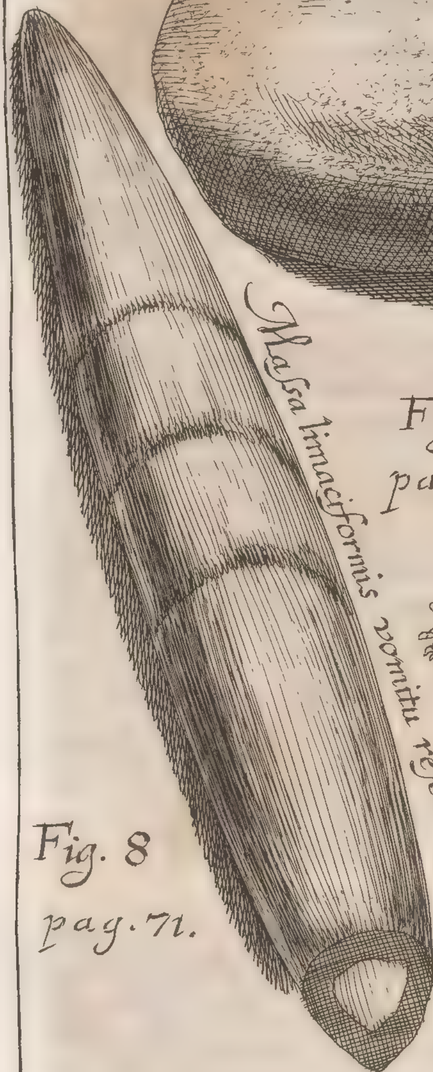

Massa limaciformis vomitu rejecta.
Fig. 8
pag.71.

Fig. 9.
pag 73

tatibus ſalvandam & perficiendam, quæ ne crambem bis decoquam, inibi videri poteſt.

OBSERVATIO XXXI.
D. SALOMONIS REISELII.
Maſſa limaciformis vomitu rejecta.

INitio Octobris anni MDCXCI. Jacobi Friſen piſtoris de Leonberg, oppido Würtembergico uxor viginti fere & ſex annorum, quæ ab anno uſque poſt ultimum puerperium valde doluit circa renes & cardiam, rejecit vomitu unà cum menſura dimidia aquæ limpidæ flavæ maſſam limaci penè ſimilem, unciis octo cum ſemiſſe longam dimidiâ craſſam, tenacem & denſam inſtar veſicæ piſcium aut cutis aſelli cocti, quæque preſſa digito foveam non reliquit, ſed reſiliit, croceam extùs, albam intùs: altero extremo craſſiorem & quaſi abruptam, altero in acumen deſinentem, in medio tribus ſegmentis ſeu rugis diſtinctam hac figura & longitudine. Qua rejectâ mulier ſeſe optimè habet.

Fig. VIII.

OBSERVATIO XXXII.
D. SALOMONIS REISELII.
Oculi globus ſub inferiori ſolum palpebra latens infantis cœci.

ANno MDCXCI 3. Novembris uxor ruſtici de Plöningen pago Würtenbergenſi Hanns Schirten/ mater novem liberorum ſanorum, & inter hos ſeptem filiorum, oſtendit filiolum novem ſeptimanarum, cæcum natum, aliàs robuſtum, vegetum & egregium, atque quæſivit remedium, quod pupilla ſeu cornea dextra unica, ſed ſiniſtra duplex; per palpebram inferiorem livida transpareret & move-

moveretur, ſuperiori palpebrâ vacuâ, cum aliàs ſub hac pupilla ſeu globus totus naturaliter moveatur & turgeat, ita ut corneam elatiorem facilè dignoſcere poſſimus. Quæſivi palpebras diſtendere & oculi globum adſpicere, ſed non potui aperire, forte quod membrana quædam hîc præter naturam colligarit palpebras, quam tamen in tenello puero non licuit vel accuratiùs ſcrutari vel diſcindere. Unde illud vitium venerit, non recordata eſt mulier. Meminit ſe vidiſſe cœcam puellam, & catulos cœcos: ſed non meminit terrorem aliquem vel imaginationem extraordinariam ſe inde concepiſſe. An in creſcente puero mutatio quædam ſit ventura, expectabimus: vel qualis in demortuo obſervanda olim foret diffformatio, imperatum eſt matri, ut inquirere patiatur.

[Stuttgardiâ Auguſtam Vind. d. 29. Novembr. 1691. miſſa.]

OBSERVATIO XXXIII.

D. CAROLI PATINI.

Monſtrum biceps maſculinum.

INter alios complures, quos admiranda prodigiorum novatrix natura produxit unquàm partus monſtroſos, unum ſanè eumque mirabilem octava Decembris Anni milleſimi ſexcenteſimi nonageſimi primi, vix uno milliari procul Patavio, ruſtica peperit. Erat ſiquidem maſculus cui capita erant abſolutiſſima duo, unumquodque cum collo ſuo; pectora etſi duo unum exhibere videbantur; brachia adeò bene coaleſcebant in morem amplexantium ſeſe gemellorum, erant quatuor; pedes autem non niſi duo, tertium tamen viſâ eſt moliri natura, quem ex cruris dextri parte poſtica nonniſi inchoatum, oppreſſa reliquit: proportio corporis erat congrua, facierum formoſitate ſpectantes omnes ad admirationem cogente; fœtus in lucem vivus editus mox extinctus eſt, baptiſmate tamen priùs felici ſorte donatus. Partum hunc diffi-

difficilem atque laboriosum matri utero gerenti extitisse, nemo sanæ mentis ibit inficias, hanc tamen post quinque dies & nunc melius valere compertum est. Unum observatu dignum præteriri nolim, quod scilicet caput alterum altero lividius apparuerit, cujus ratio ea sit, quod cùm fœtus capite primùm exitum tentaverit, unum illudve minus in flagranti prægressum, subsequens alterum, ob restrictionem uteri solitam, aliquomodo strangulatum in passu remanserit, unde illa intumescentia, faciei color rubeus & nigricans suffocationis indicium.

Post triduum Patavio in villam *Ponte di Brenta* reportatus est, ibique cultro anatomico expositus duo pectora exhibuit, membrana levi separata, quorum unumquodq; suum cor, sua vasa, suos pulmones, separatim custodiebat, bina etiam abdominis erant viscera, binus ventriculus, bina intestinorum compages, quatuor renes, quatuor ureteres, vesica bina per eundem colem sese exonerans, duplexque hepar binos quoque lobos habens, inter quos inserta erant vasa materiam alimentariam deferentia, ab uno tamen orta umbilico, unaque placenta; ut bina colla, binæque spinæ ad unum os sacrum terminabantur, sic bina intestinorum compages ex duplici pyloro prodiens in unum idem rectum definiebatur.

Medicas meditationes adferre oportunum non arbitror; ornari res ipsa negat contenta doceri, quisque suum in id conferat calculum, & ex apposita icone quam fieri curavimus, illas dirigat.

Fig. IX.

[*Patavio Augustam Vind. d. 13. Decembr. A. 1691. missa.*]

OBSERVATIO XXXIV.

D. JOHANNIS CHRISTIANI MENTZELII.

De

Duobus Hydropicis.

TRitum ac vulgare tàm inter Medicos quàm omnis generis homines, illud Scholæ Salernitanæ; Hydrops, quartana, Medicorum ſcandula plana, adeò invaluit proverbium, ut nonnulli Medici unicè huic, tanquam axiomati, innixi, ſtatim à primo febris quartanæ, maximè autem hydropis intuitu contremiſcentes & de curæ felici ſucceſſu deſperantes, aut dubiam valdè prognoſin inſtituant, aut ægrum ſine omni auxilio & ſpe recuperandi ſanitatem, relinquant; ſed nec febri quartanæ, nec hydropi, ad perfectam & abſolutiſſimam curam, neceſſaria deeſſe remedia, variæ hinc inde in Medicorum monumentis, inprimis autem in noſtro Illuſtri Collegio, Naturæ Curioſis dicato, teſtantur obſervationes. Non equidem inficias ibo, curam inprimis hydropicorum nonnunquam difficilem eſſe, prorſus autem in dubium trahere aut plane impoſſibilem dicere, id eſt quod neutiquam concedere poſſum; ne tamen mihi ſoli ſapere, aut gloriolam aliquam exinde mihi contrahere videar, tot obſervationibus curatorum hydropicorum, alias ſuperaddere nolo, placet tamen, de duobus hydropicis quædam annotare, forſan Dominis Curioſis non ingrata. Primus fuit vir Juvenis 33. præter propter annorum, arti poliendorum vitrorum addictus, hinc dies noctesq; in molendina, quæ hîc Berolini ad polienda & artificioſè ſcindenda vitra, ſuper aqua exſtructa eſt, hærebat, ibique comeſſationibus continuis, vitam ſatis inordinatam ducebat, hinc hydropicus factus, pedum, ſcroti & abdominis tumorem patiebatur inſignem, anheloſè reſpirabat, valdè tuſſiebat & ſitiebat, ut etiam nulla liquoris copia ſitim fallere aut ſedare valeret, urina prorſus

ferè

ferè ſufflaminata, omnem ipſi reſtitutionis ſpem adimebat, præſertim cùm propter anxiam & maximè difficilem reſpirationem, omni ferè momento, mortem inſtare putaret; hæc dum ita ſe haberent, ſuadentibus amicis ego advocabar, ut huic miſero & auxilio & conſilio ſuccurrerem, quod etiam feci, & DEI ope & paucis medicamentis perfeci; ita ut brevi poſt æger optimè reſtitutus per integrum ferè annum pancraticè viveret; Sed cum poſtea antiquũ obtinere ſtuderet, & frequentibus potationibus inordinatam duceret vitam, ecce, pedes rurſus intumeſcere incipiebant, omniaque ſupra recenſita ſymptomata jam recrudeſcebant, cum ſecunda vice, auxilium anxiè exſpectans, me advocari æger juberet, quô factô, ſimul ac ut de tumore certior fierem, perluſtravi ægri pedes, in quorum altero nempe ſiniſtro, pellucida quædam ſe offerebat veſica, aquâ limpidâ referta, palmæ integræ longitudidis & latitudinis, quam eodem die per Chirurgum aperiri curabam, undè ſubitò ad libram ferè limpidiſſimæ aquæ unô impetu promanabat; poſtea verò guttatim aqua exſtillabat & per integros quatuor menſes aquæ fluxus ita continuabat, ut etiam per lintea ſexies vel octies duplicata transſudaret, unde primùm pedes & ſcrotum, mox etiam abdomen detumeſcere incipiebant, omniaque ſymptomata remittebant, & ita æger, exhauſtâ per vulnus hocce aquâ, ſanitati integrè reſtitutus, cautiùs jam didicit mercari, vitamque ſatis medicam impoſterum ducere ſibi propoſuit. Similia verò propitia fata, minimè expertus eſt, alter noſter hydropicus, quem nunc in ſcenam producere lubet, is Recutitus quidam erat 40. circiter annorum, in vico Trevenbrietzen dicto ſeptem milliaribus Berolinô diſtante, degens, ibi cum faucium inflammatione corriperetur, ſuadente Balneatore, ſibi venam raninam incidi curaverat, ſed ſatis infauſto ſucceſſu, nam, cum pro vena Balneator pertudiſſet arteriam, ſanguinem ſubſultim inde promanantem, neutiquam compeſcere potuit, hinc æger per quatuor hebdomades aliquot amphoras ſanguinis ſalivâ mixti,

ti, uti ipſe dicebat. expuit, donec depauperatus prorſus omni ferè ſanguine, fluxus quidem per ſe cohibitus eſt, remanente ſolùm, magna omnium membrornm debilitate, ſed brevi poſt hydrope correptus Berolinum rhedâ ſive curru ſe portari curavit, curæque meæ ſeſe credidit, quô factô, ægrum maximè miſerum & jam Charontis cymbam intrare reperi; nam pedes inſtar dolii tumidi erant, præque abdominis ſumma inflatione & tumore in lecto jacere non poterat, ſed dies noctesque in ſedili ſedens, anxiè & anhelosè ſpiritum ducebat, ſcrotum capitis magnitudinem multò ſuperabat, valdè tuſſiebat, cum exſcreatione multùm materiæ purulentæ, ſuperiora prorſus emaciata erant, cum facie hippocratica, urinæ ſaltem aliquot guttas per integrum diem egerebat licet cereviſiam urnatim ingereret, omniaque jam conclamata eſſe viderentur, curam tamen ſuſcipere inſtitui, minimè ignorans plurimorum Practicorum effatum; hydropem nempe qui nimium ſanguinis fluxum inſequitur, omninò eſſe lethalem & prorſus incurabilem, ideoque manuali operatione curam aggredi conſtituebam, præſertim cum æger medicamenta interna nec poſſet nec vellet admittere, paracenteſin autem prorſus recuſaret, hinc à me perſuaſus apertionem ſcroti concedere annuebat, quod etiam à Chirurgo aulico Birbach νῦν ἐν ἁγίοις factum; perſuaſus quidem eram, quoniam ſcrotum horrendè à copia aquæ extenſum erat, aquam ſummo cum impetu egreſſuram, ſed præter opinionem, illa ex inflicto vulnere ſatis largo, guttatim ſaltem promanabat, ſicque exſtillare dies noctesque pergebat, donec omnis aqua, quæ in ſcroto & pedibus exiſtebat, ita per vulnus guttatim egreſſa, pedes & ſcrotum naturalem figuram recuperarent, vulnusque conſolidari inciperet, & quod miratu dignum, ex abdomine ne gutta quidem aquæ exibat; Reſpirabat quidem per tempus aliquod parum liberius; abdomen tamen adeò tumidum ut antea, manebat, licet pedes & ſcrotum ab aqua liberata eſſent: volebam quidem ut Chirurgus vulnus aliquantulum profundius infligeret,

geret, num hâc ratione aquæ exitum ex abdomine parare possem, sed æger vitæ pertæsus, nolebat Chirurgum admittere, interea protrahebatur vita ipsius per quatuor ferè menses integros, donec febre correptus, diem suum obiret.

[Berolino Noribergam d. 12. Decembr. A. 1691. missa.]

OBSERVATIO XXXV.

D. ANDREÆ CLEYERI.

De

Opio Aphrodisiaco.

SAlacissimæ & Veneri nimiùm deditæ Indiæ Orientalis gentes, licet naturâ strenui milites in castris venereis sint, arte tamen naturæ succurrere maximopere student, hinc ex variis rebus, varia aphrodisiaca parant medicamenta, imprimis autem ipsis maximè celebre & magnæ virtutis est, illud, (quod multis paradoxon videbitur) quod ex opio parant; putantes opium sequenti modo præparatum spiritus animales & vitales ita ligare & concentrare, ne in auras avolare possint, sed semper in sufficienti copia ad actum venereum adesse; Non multum jam disceptabo, an & qua ratione opium hocce, illud præstare possit, sed saltem ejus ad usum hunc destinati præparationem Curiosis Europæis communicabo, hoc tamen ἐν παρόδῳ prius dicam, me multos & innumeros in Regno Japan reperisse senes, qui senectutem suam soli opii hujus usui adscribebant, & ita illo delectebantur, ut non solùm illud in quotidiano usu haberent, sed etiam ad drachmam integram sine ullo incommodo devorare possent. Præparatio autem fit sequenti modo, primùm ollam fictilem lacte vaccino plenam igni admovent, continuò spathula lac agitando, ne empyreuma contrahat, postea libram unam aut alteram opii, tenui & raro linteo involvunt & super ollam pendunt, ut sic exhalationes sive vapores, ab ebulliente

lacte adscendentes, opium penetrare & paululum solvere aut liquefacere possint, unde subtilissimæ opii partes, solutæ, per poros lintei transsudant & exteriori parti adhærent, quas postea spatula aut alio instrumento abradunt & ad usum reponunt, hujus ita præparati opii, primò granum unum solùm in liquore quodam, aut aromaticis quibusdam mixtum exhibent, paulatim dosi adscendendo, donec quotidiè drachmam integram devorare possint.

OBSERVATIO XXXVI.

D. ANDREÆ CLEYERI.

De

Arboribus Japonensium Itabe & Hambu.

INter varias proceras arbores quibus Insula Japan superbit, non infimæ notæ sunt, hæ duæ, Itabe & Hambu dictæ, quas jam Curiosis Botanicis sistere lubet. Itabe enim arbor est crassa & procera, copiosissimè crescens, in sylvis, ramis gaudens maximè extensis cum innumeris foliis & fructibus internè multis granis, repletis, instar ficuum, quibus vescuntur & maximè delectantur Simiæ. Saporem habent aquosum & aliquantulum gratum, lignum ejus solummodo ad ignem culinarem adhibetur, aliàs est inutile. Hambu, itidem arbor est instar Palmæ procera, folia ipsius per totum annum sunt viridia, floribus gaudet luteis inodoris, intus lineolis purpureis ornatis, semen ex luteo cinericat & est villosum, rami prorsus sunt cinerei, inutilis quoque est arbor, nam ligno solummodo ad comburendum utuntur, folia tamen oves & capræ avidè comedunt.

Fig. X. & XI.

Itabe
イタブ
Hambu
ハンブ
Fig. 10
Fig. 11.

Fig. 12
N.° 3
C
C
N.° 2
N.° 1
A
B
Cusnokÿ

OBSERVATIO XXXVII.
D. ANDREÆ CLEYERI.
De

Arbore Camphorifera Japonensium Kusnoky dicta.

CAmphorifera arbor in Regno Japan Kusnoky appellatur, ubi enim in sylvis sine cultu copiosissime crescit, procera est & crassa, nam à duobus viris, brachiis amplecti vix potest, folia habet pulchrè viridia, camphoram olentia, è radice Japonenses pulchra scrinia item camphoram ipsam conficiunt, quam sequenti modo parant. Radicem & ramos non diu progerminatos, in minuta segmenta sive frusta conscindunt, illaque aheno indunt & aquâ purâ simplici per 48. horas coquunt, dum interea camphora nivis instar alba, capitello adhæret, quam postea eximunt & ad usum servant. Ahenum sive vesicam ex cupro vel ferro faciunt, cum longo & angusto collo, capitellô verô latô & amplô, uti ex figura XIII. apparet Num. 1. enim denotat vesicam, Num. 2. ipsius collum, Num. 3. verò capitellum. Fornacem autem cui imponunt vesicam, faciunt ex duris lateribus coctis cum duobus spiraculis uti figura apposita denotat, nam Lit. A est fornax, B incendiarium C. C. verò spiracula.

Fig. XII. & XIII.

OBSERVATIO XXXVIII.
D. ANDREÆ CLEYERI.
De

Plantis Japonensium Ran & Schoboe.

RAn, planta est arundinacea, cum radice molli alba & succi summè venenosi plena, ideoque à Japonensibus & Sinensi-

nensibus magni æstimatur, nam si parum hujus radicis, quis comedat, statim mente orbatur & brevi post è vita discedit; si autem post ejus usum, confestim patienti aqua, in qua Saccharum album est solutum, præbeatur, ut hujus aliquid ore exhauriat, tunc nihil incommodi inde patitur, sed vis toxica infringitur. Flores hujus venenosæ plantæ dulcem spirant odorem, & sunt lutei coloris, cum lineolis rubris, semen est oblongum & acutum.

Schoboe species est Acori sive Calami aromatici vulgaris: nam vires ipsius & folia cum calamo aromatico Europæorum conveniunt, caules tamen sunt purpurei coloris, radices villosæ multis tuberculis sunt intertextæ. Japonenses radicibus utuntur in cibis suis & illas in Secky suo (genere potûs) sive alio liquore infundunt, infusionemque contra colicos dolores bibunt: Nascitur in campis humilibus & paludosis sine cultu.

Fig. XIV. & XV.

[Berolino per Excell. D. Joh. Christ. Mentzelium 12. Decembr. 1691. Noribergam missa.]

OBSERVATIO XXXIX.

D. JOH. GEORGII GRÜBELII.

Epilepsia per annulum appensum curata.

Cùm anno 1688. Vir quidam cognomine Bock huc Dresdam venisset, annulum suum, quem certissimum contra epilepsiam esse amuletum dicebat, ut divenderet, etiam me convenit, annulumque mihi non demonstravit modò, sed ut eundem haberem sub inspectione mea à me petiit, cui aliquandiu fui gratificatus, periculum faciens, an in denominato affectu semper responderet promissis? Hinc epileptico adulto, annorum 28, qui indies eôdem affectu maximè laborabat, hunc cum vinculo appendens,

Ran
Schoboe
Fig. 15.
Fig. 14.

dens, ut cordis regionem annulus attingeret, hunc tamdiu ab hospite suo molestissimo fuisse liberatum observavi, quàm diu annulum gessit in collo. Cùm verò post tres septimanas viri cujusdam honorati infans eâdem epilepsià corriperetur, eundem à me desiderabat annulum, qui infanti appensus ejusmodi planè effectum non absque stupore adstantium edidit. Cum enim epilepsia infantem vice secundâ corriperet, mox annulus in scrobiculo cordis fuit attractus, quam attractionem immediatè secuta fuit alvi excretio, quâ peracta in momento quasi epilepsia desiit, nec unquam suum vetus visitavit diversorium, siquidem idem infans ab eodem hoste adhuc vivit liberatus. Hunc in aliis lubentissimè expertus fuissem epilepticis, sed cum possessor non inveniret hìc emptorem, diutius commorari nolebat, sed aliò suum instituebat iter. *Sedecies centum* enim thaleris illum divendere cupiebat, à quo pretio tamen plurimum remiserat, cum ante paucos annos eundem annulum pro tribus mille thaleris æstimasset, sed nec tunc emptorem inveniens secundâ vice rediit, suæque mercis mercedem æquiorem ab emptore quodam adipisci speravit, cujus spes tamen iterum fallax erat atque frustranea. Lapis colore erat rubeo, punctulis interspersus viridibus, quem Jaspidem esse dicebat, qui ad epilepsiam curandam teste Sennerto Epitom. Natur. Scient. l. 5. c 4. si super os stomachi gestetur, maximè commendatur. Argento insuper erat inclusus, in cujus medio à tergo scorpio erat insculptus, in parte verò externa, qua cutim attingebat, glaber erat nihilque insculptum habebat. Eundem lapidem majorem, sed cum nullo scorpione signatum, possidet etiam Æsculapius noster Dresdensis & jam IV. D.D.D.D. Electorum Saxoniæ Archiater meritissimus Dn. D. Birnbaumius jam octuagenarius, cui ut Deus plures addere velit annos felices Dño Fautori atque Patrono nostro maximè honorando, cordicitùs apprecamur! An verò eandem in designato affectu præstet operam, incertum adhuc, nec in ullo patiente illum fuit periclitatus. Optandum

sanè, ut inveniretur tandem remedium universale contra hunc morbum Herculeum, sicuti inventa sunt per Dei gratiam contra quartanam, hydropem, aliosque plures morbos, uti id satis apparet ex variis Leopold. Imperial. Acad. Naturæ Curiosorum Ephemeridibus, adeò, ut jam invertere rythmum non vereamur:

Hydrops, Quartana medicorum scandula nulla,
Dum mitescit hydrops ipsa & quartana rigescit.

SCHOLIUM.

VAria amuleta contra morbum caducum à Medicis excogitata, variaque adhibita fuisse à Veteribus non sine fructu, ipse testis est Medicorum parens Galenus, qui radicem pœoniæ maris ob effectum in hoc laudabilem non parum extollit. Quod verò in nostra regione non semper respondeat voto, quotidie experiuntur Medici, de quibus jam prolixius disserere institutum nostrum non est, siquidem de his satis prolixè egit Leopold. Imperial. Acad. Nat. Curiosorum Adjunctus meritissimus, Professor Publ. in Acad. Jenensi designatus D. D. Jacobus Wolffius in Tractat. de Amuletis, ad quem L. B. meritò ablegamus. Hic annulus in nonnullis adhibitus an naturaliter, an supra naturam egerit in patientibus, jam meritò quæritur? Si naturaliter, ille D.D. Birnbaumii ut major, majorem quoque contra epilepsiam possideret virtutem, maximique esset pretii, de qua tamen virtute mecum valde dubitabat prælaudatus jam Dominus Senior; Si supra naturam hujus fuerit effectus, verendum, ne sub hoc lateat pactum implicitum Diabolicum, cujus scorpionis signum aliquam præbere videbatur indicinam, non obstante, quod juxta Paracelsum in herbis, verbis atque lapidibus magna lateat facultas, de quâ tamen suum cuique relinquimus judicium.

OBSERVATIO XL.

D. JOH. GEORGII GRÜBELII.

Fonticulus ſuturam inter coronalem & ſagittalem applicatus in cephalæa inveterata fruſtraneus.

NOn ſemper voto reſpondere in cephalæa inveterata fonticulum ſuturam inter coronalem & ſagittalem applicatum, quem alii commendant, vidua quædam Cizenſis *viginti aliquot* annorum, cujus nomen jam meritò reticeo, ſatis fuit experta. Cùm enim hæc à juventute dolore capitis maximo & catarrhô afflicta eſſet deſperato, illi varia quidem à variis pro malo hoc eradicando fuerunt præſcripta, quæ omnia tamen ob diſpoſitionem hæreditariam irrita eſſe videbantur atque fruſtranea. Inde ob oculos lippientes & dolorem capitis continuum, meum tandem implorabat conſilium, maximè conquerendo de irrito planè remediorum omnium hactenus adhibitorum uſu. Cui, re ita percepta ac probè ponderata, nil quidem remedii præſcripſi, fonticulum tamen in hoc affectu pertinaci coronalem inter & ſuturam ſagittalem poſitum, & ab aliis in hoc expertum, ut recommendatum haberet ſvaſor fui, quæ ipſa meo citiſſimè fuit audiens dicto. Fuſis ergo ad Deum cum parentibus ſuis precibus Chirurgum in hos ſatis expertum longoque diſſitum, adhibuit; qui in applicando ritéque ponendo hoc fonticulo ſatis aliàs periculoſo, erat feliciſſimus, cujus uſu poſtea tantum materiæ fuit indies evacuatum; quantum ſibi vix imaginari aliquis poteſt, idque tanto cum fœtore, ut huic patienti alii diu aſſidere non potuerint. Optimum ergò ex hoc naturæ conatu effectum ſperando, ultra decem ſeptimanas iſtum fœtorem toleravit patiens, fiduciâ erecta certiſſimâ, ſanitatem diu deſideratam materiæ peſſimæ expulſionem fore ſub-

ſecuturam. Spe verò fruſtrata & cum moleſtia ſuæ non ſatisfaceret expectationi, ſed omnia viderentur ruere in pejus, fœtorq; parentibus eſſet intolerabilis, fonticulum hunc abolevit, affectumque priorem in minimis non immutatum patienter toleravit. Ita nec generoſa ſemper ſatisque valida in morbis hæreditariis expugnandis Medicorum voto reſpondent remedia, ſæpiusque patiens cum Medico ſuo præter rationem defraudatur fine.

OBSERVATIO XLI.

D. JOH. GEORGII GRÜBELII.

Apoplexia lethalis ex bregmatis hiatus, in ſeptuagenariâ majore, coaleſcentia oborta.

AD matronam nobilem Sibyllam â Meuſebach ſeptuagenaria majorem d. 20. Octobris 1680. requiſitus, ut in apoplexia fortiſſima auxiliatrices illi porrigerem manus, eques eò properavi, illamque in pago Götterlitz omni ſenſu ac motu privatam vixq; reſpirantem inveni. Inde omnia remedia in illa adhibenda eſſe fruſtranea judicavi, quod prognoſticum meum tertio die poſt, quô diem obiit ſupremum, fuit impletum, licet varia adhibita fuerint remedia. In qua notatu maximè erat dignum, quod bregmatis hiatus illi ſemper fuerit apertus, qui procul dubio genuina fuit cauſa, ut ætatem illa tam grandævam fuerit adepta. Semper enim ſe benè habuit, nullumque capitis dolorem obſervavit unquam. Brevi tempore verò ante illius vitæ terminum hanc partem membranaceam concreviſſe, & in oſſeam fuiſſe mutatam, tantamque calamitatem patienti attraxiſſe filia illius cum domeſticis fatebatur natu maxima. Notatu erat ulterius dignum, quod poſt hanc bregmatis occluſionem

mate-

materia serosâ aliquot dies ante ejus obitum per os tanta in copia effluxerit, ut non cubilia tantum eâdem fuerint maximè madefacta, sed & ex eadem seri copia rivulus quasi quidam fuerit formatus, quæ tamen materia parum molestiæ creavit patienti, sed quo minus in domo hinc inde ambulare potuerit, non fuit impedimento, sicut & inter ambulandum, at apoplexia fuit ex improviso correpta; post obitum etiam maxima seri copia inde effluxit, quæ nervos comprimendô atq; obstruendô vera hujus mali causâ extitit, quam seri tamen copiam nullo in apoplectico aliò me offendisse memini, nisi in muliere quadam juvene, ex qua ob collisionem capitis antecedentem eandem quantitatem seri fœtidissimi incredibilem effluxisse recordor, quæ tamen Deo benedicente, adhibitis in tempore remediis ab hoc malo feliciter fuit liberata.

Multo minus hanc partem capitis (quam fontanellam dicunt) in adultis membranosam offendi, nisi in hac matrona, de qua tamen fatetur Th Bartholinus Anat. Reform. l. 4. c. 6. se semel tantùm in viro 40; Bauhinus in fœmina 26. annorum hanc capitis partem adhuc membranaceam necdum osseam se invenisse dicit.

OBSERVATIO XLII.

D. JOH. GEORGII GRÜBELII.

Hydrocephalus pro monstro habitus.

HYdrocephalô laborantem nunquam vidisse plebem Neostadiensem ad Orilam, sinistrum illius de hoc testatur judicium. Cùm enim Davidi Cramern annô 1675. die 19. Martii natus esset ex primipara sua infans, cujus caput insolitæ erat magnitudinis, hunc pro monstro habebat quilibet ejus spectator. Ad hunc ergò die 25. Martii vocatus hydrocephalô illum laborare, non verò mon-

strum esse dixi, licet hic affectus rarò observetur, & in infantibus utplurimùm sit lethalis, quod paucis diebus pòst illius cestatus fuit exitus. Huic varia licet interna & externa applicarentur remedia, omnia tamen frustranea erant. Nec cruciformem in hoc, in occipite, suasu Practicorum, instituere audebam sectionem, ne hoc crudeli remediô illum occidisse viderer, quem morbus occidebat. Cauterio tamen potentiali ut aperiretur cutis, author fui, quod Chirurgus feliciter præstitit, hinc ex facto foramine materia serosa tantâ in copiâ effluebat, ut intrusam turundam iterum extruserit, quâ nempe materiæ effluxum impedire conabatur Chirurgus, ne unicâ vice efflueret tantum, quantum aliàs diversis vicibus esset emittendum. Aliquid enim spiritus vitalis in illa esse relictum, & ob id in nulla paracentesi serum unicâ vice esse evacuandum uno omnes confirmant ore Practici. Hunc ergò cum Chirurgo visitans, serum maxima ex parte evacuatum esse inveni, craniumque in superiore parte ita divisum, ut duos digitos intra cranii divisi spatium aliquis interponere potuerit. Ex quo apparebat, serum hoc intra cranium latuisse prius, & per suturas simul cutem & totum caput ita replevisse, ut monstrum potius, quàm partum naturalem repræsentaverit fœtus. Hujus ergò in partu contrectatam durius atque compressam fuisse ab incauta obstetricis manu *tenellulam* calvariam maximus post partum statim seri demonstrabat cumulus, quem licet Chirurgus remediis prius exterius discutere tentaverit, omnia tamen irrita fuerunt atque frustranea. Dari autem hydrocephalum monstrosum, Danorum sidus Bartholinus affirmare non dubitat, dum à morboso illo Helsingorensi actionem sympatheticam excludi haud posse cum Clariss. Friderico Hammerico asserit. Hæsisse enim refert, mulieri hoc fœtu gravidæ in fixa memoria infortunium, quod pridem ejus culpâ infanti Chirurgi acciderat, qui in lebetem ferventis aquæ demersus paulo post exspiravit. Hanc ergò uxorem graviditatis tempore aspexisse insolitum,

& per

& per imaginationem talem impressisse fœtui magnitudinem, plures asserebant mulieres. Veritati an fuerit consentaneum ab ipsa puerpera explorare mihi haud contigit? De quô cum satis aliàs prolixi sint Clariss. Leopoldin. Imperial. Academiæ Natur. Curiosor. Collegæ & Director meritissimus D.D. Schröckius, nec non Helvvigius in observationibus suis (Vid. Medic. Septentr. Theophr. Boneti lib. 1. sect. 2. c. 6. p. m. 23. & 24.) idem repetere hîc nolui, sed Lectorem potius eò amandatum volo.

OBSERVATIO XLIII.

D. JOH. GEORGII GRÜBELII.

Ex temeraria crustæ lacteæ cura totius nasi decidentia.

AD Jurisconsultum quendam nomine Knoch requisitus, ut suæ infanti crustâ lacteâ diu laboranti consulerem, eò me contuli, infantemque non sine maximâ commiseratione aspexi, utpote cujus nasus ab exulceratione materiæ corrosivæ erat planè abrasus delapsusque, quem ut iterum sanarem infantis parens me per Deum rogabat, annexâ compromissione, me statim torque aureâ in mensam posita remuneraturum se fore, si in cura hac desiderata aliquid commodi præstarem, suum infantem adjuvarem. Ast hoc postulatum ultra vires meas se extendere, omniaque remedia esse frustranea dixi. Ut caro enim emortua & ab alia vivente jam separata iterum adnasceretur, plane esse impossibile, imo nil superesse reliquum addidi, nisi ut Deum de infantis εὐθανασίᾳ implorent, quæ præterlapsis tandem sex septimanis fuit secuta. Hunc pharmacopœus quidam nimiis sudoriferis diu cruciaverat, materiamque hac ratione nimia in quantitate expulserat, ratus, hoc modo optimè convaliturum fore infantem, cujus rationi pessimus respon-

ſpondit eventus. En fructus laudabiles pharmacopœi nimis naſutuli maxima digni remuneratione pro tam feliciſſima cura, ſcilicet!

OBSERVATIO XLIV.

D. JOH. GEORGII GRÜBELII.

Ex halitu hominis vitæ revocatio.

HAlitum humanum plurimùm prodeſſe in morbis variis, variosque edere effectus, neque in operationibus chirurgicis exigui eſſe uſus jamdudum obſervarunt Medici. Ita in India Medicorum quandam reperiri ſectam, quæ morbos omnes ſolâ curat inſufflatione, refert Borellus lib. 3. obſ. 58. Sic Prophetæ olim in mortuos reſupinos ipſi proni in eos inſpirantes recumbebant. De quo halitu tàm phyſiologico, quàm pathologico ejusq; uſu, differentiis, noxa, deque fœtore alarum, pedum, aurium, narium & oris ſatis nervosè diſſerentem vide D. D. Georg. Francum, aliquot Dnn. S. R. Imp. Electorum & Principum Conſiliarium & Archiatrum meritiſſimum, virum infinitæ Lectionis ac judicii ſtupendi, in Diſſert. de Halitu humano, quam rem adeò exactè pertractavit, ut nihil ulterius illi ſuperaddi poſſe videatur. Unicum tamen ut hìc annectamus, adductamque ex Borello hiſtoriam illuſtremus, quam pro anili ſemper habuimus fabula, ubi nempe famulus quidam rure domum rediens & dominum ſuum mortuum inveniens illum diutiſſimè fuit exoſculatus, halitumque ſuum inſufflavit in os, quô ipsô revocavit in vitam. nobis anſam ſuppeditat illud, quod de halitu humano quondam obſervavimus, noſtrisque non ſine admiratione adſpeximus oculis. Cùm enim anno 1679. d. 24. Novembr. uxor quædam primipara feliciter peperiſſet, nihilque periculi jam eſſe reliquum putaſſet, tanta illam ex improviſo invaſit lipothymia, ut jam ex-

ceſſiſſe

cessisse è vita videretur. Nil enim audiebat, nil sentiebat, sed ut mortua jacebat ultra horæ quadrantem cum facie pallida, cumque pulsu vix sensibili. In his ergò angustiis vocatus, ad remedia in domo proxima reservata propero, huicque citò propinare audeo, vix verò rediens en! ancilla in servitiis suis fidelissima, in absentia mea superposuit se super puerperam, huicque insufflavit halitum suum in os, quô receptô mox illam revocavit in vitam. Uxor de somno quasi profundo excitata quærit, quidnam illi jam fuerit factum? Nullius enim rei se posse recordari, sensusque omnes in momento fuisse extinctos dixit. Cui retuli omnia, quidve illi acciderit dixi, neque de conatu hoc ancillæ improviso satis-tisque mirabili halitus effectu satis admirari potui. Hæc ergò de novo hujus remedii genere, deque inaudito conatu felicissimo à me rogata, ubinam hoc didicerit vel audiverit remedium? dixit, se Altenburgi simile exemplum vidisse, cujus reminiscens, idem an semper suo responderet voto, se fuisse experturam, Ita enim Deum, pergebat, in Adami corpus insufflasse animam, huncque insufflandi modum etiam hominibus concessisse, quod in infantibus recens natis & jam pro mortuis habitis probè observarent obstetrices, quæ illis in os insufflarent halitum suum, quod vidisset in plurimis, neque hoc sine sensibili quodam effectu. De hoc credat quod quisque velit, latere tamen aliquid singulare in halitu humano nobis adhuc incognitum, nemo facilè ibit inficias.

[A. 1691. 22. Decembr. Dresdâ Noribergam missa.]

OBSERVATIO XLV.
D. RUDOLPHI JACOBI CAMERARII.
Ova Mercurialis ſubventanea.

HIſtoria ſeminum Mori, quæ Ova ſubventanea dicere libuit, Tomo Ephemeridum priori inſerta, uti ſolent rerum naturalium phænomena, ad ulteriorem ſui proſecutionem nos invitavit potius quàm ferendam præproperè de ſexu & Generatione plantarum, ad quam quidem illuſtrandam omnino facit, ſententiam. Quapropter an quod fortuita obſervatione deprehenſum fuerat, inſtituto quoque experimento confirmari poſſit in Plantis aliis, ſimili ſexûs diverſitate gaudere creditis, ſtudio tentaturus, ſub finem Maji è largo tenellarum Mercurialis plantularum, neglectim pullulantium, proventu binas ſelegi, cùm primùm differentiā marem inter & fœminam (duplicem plantam, florentem & fertilem, ex ejusdem matris ſeminibus prodire conſtat) in ipſis agnoſcere liceret, occurrebant enim in parvulis jam ſigna futurorum aliquot teſticulorum ſeu ſeminum globularium (ſpica autem apicum florida exornat mares) ut hinc ad propoſitum perquam aptæ, & maturè ex reliquorum conſortio auferendæ viderentur. Et reſpondit eleganter eventus. Utut enim binæ transplantatæ procul remotæ ab omni aliâ Mercuriali, accedente diligenti culturâ lætè creſcerent, adeò ut poſt unum alterumque menſem cum ſociis quondam in horto liberè vegetantibus de magnitudine & perfectione certarent; utut inſuper ſucceſſivè ingens usque ſeminum numerus erumperet, quæ manifeſtum augmentum capiebant, turgebant, ad figuram & magnitudinem naturalem tendebant, inſtructa binis illis candidis filamentis parvulis, tenellis, criſpis, ſeu granulorum ſummo adhærentibus plumulis; Paucis, nihil ad perfectionem quàm maturans exſiccatio ultra requiri, aut quicquam deeſſe videretur; Nihilominus

minus semina hæc quicquid etiam promittebant, in medio tamen apparentis sui complementi statu subsistere, flavescere, corrugari, marcescere cœperunt, ita ut è tanto numero ne unicum quidem ad plenam maturitatem & ordinariam globulorum duritiem pervenisse deprehensum fuerit, plantâ interim maternâ usque vegetâ & vigente, & nova protrudente semina, sola quidem & absque ullis (aliàs totâ plantâ separatis) apicibus. Plantula autem seminalis, quæ præcipuè attendi merebatur, dextrè & cum curâ toties & in tot granulis quæsita, nullibi ulla comparuit: Aderant quidem involucra seu secundinæ, sed ut cassæ & inanes vesiculæ, cùm tamen in medio pauxillæ albæ farinaceæ pulpæ elegans plantula tenera bifolia plana, quadrata ferè, in singulis seminibus horti alumnis (ibi enim promiscuè & mas & fœmina crescebant) facilè obvia inquirentium oculis se subjecerit. Si quo ergò jure, uti quidem non nullo cum Grevvio & Rajo id factum arbitramur, Seminibus Mori infœcundis & sterilibus iste titulus, Ova subventanea, quondã à nobis assignatus fuit, quid obstat, quò minus similia in Mercuriali deprehensa semina eodem nunc insigniantur? Enimverò dum hæc scribo, offertur modò Floræ Lugduno Batavæ Curiosæ Appendix, quam evolvens, præter Mercurialem nostram Plantis Apetalis Dispermis accensitam & descriptam à vasculis post singulos flores geminis, arctè invicem junctis, rotundis hispidis, singulis continentibus semen unicum, præter hanc, inquam, inter Polyspermas relatam invenio Mercurialem spicatam seu fœminam Diosc. & Plin præditam seminibus post singulos flores minutissimis, exilibus, vasculis membranaceis, rotundis, parvis, inclusis. Cui officio nos posteriora semina probabiliter destinaverimus, è dictis colligi potest; ulteriora tentamina, an eodem sensu idem seminis nomen & Granulis & Apicibus Mercurialis tribui possit, determinabunt.

[*Tubingâ 1691. d. 28. Decembr. Augustam Vind. missa.*]

OBSERVATIO XLVI.

D. GEORGII HEINTKE.

Gypſum, cognatum Calci minerale, per Vomitum rejectum.

VIr robuſtus triginta & quatuor annorum ex Gypſi fodinis ſibi Vitæ ſuſtentationem quærens, cùm fodiendo, tundendo, cædendo occupatus, pulverem ſæpe excitaſſet, ut non ſaltem inſpirando illum hauriret, verùm etiam dum in caſis fovearũ illarum cibum caperet, non raro pane reliquisque ferculis albo pulvere obductis veſceretur, potum inſuper atomis illis, urceo licet tecto, ſcatentem ſorberet ſæpius; monitus tandem, ut ſibi caveret, ne aliquando morbum ex incuriâ hac contraheret; gravem; ſed ſusque deque cuncta habens & aſpernatus, quam diu nihil mali ſenſit, ſalutaria monita, denique inopinato corripitur morbo. Hinc ad morem plebis purgationem in pharmacopolio poſcit, quâ in caſſum uſurpatâ, alteram & tertiam primæ ſubſtituit, quibus omnibus ſine operatione in corpore retentis, altero mane ſuaſu muliercularum plebejarum coqui ſibi curat decantatam illam plurimorum panacæam, Tabacum, illius non exiguam ſumens quantitatem: hujus ergò aquæ herbâ iſtâ non paucis communi ſeu familiari impregnatæ, dum potaſſet non levem hauſtum, enormes poſt ſemihoram ſequuntur vomitus ac ſi anima efflanda foret. Perluſtratâ poſtmodum materiâ rejectâ, ecce inveniuntur moleculæ ſeu particulæ gypſeæ, cum minoribus quædam avellanæ magnitudinem æquantes, tantæ duritiei, ut guttur, quod tranſierant, læſum, non parum ſanguinis ſtillaret, & quaſi lapilli per appoſitionem concreti inſtar Cretæ radi, nec digitis facile comminui potuerint. Quibus excretis ægroque refocillato, de facili omnis ceſſavit morbus.

OBSER-

OBSERVATIO XLVII.
D. GEORGII HEINTKE.
Lumbrici morborum ſymptomatumque gravium cauſæ.

QUot & quàm atroces ſubinde è verminosâ progenie ortum ducant morbi, plurimorum obſervationes Medicorum abundè docentes teſtantur. Nolo proinde multa præfari (quod ab aliis affatim præſtitum) de modo agendi harum beſtiolarum in Vitæ diſcrimen homines ſæpe præcipitantium atque inſectantium, partim mordicando, partim Virus ſuum eructando, putredinemq́ue magis magisq́ue inducendo. Saltim quæ in puero 8. cum ſemiſſe annorum non ita pridem ipſe obſervaverim, adducendi animus eſt. Is Viduæ pauperculæ erat filius, qui more morborum acutorum malignorumq́ue primum rigore correptus, inſequente mox ardore totius corporis cum ſiti ingenti, diarrhœâ, viriumq́ue ſuppreſſione ſubitaneâ decubuit, matre remediis domeſticis fidente, quantum potuit, ſuccurrere miſello annisâ. Ille verò morbo in pejus ſemper ruente, tandem aphonus fit cum debilitate extrema. Conſternata ergò mater, ac ſi de filii actum eſſet Vitâ, lamentabunda ad me advolat, præſentiam Conſiliumque anxiè efflagitando. Accedens ſciſcitor de morbi initio, cauſis & progreſſu & quæ ad indagandum malum viſa ſunt neceſſaria. Cumq́ue ordinaſſem, quæ ſymptomatibus profligandis ars ſuppeditat medica, examinato, qui fuerat ante morbum, vivendi modo, facilè dijudicari licuit, vermium ſubeſſe cauſam, atque hinc unica hac ſequente formulâ ad binas doſes præſcripta coacervatim majores ac minores vivi pariter & mortui excreti ſunt lumbrici, cum manifeſtâ euphoriâ ægroti: rediit namq́ue amiſſa loquela, deſiit alvi fluxus cum priſtino æſtu.

& sanus consveta munia successivè obire, sicque DEO adjuvante de novo quasi vivere cœpit. ℞. Aqu. Absinth. ℥j. pulv. rad. Jal. el. ℈j. Mercur. dulc. gr. xv. Sem. Santon. gr. xij. Syr. de Cich. cum Rhab. ℥ß. M. D. S. Vid. etiam meritissimus de arte medica & in solidiori sapientia asserendâ Antistes præclarissimus D. Welschius in Decadum Curationum suarum Decad. VII. Cur. I. ubi pag. 379. aphoniam à vermibus ortam & remediis anthelminthicis curatam ex Observ. Rumleri notat.

OBSERVATIO XLVIII.

D. GEORGII HEINTKE.

Suppositorium Anodynum Dysenteriæ periculosissimæ remedium.

INter fœdissimos, juxta omnium, qui ærumnosis hominum calamitatibus præsunt, calculum, non ultimus sane morbus, nec raro lethalis est illa dolorosa Dysenteria, viscera reddens gangrænosa, imò interdum sphacelosa ac ob id tantò periculosius crudeliusq; serpens, quantò minus malo in tempore obviam itur. Multum verò imprimis negotii fideli facessit Medico, ejusque excruciat animum compatientem hydra ista, quando ejusmodi ægrorum corpus morsicat ac in interiora eorum spicula figit, qui cuncta ejus antidota respuunt atque monitis contrarii sunt singulis. Talis farinæ bini sub curam meam eodem tempore venerunt elegantes ac teneri pueri, Viri apud nos merentissimi filii, alter 12. alter 6. præterpropter annos nati. Uterque eorum Clinicorum adeò abhorrens cujusque exstitit Pharmaci, ut ne quidem mica aut guttula vel vi vel precario obtrudi illis potuerit. Tandem malui ambiguum potius in hac desperatissima necessitate, quàm nullum experiri remedium, subsequens nempe suppositorium, recusatis quippe enematibus, num fortè per il-

lud ſuccurri naturæ poſſet: ℞. Thuris, Myrrh. Croc. à ʒß. Opii thebaici ℈j. Vitell. Ovi & Mell. ãã. q. ſ. M. F. l. a. ſuppoſit. D. S. ſuo nomine. Sed hoc quoque admittere ægrotus renuit, ac propterea denique apud ipſum infelix ſubſecutus fuit morbi exitus. Natu minor poſtmodum, me inſcio, ab adſtantibus ut idem admitteret perſuaſus annuit. Quo intruſo non diu pòſt pacata fuere omnia, ſomnus tam profundus ſubſecutus ad horas circiter 18, ut externa topica Spirituoſa pulſibus & naribus adhibita foveri & quantum licuit excitari eum oportuerit. Enimverò intumuit mox ejus abdomen, ob adhuc quædam excernenda ac flatuum inſuper retentionem, inprimis circa inguina, ut nolentes volentes tandem ad enema conſentire Parentes æquè ac puer decumbens coacti fuerint, quorum beneficio per Dei gratiam fomentatis ſimul partibus tumentibus, Orci faucibus miraculosè fere ereptus miſer iſte, quotidie in melius mutato morbo, ad maximum contriſtatorum Parentum ſolatium convaluit.

[*Windsheimio Noribergam M. Decembr. A. 1691. miſſa.*]

OBSERVATIO XLIX.

Dn. Lic. JACOBI AUGUSTINI HüNERWOLFFII.

De

Sacco abdominis, hydropem mentiente.

QUod alii in ætatis robore vix diu patiuntur, id anus edentula per ſex annos integros, & ultra ſuſtinet. Nimirum Barbara Mauers/ fullonis vidua Arnſtadii, 68. annorum, victu aſperô vitam tolerans, immenſi ventris portavit onus, & nemo adjutor ipſi fuit auxilio. Comperit hoc Illuſtriſſima Johanna Eliſabetha, Comitiſſa de Schvvartzenburg & Hohnſtein, Domina noſtra clementiſſima, & miſeratione commota per nuntiam promiſit pauperculæ gratiam & auxilium. Hôc autem concisô, non tàm hydrops,

drops, quàm ſaccus feculentus aniculæ adeô diſtendit abdomen, inque tantas duxit anguſtias, ut ipſa mali immedicabilis finem oraverit, quem etiam à dolore tandem victa reperiit. Efflatâ animâ, Illuſtriſſimæ Comitiſſæ juſſu cadaver præſentibus chirurgis aulicis examinavimus, & corporis ſuperioris partes penitus emaciatas, abdomen prætumidum, inque medio ejus ſaccum membranaceum grandem, poſticè vertebris lumbaribus, anticè & ad latera peritonæo vinculis craſſis annexum deprehendimus, ex quô materiæ craſſæ ſubflavæ, primò puri, deinde ſpermati ranarum non abſimilis libras viginti duas expreſſimus. In ſiniſtro ſacci latere, quò venter gravior cadebat magis, & durior, moleſtiorque ſemper erat in vita gerenti, ſex burſulas alias pilæ, quâ pueri ludunt, magnitudine, arctiſſimè connexas, limpidam aquam fundentes, & in fundo gelatinam albam tenacem relinquentes advertimus. Totus verò ſaccus inanitus cum appendiculis ſuis, & adhærente internâ mucilagine quinquaginta & unum pependit pondo. Inteſtina flatibus diſtenta, meſenterium multis parvis tumoribus ſcirrhoſis refertum, lien & hepar indurata & pallida, pulmo in dextro latere diaphragmati adnatus, crus ſiniſtrum tumidum & aquoſum, dextrum gracile vidimus. Hujusmodi paria annotarunt Chiron noſter *Decur. 2. Ann. I. Obſerv. 183. Idem Decur. 2. Ann. 8. Obſerv. 23.* Celſus *Decur. 2. Ann. 8. Obſerv. 233.* Ruyſchius *Obſerv. Anatom. Chirurg. 27.*

OBSERVATIO L.

Dn. Lic. JACOBI AUGUSTINI HüNERWOLFFII.

De

Alio inæquali, & lethali abdominis tumore.

Filiola textoris per annum ferè matris ubera ſugens, nec penum lactis digerebat, nec eundem comodè egerebat; hinc ſucceſſivè venter ejus tumefactus reſpirationem reddidit

didit valdè difficilem, violaceas toti corpuſculo maculas impreſſit ſcorbutus, & febris tandem ſuperveniens vitam abbreviavit miſellæ. Defunctam verò cùm indulgentiâ parentum raptim diſſecuimus, grande foras erumpebat hepar, & pallidũ ſine felle, uncias quindecim cum dimidia ponderans. Ventriculus depreſſus, & cibario inanis erat. Meſenterium numeroſo glandularum, induratarum agmine refertum conſpiciebatur. Lien magnus, nigricans, durus & acutus, à quo ſiniſtrum latus tumuit vaſtius, decem unciarum pondere reſecabatur. Pulmo exſanguis, & exſiccatus ſicut infans erat totus, quia lien illi, & partibus cunctis fermentantem detraxerat ſanguinem, & ubique dominium occupante acidô viſcô, neglexerat officium. Opinionem ergò de incantatione mentibus anteà comprehenſam, lubentibus remiſere parentes animis.

OBSERVATIO LI.

Dn. Lic. JACOBI AUGUSTINI HüNERWOLFFII.

De

Alvi excretione Sebacea.

VEntris cruciatûs, & epilepſiam lactis vitio, ab infantibus rejectis κάτω globulis pinguibus butyraceis, deſiiſſe: & ſolâ butyri abſtinentiâ puerulli maciem fuiſſe emendatam, *Decur. 2. Ann. 2. & 9. Obſerv. 152. & 198.* vidimus. Puella 13. annorum Arnſtadii, obturatum per aliquot dies, vaſtum & dolorificum præ ſe gerebat ventrem, ad alimenta quævis nauſeabat, difficulter reſpirabat, emaciabatur tandem, & vix valebat erigere membra cubili; Soliciti ergò parentes me conſulunt. Ventri imponuntur, me ſuaſore, lintea decoctô foliorum altheæ, baccarum juniperi, ſeminis lini, & anethi imbuta & expreſſa calidè, alterneq; emplaſtrum de baccis lauri, oleo philoſophorum malaxatum. Intra corpus ſimul datur per vices portiuncula electuarii hy-

dragogi Sylvii, & brevi ultra viginti conulos pingues ſebaceos, fructus dactyli oſſibus majores minoresque, aquæ fervidæ injectæ liqueſcentes, excrevit ægrota, convaluitq; ſenſim. Cauſa me latebat; ſciſcitabar patrem, num crebrò filia pinguibus fuerit uſa? id verò neſciebat ille, & hæc negabat. Interim vix aliam generati ſebi, & tantæ læſionis cauſam, quàm eſum pinguium in coli cellulis congeſtorum ſenſim, & agglutinatorum dicere potui, aliô perſtante etiam in hac ſententia Medicô. De pinguedinis & ſebi excretione per vomitum & urinam legimus *Dec. 1. Ann. 3. Obſerv. 253. Dec. 2. Ann. 7. Obſerv. 183.*

OBSERVATIO LII.

Dn. Lic. JACOBI AUGUSTINI HüNERWOLFFII.

De

Plebeis ad dyſenteriam remediis.

Mille ad valetudinis infirmitatem dari occaſiones, annô experti ſumus præteritô, cùm præter petechias, morbillos, variolas epidemias, dyſenteria corrupit hîc & in vicinia plurimos. Primò magnæ ſunt coortæ cœlo & terra tempeſtates; deinde multis in locis interiére ſationes, pecudes; acrior denique expilavit penaria miles. Popellus igitur fruſta panis cœrulei mucida ex jure acido relicta comedens, vitamque omnium calamitatum confertam contemplans, os flectebat in mœſtitiam, & animi ictus acerbi panes cum cruentatione imo ſuggerebant ventri. Quid tùm hâc durâ agebatur ſorte? cruciati implorabant perturbatâ mente à nobiliſſimâ quadam matrona auxilium, quæ cruentam hanc excretionem albi græci pulvere, delicatis impare labiis, cum cereviſia chalybeata exhibito, feliciſſimè curabat. Ejusmodi verò efficacia haud dubiè oſſibus à cane devoratis, & in ventre ejus præparatis, acidum temperantibus, accepta refe-

referenda. Venator in diverſorio etiam offendens dyſentericos, eosque videns ignobile iſtud reſpuere remedium, de pileo ſuo detraxit millefolium & hederam arboream, hujusq; raſuram tenuem, illiusque flores tenuiſſimè inciſos exhibuit cum oleo olivarum, & ſanitatem reddidit iisdem. Siccat enim & detergit hedera, dolorem lenit oleum, & alvum firmat millefolium; His poſtmodum nullô adjectô aliô, multos ex plebe, à dyſenteria liberatos fuiſſe novimus. Magnô enim plebs mittit ab aliis empta pretiô, contenta juvantibus licet ſordidis, ipsô aurô pretioſioribus.

OBSERVATIO LIII.

Dn. Lic. JACOBI AUGUSTINI HüNERWOLFFII.

De

Strumarum curatione transplantatoriâ.

JUvenis quidam ſtrumoſus, ambiens puellam cupit nuptias; hæc verò ob colli turpitudinem amatori non reſpondet in amore; proin diu, ſed fruſtrà Chirurgorum utitur ope. Poſthæc opilio ipſum inſtruit arte ſecretâ, ab aliis etiam non incaſſum adhibitâ, quæ vicit malum, & nunc lætiorem de amica fecit procum. Primô ſcilicet Vere in manibus & pedibus ille reſecuit ungues, & mane ſub obſcuro abiit ad ſalicem procul urbe remotam, inque eam perterebratam ſegmenta recondidit unguium, & clauſo ad amuſſim foramine cuneolô, de loco ceſſit. Sic tandem crevit ex arbore ſalus, ſenſimque decrevit turpis ſponſi ſcrofula.

OBSERVATIO LIV.

Dn. Lic. JACOBI AUGUSTINI HüNERWOLFFII.

De

Orthopnœa in ſene curata.

DOminus Joh. Meie, ſexaginta aliquot annorum, Arnſtadii ad juniperum caupo, menſe Octobri, aſperô ſpirante boreâ, corripitur laſſitudine ſpontaneâ, cibi perit appetentia, ſpirandi emergit difficultas & tumor pedes occupat œdematoſus. Confugiebat vir bonus ad Medicos, hodiéque conſulebat unum, cras alterum, & interdum plus confidebat aniculis medicatricibus, donec auctâ humorum circulantium aciditate & viſcoſitate major tubulorum pulmonalium fieret coarctatio, unde crebrò & erectâ cogebatur reſpirare cervice, ſudore manante frigido. A me tandem petiverunt opem. In paroxyſmo igitur, meô juſſu, ſpiritus ſalis ammoniaci vinoſus cum oleo caryophyllorum per intervalla brevia naribus admotus, linguæ affrictus, ori guttatim cum aqua calida ad degluciendum infuſus, unaque frictiones pedum, brachiorum, pectoris cum linteis inſtitutæ calidis, aperiendo & reſolvendo, ſedenti conduxere ſuſpirioſo. Linxit extra paroxyſmum idem etiam ovi luteum, ſpermate ceti, crocô, & ſpiritu cinamomi mixtum, & ſorbillavit interdum unam & alteram potûs thee patellam. Clyſter acris alvum ſui admonuit officii, & pulvis radicis gialapii cum ſale abſynthii aſſumptus in juſculo calido, viſcidam corpori ſubtraxit ſaburram. Continuata frictio, & ſaponis nigri cum viridi ruta contuſi, aridique muſci de quercu, alterna impoſitio, contumacem pedum unà ſuſtulere tumorem. Altiſſimum ergò pro ſalute nova, devotô pectore noſter laudavit orthopnoicus.

[*Arnſtadio Noribergam d. 12. Januar. 1692. miſſæ.*]

OBSER-

OBSERVATIO LV.
D. ERNESTI SIGISMUNDI GRASSII.
Andria Sileſiaca.

ABerrantis Naturæ in formatione partium Hominis genitalium atque ambigui ſexûs exempla dedêre obſervationes 203. & 253. Anni ſecundi, 168. Anni Tertii, 8. Anni octavi Dec. I. & 75. Anni Tertii Decur. II. Jam verò in ſcenam produco Hermaphroditũ primò quidem Maritum tandem verò puerperam. Rem omnem enarrabo verbis latinitate donatis, prout in Hiſtoriâ MStâ inclytæ Gentis Gersdorffianæ legitur, ſed antiquiſſimarum Familiarum nominibus lubens parcam. Anno 1405. in Nobili Domô Hohe Gerßdorf / non procul à vetuſtâ & nobili ad radices Sudetorum per Ducem Bolconem extructâ Arce Fürſtenſtein Nobiliſſimus Eques Melchior de N. annos natus 23. & thorô junctam habens Gersdorffiam, puellam benè formatam peperit, Annæ Mariæ nomine in Sacrô Fonte inſignitam, & in præſentiâ multorum ex præcipuâ Nobilitate confeſſus eſt, ſe ebrium â quôdam de Z. quem aliquando Svvidnitii unô in lectô habuerat ſocium, inter voluptuarios cum ipsô jocos ludosve fuiſſe imprægnatum. Partum habuit laborioſum nec infantem lactare potuit. In viſitatione Hermaphroditus inventus fuit, & quamvis conformatio partium ipſius Genitalium adeo comparata eſſet, ut magis de ſexu ſequiori quam virili teſtaretur, attamen rationem affert Autor, cur in Baptismô pro puellô fuerit habitus, quia per colem viâ ordinariâ emiſerit lotium. Puerperium hocce ridiculum atque inſolitum Uxori Nobiliſſimæ anſam dedit, ut cum Marito publicè jam effœminatô divortium faceret, quo factô deinceps Nobili de Salzâ nupſit; à Rom. Imperatore Sigismundô in taciturnitatis & fidei ſervatæ præmium per Nobilem Sileſium Bernhardum de Zedlitz nuptiali munere amplô clementiſſi-

mè honorata. Accuratior membrorum generationi dicatorũ Androgyni nostri descriptio quidem non additur, unde dignosci posset, num utrôque sexu æquè valuerit. Interim tamen haud leve argumentum virilitatis affert, tum mammillarum muliebrium procul dubiô defectus, cum lacte ad alendum infantem necessariò caruerit, tum præcipuè præsentia penis ejusque perforati, unde & uxorem ducere non dubitavit. Qualecunque ergò dubium videtur relinqui, num statui possit, veros Hermaphroditos utroque sexu fœcundos non dari. Ancilla illa androgynos Tholosana, de quâ in Act. Erudit. Lips. A. 1688. M. Apr. p. m. 228, præter Vultum muliebrem & Mammas sat pulchras prædita erat membrô Virili benè formatô, per quod non tantùm Urina & semen sed & ipsi Menses prodibant, sed tamen Viri tantùm munere egregiè, fœminæ autem nequaquam defungi poterat.

OBSERVATIO LVI.

D. ERNESTI SIGISMUNDI GRASSII.

Conceptus prodigiosus.

Conceptûs & Partûs insolitos tum alibi passim tum in Ephemer. Germ. N. C. Dec. I. A. I. Obs. 108, 109, 110, & Dec. II. An. IV. app. p. 186. & 193. An. VII. app. p. 156. A. VIII. Obs. 134. & 157. non sine admiratione legere est. Sed horum omnium Matrices licet præternaturales, tamen erant cavitates quædam corporis, ubi fœtum aliquem ex congruo semine formari posse qualiscunq; tandem adhuc erat probabilitas. Verum enim verò in carne musculosâ uterum effingi, in eôque fœtum humanum ex nullô præexistente semine, ea quidem stuporis plenissima res est, & omnia de viribus imaginationis exempla, ut opinor, longò post se relinquit intervallô. Schmidebergæ, Ducatus hujus Jauroviensis oppidô montanô, paucis ante Reformationem annis

nis vivebat quidam Gregorius John, Vir pius & Faber clavarius, qui viduus & jam ſenex, omnibus prioris conjugii Liberis è familiâ ſuâ jam dimiſſis, ad ſecunda vota transibat, & uxorem ducebat Virginem aliquot 30. annorum, ut haberet quæ meliorem ætatis ſuæ jam provectæ, & commoditatum curam gereret. Conjugium hocce erat pacificum ſed ſterile. Cùm verò uxor procul dubiô prolem impenſius deſideraret, cui generandæ ſilicernium illud effœtum non erat, tandem evenit, ut fœminæ tumor in ſiniſtrâ colli parte inſtar ſtrumæ oblongæ oboriretur, qui indies augeſcens & doloribus tandem comitatus acerbis, quietem, neque diurnam neque nocturnam, vix concedebat. Graviter ſic afflicta, in defectu Medici, Paſtorem loci Dn. Georgium Wernerum conveniebat, ut conſiliô ſibi adeſſet, ſed in vanum, nam omnis medicamentorum applicatio exoptato carebat effectu, donec lecto affixa firmiter ſibi perſuaderet, vivum aliquid in tumore contineri, proindeque à prædicto Domino Paſtore contenderet, ut poſt obitum ſuum tumor iſte aperiretur. Hic ergò ut poſteà defunctæ petito gratificaretur, adſcitis duobus Scabinis, per Chirurgum tunc temporis Hiobum Clementem ſecari curabat tumorem, & cum ſummâ admiratione inveniebatur Fœtus humanus medii digiti longitudinem largiter æquans, in quô Cranium, manûs & pedes optimè diſcerni poterant, & qui alimentum â mammâ ſiniſtrâ acceperat. Fœtum hunc prænominatus Dn. Paſtor ſecum recipiebat, & benè exſiccatum in ſcatulâ recondebat, cujus jacturam deinceps ſecuta Reformatio hincque proveniens domicilii mutatio peperit. Hiſtoriam hanc tanquam teſtis oculatus Schmidebergâ 21. Decembr. 1689. idiomate germanicô & propriâ manu perſcripſit Vir integerrimus & fide dignus Dn. Chriſtophorus Wernerus Vectigalium Cæſarean: Collector, & præfati Dn. Paſtoris filius, qui ſeptuagenariô major ſuperiori annô deceſſit. Quamvis vero de veritate rei minimè dubitandum ſit, dolendum tamen, quod, procul dubiô ex defectu Scien-

Scientiæ Anatomicæ, plenior & accuratior descriptio non fuerit addita, tum fœtûs ipsius cum suâ matrice, tum præcipuè ductûs illius lactiferi à mamillâ sinistrâ ad fœtum derivati.

OBSERVATIO LVII.

D. ERNESTI SIGISMUNDI GRASSII,

Bezoardicum Martiale Reguli Parergon.

NObilissimi hujus pariter ac efficacissimi Medicamenti in utrâque viâ conficiendi Processûs, quos vocant, quamplurimi leguntur apud celebriores Rerum Chymicarum Scriptores, quos omnes quidem hic compilare meum non est. Nec animus mihi est aliis persuadendi, quòd modus ille, quem in hâc Observ. recensebo, omnibus aliis sit anteferendus. Sufficit quod ob intimiorem Martis resolutionem hæc laudatissimi medicaminis, quam casu, dum alienissima ab hoc rimabar, nactus sum, elaboratio mihi præ aliis placeat. Ex residuô certe unicuique veritas facile patebit. Nam dum alibi finitô labore Martis tandem limaturæ portio remanet, quod nec celeberrimus Chymiater D. Ludovici Ephem Germ. Dec. I. An. 8. Observ. 65. p. m. 109. diffiteri potest & ipse experientiâ frequente didici; ita hîc non relinquitur aliud nisi limus quidam nigricans, & elutriatione subtractus, delicatissimus pulvisculus intensiori colore gaudet, quam aliàs vulgò habetur. Modus haud est difficilis, ne dicam compendiosus. Dum enim in alios usus conficitur Regulus Martialis ex Antimon. Ungar. ℥xv. Limat. Martis ℥ivß, Salis Tartari Nitrat. ℥ix, Scoriæ remanent nigerrimæ, quibus pulverisatis, & cum triplô pulv. Nitri exactissimè mistis & l. a. detonatis tandem post edulcorationem & ea quæ ad operis complementum fieri decet, resultat Bezoardicum Martiale egregium, efficax & saturatum Cinamomi colorem referens. Eædem Scoriæ, si aliquandiu liberò exponantur aëri, deinde

deinde omne Sal & Sulph. elixivietur, Sulph. Acetô destill. præcipitetur. Acet. dest. affundendo ad punctũ saturationis usque, & tandem ulterius procedatur ut artis est, largiuntur Terram foliatam Tartar. cum subtilissimô Antimonii Sulphure combinatam usûs certè haud contemnendi.

OBSERVATIO LVIII.
D. ERNESTI SIGISMUNDI GRASSII.
Flores sulphuris simplices supervacanei.

JAmdudum fuêre, qui arbitrati sunt, quod floribus Sulphuris in Praxi carere possimus, cum arsenicalis illa impuritas, si qua subsit, per Sublimationem, quin simul ascendat, præcaveri minimè possit. Adeoque pro earum in contractiori apparatu retentione illud solummodo argumentum restare videretur, quod hôc pactô ea particularum Sulphuris subtilitas acquiratur, quam per simplicem pulverisationem sperare nequeamus, sicque Sulphur majori cum efficaciâ aliis medicamentis admisceatur in floribus quâm in pulvere utpote minus subtili. Sulphuris certè pulverisatio difficilis & tædiosa est, ob particularum ejus hamosarum & ramosarum conglomerationem & adhæsionem cribri foraminula mox obturantium. Sed huic difficultati Cellæ frigus facile mederi An. præteriti Mense Octobr. casu experiebar. Nam dum Sulphuris pulvere in copiâ opus haberem, ac ille, qui ad manus erat per cribrum rarioris texturæ olim trajectus, partimque in Camerâ quâdam, partim in Cellâ hactenus asservatus grossior esset, quam ut usibus destinatis commode inservire posset, novam per densiorem telam cribrationem instituendam curavi. Cum verò hæc pro more minus succederet, præter spem deinceps animadverti, illam pulveris partem, quæ diu in Cellâ recondita fuerat facillimè & sine glomis vel adhæsione promtè transire, ita ut pulvis hic per cri-

brum excuſſus ipſis floribus quoad tenuitatem palmam dubiam reddere poſſet. Levior quidem eſt hæc obſervatio, quod lubens fateor, quam ut hîc referri mereatur, ſed cum ſuo qualicunque uſu non deſtituatur nec faciliori modo æque ſubtilis Sulphuris pulvis obtineri queat, oblivioni non erat tradenda.

OBSERVATIO LIX.
D. ERNESTI SIGISMUNDI GRASSII.
Sudor viſcidus & ſalutaris.

SEnator decrepitus, Dn. P. K. qui multa pertulerat in bello Suecô-Germanicô, quartanâ aliquando laboraverat per annos duos cum ſemiſſe, colicâ deinceps diu multumque afflictus, tandem Ann. 1680. Menſe Julio incidebat in Urinæ ſtillicidium cum atrociſſimis doloribus conjunctum. Urinæ incontinentia, ſitis, Virium proſtratio, alvi obſtructio, Spaſmus vagabundus, & pedum ſtudioſiſſimè licet multis integumentis munitarum frigus quaſi intolerabile aderant. Præ omnibus vero dolor prædictus cum Urinæ incontinentiâ quam maximè urgebat. Quandoque pedes tam ſubitò intumeſcebant, ut tibialium vinculis, nî repentè ſolverentur, ruptura immineret. In fundô Urinæ obſervabantur vermiculi viventes, ſimiles melderis, ut vermiculos in caſeô genitos appellat Jonſt. Hiſt. N. de Inſect. l. 3. c. 2. a. 2. p. m. 136. Præter emplaſtr. de Hyoſcyamo lumbis applicatum, exhibui eô, quô vocabar, die 3. nempe Jul. veſperi pulverem ex pulv. abſorb. Exc. DD. Wed. gr. xv. Succ. alb. præparat g. v. anod. (cujus gr. iv. extr. opii. g. j. continent.) g. vj. cum aliquot gutt. liquoris nervini caſtoriſati & camphorati, unde dolor omnis cum urinæ incontinentiâ eâ nocte ceſſavit, alvi & veſicæ excretiones ritè ſucceſsêrunt, & ſudor copioſiſſimus cum evphoriâ erupit, ſed adeò viſcidus, ut ex poris protruſus vix defluere poſſet, qualem aliàs nunquam nec ipſe expertus erat

nec

nec ego postea observasse memini. Sub continuatione medicamentorum convenientium brevi post convaluit & aliquandiu supervixit.

OBSERVATIO LX.
D. ERNESTI SIGISMUNDI GRASSII.
Ecchymoses notabiles.

NObilissima D. de T. aliquot 30. annorum, variis symptomatibus hystericis & hypochondriacis diu admodum afflicta, tandem Ann. 1689. graviter decumbebat. Gustus ferè abolitus erat, ut nullum alimentorum saporem, Oleum verò Cinamomi linguæ instillatum vix parum sentiret, qui tamen binis vicibus assumtô medicamento Cathartico ad paucas rediit horas. Fluore albo jam diu laboraverat, & humorem excernebat, acrem, erodentem, viscidum, flavescentem & viridescentem, quin, prout ipsa mihi retulit, nonnunquam crepitus ex ipsis muliebribus erupêre. Nausea incredibilis semper aderat cum dolore & inflatione ventriculi insigni, & si quandoque nonnihil remitteret gravis succedebat cordis palpitatio. Sed cæteris omissis illud præcipuè mihi hîc loci memorandum est, quod dum die 25. Maji, sumtô pridiè emeticô, sacculus ex Fol. menthæ crispæ viridibus concisis in Vinô & Aquâ s. coctus regioni stomachali mane imponeretur, in cute, quousque sacculus pertingebat, perfectissima Ecchymosis fuerit suborta, & vesperi remotô cataplasmate, iterum evanuerit. Sequenti die aliô pulmentô ex menthâ, medullâ panis & aromatibus in vinô & acetô vini coctis iterum applicatô, eadem quidem in cute apparebat suggillatio, sed mitior nec tamdiu durabilis. Observatio hujus phænomeni insoliti nobilissimam Ægrotam ad narrationem sequentis historiæ tunc invitabat. Domina Mater ipsius atrophiâ & tumore instabili molli & œdomatoso modò hanc modò illam corporis totius partem invadente, per annum cir-

citer affecta, 14. ante mortem diebus in profluvium alvi frequentissimum & lethale flavescentis & viridis materiæ instar graminis concisi cum summô tandem dolore & tenesmô, incidebat. Pridie diei supremi dolores & cruciatûs Intestinorum erant exquisitissimi nec sine motibus convulsivis, succedente mox pedis totius sinistri ad ischion usque dolore, paralysi, & Ecchymomate. Ipsô die lethiferô horâ. 1. ante mortis adventum totum plane corpus, exceptâ facie quæ flavescebat, adeò suffundebatur ut videretur livore tinctum. Sed cum morte omnia confestim disparuêre, relictâ, ut in vivis fuerat, cute candidissimâ.

Anno MDCLXXXVII. Mense Januariô Nobilissimus & Generos. Dn. de L. post gravissimum Catarrhum dolore ischiadico lateris dextri infestabatur eôque tam atroci, ut omnium ferè anodynorum vim eluderet vel aliquot saltem horarum inducias nonnunquam concederet. Ipsum Vesicatorium magnum loco affectô applicatum ad duodecim circiter tantum horas, donec scilicet operatio ejus finiretur, levamen attulit. Dolores inceperant in regione lumbari, exinde ulterius ad coxam, femur, crus & imum pedem progressi. Urentissimus verò dolor in suræ parte silvestri residebat. Exactis sic quatuordecim circiter diebus, 1. Februar. in balneum ex decocto ericæ, origani, chamæmeli &c. dolorum summâ tunc acerbitate eò compulsus, cum insigni levamine se immergebat, deinceps utrumque pedem, V. S. jam antea incassum celebratâ, scarificare curabat, exiguò quidem in pede dextrô successu, cùm acies phlebotomi cutem difficulter penetraret, es war als wenn man auf einen Peltzfleck hiebe/ quô peractô mox balneum prius repetebat, inque eô sat diu commorabatur. Calido lecto redditus post brevem somnum sentiebat pedem intumescere & in parte externâ à poplite ad malleolum usque externum, latô satis ambitu, colore sanguineo pingi cum insigni pruritu. Posterô die color aspectu horridus multò magis, ad purpuram & livorem usque, cum ipsô pruri-

pruritu intendebatur, ipsique lumbi, unde dolorum exortus, per transversum mitius tamen suggillabantur, doloribus interim inconstanter pedem & minori multò cum sævitiâ pervagantibus nec amplius urentibus. Septim. Febr. cutem quoque coxam inter & poplitem pruriens suggillatio sed levius paulò invadebat; ut adeò omnis dolorum tractus purpuram hanc salutarem, diversâ tamen pro differenti doloris gradu coloris intensione, indueritt. Lætam tandem his omnibus Catastrophen imponebant sudorifera volatilia, præcipitantia, nervina Zinabarina, externè verò emplast. Diasulphuris M. O. diligenter continuata, Ecchymosi tamen multò citius præ dolore sublatâ, die scil. 10. Febr. quô pedi affecto 6. vel 7. cucurbitulæ scarificatæ cum largô sanguinis profluviô adeoque feliciori quam prius eventu, affigebantur, idque iterum post adhibitum semicupium.

[*A. 1692. d. 12. Januar. Jauerâ Sil. Augustam Vind. missa.*]

OBSERVATIO LXI.

D. MARCI GERBEZII.

Siliginis pluvia.

- - - - - Quantum est in rebus inane!

REferebatur nobis elapso præteriti anni MDCXCI. mense Martio per literas ex Carinthia in Villaci urbis vicinitate ad dicti mensis principium obortâ repentè horrendâ quâdam tempestate, ventorum vehementiâ omnia quasi susque deque evertente, inter imbres, grandinem & nives quoque frumentum quoddam, quod siliginem putabant, depluisse, & in copia quidem tanta, ut quis ejusdem etiam notabilem quantitatem colligere potuisset. Res, quæ nostris hominibus tantæ admirationi fuit, ut per plures septimanas vix alius in eorum ore fuerit sermo, quàm

 de

de isto frumento, aliis eorum nescio quid mali, sterilitatem nempe futuræ æstatis inde ominantibus, aliis fertilitatem. Ego, ut fatear, simplici narrationi imò & literis ipsis fidem difficulter adhibui, utpote sciens quanta sit, & quàm facilis hominum tum credulitas, tum fallacia: ne solus tamen sapere viderer, nolui eis absolutè, & palam refragari, præcipuè, quòd recordarer ex D. Philippo Jacobo Hartmanno in appendice Ephem. Nat. Cur. Dec. II. Anni VIII. similia prodigia jam sæpius tum in Gallia, tum in variis Germaniæ locis, quin imò teste Thuano l. 5. historiarum ad annum 1548. in dicta ipsa Villacensi vicinitate reverà contigisse: *In Carinthia*, inquit, *non longè à Clagenfurto & Villaco Oppidis X. Calend. Apr. horarũ secundo spatio, per duo amplius milliaria annonam pluit, ex qua regionis Incolæ optimum panem confecerunt, qui ad Cæsarem cum granis siligineis cœlo delapsis perlatus, & summâ admiratione conspectus est.* Interea tamen dubius de veritate intra me tamdiu permansi, donec tandem à Patribus Capucinis mihi aliquot grana de illo ipso frumento, quod Villaco eis transmissum, tanquam de cœlo delapsum, erat, communicata fuêre. Quæ examini subjecta quoad externam quidem formam frumento cuipiam præcipuè siligini non omnino absimilia videbantur, utpote oblonga sicut siligo, cuspidata, glabra, & ex uno latere nonnihil compressa, quoad ulteriora tamen tantam dissimilitudinem habebant, ut ea nemo quid tale esse, dicere præsumpsisset. Quoad colorem enim externum ad rubrum & fuscum vergebant, cum tamen siligo sat lucida sit, quoad saporem austeritatem, astrictionem, & aliqualem acerbitatem præ se ferebant, cùm tamen siligo ad gustum insipida ferè sit, & potius ad dulcedinem quamdam tendens, ipsa etiam pellicula exterior erat, quàm in siligine, spissior, & interna medulla durior, & minus friabilis, imò & minus alba, moles ipsa granorum exilior & brevior, ut adeò manifestum satis fuerit, dictum illud frumentum solùm putatitiam aliquam, & non veram siliginem fuisse, consequen-

ter

ter tantam, quanta inter vulgus erat, admirationem non meruisse. Quid absolutè tamen fuerit pro tunc determinare nondum potui, sperabam me id tamen fortè futurâ æstate, cum omnis generis seminum copia major daretur, deprehensurum.

Sed ecce! rectè illis diebus, quibus cum isto frumento circumirem ad visitanda more solito Urbis hujus Labacensis pharmacopolia cum Excell. Dn. Andreâ de Coppinis, & Paulo Qualiza, utroque hujus Provinciæ Carnioliæ Physico ord. Viro expertissimo, Collegâ, & Amico meo singularissimo ab inclytis Dominis Dominis Deputatis delegor, adeoq; occasioné, quæ mihi tamen prius non occurrebat, omnis generis semina perscrutandi nanciscor. Nec sine eventu; quamprimum enim ad berberum acinos devenimus, mea illa à Patribus Capucinis comunicata grana istis quàm simillima agnovi, & talia omnino esse præter externam formam præcipuè ex utrorumque eodem sapore indubius deprehendi, atque eis postmodum, qui dicta grana siliginem esse prius contendebant, tale quid non esse, sed potius berberum acinos evidenter demonstravi. Solùm adhuc dubium supererat, quânam vi ea ad nubes devenissent, num naturali aliquâ, divinâ, aut magicâ, & num aliquid speciale portenderent? Ad quæ verò Ego eis rursus reposui, id naturaliter contigisse, adeoque etiam speciale nihil portendere: sicut paleæ, aut plumæ à violentiore aura in altum quandoque etiam ultra domorum tecta abrepta speciale nihil portendunt. Quod tamen difficulter conceptu videbatur quibusdam, eorundem gravitatem simili ventorum violentiæ resistere oggerentibus. Verùm dixi ea per hyemem marcida facta per antecedentem dictam tempestatem, intensum, & quasi æstivum solis æstum, solitam suam gravitatem utplurimum amisisse, & posito etiam, quod eam retinuissent, eam tamen tantam non fuisse, quæ à tantâ ventorum violentiâ, quam sæpè saxa volvere, annosas quercus è terra radicitùs evellere, equites de equis deturbare, vel

re, vel equos unà cum suis oneribus, quemadmodum in Carstio Carnioliæ monte non semel videre fuit, abripere, fluctus in mari ultra quascunque naves montium instar elevare, ingentia ædificia demoliri, ac tandem integras Provincias in terræ motu concutere scimus, superari non potuisset. Ut adeò plus quàm probabile sit, simile quid & in dictorum acinorum in aêrem raptu accidisse, qui postmodum remittente nonnihil illo ventorum impulsu sponte suâ cum pluvia, nivibus, & grandine, ita, ut à rusticis supra pileos, & in terra colligi potuerint, deciderunt. Et hæc de siliginea illa Villacensi pluvia. Ad cujus modum probabile est, & alias similes, quas tanquam insolitas suis libris inseruerunt Authores, pluvias accidisse; nimirum quod materia earum constitutiva vel à vehementioribus ventis fuerit in altum abrepta, & alicubi rursus demissa, vel quòd à solis vi attractiva fuerit sursum unà cum vaporibus evecta, & cum iis in aquam condensatis postmodum rursus demissa, id quod in pluviis illis, quas ut sulphureas admiratur quandoque vulgus, contingere testis est Elsholtius Ephem. Nat. Cur. Dec. I. anni VI. obs. 87. à quibus tamen relictus ille flavus in aquæ canalibus & terra color non sulphur est, sed potius pulvisculus flavus ex musco terrestri clavato excussus, unà cum vaporibus in aërem à sole attractus & postmodum cum eis in aquam condensatis rursus sub pluviæ forma demissus. Similem pulvisculum suo tempore quoque pini arboris conis inesse, & parem pluviam causare posse testis est Crügnerus. Quamvis tamen negare nolim, simile quid non quoque miraculosè quandoque fieri vel etiam per artem magicam. Plura hac de materia, si lubet, videantur apud D. Hartmannum citato loco.

SCHOLIUM.

Quamvis plurimas hujusmodi frumentorum pluvias censuram Nob. Dn. Autoris mereri, dubium haud esse queat, dari tamen quandoque tales, vel ex *D. Thomæ Bartholini* relatione

tione constare potest, qui *cent. 4. hist. anat. 16.* in Scania talem fuisse observatam testatur, sine dubio, ut judicat, aliunde per ventos transportato frumento, nam propter Solis calorem & ventorum siccitatem assatum videbatur quasi in clibano tostum; commissum autem terræ, copiosius quàm pro terræ in Dania consuetudine emergebat. Visum præterea, addit, in Patria sua arboribus frumentum inhæsisse & germinasse in summa annonæ penuria, sive cœlo delapsum, sive per aves adportatum &c. Mihi etiam tale est frumentum, siliginem omnibus numeris, nisi quod paulò strigosius, & ita ante debitam maturitatem spicâ suâ excussum videatur, referens; quod, licet pro indubia veritate id venditare nec velin nec possim, cum pluvia tamen ex aëre delapsum fuisse, M. trona genere, pietate, ætate & honestate inclyta, à qua pl. rimos ante annos id obtinui, adfirmavit.

[*L. Schröck, L. F.*]

OBSERVATIO LXII.
D. MARCI GERBEZII.
Dentis ocularis infausta extractio.

DEntes Caninos magnum habere cum oculis consensum etiam vulgi est opinio, & nomen ipsum id, quo aliter etiam oculares dicuntur, attestari videtur: Quòd tantus is tamen esset, non credidissem, nisi in eo experientiam ipsam primò nuper Magistram habuissem.

Illustrissimus quidam Comes in gingiva rectè ad radicem unius dictorum dentium ocularium ulcusculum quoddam habebat, quod diu quidem aliâ ratione molestum non erat, quàm, quòd digito compressum saniem ederet, tandem tamen eò devenit, ut præterquàm quòd dictum dentem carie inficere, simul etiam halitum quodammodo ingratiorem reddere inceperit, consequenter Dominum Comitem etsi invitum ad subeundam curationem coëgerit. Adfuit, qui ei inter

cætera etiam dentis evulsionem suasit; paret ille: sed ecce cum quo eventu! vix præteriit dies una alteráve, & oculus extracti dentis cavitati superjacens loco parvi momenti ulcusculi fluxione tentari animadvertitur, quæ fluxio intra paucos dies eo usque increvit, ut non solùm etiam alteri oculo communicaretur, verùm etiam periculo amittendæ visionis non omnino careret, quod quidem tamen in tempore fuit præcautum, sed profectò cum tanto labore, quanto dictum illud ulcusculum (si rectè fuisset curatum) fortè non constitisset.

Felix, quem faciunt aliena pericula cautum.

SCHOLIUM

COnsensus dentium in maxilla superiori ocularium nomine donatorum cum oculis, & ab hoc dependens periculosa extractio à portione nervi oculos moventis eis communicata, atq; à longitudine eorum, qua oculorum ambitum ferè attingant, communiter derivatur: Quam tamen profundam insertionem negat. *D. Thom. Bartholinus Anat. reform. lib. 4. c. 13.* cum vix alarum nasi infimam partem attingant. Id quod etiam animadvertit *Isbrand. de Diemerbræck Anat. lib. 9. cap. 10.* simulque istam nervi communionem minimè veram esse pronunciat. Et certè dentium quorumvis extractio non semper absque periculo peragitur; prout letales exinde subortas hæmorrhagias &c. Observationes Medicorum testantur. Conf. *Ephem. harum Dec. II. Ann. II. obs. 49.* Unde canini isti, licet profundissima illa insertio ipsis non competat, nec nervulo isto gaudeant, cum tamen altiores agant radices, & ita extractionem etiam difficiliorem reddant, eò majori periculo in evulsione sunt expositi; inprimis si unà partes vicinas interna aliqua labes occupet; quæ hinc exacerbata, varia incommoda parere valeat.

[*L. Schröck, L. F.*]

OBSER-

OBSERVATIO LXIII.
D. MARCI GERBEZII.
Pulsûs mira inconſtantia.

QUanti ſit momenti in praxi Medica exacta in ægris pulſuum obſervatio, ignotum nemini in arte verſato, eò quòd ſive certam de morbi eventu prognoſim facere velis, ſive pro morbo proportionatum viribus remedium eligere, iſtâ ſemper indigeas. Sed cave ne decipiaris!

Vocatus eram elapſi anni MDCXC. Menſe Septembri ad fæminam circiter nonagenariam Lorarii cujusdam uxorem, à pluribus ſeptimanis ita vertiginoſam, ut incedere citra concidendi periculum nequiret, & præ ſenio totam tremulam, cæterùm tamen ſe utcunque habentem, cui pulſus erat adeò inæqualis, inconſtans, & inordinatus, ut attentiùs contrectatus ſucceſſivè ſingulas ferè defectuoſi pulsûs differentias exprimere videretur. Nunc nimirum aliquot pulſationes fortes ſatis, facileque perceptibiles edebat, nunc vix percipiebatur, paulò poſt verò planè non ſentiebatur, tandem verò rurſus quidem in una alteráve pulſatione redibat, ſicut prius, mox tamen rurſus, ſed ſine ullo ordine deficiendo, ita ut aliquid poſuiſſes, eam nunquam amplius ex iſto ſtatu evaſuram, ſed potius futuram epilepticam aut apoplecticam, quos duos affectus Vertigini facilè ſuccedere teſtis eſt Lazarus Riverius cap. de vertig. & certò certiùs interituram. Et tamen id minimè eſt factum, quin imò adhibitis paucis quibusdam cum magna præcipuè mariti ſui admiratione feliciſsimè reconvaluit, pulſu ſemper in eadem inæqualitate, & inconſtantia perſiſtente. Remedia verò, quæ ſibi proficua experta fuit, erant omnium primò clyſter ex decocto emolliente cum ſalvia, ruta, & betonica parato, in quo diſſolvebatur elect. diaphænic. ben. laxat. mel anthoſſ. & Sal com. parùm. Hinc tale corro-

borans cephalicum: R. conserv. fl. anthos, salv. pæon. majoran. calend. ãã. ℥iij. confect. alcherm incompl. ℥ß. nuc. mosc. in Ind. condit. ℥j. cubeb. sacchar. obduct. ℥j. cinnab. nativ. ℥iß sterc. pavon. ℥ij. smaragd. præp. ung alc. præp. cran. hum. præp. ãã. gr. xv. spir. lil. convall. ceras. nigr. ãã. ℥ß. essent. salv. ol. succin. ãã. gt. j. M. cum syr. flor. pæon. fiatq; elect. moll. de quo accipiatur subinde castaneæ magnitudo; præterea vertici, temporibus & naribus inungebatur tale balsamum: ℞. ol. rutac. caryoph. succin. lavend. cort. citri, lign. rhod. omniũ stillat. ãã. gutt. vj. excipiantur omnia cum s. q. ol. nucistæ expressi & fiat bals. In capite etiam gestabatur cucupha, & post scapulas cucurbitulæ siccæ trahebantur. His taliter ratione tam defectuosi pulsûs cum metu de malo morbi exitu per triduum vel quatriduum actis, siquidem vires non uti metuebam, deficere, neque ægra in deterius labi videretur, quin imo indies in melius proficere, suspicari cœperam, pulsûs istam inordinationem à senio potius, quàm ab alia mala causa procedere, consequenter naturam ulteriora ad extirpandum malum adhuc necessaria remedia citra damnum bene toleraturam, quare author eram, ut ad expurgandum corpus tales pilulas acciperet: ℞. mass. pil. de succino Crat: ℈j. extr. pil cochiar. gr. xij. extr. castor. gr. j. ol. succini gut. j. M. cum syr de stæchad. f. pil. no. vij. Ex quibus aliquoties cum conferentia & tolerantia purgabatur, sequente octiduo rursus in sol suprascriptis corroborantibus, & simul præparantibus cu regulatâ diæta persistendo, & mastichen subinde jejuno ventriculo masticando. Exacto taliter octiduo, quia excepto pulsu omnia videbantur vergere in melius, dictas pilulas rursu esse iterandas cum tanto majori animo censebam, quod cum sic aliquoties fieret, factum est, quòd nostra senicula sensim & sensim rursus in totum convaluerit, etiamnum bene se habens, nisi quòd pedes indies adeô ei debilitentur, ut ampliùs nisi baculo aut alii cuipiam sustentaculo innixa, sola ambulare non possit, pulsu in eadem inæqualitate & inconstanti

perti

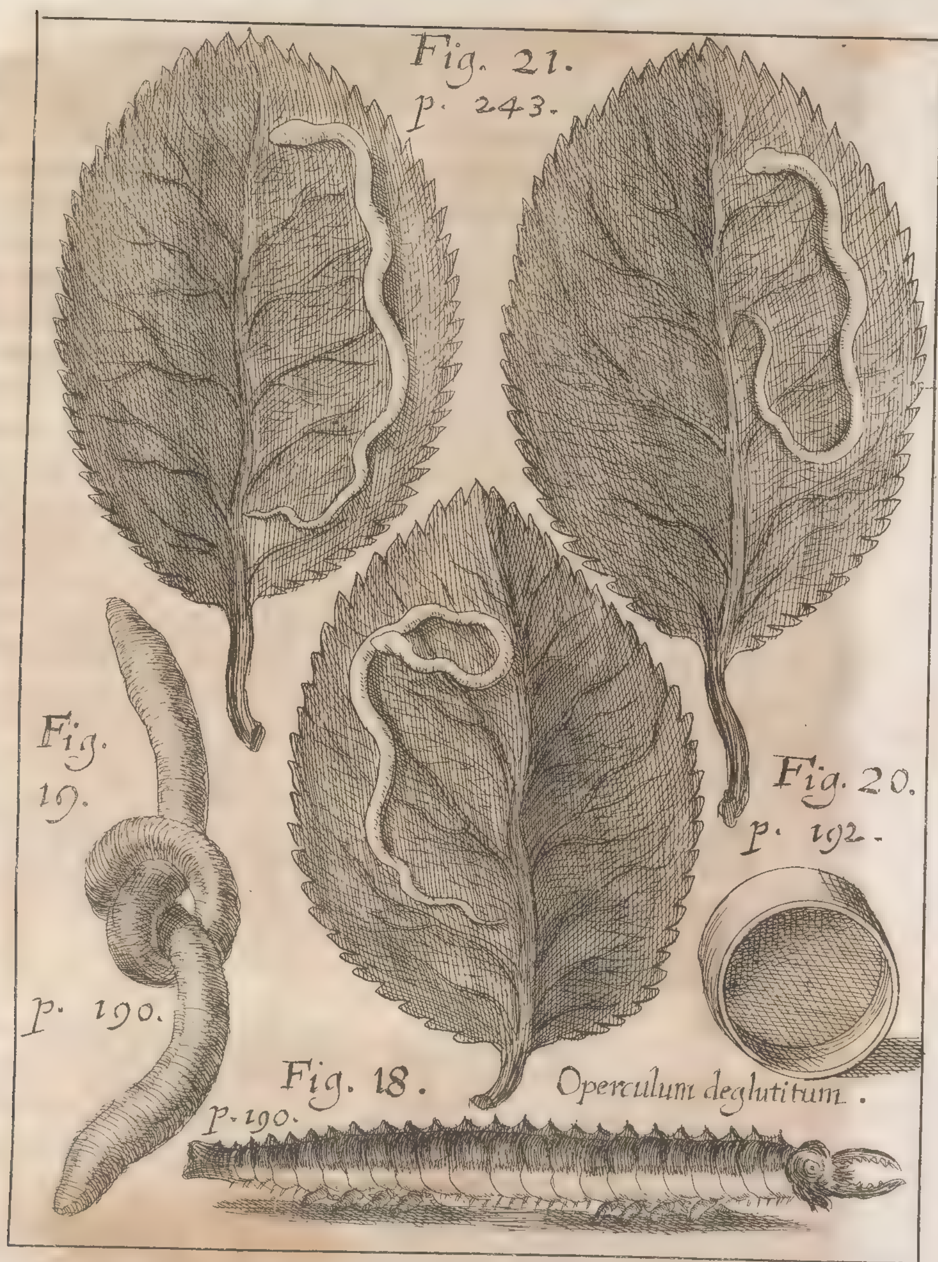
perſiſtente. Exiſtimo verò eum ipſi talem contingere, ſicut equis, quos quandoque graviora in acclive trahentes videmus nunc præ laſſitudine omnino quieſcere, nunc recollectis viribus alacriter progredi, mox verò aut rurſus repentè ſubſiſtere, aut lentius progredi, donec tandem rurſus laſſatis viribus omnino conquieſcant pro ulteriore tractione novas vires recollecturi. Sic vis pulſifica in dicta ſenicula pro usûs exigentia generosè quidem robur ſuum quandoque exerit, & aliquot pulſationes fortes, & ſatis perceptibiles edit, laſſata verò iterum vel mox omnino ſubſiſtit, vel vix ſenſibiliter arteriam movet, tandem verò planè non, donec reaſſumptis quiete viribus ad ſatisfaciendum neceſſitati rurſus inſurgat. Niſi naturalis ei ſit iſta inordinatio, qualem eſſe quibusdam pulſum intermittentem teſtis eſt l. 2. de præſag. ex pulſ. Galen. Huc pertinere videntur ea, quæ de pulſu intermittente quoque valde fallaci, rectè jam citato loco notat Galenus. Item Wedelius Ephem. Nat. Cur. Dec. I. Anni II. obſ. 237. uti & illud, quod de pulſu naturali communiter obſervamus in febribus malignis, nimirum iſtum ipſum in tali caſu eſſe fallaciſſimum.

Ex quibus omnibus hoc tandem pro inſtructione deducitur, pulſui ſoli nunquam eſſe in totum fidendum, qualiscunque ille ſit, ſed eſſe advertendum ad alias unà concurrentes ex parte ægri circumſtantias, quæ ſi pulſui correſpondeant, id eſt exiſtente periculoſo pulſu etiam illæ ſint periculoſæ, malum omen, mala prognoſis, & remediorum præcipuè, quæ vires proſternere valent, cautus uſus. Ubi verò pulſus quidem malus eſt, qualis erat in noſtra ſenicula, & quandoque eſt præcipuè in melancholicis & hypochondriacis flatibusque obnoxiis intermittens, cætera verò ex parte ægri tamen utcunque ſe habent, & pulſus cum intermiſſione magnitudinem, & mollitiem ſibi habet conjunctam, quæ pulsûs illam intermiſſionem non tam à vitalis facultatis debilitate, quàm à flatuum aut obſtructionũ copia procedere arguunt,

adeò timendum non est, neque à necessariis ad oppugnandum morbum remediis etiam majoribus desistendum. Sic dictam seniculam non obstante tam defectuoso pulsu feliciter purgavi, pariter sartori pleuritico, & hypochondriaco primò nuper bis sanguinem misi. Quendam sutorem verò elapso Majo febricitantem cum pulsu intermittente sed magno, non solùm purgavi, verùm ei etiam venam incidi cumq; optato eventu curavi.

OBSERVATIO LXIV.
D. MARCI GERBEZII.
Judicia DEI abyssus multa! *Psalm. 35.*

OCcasione jam enarratæ historiæ lubet recensere, & id, quod primò elapso autumno cum dictæ seniculæ marito Paulo Longeneg notabile accidit. Erat vir hic naturâ robustissimus, & obesus, temperamento sanguineo-phlegmatico præditus, ætatis quadraginta aliquot annorum, â quo recordabatur, nunquam ita infirmus, ut operâ Medici uti necesse habuisset, adeoque taliter constitutus, ut suâ vitâ nec purgans assumpserit ullum, nec sanguinem emiserit, commissis licet interea infinitis in diæta, præcipuè circa potum erroribus. Quoniam verò juxta germanicum proverbium: **Man tragt so lang den Krug zu dem Brunn / biß er bricht /** contigit tandem elapso autumno ut & ille ex comessatione quâdam redux febricitare cœperit, & febre quidem primum securâ, tertianâ scilicet simplici intermittente, sed quæ intra octiduum, non admisso interea alio remedio, quàm ab omni ferè cibo, non verò ita à generosiore vino abstinentiâ, superveniente alterâ adhuc febre continuâ in hemitritæum, febrem semper periculosissimam degeneraverat. Quæ febris ipsum tandem etiam intra paucos dies tam robustum, quàm erat, eò usque perduxit, ut qui adhuc ante 21. annum

Fig. 21.
p. 243.
Fig. 19.
p. 190.
Fig. 20.
p. 192.
Fig. 18.
p. 190.
Operculum deglutitum.

num uxoris suæ mortem videre, ejusdemque plenarius hæres fieri, atque de alia sibi magis idonea sponsa secundum suum gustum prospicere posse speraverat, eâ totâ jam tremulâ & se vix amplius movere potente superstite relictâ mundo valedicere debuerit.

Notabile verò & propter quod casum istum inter rariora ponendum judicaverim, est imprimis admiranda illa (si moralisare aliquid Naturæ Mystis licet) Dei providentia, quæ virum hunc ita robustum, semper sanum & respectivè juvenem tam insperatè mortuum, fæminam è contra adeò jam decrepitam, & cujus mortem ante tot jam annos speraverat ille, & sub ista spe eam duxerat uxorem, etiamnum superstitem esse voluerit! Fortè quòd in ineundo matrimonio legitimum illum finem, qui est 1. Genes. 1. *Crescite, & multiplicamini*, sibi non proposuerit, sed potius seniculæ divitias? profectò tales ante suas duplo vel triplo seniores uxores interire plerumque videmus, undecumque tandem id fiat.

Alterum notabile est, quòd vir hic adeò ab ineunte ætate sanus, & robustus mox ex primo, qui eum aggressus est morbo interierit, cùm tamen plurimi alii, naturâ decuplo illo debiliores, gravissimos morbos sæpe felicissimè superent: Cujus verò rationem jam pridem dedit Galenus lib. 2. de præsag. ex pulsibus cap. 4. *Itaque, qui habitu sunt valente, & admodum diu in morbos non inciderunt, periclitantur, si incidant, at verò imbecilli, quique assiduè objecti ad omnes causas sunt, facillimè servantur: quòd scilicet de his nemo, cùm à qualibet lædatur vel minima, expectet causam magnam. Robur validorum omnem excipit causam parvam, ut à solis magnis vincatur.*

Tertium notabile est, quòd vir hic ad primam venæ sectionem interierit, cum tamen communis opinio sit, primam sanguinis missionem hominem ex mortis faucibus eripere. Ast dico opinionem istam tantum vulgi esse, & eam falsissimam, imò istam ipsam cum sanguinis missione usque ad extremos

tremos dies procrastinatione subsecutæ mortis non minimam fuisse causam, eò quòd si iste in tempore in viro tam plethorico fuisset emissus, febris & putredo eò usque non invaluisset.

Quartum tandem & ultimum notabile est, quòd vir hic suâ vita nullum medicamentum assumpserit, neque sanguinem emiserit. Utrum id bene fecerit, & an non melius fuisset, si ille more consueto saltem in Vere purgâsset, & sanguinem misisset juxta Hipp. illud: *quibus vena sectio, aut purgatio prodest, his vere secanda vena, aut purgatio imperanda. 6. aph. 47.*? Dico Ego id eum non bene fecisse, eo quòd credibile sit eum in tam inordinata victûs regula sufficientes vitiosos humores in corpore aggregâsse, quos in Vere expurgâsse melius fuisset, quàm in corpore reliquisse suo tempore in morbum aliquem erupturos. Sed dices eum fuisse sanum, adeoque curatione majali non indiguisse, neque vitiosos humores in se habuisse. Respondeo eum potuisse esse sanum & tamen vitiosis succis scatuisse, consequenter indiguisse curatione majali. Quòd verò vitiosi illi humores eum tamen non fecerint actu ægrotum, in causâ fuit illius magnum robur, quod teste superius Galeno ad quamlibet parvam causam non movetur, sed tantùm ad magnam, qualis evaserunt dicti humores, quia in tempore expurgati non fuerunt. Quod ipsum puta suo modo & de venæ sectione.

[Labaco 15. Januar. 1692. Augustam Vind. missa.]

OBSER-

OBSERVATIO LXV.

D. ALARDI MAURITII EGGERDES.

Sudor ſanguineus Infantis recens nati.

UXor Domini N. N. utero gerens, tempusque graviditatis brevi emenſa, incidit in febrim calidiorem, quæ, licet à principio narium hæmorrhagiam non exiguam habuerit ſociam, in tantum tamen, non obſtantibus quibuscunque remediis, fuit adaucta, ut ad tumultuantem humorum æſtum demulcendum, ſectionem venæ in brachio ſuadere debuerim; hæc tam feliciter ſucceſſit, ut lapſis horis bis viginti quatuor, patiens omni febre immunis redderetur, & tertio inde die, qui erat vigeſimus primus Octobris Anni milleſimi ſexcenteſimi octuageſimi noni, partu felici filium ederet ſanum, robuſtum, & incolumem, qui tertiâ poſt partum ſeptimana, tam flaccidus, & debilis evaſit, ut de ulteriori ejus vita actum videretur. Cumque Avia filioli, quaſi agonizantis, ſtatum deploratum quodam mane parenti referret, ille ſocro ſuæ reponens, inquit; ſomniavi hac nocte, ſeu potius per ſomnum mihi dici inaudivi, hunc filium meum, gaudium noſtrum fore, & ſolatium; filiolam autem quam habeo unicam, loco filii morituram. Et ecce mira quæ ſubſequitur utriusque Infantis metamorphoſis. Filiolus, utut debilis & languidus, vitam in alterum usque diem protraxit, cumque mane ab Avia ſua è Cunis, & Linteaminibus evolveretur, cum ſummo ſtupore deprehenditur circa brachium dextrum, præter univerſi corporis ſudorem, rubicundiſſimo madere ſanguine; utque tam inſoliti phænomeni cauſa pateret, induſium detrahitur, inquiritur ubi eſſet vulnus, ex quo tanta Cruoris copia, quâ tota manica fuerat tincta, emanarit, ſed reperitur nusquam. Infans interim vegetior, & vivacior apparet, melius, copioſiusque à matre lactatur, ac more conſveto in Cunas deponitur. Poſtero die à

Matre elevatus infans, iterum ut die priori circa brachium sanguine rubere conspicitur, fonte, unde purpureus hic rivulus profluxerat, non apparente; hæc sanguinis in brachio dextro eruptio 5. ni fallor, aut 6. diebus perstitit; parvulo pusione semper in melius proficiente; his elapsis sanguineus sudor brachii dextri erumpere cessavit, sed mox in sinistro, eodem modo quo in dextro, prosilire cœpit, cum dierum aliquot continuatione, quibus exactis cruenta illa diaphoresis evanuit, parvulo patiente extra omne periculum apparente. Filiola, quæ biennium ferè compleverat, formâq; suâ, & docilitate utrumque parentem multum delectarat, vix fraterculo restitutâ salute, variolis perniciosissimis corripitur, quibus die septimo misella non sine parentum lachrymis succubuit. Denatâ sorore, fraterculus quantumvis debilis adhuc, & excarnis, eodem infestatur malo, sed quasi jam ipsa natura de parvuli conservatione sollicita, pustulas primò copiosiores & majusculas in vultu, absque omni malo symptomate protrusit, quibus sine ullo vestigio persanatis, alias non tam in vultu quam reliquo corpore frequentiores exclusit; quæ similiter ad debitam maturationem deductæ, maculis nullis omnino relictis deciderunt. Periculis hisce devictis parvulus pusio, integro anno perstitit sanus, donec dysenteriâ, quæ epidemicè proximè elapsâ æstate apud Confluentinos grassabatur, correptus, ad extremam maciem & marasmum deduceretur, & licet hic iterum spes salutis valde angusta aut nulla, vicit tamen nihilominus hunc serpentem herculeus infans, jamque sanus in arundine equitat, tympana pulsat, cantat, lætusque saltat.

OBSER-

OBSERVATIO LXVI.

D. ALARDI MAURITII EGGERDES.

Nucleus Cerasi per asperam arteriam in pulmones delapsus, phthisin lethalem causat.

ADmodum Reverendus Pater Christophorus Abbatiæ S. Martini prope Treviros Senior, cum aliquando post deambulationem in horto, Signo ad vesperas dato, Ecclesiam ingredi vellet, in ipso processu cerasa ex arbore pendula conspicit, quorum pulchritudine allectus, arboris ramum ad se inclinat, ex quo non tam manu, quam ore ipso fructus carpit, quos cum festinanter deglutiret, nucleus, vel deviando, vel tardius ad pontem volatilem appellendo, in asperam arteriam incidit; quo percepto non felicior infelice Patre Adamo, Pater, ex horto ad templum se contulit, cumque vomituriendo, tussiendo, & screando Fratres horas decantantes interturbaret, ex templo ad cellam se proripere cogitur; ubi per tussis violentiam ferè exanimatus ad quietem se composuit, somnoque spe citius obrepente, aliquot horas dormivit, evigilans nil mali amplius sensit, quare consveta sua munia, concionando, chorumque frequentando rursus executus est: anno uno præterlapso, circa idem fere tempus, quo nucleum deglutierat, tussire, nauseare, & febricitare incepit, nesciens unde hoc, & quale malum, medicum idcirco ordinarium accersiri facit, qui varia per decursum aliquot septimanarum præscripsit remedia, quibus nihil proficientibus, meam quoque expetiit operam: cum patientem accessissem, ille quantum potuit, morbi statum enarravit, nihil omnino de nucleo in pulmones delapso commemorans, quare remedia, quæ ad morbum proficua judicabam consului; sed neque hæc quidquam attulerunt levami-

nis, morbo itaque indies exacerbato, violenta tandem irritatus tussi, lapidem nucis moschatæ magnitudine rejecit, quem magna materiæ purulentæ copia subsecuta est. Lapidem cui undique viscositates adhærebant, Infirmarius aquâ detersit, mihi qualis esset divinandum obtulit. Facie exteriori erat scaber, & asper, colore instar tartari crudi, ut inde judicarem esse frustum tartari casu in hanc formam coagulati. Sed errorem meum mox percipiens, cupidus fui interiora ejus lustrandi, malleo igitur leviter ictus, cortex tartareus dissiliit, remanente sub malleo nucleo cerasi integro, qui tam recens apparebat, quasi ab aliquot diebus è fructu primum exemptus fuisset. Patiens post paucos dies totus emaciatus ex hac mortali vita inter Fratrum preces æternitatem ingressus est.

OBSERVATIO LXVII.

D. ALARDI MAURITII EGGERDES.

Clavus in pulmonem per asperam arteriam illapsus, post novem menses feliciter rejectus.

JOhannes S. Adolescens ob singularem vocis suavitatem, & musices experientiam, multum commendatus, amatusque, stans aliquando prope officinam fabri ærarii, & cum amicis jocosa miscens colloquia, manu inconsideratâ clavum (vulgo **einen gelben Püster/ oder Blaßbalgs-Nagel**) ex vasculo, in quo ad fenestram vendibiles prostabant, eduxit, eumque incautè ori ingessit, & tam diu linguâ per os circumvolvit, donec insperatò in arteriam asperam illaberetur. Unde tanta per novem menses concitata est tussis, ut non tantum noctes diesq; insomnes, sed ipsius vocis angelicæ ut ita dicam destructio, & raucedo immedicabilis inde insequerentur, cum miser Adolescens tanto temporis spatio feri-

no

no huic malo nullum invenisset remedium, votum ad Sanctum Nicolaum Tolentinum emisit, quod cum in festo dicti Sancti, peccatis per confessionem Sacramentalem, & Sacri convivii frequentationem expiatis complevisset, plenus spe, & fiducia domum revertitur. Assumpto prandio in violentissimam incidit tussim, quâ tribus horæ quadrantibus miserè vexatus Adolescens tandem clavum valido impetu cum exigua quantitate sanguinis sinceri rejecit. Factus voti sui compos, ad templum cucurrit, & in vesperis jam inchoatis Deo, Patronoque suo gratias egit. Præter vocis ad cantum musicum ineptitudinem nihil inde mali passus est, vivitque jam sanus uxori junctus.

[*Moguntiâ August. in Vind. A. 1692. d. 31. Januar. missæ.*]

OBSERVATIO LXVIII.

D. JOHANNIS DOLÆI.

Febris continua, Vomitus atrabilarius, alvi fluxus biliosus, & tandem Phthisis à Diarrhoea Ovis induratis suppressa.

ADolescens quidam temperamenti melancholici, dum in Occitania degeret, quartanâ laborans, solum patrium repetiit, ibique solius auræ natalis auxilio fuit curatus. Post 6. menses autem in Occitaniam reversus, sed aliquot à reditu elapsis septimanis, ab importuna Diarrhoea fuit correptus, â qua suis ab operibus quum interturbaretur, cujusdam suasu duorum ovorum induratorum esu illam cohibuit; tertio verò post ova manducata die in febrem continuam incidit, cum vomitu atrabilario, per quem materiam pultis instar spissam, perditissimeque foetentem ejiciebat, adjuncto alvi fluxu bilioso, sed diluto, & gravissimè olente. Adhibitis tamen legitimis medicamentis, sedatus est vomitus æquè ac alvi fluxus; sed insomnis degebat, & narcoticorum

solummodò ope dormiebat. Circa decimum octavum & decimum nonum à comestis ovis diem, anodynis clysteribus uti necesse fuit, quibuscum rejectæ fuere portiones quædam dictorum ovorum. Sub finem verò vomitus & alvi fluxus sputa crassa & alba cum tussi expectorabat, & quamvis Diarrhœa medicamentorum ope curata fuisset, attamen cùm alvus solveretur, materias atrabilarias fœtentes supradictis similes excernebat. At elapso mense integro ex quo decumbebat, in toto corpore atrocissimis convulsionibus ferè continuis, (quibus interdum desinentibus delirabat) fuit excruciatus; quæ attamen tali cum sævitie per integri tantum diei spatium perdurarunt; & subsequenti die ipsis pacatis, æger ad se paululum rediit, sed persistentibus semper motibus quibusdam convulsivis brachiorum, qui etiam oculos & faciem identidem exercebant. Totum corpus macie jam erat confectum, juncta cum dictis symptomatibus phthisis, & quum ab ipso, in aliam regionem profecturus, discessi, morti proximus esse videbatur.

OBSERVATIO LXIX.

D. JOHANNIS DOLÆI.

Purgantium post Diarrhœam nuper suppressam usus maximè suspectus.

MUlier quædam hîc Cassellis habitans, triginta quinq; aut circiter annos nata, aliàs satis sana, Diarrhœam per quindecim dierum spatium passa, eâ absque medicamentorum ope liberata fuit. Uno autem aut altero die elapso à suis quasi coacta est leve purgans ex fol. sennæ & rhabarb. infusis compositum usurpare, ut, veluti ipsi ajebant, morbi reliquiæ auferrentur. Sed pœna errorem brevi subsecuta fuit; aliquot enim post horis â deglutito medicamine, doloribus & torminibus omnium sævissimis in abdomi-

domine, & præsertim imo ventre contorqueri & dilacerari incepit, adstantibus tunc temporis asserens, ut adhuc asserit, nullos unquam in partu se pares tulisse dolores, & omnia interanea per alvum egredi sibi videri. Hac die talibus semper subsistentibus doloribus, cum peculiari dolore in hypochondrio sinistro, adeo ut halitũ ducere vix valeret, quindecies ad minimum purgata fuit. Die subsequente doloribus eadem cum vehementia perdurantibus, & indesinenti catharsi vexata, horâ decimâ vespertinâ mortem imminere reputavit, corpore viribus maximè exhausto, ideoque Pastorem ut visitaret rogavit, quò animæ solatium ab eo susciperet. Tertiâ tandem die, quum adhuc & viveret, & iisdem affligeretur symptomatibus, me accersivit, ut tam misero suo statui subvenirem enixè efflagitans; & summè misericors DEUS, & ipsius & meis votis benignè favit. Ipsi siquidem mucilaginosa, opiatis, nervinis, & ventriculi intestinorumque tonum confortantibus associatis præscripsi; quorum tantus in patiente fuit effectus, ut à primo dictæ mixturæ cochleari non parvum persenserit levamen, & quotiescunque quidpiam ex illa hauriret, dolores de sævitia sua remitterent, & denique post paucos dies & hypercatharsis, & abdominis dolores evanuerint; excepto tamen sinistri hypochondrii dolore, qui per aliquot menses pertinaciter permansit, corporis etiam viribus tardè restitutis.

OBSERVATIO LXX.
D. JOHANNIS DOLÆI.
Purgantium usus in alvi fluxu, præsertim infantium, periculosus.

CUltrarius quidam hîc Cassellis degens, duos filiolos alvi fluxu affectos habens, illos junioris cujusdam Pharmacopœi curæ concredidit; sed cura brevi cũ parentum luctu, & medicantis emolumento fuit absoluta.

luta. Pater verò causam mœroris sui addiscere cupiens, Chirurgum rogavit ultimi defuncti corpus aperire, meamque præsentiam requisivit. Quum morbus nobis cognitus fuisset ex patris relatione, ad abdomen statim perreximus, apertoque ventriculo totam ejus substantiam sphacelatam reperiimus, adeo ut in plerisque locis solâ digiti admotione dilaceraretur, chartæ instar madidæ, & in ejus cavitate nigricans humor visus fuit. Intestina planè inania erant, & tunicâ villosâ penitus denudata, & mirè pellucida apparebant, diversis tamen in locis inflammata. His visis, adstanti pharmacopœo dictum fuit, acriora quædam medicamina puerulo isti dubio procul fuisse propinata, sed negavit, & quænam ipsi medicamenta porrexisset, reticens, Electuario quodam purgante se usum fuisse confessus est, atque se Authorum dictamine ductum id fecisse asseruit. Sed controversias movere nolens, ipsi tantum dixi, purgantia, si unquam in alvi fluxu exhibeantur, magnâ cautelâ id fieri debere, quum ipsa acres particulas vehementiùs commoveant, & fortiùs in fibrarum poros adigant: aliis omissis rationibus: & quod ad Authores, si qui purgantia in alvi fluxu consulant, id cum grano salis esse sumendum: sed hæc & multa alia incassùm allata fuêre.

OBSERVATIO LXXI.

D. JOHANNIS DOLÆI.

Abscessus internus abdominis à purgante disruptus.

MUlier quædam 40. annorum, sterilis, & temperamenti biliosi, ad hydropem maximè inclinans, per mensem integrum de acerbissimo in lienis regione dolore conquerebatur, ad quem sopiendum Medicus ejus ordinarius ea præscripsit medicamina, quæ convenientiora judicavit. Quarto autem post inchoatum medicamento-

mentorum usum, quum ipsa medicamentum purgans usurpasset, per vomitum & per secessum puris sanguinolenti copiosis aliis materiis permixti quatuor libras & amplius excrevit, & eo instanti, quo dicta excretio incepit, ægrota, æquè ejus ancilla adstans, magnum audivit sibilum, quasi dolium fuisset perfossum: post abundantes autem similes evacuationes syncope correpta fuit, & aliquandiu à circumstantibus pro mortua habita, sed tandem excusâ syncope ad se rediit.

OBSERVATIO LXXII.
D. JOHANNIS DOLÆI.
De
Mure albissimo.

DUm hæc scribo, in pharmacopolio aulico capitur mus pelle albissima præditus, qui jussu meo spiritu vini rectificatissimo in vitro asservatur.

[A. 1692. d. 1. Febr. Cassellis Augustam Vind. missæ.]

OBSERVATIO LXXIII.
D. MARTINI JOHANNIS HAESBART.
De
Homine adulto, urinam per viam inconsuetam reddente.

PErcurrenti nuper Observationum Curiosarum Annum quintum Decur. II. oblata mihi est Excell. Domini Dolæi rara & notatu digna Observatio, de puella urinam per inconsuetam viam reddente; similem historiam in adversaria mea (cui fidem vix adhiberem, nisi mea constaret experientia) retuli, & hic inseram quam brevissimè. Cùm praxim Medicam exercerem Herbornæ Nassoviorum, innotui cuidam Viro honesto Kirchbergensi (pagus est duabus vel tribus horis ab Urbe Decia distans) qui multorum liberorum

Pater existebat, quo cum per aliquot tempus familiariter tunc temporis vixi, mihique aperiebat, præsente Genero suo, affectum satis mirabilem; conquerebatur enim, licet Lyæo, secundum Horatium, curas sæpè solveret, quòd nihil lotii per ordinarias vias ab aliquot annis emitteret, sed maxima cum difficultate & virium jactura, de nocte per poros cutis, præcipuè ab axillis ad inguina usq; transudaret liquor, urinæ perquam similis, in tali copia & quantitate, ut spongia aut vola manu excipere sit coactus, nisi innatare velit huic liquori; incassum hactenus diversa fuêre propinata remedia; hinc an ulla cura huic morbo posset adhiberi, quærebatur: stabam pro negativâ, quod etiam eventus docuit: Clarum ex hoc casu fit, quod natura in homine sapientior sit quovis Medico.

SCHOLIUM.

HUic observationi respondet illa, quam Forestus in suis observationibus lib. 24. obs. 29. de quodã Cardinali recenset, qui septendecim dies vitam produxit absque urinæ emissione per viam naturalem; imprimis autem legi meretur egregium hujus rei exemplum, quod extat apud Salmuthum in observ. centur. 2. observ. 82. de quodam calculo laborante, cui urina in totum fuit suppressa, indeque totum corpus quasi inflatum, & quidem, ita ut crepaturam ferè minatum fuerit, sudore autem in toto corpore urinam planè referente subsecuto, venter subsedit. Quænam verò istius affectus causa existat, determinare est difficile; contingit nonnunquam hominibus cætera sanis, aliquando morbosis, imprimis illis qui renum aut vesicæ calculo laborant, nam si calculus in renibus hæret, vel potest in orificium ureteris sese insinuare, vel descendens per ureteres utrobique obstructionem facere, quale exemplum memorat Clarissimus Willisius de quadam fœmina, cujus cadavere dissecto, juxta summitatem ureteris lapis circa pollicis magnitudinem defigebatur, cujus extremitas erat ductui seu cavitati ureteris adeo adaptata & firmiter impacta, ut

ut velut epiſtomio aperturam ejus exactè clauderet, ſeroſoque latici tranſitum omninò inhiberet: flebile tale exemplum ante quadriennium in Conſum̃atiſſimo Juris Conſulto, virtute non minus ac eruditione quam genere ſive ſtemmate claro, mihi obſervare contigit: aliquando etiam alii tumores & abſceſſus præter calculos vias urinæ obſtruunt, grumus item ſanguinis, pus tenaciſſimum, quale aliquando emanare ſolet ruptis abſceſſibus, aut in ipſo ductu urinario ſolet concreſcere. Interdum etiam urina per urethram non effluit, non quod in renibus non ſeparetur, ſed quod aliâ quam ordinaria via feratur, quod dato exemplo illuſtratur, ego Oculatioribus cauſam intimius eruendam propino.

OBSERVATIO LXXIV.

D. MARTINI JOHANNIS HAESBART.

Pulſus exploratio extra Carpum, & cura hæmorrhagiæ per ſanguinem humanum.

PUlſus ordinariè tangitur in interiore manuum carpi parte, tamen aliquando fruſtra ibidem inquiri, ibit declaratum exemplum quod ſequetur; huic veritati album calculum addere non veremur, imò quod ipſi vidimus, bonâ fide teſtamur: Chirurgi cujuſdam uxor habebat in ſolito loco nullum arteriæ ramum, ita ut ex ejus contactu nil præſagire licuerit, nam cum eſſet occupata ad patellam terream eluendam, rumpitur patella & feriit arteriam, quod declarabat hæmorrhagia contumax, Maritus (cum domeſticis occupationibus eſſet detentus extra civitatem) vocatus ſuaſu Medici Ordinarii, generoſiſſima remedia ad ſiſtendum ſanguinem à Practicis amplâ ſegete recommendata incaſſum applicat, ultimò cum dubio prognoſtico relinqueretur ægra, Maritus ſuam perquirit officinam, inveni remedium, inquiens?

ens? dictum factum, fecitque periculum, applicat parti fluxum sanguinis patienti, sanguinem menstruum exsiccatum cum juvamine. Solummodò insuper notandum, quod natura hîc collocaverit arteriam in manus dorso, quæ aliis communiter fertur per interiora carpi; sic majores vasorum rami suo situ quandoque ludunt, proindè cautè hâc in re est procedendum, si quid judicandum de virium constantia.

SCHOLIUM.

HUc quadrant, quæ Anno III. Decur. II. Ephemerid. observat. 99. ab Excell. Ledelio, ut & Scholio ei adjuncto, fuerunt prolata, &c.

OBSERVATIO LXXV.

D. MARTINI JOHANNIS HAESBART.

De

Pene imperforato & Ano clauso.

CUm volumen Observationum Anni VII. Decur. II. perlustrarem, nonnulla annotata reperio de ano & pene imperforato; simile etiam exemplum observavi in Vice-Capitaneo, olim Condiscipulo meo, in cujus virga præputium fuerat retractum, & orificium clausum, ast cultello apertum; plura exempla talium casuum apud authores inveniuntur. Legimus insuper apud Bartholinum, aliquando vitio nativitatis fieri, ut clauso ano alvi fœces per vulvam excernantur, quod multorum optimæ fidei testimonia insimul perhibent, ut de rei veritate haud liceat ambigere; nos, quicquid hâc de materiâ, Amicus nobis communicavit, & à consanguineis confirmatum habemus, Tibi Lector Benevole candidè impertiemus, qui cum in veteri Herbornensi Musarum Castro, à Parentibus eò missus esset, innotuit virgini Honestæ, excrementa per muliebria clauso ano excernenti, vitamque ad viginti aliquot annos producenti, quæ fortè in

in hunc usque diem optimè valet: sic unius rei defectum alio compendio compensat natura.

SCHOLIUM.

LIcet Paræus & Tulpius imperforatos minimè vivaces, neque multos dies sectioni superstites esse statuant, nihilominus tamen sunt qui apertionem atque curationem approbant, essetque hic amplus scribendi campus, si placeret omnes illas huc trahere historias; brevibus dicemus quæ titulum historiæ exhauriunt, quod dictus Vice-Capitaneus post sectionem Coli adhuc vivat, & virgo ad viginti aliquot annos vitam produxerit; quo cum conferatur exemplum quod ex Minadoo memorat Clarissimus Volgnadius Anno primo Ephemerid. pag. 36.

[*A. 1692. 1. d. Februar. Cassellis Augustam Vind. ab Exc. D. Dolæo missæ.*]

OBSERVATIO LXXVI.

D. JOH. LAURENTII FEHRII.

De

Cancro mammarum exulcerato rarò perfectè curabili.

CAncrum mammarum esse affectum gravissimum, & tàm Medicis, quàm Chirurgis sæpè molestissimum, atque ob fœtoris gravitatem, inter deligandum potissimum notabilem, tædiosissimum, imò rarissimè curabilem, imprimis exulceratum, non latere potest illum, qui libros Medicorum & Chirurgorum de hac materia varia proponentium evolvit; quale judicium de cancrosis affectibus jamdudum tulerit Hippocrates Medicorum Princeps vel ex sectionis 6. aphor. 38. patet, dum inquit: Quibus occulti fiunt cancri, eos non curare melius est: Curati enim citiùs moriuntur; non curati verò longiore tempore durant. Ac

licet post Hippocratis tempora multi fuerint; qui tales cancrosos affectus vel per medicamenta, vel per cauteria vel per sectionem curare tentaverunt, rarò tamen felices & optatos in curatione successus habuisse constat; inter alia plura sufficiat hîc unicum Brunonis Seidelii adduxisse testimonium, qui in libr. de morbis incurabilibus ait: Cancer, à quo percuratus sit, neminem adhuc fuisse credo, quantumvis nonnulli magnâ impudentiâ vanitateque curati hujus gloriam sibi arrogârunt. Et audivi idem affirmantes Excellentissimos Medicos ac Senes, quorum nonnulli ultra 40. annos artem exercuerant, & quidem in Italia, iis locis, ubi Medicinæ rectus usus ac dignitas plurimùm excolebatur, magnique æstimabatur: Excisi etiam ejusmodi cancri in exterioribus membris, tamen recruduerunt, ac nonnunquam sæviores redierunt, quàm initiò fuerant. Ut alia multa in libris Medicorum & Chirurgorum passim obvia prætercam, tantùm illa, quæ intra paucos annos hîc locorum acciderunt, brevibus enarrabo.

Vidua 47. annorum in juventute fluxu oculi seroso, epiphora dicto, laborabat, cujus curatio Chirugo demandata fuit, qui quidem neglectis medicamentis internis, externis sedulò scil. mundando, cutem consolidando & circumspectè deligando officium suum fecit, sed postmodum certis temporibus malum recruduit, & partes vicinas subjacentes musculosas atque osseas erodendo læsit, tandem, continuante fluxu serosô, in cancrosum affectum cum quadam faciei deformitate degeneravit, ast dum vel fluxus mensium ritè succedebat, vel gravida erat, parum incommodi inde sentiebat, interdum tamen occasionali causa superveniente dolores solebant ingravescere, qui paucis adhibitis remediis leniter evacuantibus, sudoriferis ac menses promoventibus rursus evanescebant, interim dum aliquoties dolores à fluxu seroso concitati cum faciei deformitate urgebant, tandem Medicorum consilia & Chirurgorum auxilia sunt implorata, qui jam ante viginti annos fluxum illum pro cancroso agnoscebant affectu diffi-

difficulter curabili, in quo removendo nihil non fuit tentatum. Interea malum, quod adhibitis convenientibus remediis tolerabilius erat, non omninò cessàbat. Annô 1689. mense Octobri Patiens tùm temporis vidua, in exprimendo musto dum erat occupata, paulò fortius partem mammæ sinistræ inferiorem premebat, inde leviores quosdam sentiebat dolores, quos parùm curabat, & sudoriferis aliisque discutere tentabat, sed dum postmodum omninò remittere nolebant, Medicus atque Chirurgus in consilium denuò vocati sunt, qui cognitô statu periculosô, remedia in hisce casibus necessaria atque conducibilia sequentia ordinabant:

℞. Fol. senn. sel. ℥vj.
Rad. polypod. cichor.
rhabarb. opt. āā. ʒij.
H. card. ben. fumar. āā. p. j.
Cort. tamarisc. fraxin. āā. ʒiß.
fl. borrag. bugloß. āā. p. j.
Passul. min. ℥j. M. infunde s. q. aq.
Stet per noct. ad calorem manè leniter ebulliat,
Hinc cola & Colat. ℞. ℥viiij. adde
Tinct. Tartari ʒj. ℈j. M. D. S. Laxier-Träncklein auff zweymahl Früh zu nehmen.

Dein quartô die V. S. in brachio dextro fuit administrata.

℞. Massæ pillul. aloëphang.
Extr. pill. marocost. āā. ℈ß.
cent. minor.
gent.
castor. āā. g. iij.
croc. g. ij.
M. c. Tinct. Tartar. f. pil. no. 33. Deaur. D.
S. Pilln 11. Abends zu nehmen.

℞. Lign. sanct. rasp.
Sassafr. rasp. āā. ℥iß.
Cort. lign. sanct.

Rad. chin. ſartaparill. ãã. ℥vj.
polypod. liquirit.
Sem. aniſ. ãã. ℥ß. M. D. ad chart. S.
Species zum geſottenen Waſſer.
℞. Antimon. diaphor. ℈j. g. v.
Magiſt. C. C.
Sal. volat. C. C. ãã. g. iiij. M. D. ad Ch.
S. Schweispülverlein in dem geſottenen Waſſer zu nehmen.

His vidua per dimidium annum non ſine levamine uſa eſt: aſt dum fluxus ſeroſus in facie evaneſcebat, dolores circa mammam ingraveſcebant, in quibus leniendis ac diſcutiendis, quin & menſibus movendis licèt porrò omnia ſint tentata & fonticulus in brachio excitatus, exterius inſuper emplaſtrum ex gumm. Am̃oniac. galban. camphora & croco cum ſebo cervino & ol. tartari malaxatum applicatum, nihil tamen ex voto ſuccedebat, ſed tumor durus, qui in principio vix avellanæ magnitudinem æquabat, jam incipiebat ſumere incrementum, tandemq́ue in apertum ulcus faceſſebat, in quo leniter tractando, purificando atque curando tàm Medicus quàm Chirurgus ſuum faciebant officium; dum ſuperiora medicamenta paucis mutatis cum eſſentia ſanguineam maſſam purificante ex eſſent. lignor. lign. ſaſsafr. fumar. elix. propriet. conſtante ſunt repetita: aſt ob continuum humorum depravorum affluxum non modò ulceris conditio fiebat deterior, ſed & tantum ſumebat augmentum, ut defenſivis licèt optimis externè applicatis, integram mammam ſiniſtram occuparet, cumq́ue temporis ſucceſſu intolerabilem ferè fœtorem de ſe ſpiraret, & labia ulceris mirum in modum hiſcẽrent, Chirurgus particulas quaſdam de labiis nimiùm excreſcentibus reſecare coactus fuit, ſub qua operatione Patiens dolores nonnihil acutos ſentiebat, & leve animi deliquium patiebatur, aſt adhibitis paucis medicamentis refocillantibus

rurſus

rursus ad se rediit. Pro ulceris mundificatione Chirurgus sequenti decocto quotidiè bis usus est:

℞. Herb. scord. solan. ãã. m. j.
Geran. robert. absinth. plantag. fl. hyperic. ãã. m. ß.
Rad. aristoloch. rot. symphyt.
Lign. sanct. rasp. ãã. ℥vj.
Rad. ir. flor. Myrrh. aloës epat. ãã. ℥iij.
Mastich. thur. alumin. ãã. ℥ij.
Nuc. cupress. cort. granat. ãã. ℥ß.
Lythargyr. ℥j. M. coqu. in s. q. aqu.

Colaturæ ℞. ℔iß. Huic calefactæ immitte toties, quoties deligatio necessaria est, aliquid camphoræ, eoque pro ulceris mundificatione utere, tàm per syringam injiciendo, quâm lintea hôc madefacta exteriùs apponendo. Dumque Medicus & Chirurgus omnia, quæ opus erant, faciebant, nec tamen optatus effectus succedebat, Patiens mali & fœtoris pertæsa, ab aliis auxilia petit, & se peregrino Chirurgo, qui arcanis quibusdã in auferendis tumoribus præternaturalibus & similibus casibus sæpiùs probatis remediis curationem promiserat, in præterito anno nobis etiam invitis committit; Hic præmisso laxativo, cauterium potentiale in forma linimenti crassioris linteis oblongioribus inductum mamæ sinistræ circumferentiæ in superiore parte, hinc & emplastra defensiva ac lintea decoctô purificante atque defendente madefacta applicat, sicque sequentibus diebus pergit, ac partes per cauterium potentiale ex antimonialibus vel arsenicalibus (arsenicum enim & butyrum antimonii ad aliquot uncias è nostra petiit officina pharmaceutica) paratum, vitalitate suâ privatas nigricantes aufert, dumque per aliquot dies hunc processum continuat, factum est, ut ob recursum pravorum humorum versus interiora Patiens, quæ nil nisi vel liberationem ab hoc gravissimo malo, vel placidam mortem anxiè affectabat, de aliqua

colli inflamātione, difficili deglutitione, appetitûs prostratione, viriumque debilitate conquereretur, pro quibus symptomatibus arcendis etiamsi multa sint adhibita, & cauteriorum applicatio planè intermissa, tertiô tamen die vidua summè debilis, voti compos facta, placidè obdormivit.

Uxor primaria 54. annorum simili affectu cancroso in mamma sinistra ultra dimidium annum laborabat, quæ jam post ultimum puerperium per aliquot annos doloribus à causa, nescio, qua obortis sub sinistra mamma vellicantibus conquesta fuerat, dum verò certis temporibus remedia leniter evacuantia, & sanguinem purificantia adhibuerat, aut serosa materia quandoque è mammæ papilla effluxerat, paulò melius se habebat, & consvetis remediis adhibitis sæpius levamen sentiebat, tandem verò, ubi pars per multos annos dolorifica, tumefacta & exulcerata est, Chirurgorum auxilia expetebat, qui nihil intermittebant, quæ ad rem facere videbantur, sed dum curatio non ex voto succedebat, & peregrinum Chirurgum, in civitate quadam primaria civem, qui in curandis istiusmodi affectibus magna promitteret, adesse audiebat, confestim ejusdem curæ se subjiciebat, ast dum Chirurgus eandem medendi methodum, quam in priore vidua observavit, adhibebat, factum est, ut eundem quoque successum, curā haberet, dum binæ fæminæ quæ uno eodemque malo laborabant, eodem ferè tempore animam exhalabant, sicque simul ab hisce gravioribus malis liberatæ, simul Christiano ritu terræ mandabantur.

Uxor cujusdam civis nostratis 38. annorum ante biennium ex improviso tumore parvo cum quadam dolorifica sensatione circa inferiorem mammæ sinistræ partem corripitur, unde Chirurgum adit, & pro eo discutiendo remedia quærit, qui per trimestre ferè spatium emplastra resolventia & defensiva applicabat, interim ægra sat bene se habebat, nec mensium fluxus, licèt inordinatus quandoque fuerit, cessabat, tumor verò, dum nullâ ratione discuti poterat, vicinas quo-

quoque partes corripiebat, tandemque in ulcus apertum abibat, in quo mundando & optimè deligando Chirurgus per semestre spatium multa quidem faciebat, ast ægra à Chirurgo aliisque de periculoso difficillimæ curationis statu certior facta, multorum, etiam Empiricorum, auxilia quærebat, qui intra breve tempus perfectam mali curationem audacter promittebant, tandem verò, ubi rescivit, Judæam in præterito anno simili affectu laborantem à Balneatore esse sanatam, ejusdemque animus ab ipsa Judæa non procul hinc in pago habitante fuerat confirmatus, Medici quoque consilium in hoc difficili casu expetebat, qui, datô difficilis & sæpè impossibilis curationis prognosticô, internè humores vitiosos corrigentia ac leniter evacuantia, nec non, præmissâ etiam Venæsectione, sanguinem mundificantia & menses moventia medicamenta præscribebat, à quibus se quidem paulò meliùs habebat, ast prava ulceris conditio perstabat, & dum à Medico atque Chirurgo curandi difficultatem, si non impossibilitatem exploràsset, Balneatoris curæ se quoque subjicere decrevit: Balneatorem ergò ea de causa convenit, qui rei difficultatem exponendo, curationem istiusmodi affectuum esse sæpiùs dubiam atque periculi plenam prædicit, ac simul svadet, si firma stet sententia, Medicum quoque consulat, & medicamenta in hisce casibus convenientia adhibeat, dein se officium suum pro posse esse facturum. Ægra Medicum adit, & medicamenta affluxum humorum pravorum avertentia ac leniter evacuantia, nec non sanguineam massam purificantia per sex septimanas cum insigni levamine adhibet: nam non modò inflammatio nonnihil remiserat, sed & tumor duriusculus sub axilla sinistra omninò disparuerat; & fonticulum in sinistro brachio excitari curat. Tandem spe melioris futuræ conditionis plena, Balneatoris manibus mammam affectam offert, qui mane filo serico rubro duplicato aut triplicato, mammæ sinistræ bis circumducto, integram mammam constringebat, inque parte superiore, non tamen nimis fortiter ligabat, circa

meridiem & vesperam rursus paulò arctiùs filum contrahebat, idque per tres dies continuabat, quarto die novum filum sericeum circa mammam bis ducendo superius ligabat, sicque per duos adhuc dies non tamen nimis fortiter constringendo pergebat, & pro inflammatione avertenda externè defensivum applicabat; Patiens post ligaturam de quibusdam doloribus, non tamen ultra horam perseverantibus conquerebatur, cæteroquin sat bene valebat. Die septimo mane Operator omnibus probè instructis, & erecto Patientis, quæ nocte præcedente atque manè potionem confortantem & anodynam tribus dosibus sumserat, animô, ipsam sectionem aggrediebatur. Patiens sellæ imponebatur, cujus manum sinistram famulus tenebat, & Operator è regione Patientis juxta fenestram in scamno sedebat, novaculam acutam dextrâ arripiebat, sinistrâ mammam, quam juxta ligaturam à superioribus versus inferiora, & quidem à parte dextra versus sinistram ducendo, per aliquot fortes ac celeres sectiones resecabat, famulus in dextro stans latere mox venulas sanguinem fundentes cauteriô actuali tangebat, siquidem nimiam sanguinis profusionem inhibebat, postmodum Operator sanguinem sistentia & inflammationem arcentia remedia applicabat, & vulnus debitè obligabat. Patiens interea confortantibus internis atque externis refocillabatur, & lecto imponebatur, in quo per aliquot dies bene quievit, ac mediocriter se habuit, circa diem septimum de appetitûs dejectione, & quadam colli inflammatione conquerebatur, ac licèt tam per clysterem, quàm alia remedia interna atque externa in sedandis motibus convulsivis & viribus reparandis conducibilia debilem sublevare naturam tentaverint, omnia tamen frustrà sunt peracta, & Patiens deglutiendi facultate omnino privata, ac tandem magis magisque debilitata animam exhalavit.

Quæ tandem de Judæa supra allegata ex aliorum relatione habeo, paucis hîc quoque recensere volui, cum eaipsa magnam

gnam cum ſuperioribus habeant affinitatem. Illa autem 40. circiter erat annorum, atque ante tres annos tumore mammæ dextræ laboraverat, in quo reſolvendo varia quidem adhibuerat, ſed omnia fruſtra, tandem, ubi eſt exulcerata, & à variis diu, ſed ſine optato ſucceſſu deligata, mortem vitæ tædioſæ atque miſeræ præponens, dolorificam & dubiam Balneatoris curam ſuſtinere ſtatuit, qui eodem modô, de quo in priore caſu mentio facta fuit, proceſſit, atque præmiſsâ per aliquot dies ligatione per filamentum ſericeum rubicundum integram mammam dextram feliciter reſecavit, factaque deligatione per trimeſtre ſpatium tantô ſuccesſu curavit, ut in publicum rurſus prodire, & conſvetos domeſticos labores expedire potuerit, interim pars quædam, veluti fonticulus artificialis, quotidiè ſeroſam emittens materiam, manſit aperta, ſucceſſu autem temporis variis doloribus in mamma præcipuè ſiniſtra fuit vexata, tandemque tumor duriuſculus tàm ſub axilla, quàm ſubſequenti tempore in mamma ſiniſtra obortus, in quibus curandis, neglectis medicamentis internis, Balneator quidem multa egit, ſed per annuum ſpatium optatum ſcopum aſſequi non potuit, denique multis doloribus excruciata, & viribus deſtituta in præterita æſtate vitæ hujus ſcenam clauſit.

E caſibus ergò nunc allegatis patet,

I. Omnem cancrum ſive ſit occultus, ſive apertus, eſſe malum grave, pertinax & periculoſum.

II. Cancrum omnes quidem homines, magis tamen fæminas, humoribus abundantes infeſtare.

III. Cancrum ſæpiùs partes glanduloſas, in quibus eſt major humorum affluxus, afficere, earundemque tonum naturalem pervertere.

IV. Cancri cauſam proximam eſſe humores pravos, ſeroſos, acres, acidos, melancholicos vulgò dictos, corroſivos partesque vicinas corrumpentes.

V. Cancrum remediis lenioribus, humores vitioſos, ſe-

rosos acresque temperantibus ac leniter evacuantibus, nec non sanguineam massam purificantibus, & mensium fluxum promoventibus mitigari, acrioribus verò & corrosivis, ut arsenicalibus, antimonialibus, mercurialibus & similibus exasperari vid. Sennert. lib. 5. part. 2. Instit. Medic. item lib. 4. part. 3. sect. 1. cap. 7. item lib. 5. part. 1. cap. 20. Jacob. Holler. instit. Chirurg. cap. 3. Hartmannus in praxi Chymiatr. Paræus lib. 6. cap. 30. Hildanus centur. 1. observ. 89. cent. 6. observ. 22. & 89. Imò idem Hildanus crebrâ experientiâ fuit edoctus, unguentum Ægyptiacum, aliâs in vulnerum atque ulcerum mundificatione probatissimum, in cancro nihil præstare, sed potiùs illum deteriorem reddere, vid. cent. 3. obs. 86. & cent. 6. observ. 81. Quod Chirurgi, qui utplurimum hîc frequentiùs impingunt, & ulcera cancrosa sæpè non aliter atque reliqua communia tractant, sedulò deberent attendere, & simul memores esse observationis à Paræo d. l. allegatæ, ubi fœmina magnæ familiæ cancro laborans Chirurgo minus prudenti & experto se commiserat, qui, dum curationem emollientibus, calefacientibus & pus moventibus fuerat adortus, cancrum ita irritavit, ut ægram brevi interemerit.

VI. Cancrum omnem esse difficilis; exulceratum verò & inveteratum utplurimùm nullius curationis. vid. Heurn. in comment. Hipp. s. 6. aphor. 38. Sennert. lib. 5. part. 1. Med. Pract. cap. 20. Bruno Seidelius lib. de morbis incurabilib. ac licet nonnunquam perfectè curatus creditus fuerit cancer, intra breve tamen tempus recruduit, & multò gravioribus symptomatibus stipatus patientem angustavit, quale exemplum refert Schenck. in observ. Medic. lib. 2. obs. 302. vid. etiam Fabritius ab Aquapendente.

VII. Cancrum præprimis in mammis obortum, exulceratum & inveteratum sectione vel ustione raro, & ferè nunquam perfectè curari. Talis enim raro, præcipuè si sit magnus & loca profundiora occupet, cum omnibus radicibus sectione vel ustione potest auferri, & si hoc non fit, mox iterum recrude-

crudeſcit, ac vehementiùs, quàm antea, affligit. Maſſa equidem ſanguinea in perſonis cancro exulcerato affectis jam vitioſô eſt inquinata fermento, ac licèt pars primariò affecta per ſectionem vel cauteria removeatur, tamen fermentum malignum ſanguini inhærens, quod per remedia etiam optima atque exquiſitiſſima vix unquam poteſt radicitùs exſtirpari, interjectô brevi temporis ſpatio vel leviſſimâ accedente causâ occaſionali vires reaſſumit, & ſimilia mala aliis in partibus rurſus excitat, quæ utplurimùm ægros ad ultimum uſque vitæ halitum miſerandum in modum excruciant.

[A. 1691. M. Febr. Suinfurto Noribergam miſſa.]

Quibus fœminis menſtrua fluere deſinunt, ſi quandam pedum venam illo fluxûs tempore quater ſequente anno ſecuerit, ſibi de cancro commodè prævidere poterit. Præſes.

OBSERVATIO LXXVII.
D. GUSTAVI CASIMIRI GAHRLIEP.
Lerna morborum.

Ernam malorum in proverbium iviſſe non ignorant, qui literas norunt; heîc lernam morborum Curioſis ſiſto: Morbum nimirum innumeris ſymptomatum capitibus, iisque truncato Herculeâ remediorum clavâ, aut conquaſſato uno pluribus renaſcentibus præditum. Cum Anno 1666, qui pluribus febri cum Epidemiâ graſſante funeſtus erat, Francofurti ad Viadrum Profeſſioni ſimul ac Praxi Medicæ vacarem, alios inter complures ad Pictorem quendam peregrinum forte fortunâ illuc cum Domeſticis ſuis delatum, cui nomen Olimar, natione Brabantum, ætate inter quadrageſimum & quinquageſimum mediâ, febri qualis tunc graſſabatur continuâ duplici tertianæ complicatâ, paroxysmis nimirum quotidiè recurrentibus valdè vehementibus collectantem, vocor. Quam methodo in his mihi uſitatâ tracto, ac Divinâ ſecundante Gratiâ bullientem in vaſis ſanguinem paucos intra dies reprimo, æſtum tempero, vires inſtauro, ægrumque

que ut mihi videbar ab Inferis quaſi ac cymba Charontis ad ſuperos retractum ac in ſanitatis porta reſtitutum cenſebam. Sed ſpes me mea fallebat; cum enim eum reviſerem de dolore enormi & ardore in parte corporis ſequiori conquerentem audio. Sciſcitor quid rei ſubſit? Ille erubeſcit, effari cunctatur, (nam ne uxori quidem hactenus quicquam ejus rei detexerat) tandem cruciatibus victus, fiſtulam ſe ani à pluribus annis geſtaſſe, quæ nunc inflammata ac immenſum tumefacta gangrænam minetur. Periculum in morâ ſummum ex arenâ conſilium efflagitabat. Itaque obvia quam proximè in arcâ ædibus ſubjacente plantaginis foliâ colligi, conquaſſari ac paululum tepefacta loco affecto applicari, ac cum exaruerint, renovari juſſi. Succeſſit & hoc, DEO benedicente ac inflammatione repetitis ſæpius applicationibus ſopitâ tumor ſubſedit, atque fiſtula in priorem ſtatum reducta. Sed, eccum! vix de malo hoc ſuperato triumphabam, cum ardor ille ac fervor ſanguinis priſtinus eodem quo ante modo ſævire inciperet, appetitum rurſus proſterneret, ſomnum arceret, viresque denuò depaſceret: Gemino itaque cum hoſte mihi luctandum erat, febris nimirum coërcenda, ac inflammatio vix ſopita, ne recrudeſceret, præcavendum. His igitur dum dies noctesq; ſuperandis aliquantisper invigilo, novus ſubnaſcitur, Ægri nempe, ut erat naturâ temperamenti, olim ſic dicti, Melancholico bilioſi, impatientia. Quâ dum morbi atque temporis ad curam requiſiti fatalia (ut JCti vocant(prævertere vult, parum aberat, quin vitam ſimul cum valetudine evertiſſet. Immiſerat ille ante hâc falcem in alienam meſſem, ac auri ſacrâ ſtimulatus fame, ê pictore Alchymiſta factus, Lapidi, quem dicunt, Philoſophico inhiaverat, ſed quod Chymiæ procis utplurimum obtingit, pro Dominâ ancillam amplexus, alienæ materiæ labores ſuos impenderat, metallum ê vegetabili, aurum ê Chelidoniæ majoris planta quæſiverat eâque intentione Chymicorum amphiboliâ ſeductus, illam in quatuor ſua Elementa, ut vocant, ſeparaverat, pro aquâ phlegma, pro aëre ſpiritum, pro igne oleum, eaque

ſingula

ſingula ſepties rectificata paraverat, reſtabat, pro complemento irritorum laborum, ſal è reſiduo, quod caput mortuum chymicorum vulgo audit, per calcinationem eliciendus, ac ſeptuplâ cum phlegmate ſolutione ac coagulatione depurandus, cum prædictis tribus Elementis rurſus conjungendus ac in Tincturam auriferam longo labore figendus; Cujus rei opportunitatem ac opulentum quendam Euclionem, qui ſpem hanc incertam certa pecunia emeret, adeoque ſumtus ad id neceſſarios ſuppeditaret, quærendi ergò, itineris ſuſcepti, quantum ſubolere poteram, ſcopus erat. Tria enim illa ſua Elementa ſic dicta ſecum circumvehebat, quibus tanquam elementis futuræ ſuæ medicinæ univerſalis, præconceptâ ſuâ ſpecie ac opinione deceptus, plurimum in medicinâ quoq; tribuebat: Tunc ergò impatiens ulterioris ac diutinæ, ut ſibi videbatur, moræ, ſponte ſua meque inconſulto, Elementi ſui Ignis, Oleum nimirum ſubtiliſſimi ac ſummè penetrantis 30. guttas manè quodam jejuno ventriculo, cum vehiculo quod ipſe ſibi elegerat, vino, ſi rectè memini, Hiſpanico, haurit, idque mihi verſus meridiem ipſum inviſenti, narrat. Improbabam ſummopere factum, ac oleum in flammam aliàs jam nimis flagrantem infuſum exprobrabam, nec alium quam tragicum eventum præſtolandum, indicabam, ac domum me recipiebam. Eo vix reverſo accurrit ancilla ejus anheloſa cum ejulatu clamans, Dominum paralyſi totius lateris dextri affectum obmutuiſſe, rogat enixè ut quam citiſſime ad Eum advolem. Mandò Chirurgum vocet, ut unà mecum eodem momento adſit. Accedimus illico uterque, jubeo venam affecti brachii tundere, ac, DEO benedicente, eâ vix apertâ, atque ſanguine confertim effluente, redit loquela, ſenſus motuſque totius lateris. Illo ſic eatenus reſtituto, hunc eſſe fructum olei ignei in fervore febrili præpoſterè accepti, ac ut imposterum ab ejusmodi deliramentis caveret ac proprio periculo cautius poſthâc mercari diſceret, moneo, ſimulque medicamentum ad præcavendum novum Ejusmodi ſymptomatis

inſul-

insultum ordino, cumque vis illius medicamenti ignei immensùm fervorem sanguinis præternaturalem auxisset, alterans quoddam eundem compescens addo. Aliquod inde illo die levamen sentiebat, nox quieta erat, sequenti quoque die mediocriter habebat, sicque superati denuo mali spem faciebat. Accedo circa horam quintam pomeridianam, ac cum fervore illo præternaturali paulatim defervente, satis tranquillum invenirem, rem in vado puto, dum verò præscripto quo venturâ nocte utendum, si opus esset, medicamento, semihorulæ forte spatium cum ipso & uxore confabulationi tribuo, in ipso sermonis reciproci filo horribili cum boatu ac immani oris rictu caput non sine ingenti astantium consternatione in posteriora ad cervicem usque distorquetur, totumque corpus reliquum horrendâ Epilepsiâ quatitur. Accersitur denuo me jubente Chirurgus atque mediana sinistri brachii aperitur, sic sex circiter unciis sanguinis detractis, caput in ordinem redit, convulsiones immanes remittunt; earum verò loco Tetanus succedit, Corpus riget ac in longum morientiũ fere ritu tenditur & elongatur, Capite per Opisthotonum retrorsum reclinato atque declivi, oculis ac ore apertis cum stertore gravi omnibus per quadrihorium & ultra agonizare, imò tandem remittentibus parumper tensionibus mori planè videtur. Unde uxor de obitu mariti plane persuasa, de asylo viduitatis sollicita, Magnatum quasdam literis sollicitare meditatur, cum circumstantibus de justis persolvendis, de sarcophago ac tumulo deliberat. Verùm mortis locô Germanus illius, somnus eum profundus occupat, isque totum triduum absque intermissione, nec inter mortuum ac vivum discrimen superest, præter halitus pauxillum speculum fortè inficiens, respirationis summè debilis adeoque & vitæ adhuc superstitis unicum indicium. Absoluto hâc ratione triduo evigilat tandem, sed nec mentis nec rationis compos, neminem ex familiaribus, nec me, nec ipsam denique uxorem suam agnoscit, nil nisi absona ac delira loquitur, & paucum præ-

præter cibum atque potum ac medicamentum aliquod pretiosum egregiè corròborans nolenti volenti oblatum, nullius rei capax: Sic integrum octiduum transigit, quo elapso redit mens ac ratio, sed corpus & omnia membra intolerabilis ac universalis occupat immensùm noctes diesq; excrucians dolor, nullam requiem nec somnum ullum concedens, nec ulli anodyno aut narcotico ullatenus cedens. Variis frustra tentatis ac adhibitis, balneum tandem Aquæ dulcis ê variis herbis discutientibus & anodynis in illâ decoctis adornari curavi, cui ad cervicem usque immersus, ter de die, initio per quadrantem horæ, dein diutius ad horam usque integram immoraretur, quo per triduum continuato sopiti sunt paulatim tandemque penitus cessarunt cruciatus illi enormes, ægerque Divinâ Gratia, cui Honor omnis & Gloria sit sempiterna, integræ sanitati restitutus, aliquot septimanas recuperandis viribus impendit, tandemque Viennam in Aulam Imperatoriam vitæ quæsiturus sustentandæ præsidia, cum familia contendit.

OBSERVATIO LXXVIII.
D. GUSTAVI CASIMIRI GAHRLIEP.
Calculus prægrandis è vesica fæminæ 56. annorum per dilatationem sphincteris eductus.

EXcruciata malo nephritico tres circiter annos uxor pocillatoris cujusdam Aulici jam emeriti, post balneum aliquot dierum, quinq; exclusit calculos satis magnos, inde per annum & quod excurrit dolorum ac molestiarum inducias passa, mox tumore sub alâ dextrâ genito, immensum increscente, ut mediam ferè ulnam diametro æquaret ac ad internecionem ferè torqueret, per sesquiennium

miserè afflicta, donec suppuratus exclusâ ingenti puris copiâ subsideret. Ex quo tempore intra quinquennium in vesicâ coaluit ac variis eam exercuit cruciatibus moles, cujus schema ad prototypum à me delineatum hîc exhibeo, quinque uncias cum semisse pendens. A quâ ut tandem liberaretur, spe aliâ nuspiam comparente, crescentibus indies cum mole molestiis, (inter quas non postrema, quod singulis vicibus urinam reddituræ calculus in collum uteri cum vesicâ pugni magnitudine descendens, & aliquousque, extra vulvam protrusus, uteri prolapsum, non sine insigni conatu & labore identidem restituendum, mentiretur) manui se lithotomi, natione Helveti, cui nomen Eslinger comisit, qui corpore debitè, ac apparatu in rem præsentem requisito, aptè disposito, syringâ prius explorato calculi situ, mox & conductorio instrumento in sphincterem immisso paulatim primo, mox magis magisque insigni dexteritate dilatavit, ut instrumento prius modicæ magnitudinis ingesto, calculum apprehenderet, verum illo non obsecundante, sed è forcipe rursus elabente, aliud capacius ac fortius, atque cum nec illud moli illi educendæ par esset, tertium maximum ac valdè validum immitteret, ac non sine admiratione astantium quatuor Medicorum, unius Chirurgi, ac obstetricis unius, magno nisu tandem educeret. Quo educto, ac vesicâ & sphinctere dubio procul valdè laceratis, ritè deligatis ac successu temporis optimè curatis, intra triduum ac exinde hactenus per annum ferè integrum, urinam rursus continere dummodo à levando onere aliquo graviore sibi temperet, satis exactè potest, nec præter metum recidivæ, nullum à nephritide malum ulteriùs patitur.

Fig. XVI.

OBSER-

OBSERVATIO LXXIX.

D. GUSTAVI CASIMIRI GAHRLIEP.

De

Spinâ gutturi infixâ.

SPina gutturi infixa quantas pariat anguſtias nemo ignorat, niſi inexpertus, imo vitæ & valetudinis jacturam inferre, Niger ille Rhetor Galatenſis referente Plutarcho in præcept. Salut. ſuo docet exemplo, Qui cum illam neglectim haberet, ac quod peregrinus quidam Orator cauſam coram concione dixiſſet, ne quid eidem conceſſiſſe videretur, ſpinâ adhuc in gutture hærente declamaſſet, in inflammationem gutturis lethalem incidit. Nec deſunt hiſce temporibus funeſta ejus rei exempla. Haud igitur immeritò, de remedio quo quantocyus amoveri queat, inveniendo ſoliciti fuerunt Medici, in auxilium ab ejusmodi afflictis vocati, & præcipuè, qui alicujus fuêre commatis, Chirurgi varia his ê gutture eximendis inſtrumenta excogitarunt. Verùm, ſi, quod res eſt, dicendum, auxilium, quod horum ope fertur, ipſo morbo crudelius, ac niſi periculum ab eâ remanente metuendum tantopere urgeret, à paucis fortè expetendum aut ſuſtinendum; hactenus tamen cum commodius ſe vix obtulerit, ſummum ac extremum fuit. Promptius vero haud ita pridem mihi innotuit, idq; experimento ſatis notabili comprobatum. Accidit Viro Illuſtri, ac inter ſidera noſtri hujus Poli præcipua fortè numerando, ut inter prandendum piſcis, quem Cyprinum latum ſeu Bramam vulgô vocant, cujus imprimis eſu dapes inter reliquas delectabatur, ſpina mediocris gutturi illapſa inhæreret ſolitasq; induceret moleſtias, ſollicitis de eruenda quocunque modo convivis unâ accumbentibus omnibus, unus illos inter facile ac pluries nec unquam ſine ſucceſſu expertum laudat & commendat remedium: Ejusdem nimirum piſcis qui noxam intulit ſpinam, ex iis quæ

costas constituunt, majorem, sursum rectâ directâ cuspide, ut cutem ipsam tangat, frontis infigere capillis. Rident cæteri, Ipse quoque qui ope quam maximè indigebat, Dominus, atque superstitionis anilis insimulant; Ille verò urgere pergit, ac experimento veritatem rei aut futilitatem explorare dignetur, rogat. Annuit tandem, ac dicis potius causa, quàm spe auxilii, jocos inter aliorum ac sannas, spinam ejusmodi capillis infigit. Quid fit? exiguâ temporis interjectâ morâ in cachinnum solvitur, ac sciscitantibus, quid rei agatur, reliquis, tumultuari refert admodum in gutture spinam, mox iterum, ipsam omnemque ejus evanuisse sensum, nec scire se ullatenus aut percipere quorsum evaserit. Rident omnes ac stupent simul remedii promtitudinem æquè ac successum. Ridebunt fortassis & alii hæc lecturi, sed rem ita actam à fide digno eoque oculato teste habeo, & quod majus, paucis abhinc diebus domestico experimento in proprio filio comprobavi. Connexum verò causæ cum effectu, ut ingenuè fatear, non capio; Aliis itaque me oculatoribus indagandum ac discutiendum his offero, Iis præcipuè qui particularum effluviis sympathiam perfici contendunt; localem contactum ad actiones omnes naturales requirunt; Æthera tandem seu materiam suam subtilissimam, ingeniorum suorum progeniem admirandam, Aristotelis materiam primam, spagiricorum Hylen & quid non? multis parasangis post se linquentem, omnia etiam solidissima corpora penetrantem, cuncta moventem, ac stupenda quævis patrantem, sicubi effluvia illa fortè aut contactus deficiant, aut non satis quadrent, intertexunt.

OBSER-

OBSERVATIO LXXX.
D. GUSTAVI CASIMIRI GAHRLIEP,
De
Opio singularia quædam.

DE opii usu & abusu, variisque effectibus, virtutibus ac vitiis variæ hinc inde observationes traduntur ac leguntur. Laudatur ab his, culpatur ab illis, pro diverso, quem hic vel ille illius usu successum sortitus, non tam à medicamento sæpenumero, quam ab utentis fortè aut exhibentis culpâ pendentem. Mihi authoritate plurimorum Excellentissimorum Practicorum, ac illos inter præcipuè Celeberrimi Francisci de le Boê Sylvii (cui in proverbio solebat esse, Medicum, qui ab opio abhorreret, nil quicquam laude dignum in praxi præstiturum) nitenti, satis frequens est usus, sed magnâ cautione ac parsimoniâ dispensati. Nec, DEO sit Laus & Gloria, unquam pœnitendus ex illius usu accidit eventus; licèt sæpiùs præter expectationem effectus quosdam subsecutos fatear, non tam pœnitendos, quam admirandos. Quos inter numero, quod in convenienti dosi propinatum anodynam potiùs quam narcoticam exseruerit virtutem. Pluries id expertus sum, sed unum tantum aut alterum proferam exemplum. Refinator quidam Sacchari (liceat nomine parum Latino commodioris defectu uti) cui nomen Schaar, incontinentia urinæ & ejusdem stillicidio perpetuo â calculo laborans, intolerabilibus exercitus cruciatibus, insomnes sæpe noctes ex ordine plures ducere solitus, ab ordinato competenti dosi opiato dolorum quidem inducias ex voto obtinebat, adeo ut tranquillo decubitu (quem ille singulari emphasi vernaculâ solebat exprimere, als wenn er unsern HErren GOtt im Schooße lege) noctem transigeret, at somni, licet admodum desiderati, ne gry quidem illi obrepebat. Sic Virgo quædam Austriaca, à servitiis Cameræ Illustri cuidam

Dominæ

Dominæ hîc pro tempore commoranti, dolore immenso in inguine sinistro continuò affligente, indeque statis periodis totum latus abdominis sinistrum horrendis cruciatibus invadente, ac noctem sæpiùs integram torquente, menses aliquot divexata, auxilium hactenus, quicquid tentatum aliunde, quàm ab opio nullum sensit, somno tamen, eodem licet satis magna dosi nonnunquam exhibito penitus defraudata. Nunc tandem aliis remediis tam internis, quàm externis nihil proficientibus, post usum iteratum balnei aquæ tepidæ è speciebus resolventibus ac anodynis in eâ decoctis parati, ac postea applicato loco continuè dolenti topico, acrimoniâ humorum, quæ dolorem hunc immensum hactenus aluerat, foras evocatâ, in phlogosin totius ventris inferioris, vesicas ac si aqua fervente perfusus esset, excitantem incidit, cujus ardore etiam vicinas ac circumjacentes partes, abdomen integrũ, pectus ad collum usque, imo quicquid partes illas inflammatas modò contingeret, brachia & manus igne quasi Persico, occupante, tandem convenientibus remediis sopito, spes nunc aliqua reconvalescentiæ affulgere incipit. Præterea in Viro quodam elimatæ eruditionis qui à Secretis est Serenissimo nostro, idem comperi. Hic malo nephritico à longo tempore obnoxius, opiatorum proprio consilio subinde assumtorum minori quidem dosi, somnum quandoque sibi conciliat, sed largiori, dolorum modò ac molestiarum intercapedinem, at nullam planè narcosin sentit; Verùm, quod notatu non indignum somno planè destituto tantum abest, ut sensus interni quàm externi sopiantur aut stupescant, ut è diverso spiritus alacriores potiùs reddantur, ac Mens ad meditationes etiam maximè sublimes, per integram noctem continuandas & concatenandas excitetur ac aptetur. Imò nocte sic insomni peractâ, nihilò ad officii munia peragenda segnior aut ineptior, sed alacrior potiùs & expeditior resurgat. Simile quid alio quoque, eoque satis notabili experimento didici, prætereaque 1. quod opio crebriùs assumto natura tandem assue-

assuescat, nec solitus ab eo effectus, nisi auctiori rursus dosi exhibeatur exspectandus sit. 2. Diuturniori usu familiare redditum, non Turcis modò, sed & Europæis haud facilè noceat, sed potius prosit. Duxerat Vir quidam Juvenis, cujus Parens à rationibus Publicis Electoralibus erat, Ipse verò Legationis ad tractatus Pacis Neomagensis à Serenissimo nostro missæ, Stabuli, quem dicunt, Magister, durantibus illis tractatibus in Belgio, Viduam quandam nobilem, ac triduo à nuptiis dotis loco morbum contraxerat, doloribus noctu præcipuè intolerabilibus artus infestantem, huic post reditum in patriam curæ se meæ committenti, ut halcyonia quædam quandoque compararem, laudani opiati granorum duo in octo pillulas divisorum, unam primum & illa parum proficiente, duas dolore versus noctem sæviente assumendas præscribo, à quibus cum levamen aliquod perciperet, me etiam non ordinante parem numerum sequenti nocte, & sic quoq; tertiâ cum levamine capit. Tentat & quartâ sed frustra, de quo posterâ die conqueritur. Suasi unam adhuc superadderet, at non singulis noctibus, sed unâ alterâve interpositâ, iis uteretur; Ille verò dolorum vehementiâ & impatientiâ victus, posthabito monitu meo, sex & post triduum incrudescente nihilominus dolore, tandem etiam integrum granum capit, sicque per unam iterum alteramve noctem dolorum sævitiem sufflaminat. Qui cum tertiâ aut quartâ nocte medicamenti vim denuo eluderent, Ille successivè, me licet contradicente, dosin ad duo grana, postea ad tria, quatuor, quinque, tandem malo nullis remediis etiam fortissimis, Laconico cum diætâ sudoriferâ, ptyalismo, inunctione Mercuriali conciliato &c. non cedente, sed contumaci in integrum & quod excurrebat annum protracto, ad scrupulum semis & integrum Laudani opiati aut fermenti anodyni singulis noctibus assumti ascendit. Imo cum opiata illa correcta carè nimis à pharmacopœis essent redimenda, ad opium crudũ descendit, ejusque tantundem singulis vicibus assumsit, ac tractu temporis

ad integram drachmam dosin auxit, in eaque dosi continuavit, atque adeo id sibi familiare reddidit, ut ejus usu casu aut necessariâ de causâ neglecto, languidus, exhaustus viribus & ad quævis inhabilis, illo verò assumto, non modo nocte à doloribus immunis, sed & posterâ quoque die vegetus validus & ad officii negotia tractanda aptus esset, ad extremum usque diem, quem catarrhus illi suffocativus, in itinere ab aëre frigido ac nimboso, corpore ac capite non satis præmunito, contractus accersebat.

[*A. 1692. 9. Febr. Noribergam missæ.*]

OBSERVATIO LXXXI.
D. JOH. GEORGII SOMMERI.
Effectus terroris in prægnante.

Nobilissima Matrona sexto mense prægnans cum magno rerum suarum detrimento patiebatur domûs incendium, ex quo ingenti terrore tota partium solidarum & spirituosarum attenuabatur facultas, mater jacebat omnibus ferè viribus destituta, insomnis, tenuissimi victus assumta revomebat, vinum fastidiebat, paucis: sæpe morituræ similis jacebat, & dum omnis motus fœtus per 24. dies disparebat, inter propriarum virium extremam jacturam de vita fœtus actum esse mater indubiè credebat. Interim quantum ejus fieri poterat, subinde reficiebatur mater, & fœtus recreabatur internis & externis, siquidem matris venter continuâ aromatum & spirituosarum aquarum applicatione quasi luxuriabat, post tres septimanas fœtus tremore quodam intercalari animulam adhuc superesse docebat, & hoc semper cum matris anxio dolore: interim matri antepileptica & analeptica exhibebantur & externa spirituosa continuabantur, donec succrescentibus matris viribus, veri fœtus motus redirent. Post hæc præter omniũ expectationem justo tempore sanus & probè nutritus nascebatur filius, DEO debentur grates.

OBSER-

OBSERVATIO LXXXII.
D. JOH. GEORGII SOMMERI.
Morſus Galli venenatus.

HOneſta quædam Matrona ante triennium, & quod excurrit, à domeſtico gallo gallinaceo in manu gallinam tenente lædebatur, & ex improviſo morſu impetebatur, adeò ut vulnuſculum mediocri piſo impleri potuiſſet. Morſa hæc primùm leviculum ſentiebat dolorem, nihil mali metuens, poſt paucas autem horas dolor ita exacerbabatur, ut nec manũ nec digitos movere valeret, imò dolor in ipſam axillam uſque protrahebatur, paulò pòſt ſequebatur tumor dolorificus à digitis extremis ad ipſos usque humeros cum intenſa inflammatione, laborioſa cordis anguſtia, vigiliis & calore febrili. Huic venenato morſui & emergentibus ſymptomatibus obviã ibatur tinct. bezoard. ſale ſerpent. volatili, magiſt. Antimonii, ZZnativ. lap. Cancr. & ſimilibus. Externè malum obſervabatur per expertum Chirurgum noſtrum Aulicum Dn. Joh. Mezoldum, quibus dicta Matrona poſt 14. dies omni malo per DEI gratiam libera totum brachium nova cute, priori ſecedente, indutum nanciſcebatur. Huic exemplo analoga vid. in *Obſerv. Joh. Schenckii pag. 846. 850. & Ephemerid. Cur. Ann. II. Dec. II. pag. 179. uſque 181. & 386.*

OBSERVATIO LXXXIII.
D. JOH. GEORGII SOMMERI.
Prægnantium diæta fœtuum hodegeta.

PRægnans quædam ſcorbuticæ diſpoſitionis, tempore geſtationis uteri gulæ laxabat habenas, & inter alia eſui pomorum crudorum uſque ad tempus partus indulgebat: quamprimum autem natus eſſet infans, ex imbi-

bito crudo alimento varia etiam naſcebantur ſymptomata, puta ex ſanguine ſeroſo defluxio catarrhalis, narium obſtructio, pectoris repletio, & non rarò tam anxia reſpiratio, ut de vita periclitari videretur. Poſt hæc aprico ſe exponebant digeſtionis & ex ea lactis aceſcentis vitia, ceu vomitus, tormina pertinacia, excrementa grumoſa & pituitoſa, & poſteà ad 5. ſeptimanas aquea. Intereà lacte fruebatur inculpato, parum tamen propter vitioſam coctionem frugifero, donec ventriculi & inteſtinorum tonus internis & externis roborantibus firmaretur, & tum alimenta tum excrementa coctioni naturali reſtituerentur. Pertinacium horum effectuum matris diæta evidens apparebat cauſa, qua κράσις humorum & viſcera digeſtioni dicata, cruda lubricitate ita vacillabant, ut remediis non niſi ſedulò continuatis cederent.

OBSERVATIO LXXXIV.
D. JOH. GEORGII SOMMERI.
Uteri hæmorrhagia in recens natis.

INfans trium dierum conſtitutionis ſanguineæ, ad 7. dies quotidie, ad cochleare dimidium, ſanguinis ex utero lento motu excernebat, & quamvis poſt uſum corall. ppt. diſpareret, tamen poſt 3. dies hæmorrhagia hæc recrudeſcebat, & ad 4. ſeptimanas durabat, ſaltim quod interdum uno vel 2. diebus nihil appareret, idque ſine ulla obſervata dyſphoria, imò ſub excretione hac lætior & vegetior apparebat infans jam pancraticè vivens. Duo huic ſimilia obſervavit exempla in recens natis D. D. Georg. Frider. Cellarius, Archiater Rudolſtadio-Schvvarzburgicus, amicus meus honoratiſſimus.

[*Arnſtadio Noribergam A. 1692. d. 3. Martii miſſæ.*]

OBSER-

OBSERVATIO LXXXV.

D. JOSEPHI LANZONI.

De

Remedio facili ad quartanam.

AD fugandam quartanam febrem, multi multa parant remedia; per literas autem Illustr. *D. Paulus Mar. Terzagus*, Medicus Mediolanensis præstantissimus, Amicus meus maximus, communicavit mihi remedium à se expertum felici successu, ex facilè parabilibus, quod est Coriandri præp. ℥ß. contus. quæ infundatur per horas 24. in ℥v. vini albi, inde coletur, & Vinum bibatur ante accessionem. Sed lubet idem ipsissimis verbis prælaudati Viri etiam proponere: il dotissimo tuo trattato della quartana, non piu tanto opprobrio de' Medici, come un disgratiato penello la dipense, essendosi ritrouata forma di domarla. Non può andar più in carro trionfale tirato da Hippocrate, e Galeno, gran Lumi dell' Antichità; mentre facilmente il suo furore rintuzassi; Un rimedio de facile parabilibus, che più volte m' è riuscito; una mez' oncia di Coriandoli præparati, & amaccati posti in infusione in cinque oncie di vino biancho per hore 24. poi colato, beverlo avanti l'accessione fà mirabile effetto; e la Signora Marchesa N.N. fù da me con questo rimedio sanata aborrendo dalla china China da me variamente usata.

SCHOLIUM.

SCriptum à multis legi, traditur in *C. Plinii secundi lib. 4. de re med. cap. 4.* tria coriandri grana tertianas excludere ante accessionem si fuerint devorata. Iisdem quoque repellendis efficax esse coriandrum ante Solis ortum ignoranti cervicali viride subjectum; quod *Æmilius Macer de herbar. virt.* sic expressit:

A multis scriptum legitur, febris ante tremorem
si tria grana voret coriandri seminis æger,
evadet febrem, cui dat lux tertia nomen.
Præstat idem lectum coriandrum mane, priusquam
Sol surgat, cervicali si subditur ægri.

Sed trium istorum granorum usus quod tanta præstare valeat, nemo facilè sibi persuaderi patietur, & potius, ut & cætera, superstitionem aliquam redolet. Magis superstitiosa sunt, quæ de ejusdem vi antifebrili *L. Apulejus cap. 103.* protulit. Majori fide nititur præsens Observatio, in qua semen coriandri, magnâ dosi adhibitum, partium suarum tenuitate aut volatilitate, lympham in acorem vergentem & viscidam corrigendo, febrem aliquando domare posse credibile est. Qua etiam ratione *Sim. Setho de aliment. facult. lit. k. 19.* ventriculum roborare, & *Hippocrati* etiam *lib. de affect.* ori ventriculi gratum esse dicitur. Quin & *Galenus lib. 8. cap. 4. de comp. med. s. l.* ructu acido affectis coriandrum cochlearii mensurâ, ex *Archigene* commendat. Curiosum esse videtur, quod in *Jatrosoph. miscell. Joh. Bapt. Sitoni tract. 25.* invenitur; dum coriandri seminis naturam ad aromatis & alexipharmaci prærogativam accedere innuit; per semen non externum corticem sed internum nucleatum, humidi & oleosi modicum quid habentem, i. e. medullam intelligens; cum illud alterum, putaminis nomine ipsi insignitum, nullius ex se odoris sit, mentem commoveat, viscera molestet, & homini ferè venenum exsistat, cujus solius intuitu præparatio illa in pharmacopoliis usitata præscribatur. Sed uti medullam illam in coriandro revera aromaticam esse, cortice nullo vel exiguo sapore & virtute prædito, *Sitono* largiamur, propterea tamen hujus corticis tam periculosum usum exsistere nemo facilè credet, præsertim cum Coriandrum exsiccatum ab omni noxa jamdudum experientiâ vindicaverit.

[*L. Schröck, L. F.*]

OBSER-

OBSERVATIO LXXXVI.
D. JOSEPHI LANZONI.
De
Cephalalgia capitis vulnere curata.

FAber lignarius quidam cephalalgia per tres menſes affectus, varia expertus eſt remedia, quæ tamen omnia fruſtranea fuêre. Caſu autem cecidit ſuper caput ejus lapis è feneſtra cujusdam domus, caputque læſit, ſine tamen cranii læſione. Vulnus ordinarâ methodo curatum eſt; ſicque Patiens & à vulnere, & à cephalalgia ſanus evaſit. Sic me legiſſe recordor apud *Adolph. Brachelium in hiſtor. ſui tempor. ad ann. 1635. pag. m. 27.* partis ſecundæ, Adoleſcentem ſtomachi languore ac vomitu affectum fuiſſe, qui, immiſſo per œſophagum in ventriculum cultello, & è ventriculo à perito Chirurgo ope vulneris arte facti, extracto, poſt vulneris ſanationem, etiam à ſtomachi languore ac vomitu convaluit; ſectio autem iſta infra coſtas ſiniſtri lateris facta fuit.

OBSERVATIO LXXXVII.
D. JOSEPHI LANZONI.
De
Cœcitate ex adſtricta dyſenteria.

NObilis quidam Vir 38. annum agens, gracilis habitus, ad iram pronus dyſenteria corripitur ſæva, morbo ſcilicet magno, & periculi pleno, longo, laborioſo, & letali ab *Hippocrate* dicto, ſi tertium gradum attigerit. Vocat ipſe turpem pſeudomedicum, qui ut cito ſanaret hunc Illuſtriſſ. virum, ſummè adſtringentia propinat remedia; At ceſſante alvi cruento fluxu, dolores circa articulos inſurgunt; anodynis ungit Medicus affectas partes; & patiens paucos

paucos poſt dies oculorum afficitur dolore ac inflammatione, quam cœcitas ſequuta eſt, quæ multis adhibitis remediis à doctiſſimis etiam Medicis rectè adminiſtratis adhuc non ceſſat.

OBSERVATIO LXXXVIII.
D. JOSEPHI LANZONI.
De
Vomitu & ſingultu ex Venere.

MIhi retulit Civis quidam Mantuanus, ſe fratrem annorum 30. habere, qui quotiescunque in clinopali ſe exercet, poſt dulces Veneris guſtatus vomitu tentatur, & materias flavas amaricantes ejicit ad pondus unciarum duarum. Et ego olim me vidiſſe Hebræum recordor, poſt coitum ſingultu affectum per ſemihoræ ſpatium durante.

OBSERVATIO LXXXIX.
D. JOSEPHI LANZONI.
De
Muliere gravida epileptica.

UXor Civis cujusdam noſtri Ferrarienſis, annorum 26. temperiei birioſæ, trium filiorum parens, quotiescunque gravida eſt, ſontica paſſione afficitur bis in menſe, transacto autem nono menſe & partu finito, ab epilepſia liberatur, & pro ſigno infallibili (ut ipſa ait) novæ conceptionis ipſi eſt epilepticus inſultus: Modò eſt gravida, & ego obſervavi verè ipſam epilepſia affici, nam levi cauſa in iram erumpit, ex improviſo in terram cadit, ſpuma ex ore exit, violenta concuſſione totum corpus quatitur, membra modò inordinatè retrahuntur, modò diſtenduntur, in ſe autem reverſa non recordatur eorũ quæ ab aſſiſtentibus fuerunt peracta. Multa adhibita fuere remedia, ſed omnia fruſtra; nunc

nunc etiam epileptica & quinquemeſtris gravida vivit, ſemper rubore genarum ac capitis calore moleſtata.

SCHOLIUM.

INfeſtum hoc factæ conceptionis ſignum, ſanguini bilioſô ſive particulis acribus & irritantibus prædito, qui tempore graviditatis per conſuetum menſtruum fluxum non depletur, atque ita epilepticos inſultus, copiâ ſuâ infeſtus, excitat, videtur adſcribendum. Plura alia ſingularia ingravidationis ſigna occurrunt. Prout in *Ann. III. Dec. I. harum Ephem. obſ. 148.* gravida producitur, cui nunquam, niſi cum prægnans eſſet, menſes fluxerunt, ita ut cum hi fluere inciperent, jam certa de impregnatione eſſet. De ſudore totius corporis, qui aliàs in uno tantùm latere profluere ſolebat, videatur *Ann. II. Dec. II. obſ. 126. Nob. D. Hannemannus in Act. medd. Hafn. Barthol. Vol. 3. obſ. 17.* uxorem ſuam ex ceſſante odontalgia, quâ non gravida plurimum torqueatur, ſimile indicium habere teſtatur; & Exc. *D. Vit. Riedlin obſ. med. 98.* ſomni meridiani mentionem facit, qui certum conceptionis ſignum in quadam fuerit.

[*L. Schröck, L. F.*]

OBSERVATIO XC.
D. JOSEPHI LANZONI.
Mira calculorum excretio.

SUpra laudatus *D. Paul. Mar. Terzagus* mihi nuper per literas communicavit ſequentes de calculis obſervationes: Menſe Julio A. 1691. Monialis annorum 19. intra octo dierum ſpatium 79. calculos depoſuit, quorum aliqui pondus trium denariorum æquabant; duo autem erant longitudinis & latitudinis ungulæ mediani digiti, in quibus lucidæ apparebant atomi; cæteri autem calculi colore variabant, aſt illi, qui milii granum æquabant, non fuere nume-

rati, sed cum arenulis abjecti. Porrò Concionator quidam totius Quadragesimæ tempore 50. exclusit calculos, inter quos unus erat curiosæ figuræ; sceptrum enim Turcicum repræsentabat, in cujus summitate semiluna conspiciebatur. Tandem in vesica fellea cujusdam cadaveris humani reperti fuerunt 80. lapilli lucidissimi, nigri coloris.

OBSERVATIO XCI.
D. JOSEPHI LANZONI.
De Puero Diabete laborante.

PUer erat septennis, temperiei calidæ & humidæ, qui post scabiem, quæ sponte evanuit, urinæ magnam quantitatem mingere cœpit, ita ut ejus quantitas per multas libras excederet potus quantitatem; urina verò à Curiosis bis & ter ponderata libr. 20. pondus quotidie æquabat. Attamen lege artis nostræ curatus in fine mensis convaluit. Sic me legisse recordor apud *Schenckium*, *Cardanum*, aliosque, puellam quandam passam olim fuisse tale urinæ profluvium, ita ut singulis diebus libras 36. ejus emingeret, idque spatio duorum mensium, & tamen quotidie non assumebat pro cibo & potu nisi ad summum libras septem. Qua autem ratione urina, seu aqua in tanta copia egredi queat, inquirere mihi nunc placet. Cogitavi enim in puero ac puella supra dictis, potuisse à nimio calore colliquari sanguinem, ac secundum majorem sui partem in aquosum laticem verti; Credidi insuper potuisse dilatari vasa cum emulgentia, tum lymphatica, tum ea quæ sunt à ventriculo ad renes; Pariter putavi totum ferè potum ac cibum in aqueum humorem potuisse reduci. Verùm istis omnibus unitis, nec decimam aquæ egredientis partem æquare potui. Insuper admisi & intemperiem renum & viscerum cum Antiquis, & vitriolico austera ac

funden-

fundentia fermenta cum Recentioribus. At hæc omnia convincunt equidem materias, quæ in corpore ſunt, poſſe fundi, colliquari ac egredi, ſed non convincunt id quod non eſt poſſe diffluere. Cùm igitur interior cauſa non ſit demonſtrabilis, ad cauſam exteriorem confugiendum eſt, concludendumque, ab aëre denſo & humido, plurimaque aqua vaporibusque referto, pendere; Aër enim aquoſis illis vaporibus imprægnatus, in pulmones delatus, immediatè ſanguini immergebatur, ac nimiam aquæ quantitatem in eo deponebat, ſicq; ad renes delatus ſanguis aquam jam ſuſceptam dimittebat. Cur autem in his potius quàm aliis ibidem degentibus contigerint iſti affectus, recurrendum ad peculiarem iſtorum patientum conſtitutionem. Suſpicari autem quis poteſt, quod cum in hiſce morbis ingens ſitis adſit, patientes iſti ingentem aquæ quantitatem furtim potarint; ſicque hæc promptior cauſa videtur; nam quò plus ſunt potæ, plus ſitiuntur aquæ.

OBSERVATIO XCII.
D. JOSEPHI LANZONI.
De
Fluxu menſtruo imminuto hirudinum appoſitione curato.

FOrmoſa Virgo Bononienſis, annorum 22. parum felici prædita ſanitate, continuo capitis dolore afficiebatur, qui tempore menſtruæ purgationis imminutæ magis exacerbabatur; tandem ſequuta eſt febris lenta cum nauſea & alvi ſtypticitate. Me in conſilium vocaverunt Parentes, & varia medicamina ſecundùm artis leges exhibui, ſed omnia fruſtra. Ultimo propoſui hirudines utero apponendas; quod remedii genus ægrè admiſit patiens, & tamen appoſitis internæ uteri parti duabus hirudinibus, eodem modo, ac eadem arte, quam olim docuit in ſuis Progymnaſmatibus *Hie-*

ron. Nigrisolus, Medicus noster Ferrar. melius Juvencula se habere incepit, paucisque elapsis diebus omnino sanata fuit. Domesticos tamen monui ac hortatus fui, ut Virginem sponso conjungerent, quò constantiori frueretur sanitate. Et hisce diebus intellexi, ipsàm desponsatam jam esse, imò gravidam, nec unquam amplius passam fuisse nec minimum quidem capitis dolorem.

SCHOLIUM.

Cum hirudinum morsus non aliud quid præstet, quàm reliquæ vasorum sanguiferorum per ferrum apertiones, quomodo illarum utero adplicatio in fluxu menstruo imminuto prodesse queat, neminem latere potest. *Zacutus Lusit. lib. 1. de medd. princip. hist. obs. 4.* cum in retentis menstruis non abs re, ob mutuum inter anum & uterum, ratione viciniæ & vasorum communionis, consensum, hirudines hæmorrhoidalibus vasis affigi pronunciasset (id quod etiam *Hier Fabricius ab Aquapendente* singulari observatione *tr. de chirurg. operat. p. m. 113.* comprobat) sequenti *observ. 5.* feminam ex menstruo vel puerperio retento phrenitide periculosè decumbentem, quatuor hirudinibus internæ uteri parti appositis, se curasse scribit. Memini tamen *D. Dominũ de Marchetis*, Professorem quondam Patavinum in publica lectione dixisse, quod in quodam MSto legerit, commendari hirudines cervici uteri in mensium suppressione adplicitas. Quod tamen ipsi displicebat, partim quod una hirudo ultra unciam unam sanguinis vix evacuet, partim id non fiat sine exulceratione aut dolore, cum cervix speculo uterino dilatari pro adplicatione debeat. Nostris in regionibus vix centesima femina hoc remedii genus præ pudore esset in tali morbo admissura; ut Medicum de remediis aliis, efficaciter satis contra morbum istum operantibus, sollicitum magis esse deceat.

OBSER-

OBSERVATIO XCIII.
D. JOSEPHI LANZONI.
De
Variolis in Vetula.

ME legiſſe recordor apud *Franc. Ignat. Thiermairium lib. 1. conſil.* Monialem 70. annorum, variolis laboraſſe, cui ſimiles obſervationes etiam leguntur apud Corn. Stalpartum van der Wiel, tom. II. obſervat. Egoque anno 1691. M. Septembri vidi feminam 72. annorum, variolis in magna etiam copia correptam, quæ in ſeptimæ diei principio mortua eſt.

OBSERVATIO XCIV.
D. JOSEPHI LANZONI.
De
Remedio Arthritidis prodigioſo.

PEdum Præfectum jam per tres ſeptimanas peſſimè à podagra habitum, ſolâ nive, tam eandem affricando, quàm ſuper eam nudo pede ambulando convaluiſſe refert *D. Jo. Nic. Pechlinus lib. 2. obſerv. med. 28.* Egoque notavi Religioſum quendam maximè podagra affectum, doloribusque ſævis cruciatum, qui deſperatione ductus aquam gelidam poſtulavit; quam famulus cum conceſſiſſet, ipſe pedes affectos unda gelida perfuſit, & paucos poſt horas liber à dolore evaſit, fluxioque podagrica evanuit.

SCHOLIUM

DE aquæ frigidæ in podagra utilitate etiam quædam habet *Anni Ephem. præcedent. obſervatio 176.* Prolixius autem materiam hanc tractat, atque tum authoritate antiquiorum recentiorumque Medicorum, tum rationibus, nivis,

frigidæque in hoc adfectu usum monstrat *D. Thom. Bartholinus tract. de nivis usu cap. 28.*

[*L. Schröck, L. F.*]

OBSERVATIO XCV.
D. JOSEPHI LANZONI.
De
Fistula curata.

SIsto hîc historiam curiosam mihi per literas communicatam ab Eruditissimo *D. Joh. Cosmo Bonomo*, Serenisſ. Electricis Palatinæ Archiatro, de fistula curata. Literæ autem ipsæ hæc habent: Nel nostro publico Ospedal di Livorno questa settimana è occorso il tirar fuori d'una ferita sotto l'omoplata nella spalla destra di un Soldato una candeletta di lunghezza otto deti, che da venti mesi in qua v'era stata messa, e non piu trovata, ne tanpocho pensata che vi fosse, solo attribuendo la continuatione della fistola alla cattiva qualità della ferita, che haveva reso il patiente quasi gobbo, mà apena estratta la candeletta ò moccolo immediatamente tornò ad alzarsi & à drizzarsi come in tempo di salute, & ora à momenti si rende guarito.

OBSERVATIO XCVI.
D. FRANCISCI JUSTINI.
Ophthalmiâ nive curata.

JUvenis 25. annum agens, temperamenti calidi & humidi, hyeme transactâ, ophthalmia dextri oculi adeo graviter laborans, ut de visu periclitaretur, sævisque etiam ita afficiebatur doloribus, ut diu noctuq; dormire non posset; unde cùm me accersisset, exquisita instituta victus ratione, venam statim in cubito dextro incidere, sequenti autem die aquas ophthalmicas applicare jussi, sed magis

magis inde dolores augebantur, & ſic impatiens deſperatusque ob ſuam ſalutem æger, quotidie nova à me petebat remedia; unde permotus illius importunitate, aliquantulum nivis oculo adplicare juſſi, fretus tamen authoritate *Thom. Bartholini, qui libr. de nivis uſu med. cap. 25. dicit; Oculorum inflammationem & exinde exortos dolores nullo alio remediorum genere ſedare nuper potuit vir nive candidior, & illuſtrior M. Eraſmus Pauli f. Windingius, Regius Profeſſor, affinis & Collega noſter inter primos æſtimandus, quàm nivis globulo quem in horto obambulans applicui.* Applicata igitur nive ſtatim dolores conquieverunt, ophthalmia evanuit, ſanusque æger noſter evaſit.

OBSERVATIO XCVII.
D. SALOMONIS REISELII.
Cornea multiplex.

CORneam oculi tunicam non ſimplicem eſſe, ſed in laminas dividi, plerique Anatomici aſſeruerunt. *Hippocrates Cous* ipſe *lib. de Principiis* (meliùs quam Carnibus) *cap. 18.* poſtquam de cornea locutus eſſet, hæc ſubdit verba. πολλὰ δὲ ταῦτ' ἐςὶ τὰ δέρματα, πρὸ τοῦ ὁρέοντος διαφανέος, ὁκοῖόν περ αὐτό ἐςιν. Quæ vertit *Janus Cornarius*, & ex eo *Lindenius; Sunt autem multæ hæ tunicæ præ oculis pellucida, quales ipſi exiſtunt:* Sed *Anutius Foëſius* ſic: *quæ oculi pellucido prætenduntur, ipſiſque ſunt ſimiles.* Quamvis verò ex iſtis verbis *Fortunatus Plempius Ophthalmograph. lib. 1. cap. 9.* audacter ſtatuat, *multas ſive laminas ſive cortices corneæ Hippocrati fuiſſe exploratos;* dubitanter tamen *Foëſius in notis* de ſenſu Hippocratico loquitur ad verba πρὸ τοῦ ὁ·έοντος διαφανέος. Διαφανέα, inquit, *legunt alia exemplaria, quæ ſecuti ſunt Cornarius & Calvus. Sive igitur de multis tunicis, quæ cryſtallino humori prætenduntur, accipiatur, ſive de cornea tunica, quæ in multas*

tas

tas veluti laminas secatur, eæ omnes sunt pellucidæ, ὁκοῖόν περ αὐτό ἐστι, *quale pellucidum ipsum existit, quanquam illud ad oculos refert Cornarius.* Interim tamen *Foesius* ipse expressè dicit, *corneam in multas veluti laminas secari.*

Quod *Galenus* etiam corneæ tunicas multiplices assignarit, ex *F. Plempio l. c.* videtur colligi, nam asserit *corneam & sclerotin differre solùm attenuatione atque expolitione velut adamas politus limatusque à rudi adhuc & scabro, ut è fodinis eruitur, aut qualiter summa pars bubuli cornu lucens & lævis à basi sua corio propinqua aspera, tristi & luridâ*, inquiens porrò, *A qua opinatione mea non videtur alienus Galenus lib. 10. de off. part. cap. 3. ubi ait sapientissimam naturam anteriore parte limasse crassam densamque tunicam, fecisseque qualia sunt cornua accuratè rasa & attenuata. Quod quanquam ita sit* (pergit *Plempius*) *non simplex tamen hoc ipso in loco est cornea, sed multiplex: in cortices enim quatuor divisa alii alium obductos, sicut in cepullis; quos si libet separare, non admodum id fuerit laboriosæ operæ negotium. Illis quatuor laminis, ait Rufus lib. 1. cap. 5. superincumbere epidermida cæteris longè tenuiorem, quem locum miserè intelligens Placentinus falsò nobis obtrudit, à Rufo hic adnatam tunicam per epidermida designari.* Hactenus *Plempius.* Cujus cum *Rufo* sententiam hic assumimus, quia nec in *Galeno* invenimus, nec *Rufum* ad manus habemus. (*a*) *Rufum* hunc sequuntur Moderni Anatomici. *Andreas Vesalius de hum. corp. fabrica lib. 7. c. 12. p. 805.* scribit. *Neque hæc præsentis tunicæ pars cornu in luciditate, qua id etiam superat solùm respondet, verùm & substantia quoque: est enim hæc tunicæ pars cornu modo dura, & cornu instar in laminas dividi radique potest, perinde ac si ex laminis aliquot seu squamis invicem compactis constitueretur. Itaque hinc est in oculariorum medicorum cura, quæ senibus hanc tunicæ partem attenuari præcipit, quam à tanta cum cornu similitudine* κερατοειδῆ *Græci, nos verò corneam nominamus.*

Andr.

Andr. Laurentius Hist. Anatom. lib. 11. c. 6. similia habet. *Secunda tunica* κεράτοειδὴς *dicitur &* σκληρώδης, *cornea & dura, quod duritie & pelluciditate cornu prætenue & accuratè politum ac derasum referat; vel quod, ut voluit Ruffus, cornu instar in laminas dissolvatur, pluribus enim ceu corticibus constare dicitur.*

Hier. Fabricius ab Aquapendente audiatur. Is *de Oculo visus organo part. 1. cap. 2.* ita. *Ruffus hanc tunicam corneam dictam voluit, aut propter firmitatem, aut quoniam interiùs conditus humor per hanc tanquam per corniculum seu laternam translucet: aut quod instar cornu in corpuscula ctedonas vocata scilicet fibras aut filamenta aut laminas resolvitur.* Et mox: *Et quamvis tenuis sit tunica ut diaphana sit, non tamen simplex censenda est, sed triplex, quadruplexque conspicitur, quasi ex pluribus corticibus constare videatur, cum laminæ, quarum una alteri superposita est valideque adhæret, multæ sint, quas si quis invicem separare velit forficis mucrone, aut exigui cultri acie ad circumferentiam corneam præcidat, postea unguibus separet, quatuor enim tunicas non difficulter efficiet: quas etiam cultro acutissimo separabit in suo situ cornea remanente. Quibus omnibus, ut ait Ruffus lib. 1. cap. 5. vocata epidermis superincumbit, cæteris laminis longè tenuior. (b) Hæc est illa corneæ cuticula, quam una cum reliqua senecta serpentes quotannis abjicere, pluries ego ostendi.* Idem *part. 3. cap. 2. In Corneæ utilitatibus. Eandem ob causam etiam multiplex existit, hoc est, ex quatuor tunicis conflata, ut cum extra pulveri fumoque ac multis lædentibus esset obvia; si fortè fortuna aut ab his, aut ab illis, quæ intrinsecus nocere possunt, nimirum internis humoribus, una tunica erosa aut labefactata esset, secunda & reliquæ sufficerent ad crystallini tutelam.*

Th. Bartholinus Anatom. Reform. lib. 3. c. 8. Hujus partem anteriorem vocant tunicam corneam, quia est sicut cornu politum & pellucidum: potest enim in plures partes distrahi (& laminas

minas quatuor, quibus epidermis imponitur, involvitque totum oculum anteriorem.)

Guil. Briggs Ophthalmograph. pag. 15. Cornea è tribus tendinibus seu lamellis constat, quæ in oculo cocto vel bovino recens extracto facilè separantur. Denique legatur *Anton. Leeuwenhoeck in Epistola data 14. Apr. 1684. impressaque in Actis Angl. num. 165. cent. 3. Nuper admodum oculi bovini corneam in septem membranas distinctas divisi, sed extremè tenues, in quarum qualibet multæ fibræ claræ & transparentes erant intertextæ, quarum plurimas vasa sanguinea esse conjicio, sed adeo exilia, ut globulos sanguinis rubedinem causantes non admittant.*

Audivimus itaque *Corneæ tunicas* ab *Hippocrate multas, à Laurentio, Vesalio, Plempio, Bartholino* cum *Ruffo quatuor, à Briggs tres, à Leeuwenhoeck septem* esse numeratas. Ego dum oculum bovinum in spiritu vini aqua misto infusum & semicoctum detinerem, ut tunicas alio fini speculari, diutiusque servare possem, observavi 18. Decembr. 1691. corneam ex plurimis laminis sibi invicem superstratis compositam, earumque tum octo explicavi & numeravi, simul animadvertens, plures posse inveniri, quod explicationem non tam accuratè administraverim: cui verò explicationi ansam dedit prima lamina à spiritu vini per macerationem facta mollis, tenera, opaca, rupta, & sponte alicubi separata, post quam &c. reliquæ eo magis pellucidiores, donec ultima planè perspicua fuerit visa, sunt observatæ. Hinc cum genero meo Dn. D. *Joh. Jacobo Bachmanno*, ne mihi solus fiderem, 12. Januar. 1692. diligentius & explicavi, & quatuordecim numeravi.

Quin autem in plures lamellas possit separari, nullus dubito, modo quis patientia illa velit uti ad separationem accuratiorem: quod & alio tempore tentabo, & aliis oculatioribus examinandum relinquo. Certis tamen circumstantiis quoad tempus, præparationem, instrumenta, repetitisque

que vicibus opus eſt; cum certum ſit aliquando vel obſervari vel non poſſe eundem caſum vel hiſtoriam: nam & in coćto alia res eſt, quam in crudo. *Ita Plempius lib. 1. c. 19.* affirmat, *Optici nervi foramen* (etiam juxta *Galenum*) *non poſſe obſervari, niſi ſit magnum animal, nuper mactatum & clara adſit lux.* Additque adhuc *tria requiſita, ut acutiſſimo cultello diſſecetur nervus, ut ne comprimatur vel extendatur, & ut ultra coitionem dividatur.*

Non poſſum ultimò præterire, quod aliquot dubia mihi occurrant in textus Hippocratici ſupra allegati fere integro capite.

Nam ſi verſus 8. de verbo ad verbum eſt vertendus, ita ſonat. Multæ autem ſunt tunicæ hæ (vel tales) præ oculo (aut oculi) pellucido, quale utique ipſum eſt: ut ſenſus ſit: Sunt autem multæ in cornea tunicæ, quæ ante pellucidum ſitæ ſunt, tam pellucidæ, ita conſtitutæ, tamque multiplices, quale ipſum eſt pellucidum, ſeu cryſtallinus humor; Dato enim, quod per pellucidum cryſtallinus humor ſignificetur, & quod cryſtallinus conſtet ex lamellis ſeu bracteis invicem ſibi impoſitis pluribus, ſequitur Corneæ tunicas æquè pellucidas & multiplices eſſe, ut cryſtallini: quod *Foëſius* non obſcurè videtur ſuſpicari, dum *tunicas, quæ pellucido prætenduntur, ſimiles ipſi eſſe vertit.*

Quod verò de cornea tunica ut antea, ita in his verbis locutus ſit *Hippocrates*, ex deſcriptione patet, quæ eſt, *quod aëri obverſetur, & in quam venti irruunt.* Cornea ſiquidem exterius poſita, & externis aëris atque ventorum injuriis ante pellucidum expoſita eſt. Non enim de iride, quæ quidem cryſtallino prætenditur, ſed non eſt pellucida, nec aëri obverſatur, poteſt dici.

Quod etiam per pellucidum humor cryſtallinus abſolutè intelligatur, vult *Plempius d. l.* ejusque ſententiam confirmare videtur ratio *Hippocratis*, quod in pellucido hoc lumen & ſplendida cuncta relucent, (aut lucem reflectant) quod non

nisi de crystallino humore visionis præcipuo organo dicendum est. Quanquam enim per oculi pellucidum non incongruè possit comprehendi totum illud intra albuginem è longinquo apparens nigrum, ex cornea exteriori translucida, substrata iride colorata & pupilla nigra concretum. Imo quamvis non negandum sit in cornea, aqueo, crystallino & vitreo humore singulas refractiones fieri radiorum luminosorum, tamen ea, quæ in crystallino fit ut maxima & præcipua solum attenditur reliquis & omnibus pro unica numeratis uti *Cartesius* vult. *An verò & qualis sit in singulis oculi partibus diaphanis refractio, inquirit P. Joannes Zahn Oculi artificialis fundam. 1. Syntagm. 1. cap. 5.* qui consulatur.

In pellucido autem hoc, sive totum hoc concretum, sive crystallinum solum intelligas, lumen & splendida seu luminosa omnia reflexa ab objectis illuminatis demum post refractionem in pellucido factam in retina relucere & sentiri hodie ab omnibus Opticis conceditur. Condonandum itaque est *Hippocrati* & *Interpretibus* ipsius, quod nondum noverint accuratiùs hodie inventam & demonstratam visionis rationem, utut adhuc quæri possit, an non per verbum ἀνταυγέει & refractio simul & reflexio, ut relucentia intelligi possit.

Quod crystallinus humor ex innumeris sibi invicem substratis bracteis seu lamellis, seu corticibus compositus sit, iisq; facile separabilibus, velut in cepis, vitro Muscovitico, lapide bezoardico, aliisq; tam pretiosis quam ignobilibus lapidibus, & cocto ovi vitello, qui tandem in succini egregium splendorem exsiccatur & indurescit, notamus, facile quivis in exsiccata illa gemma sine vel cum coctione animadvertere potest: quam texturam & *Th. Bartholinus*, & *Ant. Leeuvenhoeck* observarunt. Ille ita describit *Anatom. Ref. l. 3. c. 8. Compositus videtur ex subtilissimis membranulis. Ex αὐτοψίᾳ id probat Kolhansius. Vidi in balænæ crystallino exsiccato sensim decorticari velut talcum in laminulas splendentes. In siccis verum id esse*

potest,

potest, & à calore exsiccatis. Hic multò accuratiùs *in Epistola* superiùs citata designat: quod *ex pluribus portionibus orbicularibus squamosis sibi invicem superincumbentibus & à centro initia sua capientibus consistat, quæ portiones omnes dein ex globulis crystallinis constent.* Comparat postea, *portiones has squamosas cum globo ex pluribus schedulis chartæ tenuioris sibi invicem incumbentibus composito, & ita quidem, ut qualibet scheda seu squama dein porrò ex totidem partibus constet, quot lineæ in globo ab uno polo versus alterum tendentes duci possunt. Hippocrati* adeoque & hujus texturæ cognitio non est detrahenda, præsertim quando *cap. 18. v. 20.* de humore glutinoso oculi, qui sanè est crystallinus ipse scribit. *Siquidem adhuc calidus fuerit, liquidus est. Postquam verò perfrigeratus est, siccus evadit, velut thus transparens.* Quod certè quivis & experiri & concedere debet in exsiccata hac gemma, in eaque notare lamellarum ordinem. Immò cum Princeps hic Medicorum hanc glacialis humoris, quo titulo etiam donatur, constitutionem & splendorem observavit, sine dubio etiam ejus in laminas distinctionem vidit.

Si quæritur ubi & quid *Hippocrates* de aliarum tunicarum ratione dixerit, veluti versu 9. cap. 18. citat; recurrendū est ad priora. Videatur *cap. 2. v. 13.* quando scribit. *Ejus frigidi quantum circum circa glutinosissimum erat, à calido exassatum, membrana evasit.* & *cap. 10. v. 21. Cæterum ea gratia plura dixi, ut ostenderem, quod extremum corporis ad aërem conversum necessariò pelliculam inducit, præ frigido & ventis impetentibus.* Hæremus denique in vero sensu verborum vers. ejusd. τὸ πρὸς τῆ ἠέρος πρὸς ὃ προσβάλλει τὰ πνεύματα: quæ *Cornarius* vertit; *quod ad aërem vergit, ad quod venti ac flatus irruunt: Foesius* verò, *quæ aëri obversatur, & ad quam venti ingruunt,* quærimus enim, an ad τὸ διαφανὲς τῆ ὀφθαλμῆ, an ad τὸ δέρμα sint trahenda? Si ad διαφανὲς, idque vel pro crystallino solo, vel pro omnibus pellucidis humoribus sumatur, non convenit situi aut structuræ oculi. Si ad τὸ δέρμα, verisimilius est:

Cornea enim aëri & ventis est exposita. Itaque præferenda est Foësiana interpretatio.

[*D. 13. Martii 1692. Stutgardiâ August. Vind. missa.*]

SCHOLIUM.

(*a*) UT voluntati Nobilissimi Dn. Autoris satisfaciam, pauca quædam subjungere liceat; & quidem *Galenum* de quatuor illis corneæ tunicæ laminis nihil tradidisse invenio: Quamvis enim *tr. de anat. vivor. cap. 1.* eandem verè ex tunicis quatuor subtilibus, quæ sint cortices superimpositi, constare, propter firmitudinem & tutelam, scribatur; idque *cap. seq. de anat. ocul.* repetatur; cùm tamen inter spurios ille reponatur liber, huc trahi non potest. Apud *Ruffum* pariter tum *lib. 1. de corp. hum. part. appell. cap. 5.* tum *lib. 2. cap. 3.* de quatuor hisce laminis altum est silentium; quamvis in plures fibras eam dividi posse *cit. lib. 2. c. 3.* doceat, dum corneam vocari scribit, aut propter firmitatem, aut quoniam interiùs conditus humor per hanc tanquam per corniculum pelluceat, aut quod instar cornuum in corpuscula κῆηδόνας vocata resolvatur; κῆηδόνας enim fibras aut filamenta interpretantur; prout etiam apud *Hippocratem tr. de corde* hac voce valvularum cordis extremitates, in cordis substantiam implantatæ, verè fibrosæ & filamentosæ, veniunt.

(*b*) In literis ad me datis Ill. *D. Reiselius*, de Epidermide quidem adnotare se quædam voluisse monuit, quia ipsi non placeat nec occurrat, quomodo istam in cornea invenire possit, *præsertim*, addens, *quando ipsius Ruffi librum non habuerim. Eruitur enim aliquando alia mens ex autore ipso, quam alii sumsêre.* Et verè laudatiss. Dn. Autor adsensum meretur. *Ruffus* enim *cit. lib. 1. c. 5.* de prima oculorum tunica verba faciens, eam duabus naturis præditam, duo quoque nomina gerere innuit, ex *Jul. Pauli Crassi* interpretatione, addens: *κεραῖοειδὴς cornu formam habens in medio & usq; ad iridem, (hac*

enim

enim ejus particula expolitis cornubus assimilatur,) candida verò est altera pars omnis, qualis & adspicitur: nihil media (i. e. corneæ) *natura neque colore similis;* hinc mox subjungit: *ipsi autem vocata ἐπιδερμὶς superincumbit;* quod de candida eum intelligi velle, tum connexio cum præcedentibus, tum sequentia verba fidem faciunt: *qua in juvenibus & senioribus, & in affectu qui χήμωσις, Unguis dicitur, abscedente atque elata, rufus color cernitur.* Χήμωσις autem adfectus albugineæ tunicæ vocatur, in quo album oculi intumescens nigro, i. e. corneæ, ita supereminet, ut hiatus cujusdam similitudo oriatur; Vid. *Joh. Gorræus lib. 22. Definit. medd.*

[L. Schröck, L. F.]

OBSERVATIO XCVIII.
D. SAMUELIS LEDELII.
Varia scorbuti facies.

NOn pauci inveniuntur, qui in oris hisce nostris neminem à scorbuto immunem esse, asserere non erubescunt. Hoc uti asserentibus relinquo; ita observanti occurret, aliâ apparere facie scorbutum in hocce, & aliâ in altero loco: hic graviora, illic mitiora ejus esse symptomata. In confinio Grunbergensi facilè Medicamentis reperi cedentia scorbutica mala, hîc Gorlicii autem, ubi jam dego, observavi morbos Chronicos & refractarios, scorbuto ortum debentes. An autem salubritas aëris, & victus, hic indictus dimittendus sit, dubito, quanquam falcem in alienam messem immittere nolim, quippe qui non civium, sed Nobilitatis sum Medicus. Vereor etiam ne vera dicendo irritem eos, qui de re alimentaria victum quærunt, quorum amplus hic numerus existit. Aëri inesse salubritatem hic loci, non penitus inficior, sabuleta autem & cautes plurimæ hinc inde surgentes, terram hanc nostram obsident, eapropter non ubique

bique ejusdem est bonitatis & dulcedinis, uti curiosa examinatio confirmat. Sed manum de hac tabula. Vir 30. annorum scorbuto admodùm obnoxius, erroribus in victu nimiū erat addictus, vinum enim adustum manè, & dein cerevisiam triticeam & fæculentam quotidiè ingurgitabat, omnemque ita diem cum sociis transigebat. Quod uti durabile esse nequibat, ita pedetentim ægrè habere incipiebat, nec tamen consvetæ luxuriæ valedicebat. Crescentibus itaque delictis, crescebat & pœna, subsequente nimirùm invaletudine. Cephalalgia primum erat malum, hanc excipiebat anorexia, sitis, obstructio alvi, & augmentum capessentibus hisce malis, tacitè sese immiscebant deliquia animi, multæque noctes insumebantur insomnes cum virium decrescentia. Dolor capitis hoc & illo die remittebat, ut urgentius tertio & quarto die excruciaret. Consumit itaque hoc modo aliquot septimanas, & diversorum implorat consilium Medicorum. Leninamen tandem quærit in thermis Hirschbergensibus, non ritè tamen præparato corpore. Intermittit equidem ab usu harum capitis dolorificus morbus, sed vix septimana post balneationem elapsa, recrudescit, & atrociùs sævire incipit reliquis stipatus symptomatibus ut fidis satellitibus, eapropter & meum petit auxilium. Interim vehementiora accedunt symptomata, visus nempe obfuscatio interrupta, ut & asthma convulsivum cum metu suffocationis. Aperientia martialia in liquida & solida forma data in principio bona nos sperare jubebant, sed spes concepta facilè evanescebat, dictis ægritudinibus de novo insurgentibus, quibus se associabat tumor pedum cum metu hydropis. Obviam ibam huic malo feliciter, omni tumore discusso, asthma tamen sæpè recrudescebat, ut & visus obscuritas interpolatè ingruens. Medicaminum pertæsus seponebat illa, genio indulgens, & rarò aliquid assumebat, nisi symptomate id extorquente. Asthma convulsivum dum ipsum aliquando graviter affligebat, ita etiam ut jam suffocandus videretur, en Natura in juvenili hocce corpore ulti-

ultimum veluti conatum monstratura hæmorrhagia narium copiosissima se alleviare studet, quæ per trihorium continuò durans nullis cedebat, etiam generosissimis remediis, nisi tædis sulphureis accensis, & naribus admotis, von angezündeten Schwefel-Lichtern. Confortantibus propinatis se admodum benè habere gaudebat, corpusque esse levius, spiritus agiliores, appetitum vegetum, & noctes quietiores asseverabat. Verum post quatuordecim dies, eadem aderat morbi facies, cum nova hæmorrhagia quæ neque internis neque externis admotis sisti poterat, imò opiata nil valebant, tandem jubebam, ut in ferrum candens guttulas sanguinis stillaret, & ipse vaporem inde excitatum naribus hauriret, quo ipso instar Circes baculo tacta subsistebat hæmorrhagia. Hoc exantlato paroxysmo omnia iterùm leviora. Quia autem latebat anguis in herba, ideo commemorabam periculum, & mortem obambulare ante fores, si recidivaret malum, quod & certo certius esse ipsi seriò per rationes confirmabam & hinc ad ulteriorem medicamentorum usum adhortabar. Verum nausea ob nimium Pharmacorum usum concepta, & sanitas ut sibi imaginabatur, tolerabilis, ipsum detinebat à continuatione curæ; inde sibi relictus per aliquot dies iterùm placidè & tranquillè, tanquam tutus vivebat. Uti autem scintilla latens, sibi relicta, tandem arrepta occasione, facilè vires acquirit, & in flammam erumpit ardentem: pari modo hic minera morbifica in visceribus latens, à cibis diversi succi, nec ubique laudabilis, prunisque tùm temporis maturis in copia assumptis excitata & irritata, ex improviso in perniciem ægroti assurgebat, insultumque epilepticum exprimebat, sat fortem, intrà horæ quadrantem tragœdiæ huic finem imponentem. Et ita firmum est hocce in scorbuticis:

Polypus ut formam, scorbutus sic quoq; versat.

OBSERVATIO XCIX.

D. SAMUELIS LEDELII.

Contagium.

CONtagii vires non ubique esse easdem, sequentia docebunt. Anno 1684. milites Cæsariani, Hungaria relicta, in inferiorem migrabant Silesiam, nostramque tum attingebant Grunbergam. Calore hypocausti, melioreque diæta militum pori aperiebantur, & morbi petechialis fomes, quem secum attulerant, sese explicabat & dilatabat, plures internecioni dans incolas utriusque sexus diversæque ætatis, ne ullo militum succumbente. Plerique meam petebant curam, & inter hos Comes de Rotthal: huic autem dum præsum curæ, Gorlicii, ut Phthisicus, obit frater meus medius, Fridericus, SS. Theologiæ Doctor, cujus exequiis me interesse jubebat fraternus amor. Absoluto itinere, noctu domum redux factus, maritam calore summo exagitatam in lecto invenio, ibidemque decumbo. Primo diluculo ad tres vocor petechiis laborantes personas, quarum duæ obibant, tertiâ convalescente. Per tres noctes cum marita in una commoror sponda, quia malignitas latens non admodum sese exerebat, remediis optimis propinatis, ipsaque morbi causam molestiis adscribebat domesticis, in mea absentia ab inquilinis excitatis. Quarta aurora maculæ subtilissimæ in pectore propullulabant, quibus conspectis stragulam muto, nec ullam alterationem sentio. An variæ curæ me tùm distrahentes cum domestica solicitudine circumstrepente, impediverint, quo minus in corpore meo contagium animari potuerit, an verò singularis DEI gratia me circumsepserit, hæreo, quia corpus νοσερὸν etiam circumporto. Privignæ maritus, ad uxoris tumulum peregrè accurrens; inficitur & obit: ejus marita & filiola eodem detinentur morbo & evadunt. Mater mea aliundè adveniens etiam corripitur & restituitur. Omnes hi

hi ceremoniis lugubribus intererant, quia corpus jam jam terræ erat mandatum. Ubinam autem contagium hæſerit, aut in quibus moleculis latuerit, ignoro, fortean in conclavi, quo decubuit mortua, & ubi convenimus, probè tamen & diligenter expurgare juſſi, ante acceſſum, omniaque exportare. Obibat Archipresbyter loci, alio tempore febre petechiali, huic cum Pharmacopola dies noctesque eram à miniſterio, ego ſanus evadebam, Pharmacopoeo eundem morbum deportante. Puto ergò ex hocce eruendum, Contagium, excepta DEI gratia, corpora tantùm occupare diſpoſita, proportionata, & pro capacitate nidi morbifici, gravius & levius furere, animoſitati item & libero animo multum in hoc paſſu eſſe adſcribendum. Metus pejor eſt peſtilitate, vulgi adagium, & veritati conſonum eſt.

OBSERVATIO C.
D. SAMUELIS LEDELII.
Epilepſia latens.

ANimi pathemata ultimæ caveæ inter ſex res non naturales à Medicis incluſa, ſi non prima, ſecunda tamen aut tertia eſſent locanda ſella. Eorum enim efficaciam deprædicant plures morbi, & inprimis innumerus à morborum contagioſorum vehementiâ enecatorum numerus. Quid tempore belli in obſidione item urbium & fortalitiorum ſequiori ſexui, dum ſarcinam geſtat conjugalem, obveniat mali, loquitur experientia, ſique diligenter annotarentur talia obvenientia, rem Medicam mirè augerent. Incendium Gorlicenſe, panico nos omnes exanimans terrore, aliquot exempla infelicis puerperii fœtuumque mortes exhibuit, ſiquidem & hoc è mea do familia. Uxor, tempore hujus incendii ad octavum erat prægnans menſem, & eundem perferebat terrorem, (licet miſericors DEUS & in Sorano, &

ab hocce me immunem reddiderit infortunio, quod hic omni deprædico laude, & summa gratiarum actione) qui paulò post, nova excitata flamma refricabatur. Legitimo tempore emenso, in auras exponebat puellam, ad visum sanam, ulla absque labe, radice morbi in cerebri latibulis hærente. Post aliquot septimanas dum vegetiorem se sistere debebat puella, nil nisi stupiditatem ostendebat, debilitatem item artuum, eorumq; teneritudinem. Præter hoc nil morbosi observabatur, nisi tormina intercurrentia, somnus brevis & interruptus, cum inquietudine noctium. Curæ domesticæ & aliquot novæ flammæ terrores, matrem lactantem non uno afficiebant modo, & nutrimentum fœtui subministrandum alterabant. Aliquando manè lenissimus observabatur paroxysmus epilepticus, nec ulli causæ prægressæ adscribi poterat, siquidem Mater per illos dies hilarioris erat mentis. Terrebat tamen nos, & malum altius hærere indicabat, id quod & ad medicamenta exhibenda me instigabat, omnique metu tandem nos exuebat, morbi vestigiis se non amplius prodentibus. Tempore dentitionis lenis de novo ingruebat insultus epilepticus, quem post paucos dies graviores, & numero plures excipiebant paroxysmi. Spiritus salis ammoniaci externè applicatus, primùm prodesse videbatur, ulterius autem adhibitus non item: substituebam tamen cum singulari euphoria oleum majoranæ, verùm reiteratus usus nos etiam derelinquebat, & lapis bezoardicus Orientalis solus datus, pausam paroxysmo injungebat. Eruptio trium dentium subsequebatur, & quia recidivam metuebam, generosa Epileptica per plures dies continuabam, puellaque alacrior nobis apparebat & vegetior, pedibus tamen adhuc infirma, cum somno turbulento. Sudor copiosissimus, diurnus & nocturnus aderat, præprimis circa caput, & talis qui singulis noctibus tria pulvinaria densissimè sero imbuebat: corpus tenellum, ob penuriam spirituum lucidorum & volatilium, pro ætate nimis erat ponderosum, caputque indies ferè augmentum capes-

ſere videbatur. Tubercula gingivarum dum eruptionem reliquorum dentium indicabant, & omnia ſalva credebamus, quia per geminum menſem benè vixerat, en derepentè guttulæ aliquot ſanguinis è dextro nare prorumpebant, quod eroſioni vaſculi adſcribebam, & varia interim meditabar: ſubſequens autem dies novam nobis ſiſtebat morbi Herculei invaſionem, levem equidem. Hoc viſo, omnem vitæ ſpem, quam antea conceperam, & ætate & medicamentis omnia ſuperari poſſe mihi perſuaſeram, penitus abjiciebam. Propinabam tamen varia, nihilq́ue intentatum relinquebam, ut ſalvarem Margaretham Theodoram noſtram: cinnabarina hic nihil ferè, unicornu Gronlandicum autem multa præſtabat, in mitigando malo, idq́ue erat trigeſima quinta ſeptimana. Quod in capite moleſtias aleret, ibiq́ue malum hæreret, inde colligebam, quia caput à latere ſæpiſſimè movebat ad latus, manusq́ue frequenter auribus admovebat, & easdem fricare intentabat. Per omnem vitam crebriores ſternutationes ipſam etiam exagitabant, quibus ſe interdum jungebat pituitoſus narium fluxus. In ultima invaſione ſummus calor corpuſculum urebat, vociferatio inopinata unico ſono interdum exaudiebatur, reſpiratio aderat anguſtior, lenes in facie convulſiones aliquando obſervabantur, & nondum exacto triduo obibat; ſingultu & convulſivo ventriculi motu ad ultimum mortis articulum continuante, & cum ipſa vita deſinente.

Sic

Semen morbi latuiſſe in corpore, viſum.

OBSERVATIO CI.
D. SAMUELIS LEDELII.
Ulcus annosum purgatione sublatum.

PUrgantia è Medicina relegare, est sanitati compedes injicere. Nimium hac nostra tempestate Medicina reformatur, & quisque pro suo genio & ingenio auget & minuit, metuendumque ne dum omnes ferè reformamus, planè eandem destruamus. Sed oculus ad metam! Pictor Grunbergæ Silesiorum ulcus gestarat in pede per plures annos, & erat constitutionis infirmæ nec admodum succosus, cumq; quodam tempore ægrè haberet, sumpserat à Pharmacopola purgans validissimum, quod copiosissimè corpus commovebat, & ad exclusionem humorum urgebat, cum displosione virium; & metu mortis. Meam proinde efflagitabat opem, quam accommodabam, fluxum sistendo, & confortantibus prospiciendo. Paucos intra dies vires recolligebat, ulcusque erat exsiccatum, per plures annos cum sanitate durans. Ita fortuitum erat proficuum. Morbos renitentes non semel vidi profligatos à vehementia purgationum. Tertio à Grunberga lapide habitabat rusticus Medicus, quem ut semi-Deum vulgus colebat, & in omnibus morbis diuturnis, ad viginti usque milliaria plures, pro consilio capiendo, adibant. Cura ejus erat evacuatoria, miscebat Electuaria purgantia cum aquis destillatis in sat larga quantitate: aliquot observavi restitutos, plures etiam morti traditos, quia una oberrabat chorda, & eadem methodo, & iisdem plerumque medicamentis ægros suos tractabat.

Sic plebs decepta recessit.

[Gorlicio Lusatorum Noribergam die 27. Martii 1692. missa.]

OBSER-

OBSERVATIO CII.
D. JOH. CHRISTIANI MACKII.
Arteriæ venosæ particulâ rejectâ magnum Pulmonis Vulnus curatum.

PRæmissum in Anno præcedente Octavo, Bohemum natione promissus Bohemus Nomine hîc sequitur, in Medio suo, ut ille in Infimo, Ventre monstrosi quid alens. Apud Practicos pro Regula semper est habita illa Bartholiniana ἐπίκρισις, quam annexit Cent. 5. Histor. Anatom. Vulnerati Pulmones curari possunt, nisi majora Vasa lædantur, id quod Obs. Foresti Hildani, Tulpii, Fontani propriisq; nempe dictâ 96. Cent. 5. & 98. Cent. 3. confirmat, quibus multæ aliæ superadduci possent. Ast Vulnus tantum, post tantam sanguinis excreti copiam, & post rejectam tàm notabilem Arteriæ particulam, si fuit curatum & curatus tot annos supervixit muniaq; sua obiit, confirmationis locô addi potest & debet Historia sequens. Statuarii, etiam nunc in Nepote ex Filio altero apud Nos celebratissimi, Filius, Annorum XXVI. ejusd. Artis Cultor strenuus, Juvenis robustus, magnus & ἐν τῇ εὐεξίᾳ γυμναστικός, Anno M. DC. LXX. mediô Februarii alvum depositurus Genubus innixus desidet & circa Cor sibi quid rumpi sentit, ad instar fili crassioris, simul exspuens in Nivem sanguinem floridissimum vidit, valdè commotus surgit ocyusq; hypocaustum repetit, inter spem & metum sanguinis recursum expectaturus. Post triduum & novum sputum cruentum, me convenit, Venulæ rupturam tacens, ut Ego Juveni Plethorico Venæ Sectionem & Diætam cum Electuario aliquo recommendarem: abit, paret, vivit felix, & post aliquot Menses Sponsalia publica lætus celebrat, interea nunquam non consciam sibi rupturam in animo volvens. Indicitur circa finem Octobris Dies Nuptialis & proclamatus Sponsum agere gestit, interim ædes ut exornentur

& Hypocaustum superius fornace unicè intentus, basin ferream (eine eiserne Blatte) ab area solus tollit, per aliquot gradus adportat (inde Robur æstimetur) pedibusque sive fulcris à figulo firmatis imponit, unde sanguinem in ore sentit & in scamnum prolapsus exclamat; Proh! Sanguis, sanguis redit! & dicto citiùs largiter adque levissimam Tussim largissimè profluentem videt. Accersitus Ego cum Chirurgo, aperimus Venam, interdicimus motum, ligamus, refrigeramus & modis quibus possumus omnibus fluxum sanguinis sistere tentamus, laboramus, non quidem sine fructu, sed sine duratione. Circa Vesperam enim, qui erat dies Saturni, redit malum sicque institutas proximè insequente Lunæ Die Nuptias larga hæcce sanguinis profusio interrumpit & de Septimana in Mensem & ex hoc in alium ipsas proscribit. Interim nemo non quæritur in auxilium, consulitur, rogatur & ad medendum cogitur; Sed omnia frustra! Post dies enim 3. 5. 8. 14. & plures recrudescit malum sanguisq; recurrit, ubi primò de Dolore gravativo circa Cordis scrobiculum & de Calore blando conqueritur Patiens, Vasculum simul arripit & ad faciliorem profusionem Corpus prædisponit, Libras 1. 2. 3. pluresve ad levissimam Tussim protrudens, unde ad usque novam (si ita loqui liceret) bene sese habebat, bene appetebat, ingerebat, digerebat, egerebat, dormiebat & medicamentis præscriptis statutô horæ momentô utebatur. Die xxv. Jan. Anni M. DC. LXXI. usque quo per intervalla sanguinis plus minúsve ejecerat & jam per xi. Dies planè restitârat, insurgit Tussis gravior crebriorque sine causa manifesta, & circa VI. vespertinam floridi Libram ferme ejicit, respirans tantillulum iterum tussire coactus sanguinem profundit &, digitô simul monstrans, infit; jetzt komet ein Droßelá / nempe Arteriæ venosæ particulam hancce (*vid. Fig. XVII.*) intendens, quam ℔iij. floridissimi sanguinis sequebantur cum notabili virium Animique prostratione, quem tamen aliquot dies restitante sanguine, resumebat servaturus semet rebus secundis, hinc

hinc Sponsæ vitæ periculum & metum semper diffitebatur, & factum quoque est, singulari DEI auxiliô & Gratiâ, ut post jam dictam profusionem ultimam curatus Die XVI. Septembr. Anni M. DC. LXXII. Nuptias publicè celebraret. Genuit Filios duos & Filiam, omnes nunc satis robustos & floridos. Ipse vixit sanus, nisi quòd labores quosvis subire & onera portare novæ hæmorrhagiæ metus prohiberet.

Medicamenta quæ exhibui tàm interna quàm externa enumerare omnia jam non vacat, inter illa tamen recommendanda habeo 1. *Spirit. Vitriol.* illud in Hæmorrhagia quacunque, certissimum Remedium. 2. *Pineatum nostrum*, quod ℞. Turion. Pini tenerr. Miiij. minutissimè concis. insperge Crem. Therm. Carol. Sulphur. crud. aa. ℥j. & superinfus. Vin. alb. aq. scabios. ad. ℔vj. coq. in vase duplici ad consumpt. part. trium & colat. factâ leni expressione servetur: interim ℞. Succ. ex seqq. recentibus, np. h. Scabios. heder. terr. Tussilag. Urtic. min. Sanic. Chelid. min. Auric. Mur. aa. ℥iiij. Tritic. Secal. aa. ℥vj Rad. fœnic. Enul. Alth. Malv. Torment. aa. ℥j. fl. acac. ℥ij. coq. lentè ad consumpt. aquositatis & depurat. m. c. præced. extr. Pin. & tandem adde fl. Sulphur. ʒiij Croc. ℈iiij. 3. *Electuarium seq.* ℞. Cons. ros. vet. ℥j. Veronic. Viol. Scabios. aa. ʒvj. Diacod. Mont. ℥j. Terr. Sigill. Croc. Mart. adstr. Lap. hæmat. aa. ℈ij. Ocul. Cancr. bol. arm. Sem. hyosc. aa. ʒß. c. Syr. papav. rh. misc. 4. Effumationes Chr. Benedicti in Theatr. Tabidor. præprimis tertiam p. m. 186. cui humidas jam præmissi, jam interposui, per infundibulum (cujus rostro fistula & huic alia usque ad decumbentis fauces imponebatur.) Pulmonibus admissam, ad cujus usum Patiens curiosissimus constrictionem Vulneris de die in diem describebat, quod ipsum Vulnus post ultimam eamque largissimam sanguinis cum Arteriola rejectionem, dicebat longum duos digiti sui articulos, quô tandem planè consolidatô Crustam etiam venturam nobis prædicebat, quam & ipsam longitudine ferè unius articuli digiti per Tussim rejiciebat, ipsâ simul remittente & sub-

ſequente indies magis ſenſibili virium reſtitutione & pro Matrimonio conſummando virtute ſatis felici. Verùm enim verò Charybdin prætervectus incidit in Scyllam, id quod addidiſſe non diſplicebit. Anno M. DC. LXXVIII. die 2. Jan. circa Noctis meridiem bene potus ab alio pedibus conculcatur in ipſo illo latere dextro, ubi graviſſimum illud malum olim fuerat perpeſſus. Inſequitur Dolor, Pectoris anguſtia cum reſpiratione difficili, Tuſſi & febricula, omnibus primùm levibus cum lenta virium proſtratione, nulla tamen ſanguinis excretione, à cujus metu jam ferè exanimabatur. Venæ ſectione eâque non ſemel factâ ſtrenueque oppoſitis Medicamentis neceſſariis, nihil juvantibus, conſpirabant omnia in Ulcus Pulmonum & Viribus magis magisque decreſcentibus increſcebat febris, Tuſſis, Dolor, & Patiens non de æſtu, ſed de flamma, conquerebatur, ita ut ad ejus extinctionem nil niſi inciſionem intra ſextam & ſeptimam Coſtam, urgeret (quam Willis & alii in Vomica ab ægrotis ſuis impetrare non poterant) imò ad ipſam ipſe ſcalpellum præparabat, acuebat & propriâ ſuâ inciſionem facere volebat; aſt nobis contra ſemper dicentibus tàm de Pleuræ (quam Galenus ἰσχυρὸν καὶ νευρώδην καὶ δυσδιαίρετον dicit) doloroſa perforatione, quàm fruſtranea, cùm materia purulenta adhuc intra Pulmonis membranam & quantum hariolari ac ex propria ſedis indigitatione colligere licet, in extremitate lobi, ut in ſacculo jaceret: Interim Tuſſi ingraveſcente & ſequente ſputo cruento, purulentoq; mutavit animum & Medicamenta, neſcio quibus herbis pectoralibus, earundem Succis, Decoctis & Pulveribus undiquaque convocatis, Pulmonis reſiduum (totum denique in pus abiiſſe & rejectum fuiſſe firmiter credo) conſervaturus ne dicam redintegraturus: ita ſibi intra dictas Coſtas Fonticulum excitari curavit; ſed quam, locô globuli intrudebat turundam ad Pleuram pertingentem ſtatim rejiciebat, cumque ipſa ſpem vitæ longioris; Animæ igitur Curam inſtituit inque ipſa pergit, Corpus planè exſuccum, exſangue & σκελε-

τώδες

Ἰῶδες circumferens, quod tandem die XXIV. Mart. Anno M.DC.LXXXI. Sepulchro inferebatur.

Fig. XVII.

OBSERVATIO CIII.

D. JOH. CHRISTIANI MACKII.

Poſt Vermem aculeatum Puer, & poſt Lumbricos rejectos alii reviviſcunt.

SEcundus ſupra Trigeſimum Annum hic eſt, quô, ſtudiis Academicis & Peregrinationi Vale dicens, Praxi Medicæ me totum dedi, & ſanctè teſtor, à Vermibus & Lumbricis tot ac tanta provenientia ſymptomata me non audiviſſe vel obſervâſſe, quàm ipsô hocce Anno, forſan quia Hominum Ingluvies tanta nunquam fuit, quippe quæ de die in diem cum Malitia creſcit. Ex innumerabilibus jam duos tantùm vel Tres Caſus, nuper præteritis, Martio & Auguſto, Menſibus notatos adduxiſſe ſufficiat. A. Puer Annorum VIII. qui à Nativitate ſua ſanus, vegetus & alacris vixerat usque ad Annum V. ubi nunc de Capitis Dolore nunc de Ventris torminibus, de Nauſea, de Pedum tremore & motu difficili conqueri cœpit, quæ omnia crevere adeò, ut in Lectulum dejectus vix movere ſeſe, ſurgere autem ſolus non potuerit. Parentes ab initio querelarum harum Cauſam crediderunt Scholam, diu non audientes, præprimis ipsô interdum quaſi reconvaleſcente & excurrente: Sed Symptomatibus hiſce recurrentibus & ſemper ingraveſcentibus, (queîs Convulſiones Epilepticæ haud raró junctæ) graviùs dolent & de vita Filii deſperare incipiunt: Tandem totque Menſes Mortem præſtolantes fruſtra Sceleton hocce loquens mihi offerunt, non niſi de Doloribus Ventris infimi & de Imbecillitate Motusque Impotentia conquerens. Ergo ab Interprete Matre lachrymante anteacta reſciſcens de Lumbricis cogito & aliquoties repeten-

 dum

dum haustulum hunc præscribo, ℞. Syr. de cich. c. rh. de Alth. F. aa. ℥iß extr. fol. Sen. gr. viiij. Troch. alhand. extr. gr. ij. aq. Salv. compos. ℥iß. abrotan. Cymin. aa. ℥ij. Alvus bis tervè solvitur & ad Dosin secundam & tertiam Lumbrici minutuli multi, ipsâ demum vice quintâ exhaustâ & gran. j. extr. tr. alhand. adauctâ expellitur ipsum hocce(*vid. Fig. XVIII.*) Insectum monstrosum & horrendum, cujus Crassities & Longitudo hæc erat, Cute tenus instar Funduli, Caput autem Truttæ non absimile, Pedibus XVI. instructum utrinque octo, munitum in Dorso Cuspidibus sive Aculeis XXVII. eminentioribus, in Ventre autem XXI. minoribus Bombycis ad formam caudatum. Hoc ipso Mortis Vermiculô abeunte redibat statim Quies, Appetitus, Vigor, Robur & Vita, quam nunc vivit beatissimam, hoc est, sanam.

B. Virgo Annorum XXIII. vivens per integrum Annum, & quod excurrit miserrimè, ob continuas Cardialgias, Lipothymias & Appetitum plane prostratum, vel, *ut rectiùs dicam*, ob Cibum & Potum, propter subsequentes statim Dolores incredibiles, recusatum, unde Ossa vix Cuti hærebant: à Lumbricis hæc esse quæ pateretur cùm dicerem, oggerebat Patiens sese jam multa absumsisse Medicamenta contra Vermes, nec tamen unicum vidisse excretum; Præscribo seq. ℞. Syr. Sceletyrb. F. de Cich. c. rh. aa. ℥vj. aq. Cinam. ℥iij fl. acac. ℥vij. m. pro Dosibus duabus, & die tertio sumsit seq. ℞. Sem. Santon. ℥vj. conquassat. coq. in Aq. font. ℥iiij. dein injiciantur Mercurii vivi ℥iiß. coq. iterum & colat. m. c. Syr. de cich. c. rh. ℥vj. Aq. abrot. Cymin. aa. ℥j. hirundin. c. Cast. ℥vj. ad cujus partem primam rejecit per Gutturem inferiorem Lumbricos V. latos, Spithamam longos: ad partem alteram manè sequenti exhaustam vidit quatuor alios, aliquantulum minores, quos non sine Dolore secutus est globulus Ovi Columbini magnitudinis ex mille minoribus compactus, cum materia albicante multa, Puris cocti instar, quibus remotis & ipsa revivixit, ut, quam ad me duxerant, post aliquot Dies viderent, DEO

&

& Medico acturam gratias, Templum Ædesque meas solam visitare.

C. Vir quadragenarius, Sortis Conditionisque inferioris & macræ, circa aliquot Solstitia retrò gravissimos Dolores passus Ventris infimi, nunc in sinistro, nunc in utroque hypochondrio simul, & simul supra Umbilicum ad Pugni magnitudinem exsurgentem tumorem, & circa Cordis scrobiculum ad digiti tactum valde dolentem locum, prostratô penitùs appetitu somnoque fugatô, ita ut dies VI. X. XIV. plurésve sine omni fere Cibo, Potu contra largiùs infusô, viveret, unde Viribus ita deperditis semimortuus quasi jaceret. Tentârat plurima, tàm externa, quàm interna, Oleum Olivarum, Carvi, Juniperi & alia, item Decocta varia & Potiones longas in magna quantitate absumsit & exhausit, sine ullo tamen fructu, & accusaverat hic Diætam, alius Colicam, ille Flatus, iste Lumbricos, & datis helmintagogis hic æquè, ac illi purgantibus, nihil effecit.

Vocatus ego, hæcce audiens & videns, cum Virgine præmissa Manes eosdem pati credo, idcirco Potiunculam optimo cum successu datam, eidem præscribo parum mutatam, ℞. Sem. Santon. ʒvij. conquassat. coq. in Aq. font. & in Colaturæ ℥iiiiß coq. spatulâ continuò agitandi Mercurii viv. ℥iiij. & colat. m. c. Syr. de Cich. c. rh. ʒvij. aq. abrot. ℥j. Carminat. ℥ß. pro Dosibus duabus, ad quarum primam exhaustam sentit Tumores consistere & quiddam quasi descendere, *ut ipse putabat*, ad Vesicam, alvus autem non soluta, interim sæpiùs animum linquens Apoplecticâ resuscitari debuit: Sequenti manè sumsit partem alteram, Symptomata prædicta non sentit, videt autem Ventrem magis magisque detumuisse & globuli majoris instar quid in Abdomen devolutum: Post meridiem alvus solvitur, & post dejectionem alteram videt ejectos Lumbricos XI. majores, quos secuti alii IX. ita compacti ut manu eorundem egressum promovere cogeretur, sicque innumerabilibus aliis minoribus subsecutis & per dejectiones

plures à variis illis Potionibus antea exhaustis Corpore ab hisce bestiis lancinantibus purgatô, rejuvenescere & Macie fugatâ Carnem viresque resumere visus est, muniaque sua lætus obire.

Fig. XVIII.

OBSERVATIO CIV.

D. JOH. CHRISTIANI MACKII.

Lumbricus in se ipsum convolutus sive constrictus excernitur.

SEcundô nuper præteriti Mensis Martii die Civis apud nos primarii uxor obesa & sana doloribus & Torminibus ventris per aliquot dies vexata, quæ à Lumbricis provenire & excitari experta credebat, idque circa Medicamentum consuetum, nempe Vini generosi haustum jejuna ebibit idque bis tervé repetit, nullos tamen ut antehac abire videt: Superaddit Semen Santonicum & circa Vesperam pruritum in ano sentit satis molestum & quasi quid se proripere tentans, secedit in Cameram & prodiisse videt Lumbricum vivum, longum & latum ad formam figuræ appositæ, qui in se ipsum convolutus sive constrictus in area tamdiu hinc inde sese motitans tandem se extricavit & proripuit.

Fig. XIX.

OBSER-

OBSERVATIO CV.

D. JOH. CHRISTIANI MACKII.

Funduli umbilico impositi depascuntur & curant.

DE Fundulis, qui Infantum & Adultorum Umbilicis contra acutissimos dolores, inquietudines & anxietates, imponi & alligari solent, probatum jam est experimentum, etiam Vulgo notissimum. Ante paucos dies duo exempla simul notare nobis hìc dabatur, ubi, variis internis & externis Medicamentis frustra exhibitis, imponebantur Puerulo V. annorum, duo; & Adolescenti, annorum XIX. tres, quorum carne depastâ dolores cessârunt & negantes convicêre. Spinæ fundulorum adhuc ante Oculos nostros versantur, Ratio autem & Modus, quomodo & à quo Pisciculorum caro absumatur, latet, idcirco Oculatiores, si viderint, ut exponant nosque doceant, rogamus.

OBSERVATIO CVI.

D. JOH. CHRISTIANI MACKII.

Dolorosa & periculosa deglutitio & deglutiti sanguinolenta excretio.

PAupercula filius unicus, nondum quadrimus, cum Coætaneis ludens, capsulæ ex lamina ferrea stannô obducta, operculum, cujus Figuram adjeci, ex improviso deglutivit vel potiùs deglutire tentavit, in Gula enim restitans gravissimos excitavit dolores, ita ut Parentibus aliisque adcurrentibus Lachrymas extorserit Puer. Accersitur Chirurgus, qui instrumentô detrudere tentans dolores & suffo-

cationis metum auxit: Infundunt Cereviſiam, oleum & neſcio quid aliud, calidum, frigidum, quæ omnia Puer renuit & rejicit, cùm deglutire videretur impoſſibile. Poſt ſemihorulam renitenti Cereviſiam calidam c. Oleo Olivarum largius iterum infundunt &, quod Parentes non viderant adhuc, delapſum ab ipſo Puero clamante experiuntur in Ventriculum, paſſam poſt levem Lipothymiam & convulſivum motum. De die tertio ad quintum, usque quo deglutiendi difficultas durabat, majores ſemper dolores ſentit in exonerationе alvi, donec ad portam venit operculum ubi valdè validiusq; exclamans Puer Manibus Pedibusque calcitrans propriâ ſe juvare neſciens, matrem vocat, quæ denticulatum illud & acutum digitis tandem comprehendit & extrahit, ſubſequentibus excrementis ſanguinolentis, quæ ad aliquot dies non ſine dolore ita prodiere, per injecta delinientia autem ſphincteris læſio curata & Puer à doloribus vitæque periculo liberatus.

Fig. XX.

[*Schneebergâ Noribergam A. 1692. d. 12. April. miſſa.*]

OBSERVATIO CVII.

D. JOHANNIS de MURALTO.

De

Ulcere poſt Pleuritidem ſpuriam per urinam criticè evacuato.

NObilem quandam ægram, quadrienniô viduam, an̄os triginta ſeptem natam, menſe Martio hujus anni invaſit rigor quatuor horarum, quem inſequebatur magnus, pungens, interdum ingraveſcens, lateris dextri ad finem coſtarum notharum, per paroxyſmos repetens, dolor: Huic primò ſe ſocium præbebat vehemens vomitus, impotentiaq; ægræ in partem affectam decumbendi:

die

die morbi tertiâ urinæ & sudoris evacuatio affatim erat facta, exanthemata in labiis ægræ prorumpebant, excretio sputi ac sanguinis menstrui larga se ostendebat, tussis diuturna, dolores permagni, in septimum usque diem perdurabant, sine tamen delirio, quod primò quidem apparere visum est: Somnus erat paucus, animus quasi abjectus, nullamque fermè spem evadendi habebat patiens: Vehementer symptomata hæc affligebant in tertiam usque septimanam, appetitus cibi prostratus, membra debilia ac macilenta, dolor lateris punctorius, vagus, magis superiora, minùs verò inferiora petebat, tussis ingravescebat, uteri suffocationes gravissimas, motibus convulsivis junctas patiebatur, sitis nulla, alvus adstricta, pulsus celer & fortis erat: Sedimentum urinæ semper album, lentum, viscidum, parte supernâ limpidum & crudum conspiciebatur.

Quinto denique Aprilis, prægressô dolore gravissimo, per urinam ulcus fuit evacuatum, symptomataque, usu remediorum selectissimorum, & probatissimorũ, sollicitudine quoque & curâ DD. Cellarii & Nierikeri Medicorum Badensium, cum quibus quarta vice consilia captabam, sensim evanuêre: Primò enim quæsitum est, unde dolor sit? quid præsagiat? & quomodo auferendus? ne attrahatur nova fluxio, & nova fieri ac sanguinis coagulatio.

I. Rigor initiô accedens Signum est acidi humoris à cerebro ad partem affectam delapsi, qui in flatus abiens, & suis spiculis acidis pleuram ac intercostalium musculorum membranam propriam valdè sensibilem afficiens, punctorios & acutos perterebrantes dolores causatus est; quamdiu enim acidum parti affectæ inhæsit, tamdiu dolorem hunc sensibus subjecit: Accessit autem dolor per paroxysmos, ob retardatum materiæ motum, flatus quoque non perpetuò sentiebantur, sed vel naturâ criticè movente, vel medicamentis resoluti flatus observabantur.

II. Prognosin hanc formavimus; si dolor hic diu tam

acerbus persliterit, cor & pulmones facilè in consensum trahi poterunt, affluxusq; augeri, hanc præcipuè ob rationem, quia, cùm hæc fæmina ante septennium menstruata, humidâ tempestate in rus abiisset, tussim nacta fuit, quæ etiamnum durat: aliàs nisi urgeant exacerbationes, minùs periculi subesse, judicandum est.

III. Quare naturam nos sequi oportere judicavimus, eamque in opere cœpto juvare, remediis discutientibus, resolventibus, præcipitantibus intùs exhibitis, quibus Anodyna misceri possunt: carminativis, dolorem sedantibus & emollientibus foris applicatis, vires roborandas quantùm licet, tum somno, tum cordialibus diaphoreticis & cephalicis.

Indicationibus hisce tali pacto satis fecimus, ante omnia imminente nocte seq. remedium exhibuimus: ℞. Aq. Jaceæ, Anagallid. Fl. Tiliæ, āā. ℥jß. Syrup. de Alth. Fernel. ℥jß. Tinct. narcot. gutt. xv. M. & in 5. doses divide.

Clystere seq. alvum apertam tenuimus. ℞. Decoct. emoll. & carminant. ℔j. ol. rutæ, chamomill. āā. ℥ß. mell. anthos. ℥j. Spirit. Sal. Armoniac. gutt. xv. M. urgente necessitate repetatur.

Pulvere præcipitante diaphoret. & carminat. ad morbi causam, ipsumque morbum usi fuimus. ℞. Diaphor. Jov. Antimon. āā. ℈j. Pulv. lumbric. ocul. Cancr. crud. contus. āā. ℈ij. mandibul. lucii, sang. hirc. āā. ℈iij. manus Christi perlat. ʒiij. M. & in Aq. Card. Mariæ exhibeatur.

Pro potu Ordinario ℞. Rad. Chinæ recentis ℔ijß. & jujubar. ℥viij. infundantur in Aq. font. fervent. adde Cinnam. acut. ʒij. stent in digest.

Aqua Cordialis quoque usurpata: ℞. Aq. Fl. Tiliæ, jaceæ, anagallid. fl. phœnic. beton. āā. ℥jß. marg. præp. ℈j. os de cord. Cervi. ℈ij. julep. viol. ℥ß. manus Christi perlat. ʒij. Cinnam. ʒijß. M. subindè Cochl. summatur.

Anacatharticum seq. exhibitum fuit: ℞. Succi nasturt. depurat. ℥ij. Syr. papav. rhæad. & de alth. Fernel. āā. ℥ijß. M. Dos.

Dos. cochl. j. item Pill. de Cynoglossa, subinde unam hauriendo.

Epithemata parti affectæ externè imponebantur: ℞. Spec. herb. emoll. & carminant. fl. calend. Chamomill. melilot. ãã. Mj. Nasturt. virid. conquassat. Mjß baccar. lauri, junip. ãã. ℥j. Pulv. laud. ℈ij. anisi, fœnic. ãã. ʒij. M. & coque in lacte, benè expressa calidè imponantur.

Loco Epithematum quoq; usurpabat. ol. carminat. cum Tinct. narcot.

Ad capitis dolorem utebatur micâ panis cum cumini & salis tantillo, & aq. rosár. irroratis.

Ad excoriationes impediendas Empl. de Sperm. ranam utebatur.

Lunâ crescente dum maciem & tussim perseverantem observavimus, analeptica exhibuimus, inunctionem dorsi ex oleo violato calente, intùs autem Aq. hepat. vitul. & caudar. cancror. cum Conf. hyacinth.

Usi fuimus quoque ad matricis suffocationes & motus spasticos sale jovis Anglico & oleo Vitæ Sabaudorum, item Pilulis fœtidis, spiritu salis armon. & diaphor. Jov. Pro potu ordinario suasimus decoctum Agrimon. Chinæ, passular. minor. & anisi cum infusis prunis Damascenis. Foris Empl. Theriacale cum Ol. Scorpionum imposuimus, item diachylum cum Gummis. Quibus omnibus usurpatis derepente & nobis non cogitantibus pus cum lotio, per renes, ureteres & vesicam excretum est, omniaque symptomata paulatim evanuerunt.

Est nunc in Quæstione, per quasnam vias pus illud à pleuritide spuria intrà musculos intercostales collectum, vel ab ipsa pleura decedens, renibus communicatum fuerit, vel ad eos pervenerit?

Ut Quæstioni huic satisfiat sciendum est, pleuritides diversis stabulari in locis, plerumque iis se associare inflammationem ipsius pulmonis, in principio pleuritidis ægræ nostræ inflammatio-

mationem talem se ei socium præbuisse, nemo non æstimâsset, ob sequentes rationes, quia jamdudum indicia phthisis ostendebat, quia tempore novilunii capitis dolor eam variè torsit, per aliquot quoque annos materia virescens è nare ejus dextra excreta fuit, nullum odorem sensit, vomitu quoque subinde rejecit pinguia, gelatinosa &c. Signa hæc & alia phthisis quanquam metum nobis principiô incuterent, effectus tamen secundus id neutiquam comprobabat. Pleuritis hæc erat notha, ab affluentibus humoribus acidis, intimiùs post pleuram affixis, rodentibus, erodentibus, inflammantibus flatusque excitantibus, ortum nacta; nullum est dubium quin hic locorum sint ruptæ plures venulæ intercostales, tumor quoque sensim insignis concitatus fuerit, qui ad maturitatem trium vel quatuor hebdomadarum spatio deveniens, oscula vasorum per ῥῆξιν aut διαπήδησιν hiantium, subintrare, absorberi massæque sanguineæ commisceri potuerit. Sicut autem unusquisque humor naturaliter è massâ sanguinea eliminandus est per propria viscera, locosque publicos, ne κρᾶσις τῆς τροφῆς καὶ τοῦ αἵματος conspurcetur, sed purè & sine offensa partes alluat & nutriat: Simili quoque modo in ægra nostra pus hoc à parte affecta sanguinis massæ communicatum, à venis intercostalibus in Azygon, hinc in cavam trajectum, per pulmones motum, (ubi suffocationis & convulsionum metum concitabat) ulteriusque ad sinistrum cordis ventriculum promotum est, vi aëris elasticâ, quâ datâ portâ ad vias urinarias glandulasq; renales præcipitatum, in ureteres & vesicam missum, sensimque illud quod sufficienter excoctum fuerat, foras secretum est: hinc enim ægra se reficere ac melius valere cœpit, natura quoque decoctis traumaticis adjuta reliquum heterogeneum, purulentum quod aderat, à loco affecto eliminavit. Vehemens ergo dubitatio animum meum tenet, num matricis suffocationes omnes eæ sint vocandæ, in quibus signa talium suffocationum sensibus occurrunt, quælibet enim materia cordis angustias pertrans-

transiens, id quod ex urinis conspicitur, pectoris angustiam, palpitationes cæteraque mala causatur. Et hinc quoque manifestum evadit, quàm sit difficile ulcera interna discernere, eorumque eventum prædicere: nisi enim membrana Pleura tam fortis, nervea, sequaxque ulceris copiæ cessisset, procul dubio hæc rupta subsequens empyema excitavisset, ægramq; vitæ ancipitem reddidisset. Fomenta & Emplastra parti affectæ imposita dolorem non solùm mitigârunt, sed ulceris quoque maturationem promoverunt, & facultatem ad interiora vergendi ei non concesserunt. Multùm proin juvat, ægrum, si nempe post rigorem tam vehementem crisis manifesta, durante adhuc dolore, non subsequatur, ad secretionem vel per alvum, vel per urinam, vel per sudorem disposuisse; in hoc enim casu diaphoreticum Antimonii, diaphor. Jov. sudorifera cordialia, à centro ad circumferentiam pellentia, præ cæteris magni habenda sunt.

[*Tiguro Augustam Vind. A. 1692. M. Aprili missa.*]

OBSERVATIO CVIII.
D. JOHANNIS JACOBI WAGNERI.
Solani melanocerasi seu sylvatici vis soporifera ac deleteria.

CUm anno M. DC. XC. die 29. Julii ad Seebachum, vicum ditionis Tigurinæ, unâ leucâ ab urbe distantem, mulieres aliquot rusticæ in evellenda cannabe occupatæ essent, circa vesperam muliercula quædam, ex eodem vico, *Regula Meyera*, uxor *Rudolphi Kochii*, inter eundum per vicinum saltum, dictum Buchholtz/ in fruticem perelegantem, baccas atras, splendidas atque visu amœnas proferentem, *Solanum* μελανοκέρασ𝈉, *sylvaticum* & *maniacum* appellatũ, sinistro fato, incidit; cùm verò antehac auditu nonnulla percepisset de baccis Ebuli, sibi persuasit has ipsas Ebuli

baccas esse; itaque magnam earum vim in ventrale suum collegit, quò domi Rob Ebuli inde conficeret. Postquam verò ad prædictas mulieres rusticas, circa cannabin occupatas, pervenisset, ex *Barbara Küßlera*, vidua *Henrici Siberi*, annorum LXII. quæ ipsa ante aliquot annos Rob Sambuci atque Ebuli conficere solita fuit, quæsivit, numquid hæ baccæ Ebuli baccæ essent, nec ne? Illa imprudens, maximo suo & aliorum infortunio affirmando respondit, atque de his ipsis baccis comedere incepit, unde & cæteræ mulieres eas degustârunt, verùm his eæ minùs gratæ visæ fuére: ipsa quoque *Regula Meyera* sex baccas devoravit, verùm cùm & ipsius quoque palato eæ haud acceptæ fuissent, nonnullas denuò exspuit. Cùm autem Socrus hujus *Regulæ*, *Anna Meyera*, vidua *Johannis Kochii*, annorum LXI. & supra dicta *Barbara Küßlera* cupiditate ingenti de his baccis comedendi corriperentur, procul dubio fame pressæ, libenti animo à *Regula* earum esus illis concessus, imò ut de iis commanducarent, siquidem ita luberet, eas ursit: hæ itaque pro libitu lubituque de illis comederunt, pauloque post ad labores suos, evulsionem nempe cannabis, sese receperunt; mox autem ad baccas has denuò advolârunt, iisque sese ingurgitarunt. Sed nondum elapsâ horâ, baccæ hæ virulentiam suam occultam, narcoticam atque deleteriam exerere cœperunt, proinde binæ hæ vetulæ viribus deficere, de magna anxietate circa præcordia, atque cardialgia, conqueri, ac somno corripi cœpere, quapropter domum contendunt; sed jam inter eundum lethargus incrementa sumit, stupidæ atque ἄφωνοι fieri incipiunt. Interea verò temporis muliercula illa *Regula* reliquas suas baccas domum deportavit, in hypocausto reposuit, & mox inde in vicini cujusdam domum, negotiorum quorundam causâ, sese contulit: in absentia ejus nonnulli infantes, tum in eadem domo cum ea habitantes, tum etiam vicinorum aliquot, hypocaustum ingressi, in baccas has irruerunt: ex domesticis alii, cerasa eas esse arbitrati, comederunt; alii verò eas tan-

tùm

tùm deguſtârunt, & tanquam inſipidas denuò expuerunt: vicinorum autem infantes, cùm de iis comediſſent, è domo mox ſeſe ſubduxêre, timentes ne à muliercula illa malè tractarentur, ſi ea redux nil amplius baccarum offenderet. Inter infantes hos erat puella XI. annorum, quæ quinque baccas aſſumſit, neque quicquam adverſi inde percepit: puer autem novennis etiam decem devoravit; atque hic ſtuporem ſaltem quendam & tormina ventris ſenſit: magnam autem earum copiam ſequentes pueri devorârunt, nempe *Johannes Conradus Brunnerus*, *Abrahami* filius, ſeptennis, *Conradus Kochius*, quadriennis, mulierculæ illius Regulæ proprius filius, & *Johannis* Klein, Peter Schmids filiolus, bimus & octimeſtris. Puèruli hi paucis abhinc horis penes ſuos animo atque corpore, languere cœperunt, dirisque cruciatibus circa præcordia, ſtupore quin etiam ac convulſionibus epilepticis ſæviſſimis corripiebantur, unde & bini minorennes pueruli apoplecticorum inſtar, alter circa mediam noctem, alter verò ſequenti luce, extincti, & miſeram ſuam vitam finiêre: ignari erant parentes, undenam hoc mali infantes hi ſibi contraxiſſent, prout ſunt innumeræ infortunii viæ. Cùm verò pater majorennis pueri, *Joh. Conr. Brunneri*, in rem præſentem iviſſet, atque exploratum haberet quid cum filio ſuo actum eſſet, ſubito ad vicinum quendam Medicaſtrum ſeſe contulit, qui ſuaſit ut aquam tepidam puero per os infunderet, quò baccas ingeſtas regurgitaret; ſed cùm hoc minùs ſuccederet, poſt infuſam Theriacam in aqua quadam ſtillatitia, baccas revomuit, ſimulque per nares ac os ſanguinem reddidit, ac brevi priſtinam ſanitatem recuperavit. Sed binæ, jam ſupra commemoratæ vetulæ domi jam lethargo correptæ, velut apoplecticæ ſine ullo motu membrorum jacebant; ſique ab adſtantibus vellicabantur, oculos quidem aperiebant, ſed ne gry quidem proferebant, atque in eodem ſtatu ſequenti etiam die permanebant; circa horam autem octavam veſpertinam, *Barbara Küſlera*, cùm priùs comeſas baccas revomuiſſet, vitam

cum

cum morte commutavit; altera verò, *Anna Meyera*, subsequenti demum die 31. Julii, summo mane, in Libitinæ rationes adscripta fuit: cùm autem baccas ingestas in ventriculo retinuisset, post obitum corpus ejus mirum in modum intumuit. Eodem autem die quaterna hæc cadavera in eodem sepulchro recondita fuerunt.

OBSERVATIO CIX.

D. JOHANNIS JACOBI WAGNERI.

Vis Imaginationis ex intuitu incisionis Tumoris.

IMaginationis, quæ circa species objecta sensibilia repræsentativas est occupata, in Physicorum pariter atque Medicorũ scriptis, mirandæ prædicantur vires, non modò in statu morboso, verùm etiam sano, unde stupendæ operationes proficiscuntur: hanc in rem multa exempla in medium proferri possent; sed jam unicum idque recens recensere lubet. Anno M. DC. XCI. in Martio *Maria Reutlingera* puella X. annorum, cacochymica, Febre continua corripiebatur; Medicamenta lege artis convenientia ei præscripta fuerunt, unde febris quidem cessavit, sed materia morbifica per μετάστασιν ad glandulas axillares, sinistri lateris, deferebatur; unde ob materiæ aciditatem, coagulatio lymphæ in glandulis extitit, indeque tumor ingens atque durus obortus: diaphoretica internè, nec non discutientia externè primùm applicita fuêre, sed incassum omnia; proinde ad emollientia & suppurantia progrediendum erat. Tumore autem emollito, Chirurgus eum lanceolà aperuit, adstante *Margarethâ Locherâ* puellâ XXV. annorum, sânâ, alterique inserviente: hæc metu, terrore ac imaginatione aperti tumoris validè mota, mox de dolore quoque sub sinistra axilla, conqueri cœpit, ac paulò pòst tumor quoque ingens cum inflammatione obortus est;

sed

sed brevi quoque tempore inde curata fuit. Mirum illius Tumoris simulacrum non tantùm in adstantis puellæ penu memoriæ, verùm etiam in ea corporis parte, quam species connexa signavit, insculptum fuisse.

OBSERVATIO CX.
D. JOHANNIS JACOBI WAGNERI.
Cochlearum usus insignis discutiendi ac attenuandi lympham coagulatam circa juncturas articulorum, ac in genere nervoso.

Puer nobilis octennis Petrus B. de dolore vehementi Inguinis dextri lateris, absque tamen ulla glandularum ejus intumescentia, nec non circa Os Ischii conqueri cœpit, mox quoque ibidem motus cruris periit: inde conclusum, serum quoddam acidum ad periosteum, tendines, caput Femoris & acetabulum Ossis Ischii decubuisse, quod causâ sit cùm diri hujus doloris, tum motus illius membri deperditi. Præmisso Cathartico in remedii subsidium Cochleæ majores, unà cum testis suis adhibitæ, quæ probè contusæ, in patella supra prunas calefactæ, ac instar Cataplasmatis linteo extensæ, partique affectæ appositæ, ac sæpiùs reiteratæ fuêre. Cataplasmata hæc efficaciter salsas serositates coagulatas, attenuabant, resolvebant, ex profundo alliciebant, doloremque dissipabant, ope salis volatilis alcalini ipsis commisti.

Hoc ipso medicamento etiam, in muliere quadam, simili affectu correpta, magni nominis Medicum, maximo cum fructu postea usum fuisse, quatenus sal acido-fixum in ea parte hærens, à talibus Cataplasmatibus adhibitis, simili modo discussum atque absorptum fuit, mihi constat.

Hoc ipso mense Aprili, anni hujus M. DC. XCII. Matrona

quædam honesta de ingenti dolore circa Ossis humeri, dextri lateris, partem inferiorem, & quidem apophysin ejus extremam conquesta est, ubi paulatim tuberculum quoque durum instar Ganglii excrevit; multa equidem ad sopiendum hunc dolorem adhibuit, sed frustraneo conatu: itaq; ex meo consilio Cochleas majores contusas manè ac vesperi similiter applicuit, atque hinc intra biduum ab omni dolore liberata fuit, ipsum quoque tuberculum evanuit.

OBSERVATIO CXI.

D. JOHANNIS JACOBI WAGNERI.

Cephalalgia Scorbutica intermittens, à Glandulis in Cerebro prognatis, ac inde subsecuto Hydrope Capitis, orta.

JOhannes Oberdörfler / puer XIV. annorum, in Orphanotrophio Tigurino degens, antehac Scorbuto laborans, totoque corpore minutis maculis rubris scatens, anno M. DC. XC. ineunte æstate de lassitudine totius corporis, dolore capitis obtuso, atque appetitu prostrato conqueri cœpit, quæ virium debilitas corporisque atrophia, tanquam umbra corpus, paulatim subsecuta. Circa initium Julii, Cephalalgia partiali acutissima corripiebatur, cumprimis in sincipite circa dextram frontis partem, latitudine unius Imperialis; in occipite verò circa initium spinæ dorsi; unde crebro conquerebatur se caput tollere vix posse. Paroxysmus sua intervalla, nulla periodo certa observata, habebat; neq; priùs cessavit, quàm Vomitus subsecutus fuerit.

Contra rarum hunc affectum variis medicamentis pugnatum est; ita ut Cephalalgia omnimodè remiserit, obambulârit, bene comederit, per XVI. dies de nullo amplius incommodo conquestus fuerit, unde spes bonæ valetudinis affulsit.

Circa

Circa medium autem Augusti frequenter sub fervent Solis æstu degit, ac fructibus crudis ventriculum aliquoties replevit, unde Febris acuta oborta, Cephalalgia totius capitis refricata, cibi inappetentia, dolores quoque axillarum atque orificii superioris ventriculi excitati, vires indies consumptæ, medicamenta incassum omnia fuêre; tandem etiam Convulsiones Epilepticæ supervenêre, ac die XI. Septembris vitam hanc miseram finiit.

Apertô Craniô, Cerebrique involucris remotis, oculis sese nostris objecerunt sequentia. *Cranium* juxta sincipitis elevationes, seu verticem, utrinque pertenue erat, quod etiam ab *arteriola* juxta sagittalem suturam perforatum fuit; vasculum hoc in Capitis cutem desinebat. *Pia mater* sub sincipite corrosa fuit, ipsumque Cerebrum ibidem loci aliquantùm protuberabat. *Substantia* Cerebri solidior fœtebat. *Ventriculi* copiosiore & acriore lympha turgebant, adeò ut circiter unciæ decem quantitate effluxerint. *Plexus Choroidæus* ab hac lympha flaccidus, & dilutis glandulis solito pallidior erat. *Glandula pinealis* admodum parva, flaccida, in extremitate lacera fuit. Sub hac glandula in ipsa substantia Cerebri medullari juxta Occiput præternaturalis *Glandula sebacea* durior friabilis occurrebat, qualis quoque in fine Cerebelli loco *Calami scriptorii*, juglandis magnitudine, ut & à parte anteriore intra plicas Cerebri *insignes duæ Glandulæ* reperiebantur: juxta quartum Ventriculum plures pori sanguinem fundentes in ipsa medullari substantia erant: in extremitate Cerebelli, parte dextra, *glandula* quoque Duræ matri adhærebat, sicut & in parte, anteriore intra Cerebri plicas. *Rete mirabile Galeni* asperum, & intricatis vasculis ad *Sellam Turcicam* observatum fuit. Supra oculos in fronte inter utrumque Cranii tabulatum lympha flavescens crassior præternaturalis erat. Cætera bene constituta fuêre.

Ex his palam fit lymphæ impurioris collectione, obstructiones in Cerebro, hinc duras glandulas præter naturam ori-

ginem traxisse, secretionem impeditam esse; morâ autem acrimoniam induisse, membranas sensibiles & laceratas & compunctas seu erosas esse, hinc ingentem dolorem, per paroxysmos urgentem initium suum duxisse; affectis nervis & variis protuberantiis medullaribus epilepticos motus & ipsam mortem subsecutam.

[*A. 1692. M. Aprili Tiguro Augustam Vind. missæ.*]

OBSERVATIO CXII.

Dn. JOH. CONRADI MURALTI, Johann. Fil.

Lutræ masculi Anatome.

Lutra masculus (cujus Anatomen frustra hactenus in Blasio aliisque Auctoribus quæsivi) inter nassam & gurgustia à piscatoribus in Lacu Tigurino captus, mihique ut Anatomico cultro subjiceretur allatus erat. Antequam verò ejus internæ viscerum fabricæ constitutionem, ut mihi apparuit, sistam, exteriora ejus paucis describam; nimirum Lutræ hujus magnitudo, canis magnitudine minor erat, crura nimium curta, pedes in omnibus plani, membranis (instar anatum) cincti & investiti, caput canino magis depressum, dentes quoque tantùm non canum venaticorum similes, aures instar Castoris, pili mollissimi splendentes, castanei coloris; cauda prælonga itidem pilosa: Interiora dehinc dum lustrarem, detractâ cute, musculosa caro elegantissimè undique rubra apparebat: Separatis verò, dissectis, & ad latera sepositis musculis abdominis cum peritonæo, in conspectum veniebat Omentum insigne, ad hepar usque pertingens, à stomachi fundo enatum, instar retis affabrè constructum copiosa pinguedine persperfum, duplicatum, & intestinorum anfractibus immersum, lieni, pancreatique annexum; Pancreas magnum satis, ad lienem usque transversim sub stomacho situm pertingebat. Ventriculi contenta, nihil nisi

spinæ

ſpinæ piſcium & humor quidam bilioſus flavus erat; Inteſtina caninis ſimilia glandulis ſolitariis & ſociis D. D. Peyeri, ubique erant perſperſa, inter alia tamen hoc ſingulare, & notatu præ reliquis digniſſimum apparuit, quòd ad finem inteſtini recti, intra ſphincteris carnem foris ſpectabiles adfuerint duæ veſiculæ oblongæ, humore caſeoſo, acerrimè nares feriente, inſtar putridi & aceſcentis caſei turgidulæ, porrò interius hæ veſiculæ, ſeu receptacula, pellicula duriore punicei coloris, ad ſimilitudinem ejus, quæ in ventriculo gallinarum conſpicitur, incruſtabantur, idq; ne fermentum illud acerrimum & fœtidiſſimum, receptacula penetret & erodat; Quin & præter caſeoſam hancce materiam albicantem, humiditas quædam intùs erat recondita, quæ preſſis veſiculis, ex plurimis foraminulis, versùs recti inteſtini concavitatem proſiliebat; Veſiculas autem exemptas & à ſphinctere totaliter ſeparatas, poſtquàm ad exſiccandum aëri expoſuiſſem, materia eorum trium menſium ſpatio, & colore & conſiſtentia, & odore penetrantiſſimo, Zibetho haud abſimilis evaſit. De uſu verò harum veſicularũ & materiæ intus contentæ, haud certi adhuc quidpiam aſſerere licèt, niſi forte Lutra eâ ad piſces alliciendos, dum illam de ſe ſpargit, utatur, prout graveolentia, in paſtis halieuticis præcipuum contribuunt, ut copiosè piſces ad eſcam accurrant, ſicque capiantur. Sic namque paſtarum ejusmodi ingrediens eſt caſeus, prout & liquor hic lutræ, putridum & aceſcentem caſeum redolebat: Accedit quòd Lutra circa ripas aquarum præcipuè degat, nec in medium aquarum facilè ſe immittat, ad perſequendos piſces, unde hi taliter ad ripam alliciendi ſunt, ut in eſcam ejus cedere poſſint. Porrò Hepar è ſeptem lobis magnitudinis diverſæ, ventriculum ambientibus, conſtabat, inibique vaſa merè purpureum & aqueum ſanguinem fundebant. Lien canino lieni ſimilis erat: Renes autem in plures caruncul as, racemorum inſtar, ut in renibus vitulinis conſpicitur, interpoſitis venis ſeparati & connexi apparebant: Ex his ureteres non ex medio

ſed ab extremitate eorum enati & producti, & ad veſicam urinariam, quæ figurâ & magnitudine felinam veſicam æquabat, erant protenſi. Juxta os pubis, ad latera prædictæ veſicæ urinariæ, internâ muſculi transverſalis parte, â venis Iliacis ramificationes conſpicuæ erant; Quod ad Teſtes, illi extra abdomen ſicuti in canibus oblongi cum paraſtatis, propendebant, penisque abdomini ad nexus, ſimiliter oſſeusque conſpiciebatur, aderant etiam utroque in latere copioſæ glandulæ inguinales, cum teſtibus mediante membranâ connexæ, in quæ venæ abdominis pinguedinem pertranseuntes inſerebantur; hæc de Abdominis contentis. Sequuntur Contenta pectoris, ſeu thoracis, dehinc adaperti, perluſtrati; ubi ante omnia Diaphragma ſatis validum & muſculoſum conſpiciebatur, cui erat adnexum Pericardium, Lympha cruenta copioſâ dotatum, Cor verò inſtar reliquorum animalium ſine foramine ovali, quod adeſſe in vanum ſuſpicabar, totidemque valvulis & vaſis præditam: Supra cor emicuit Thymus inſignis, in quo hactenus fruſtra ductum ut in pancreate inquiſivi. Pulmonis lobi quatuor in dextro, tres verò in ſiniſtro latere apparuerunt, optime ſani & aſperâ arteriâ undiq; perſperſi. Caput, ut ſupra jam dictum, velut piſcium depreſſum & prominens erat.

Sceleton poſtea ex eo â me confectum, capite depreſſo, ſeptem colli vertebris, quatuordecim dorſi, ſeptem Lumborum & octodecim caudæ vertebris cæterisque oſſibus conſtabat.

[Tiguro d. 10. Maji 1692. Auguſtam Vind. miſſa.]

OBSER-

OBSERVATIO CXIII.

D. EMANUELIS König.

Urina non nisi emulgendo per urethram reddita.

PHarmacopolii Jesuitarum Monspeliensium Director in vario de Rebus Medicis Discursu nobis retulit quod quidam Patrum ejus Collegii, constitutionis atrabilariæ, sedentariam agens vitam, insigni cum dolore & distensione hypogastrii divexatus fuerit cùm ad urinæ excretionem à Naturâ sollicitaretur, scilicet non prius urina liberè emingi potuit, quin prius virga virilis instar uberum Vaccarum emulgeretur illaque rigidior nonnihil redderetur, concitatis ad musculos penis erectores sanguine & spiritibus meatum obstructum aperientibus; Ubi insimul illud se observasse retulit circa Urinam emictam, quòd si illa fuerit reddita in matulam crustâ tartareâ obductam mox fuerit ita viscida reddita, crassa & ductilis, non secus ac id notatur in Vino pendulo, contrarium verò hoc acciderit si in vitrum urinarium crustâ ejusmodi non fœdatum minxerit. Hujus verò ut manifesta causa reddi potuit ex acido & terrâ quæ suam vim coagulantem in urinam exeruerunt, ita alterius, cur scilicet non nisi prius emulgendo velut, Urina exiverit, non nisi Mors carnificinæ hujus finis, detexit; scilicet cadaver hujus demortui à laudato Patre Directore dissectum, circa collum vesicam carne velut glandulosâ incrassatam monstravit, substantiam scilicet ubera brutorum albicantia glandulosa referentem, qualis insuper in urethram usque excrevit & initium ejus obduxit, manifesta remoræ hujus causa.

OBSER-

OBSERVATIO CXIV.

D. EMANUELIS KöNIG.

Processus cornuformis digiti longitudine è pollice pedis enascens.

CONtigit hoc Genevæ Viro cuidam quadraginta circiter annorum, ut post unguium pedum abscissionem nimis propinquam versus dorsum seu basin, dein ex subsequente nova unguium protrusione & augmentatione, ex uno latere in longum magis unguem excrescere animadverteret, dehinc, quia ex attactu sævissimus dolor ingruebat, ita relinquebat, donec tandem manifestè unguis incurvatus fuerit & verè cornu quoddam parvum repræsentarit. Notandum scilicet quod Perillustris Pontificis Romani Medicus Marcellus Malpighius in Epistolâ ad Celeberr. p. m. D. Sponium (qui dum Lugduni degerem ex singulari erga me amore illam describendam dedit) de Cornu illo insigni Bovis in Museo Aldrovandino Bononiæ â me perlustrato refert, â corio nimirum osseam substantiam investiente & in basi crassiori emergentes tactûs papillas ita proceras reddi, ut inclinatæ versus apicem simulque reticulari corpori unitæ tot corpora conica efficiant & ex horum unione (quasi tot lamellis ceparum instar intra se positis) solidum cornu corpus efficiatur: pariter namque ex papillis nerveis circa ungvium radices (ubi hinc dolor exquisitissimus est & juxta Hon. Fabrum è nervis alimentum apportatur) fibrillæ variæ intortæ colliguntur in crassiorem viscidiorem quandam substantiam quæ Basin constituit unguium, ut ex ejus læsione & perversione destructioneq; aliquali pororum succus nutritius irregulariter colligatur & inæqualiter etiam pro unguis nutrimento distribuatur, sic nempe ut uno in loco copiosius â spiritibus sic magis incitatis protrudatur. Quàm sævos excitent dolores ejusmodi radicum Unguium læsiones expertus

tus est ante aliquot annos heic Basileæ Typographus quidam, qui variis applicitis remediis, tantùm abest ut ullum solatium receperit, quin dolor semper magis exasperatus fuerit, usque dum tandem signa Lunæ, suasu cujusdam observarit, præscindendo particulam leniter de ungue, Lunâ in signis adscendentibus, maximè in Tauro existente, unde annon similiter error quidam in primâ abscissione, præter læsionem à cultro obtigerit, suspicari quis posset?

OBSERVATIO CXV.

D. EMANUELIS KöNIG.

Novæ Radicis exoticæ, Hipepocoanna dictæ Virtus antidysenterica.

VIr Celeberrimus Dn. Godefridus Guilhelmus Leibnitius ex itinere suo redux in Epistolâ ad Amplissim. & Gravissim. DN. Joh. Georg. Volckamerum, Præsidem Illustris Societatis Leopoldinæ Excellentiss. tomo præcedenti Miscell. impressâ & adnexâ, refert Celeberrimum Virum DN. Henricum Justellum, Regis Magnæ Britanniæ Bibliothecarium ad ipsum perscripsisse, in Galliâ nuper radicem satis usualem factam esse præsentanei usûs contra Dysenteriam; Quod cùm summæ certè humanitatis nec minoris rerum notitiæ Viro Antonio Magliabecchio nunciasset, atque is porrò quendam completissimæ ex scriptis doctrinæ Gallum amicum suum consuluisset, responsum est; rem non de nihilo esse, & Marchionem Louvoisium seriò curasse, ut Medici ac Chirurgi militares per omnes exercitus tam utili remedio non carerent. Hinc ut tantò certior fierem de præsentaneâ radicis hujus exoticæ vi medicinali, scripsi eam ob causam Viro Nobiliss. Excellentiss. DN. D. Nicol. Grojean Senatori Priennensi Prudentiss. & Medico Gubernatoris Neoburgici in Helvetia Experientiss. qui sequentia responsi loco repone-

ponere dignatus est: Apres mon retour d' une 12. des jours, je puis dire que la poudre de la Racine exotique de Hipepocoanna à fait merveille dans ces Dysenteries, non seulement recentes, mais de meme dans ceux qui sembloient estre desesperées, operant trois ou quatre fois par vomissement & causant quelques selles plus frequentes que la Dysenterie produit; Vos jugerés par cette portion de racine que je vous envoye cyjoint, si c' est bien celle dont vous faites mention dans votre derniere; Je vous puis assurer que ce remede est infaillible, & par ainsi d' autant plus curieux & à estimer. Je suis sur le point d' en faire l' analyse, j' en attends de Paris d' ou j' espere d' en avoir sans etre falsifié, à quel inconvenient le prix excessiv le rend sujet, la prise venant à un Louys d'or dés que' j'en auray reçû, je vous en feray part. Saporem frustuli radicis transmissæ dum ore degustarem, insignem acrimoniam diu persistentem animadverti, unde quamvis assumpta sedes aliquot moveat instar rhabarbari, tamen non videtur ad hoc accedere, radix enim hæc albicat intus & exterius strias habet velut radix bistortæ, forsan Pyrethri vel Nasturtii exotici genus est, prout jam olim semen nasturtii remediis contra dysenteriam admiscebatur.

OBSERVATIO CXVI.
D. EMANUELIS KöNIG.
Calculus sub linguâ excisus.

Mercator quidam Genevensis carnosi crassique habitûs, piger somnolentusque paulatim volubilitatem linguæ in ore diminutam observavit tumoremque sibi sub linguâ enasci successivè, adeò ut tandem linguam non nisi maximâ cum difficultate volutare potuerit, & verba eloqui, sic etiam ut non nisi ranarum ad instar coaxare, dum animi sensa exprimere vellet, cogeretur; Hinc quia

quia ex paulatina tumoris auctione ſuffocationis metum incurrere ſe tandem metueret, Inciſionem artificioſam, ad evitandam læſionem ductuum ſalivalium inferiorum, ſibi fieri paſſus eſt, quâ calculus olivæ majoris magnitudine fuit exciſus & extractus, ut dein, conſolidatione cum aq. ſanicul. & mell. roſac. & abſterſione inſtituta, priſtinam articulatam loquelam recuperarit. Magnus quondam Platerus noſter in Annotat. MS. ſuper D. Kentmanni Calculor. in corpore innaſcent. gener. XII. Obſerv. III. ſimilem caſum his verbis refert: Dominus Bernhardus Brandt Baſilienſis poſt ſimilem linguæ tumorem, calculum ejecit oblongum nucleo corni fructûs non abſimilem, quem adhuc ſervat: nimirum cit. loco Kentmannus notat de Tubicine, cui tuberculum ſub linguâ ſurgit duriuſculum & diuturnum, ſed doloris prorſus expers, quod ipſe & quos conſulebat, ex flatu vehementi ſic intumuiſſe opinabatur; ſed cum paulatim accreſceret & buccinanti impedimento eſſe cœpiſſet, Chirurgus malagmatis foris appoſitis inciſioneque decenter inſtitutâ Calculum extraxit cum arefactâ & excorticatâ lauri baccâ ſimilitudinem habentem, colore ſpadiceū & juſtæ gravitatis; Vulnus deinde ſanatum integrè fuit & tumor evanuit, nec tibiâ canenti amplius moleſtè obſtitit.

OBSERVATIO CXVII.
D. EMANUELIS KöNIG,
Apoſtema Hepatis diarrhœâ ſanatum.

VIrgo quædam Baſilienſis annorum viginti ſex per integrum annum Tumorem quendam in dextro hypochondrio ſub coſtis nothis cum dispnœâ perſenſit, item cum appetitu proſtrato & tuſſi, quibus tandem ſuperacceſſit inſignis dolor & calor in eadem parte, ita ut etiam digiti vel levem impreſſionem reformidaret; Vocatus

hinc Medicus eam maximè debilem reperit, & quia molestissimus erat lateris dolor, sitis item vehemens aderat cum vigiliis, calore intenso, appetitu prostrato, colligebatur apostema in hepate ad maturitatem tendere, quare maturantia in usum tracta, præmisso ante omnia, quia clysterem reformidabat, sequente Purgante; ℞. Rhabarb. opt. ℈ij. Crem. Tart. ℈ß. Magist. Jalapp. gr. iij. spec. diatrion. sant. gr. iiij. Ms. f. pulv. Dein aliquoties ipsi dabatur portio sequentis Mixturæ: ℞. Aq. cichor. ℥iij. veronic. agrim. āā. ℥iß. Ocul. cancr. Antimon. diaphor. āā. ʒj. Syr. violar. purpur. ℥iß citri Julep. rosat. āā. ʒvj. MS. Inde aliquoties sumpsit. Decoctum pro Potu ordinario sequens parabatur: ℞. Rad. gramin. cichor. aa. ℥iß Herb. agrimon. mi. Passul. minor. mundat. ℥ß. Coq. ad Mensur. unam pro potu. Suppurantia quæ interea extus lateri affecto applicabantur sequentia erant: ℞. Cerat. santalin. ℥ß. Ung. de alth. ʒii. Trochisc. de absynth. ʒß. Ol. de capparib. q. s. M. f. Linimentum quo inungebatur hypochondrium dextrum; parti dein inunctæ sequens Emplastrum applicabatur: ℞. Empl. diachyl. compos. melilot. Cerat. santalin. a. q. s. cum Ol. cappar. fiat scutum hepaticum. Hisce per aliquot dies continuatis, loco Emplastri sæpius Cataplasma sequens in usum veniebat: ℞. Rad. alth. ℥j. Herb. malv. min. sem. lini ℥ß Coq. in lacte ad consist. pultis, addendo Ung. resumptiv. ʒiij. Croc. ʒß F. Cataplasm. Interdum matutinis horis alternis diebus Decocto prædicto miscebantur Spiritus Tartari guttæ novem. Tandem his continuatis supervenit Diarrhœa ita, ut ter dies noctesque excreverit, materia autem ejecta copiosa & purulenta fuit cum fœtore, liberius respiravit, febrisque remittebat: abstersionis gratiâ ordinatum Decoctum hordei: Quodam die urina simul purulenta conspiciebatur; Dehinc omnis dolor cessavit & ægra perfectè convaluit.

[Basileâ Augustam Vind. d. 13. Maji, A. 1692. missa.]

OBSER-

OBSERVATIO CXVIII.

D. MICHAELIS BERNHARDI VALENTINI.

Mania ab esu belladonæ pro myrtillis.

PUella Rustica Diœceseos Königsbergensis prope Gissam eô tempore, quô

Alba ligustra cadunt, vaccinia nigra leguntur

Mense sc. Augusto anni M. DC. XCI. in vicino nobis monte Dyni vulgo Diensberg baccas solani somniferi pro myrtillis legit, & non obstante Pharmacopœi monitô pro veris vacciniis venum exponit, & ut cautiùs mercetur, sive dolo malo, sive merâ simplicitate alios persuadet, fructus illos hoc anni cursu pinguiores & succulentiores esse: Nec emptoribus destituitur, quibus in tantâ fructuum horæorum infrequentia salivam movebant bellaria visui non ingrata, eaque plus minus devorabant. Quid fieret? vix elapsa hora subitaneis phlogosibus perfunduntur homines, cum somnolentiâ quadam turbulenta, ex qua emergendo titubant & ebriorum more fatiscunt, vomunt nonnulli, insaniunt & suspiriis in tripudia mutatis insolitum rident, furunt & in adstantium crines involant. Accedunt convulsiones epilepticæ, quibus teneriores & infantum quidam correpti exspirabant. Patribus loci conscriptis de salute civium sollicitis & in causam rei insolitæ inquirentibus innotescit demum ægros illos baccas solani furiosi pro myrtillis comedisse eaque de causâ Medicos ordinant, qui miseris illis ocius succurrant, quorum maxima pars præmissis Vomitoriis bezoardicis consuetis in usum vocatis evaserunt, sicut totam casus resolutionem paulò pòst in *Disp. sua inaugurali* dedit Lic. Mardorffius Practicus Frizlariensis.

Baccæ hæ cum superioris Observationis CVIII. Solani melanocerasi fructu conveniunt.

OBSERVATIO CXIX.

D. MICHAELIS BERNHARDI VALENTINI.

Vermis latus in Studioſo per intervalla rejectus.

QUod Celeberrimus Practicus D.D. MICHAELIS teſte Dn. ETTMüLLERO in fæmina quadam ſcorbutica obſervavit, quòd appetentia ſubinde caninâ laboraverit â lumbrico (qui ab illa depulſus eſt) lato & longiſſimo illatâ, hoc in Studioſo quodam Juris heîc Giſſæ videre licuit. Livonius erat natione iſque ultra modum vorax, ita ut victu ordinario non contentus jentaculis & merendis uteretur largiſſimis, vix dum ceſſante appetitu. Cumque ſimul torminibus ſubinde abdominis cruciaretur eaque de cauſa pilulæ quædam Mercuriales ipſi diverſis vicibus præſcriptæ fuiſſent, aliquoties ab illarum uſu lumbrici lati fruſta ſatis procera & ulnas aliquot adæquantia excrevit, quæ dubio procul appetitus illius p. n. aucti fuêre cauſæ.

OBSERVATIO CXX.

D. MICH. BERNHARDI VALENTINI.

Infauſtus Spiritus Salis Ammoniaci abuſus.

QUantoperè Salia volatilia à Modernis ad curandos morbos extollantur, nemini, qui vel obiter in ſcriptis illorum verſatus eſt, ignotum erit; neque ſine cauſa extolluntur, quum præſentaneo ſuo levamine illis ſæpe malis ociùs ſuccurrant, quæ blandioribus tractata ne latum quidem unguem de violentia ſua remittunt. Interim ut nusquam tuta fides, ita nec ſalibus ejusmodi volatilibus nimium & plus quam decet tribuendum eſt, cum, ut

omnia

omnia medicamenta drastica sinistrè usurpata gladius sint in manu furiosi; id quod tristi experientia aliquoties nimius Spir. Salis armoniaci usus comprobavit, qui vel majori quàm decet quantitate adhibitus vel diutius continuatus sanguinem nimis rarefaciendo hæmorrhagias periculosas ciere solet; Novi sanè Virgini difficulter menstruanti ab excessivo Spirit. Sal. Ammoniaci usu hæmoptysin periculosam accidisse; In sene verò ab usu ejus nimium adaucto fluxum hæmorrhoidalem incoercibilem observavi, in alio verò narium stillicidium acidis sedatum, sicut similem quoque narium hæmorrhagiam à Sal. Vol. Oleosi abusu notat *D. JACOBÆUS Vol. 1. Act. Hafn. Obs. CXIII. pag. 208.* Quemadmodum igitur Antiquiores herbam suam hæmagogam datâ opera celabant, ita vis hæc hæmagoga Sal. vol. econtra cuivis Practico revelanda est, ut his sit modus in rebus, nec excessivam eorum dosin sanguine luat Proximus.

OBSERVATIO CXXI.
D. MICH. BERNHARDI VALENTINI.
Pruna Damascena subventanea.

OCcasione seminum subventaneorum in morô ab Excell. Dn. Camerario inventorum & in *Observ. CXXII. Anni IX. Dec. II. Miscell. Acad. Nat. Cur.* annotatorum, non possum non pruna simul subventanea hornô tempore hinc inde reperta adjicere, quæ vivis & ut ita loquar fœcundis triplo majora erant & pelliculâ crassissimâ subviridi circumdata absque ullo nucleô intus reperiendo. Tunc temporis autem, ex vulgi relatione occurrunt, quô præmaturum veris calorem frigus excipit intensius, quô fieri solet, ut nuclei teneriores intùs frigore adusti concidant, extimæ verò pelliculæ frigori mage resistentes tubulis suis succos circulantes recipiendo crescant aereque gravidæ ad tempus pendulæ arboribus inhæreant.

OBSER-

OBSERVATIO CXXII.
D. MICH. BERNHARDI VALENTINI.
Vagitus Uterinus in mure minore.

FOetus quosdam in utero materno vagitum ſæpe edere nota ſatis vulgi eſt traditio, quam in dubium tamen vocant tantum non omnes Anatomici. Ridiculum verò ejus rei exemplum nuper obſervavit Affinis meus Dn. HEERIUS Supremus Butisbacenſium Præfectus, qui muſcipulam ſibi parari juſſerat ſimilem illi machinæ, quâ Martes atque glires vulgò capi ſolent, cujus delineationem & effigiem habent Authores libri Gallici *de là Maiſon Ruſtique.* Accidit autem ut eam mediante murem utero gerentem ita prehenderit, ut ore, tantùm ſubitò compreſſo machinæ adhæſerit, quô factô fœtus intus contenti non tantùm vehementer ſe movere & latera undique pulſantes exitum moliri inceperunt, ſed & ſibilos vagitusque omnibus clarè ſatis perceptibiles ediderunt interceptô fortè aêre reſpirationem illorum inchoante.

[*A. 1692. 21. Martii Noribergam miſſa.*]

OBSERVATIO CXXIII.
D. CAROLI PATINI.
Hydrops lethalis ex nimio vini potu, vacuatâ primùm vi naturæ totâ ſeroſâ colluvie.

LYmphaticæ venæ licet tantæ ſint ſubtilitatis, ut facillimè ſenſuum ſubterfugiant aciem, tanta tamen firmitudine à benevola natura ſunt donatæ validiſque fulcris ſuffultæ, ut haud facilè niſi iis ſumma inferatur violentia,

lentia, rumpi & dilacerari queant; Nihilominus tamen eas ſæpè diſcontinuari, contentumque ſuum laticem effundendo, hydropem cauſare, triſtes naturæ teſtantur tragœdiæ; imò experientia comprobat mox immodico ſanguinis profluvio, ruptâque vomicâ hepatis, mox crebrâ diurnâ & copiosâ narium hæmorrhagiâ, mox pertinaci hepatis ſcirrho, ſcirrhoſoque crurum tumore, imò & mictu ſanguinis diuturno, animalia facta fuiſſe hydropica. Alias innumeras cauſarum hydropiſeως ſpecies ut taceam, hac vice novam quandam & lethalem à nimio vini potu ſubortam in ſcenam ſum producturus.

Occaſionem ſuppeditavit Carolus Bettini, Venetus, Vicentiæ famulans, vinumque ad hoſpitium *del Capello* nominatum diſtribuens. Annorum natus erat quadraginta quinque, quod tempus ferme omne vinum emendo & vendendo conſumpſerat. Tanta ſæpè mortalium eſt perverſitas, ut bonorum fruendorum occaſionem ſine judicio & moderamine ita arripiant, ut pro uſu abuſus irrumpens, iis tandem pro bonis mala tribuat. Hoc & huic obtigit; Licitum enim erat ei dulcem Bacchi Vicentini potionem pro ſuarum cupidinum ſatietate uſurpare, modò illud monitum; omne nimium in ſævum verti vitium prudenter obſervaret. Quod factum tamen ab eo neutiquam; hauſit enim vinum quotidie in tanta quantitate ut ejus animales ſpiritus non modò ſuavem refocillationem, ſed inopinatam perverſionem ſæpiſſimè ſentire oportuerit. Admonitus non raro fuit ab amicis ut ſibi parceret, malamque hanc conſuetudinem abdicaret; verùm nectaris ſuavitas aures obtundebat, donec tandem vires Patientis decreſcerent, ſeri in dies aucti collectionem ulterius perferre nullo modo potentes. Morbo oppreſſus, macilento corpore, facie palleſcente, omnibuſque partibus hydropicè tumentibus, ad me Patavium acceſſit, conſilium implorans. Triſte mihi viſum eſt ſpectaculum, & peſſimi ominis, quo declarato manus auxiliatrices admovens, id primùm præſcripſi,

quotidianum vini potum intermitteret, quod etiam se factu-rum esse quodammodo pollicitus est. Quæ convenire pu-tabam propinavi; serum & convenientibus hydragogis & appropriatis diaphoreticis diureticisq; evacuari studui, minùs tamen quam par erat efficiebant, non medicamentorum qui-dem sed propria inobedientis patientis culpa, quippe qui po-tiùs mortem experiri, quàm nimium potum intermittere volebat. Post aliquot menses ab ægrotante iterum accersi-tus, familiam cum ipso valde hilarem animadverti, ob eva-cuatum derepente totum per intestina atque vesicam serum quo turgebat abdomen, ut patiens sceleto quàm homini vi-deretur simillimus: At risus in lacrymas brevi versus est. Mor-tem quam jamdiu prædixeram in propinquo esse pronuncia-vi, ob prostratum planè nectaris vivifici fontem viscerum-que officium, nulla prorsus salutis spe relicta, nec nos fefellit eventus: Non se permittat itaque medicus plebi ἐπινίκιον ante victoriam canenti, sed attentè vires naturæ malique compa-ret, ut prognosticon inde pronuntiet, integramque sibi ser-vet famam quolibet thesauro pretiosiorem.

[*A. 1692. d. 16. Jun. Patav. Augustam Vind. allata.*]

OBSERVATIO CXXIV.
D. JOSEPHI LANZONI.
De
Ulcere in inguine, alvi fæcibus transitum concedente, sanato.

Mulier annorum 47. post herniam intestinalem ab-scessu in inguine laborabat, cui tam alta successit putredo, ut portio intestini, longitudine duorum digitorum transversorum, ad omnimodam suppu-rationem fuerit deducta, & in toto curæ curriculo fæces per ulcus prodierint. At præter spem salutis, multi enim impos-sibilem

sibilem talem curationem ajebant, balsamicis adhibitis remediis, intra 20. dies successit consolidatio, indeque cicatrisatio; hodie excrementa per alvum excernuntur, nec ullum patiens sentit in parte affecta dolorem.

OBSERVATIO CXXV.
D. JOSEPHI LANZONI.
Mors à narium hæmorrhagia suppressa.

JUvenis quidam annorum 19. temperiei calidæ & siccæ, habitus corporis macilenti, gulæ delitiis valde deditus, conqueritur derepentè de magna corporis lassitudine; cui succedit horror & rigor maximus, postea calor cum siti, capitis dolore & vigilia; pulsus est languidus, cæterùm naturalis ferè; urinæ boni coloris; deliquia & syncopæ superveniunt, diarrhœa biliosa. Accessi & maligna illum febri affici judicavi; die sexta non pauca sanguinis quantitas per nares exit, ita ut hoc videntes Adstantes, de vitæ periculo timerent, statimque ideo ad Barbitonsorem currerent, ut hæmorrhagiam sisteret. Ille sine meo jussu, turundis ovi albumine imbibitis, ac adstringentibus pulveribus inspersis cruorem supprimit. Post hæc somnus supervenit lethargicus, & æger in fine diei septimæ moritur.

OBSERVATIO CXXVI.
D. JOSEPHI LANZONI.
Mania ex amore nimio.

ADolescentula, Mercatoris cujusdam nostratis filia, vitam ducens otiosam, annorum 17. honesto pulchri Adolescentis amore capta, nil nisi matrimonium cum ipso optabat; Amantes ambo ad colloquia venerunt, & noctibus integris nihili pendentes & æstivum calorem, ac hyemis frigus, assiduè vigilando, inter dulces amoris sermo-

nes delectabantur. Crescit tali via amor, & Adolescentula suppressione mensium afficitur, color faciei mutatur, & pallet, sicut ait Poëta:

Palleat omnis amans, color hic est aptus amanti.

Febres succedunt nocturnæ, & obstructiones viscerum fiunt. Vocatus à Patre, solus in cubiculo interrogo Juvenculam de morbi origine; amorem accusat; ad curam me compono, febres sequentes fiunt exiguæ, tamen delirare incipit, & fit maniaca; à quo tamen affectu secundùm Artis nostræ regulas curata, libera evasit, ac fluxus mensium ordinarius rediit; nunc sana vivit, ac se ad matrimonium optatum citò ineundum accommodat.

OBSERVATIO CXXVII.

D. JOSEPHI LANZONI.

Epilepsia per subsequens matrimonium curata.

VIdua quædam annorum 31. temperie calida ac sicca donata, vitæ sedentariæ dedita, rarum fluxum mensium experta, vinumque in quantitate potans, ex improviso in terram cecidit, spumà ex ore prodeunte, totum corpus violenter concussum, & membra retracta fuerunt. In se reversa horum non recordatur, & bis saltem in mense hoc affectu corripitur. Plura medicamina exhibeo; at omnia sunt frustranea. Unde consului, ut secundas accedat ad nuptias. Quo consilio usa, sequenti mense secundum amplectitur maritum, civem scilicet Ferrariensem, Amicum meum, annorum 28. optimâ temperie præditum; primo statim mense imprægnatur, & nullas amplius patitur epilepticos insultus, imò gratias Altissimo DEO agens nunc sana vivit, & jamjam se accingit ad partum.

OBSER-

OBSERVATIO CXXVIII.
D. JOSEPHI LANZONI.
Quartana Venere curata.

MUltos à quartana febri fuiſſe liberatos timore, lætitiâ, ebrietate &c. adnotaverunt Doctores, & ſcripſi ego de hac re in mea Diſſertatione de hac febre. Verùm hiſtoriolam curioſam de quartana fugata in Amico meo narrare nunc volo, ut pateat, aliquando erroribus edomari morbos pertinaces. Juvenis annorum 27. quartana trium menſium ſpatio laboravit, bis pulveris chinæ chin. ℨij. in Vino Malvatico ante acceſſionem aſſumſit, ſed fruſtra. Multa Amuleta ac remedia, quæ ipſi porrigebant quoque Agyrtæ & mulierculæ, pari ſucceſſu adhibuit. At Studioſus quidam Rhetoricæ eum docet Venerem optimum eſſe remedium. Juvenis quartanarius ut remedium probet, meretricem invenit, cum ea rem habet, nec amplius quartana afficitur. Nuper etiam alium juvenem, ignei temperamenti, ad iram maximè pronum, & in victu intemperantem, fruſtra adhibitis per annum ferè aliis, aſſumtis die paroxyſmi, ante acceſſionem, jejuno ſtomacho unciis quinque Spiritus vini optimi, à febre liberum evaſiſſe obſervavi.

OBSERVATIO CXXIX.
D. JOSEPHI LANZONI.
Uſus Aquæ Tettucianæ in Dyſenteria.

DUos ego dyſentericos liberavi uſu Aquæ Tettucianæ, imò celebrem eſſe hanc aquam in hoc morbo non miror, ſiquidem cum uniformes ſint Autores in aſſignanda humorum acredine (adderem ego nimiam fluiditatem) pro cauſa interna dyſenteriæ, rationi congruum videtur poſſe notabile derivari beneficium ab aliquo

medicamento promovente expulsionem per urinæ vias materiæ pravæ aut sudorem, refermentando, simulque intestina detergendo & exsiccando, cujusmodi esse autumo aquam hanc; unde & in potu & in clysteribus usurpari potest cum utilitate; quod verò talem usum præstet hæc aqua, legisse me olim memini apud Nicol. Cæsium in lib. 5. Andr. Baccii de Therm. aquam esse exquisitè salsam & siccantem gustu.

OBSERVATIO CXXX.

D. JOSEPHI LANZONI.

Dysenteria scabie soluta.

ANni præteriti æstivis mensibus hîc Ferrariæ Diarrhœæ ac Dysenteriæ plurimæ occurrerunt, pertinaces adeo, ut frustranea fuerint remedia, licet Artis lege exhibita. Duas tamen observavi ego dysenterias, quæ post decimum quartum diem succedente scabie sanatæ sunt; imò cum miles dysentericus ita liber à morbo evasisset, & unguentis ac lotionibus ad scabiem abigendam usus fuisset, dysenteriâ ipsum denuò correptum fuisse vidi.

OBSERVATIO CXXXI.

D. JOSEPHI LANZONI.

Coma somnolentum ex nimio pulveris Tabaci usu.

CIvis quidam Ferrariensis ex nimia quantitate pulveris Nicotianæ assumpta, comate somnolento detinebatur, ut neque ab acclamantibus Domesticis expergisceretur, ac in Cubili sedens stupidus & immotus maneret; quem proximum esse apoplexiæ prædixi; nec mea me fefellit suspicio, nam post septimam morbi diem eâ extinctus est. Simile quid à nimio vini usu legisse me recordor apud P. Fo-

P. Foreſtum; & ſatellitem novi, qui ob continuam tabaci pulveris ac vini aſſumptionem immani phrenitide mortuus fuit; unde Poëta Italicus cecinit: *Molto Bacco e Tabacco uccide un huomo.*

OBSERVATIO CXXXII.
D. JOSEPHI LANZONI.
Pleuritis ſpiritus vini potu fugata.

MIles quidam noſter Ferrarienſis, temperamenti calidi & ſicci, ætatis annor. 34. in hyemis principio valde frigido poſt exercitium violentum, ac nimium, & multos in re venerea errores, conqueri cepit de dolore ſub mamma ſiniſtra, & die ſeq. febre cum dolore, tuſſi ſicca, reſpiratione difficili, omniaque aderant ſigna quæ veram pleuritidem denotant. Urinæ autem erant veluti aqueæ. Vocatus ſtatim juſſi educi è ſiniſtro cubito ſanguinis uncias decem, oleo cucurbit. calido latus affectum inungi; pulverem etiam dent. apri, mandib. lucii &c. cum Aqua papav. rhæad. exhibui. Die quarta morbi iterum ſanguinis miſſionem celebravi in ſalvatella manus ſiniſtræ. Dolor tamen non ceſſabat, ſputa pauca erant, tuſſis moleſta, ſomnus pauciſſimus. Sexta die æger è cubili ſurgit, & cum nullum domeſticum in cubiculo obſervaſſet, arculam aperit, in qua erat vaſculum vitreum, non exigua quantitate ſpiritus vini plenum, cujus ad quantitatem libræ unius bibit, ad cubile denuo redit atque ad ſoporem ſe componit; in ſomno nonnihil delirat, ac varia incomptè loquitur; expergefactus ſudore eximio perfuſus invenitur, dolorem non amplius ſentit, ceſſant omnia ſymptomata, & ita ſeptima die liber à febre evadit. Sic multa in Praxi accidunt omnino contraria rectè curationi morborum, & ſæpe ægri erroribus ſuis, *al diſpetto de' Medici e della Medicina*, ut ipſi dicunt, ſanantur.

[*A. 1692. d. 16. Junij Ferraria Auguſtam Vind. miſſa.*]

OBSER-

OBSERVATIO CXXXIII.

D. JOSEPHI LANZONI.

Usus Euphrasiæ in oculi caligine.

VIr quadragenarius oculorum caligine laborabat. At cum multis, & diversis remediis frustra usus fuisset, me tandem vocari jussit; Imperavi ut è cephalica dextri brachii sanguinis missio fieret ad ℥. x. cruoris exhauriendas, inde vinum assiduè bibendum euphrasia medicatum exhibui; sicque convaluit.

Universa ferè Botanicorum cohors in oculorum caligine euphrasiæ usum extollit, & vinum in quo macerata sit hæc herba propinant; verùm cum euphrasia manifestè sit calida ut ejus sapor subacris indicat, ideo non omni oculorum caligini convenit, sed tantum illam fugat, quæ à frigiditate provenit, non verò à calore, in hac enim produceret spirituum inopiam, & sic officeret dissipando; cavere ergo in tali adhibendo remedio debet Practicus, ne plus noceat ægro, quam prosit, memor ejus, quod observavit *Lobelius*, qui testatur ex trimestri vini euphrasiati potu, socium suum pene ambobus oculis orbatum fuisse, quod idem etiam confirmat *Sim. Pauli. Quadrip. botanic. Class. 3. cum Theophilo Boneto in Mercur. compitalit. lib. 13.*

Hinc ergo eruditè post *Camerarium Hofmannus* defendit, Euphrasiam non quamvis oculorum caliginem fugare, sed illam, quæ est à frigiditate; in hac enim euphrasiæ usus tam internus quàm externus optimus est; Idcircò, ut paulo antè dicebam, meritò in oculi caligine fuganda adhibetur à Medicis vinum euphrasiatum, quod fit monente Clariss. ETTMüLLERO, infundendo scilicet euphrasiam in Mustum effervescens, ut unà quasi ebulliat.

OBSERVATIO CXXXIV.
D. JOSEPHI LANZONI.
De
Vulnere Aqua Vitæ curato.

MIles quidam præsidii nostri Ferrariensis Annorum 32. patria Forolivensis, vulneratus est ab alio milite in brachio dextro; à quo vulnere ipse sine ulla Chirurgi ope, aut unguentorum appositione, sola Aquæ vitæ applicatione intra octo dies sanus evasit; Hinc me quoque legisse recordor in libro cui titul. *Acquisti del Morosini pag. 231. part. 1.* Turcas etiam vulnera sua Aqua Vitæ curare; absque longo medicamentorum apparatu; quod ego verò tantùm feliciter accidere puto in simplicibus vulneribus.

SCHOLIUM.

QUa ratione spiritus vini externè adhibitus in hæmorrhagiis sistendis utilis esse queat, fibras nempe vasorum constringendo, elegans legi meretur discursus in *Ephemer. Erudit. Lipsiens. Ann. 1683. Mens. April. pag. 154. &c.*

[L. Schröck, L. F.]

OBSERVATIO CXXXV.
D. JOSEPHI LANZONI.
De
Vagitu Uterino.

UTerinum vagitum multi annotarunt, uti *Mart. Wenrichius lib. de Monstr. Sennertus in Prax. Andr. Libavius, Sitonus Jatrosoph. Miscell. Thom. Bartholinus hist. rar. & Christian. Voaterus in Miscell. Curios. Ann. 1689.* Idem elapsis ego diebus observavi in Muliere Annorum 33. quæ secunda vice gravida mense octavo, sentiebat maximas fœtus

commotiones, poſt quas vagitus triplicatus ſecutus eſt, quem, & maritus, & ſoror ejus audivêre;

OBSERVATIO CXXXVI.

D. JOSEPHI LANZONI.

De Narium hæmorrhagia ſola aqua ſimplici curata.

ADoleſcens quidam robuſtus cum in cœna largiùs bibiſſet correptus eſt immodica narium hæmorrhagia ut vires dejiceret; ad ipſam cohibendam multa adhibita fuére præſidia; verùm hoc unum profuiſſe expertus eſt, nempe aquam ſimplicem fontis frigidam per nares frequenter attractam, quâ ſtatim cohibitus eſt cruoris fluxus.

Non tantùm verò narium hæmorrhagiam, verùm alias quoque ſanguinis effuſſiones cohibere poſſe aquam ſimplicem monet *Doctiſſ. Joſeph. Cignocius Florentinus Chirurgus in ſuis notis ad libr. de Ulcerib. Hippocr. pag. 21.* cujus verba hæc ſunt.

" Jo sò di certa ſcienza, che il Sig[r]. Franceſco Redi, che "quí nomino per apportar luſtro & onoreuolezza non ordina"ria à queſta mia ſcrittura, sò dico di certa ſcienza, ch' egli in "alcune ſue eſperienze, che fece per rinvenire la virtù d'una "cert' aqua medicata chiara, e limpida, che gli anni adjetro ve"niva altamenté predicata per un certo ſicuro rimedio à "guarire tuttè quante le piaghe, e tuttele ferite, e per iſtagna"re ſubitamente ogni più ruuinoſo fluſſo d' ſangue che dalle "vene, e dalle arterie ſgorgaſſe, ritrovo il citato Signore, & "aſſicurò con indubitabile evidenza che l' aqua ſemplice d' "Pozzo, e di Fontána di Fiume, o Piovana, produceva ime"demi buoni effetti di guariggione, che produr ſoleva quel"la ſopradetta tanto celebre aqua medicinale, è pure eſſo Si-

gnore

"gnore Redi adoprava l'aqua naturale non in què ſemplici "tagli di lanzeta, che ſi fanno nelle flebotomie, mà coman-"dava, che nel collo delle pecore, e de Cani fuſſe aperto un "largo, e profondiſſimo sdruſcio &c.

De hac re vid. etiam Ephemerid. Eruditorum Romæ impreſſ. Ann. 1670. & Joſeph. Zambeccar. in ſuis experiment. impreſſ. Florentiæ Anno 1680.

SCHOLIUM.

EAdem Experimenta Rediana prolixè deſcripta dedit in *Exercitat. miſcell. 7. D. Caſp. Bartholinus Th. f.*

[L. Schröck, L. F.]

OBSERVATIO CXXXVII.
D. JOSEPHI LANZONI.
Diarrhœa ſolo plantaginis ſucco curata.

NObilis quædam Mulier gracilis complexionis, quæ proxima præterita æſtate febrem tertianam duplicem experta eſt, Autumno autem adveniente, eo morbi genere perturbata eſt, in quo liquidiora excrementa, & frequentiora per alvum dejiciuntur quàm inſtituto naturæ conveniat, quæ quidem excrementa flava bile perfuſa apparebant; multa adhibita fuere remedia; verùm omnia fruſtranea; hinc muliercula nobilis patientis famula non exiguam plantaginis foliorũ copiam recipit, ſuccumq; exprimit, quem expreſſum, & depuratum manè jejuno ſtomacho aſſumendum porrigit ad uncias quatuor; & hoc per trium dierum ſpatium; A quo remedio non tantùm diarrhœa ceſſavit, verùm omninò evanuit, ac perfectè ægra ſanata evaſit; Sic de ruſtico etiam recordor, qui à Diarrhœaললbilioſa liberatus fuit, ſola juſculi potatione, in quô bullita fuerunt plantaginis folia.

OBSERVATIO CXXXVIII.

D. JOSEPHI LANZONI.

De

Papillis duabus in unica mamma.

MUlierem vidi ex Romandiola Annorum 33. Lauram nuncupatam, quæ binas papillas in una tantum mamma habebat, nec multum inter ſe diſtantes; cui ſimilem obſervationem refert *Clariſſ. D. Petr. Borellus centur. 1. obſervat. medic. rar. 69. pag. mihi 55. Confer. Eph. har. Dec. I. Ann. II. Obſ. 72.*

OBSERVATIO CXXXIX.

D. JOSEPHI LANZONI.

Colica bilioſa uſu aquæ frigidæ curata.

FRigidæ aquæ uſum in bilioſa colica commendat *Thom. Burnetus in ſuo theſaur. med. pract. tom. 1. lib. 3.* maximè in iis quorum vires robuſtæ, & partes principes illeſæ ſunt; ſic *Amatus cent. 1. curat. 2.* hiſtoriam notat de Muliere colica ex cauſa calida laborante, quæ ex potu aquæ frigidæ ſubito incantamenti inſtar dolore eſt levata non amplius redeunte; Ad cujus hiſtoriæ confirmationem ſequens à me elapſa æſtate viſa obſervatio facit, de Ruſtico Annorum 40. colica bilioſa laborante, ſolo aquæ frigidæ uſu ſanato; non tantum enim frigidam intrò ſuſcepit undam, verum etiam lineum pannum aqua gelida madidum umbilici regioni feliciter admovit.

OBSERVATIO CXL.
D. JOSEPHI LANZONI.
De
Usu Chinæ Chinæ ad fugandos Vermes.

USum Chinæ Chinæ valdè proficuum ad necandos vermes esse, docuit jam in sua Dissertat. de Epidem. Anni M. DC. XC. *pag. mihi 45. n. 49. Clariss. Romazzinus* Medicus Mutinensis Præstantissimus, ac Amicus meus in æternum colendus; Quod idem ego bis feliciter evenisse observavi. Primò in Puero Annor. 6. magna vermium copia laborante, qui usu Chinæ Chinæ saluti fuit restitutus; Secundò in Adolescentula Annor. 16. quæ per multos dies vexata est alvi fluxu, & nausea, cum febre, quæ omnia à lumbricis in intestinis, ac ventriculo contentis nasci videbantur; Post varia frustrà adhibita medicamina, cùm jam jam ægra in summo vitæ periculo versaretur; ipsi exhibui vinum chinatum, in quo scilicet infusa fuerat China Chinæ; Hinc vomitus, & alvi fluxus excitati sunt, quibus mediantibus ab ingenti vermium sarcina, se feliciter liberavit, ac sana evasit.

OBSERVATIO CXLI.
D. JOSEPHI LANZONI.
De
Veneris stimulo, ex assumpto Pharmaco purgante.

ASsumpta medicamina ansam veneri dare, scribit *Doctiss. Christian. Frideric. Garmann. Academ. curios. in suo de Miracul. Mortuor. libro tit. XI. §. 12, pag. 105.* & de hoc cum eo mentionem faciunt *Forestus, Sinibaldus, & Platerus;* idem quoque confirmat sequens historia à me nuper observata:

Civis est Ferrariensis, qui ut à Vertiginoso affectu se liberaret, pilulas Agregativ. & de Agarico à Medico præscriptas assumpsit, verùm nullam ab illis sensit per alvum evacuationem, sed tantummodò stimulos venereos, à quibus tota die divexatus est, adeò ut pruritum ægrè ferens, talem expertus est ad venerem impulsum, ut bis Uxorem compresserit, nec ullam quidem sentiendo alvi solutionem.

OBSERVATIO CXLII.
D. JOSEPHI LANZONI.
Præservatio à calculis.

SAcerdotem nosco sæpe calculosam affectionem expertum, qui nunc sanus vivit, & immunis à calculi doloribus, ob solum, ut ait ipse, baccarum juniperi decorticatarum & singulis diebus jejuno Ventriculo deglutitarum, usum; sic edoctus à quodam Empirico Hispano.

Hoc autem remedium etiam commendatur *à Clariss. Nicolao Francimont à Franckenfeld in Lithotomia Medica*, aliisque.

OBSERVATIO CXLIII.
D. JOSEPHI LANZONI.
Abortus ex Tenesmo.

MUlier quædam Ferrariensis annorum 27. uxor cujusdam Fabri Lignarii, duorum filiorum mater, gravida, jam quintum tangebat mensem tertiæ suæ prægnationis, cum assidua, crudeli, & præacerba desidendi cupiditate, eaque frustranea affecta est, quæ septem dierum spatio perduravit, eique successit Abortus cum doloribus maximis; quod etiam monuit *Hippocrates* in aphorism. dum scripsit *Mulieri utero gerenti, si crebra, & inanis desidendi voluntas accesserit, abortum facit*; idemque confirmat *Paul. Zachias*

chias lib. 1. quæst. Med. Legal. Hinc docemur abstinere nos debere in curandis Gravidis à purgantibus remediis, faciliter enim ex his abortus causari potest, quemadmodum ex tenesmo accidit.

OBSERVATIO CXLIV.
D. JOSEPHI LANZONI.
Lac in Infante.

IN Infantulis recenter natis ex uberibus Lac effluxisse ait *Clariss. Jo. de Muralto Medicus Famigeratissimus Academ. Curios. atque Patronus, & Amicus meus magnus, in suo Vade mec. Anatom. pag. 15.* Quod quoque nuper mihi confirmavit Obstetrix quædam nostra, quæ fassa est, se bis vidisse, infantes recenter editos exiguam Lactis quantitatem ex uberibus emittentes; Non ergo Mulieres tantum sunt lactantes, sed, & Pueri, & Viri; qua de re vid. *Borell. Cardan. Alex. Benedict. mea Animadversiones &c.*

OBSERVATIO CXLV.
D. JOSEPHI LANZONI.
Dolor capitis à solo odore sulfuris.

DE Generoso quodam sexagenario refert *Clariss: Nathan. Highmorus in exercit. de affectione hysterica*, qui ex moschi, & ambræ, aut hujusmodi, vel levi odore, statim de dolore capitis insigni conquerebatur; Egoque observavi elapsis diebus in muliere capitis dolorem ex solo sulfuris odore oriri, quæ postea mihi fassa est, se semper ex tali odore capitis dolorem persentire, at æstatis tempore vehementiorem.

[Ferrariâ Noribergam d. 8. Maji, A. 1692. missa.]

OBSER-

OBSERVATIO CXLVI.
D. JOSEPHI LANZONI.
De
Remedio ad Tremorem.

AD Tremorem egregiè conferre urinam propriam ait Petrus Foreſtus in Schol. obſ. 5. lib. 8. referente & confirmante Thom. Burneto in Theſauro med. pract. lib. 17. ſect. 14. quod remedium optimum eſſe notavi ego elapſis diebus in famulo cujusdam Civis Ferrarienſis magno correpto tremore, ex nimia Venere nato; Ruſticumque olim vidiſſe me recordor, qui tremores partium corporis humani curabat applicatione urinæ pueri calidæ; imò tantam eſſe putabat hic ruſticus urinæ pueri virtutem, ut eam poſſe hydropem ſanare crederet; quocirca ruſtico aſcitico ter calentem urinam infantis propinavit, verùm fruſtrà, paucos enim poſt dies hydropicus mortuus eſt, licet nauſeabundam hanc ingurgitaverit potionem, oſtendendo, quid non mortalia pectora cogat ſpes quoque vana ſalutis.

[Ferrariâ Auguſtam Vind. d. 28. Maji 1692. miſſa.]

SCHOLIUM.

QUamvis Ruſtici hujus ſpem in prædicto aſcitico urinæ uſus deſtituerit, id quod ob varias cauſas probatiſſimis etiam reliquis antihydropicis medicamentis aliquando accidere nemo ignorat, poſſe tamen hydropi interdum mederi, dum ſalinis ſuis volatilibus particulis penetrando, ſeri viſciditatem & ſtagnationem reſolvere, illudque per urinarias vias educere apta eſt, rationi non eſt contrarium. Quin & antiquitus jam hujus uſus *Dioſcoridi* notus fuit, qui *lib. 2. de mat. med. cap. 74.* humanam urinam contra incipientem aquam intercutem prodeſſe ſcripſit, *& Petrus Hiſpanus in lib. Theſaur. pauper. cap. de hydr.* urinam propriam multum juvare ex quodam Gilberto innuit; ſic quoque *Joh. Anglicus in prax med.*

p. m.

p. m. 417. si patiens pauper fuerit, eundem quotidiè manè urinâ propriâ uti debere consulit. Et curam hanc feliciter quibusdam cessisse, *Guil. Fabricius Hildanus cent. 3. Observ. chirurg. 51.* nec non *Jacob. Theodorus Tabernæmontanus lib. 1. thes. aquar. cap. 8.* testantur.

[*L. Schröck, L. F.*]

OBSERVATIO CXLVII.
D. JOSEPHI M. ZAMPERII.
Magna hæmorrhagia narium curata.

JAm diù decumbebat septuagenarius Vir febre tertianâ duplici, ac lenta correptus, variisq; remediis parùm appropriatis à juveni Medico quotidiè, sed incassùm onerabatur. Aderant tensiones, ac dolores in Hypochondriis, vigiliæ urgebant, nec non immanis cephalæa modò sinistram capitis partem, modò syncipur, modò occiput afficiebat. His supervenit elapsis duobus mensibus larga narium hæmorrhagia, quæ per integrum diem, & ampliùs emanabat; sed Medicus assistens inconsultò illi modum afferre non dubitavit, & proptereà phlebotomiam in manu præscripsit, suaque medicamenta incrassantia adhibuit. Morbo deindè invalescente accersitus ego fui, ubi percepta symptomatum syndrome, morbique progressu, tùm præterita, cùm præsentia sedulò consideravi locumque esse dubitandi, an dicta hæmorrhagia narium vera ac legitima crisis dicenda foret, velut quidam Naturæ motus objectum morbosum expellentis, an pro symptomatica habenda esset, quasi motus esset objecti peccantis copia, aliovè modo Naturam irritantis: verùm cum invenirem Patientem longo licèt morbo confectum satìs viribus constare, pulsus plenus esset, ac durus, pariter urinæ coctionis signa patefacerent, facilè inducere in animum potui, quod illa hæmorrhagia ad legitimam crisim referenda foret, quodque à præpollenti tantùm, non devicta morbo Natura sequuta esset;

set; unde spe salutis concepta curationem meam dirigebam, ut illum Naturæ motum adjuvarem: neque enim ætas Patientis mihi timorem incutere poterat, quòd scilicet senex ille in hocce sanguinis è naribus profluvio spiritum simul emitteret, occurrebat siquidem menti Celsi dogma, à quo senes robustos tutò phlebotomizari observatum fuit. Sed quo remedio usus sum? Legeram Hippocratem in simili prorsùs casu Methoni caput aqua tepida lavasse, indeque sanguine uberiùs è naribus effluente ægrum brevi sanitati restituisse. Id ego periculum facere volui, & sanè votis meis correspondit; namque dolorem capitis evanescere, vigilias remittere, ac unà adhibitis aliis remediis obstructiones, ventris sensim resolvi, nec non febrem mitigari observatum est.

[*A. 1692. d. 16. Junii Augustam Vind. allata.*]

OBSERVATIO CXLVIII.

D. GEORGII HANNÆI.

Lepusculus, in Alvo Matris petrefactus.

DAri varias in Regno Vegetabili species, quæ aliquandò in lapideam abierunt duritiem, notum jam pridem fecit Beatissimus Sachsius, in sua doctissima Epistola, de Miranda Lapidum Natura. Recenset, inter Scotiæ rariora, Experientissimus Sibbaldus, Lignum petrifactum, & Lapidem Musciformem, Scotiæ Illust. Part. 2. Lib. IV. Cap. 2. p. m. 46. Utrumque Cimelium mea servat Physicotheca, imò, quod præponderat, monstrare possum verissimum Muscum, jam lapidem factum omnimodè, nisi quod in altera parte superficiei suæ adhuc dum molliculâ, & planè herbidi coloris superbiat portiuncula. Vidi quoque Pyrum, in lapidem conversum, cujus petioli dimidia pars, & quidem extrema, vegeta adhuc erat atque scissilis, rigescente licet, cum ipso Pyro, superiore sui parte media. At rarius est hoc, in

in Regno Animali, phænomenon, & paucissimis modò confirmatum exemplis. Dabit tamen hæc mea Patria geminum, hac scena dignum, ludibundæ Naturæ opificium.

Capiebatur Annô Superiore, in venatu, Lepus, pulpamentum daturus, sed pedum velocitate supra modum pollens. E ventre fisso confestim protractus est, unâ cum exenteratis visceribus, Catulus Leporinus, siliceus planissimè, & tantæ magnitudinis, quantam vix absolvisset, si duos menses extra claustra vixisset materna. Obstupuit Venator ad obtutum insolitum, atque novum heic mimum daturus Anatomicum, saxo impositum Lepusculum ferreo quodam comminuebat volgiolo, ferociâ tanta, ut spargerentur per campum membra distracta. Sic lapis super lapidem confractus! Ego hanc victimam lapideam, incudi subductam, Aurô redemissem; si flectere temporiùs potuissem nimium festinantes hujus Popæ manus, gratuitò malas.

Sic retinent sæpè Partus remoræ inusitatiores, infelicium nodorum callidissimè celantes nexus! cujus rei & novum documentum dabit secutura Observatio.

OBSERVATIO CXLIX.

D. GEORGII HANNÆI.

Uterus Ovis, lapidescens.

NE pigeat nos itineris, si Ovile ingredimur Ovem visuri, quam fœtam noverat Opilio, sed parientem vidit nunquam. Dederat hæc certissima graviditatis indicia, at partus tempus transiliit levipes, quasi aliud aliquid actura, ringentibus veterinariis omnibus, & quid de ipsa futurum esset nescientibus. Trahitur post mensem mensis, sine ullo pinguitudinis, nedum sanitatis, dispendio: interea præter exspectatum impinguit ita, ut inhabilis crederetur ad sustinendum injurias Hyemis, dignior quæ co-

quinarum in censum veniret. Sic suæ sorti relinquebatur Ovis, donec mactatori in prædam cederet, tanto inspiciendi ventrem ardore detento, ut apud se vix esse videretur. Haud benè palpitare desierant mactatæ præcordia, antequam Extispicinæ huic intentus lanio observat sinistro Hypogastrii lateri adhærentem, prout ille suspicabatur, Tumorem cysticum, prout autem revera erat, Uterum ipsissimum, lævem equidem, sed saxeum adeò, ut quosvis cultros hebetaret facillimè, Næviana cote obfirmatior longè. Tandem in auxilium evocabatur securis, ad cujus repetitos, ut id resonaret, inflictus, prodiit in conspectum Agnellus albus, mortuus quidem, sed omni vel tenuissima putredinis, sive urgentis, sive imminentis, suspicione se exsolvens. Utrum in eandem, quod verisimile est, lapideam duritiem, cum Continente conversum fuerit hocce Contentum, (ut cum Philosophis loquar,) nec ne; ignorare cogor: cum, non sine insigni indignatione, apud me conquestus fuerit ejusdem Ovis possessor, idemque Musarum cultor indefessus, absente se hanc actam fuisse Comœdiam, nec citiùs hoc Ostento ignaros suos oculos pavisse Corydones, quàm in fimetum mersissent Agnellum, Musæo dignissimum.

OBSERVATIO CL.
D. GEORGII HANNÆI.
Vomitus stercoreus, sine diuturna præcedente, aut sequente inexorabili, Obstructione alvina.

INter illa mala quæ intestinis humanis sua tyrannide incumbunt gravia, nullum crudelius est Passione Iliaca, non de nihilo dicta, Miserere mei! tot enim symptomatibus comitata incedit hæc Furia, potissimùm inferioris gutturis occlusione irresolubili, superiorisque eructatione abominabili

nabili; ut triplici ære munita habiturus sit præcordia, cui horrorem non injiciat tam ferale Gymnasium Morboniæ. Litigent inter se Medici de Causa χορδάψε proximiore, & litem sub Judice, in bivio ac trivio, quod dicitur, constituto, relinquant! ego, quod mihi in Heroina Nobilissima observare contigit, bona fide memorabo.

Hæc, Annis quinquagenis major, parùm providè suum in Diæta curans Ventriculum, tandem prostratîs sensim viribus, ab Humoribus Pituitosis in Femoris dextri depluentibus mæandris, lecto affigebatur. Interea disparet Appetitus, urget Sitis, frigent externa membra, Venter quotidie se exonerat liberaliùs. In hoc cardine versabantur ipsius res, per aliquot septimanas; donec justò obstinatior factus Ventriculus cœpisset non modò cibum potumque fastidire, verùm & assumpta actutum revomere. Post hæc præludia urgebant per octiduum enormia ventris tormina, quæ tamen, ut potuit, pertulit, levamen promittente Alvo sat obsequibili, licet ne tantillum præstante, ferociusque instantibus Femoris doloribus. Dum jam deliberare videbantur Fata, quid de ægrota decernerent; sensit cum Femore transigi, sibique de Induciis pactis non modò gratulari abundè cœpit, sed & venturam commodùm Pacem salutiferam hinc interpretari firmissimè. At citò periit hoc gaudium! cum ab eo tempore observaret sedem ignavam, suique immemorem officii. Proximo die, qui 24. Septembris erat, Anni M. DC. XCI, Patroclianas bis sollicitabat sellas, sarcinam deoneratura, verùm, molestiùs longè, quàm feliciùs, intus quippe sæviens Æolus, observans occlusam sibi istam corporis partem, quâ loqui solitus fuerat faciliùs, raptas secum eluvies Ventris per posticam portam everrendas, quasi renitente alveo, per anticam egessit januam, non una, sed gemina, vice. Tunc primùm ego vocabar! sed, aliorum distractus ægrotorum curationibus, venire non potui, ante diem tertium. Interea canebatur aliquoties idem melos tragicum, haudquaquam suaviore modulamine. Quanto gau-

dio me exceperit tristissimam suam sortem deplorans Heroina, & singula ordine enarrans, literis signare non possum: doluit autem inprimis, post Vomitus abominabiles, molestiam faucium, quas Odor Saporque mephiticus indesinenter & exasperabat, & inquietabat. Cum jam per quatriduum immane quantum obmutuisset sessilis ista pars corporis, quam Natura elinguem voluit; vocalem eandem reddere conatus sum, Clystere ex Oleo Lini, per Ancillam applicato, nec mora! affatim sermocinari incipiens, copioso divæ Cloacinæ parentabat proluvio. Mox Gargarisatione conveniente adjutis Tonsillis, Stomacho, Litibus atque Emplastro ferruminante, succurrens, millenas ab ægrota retuli gratias. Postero die, convenіente Cathartico, Auro Fulminante (cujus admirandam opem in Colica consummatissima aliquoties expertus sum,) stimulato, excutiebam Ilia, odiosissimam amoliturus humoris obscœni ruminationem. Quod exspectabam, assecutus fuissem, singularem præ se ferentibus Intestinis Modestiam, jam penè exorato Ventriculô! ni fraudi fuisset desidiosissimus, in specula inferiore constitutus, janitor, in commune non consulens; licet novo vel excitatus, vel commitigatus, injecti Olei unguine, requisita Naturæ per suos, sine naulo, transmiserit postes, quibus reddi ciborum onera maximè salubre est. Neque tamen ab eo tempore sursùm unquam tetenderunt sordidiora inquinamenta; sed, quoties memoratô prolectarentur Enemate, sonuerunt deorsùm. Mirum! Nulla heic aderat, sive longiùs protracta, sive pessulo irreduci obducta, Obstructio; quibûs bigîs funestis rapi aliàs ad hunc carnificem consueverunt tam truculentæ sortis Candidati. Mihi verisimile est, Humores acido-acres, Femori antea molestos, ad Musculos Ani clanculum non surrepsisse modò, sed & eosdem inauspicatò quasi contabulasse; unde ita inversus est Naturalis Intestinorum Motus, Peristalticus dictus, ut fœtida atque immunda effusa, Cancrorum æmulantia gressus, Os, suis ingratiis, rejectare coactum fuerit. Vixisset hacte-

nus,

nus, ni vires prorsus collapsæ fuissent, verùm ab his destituta, rebus humanis se brevi post eripuit.

OBSERVATIO CLI.
D. GEORGII HANNÆI,
Aquula, curata.

SEmel tantùm observare mihi contigit illam (non quidem leviculam & citò evanescentem, sed benè & gnaviter consummatam,) Palpebrarum Intemperiem humidam, Aquulam Latinis, Græcis Υ῾δάτιδα, nuncupatam; quâ ita deprimitur intumescens Palpebra Superior, ab incumbente humore seroso, ut attolli nequaquam possit. En missam in compendium Historiam! Cephalalgiâ corripiebatur Vir juvenis & satis robustus, quæ ipsum aliquot dies vexabat egregiè. Hâc discedente, accessit Tumor Superioris Palpebræ Oculi dextri, quem sponte disperiturum, sibi promisit. Dum autem brevi se subducturum Tumorem somniat, augetur quotidie incrementô tantô, ut magnitudine infausta, impensiusque rubente, Ovum gallinaceum non æquaret modò, sed superaret. Sic elapso sesquimense, ad me confugit moestus, & Oculo pessimè affecto timens, mihique (si in re tam seria jocari liceat,) lustrandum offerens.

Monstrum horrendum, informe, ingens, cui lumen ademptum; non enim disjunxerat tantummodò Oculorum Concordiam (quâ conjungitur amborum luminum visus,) tumens horrendum in modum Palpebra, rupturam minitata; sed & metum augebat per angulum Oculi utrumque exsudans pus, adeò acre, ut genam exulceraret.

Ego ab hoc Purgante, saturitatem quinquies everrente, Curationem exorsus, (℞. Pulver. Jalap. scrup. 1. Antim. Diaphor. gran. jv. M. è vesiculis, pone Aurem Cantharidibus excitatis, lympham extraxi copiosam. Tandemque hoc ἐπιθεμάτιον, vino incoctum, Oculo Frontique applicandum curavi:

ravi: ℞. Herb. Rorismarin. M. ij. Melilot. Rosar. rubr. Furfur. Tritic. aa. M. j. Flor. Anthos, Pugill. iij. Betonic. Chamomill. Salvi. Stœchad. aa. P. j. Misc. Nobilitabat hoc Epithema sperатus eventus! cujus divinos effectus, in absorbendo commodissimè variorum membrorum Tumores Hydropicos, ipse cum voluptate, non sine tripudio afflictorum, aliquoties expertus sum.

OBSERVATIO CLII.
D. GEORGII HANNÆI.
Insomnium, Mortem accelerans.

Quantas valeant ciere turbas Res Non-Naturales dictæ Medentibus (quod mediæ quasi sint inter Naturales, seu constituentes, & Præter-naturales, seu Destruentes,) quales sunt: Aër, Cibus & Potus, Motus & Quies, Excreta & Retenta, Somnus & Vigilia, Pathemata Animi; heic recensere non convenit, egi quippe de his fusiùs in meæ Aphonologiæ Cap. III. Nunc meas ad se pellicit curas Insomnium, modò suave dormientium delirium, modò grave eorundem deliquium. Quod homines per quietem sæpe macerent Insomnia, ad lassitudinem usque, cognitissimum est omnibus; quod verò Fati diem occupaverint Insomnia, ne millesimus quisque observavit unquam. Cùm autem huc quadrans exemplum adduxerit novissimè Illustris & Experientiss. Dn. D. PAULLINI, grande Amicorum meorum *Decus, Ephemer. nostr. Decur. II. An. IX. p. 356* non ingratum futurum spero, si & ego heic memoravero, quod me non ita pridem docuit Praxis.

Subcenturio, Virtute & Genere Nobilis, sed Famam ac Fidem sanctiùs, quam Sanitatem, conservans, lentè flaccescere cœpit, donec lecto teneri necesse haberet planissimè languescens, ab Appetitu, à Somno, à Viribus omnibus destitutus.

tutus. Sopiebam nihilominus hæc litigia, Divâ ægroto patrocinante Hygieiâ, modò parciùs non dispensasset Vires collapsas. Post trium septimanarum decubitum, bellè redire ad se videbatur, verùm, circa vesperam diei 29. Januar. obdormiens somniabat, se, cum quodam hostiliter congredientem, non modò latera adversarii suo hausisse mucrone, sed & fodicasse Ilia, prorsusque è vivorum expulisse eundem consortio. Evigilans, feralem questus est & Animi & Corporis lassitudinem, exitium sibi imminere certissimum prædicens, statimque Amicorum cuidam turbas hasce ordine enarrans, (non ut per somnum ipsi hæc obversata fuissent, sed quasi re vera ita gesta essent omnia, præsidium ipsius imploravit. Cùm autem ille vanitatem tumultuosi hujus Somnii eluderet; (quasi comprobaturus Gallorum illud: Songes sont mensonges.) Hic, se proditum planissimè clamitans, iteratis gemitibus tulit asperrimè, HANNÆUM, cui suam, post Deum, Sanitatem debuit, sibi, fugâ salutem jam quæsituro, ereptum iri, ni ipsemet carceris incola fieri mallet! Hoc ubi observasset stupefactus Amicus, promptissimam suam operam simulatè condixit, & latebras apud se tutissimas. Traxit ita noctem molestissimam, haudquaquam cum umbra sua luctari desinens, donec ego, sub Auroram sequentis diei accersitus, monerem ipsum ad extremam, nullique evitandam properare metam, cui & ipsum adstituit hora nona vespertina. Id quod, ante biduum, nemo nostrûm cogitaverat.

OBSERVATIO CLIII.
D. GEORGII HANNÆI.
Aurum Fulminans, sine igne accensum.

CAutè tractari, propinari cautiùs debent Medicamenta Chemica; ni in illos malis incidere errores, quorum non erit nisi probrosa peccanti, ipsique, qui se tandem sen-

ſerit, periiſſe, prorſus inutilis, pœnitentia. Leniſſimè exſiccari debere Aurum Fulminans, nuper præparatum, norunt pulcherrimè per ignem Philoſophi; aliàs enim horribili ſe ſtrepitu ulciſcitur, & obvia quævis cum adſtantium proſternit periculo. Addo æquè circumſpectè comminui debet, in tenuiſſimum redigendum Alkohol, quod meo non ita pridem didici periculo. Parabam ægroto Medicinam, cui aliquot Auri Fulminantis grana addere placuit. Dum autem eſſet in mora periculum, nudum Solem fulmineum, aliis poſtea addendum, trivi in mortario vitreo, qua poterat alacritate, ut eò citiùs in pulviſculum fatiſceret. Sed ecce! cum attritu rapidiſſimo, præter exſpectatum, incaluiſſet Phœbus, ignem concipiens Sulphur ſolare (ſtimulantibus ſimul ſolventis Acidi Nitroſi, & præcipitantis Salſi Tartarei particulis adſcititiis,) non ſolummodò mortarium, unà cum piſtillo, inter meas manus attrivit minutiſſimè, ſed & tam horrendo fragore detonuit, ut perſonaret eodem tota domus, mugientibus parietibus, ac reboantibus feneſtris. Non levi certè aut vano documento demonſtrat fortuitum hoc Experimentum, quomodo concitentur in Nubibus & Fulmina & Tonitrua, ubi, ſcilicet, Motus velocior, mutuo preſſu atque attritu compactas, Exhalationum particulas Sulphureo-Tartareo-Nitroſas, incenderit; unde in ſe agentes non poſſunt non ferocire atque actutum, ſuique genii diverſitatem, reſonîs mugitibus, effervescendô teſtari.

[Othiniâ Noribergam d. 29. Maji 1692. miſſa.]

OBSER-

OBSERVATIO CLIV.
D. ADAMI à LEBENWALDT.
Folia Alni ſerpentum charactere tincta.

ANte annum circiter in inferiori Styria pluvia vehemens cadens, omnia folia in integra alnorum ſylvula, tinxit ſerpentum charactere, ut in delineatione hîc videre eſt; paulò poſt maleficus captus in omni magiæ genere exercitatus, qui faſſus eſt ſe hanc pluviam cum magiſtro ſuo cacodæmone produxiſſe, eum in finem, ut peſtis ſerpentifero veneno ferox & ferax in vicinis territoriis oriretur; DEUS tamen hoc malum impedivit, & maleficus rogo adjudicatus fuit. Fig. XXI.

OBSERVATIO CLV.
D ADAMI à LEBENWALDT.
Mirabilis Diabetes.

PUer 16. annorum, Sartoris filius, cum parente celeri greſſu aliquot milliaria peragrans, in æſtate, tam ingentem ſitim incurrit, ut obvium quemcunque rivum ſitibundo ore aggreſſus, hauſerit aquam copioſiſſimam, quæ tamen ſtatim ad mare microcoſmicum derivata per canalem urinarium foras amandata fuit; quod negotium durabat per aliquot ſeptimanas diu noctuque, ita ut aliquando una nocte quindecim menſuras frigidæ eminxerit, quamprimum ingeſta fuiſſet, ſitim tamen non levabat; imò tantus ardor aliquando in pectore ortus, ut appoſitâ nive & glacie pro refrigerio opus habuerit. An hæc aquæ copia per ſolitas circulantis ſanguinis vias ad veſicam delata fuerit, valdè dubito; cur enim cor non fuit refrigeratum in illius tranſitu? Curavi illum per adſtringentia & ſitim extingentia.

[*Leobio Auguſtam Vind. d. 21. Junii A. 1692. miſſæ.*]

OBSERVATIO CLVI.

D. PHILIPPI JACOBI HARTMANNI.

Oscheo-didymo-hydro-sarco-cele.

ANn. M. DC. LXXXIX. M. Jun. Vir clarè doctus, Mathematicus studiis invigilans, ante annum noctu astra speculatus, in lectum ubi se recipit, alterum testiculum allidit, doloremque manu demulcens, somno corripitur; sequenti die blando contactu manûs insurgentem dolorem denuò compescit; atque ubi dolor tolerabilior assuetudine obvenit, præ verecundia malè occultans morbum, fecit ut testiculus oblæsus in magnitudinem capitis excresceret. Tunc demum me accedens medicum consilium rogavit. Judicavi non nisi chirurgicâ ope huic malo consuli posse: ægrè assensus est, & ab extirpatione primum abhorruit: Tentavit Chirurgus Emplastris Mercurialibus, incisioni itidem ac putrefactioni an tumor esset concessurus; sed frustra fuit: aliquot patellas quidem serum ex inciso scroto impleverat, ast nullo notabili tumoris decremento. Languere interea æger animo, atque mœrore contabescere, lentâ febriculâ vires conficiente. Unicam itaque in extirpando testiculo spem illamque dubiam adhuc superesse, mecum Exc. D. Lepnerus & Chirurgi obtestati sunt. Confugit itaque ad hanc sacram anchoram. Operatio feliciter peracta, neque nisi ad ligaturam supra Epididymidem indoluit, vasis oblongis quibus facilè vincula erat injicere, exiguâ sanguinis jacturâ. Incisum scrotum magnam vim aquæ effudit, tumorque infra mediam quantitatem molis subsedit. *Testiculus extirpatus duabus* integris *tunicis* erat involutus: *Altera*, propria, glabra erat, nullibi connexa, ut citra ullam difficultatem aut lacerationem cum ipsa, tanquam è vagina, testiculus educeretur, crassitie ad anatis pennam accedente: Crassior erat *elythroides*, interiori facie lævi, exteriori verò asperâ, & laciniis hinc inde consutâ, in qui-

in quibus puto aqua stagnavit. *Caput testiculi*, quo epididymidi annectitur, avellanæ magnitudine, sanguinolentum erat. *Substantia testiculi* purulenta per omnia, alibi tamen duriùs, alicubi molliùs pure concreto: in cartilaginem nullibi abierat, utut anno 1679. Parisiis totum cartilagineum à contusione ex auriga exectum testiculum viderim: *Ovum struthionis* modicum & ille & hic noster æquabat. Cæterum utut æger urinam liberè redderet, & omnis dolor sextâ ab operatione horâ cessaret, viribus tamen prostratis, æstuque invalescente, atque animi inquietudine urgente, fatis post aliquot dies placidè concessit.

Usus ex Oscheo-didymo-hydro-sarco-cele.

I. Chirurgorum ἀπαιδευσία *in cumulandis speciebus* morborum meritò notatur. *Quoad Hernias* hoc exemplum docet, ex loci & materiæ contentæ ratione ipsas rectè distingui. Ita in Nostro ratione loci, quoad Scrotum dicenda Oscheocele; quoad testiculum vero didymocele: ratione materiæ, ob aquam in Scroto hydrocele; ob pus concretum in testiculo sarcocele; ad sarcocelen enim purulentam & cartilagineam constipationem referendam censeo.

II. *Cur in quibusdam Regionibus operationes Chirurgicæ felicius*, in aliis minus succedant, non in aëris benignitatem aut injuriam, nec in Chirurgorum peritiam imperitiamve æquè rejiciendum puto, ac in ægrorum & assistentium perversos mores. In Helvetia, Gallia, &c. ad extirpationes membrorum, excisiones fœtuum, minimè ægri & assistentes exhorrent, quæ remedia in Prussia morte graviora vulgò judicantur; unde rarissimè in tempore ad eas venire datur, quod tamen rerum omnium est primum; illumque errorem non pauci vitæ jacturâ luunt.

OBSERVATIO CLVII.
D. PHILIPPI JACOBI HARTMANNI.
Abortus & Molæ.

SÆpius Matronas de abortu conqueſtas contigit, aſt incuriâ Obſtetricum adſtantiumve evenit, ut conjecturis ſolum locus fuerit relictus, quum excreta aut abjecta aut corrupta temerè deprehenderim: Quare quæ proprio obtutu & experimento dignovi paucis conſignabo. Aliquoties *molæ carneæ* mihi exhibitæ fuerunt, quas imperitæ mulierculæ fœtibus deputarant, cultro anatomico autem ſubjectæ, concretum polypoſum, in carneum aut gelatinoſum vergentem, ſanguinem demonſtrarunt; quin ſalvo fœtu iſtiusmodi molas excretas memini; in aliis tamen prægnatio irrita ab excretione talium animadverſa. Aliquando verò *molæ veſiculares* oblatæ, aliis aquâ adhuc diſtentis ac integris, aliis exinanitis & diruptis. Quondam me bona fortuna duxit, ut ſtatim ab abortu advocarer & adeſſem, atque in mola tali veſiculari cum chorio, amnio, & placenta, *omnia nativitatis noſtræ rudimenta* integra accepi; quæ etiamnum Curioſis Spectatoribus intuenda ſiſto, ut oſtendam, quàm ab intemerato hoc autographo *Cl. Kerckringii* exemplaria *in Anthropogenia* longiſſimè abludant: hiſtoriam & delineationem *Tractatui de generatione Viviparorum ex ovo* ſervo. *Ad Veſiculares* autem *molas illuſtrandas* ſequens Obſervatio facit; *An. 1689. M. Jun.* Maritus novè nuptæ *geminas molas veſiculares* afferebat, *alteram* ruptam, *alteram* integram: *In dirupta*, quam per omnia integræ ſimilem affirmabat, fruſtra fœtum indagavi, contrectata enim manibus plurium lacerataq; erat: *integram* itaque majori cura aggrediens, adverto *craſſiorem partem eminentioremque* ſugillatam, cruore quaſi in ſuperficie adhærente; conjecique ex obtuſo acumine minori Uteri collo hanc partem fuiſſe propiùs annexam: Inciſo acumine *aqua* effluebat,

bat, qualem ex alterâ Vesiculari mola effluxisse Maritus oculatus testis asserebat; ego intentis oculis omnia lustrans, in opposito fundo mucosum quidpiam adverto, quod ubi blandè diduco, apparuit *filum*, *ex quo mucosum corpusculum* dependebat; aquæ hinc adminiculo *articulata fœtûs membra*, prout Natura primas lineas ducere suevit, adumbrata discerno: *Cranium* vesiculare erat perforatum, *facies* compressa, *collum* prolongatum; quippe quod non spontè excreta, sed vi manuum obstetricantium hæc mola educta, & per diem neglecta fuerat. *Hiatus* tamen *oris*, & *nasi clivus* lineis, *oculi* punctis, erant notabiles: *bregma*, vesicæ lacinia arguebat: *artus* adstricti erant trunco, *ut quadrupes videretur; per abdomen intestina transparebant*; *penis* indicium apex ad funiculum excurrens præbebat: erat autem *funiculus umbilicalis* tenuis fili crassitie: *ossis coccygis* memorabilis *eminentia*, ut caudatus compareret, servo adhuc liquore conditum corpusculum capite minutum. *Altero die* demum *ab Abortiente* laceræ quædam particulæ in lucem prodierunt, succedente sanguinis profluvio; quas quidem *partes chorii & placentæ rudioris* fuisse arbitror: Siquidem in vesiculari nostra mola *nulla signa cotyledonum*, quibus rudimenta placentæ humanæ exsurgere superioris abortûs historia docebit: *tunica crassa*, ut divellendo geminam experirer, quamvis multis fibris arctè sibi invicem essent connexæ, ut intimioris aspera superficies pateret. *Eadem Matrona* primis à Nuptiis mensibus itidem *molam vesicularem* ejiciebat, quam pariter incidi; verum pura aqua exibat, *minimo muco albo* intus subsidente, ex quo tunc temporis nulla fœtûs articulati indicia in conspectum prodiêre.

Usus ex Abortibus & Molis.

I. *Ovi nomine* istiusmodi vesiculares molas vulgò dictas venire posse non nego; revera sunt tunicæ cum liquore & embryo: Idque *Vesiculas ejusmodi aquâ repletas prægnationem arguere* autumo:

II. Li-

II. Licet enim in altero ovo corpus embryi distinguere non valuerim, fortè causa subfuerit, quod *primum rudimentum fœtûs* sit *quasi mucosum aut gelatinosum*, uti in forda observavi: Atque ovum hoc ad magnitudinem *secundæ Fig. ap. Cl. Kerckr.* accedebat. Tempus autem conceptionis Maritus divinare nequibat, quum incertum, quis primus novè nuptorum congressus prolificus.

III. Nostrum embryon longius illo *Fig. IV. ap. Cl. Kerckring.* & alterum, cujus historiam necdum edo, *Fig. V.* longitudinem æquat: *In neutro* tamen *pedum talis est situs, ut erectum animal hominem ostenderent*, sed uti *in Fig. III. Cl. Kerckr.* manus instar appendicum thoraci, ita pedes curti loborum instar abdomini obliquè sunt adnexi, ut *quadrupedis figuram ambo repræsentent*, *capite* itidem in altero, quod integrum servo, *in pectus prono.*

IV. Rudimenta generationis; Nihil simul cœpit & perfectum est: an ex illo *successiva generatio*?

V. *Molas* concreti sanguinis *polyposas*, *salvâ prægnatione excerni posse.*

OBSERVATIO CLVIII.
D. PHILIPPI JACOBI HARTMANNI.
Pueri ferâ tussi laborantis viscera.

Quinquennis erat, atque per errorem diætæ, quum frigido aëri nudum caput exponere, asperrimâ hieme; pedibusque manibusque nives contrectare sueverat, feralis tussis incessit, à qua perversi mores eum liberari non sinebant, quod vitæ statum commutatum ferre non posset, atque obstinato animo medicamenta respueret. Viscera à Chirurgo educta *An. 1689. M. Jun.* inspexi. *Pulmo* quantus quantus scirrhosus erat; pustulis hinc inde distinctus, ex quibus velut ulceribus pus flavum minus fœtens prodibat; ponderosus valdè; luridus aspectu; liber tamen, nullibi

pleuræ

pleuræ succinctus; Intus ut extus meris grandinibus confertus, ad extremas loborum crepidines usque. *Cor* s. n. *Hepar* densum, grandinibus, licet paucioribus minusque extantibus, hinc inde obsitum: dissectum flavi coloris. *Fellis vesicula* tumida, liquidâ bile. *Lien* ovi anserini magnitudine. *Intestina* à Diarrhœa spontanea, si non medicamento agyrtæ nequissimi ista adscribenda, inania, flatu distenta, nullis vermibus obviis, quum triduo ante quosdam dejecerat. Illud memorabile, quod *Puer*, ut erat ferox, *pulmonibus pessimè affectis, stentorio clamore ad mortis punctum usque gravis fuerit*.

Usus ex Visceribus Pueri ferinâ tussi laborantis.

I. *Causam Tussis ferinæ in obstructione Pulmonum* quærendam; atque ut obstructio gravior, ita medicina tussim tollere nesciet.

II. *Non propter facultatem clamandi*, nedum respirandi, *Pulmones vitii immunes censendi*.

III. *Clamandi facultatem* in Puero nostro illæsam, obstructo licet Pulmonum parenchymate, non tam reliquorum viscerum viribus, quàm *lobis Pulmonum nullibi ullâ annexione coarctatis vindico*; quum hâc ratione bronchialia vasa, superante robore, quomodocunque ad inspirationem & exspirationem extendi contrahive potuerint.

OBSERVATIO CLIX.
D. PHILIPPI JACOBI HARTMANNI.
Atreta.

AN. M. DC. LXXXIX. M. *Septembr.* In ædibus Chirurgi Prudentissimi & peritissimi *Dn. à Sæsten Puellula* semestris *ano imperforato* exhibita, mirabili tamen ingenio *officium ani labiis pudendi* Natura crediderat: ubi enim, subtus vaginam, labiorum ambitus coit, inibi orifici-

um intestini recti delitescebat. Nutrix primùm vitium ignoraverat; quando autem feces anteriori parti indusio adhærere subinde advertit, intentior tandem ex vulva prodiisse deprehendit. Pudenda & reliqua omnia integerrimæ erant sanitatis, ipsaque infans succiplena & vegeta.

Usus ex Atreta.

I. *Quàm facile conformatio partium* in prægnantibus *obladi queat.*

II. *Singularis Atretarum species*, quum non simpliciter, sed secundum quid nostra habenda atreta; quod justo loco non sit perforata in alvi obsequia.

OBSERVATIO CLX.

D. PHILIPPI JACOBI HARTMANNI.

Anatome Nephriticæ, & Picrocholæ κάτω.

ANn. M. DC. XC. M. August. Mercatoris cujusdam Uxor 53. circiter annorum, ex perturbatione animi desubitò in febrem continentem incidit: cum angustiis & doloribus Cordis, inquietudo, sitis, vigiliæ: altero antequam moreretur die advocatus alexipharmaca præscripsi; ex vena etiam modicè sanguis emissus; nil quicquam mitigato paroxysmo: proximo die hæmoptoe malum auxit, & vesperi tres fermè libras sanguinis evomuit; adstantes bilem volebant, quum sanguinem defenderem; & quod nulla ab hæmoptoe euphoria, febre continuò urgente, mortem imminentem prædixi, quâ sequenti manè placidè defuncta est.

Anatome Omphalo-Epiplocelen detexit, parvi pomi magnitudine; atque inciso ritè abdomine vidimus alveo umbilici omentum insidere, ut marginem tenuibus fibris & membranu-

branulis undique ſuccingeret: particulam tamen educere licebat.

Omentum ipſum ſ. n. denſum & continuum; ultra umbilicalem regionem excurrens, omnia inteſtina complectebatur involvebatque.

Inteſtina ſ. n. *cæcum* contortum, pinguedine obtectum, ultra craſſitiem pennæ olorinæ: *Colon* in dextro hypochondrio amplius quam in ſiniſtro protuberabat.

Ventriculus patefactus, ſi qua ex illo ſanguis emanaſſet; verùm nil ſanguinis, nil ſanguine tincti in Ventriculo, colluvies ex cibis erat reliqua.

Colon autem *dextri hypochondrii* quum ſepararemus, *ſimæ parti majoris lobi hepatici* arctiſſimè iſtud connexum deprehendimus, interjecto nodo quaſi, aut *glandulâ pinguedine obtectâ:*

Quam glandulam ut aperio, *ductum ab hepate ad ipſam decurrentem* obſervo; hunc indagaturus, ſtilum verſus colon dirigo, cui ubi obicem poſitum ſentio, ferro viam facio, *exemptoque calculo flavo piſi magnitudine, cui alter minor adhærebat,* ſtilum *in cavitatem quandam* illapſum proſequor, apertamque cavitatem *intus inſtar crumenæ rugoſam* manifeſto, amplam ut quæ nucem moſchatam caperet, *inſigni ductu, qui* digiti minoris apicem admitteret, & *in ipſiſſimum colon recta duceret*, orificii ſingularis ambitu non minori, uti colo aperto ob oculos Diſcipulis poſui.

Admiratur *ductûs hujus hepatici in Colon inſertionem, in Veſiculam fellis* inquiro; verum illa nulla & nuſquam fuit: *Ductûs* vero *noſtri reliquum*, quo ſimâ parte hepatis exibat, ſub albo compacto panniculo latebat, exili trunco hepati immerſum.

Nec tamen à ſcrutando deſtitimus, quin invertendo hepar omnes partes luſtrantes, *de Cholidochico communi* ſoliciti, qui ad duodenum duceret, & hic fruſtra fuimus, nullo ductûs illius cholidochici indicio prodeunte.

Hepar ingrati coloris lutei extus atque intus; ſanguine à vaſis minus fluido & ſubnigricante.

Lien circum circa pluribus fiſſis inciſus erat, στρογγυλώδης, non rhomboides; Vaſtus; ex inciſis vaſis cruor tetricus ater & lentus exſtillabat.

Pancreas ſ. n. ex quadam parte inciſa aliquid albi muci dimanabat.

In *Renes* intenti, quod Nephritica fuerat, *faſciam* pinguedine flaccidâ, minus ſolidâ, multâ tamen inveſtitam offendimus; latam ac depreſſam placentæ faciem præ ſe ferebat; itidem ad parenchyma renum uſque pinguedo hæc penetrat, illoque lævorem renalis tunicæ corruperat, quod & *in Arthritico præ pinguedine mortuo* obſervavimus. *Dec. II. Anni IX. Obſerv. XIII.*

Cæterùm *intus dextri Renis mira ſpecies*: totus enim cavernoſus; quot carunculæ aut canales tot altæ cavernæ, pollicisque capaces, albis calculis innumeris iisque diverſiſſimarum figurarum, majoribus, minoribus, ſuffertæ erant.

Ureter calculis obſtructus in tantum, ut cultro diſſecandus eſſet, quo ſtilo aditus daretur: amplus, ut digitus intraret; diſſecti interior tunica lineas quasdam elatas cum parvis carunculis commonſtrabat.

Siniſtri Renis faſcia parilis; *parenchyma* denſum, minimè cavernoſum; *Pelvim* totam nigricans calculus, magnitudine & figura radicis Zingiberis, ramis undique protenſis obſederat, craſſiori parte in Ureterem propendulâ.

Ex *Pericardio* nulla aqua.

Cor flaccidum, compreſſum; *in dextro ventriculo* ater cruor; *in ſiniſtro* polypus tenuis at latus, ſubruber, imis apicibus albis, ex columellis ſuſpenſus, venas Pulmonales verſus, plures protendens ramos quàm polypus quidem habet pedes, itidem tenues & latos; cum lato iſto, cordis ventriculum inveſtiente, firmiter cohærebant, ut unâ eâdemque opera omnes evellerentur.

Ex

Ex Pulmonum incisorum aliis *lobis* ſpumantem liquorem cum ſibilo exire advertimus, ex aliis vero lentum & atrum cruorem, qualis & Lienis erat, ægrè expreſſimus.

Quoad *Genitales Partes*; *Uterus* grandis & latus; *orificium* aperto hiatu, qui digitum intromittebat; *in diſſecto collo minori* glabra omnia, nullis ſulcis; *in receſſibus Uteri* verſus tubas Fallopianas aliquid muci; *Per receſſus ad tubas* modico ſtilo facilis tranſitus, ut in hoc ſubjecto ſatis pervias fuiſſe conſtet; *Foliaceum ornamentum carneum orificii* Tubarum oculis omnium Spectatorum patuit: *Teſtes* rugoſâ anfractuoſâve albâ cute anatinæ pennæ craſſitie obvelati; diviſi merum membraneo-grandinoſum *parenchyma* oſtentabant, veſiculis vacuum; Dorſo Tubæ alterius duæ *veſiculæ* piſorum minorum ſpecie incumbebant; in alis vero veſpertilionum complures minores, papaveraceæ: Per eaſdem alas inſignia *vaſa ſanguinea* Tubis adrepebant.

Uſus ex Anatome Nephriticæ & Picrocholæ κάτω.

I. *Epiplocele malè* à quopiam Herniæ ſpecies iſta *definitur*, quà omentum in ſcroti tunicas & cavitatem prolabitur; quum & in Umbilici tunicas ac cavitatem omentum prolabi contingit: Rectius itaque & *à loco & à materia contentâ Herniæ ſpecies denominationem ſortientur.*

II. *Picrocholos κάτω propriè eſſe*, quibus bilis in infima inteſtina exoneratur; uti huic noſtræ in colon.

III. *Conformationem peculiarem viſcerum quoſdam peculiaribus morbis magis obnoxios reddere*; hæc noſtra flatibus ſ. paſſionibus hypochondriacis, vulgò hyſtericis creditis, ſæpius infeſtata fuit.

IV. *Biliarii ductus inſertioni*, atque hinc bilis ipſius exundationi *protuberantiam coli in dextro hypochondrio adſigno*, quum utplurimum ſiniſtri hypochondrii colon vaſtius obſervarim.

V. Miti animo fuit Beata: an *fellis vacuitati* ſ. n. illud

adscribendum? fortè *indicio* foret *exigua bursa loco vesiculæ fellis*, non s. n. felle abundasse.

VI. *Fallax signum calculi vesicæ albor;* quum & in renibus albâ specie concreti occurrant.

VII. *Lienis moles* an ex defectu pororum biliariorum qualicunque in hepate? atque *succenturiatum hepar lien* fuerit? videbatur enim bilis ex vasis lienis non satis expurgata, ut feculentus restitans sanguis hoc viscus in istam molem elevarit.

VIII. *Teter sanguinis in Liene color Veterum Melancholiæ* p. n. *argumentum* suppeditat.

IX. *Pallidus & luteus hepatis aspectus*, non recte sanguinem Venarum Portæ bile purgatum arguit;

X. Id quod *calculi in ductu felleo* confirmant.

XI. *In Pancreate albus mucus* animadversus, munus hujus visceris s. n. segregandi quodammodo innuit.

XII. *Vera Cardialgia*, s. *Syncopa* à Polypo in Corde.

XIII. Ab obstipatione sanguinis in vasis Pulmonalibus *hæmoptoe & motus convulsivus;* Circuitu enim à crasso sanguine impedito, tenuior in aliis vasis spumescere, per alia vasa in arterias bronchiales vi perrumpere cœpit.

XIV. *Ureteris dextri lineæ carneæ, & carunculæ*, citra dubium à dilaceratione, quam acutorum calculorum transitus intulit.

OBSERVATIO CLXI.
D. PHILIPPI JACOBI HARTMANNI.
Anatome Apoplectici.

Tinctor in suburbiorum aliquo, 50. ferè annorum, homo vitæ dissolutæ, *cremato* uti vocant, & *tobaco* nimium quantum *indulgens*, ebrius prolapsus tempore hiberno, frigore in via obriguerat, semivivusq; domum

mum delatus ad se demum rediit; *elapso* autem *octiduo veluti maniacus*, deformi & horrendo obtutu, stridore dentium, manuum concussione, mutus, ac surdus, mentis nequicquam compos; tunc quando rogatus, volatiles liquores cum decocto purgante præscripsi, inquirens simul si qua caput esset læsum: licet nullum sese offerret indicium, vesicatoria tamen nuchæ applicanda imperavi, quæ tamen ex imprudentia Chirurgi studiosi minus fuerunt efficacia: succedente vero usu medicamentorum, Deo propitio, sibi redditus sacrâ synaxi est usus. Verum quod ad ingenium rediret, suetisque potationibus & fumis se oblectaret illico, mutatio hæc repentina domesticis & familiaribus suspicionem fraudis suggessit, quum antea ad fallendam Uxorem simulando morbum varios ludos sæpiusculè dederat. *Interjectis* autem *octo diebus* in lethargum incidit, atque in consilium adhibitus lethalem somnum prædixi, qui omnem simulationem ignoraret, fidemque fecit mors somni frater, altero die peremptorio.

Anatome: *Cuticula, cutis, pinguedo, panniculus carnosus* in abdomine f. n. *Pinguedo* subflava: *Peritonæum* crassum, quod facili operâ in tres membranas dissolvi poterat.

Omentum parvum & luridum.

Intestinorum Crassorum situs p. n. quippe reduplicatio *Coli*, quæ ad sinistrum hypochondrium solet observari, hic ad regionem pubis, ubi colon in rectum exit, occurrebat: *Rectum* quoque tam amplum quam colon ubi erat amplissimum.

Hepar subpallidum; minimè vastum; *fissum* pinguedo lurida obsepserat, cum quâ Vena Portæ arctè concreverat; *Crepido cum parte globi majoris* diaphragmati adhærebat.

Lien specie externâ. f. n. ad levem autem contactum diffluebat, aterrimâ sanie exstillante: *Infra Lienem propè adsitum erat corpusculum globosum* cerasi magnitudine, quod *succenturiati lienis* imaginem gerebat; vasa ab hoc extantia ad ma-

gnum

gnum Lienem abibant; dissecti verò parenchyma solidius, texturâ lieniformi, atro pariter intus per omnia liquore.

Renes f. n. *fasciâ* macrâ.

In Ventriculo aqua sordida & feculenta; interiorque tunica prope pylorum flavedine à bile tincta erat; Cholericus enim fuit.

Vesica fellis Hepatis & intestinorum adjacentes partes omnes infecerat; atque ex turgida fluida bilis ad incisuram profluebat.

Pancreas f. n. *insertione ductûs memorabili* quod quum in dorso visceris ipsum manifestassem, stiloque adacto orificium anquirerem, parvo foramine, in margine cholidochici ductûs duodeno inserti, illud in intestinum hiscere deprehendi; quod foramen dissecto cholidochico ductu egregiè ante oculos posui.

Cordis sinister Ventriculus æquè amplus ac dexter; hærebatque in ipso polypus albus pennæ olorinæ latitudine, articulorum duorum longitudine: *Cor* parvum, non multâ pinguedine luxurians.

Pulmones cætera f. n. nisi quod imis lobis Diaphragmati annexi, quodque passim in illis puncta nigricantia obvia: *In superiori lobo sinistri* ad palmæ latitudinem durities; exemtâ parte ac discissâ cartilagines bronchiorum in osseum rigorem obduruisse inspeximus, nullo intus pure aut calculo; difficilius autem respirarat, & de sinistra parte thoracis conquestus fuerat.

Quoad *Capitis Partes*: Exterius in detonso nihil vitii comparuit; Ubi vero *Cranium* satis crassum diducebamus multum saniosi sanguinis ex sinistro latere diffluere; *materque dura* cum sanguine concreto ut coaluerat cranio firmissimè adhærere: *Per suturam temporalem* inter secandum mador quidam sanguineus exsudare, nullâ fissurâ, nullâ fracturâ intus aut extus obviâ.

Dex-

Dextrum Hemisphærium illæsum erat.

Sinus falcatus sugillatus; cruorem continebat; obliti autem eramus ipsum dissecare.

Sinistrum Hemisphærium depressum erat ac inæquale, dextro comparatum; *matre piâ* sugillatâ undique.

Præcidi *corticem* utriusque hemisphærii, *ventriculosque* geminos purissimâ lymphâ stagnantes conspiciendos dedi: Lymphâ decurrente *septum lucidum* patuit, atque simul *Plexuum Choroideorum* connexionem inter se, expansionemque per ventriculos, cohæsionemque cum falcato sinu commonstravi.

Inque illis *glandulam Pinealem* quærendam ubi ostendi, totam Plexuum Choroideorum compagem ex vasis constare monstravi, utut sæpius glandulas mentiatur, quemadmodum cirsoidei ad Testes: Mox *in utroque plexu corpusculum* quod maximi melonis semen adæquabat, durum, coarctatum, oblongum, planius quodammodo, ut tamen glandulam præ se ferret, exemtum & luci obversum merum vasorum esse contextum dilucidè probavi.

Nervi Optici crassi, pennæ anserinæ majusculæ latitudine; ubi conjuncti duabus olorinis non cedebant.

Cerebelli sectio ex methodo CL. Willisii arbusculum speciosè exhibuit.

Rete mirabile nullum ad sellam Turcicam.

Usus ex Anatome Apoplectici.

I. *Trepanationis* summa *necessitas & generosus usus* ad omnem graviorem casum, vel nullo fracturæ aut fissuræ indicio, modo symptomata urgeant.

II. Ex *vulgo* adstantes magno desiderio aperturam cranii præstolabantur, quum *propter tabaci fumum cerebrum exsiccatum atque imminutum* crederent.

III. *An* verò *à tabaci fumo durities ista ossea in superiori sinistri pulmonis parte*, an ab alio quopiam casu?

IV. *Quod Pulmonum* cum Diaphragmate aut pleura *connexio difficultatem respirandi in homine causetur*, contra *Helmontium*.

V. *Lien geminus*.

VI. *Quantum* viribus integris, uti sunt in hominibus vitæ dissolutæ, aut aliis robustis, *caput sufferre valeat*, quum *Hic* dies lethales evaserit, non obstantibus, erroribus Diætæ, incuriâ ac neglectu remediorum in tempore, quod post octiduum demum sim consultus; nullusque ex secti Cerebri cruore foetor exhalabat: Quæ omnia *in Obductionibus observanda*, uti Amplissima Facultas Medica Regiomontana vel nuperrimè ad eadem attendit.

VII. *Apoplexia & lethargus* à stagnante in ventriculis Cerebri sero.

VIII. *Furoris causa* in Cholerico hoc ex Polypo Cordis si non etiam sinûs Falcati.

IX. *Glandula Pinealis* non nisi densior pars plexuum Choroideorum, quam ex idiosyncrasia subjectorum variare contingit, ut glandulam molliorem, duriorem, lapideam denique æmuletur; aliquando nullam speciem glandulæ relinquat; ita ego quidem, salvo aliorum judicio.

OBSERVATIO CLXII.

D. PHILIPPI JACOBI HARTMANNI.

Anatome Monstri.

AN. 1691. *inter d. 14. & 15. Sept.* noctu circa duodecimam gregarii militis Uxor *sinistro pede mancum, anticâ & posticâ parte imperforatum, nullo sexûs manifesto discrimine, partum* enixa est: Parochus rogatus ut sacro lavacro tingeret de monstri habitu, & de cognomenti ratione, incerto sexu, solicitus, dum à superiori consilium expetit, occasionem baptizandi amittit, ad nonam enim anteme-

temeridianam pulticulæ tantillo assumto, vitam vagitibus protraxit, nec ultra. Miles *matrem*, ante hunc fœtum, quatuor liberos sanos & integerrimos edidisse, nec lapsu conflictuve tempore Prægnationis offensam; *Perturbationibus* tamen *animi obnoxiam* quâcumque re visa facilè commoveri & terrore perstringi; Gravidamque (quo mense à Conceptione & vir & uxor ignorabant) æstuantem adhuc à jurgiis, quibus cum vicina contenderat, domum redeuntem *mure improvisò obvio gravissimè exterritam;*

Exterius umbilico tenus corpus *s. n.* vitalem fœtum commonstrabat; *Papillæ* expresso orbiculi majoris signo femellam subinnuebant; nec minus è regione pubis *appendicula* lata idem arguebat.

Quibus vero *Exterior forma reliqua à sueta Naturæ fabrica aberraverat* ista erant; *Umbilicus* à cartilagine ensiformi justo longius distans, & nimis propè regioni pubis adsitus; *Appendicula* ista subrubicunda, plicis quasi intersecta, semiunciali longitudine; intersectiones quasi circulares, quibus ab abdomine *Pes unicus* discernebatur; *Pedis illius Planta inversa* retrò; *Unicus Pedis digitus cum unguiculo* similem in modum inversus; Nihil *tarsi*; *Metatarsi* ossiculum unicum; duo *condyli*, *femur* magis latum vel planum, quàm oblongum ac rotundum; *os* crassum ac latum judice tactu; *Genu* duæ *molæ*, parallelo situ, motu & tactu agnitæ; *Tibiæ & fibulæ coalitio*, uno cruris osse lato & crasso; *Ossium Ischiorum coalitio* itidem deprehendi poterat, nullo interstitio; *Os coccygis* occuparat locum ani imperforati; *in appendicula* & circumcirca *anticum foramen* frustrà quæsivimus.

Interius, epigastrio inciso, quod ob accuratiorem genitalium indaginem inferiora intacta vellemus, *Glandulæ Pinguedinis* sub cute, expansio *musculorum abdominis*, *peritonæi*, omnia s. n. *Omenti* nullum vestigium; *Hepar* grande cum suspensorio, & *venâ Umbilicali perviâ*; *Ventriculus* albus pulticula plenus; *Lien* vertebris dorsi incumbens; *Mesenterium*

hinc inde glandulis conspersum; & hæc s. n. *Intestina tenuia* flatu turgida; *Crassa, cæcum & colon* totum, meconio referta; inprimis *colon* fecibus tumens *duobus pyris sub sinistro hypochondrio* se abdiderat; *Meconium* nigrum, viscidum admodum ac lentum: *Intestinum Rectum* à Colo annulo quasi aut circulo separabatur, ad quem stilus immissus offendebat; nullæque feces in Recto, idque album apparebat, præterquam quod *nulla ejus proportio ad Colon*, cum pennæ olorinæ crassitiem tantum adæquaret, & quasi ligamentum colo annexum præ se ferret; intentos in *exitum Recti*, & stilus & tubulus *ad Umbilicum* deduxit; Huic enim cum Vasis Umbilicalibus Rectum intestinum insertum erat, stilusque & flatus per Umbilicum erumpebat, *eaque propter Anus imperforatus* mansit. Conversi ad indagandam *Vesicam*, nullam deprehendimus; *Arteria Umbilicalis*, quæ s. n. gemella, ad pennæ Perdicis magnitudinem, in embryis & infantibus tenellis latera vesicæ claudere solet, *unica* pennam anserinam crassitie superans, specie vesicæ oblongæ fallebat, quum talis sit embryorum & recens natorum, ast stilo intruso & flatu immisso sanguis prodidit arteriam, quæ ad Umbilicum, Venæ Cavæ instrata, eâdem amplitudine contendebat. *Vena Cava* sanguine turgida, manifestis *divaricationibus*, sed ramo, qui ad sinistrum, admodum exili, grandiori longè qui ad dextrum latus vergebat, ad quod & *unica illa* insignis *arteria* tendebat. *Renes* indagaturi, in utroque latere ipsorum locum *Capsulas atrabiliarias* occupasse vidimus; Unciam fermè latæ erant, planæ, manifestis, amplisque cavitatibus: *Renes nulli; nulli Ureteres*, *Hepar* s. n. *folliculus fellis* incisus viscidam & subfuscam bilem dimittebat. *Pancreas* exile. Supererat dispicere, ubi ***Genitalia*** latitarent: Atque altius justo, propè hepar in dextro latere magnitudine pisi oblongi *Unicus Testiculus* in conspectum prodit, cui *Tuba Fallopiana* superimposita membranulis ita erat implicita ut explicari non posset, *Progressum* autem *Tubæ ad Uterum* persequentes, in ligamentum gracilescere advertimus; *nullo*

fundo

fundo Uteri, nedum collo, aut vaginâ: Teſtis inciſus ſolidam carunculam præſentabat. *In ſiniſtro latere* non minus omnia ſolicitè excuſſimus, verum *nullum Teſtis, Tubæ, Uterive veſtigium.* Neque neglexímus tentare, ſi qua nos via duceret ad *appendiculam*, ex qua muliebrem naturam intus Opifex formaturus videri poterat; verum omni aditu excluſa fuit noſtra diligentia; ipſa *appendicula inciſa* ex laciniis & vaſis contextum dabat, pomittebatque quandam cavitatem, ſed quæ nullo ductu pervia erat; *Thoracem & Caput* non diſſecuimus quod omnia ſ. n. ſpondebant, uti etiam Curioſiſſimus Chirurgus *Dn. Wagener*, qui balſamo hoc monſtrum condidit, noſtroque Muſæo in ornamentum obtulit, poſtea, hujus rei fidem fecit.

Uſus ex Anatome Monſtri.

I. *Terrorem*, tenello adhuc fœtu, ſub primordiis Prægnationis, *præturbato ſanguinis curſu, poſſe corpuſculum corrumpere ac mutilare*, an verò etiam adultâ prægnatione fœtuq; maturiori?

II. Quum Omentum in tenerrimis ſ. n. deeſſe contingat numquid hoc *ſimultaneæ partium generationi* derogabit? puncta pinguedinis rudimenta adverſus eandem quoque militabunt.

III. Optimè *Viſcerum ſitus & conformatio in embryis & tenellis ſ. n.* dignoſcitur.

IV. *Quod partes, internæ imprimis, ceſſante functione obliterentur*, plura in hoc monſtro confirmant: Anus imperforatus; defectus Pudendi, Uteri, Colli, vaginæ; Defectus Renum, Ureterum, Veſicæ; præter divaricationem Cruralium Vaſorum in ſiniſtro latere deficientem.

V. *Excrementa per Umblicum* ab animalibus oblæſis excreta Villici referunt, & monſtrum atteſtatur.

Fig. XXII. & XXIII.

Explicatio Figurarum.

Pars Antica.

A. Abdomen.
B. Umbilicus.
C.C. Regio pubis cum Appendicula.
D.D.D. Femur latum f. planum.
E.E.E. Digitus pedis unicus inverſus.
F.F.F. Tibia.

Pars Poſtica.

A. Anus imperforatus.
B.B. Molæ duæ genu repræſentantes.
C.C. Planta pedis inverſa.
D Digitus cum unguiculo itidem inverſus.

OBSERVATIO CLXIII.

D. PHILIPPI JACOBI HARTMANNI,

Colon Occluſum.

A*N. 1691. d. 19. Octobr.* honeſta Matrona, Mercatoris Pii Uxor, pulcherrimum filiolum enixa erat: Poſt ſacrum lavacrum familiares mirantur, nil meconii à quo in lucem editus, egeſtum; quare Clyſterem adhibere ſatagunt, aſt fruſtra: Chirurgus conſultus, qui ſtilo explorans coalitionem advertit; adeſſe rogatus, reiteramus ſcrutinium, inani operâ: de inciſione deliberamus, quum corpus jam liveſcere, vires proſterni: Verum quod ad duorum articulorum longitudinem coalitio in inteſtino recto obtegeretur, dum hæremus, fatum irritas curas *d. 22. Octobr.* veſperi abrupit. *Exemtum inteſtinum* conſpiciendum oblatum; atque *colon* amplitudo arguebat, meconio liquido turgebat;

antica.

Annus X.

Fig. 22. et 23.
pag. 262.

gebat; extus adhærebant feculæ parvulæ induratæ, unde mihi *suspicio rupturæ*, quocunque Prægnantis infortunio; *erat* autem *ovali cacumine hæc pars coli occlusa*, atque cacumen *pinguedo laxa & mollis circumcirca* obsepserat; Separatâ pinguedine nullum ullius ductûs obliterati indicium; præter quam autem quod pinguedine obvolutum erat istud cacumen, *crassæ & pingui alii tunicæ*, quam intestini recti inversam credo, *erat immersum;* In colo circulus distinctam tunicam illam manifestabat.

Usus ex Colo occluso.

I. *Anatome veras causas Morborum detegit*; vulgus obstipationem alvi causabatur unicè.

II. *Difficilis in coalitione intestinorum Chirurgica* ἐγχείρησις; in nostro impossibilis, non solum ob subjecti conditiones, sed & partis affectæ, quæ ut stilum lubricitate, ita cultrum retro cedendo elusisset, ut non habuisset Chirurgus, quod destinato ictu certò feriret.

[*Missæ Regiomont. Norimbergam ad D. Wurffbain, d. 2. Junii, An. 1692.*]

OBSER-

OBSERVATIO CLXIV.

D. EBERHARDI GOCKELII.

De

Colica convulſiva bilioſa pertinaciſſima, peſſima ſymptomatum ſyndrome concomitata, & feliciter curata.

ANno 1691. Matrona quædam honeſtiſſima, conſanguinitate mihi proximè juncta, temperamenti ſanguineo-cholerici annos quinquaginta duo cum dimidio habens, tempore Vernali de Capitis dolore & vertigine conqueſta eſt, quam etiam non rarò ſpaſmus in pedibus divexavit; ſubſequente æſtate, cum fœnum falce in duobus hortis ſat ſpacioſis demeteretur, illa cum ſuis domeſticis in fœnificio, ſpontaneo motu ſibimetipſi multum laboris in eradendo raſtillis fœno, pyramidibus exſtruendis, fœnum furculis verſando, in ſeriem contrahendo, &c. impoſuit, inter quem laborem exæſtuans & defatigata è præſenti puteo inſignem quantitatem aquæ frigidæ bibit, ſtomachumque cum inteſtinis haud parum læſit. Poſtea in Feſto S. Johannis Baptiſtæ ob levem cauſam irata, & ob inſecutum ſubitaneum terrorem valdè perculſa fuit, ubi ſtatim, (uti ipſi videbatur) catarrhalem materiam uno quaſi impetu è capite ad ventriculum, & poſt horæ quadrans ulterius ad Umbilici regionem, cum ventriculi perturbatione, & colicis doloribus ruere ſenſit, quem dolorem adhuc ambulans quatuordecim dies ſuſtinuit, poſtea ineffabilibus lancinantibus & pulſantibus circa Umbilicum, à materia bilioſa & acido-corroſiva in plexibus nervoſis coli inteſtini contenta, & impacta, fixis doloribus induſium circa locum affectum continuo motu concutientibus exortis, in lectum dejecta, & ſine omni interſtitio ac induciis, per dies & noctes, ſomno totaliter deſtituta, uſque

que ad Festum Divi Michaelis cruciata fuit: In quo tempore, ob ventriculi consensum omnis appetitus ad cibum prostratus, cibusque ac potus statim cum insequente cardialgia, rejectus fuit. Præter hæc, in sinistro latere circa regionem lienis tensio & inflatio dolorifica exorta est, quam uteri murmura doloresque syncoptici, subitaneam mortem sæpius minitantes, exceperunt. Febris insuper intermittens putrida, octo vel novem septimanas durans, cujus paroxysmi singulis noctibus præcisè circa horam decimam tumultuarunt, accessit, quæ tota altera die usque ad horam sextam vespertinam perduravit, ac Patienti, concurrentibus præfatis continuis doloribus colicis convulsivis & spasmodicis, omnes vires, ipsamque carnem exuit. Et quia suspicabatur, quod forsan mensium defectus etiam aliquid ad hujus mali complicati atrociam contribuere possit, circa Festum Michaelis ambæ venæ saphenæ in pedibus sectæ, & apertæ sunt, post quam venæsectionem tota die ob Mariti abitum & peregrinationem mœsta ac pusillanimis, sine omni cibo ac potu decubuit, tandemque languida obdormivit; post somnum expergefacta, horrenda Arthritide, omnes artus & membra, brachia, manus, & pedes cum incredibilibus doloribus infestante, correpta fuit, nec ullum membrum sine adstantium adminiculo movere potuit, sed à Filiola cibata, quasi statua in lecto decubuit; qui affectus ægrotam cum insigni atrophia corporis, ad usque Ciner alium vernale tempus insequentis anni cruciavit, adeóque defatigavit, ut in die Palmarum manum adhuc nec capiti admovere, nec brachia sursum attollere, nec lorum nectere vel ligare potuerit: Toto decubitus tempore alvus pigerrima fuit, quæ sæpius & multoties remediis proritari necesse habuit. Elapso hoc tempore, vires per Dei gratiam quodammodo incrementum sumserunt, illaque è lecto sola surgere, ambulare, ac munia œconomica successivè obire cœpit, appetitus ad cibum cum somno naturali rediit. In exteriori manuum adhuc infirmarum media su-

perficie tumor valdè ſenſibilis, tactumque ægrè admittens ſe prodidit, qui procedente tempore ganglii inſtar induruit, & hactenus cauſa fuit, quo minus tres poſteriores digitos rectè, ſine cæterorum digitorum juvamine aperire atque extendere potuerit; Proximè præteritis diebus Pentecoſtalibus (licet de cætero Oeconomia Microcoſmica rurſus naturaliter conſtituta ſit) manus & brachia adhucdum debilia identidem dolores periodicos ſenſerunt, quapropter ad plenariam, Deo Duce, recuperandam bonam valetudinem aquarum mineralium Krumbacenſium uſum præmeditato Conſilio elegit.

Periculoſiſſimi hujus Affectus (qui multis experientiſſimis Medicis deploratus & deſperatus videbatur) ingruentiumque ſymptomatum curationem quòd attinet,

1. Colicæ ſtatim ab initio ſequenti potiuncula pro duabus vicibus ad dimidiam partem ſumenda, ſubventum eſt. ℞. Croc. Or. ʒß. Macis ℈j. Tripher. magn. ℥ß. Vini Malvat. ℥ij. M. f. potio pro duabus doſibus; qua ſumpta potiuncula melius quidem habuit, ſed poſtliminio præfatus dolor recruduit, quem repetita hæc potiuncula non adimebat, quapropter illum ſeqq. Clyſteribus refrenare moliebatur, ℞. Herb. 5. emoll. ãã. Mß. Rad. alth. lil. alb. ãã. ʒij. ſem. lini. fœnugr. ãã. ℥ß. M. f. decoct. cum brod. carn. ℔j. Colatur. ℞. ℥vj. in qua diſſolv. Elect. Lenitiv. Florenz. Diacathol. ãã. ʒvj. Mell. roſ. col. ℥j. Ol. lini ℥ij. vitell. ovor. Numer. 2. f. Clyſter, qui applicatus ad affectum locum prima vice cum levamine aſcendit, ſed poſteriores omnes ex brodio carnis & lacte vaccino cum floribus chamomillæ alterato, & cum Oleo lini ac vitellis ovor. permixto, nec non puro oleo lini vitelliſque ovorum conficiebantur, doloris punctum non attigerunt, ſed ſine omni auxilio & ſolatio effluxerunt. Præter clyſteres, ad expellendam cauſam morbi atque materiam peccantem, Syrupo de Cichorio cum rhabarbaro & diaſereos Andernaci, cum permixto pulvere radicum Jalappæ uſa eſt, qui autem præter conſuetudinem nullum effectum monſtravit. Hinc per ſeq. potiunculam

jam sæpius consolata, alvusque subducta fuit. ℞. Fol. sen. el. f. st. ℨiij. Rhabarb. ver. Crem. Tartar. āā. ℨß. Aq. Ceras. nigr. ℥iiij. M. f. lenis ebullitio, in Colatur. dissolv. Mann. Calabr. elect. ℥jß. M. f. potio. Ad fortiora purgantia, ne malum, (ut multi Medici adhortantur) exacerbaretur, progredi inconsultum duxi, sed firmiter credo, ut infra patebit, si materiam illam biliosam & acido-vitriolatam statim in morbi principio, antequam sese nervosis plexibus intestinorum tam firmiter insinuasset, aggressus fuissem, quod malum nunquam ad talem ferociam degenerasset. Ex Consilio celeberrimi cujusdam Medici, ad acidum hocce vitriolatum & corrosivum eradicandum tali tinctura (aliàs proficua) usa est. ℞. Spirit. Salis Armoniaci chalybeat. ℥ß. flaved. Cortic. arantior. minutiss. concisor. ℨij. stent infusa per aliquot horas, postea fortiter exprimantur, cui expressioni add. Essent. arantior. ℨj. M. d. ad. vitr. cujus guttæ sex unâ vice in aqua carminativa sumantur ex cujus usu malum è vestigio exasperatum fuit, ita ut Patiens hocce remedio amplius uti noluerit; Et postmodum experientia docuit, quod omnia spirituosa atque volatilia hosce dolores colicos auxerint, proinde ab his omnibus totaliter abstinere coacta fuit. Nec Electuaria anodyna ac opiata conduxerunt, sed malum potius aggravarunt. Oleum quoq; amygdal. dulcium nec non ol. olivar. & lini aliquoties, sed sine singulari fructu, bibit. Ad atrocissimos hosce dolores compescendos, nullũ remediũ majus solatium attulit, quam Pilulæ Theriacæ cœlestis, & Pulvis lapidis Bezoardici Orientalis, quarum pilularum una vice grana quatuor, & Pulveris lapid. Bezoard. Or. grana quinque in vino malvatico sumsit, ac per aliquod temporis spacium aliquale levamen sensit, atque quievit. Externè insessus ac balnea, herbis, floribus, radicibus & seminibus emollientibus ac anodynis imprægnata, nec non diversos sacculos, furfuribus, semine carvi, & sale tosto impletos ventrique impositos, quin etiam vesicam bubulam lacte, herbis, floribus & seminibus alterato repletam & applicatam,

 ut

ut & olea, emplaſtra, & Unguenta lenientia, ſed omnia ſine ſingulari commodo) uſurpavit.

II. Ad Cardialgiam auferendam, ſtomachumque roborandum, Electuarium ex Conſerva menthæ, Elect. diacydon. ſimpl. Theriac. Androm. & Philon. Roman. cum Syrup. papav. err. invicem mixtis, It. Elix. Propriet. Paracelſ. & Trageæ ex Cinnam. Nuc. moſch. Macere, caryophill. Corall. rubr. præp. CC. præp. Ocul. Cancr. præp. & ſaccharo propinata ſunt, quæ tamen, (exceptis Trageis) ferre non potuit; Pilulas Theriacæ cæleſtis, ac Vinum Hiſpanicum & Malvaticum, cochleatim ſumptum, non ſine levamine & refectione virium toleravit. Externè Emplaſtrum ſtomachicum de cruſta panis & de Tacamahaça, cum Ol. Maſtich. & Cydon. malaxatum, item cataplaſmata ex tritis cruſtis mellitis, aromatibus mixtis, vinoque Hiſpanico ad formam pulmenti coctis, adhibita, regioque ventriculi Oleo nuciſtæ inuncta, pulvillisque calidis ſemper munita fuit.

III. Contra hypochondrii inflationem & dolores punctorios in ſiniſtro latere ſub coſtis ſpuriis circa regionem lienis, Patiens internè cremore Tartari, cum Oculis Cancr. permixto; externè, inunctione cum Ol. chamomill. & de Capparibus, nec non Emplaſtro de meliloto Cerato de ammoniaco permixto, oleoque de capparib. malaxato, uſa eſt.

IV. Uteri vaporibus tetris & malignis Cor caputque petentibus, animique crebriora deliquia invehentibus, internè aquis cordialibus & hyſtericis, ac Tinctura Bezoard. Michaelis, (quam ferre non potuit) inprimis v. pillulis Theriacalibus cæleſtibus, externè v. aq. odorif. Reginæ Hungariæ (Eau de la Reyne d'Hongrie,) quæ illam optimè refecit, ſubventum eſt.

V. Febris ſeqq. pulveribus antifebrili & bezoardico, alternatim ſumptis, felici ſucceſſu expugnata fuit. ℞. CC. philoſ. præp. Corall. rubr. præp. Ocul. Cancr. præp. Eboris ſine Igne calcinat. Magiſt. Saturn. āā. ʒiß. M. f. pulvis, de quo ante horam

ram paroxysmi ℨß. in aq. Cordiali sumatur. Pulvis verò Bezoardicus compositus fuit talis. ℞. Gelatin. CC. ℨj. Ebor. rec. in Alcohol. redact. ℨjß. Matr. perlar. præp. ℨß. Ocul. Cancr. præp. ℨj. Lap. Chrysol. præp. ℈ij. Lap. Bezoard. Or. ℈j. Spec. diamargarit. frig. ℨjß. Sal. Corall. ℈ß. M. f. pulv. priori modo utendus.

VI. Ad Arthritidem, (post tusionem venarum saphenarum, materia videlicet peccante sale volatili scorbutico imbuta, & cum sanguine â Centro ad peripheriam partesq; externas propulsatâ, obortam) exterminandam, internè, manè drachmam unam, & vesperi circa horam quartam drachmam dimidiam de seq. pulvere cum aq. serpilli lumbricata sumsit. ℞. Lumbric. terr. præp. ℥ß. CC. philos. præp. Ungul. alcis præp. ãã. ℨij. sem. aquileg. ℨj. Ol. nuc. mosch. expr. gr. iiij. Sacch. finiss. ℥jß. M. f. pulv. subtil. Externè, pedes, manus & brachia axungia humana, Unguentis anodynis, Cataplasmatibus, Oleo chamomill. lumbric. ac anethi invicem mixtis spiritu lumbricorum, &c. inuncta, & continua impositione sacculorum furfuribus calidis repletorum mitigata fuere, à quibus remediis dicta incommoda omnia in meliorem statum redacta fuerunt.

Quia verò adhucdum cibos, præsertim verò carnes aversabatur & abhorrebat, ac continua nausea cum propensione ad vomitum ægram torquebat, alvusque naturale suum officium facere recusabat, stomachusque continuè dolebat, ac proinde materiam vitiosam, putrilaginosam & corruptam plicis ventriculi tenaciter impactam esse non sine ratione suspicabatur, Patiens distinctis vicibus ac temporibus Syrupi Emetici ℥j. hausit, ac materiam spumosam, viscidam, biliosam, & porraceam, optimo cum successu & levamine, copiosissimè evomuit.

Tandem, seq. sacculum laxativum quinque vini quartariis immersit, ac quotidiè manè jejuno stomacho dimidium quartarium bibit. ℞. Herb. absynth. Cardbened. Centaur.

min. agrimon. ſcolopendr. capill. Ven. Chamædr. fumar. ãã. p.j. Rad. 5. aperient. maj. ãã. ℥j. helleb. nigr. præp. Calam. aromat. caryophillat. ãã. ℥ij. Cortic. tamariſc. Cappar. ãã. ℥ij. Rhabarb. ver. ℥iij. fol. ſen. el. ſ. ſt. ℥j Jalapp. Turpeth. opt. Agar. troch. polypod. qu. ãã. ℥ij. Cinnam. ℥j. Macis ℈j. Crem. Tart. ℥ij. Chalyb. c. Sulph. præp. & in petia ligat. ℥j. M. & conciſ. f. cum ſyndone alb. nodulus. Quod vinum medicatum optimè conduxit, appetitus cum ſomno naturali antea per multas ſeptimanas interrupto, rediit, alvus naturaliter reſpondit, corpus quotidiè cum viribus incrementum ſumſit, & ſic per Dei gratiam præter cunctorum ſpem ac expectationem convaluit. Toto decubitus tempore hypocauſtum fuit tolerabiliter calidum, cibi facilis concoctionis & confortantes, ſed ob nauſeam pauci; Potus, decoctum CC. hordei, prunor. & paſſular. minor. cum ſem. anis. & fœnic. ut & vinum album Necarinum, quod ferre potuit, ac ab illo, (quia cibos ſumere non poterat) vires recepit & conſervavit. Balneum Krumbacenſe, quo jam utitur, ex voto proficit, ita, ut jam ſtabilis futuræ ſanitatis nullum dubium exiſtat.

OBSERVATIO CLXV.

D. EBERHARDI GOCKELII.

Tumor ſiniſtri brachii circa Ulnam ingens & horrendus, ab infelici Venæſectione obortus, lethalem hæmorrhagiam & gangrænam minitans, ex voto curatus.

ADamo Zech, Murario Elchingenſi, annos viginti tres habenti, Anno 1691. die 24. Septembris Styl. Novi, à Simone Schalck, Balneatore ejus loci Vena baſilica ſiniſtri brachii aperta & pertuſa, atq; ſubjecta arteria tacta

tacta fuit, ubi statim sanguis arteriosus magno cum impetu ac saltu, nec non insequente magno tumore ac dolore erupit, quem dictus tonsor vix compescere potuit, nec ejus deinceps ulteriorem curam habuit, nec decentia & convenientia remedia applicavit. Cum verò malum hoc cum incremento tumoris & doloris quotidiè augeretur, ac Patiens balneatoris auxilium & medelam anxiè desideraret, insulsus hic rasor nihil aliud, quam assiduum laborem & operationem manuariam pro resolvendo & consumendo tumore misero huic homini suasit; Cujus Consilii obsequium Patientis affectum indies auxit, eundemque in deteriorem statum conjecit: Elapsis deinceps ab hac infelici venæsectione septem hebdomadibus, prænominatus Patiens Ulmam se contulit, ibidemque Georgio Riedlino, Chirurgo longâ Praxi exercitatissimo, brachium hoc pessimè dispositum, maculaque livida in loco venæsectionis notatum, & capitis magnitudine intumefactum monstravit, ipsiusque Consilium & auxilium imploravit, cui dictus Chirurgus indicavit, quod non aliter judicare possit, quam quod hoc malum ab infelici Venæsectione & simul apertione arteriæ provenerit, ac proinde Patiens tam ratione insequentis hæmorrhagiæ formidinis, quam accedentis corruptionis, putredinis & gangrænæ, in maximo periculo versetur: Quod ipsum hâc de re Judicium Balneatori quidem notificatum est, quod autem flocci pependit, & quod hoc ipsi ex invidia & malevolentia imputetur respondit, nec auxiliatrices manus cum ullo effectus à primo læsionis tempore, usque ad diem 2. Martii, St. N. Anno 1692. admovit, multò minus huic affectui remederi potuit. Quapropter prænominata die Martii, dictus Patiens doloribus vix tolerabilibus cruciatus totoque corpore defatigatus, & contabescens supra nominatum Chirurgum Riedlinum de novo adiit, ipsiusque opem & auxilium efflagitavit, qui verò hanc curationem ob insigne malum & periculum supervenientium pessimorum symptomatum solus, sine præscitu & consensu Domini loci,

&

& prævia inspectione per Deputatos juratos Chirurgos aggredi recusavit, quam inspectionem tandem Patiens consentiente Magistratu utriusque loci obtinuit. Præfati itaque depūtati Chirurgi post ocularem hujus brachii inspectionem unanimiter judicarunt, quod hoc malum à tacta & aperta per phlebotomum arteria oriatur, & sinistram ac inconcinnam balneatoris tractationem & negligentiam, demandatumque ab ipso laborem & operationem manuariam aggravatum fuerit, quâ de causa facilè fieri possit, ut aliquoties tentatum, sed identidem refrenatum periculosissimum sanguinis profluvium, (quod à grumoso sanguine interposito hactenus impeditum atque coercitum, & sic arteria succedente tempore conglutinata & consolidata fuit.) Cum gangræna & corruptione brachii, subsequatur.

Hâc inspectione finita, Chirurgus Riedlinus in nomine Domini Curationem aggressus est, & Patientem sequenti modo per convenientia Remedia tractavit. Primò, totum brachiū circa partem affectam Emplastris confortantibus, digerentibus & exsiccantibus ad Rupturas videlicet, & Stictico munivit, quæ Emplastra multô serosi humoris guttatim extraxerunt. Secundò, Cataplasmata ex farina hordei volatilis, bolo armena, gallis, fabis, mica panis, &c. & sale tart. cum lixivio coctis quotidiè bis calidè applicavit, sed tertio vel quarto quovis die ob excoriationem epidermidis Unguentis refrigerantibus & siccantibus, nempe de Cerussa, &c. exsiccavit; quibus remediis eousque curationem continuavit, donec natura in loco affecto, circa regionem læsæ arteriæ materiæ interclusæ per maculam lividam ruptam viam aperuit, per quod foramen, quod in dies spaciosius apparebat, quotidiè, (& hoc per 6. vel 7. dies) magna frusta, (partim magnitudinem pugni æquantia) sanguinis coagulati, grumosi & corrupti, carnosam substantiam redolentis, magno cum fœtore excernebantur, sicque illud spacium inter cutem & carnem exonerabatur. Hinc Tertiò spatium illud vacuum intercutaneum per lavamentum ex herbis

bis traumaticis & mundificantibus, prunella, Veronica, plantagine, agrimonia, scordio &c. cum melle rosarum coctis, paratum & injectum repurgavit. Et tandem Quarto, per Emplastrum, splenia & fascias cutim ac subjectam carnem ad mutuum contactum arctè ligavit & reunivit, sicque Patientem Dia favente gratia pristinæ sanitati restituit atque dimisit.

OBSERVATIO CLXVI.

D. EBERHARDI GOCKELII.

Convulsiones Epilepticæ per usum Acidularum & excretionem animalculi curatæ.

ANno 1646. (referente Excell. Dn. D. Beutelio.) Nobilis Austriacus, nomine Erndler, qui convulsionibus epilepticis multoties divexabatur, Acidulis Hornhusanis, in Saxonia sitis, (ubi tum temporis ultra triginta millia hominum ad recuperandam bonam valetudinem concurrebant) usus est, qui ex harum crebriori potu animalculum lacertam referens, in capite viridi, in ventre vero rutilo colore tinctum per secessum egessit, quod prædicto Domino Doctori statim post excretionem monstravit, & sic ab illo excretionis tempore ab hoc horrendo ac miserabili affectu dirisque paroxysmis feliciter liberatus fuit.

[*Missa Norimbergam d. 1. Junii, An. 1692. ad D. Wurffbainium.*]

OBSERVATIO CLXVII.

D. CHRISTOPH. HORCHII.

Ephemeris tophi, qui ex osse carioso propullulárat, sectione ablati.

Cum anno M. DC. LXXXIX. Bernæ commorarer apud Albertum Baurenconigium, Nosocomii ea in civitate Chirurgum, si unquam fuit quisquam, sane rationalem, & propterea suo merito inter Helvetios celeberrimum, cum multa addidicisse me ex ejus institutione perquam utilia, non sine gratæ mentis sensu recordor, tum & subinde illius moderatu & manuductione firmatum, graviorum nonnunquam affectuum curationes suscepisse pariter, & perfecisse, ex DEI gratia, ad votum ac salutem decumbentium, uti agnosco ingenue, ita soleo commemorare libenter.

Ex plurimus unicum nunc proferre operæ pretium non plane nullum fore confido, ut ex nuda & simplici rei ipsius narratione pateat, quo pacto gravissimi & curatu satis periculosi affectus medicinam expertus fuerit juvenis præstantissimus, qui tum temporis ad artem excolendam eadem in urbe agebat. Argentoratum is patriam habebat, in qua ante annos quatuor & viginti lucem primo adspexerat, sanus de cætero ac vegetus, nisi quod à duobus annis gladio vulneratus fuerat in pede ita, ut anterius tibiæ os punctione haut perfunctoria fuerit læsum. Quod vulnusculum licet coaluisset facile, ac res omnis bene exacta videretur, tophi tamen ex osse percusso protuberantia adeo impediri non potuerat, ut jam fere gallinacei ovi magnitudinem referret, non sine insigni pedis gibberosam faciem præ se ferentis deformitate. Nonnunquam in medio hujus tuberis pustula extabat, sed minima, & parum seri profundens. Cum igitur nemo fere Chirurgorum hujus mali ablationem in se vellet suscipere, ob

ob summum dolorem, quem excisio concitatura esset, & periculum, quod ex difficillima vulneris curatione emergere videretur, vinci tamen se passus est Baurenconigius precibus flagitantis, ut auxilium ei suum & opem salutarem addiceret, indeque omnibus prius exacta mentis trutina pensitatis, hic fuit curationis modus ac series:

XIII. Aprilis anni principio memorati vulnusculo pridie sua sponte adaperto immittebatur turunda ex linteis discerptis.

XIV. & XV. Hæc ita sibi relinquebantur.

XVI. Coiverat vulnusculum turunda foras propulsa.

XVII. Idem denuo recrudescebat madore, sed modico perfusum.

XVIII. Cum tantillo humoris ejectum fuerat minutum ossis ramentum, idemque acutum, à liquore nutritio, qui ex stagnatione acrimoniam contraxerat, separatum & extra cutem propulsum.

XIX. Ipsam excidendi tuberis molesti operam ita sumus aggressi horis matutinis. Ego quidem pilis novacula derasis cutem retrahebam, dum Baurenconigius eam incideret ad longitudinem tophacei concrementi; tum attollebam vulneris extrema ut cruciatim secarentur, quousque tophi latitudo protendebatur. Atque his ita exactis, orisque vulneris ita diductis, ut nudum tuber extaret, plane istud cariosum & inconditum, separato prius, pericharacteris ope, periosteo removebamus, callosumque idem deprehendebamus, ita tamen ut cultro facile cederet. Sanguinis largior fluxio cohibebatur carptis linteolis & contortis, labrisque dilatatis emplastrum imponebatur & fomentum ex herbis vino coctis. Ipse æger gravi onere liberatus tibialia pedi inducebat, satis ea quidem stricta, & in museum ascendebat per scalas solus, nec ullius ope indigus. Prima à prandio hora dolorem percipiebat satis acutum, ob deligationem strictiorem, unde lectulo affixus detinebatur. Itaque cum sub vesperam invi-

ſerem, quiritationibus ejus motus tibialia detrahebam, ſanguinemque deprehendebam per lintea transſudaſſe. Hinc facile mitigabatur ſenſus doloris, pede laxius deligato, qui & novo fotu mulcebatur.

XX. Sanguis rurſus transſudaſſe deprehendebatur, nec gratum adeo ſpirans odorem. Dolor ægro erat tolerabilis, niſi ubi pedi inſiſteret, aut incederet. Febriculam ſubeſſe monſtrabat pulſus citatior. Detecto oſſe minimas quaſi ex ejus poris adapertis carunculas excreſcentes conſpexi, quas vitrioli ſtagmati depaſcendas dabam, cujus attactu ſummopere commovebatur clinicus, ad animi uſque deliquium, cum tamen heſternam carnificinam Heroico prorſus animo & invicto ſuſtinuiſſet. Forte acidiſſimi liquoris guttula diffluens delicatum & mollem perioſtei ſenſum concitaverit. A meridie algere nonnihil videbatur, ad leviſſimum tactum ſummos dolores & cruciatus exclamans. Recreabam fomento. Sub veſperam digeſtivo ſuppurationi proſpiciebam. Dabatur & enema alvo ad fecum ejectionem proritandæ.

XXI. Nocte præterita ab aſſumpto diaphoretico ſudaverat. Vulneri molliſſimus etiam tactus erat ſumme dolorificus, ut vix ferret linteamenta, præſertim in angulis inciſionis. Oſſis ſuperficiem fungoſa caruncula infeſtabat. Vulnus tegebam linteis digeſtivo infectis, ejus labiis modice elatis ac tumentibus. Veſperi ad ſuppurationem bene ſpectabant omnia.

XXII. Quieverat optime, ſuppuratio etiam belle procedere videbatur. Interior inciſionis angulus tactum non ferebat niſi cum dolore intenſiſſimo, quod perioſteum ibi non carni, ſed oſſi adhærens deprehenderetur. In oſſe ad numuli latitudinem nudato foſſula poterat conſpici, quam gladii punctura effecerat, unde omnis mali origo. Ex ea eminere videbatur caruncula, ſpecilli tactum utcunque perferens, cum chalcanthi ſpiritu jam eſſet adeſa, impediebat tamen, ut non

poſſet

posset accurate explorari fossæ hujus seu crenæ profunditas. Deligabatur uti antea. Vesper novi nihil vehebat.

XXIII. Dolore excruciatus fuerat à prima noctis hora in diem usque. Emplastro amoto pus satis copiosum videbatur. Labia vulneris tumebant. Dolor tamen in angulo inferiori nonnihil cessârat. Fossula tibiæ insculpta latior nunc apparebat, ex qua luxurians caro vitrioli spiritu humecta dolorem concitabat ferme nullum, neque deligatur quidem de graviori molestia querebatur. Ad vesperam tumentia labra imbui aqua vulneraria, quæ paratur ex æquis partibus aquæ calcariæ & mercurialis, cum chamæmeli floribus, scordio, absinthio, ruta, cerussa item & olibano decoctis. Emplastro pariter inductum fomentum, è scordio, absinthio, & ruta aquæ calcariæ incoctis.

XXIV. Optime quieverat sine cruciatu dolorum. Suppuratio etiam bene procedebat. Labiorum tumor paullum desedisse, eaque nonnihil contractiora observabantur. Carunculam ex ossis crena propullulantem denuo attrectavi spiritu vitrioli, unde dolor mediocris. Vesperi cum accederem, gravius indoluisse per diem narrabat. Deligabatur uti prius, linteamentis ex aqua vulneraria humectatis.

XXV. De strictiore ligatura conquerebatur. Suppuratio fuerat levior. Carunculam ex osse protuberantem cultello parum radebam, unde nullus ipsi sensus, nisi ubi profundius penetrasset ferrum. Itaque osse siccis linteorum hapsis contecto, vulnus ipsum curabatur aqua phagedænica liquore chelidonii stillatitio contemperata, unde molestus initio dolor, sed mox cessans. Phagedænica ista aqua ex arsenico, mercurio sublimato, chalcanthi spiritu, spiritu item vini rectificato, mastiche, & aqua pluvia conficitur, & in quamplurimis affectibus egregios præstat effectus. Circa malleolum externum gravativo dolore affici ajebat, cui sacculum propterea imposui è betonica, chamæmelo, ruta, absinthio, scordio, malva, mentha, aliisque quæ ad hunc censum pertinent, paratum,

& in aqua calcis vivæ percoctum. Ad vesperam aqua phagedænica rursus in usum veniebat, sed minus temperata, ad consumendam carnis excrescentiam. Cum & dolores in angulo vulneris remisissent, linamento tortili diducere labra tentavi, ut nuda pateret tibiæ crena, cujus parietes in tuber elati gibberosam pedi formam induxerant.

XXVI. Nox quieta fuerat. In vulnere siccata omnia. Luxuriantem carunculam olei ex stibio guttula tetigi dolore decumbentis vix sensibili. Externe linteolum digestivo perlitum imposui. Sub vesperam invisenti caloris interdiu sensum percepisse dicebat. Hinc ferreo gladiolo emortuam carunculam ab osse separavi, unde sanguis prosiliebat ex læsa arteriola, cujus tamen fluxus volsis linamentis mox fuit cohibitus. Interior crenæ facies quasi eschara obducta apparebat: ungebatur digestivo, calore fomenti procul habito, non quidem eam ob caussam ne sanguis calido proliceretur è rupta arteriola, sed magis ut reprimeretur infestæ carnis luxuries, quæ calore alias foveri solet, & vires sumere.

XXVII. Mediocriter habuerat. Escharæ pus fundebant. Quare osse carptis linteis tecto, digestivum vulneri imponebatur. Vespera ingruente aquam vulnerariam, de qua superius, applicabam, ne crebrior digestivi usus carnis proventum augeret.

XXVIII. Vulnus dilatabatur immissa spongiæ siccæ & compressæ particula, quæ in ceram hydrargyro sublimato mixtam prius intincta fuerat, ut os nudum eo melius pateret instrumento perforatorio. Caruncula ad lentis magnitudinem ex crena propullulans dolebat ad tactum, & sub vesperam iterum vitrioli spiritu sollicitabatur. Spongia etiam denuo immittebatur; vulneri vero admovebatur balsamum Arcæi vulnerarium.

XXIX. Nox inquieta fuerat ob dolores acutos. Vulnus mediocriter suppurabatur, ejusque labia collapsa erant & adspectu læta. Ossis pori prope crenam patentiores apparebant humo-

humore transsudante conspicui. Ipsius crenæ latera exteriora cauterio perurebantur, unde dolor satis atrox, qui mox atrocissimus reddebatur, ubi in crenæ profunda urgeretur candens ferrum. Tum os quidem digestivo, vulnus balsamo delibutum colligabatur. Reliquus dies dolores tulerat, sed modicos & satis tolerabiles. Sub vesperam suppuratio valde aucta. In inferioris labii angulo albicans pustula extabat unguiculi magnitudine, quæ lympham repetitis vicibus stillabat.

Calendis Martii suppuratio observabatur, qualis desiderari poterat. Caro nimis increscens dilabatur linteis carptis. In fossula dolor acutissimus recrudescebat ad tactum quantumvis levissimum. Deligabatur ut heri. Ad vesperam parietes fossulæ satis profunde perforabantur tribus in locis, ex quibus ille, qui fossulæ proximus, doloris nonnihil ferebat, ex altero profluebat sanguinis guttula In crena ipsa sensus exquisitus persistebat. Ossi carpta admovebantur sicca, vulneri eadem imbuta aquis usitatis. Pustula serum fundebat.

II. Martii Dolores noctem fecerant insomnem. Unum ex foraminibus heri factis hodie ferro denuo adacto profundius fiebat, sanguine non amplius exstillante. Os ipsum habitum præ se ferebat inamœnum, instar ferme ligni putridi. Alter parietum ex perforationibus magis ad planitiem redire videbatur. In superiori crenæ parte dolor exquisitus, si tangeretur, perseverabat. Ceterum vulnus carne replebatur summopere & balsamo Arcæano recreabatur, carptis siccis ossi instratis, quæ & deligatio vesperi repetebatur.

III. Nox quieta fuerat. Os amplius perforabatur, successu bono, ad protuberantias importunas penitus eradicandas. Dolor in crena, superiora versus perseverabat. Os ita detectum & undique perforatum tegebatur linteis carptis spiritu vini camphorato imbutis, labia balsamo mulcebantur. Consilium capiebamus incisionem superiora versus amplius producendi, ut pateret quousque crena excurreret, quo to-

tota circumcirca fodicata ſeparari poſſet ab oſſe ſano & incorrupto. Quare Vena hodie ſecabatur in brachio ad avertendam inflammationem.

IV. Crenæ partes, ubi eminebant, perforabantur amplius inſtrumentis quidem obtuſioribus, curabaturque quantum poterat, ut foramina in unum proxime tractum jungerentur. Idem & veſperi fiebat, deligatioque hactenus conſueta retinebatur.

V. Caruncula ex crena excreſcens ſtibii oleo contingebatur, labiis vulneris, quantum fieri poterat ſpongiarum ope dilatatis, hinc dolor per hanc diem ſatis erat gravis. Veſperi livida apparebat vulneris facies, & cadaveroſa, qualis fere ſolet eſſe mortuorum piſcium, ab olei antimonialis tactu ita decolorata. Adhibebantur amplius ſpongiæ in ceram compreſſæ & vulnerarium Arcæi balſamum.

VI. Foramina in oſſe facta linteis carptis ſtrictim contortis & camphorato vini ſpiritu imbutis replebantur, ad præcavendam cariei progreſſum, aeremque externum & quæcunque oſſi eſſent inimica, procul arcenda, hinc ſpongiæ dilatatoriæ particula vulneri immittebatur, idemque delinibatur digeſtivo. Circa veſperam de dolore conquerebatur, ſed tolerabili. Labia vulneris optime erant dilatata, ut os nudum pateret oculis. Deligabatur uti antea.

VII. Eadem erat deligatio, & foraminulorum infarctus, eſchara in caruncula quæ ex crena ſuccreſcebat, facta operiebatur linteolo cui digerens medicamentum illitum. Inde ſpongiola ſuperimpoſita, quæ & injectis linteis carptis anguſtius comprimeretur.

VIII. Nox turbulenta fuerat ob dolores à ſpongiæ extenſione coortos, optime enim vulnus dilatatum conſpiciebatur. Foraminulis novo infarctu oppletis, caruncula ex crena propullulans, quæ ad minimum tactum ſummopere dolebat, oleo ſtibii rurſus laceſſebatur, ſpongiiſque immiſſis vulnus deligabatur. A meridie ſummi dolores cruciabant, & lecto tene-

tenebat affixum, cessabant tamen mox à religatione, & per intervalla saltim pungebant. Sub vesperam cum accederem, dilatatio vulneris, cui tamdiu fueramus operati, tandem perfecta videbatur, finem enim crenæ, qua versus superiora excurrebat, dabatur conspicere. Perforatorium tamen nostrum triangulare admovere non audebamus ob exquisitissimos carunculæ dolores, quare & absque olei antimonialis usu tum res componebatur.

IX. Dolor fuerat tolerabilis; pus aderat satis copiosum, sanguinolentum tamen. Cum exquisitissimus in crena sensus triangulare perforatorium non pateretur, superior ejus terminus simplici saltem modo fodicabatur. Antimonii etiam oleum, quia parum efficax hactenus fuerat ad tollendam carunculæ propullulantis sensibilitatem de actuali cauterio cogitatum fuit. Ipse æger generoso animo non consentiebat solum ut ferrum & ignis suas hîc partes agerent, sed &, cum allata essent cauteria duo, quorum unum crenæ, alterum foraminulis in osse factis responderet, ipse subinde manum operi commodabat, ut ita quinque repetitis vicibus perurerentur cariosa. Quibus ita feliciter exactis, sero, quod copiosum exsudaverat, deterso, infartisque foraminulis, spongiæ particula orbicularis ossi denudato imponebatur, huic alia rursus, atque alia identidem, quæ firmabantur demum omnes carptis linteis superimpositis. Vulnus balsamo Arcæi delibutum colligabatur. Sub vesperam dolores referebat fuisse modicos.

X. De doloribus querebatur gravioribus. Pus aderat sufficiens, labiis vulneris satis turgidis. In inferiori tamen parte firmissime adhærebant ossi caro & periosteum, & in altero potissimum crenæ latere supererat dolor. Igitur ægro consentiente latus istud, & carnem, qua os tegebat, cauterio nonnihil vellicabam, unde cruciatus ingentes: postea spongias intrudebam dilatatorias. Circa vesperam febriculam patiebatur æger. Suppuratio optima; dolor tamen necquidquam

remiserat. Fundus crenæ, qui hactenus mollis fuerat & sensu acuto præditus, nunc ossis duritiem induerat, specillo indice, cujus & attactus sine molestia perferebat.

XI. Repetebantur ustiones cauteriis candentibus, carni tamen adjacenti parcebatur. Deligabatur Spiritu vini camphorato.

XII. Ossi & ejus foraminibus abstersis diapasma inspergebatur ex myrrha, aloe, euphorbio, olibano, mastiche, aristolochia rotunda, spongiolisque impositis deligabantur. Sub vesperam eadem eluebantur spiritu vini camphorato, novumque diapasma adhibebatur.

XIII. Os exustum candicare nunc incipiebat. Sensus ipsi, ad duriorem licet specilli explorationem, nullus. Pulveres heri inspersi etiam hodie injiciebantur tam mane, quàm vesperi. Vulnus aqua sæpius jam memorata humectabatur. Per plateas nunc inambulare poterat non æger amplius, sed magnis passibus ad vegetam valetudinem contendens, absq; incommodo, nisi quod circa malleolum internum nonnihil inflammatus pes, sed sine impedimento, videretur.

XIV. & XV. Optime se habebant omnia, neque quidquam mutatum.

XVI. Ut maturaretur partium in osse cariosarum à sanis separatio, ante diapasmatis usum illinebatur Guajaci extracto.

XVII. Calli nunc rudimenta apparebant tum in fundo foraminis excavati, tum & in ipsa crena, quare & emmoto isto cum diapasmate applicato, linteamentis contortis obturabantur hiatus ossei, his diplomata imponebantur ad firmitudinem majorem, atque ita strictim deligabatur, ut scilicet hoc pacto, libera calli exundatione impedita idem eo fortius premeret cariosa ramenta, urgeretque donec penitus soluta facesserent.

XVIII. Calli accretio optime procedere videbatur, nondum tamen vacillabat pars corrupta, quæ colore quidem sub-

flavo

flavo, substantia cernebatur spongiosa, humore tenui cavernularum angustias interlabente. Cutis discissæ ora, ab aquæ usu nimiam siccitatem contraxerant, quare ne & hæc intempestiva ratione callum conciperent, procrastinarentque adeo modo importuno lætum, qui sperabatur, curationis exitum, mature cavebatur. Propterea obturatis, uti præterita die factum fuerat, ossis anfractibus, vulnus emplastro muniebatur, quod confectum ex olibano, cerussa, mumia, mastiche, lapide calaminari, vitriolo albo, terebinthina, oleis ovorum & juniperino, camphora, cera, colophonio & resina.

XIX. Hujus emplastri usus continuabatur, incarnans tamen ejus vis nondum tempestiva simul advertebatur.

XX. Ne caro nimis luxuriaret, humectabatur rursum vulnus aqua nobis usitata, quam supra diximus ex æquis aquæ calcis vivæ, & mercurialis partibus constare, huic & admistum fuerat nonnihil terræ vitrioli edulcoratæ, atque dumdemum emplastrum modice in panno diductum superimponebatur.

XXI. Pus solito copiosius observabatur, & alicubi cruentum. Ceterum optime valebat clinicus noster, & grabatulo relicto totos nunc dies per plateas inambulare poterat nullo incommodo. Callus indies augmentum recipiebat, quem linamentis fovi siccis, reliquo apparatu his injecto. Vulneris etiam labra optime habebant, quæ fomento juvabantur.

XXII. In eorundem auxiliorum usu perrectum fuit, neque quicquam observatum varietatis.

XXIII. Puris minor copia. Caro vero ad os tuendum belle increscebat, quod volsis linamentis guajaci extracto nonnihil infectis demulcebatur. In duobus foraminibui, quæ ultimo facta fuerant, nullum adhuc comparebat calli rudimentum, eademque & ceteris magis nigricabant.

XXIV. Successus in omnibus erat optatus.

XXV. Optime habebant & ipsa crena & foramina circa

eam ferramento excisa, exceptis duobus postremis, in quibus nondum calli initia poterant deprehendi.

XXVI. In altero istorum foraminum prima ad callum stamina sublato nigrore ostendebatur.

XXVII. Nihil novi.

XXVIII. Puris parcior proventus. Dolores penitus sublati. Labra vulneris magis elevata, neque tamen præter modum turgida. Nondum quidem vacillabat os corruptum, erant tamen nunc cava omnia callo pulchre plena.

XXIX. Præterito die cùm Baccho litasset Clinicus noster haut parum, quam è re esset, ardentius, noctem is habuerat insomnem ob dolores exquisitissimos. Vulneris oræ inflammatæ nonnihil erant, itaque licet manu suspensa abstergeretur, summos tamen patiebantur cruciatus, qui per totum diem durabant, ut abscessum metuerem. Adhærebat etiam firmiter sanæ ossis parti squama corrupta & perfossa quidem undique, nondum tamen effossa.

XXX. Commodum cessaverant dolores, quorum exiguus sensus, ubi vulnus extergeretur, supererat. Cum & os vellem mundare, vacillantem nunc ejus partem corruptam, & magis solutam deprehendebam. De cætero puris haut multum. Solum euphorbii pulverem in usum adhibui, unde nulla morsicatio. Labia detumuerant, ut adeo eminentia, si qua superesset, omnis à callo accrescente & vires sumente veniret.

XXXI. Dolores nulli, nec rubore amplius inflammationis indice cutis & caro inficiebantur. Specillum perfectam officuli à toto separationem indicabat. Quod tamen vulnus nimis videretur strictum & collapsum, ut commode istud eximi haut posset, spongiolis interjectis operabar ejusdem dilatationi, & deligabam quoque laxius.

Calendis Aprilis. Tametsi carie infectum officulum undique à sano penitus divulsum videretur, in superiori tamen parte nondum prorsus secessisse apparebat, carni etiam ibidem

dem firmius agglutinabatur, quapropter ne hæmorrhagia forsan turbaret actus nostros, consultum videbatur seposita vi omni spontaneam ejus solutionem præstolari. Igitur solis linamentis siccis deligabatur, imposito emplastro, & fotu admoto.

II. April. Inferior squamæ pars, qua plantam pedis respiciebat, plane equidem soluta à sano osse, & carne videbatur, ita ut & specillum in ambitum ejus circumducere libero attactu liceret; versus tamen superiora nondum soluta suis vinculis poterat deprehendi, itaque per sex septem dies naturæ saltim conatus arte placida molliter juvabamus.

Nono demum Aprilis die cedebat cariosum ossis ramentum loco hactenus occupato, quod quatuor foraminibus ferro excavatis: & figura fere conica erat conspicuum. Crassities ejus à pure corrosa, ac propterea satis imminuta fuerat. Deligavi nunc pedem strictim, siccis solummodo linteorum filamentis ossi superpositis, donec pristina omnino forma pedi rediret, tumorque ac eminentia omnis sublata prorsus videretur, ut ad sextum mensis Maii, diem, cum septuagesimus atque octavus à prima tuberis tractatione exactus esset, incolumis abiret ad suos, qui hactenus morigerum se nobis & intrepidum in perferendis durioribus præbuerat.

An. M. DC. XCII. xv. Jun. ex castris Brandeburgicis ad fanum S. Amandi, Noribergam missa.

OBSERVATIO CLXVIII.
Dn. Lic. ELIÆ CAMERARII.
Frigida Maris in fundo Temperies Experimento comprobata.

ILluſtris Boylius (quem, ſenem licet, præmaturo terris ereptum fato fama nuper tulit, quemquè meritò omnis Eruditus orbis uno ore luget) cujus induſtriæ, neque latè patentis Athmoſphæræ vaſta moles terminum fixit, nequè ampliſſima telluris ſuperficies intimaquè ejus penetralia poſuêre limites, ipſam maris profunditatem ſcrutatus, fundum ejus jam olim, temperiem ſi ſpectes, cenſuit frigidum, ſcriptoquè mentem ſuam explicuit peculiari. Id autem novo atquè evidenti Experimento luculenter poſtea comprobatum eſt, cujus ſucceſſum Ipſe mihi, cum anno præteritô eâ de re cum Viro Optimo ſermonem ſererem, retulit, quemquè hîc inſerere in ipſius honorem placet: Capitaneo navis Africam verſus vela facientis vaſculum, quod deſtillatum Aniſi Oleum continebat, tradidit, injunxitquè ſimul, ut vaſculo ad maris fundum demiſſo, mutationes in liquore obvias notaret; Vaſculum igitur ad ſummam, quantum licuit profunditatem merſum, ibiquè diutius detentum, poſtquam celerrimè iterum eſſet protractum, Oleum, limpidum antea liquidumquè concretum exhibuit, manifeſto, prædominantis in profundo mari frigoris indicio.

Commodius certè, ad inſtituendum Experimentum iſtud, liquore hôc, corpus non poterat adhiberi; neq; enim ſufficiebat hîc numeroſa Thermometrorum familia; ſive enim incluſi aëris ſpira variè, concluſos unà liquores in tubis attollendo, vel deprimendo, ſive tenuis Vini Spiritus ſeſe expandendo, frigoris calorisquè, indicet gradus, utriusquè tamen generis Thermometra hîc erant inepta, dum præprimis gra-

gradum frigoris, quem in fundo maris recepissent, transeundo per undas superficiei proximiores atquè adeò calidiores, iterum perdidissent, aliumquè exhibuissent. Olei verò Anisi ramosæ atquè oleosæ moleculæ, vi ignis in destillatione propulsæ, divulsæ atquè comminutæ, plexuquè adeò & unione carentes liberè inter se, intestinoquè, motu agitatæ, fluidum sistunt liquorem, qui cum ætherem, radiosvè lucis, liberius & recti-lineo transmittat motu simul limpidus est; frigore autem accedente alius istis particulis motus imprimitur, sub quo sibi invicem nectuntur, cohærent, motuquè libero cessante consistentis corporis faciem induit Oleum hoc, simul cohibendo nunc radios & reflectendo, quibus antea concesserat transitum, limpiditatem pellucidam perdit, vicesquè Thermometri in Experimento hôc subit, quatenus gradum Frigoris, quem semel recepit, haut adeò celeriter amittit.

Experientiæ verò huic, frigidam fundi marini temperiem adstruenti, facilè adstipulatur ratio; cum enim vel in vulgus notum sit, salibus impraegnatam aquam non frigidam solùm reddi, sed vel artificialem inde glaciem obtineri posse, hinc inferre meritò licebit, aquam marinam, sale turgidam tumentemquè, cujus omnia ferè interstitia tenuia salium spicula occupant, fortemquè adeò constituunt Muriam, frigidam in se, & in fundo maximè frigus sensibile esse, quò nulli evibrati à Sole radii penetrant, qui frigidam ipsius temperiem suo immutare motu possent &c.

OBSER-

OBSERVATIO CLXIX.

Dn. Lic. ELIÆ CAMERARII.

Phænomena quædam ad Antliam Pneumaticam ſpectantia.

I. SUſpenſum in Barometro ab Elaſtico & gravi aëre Mercurium, eôdem Antliæ ope exhauſto, juxta proportionem Elateris (atquè adeò roboris ad ſuſtinendum Mercurii Cylindrum) decreſcentis, in tubo deſcendere, totum verò nunquam decidere plurimæ Authorum obſervationes teſtantur; ultimi quidem phænomeni cauſa haud raró fuit exhauſtum imperfectè Recipiens, attamen, exacta licet adhibeatur Antlia, vix ad omnimodum cum ſtagnante in vaſculo Mercurio æquilibrium redibit; aſſeritquè Celeb. de Stair, aëre, quantum fieri potuit, exhauſto, cylindrum in tubulo hærentem circa digiti altitudinem Mercurio in vaſe probulo minuiſſe, rationem, quod Mercurius omnis non deciderit eam ratus, quòd inferior extremitas digito clauſa vix ab aëre, vel per remotionem digiti intrante, vel ex ipſo exhalante, potuerit arceri. Alius verò Vir induſtrius mihi aſſeruit, ſe eò exantlando redegiſſe Mercurium, ut vix ſexta digiti parte in tubo emineret amplius; Eôdem Experimento in eleganti atquè exacta Antlia inſtituto obſervavi Mercurium externo altiorem manſiſſe in tubo, tertia ad minimum digiti parte, infra quem terminum deſcendere tum noluit, omni licet, quantum poſſibile eſt aëre exhauſto; Videturquè adeò Mercurius ob partium ſuarum ad latera tubi congruitatem ſuſpenſum aliquomodo hærere, quod ulteriora edocebunt Experimenta.

II. Sonora Corpora in Vacuo, percuſſi inſtar ligni (huic enim ſonus iſte comparatur à nonnullis) obſcurum edere ſonum, Moderni quidam Experimentis id edocti, aſſerunt. Suſpenſa in eâdem Antlia, ex Recipientis operculo, ſerico filo, cam-

campanula, eleganter tinniens, aëre nondum subducto, at communicatione jam cum exteriore præclusâ, alium prorsus, nec vividum auribus exhibebat sonum dum malleolo fortiter percuteretur; Aëre tamen exhaustô probè, languidior atquè obscurior adhuc evasit sonus; semper verò superstitem subtilem quendam atquè tenuissimum tinnitum, admotis propius auribus, licuit percipere. Modus verò suspensionis campanulæ dubio procul experimentum variat, (per solida enim corpora facilè ad exteriora propagatur sonus) indequè contraria Authorum quorundam Experimenta primô intuitu videntur; confirmatquè hoc assertum D. Huygens, corpus sonorum Gossipio vel plumis impositum, aëre subducto nullum prorsus edere sonum, asserens.

III. Ascensum liquorum in tubis per suctionem, ut vocant, pressioni aëris ambientis esse adscribendam, experimentis quàm plurimis clarissimum evasit; Id verò facile est, & rem confirmat optimè; Disco Antliæ imponitur vasculum aquâ plenum, cui immittitur ad fundum usque tubus, cujus altera extremitas, patula quoquè, per recipientis summitatem penetrat, cochleâquè instructa est, cui respondet, occludens ipsam, cochlea Siphonis exactissimi, nullumquè aëri externo aditum concedentis; Embolo igitur Siphonis, dum plenum est aëre Recipiens adducto, illicò aqua sequitur; exhausto autem aëre, quantum licet, omni, agites Embolum Siphonis iterum iterumquè, nulla sequetur aqua, neque vel latum unguem in tubo attolletur.

IV. Frequentibus Experimentis notissimum est prædita angulis vitrea vasa, aëre exhausto, ab ambientibus Athmosphæræ Cylindris, jam prævalentibus, in mille frusta diffringi, dum illæsa perstant tenuissima licet Vitra, quæ ad Rotunditatem accedunt propius; eam verò aëris vim commodius exhibere oculis curiosis licet, si Cylindricum vasculum metallicum utrinquè apertum, cujus extremitati alteri jungitur mediante cera, crassius etiam Vitri plani frustum, disco An-

tliæ, ut Recipientis ſubeat vices, imponatur, aëre enim interno, agitato Antliæ Embolo rarefacta, prævalens exterior vitrum, poſtquam rimas, egit, in fruſta commiuuit, idquè eò promptius, quò amplior Cylindri Diameter, vitrumquè adeò fuerit majus &c.

[*A. 1692. d. 28. Junii, Auguſtam Vind. miſſæ.*]

OBSERVATIO CLXX.
D. JOH. JACOBI WEPFERI.
Inteſtini Jejuni laceratio, integro abdomine lethalis.

SEbaſtianus Kuttruff Neoſtadienſis ad tiliam, Juvenis 18. annorum, ſtaturæ juſtæ, robuſtus, carnoſus, bene coloratus Anno 1691. d. 20. Septembr. poſt medium noctis inter compotationem & luſum chartis luſoriis, obortis litibus ob rem nihili, magna vi humi proſtratus, pedibus conculcatus, ſupplantatus & calcatus fuit ab Auriga Rhedario Joh. Georgio Studtens / viro quoque robuſto & ebrio. Quando nocte domum redierit, ignoravit Pater ipſius Bernhard Emanuel Kuttruff / Lanio Neoſtadienſis, nam in ſtabulo pernoctabat ad ſummum mane: d. 21. Sept. mane poſt quartam imploravit opem matris expetiitque fomentum ipſi in Colica conſuetum: querebatur de magno dolore abdominis prædixitque ſibi aliquid ab hac violentiſſima calcatione in illo ruptum fuiſſe: impoſuit ipſi Epithema ex Mentha & Lagana mellita in aceto & aqua coctis confectum: quia vero nullum levamen attulit, brevi illud removit. Conquerebatur magis magisq; de doloris vehementis incremento circa præcordia & umbilicum, vocavitque urentem & calenti inſtar gravantem: dimidia hora ante obitum dicebat ſe tantos dolores pati, quos non cani imprecaturus eſſet: aſſimilavit dolores erga

ga R. D. M. Joh. Albertum Magdolff Diaconum loci, ferræ quaquaversum tractæ circa præcordia. Impensè sitiit: concedebatur aqua & Vinum, sed parce, unde aliquando adstantibus non advertentibus erupit, culinam adiit & ex vase cupreo capaci multum aquæ exhausit: plus bibisset, nisi balneatoris famulus vas è manibus excussisset; subinde jusculum assumsit, an aliquid panis simul deglutierit, non observatum accuratè fuit: Verum omnia brevi rursus evomuit, propè ad extremum usque vitæ terminum. Die 21. Sept. mane post octavam balneator uncias tres sanguinis emisit: post venæsectionem urinam, quam primo cruentam cum ardore eminxit, claram sine dolore excrevit: idem dedit tunc sperma ceti cum aqua chærefolii: abdomen inunxit unguento de Alth. popul. ol. verbasci, sine juvamine: toto die sæpius ad alvi solutionem stimulabatur ipsemetque sellam adiit, nihil tamen egessit: Vesperi hora quarta dedit potiunculam laxantem ex Infus. senn. &c. ultra horæ quadrantem retinuit, postea evomuit: Versus noctem parum fæcum ex alvo emisit. Toto die à summo Mane ad seram Vesperam hinc inde nunc in, nunc extra hypocaustum obambulavit, nunc huic, nunc alteri lecto, nunc scamno incubuit; verum nullibi, ob magnam anxietatem & dolores, diu permanere potuit: multum semper querebatur de tensione abdominis: toto die facies palluit & sudore frigido maduit. Mente semper constitit, apud Patrem culpam sæpius deprecatus est. Ante 10. noctis expetiit R. D. Diaconum; advenientis solatium anxiè imploravit, exprobratos errores confessus est; confessionem clara voce edidit, sed interrupta & anhelosa respiratione absolutionem avidè & fideli animo acceptavit. Sacra cœna reficiebatur: dum lecto incubuit manum nunc dextram nunc sinistram occipiti supposuit, variè inquietus corpus jactavit; manus gelidæ, glaciei instar, erant; dum erigebat caput & pectus animam efflaturus videbatur, nihilominus R. D. Diacono sana & devota mente respondit & cum ipsi exprobrata fuisset impenetrabilitas ab

armis, cujus particeps vulgo credebatur, ſanctè teſtatus ſe ab hoc crimine alieniſſimum eſſe. Paulo poſt datam abſolutionem ante 11. noctis vivere deſiit. Poſt obitum multum humoris ſubflavi turbidi viſcidiuſculi ex ore emanavit.

D. 22. Sept. Ex juſſu Sereniſſimi Principis & Domini Friderici Auguſti Ducis Würtembergici Cadaver ſectum fuit: Ante ſectionem cum Exc. Dom. Doct. Joh. Balthaſaro Feyerabendt Phyſico Halenſi Sueviæ & tribus chirurgis, præſentibus Nobiliſſimo Domino Friderico Andreæ Præfecto primario Gochzeimenſi, R. D. M. Chriſtophoro Wilhelmo Stein, loci Superintendente Speciali, aliquot Senatoribus aliisque oppidi civibus, conſpeximus anterius axillam dextram ad medium ſternum & latus dextrum pectoris atroliveſcentem, magis vero totum prope dorſum atro lividum; circa ſpinam Ilii duo veſtigia clavorum, quales calceis aliàs infigere ſolent; ſimilia quoque apparuerunt circa regionem renis dextri & duo in ſcapula ſiniſtra: magnus livor apparuit circa regionem renis dextri: Abdomen tenſum quidem erat, non tamen uſque adeo lividum: decuſſatim cuti abdominis ſecta & à muſculis abdominis ſeparata, inter ſpinam oſſis Ilii ſiniſtram & coſtas nothas dorſum verſus lancetta peritonæum caute ſecando, potius quam pungendo, perfodi, mox flatus fœdiſſimus, ſtercus & cadaver redolens, cum impetu erupit ſimulque aliquid liquoris cum laciniis paucis pinguibus membranoſis ac ſi fruſtula omenti laceri eſſent, extrudebatur; mox totum Peritonæum quoque decuſſatim diſſectum fuit: In viſum venerunt Inteſtina tenuia omnia flatibus diſtenta, anterius rubentia, veluti inflammata ſeu ſanguine ſuffuſa: Ventriculus & Colon flaccida erant minuſque flatibus turgebant, Hepar totum pallidum, molle tamen & glabrum & Lien lividus apparuit. Veſicula bilaria illæſa, non valde diſtenta. In tota dextra abdominis parte & in pelvi occurrit humor turbidus, pallidus, quem dum ſpongiis exhauſimus, reperimus folliculos ſeu pelliculas uvarum harumque arillas & fruſtula

stula ciborum nondum in ventriculo subacta, imprimis radicum pastinacæ luteæ: In recto & portione Coli sinistra plurima scybala crassa compacta detinebantur. Dum Intestina dextrorsum sinistrorsumque inclinavimus blanda manu, tandem occurrit dorsum versus portio Intestini tenuis lacera & foramine amplo prædita, ex quo pressis intestinis tenuibus supernis & infernis vicinis, prodierunt chylosa, pallida & biliosa & quædam in ventriculo non subacta: hanc portionem supra & infra foramen filo constrinximus: hinc portionem Recti, Colon cum Cœco, Ileon & maximam partem Jejuni, sc. usque ad portionem ligatam, exemimus; postea remoto sterno Ventriculum cum liene, pancreate, duodeno cum portione Jejuni ligati ex abdomine substulimus & mox nobis constitit intestinum Jejunum duarum spithamarum distantia à pyloro, ob violentissimos insultus pedibus in dorsum factos disruptum fuisse ac foramen tantæ amplitudinis contraxisse: hæc portio Jejuni aliquo usque atro rubescens erat: regio renis dextri, mesenterii dorsum versus & sub pancreate omnia sanguine grumoso admodum suffusa erant: Duodenum amplius apparuit Jejuno: per inflationem constitit Ventriculum, Duodenum & Jejunum ad foramen usque integra fuisse; hæc Jejuni ruptura facile tres pollices admisisset: intus aliquo usque quoque atrolivescens erat. Chirurgorum famuli aquam superne tenuibus infusam per coli portionem & rectum demittere nequiverunt, donec scybala digitis expresserunt; ab illorum inflatione apparuit nullum illorum ullibi laceratum fuisse. Ren dexter multum passus ab insultu, non tamen lacerus fuit, uti nec sinister. Vesica integra erat. In pectore nihil cruoris extravasati occurrit: Pulmones erant sani, molles, pallidi, inflati. Cor admodum firmum erat: auricula ejus dextra & Ventriculus continebant sanguinem partim fluidum, partim in grumum concretum, cujus porio instar polypi recenter concreti apparuit: sinister quoque Ventriculus multum cruoris continuit. Reperta Causa mortis vio-

lentæ sufficienti in abdomine, caput non aperuimus, quia foris ejus læsi nulla indicia occurrerunt, nec quicquam de capite querebatur.

SCHOLIA.

I. Citra vulnus cutim, musculos abdominis aut dorsi & peritonæum penetrans, intestinum Jejunum ab insultu pedibus violento, potissimum in dorsum circa interstitium spinæ Ilei & costarum notharum facto, rumpi potuisse, hic casus docet, nam interne ibi omnia sanguine suffusa erant ibique Jejuni portio dorso propior, disrupta manifeste conspiciebatur: procul dubio citius hæc laceratio evenit ideo, quia hæc portio, ob compotationes in longam noctem factas, præter solitum distentior erat, nam post mortem ex lacero intestino isto pelliculæ acinorum uvarum cum arillis & aliquot frustula pastinacæ non bene subacta exprimi poterant, cujusmodi quoque humori turbido in cavo abdominis stagnanti immiscebantur.

II. Abdomen intumuit & tendebatur à flatibus extra intestina pulsis & ab aliis adhuc tenuibus imprimis Ileo inclusis, & à liquore seu ab humore turbido veluti chyloso vel maximam partem potulento ante & post conculcationem largissime ingesto, ex foramine Jejuni elapso: Flatus enim Ilei non demum obortus fuisse ex fermentatione quadam post obitum facta, testabantur flacciditas Ventriculi, Coli & Recti & gracilitas cœci. Flatus in Ileo detinebantur magnaque parte Jejuni, quia horum motus peristalticus sublatus fuit ob plexus nervosos mesentericos graviter affectos prope ortum mesenterii à sanguine extravasato: forte hanc ob causam quoque scibala crassa dura, quibus plena erant, ad excretionem promovere nequiverunt, licet sæpius toto die ad alvum stimularetur.

III. Dolores varii generis passus est, quos verbis satis exprimere nequiit: vehementissimos tamen fuisse ex multis patet, nam dixit, non diu ante obitum se nec canibus tales impre-

imprecaturum; videri intus serram trahi circa præcordia: esse urentes, gravantes, tendentes: angebatur summe, ut nullo in loco persistere potuerit, in lecto se quaquaversum jactavit, manum nunc dextram nunc sinistram occipiti supposuit. Inflationes tenuium intestinorum forte colicis similes dolores effecerunt: ichor seu liquor in cavo abdominis contentus pondus talento simile effecit; ardor præcordiorum & anxietas attribuenda Jejuni inflammationi & lacerationi, sanguini extravasato sub membranis mesenterii circa suum exortum, quia ibi plurimæ membranæ nerveæ & plexus nervini: quamvis causa ardoris & anxietatis dorsum versus detineretur, tamen vel hinc patet, harum partium afflictiones illudere posse ac si causa circa pylorum hæreret vel non procul ab umbilico.

IV. Vomitum assumtorum omnium statim post ingestionem fieri posse illæso Ventriculo ejusque pyloro & duodeno, hic casus abunde testatur, nam nullum his in partibus vitium apparuit, sed in intestino prope duarum spithamarum distantia inde sito, non secus ac in Ileo quandoque fieri solet talis vomitus.

V. Pallor faciei statim post conculcationem eveniens duransque cum sudore frigido & extremorum geliditate, dum interna urebantur, non proveniebant â larga aliqua sanguinis profusione in cavitatem abdominis, aut pectoris facta, nam nullus cruor in cavo pectoris aut abdominis apparuit; ille verò qui membranis dorsũ versus suffusus erat, non tantus reputari poterat, ut illi hic effectus adscribi potuerit, cum sæpe plus in mediocri V. S. profundatur: attribuenda hæc symptomata videntur potius C. S. imminutæ ob gravissime afflictos nervos mesentericos, sævissimos cruciatus gangrænam Jejuni &c. ob quam causam Cor ignavius sanguinem primum promovit unde in cordis Ventriculis magis magis substitit, in grumos concrevit, imprimis in dextro Ventriculo, unde etiam respiratio tandem anhelosa facta fuit; tandem Cor succubuit motuque omni privabatur & mors sequebatur, idque eò citius,

quia

quia nulla re refocillari potuit, nam omnia assumta vomitu rejecit, externa verò nihil efficere valuerunt, ut vires instaurarentur. Epar quoque pallidius apparuit non tam propter sanguinis aliquam profusionem prope ejus portam subtus membranas circa Mesenterii exortum, quam propter C.S. elanguescentem, nam hæc tanta non erat, ut ab illa palor derivandus esset: Lien verò colorem suum atrolivescentem retinuit, quia sanguis ob lentum & imminutum motum in illius retibus nerveis cavernulisque substitit grumosusque factus fuit.

VI. Sitis intensissima statim mane eveniens adscribenda tum omnis prope potulenti effusioni in cavum abdominis ex foramine, seu vulnere Jejuni, tum inflammationi Jejuni & partium vicinarum quam magis accendit ista potulentorum rejectio per vomitum.

VII. Admiratione non caret Juvenem hunc tam graviter affectum in Hypochondriis semper mente constitisse, nunquam delirasse, nec convulsum fuisse, imo hora ante obitum incedere valuisse, quod adscribendum videtur Juvenili vigori validoque cerebro, in quo spirituum animalium tantum in cerebro supererat quantum ad sensus internorum externorumque actiones peragendas motusque animales, sc. incessum motum brachiorum, loquelam, respirationem &c. perficiendos aliquandiu sufficerent: tandem tamen ob denegatum influxum & ipsum cerebrum succubuit omnesque animales actiones paucis momentis auferebantur. Non deliravit, nec convellebatur, quia ob imminutum sanguinis motum & brevem morbi durationem, etiam à gangræna affecto jejuno, aut à corrupto sanguine sub membranis mesenterii, non tantum particularum depravatarum ad cerebrum delatum fuit, ut spiritus animales turbare, aut ad convulsiones totius systematis nervini proritare potuerint.

OBSER-

OBSERVATIO CLXXI.
D. JOH. JACOBI WEPFERI.
Intestini Ilei ruptura integro Abdomine.

B. M. Nauta, annorum 29. staturæ mediocris, carnosus, robustus, bene coloratus, capillis nigris & crispis præditus, industrius: duros & magnos labores sæpe subiit: navigando ad ultimos fines, Lacus Bodamici utriusque; & piscando quovis cœlo, etiam noctes, sub dio transegit; navigans non rarò largiter bibit; semper multum panis sicci comedere consuevit, quamvis, ceu lautioris fortunæ, etiam aliis salubribus cibis gaudere posset. Anno 1691. M. Martio febri tertiana correptus à D. D. Alexandro Pfistero curatus fuit. Mense Julio Virgini honestæ desponsatus fuit: Jam tum subinde de quodam præcordiorum dolore cum ventris murmure conquerebatur, accedente cephalalgia, ut præter morem ipsi decumbendum fuerit. Circa medium Septembris mane domo sanus egressus subito vertigine gyrosa, leipothymiam minitante, corripitur, subsequente lassitudine spontanea: cessarunt citra remedii usum. Non diu post hæc, rursus ad Lacum Bodamicum superiorem navigavit; in itinere, æstuante corpore in loco quodam ebibit, prope uno tractu, ad libras duas vini albi austeri, seu minus maturi, quale anno prægresso in illis locis venumdabatur; mox male habuit, cum molestia tussiit & præcordia dolebant; nihilominus iter prosecutus est; verũ in reditu ipsi scamno ad bihorium incumbendum fuit: Ab illo tempore nunquam bene valuit nam dum 22. Sept. Verbi divini Ministro, ritu nostrate, in suis ædibus, fidei rationem ante nuptias redditurus erat, insultu quodam febrili correptus fuit cum virium prostratione, accedentibus cephalalgia & consueta cardialgia: morbum neglexit, nunc obambulavit, nunc præter morem

etiam interdiu lecto incubuit. Die 28. Sept. mane hora 6. concioni interfuit: hora 7. dum ad altare cum sponsa in genua provolutus Copulationem & benedictionem exspectat & accipit à Verbi Divini Ministro, rigore succutitur, subsequente calore non magno, domum perveniens Jusculum comedit muliercularum suasu; potissimum de præcordiis querebatur: hoc primo nuptiarum die obambulavit; cibum fere aversatus est, de Tragæa tamen quadam grossa non parum comedit: non valde sitiit; bibit aquam, cui frustulum panis immersum erat: noctu debitum conjugale persolvit D. 29. Sept. sc. secundo nuptiarum die melius habuit, in publicum prodiit; in convivio postea socios ad hilaritatem exstimulavit. D. 30. Sept. rursus horrore prægresso æstuavit: vomituriit, vomitum frustra digitis ad fauces trusis provocare tentavit: Diebus 1. & 2. Oct. utcunq; mane valuit; vesperi vero horrores subsequente æstu affligebant. Demum d. 3. Oct. mane D.D. Pfisterum vocavit: pulsus erat prope naturalis, Urina pallida, crassa turbidiuscula, appetitus non valde prostratus & sitis exigua, linguaque humida erant, respiratio æqualis: os amaricavit: tussiit imprimis noctu: Dedit pulv. Digestivum: speravit sudorem, at nullus sequebatur: tussis ad medium noctis permolesta fuit: propter oris amaritiem. D. 4. dedit pulv. ℞. Crem. Tart. ℈ß. Diagrid. Sulph. gr. iij. Lap. prunell. ol. N.M. expr. aa. gr. j. M. Unde alvum ter movit, inde Vesperi horror & calor prope emanserunt tussisque minus afflixit. Die 5. Oct. uti cœpit mixtura aquarum diaphoretica: sumpsit illam cochleatim, imprimis paulo ante paroxysmum; ægrè sudavit & quidem solum circa caput: Urina pallida crassa cum sedimento crasso farinaceo: hodie sæpius juscula sumpsit, edit poma & pruna cocta: Vesperi horrorem non animadvertit; pulsus tamen erat frequens ac celer: noctu multum tussiit sine sputi ejectione. Die 6. Oct. bene se habebat, ut diebus prægressis: vesperi utebantur mixtura ex diacodio Mont. syr. Jujub. pulv. Antihect. Poter. Aq. fl. acac. &c. unde multum leva-

levaminis, ratione tussis, noctu expertus est. Cardialgia de qua his 14. diebus multum querebatur imprimis tempore paroxysmi & vesperi: hæc autem fuit præcipue dolor quidam compressivus & gravans in præcordiis, sese exporrigens per transversum à dextro hypochondrio ad sinistrum; item à regione epigastrica ultra umbilicum. Appetitus magis magisq; iminuebatur, cibi non alii erant quam juscula, poma & pruna damasc. cocta, similesque; sitis crevit, in una nocte bibit præter consuetudinem ultra ℔vj. decocti C.C. alvum hucusque semel vel bis exoneravit absque diarrhœa, quamvis d. 5. Octobr. tormina passus sit, quæ sustulerunt sacculi flor. Chamæmel. infarcti. Die 7. Octob. mane hora 8. Asthma vehemens ipsum invasit & ad horam 2. pomeridianam continuavit: suadebantur diaphoret. quibus add. Liq. CC. succin. & sp. Sal. Armoniac. urin. à 2. pom. ab asthmate liber erat ad 4. Vesp. tunc rediit ac tota nocte duravit: Die 8. Oct. magno nixu & cum sibilo spiritum duxit: prope sudore propter anxietatem diffluebat: circa meridiem valde exacerbabatur citra ullam causam externam: dum ab illo excruciabatur, dicebat aliquid per transversum jacere sub costis nothis, aeris plenum ingressum impediens: ibi attactum fortiusculum plane non pertulit; videbatur in inspiratione epigastrium introrsum trahi: humili situ in utrumque latus decumbere valuit, melius tamen sibi extra lectum esse ajebat; tussiit multum sine ulla sputi excretione; præ anxietate sudavit; Vesperi aliquantum melius evasit: appetitus penitus prostratus fuit, sitiit, pulsus frequens, celer, debilis, lingua humida, habitus ad tactum non valde caluit: Urina pallida, pauca, crassa statim turbabatur: nocte asthma rursus graviter afflixit: Die 9. Oct. summo mane vocabatur D. D. Melchior Harter; addidit liquori diaphoretico plus Liq. C.C. succin. & sp. Sal. Armon. unde circa horam 9. mat. remittebat; pulsus robustior fuit, quam heri, sudavit large, æstuavit, sitiit: parum edit; semel exoneravit fæces naturales: querebatur subinde de obstaculo trans-

 verso

verso sub hypochondriis liberiorem respirationem impediente: nox quietior fuit: D. 10. Oct. Asthma magis remisit & D. 11. Oct. sputum tussi cum levamine excrevit, Diebus 12, 13, & 14. Oct. ad horam 4. Vespertinam non molestum erat. His vero & progressis diebus prope nihil appetiit: sitis magna, Urina crassa, turbida, ultimis diebus tinctior, pulsus freq. cel. erat: sudavit sæpe enormiter, maxime circa caput, sudor subinde fœtuit: Vigiliæ erant fere continuæ: si somnus obrepebat præ lassitudine, statim rursus ab insomniis turbabatur; nunquam deliravit. Tormina ventris circumcirca umbilicum & versus præcordia multum ipsum d. 12. 13. & 14. Oct. afflixerunt: hisce diebus excrevit per alvum fæces, liquidas, quandoq; granulatim, flavas, pallidas, tandem fuscas, subnigras, omnes fœtidissimas, quandoque sub finem excretionis succedebat mucus tenacissimus similis spermati ranarum; pluries quoq; nychthemeri intervallo: alvum soluturus plerumque surrexit. Die 14. Oct. cùm Vesperi asthma recruduisset ventrisque tormina ingravescerent hora 4. ad vomitum stimulabatur; mox largissime humorem turbidum, gryseum similemque puri hor. 8. n. evomuit: D. 15. Oct. summo mane hor. 2. Vomitus rediit & rursus hor. 6. mat. omnia erant liquida, hor. 2. mat. simul vermem ejecit: nondum fœtebant. Post sextam quoties se erexit ad Vomitum urgebatur; humor quem evomuit erat postea fuscus, subniger, ac si sanguis corruptus ipsi permixtus fuisset: semper copiosus. Post Vomitum multum se à sua Cardialgia levatum dixit, quamobrem, licet vires fatiscerent, purgans expetiit, à quo se penitus à Cardialgia liberatum iri sperabat. Statim post primum Vomitum abdomen intumuit valde & tendebatur: attactum in præcordiis recusavit, etiam leviculum, quia sensit se protinus ad vomitum inde irritari. Mortuus est hor. 2. pomerid. Post mortem ex ore multum humoris turbidi subflavi, item subnigri & cruenti imprimis presso aliquantulum ventre effluxit: facies primò expalluit, postea livida evasit: Cadaver duabus

bus horis à morte intolerabilem fœtorem emiſit. Cadaveris apertionem urſimus propter tot ſymptomatum congeriem & tandem precibus obtinuimus. Itaque intempeſta nocte cum Domino D. Melchiore Hartero, Domino D. Alexandro Pfiſtero & Filio Joh. Conrado itidem Med. Doct. ejus Anatomen aggreſſi ſumus & primo remotis prope umbilicum integumentis abdomen ad peritonæum incidimus uſque cauteque illud ob tenſionem renitentem perforavimus: ſtatim flatus fœtidiſſimus cum impetu & ſibilo erupit, mox portio inteſtini tenuis foramen obturavit; itaq; digito & ſuper digito forfice in apice globulo prædita intruſa decuſſatim omnia integumenta diſcidimus: ſic omnia viſcera in apricum citra ullius inteſtini læſionem venerant. Ileon, jejunum, Colon ab exortu ſuo, tranſverſim ſub hypochondriis & in flexura ſua, ventriculus & duodenum omnia flatibus diſtentiſſima erant: cœcum gracile erat, & vel in hoc cadavere, ſe non flatuũ diverticulum fuiſſe, monſtravit; inteſtinorum tenuium ſuperficies peritonæum reſpiciens ſplendide rubebat longe lateque ac ſi ſanguinis ſuffuſio non ita pridem eveniſſet. In cavo abdominis, maxime in ſiniſtro latere, à concava hepatis parte ad pelvim uſque turbidus & ſuppallidus, redundavit humor citra aliorum contentorum inteſtinalium, aut lumbricorum admixtionem. Humore hoc exhauſto in pelvis parte ſiniſtra adhæſit mucus turbidus, lentus copioſè, ac ſi abſceſſus aut ulcus ſordidum extitiſſet, verum illo citra vim deterſo ibi & in vicinia omnia glabra & integra apperuerunt. Ileo ex pelvi extracto occurrit ſtatim hiatus in cavitatem ejus pervius, tribus digitis ſupra valvulam coli; facile apicem parvi mei digiti admiſit; preſſo ſuperne Ileo ex hoc hiatu prodierunt flatus & humor ſimilis illi, qui in cavitate abdominis ſtagnavit: nihilominus reliquum inteſtinorum tenuium omnium & Colon diſtentiſſima, potiſſimum à flatibus manſerunt: inſuper circa hunc hiatum & alibi pluribus in locis cumulus lumbricorum intricatorum tangebatur; fæcum vero

nihil nec in colo nec in recto supererat, at multum adhuc humoris turbidi. Ex pelvi cum hac portione perforata Ilei ejus frustum circiter ulnas duas longum extraximus: in eo vidimus foris maculas aliquot; numeravimus insigniorum quarundam sex, quasdam quadrantis, alias dimidii floreni Imperialis amplitudine, atrorubescentes & in medio fuscas, lividas & nigras. In hoc frusto, superne & inferne ligatis intestinis, exciso, mundato & per otium perlustrato, ubi foris maculas conspeximus, intus reperimus ulcera rotunda, quorum labra in toto ambitu elata, prominula, altitudine dorsi cultri mediocris, inæqualia & quasi cancrosa; in illorum medio, seu centro compages membranosa intestini erat flaccida, livida, atrorubescens, veluti gangrænosa & rupturæ proxima, quæ evenit ei parti, ubi hiatus exstitit. Præterea intus in conspectum in hac excisa Ilei portione venerunt tubercula rubra, duriuscula; quorum basis dimidii bazii ampla erat, altitudo dimidiati acini uvæ mediocris: in cacumine cum sinulo osculo capaci sem. lentis, etiam lupini, prædita; non ulcerum instar sordida: erant solitaria & multum à se invicem distantia. Tum maculæ, tum tubercula erant præcipuè in illa parte, ubi glandulæ alias conspiciuntur, quas primò Nob. D. Pejerus noster publico scripto plene illustravit. An alibi quoque in reliquis portionibus Ilei & jejuni exstiterint, propterea nescimus, quia ulterius inquirendi spatium non dabatur; nec, ut verum fatear, antequam domi hæc accuratius perscrutati sumus, nobis in mentem venit, talis deplorata intestinorum dispositio. Intestinum duodenum & portio Jejuni ex atro rubescebant, fracida erant & veluti gangrænosa, aut prope sphacelata, facile rumpebantur; contenta illorum erant glomer insignis lumbricorum magnorum, quorum aliquot adhuc vivebant & humor flavus, fuscus, subniger, cadaverosus, qualem ante obitum quoque evomuit: A duodeno & portione Jejuni externa membrana, peritonæi soboles facile abscedebat, ac si in aqua fervida aliquandiu macera-

cera-

cerata fuiſſet. Omentum craſſum lurida pinguedine prædi-tum, aliquot in locis convexæ parti inteſtinorum tenuium p. n. tenaciter accretum erat. Ventriculum cum portione gulæ & toto duodeno ex cadavere ſuſtulimus: illo ab uno ad alterum orificium diſciſſo invenimus reliquias humorum, quales in duodeno invenimus & cujus generis ante obitum evomuit, fruſtula quoque nigra, quæ progenies erant corrupti ſanguinis, nullum autem lumbricum: ſordibus deterſis intus à ſtomacho circumcirca ad palmi latitudinem rubuit; gula alba erat & foris eo loci nullum ruborem animadvertimus: pylorus ejusque antrum quoque rubuerunt, ſed non tam ſaturate: In duodeno, levicule deterſa ejus tunica cruſtacea, ſeu mucoſa, pulchre in conſpectum venerunt ejus glandulæ, de quibus Exercitationem Anatomico-Medicam publici Juris fecit Gener meus D. D. Brunner Med. Prof. 1687. Heidelbergæ. Pancreas fuit durius debito, aliquot glandulæ, ex quibus conglomeratur, nigræ erant, magnitudine piſi prominentes: intus fuit rubicundius, prope inſertionem ductus aliquousque fuſcum. Epatis ſuperficies fuit quidem æqualis, at in parte convexa & concava atro rubeſcens. Veſicula bilaria vix æquavit nucem juglandem, foris atro vireſcens: continuit bilem viſcidam obſcuro flavam. Lien foris lividus, intus niger fuit. Circa crura diaphragmatis apparuit inflammatio atro rubeſcens ad gangrænam tendens. Renes ſani erant. Ablato ſterno pericardium plenum erat aqua limpida pellucida: multum quoque ejus redundavit utrinque in cavitate pectoris, ſed non tanta copia, qualis alias in pectoris hydrope & quæ ſola Aſthmatis cauſa reputari potuiſſet. Pulmones inflati erant ac ſi inſpiratio ultimæ vitæ actio fuiſſet, molles tamen erant & colore ſubalbo & cineritio præditi: in dextro latere accreverunt mediaſtino, pericardio & diaphragmati; in ſiniſtro latere pleuræ mediantibus fibris albis oblongis, tenacibus, craſſitie duplicis fili: In poſtica parte ad latera gulæ rubebant, molles tamen erant. Cor amplum & magnum fuit; nam

dextra

dextra auricula & ventriculus à sanguine admodum distendebantur, nec paucis in sinistra auricula & ventriculo supererat: in nullo horum locorum aderat polyposa concretio: sublato ex his sanguine cor flaccidum plane erat ac si enervatum sanguinem non amplius propellere valuisset. Caput non aperuimus tum, ne patientia domesticorum abuteremur, tum, quia toto morbi decursu nullum symptoma occurrit, quod nos ad cranii ablationem stimularit, nam vertigo semel ipsum adorta est; postremis morbi diebus non multum amplius de cephalalgia conquestus est, & exonerationis alvinæ causa ad ultimum prope halitum surrexit, ut magis syncope, quam apoplexia sublatus fuerit.

SCHOLIA.

I. QUamvis Nauta noster Medicos demum die 18. ab invasione circiter accersiverit, suspicor tamen morbum statim ab initio febrilem fuisse, nam post vinum non bene maturum affatim haustum æstuante corpore, non amplius sanus fuit, id est, non amplius par erat ob languorem consuetis laboribus. D. 22. Sept. febris magis se prodidit cephalalgia, cardialgia quadam decubitu insolito interdiu frequenti 28. & 30. Septemb. Tertianam intermittentem simulavit: d. 1. 2. 3. Octobr. duplicem tertianam mentiebatur, & quamvis post laxans 4. Oct. sumptum vesperi vix animadverterit, & 5. Oct. nullum paroxysmum notabilem habuerit, attamen hodie pulsum habuit frequentem & celerem & postea ad finem vitæ nunquam febrim ad intermissionem pervenisse dici potest, prout pulsus, sitis, impotentia aliaque symptomata testabantur, ut audacter hanc febrim Hemitritæum appellare ausim. Febrim hanc jam aliquot annis grassatam fuisse mecum plures observarunt: imprimis hoc anno 1691. in Exercitu Confœderatorum admodum sævit, ut ex ore aliquot Ducum Copiarum audiverim; nunquam se tantum numerum Ægrotorum primipilorum, medioxumorum & infimæ sortis mili-

militum obſervaſſe, quamvis plurimis annis militiam ſequuti fuerint, & frequentiſſime in Caſtris quovis cœlo, etiam in Hungaria morarentur: Numerum ægrotantium aliquot millenorum fuiſſe retulit Magn: Dominus D. Francus, Celſiſſimi Elect. Saxon. Archiater, Argus noſter, Amicus ſingularis Heilbronnæ d. 28. Sept. cum de hoc morbo caſtrenſi cum aliis Excellentiſſimis amice diſſeruiſſemus. Erat affectus Febris, ſed vere Proteus, nam varias induit formas: quosdam ſubito proſtravit, alii hoſtem in ſinu gerentes diu adhuc obambulabant, ſua officia præſtabant: erant nunc continuæ, nunc intermittentes tertianæ ſimplices, duplices, quartanæ maximæ autumnales; continuæ deſinebant in intermittentes & hæ quandoq; in continuas, apud plurimos Hemitritæus obſervabatur, ut quoque tunc Stuttgardiæ Menſ. Auguſto & Sept. Neoſtadii animadverti. Nemini pepercit æque magnates, quam gregarios, equites & pedites, commode in palatiis, aut domibus, in tuguriis aut tentoriis male viventes. Verum non ſolum graſſata eſt in caſtris & inter milites, ſed etiam in Helvetia noſtra & Rhætia, quorſum nullus unquam militum pervenit. Comitabantur variis ſymptomatibus nunc minoribus, nunc ſævioribus: Cephalalgia, motibus convulſivis, ſoporibus, deliriis, vigiliis, aggravatione pectoris, tuſſi ferina, palpitatione cordis, leipothymiis frequentibus ex levi cauſa, dyſpnœa; quidam ſputum copioſum viſcidum craſſum, alii ſubcruentum cum & ſine dolore lateris punctorio ejiciebant; quidam omnem cibum averſabantur, non pauci erant famelici; plerique impenſe ſitiebant cum lingua aridiſſima; quidam evomebant aſſumpta, alii bilioſiſſima: paucis alvus conſtipata, multi diarrhœas, quidam dyſenteriam patiebantur: quidam colicam experiebantur febri adhuc durante, alii jam illa devicta: multis urina ſimilis ſanorum, non paucis flaviſſima cum ictero: omnes laſſi: In quibusdam petechiæ eruperunt: Obſervati abſceſſus etiam in artubus & habitu. Cuidam per d. 14. acute febricitanti cum vigiliis, anxietatibus, deli-

delirio, lingua ſicciſſima, ſiti inexplebili, ſumma averſione ciborum & medicamentorum, prope inſcio obortus eſt abſceſſus in nate prope anum: illo tandem à Chirurgo animadverſo, cum fluctuationem puris percepiſſem ſtatim aperiundum curavi, effluxit pus fœtidiſſimum ad plures uncias, unde cum febri omnia ſymptomata remiſerunt; ulcere bene deterſo & diligenter pure expreſſo brevi convaluit. Multi Lienes magnos contraxerunt, inprimis gregarii milites aquam minus ſalubrem ingurgitantes, tunc præcipuè cum Exercitus trans Rhenum circa Frankenthal & cis Rhenum in Campis Manheimenſibus caſtra metatus eſſet. Quamvis horrendis ſymptomatibus febricitantes iſti affligerentur, plurimi tamen convaluerunt: attamen multi quoque ad hunc uſque diem recidivi fiebant, febres tamen recrudeſcentes plerunque quartanæ erant eæque pertinaces atque illæ etiam poſtquam per aliquot ſeptimanarum decurſum ceſſarunt, ex levi errore redeuntes. Univerſum genus humanum magno beneficio mactaretur, ſi accurata hiſtoria hujus febris concinnaretur, quod tamen fieri non poſſet, ſine communicatione obſervationum multivariarum tum à Medicis Caſtrenſibus, tum à Phyſicis urbium in quibus hæc admodum graſſabatur, additis juvantibus & lædentibus, non neglecta cadaverum hac febri defunctorum anatome, quam non tam periculoſam meo damno didici, ſi fiat in loco aprico & perflabili. Verum jam prævideo hunc laborem non fore unius hominis: prudentia & conſilio Perilluſtris Collegii Curioſorum Germaniæ Procerum membra animari poſſent, ut mutuam operam ad illum perficiendum conferrent, qua in re jam illos præceſſerunt Rulandus de Febri Ungarica, Hœchſtetterus in ſuis Obſervationibus, Spigelius de Hemitritæo, Neucranzius de purpura, & Heinr. Screta de Febri Caſtrenſi, & plures alii. Huc pertinent Obſervationes Giſeleri & Diemerbrokii de Peſte, non infidi viæ duces.

II. Cl.

II. Cl. Spigelius, Vir optime de re medica meritus & diligens Observator in aureo scripto de Hemitritæo l. 1. c. 14. in Cadaveribus hac febri defunctorum l. 1. c. 14. fomitem semitertianæ in vasis, sed ut plurimum in minoribus deprehendit, aderant enim inflammationes circa jecoris cavam partem in ventriculo, in intestinis tam crassis, quàm tenuibus, in mesenterio, omento & liene; sæpius in una partium memoratarum, aut pluribus, aliquando etiam in omnibus, quæ superveniente gangræna, aut sphacelo, celeris mortis causa erant: hæc c. 15. aliquot exemplis confirmat, ut & c. 16. ubi mentionem fecit febrium circa vesperam aut statim post meridiem se exacerbantium; putredinem autem se non invenisse in venis majoribus, quæ inter alas & inguina excurrunt, sed in viscere aliquo primæ regionis inflammato, vel alia aliqua recondita parte, inflammatione paulo minore, quam ut tactu hypochondriorum ab Ægro, vel Medico ex dolore nosceretur; id duabus historiis ibidem illustrat: Eadem repetit l. 2. c. 11. Itaque conspecta insigni inflammatione duodeni & portionis jejuni ac crurum diaphragmatis stabilitus magis fui in mea sententia, nimirum Nautam nostrum Hemitritæum passum fuisse, si non à principio morbi, saltem à principio Octobris, licet non dubitem aliqua primordia facta fuisse post medium Septembrem, nam post confectam navigationem è lacu Bodamico indies pejus habuit, quod aliis Hemitritæo affectis evenit, qui diu præterito autumno obambularunt, antequam victas manus darent & decumberent penitus, idque plerunque magno suo malo. Inflammationem duodeni & jejuni vehementem fuisse præter colorem atrorubentem probant facilis abscessus membranæ externæ à fibrosa & crurum diaphragmatis vicinorum gangræna: necessum quoque inflammationem in superficie ilei & jejuni adfuisse, quia omentum illis accrevit, quod evenisse quoque novi intestinis ab inflammatione musculorum abdominis aliarumve ejus partium circa umbilicum & in inguinibus. Non carent malignæ &

prope venenatæ inflammationis ſuſpicione maculæ intus ulceroſæ, foris atrorubeſcentes & lividæ. Inflammationes ſuperficiariæ in antro pylori & circa ſtomachum forte vomitus effectus fuerunt & pulmonum in poſtica parte, fatiſcentis cordis, non amplius valentis ſanguinem per pulmones pellere. In parte inflammata ſanguinem magis incaleſcere exiſtimo, quia ſanguini alias actu calido, in quolibet pulſu ſemper novus accedit & percolatione ex arteriis in ſurculos venarum & vaſorum lymphaticorum impedita, ejus copia augetur indeque magis, citra putredinem, aut pugnam aliquam alkali & acidi, efferveſcit & quaſi flammam concipit, unde omnes partes inflammatæ calidiores tanguntur & ab ægris ipſis ſentiuntur: nam omnium hominum & quadrupedum ſanguini, ſero & bili non parum partium inflammabilium ineſſe facile comperietur, ſi totus ſanguis aut ſeorſim pars grumoſa aut ſeroſa, ipſave bilis exſiccentur, nam conſpicietur citiſſime flammam concipere ac inſtar tedæ piceæ ardere admota cereola incenſa. Particulæ à loco inflammato reliquo ſanguini confuſæ, maſſam prout nunc magis nunc minus totam incenderunt, febris nunc fortior, nunc mitior evadet & quandoque etiam exacerbabitur, prout particularum plus, vel minus immiſcebuntur ac reliquum ſanguinem magis vel minus accendunt.

III. Inflammationi non parum anſam dediſſe apud Nautam hauſtum vini auſteri non bene maturi, æſtuante corpore, admodum veriſimile eſt, nam tale in loco, ubi illud affatim hauſerat, ibi vendidibile erat. Tali quoq; vino Cl. Spigelius l. 2. c. 2. culpam imputat. Ibidem quoque memorat ſe obſervaſſe bibentes æſtatis tempore in cellis vinariis aut cavernis in hanc febrim incidiſſe: Item in Pannonia & Moravia, ubi frequens eſt morbus, exiſtimat plurimum ad hujus morbi generationem facere potum, nive aut aqua puteali valde frigefactum. Dum Patavii eram Medicinæ Candidatus, Juvenis robuſtus & plethoricus 1646. à pilarum luſu æſtuans, in taberna

ſub

ſub vallo vinum gelatum ingurgitans protinus ſimili febre, quam malignam dicebant, brevi vitam cum morte commutavit. Non paucos Magnatum & Primatum Menſe Auguſto, cœlo ſumme æſtuante, gelido potu hanc febrim quoque contraxiſſe novi. Non negarim tamen plures hac correptos fuiſſe ob ſolam aëris intemperiem, qui alias commode & ſobrie vivebant in caſtris, citra contagium, cum alii procul à caſtris & in locis ad quæ nullus militum unquam venit, etiam in Menſe Septembri 1691. adhuc, ſimiliter ea obruti fuerint. Vinum auſterum æſtuante corpore avide ingeſtum in duodeno & jejuni portione Nautæ occaſio inflammationis factum fuit, dum procul dubio arteriarum capillamenta magis prominula erant, quam in ventriculo, aut alibi, atque ita magis tali offenſioni expoſita. Novi Nobilem Matronam deguſtato aceto, aut comeſto fructu crudo ſive dulci, ſive acido, protinus ſæva cardialgia & torminibus correptam fuiſſe. Nocumenta citius eveniunt talia, ſi vaſa à prægreſſo exercitio, aut aliam ob cauſam turgidiora ſint: ſic novi quosdam poſt uſum Laconici, frigidum aërem haurientes pleuriticos, aut frigidam haurientes hæmoptoicos protinus factos fuiſſe. Inflammationem vinum forte acceleravit, quia ceu potulentum cito ex ventriculo eliminatum fuit.

IV. Lumbricos inflammationi occaſionem dediſſe, illamque promoviſſe veritati admodum conſonum eſt, nam copia in inteſtinis redundabant & præcipue in duodeno & jejuno vicino glomeramen invenimus, convolutum ex vivis adhuc & mortuis inſignis magnitudinis, teretibus, longis, craſſis, exiſtentibus prope omnibus. Quod faciunt dum ſemet affigunt membranæ potius nerveæ quam ſoli cruſtaceæ indeque ſuum nutrimentum exſugunt; id quidem negat Cl. Platerus Prax. Tr. 3. l. 2. c 13. dum ſcribit, haud veriſimile eſſe Lumbricos diu detentos, adeo inteſtina rodere poſſe, ut non ſolum ea perforet, ſed & ventrem, atque per eum juxta inguina, aut umbilicum erumpant, quia nec roſtro acuto, aut aper-

to, nec dentibus præditi conſpiciantur, ut ſugendo hoc minime præſtare poſſint. Verum ſi ſugunt omnino quoque corpori ſe affigent & oſculo alimentum haurient, unde nutriuntur & augentur & intra corpus ſuum alios producunt, ut alios majores minoribus refertos ipſemet viderit l. 3. obſerv. p. m. 639. quibus tribuit motum inæqualem abdominis, ſepulturam, antequam invenerat, Pueri 17. ann. in Hoſpitali, dubiam facientem. Anno 1662. Civis quidam noſter pro uſibus domeſticis ſuem mactandum curavit: Lanio obſervat tenuia inteſtina lumbricis refertiſſima, abſcidit fruſtum, duas circiter ulnas longum, ut pridem pollicitus erat mihi, cum multa hac inteſtinorum verminoſa conſtitutione narraſſet, ac propterea ad farcimina paranda inepta dixiſſet. In hac inteſtini tenuis portione vidi lumbricos quoſdam perforationem moliri, quoſdam ad dimidium corpus foras tranſiiſſe: inveni non pauca foraminula rotunda pennam mediocris craſſitiei admittentia jam paraſſe: inverſo inteſtino quamplurimos conſpexi ab interna ejus membrana pendulos & pertinaciter adhærentes, non ſecus ac hirudines, humanis perſimiles, longos & teretes: ægre ſuccuſſione & tractu abſcedebant: Huic inquiſitioni anſam dabat Anatome Puellæ nono circiter anno, quæ poſt multos cruciatus abdominis tabida obiit, aperto abdomine in cavo abdominis fæces cum lumbricis magnis continebantur, inteſtina aliquot in locis perforata, alicubi ſatis magno hiatu, alicubi portio inteſtini unius alteri firmiter accreverat ibiq; ex uno inteſtino in alterum amplum foramen patebat, forſan à lumbricis ibi factum. Lumbricos latos in fele & aliquoties in Luciis pertinaciter adhæſiſſe ſuis capitellis minutis vidi, de qua re alibi: ut & de lumbricis ex ulceribus in inguine, aut circa umbilicum cum aliis prodeuntibus. Forte à lumbricis in Nauta ulcera illa producta fuerunt in Ileo, ubi foris maculæ apparebant. Lubenter tamen concedo lumbricos non ſemper inflammationes & hujusmodi ulcera efficere, cum multi non ſolum ætatis tenerio-

ris, sed etiam adultiores diu tales intra intestina citra talem noxam detineant: verum quoque largiendum videtur lumbricos non sibi semper similes, sed quandoque maligniores, unde in quibusdam anni constitutionibus plus negotii facessunt & grassante peste, aut febribus malignis deteriora pariunt symptomata: & ipsæ Hirudines multum differunt inter se, unde in illorum usu selectum habendum scribunt Rhases 28. Continent. & clarius Sennertus Instit. l. 5. p. 1. s. 2. c. 7. Et cum Galen. Class. 6. statim à principio, antequam admoveantur, alii quoque præparandos monent.

V. Lumbricos in Nauta non nuper natos esse, illorum numerus & magnitudo docent & forte symptomata quædam probarent, nisi homo sibimet alias durior, illa Medicos celasset. Hos quoque ex sui generis semine cum Sennerto, Helmont. Redi aliisque produci credo: argumenta horum adducere, nec vacat, nec hac vice lubet: Videantur Authores, aut ipsa natura consulatur. Illos in- & ex excrementis generari existimant omnes qui Lumbricos produci tradunt ex cibis non bene coctis aut putrefactis; Venerandus Senex Caspar. Hoffman. æque in ventriculo atque in intestinis nasci asserit contra Recentiores Apolog. pro Galen. l. 3. c 213. ubi eludit rationem illorum, qui in ventriculo non resultare posse putant, quia ibi coctio fiat, quam quoque reddit Helmont. de sextupl. Coct. §. 82. putans illos per modum cibi confectum iri: nam si in ventriculo subsistant cibi non penitus cocti, aut si ibi putrescant non secus ac in intestinis eos inde prodituros ex hac materia judicat Hoffmann. in l. c. suamque sententiam etiam ibi confirmat experimento Cæsalpini alias cum Aristotele consentientis, vermes in ventriculo non gigni, sed converti, postquam vidit in lactentibus per vomitum vermium globulos, veluti acicularum, excretos, quos ex inferioribus ascendisse verisimile non erat. In margine addit ibidem ex Fonsec. l. 1. cons. 99. in puella mortua repertos fuisse lumbricos 36. vivos pertinaciter ventriculo adhærentes. Num lumbrici

apud

apud Nautam in ventriculi aut inteſtinorum excrementis, aut ex illis aliisve contentis nati fuerint valde hæſito: quia ad animalium generationem mora aliqua requiritur ſc. ut ovula matureſcant, germinent & ut in loco habitaculi adoleſcant & aliquandiu perſiſtant: quam vix conceſſam exiſtimo, quia dum jam ægrotavit, quotidie adhuc alvi beneficio fruebatur. Lumbrici terreſtres quiete gaudent in cavernulis ſubterraneis indeque pro ſoli & fimetorum pinguedine bonitateque minuta illorum corpuſcula ad magnitudinem humanorum exreſcunt: ſi fæces 10. aut 20. diebus, imo tribus menſibus per-ſtitiſſent in inteſtinis, ut in ſene Romano citra ſanitatis damnum apud Panarolum Med. obſ. 1. aut per ſesquiannum ſcybala indurata in fœmina quadam apud Salmuthum l. 1. obſerv. 14. ſine ſcrupulo in ipſis fæcibus productos fuiſſe admitterem. Novi pueros puellasque etiam adultiores verminoſos fuiſſe & manſiſſe, quamvis quotidie alvum ſolverent & quandoque diarrhœam paterentur citra excretionem vermium. Unde credibile eſt ſuos nidos ſæpe lumbricos habere, ubi adoleſcant eousque donec robur acquirant ſeque firmiter inteſtinis affigere valeant, ut merito aſſurgendum ſit Exc. D. Pechlino Obſ. Phyſico-Med. l. 1. obſ. 64. animadvertenti in vermibus ut ſymptomatum, ita ſanationis variam eſſe fortunam; nec proculdubio ob pertinacem adhæſionem, facile cedere quibusvis medicamentis; quo nomine tum hæc, tum ſeq. obſ. 65. diligentem in legendo conſiderationem merentur. Forte non vane conjicio tubercula illa convexa rubra, duodecim in portione ilei abſciſſa horum lumbricorum nidos fuiſſe, ubi illorum ſemina eousque blando inteſtinorum calore fota, donec in lumbricos mutata fuerunt & apicem perrumpere potuerunt, ut apud canem in ventriculo Dec. 2. Eph. N. C. Ann. 7. Obſ. 16. factum fuiſſe memini; nam in apice illorum conſpeximus oſculum, deprehendimus ſinulum capacem lentis, aut ſem. Lupini, mundum nec inſtar furunculorum ſuppuratorum ſordidum: non dubito tamen cavernu-

lam

Iam illorum ampliorem fuisse, contractiorem verò evasisse, quia pridem ex hoc suo nido egressi erant: sui juris facti, aut adhæserunt internis tunicis indeque suum alimentum suctu hauserunt, aut alia ratione contra motus excretorios intestinorum se defenderunt, nam Nauta totius morbi decursu nullum vermem per alvum emisit, nec ultimis vitæ diebus in quibus diarrhœam passus est & tandem mucum spermati ranarum similem non sine nisu aliquo egessit: paucis horis ante obitum vermem quidem evomuit, sed forte pediculorum more in moribundo hic se proripuit, quod Salmuth. l. 1. observ. 17. vermes quoq; facere annotavit. Præsuppono lumbricos quoque hos, ut quoque alia insecta, ex sui generis ovulis productos fuisse & non nisi per arterias ad hos folliculos pervenisse ovula, qua de re videatur Schol. 4. Obs. 16. memoratæ. Forte nemini absurdum videbitur semina, seu ovula animata, per vasa succum nutritium ad quasvis partes deferentia transportari posse, qui perpenderit primo per os ingesta per tot mæandros & anfractus vasaque angustissima ad vesicam delata fuisse; sc. sem. anis. & grana Alkek. sc. ex ventriculo & intestinis, per vasa chylifera ad cor, inde per pulmones ad renes ac vesicam pulsa & excreta fuisse; taceo aciculas aliaque absurda cum urina emissa fuisse: possideo duos clavos ferreos repertos cordi infixos in jumento S. Blasii mactato, quibus hæ viæ emetiendæ fuerunt: Deinde qui consideraverit, nullam partem corporis humani esse, in qua non reperti & generati vermes fuerit, licet reconditissimæ fuerint, qua de videatur Exc. D. Paulin. Cynograph. curios. s. 4. c. 6. quarum tamen plerasq; non nisi per arterias seminium verminosum suscepisse inde constat, quia in folliculis quibus inclusi erant, nullibi foramen apparuit, per quod forinsecus intrare potuerit: prout vidi sæpius in hepate murium Schol. 3. Obs. 1. frequentissime vero in hepate piscium, quos nostri Welfisch vocant; sunt species mustelæ piscis sed minores, voracissimi, qui copiosè ad nos è lacu Bodamico circa Autumnum deferuntur;

rel icti in nave semet devorant cum damno Piscatorum. Dum hæc scribo, offerebatur mihi cor cum pulmonibus & portione gulæ suis grandinosi crediti; verum neque in pulmonibus, neque in mediastino, neque foris in pericardio, neque circa gulam ullum vestigium Chalazii inveni, verum disciso pericardio plures conspexi in ipso corde hydatides, non uno in loco apparentes, quædam videbantur in basi, quædam in apice, quædam in superficie cordis inter apicem & basin intermedia, ante & retro, quædam pendulæ quasi, quædam profundius immersæ, quædam cordis superficiei æquales; neque solum foris occurrebant, sed etiam intus in utroque ventriculo, in dextro insigniores circa stamina nervea valvularum; in sinistro ventriculo cis valvulas sigmoideas in interstitio aortæ & arteriæ venosæ, seu pulmonicæ; imo discisso parenchymate aliquot ejus carni profundius inclusas inveni: magnitudine erant variæ, quædam enim æquabant magnitudine pisum, aliæ fabam, non paucæ acinum mediocrem uvæ; omnes prope rotundæ; folliculus illorum erat membrana tenuis, pellucida; omnes continebant liquorem pellucidum solum, multæ simul corpus concretum, album, oblongum, vermiforme, consistentia casei recentis, magnitudine varium, majora prope ad sem. secales accesserunt. Eodem tempore ex macello obtinui vesiculam bilariam bubulam plane monstrosam: duabus palmis cum portione ductus cystici longiori latitudine inæqualis; versus ductum uncias tres lata, in medio angustior aliquo usque, postea rursus latior; ad latera habuit nodos aliquot, quorum quidam erant magnitudine avellanæ, aliæ quoque majores; in extremitate laterali corpus quasi turbinatum apparuit, juglande majus, hepati insculptum, aliud in ipso apice paulo minus: ductus cysticus amplitudine indicis fuit, facile admisit pennam anserinam: effluxit adhuc bilis viscidissima pallide flavescens, quamvis maximam partem vesica depleta esset; illa post isthmum pressa egrediebatur humor turbidus & viscidus quoque;

que: Ductu & vesica discissâ ad corpus turbinatum tunica undiquaque crassior decuplo naturali & alicubi crassitie parvi digiti, densâ, ligamenti instar scissu difficilis, magis membranosa & tenuior in corpore turbinato & ultimo apice: trans isthmum duo corpora fungosa inæqualia, mollia, ficubus majora parti hepar respicienti lata basi adnata, similia carni luxurianti ex parte nervea exulcerata excrescenti; glabrum, molle, albicans in apice occurrit magnitudine avellanæ dimidiatæ, etiam versus hepar intus folliculo accretum. Noduli laterales erant folliculi bile viscida pleni; Contenta sua alia breviore, alia longiore via in vesicam fundentia osculis satis patulis. Non procul à vesicula bilaria media tumorem in portione hepatis cum illa abscissum inveni, majorem nuce moschata, cavus erat, incrustatus intus substantia tenui seu ossea, seu calculosa, prout sæpius in ductu bilario hepatico sæpius hirudinibus abundante reperi; Ex hoc tumore nullus exitus vel ad vesicam, vel aliorsum patebat; continebat amurcam obscure rubentem viscidam, in quam vermes illi tandem abeunt, si unum alterumve diem reponantur. Denique cum in sanguine reperti fuerint vermes, ut loco citato Exc. Paullinus memorat, quidni etiam illorum ovula in eo occultari possent? certe horum progenies videntur esse Syrones, vermes sub cuti in cervis nascentes, ubi diu latitant, antequam illum perforent; Item dracunculi Incolis Guineæ familiares, de quibus exstat curiosum & eruditissimum æternaque memoria dignissimum scriptum Exc. D. Georgii Hieronymi Welschii p. m. de Vena Medin. Non possum non his subnectere, quæ de his vermibus vidi & à fide digno audivi: Anno 1652. d. 29. Dec. Vitoduri conveni D. Antonium Cromerum Chirurgum peritissimum, recenter ex India Orientali & Guinea reducem, quæ loca bis adiit & in illis diu morabatur, uno sexenni, altero quinquenni itinere: erat admodum cachecticus, facies inflata ex flavo prope pallide virescens, pedes subtumidi, totus languidus: duos adhuc hujus generis dracun-

culos ſub cute enutrivit, unum in tibiæ ſiniſtræ parte externa, juxta poplitem, alterum ſub malleolo externo in pede dextro: in utroque loco cutim vermis perforavit ac pertenuis fidis instar, propendit portio illorum uncias circiter duas longa: utramque blandiſſime tractavit, nam cum non ita pridem tardioris emerſionis pertæſus in crure dextro fruſtulum violenter attraxiſſet & avulſiſſet à reliquo vermis corpore, ſæviſſimos dolores peperit ſuperſtes portio, ut quatuor ſeptimanis ipſi decumbendum fuerit cum vigiliis continuis & ſiti intenſiſſima, quam non niſi aqua fontana compeſcere licuit: monſtravit fruſtulum extractum ſiccatum duas ſpithamas longum, figura & colore ſimile fidi tenuiori chelis, ſed admodum fragile. Retulit ſæpiſſime per aliquot menſes, aliquando etiam annos ſub cute deliteſcere absque magna moleſtia & ſolummodo ſenſu reptantis animalis ſub illa detenti, prodere; dolorem nullum excitare vel exiguum, niſi motu, aut attactu fortiore, aut percuſſione irritentur, tunc enim crudeliſſimos cruciatus, arthriticos ſuperantes, efficere: aliquando tumorem concolorem conſpici: addidit poſtquam diu delituerint, ſponte fere exitum illos moliri, quandoque prægreſſà inflammatione dolorifica, in cujus medio veſicula oboriatur, qua rupta ſenſim ac ſenſim emergant, donec totus quilibet elabatur; protuberantes ſtatim emori & ſenſim exſiccari, portione ſub cute ſuperſtite viva manente, unde ſævi dolores protinus excitentur, ſi tractu irritentur. Exitum promovit veſiculæ maturantibus impoſitis. Rariſſime ſub cuti emori obſervavit: fruſtraneis quoque inunctionibus mercurialibus. Aliquot ſectis cadaveribus vidit vermes iſtos aliquot vicibus tendines & nervos circumdare: obtinuit quosdam ulnas duas longas fuiſſe. Perſuaſus erat vermes hos produci ab aëre inſaluberrimo. Angolæ imprimis, quia Generalis quidam Batavus ſe ab hac peſte immunem præſtare nequiit, quamvis nullo alio cibo aut potu uſus fuerit, quam illo quem ex Belgio ſecum ſumpſerat. Quomodocumque ſe res habeat, ne-

ceſſum

cessum tamen est horum quoque vermium ovula prius massæ sanguineæ permixta fuisse, quia non nisi per vasa sanguifera ad partes tendinosas & nerveas sub cute deportari poterant, nam perforasse illam foris historiis tum horum, tum aliorum vermium subcutaneorum penitus repugnat, & qui negaret tales sub cute cervorum nasci merito se ludibrio venatorum exponeret. Et quidni ovula & seminia vermium ad ventriculum & intestina pervenientia vasorum oscula chylum seu imbibentia, seu admittentia subirent, cum per vias plurimum angustiores in plantis, sc. in herbis, fruticibus & arboribus per fibrillas radicum, caudicum cauliumque & pediculos ad folia & fructus penetrent? nam in gallis quercuum, in tuberculis veluti verrucosis salicum, in avellanis, prunis damascenis, cerasis, imprimis nigris, aliisque fructibus sæpe reperiuntur vermiculi, licet foris nullum foramen conspiciatur; nisi quod ipsi rodendo ab interioribus ad exteriora, adultiores & robustiores facti, pararint. Illos ab elementorum, aut atomorum quomodocunque figuratarum seu dubio, seu temerario concursu non magis mecum natos credet, quam mures ex sentina navium, aut in vase ligneo indusiis sudore humano imbutis impleto, si modo alias nimis credulus murem cultro anatomico vel semet subjecerit unquam: propriis oculis usurpare licebit in utroque sexu affabrem fabricam, omnium organorum inservientium chylificationi, sanguificationi, sensibus & motibus non minus stupendam quam in bove, etiamque in abjectissimo animali, Creatoris O. M. omnipotentiam, sapientiam & bonitatem admirabitur. Vermium in gallis & fructibs generationem nullo modo æquivocam, sed vere univocam esse evincunt constans illorum similitudo singulis annis conspicua. Illos generari ab illa ipsa anima, aut virtute naturali quâ fructus & plantæ producuntur, si dicatur, Nob. D. Redi exiguum in Philosophia peccatum reputat & serio ridet axioma Scholarum à causa minus nobili posse negantium produci effectum nobiliorem; malo tamen sentire

 cum

cum Exc. D. Philipp. Jacob. Hartmanno in Exercitat. de Generat. Mineralium, Vegetabilium & Animalium in aëre c. 4. in Append. ad Dec. II. Ann. 7. Atque etiam nostræ sententiæ favere videntur experimenta Ipsius D. Redi circa generationem Insector. annotata: nam sæpius periculo facto observavit nullos vermes in carnibus & piscibus genitos, si accessum muscarum, alias ovula sua huc deponentium, studiose cavit. Taceo minutissimum acarorum genus vermium & aliorum Jaspidem arrodentium, de quibus videatur lepidum epigramma Memor. Sachsian. c. 34. insertum ab Exc. D. Joh. Dan Majore: Item ceram depascentium; Hi licet minutissimi sint & prope visum effugiant, adolescunt tamen & se, procul dubio per ovula multiplicant perque microscopia animalia vere esse conspiciuntur ut ἵδρωα, seu sudamina, quas Hippocr. s. 3. aph. 21. inter morbos æstivos numerat; non secus ac pulicum, pediculorum & pedicillorum, ut vocat Nic. Perott. in Cornu Cop. ovula ad maturitatem perducta vera animalia fieri cum molestia multi experiuntur: ab acaris forte derivandi teredines, tineæ, cimices, blattæ similesque librorum & lignorum pestes.

VI. Quoniam Nauta noster, præ reliquis cibis quamvis lautioris fortunæ esset aliisque pro lubitu potiri posset, pane delectabatur illumque siccum copiose avide ingessit, nostri huic in victu errori verminationis tantæ culpam imputassent. Huic opinioni suffragari videtur proverbium, quod etiam in multorum Medicorum ore est, Omnis repletio mala est, panis autem pessima: quod Curio in exegesi ad 24. cap. Scholæ Salernit. derivare conatur ex Avicenn. Libr. I. Fen. 3. Tr. 2. c. 7. Venet. Edit. 1573. scire debes, quod impedimentum panis, cum non digeritur, est multum; sed carnis nutrimentum, cum non digeritur, est minus hoc: quem locum Plemp. Canon. Med. L. 1. s. 3. c. 7. transtulit: Panis dum non concoquitur, magis offendit & nocet, quam caro non cocta; Ibique in Scholio ad hoc caput idem proverbium recenset. Dioscorid.

rid. l. 2. c. 107. Tritica cruda comeſta vermes teretes gignere tradit Galen. 7. in 6. Epidem. 7. etiam à pane, impuro præcipue & qui legumina admiſta habeat, quoq; verminationem derivat; Celeb. Hoffmann. Apolog. pro Galen. l. 3. p. 2. ſ. 7. c. 113. Revera materiam proximam vermibus dare ἀδδηφαγίαν ſeu voracitatem panis, etiam puriſſimi. Beverovic. in Penu Infirm. L. 3. c. 11. Vidit prægnantes ex pica ſolo pane triticeo veſcentes verminoſas factas fuiſſe. Huic proverbio Claud. Deodat. Panth. Hygiaſt. l. 2. c. 4. indignatur illudque invertit atque omnem repletionem malam, panis autem minimam eſſe profitetur; aliter ſentientes Artomaſtiges appellat; multa ibi de præſtantia coacervat; illum eſſe Regem omnium ciborum; illum ab omnibus ubique locorum expeti, ſine illo laudiſſimas dapes & Regum menſas pro nihilo reputari; in ciborum penuria annonæ caritatem imprimis ægre ferri; eſſe medium & temperatum inter alimenta; alia citius putreſcere, quibus plura alia adjungit. Clar. Buxtorf. in Synagog. Judaic. L. 2. p. m. 232. ex Thalmud. refert Panis eſt Medicina: Fel tribus & ſexaginta morbis infeſtatur, quibus omnibus medetur bucella panis & cyathus vini, aut in illorum defectu zythi aut aquæ. Quam opinionem quidam ex Judæis in vicinia noſtra ſe fovere nuper affirmavit, nulla ratione tamen ſtabilivit, ideò credulus, quod in Thalmude exſtet, licet Lanio fuerit & ad extiſpicia ſuperſtitioſa deſtinatus. Nob. Sebiz. de Alimentorum Fac. l. 2. c. 1. merito quoque panem præcipuum hominis alimentum ſtatuit: nam ſolus panis & per ſe & cum omnibus fere alimentis comeditur: ſine pane nulla eſca placet: addit, multi à caſeo, vino, lacte, ovis, piſcibus &c. abhorrent: à pane, quod ſciamus, nemo hominum, dummodo ſecunda utatur valetudine: Eſt enim panis ventriculo gratus; omni ætati omnique tempori conveniens; alimenti plurimi ejusque ſaluberrimi & firmiſſimi maximeque durabilis ferax: cætera fercula, etiam lautiſſima & ſapidiſſima, aſſiduitate & diuturnitate uſus ſui faſtidium pariant tandem,

panis

panis nullum, tametsi quotidie ingeratur: Reliqua ad panis commendationem pertinentia videantur in l. c. Meminit quidem puellæ 16. annorum ex Bruyerin. de re Cib. l. 6. c. 1. quæ neque panem neque alios cibos degustavit unquam, præter serum lactis, quod ipsum tamen vel momento panis injecto aversata est. Verum hanc Puellam non magis bene valuisse, quam Juvenem, qui à primis unguiculis ad vitæ finem non solum panem aversatus est, sed nec pulticulas toleravit, veritati admodum consonum est: quale apud Puellam vitium vel in gula, vel in ventriculo fuerit indigitare nequeo, quia historia sine circumstantiis aliis à Bruyerino recensetur; in Juvene conjeci fuisse vitium in ventriculo, quia ingesto lacte, cui parum micarum panis albi intritum fuit, valde angebatur. Videatur integra Historia Decad. II. Observ. 68. & Schol. 3. Ephemer. Curios. German. Exc. D. Hertod. Dec. I. Ann. 2. Obs. 144. Ephem. Cur. suppeditavit Historiam Civis Nicolspurgensis, qui per totum vitæ spatium non degustavit panem etiam famelicus, donec Quartana correptus fuerat: tunc in morbo hoc chronico fame quadam canina stimulatus ante paroxysmum copiose quidem panem devoravit, unde febris profligata fuit; attamen post superatam febrim postea rursus panem aversatus est: Apud hunc Civem inde magis phantasiam inculpandam esse conjicio, quam ventriculum; quæ forte quoque in Puella illa Bruyerini labe non caruit, nam & illa quoque serum lactis aversata est postquam conspexit momentum panis ei injectum fuisse. In Juvene Schol. 3. l. c. quoque aberrationem phantasiæ concurrisse ideo quoque arbitratus, quia variorum lignorum segmenta intra os admisit, masticavit, illorum succum exsuxit & deglutivit. Sed missis Panem ob morbum aliquem aversantibus: Itineraria Variorum in Indiam Orientalem & Americam fidem nobis faciant integras etiam Gentes nullo pane vesci ex frumentis & leguminibus in farinam redactis, cum aqua depsitis & ad consistentiam firmam coctis. Cl. Joh. Schefferum in Lappon.

pon. c. 18. ubi incolarum victus rationem deſcribit, Lapponibus plerisque panis & ſalis uſum incognitum eſſe; ejus loco Ipſis eſſe pollinem piſcium & pini arboris cacuminum exſiccatorum: ex medio vero pini cortice parare pulverem ſuaviſſimi ſaporis, qui loco condimenti ſit. Novi plurimos Alpium Helveticarum & Rhæticarum incolas intra menſem non raro ne micam quidem panis deguſtare: Anno 1689. Menſe Julio Altorfio Uraniorum Curiam Rhætorum vocatus, via maximam partem à nive denudata primum inde Urſelam ad radicem Montis S. Gotthardi ſitam contendi; Ibi offendi Mejerum annorum prope 80. ſenem vegetum adhuc: in bello, quod Suecicum appellavit, huc confugit, & quia Piſtor erat inquilinum eſſe conceſſerunt, quod aliis etiam magna pecuniarum ſumma ſoluta raro concedunt, idque propterea quia prope ad milliaria tria Helvetica & amplius nullus talis artifex habitaret & præcipue ob hoſpites, panes è longinquo, ſæpe non ſine ſumptibus & periculo viis à nive occluſis petendi erant: induſtria ſua opes acquiſivit, & incolarum prope ditiſſimus ex piſtrina evaſit filiusque ejus civis factus ſummi Magiſtratus honores geſſit, Land-Ammannus renunciatus, ſeu Pater Patriæ. Dum ibi pernoctavi quoque in victus rationem incolarum inquiſivi; atteſtati ſunt plurimis raro contingere, ut pane potiantur, inprimis quia tum à milite nobis vicino commeatus impediebatur, quod multi aliis cibis aſſueti, non ægre tulerunt in æſtate: die ſeq. ſc. 19. Jul. Comite Land-Ammanno eques ad montem Criſpaltum per viam aſperam, ſaxoſam & ad latus præcipitem prope ad milliare altam aſcendi atque ad planitiem amplam perveni ibique Paſtores plurimos cum armentis ſc. vaccarum, boum, equorum, caprarum, porcorum offendi; quamprimum planities hæ obherbeſcunt huc cum jumentis properant, quod nunc citius, nunc tardius fit, plerumque tamen circa medium Maji, manentque ad Autumnum usque: interea vitam ſuſtentant lacticiniis, ſc. coagulo lactis, butyro, caſeo,

ſeo, ſero lactis, pultibus farinaceis, rariſſime pane; quotquot eorum vidi, erant Viri & adoleſcentes robuſti, bene colorati, ſine labore loca acclivia ſcandentes. Quamvis planities hæc jam herbida eſſet, multa tamen ejus jugera adhuc nive operiebantur à vaſtis glomeribus nivoſis huc ex altiſſimis jugis montium in fine veris & principio æſtatis devolutis: in hac quoque erat lacus aliquot millia paſſuum longus, latus ad quadrantem milliaris, cujus pars terram verſus glacie tecta, per quam prævio comite ultra quadringentos paſſus equitavi: ex hoc lacu emerſit altera pars Urſæ verſus meridiem properans, & verſus Septentrionem effluxit rivus ſe jungens ſcaturigini Rheni anterioris, prope illam mihi dubiam reddens, nam major erat illo, qui ex ſcaturigine prodiit: tranſilii aliquoties pedes rivulum ſcaturiginis & paulo inferius tum alicubi glacie tectum, tum rapide jam fluentem equo permeavi: brevi tamen in deſcenſu montis, accedentibus plurimis rivis ex vicinis convallibus ad illum properantibus in flumen excreſcit. Utcunque frigus veſperi noctu & mane ſit ſatis intenſum, nihilominus Paſtores iſti cum victu ſuo, ſecus ac quispiam opinabitur, ſine valetudinis detrimento tolerant, quod ideo quoque mihi magis admirandum videbatur, quia ligna ipſis deficiunt & non aliis potiri poſſunt, quam ex Rhododendris, quibus parciſſime utuntur, ceu alias neceſſariis ad opera lactaria. Frigus hoc non impediit, quo minus in Urſelæ pratis abundarent prata Rhabarbaro Monachorum ampliſſimis foliis, oſtrutio, pimpinella ſanguiſorba aliisque plantis vernalibus & æſtivis: in planitie conſpexi Meum, calendulam plantaginis folio, præſtans traumaticum, Helleborum album flore adhuc herbaceo, albo progreſſu temporis futuro, conyzam foliis latis & glabris præditam, auriculam urſi minimam purpuream, gentianellam pulcherrimo flore cœruleam, caryophyllatam flore tomentoſo, filipendulam, Napelli caules & folia, ſine floribus adhuc & plurimas alias plantas in tranſitu,

situ. Non solum autem in Alpibus Helveticis & Rhæticis, sed quoque altissimorum montium incolas pane si non destitui, saltem non abundare credo, ut illorum usus quoque non quotidianus esse possit, Anno 1645. Mense Julio cum aliquot Medicinæ Cultoribus ad montem Baldum Patavio profectus sum; inter quos erat Dominus Christian. Bürger Dresdensis, Contubernalis & Amicus meus singularis, qui jam secunda vice hæc loca adiit: inter alia & præcipue à Cl. Pona quoq; notata in Viculo Ferrata prope Coronam, ubi aliquot diebus commorabamur apud Senem humanissimum observavi in aheno amplissimo & capacissimo ex farina frumentorum, item milio, frumento Saracenico, & leguminibus, affusa aqua parasse pultem densissimam & crassissimam, Polentũ vocant; quam ad lubitum coctam indebant vasis ligneis amplis ad altitudinem circiter palmæ: tempore pastus frustula oblonga ad unciæ circiter crassitiem cultro exscindebant & lacti aut alii jusculo calefacto indebant ac pro pane illis vescebantur. Audivi aliquoties in Sylva Martia â lignorum putatoribus pro furnis Vitriariis & fer[illegible]iis, imprimis à Tyrolensibus se ex farina cum butyro & p[illegible]lo aquæ, aut lactis pultem quoq; densam & firmam co[illegible]ere: his vescuntur mane antequam ad labores se accing[illegible]t & postea in medio operis; sic se gravissimis laboribus pares fieri nec se lædi à multa ingesta aqua, imo se quasi sudore diffluere ajebant sine virium dejectione. Hæc licet affinitatem cum pane aliquam habeant, panis tamen sive fermentatus, sive fermenti expers pleraq; non sunt, qui ad siccitatem usque quasi assandus est. Hæc nos Sanctissimi Salvatoris nostris effatum Matth. 4. v. 4. venerari jubent: Οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐπὶ παντὶ ῥήματι ἐκπορευομένῳ διὰ στόματος τοῦ Θεοῦ. Utcumque Alpicolæ vesci credantur cibis minus ad vitam conservandam congruis, nihilominus tamen præterquam quod robustissimi & ad duros labores perferendos aptissimi deprehendantur, pridem etiam longævi reddebantur & non pauci Centum annos superabant, ut

legi in Vita Thomæ Plateri Vallesii, Patris Felicis Celeberrimi illius Medici: in qua scriptor memorat multorum vitam decurtatam fuisse in Patria nostra postquã per Confœderationes quidam divites facti lautius vivere cœperant. Aliquot Alpicolarum sedes patrias relinquentium, panis esui non assuetos novi, quando plusculum ingesserunt sævam Cardialgiam & ardorem stomachi passos fuisse, imo in morbos prope lethales incidisse, quod ante aliquot annos Colono prope Doneschingam cum liberis pluribus robustissimis contigit. Utcunque vero Panis sit Rex alimentorum, non tamen immunis erit à seminio verminoso, à quo prope nihil sublunarium tutum est. Si corporis humani vel poros vel minutissimorũ vasorum oscula seu acari, seu alii minutissimi vermiculi, aut illorum ovula subire possunt, quidni penetrent quoque frumenta & legumina? Et revera frumenta, legumina & ex iis parata seminio verminioso inquinata fuisse experientia nimium quam clare testatur. Circa radices frumenti, cujus aristæ nigrescunt minutissimos vermiculos rubicundos reperi: inveniuntur quandoque in aristis, in Zea flagellis decusso adhuc palea tecta, unde grana arrosa prodeunt, in nudo grano maxime cœlo pluvio collecto & reposito, quæ vivida facta è granariis monopolarum & fœneratorum avolasse multos retulisse audivi, certe curculiones hæc sæpe miserè depascunt; reperuntur non raro à matribus familias in farina aliquandiu detenta in loco humidiore & minus perflabili; in hac primum in globulos minutos ejus particulæ coguntur & non diu post vermiculi deprehenduntur. In pane vermes repertos fuisse non pauci milites conquerebantur jam à biennio, sive impurus fuerit, sive situm contraxerit: in pultibus. Bibliopegorum imprimis æstate recondi seminium tale indeque blattas & tineas resultare in bibliothecis non sine indignatione experimur. In siliquis pisorum foris integris, intus in ipsis pisis vermes repertos fuisse 1690. & 1691. à militibus in castris prope Manheim & Frankenthal, fide dignissimi Medici apud me

me confirmarunt, qui theca ablata avolarint. Quæ Voraci-ti nimiæ panis etiam purissimi adscribit, id Plater. Prax. Tr. 3. l. 2. c. 13. Carnibus Practicus celeberrimus & felicissimus attribuit: ita enim ille: Infantes si carnibus nimis mature vesci assuescant, nec in lactis usu ipsis convenienti diutius persevereent, facile à vermibus infestantur. Existimat namque lumbricos gigni è chylo præcipuè in jejuno, ubi abundat, si portio illius vel crassior, aut veluti carnosior & pinguior, colore intestinorum diu elaborata, sic formam & vitam assumens, in lumbricum unum vel plures convertatur. Consentit tamen in eo quod cum Cl. Hoffmanno credit & Chylo vitioso lumbricos à calore intestinorum produci per generationem æquivocam, ille ex chylo viscido è pane copiosius ingesto, hic ex carne non bene in ventriculo subacto & in jejuno diutius subsistente.

VII. Sedes doloris præcordiorum, seu cardialgiæ quoque vulgo dictæ ejusque causæ non fuit ventriculi pylorus ejusve antrum: nam non erat tam vehemens, ut illa parte nervosissima afflicta & valide se constringente plerunque fieri solet; erat potius gravans & comprimens, unde quamvis illum jam circa medium Julii pateretur, neglexit, nec remediis à Medico petitis usus est, nisi forte Tragea grossa, quæ quoq; ejus præsidium die primo nuptiarum fuit. Deinde termini hujus doloris gravantis & comprimentis ampliores erant, quam angustum spatium pylori ejusque antri, nam se extendebat ad utrumque Hypochondrium & ad Epigastrium, imo ultra regionem umbilicalem, denique præsente etiam dolore à medio Julii ad usque medium Septembris suo munere fungi potuit. Causæ doloris hujus fuerunt plures, sc. primo Vermes quibus intestina scatebant & plures in duodeno vicinoque jejuno, qui in glomerem convoluti post mortem adhuc restabant, hos non nuper genitos illorum magnitudo testabatur; deinde flatus, nam jam mense Julio cum dolore præcordiorum murmura ventris jungebantur; quod confir-

mat doloris extenſio inde ad utrumque hypochondrium ad epigaſtrium & ultra umbilicalem regionem ; flatus autem præcipue colo incluſi videntur, quia dolor ſecundum coli ductum exporrigebatur; D. 5. Oct. à ſacculo carminativo levamen obtinuit; denique poſt obitum imprimis Colon flatibus diſtentiſſimum apparuit. Flatus tamen diu nulla tormina pepererunt quia alvus quotidie aperta & adhuc 9. Oct. fæces naturales excrevit, unde 5. Oct. gliſcentia citò à ſacculo tollebantur: recruduerunt tormina D. 12. 13. & 14. Oct. ſed horum flatus authores non erant, verum humores acerrimi, corrupti, fæcibus permixti, confluentes ex ductibus pancreatis bilariis & glandulis inteſtinalibus, depravatis ab inflammatione duodeni, jejuni, pancreatis aliarumque partium vicinarum, fæces enim erant granulatæ, pallidæ, flavæ, nigræ, fœtidiſſimæ, quarum acrimoniam prodidit mucus tenaciſſimus ſpermati ranarum ſimilis cum fæcibus excretus; inde etiam inteſtina poſt obitum à fæcibus plane munda erant: Procul dubio cruciatus majores quoque erant & gravius afflixerunt dum alluerunt ulcera, cancroſis ſimilia, in Ileo eaque amplius roſerunt. Tertio inflammatio duodeni, Jejuni & partium vicinarum; nam incipiente febri D. 22. & imprimis magis 28. & 30. Sept. poſtea menſe Oct. de hoc dolore querebatur, maxime quando paroxyſmi ſeu exacerbationes febriles Veſperi contigebant: hanc ob cauſam 8. Oct. attactum præcordiorum non pertulit, & licet poſt Vomitum putarit ſe ab hoc onere liberatum vel levatum eſſe, nihilominus attactum recuſavit, prætendens vomitum inde commotum iri. Inflammationem inteſtinorum tenuium peritonæum reſpicientium, quia rutila & ſuperficiaria, recenter, non diu ante obitum, ut & internam circa pylorum & ſtomachum obortam exiſtimo: cauſa forte harum inflammationum erat acrimonia humorum ultimis vitæ diebus ſurſum deorſumque rejectorum. Denique omenti accretio quoque ad dolorem hunc ſymbolam contuliſſe puto, quia inteſtinis inflatis ventricu-

triculus deorſum trahebatur. Poſt vomitum quidem putavit ſe minus gravari, quin à pondere humorum inteſtina & ventriculus ſublevata erant, unde ut penitus liberaretur Vomitorium expetiit; forſan minus premi ſe videbatur, quia partes inflammatæ ad ſphacelum tendebant, quod factum fuiſſe herniofis novi ob neglectam, aut male adminiſtratam repoſitionem, inteſtinis jam ſphacelatis, qui plane nihil amplius de torminibus conquerebantur, alvo ſponte rurſus aperta, uno atque altero die ante obitum. Certe duodeni & jejuni inflammationem inſignem & jam ad ſphacelum tendentem fuiſſe apparuit poſt obitum ex colore illorum atro rubeſcente flacciditate & ſeceſſu à levi attactu membranæ exterioris à peritonæo oriundæ, quod non fit, niſi fortiter elixo inteſtino.

VIII. Tuſſis quæ ſtatim poſt hauſtum vini immaturi, æſtuante corpore, incepit & poſtea prope ſemper moleſta fuit, quia ſicca erat, & poſt validos impulſus nullum ſputum ſequebatur, procul dubio ab aqua in cavo pectoris excitata fuit, unde à pulvere laxante ſerum educente 4. Oct. remiſit, rediit tamen ſequente die; ſemel quoque mitigabatur à diacodio, ſpiculis irritantibus inde obtuſis & ſputo aliquantulum inſpiſſato, attamen quoque recruduit ſtatim: In pulmonum bronchiis nihil detinebatur, quod ad validam & inanem tuſſim ſtimulaſſet, nam pulmones erant molles. Colore ſubalbo & quaſi cineritio præditi: in poſtica tamen parte rubebant, rubor tamen iſte non erat index notabilis inflammationis, nam ibi molles permanſerunt & forte acceſſit ultimis diebus à Vomitu: inflammati ſemper ſimul indurati deprehenduntur; deinde vox ſemper clara manſit nec unquam ſtridor inter reſpirandum audiebatur; denique vix fieri potuiſſet, quia poſt tot impulſus, ſi quicquam in bronchiis hæſiſſet, quin expulſum fuiſſet. Ex hac anatome patuit in hydrope pectoris ab aqua tuſſes ſiccas excitari poſſe; licet nihil vel parum exſpuatur, ſive foris aquam extima pulmonum vellicet, ſive aliquid

aquæ

aquæ salsæ subeat oscula illa,per quæ potiones vulnerariæ,aut turundæ ingressæ per tussim rejectæ fuerunt.

IX. Asthma ex improviso ipsum D.7. Oct. mane hora 8. invasit; nam qualis respiratio esset nemo advertere potuit, quia post 28. Sept. nunquam amplius domo exiit aut àcclivia ascendit. Ad illius tamen productionem non unam causam concurrisse anatome & invasio ejusque duratio monent: aqua in cavitate pectoris & pericardio contenta, pulmonum concretio cum mediastino & diaphragmate ejusque adhæsio pleuræ mediantibus fibris nerveis sola ad asthma producendum non suffecissent, etiam aqua in pericardium & cavum pectoris effusa, hac copia, quam invenimus, nam pro lubitu etiam humili situ decumbere valuit, cum alias Hydrope pectoris affecti non possint nisi erecti spirare, imo tandem vix per momenta ipsis in lecto permanere concedatur; quin id progressu temporis, aucta evenisset aqua, nullus dubito, quia jam fatebatur sibi melius foras, quam in lecto esse. Aliquid Convulsivi concurrisse prope palpabile est, nam asthma non antea provisum invasit mane hora 8. d. 7. Oct. duravit primus paroxysmus sex horis, cessavit duabus horis citra evacuationem, secundus duravit 24. horis atque hic fuit vehementissimus continuans per totam noctem & diem sequentem ad vesperam usque cum magna anxietate, sudore largissimo & sibilo quodam inter respirandum; videbatur tunc inter inspirandum diaphragma non expandi, sed introrsum quasi trahi ægerque conquerebatur sub hypochondriis aliquid transversi situm esse, quod liberum ingressum aëris ad intima pulmonum impediret & tunc attactum illius loci non toleravit. Post breve intervallum tertius paroxysmus rediit totaque nocte ad diem 9. Oct. afflixit. Mitius evasit exhibita mixtura cui sp. CC. succin. & sp. Sal. Armon. urin. additi, nox quietior & d. 10. & 11. Octobr. minus excruciavit; die vero 12. 13. & 14. Oct. ad Vesperam usque plane non molestum erat,

rat, quamvis concurrentes asthmatis causæ perstiterint nullaque notabilis excretio hucusque observata fuerit: sudavit quidem large d. 8. Oct. sed absque ullo juvamine: 11. Oct. aliquid sputi ejecit, verum tantillum causa tanti asthmatis reputari nequiit, evenit procul dubio relaxata fibrarum pulmonicarum coarctatione, ob quam quoque sibilus sponte cessavit. Juverunt discutientia & acrimoniam obtundentia sc. sp. CC. &c. & diacodium magis quam alia expectorantia, aut evacuantia. Convulsio harum partium procul dubio nata fuit à vellicatione nervorum intercostalium & vagorum atque etiam phrenicorum, unde in inspiratione diaphragma expandi nequierat. Irritamen fortè fuerunt aqua in pectore stagnans & sanguis ad corruptionem tendens in cruribus diaphragmatis inflammatis & jam ad gangrænam vergentibus. Fortè etiam tussis convulsiva fuit, quia vehemens & simul inanis fuerat ac præludium fuit gravioris pulmonum convulsionis.

X. Vomitus tandem supervenit corruptis humoribus ad ventriculum à motu inverso intestinorum pulsis, qui primum ad vomitum stimulabantur, nec irritare desierunt, donec plenis faucibus magnam copiam humorum evomuit: humores ab intestinis provenisse inde constitit, quia similes erant illis qui per secessum ejiciebantur & post obitum in cavo abdominis & intestinis adhuc redundarunt: Non autem similes potulentis ingestis; insuper tanta copia quantam vix plures Ventriculi amplissimi capere potuissent, ejecit partitis vicibus; multis modis quantitatem potulentorum superavit humor rejectus aliquot diebus assumptorum. Ex toto corpore ad intestina pravos humores confluxisse fidem fecerant humores largissime per secessum vomitumque excreti & in cavum abdominis effusi. A violentia vomitus, Ileon ruptum fuisse ambigi nequit, quia statim post primum Vomitum totum abdomen intumuit atque in cavum abdominis profusa similia erant in vicino Ileo restitantibus.

 XI. Mor-

XI. Mors calamitatum finem fecit; postquam sc. Cor non amplius sanguinem propellere valuit, non propter apoplexiam, aut influxum spirituum animalium circa nervorum exortum prohibitum, nam paulo ante obitum ipsemet, necessitate compulsus è lecto surrexit; nec ob coagulationem sanguinis in auriculis & Ventriculis cordis, nihil enim polyposi, aut concreti in his locis apparuit, imo sanguis adhuc fluxilis erat: sed ob fibrarum motum cordis efficientium enervationem quandam, nam sublato sanguine è ventriculis & auriculis plane flaccidum erat. Ad cordis robur infringendum plures causæ concurrerunt, febris à partium internarum inflammatione sufflaminata quæ multum quoque de sanguinis parte magis spirituosa consumpsit, inflammationi accedente gangræna & prope sphacelo, sanguis magis depravatus fuit, quam pessimæ notæ fuisse non obscure indicarunt ulcera rotunda Ilei prope cancrosa, mali moris & jam ad sphacelum tendentia; unde nobis primo intuitu Veneni clanculum suggesti suspicionem præbuerunt & persuasissent si alia signa ab astantium examine nobis innotuissent. Acceleravit mortem ruptura Ilei, quæ etiam 22. hora post conculcationem, Sebastiano Kuttruff, ut huic post 22. horam à Vomitu funesta fuit, quamvis ille ante intestini lacerationem sanus & robustus esset. Martinus Schmidt demum post 36. horam rupto intestino mortuus est prægressis Convulsionibus & Vomitu sanguinis. Vigiliæ, inappetentia, ingurgitatio aquæ, stagnatio ejus intra pericardium, tussis vehemens & ipsum asthma enervationem cordis procul dubio multum promoverunt, ut tandem propulsando sanguini non amplius par esset eoque in Ventriculis stagnante penitus succubuerit. Intestina & Ventriculus post obitum à flatibus distenta permanserunt, quia forte fibræ à nimia distensione tandem omnem vim contrahendi amiserunt, ut Vesicæ urina diutius retenta evenit.

OBSER-

OBSERVATIO CLXXII.

D. JOH. JACOBI WEPFERI.

Inteſtini Laceratio ſine abdominis vulnere.

MArtinus Schmidt/ famulus in Monaſterio V. S. C. annorum circiter 30. ſtaturæ juſtæ, gracilis, attamen robuſtus, Anno 1657. d. 5. Januar. Veſperi hora circiter quintam, Ebrius ex equo in terram decidit equique laxatis habenis rectore deſtituti, ipſo ſupino jacente, quadrigæ vacuæ duas rotas laterales ſuper ventre rapiunt, tranſierunt illæ paulo ſupra pubem in hypogaſtrio transverſim: ſtatim aſſumpta evomuit. Erectus à ſociis inceſſit: domum ægre delatus fuit: creberrime vomuit & tandem ſtercora: impenſe ſitiit; verum ventriculus omnem potum, cibum & medicamenta protinus per os ejecit: inquietus admodum fuit: alvus occluſa & urina ſubſtitit. D. 6. Januar. poſt meridiem vocatus deprehendi Hypogaſtrium valde tumidum: injecto clyſtere parum fæcum ejecit: pubi ſacculo cæparum pelliculis infarcto & in aqua cum pauxillo aceti cocto, urinam guttatim emiſit eamque ſubcruentam: nox inquieta & nec per momentum dormire valuit; perſeveravit continua ſtimulatio ad vomitum: ſubinde artus ſuccutiebantur: impenſe ſitiit; frigidam expetiit. Summo mane cruoris magnam vim evomuit: Subſequebatur Convulſio univerſalis & paulo poſt mors; adeo ut vix triginta ſex horis poſt illatam hanc calamitatem ſupervixerit. Cadaver Veſperi d. 7. Januarii aperui: ablata cuti muſculorum portio in hypogaſtrio, inſtar ſpongiæ, ichore cruento turgebat: diſſecto peritonæo aqua ſubcruenta, non admodum copioſa occurrit: Inteſtinum Ileon in parte dextra rubebat ejusque portio ibi unciæ longitudine & latitudine prope ab externa membrana pars denudata

erat ac si illa quasi abrasa fuisset: ibi quoque foramen inveni, vix primo intuitu pisum admissurum, ex quo prodierunt flatus, chylus & tenuiora excrementa, presso intestino. Aliquot in locis Ilei portiones sanguine suffusæ erant, quas scilicet rotarum impetus assecutus est: verum rubor iste superficiarius fuit. Vesica integra quidem erat, sed contracta, crassa, rugosa, atrorubescens; continebat urinam subcruentam. Ureteres ambo integri quoque. In ventriculo illiusque confiniis nulla labes observabatur.

SCHOLIA.

I.

EXemplum hic quoque præbet integra cute cæterisque integumentis abdominis non laceris, intestina à vi forinsecus illata rumpi posse, quod eo citius fit, si intestina flatibus aliisque contentis distenta sint: & quidem citius à tali corpore obtuso & gravi, quam quandoque à gladio, creditur enim convexam & lubricam intestinorum superficiem non raro declinare ejus cuspidem.

II. Vulneri exiguo Ilei, antequam inflammatio accessit, motus intestinòrum inversus isque vehementissimus supervenit, nam statim vomuit continuavitque fere ad ultimum halitum ut tandem magnam copiam sanguinis evomuerit: succussio artuum convulsiva eidem vulneri partis nervosæ attribuenda est & forte etiam convulsio universalis, cum observatum fuerit, plures utriusque sexus aliquot libras, citra tale symptoma superveniens evomuisse.

III. Rubor reliquarum partium & contusio neutiquam talia symptomata peperisset. Ante aliquot annos Fenestrarius quidam homo statura brevis & macilentus Telonarium quendam in vicinia nostra multivariis injuriis affecit; ultra bien-

biennium hic alto corde dolorem pressit; cum vero hoc elapso tempore Fenestrarium in sylva offendisset nihil tale metuentem amplius, Telonarius jussit ut sponte sarcinam vitriariam deponeret atque priapo taurino, quem vindictæ causa in promptis habuit, comprehensum brachio primum à nucha ad talum, hinc à jugulo ad malleolos usque fortiter percussit ut vix inter ullam atque alteram vibicem spatium digiti latitudine superesset. Ab hujus conflictus loco domum ivit quæ circiter dimidium milliare inde distabat: altero die à Magistratu loci vocatus in lecto decubuum inveni conquerentem imprimis de abdominis & pectoris doloribus; Cruenta minxit, per alvum egessit & tussi rejecit, paucis remediis iisque negligenter sumptis convaluit. Non contentus hac paterna Castigatione, ut illam appellavit Telonarius, in jus vocatus, nequitiis suis perrexit effecitque ut Carnificis castigationem infamem Fenestrarius experiri debuerit. Hoc pernitioso bello sæviente frequentissime audiuntur minæ de plagis non triginta novem inferendis, ut consueverat in populo DEI fieri, sed centum; imo ducentis impingendis idque non loris, sed fustibus, Turcico more, quas æque insontes ac sontes perpetiuntur: novi aliquot has plagas citra vitæ jacturum sustinuisse.

OBSERVATIO CLXXIII.
D. JOH. JACOBI WEPFERI.

Abdominis vulnus penetrans ſine læſione Ventriculi & Inteſtinorum.

J de M. Juvenis ſanus & robuſtus, annorum circiter 20. Faber Lignarius, dum per rimam januæ bifidæ non bene clauſæ corpore incurvo aliquantulum proſpectat à W.B. in parte ſiniſtra epigaſtrii ſub cartilagine enſiformi nudo gladio vulneratur, ejus cuſpide ad interiora penetrante d. 10. Oct. 1655. citra profuſionem notabilem cruoris ex vulnere, ſtatim aſſumta evomuit, vehementer angebatur, ſubinde ſingultiit, doluerunt hypochondria: quando ſingultiebat in toto corpore ſuccutiebatur & diaphragma convelli videbatur. Nullo remedio vires labantes refici poterant. Die 11. Oct. Veſperi hora 5. ſc. hora 17. poſt illatum vulnus mortuus eſt. Cadavere aperto reperi præſentibus aliquot Chirurgis Lobum ſiniſtrum hepatis perfoſſum, Renis dextri ſuperficiem ſecundum longitudinem ſauciam, &, ac ſi ictum, gladio jam in abdomen adacto, homicida iteraſſet, cuſpidem ſub epate in dextro latere ſuper cava diaphragma tranſiiſſe & dextri lobi partem imam ſauciaſſe atque inter coſtam 7. & 8. ſubſtitiſſe nec cutim penetraſſe. In abdomine multum ſanguinis turbidi & quaſi lutulenti extravaſati occurrit; in cavo pectoris redundavit ſanguis ſplendide rubeſcens. Poſt diligentem inquiſitionem cum Chirurgis nullum vel in inteſtinis vel ventriculo vulnus deprehendere potui: unde aperto abdomine nullus fœtor percipiebatur, qualis alias eminus ſtantium quoque nares ferire ſolet.

SCHO-

SCHOLIA.

I.

EX hoc caſu non obſcure patet Ventriculum & inteſtina quandoq; declinare cuſpides enſium ſeu ob lubricitatem, ſeu conſiſtentiam molliorem: nam à vulnere epigaſtrio ſiniſtro inflicto vix fieri potuit, quin in progreſſu inde ad renem dextrum ventriculum & unam alteramve inteſtinorum portionem cuſpis attigerit; eoque magis quia poſt compotationem ventriculus & inteſtina procul dubio turgentiora quoque fuerunt.

II. Sanguis abdominis turbidus, lutulentus & aliquomodo cineritiis quaſi particulis permixtus apparuit ob chylum ei confuſum, non ex diſciſſis venis Meſentericis, quæ ſanguinem cum aliis venis ſimilem, quantum hactenus obſervavi continent, nec ex receptaculo chyli, quia cuſpis illud non attigit, ſed ob vaſa chylifera majora & plura ſaucia.

III. Vulnus ſimpliciter & per ſe ab Ampliſſimo noſtro Magiſtratu noſtro juſſus, lethiferum pronuntiavi ob Hæmorrhagiam nulla arte medicabilem.

[*Scaphuſio Auguſtam Vind. d. 8. Julii, An. 1692. miſſa.*]

OBSER-

OBSERVATIO CLXXIV.
D. JOH. ZACHARIÆ FüRSTII.
Reſpiratio difficilis à Polypo cordis.

STrenuus ac Generoſus D.D.N.N. de Bonzelet Vice-Chiliarcha, & Comendans Cochemienſis annorũ circiter 50. ante triennium in hyeme, diuturna vexatus vertigine curatus eſt per ſpecifica, nuper in præſidio Cochemienſi ex malè obſervatis ſeu rebus non naturalibus, imprimis animi affectibus ira & mœrore, incidit in gravem dyſpnœam, in quâ reſpiratio difficillima, cum continuo præſentiſſimæ ſuffocationis periculo, pulſu inordinato, ſiti intensâ, appetitu proſtratô, pedibus intumeſcentibus. In fine veris Cochemii à Clariſs. D. D. Waſſerman p. m. adhibita ſunt hydragoga, & ſpecifica aſthmatica, unde levamen quidem habuit, remanente tamen adhuc, ex causâ quacunque procatarcticâ, reſpiratione difficili facillimè recidivante. Circa principium Auguſti Cochemio deſcendens Confluentiam incidit in idem malum, multò tamen acutioribus ſymptomatibus ſtipatum, difficiliore reſpiratione, proximiore ſuffocationis periculo, facie prius pallidâ, dein inſtar ſtrangulatorum luridâ, pulſu plane inordinato, quandoque quod mirandum, per multa horæ minuta omninò ceſſante; adhibita ſunt denuò talia, quæ ad ſanguinem in pulmonibus congrumatum reſolvendum, ſtagnantem, ad naturalem motum reducendum, & hinc præcordiorum anxietatem ſublevandam, difficultatem reſpirationis facilitandam efficaciſſima ſemper cum ſperato effectu ſunt inventa, ſed fruſtraneo conatu; quoties ſupinus in lecto decubuit, adfuit pectoris anxietas & reſpiratio difficillima, dum in ſedili erectus ſedit nonnihil levaminis eſt expertus. Agrypniæ continuæ per dies quatuordecim ne vel ad horæ quadrantem ſomnum permiſerunt, ſed quieſcendo ſpaſmodicis quaſi convulſionibus identidem expergefactus eſt: pedum

pedum intumescentia discutientibus sæpe tentata, nullis medicinis cessit, verum indies majus cœpit incrementum. Itum est in consilium, cui demum origini tam desperati mali pertinacia adjudicanda foret: de cordis polypo aderat suspicio, quisque tamen nervorum pulmonibus dicatorum convulsioni, & spirituum eisdem inservientium inordinato motui malum ascribere malebat, nec tamen insignes pulmonum obstructiones à quacunque causa subortas negabat: Insistitur itaque omni conatu solvendæ in pulmonibus sive materiæ impactæ, sive congrumato sanguini, & obstructis eapropter tam admittendo aëri destinatis arteriæ asperæ ramis per pulmonum parenchyma explicatis, quam per- & re-vehendo sanguini dicatis, per pulmonum substantiam dispersis vasorum meatibus reserandis, tum animalium spirituum motui impetuoso compescendo, nervorum irritationi & nimiæ sensibilitati corrigendæ; verùm itidem casso tentamine, pharmacis quidem, ut testabatur Generosus Patiens virtutem suam strenuè exerentibus, nihil tamen opis obstinatæ pectoris anxietati, & virium paulatim fatiscentium debilitati roboris conferentibus: donec increbescente magis magisque de hora in horam respirationis difficultate, & concomitante illam pectoris anxietate, sufflaminato cordis & arteriarum pulsu, inter tormentorum tonitrua, & globorum imbres infractus atque imperterritus semper Heros solius aëris denegatione, non moriendo, verum continuâ suffocatione intereundo fatis vitam, Deo animam, cultro anatomico corpus cederet ad mali fontem & fomitem examinandum. Aperuimus ad Clementissima jussa Eminentissimi Domini nostri, pectus; dissecta cute, apparuit pinguedo ad crassitiem duorum pene digitorum, substratum diaphragma fuit innoxium, pulmo dexter utcunque incolumis, excepta portione ad magnitudinem palmæ ob impeditum & congrumatum in eadem sanguinem, instar adusti cruoris atrâ, durâ, ad dilationem pro recipiendo aëre inepta. Secto pulmone sinistro statim affuêre sanguinis gru-

muli piſa fabasque magnitudine æquantes, hinc inde arteriæ aſperæ ramis per pulmonem vagantibus affixæ, exque ſanguiferis per eundem pulmonem errantibus vaſis ob ſtagnationem in parenchyma extravaſatæ, denſæ, velut reſina, lentæ, divulſioni vix obtemperantes, totus hic ſiniſter lobus, decolor, durus, cum alterius unâ portione ex atro luridus, prædictis grumulis ubique infarctus: cæterum erat ſine noxa aſpera arteria: cor ſuæ incluſum pyxidi ingens ſatis, extus apparebat integrum, ventriculus dexter erat ſine labe, ſiniſtro verò diſſecto ſtatim in conſpectum prodibat polypus duarum penè ſpithamarum longitudinem adæquans, ex eodem ventriculo in aortam transverſo digito craſſus in pyramidem acuminatus propendens: aliàs, exceptâ hepatis magni penè libras octo ponderantis una lobi parte omninò flaccidâ, & ſiniſtro rene toto ſcirrhoſo cum duplicatis vaſis urinam deferentibus, reliqua omnia viſcera erant incorrupta. Quibus ita conſtitutis ſic mecum ratiocinabar, polypum in ſiniſtro cordis ventriculo cauſam exſtitiſſe, cur elaborandus in corde ſanguis, ſufflaminatâ in eodem requiſitæ fermentationis effervеſcentiâ, debitam perfectionem minus nactus, crudus, craſſus, viſcoſus, & ad circulationem ineptus permanſiſſet, jamque ad pulmones deductus, in iisdem ob cruditatem & viſcoſitatem ſtagnâſſet, ſtagnando extravaſatus balſamica ſua oleoſa portione depauperatus eſſet, atque ita grumeſcentiam, lentorem, & ſpiſſitudinem acquiſiviſſet, taliterque conſtitutus cum ſanguiferos pulmonum ductus, tum ejusdem parenchyma infarciendo obſtruxiſſet, & ad dilatationem pro recipiendo aëre inſeparabiliter neceſſariam, hac ratione infarctam pulmonum ſubſtantiam omninò inhabilem reddidiſſet. Porrò eædem ſpiſſæ ſanguinis grumæ à nobis per pulmonis ſiniſtri lobum in maxima copiâ, craſſo lentore, ut divelli vix poſſent, inventæ, aſperæ arteriæ ramulis per parenchyma pulmonis explicatis adjacentes easdem in inſpiratione preſſerunt, ut nec illæ dilatationi obſequerentur, ideoq; aërem neque adneque

intro-

intro-mitterent, quibus positis necessarium fuit, & necessitate consequentiæ infallibile respirationem sufflaminari, non aliter ac experimur, quoties per nimbos & nebulas ambulando heterogeneo & spissiore attracto aëre pulmones infarcimus, respirationem reddi difficilem, ex infarctu pulmonum angustiam comitari, & quasi suffocationis periculum imminere, dissipato tali nebuloso aëre velut causâ mali extrinsecâ, facile superabile: secus ac in nostro asthmatico experti sumus, cujus causa veluti intrinseca quoniam nullis Medicorum consiliis, quamvis ipse sanguinis motus restitutus fuisset, sustolli, nec grumæ tam lentæ pulmonibus infarctæ resolvi, nec hinc læsum & induratum pulmonum parenchyma instaurari potuissent, facile hariolabitur quisque infallibilem pene dixerim & inevitabilem à talibus circumstantiis mortis præsentiam. Accedunt spasmodicæ arteriarum & hinc annexorum nervorum â propendente polypo, quamvis aliquando insensibiles in hujus tamen patientis inordinato pulsu nunquam non notabiles convulsiones, nisi corrigantur (quemadmodum in hoc patiente corrigi non poterant) morti ostium aperientes; ex dictis jam facilè quisque colliget, ut paulò ante insinuatum est, turbatum pulsus ordinem & sæpe intermittentem, si modo consideret cordis ventriculum sinistrum, ab hoc polypo quandoque, ob quamcunque causam, turgidulo, cùm ad maturam, & citam festinamque nimis effusionem inclusi sanguinis irritatum, tum ipsum aortæ arteriæ ostium infarctum, ut nec ventriculi cordis valvulæ rarescentem taliter qualiter adhuc sanguinem effundere, nec aorta recipere potuerint, unde pulsus modo festinus, modo tardus, & debilis, modo aliquot minuta intermittens. Tumor pedum admodum obscurus non est explicatu ei, qui recordatur asthma sæpe in hydropem migrare, siquidem in asthmaticis, ut ex ante-allegatis rationibus patet, sanguis circulum suum non ritè frequentat, sed propter obstructos meatus spissior pars impeditur, liquidiore sive sero transeunte, quo paula-

tim incrementum capiente & ad pedes velut à corde, unde novum aliàs vigorem & ad circulandum promptitudinem acquirit, remotissimos deducta dum in his à venis resorberi ob spissitudinem nequit, nec revehi possit, necessario pedes in tumores distenduntur. Qui exactam polypi descriptionem desiderat, adeat Clariss. Marcelli Malpighii dissertationem de polypo cordis, ab hoc respirationem difficilem inductam & consignatam inveniet in A N. C. Eph. Germ. anno sexto dec. 2. obs. 233. p. 528. apud Tulpium l. 1. observat. cap. 7. apud Bonet. sepulchr. anatom. l. 2. sect. 1. p. 430. Verum novis hic difficultatibus implicabar, in alia Viri alicujus Illustrissimi sectione, deprehenso in utroque cordis ventriculo polypo, ponderante dextri ventriculi unciam unam, sinistri verò drachmas quinque, nihilominus patiens hic immunis semper vixit ab asthmate & convulsionibus; cæterum patiens hic alioquin salacissimus, & à lue venereâ, quâ ante infectus fuerat, & adhuc dum vexante podagra per plures annos contractus è loco se movere non poterat, quo volebat, portandus erat, cibus, potusque per famulum ejus ori admovendus, in tanta quidem quantitate, ut fatigatum per diem triturio validum rusticum saturâsset, dormiebat quietus & placidus, in miserrimo quo torquebatur vitæ statu, naturali quasi hilaritate & jucundis facetiis integrum consortium sine tædio multiloquax detinebat, ad ultimum vitæ fere terminum nunquam tetricus aut tædiosus, donec una alteráve septimana ante obitum gravissimâ tussi corriperetur, cum tam copiosa serositatum acrium & fœtidarum excretione, ut nemo præ fœtore in cubiculo posset subsistere, excretorum humorum acrimonia ita fauces excoriaverat, ut neque loqui neque cibos amplius deglutire potis esset, donec fatiscens, consumptis viribus diem obierit. Cur in hoc patiente abfuerit respirationis difficultas? occupante utrumque ventriculum polypo, DD. Collegis considerandum relinquo.

SCHO-

SCHOLIUM.

POlyporum cordis cùm aliqua ſit differentia, aliis congrumatum ſanguinem, quibusdam carnoſum & membraneum corpus, aliis verò, & quidem utplurimum, concretum adipem referentibus, diverſas etiam conjecturas circa Problema à Nob. Dn. Autore propoſitum inſtituere decet, quia ipſa Obſervatio Polypi deſcripti naturam ſpecialiùs non exprimit. Uti verò eum, qui coagulatum æmulatur cruorem, poſt mortem demum hanc ſpeciem induere credibile eſt: ita, ſi tales in hoc Viro Ill. fuiſſent, difficultatem reſpirandi in vita ipſius abfuiſſe, mirum non foret. Sin autem ſubſtantiam adipoſæ æmulam habuerint, non longè ante mortem vel in ipſo agone generari potuiſſe, mihi dicere liceret; id quod Exc. *D. D. Joh. Conr. Peyerus* de Polypo, cujus hiſtoriam in *parerg. anat. 3. cap. 6. Schol.* ſiſtit, etiam judicat. Et ſanè tales hos exſtitiſſe mihi veriſimile videtur, cùm ſerum ſanguinis in iſto ſubjecto abundaſſe, copioſa ejusdem ante mortem excretio innuat; idque inſuper craſſius extitiſſe, vitæ genus, quod polyphagum fuit, inprimis perſuadeat; unde eò facilius, adauctâ ejusdem acredine vel aciditate, cujus teſtes ſe tuſſis, atque in ea humoris excreti acrimonia ſiſtunt, coagulatio ſive paulò ante obitum, ſive etiam poſt eundem accidere potuit, præſertim ſi balſamicæ & rubicundæ ſanguinis partes per morbum diminutæ fuerint. Quamvis nec carnoſos & membranaceos polypos planè excluſos velim, qui reſpirationi impedimentum facere propterea non valuiſſent, ſi cor magnum, amplioribusque præditum ventriculis pro ſede inveniſſent, nec magna ſanguinis quantitas, ejusdemve motus concitatior adfuiſſet; præterea ſolis in ventriculis latitaſſent, nec prolixiora crura in vaſa pulmonaria emiſiſſent. Quæ omnia tamen prudentiori Dn. Autoris deciſioni ſubjicio.

[*L. Schröck Luc. fil.*]

OBSERVATIO CLXXV.

D. JOH. ZACHARIÆ FüRSTII.

Respiratio difficilis, & urinæ incontinentia à nimia pinguedine, & diversis aliis causis proveniens.

NUm verum sit illud Cygni Bilbilitani:

Dulcia defectâ modulatur carmina linguâ
cantator cygnus funeris ipse sui; disputent quibus est otium, affirmat Aristoteles l. 9. c. 2. de histor. anim. negat Plinius l. 10. c. 23. alius cygnus, de quo mihi sermo, hic, quem jam à longo tempore asthma nullis remediis cedens, & in retinendâ urinâ difficultas torserat, à cœna vespertina, inter suaves Contubernalium & Fratrum sermones, & teneros jocos sibi funebrem lessum accinit, cantandoque tristes, hilari lætoque animo, de morte nænias, sibi vivus parentat; cum enim circa nonam vespertinam gradus ascendere nititur, advertit spirandi difficultatem invalescere, ab amanuensi ægrè ad cubile deductus se reclinat in sedem, acceptaque absolutione respirare desiit. Aperto postridie abdomine apparuit pinguedo totum circumcirca corpus obsidens ad trium transversorum altitudinem. Omentum facile triginta libras civiles pependit; hepar grandius; lien tres quantitate æquavit, in gibba parte omninò osseus; vesica minima, quæ facile oculos elusisset ob suam exilitatem, & pinguedinis, cui immersa jacebat, crassitiem: venæ lacteæ erant apparentes, in thorace cor itidem grandius, venæ coronariæ huc illuc per illud repentes osseæ, vestiente utrimque os tenui membranulâ, duobus in locis erant contiguæ dicam an continuæ? Ut minimam acûs cuspidem eliderent; pulmones vastissimi: ceciderat ante aliquot tempus ex equo, hinc de dolore obtuso lateris sinistri, ad dorsum vergente conquerebatur.

SCHO-

SCHOLIUM.

VEnam cor ingressuram interius clausam cartilaginosâ substantia, ut vix aciculam admitteret, observavit Clariss. D.D. Steph. Blanckart. anatom. pract. ration. p. 14. membranam lienis à pluribus osseam inventam scribit Malpighius Biblioth. anatom. p. 348. lienem osseum cartilagine incrustatum Ephemeridibus Germ. A. N. C. anno 3. decur. primæ p. 288. obs. 58. communicavit Clariss. D.D. Christianus Rudnicius. *Thomas Bartholinus in sua Anatomia cap. 16. de liene p. 159. tunicam accepit tenuem & simplicem, hepatis tamen membrana crassiorem, quæ in senescentibus plurimum sæpe induratur, ut & ossea evadat & cartilaginea.* Respirationis in hoc paciente difficilis causam fuisse arbitror nimiam & excedentem pulmonum magnitudinem, & denegatum hinc sufficiens ipsis dilatandis spatium: *Franciscus de le Boë Sylvius prax. med. l. 1. cap. 24. §. 12. augeri credendum pulmonum nutritionem, quoties iidem consistentiam & substantiæ modum naturalem servantes, nimium tamen excrescunt, atq; pectoris cavitatem ita replent, ut inde impedita potius quam difficilis reddatur respiratio, cujus rei exemplum semel atq; iterum post mortem in sectione habui.* Dispnœam à pulmone maximo in puello refert Philipp. Salmuth. cent. 1. obs. 22. si simul quis culpam in omentum sua mole diaphragmatis motum impediens rejecerit, per me licet, ab omenti pinguedine dyspnœam inductam recenset Rhodius Cent. 2. observ. 24. Sit ut sit, à quacunque ex recensitis difficilis respiratio producta fuerit, fuit immedicabilis, siquidem nec pulmones minui, nec omentum poterat atteri. Urinæ incontinentia an vesicæ angustæ (quæ tamen observante Bartholino maxima & augustissima esse debuisset, si pulmonum æmuletur magnitudinem cap. 20. p. 197.) & à pinguedine penitus oppressæ imputanda, an refrigerato, vel paralysi affecto sphincteri danda? an verò nervorum ad sphincterem

clau-

claudendum resolutioni, quam casus inferre potuisset, ascribenda sit? non decerno.

OBSERVATIO CLXXVI.
D. JOH. ZACHARIÆ FüRSTII.
De
Empyemate ex pleuritide Paracentesi curato, tandem hydrope mortuo.

ANnis, ni fallor, abhinc sex à pleuritide prostratus Aulæ nostræ pedissequus meam implorat operam, actutum adsum omne pleuritidis exquisitioris satellitium à Galeno l. 3. de locis affectis graphicè depictum præstò esse observans. Venæsectio cùm ratione pleuritidis cùm ratione plethoræ luculenter indicatæ juxta Consilium Clariss. Willisii parte 2. pharm. ration. sect. 1. cap. 9. & Fabritii Hildani cap. 5. obs. 30. nunquam feliciter experti successum oppositi lateris, in brachio affecti lateris, consulto tempore, celebratur. Propinantur, in simili malo quæ ratio & longus usus, edocuerat, medicamina, nihilominus æger nullo aut hypocausto, aut benigniore conclavi vacante, loco acerbitati frigoris iniquius exposito collocatus per octiduum ferè decumbit, priusquam sive camino, sive fornace instructum cubile nancisceretur, ob inspiratum aërem frigidiorem, & impeditam hinc anacatharsin, malo selectioribus pharmacis insultante in Empyema id degenerat, indigitante idem Hippocrate sect. 5. aph. 8. hic pluribus incassum adhibitis, quibus requisitas evacuationes excitatum iri sperabam, ne æger angustiæ pectoris & copiosissimæ à multis diebus collectæ peccanti materiæ paulatim succumbens deficiente in- & ex-spirationis negotio suffocaretur, institui jubeo paracentesin, ratus ad

ad chirurgiam confugiendum. Hanc noster Empyicus nondum ex dolorum injuriis debilitatus; aut fatiscens æquis utcunque viribus, inter quintam & sextam costam lateris dextri, naturâ locum per tumorem præmonstrante à peritiore Chirurgi nostri Aulici operatione, perpessus per patulum vulnus materiam utprimum egessit instar cremoris lactei albicantem, quæ quoties vulnus detegebatur, tanta rebellione ad aliquod tempus erumpebat, ut sisti vix posset summâ Chirurgi renitentia: successit pedetentim perfectior puris substantia fœtidissimâ, demum crescentibus morbi diebus & fœtore vix tolerabili, continuo sanies exactius elaborata & cocta, usque dum exhausto pure, corpore molesti hospitis præsentia libero, & ope Siphonis injectis per vulnus in thoracis cavitatem decoctis ex myrrhâ & aloe &c. conflatis benè purgato vulnus ad consolidationem dirigeretur. Jamque morbonæ jugo ereptus æger sua ritè munia exequitur, nihil in pectore peregrini, aut in respiratione molesti, nihil in expuitione purulenti observat, donec exacto unius anni cyclo fistula per paracentesin causata ad cicatricem olim consolidata, eodem tempore, & præter propter die, quo aperta fuerat, reaperiretur. Hic denuò Empyicus per hoc foramen materiam plus minus olentem, illi, quam fontanellæ sudant, congenerem derivare cœpit, fistulam veluti fontanellam, quà mane quà vesperi pure, quod vomit, liberat, sua interim munia sic permittente fistulâ inculpatus obit, foramine ne aliud ex consolidatione malum emergat hactenus patulo, anno circiter ante obitum ex diætæ erroribus, maximè poculorum certamine, cum ii passim ubique mores invalescant, qui tritum illud verificent: More palatino bibitur ne gutta supersit, unde suam possit musca levare sitim, & cantores, quorum albo inscriptus erat, ament humores, ex his, inquam, in hydropem incidit, à quo licet semel sibi restitutus respirarit in eundem iterato lapsus fatalem. Ineunte Decembri 1691. aperto cadavere, nulla in

abdomine materies inventa eſt, fuerat enim paucis diebus ante obitum copioſè ſuâ ſponte evacuata, viſcera omnia ſi ventriculum materiam flaveſcentem complexum exceperis, flaccida; pulmonum lobus dexter deerat, ſiniſtro ſano exiſtente.

SCHOLIUM.

INteritum ſuum natura ut amoliatur, nihil relinquit intentatum in humana fabrica, priusquam ejusdem ſtructuram diſſolvi patiatur, quidquid nocivi aut peregrini invenit per inſolitas ſæpe vias nobis à priori incognitas ſolita evacuare, via ſurſum intercepta feſtinat deorſum, hinc repulſa transverſim non raro deflectit, invia facit ſibi pervia, ut quidquid eſt moleſtum, exturbet, ſic pus empyematicum Eph. Germ. A. N. C. anno 2. decur. I. obſ. 146. p. 230. ſub formâ fœdæ ſcabiei, & per ſeceſſum anno ſexto & ſeptimo ejusdem decuriæ obſ. 147. per foramen cutaneum à vena inciſa eliminavit; per abſceſſum ſub alis & umbilico non ſine præſentiſſimo empyematicæ ſolatio pus ejectum legere eſt apud Tulpium l. 2. obſerv. c. 6. p. 108. per os vero, ſedes, urinas & uterum ſucceſſive apud Binningerum Cent. 5. obſ. 58. Cum autem compendioſiore & pleuriticis nonnunquam etiam Empyicis magis familiari via, per anacatharſin ſcilicet pus expurgari ſoleat, liceat mihi in hanc viam inquirere, ſeu potius quorundam authorum afferre opiniones. Galen. l. 5. de locis affect. cap. 3. Eraſiſtrati ſententiam per venas pectoris mediante corde ad pulmones pervenire autumantis ceu incongruam rejicit aſſerens, materiam eam per pulmonum tunicas tranſudare, additque, quod ſi in fracturis, cum cutis oſſibus ſuper impoſita adhuc eſt integra, ſanguis aliquando cutim membranam craſſisſimam transmitti poteſt, & faſcias circumvolutas cruentare, quidni pleuriticorum & empyicorum pus per ſubtilisſimam pulmonum membranulam transſudare poſſit? Andreas Laurentius l. 9. p. 362. diſtento thorace pus à pulmone infla-

inflato vult sugi instar spongiæ, contracto autem thorace in asperam arteriam protrudi: idem penè modernæ anatomicorum inventiones approbant, nisi quis vellet nodum in scirpo quærere, & verbis immorari & immori, iisque dissentire, dum idem aliis terminis effertur. Pulmonum enim substantia, tenuis, lævis, & poris multis insignita, qui quandoque tam patentes reperti sunt, ut pisi majusculi æquarent quantitatem quemadmodum in vivorum dissectionibus observavit Walæus. Barth. anat. reform. l. 2. cap. 9. Malpighius eam esse pulmonum structuram, qualem referunt apum favi ex tenuissimis scilicet & levissimis vesiculis orbicularibus & sinuosis conflatam detexit. Harvæus l. de generat. animal. 3. p. 43. perforationem pulmonum, cujus se venditat inventorem, maximè in pennatis scribit tam patulam, ut in struthiocamelo sese meatus reperîsse asserat, apicum suorum digitorum capaces, & paulò post subjungit: *imovero dubitare liceat, an non in homine, etiam dum vivit, aër per dictos meatus in thoracis cavitatem penetret: quomodo enim aliter Empyicorum pus, & pleuriticorum extravenatus sanguis illuc affluant? in vulneribus pectoris (illæsis etiam pulmonibus) aër per vulnus foras erumpat? aut liquores in cavitatem pectoris injecti cum sputo reddantur?* idem sentit Lindenius Medic. Physiol. l. 2. cap. 6. §. 286. asserens tamen dictorum meatuum esse abusum non usum. Via reserata est, nunc restat quærendum, cur pus semper vel saltem ut plurimum hac mediante via non evacuetur? eritne cum Luca Tozzi dicendum, illud solummodo elutriari, quod est fluxilius, & per septi transversi propulsionem pulmonum lobos proximius attingit? hæc de anacatharsi: Jam ad paracentesin progredior, hæc quam tutò si fat citò instituatur, docet hic noster Empyicus, certo certius suffocandus, ni eadem suppetias tulisset; quam perperam omittatur, docet Willisius pharm. ration. par-

te ſecunda, ſectione prima, capite decimo, cauſamque ferè inſinuat: quod materiam primo inodoram, poſtmodum tantoperè fœtidam reddiderit, non debebat ſcilicet monente Hippocrate ſectione ſexta, aphor. 27. una vice copioſisſima materia evacuari, hinc repetitâ ad evacuandum foraminis denudatione aër inter operandum ingreſſus materiæ albicanti hanc alterationem ſive fœtorem induxit, quæ decoctis ſupra inſinuatis ablata ſunt, & pediſſequus hac operatione è mortis faucibus ereptus. Attamen non paucis eſt religio, quos forte minus ſolide avtopſia fundavit in experientia, ad hanc, ut ajunt, lanienam gemebundos ægros cogere, namque quasvis hoſtilis contenti evacuationes naturæ beneficio per vias ei patulas peragi poſſe contendunt, tali crudelitate in corpore vivo neutiquam ſæviendum eſſe aſſerentes, ſcilicet meticuloſi tales artis inexperti ignorantiæ ſuæ tegmen ſalutare à miſericordia mutuantur, ut miſeros exundantis materiæ copia ſtrangulare, quam in libertatem aſſerere malint. Abſit tamen omnem onuſtæ hujuſcemodi operationis culpam velle in Medicos derivare, in ægros, in conſanguineos inſanè miſericordes crebro jacienda venit. Eodem anno æquo ſerius ad Domicellam à pleuritide ob inſcitiam Chirurgi Medicaſtri empyematicam factam vocatus, exhibitis ei à materiæ copia penè ſuffocatæ exhibendis, ſuadebam ſedulo paracenteſin, naturâ locum inter quartam & quintam coſtam per tumorem deſignante, at reluctantibus tam ægrâ quàm conſanguineis, miſera poſt aliquot tempus, ut prædixeram, juxta Hippocratem ſectione quinta, aphor. 15 tabida interiit. Periodica conſolidati foraminis per paracenteſin cauſati reapertio nullatenus in operationem, ſed in materiam vitio diætæ per annum collectam redundat; quam natura per eandem viam, quâ olim hoc onus rejecerat egerere eſt molita; & quin ab inordinata diæta hydrop promanârit nullus dubito, nullius enim viſceris in abdo-

min

mine, præter atoniam, insignior labes affuit, quæ inundationem hanc intulisset. Bene itaque *Etmüllerus in sua praxi parte secunda, pag. 30. imo fieri potest, ut sine vitio alicujus visceris hydrops nascatur, quando ab errore externo, à potu frigido confertim ingesto aqua colligitur, atque adeo non solius hepatis, sed & aliorum viscerum culpâ, imo interdum visceribus penitus illæsis hydropem generari posse constat.* Ibique notat pectoris pathematibus hydropem succedere. Quo modo hydrops oriatur, vide quæ in prima observatione de humore pedum dixi. In Empyematico sinistri lobi pulmonaris absentiam ejusque loco 20. pocula saniei vide apud Schenckium Observation. Medicin. l. 2. p. 249. quod lobus hic possit deficere stante respirationis negotio habet Hippolytus Boscus de facultate anat. lectione quarta, p. 40. seque bis in cadaveribus ob morbum venereum inunctorum observâsse scribit; utriusque lobi defectum, absque respirationis læsione invenies anno 4. Decuriæ primæ, Ephemer. German. A. N. C. Observat. 30. pag. 31.

[*Anno 1692. d. 6. Augusti Confluentiâ Noribergam missa.*]

OBSERVATIO CLXXVII.
D. GEORGII TOBIÆ DüRRII.
Fœcunditas in ſenio.

INter rara fœcunditatis exempla dedit nobis terra Salisburgenſis in Hofmarchiâ Stein ſub dominio Illuſtr. Dominæ Comitiſſæ de Taxis, &c. natæ Comitiſſæ Fuggerin, &c. ubi Cerviſiarii Georgii Lohrs conjux Maria Lohrin, cum in conjugio ſterilis viveret, & annos ætatis ſuæ quinquaginta ſex compleret, mortuo marito, cum ſecundo ad vota matrimonialia deſcendit, eaque tam ſecunda & fœcunda, ut ætatis ſexaginta duorum annorum conceperit, geſtaverit, feliciterq; enixa fuerit primum & ultimum infantem per omnia ſanum, Aliis ſuæ ſortis ſpem ponens, ne omninò deſperent, quamvis vix una aut altera ſit, quæ in arido tali ſenio ſimilem fœcunditatem deſideret, in viridi autem auditur quotidiè Juvencularum lamentatio non modò in illis, ubi inſignis proſapia, aut Crœſi theſaurus jacturam patitur, ſed ubi ſyncerus cohabitandi animus poſteritatem poſcit: ſi ergò ſterilitas ab uteri laxitate & humorum pravorum colluvie dependet, præmiſſis univerſalibus præparantibus & evacuantibus balneum artificiale tripartitum in plurimis optatum præſtitit effectum, quem inter Alias experta fuit Domini Georgii Chriſtophori Widemanni Civis Auguſtani Uxor anteà per plures annos ſterilis, poſteà autem plurimorum liberorum fœcunda mater facta: balneum autem hoc eſt, mundato corpore primum balneum eſt emolliens: ℞. Herbar. mercurial. M. vj. altheæ M. iij. verbaſci, paralyſeos c. flor. ſalviæ ſylveſtris, meliſſæ, origani, matricariæ, flor. chamomill. melilot. āā. Mij. Radic. lilior. albor. ℥ij. althææ, enulæ. āā. ℥j. inciſ. commiſc. ad ſacculum coquendum in aq. fluviali q. ſ. balneet manè & veſperi habitâ virium ratione, continuando per ſex dies, & ſumendo omni manèantè ingreſſum balnei doſin unam hujus pul-

veris

veris cum jusculo. ℞. Tartari Vitriolati Sal. meliss. & corallior. ocul. Cancr. præp. ãã. gr. vj. M. f. pulvis & sic doses æquali N. vj. secundum balneum est laxans. ℞. Herb. mercurialis M. vj. betonicæ, meliss. salviæ sylvestris. ãã. M. iij. chamædryos, origani, artemis. matricar. ãã. Mjß. puleg. calaminth. satureiæ, flor. chamom. melilot. ãã. Mj. Rad. bryoniæ ℥vj. Ireos nostrat. ℥ij. rub. tinct. ℥ß. incis. commisc. ad saccul. Antè ingressum balnei matutini sumat dosin hujus pulveris cum jusculo ℞. Fæculi bryon. Vitrioli Martis, Salis puleg. Pulv. Syrii ãã. gr. v. M. f. pulvis, & sic doses æqual. Num. vj. Tertium balneum est corroborans. ℞. Herb. mercurialis. M. vj. betonic. salviæ, meliss. paralys. c. flor. ãã. M. iij. rorismarini, origani, serpill. flor. rosar. rubr. ãã. Mij. Spicæ Celticæ, folior. lauri. balaust. majoran. agrimoniæ. ãã. Mj. Radic. acori palustris. caryophyllat. ãã. ℥ij. pentaphyll. ℥ß. Cyper. rotund. ℥iij. incis. commisc. ad sacculum. Ante ingressum pulvis iste est sumendus. ℞. Salis corallior. dulcific. gr. vj. succini volatil. gr. iij. Pulver. viperini ℈ß. M. f. pulvis ad sex distinct. doses. Notandum, quod unum balneum quatuor vicibus, duobus nimirùm diebus possit usurpari manentibus semper iisdem speciebus, dein renovari oportet, ne fœtorem concipiat. Pro roboratione viscerum in fine prandii & cœnæ simili tragæâ usus sum. ℞ Cinam. acut. ʒiij. Spec. Imperator. ʒiß. Corall. rubr. præp. ʒj. Succolad. Indic. ℥ß. essent. aurant. sicc. ℥ij. Panis Martii ℥iij. M. f. pulvis. Felicior autem effectus ex balneo hoc tripartito secutus est, si balneum emolliens ante menses fluentes, laxans mensibus aut fluentibus aut cessantibus (pro consideratione naturæ & virium) & demùm confortans usurpetur.

OBSER-

OBSERVATIO CLXXVIII.

D. GEORGII TOBIÆ DüRRII.

Dysenteriæ periculosissimæ superveniens fluxus hepaticus.

VIrgo Monialis Hilaria Grienbergeria, annorum suprà triginta, per plures annos duram habebat alvum, ut non nisi quarto aut quinto die excrementa deponeret in mense autem Septembr. ex affluxu & confluxu humorum acrium biliosorum, pituitosorum, acidorum, dysenteriâ corripitur cum nimis frequenti excretione: pro leni itaque eductione mox in principio morbi die 19. Sept, pulvisculum rhabarbaratum præscripsi. ℞. Rhabarb. nobil. pulverizat. vin. granator. irrorat. & leviter tost. ʒj. Nuc. Musc. gr. v. M. f. pulvis pro dosi unâ; excretiones secutæ sunt cum tolerantiâ. Pro potu ordinario interdictâ cerevisiâ ob majorem fermentationis metum, erat aqua cum pane calido, cui mixtura hæc ad gratiam misceatur. ℞. Tinct. rosar. ℥iiij. Syrup. Myrtin. compos. de rosis siccis. aa. ℥ij. Spir. Vitr. q. s. pro manifesto acore. Die 20. cum fluxus alvi cruentus & purulentus intensè dolorificus & frequentissimus esset, de pilulis his Extr. tormentill. ℈ij. Theriac. Cælest. ℈ß. Balf. Indic. gr. iiij. M. f. pilulæ Num. lx. pulv. tormentill. inspert. manè & vesperi Num. iij. 4. aut quinque deglutiat, non neglecto clystere sæpiùs iterato ex lacte chalybeato, terebinthinâ in ovi vitello dissolutâ, Mithridatio &c. crescente autem magis fluxu & dolore ad conciliandam naturæ quietem die 22. potiunculam hanc nocturno tempore sumpsit. ℞. Laudan. opiati cydoniat. gr. v. extract. tormentill. ℈ß. Syr. Corallior. ʒiij. aq. plantag. ℥ß. cynam. cydoniat. ʒij. M. die 23. continuante ferè sine intervallo excretione, & viribus deficientibus potus ordinarius mutatus est. ℞. Radic. tormentill. ʒiß

℥iß. CC. usti contusi ℥ß. Nuc. muscat. ʒij. Cydon. siccat. Prunor. sylvest. contus. aa. ℥ß. Suberis. ʒij. Mastich. in gran. ℈j. sem. coriandr. præp. ʒij. incis. commisc. coquend. in ollâ novâ vitreatâ cum aquæ mensur. iiij. Ad conservandas vires autem ℞. Aq. prunor. sylvestr. ℥iß. Margarit. præp. Corall. rubr. Bezoar. or. aa. ℈ß. Confect. Alchermes ℈j. Aq. perlar. usit. ℥j. M. ad vitr. de quâ cochleatim sæpiùs sumatur. noctu pilulas has deglutiat. ℞. Extr. tormentill. ℈ß. Theriac. Cœlestis. gr. v. M. f. pilul. Num. vij. intereà non neglectus est clyster. superior, & ventri emplastrum adstringens impositum. ℞. Bol. armen. Terr. sigillat. sanguin. Dracon. aa. ʒiß. Mastich. Thuris. aa. ʒj. Cort. granat. fl. balaust. aa. ℈ij. Caryophyll. Cinam. Nuc. Muscat. aa. ℥ß. Terebinth. ʒij. Colophon. Ceræ Citrin. aa. ʒiij. Theriac. Andromach. ʒij. M. f. la. emplastr. die 24. reiteratæ eædem pillulæ, à quibus dolor quidem remisit, fluxus autem continuus fatalis sistentia specifica requirebat. ℞. Croc. Martis adstringentis. Flor. ferri. Troch. de spodio. Bol. armen. præp. Lapid. rubric. aa. ʒß. Margarit. præp. Corall. rubr. præp. aa. ℈j. Misc. f. pulvis, sumatur de eo quantum acumina tria cultri capere possunt, mane & vesperi, cum Syrupo sequenti: ℞. Syr. Myrtin. compos. d: rosis sicc. aa. ℥ij. M. continuatis his unà cum clystere & potu ordinario omnia videbantur felicibus avibus agi, cum autem die trigesimo fluxus hepaticus sequeretur cum magnâ copiâ instar loturæ carnium, viresque adeò dejectæ essent, ut ab omnibus adstantibus pro brevi moribundâ haberetur, res ulteriori hâc via & quidem felici tractata fuit, ℞. Spod. Flor. rosar. rubr. Bol. armen. Terræ sigillat. Hæmatit. aa. ʒß. Corall. rubr. præp. Charab. Margarit. non perforat. Gum. Arabic. tragacanth. Sem. papav. alb. portulac. malvæ, rosar. rubr. plantag. CC. ust. Succ. acaciæ, aa. gr. xv. Sperniol. Croll. ʒjß. Misc. f. pulvis addend. Balsam. Indic. gr. viij. & cum Syrupo Myrtin. compos. q. s. M f. Electuar. dosis manè & vesperi cochlear. unum. ℞. Essent. Catechu. ʒj. Bals. Sulphuris terebinthinat. g. viij. M. ad duas doses de die & nocte cum

brodio sumend. sæpiùs autem utatur hâc gelatinâ dissolut. in jusculo ℞. Ichthyocoll. ℥ß. Rasur. ebor. & CC. aa. ℥ß. aq. fontan. ℥vij. coq. ultra dimid. coletur & refrig. externè cordi & utrique pulsui epithema impositum. ℞. Aq. cordial. è succis ℥iiij. Aq. Carbunculi ʒj. acet. è rubo idæo, fl. tunicæ aa. ʒiij. Spec. pro epithemat. Cord. ℈j. Misc. Tandem inter prædicta, non leve attulit auxilium pulticula hæc bis aut ter in die de eâ sumendo. ℞. Mastich. in granis. Gum. Arabic. Ceræ alb. subtilissimè ras. aa. ʒß. M. f. pulvis includendus in pyro aut malo cydonio, & cum modico aq. & sacchar. coquend. in formam pultis.

OBSERVATIO CLXXIX.

D. GEORGII TOBIÆ DüRRII.

Sudor sanguineus in Juvene.

JUvenis quidam Studiosus N.N. cum propter insolentias nocturnas & alia tentata carceri injiceretur, talem timorem & anxietatem cordis passus est, ac si ad mortem usque deliquisset, ut sparsim in pectore, manibus & brachiis guttulæ sanguinis erumperent & transsudarent: Re ad Inclytum Magistratum delatâ, jussus sum Eum visitare & historiam explorare, quæ omnia cum oculis meis vidissem & Incarceratum in periculo vitæ constitutum deprehendissem, ad instantiam meam (pœnâ quidem reservatâ) dimissus, & tenuior factus sanguis sublatâ omni anxietate ad pristinum statum reductus est.

[*Augustæ Vindelicorum An. 1692. d. 9. August. exhibita.*]

OBSERVATIO CLXXX.

D. JOH. MAURIC. HOFFMANNI.

De

Partu singulari catellorum glabrorum & pilosorum.

ADduxerat hûc secum ex Angliâ Amicus quidam canem femellam glabram, ceterum autem nullâ pulchritudinis specie commendabilem, sed capite oblongo suilli imaginem exactè repræsentante deformem; quam cùm canis pilosus è nostratibus compressisset, succedente partu exclusit duodecim catulos, sed duplicis quasi prosapiæ, ita ut sex maternam glabro, sex rursus piloso corporis habitu paternam progeniem servaverint. Mater autem nullo fœtus hosce suos fovebat amore, sed placentis involucrisque membranaceis singulorum consvetis avidissimè devoratis, pedibus eosdem calcitrabat, iratoque morsu impetebat, sicque omnes spatio viginti quatuor horarum morti tradebat; cumque interea ubera lacte turgida evasissent, conducta ab hero vetula blanda digitorum ad papillas factâ pressione lac emulgere jubebatur. Postmodum amicus discessum parans canem isthanc femellam secum quoque abduxit, quam nos aliàs libenter retinuissemus, visuri, an denuò ingravidata similem prolis varietatem partu sit editura.

OBSERVATIO CLXXXI.
D. JOH. MAURIC. HOFFMANNI.
De
Procidentiâ uteri nothâ.

UTerum, primum illud viventium hoſpitium dicam an ergaſtulum? nonnunquam revera inverti, & poſt partum ab imperitis audaculisque obſtetricibus placentam utero adhûc arctius connexam cum funiculo umbilicali violenter nimis extrahere allaborantibus quaſi evelli, Cl. Fr. Ruyſchius in Obſervat. Anatom. Chirurg. Centur. Obſ. X. add. Figur. XII. eruditè demonſtravit, ſimilemque caſum aliquando me obſervâſſe memini: Extra partum autem tunicæ interioris vaginam uterinam inveſtientis nimiam extenſionem, & inde ſubſecutam propenſionem ſub uteri ipſius prolapſi ſpecie Medicis & Chirurgis quandoque impoſuiſſe certum eſt, & à Jobo van Meekren Obſervat. Medico-Chirurgic. cap. LIV. p. 250. & ſeqq. confirmatum: Confer. David. van der Becke Diſſert. Anatomico-practic. de procidentiâ Uteri. Atque hanc in rem genuinam ego afferam obſervationem: Nempe enim mulier quædam paulo poſt medium geſtationis tempus torminibus ventris forte correpta obſtetricem & matronas aliquot advocari deſideravit, atque parturiendi præſentes creditos conatus, illis annuentibus, ſtrenuiſſimè proſecuta eſt, ſed irritos, loco enim fœtus expectati per validiora ſuſcepta molimina tunica interna vaginæ uterinæ rugoſa nimium protenſa ſeſe in conſpectum dedit, & extra pudendum pendula adſtantes in ſtuporem abripuit; Perterritæ igitur ſingulæ, cùm quid agendum eſſet, animi decem ipſis in pectore incerti certâſſent, Medicum expetierunt conſilium; vocatus ego comparui, atque prædictam tunicam ſub rotundo tumore prominulam, præmiſſo congruo fomento, me-

dian-

diante candelâ cereâ ad eum usum affabre factâ blande retrudi curavi, neque denuò excideret, linteo triplici Aquæ fabrorum ferrariorum, cui rad. plantag. bistort. pentaphyll. flor. rosar. rubr. sumach. & cortex guajaci incocta erant, immerso & postmodum expresso, superinductâ fasciâ conveniente, firmavi, demum sequens Emplastrum regioni pubis externè admoveri jussi: ℞. Rad. bistort. cyperi, fl. chamæm. rosar. rubr. balaust. gallar. aa. ℨj. Nuc. cupress. acaciæ thuris aa. ℨß. Mastich. castor. aa. ℈ij. G. ladani ℨij. Picis & colophon. aa. ℥ijß. M. f. Emplastrum. Horum autem remediorum suscepto usu optime rursus se habuit patiens, & subsecuto justo partus tempore fœtum masculum peperit adhuc vitalem. Sed ut nunc alteram qq. memorem observationem, talem mihi suggessit ancilla quæpiam paupercula, ante aliquot annos deflorata, quæ ex intensissimâ spiritus cohibitione sub ponderis gravioris elevatione instituta pariter tunicam internam vaginæ uterinæ ultra modum extendit, ut extra pudendum proruperit, & inflammationem summe dolorificam susceperit, ut adeo coacta sit opem implorare, quam etiam post decentem repositionem ex anodynorum, adstringentium, siccantiumque remediorum usu sensit.

OBSERVATIO CLXXXII.

D. JOH. MAURIC. HOFFMANNI.

De

Vulnere oculi.

JUvenis, annos natus decem supra octo, cultri acie violento impetu in oculum dextrum adactâ vulnus passus est per corneam tunicam & dissectum papillæ inferiorem ambitum versus interiorem oculi concamerationem exporrectum, ad quod statim insequebatur humoris aquei suprà genas effusio: Perterritus ille me illico advocavit anxie in

auxilium, quod ut præstarem, per Chirurgum vulnerato oculo primum instillari, dein, cum petiâ admoveri jussi albumen ovi probè conquassatum, & tantillo Aquæ rosar. alb. dilutum; (utpote quo solo evporisto antehac vulnus albugineæ & corneæ tunicæ consolidaveram,) nec minùs juxta cum diætâ exactâ, atque quiete ægro demandata, inflammationi, dolori, aliisque metuendis symptomatibus remediis idoneis prospexi: Sic idem optime per quatriduum sese habuit, adeoque audacior redditus quinto die è lecto surrexit, & cum sodalibus largiori cerevisiæ potui indulsit, pessimè tamen rebus suis consuluit, insequente siquidem nocte vomitio atque sub hac facta violenta capitis concussio affluxum tantum sanguinis ad oculum afflictum concitaverunt, ut inflammatio summè dolorifica, lacrymarumque stillicidium comites sese adjunxerint individuos, & vulneris labia jamdum contactu propinquo sibi juncta rursus dehiscere cœperint. Pro quibus coërcendis Venæsectionem revulsoriam, vesicatoria ad nucham applicanda, & pediluvia salso-nitrosa salubria futura suasimus, oculo autem tale collyrium instillavimus:

℞. Aq. plantag. euphras. rosar. alb. papav. errat. sambuc.
aa. ℥j.
Sief. alb. sine opio ʒß. Sacch. Saturni ℈ß.
Matris perlar. præp. Nitri sambucin. aa. gr. v.
Ms. ad usum.

Postea palpebris imposuimus aluminis crudi & boli armeni pulverem, cum albumine ovi in formam linimenti redactum: & linteolo molli exceptum. Placato hunc in modum dolore, & inflammatione mitigata, de vulneris consolidatione nos apprime sollicitos esse decuit, quapropter oleum Saturni rubrum tantopere à Fel. Würrzio in chirurgiâ suâ laudatum oculo quotidie instillavimus, demum autem sequens collyrium cum linteolis intinctis applicuimus.

℞. Bo-

℞. Boli armeni diligentiſſime ſuprà porpyrit. cum Aq. roſ.
alb. lævigat.
Sief. alb. ſ. o. aa. ʒß.
Ceruſs. lot. Tut. præp.
Lap. calaminar. præp. aa. ℈j.
Aq. plantag. euphraſ. roſar. alb. aa. ℥j.
Syrup. de Roſis ſiccis ʒiij.
Ms. Dr. ad uſum.

Atque ita divinâ adſpirante gratiâ feliciter curavimus prædictum vulnus, exiguâ cicatrice conſpicuâ relictâ, oculo autem globoſam figuram prominulam per humoris aquei antea deperditi reſtaurationem à ductibus aquoſis novis, ſtudio Celeberrimi Nuckii luci publicæ expoſitis, ſuggeſtam rurſus adepto.

OBSERVATIO CLXXXIII.

D. JOH. MAURIC. HOFFMANNI.

De Salis lixivi ſive alcaliſati citra acidi aſſociati beneficium eveniente & perdurante cryſtalliſatione.

CRyſtalliſatio Salium operatio notiſſima, (ſub quâ particularum Salinarum vel ſolarum, vel metallicarum mineraliumque molecularum connubio junctarum, ope menſtrui antea ſolutarum, in ſubſtantiam ſplendore pelluciditate atque angulosâ eminentiâ cryſtallo ſimilem, factâ fluidi diluentis q. ſ. ſeparatione, concretio evenire ſolet, non immerito invitat curioſos rerum ſcrutatores ad contemplationem figurarum diverſarum in cryſtallis Salinis notabilium; quarum quidem varietatem, aut ab ipsâ molecularum Salinarum, aliarumque conjunctarum rigidarum, diverſimode jam figuratarum, ac per motum à particulis circumfuſis fluidis æthereisq; ſubeuntibus impreſſum variè extenſa-

tensarum, per quietem succedentem demum sibi invicem in molem majorem factâ adaptatione & concretione provenire suspicamur, sicuti aliâ forsan occasione paulo curatiùs declarabimus. In præsentiarum autem id phænomenũ saltem recensebimus, quod haud ita pridem inter alia varia Laboratorii nostri chemici nobis obtigit. Nimirum vulgari equidem more receptum est, Salium lixivorum sive alcalisatorum vegetabilium post incinerationem & elixivationem prolicitorum crystallisationem adjecti Sulphuris per deflagrationem exsolvendo acido facilitare, atque sic futurum in aëre humidiore eorum præcavere deliquium: sed enim verò cùm textura alcalica liberaliori præsertim addito Sulphuris connubio immutetur, & ad salsam sive enixam indolem redigatur, celeberrimi Bohnii, Fautoris honoratissimi, in Dissertat. Chymico-physic. XIII. S. 27. vestigia pressimus, atque Salis lixivi, ex carduo benedicto, althæâ, & hyssopo simul concrematis post primi lixivii factam inspissationem relicti solutionem cum Aq. recente institutam lento blandoque arenæ calore ad cuticulæ apparitionem evaporari fecimus, sic post aliquot dierum elapsum spatium crystalli concreverunt, egregii, in loco frigidiore & humidiore hucusque à deliquio immunes.

OBSERVATIO CLXXXIV.

D. JOH. MAURIC. HOFFMANNI.

De Chrysanthemo foliis matricariæ petalis fistulosis.

FLora nostra Altdorffina in horto Medico inter amplissimas suas delicias ex fœcundo terræ gremio in patentissimum lucis theatrum eduxit chrysanthemũ fol. matricariæ petalis aurei coloris (aliàs planis) fistulosis singulis ad ambitum disci medii æquo ordine dispositis, ut propter hanc naturæ ludentis novitatem illud delineari, atq; curiosis Spectatorum exterorũ oculis hîc exhiberi curaverimus. Fig. XXIV.

OBSER-

Chrysanthemum foliis matricariæ petalis fistulosis.

Fig. 24.

pag. 360.

OBSERVATIO CLXXXV.

Dn. Lic. CHRISTIAN-FRID. GARMANNI.

Rei deglutitæ per umbilicum excretio.

DEglutita aliquando non per inteſtina ocyus exturbari, ſed moram in corpore agere ſatis diuturnam, & per inſueta loca demum expelli, Obſervationes Medicæ ſatis ſuperque loquuntur. Cumulum harum abunde ſuppeditant *Jo. Schenckius* L. III. Obſ. Med. p. m. 505. *Isbrand. à Diemerbroek* L.I. Anat c.XVII. p.148. & *Cornel. Stalpart van der Wiel* Cent.II.Obſ.XVIII.p.200.ſeqq. qui res deglutitas, v. g. aciculas, clavos, globulos plumbeos, fungorum particulas, ſemina & nucleos vegetabilium, per veſicam redditas commemorant. Addam his aliud exemplum raritate ſua, citatis forſan ſuperius, &, quod ab oblivionis injuriis vindicetur, non indignum. Matrona quædam apud noſtros pietate & reliquis virtutibus conſpicua, Viri plur. Reverendi Dn. M. A. S. amici, dum viveret, conjunctiſſimi conjux, dum in prandio coctæ gallinæ alam comedit, & hujus extremitatem in ore tenens mandit, & exſugit, oſſiculum triangulare in alæ extremitate conſtitutum ex improviſo deglutit. Terretur, ſibique incommodum inde futurum ominatur, ſed fruſtra. Nihil inde mali, nec oſſiculum illud per aliquot dies in ſcybalis quæſitum comparet. Metu libera tandem omnem hujus memoriam & curam abjicit. Quid fit? Poſt tres menſes tuberculum furunculi inſtar, pruritum magis, quàm dolorem acutum concitans ſuper umbilicum ſentit, quo aperto, oſſiculum illud incorruptum plane oculis intuentium ſe objicit, quod ſancte aſſervabat, & curioſis ſubinde exponere ſolebat. Adeſte curioſi! mentis aciem huc convertite Lyncei! & ingenii divitias & facultates explicate. Oedipo conjectore hic opus eſt, per quas vias è ventriculo aut inteſtinis ad corporis peripheriam oſſiculum illud tranſiit? Singulare æque

 & tan-

& tantum non prodigiosum est, quod recitat *Helmontius* Tr. de inject. mat. §. 8. p. 477. *Prægnantem*, scribit, *libido invasit edendi conchylia nigra. Edit autem aliquot præcipitanter, ut & testas crudas bis terve dente concisas devoraret. Dein mox intra horam fœtum parit sanum & adultum cum iisdem semimansis testis, & vulneratum in abdomine. Ergo testæ*, quærit Helmontius mecum, *absq; apertura membranarum statim penetrarunt stomachum, uterum, & secundinas? vel novæ testæ generatæ sint super fœtum? Neq; enim posterius verum esse potest. Nam fuerunt vera fragmenta conchyliorum, non autem ad imitationem figuraliter æmulata.* Idem de officulo. An igitur penetrationem dimensionum vindicabimus naturæ cum *Helmontio*, qui hanc l. c. & Tract. Progymn. Meteor. n. 39. p. 57. eidem vernaculam demonstrare sategit? Sed nec hæc omnes difficultates expediet, parumque ad rhombum facere multis videbitur. An ξύῤῥοια illa *Hippocratica*, de qua VI. Epidem. sect. VI. text. 1. Lib. de aër. aq. & loc. & Lib. de aliment. ex orco revocanda, quam multorum in arte paradoxorum matrem Tr. de hepat. defunct. p. 574. proclamavit *Th. Bartholinus*?

OBSERVATIO CLXXXVI.

Dn. Lic. CHRISTIAN-FRID. GARMANNI.

Non resistere putredini cadavera fulguritorum.

FUlmine tacta cadavera ad longum temporis spatium esse ἄσηπτα, *Plutarchus* L. V. Sympos. Quæst. XX. p. 279. prodidit. Credidit inde apud eundem *Florus* fulmen hanc ob caussam æque ut solem, sacrum dici & divinum. Sequuntur *Plutarchum* è recentioribus plurimi, inter quos *Cast. à Reies* Camp. Elys. Quæst. XXXIV. n. 20. p. 410. eminet. Ideò *Euripidis* Poëtæ Clymenem damnari dixit *Jul. Paul. Crassus* Quæst.

Quæst. med. & nat. XXXIV. quæ Phaëtontem de cœlo tactum in vallibus putrescere cecinit. Deberi id exsiccationi humorum facile corruptibilium à fulmine illatæ *Zachias* L. IV. Quæst. med. legal. tit. I. Qu. X. n. 3. p. 361. auctor est, cadavera à fulmine, aut potius sulphurea acidaque fulminis emanatione & impressione tanquam sale condiri asserunt *alii*. Testatur id fulminatorum odor sulphureus gravis adeo, ut eos ne attingere quidem dignentur aves canesve, multo minus degustare, quod *Ambr. Pareus* Tr. de renunciat. Opp. p. m. 655. notat. Addit l. c. *Reies*, occultam fulminis vim corporis substantiam ita fixam & indissolubilem reddere, ut non solum putredini, sed defluxioni quoque resistat. Quocirca veteres nec cremasse, nec inhumasse fulguritos *Pareus* concludit, de quo tamen *Gutherius* L. I. de Jur. Man. c. III. p. 12. seqq. & *Kirchmannus* L. I. de fun. Rom. cap. III. p. 10. seqq. multa disputant. An ἱεροὶ νεκροὶ ideo dicti, vid. *Guther.* c. I. p. 16. & consecrati, de quo *Ursin.* P. I. Analect. Sacr. p. 153. & Exercit. de Zoroastr. p. 20. disquirant Philologi. Incorruptibilitas & mumisatio illa an perpetua sit, dubitare me fecit αὐτοψία, his quippe fulguritos vidi paucis horis à fato elapsis non solum magnum in modum intumescere, sed & cadaverosum virus exhalare narium judicio deprehendi, ut ob putredinis tyrannidem ocyus fuerint tumulandi. Et quomodo ista incorruptibilitas cum *Senecæ* experimento L. II. Quæst. nat. XXXI. p. m. 684. stabit, qui prodidit venenata fulmine icta intra paucos dies verminare?

[*Chemnitio Norimbergam missa 25. Jul. 1692.*]

OBSERVATIO CLXXXVII.
Dn. Lic. ROSINI LENTILII.
Mirus effectus curæ ſeri lactis.

Mulier nobilis 45. circiter annorum, bilioſa, cardialgia vehementi cum ardore circa præcordia crebro afflicta, ſuaſu Medicorum utitur cura ſeri lactis caprilli ſine additamento per menſem integrum, unde quidem ſublata, cum ardore moleſto, cardialgia, ſed orta, quod mirum, in ſiniſtræ manus tribus digitis paronychia longe dolentiſſima. Menſe hujus anni Julio, cum dicta rurſum cardialgia tentaretur, ejusdem ſeri lactis caprilli uſum repetit cum euphoria. Sed ecce denuo paronychia dextræ manus auricularem & indicem ſiniſtræ occupavit, cum ardore & dolore ſummo, denique in ſuppurationem terminato. Quin ejus filiola circiter annorum octo, cum & ipſa ſerum iſtud hauriret, in apicibus digitorum aliquot paronychias quædam præludia adhucdum ſentit, licet in tantam inflammationem dolor & parvus tumor apicum nondum eruperit. Cum Cardialgia ſemper fuerit ab ejusmodi cura ſeri lactis penitus ſublata, & inſecuta valetudo ſatis commoda; paronychiam iſthanc criticam pronunciare nihil, opinor, prohibet, haut ſecus ac in tertianis febribus experimento multoties comprobato circumligatione pelliculæ ex ovi recentis teſta detractæ, circum digitum auricularem, paronychia quaſi artificialis, abacta plerumque tunc febre, ſuſcitatur.

[Nordlingâ Auguſtam Vind. d. 13. Auguſti A. 1692. miſſa.]

OBSER-

OBSERVATIO CLXXXVIII.
D. GEORGII ABRAHAMI MERCKLINI.
De
Doloroſiſſima Colica ſpaſmodica, ejusque inutili quidem per Mercurium vivum, ſalutari verò contra, per balneum aquæ dulcis curatione.

PLebejus Opifex erat, isque Figulus, Vir temperamenti ſanguineo-cholerici, triginta duorum circiter annorum. Hic in atrociſſimos ventris dolores incidit, neſcius, ex qua cauſa, niſi fortaſſis ex fumo illo nervis imprimis infeſto, quem hujusmodi Opifices à Vitriatione vaſorum figlinorum inſpirare ſolent. Malum duplicabat arctiſſima alvi conſtrictio, quâ factum, ut vix ac ne vix quidem Enematis canalis intrudi potuerit, & cùm alimenta, tum medicamenta pleraque, ſi non omnia, per vomitum regererentur. Hi dolores miſerum hominem eâdem ſemper vehementiâ tam efflictim excruciabant, ut intra continuas tres illas ſeptimanas, ſomnum in oculis ne per momentum quidem viderit, & dolore expreſſâ vociferatione tantam raucedinem ſibi contraxerit, ut loquens vix amplius audiri aut intelligi potuerit; quin & inquietiſſimus animo & corpore nunc huc nunc illuc diſcurrerit, ſæpe etiam in ipſum pavimentum ſe projecerit, atque ſic ventrem comprimendo doloris mitigationem extorquere allaboraverit, ſalvo interim permanente pulſu, nec viribus adeo multùm labefactis, ſiti autem p. n. perpetim urgente. Sed quibus ad debellandum tam tyrannicum hoſtem armis uti viſum eſt? Laxantia & purgantia varii generis variarumque formarum exhibita ſunt; aſt omnia fruſtra. Enemata itidem injecta ſunt quamplurima, mitiora,

ra, fortiora, fortiſſima; ſed & hæc omnia incaſſum. Sic & fomenta, unguenta, olea, exteriùs illita, nil quicquam profuerunt. Alterantia etiam, quamvis aliàs canonica quaſi & commendatiſſima colicam ſimilesve ventris cruciatus ſopire ſolita (opiata adhibere ob perennem alvi conſtipationem non fuimus auſi) parum aut nihil levaminis attulêre. In tam dubio ergo, deſperato penè, & periculo pleniſſimo caſu quid tandem conſilii? quidve ſperandum auxilii? Duro nodo durus hîc quærendus erat cuneus: hoc eſt, ad Mercurium vivum, ultimum quaſi aſylum confugiendum duxi, utut non ignarus, quòd nec hic voto ſemper reſpondeat. Inſcio ergo hydrargyri unciam unam & dimidiam in lacte propinavi, ſed ſine ſperato effectu; unde tertio pòſt die globulum ex regulo antimonii deglutiendum exhibui, ſed qui ſimiliter rem neutiquam confecit. Quare ſecundùm Mercurii vivi uncias duas cum dimidia priori modo ingeſſi. Hæc omnia Figulus per integrum octiduum in corpore ſuo retinuit, quo exacto unà quicquid Mercurii aſſumpſit cum ipſo globulo per inferiorem gutturem, ut cum Plauto loquar, excrevit, poſtquam per proximos tres poſtremos dies balneum aquæ dulcis emollientibus herbis alteratum in crebriorem uſum vocaſſet, expertus nempe plurimum inde levaminis ſui doloris. Quærere nunc juvat, quæ hæc ſit morbi ſpecies? Paſſionis Iliacæ, reſpondebunt proculdubio plerique: ſit ita: nec ego contrarior, modò ne intelligatur illa Iliacæ paſſionis ſpecies, quâ ipſa inteſtina convolvuntur, vel quâ una pars inteſtini aliam ſubit, vel quâ valvula retorquetur. In his enim Iliacæ paſſionis ſpeciebus plerunque, ſi non ſemper protuberantia quædam vel intumeſcentia in conſpectum venit, ſed quæ hîc nuſpiam apparuit. Cæterùm ſi quis colicam vocare mallet, rectiùs fortaſſis meâ opinione & magis propriè ita vocaret. Sed qualem? verbo me expedio, ſpaſmodicam. Quæ verò ſpaſmodicæ colicæ atque adeo hujus noſtri præſentis affectus genuina eſt cauſa? Hîc ego quidem ſuſpicor, nullam aliam illam

eſſe,

esse, quàm ipsam contractionem nervorum intestinalium ab acida vappescentiâ succi nervosi prognatam, à quâ ipsorum etiam intestinorum coarctatio eorumque fibrarum inversio atque sphincteris ani constrictio dependet. Hæc autem si ita se habent, quid emolumenti in hoc casu præstare potuit hydrargyrum? Neque enim inferior Ilei intestini portio superiorem intravit; multo minùs ipsa intestina convoluta fuerunt; neque valvula inversa erat, uti paulò ante ob dictas rationes evicimus; in his autem Iliacæ passionis speciebus unicè Mercurii vivi usus prodesse potest. Accedit, quòd meam hanc opinionem morbi eventus probârit; quandoquidem non multò postquam Mercurius vivus assumptus est, iterum secessit, sed tum demum, cùm blandè calefacientis ac relaxantis Balnei beneficio contracti nervi remitterent, atque sic ipsa Intestina anique sphincter in pristinum & integrum statum restituerentur, quô factum, ut mox non solùm Mercurius eâdem prorsus quantitate & qualitate, quâ assumptus est, sed & globulus ipsaque excrementa hactenus cumulata suâ sponte se proripuerint, sicque Figulus noster eluctatus fuerit, hodienum benè habens atque valens. Balneum ergo aquæ dulcis est, ex emollientibus herbis constans, quod palmam omnibus aliis præsidiis atque medicaminibus præripuit, quodque non solùm huic nostro pristinam valetudinem restituit, sed & aliis eodem affectu, spasmodicâ nempe Colicâ detentis restituere aptum natum est, uti ego in mea praxi interea temporis atque novissimè demum in Amico mihi conjunctissimo semel iterumque feliciter expertus sum, hoc ipso propterea nomine commendatissimum & nunquam non in hoc casu tempori & priusquam vires nimio dolore atterun-tur atque labascunt, non tamen omissis cæteris necessariis faciendis, in decentem usum vocandum.

OBSER-

OBSERVATIO CLXXXIX.
D. CHRISTIANI FRANCISCI PAULLINI.
Iſchuria cum tumore corporis verminoſo.

UT voto tuo ſatisfaciam, (ſcribit mihi anno ſuperiori Nobilis Naturæ Conſultus ex primaria Imperii civitate, in quam exulem furor gallicus pepulerat M. C. W.) mitto Tibi hanc obſervatiunculam. Puellus nondum biennis à plebeja matre, rure domum reverſa, una cum offa lactis, fores ante ædium exponitur, ut ederet & interea pauſam daret matri, quò cœnam commodè pararet pro pauper-cula familia ſua. Edit puſio inter crepundia ludens. Accurrit alius natû paulò major, ex eadem patella lac hauſturus. Quem cùm ille ferre nollet, hic puſillus nequam cariem lignorum, quam antea collectam chartæque incluſam ſcævâ tenebat, lacti inſperſit omnem, ſicque ſe ſubduxit. Minimus puſio de omni malo ſecurus cum lacticinio ſimul pulverem iſtum abſorbuit. At ecce; paucis elapſis ſeptimanis, ſubitò totum abdomen cum capite, pedibus & ſcroto adeò intumuit, ut jamjam rupturam metuerent parentes, Iſchuriâ perpetuâ comite. Omnibus incaſsùm adhibitis, lætum tandem lethum omnem ſuſtulit fletum. Certè lignum carioſum armato oculo qui inſpexerit, cum Kirchero in Scrutin. Peſtis S. 1. c. 7. §. 2. Experim. 4. p 74. innumeram vermiculorum turbam in eo deprehendet, quorum alii cornuti ſunt, alii alati, alii acutiori proboſcide inſtructi. Dic mihi, ſodes, annon omnes iſtos lachrymas Tu mecum abs iis derivaveris. Sic ille. De totius corporis intumeſcentia ex urinæ ſuppreſſione vid. D. Poliſ. in Dec. II. Eph. ann. V. obſ. 162. & Marcell. Donat. L. IV. hiſt. mirab. c. 28.

OBSER-

OBSERVATIO CXC.
D. CHRISTIANI FRANCISCI PAULLINI.
Hernia Maniâ curata.

EXcell. D. D. Hanæus, Regius Prof. Otthiniæ in Fionia, Amicus & Collega ſinceriſſimus, in literis nuper ad me ita: Non equidem plane inuſitatum erit in Medicina obſervâſſe morbos per morbos interdum curari. Diu enim eſt, ex quo primùm annotavit Hippocrates, febrim ſolvere ſpaſmum, rigorem, cauſum, hæmorrhoides, inſaniam, hydropem, maniam, diarrhœam, anaſarcam. L. IV. aph. 57. ſeq. & L. VI. aph. 5. 29. Enterocelen abſceſſu inguinis ſpontaneo ſanatam deſcripſit Celſus noſter in Dec. II. Ephem. ann. XX. obſ. 164. p. 20. Vivit hodie Vir quidam, qui cum difficilima enterocele diu multumque conflictatus fuerat. Tandem in morbum graviſſimum incidit, deſinentem in mania, & dari videbatur ſatis afflicto nova afflictio, tanto ſuperpondio, ut de ſanitate ipſius deſperarent omnes. Sed quid fit? Dum miſerum hunc occiſiſſimis annumerarent ſinguli, & ſtatuerent firmiùs, ipſam, ſi vel maximè vellet, ſalutem nunquam eundem ſervare potuiſſe, diſparuit commodùm hernia, ipſaque tandem poſtliminiò rediens, ratio maniam auſpicatò discuſſit. De veritate hujus hiſtoriæ non eſt, quòd quisquam dubitet, cùm vivat hodienum hic ipſe, piſce quovis ſanior, de ſarcina ramicis priore, tanquam nihil ad ſe pertinente, jam ſecurus omnimodè, nec volam, nec veſtigium ſui, nunc annos nonnullos oſtendente herniâ. Mihi veriſimile eſt, mente motum ſubegiſſe diutius collapſa inteſtina, & ſubacta tandem ac probè ſubigata in abdomen retruſiſſe ferocius, tanquàm aliud agendo: Reddita verò ſuis laribus viſcera habitâſſe in hypogaſtrio firmiusculè affirmavero, quod nacta fuerint ſupra rupturam peritonæi ſitum transverſum, dum in-

terea per callum, aut novum fortaſſe Naturæ ſufflamen, tempore decubitus longiusculi ſe coarctaverit coaleſcens fiſſura.

OBSERVATIO CXCI.

D. CHRISTIANI FRANCISCI PAULLINI.

Sternutatio à vino hiſpanico.

SOror Iſrael. Schmidii, Pruſſi, vix errhino ſumto ſternutabit, hauſto autem ſemel tantùm vino hiſpanico natura irritatur, ut vel viceſies, ſeu triceſies ſternutet cum levamine. De cereviſia idem aſſeruit Lic. Hünerwolff Dec. II. Eph. Curioſ. an. VI. obſ. 93.

[Miſſa ad D. Wurffbainium Norimbergam Iſenaco, d. 1. Auguſt. 1692.]

OBSERVATIO CXCII.

D. PETRI ROMMELII.

Dyſenteria contumax, uvis recentibus, & muſto curata.

NOn ſolum miracula interdum in medicina fiunt, quod apud Practicos non ſemel obſervatum legimus; ſed quandoque etiam monſtra contingunt, hoc eſt, tales eventus morborum accidunt, quales, ratione methodi medendi adhibitæ, nemo unquam, neque per inſomnium ſperare, aut ſibi imaginari potuiſſet. Non rarò enim id, quod aliàs certorum morborum cauſa eſſe ſolet, in ſalubre medicamentum, præter ſpem & expectationem cedit.

Non Medicis tantum, ſed lippis & tonſoribus notum, immò notiſſimum eſt, tempore autumnali iis, quibus propria

pria valetudo curæ esse suevit, uvarum recentium, ut & musti seu vini recentis esum & potum prohiberi, eò quòd ab esu & usu horum facile in Diarrhœam vel Dysenteriam periculorum incidere possint, cujus rei exempla plurima nullibi desunt. Nihilominus tamen experientia docuit uvarum esum & musti potum, maximè profuisse, omnibusque medicamentis aliis incassum adhibitis, salubre hujus tædiosissimi simul ac periculosissimi morbi, remedium extitisse, quod sequentibus historiis confirmabo.

Fœmina honesta, J. J. C. civis Ulmensis uxor, mediæ ætatis & haud firmæ valetudinis, Dysenteriâ epidemicè grassante, multosque infestante, ea etiam corripitur, pessimèque exagitatur, ita ut vix tandem ossa cuti adhærerent, & ad incitas jam redacta videretur, nihil proficientibus omnis generis, contra hunc hostem aliàs militantibus, centiesque cum successu expertis, remediis. Re itaque intra sacrum & saxum constituta, & quasi desperata, patiens in limine mortis jam hærens, sui juris esse, nec medicis præceptis amplius obtemperare voluit, sed suadente appetitu, dissuadentibus licet aliis, uvas recentes adportari sibi curavit, mortisque quasi candidata, gulæ adhuc semel indulgere voluit; cujus obsecrationibus & obtestationibus, maritus cum adstantibus, amplius contradicere noluerunt, piaculum se commissuros rati, si petitioni & desiderio flagranti moribundæ deessent. Impetrata igitur, vel potius extortâ ita veniâ, uvas tam anxiè expetitas imò efflagitatas, comedit, nec malè ut adstantes opinati erant, sed melius ab earum esu habere incipit, proinde edendo pergit, levamen non parvum exinde sentit, tormina, frequentissimæ & summè dolorosæ dejectiones remittunt, excretiones cruentæ a^c purulentæ sensim imminuuntur & mutantur, somnus, appetitus & vires redeunt, brevique, quæ jam in cymba Charontis pedem ferè utrumque habebat, reconvalescit, suamque reconvalescentiam, post Deum, unice uvarum esui tribuit.

Illuſtr. & generoſi D.D. Lib. Bar. de B. amantiſſima conjux juvenis, ante triennium Dyſenteriâ biliosâ, æſtivo tempore graviter affligebatur, cum quâ per undecim ſeptimanas, plurimis medicamentis, ſpecificis, & alias millies probatis, à variis Medicis (forſan & Medicaſtris,) dimicatum fuit, ſed fruſtrato eventu; nam quo magis morbo adverſabatur, eò magis iſte reſiſtebat, majoresq́ue acquirebat vires, Medicosq́ue ſimul cum medicamentis ludibrio quaſi habebat ut, quid amplius agendum neſcirent. Tandem illuſtr. Domina patiens, à morbo tam gravi & moleſto, ad trimeſtre ferè jam ſe extendente, ſummè debilitata & conſumpta, proprio conſilio, ſuaſore appetitu, ad omnia edulia languente, uvas nondum adhuc prorſus maturas expetit, ut ſaltim gulæ aliquo modo gratificaretur, contranitentibus quidem præſentibus, periculumque ab earum eſu majus præſagientibus, ſed iis non auditis, expetitas ſuas cupedias, uvas inquam, pro ratione virium, prorſus ferè proſtratarum, avidè edit, indeq́ue non mediocre levamen & juvamen percipit, miſſisque aliis medicaminibus, ſolis uvis utitur, ſicq́ue vitæ & ſanitati brevi reſtituitur, ejusq; recuperationem Deo ſoli & uvis adſcribit.

Vir juvenis robuſtus, autumnali tempore Dyſenteriâ dolorificâ correptus, præ aliis variorum potuum generibus, muſtum recens optimè ferre potuit, maximumq́; ab ejus potu ſolatium ſentit, reſtitutionemq́; in integrum, muſteo huic potui ſe debere adhuc gloriatur.

Ex his exemplis, quibus adhuc unum vel alterum adjicere poſſem, patet, ea, quæ maximè inſalubria utplurimum cenſentur, optimis etiam medicamentis imo ſpecificis, & magnis alias jactatis arcanis, palmam interdum præripere, iisq́ue ſalubriora exiſtere: interdum dico hoc fieri, non enim eum in finem hæc adduxi, ac ſi in ſimili caſu, ſimiliter procedendum eſſe contendam, imitationemq́ue probem; ſed ſaltim, ut inde palam fiat, in Medicina etiam monſtra contingere.

Utrum

Utrum effectus consequutus, uvis ipsis, earumque succo vel musto, vel appetitui & desiderio flagranti sit adscribendus, jam non definio, quanquam non inficias eundum opiner, in secundo casu, crudis & non prorsus maturis uvis, aliqualem adstringendi facultatem esse concedendam, quæ potens fuerit, fermentum dysentericum acre, aut fermentationem à miasmate bilioso dysenterico ortam compescendi, quemadmodum à Practicis magnis annotatum legimus, in biliosa Dysenteria sæpius blanda acida adhiberi solita esse, qualia sunt succus citri, acetosæ, Berberes, Ribes, &c. qualia etiam à Foresto commendantur. Appetitum magnum, & flagrans desiderium ad cibum vel potum aliquem, magnam in œconomia animali mutationem, excitare posse, nullum est dubium.

Ab esu uvarum & musti potu, facile etiam nova in intestinis fermentatio, fermentationi dysentericæ contraria oriri, sicque quod alibi & in aliis subjectis morbosum extitisset, in hoc medicamentosum esse potuit. Unde colligi potest, non semper ægrotis quod appetunt, strenuè esse denegandum, cum Natura nonnunquam, quæ sibi proficua esse arbitratur, appetat, sed quandoque appetitui esse indulgendum. Sicut nec semper verum est, fructus horreos, aliaque perperam assumta ex. gr. Cucumeres, pruna &c. hujus morbi causam esse, cum toto die experiamur, quamplurimos hisce, sine ullo sanitatis dispendio, copiosè & quotidie frui; quia sæpissimè in ipso aëre, non verò in fructibus solùm causa instar contagii latet &c.

OBSERVATIO CXCIII.
D. PETRI ROMMELII.
Mensium defectum, menstruum alvi profluvium supplens.

ADmiratione non omnino indignum videtur, quando subinde in Praxi Medicâ observari contingit, quâ ratione Natura (liceat mihi pace Dominorum Bontekoistarum, hoc vocabulo, à plurimis seculis summis Philosophis & Medicis usitato, etiamnum sine censura uti!) sibiipsi subvenire & opitulari, multaque aliàs obvenientia incommoda & pericula antevertere & præcavere soleat, sanitatemq; omissâ hâc solicitâ prospectione summè periclitantem, conservare studeat.

Quantæ utilitatis in sequiore sexu menstrualis & ordinarius Catameniorum fluxus sit, quantisque sexus hic, hoc deficiente, vel minus rectè se habente obnoxius fiat calamitatibus, nemo est qui ignorat, etiamsi in Medicina plane hospes sit. Proinde mulieres valetudinis suæ amantes, omni studio adlaborant, quo menstrua hæc & naturalis evacuatio, rectè se habeat & conservetur; quanquam hoc non obstante, vel centies contingat, hunc menstruum fluxum, diversimodè turbari, imminui, supprimi &c. ita ut ope medicâ denuò in ordinem redigi, necesse habeat. Non raro tamen Natura, sine medicina aut medicamentis, suiipsius medicatrix existit, & quod uno modo deficit, alio compensare non saltim adnititur, sed etiam sat commodè supplet. Nolo hîc in recensendis exemplis prolixus esse, sed missis jam aliis, unicum hoc, hac vice in medium proferam, quod ita se habet.

Rustica quædam mulier, uxor Georgii Berkharts/ mediocris ætatis, ante quatuor circiter annos, puerperio feliciter absoluto, justo tempore, sed semel tantum, mensium fluxum ite-

iterum experta, in hunc usque diem absque menstruis vivit, initio gravidam se iterum esse rata, sed hallucinata fuit: Loco tamen mensium, singulo menstruo spatio elapso, circa tempus, quo lunare alias debitum persolvere necessum foret, alvi profluvio corripitur, largiterque saburram vitiosorum humorum dejicit, perque integrum biduum, & interdum ultra hunc terminum, continuat; quo præterlapso, diarrhœa illa menstrualis sponte remittit, alvo posthac consuetum suum officium ritè iterum obeunte, donec absoluto menstruali intervallo, eodem rursus modo, quod naturæ molestum vel superfluum est, eliminet, motumque hunc præcise observet. Mulier quamdiu hoc profluvio detinetur, eadem ipsa sentit symptomata, quæ mensibus ritè adhuc prorumpentibus comperta est, & communiter etiam alias fœminas, instantibus & præsentibus mensibus concomitari solent &c.

Sic itaque Natura (quæ Dei amanuensis, sui juris est, nec ad humanas leges se adstringi patitur, quovisq; Medico, Helmontio teste, sapientior, magisque gnara est suæ utilitatis atque damni, quam cuncta Scholarum ingenia,) tanquam præcipuus & internus morborum Medicus & arbiter, defectum menstrui fluxus ordinarii, alio minus ordinario, copiosiori & quidem biduano alvi profluvio supplet, sibique ipsi sine ductore vias invenit, non sine emolumento mulieris rusticæ. Hæc mihi narranti consiliumque meum poscenti, suasi, naturæ ut totum opus relinqueret, neque profluvium hoc, seu diarrhœam menstruam incautè sistere, vel supprimere, hâcque ratione ipsi naturæ vim inferre præsumeret, atque ita majus incommodum, periculo haud cariturum, accerseret, non omissis tamen, levibus quibusdam, domesticis & facile parabilibus (ob rem domi angustam) remediis, ex radicibus, herbis &c. præparandis, quibus forsan postliminiò, ordinarius mensium fluxus denuò in ordinem & ad consuetam naturæ viam redigendus & reducendus esset; Quia natura duci, non cogi vult, vimque ipsi illatam, majori violentia avertere nititur,

titur,

titur, illaque invita nihil efficere licet. Cæterùm ſana vivit ruſtica.

OBSERVATIO CXCIV.
D. PETRI ROMMELII,
Sudor unius tantùm lateris.

ILluſtr. & generoſa quædam Baroniſſa, re exigente, ad ſudorem proclivis, in lecto facile ſudare poteſt, nec leve inde juvamen ſentit, utpote eryſipelate haud rarò vexata. Circa ſudationem tamen hoc ſingulare habet, ut quoties ſudare vult, unicum ſaltem latus, & quidem illud, quod liberum eſt, & cui non incumbit, ſudare obſervet, altero omninò ſicco manente; cum itaque ad ſudandum ſe componit, illi lateri incumbere neceſſe habet, quod ſudore minus opus habere credit, alia demum vice, alterum latus etiam pari modo ad ſudandum, debito ſitu, diſpoſitura. Mirum ſane videri poſſet, oppoſitum & minus incaleſcens latus ſudare, cum tamen rationi & naturæ magis conveniens videatur, latus magis calefactum & reliqui corporis mole, præter ſtragula, magis onuſtum, quàm illud, quod reſpectu hujus, lecto vel ſtragulis leviter ſaltim tectum eſt, ſudare debere.

Forſan pori illius lateris cui incumbit, (ſupina jacere illi moleſtum) ob molem reliqui corporis ſuperjacentis arctius conſtringuntur, & canaliculi, quibus latex ſeroſus continetur, & glandulæ ſubcutaneæ, ab incumbenti onere viſcerum, muſculorum, totius imò corporis, nimium comprimuntur, viaque præcluditur, quo minus, ſeroſitas in iis contenta ad- & exfluere poſſit.

Alia mulier, uxor Joh. Jacobi Kutenrieds / ſcirrhoſa hepatis duritie laborans, mihi retulit, ſe neque in lecto, neque in ſudatorio (quod more plebejo per ſe & proprio conſilio facere ſolita eſt) in latere & hypochondrio dextro ſudorem proli-

prolicere posse, etiamsi latus sinistrum rectè madeat & sudorem emittat. Imò non solum dictum latus non sudat, sed quod mage mirandum, dum totum corpus reliquum incalescit, & sudore quasi diffluit, hoc tamen latus semper siccum & frigidum manet, & patiens frigus haud leve illius lateris sentit.

De sudore unius tantùm lateris, conferatur etiam oculatissimi & perspicacissimi Argi, Illustris sc. & Magnifici D. Georgii Franci, Professoris primarii in Celeberrima Wittebergensi, Fautoris & Amici maximè venerandi, Obs. 100. An. IV. & V. Decur. I. pag. 103.

OBSERVATIO CXCV.
D. PETRI ROMMELII.
Mictionis difficilis facile remedium.

Alia vice εὐπόριστον posui, quomodo & stranguria abigi, & difficilis mictio, facile promoveri possit, de quo anni præcedentes videndi. Illis jam aliud subjungere placet, & Eruditorum censuræ submittere.

Nobilis quidam Vir, D. J. S. sæpissimè urinam difficulter mejebat, licet nullum aut saltem exiguum dolorem, sed solùm hanc molestiam sentiret, quod non statim pro lubitu, mictionem inchoare valeret, quale symptoma etiam iis accidere solet, quorum vesica, urina admodum repleta est: noster tamen patiens, molestam sibi mingendi, vel potius incipiendi difficultatem, vesicâ minimè refertâ, aut ab urina distenta experiebatur.

Quo igitur mictionem promoveret citiusque & cum aliis aliquando commingentibus, se expediret, sequens sæpissimè expertus est, ab alio sibi communicatum facillimum remedium: Exonerare nempe vesicam volens, nec statim illud valens, numeros recitabat, ab unitate incipiens, recto ordine nu-

numerabat, usque ad decimum aut duodecimum &c. pergens numerum, quo facto, antequam denarium vel superiorem numerum, numerando attingebat, urina sine molestia fluere & mictio procedere incipiebat, quod si non faciebat, consuetam molestiam experiri cogebatur.

Multum hic consuetudini, si non superstitioni, tribuendum puto, altera enim natura prior non immeritò dicitur.

OBSERVATIO CXCVI.
D. PETRI ROMMELII.
Urina actu frigida emissa.

FOemina quædam honesta, sanguine mihi juncta, anno 1686. in feriis paschalitiis, vagis artuum doloribus divexata, post sudorem sponte à natura productum, & debitè abstersum, urinam reddens, & juxta meum, alia vice, aliamque forsan ob causam, datum consilium, manus eâ, naturaliter calidâ, lavare satagens, eam modo & recentissimè emissam, omninò frigidam esse, manibus percipit, ita ut ab ulteriori lotione, ob horripilationem à frigore causatam, abstinere coacta fuerit, quanquam inter mingendum nullum dolorem senserit, vel aliud aliquod molestum symptoma subsequutum fuerit, Fœmina etiam adhuc optima fruatur valetudine.

OBSERVATIO CXCVII.
D. PETRI ROMMELII.
Mutus canens seu cantillans.

HAbemus hic hominem à nativitate mutum, quinquaginta circiter annorum, non quidem, quod aliàs in mutis haud infrequens est, simul surdum, sed tamen fatuum; nihilominus verò ad obeunda quædam officia domestica & servilia, ex. gr. purgandam domum, portandum

tandum ligna, aquam & similia satis aptum & sedulum, numeratâ pecuniâ etiam cerevisiam apud Zythopœum petit, nummos autem ipsos, neque eorum valorem novit. Hic, inquam, ab utero mutus, quod valdè mirandum, plurium cantionum sacrarum, & in templo (quod tamen nunquam ingressus est) cantari solitarum, verbi gratia, **Nun lob mein Seel den HErren/ꝛc. Allein GOtt in der Höh sey Ehr/ꝛc. Aus meines Hertzens Grunde/ꝛc. Werde munter mein Gemüthe/ꝛc.** melodias, tam apprimè callet, ac si planè non mutus, maximeque mentis compos esset; jussusque statim cantilenam desideratam, non quidem expressis verbis cantat, aut pronunciat, sed tamen voce, pro ratione cantûs, & melodiâ requirente, modo altiore, modo remissiore, sono & tono ritè flexo, cantillat, ut rei ignarus, haud persuaderi sibi pateretur, ab alio quàm optimè loqui valente, hæc talia modulari. Optima hic mutus, quoad corpus, semper fruitus valetudine, viriumque robore plures alios superat.

OBSERVATIO CXCVIII.

D. PETRI ROMMELII.

Experimenta non semper, ac ubique succedunt.

QUam fallax sit Experientia, suo jam ævo docuit divinus senex, & hodienum quotidie, qui medicinam exerceant, verum esse experiuntur. Sæpè sæpius enim accidit, ut quod uni & alteri etiam centies bene cessit, non tamen ubique & apud omnes, eundem effectum producat, nec experimenti titulum semper mereatur; non operosus ero in colligendis & recensendis exemplis, sed unico duntaxat hac vice, prolata probabo.

Non ita pridem ostendi, mihi non successisse laudatum

ab Hoffmanno experimentum probatiſſimum, quod pag. 361. b. Meth. Med. Wal. contra menſium ſuppreſſionem commendat; quando nimirum menſium ſuppreſſione laborantem induſium recenti menſtruo alterius adhucdum conſpurcatum, induere, indeque reſtitutionem menſtrui vectigalis, ſperare jubet: quod quidem, uti ibidem proteſtatus ſum, non eâ intentione ſcripſi, ac ſi Viro tam celebri, atque de re medica optimè merito, contradicere geſtiam, ejusque ſummam experientiam ſuggillare aut dubiam reddere ſatagem; ſed ſaltim, quò palam fiat, non omnia omnibus, ubiq; & ſemper, eodem modo ſuccedere, & probatiſſima aliàs remedia & experimenta, fallere, ſpemque de iis conceptam fruſtrari poſſe.

Quod de induſio mulieris menſtruatæ in ſuppreſſione menſium dixi, idem jam de induſio virili, quo hæmorrhagia uterina, vel menſium fluxus nimius coerceri poſſe ſcribitur, repetita ſed identidem fruſtrata experientia, dicere jubet. Scribit D. Joh. Fridericus Helvetius in ſuo Diribitorio Medico, de morborum definitionibns & curationibus ex ſaporibus, odoribus, fœtoribus &c. cap. 16. §. 11. de ſpermate pag. 117. *Cæteroquin induſium per octiduum à viro geſtatum, ſi mulier, cui menſes nimio abundantius fluunt, ſibi induerit, Rheuma ſiſtetur non ita multò poſt.*

Fermento ſive Tincturæ alicui mumiali, hæc fluxum ſiſtendi facultas, dubio procul erit attribuenda, ſi res ita ſeſe habeat.

Liceat mihi hîc pace tanti viri, qui hoc ſæpius ſe probaſſe aſſerit, aſſerere; me ſæpius hocce remedii genus, à mulieribus in nimio menſium, ut & lochiorum fluxu, adhiberi vidiſſe, effectum verò talem nunquam obſervâſſe. Communis enim ferè apud nos mulierum mos eſt, novellæ puerperæ, ſtatim poſtquam à fœtu & ſecundinis liberata eſt, mariti induſium (quod ille tunc ab obſtetricantibus exuere jubetur,) complicatum & convolutum, abdomini adplicare, & ſuperligare, potius

potius quidem ad dolores partum ſubſequuturos (ut ipſæ dicunt,) compeſcendos, quàm ad nimiũ ſanguinis fluxum ſiſtendum: ſexcenties tamen expertus ſum, tale induſium, non prohibuiſſe, quin ſæpius maxima ſanguinis optimi (quem mulieres das Hertz-Geblüt/ vocant,) profuſio, non ſine vitæ periculo (quandoque etiam mors ipſa) conſequuta fuerit, quæ longè alia auxilia & magis præſentanea experimenta poſtulârit, qualia ſi non opportunè adhibita fuiſſent, nimium fluentes, non obſtante induſio virili, mortis dominio omni dubio procul, reliquiſſent. Quod de puerperis modo dixi, id ad alias etiam menſium immoderato fluxu laborantes, extenſum eſſe volo; proinde mihi perſuadeo, ſucceſſum quem laudatus Author induſio adſcribit, potius aliis medicamentorum generibus, ſimul forſan in- & externè adhibitis tribuendum eſſe, vix enim mihi perſuadere poſſum, quemquam Medicorum tantum fiduciæ in tam fallax experimentum poſiturum, ut ſepoſitis & omiſſis aliis ſolùm hujus modi pentaculo ſive (liceat ita appellare) amuleto fidat, vitamq; & ſalutem ægrotantis, unicè tali medio exponat & concredat.

Objici mihi quidem hîc poſſet, ſucceſſum ab Authore laudatum propterea non eſſe ſequutum, quod tales ægrotæ induſium viri induere, non verò complicatum abdomini (ut à noſtratibus fit,) imponere: item quod eâ intentione, ut ſanguinem copioſius fluentem ſiſtat, induere debuiſſent: quod ſi factum eſſet, etiam res ipſa ex voto ſucceſſiſſet? Aſt valdè dubito, utrum major virtus (ſi modo aliqua inſit,) in explicato & induto, quàm convoluto, & ventri per ligaturam adaptato induſio lateat) & an intentio ad hoc aliquid contribuat? Sane hoc, apud noſtrâtes mulierculas uſitato modo, major ſanguinem ſiſtendi vis, ligaturæ, quàm forſan induſio, mumialibus miaſmatibus tincto, attribuenda foret. Quicquid ſit, etiam in aliis fœminis non puerperis, ſed nimium ſanguinis fluxum patientibus, induſiumque juxta authoris præſcriptum geſtantibus, laudatum effectum nondum videre

 mihi

mihi contigit. De Authoris fide & experientia quidem non dubito, sed saltim non ubivis, & non semper succedete affirmo, nec ubique locorum, corpora humana æqualiter disposita esse; mihique concedendum erit, miasmata fermentativa & mumialia, in hoc vel illo subjecto, aut in hac vel illa regione, hoc vel alio tempore, facilius vim suam exerere, orgasmum citius & felicius vel excitare vel impedire, fermentationem promovere vel infringere, solere quàm in alio subjecto, aut in alia regione, vel alio anni tempore.

Dubito præterea, an alterum Authoris effatum semper experientiæ respondeat, quando l. c. ulterius scribit: *Isthoc tamen filiabus ad gignendam sobolem habilibus, foret tam periculosum, ut ipsæ deinceps menses nunquam recuperaturæ essent, sæpius probavi.* Si talis eventus sequeretur, non video, cur maritatæ non etiam idem periculum incurrere deberent, ac filiæ ad gignendum habiles: sed fateor, de hoc me nullum experimentum fecisse, nec inposterum facturum, si credibile mihi videretur, eas nunquam deinde fluxum menstruum esse recuperaturas.

[*Ulmâ Augustam Vind. d. 17. Augusti 1692. missæ.*]

OBSERVATIO CXCIX.
D. THEODORI ZWINGERI.
Tertiana Febris spasmodica.

Puella 14. annorum, habitus boni & laudabilis, ætatis & temperiei ratione sanguinea, sed ob fortunæ tenuitatem malo usa victu salsedinem massæ humoralis scabiosam, & ante biennium quoque, mense Martio & Aprili Ann. 1691. Tertianam Febrim contraxit, meridianis semper horis, solito quidem cum rigore per bihorium durante, recurrentem; ast rigor ille non solitarius fuit, quin dira in principio Febris tormina ventris, in progressu morbi simul convulsio-

vulsiones, sive colicam spasmodicam, pro comitibus habuit: quibus equidem spasmis non tam caput, quàm artus & intestina mirè, dum rigor durabat febrilis, torquebantur, manente interea ratione & sensu. Cessante rigore & eadem convulsiva tormina cessârunt, subsequutus verò insignis corporis æstus, cum siti intensissimâ & lassitudine membrorum, magnâ, sed sine cephalalgiâ; tandem verò post horarum sex vel octo intervallum paroxysmus cum sudore plus minus largo finivit. Ego ad Ægrotam nondum adhuc menstruatam vocatus, magnamque pituitæ salso-acidæ & acris copiam in ventriculo, intestinis atque mesenterio hærere ratus, tertii paroxysmi die, summo mane Tartari emetici granum cum Scammonii sulphurati tribus, & Cremoris Tartari quindecim granis in haustu Aqu. Card. bened. exhibui, à quo emetico ἄνω καὶ κάθω ingens blennæ viscidæ copia fuit eliminata. Sed rediit eo die paroxysmus, licèt tardiùs, cum iisdem, si non vehementioribus symptomatibus. Postridie autem, qui fuit dies vacuus à Febri, pulveres aliquot præscripsi ex Ebore, Alcis ungulâ, Bezoardico Minerali, Lapidibus Cancrorum, & sale juniperino, cum Laudani granis aliquot paratos, atque mane vesperique per dies quosdam sumendos: juxta hos pulveres tamen usum succorum è Nasturtio, Beccabungâ, Chelidonia minore, & Plantagine recentibus expressorum ad sesquunciæ dosin bis quotidie cum jusculo sumendorum intimavi. Quorum remediorum diligenter usurpatorum ope, unus quidem & alter paroxysmus satis fortes recurrerunt, sed septimus jam remissior apparere cœpit, sequentesque sensim mitiores evaserunt, Decimusque fuit ultimus. Præcepi tamen adhuc usum succi illius herbacei per octiduum & ultra continuandum, unde appetitus ciborum planè restitutus, sanitasq; non restituta saltem, sed & in hunc usque diem confirmata fuit. Tandem coronidis loco ad reliquias, si quæ adessent, Febris exterminandas, Infusum Foliorum Sennæ ordinavi, Ægræque valedixi.

OBSER-

OBSERVATIO CC.
D. THEODORI ZWINGERI.
Grando Palpebræ oculi feliciter & promptè discussus.

IN Praxi medicâ, qui cum ratione quotidiè versatur, frequenter admodum glandulosos observabit morbos, dum Lympha quocunque modo tenax ac viscidior reddita in hujus aut illius externæ, vel internæ glandulæ tubulis stagnans & coagulata tumorem quendam, primò laxiorem, postea duriusculum efficit. Obstructiones ejusmodi prout nunc magis nunc minùs induruêre, ita plus minusve reserabiles animadvertimus; & ubi internorum viscerum glandulosa textura hâc ratione est affecta, diu certè remediorum convenientium usus non est differendus, ne tumore nimis duro aut scirrhoso reddito, frustranea, evadat, qualiscunque impenditur opera: sed & remediorum studiosa selectio facienda, ne ex minore malo oboriatur majus, aut partis affectæ usus insigniter lædatur.

Filia Viri Nobilitate & Virtute eximii, annorum circiter undecim, sanguinea, atque formosa satis Verno tempore Anni 1691. glandulosum tuberculum in mediâ superiore palpebrâ contraxit, exiguum illud primò, nec ita durum, quod, cùm præter lenem quandoque pruritum ad frictionem invitantem nihil vel parum incommodi pareret, nec etiam conspicuum valdè esset, prorsus negligebatur.

Postquam autem Grando iste (quo nomine Practici tuberculum grandineo granosimile insignire voluerunt) sensim augmentum caperet, & jam pisum grandius suâ magnitudine excederet, sub cute digito huc illucve mobile, ac præterea palpebram nonnihil deprimendo deformitatem vultui satis venusto conciliaret, Parentes admodum solliciti subsidia quæ-

quærunt, & in Chiurgos, Medicosque incidunt, qui externis emplastris atque Cataplasmatibus, nescio qualibus, grandinem discutere laborantes, prorsus Inflammationem; in Abscessum procul dubio abituram, doloreq; jam comitatam insigni, excitant: quod cùm haud adeò feliciter eventurum, imò oculo fortasè nociturum prævidérent, Inflammationem collyriis debitis iterum discutiunt, Parentibusque tandem persuadere conantur, tuberculum illud sub cute mobile, nec ulterius auctum, omnium optimè scalpello exscindi posse, debere. Quo deterriti consilio Parentes Nobilissimi, aliorum quoque sententiam priùs audire, quàm simile quid in Filiâ formosâ admittere gestiverunt. Mense hinc Majo Anni supradicti meum simul per Litteras requirunt consilium, historiâ morbi mecum communicatâ. Ego verò exiguum illum Affectum, non nisi Grandinem esse statui, ab extravasatis guttulis quibusdam Lymphæ Lachrymalis spissioribus, viscidioribus, acido-austeris, lenissimâ acrimoniâ præditis, ac successu temporis induratis oriundum, vel juxta aliorum opinionem à glandulâ quadam eo loci obstructa & scirrhosâ redditâ derivandum; qui, modò sibimet ac naturæ relinquatur, haud majus incrementum capessiturus, sed sensim, inprimis accedente æstivi Solis ardore, contribuente simul ætate tenerâ, complexioneque delicatâ, per se dispariturus sit: id quod & in memet ipse ante 14. plus minùs annos, & in aliis pluribus similiter expertus sum. Quò tamen eò citiùs atque feliciùs hoc in Virgine Nobilissimâ contingeret, præscripsi purgans aliquod cum Mercurio dulci, hinc suasi, ut singulis matutinis atque vespertinis horis pulvis granorum Caffé tostorum unà cum semine Fœniculi in Aquâ simplici decoqueretur, & vapor inde exhalans ad oculum aliquandiu admitteretur, statimque calido linteo per semihoræ spatium oculus tegeretur, Excisionem verò tuberculi, periculo non vacantem, omninò reprobavi. Quod meum qualecunque consilium cùm locum invenisset, remedia statim in usum tracta

fuerunt, grandoque intra paucos dies disparuit, qui sibi relictus diu adhuc imò per integrum annum durare potuisset.

OBSERVATIO CCI.
D. THEODORI ZWINGERI.
Puellus sine cerebro natus, ad momentum vivens.

CEleberrimus Scaphusiensium, diversorumque S.R.I. Principum Archiater Dn. D. *Johannes Jacobus Wepferus*, Patronus mihi summè colendus, *Ephemerid. Curios. German. Decur. I. Ann. 3. p. 205.* rari admodum in humano genere monstri sine cerebro nati historiam dedit, eruditissimâ dissertatione illustratam: cui non absimile exemplum eodem *Ephemeridum Anno* Pueri absque cranio & cerebro nati Dn. D. *Carolus Raygerus*, Medicus Posnaniensis addidit. Quæ quidem observationes, cùm notatu dignissimæ existant, jungam ego tertium exemplum Puelli sine cerebro non ita pridem Mühlhusii in Alsatiâ in lucem dati, cujus historicam narrationem amicè mecum per Litteras communicare dignatus est Vir Experientiss. & Clariss. Dn. D. *Johannes Hoferus*, Poliater ibidem meritiss.

Verena Müllerin / ex pago Kränichen / Uxor Adami Schmid / è pago Hentschicken / ditionis Bernensis, tres & quadraginta annos ætate complens, staturæ brevioris, macilenta, duorum adhuc viventium ac vegetorum liberorum mater, per quinque menses Tertianâ Febri excruciata fuit, quâ cessante Abdomen sibi expandi percipiens, Ascitis principium esse credidit, usque dum motus & calcitrationes Embryonis in utero persentiscere, ac de imprægnatione cogitare cœpit: quæ opinio ipsam minimè fefellit, etenim remediis, quibus antea utebatur, procul missis, re Naturæ concessâ, tandem post absolutam quadraginta hebdomadarum periodum, die 7. Junii

nii 1691. fœtum tertium, partu haud difficili, post insignem effluentiam aquarum copiam, enixa est, quoad staturam maturum, perfectum, masculum, viventem, artusque flectentem, imò aliquot vagitûs ab adstantibus clarè auditos edentem; sed quoad structuram in capite deformem, ac monstrosum. Unde ad considerandum, aut si quâ emendari posset, corrigendum insolitæ figuræ caput advocatus Medicus, puellum mediâ post partum hora mortuum invenit, quoad artus & reliquum corpus benè conformatum, solo excepto capite, in quo primùm oculos non loco ad Nasi radicem naturali, sed in supremo fronte sitos contemplatur, quorum dexter quidem apertus bulbo ac palpebris naturaliter instructus, sinister verò clausus, palpebris in cilio conglutinatis, uterque in orbitâ quadam collocatus fuit. In hac oculorum præternaturali Regione caput ultra duorum digitorum transversorum latitudinem non exæquavit, supra oculos autem acuminatus extitit ejusdem vertex, hinc occiput versùs non fornicatum, sed declive admodum, & ad scapulas usque sacci in formam pugni magnitudine dependens comparuit. Quibus singulis probè consideratis interiora quoque lustrare animum subiit; novaculâ hinc cutim capitis densissimam cruciatim incidit, ac undiquaque à Cranio ad scapulam usque separat, statimque non sine admiratione intuetur, cranium ad extremam propendentis in scapulas sacci portionem extendi, coloreque tantillum incarnato (sine tamen ullis vesiculis ac pustulis superjacentibus,) præditum esse. Cranium verò miram in figuram contortum, dum findere tentat Medicus, en maximam ipsi hinc difficultatem natam, quatenus summo cum labore saccum illum, qui totus quantus, non nisi osseum compigmentum fuit, dividere vix potuit. Resecato autem Cranio, dum avidus in cerebri figuram inquirere pergit, ne gry quidem illius, imò nec cavitatem eidem recipiendo idoneam invenit, sed exigua saltem vestigia fibrillarum & vasculorum hinc inde dispersorum animadvertit.

Cranium ipsum valde depressum, & hinc inde trium digitorum transversorum crassitiem adæquare notavit, cæterà spongiosum valdè, porosum, durum, ut cerebrum ipsum in osseam duritiem conversum dixeris. Ossea enim hæc moles intra cavernulas atque tubulos suos materiam gelatinæ similem, non cohærentem, continuit, cavernæ istæ in occipitio paulatim magis amplificatæ in foramen spinalis medullæ naturaliter se habens desinebant. In reliquo, quod simul aperuit Medicus, corpore viscera omnia ac singula naturaliter conformata invenit, præterquam, quod Hepar justo grandius apparuerit, atque potiorem intestinorum partem unà cum ventriculo contexerit. Mater toto imprægnationis tempore, nullo, quantum meminit, unquam terrore affecta, neq; lapsum ex alto passa fuit.

Fig. XXV.

[*Basileâ Augustam Vind. d. 7. Augusti st. n. A. 1692. missæ.*]

OBSERVATIO CCII.
D. JOH. GEORGII SOMMERI.
Erysipelas capitis curatum.

DUcissa quædam Serenissima & pientissima, dum viveret, non rarò gravibus capitis insultibus affligi solita, aliquando obruebatur diro erysipelate per totum caput cum cutis rubore, febre continuâ, delirio, vigiliis & doloribus, quibus opponebam laxantia, diaphoretica, invertentia, specifica & revellentia, inter alia liq. C. C. succinat. Ess. viperin. Mixt. simpl. & similia. Externè utriusque brachii parti superiori applicabatur vesicatorium, caput involvebatur linteis calidis succino, myrrha, olibano & sabina fumigatis. Post biduum tota capitis pars pilosa & potior pars

faciei

Puellus monstrosus sine cerebro natus et vivens.

Fig. 25. pag. 388.

Monstrum ab anteriori parte.

à latere

à tergo.

faciei cum utraque aure vesiculis latis colluvie flavescente elatis urebantur. Interim correctio & expulsio malignantis hujus acrimoniæ supradictis medicamentis urgebantur, partesque ulceratæ essentiâ myrrhæ camphoratâ cum spir. samb. per ferm. parat. sæpe illiniebantur, adhibito simul suffumigio ex mastiche, succino & ladano, quibus per DEI gratiam magni hujus mali felix sequebatur dispulsio.

OBSERVATIO CCIII.

D. JOH. GEORGII SOMMERI,

De

Usu suturarum cranii.

UTi infantes, quibus illa capitis pars, quæ ad suturæ coronalis & sagittalis commissuram est, in qua pulsus se longè fortius exserit, quàm in quavis corporis parte aliâ, & propter singularem egregiæ διαπνοῆς effectum, puta acrium nervoso generi infensarum fuliginum transpirationem scitè ab Anatomicis fontanella & fons pulsatilis, Gallis la fontaine, Germanis das Blätgen dicta, à nativitate cranio contiguo clausa est, vel justô citiùs osse obducitur, illi aut gravissimos affectus capitis patiuntur, aut vitam vivunt perbrevem; ita etiam omnes adulti, qui suturas habent arctè coalitas, intensiores & crebriores dolores capitis sentiunt, ceu sectiones eorum testantur, qui propter defectum omnium vel quarundam suturarum cranii multos capitis dolores passi sunt, quia fuliginosus ichor in cranii ergastulo conclusus nec insensibiliter, nec per sudorem dissipatur. E contrariò qui benè transpirabiles suturas, aut loco illarum quædam foraminula in cranio, aut cranium tenue & porosum sortiti sunt, illi cephalæa, epilepsia, aliisque gravibus capitis affectibus minus affliguntur. Sic virum non adeò robustorum ossium novi,

 cui

cui post omnem cibum acidum totum caput, maximè in superiore parte plana statim sudore ita perfunditur, ut largè hinc inde defluat, & ita cerebrum cum pia & dura matre ab hostili acrimonia, quæ in multis individuis turget, salvatur: ex cujus sudoris incommoditate huic dicto viro emergit commodum, quod per totam ferè vitam doloribus capitis expers vivat. Hujus rei illustrem confirmationem exhibet *Hippocr. lib. de loc. in homine, sect. 4. p.m. 80.* scribens: Ὑγιεινότεροι δ' εἰσὶ τὴν κεφαλὴν, οἱ τὰς πλέονας ῥαφὰς ἔχοντες. *Sanioris sunt capitis, qui plures suturas habent.* Et *Galenus* ex nimis firma ligatura arctatis suturis, cohibitisque excrementis, tantam vidit obortam inflammationem, ut oculi ex orbitis eruperint.

[*Arnstadio Norimbergam missa d. XXV. Aug. 1692.*]

OBSERVATIO CCIV.
D. JOH. CHRISTIANI FROMMANNI.
Inflatio intestinorum.

VIr quidam honestæ conditionis, annorum supra quinquaginta paucorum natus, cùm ab octo ferè hebdomadibus lecto æger esset affixus, & duorum successivè Medicorum consilia implorasset, meam quoque præsentiam d. 24. Octobr. A. 1690. per Agnatam exorat. Invitus, fateor, eam commodare promisi, tum quòd Medici isti duo practici boni spe suâ, in malô domari nescio, essent frustrati, tum quia jam *tympanitide*, jam *colicâ flatulenta*, illum laborare fama jam ante auribus meis nunciârat, quorum affectuum prior hydrops periculosissimus audit, vix unquam sui curationem admittens, propterea à me medicamenta efficaciora, quàm isti præscripsissent, expectanda non esse, mecum collegi: petitum tamen ægro abnuere, quòd tum charitati Christianæ, tum vinculo affinitatis, nonnihil licet remotioris, esset contrarium, religio fuit. Promisi ergò, sed ea

ea cum conditione, præſentiam, ut *urinæ* ſeq. die ante mitteretur, quàm clinicum adirem. Iſtius autem parvâ quantitate miſſæ oculisque meis ſubmiſſæ *rubedo* inſignis & eodem modô cum quadam *pelluciditate* perſtans, gravitatem mali funeſti mox prodidit, quæ, ut animum adeundi modò non omnem abjicerem, effecit. Idem prognoſticum è *facie*, quæ, primô intuitu mihi ægrum viſitanti, opemque, quantum in me fuerit, Medicam ferre parato, Hippocratica videbatur, legebam: neque facies tantum, ſed & *totum corpus*, ſi loqui ita licet, erat Hippocraticum, excepta *infimâ illius regione*: partes ſiquidem reliquæ omnes extenuatæ ita erant, ut reverà Sceleton coriô opificis manum experto veſtitum videretur. Non enim tantum nares acutæ, oculi concavi, tempora collapſa, color totius faciei pallidus, quæ, vigente morborum acutorum tyrannide, oborta, inter notas faciei Hippocraticæ competentes, referunt Senis Hippocratis cultores, ſed & *claviculæ*, *brachia*, *manus*, *coſtæ cruraq;* carnoſo & nitido apparatu omni deſtituta, commiſerationem & admirationem intuentium provocabant. Spatium, quod pollicis & indicis mei extremitates conjunctæ circuli formâ fovent, humero, mihi ad menſurandum dato, digitisque iſtis ambientibus clauſo deprehendebatur majus. Major erat ægrotantis querela de interno *æſtu in abdomine*, præſertim circa *umbilicum*, quem externus & blandus *cutis calor* fallere videbatur, quàm inter varios de affectu ullo alio, ſeriem illorum conſtituente, puta vigilias, anorexiam, alvi inobedientiam, & virium jacturam. Rarus hic abdominis tumor (qui tum temporis, non ſemper) anodynus erat; frequentiores *flatus* in abdomine, ſeu ſub umbraculo theatrali latentes ac per vices tyrannidem exercentes & oculos & aures præſentium ſui raritate, ut curioſiores attentioresque adeſſent, invitabant. Non uno in loco fixi hærebant flatus, ſed *mobiles* tentoria viſum incurrentia multa ſtruebant. Primùm in dextô latere inteſtinum *colon* tumidum, epatis ampliſſimi in altum evidenter

denter sublati specie, imponebat; sub hoc aliud, datô interlineari signo, idque ad sensum minus prominebat. Sed ab alio quasi suppressum intestinum, & inde aliorum, minus tamen in utroque latere conspicuorum, quæ tenuia erant intestina, notabatur motus & tumor remissior. Superiori ventris inferioris parti manus imposita illam *intestini crassi* partem, convexasque & interstitiis ligamentosis divisas cellulas luculentè novit distinguere. Diutinus autem non fuit humoris quasi ex occulto sursum ebullientis, effervescentis & in flatus conversi aut convertendi improvisus & sensibilis in intestinis impetus, quo remisso, remittebat variantium figurarum spectaculum; nova autem & tumultuaria flatulentia reversa eadem exhibuit Schemata, id quod horæ quadrantis paulò amplioris spatio bis, his oculis meis, ipse vidi. Adstantium etiam auribus vacuis eodem tempore *sonos* inconditos, *murmura* & *borborygmos* flatus dabat intestinus, quorum extra paroxysmum veniens sonus clementiùs auditûs organum feriebat. His hactenus allatis, beneque eo tempore observatis & ad incudem rationis, pro Judiciô Medicô formandô, revocatis bivio me expositum sensi curationis vel negandæ vel aggrediendæ. Ipsam formidandus certæ mortis casus dissuadebat; ægri autem adstantiumque spem recuperandæ sanitatis tacitè, quamvis non sine contrarii metu foventium, instantia urgebat. Gravissimo tandem morbo *remedia*, si non multa, non tamen nulla præscribere, si non pretiosa, non tamen otiosa, opponere; si non hostiliter thrasticis, tamen civiliter mitioribus illum tractare, precibus convictus consultum duxi, præmissâ instituto hac protestatione, non esse in Medico semper, relevetur ut æger, quod interdum doctâ plus valeat arte malum, propterea Medicum, Consiliarii instar, fidem quidem, non autem eventum præstare, teneri; faustum eventum à Summi Numinis omnia dextrè dirigentis nutu, dependere. Quoddam ergò, idque *ambiguum*, ne serenitas conceptæ spei omnis rotundo & ingrato ingrati fati

nuncio

nuncio obſcuraretur, prognoſticum ægro, adſtantibus autem certum deſperatæ curationis ex certis ſignis hauſtum propalavi. Recipiendo autem ad materiam flatuum genitricem eam exturbare, quod qnidem neceſſitas imperabat, animus erat, ſed quo id fieret modo, dubius hærebam. *Purgantium* auxilio id effectui dare, ob metum ὀργασμȣ̃ ulterioris & excitandæ ſic flatuum exitum non invenientium agitationis furioſæ conſultum non duxi; *clyſteribus* autem eam provocare, præcedentia, quod fruſtra fuiſſent applicita, enemata deterruerunt, quanquam ſi unum & idem remedium ſemel & iterum Medici induſtriam eluſit, non tamen propterea ſe fruſtratum & à ſpe omnimoda ſemper dejectum iri, probe mihi conſtiterit. Animum nihilominus ad alium converti *ſcopum*, nimirum materiam dictam, quæ craſſitie & viſciditate ſua obſtructioni variarum viarum occaſionem ſubminiſtrare ſolet, diſſolvere, atque, ut diſſoluta & præparata ad vias vel urinarias vel alvinas præceps daretur, curare, neglecto multo longitudine ſuperbientium receptarum apparatu. Præſcripſi itaque hunc ore ſumendum pulverem: ℞. *arcan. dupl.* ocul. 69. præp. tartari vitriol. an. ℨj. M. F. P. dividendus in partes æquales ſex, totidem diebus manè in brodiô carnis cui radices ononid. petroſelin. & glycyrrh. cum cumino eſſent incoctæ, ſumendas: abdomini autem flatuum diſcutiendorum ergò extra Cataplaſma hoc: ℞. ſtercoris ovilli præter propter ℔j. pulv. carvi & ſulphuris an. ℥iij. in aqua & vino commiſta coquantur, & intra lintea duplicata calore debito prædita imponantur, & ſub integumentis, ne iſtius calor juſtò citiùs elabatur, ſollicitè ſerventur: caloris autem jactura, ut novô decocti calentis calore compenſaretur, juſſi. Verùm intentionem effectus contrarius, quem mirabar, excepit. Pulveris enim illius uſus non quidem fluxum, *laxitatem* tamen *alvi* peperit, occluſam hactenus alvi portam reſerando, excrementaque exturbando, primô quidem triduo, plura quàm præcedentibus ſeptimanis & diebus fuerant excluſa, non ſeroſa,

ſed nonnihil ſpiſſa, liquida, eaque flava, viſcoſa, de pituitæ viſcoſæ præſentia teſtantia, qualia ſectio poſt mortem in inteſtinis obvia exhibuit, quibus motùs, ex me per famulam, an pulveris ingredientibus vera *purgantia* eſſent ſociata, quæſivit æger. Reſponſioni negativè datæ is acquieſcens pulveris ejusdem uſum ad nutum meum continuare non dubitavit, maximè ideò, quia inde evidentem & doloris ferè omnimodam, & tumoris aliquam remiſſionem ſenſit tantâ, quam inde conceperat, cum reconvaleſcentiæ ulterioris ſpe, ut ſibi de primis his curationis feliciori ſidere magis ſperandæ gradibus gratulatus apud domeſticos Archiatro cœleſti & mihi, tum abſenti tum præſenti, gratias, non ſine mente, quæ ſana ſemper manſit, illi devotiſſimas, mihi magnas egerit. Verùm tantus nihilominus latentis mali fuit furor, ut eidem reſiſtendo vires tandem fuerint impares, ſenſimque imminutæ ita, ut die curationis quinto, & quidem horâ tertiâ matutinâ, extremum inſultus hoſtilis æger paſſus plures in mortalium cœtu natales celebrare deſierit, ad plures & eos, qui ſecula beata in cœlis æternùm celebrant, abeundo. *Corpus exanime* cultro *anatomico* ſubmittendi copiâ à meridie mihi ad hoc negotium prompto & interiorum curioſo datâ acceſſi, & primo intuitu ventrem jam ſeipſo tumidiorem, quàm ante extremum vitæ articulum fuerat, deprehendi. *Abdominis* ſic tumentis ſplendor apparens manum, ut exiguum ferri acumine *foramen* explorandi gratia in latere procurarem, primùm invitavit, ex quo *ſtrepitus* brevis & levis in auram ſolus, fœtore naribus moleſto nullo prorupit, auribus autem percipiendus; ex eo verò ſubſidentiæ in abdomine ſaltem levioris ſpecies oculis cernenda obveniebat. Manus mea inquirere pergens ſola abdomen, factâ inibi crucis in formam novaculâ aperturâ reſeravit, ſed mox *inteſtina* turgida & *flatibus* onuſta impetu quodam prodeuntia & aſſurgentia viam, quam legere iſtis fuerat datum, primùm ampliare conando, conatum reſerandi ipſamet promotum ire videbantur; ſed tum

nec

nec flatus nec aquam extra intestina *in abdominis cavo* vagari animadvertebatur. Chirurgus Henricus Justus Braun Magister cum suô discipulô labori meo superveniens, sociamque in extrahendis & perscrutandis visceribus operam conferens, non unam *intestini* partem, sed turgida & flatu sufflata, *modò non omnia*, mecum vidit. *Rubedo* in locis, quorum multa fermè in omnibus intestinis, erant, gradibus intensionis ratione varians, *inflammationis* & *gangrænosæ dispositionis* præsentis index erat certissimus, nec non causæ sitis clamosæ, quæ præcedentibus diebus nuper ante meum adventum orta, potulenta ægroto sæpe imperârat. *Putredinosa* erat *intestinorum* textura, quæ propterea levissimum cultri attactum minimè patiebantur, quæque læsæ parti proxima mox evomebant *excrementa*. Ista non indurata, nisi in Duodeni ventriculo vicinâ parte, eaque pauca, coloris obscuri, & quasi sicca. In reliquis autem viscosa crassitie quadam & flavedine insigni prædita, per omnem intestinorum compagem erant conspicua. *Flatus crassi* subsistere, nec per foramen cultrô factum successiva unius post aliud per istud migratio notabatur, sed solus, qui aperto loco erat vicinus, occurrebat, reliquis suam quasi possessionem obstinatè tuentibus, turbationemque sui renuentibus, quasi, quod essent viscosis excrementis incrustata & sic firmata, ad collapsum inepta, sufflaminantibus sine dubio expansionibus quæ intestinorum gyros modò non passim constringentes remoram euntibus flatibus injiciunt. *Ventriculus* parvus in locum, flatuum in intestinis præsentium impetu, parvum & angustum detrusus latebat, omentum autem nullibi. *Mesenterium* potissimum circa Duodenum erat corruptum, quod Chirurgus manu prehensum, digitis explicans, es ist vermodert/ non ineptè dixit. *Hepar* coloris satis genuini debitæque magnitudinis lobis destitutum, *vesiculam velleam* ferè marcidam fovebat; *Lien* autem parvus ovi gallinacei longitudinem non excedens non parvam intuentibus nobis admirationem peperit. *Pulmonum* exter-

nus color ad albedinem vergens punctulis nigris erat variatus. Viſcera reliqua, *Cor, Ventriculus, Renes* &c. quod reprehenſionem ob peregrinæ conſtitutionis iniquitatem mereri poſſet, offerebant nihil. Ita Tragœdiæ hujus autores *flatus* in inteſtinis, quæ theatrum dederunt, fuiſſe evidens eſt. Unum adhuc, quod non priores Medicos, ſed me, vel ex injuſto patientis pudore, vel ejus oblivione latuit, ne Lectorem lateat, ſubjungo. *Hernioſum* ægrum fuiſſe, tum demum in ſectionis actu oculorum manuumque fidei patuit: non tamen malignum fuiſſe malum, & viſui & manibus inteſtinum captivitate facilè liberantibus, quod nec reſiſtentiæ juſtò longiori, nec turgeſcentiæ juſtò majori locum dediſſet, conſtabat.

SCHOLIA.

Ratio *inſcriptionis*, quam obſervatio præfert, ex dictis jam patet. *Inflatio* fuit *inteſtinorum*, *non Tympanitis, non Colica flatulenta*, quorum affectuum ſpecies cauſarium corpus nonnullis exprimere videbatur. Morbi ſanè multi identitatis rationem ad invicem ſæpè in principiô ante exhibent, quàm vel partem ſui incrementi, vel faciem plenam ſiſtunt, quæ ratio nonnunquam ſub promiſcuâ acceptione confuſionem peperit. *Tympanites, Aſcites* & *Inflatio inteſtinorum* initio & paulò poſt, ſignis nondum ſatis maturis exiſtentibus, inter prodeundum ſub eodem vexillo venire cùm videantur, prægmatura eaque diverſa judicia provocant; quam diverſitatem, ſi in Practicorum monumentis occurrit, miretur nemo. Germanorum Æſculapius D. Sennertus ipſe *lib. 3. Pr. Med. Part. I. Sect. 2. cap. 4.* ingenuè fatetur, Flatus & Aquam ita interdum miſceri, ut, utrum ad *Aſciten*, an verò *Tympaniten* ſit referendus, ambigere quis poſſit: Adeò expertâ mente manuque ſcripſit Hippocrates *lib. 6. Epid. ſ. 8. t. 80. Bonus Medicis ſimilitudines errores parere ac difficultates.* Quâ de ſimilitudine, Morborum nimirum, peculiarem & elegantem Diſputationem

nem Excell. Dn. D. Wedelius Anno 1689. Jenæ edidit. *Colica* equidem *flatulenta* affectus hic præsens salutari potest, non tamen in *speciali acceptione*, quæ solius coli tormina signat, sed in *generali*, quatenus quemvis infimi ventris dolorem notat insignem, qui, non in intestini coli solum, sed & in reliquorum intestinorum regionibus observabilis venit, siquidem reliquorum etiam intestinorum structuram omni dolore destitutam & salvam mansisse, causarum multitudinem, ipsarumque circumstantiarum in Titio natatarum apparatum, & in hoc Herniam scrotalem, evolventibus, non venit verisimile. *Colicam* in *humorosam*, *flatulentam* & *stercorariam* dividere quibusdam placet, sub humorosa *biliosam* & *pituitosam* intelligentes, *scorbuticum* tamen characterem, si non in omnibus, in plurimis tamen subjectis & causis simpliciter non excludentes. Flatus quidem præcipuè Oeconomiam Titii nostri intestinalem turbasse, sed & bilem, pituitam, stercora imò succum etiam pancreaticum proprio fonte scaturientem symbolum contulisse privata partium ibidem ratio & constructio confirmat. Evolvamus porrò, ut dictis majorem lucem conciliemus, aliorum monumenta. Helmontius *Tr. de Hydrop. ignot. §. 43. Tympaniam* ab *Hydrope* differre asserit: gigni enim flatus in intestino à localis Archei indispositione & proprio alimento membranarum in flatum verso. Francisc. Joeli Practico Celeberrimo *lib. 5. Pr. Sect. 1.* Tympanites est ventosus hydrops, aut aqua intercutanea, in qua intestina ex collecto nebuloso aëre aut flatibus repleto distenduntur. Felix Platerus *tom. 3. Prax. p. m. 282.* tres *Tympanitis* constituit species, quarum *primam* à flatu in intestinis solum consistente, *alteram* à flatu & aquâ in abdominis cavo coacervatis, *tertiam* à solo flatu ibidem incluso enasci ait. Sylvius *lib. 1. Prax. Med. c. 14. §. 26. Tympaniten* flatibus nunc in ipsorum intestinorum cavitate permanentibus ac conclusis, nunc extra eadem quoque in abdominis cavum penetrantibus ibidemque peritonæum expandentibus, ortum suum debere scribit. Jonstonus

nus *Id. Medic. lib. 3. act. 5.* Tympaniten quidem describit, quod sit abdominis ex multo flatu in illius capacitate concluso distensio, sed in loci designatione eum nec in ventriculo esse, quia per ructus ejiceretur, nec in intestinis, quia per alvum excluderetur, sed inter mesenterii & intestinorum tunicas plerumque generari ait. Verùm an plerumque intra an verò extra istorum tunicas in abdominis cavo flatus, sicut in Ascite aqua reperiantur, ulteriori experientiæ, si consulenda datur, relinquitur. D. Dolæus *Encyclop. lib. 3. cap. 9. §. 3.* *Tympaniten* raro quidem solitariam esse, sed ordinario *Asciten* habere comitem dicit, à flatibus tamen in intestinis inclusis eam oriri statuit. Paulus de Sorbait *Med. Pr. lib. 1. tr. 1. cap. 60.* causam Tympanitis materialem vel in ventriculô, vel in intestinis eorumque membranis contineri scribit. Plurium monumenta evolvere supersedeo. Hæc omnia Vir de Republ. Medicâ meritissimus Dn. D. Sebizius doctâ manu feliciter extricat *Specul. Medic. Pract. tom. 1. Part. 4. Sect. 4. cap. 18.* scribens, Hippocratem hanc Hydropis speciem (*Tympaniten*) ὕδρωπα ξηρὸν, *siccum Hydropem Sect. 4. aph. 11.* appellare, ut ab *Ascite* distinguatur, non quòd nulla in ea sit aqua, (sic enim Hydrops vocari non posset) sed quod plus in *Tympanite* flatuum sit, quàm aquæ, quamvis & in *Ascite* plurimum quandoque flatuum observetur; flatus autem ab aquæ copia, longè superantur. Et paulò post: Notandum Practicos observasse, flatus non semper in abdominis capacitate fuisse inclusos, sed etiam in intestinis. Verùm affectus iste *Tympanias* non est, sed *intestinorum inflatio*, ἐμπνευμάτωσις à Græcis dicta. In Titio autem nostrô dissectio ostendebat, nihil apertô abdomine erupisse flatuum, nec ventrem subsidisse, sed intestina omnia, exceptâ superiori Duodeni parte, flatibus gravida mirumque in modum distenta fuisse, ut sectione factâ cum impetu quodam prosilierint. Flatus autem ille levis & brevis, quem primum in sectionis actu laborem adacto leviter per abdomen cultri acumine elicuisse diximus, contradictionis

nos

nos arguere nequit: cur enim defunctorum quorundam abdomina poſt aliquod tempus à flatu in molem attollantur, & quaſi tympaniticè intumeſcant, vide ſis in fine, qui Decur. 2. Ann. obſervationem noſtram, quæ ibi centeſima ſexageſima octava eſt, terminat.

Humorum & hinc Flatuum ortorum cognitioni & doctrinæ facem ingentem accenſam & prælucentem in venerandi Medicinæ Antiſtitis, Hippocratis librô de priſcâ ſeu veteri Medicinâ habemus, quam tamen Galenica & Peripatetica, Arabumque Schola deinceps quatuor primarum qualitatum mole modò non extinxit; eademque mutua interpretum ſubſcriptione extincta manſiſſet, niſi ſuperiori ſeculô Paracelſiſtæ & hoc noſtro Helmontiani rationis & experientiæ auræ motu eandem redivivam dediſſent. Quare ortâ in Microcoſmo à flatibus tempeſtate præſentis ſeculi Medici feliciori jam ſidere navigant, magis magisque Chimiæ præſertim ſubſidio edocti Flatuum eſſentiam, materiam, cauſam efficientem, locum, differentiam & dolorum ſymptomatumque inde ortorum varietatem. Hippocrati equidem flatus aër eſt, quod his aſſerit: *Spiritus quidem* (πνεύματα) *qui in corporibus inſunt, flatus* (φῦσαι) *nominantur, qui verò extra corpora, aër:* id quod tamen comparativè reſpectu humorum & fluidorum, quæ non in auram abeuntem, ſed manibus & oculis obviam habent conſiſtentiam, flatus autem emiſſi & diſperſi ob levitatem motus ad motum aëris ſui præſentiam oculis ſubtrahunt. *Humidum* quidem qua tale *ſimplex*, in motum agitatum, expanſum, & rarefactum, inque minutiſſimas evolutum particulas mites gignit vapores, qui impetuosè, niſi heterogeneis particulis, ſeu multis illum augentibus, ſeu activis eundem ad motum incitantibus imprægnetur, & comprimatur, vix movetur. *Aër* ratione *eſſentiæ* & in ſe ſpectatus, omnis in ſuâ indifferentiâ qualitatis activæ expers eſt, nec flatibus, niſi ſubjectivè, inſervit: at ratione *exiſtentiæ* conſideratus aër, cum flatu, & hic cum illo conferri poteſt. Sic &

Flatum

Flatum naturalem extra nos genitum, aërem, qui in nobis generatur, repræsentare Glissonius *Tr. de Ventric. & Intest. pag. 528.* operosè demonstrat. Fienus quoque *Tractatus sui cap. 2.* de Analogia Flatus cum vento agit. Qui terram & mortales in ea degentes circumstat aër, quemque spiramus, ex particulis aëreis, ætheriis & igneis est compositus, quibus porrò accedunt particulæ aqueæ, oleosæ, salis aliorumque corporum resolutorum, uti Dn. D. Reyherus Prof. Kiliæ celeberrimus in eleganti *Dissert. de Aëre* præclarè innuit. Inde aëris & ventorum varietatem legunt Philosophi Physici. Idem de Microcosmi aêre internô & flatibus sentiunt Philosophi Medici. Quò nimirum minor est heterogeneitas particularum aëris in Microcosmô latitantis, eò lenior ibi surgit aura: quò major illa per fermentationem vitiosam vitiosis ex humoribus orta, eò crassior evadit, flatus nomine veniens, turbines & præsteres ibi excitans; quos flatus, quòd neque ad vapores, neque ad exhalationes referri queant, ad tertiam classem hujusmodi entium, sive ad Gas sylvestria, seu Spiritus incoërcibiles revocat cum Helmontio D. Etmüllerus *Instit. Medic. Patholog. cap. 3. thes. ult.* Accedemus propius ad Subjectum nostrum, Titium, quæque Historiæ præsenti applicatione digna censebimus, applicabimus, generalia suis sedibus relinquentes. Præsens & commoda fuit Flatuum generationi & collectioni *sedes, materia* insuper apta, atque *efficiens* genuina.

I. Commune quidem & primarium *flatuum diversorium Ventriculus & intestina* sunt. Verùm in hoc nostro Ventriculus ab iis fuit immunis, causâ sive efficiente, sive materiali, sive utrâque crebriorum vomituum insultibus sine dubio exclusâ, partimque sursum per superius, partim deorsum per inferius orificium ad intestina, præcipuè colon, depulsa. Putandum autem non est, ita uni colo inhærescere flatus, ut non in cætera quoque intestina exspatientur: imò verò cùm effervescendi occasio duntaxat in tenuibus sit, necesse est ex illis

illis lentè in Coli ſpatia prorepant, & ob valvuloſos cellulatosque tunicarum proceſſus, tum etiam ſegniorem motum periſtalticum diutius ibi hæreant; tandem quoque ab accreſcente cum tempore lymphæ fermento ad novam & tumultuariam flatulentiam diſponantur, uti D. Pechlinus *lib. 1. obſerv. Medico-Phyſic. 57.* ſub inſcriptione, *Flatuum mirificos eſſe luſus*, diſſerit, illudque argumentum more ſuo ingeniosè & eleganter tractat. Propterea inter rara referendum eſt exemplum pueruli illius ſemeſtris apud Petrejum *diſſert. harmon. 19.* cujus ventrem in ſtupendam cum graviſſimis & continuis torminibus magnitudinem à flatibus ſolùm in Colo obviis, diſtentum, reliqua autem inteſtina cum Ventriculo iisdem deſtituta fuiſſe, memorat: quanquam ſuperiori ſeculo Fernelius *lib. 6. Pathol. cap. 10.* in non paucis, flatus qui cohibere conſueverant, colon dilatum brachii amplitudinem æquante, ſectionis beneficio, adnotârit. Rariorum tamen ordini eam obſervationem, quam Collegio Nat. Curioſ. *Decur. 2. Ann. 6.* Dn. D. Joh. Petr. Albrecht communicavit, extantem ibi ſub *Num. XI. pag. 34.* de cujusdam hydropem utricularem etiam poſt fata mentientis, Anatome, jungere non dubitamus. Factô in hoc ſcrutiniô Anatomico deprehendit is globum flatulentum, ſuperiorem abdominis regionem adimplentem, qui fuit inteſtini *Coli* quædam portio tam intensè dilatata, quaſi flatuum iſta ſola refugium fuiſſet omnium. Hiſtoriam noſtræ affinem prælaudatus Dn. D. Pechlinus recitat de Virgine annosâ, variis morborum tædiis exercitâ, cui duabus plerumque horis poſt cibos inteſtina craſſa, tam lateralia, quàm illa hypochondriis ſubjecta à flatulento ſpiritu tumeſcere cœperunt; ut impoſita manus illam inteſtini à cæteris partem, convexasque & interſtitiis ligamentoſis cellulas luculentè diſtinguere poſſet, ſubſidente rurſum poſt trium horarum intervallum illo tumore & complanatô ventre. Incerta fuerunt in Hiſtoriâ noſtrâ temporum intervalla, quæ tamen ſemper & viſui & tactui locorum varietatem cum vagabundorum & fermentantium in locis illis abditis flatuum mo-

motum haud obscurè referebant. Hæc ille. An intestini cœci aliquæ hìc quoque fuerint partes, quod in subjectô nostrô non omninò obstructum deprehendimus, asserere non ausim. Diverticulum illud halituum & flatuum, imò & fecum per ileum pergentium esse, si collecta forsan in Colo dura & exsiccata excrementa subsistant, quæ sententia est Dn. D. Simon. Paulli *Quadripartit. Botanic. pag. 84.* assensum difficulter impetrat, cùm spatium ibi sit improportionatum, quod pluribus Excell. D. Wedelius *Physiol. Reform. cap. 9. pag. 265.* evolvit: quanquam idem Patholog. *Medic. Dogmat. Sect. 2. cap. 3. pag. 206.* ex innato & felice conciliandi studio pollicem Viri ejusdem suaviter premat.

II. *Materiam* generationi Flatuum aptam αὐτοψία cum ratione in hoc nostro subjectô exhibuit, nimirum *Bilem*, *succum pancreaticum*, (qui duo liquores circa duodeni & jejuni confinia promanant) *lympham* ex glandularum intestinalium tubulis scaturientem, *chyliq; serum*, pituitæ propaginem. Omnia & singula hæc in statu naturali benè, in præternaturali malè audiunt, miram, in præternaturalis, præsertim fermentationis, negotio, ludentes fabulam. *Bilis* sui in subjecti nostri præsentiam, colore eminente flavo, quo tincta fuerunt excrementa, extra Duodenum obvia omnia testata est; vesica fellea marcore suo multum bilis in intestina etiam præter eam, quæ per superiora ante hæc tempora fuerat rejecta, detrusum fuisse & inibi captivum mansisse, conjiciendi dedit ansam: ista verò cum succô pancreaticô concurrens crebris fermentationis præternaturalis actibus majorem & acrimoniam & crassitiem à sero pituitoso acquirere potuit: marcoris autem istius causa fuit negatus per morbi vehementiam & hinc ortam inediam, pro uberiori alimenti, remotè cibi, proximè sanguinis ad hepar, affluxus. *Fermentativa* est *Bilis*, quia heterogeneis constat particulis. Talia autem ad fermentescendum sunt apta, ut habet Willisius *diatrib. de Ferment. cap. 1.* Cùm enim in omni fermentatione adsit luctamen quoddam, necessariò diversarum rerum id erit actio: quomodo enim bellum inveni-

veniretur in re unicâ & simplicissimâ? bene infert *Kergerus l.c.cap.11. Partes bilem componentes* si quis exquirat, non dubitat Fr. de le Boe Sylvius *in Disput. Medic. 6. §.39.* asserere, constare ipsam multô sale lixiviosô, paucâ aquâ diluto, concurrente ac intimè ipsis admisto & oleo & spiritu volatili quantitate mediocri. Idem *lib. 1. Prax. cap. 46. §.24.* hoc notat: *Quisquis bilem examinaverit, & tam cum acidis liquoribus, quàm cum salibus lixivis quibuscunq; confuderit, facilè capiet, bilem concurrere ad excitandam effervescentiam ratione salis lixivi, sed multis modis in ipsa multum temperati.* Eadem Bilis in corpore aliàs cacochymiæ obnoxiô facilè degenerat, suique qualitatem corruptivam peregrinantibus per intestina humoribus imprimit, & quia plurimis pollet particulis activis elasticam vim obtinentibus, facilè & fermentatur & fermentat, fermentativum motum volatilibus & urentibus suis particulis obviis humoribus conciliando; id quod etiam in Titio evenisse nobis persuasum manet.

Succus in intestino alter *Pancreaticus*, uti amicè cum bile conspirando, ejus frænum, quod sulphur est, sustinendo, aciditatemque, si quam habet, in suavi complexu deponendo, ut status corporis naturalis conservetur, cooperatur: ita degener, id est, acidus, acerbus, acris, austerus factus, biliquе acrimonia æstuque pollenti junctus, nocivam corpori procurat effervescentiam, aut inter se mutuò, aut etiam cum chylo, inprimis si hic nimis acidus, nec ritè volatisatus fuerit, ut in hypochondriacis contingit, eam inducendo. Imò ex vitiosâ ista effervescentiâ (verba sunt D. Ettmülleri in *Annotat. Pract. ad Instit. suas Medic. Physiol. pag. 82.*) orti flatus, rugitus, murmura, ructus, borborigmos & similia quam plurima abdominis vitia & symptomata inducunt; qualia v. g. in hypochondriacis, item in Paroxysmis febrium intermittentium, item in Diarrhoeis sunt obviæ, &c. *Pituita* egregiè symbolizat. Mucus enim, quo intestina oblinuntur, quid nisi serum est coagulatum, quod chyli serum in intestina influens auget? Hoc à dictis jam humoribus vitiosis in statum elasti-

cum & resolutionis deductum, factiosissimum flatuum gignit proventum. Si *Pituita* viscidior, inquit Bernh. Swalve *in lib. quem inscripsit Pancreas Pancrene, pag. 130.* debellari ab aliis nesciat, horribilem *Flatuum* omnigeno dolore distendentium proventum scias: ac prout mansit inflicta vel *Bilis* vel *Succi Pancreatici* acrimonia, ita hanc sursum ac deorsum excretam non sine tormine videas. Alias immanens se substernit in causas plurimorum affectuum Colicorum, Hypochondriacorum, similiumve. Et *pag. 207.* Debentur *Flatibus* tot rugitus, murmillantesque sonitus, borborygmi, Clydones & fluctuationes; debentur tot dolores tensivi, punctorii, tot ructus & crepitus. Agnoscunt autem prodigiosi *Flatus* matrem, viscosam *pituitam* à *bile* acriore cum *Succo Pancreatico* colluctantem obsessa. Causarium Titii nostri corpus *Pancreatico Succo* cum *Pituitâ*, quæ nunquam in sanis & ægris deficit, abundasse, non ex flatuum solummodò præsentia, sed & ex corrupta Mesenterii parte ad Duodenum porrecta, das daselbst vermodert war / quod relatio Historica indicavit, legimus: insuper ater excrementorum in Duodeno contentorum color & ad siccitatem vergens eorundem consistentia à bile non tantùm sed & à Succi pancreatici ponticâ & acerbâ qualitate orta in hanc sententiam nos trahit. Si Medicorum judicio Pancreatici Succi aciditas in causticam nonnunquam degenerat, quis aliam in Historiâ nostrâ particularis illius in Mesenteriô corruptionis causam, quàm prænominatum succum accusabit? præsertim si obscuri & nigricantis coloris autorem eundem istum esse recoluerit.

III. *Causa efficiens flatuum* eadem hic fuit, quæ sanitatis tempore coctionis debitè peractæ, *Spiritus* nimirum sive *Archeus* proprius, sed jam aberrans. Multi *calorem* modò intensum, modò remissum & languidum, item frigus accusant. Verùm neque *calor*, neque *frigus* tanquam causa flatuum primaria agnosci potest, siquidem tantum abest, ut actuale & qua tale frigus excitet, ut potius eorundem materiam constringat, & resolutioni ineptam reddat. *Calor* quidem *fla-*

tuum

tuum causa, non tamen primaria, sed *adjuvans* est, qui solo Archei dominio materiam resolutioni aptam, humidum nimirum rarefacere conatur, quod si bene & plenè hoc perficit, naturalis & *fortis* dicitur: si verò in agendo ob fractam potentiam in commodum corporis non, ut debébat, actionem exercere potest, *debilis* est & dicitur, imò eodem nomine etiam efferatus in febribus calor venit, quia à rectitudine in agendo deviat. *Debilitari à frigore* externo internum calorem & propter hunc, Archeum ipsum, ipse ego exemplo meo didici. Hilperhusam enim vestibus bene munitus iter aliquando Eques faciens ventum in via Borealem impetu & frigore mihi adversum experior, omnes vestimentorum aditus & rimas penetrantem. Ructuum, Borborygmorum & murmurantium ex improviso surgentium in abdomine meo flatuum cum doloribus percipio sonos. His Aquæ vitæ, quam in fundâ minore parvo vitro inclusam mecum portabam, haustum oppono: & ecce! protinus silentium haustus imperavit, ex quo felicem flatuum à debitâ caloris viscerum confortatione discussionem & dolorum remissionem collegi. Quærenti: quorsum ergo tenderunt isti in intestinis oberrantes flatus? quam viam legerunt? Dico, aqueum in seri intestinis inhærentis à debili calore resolutum flatus constituisse non crassos, sed tenues, quos calor à medicamentô confortatus per poros membranarum intestinalium profligando discussit. Poris membranas istas esse præditas earum perspicuitas, raritas, & ut dilatari patiantur, facilitas docet: absque istis enim si esset, neque dilatari neque constringi possent membranæ, ut propterea neque densitas aliàs intestinis attributa obstet, cùm & denso & raro poros inesse Philosophantium chorus affirmet.

Calorem equidem ad Flatuum in Titio ortum concurrisse asserenti non repugnabo, modo eundem solum omnem paginam hic absolvisse, & eminentiorem causam præter calorem adfuisse largiatur, fermentationem nimirum non tantum ad intestina tendentium, sed & commorantium ibi hu-

 mo-

morum præternaturalem, quæ etiam massam sanguineam in tumultum egerit. *Fermentationem* in cavis Titii visceribus regnasse, temporaria & visibilis, intestinorum, præcipuè Coli turgescentia in Historiâ notata, prodidit: siquidem nulla fit fermentatio sine expansione & turgescentiâ, Kergero *de Fermentat. Sect. 1. cap. 9. & Sect. 3. cap. 3.* ita differente. Humidum enim illud aqueum, quod flatibus inest, resolutioni in fermentationis negotio subjectum aëris crassi naturam induit: aëri autem cùm recentiorum, ritè philosophantium calculo, competat attenuatio & dilatatio, compressio & agitatio, & quidem secundùm gradus varios varia, idem pro diversitate caloris in corpore humano, jam excedentis, jam remittentis, sive interni, sive externi evenire, & sub tegmine communi schemata in intestinis ob ebullientium flatuum varietatem, varia figurari rationi congruum manet: sicuti in thermoscopiis aërem constringendo se & minorem locum occupando, aquam sursùm metu vacui rapere, & extendendo se eandem dimittere oculis patet. Caloris autem jam exuperantis, jam deficientis vicissitudines in corpore variis morborum tædiis, præcipuè particularibus vasorum obstructionibus exercito, superiorum influxu tacitè nonnunquam concurrente, facilè oboriri, mihi persuadeo. Quæ autem de *Flatuum* à *calore debili* ortu diximus, habito ad subjectum Historiæ nostræ respectu proposuimus, propterea *nec absolutè* intellecta volumus, quasi flatus semper sint effectus & proles caloris debilis: hoc enim authoritatibus & experientiæ omninò refragari, Excell. Dn. D. Bruno *in notis ad Jessen. de Sangu. V. S. dimisso pag. 195.* probat: neque absolutè de causâ affectûs, quo Titius laboravit, nimirum fermentationis & inde ortorum flatuum procatharticâ loquimur, quæ in genere spectata ex indole sua causam antecedentem in corpore movet, & ut causæ proximæ naturam induat, occasionem præbet: ea cùm *Ira* fuerit, ejus non in omni flatuum productione præsentiam requiri, ultrò patet.

Inter summè nociva pathemata *Ira* primum tenet locum, quæ juxta Zenonis apud Plutarchum *de ira conducenda* τῶν

παθῶν

παθῶν παντπεριμία audit, qua, quod vehementiùs humores cieat, nihil est, datô præsertim ex improvisô jam ante turbatæ menti objectô, ignominiæ & damni specie ingrato, id quod sibi contigisse, indeque abdominis tumorem successivè increscentem, morborumque, quorum fatalitatem præsensit, seriem manasse Titii querela fuit crebra. Quanta autem excandescentia in commovendis humoribus vis sit & efficacia, aliquot exemplis ex irâ mortuorum confirmatum apud Camerarium *memorabil. Medic. cent. 10. §. 52.* legas, & ex mirô hoc, quod Dn. D. Libavius *de cruent. cadav. pag. 302.* de quodam arthritico, quem novit, adducit, qui, cùm egredi non valeret, nec crura movere, concitatus tamen irâ crura extendit, & ad offendentem uxorem per medium solus cubiculum percurrit. *Ira speciatim stimulat & fermentat bilem, inq; gas elasticum citat, inde promptissimè in aliis epilepsia, in fœminis affectus hysterici & spasmodici, in aliis diarrhœæ, febres, phthisis, vomitus &c. oriuntur.* Ita Dn. D. Wedelius *loc. cit. Patholog. p. 318.* Conferantur, si placet, Historiæ nostræ gratia, quæ de Fermento naturali, non naturali & præternaturali intestinorum idem in *Propempt. inaug. Ann 84. edito*, verba fecit. Tortores itaque Titius habuit intestinos Flatus variis modis eum excruciantes; siti præsertim, doloribus & caloribus internis, necdevomitu, alvi obstructione, cordis anxietate, de ventriculi obangustiam, cibi etiam desiderati nihil vel parum admittentis, indignatione. Inflammationis & Gangrænosæ dispositionis funesti mali vestigia passim exhibuerunt intestina, iliacis doloribus non minus ac colicis laborantibus non rara. sicut & D.D. Pechlinus *loc. cit.* vix quenquam ex ejusmodi dolore (iliaco) occubuisse advertit, cui non simul inflammatio intestinorum, stagnante nimirum ob tensionem in capillaribus sanguine, contigerit. Causarum hactenus enarratarum in Ægri nostri corpore varietas dolorum, non uni, sed variis, idem fuisse subjectum speciebus, nemo non potest intelligere; *Speciales Dolorum* differentias, quas index Sylvii Praxi adjectus & D. Etmüllerus in Praxi sua, sub denario numero

mero

mero sistunt, subjecto nostro applicare supersedemus. *Lienem* præterire nolumus. Solito in humanô genere minor cum Titii lien fuerit, officia hunc debita non ad leges naturæ perfectè exercere, neque sanguinem plusquam perfectum reddere potuisse, vel ex hoc satis inclaruit, quod ad genium Melancholicorum suo sensu, qui singularis ferè semper, & obstinatus sæpe fuit, aliorum monitis sanis rarò locum concedens, abundaverit. Agilitas tamen corporis in sanitatis statu satis carnosi & habilis, ex crebrô in provinciam ad prædium suum excursu, nullâ lienis culpâ impedito, fuit observata. Colicis quidem doloribus, sine dubio etiam iliacis, eodem in statu nonnunquam fuisse correptum, domestici retulerunt, quibus tamen specifico quodam sibi familiari remedio medelam attulerit. Ex *Urinâ rubicundâ* cum quadam pelluciditate mihi ante accessum missâ prognosticum malum me formasse Historia refert. Causam hic expono. Colorem enim istum deberi Sali & Sulphuri plus solito in massâ sanguineâ adustis seroque largiùs incoctis intellexi, ipsaque viscera de tono suo dejecta, ex hoc & signorum aliorum contextu amplo, non meâ solum, sed & aliorum experientia fretus, prædixi. Succurrit eo tempore, quæ Dn. D. Wedelius Differt. Medic. *de Urinar. signif. cap.* 5. annotavit. *In hydropicis*, ait, *quando viscera jam sic satis sunt de tonô suo dejecta & à lixiviosô serô corrupta, vel scirrhosa quoque, solent præbere urinas rubras crassas, ubi magis conveniunt nitrosa, arcanum duplicatum Mynsichti & alia temperata; rarò tamen tunc evadunt, unde si hydropicus urinam albam offerat, melior spes erit concipienda. Rubra verò & pauca in hydropicis pessima est.* Hoc Viri Experientissimi monito, quasi tacitè impulsus præscripsi Clinico arcanum duplicatum duobus aliis, quorum absorbens unum, alterum stimulans fuit, junctum, quod variè per sudores, sedes, & interdum etiam somnum facere Mynsichtus, tradit: D. Ettmüllerus *Chimiæ ration. & experim. lib. 1. c. 9.* ut optimum in affectibus chronicis, in febribus intermittentibus & scorbuto, item ut egregium stomachicum commendat.

Præscripsi autem manu dubiâ, certum ex eo post tanta pertinacis obstructionis tædia beneficium non exspectans, nec successum ullum; quem nihilominus nitrosa medicamenti vis promovit, fluxilem in intestinis reddendo amurcam, & hac ratione tum ad excretionem faciliorem materiam disponendo, tum intestina ad excernendum stimulando. Effectus hic laudabilis quidem, sed serò ortus, longioris vitæ beneficium procurare nescivit, medentem tamen hoc docuit, non depravatum fuisse in Titio intestinalium fibrarum motum Iliacæ passionis in sensu rigido (aliis alio) nomine venientem, quæ cum molestissima fecum per vomitum fit rejectione. Tali enim fibrarum statu semel p. n. orto, in ordinem priorem redigi, &, ut memores excretionis per inferiora rursus fiant, vix eædem compelli queunt. Maturior vitæ quàm voti finis, causarum ignaris adest. Herniâ, qua Clinicum nostrum laborâsse αὐτοψία docuit, iliacam passionem inferri potuisse, experientiæ equidem suffragio constat: verùm cùm facilis intestinorum è sede indecente fuerit post fata retractio, & excrementorum datô prædictô remediô exclusio, infarctum eorundem leviorem fibras ad inversum motum non disposuisse, atque obstructionis præcedentis pertinaciam etiam à contorsione & oppressione in loco incarceratorum intestinorum ab alio, excrementorum & flatuum mole tumido ab expressorum concurrente simul causâ convulsionem inferente, oriri potuisse suspicor. Tantum in rationem Status, quem vocatus in Titio vivo & mortuo, ego deprehendi, commentari placuit: pluribus & forsan accuratioribus, siq; à consiliis ipsi mox ab initio adfuissem, & omnia oculis usurpare mihi præsenti licuisset, majori solertiâ hæc potuisse tradi, lubens fateor.

[Coburgo Noribergam allata Calend. Septembr. 1692.]

OBSERVATIO CCV.

D. JOHANNIS PAULI WURFFBAINII.

De

Maritorum vomitu, dentiumque dolore loco Conjugum utero gerentium.

UTut Primerosius de Errorib. Vulgi in Medicin. Lib. II. Cap. XIII. Viros, gravidarum suarum conjugum loco nonnunquam ægrotare, inter errores maximè ridendos numeret, & nullibi terrarum quàm in Anglia hoc observatum se audivisse aut legisse scribat, rei tamen hujus veritas quotidiana etiam in Germania nostra confirmatur experientia; quod duplici hâc vice Exemplo mihi notissimo demonstrare sufficiat. Medicus quidam Civitatis nostræ Expertissimus, Collega dum viveret, amicissimus, ante biennium demum piè defunctus, quoties ex amplexu conjugali Conjux ejus nunc relicta adhuc in vivis vidua conceperat, toties beatissimus Collega, prout hoc publicè non unâ vice in Dnn. Collegarum adhuc superstitum præsentia non modò enarravit, sed & sanctè affirmavit, primis ingravidationis mensibus, singulis mane diebus, molestissimo ac vehementissimo conatu, limpidissimam evomebat lympham, dilectissima sua conjuge nequicquam de familiaribus utplurimum aliàs gravidarum symptomatibus sentiente. Eandem ferè sortem Theologus apud nostrates, Eruditione, doctrinâ, vitæque pietate haud leviter se commendans, expertus est, qui aliquot liberorum pater, usque dum Conjux ejus primos fœtûs sensebat motus, dentium dolore semper fuit vexatus, reliquo tempore à dolorifico hoc symptomate vel planè liber, vel rarius, nec tam continua temporis serie afflictus.

OBSER-

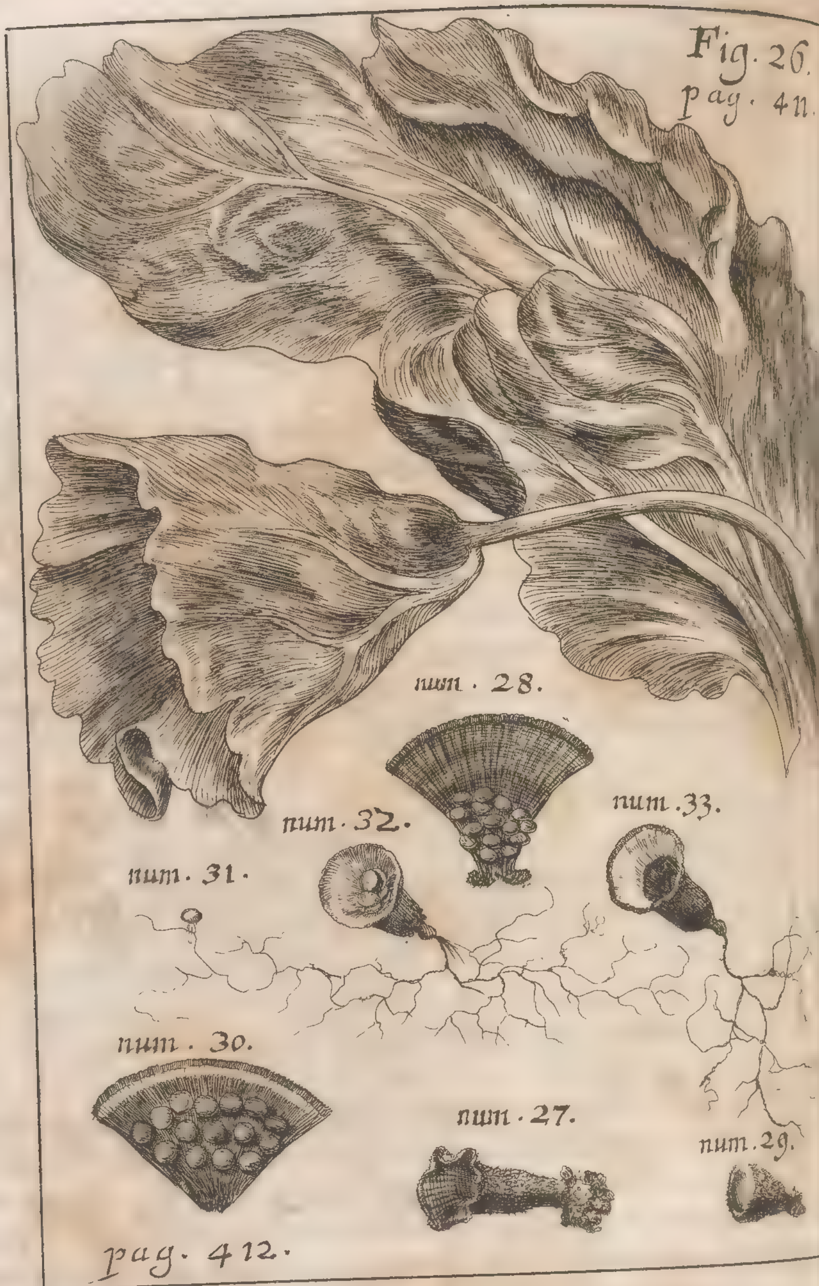

Fig. 26.
pag. 411.
num. 28.
num. 32.
num. 33.
num. 31.
num. 30.
num. 27.
num. 29.
pag. 412.

OBSERVATIO CCVI.
D. JOHANNIS PAULI WURFFBAINII.
De
Folio Lactucæ monstroso.

ABerrare haud rarò naturam à consueta sua semita, sic & in vegetabilibus quoque proferre monstra, non una Ephemeridibus hisce Academicis inserta probavit Observatio, quibus & hanc meam de Lactucæ folio, paucissimis addam: Occupata verò erat Ancilla mea Lactucæ ad cœnam præparatione, & à sordibus hunc in finem repurgatione, cum incidisset fortè fortuna in folium ejus monstrosum, è cujus ferè medio sat longo petiolo pendulus enatus erat flos, ejusdem cum folio coloris, caliciformis tamen, quem facilius in appicta figura delineare, quàm verbis tantùm exprimere atq; describere licet.

Fig. XXVI.

OBSERVATIO CCVII.
D. LUCÆ SCHRöCKII, Luc. fil.
De
Fungulis minimis seminiferis.

QUamvis actum agere videri queam, dum Fungum istum parvulum seminiferum, jam à Nobil. *Dn. D. Günth. Christoph. Schelhammero Ephem. harum Dec. II. Ann. VI. obs. 110.* & Excell. *Dn. D. Rudolph. Jacobo Camerario Ann. VII. obs. 156.* (præter Ill. *Dn. D. Christian. Mentzelium* in *Indic. plant. triling. Pugill. rarior. plantar.* & postea Cl. *Dn. Joh. Rajum hist. plant. Tom. 1. pag. 105.*) prolixè descriptum denuò proponere audeo; cùm tamen nonnulla singularia

circa eundem nuper obſervaverim, hæc quoque addidiſſe, Curioſis noſtris fortè non diſplicebit. Duæ autem hujus Species mihi ſeſe obtulerunt. Unam quidem ab Amico & Adfini æſtimatiſſimo, Nobiliſs. atque Conſultiſs. *Dn. D. Christoph. Jacobo Laubero*, JC. & Conſiliario Reipubl. Auguſtanæ meritiſſimo, ante biennium obtinui; Cui uti plantarum aliarumque rerum naturalium curioſâ cognitione graviores curas demulcere volupe eſt: ita & hanc quoque exiguam obſcuramque terræ ſobolem, ceu hactenus minus cognitam, eò lubentius mihi communicavit. Ejus autem locum natalem ibidem, uti priores indicati funguli, ligneas tabellas fuiſſe retulit; quin & figuram eandem, pyriformem nempe, coloremque externè terreum, cinericeum internè hic fungulus oſtendit; in cujus cavitate, & quidem ejusdem parte inferiore, poſtquam per maturitatem capitulum ſe aperuit, fungulo ſic calicis formam induente, duodeviginti utplurimum minutula ſemina, quorum unum fundo, reliqua lateribus circumcirca per craſſam ex plurimis filamentis viſcidiſſimis conſtantem pediculum, qui ex medio ejus corpore emergit, alligantur, ſe conſpicienda ſiſtunt; ipſe verò ſtriato corpore præditus eſt, ſulcis plurimis per longitudinem excurrentibus, in ſummitate autem laciniis quaſi coronâ ornatus, quæ laciniæ ſunt tunicæ exterioris extremitates; ſiquidem is ex quatuor tunicis componitur, primâ illâ exteriori muſcosâ, mediâ fungosâ, interiori duplici membranaceâ exſiſtente; ipſam ejus integri figuram *num. XXVII.* & diſſecti *num. XXVIII.* videndam exhibeo.

Altera Species hoc Anno itidem ad latera arculæ ligneæ, ſeminum quorundam germinationi in terra jam per biennium ibi recondita deſtinatæ, & quidem qua Solis radios rariores, vel nullos admiſit, primo verno tempore copioſè propullulavit, nec adhuc, adultâ jam æſtate prodire ceſſat: Hæc colore itidem externè terreo, paulò tamen dilutiore, internè verò cinericeo pollet, figurâ itidem primò pyrum, ceu *num. XXIX.* oſtendit, refert, poſtea lateribus ſeſe paulatim amplian-

tibus,

tibus, superiori parte sensim attenuatur atque in pelliculam albicantem abit, quæ post aliquot dies sponte disrumpitur, limbo se postea magis ampliante, ut figuram campanulæ seminibus plenæ, prout ab Ill. *D. Mentzelio Tab. 6. Pug. rar. plant.* delineata fuit, & hîc *num. XXXII.* & *XXXIII.* repræsentatur, eleganter referat. Prout autem in priori Specie sulci per longitudinem excurrunt: ita in hacce mera intus visitur glabrities, sic tamen ut orbiculares quædam lineæ in eadem compareant. Substantiam ipsam itidem, ut in priori specie, in quatuor membranulas dividere mihi licuit, quarum extima muscosa est, intima tenuis, inque duas pelliculas divisibilis, media crassior & porosa vel spongiosa. Semina cum splendore nonnihil albicant, dum recentia sunt, præterea turgidula adparent, & lenticulam figurâ, circumferentiâ nempe rotundâ, omninò referunt, non magnitudine, qua interdum vix medietatem ejus attingunt; sed exsiccata fiunt compressa & colore ad fuscum inclinant: in medio vel centro alterutrius lateris cavitatem habent, ex qua cauliculus vel protuberantia alba viscosa, in ipsam seminis medullam implantata, & Microscopii fide ex multis pertenuibus, albis filamentis conflata prominet, in quam tenuissimus funiculus ex fungi latere enatus inseritur; cujus ope non ipsi funguli fundo, secus ac in Exc. *D. Schelhammeri* fungulis accidit, sed lateribus separatim & inordinatè semina denarium numerum complentia vel etiam ad 12. 15. usque excedentia adnectuntur, ceu id figura *num. XXX.* monstrat. Hæc seminum configuratio facilè mihi persuasisset, Nucem vomicam, seminibus nostris satis similem, pariter, quod olim fuit creditum, esse fungum, nisi recentiorum scriptorum fide, ceu præter *Hortum Malabaricum*, à *D. Paulo Ammanno* in *Prax. vuln. leth. pag. 258.* citatum, ex *Laboratorio Ceylonico Bartholomæi Pielat* discitur, (Conf. etiam *Antonii de Heyde cent. observ. 50. & 53.*) fructum arboris lignum colubrinum suppeditantis esse constaret. Nostra autem seminula ex calice à vento vel alia occasione si fuerunt

excussi, quod ob funiculi illius summam tenuitatem facilimè contingit, ista protuberantia alba viscosa si radiculas obvias habuerit aut lignum offendat, sese ibi firmiter, atque interdum etiam in membranam tenuissimam se una dilatans (cujus specimen *Fig. num. XXXI.* sistitur) adglutinat, quasi radices ibidem actura, quamvis has adquisivisse deprehendere hactenus non potuerim. Obvolvuntur eadem (id quod etiam in prioris Funguli seminibus observavi) tenui membranulâ, ex innumeris fibrillis contextâ, quæ sine difficultate detrahi potest, sub qua crassior & durior alia, nigricans occurrit, quæ cum medulla arctissimè cohæret, & vix cultelli acie abradi interdum à me potuit; ipsa medulla exterius albicat, interius paulò obscurioris est coloris, atque in medio quasi rimam ostendit, unde eam in duas partes dividi posse, mihi primò videbatur, quod tamen impetrare haud potui, ut ita plantulæ alicujus rudimentum frustra ibi quæsiverim, atque funguli hujus primordia utrùm ex hoc corpusculo semen æmulante sperare liceat, valde dubitem; qui sanè illud variè tractando nihil obtinui; quod etiam Exc. *D. Camerario* contigisse, ipse *loc. cit.* refert. Meos etiam fungulos ex semine non prodiisse plusquam certum est, qui eos à minimo principio oriri conspexi; ubi enim in cistula lignea albicantem mucum vel situm inveni, ibidem parvulos, rotundos fungillos microscopii subsidio detexi, qui dein paulatim incrementum sumentes, post aliquot dies nudis etiam oculis se videndos dederunt. Radiculas non tantùm inter ligni semiputridi, cui videlicet adhærent, fibras altè infigunt, sed per terram quoque vicinam copiosè dimittunt, albicantes, sed cortice terrei coloris obtectas; in quibus hoc singulare notavi, quod plurimas hæ patiantur anastomoses, quarum aliquot *Figuræ num. XXXII. & XXXIII.* ostendunt; quamvis multò plures radiculas habuerint isti delineati funguli, quarum nempe pars ob magnam illarum subtilitatem, & quod aliis radicibus intricatæ fuerint, quò minùs disrumperetur, præcavere haud potui.

potui. Unde jam conjecturari mihi liceat, cum isti funguli ex ligno putrescente & huic innato situ vel muco ortum trahant, quod ex ipsius ligni humore nutritio viscoso vel resinoso, qualem nempe cistulæ illæ ex ligno abiegno vel pinastri conflatæ, continent, dum is ex disruptis canaliculis exsudat, enascantur; atque ita aliquam cum verrucarum in corpore humano generatione adfinitatem haberent. Esse autem succum aliquem viscosum vegetantem, vel ex eo etiam magis probabile redderetur, si artificialis fungorum productio, ab Autoribus passim descripta, succederet, qua fungorum decoctum vel succum expressum radicibus arborum vel terræ adspersum similes progignere fungos innuunt. Conf. Celeb. *D. Marc. Malpighius Anat. plantar. part. 2. in fine tract. de plantis quæ in aliis vegetant.*

Fig. XXVII. XXVIII. XXIX. XXX. XXXI. XXXII. XXXIII.

OBSER-

OBSERVATIO CCVIII.

D. LUCÆ SCHRÖCKII, Luc. fil.

De

Fixatione Salium volatilium urinosorum.

Quibus modis Salium urinoſorum volatilium fixationem aliqui moliti fuerint, ſatis equidem notum eſt; artificioſi verò cujusdam modi mentionem cum fecerim in mea *Pharmacopœia Auguſt. reſtitut, pag. 274.* paucis jam de eo quædam proferre lubet. Ejusdem autorem magni nominis Chimiatrum indigitari, isque eſt plurimis notiſſimus *Dn. D. Jacobus Barnerus*, qui ipſe etiam hujus operationis in Libello *de ſpiritu vini ſine acido pag. 30.* meminit. Hanc magni quidem cum ipſo Domino Autore primùm feciſſe me haud diffiteor, vileſcere tamen poſtea apud me cœpit, non quòd fixitatem nullam ſalibus volatilibus ſic accedere dubitarem, ſed quòd non ea, qua priùs credebamus, ratione eam ſuccedere, i. e. non à Spiritu vini eadem figi, nec firmam adeò adeſſe fixationem animadverterem. Quo ipſo quidem *Dn. Barnerum* temerè redarguere neutiquam intendo, cujus cineres ſcientiamque haud vulgarem chimicam adhucdum veneror, ſed tantùm Curioſis, quid ſub iſto ſecreto artificio lateat, quod multi olim ſcire deſiderarunt, oſtendo. Fundamentum hujus operationis conſiſtit in decantata illa Spiritus vini ab urinæ ſpiritu coagulatione, qua nempe coagulum hoc ſalinum, ſi à liquore ſeparatum, vel etiam poſt inſtitutam in leni calore ſolutionem in cryſtallos poſtea redactum, leniſſimè exſiccetur, ſal quodammodo fixum largitur. Quâ ratione etiam loco ſimplicis ſpiritus vini ſumendo abſinthii, aniſi &c. Spiritum, & dein cum urinæ, cornu cervi, ſalis ammoniaci vel ſimili ſpiritu miſcendo,

ſcendo, Salia compoſita, amaro, dulci &c. ſapore imbuta impetrantur. Uti verò hæc coagulatio dictorum Spirituum nulla eſt, vel ſaltem non talis, qualem vulgò ſibi, inprimis *Joh. Bapt. Helmontius cap. 3. de lithias. §. 5.* imaginati quondam fuerant, & revera tantùm ſalis urinæ, cornu cervi, ammoniaci &c. coagulum obtinetur, dum phlegma eorum Spiritui vini ſe immiſcuit, id quod optimè Exc. *Dn. D. Georg. Wolffg. Wedelius* in *Pharmac. in art. form. red. pag. 201. 202.* aliisque in Scriptis ſuis demonſtravit: ita ipſa quoque exin deducta fixatio locum non invenit. Negari equidem nequit, quasdam ſpirituum vinoſorum particulas in illo Sale coagulato urinoſo abſcondi, & quaſi captivas detineri; ſiquidem, ut de ſapore, v. g. amaricante ex abſinthii ſpiritu, reſiduo nil dicam, ſalium etiam iſtorum forma cryſtallina à particulis tum ſpiritus vinoſi, tum urinoſi phlegmaticis, unà concoagulatis exoritur; prout nullam ſalium fieri poſſe cryſtalliſationem egregiè oſtendit Nob. *Dn. D. Joh. Bohnius Diſſert. chim. phyſ. 1 §. 23. Diſſ. 5. §. 1.* & *Diſſ. 13. §. 25.* niſi aqueæ partes acceſſerint, hoc tamen in loco attendi iſta non merentur. Quidquid autem ſit, Sal ejusmodi coagulatum, ſi exſiccatum aëri exponatur, ſæpius per longum temporis ſpatium remanere, nec avolare, quin nares quoque odore ſuo ampliùs non ferire, ſicque revera fixum eſſe redditum obſervamus. Illud tamen neutiquam Spiritui vini in eo latitanti, ſed ipſi ſali urinoſo ab aqueis liquidisve particulis quoad ſuperficiem ſuam liberato debetur; ſiquidem & idem in cryſtallis urinoſis per ſe & ſine Spiritu vini concretis, aut etiam in ſale ipſo in pulverem redacto ſuccedere videmus. Ut ita in aëre potiùs iſtam fixandi vim quærendam eſſe videri poſſet; cujus rei in *citata mea Pharmacopœia pag. 272.* etiam mentionem feci; mediante ſcilicet aëre, ubi pars aliqua ſalis volatilis auras petat, reliquum verò fixum remaneat, idem quosdam moliri innuens. Verùm neque aëri hoc negotium competit, cum etiam in

leni calore, (non fortiori, quo penitus in auras dispelleretur) vel simplici in charta bibula exsiccatione, idem obtineri queat. Unde multò minùs ab acidulis moleculis per aërem oberrantibus fieri credibile est; præsertim quia insuper humoris aquei additione, aut saltem aëris humidioris admissione sal hoc fixum statim volatilem reinduit naturam, atque non tantùm nares odore suo ferit, sed oculis quoque, exhalando, sese subducit. Hæc fixandi ratio quamvis paulò pretiosior sit, quàm quæ vulgò cum spiritibus acidis instituitur, siquidem in ista aëri expositione tertia vel quarta pars salis, prout nempe magis minusve humidum illud est, disperditur, vires tamen suas, secus ac in altero illo modo contingit, Sal hoc retinet, atque ita, modò nullus atomis humidis ingressus, quem nempe humidum aërem, uti fixa quoque alcalia, promtè admittit, sicq; facilè dein aqueis his alis instructum avolat, concedatur, diutissimè adservari potest.

ADDEN-

ADDENDA

Ad Decuriæ hujus II. Anni V. Obſerv. LXXVI.

Embryi intra uterum mortui & conquaſſati effigies monſtrum præ ſe ferens.

1.1.1.1. Tibia & fibula decuſſatim laxata.

2. 2. Palpebræ exſiccatæ extortæ, quas vulgus auribus monſtroſis adnumerabat.

3. 3. Pili erecti, longiores hoc loco, quamvis per totius corporis cuticulam lanugo ſparſa eſſet.

4. 4. Auricularum exſiccatarum ſpecies.

Ad Decur. II. Ann. ult. Obſ. I.

De

Cultrivoro Halenſi Saxonico.

CUm ad finem properarent Typographi in excudendis hujus anni Ephemeridibus operæ, ampliorem de Cultrivoro Halenſi Saxonico relationem mittit Exc. Dn. D. Krugius. Ex cujus ad Aca-

demiæ Præſidem literis ſequentia haut ab re erit excerpere.

Ipſe quidem cultellus die 11. Auguſti ex abdomine protractus fuit ſolerti Medicorum & Chirurgorum diligentia. Cum enim trium præter propter digitorum intervallo infra cordis ſcrobiculum, quem vocant, apoſtema protumuiſſet in abdomine, iſtud ubi ad maturitatem perveniſſet, lanceola fuit apertum, apparuitq; protinus cum effluente pure cultelli cuſpis, quæ ne retrò ageretur, alligato filo fuit firmata, vulnusq; paullò amplius diductum, donec protinus extraheretur, nullo aut ſaltem exiguo cum dolore cultrivoracis pueri. Inventum ſic fuit manubrium cultelli, quod ex cervino cornu paratum fuerat, penitus corroſum ab acidis propinatis; ipſum etiam ferrũ aterrima mucagine obductum, ad omnes dimenſiones conſumptum apparuit, ita quidem, ut cum duarum præter propter unciarum pondus habuerit, antequam deglutiretur, nunc vix tres drachmas penderet. Quæ nunc porrò obſervabuntur in perſanatione vulneris, pueriq; in priſtinam ſanitatem reſtitutione, cujus ſpem indubiam concepere Medici, ea inpoſterum curioſo & ſagaci calamo Exc. D. D. Krugii accuratè deſignabuntur, quò avidos veritatis & ſcientiæ lectores remittimus.

APPEN-

APPENDIX
AD
ANNUM DECIMUM
DECURIÆ II.
EPHEMERIDUM
MEDICO-PHYSICARUM
NATURÆ CURIOSORUM
in Germania.

NORIMBERGÆ,
ANNO M. DC XCII,

CONTENTA APPENDICIS.

7. Dn.

7. Dn. Lic. Rosini Lentilii Physici Reip. Nordlingensis Curlandiæ quædam memorabilia.

8. D. Thomæ Sydenham Processus integri in Morbis ferè omnibus curandis.

9. D. Joh. Matthiæ Fabri Serenisſ. Würtenberg. Ducis Archiatri & Civitatis Heilbronnensis Medici ordinarii Pilæ Marinæ Anatome Botanologica.

10. D. Friderici Wilhelmi Clauderi Memoria Clauderiana.

MICH. E-

MICHAELIS BERNHARDI VALENTINI
DISSERTATIO EPISTOLICA
DE
CONSUETUDINE ALTERA NATURA.

Ad

PER-ILLUSTREM DOMINUM

DN. JOH. GEORG. VOLCKAMERUM,
S. C. M. Medicum, Com. Pal. Nobilem, Acad. Germ. Cur. Præsidem, Recup. in Ital. Colleg. & Coll. Med. Noriberg. Seniorem Gravissimum.

NORIBERGÆ,

ANNO M. DC. XCII.

Magnifice Domine Præſes,
Senex Venerande.

PEccavero dubio procul in ſuetas amicitæ leges, quòd nullum uſque ſpecimen ediderim, quô dudum tibi debitam à me obſervantiam in publicum conteſtarer: Aſt dabis aliquid Germanorum *conſuetudini*, qui, quod ſemel ſtatuendum, diu ante in deliberationem vocare ſolent. Licet enim ab eô, quo, variis hinc inde caſibus exercitus, in Patriô ſolo pedem fixi tempore, nunquam non animo id ipſum volverim, malui tamen tacitâ piâque recordatione commodum Tuoque Genio non indignum præſtolari argumentum; donec ipſa *Conſuetudo* aurem mihi vellicaverit, & ut mori laudatiſſimo, quo ſcriptis invicem literis ſe literati venerantur, morem gererem, tandem admonuerit: Cui prolixiori hîc ſilentiô obſtrepere, piaculo mihi duxi; Quis enim eluderet ejus vim & efficaciam, quæ in omni vitæ genere adeò partes ſuas agit, ut neſciam quam Tyrannidem illi vulgò tribuant. Equidem à teneris ſtatim unguiculis violentiam ſuam exercet, à quibus ut aſueſcere multum eſt, ita ingenio non minus quàm annis etiam adultis parcere neſcit, quùm omnes ferè artes & ſcientiæ inevitabili huic *conſuetudinis* jugo ſint ſubjectæ. Quantum enim negotii faceſſat conſcientiis tenerioribus ſueta peccandi libido, illud in SS. Theologiæ ſtudio neutiquàm ignotum erit iis, qui vel mediocriter in caſibus conſcientiæ enodandis ſunt verſati; & quantæ non efficaciæ ſunt in Forô conſuetudines, quæ ceu jura non ſcripta communi quoque juri derogare valent. De ſummis

Conſuetudo.

mis verò ejus viribus in rebus Medicis, non eſt ut multa proferam, quùm non tantùm *Galenus* ſuo jamdum tempore, ſed & BARTHOLINUS, BRUNO aliique eaſdem ex condictô, demonſtrârint. De cauſis ſaltem hujus rei haud inutilem quis diſquiſitionem inſtituere poſſet, circa quas haud minima videtur eſſe ea, quòd conſuetudo ſit altera natura, & ad inſtar hujus (ſi dicere fas eſt) ſui conſervationem intendat. Qua verò ratione id fiat & quomodo conſuetudo Vicaria ſit Naturæ; à Nemine quod ſciam ex Profeſſo expeditum eſt; Quamobrem haud ægrè feres, *Vir Celebratiſſime*, ſi tribus ſaltem verbis hoc argumenti Genus proſequar & quid ſibi velit tritiſſimum Philoſophorum axioma, brevibus enucleem cùm exinde multum lucis fœnerari poſſimus rebus Medicis, ab aliis aut obiter attractis, aut ob difficultates ſubterverſantes prorſus derelictis.

In eô verò *conſuetudo* tanquam *altera natura* coincidit cum Inſtinctu Naturæ, quod in Regno Animali præcipuè ſit conſpicua; Quæ enim vel ruricolæ vel metallurgi de *Terræ ſoliq́ue conſuetudine* ſæpe garriunt **das Erdreich ſey zu dieſen oder jenen Gewächſen nicht gewohnet**/ cùm non quævis ferat omnia tellus, illud elegantius ad mechanicam pororum conſtitutionem externiq; caloris influxum refertur, quàm naturæ conſuetudinem. Hæc enim propriè loquendo à principiô motûs intrinſeco dependet, ut ipſa natura cui ſororiâ quaſi cognatione jungitur, adeoq; in homine potiſſimum & brutis eſt conſpicua. Conſuetudo enim eſt, qua bruta & ferina & domeſtica homini ſenſim aſveſiunt, inter quæ priora tamen indolis ſuæ adeo non obliviſcuntur. Ut natura ſæpe conſuetudini prævaleat, eaque ad fugam inſtiget. Novi enim *Vulpium & Luporum catulos* in Magnatum aulis educatos, & ut videri poterant, ad ſummam manſuetudinem curatos facilè recidivam paſſos eſſe & data commoditate non ſine ſpoliis & furtô clam ſe ſubduxiſſe. Novi pariter teneros admodum *perdicum* pullos à Gallinis domeſticis enutritos illisque

lisque aliquantisper aſuetos, agmine poſt facto avolaſſe, ut vel inde videamus inſtinctû Naturæ, majores obtinere vires, quem licet expellas furcâ, tamen uſque recurret: Quod ſi verò is ſive adjuvet ſive facilitet conſuetudinem, non poteſt non junctis Naturæ utriusque viribus altiores in brutorum actionibus radices agere. Hâc enim ratione bruta ſive præmiis inhiando ſive pœnas evitando *artes* varias addiſcunt, tam *æconomicas* quàm *athleticas*: Ita, quippe canes apportandis è macello carnibus ſolent aſveſieri, quas pendentibus de collo corbibus ſæpe domum ferunt incolumes, modo caveatur, ne viſum illorum feriant ipſisque ſalivam moveant. Facilè enim fieri ſolet, ut dum Objecta movent ſenſus, artium ſuarum obliti ad ingenium ſui redeant ad inſtar *Canis ſaltuarii*, mihi non ignoti, qui licet artis hujus dudum fuerit gnariſſimus, adeò tamen non pepercit carnibus ab aliis ſibi occurrentibus moloſſis mordicus detractis, ut potius ſymbolum ſuum in iisdem devorandis maſculè contulerit, unde proverbium Aulicum ſubnatum: **Er friſt mit wie des Jäg rmeiſters Hund.** Tutiores autem ſunt artes brutorum athleticæ, dum ad tibiam vel cantum ſaltare, artem equeſtrem vel alias geſticulationes exercere diſcunt, ut in Canibus, Urſis, Equis & aliis ad luſus & ſpectacula paratis animalibus videre eſt. Tandem eâdem ratione *aves* ſonoræ *cantus*, aliæ verò carnoſiori mobilique magis lingua præditæ *loquelam* hominum æmulari ſolent, id quod in Corvis, Picis, atq; Pſittacis haud infrequenter accidit. De *Corvo* Cæſarem Auguſtum è victoria redeuntem his verbis ſalutante: Ave Cæſar, Victor, Imperator, res nota ex Macrobio *l. 2. Sat. c. 4.* Quod ipſum de *Pica* referunt quoque alii, quam non tantùm voces, ſed & Cantilenas hominum expreſſiſſè novit KIRCHERUS. De eadem verò *Martialis* in *xeniis* ſequenti modo ludit:

Pica loquax certa Dominum te voce ſaluto.
Si me non videas eſſe negabis avem.

Sic memini me Parisiis in hospitio *au petit suisse* suburbii S. Germani olim *picam* vidisse, prætereuntes Gallorum exclamatione *parlez donc* elegantissimè alloquentem, cùm ejusdem speciei pullo pro informatione illi addito: Neque enim opus est, ut ab hominibus imediatè illa proficiscatur, sed & avis avem jugi consuetudine erudire valet. De Psittacis res etiam in vulgus nota est, ut non indigeat uberioribus exemplis. Unum atque alterum instar omnium sufficiant, imprimis illud quod è *Clusio* habet *NIEREMBERGIUS*, qui Psittacum cujusdam Nobilis Gallicâ linguâ pariter garrientem & non sine risu instar hominis ridentem audivit, ita ut Gallorum verbis, *Riez, Perroquet, riez* admonitus ridendo responderit *O le grand Sot, qui me fait rire.* Prorsus verò admirandum, quod de Psittaco Henrici VIII. Regis Angliæ refert ALDROVANDUS, qui ex Regia Sede *Whithal* in præterfluentem Tamesin præcipitatus à prætereuntibus scapham expressis verbis petiit, utut viginti libris constet, *a both a both for tvventy pounds,* Clamore hoc inaudito tandem è Canalicolis quidam advolavit eundemque undis ereptum Regi defert, naulum expectans ab ave promissum: Rex pro cura & labore illi spondet omne quicquid ab ave hunc in finem interrogata decretum fuerit; quo pacto utrobique inito avis nebuloni crucigerum dari jubet his verbis: *Give the Knave a groat*; Nota non minus est historia de Psittaco Principali famulas cuticulam sæpe curantes incusante, cui in vindictam guttur inferius (ut cum PLAUTO loquar) filô consuendô obsignaverant, quod ipsum tamen egregiè rursus prodidisse novit.

Nullus dubito, Venerande Senex, quin hæc & similia ansam dederint Antiquorum fabulis *de Ulysse cum brutis colloquente & metamorphosibus Circeis* quæ sæpe nescio quid salis habent, cum certum sit Chymiam æquè ac rerum naturalium scientiam magna ex parte in Poëtarum fabulis esse absconditam.

Cæte-

Cæterùm quò facilius est φαινομένων jam enumeratorum causas institutioni atque consuetudini tribuere, eò difficilius est exprimere, quomodo hæc bruta ratione cassa ad insolitas hujus generis actiones disponet & habilitet. Facem tamen accendit ipse *Galenus*, qui *lib.* supra allegato *Consuetudinem* φύσιν ἐπίκτητον vocat, Naturam ascititiam & quasi insuper acquisitam; & hoc ipsum est, quod in communi proverbio dicitur *Consuetudinem alteram esse naturam.* Quemadmodum igitur ipsa Natura, tanquam Principium motûs & quietis bruta ad hos vel illos motus indeque dependentes actiones inclinando vim suam exercet, hæcq; inclinatio ex apta membrorũ dispositione (non exclusa spirituum irradiatione) profluit, hinc & ipsa *consuetudo*, quæ altera est *Natura*, animalia ad similes aut easdem actiones œconomicas habilitat jugique exercitio habitum quendam in corpore organico efformat, quo partim agilitatem atque promptitudinem, partim robur aliquod ad has vel illas functiones obeundas acquirendo, Naturam ejusque instinctum æmulari solet. Consistit autem agilitas illa secundum Doctiss. *Voëtium meletem. p.73. de hab. corp.* in faciliori spirituum motu per nervorum & fibrillarum poros à crebriori spirituum exercitio dilatatos, unde ipsi similiter musculi per ejuscemodi corporis exercitia crebrius inflat; retinet aliquô modô eandem figuram ex dilatatione ortam, non aliter ac manica sæpius induta aut retinet figuram manus, aut si non retineat, sed concidat, faciliorem dilatabilitatem conciliat; sicut & charta semel complicata & postmodùm explanata facilius similem complicationem subit, ad quam jamdum aliquam habebat inclinationem. Interea hanc facilitatem non tantum partibus organicis, sed fluidis spirituosis crebro exercitio atque consuetudine eò dispositis deberi, admodum est probabile, dum hac vel illâ ratione sæpe influendo, quandam quasi plicam concipiunt in radiis influentibus, haud aliter ac in flamma gradus quosdam atque plicas observamus.

Natura.

vamus, quæ postmodum facilimè solet altum petere. Sic igitur conspectis sæpius domesticis *animantia* sensim videas *asuescere*, quum species illorum visibiles oculos indies ferientes ipsis spiritibus & nervos opticos & vicinas cerebri portiones incolentibus ejusmodi texturam & ad motum inclinationem astricant ut abhinc facilius illorum species recipiant, vel ad minimum iisdem minus irritentur, ut à nunquàm ante visis evenire solet. Quin non solùm ab externis jugi consuetudine sensus incurrentibus objectis, sed & à *Philtris* naturaliter agentibus idem proficiscitur. Notum enim est, quòd buccella panis hominum sudore sub axillis imprægnata canibusque sæpius objecta similem in iisdem magnetismum excitet, quatenus in sudore latitantia miasmata eundem, quem in corpore humano obtinebant, motum imprimunt animæ brutorum, ut dehinc illorum vestigia & odorem libentius admittat; Quemadmodum eâ quoque ratione heros dudum amissos indagare norunt, dum in aëre vel solo relictis ab illis effluviis ociùs solent affici. Quod autem feræ semel hâc consuetudinis viâ cicuratæ facilè ad ingenium redeant & in pristinam relabantur barbariem, illorum instinctui Naturæ consuetudini præpollenti dubio procul adscribendum; Haud absimili ratione *canes* & *equos* longinqua consuetudine *artes* varias addiscunt, quatenus & membra corporis organici & spiritus influentes continuô exercitio ita disponunt, ut audito heri mandato statim ad hos vel illos motus exercendos instigentur. Sic si canem erectô ad sidera vultu posterioribus insistere velint pedibus, elevatis anterioribus eundem aliquantisper deferunt, & si eodem inclinare voluerit, scuticâ vel flâgro percutiunt, unde se in pristinam figuram contrahens eamque iteratò repetens, illam membrorum dispositionem sibi contrahit, quæ spiritus animales per sæpius auditum heri mandatum eò spontè quasi inclinantes promptius admittant illorumque motui auscultant; eôdem modo percussis subinde pedibus ad Tibiarum modulos *saltare* discunt

ursi,

ursi ludisque equestribus, idonei redduntur equi. Adeoque de nihilo non est, quod *Dan. Voetius* l. c. ejusmodi quid habitus brutorum corporeos comitari dicit, ad cujus præsen-"tiam tenentur elicere actum aut fugæ, aut appetitus, admis-"sa saltem simplici repræsentatione objecti in cane; adeoque "Artificium non tam in Cane, quàm in hero esse constat, "qui ea cum dexteritate artem naturali bruti actioni combi-"nare novit, ut adstantes artificiale à naturali non valeant discernere; quamvis illud sub primis informationis annis saltim obtinere crediderim, cùm habitu firmius stabilito, eo sponte ferantur & inclinent bestiæ, quod in Camelis Alcaicis ad tympani sonitum sponte sua tripudiantibus videre est, quorum mentionem *facit Dn. Le Grand. in hist. Natur. p. 384. art. 7.* In aliis verò animalibus imprimis *avibus* hoc planè non obtinet, quæ sola eaque blanda consuetudine cantus arte edoctos miscent, utut in aviariis Majoribus agmine facto conjuncti cantibus spontè quasi certare videantur, quod (in lusciniis, fringillis & avibus canariensibus apparet. Hominum verò cantus æmulantur crebra perceptione, unde silentium amant illi, qui fringillas cantus, sive sacros sive profanos edocent, ut eò attentius auscultent aviculæ. Sæpiùs ergò sono ejusmodi perculsi spiritus animales sonum illum atque sibilum ad τὸ ἐγκέφαλον deferentes ita disponuntur, ut & facilius eundem promoveant & ociùs inde in musculos linguam moventes repercussi similem illic agitationem moveant, eaque ratione sonitus & voces crebrius illis oblatas exprimant aviculæ, quas diuturna consuetudine firmatas deinde sæpe repetunt. Neque enim putandum est aves proprio Naturæ instinctu voces quasdam esse prolaturas, sed oportet ut sæpe sæpius ab illis fuerint ante exauditæ, quod in Psittaco illo Regio observandum, qui verba supradicta, queîs scapham postulabat, à Nautis illuc sæpe appellentibus seseque ita compellantibus vel millies audiverat. Quod si jam ad hominem eatur, dici non potest, quantam in illum potestatem habeat ipsa consuetudo. Non di-

cam modò de consuetudine morali, sive bona sive mala, cùm illa non tam animalitatem spectet & Naturam, quàm animam & mentem. De mira saltem ejus in Oeconomia animali efficacia quædam addidisse liceat, in qua non secus ac in brutis altera est Naturâ. Non enim alia quàm in istis ratione *balbutientes* primitus *vernaculam addiscunt*. Variasque ejus dialectos his vel illis locis & districtibus consuetas imitantur, cùm in tenera ætate magis ex naturâ quam animæ rationalis instinctu loquelam affectare videantur, usquedum organis perfectè dispositis suâ in spiritus animales determinatione linguam moderetur anima; *& cur dextra plerumque fortiores sumus ac promptiores quàm sinistrâ?* nonne hoc meræ consuetudinis effectus est, quum Parentes & Nutrices à primis incunabulis eandem nobis liberam relinquant, sinistrâ semper fasciis involutâ. Hinc pori nervorum in dextrâ magis dilatati non possunt non spissiorem admittere spirituum animalium influxum ipsæque partes continuo exercitio magis flexiles evadendo quandam ad motum ante consuetum inclinationem adipiscuntur, in quo naturam imitatur Consuetudo ut Celeberrimus *Zellerus* quoque annotat in *Curiosissima Dissert. Tubingæ nuper* habita *De pulmonum in aqua subsidentia p. 3.* Eâdem de causâ *membra* sæpe sponte sua *agunt* ea, quibus sunt assueta nobis ne per somnium quidem de illis cogitantibus. Unde quis admirando de *Noctambulonibus* exemplo lucem aliquam affundere posset, id quod à nonnullis animæ rationali somni tempore determinationes suas in spiritus justo mobiliores continuanti tribuunt, utut citra omnem rationem. Non enim homines tantùm, sed & animalia ratione destituta stabula noctu deserunt, tecta conscendunt & per loca ferè invia divagari solent, quod in *equis* ejusmodi *noctambulis* & hîc & alibi locorum olim obviis sæpè visum est; quid quod hujusmodi Noctambulonum actiones inscia fiant anima rationali, quæ nunquam illarum recordatur, cùm contra omnia illa noctu fatigantia de die sibi in memoriam revocare

care poſſit; Nullus ergò dubito, quin inſtar automatis ſe habeant vagabundi tenebriones omniaque, nimiæ ſpirituum motricium agilitati & membrorum ad hos vel illos motus inclinationi ferè debeant, quos inſcii prorſus abſolvunt, haud aliter ac ſimiles à vigilantibus, ſed non attendentibus perpetrantur ſæpius, quos cur agant ſi interroges, aliam ferè cauſam reddere nequeunt præter imprudentiam aut temeritatem animo aliâ re occupato: Vel non aliter ac membra ad actiones conſuetas redire ſua ſponte videmus juxta ſupra laudat. *VOETIUM* part. 3. *Exercit. de Hab. brut. p. 83.*

Tandem in facienda legitimè *Medicina* nil æquè magis expedit, quàm ægris ante familiarem obſervare *conſuetudinem*, non tantùm in præſcribenda diætâ, ſed & ipſorum remediorum adhibitione, id quod *Hippocrates* in plurimis locis ſummopere cavit: Sic *aphoriſmo 17. Sect. 1.* in imperanda cibatione τῷ ἔθει ſeu conſuetudini quid dandum eſſe monet, id quod adeò neceſſarium eſſe duxit, ut ad vitam totam & jucundam curationem etiam cibum paulò deteriorem, ſed ſuaviorem cibo meliori quidem, aſt inſueto prætulerit, *Aphoriſ. 38. Sect. 2.* Rationem dedit ejus Commentator *Galenus lib. de Conſuetud.* quod cibus potusvè à teneris uſurpatus φύσιν ἐπίκτητον ἐργάζεται. μάλιστα μὲν ἐν τῇ γαστρὶ, ἀλλὰ καὶ κατὰ τ' ἄλλα μόρια. Ut enim alimenta quædam ſint ſalubria, neceſſum eſt ut optimè & digerantur & diſtribuantur. Jam autẽ longè faciliùs illa, cæteris partibus diſtribuuntur, quibus aliàs veſci ſolemus, quia chylus exinde confectus fluendi aſſiduitate vias diſponit ad liquorem ſimilem admittendum. Econtrà ſi non conſuetô alimento utimur, ejus parum diſtribuitur, quod ſenſim ad majorem diſtribuitionem vias atque poros diſponit, ut egregiè docet *Franciſcus Bayle Problem. Phyſ. XCII.* p. 143. Adde quod ea, quæ cum voluptate aſſumuntur, à ventriculo & avidius complectantur & felicius ſubigantur. Qua ratione verò jugi conſuetudine fiat, ut quædam alimenta evadant ſuaviora & ſalubria, quæ antea utenti erant inſvavia & inſalu-

 bria,

bria, illud egregiè docet idem author c. l. Quod ipsum non tantum cibo atque potui sed & omnibus aliis rebus non naturalibus & in specie corporis humani exercitiis accommodat Divinus Senex *Aphor. 49.* ℣*. 50. Sect. 2.* dum consuetos solitos labores ferre, etsi fuerint invalidi aut senes non consuetis, quamvis robustis & juvenibus, facilius ferant. Videmus hoc in *Nautis* & *Tabellionibus*, qui manibus pedibusque multas sæpe leucas haud difficulter superant & conficiunt, quæ robustissimos sed insuetos fatigarent admodum. Diu enim multumq; agitatæ partes ad labores indurantur & non tantùm robur insigne, sed & promptitudinem aliquam & inclinationem ad motum acquirendo habitu corporeo imbuuntur, attestante *Emanuele Stupano, in Comment. ad aphor. Hipp. Physiolog. p. 149.* E quibus omnibus haud difficulter constare puto, quantum ipsa consuetudo valeat in sanorum pariter & ægrotorum vita regenda, & qua ratione alteram illic naturam agat. Interim hæc ita explicanda sunt, ne contra Senis intentionem vis inferatur Artis nostræ Regulis & indicationum Medicarum fundamento Generali, contraria contrariis esse procuranda. Ea enim *Hippocratis* erat sententia, ut in præscribenda Diæta consueta interdicendo cautè procedamus, neque temerè, intempestivè & confestim immutemus consuetudinem, sed paulatim atque pedetentim, idque *Galeni* consilio in statu naturali & ætate juvenili. Abhinc non tam evidenter prava sed paululum deteriora consuetudini indulget, quæ nullam aut leviculam inferant noxam, in levioribus præprimis affectibus, ut idem *lib. 9. Comment. in Epid. 4.* explicat; & quamvis Curatoria indicatio tantum non semper à contrariis sumatur, sua tamen indicationem vitalem similitudo manet, quæ majores in consuetis, quàm in aliis alioquin nobilissimis remediis facultates obtinet. Ridiculum hujus rei testimonium recenset *Manlius in Libello Medico LL. CC. addito*; de Rustico Pharmacopolium transeunte & in Syncopen delapso, Cui adstantes varia eaque probatissima Cardia-

Cardiaca præbendo, nec quicquam profecerunt; donec alius humi natus extracta illi calceamenta naribus admoverit, quô factum, ut refocillatis viribus ad se redierit. Non dicam de aliis idiosyncrasiæ speciebus, quæ licet ex ipsa natura hujus aut illius profluant, multum tamen ipsi consuetudini in acceptis ferre alibi ex condicto ostensuri sumus, cùm verear ne, Tua, *Vir Illustris*, indulgentiâ jamdum sim abusus. Antequam autem hinc prorsus abeamus, non possum non difficillimi & omninò ardui cujusdam problematis adhuc mentionem facere, *cur nimirum affectus nonnulli* morbosi absque ulla causa continente agant & sive paroxysmatim invadendo sive recidivando ægros *ex mera consuetudine affligant*? Videmus istud in quibusdam Epilepsiæ speciebus à terrore vel alia quâvis externa læsione oriundis, quæ remotis omnibus occasionibus nihilominus habitum sæpe induunt & multos in annos subsequentes eosdem quos prehenderant, affligunt, ut præter *Helmontium* HEERIUM, SALMUTH, *morbum ejusmodi convulsivum à viso spectro habet* D. *Fridericus Hofmannus* junior *in peculiari dissertatione Jenæ* habita. Eadem ratione *febres intermittentes à terrore* vel aliis gravioribus affectibus progenitæ tragœdiam suam paroxysmatim continuare, & licet omnimodè extirpatæ videantur, annuatim tamen eô, quô corpus tempore decubitus cruciabant, tempore sæpe lassitudinem, dolorem gravativum (Sie drücken) aliisque symptomatibus nescio quas minas intentare solent, haud alia ratione ac annuis V.S. assuefacti accedente tempore pruritus quosdam sentiunt in parte vel loco venæsectioni dicato, id quod *Plethoram ad vires* olim nuncuparunt. Quæ omnia ex mera consuetudine spirituum undulationem & motum inclinante & quasi determinante profluere verè dixero. Qui igitur Gordios ejusmodi nodos solvere fundituque exstirpare voluerit, in id omnes nervos intendat, ut plicam spiritibus animalibus jugi consuetudine inductam fortiter excutiat, eosque ad alios minus exorbitantes motus assuefaciat.

Aſt quò hæc Tibi in ſacris his verſatiſſimô ! abſtineo manus, ne anſerum more cantibus olorum interſtrepere videar. Quin Tuam, Vir Inclyte, in arduis hujusmodi thematibus informationem & ſententiam hâc ſcriptione experiri malô, in quâ tot illuſtria Europæ Nomina ſolent acquieſcere. Ita bene vale, Venerande Senex! vale inquam, DEO, Familiæ, Eruditis, qui ut inſtar Aquilæ rejuveneſcas & vel ſolâ canitie venerabiles annos in ſeram poſteritatem producas, unanimi votô comprecantur, id quod faxit DEUS. Vale terq; quaterque. Dab. Giſſæ Haſſorum d. VI. Jun. Ann. M. DC. XCII.

Per-Illuſtris Tui Nominis

Obſequioſiſſimus

VALENTINUS

V.C

V. C.

JOHANNIS CHRISTOPHORI STURMII,
Prof. Publ.

STRICTURARUM

IN

ANT. VINCENTII MAJOLI

ASSERTIONES HYPOTHESIOS GALENICÆ

CONTINUATIO.

VIRO
ILLUSTRI ET GENEROSO
D. JOH. GEORGIO VOLCAMERO,
Academiæ LEOPOLDINO-Imperialis Naturæ Curiosorum

PRÆSIDI

S. P. D.

JOHANNES CHRISTOPHORUS STURMIUS, P.P. Altdorffinus.

Posteaquam in epiſtola mea prima, prioris anni de Galeniſtarum hypotheſi, ſub Pauli de Minis Patrocinio adverſus Atomicam recentiorum inſurgente, anno ſuperiore ad Te data, præjudiciũ illud è medio ſuſtuli, quo Democriticam hanc ſententiam dudum ab Ariſtotele & Galeno confutatam eſſe laudatus Author fruſtrà præſuppoſuerat; id nunc agendum conſequenter erit, ut propria Authoris argumenta ordine excutiam, &, ſi quid adverſus recentiorum placita valeant, nec ne, cordatè modeſteque aperiam. Is igitur, formatâ in frontiſpicio quæſtione, *an corpuſcula ſint activa ratione figuræ*, præmiſſoque, quod examinavimus, præfamine, quatuor ſubjicit rationes, ob quas Democriti ſententia à Medicis præſertim amplexanda videri poſſit; quibus verò haut obſtantibus (nec tamen etiam confutatis) falſam eſſe

ſententiam Democriticorũ probare conatur, prænotata tum communi omnium hypotheſi, quod corpuſcula operentur mediante motu locali, tum eorundem aliquali diſſidio (dum aliqui corpuſcula, in una tantùm ratione motûs convenientia, genere diverſa, alii verò ſpecie tantùm differentia ſupponant) adverſus priores ita argumentatus: *Si diverſæ figuræ eſſent activæ medio motu, quem cauſant in aliud, verbi gratia ſenſorium, non poſſet explicari, quomodo ex tactu diverſorum entium, verbi gratia liquoris ſulfurei & aquæ, idem ſtatim perciperetur accidens*, ut, manu ſc. in utrumque liquorem demerſâ, nulla ſentiatur tactilium qualitatum differentia, ſed idem ſit liquoris utriusque ſenſus; hoc enim experimento ſuppoſito nititur Authoris hæc ulterior illatio: *Ergo figuræ non ſunt activæ medio motu, ergo entia non operantur mediis figuris.* Ad cujus probandam conſequentiam ſupponit, *quòd ſulfur* (quoad minimas, intellige, ſuas particulas ſive atomos) *ſit figuræ triangularis, aqua autem figuræ rotundæ (quomdocunque enim dicant*, inquit, h. e. quascunque hujus aut iſtius particulis tribuant figuras, quas eſſe diverſas ſaltem oportet, *ſemper proportionaliter currit argumentum*, eademque valebit illatio) indeque concludit, *non poſſe ergo explicari, quomodo iſtæ diverſæ figuræ poſſint in ſenſorio tactûs cauſare eundem motum; ergo nec explicari, quomodo ex tactu ſulfuris & aquæ idem percipiatur accidens.* Quod his ſuperaddit, tanquam probationem antecedentis, ad ejusdem conſequentiæ confirmationem potius pertinet, dum *iſtis figuris*, ait, *utpote conſtituentibus ſpecie diſtincta, debentur motûs diverſi, tanquam diverſæ proprietates, ergo cùm in ſe habeant motûs diverſos, diverſos etiam cauſabunt in paſſo*: id verò cùm non fiat, ſed eadem potius in manu tangente recipiatur ab utroque liquore paſſio, negato ſic conſequente, negandum eſſe meritò antecedens vult inferre, quod iſta aliaque corpora mediantibus ſuarum partium figuris activa ſint.

Non poſtulabo nunc, quod jure quidem poſſem, ut ſpeciatim

ciatum nominat Author istum liquorem, sulphureum, cujus contactu eandem omnino inferri manui passionem dicit, quam aqua infert; quò sub examen rigorosius vocare rem istam, & experiri solicitè liceret, annon subtilior aliquis tactûs differentiam quampiam sensibilem inter utrumque liquorem esset deprehensurus: prout sanè cœcus aliquis nomine *Joannes Vermaasen*, mantili ex abundanti velatus Ultrajecti ad Mosam oblatas tænias sericeas, rubras à flavis, flavas à viridibus &c. solo digitorum tactu accuratè discriminavit, teste Illustri Boylio in tractatu de coloribus p. m. 42. & seqq. Sed supponam nunc, experimentum istud, usquequaque certissimum esse & indubium, non obstantibus tamen iteratis Authoris probationibus adhuc vacillare prolati argumenti consequentiam ostendam, aut, si hæc sufficienter limitata concedi tandem possit, unà etiam conclusionem concedi posse, tanquam haut contradicentem recentiorum hypothesibus, atque adeò τῦ ἐλέγχυ ἄγνοιαν seu ignorati elenchi vitium in argumento prodentem. Quod ut pateat, ex iis, quæ in epistola superiore prænotavi, denuò hîc inculcandum est, cùm quæstio est, secundum controversiæ statum ab ipso Authore formatum, *An corpuscula sint activa ratione figuræ?* recentiores Democriticos sive corpuscularis Philosophiæ Patronos per corpuscula non solùm intelligere ipsas primas *atomos*, sed ex harum pluribus compositas etiam massulas sive *particulas*, ex pluribus particulis porrò concretas *partes* (& has omnes plerisque sensibus imperceptibiles) tandemque ex pluribus etiam hujusmodi partibus coalitas *portiones* sensibiles. Quo ipso manifestum insuper est, cùm activa dicunt hodierni Democritici ratione figuræ corpuscula sua, non de ea præcisè activitate ipsos loqui, quæ sensibus ipsis, inprimis crassissimo omnium tactui, sit immediatè perceptibilis, sed quem ratione saltem ex effectuum aliorum sensibili differentia hariolari liceat; ut planè nullius sit a 'versus illos valoris hæc aut similis consequentia: Non deprehenditur tactûs sensu duo-

 rum

rum e.g. liquorum differentia, h.e. diversa utriusque corpuscula non afficiunt diversimodè crassas istas sensorii fibras, & sic figuræ diversitatem sensibiliter haut testantur; ergo planè nullam habent ratione figuræ activitatem, nec alibi per effectûs alios, saltim rationi, eam produnt. Nam ejusmodi illatio (quâ tota tamen Authoris consequentia nititur, imò quæ quoad rem illa ipsa est) manifestam involvit fallaciam à dicto secundùm quid ad dictum simpliciter. Licet enim hoc modo particulæ, aut partes, aut portiones etiam majores, figuræ suæ activitatem haut testentur, non sequitur tamen simpliciter nec unas, nec alteras eam ullo alio modo testari.

Age verò paulò pressiùs inhæreamus Authoris nostri vestigiis, &, quanta vis insit ejus argumento formaliter magis spectato, examinabimus. *Si diversæ figuræ*, inquit (subintellige atomorum aut particularum insensibilium) *essent activæ medio motu quem* (sensibiliter sc.) *causantur in sensorio* (tactûs) *non posset explicari, quomodo ex tactu sulfurei & aquosi liquoris eadem in manu tangente passio sentiatur. Sed hoc potest ac debet explicari* (volebat aut debebat in forma subsumere) *ergo diversæ figuræ* (atomorum aut particularum insensibilium) *non sunt activæ medio motu, quem* (sensibiliter) *causantur in sensorio* (tactûs.) Hoc modo limitatâ consequentiâ, totum argumentum concedi posset; sed tunc committeret fallaciam ignorationis elenchi, quia nemo dicit, imò ne dicere quidem sine contradictione potest, atomos ipsas, aut particulas alias, adhuc insensibiles, mediante motu & figurâ suâ, in quodvis, etiam crassiusculum tactûs sensorium activas esse. Quod si verò de portionibus sensibilibus fibrisque sensorii proportionatis sermo sit, hoc sc. sensu: Si figuræ portionum sensibilium, & fibris tactoriis proportionatarum, sensibiliter activæ sunt & esse debent in tactûs etiam sensorium, sequitur non posse explicari &c. tunc neganda est consequentia, necquicquam obstantibus adductis suprà rationibus; siquidem ex eo ipso fundamento ratio passionis ejusdem ex contactu diverso-

verſorum liquorum peti poteſt, & omnino debet, quod portiones illæ utriusque ſenſibiles, non habeant figuras ita diverſas, ut eam diverſitatem ſenſorii hujus obtuſioris conditio ſenſibiliter valeat diſtinguere, tametſi partes exiliores, è quibus illæ portiones componuntur, vel minutiores etiam particulæ, & ipſæ atomi, diverſiſſimis poſſint conſtare figuris, ſed partim complexu mutuo obvolutis, partim etiam, ſi ſolutæ & nudæ eſſent, tam exilibus, ut craſſiuſcula ſenſorii tactûs filamenta ſenſibiliter haut commoverent.

Ut rudiore quodam exemplo rem illuſtremus, conferamus typographorum elementa, ſive typos ſigillatim ſpectatos, cum Democriticorum atomis, ſyllabas inde compoſitas cum particulis ſive moleculis, vocabula integra cum partibus, & versûs integros cum portionibus corporum naturalium, totas autem columnas cum corporibus mixtis iſtas omnes intra ſe comprehendentibus. Tametſi verò indubium eſt, ſi ſeorſim litera *O* verbi gratia manui cujusdam, oculis clauſis & mox etiam litera *X* eidem imprimatur, diverſitatem utriusque figuræ ſic activam ſe exhibituram, ut ſenſibilis impreſſionis utriusq; differentia ſenſorio eſſet obverſatura (quod idem facile, credo, quilibet concedet de literis etiam cognominibus, ſed alterâ germanicâ, alterâ latina, ut de W & 𝔚/ Z & 𝔷/ ſive ejusdem aliàs, ſive diverſæ ſint magnitudinis;) ubi tamen æquales columnæ è diverſiſſimis vocabulis ſyllabisque compoſitæ expansâ palmâ (ſed clauſis priùs oculis) ab eadem manu tanguntur, vix diſtincta ſenſatio emerget, ſed ex tactu diverſorum licet entium idem tamen percipietur accidens, neque valeret unquam ſimilis iſti Authoris noſtri conſequentia: *Si diverſæ typorum figuræ eſſent activæ medio motu, quem exſerunt e.g. in ſenſorium, non poſſet explicari, quomodo ex contactu diverſarum columnarum, è diverſis licet ſyllabis & vocabulis, alteris etiam germanicis, alteris latinis, compoſitarum, idem percipiatur accidens aut ſimilis oriatur ſenſatio.* Negandam enim hîc eſſe conſequentiam quivis evi-

 denter

denter agnosceret; siquidem illius rei ratio inde procul dubio manifesta est, quod crassior ille sensus à portionum crassiorum sive grandiorum, linearum puta integrarum, satis distincta similitudine distinctiùs afficiatur, quàm à multiplicibus istis ac diversissimis partium aut particularum figuris & impressionibus, inter se ubique confusis seseque mutuò quasi obvolventibus & absorbentibus.

Quemadmodum autem in hoc casu, cùm tactûs sensorium eludunt, ob dictam modo rationem, diversissimæ typorum singulorum, aut syllabarum vocumve figuræ, suamque adeo activitatem hujus intuitu efficaciter haut exserunt, non æquè tamen otiosæ sunt respectu organi visûs, utpotè in cujus fibras distinctissimè primo statim intuitu agunt, reflexoque versus istas aliter aliterque lumine seipsas quàm evidentissimè produnt; sic in istis naturalibus etiam, si liquor sulphureus, & alius aquosus, tactu judice particularum suarum, ratione figuræ, diversitatem non statim testantur, non cessant tamen aliis sensibus, odoratus v. g. diversam illam agendi vim efficacissimè ostendere: Ut eo nunc manifestius, ex alio quoque capite, se prodat illa à dicto secundùm quid ad dictum simpliciter fallacia, in Authoris argumento, quo ex eo, quod corpusculorum figuræ in casu dicto duorum liquorum activitatem suam in sensorium tactûs distinctè non exercent, præproperè nimis infert, *Ergo figuræ non sunt activæ mediante motu, ergo entia non operantur mediis figuris;* siquidem ex negata efficaciâ vel activitate harum in sensorium unum, non statim omnis alia in sensûs cæteros omnes neganda venit.

Multa quidem in medium adducit Author, tanquam pro hypothesi corpusculari excipienda contra ejus argumentum hactenus à nobis excussum, quæ deinceps per paginas plures Scholasticâ quadam subtilitate expungere & confutare laborat. Illas verò exceptiones cùm nostras haut faciamus, imò ad quasdam earum satis aptè responsum haut difficeamur,

mur, frustrà utique istis omnibus in utramque partem ventilandis prolixam impenderemus operam. Quin istas igitur ipsius Authoris exceptiones, quæ hactenus dato responso nostro contrariari videntur, majori paulò curâ expendemus, ut eò magis infirmetur vis argumenti hujus primi, quo corpusculorum activitatem enervare Author præsumpsit. Primum illud est quod p. 33. (edit. novæ in Appendice p. 70.) sub finem adnotavit, quasi præviso responso nostro, *aliquem posse dicere, quòd liquida causant sensationem mediis figuris compositis, & omnia conveniant in una specie figura, unde eandem passionem faciunt in sensorio:* quod certè illud ipsum est, quod suprà monuimus, in contactu liquorum non tam atomos primas aut particulas inde proximè compositas, quàm partes aut portiones grandiores (quarum adeò obtusiores figuræ satis similes evadere potuerunt, etiamsi ex diversarum figurarum minutiis concretæ) in organi tactorii fibras & papillas agere, illique sensui, alioqui non adeò subtili & accurato, impressiones similes offerre. Huic igitur responso sequentia reponit Author, quibus fideliter adductis satisfacere pro virili connitemur. 1. Regerit, *omnes Modernos dicere (licet malè id asserant,) quòd in vivente diversæ fiant separationes liquidorum, quia diversas habeat figuras diversis porulis adaptatas*, indeque inferre velle videtur, non posse ergo, ne compositas quidem duorum diversorum liquorum portiones ne qualicunque quidem figuræ similitudine convenire. Sed hæc etiam consequentia plus infert quàm inferre debebat. Nam cùm e. g. per tubulatam renum fabricam salinæ seu urinosæ tantùm partes, exclusis fibrosis ac sanguineis, transmitti dicuntur, alibi sulphureis aut spirituosis, ob aliam cribri quasi configurationem, transcolatis, nihil obstat tamen, quò minus cum utrisque serosæ sive aquosæ, tanquam glabræ valdè & lubricæ flexilesque per utrosque poros simul elabantur (prout sanè experientia ipsa testatur) & postmodùm ibi salinis, hìc sulphureis aut spirituosis, circumvolutæ guttulas forment

ment eatenus ſaltem ſimiles & æquales, ut craſſiori tactûs ſenſui ſatis diſtinctè perceptibilem impreſſionis differentiam non ingerant. 2. dicit: *quia figura compoſita habetur à proportione componentium, ut ſuprà notavimus in diverſitate ſalium ex Villeſio, cùm in diverſis liquidis diverſa ſit miſcibilium proportio diverſa etiam erit figura:* notaverat ſc. p. 12. (Append. ſuper. anni p. 62.) *figuram mixti non eſſe ex vi prædominantis elementi, patere enim dari plures ſales in quibus omnibus ſalis particulæ prædominentur, & tamen attentâ aliquali aliorum componentium unione diverſarum figurarum evadere, ſic ſalem marinum, alumen, Sal nitrum &c. uti ex Villeſio, in octoêdricam cubam, & pyramidalem figuram faceſſere &c.*

Ecce verò hæc ipſa, quæ pro ſe facere Author exiſtimat, adverſus præſentem ejus exceptionem reſponſum ſuppeditant luculentiſſimum. Etenim, ſi eædem ſalis particulæ aliquali aliorum componentium unione in diverſas abire poſſunt figuras (quod Author concedit) non apparet ulla ratio, cur non viciſſim diverſarum atomorum diverſæ figuræ aliquali unione aliorum componentium in easdem ſimilesve ſenſibiliter figuras componi poſſint; maximè cùm id in certo caſu, etiam citra commixtionem aliorum componentium poſſibile ſit; prout ſanè Author ipſe p. 13. (ed. nov. in Append. p. 63.) haut inſcitè ex meris triangulis componere quadratam figuram docet, quam eandem tamen ex meris quadratulis minoribus, vel ex meris rectangulis figuris, vel etiam ex rectangulis quadrangularibus ac triangularibus mixtim coordinatis, oriri poſſe indubium eſt. Quæ tamen eò rapi nolimus, quaſi putemus ejusmodi geometricis & præcisè artificioſis figurarum ſimplicium combinationibus Naturam ſuas moleculas aut grandiores corporum partes componere, ſed eò unicè dirigi, ut tantò credibilius evadat, admixtione communis cujusdam fluidi, quod flexibilibus ſuis filamentis minutias diverſarum licet figurarum involvat, oriri poſſe guttulas aut moleculas tam parum figurâ ſuâ differentes, ut ab obtu-

obtusiore tactûs sensorio (quamdiu sc. cuticulæ integumento munitum manet) ista, si qua restet, figuræ diversitas distingui non possit; præsertim cùm liquida ex partibus solutis conflata tactum prensantem lubricitate suâ facilè eludant, nullaque fere prædita resistentiâ suarum partium impressiones fibris tactoriis non nisi obiter leviterque objiciant. Dixi autem notanter, quamdiu cuticulæ integumento munitum manet organum tactorium. Hac enim remotâ cum summo sæpe dolore sentitur liquidorum diversorum activitas, à particularum figuris pungentibus & lancinantibus unicè dependens: Ut inverti meritò Authoris argumentum possit &, cùm e.g. manus cuticulâ tecta, nunc aceto, nunc aquæ puræ immersa nihil ferè percipiat ex utriusque contactu discriminis, excoriata verò per aliquam contusionem immane quantum discrimen affectionum ab utroque liquore impressarum statim persentiscat, inde jure concludi, maximam utique esse particularum acidarum, rigiditatem aciemque ipsâ illâ lancinante puncturâ satis testantium, præ flexilibus & glabris aqueis, activitatem.

Quod idem ad exemplum aquæ puræ & salis liquati, de quo in exceptione tertia dicit omnia argumenta huc usque facta valere, eodem applicari jure potest. Id verò quod 3. excipit, huc redit: *Neque dicant*, inquit, *quod sal liquatum & tinctura sulfuris habeant diversas figuras ab aqua pura, tamen cum activitate illius conveniunt, quia maximam quantitatem in illis tincturis est invenire; nam hoc non obstat, quin debeant minuere activitatem aquæ & suam specificam ostendere, cùm etiam in aqua tepida minor sit quantitas sulfuris quàm aquæ, & tamen minuatur activitas aquæ & propria sulfuris percipiatur.*

Quibus hæc iterum reponimus: Primò, si concedamus particulas Salinas aut sulfureas, cum aqueis mixtas licèt, debere tamen harum activitatem minuere & suam specificam ostendere, non esse statim necessum ut eam cuique, etiam ob-

 tusio-

tusiori & obvelato, sensui ostendant, sed sufficere, si illam acutiori ac impedimentis ordinariis nudato demonstrent; quod utique Sal liquatum in digito leviter vulnerato abunde præstat. Quod si verò existimet, velut existimare videtur, illas particularum salinarum & sulfurearum figuras obtusiori etiam tactûs sensui debere se prodere, idque exemplo *aquæ tepidæ* patere, *utpote in qua minor sit quantitas sulfuris quàm aquæ, & tamen minuatur activitas aquæ, & propria sulfuris percipiatur*; tum primò non satis capio allatam de aqua tepida instantiam, an nimirum eam intelligat, quæ nativo tepore, ex admixtarum sulfurearum portionum accensione orto, sit prædita, num verò de quacunque alia ad focum luculentum vel ad Solem tepefacta loquatur? Deinde in eo quoque hæreo, quomodo vel in hac vel in illa sulfuris activitas specifica sentiatur, & à quo sensu dicatur percipi? Si tactûs organo mediante specificam sulfuris activitatem sentiri distinctè assereret, hoc ipso exemplo destrueret experimentum, quod, tanquam fundamentum, argumento hactenus examinato substruxerat. Sin de perceptione mediante olfactu aliisve, præter tactum, sensibus facta sermo esset, ad rem præsentem instantia non faceret. Si porrò à Sole vel igne alio tepefactam aquam intelligeret, abusivè quodammodo diceretur propria sulfuris activitas percipi, dum caloris vel igniculorum actio sentitur. Si denique ad nativum ex accensis particulis sulfureis teporem respiceret, tunc verum equidem esset activitatem sulfuris specificam ipso tactûs sensu percipi, non tamen inde sequeretur etiam alius sulfurei liquoris per ejusmodi accensionem haut tepentis, specificam ab aquoso differentiam ipso tactûs judicio discerni debere. Fortiùs enim multò particulæ sulfureæ per accensionem vehementiùs agitatæ in fibras tactorias impinguntur, suique adeò sensum tectis licet cuticulâ fibris & papillis inferunt; quod idem non statim aliæ, licet etiam sulfureæ, non tamen eodem ætheris aut subtilioris adhuc materiæ impetu abreptæ, sed quietæ magis aut lento debi-

debilique motu agitatæ, idem præstare similiter aut possunt aut debent: non magis, inquam, hoc sequitur, ac si quis ex eo, quod manu aëris corpulentiam tum deprehendit, quando is venti cujusdam flatu aut flabelli agitatione commotus in eam fortiùs impingit, inferre vellet, eandem ergo in aëre tranquillo & quieto, cùm is non nisi leni & intestino particularum suarum motu cietur, sensibilem esse debere.

Usus erat hac eadem de aqua tepida instantia Author p. 8. (ed. novæ p. 60.) ad elidendum aliud responsum ad argumentum ejus primarium huc usque à nobis ventilatum, quod à corpuscularis Philosophiæ Fautoribus afferri posse credebat. Nimirum cùm supposuisset in aqua rotundas sive circulares, in liquore sulfureo autem triangularis figuræ partes, indeque intulisset, ex contactu adeo diversarum figurarum diversam etiam sensationem exoriri debere, aut econtrà, dum eandem affectionem ex utroque percipi experientia testetur, fatendum esse, corpuscula mediantibus suis figuris & motibus non esse activa; cùm hæc, inquam, ita fuisset ratiocinatus, & excipi ab adversariis posse crederet, *istæ diversæ entia, cum diversas habeant figuras, diverso quidem modo tangere, verùm etiam convenire posse in tangendo, si v.g. trianguli sulfuris vergant quoad angulos ad superficiem, ut apparet in præsenti figura △△△○○○, tunc enim sensorium tangi à puncto circuli & trianguli, ita ut unum punctum tantùm cujuslibet corpusculi sensorium tangat*; respondet 1. haud incongruè corpuscula illa, non tangere sensorium tantùm secundum unum punctum, quia gravitent supra sensorium, & sensorium super illa, h. e. non leviter solùm illa hoc perstringant, sed aliquantò profundiùs se ingerant, quò fiat, ut alius ex istorum, alius ex horum impactione sensus oriatur, quemadmodum pateat, dum manus gravitat supra rem acutam & aliam rotundam, dolorem sentiri ex tactu acuti, non verò obtusi. Respondet 2. iterum non inconvenienter, cùm ex mente Chymicorum particulæ liquidorum semper sint in continuo mo-

tu, non posse illas particulas sulfureas semper suis angulis in superficiem organi tangentis esse directas, ideoque futurum esse, ut diversus sit contactus particularum sulfuris cum cute & aquearum cum eadem, cùm v.g. motu mediante ad hunc pervenissent positum ▽▽▽OOO. Respondet denique 3. Si exceptio illa valeret, secuturum, quòd etiam ex tactu aquæ tepidæ deberet percipi eadem qualitas, quæ ex tactu liquoris sulfurei non tepentis, siquidem idem hîc dici posset, quod adversarii, in priore illo casu excepissent; sed hæc Authoris consequentia omnino neganda est; quandoquidem ea est inter liquorem tepentem & sulphureum non tepentem differentia (quòd si maximè cum Authore in utroque supponamus particulas sulfureas tanquam caloris autores) in tepente vehementiùs agitentur à materia quadam subtilissima, in non tepente verò non nisi lentiore quodam & organo tactûs commovendo non satis potenti motu ferantur: id quod prævidit ipsemet ab adversariis exceptum iri, eamque adeò exceptionem occupare statim his verbis annititur: *Neque dicas, quòd particulæ evolantes ab aqua tepida majorem faciunt impetum, quia sunt extra fermentum, nam contrà est, hæc etiam sunt maximè impeditæ ab humido evolante.* In quibus equidem quid fermenti nomine sibi velit, aut quale fermentum in aqua tepida concipiat, non satis, fateor, intelligo; neque id negaverim particularum ignearum aquæ admixtarum impetum, alioqui vehementissimum, ut in flamma, futurum, ab admixto humido multùm impediri (unde calefacere quidem, h.e. fibras tactorias sensibiliter commovere, in calentiore vehementiùs lædere vel urere, in fervida denique corrugare & disrumpere, adeoque adurere, nunquam tamen, ut in flamma, concremare penitùs & in cineres redigere valent) sed hoc non obstat, quò minus impedita quoque hujusmodi agitatio particularum magis nihilosecius afficere fibras sensorias possint, quàm aliarum in liquore non tepente debilis & lenta commotio. Unde nec illud procedit quod secundò

cundò *sequi semper* existimat, *quod à liquore sulfureo, utpote majori copiâ particularum spirituosarum & sulfurearum prædito, quàm aqua, major impetus fieret in sensorium, & sic diversa qualitas.* Nec enim partes sulfureæ, aliæque terrestres, ut tales, solâ suâ præsentiâ corpori cuidam calorem aut teporem conciliant, sed tum demum, ubi carceribus suis quasi solutæ; i. e. ab aliarum partium complexu & implicatione liberatæ, intra materiam illam subtilissimam & agitatissimam, quæ per universum mundum diffusa universale quasi organum est omnium naturalium, vitalium & animalium motuum, natare & in communem impetum abripi contigerit.

Quibus ita semel rectè perceptis, reliquas etiam Authoris subtilitates Scholasticas esse, uti suprà jam monitum, frustraneas, facilè patebit, siquidem eadem chordâ ubique oberrat. Nam, ut uno id adhuc exemplo commonstremus, dum fingit alterâ vice, adversarios ad argumentum suum primarium respondere posse, *quòd diversæ figuræ habent quidem diverso modo tangere & movere, sed ratione objecti capacis unius tantùm motûs, eodem tantùm modo possunt movere, &, quia sulfur & aqua habent eandem particulam unico tantum motu mobilem, hinc esse &c.* (quæ subtilitas equidem, an ulli ex corpuscularis Philosophiæ fautoribus in mentem unquam venerit, ut sc. sibi persuaderet, duo moventia diversimodè quidem in mobile quoddam movendo agere, h. e. diverso modo illud movere & afficere, & hoc tamen interim ab utrisque eodem modo affici & moveri;) regerit primò distinguendo inter particulam cutis movendæ integralem & essentialem (quæ distinctio quid ad præsens faciat, aut quomodo hîc habere locum possit, omnem meum captum, haut inficior, excedit, ut, qui moveri nihil posse, nisi quod corpus sit aut corporis pars integralis, penitus persuasus sum) &, si de integrali sermo sit, id *contrà esse primò* dicit, *quòd illa particula integralis cutis, quæ movetur ab aqua, est capax motionis quæ repræsentat verbi gratiâ calorem; ergo, cùm sulfur ha-*

beat talem motum, qui, si communicaretur cuti, repræsentaret calorem, sequi, quòd ex contactu aquæ & sulfuris diversa debeant percipi accidentia. Sed hanc exceptionem quod attinet, eam esse ingenii mei stupiditatem ultrò confiteor, ut illius consequentiam, hujusque rationem ullam, videre nequaquam possit, nec Authoris suppositionem admittere, quin statim alia omnia, imo contraria penitus, inde concludat. Posito namque particulam aliquam cutis integralem quæ movetur ab aqua, non esse capacem nisi motionis ejus quæ repræsentat v. g. calorem, & sulfur etiam habere talem motum, qui, si communicaretur cuti, repræsentaret calorem, nullâ ratione comprehendo, quomodo inde sequatur (quod p. 10. edit. nov. 61. dicitur) ex contactu aquæ & sulfuris debere percipi diversa, & non potius eadem, accidentia; maximè cùm ipsamet Authoris verba his immediatè subjecta hunc ipsum, quem ego intendo, sensum manifestissimè videantur habere, dum addit, tanquam antecedentis probationem: *Cutis persentit calorem, ergo quia movetur taliter secundum aliquam sui integralem particulam, sed omnes ejus particulæ integrales sunt homogeneæ, ergo illa particula, quæ movetur ab aqua, erit etiam mobilis à sulfure motu repræsentante caliditatem.*

Sed frustra sim, si has cæterasq; Authoris nebulas, quas offundit, discutere sigillatim, h. e. omnes ejus exceptiones, quas confictis à se, vix autem ab ullo corpuscularis Philosophiæ Patrono in medium unquam allatis, responsionibus reponit, expendere satagam. Quin potiùs, ex una ut judices cæteras, VIR OBSERVANDE, rogatum Te summoperè velim, cordateque, ceu soles, mentem digneris aperire tuam, nunquid ab his Authoris arietibus corpuscularis Philosophiæ ruina videatur metuenda? &, quod iterum inculcandum vel maximè, num forum satis competens censeri possit sensorii tactûs tribunal hujusmodi controversiis litibusque finiendis, nec æquè absurdum potiùs, activitatem atomorum, particu-

larum, partiumque & portionum, vel insensibilium penitus, vel à Subtilioribus vix perceptibilium, ad sensûs omnium crassissimi examen revocare, & quas hic non statim deprehendit efficaciæ differentias, eas præproperè negare velle, ac si quis duarum monetarum aurearum ejusdem magnitudinis diversique generis, alterius sc. ex auro rhenano, alterius ex Hungarico, pondus examinaturus ad lanienæ cujusdam lances rem deferret, impositisque hac uni, illâ lanci alteri, nullâ sensibili alterutrius depressione notatâ, statim inferret, nullam ergo esse in duabus illis monetis differentiam ponderis, aut præponderandi efficaciam in uno vel altero auri genere, vel ad exemplar illationis Authoris nostri sic concluderet: *Si diversa auri genera essent activa mediante gravitate suâ in libræ cujusdam lances, non posset explicari, quomodo in libra alicujus lanii ex impositione duarum monetarum magnitudine æqualium, sed è diversis auri generibus cusarum, idem tamen pondus perciperetur.* Cujus equidem consequentiæ nullitatem quin essent visuri omnes aurificum numulariorum pueri, nemo dubitabit, ad suas sc. subtilioris multò fabricæ bilances negotium hoc statim revocaturi, inibique discrimen ponderis in utroque auri genere ad oculum demonstraturi. Eadem omnino ratio est argumenti primi Authoris nostri hactenus sub incudem vocati, prout sub initium hujus epistolæ ostensum; ut cramben bis coctam hic apponere non frustraneum solùm, sed ingratum etiam esset futurum. Quamobrem ad secundum ejus argumentum, quod p. 35. (edit. nov. p. 71.) proponit, progrediendum nobis esset, quo arguit, *concessâ activitate figuris, non posse explicari quomodo medio motu, quem causant in cute, sensus communis possit determinari ad distinguendum objectum tactum, v. g. calorem reperiri in tali situ sensorii;* id verò explicari & posse & debere iterum tacitè supponens concludit: *Ergo figuræ non habent causare sensationem in cute medio motu &c.* Sed hoc etiam secundum argumentum

tum eodem, quo primum laborare morbo & consequentiæ languere vitio, in proclivi esset ostendere, nisi epistolæ terminos jam dudum supergressa esset hæc dissertatio, tantoque porrò futura prolixior, quò magis necessarium erit ad illam consequentiæ nullitatem ostendendam, generalem de sensatione doctrinam, ex eorum mente qui corpuscularem sectantur Philosophiam, pauló pleniùs explicare. Nullus ergo dubito, FAUTOR OPTIME, quin, Te quoque judice, in occasionem proximam aliam differenda videatur hujus secundi argumenti discussio. Tu verò vale interim cum tota splendidissima familia, &, quem dudum amas, amare perge

NOBILISSIMÆ TUÆ MAGNIFICENTIÆ

Dabam Altdorffii Noricorum sub ipsum Junii mensis, insimulq; muneris molestissimi feliciter, ut spero, abdicandi finem,

A. C. R. CIƆ IƆC XCII.

Cultorem certissimum

JOH. CHRISTOPH. STURMIUM, PP.

OBSER-

OBSERVATIONES
Circa humani corporis Teredinem,
à
Cl. JOH. COSMO BONOMO,
Practico insignissimo Liburni, una cum aliis Epistolica hac in Exercitatione

Ad Eoos penes Hesperiosq; famigeratissimum, Illustriss. Franciscum Redum, Italico sermone Anno 1687. conscriptæ, & Florentiæ typis impressæ, nunc verò Latinitate donatæ

à

JOSEPHO LANZONO, Acad. Cur.

Illustrissime Domine.

TUis doctissimis, amicissimisque auspiciis, Vir Illustriss. teque, ut ita dicam, prudenter, manuducente, tibi notas illas circa Naturæ, vel ut sanius eloquar, DEI opera admiranda prosequor Observationes, præcipuè exigua illa circa animalcula, quæ Insectilia penes nos audiunt, & quæ olim â divino Poëta Dante, Græco vocata fuere vocabulo entomata, tunc cum Decimo de Purgatorio Cantu cecinit:

Poi fiete quasi Entomata in defetto,
Siccome Verme in cui formazion falla &c.

Dum ergo attenta curiosaque applicatione hæc anxiè perscrutor, Observatumque exscribo, Orbi fortasse literario ni

perpolito ſtylo, pura nitidiſſimaque ſaltem veritate communicandum, caſu fortuitovè ſe mihi legendum obtulit in celebri *Vocabolario dell' Academia della Cruſca* ab hujus Compilatoribus aſſeri Teredinem, qua utplurimum ſcabie infectorum cutis ſcatet, in perexiguis, ac minutulis animalculis conſiſtere; Ecce ipſiſſima Vocabularii verba: *Pellicello è un picciolissimo Bacolino, il quale ſi genera a' Rognoſi in pelle in pelle, e rodendo cagiona un' acutiſſimo pizzicore.* Idem ſentire poſtmodum obſervavi Joſeph. Laurentium in ſua Amalthea, dum ſcripſit: *Acarus. Teredo. Vermiculus exiguus ſubcutaneus rodens, Pidicello.* Et *Lit. T. Teredo. Vermis in ligno naſcens. Caries. Item Acarus rodens carnem ſub cute; Pidicello.* His itaque ſic lectitatis, iterata, ſedulaque experientia ſcrutandi prurigine tactus ſum, an dictæ Teredines animalcula verè ſint, ſerioque conſului eruditiſſ. Hyacinthum Ceſtonium, ejus in experiendo probatæ ſedulitatis, quæ multo ante tibi Vir. Clar. innotuit. Multoties ergo obſervaſſe mihi conſtanter aſſeveravit, Mulierculas propriis è ſcabioſis filiolis acus extremitate neſcio quid educere, quod in lævæ manus pollicis ungue, alterius manus pollicis ungue compreſſum, in ipſa compreſſione aliquem parvum ſonum facere videtur, hoc autem educi à minutioribus tuberculis ſcabioſis, perfecta nondum ſanie ſcatentibus, vel ut vocitant immaturis; mutuâ quod itidem charitate inter remiges, & mancipia Balnei Liburnenſis, ſi ſcabies infeſtaret, fieri adnotavit. Inde ſubdidit non ſibi tamen certo conſtare, an Teredines è Vermiculorum cenſu forent, promptè tamen de eo certiorem ſe reddendi occaſionem daturam, multis experimentis in ſcabioſo quopiam, quo autopſia infallibili in affirmativam, vel negativam partem declinandum doceremur. Nec ſcabioſam comperire fuit difficile, qui interrogatus, ubi acrius, validiusve cutim ſibi prurire perſentiſceret, eruptiones multas cutaneas, puſtulaſque minutulas nondum ſanioſas exhibuit, quas vulgus appellitat *Bollicelle acquaiuole.* Acutiſſimæ ergo acus unam ex his puſtulis acie

aggreſ-

fig. 3.
fig. 1
fig. 4.
fig. 2.
fig. 6.
fig. 12.
fig. 10.
fig. 7.
fig. 8.
fig. 9.
fig. 15.
fig. 13.
fig. 14.

Dec.

aggressus exprimendo aquei quidpiam cum eduxissem, fortè eduxi unà minutissimum globulum albicantis coloris vix vix lynceo obtutu conspicuum, qui microscopio observatus certo certius vermiculus esse deprehensus est, Testudinibus aliqua ex parte consimilis, colore candicans, fusci aliquid in dorso umbratilisque ostentans, unà cum aliquibus radiis, pilisque oblongulis, sex pedibus vivax, ad motumque agilimus, capite acuto, corniculis duobus, aut antennulis in extremo instructus, cujus icon exhibetur *Fig. I.* & *III.*

Sed neque hocce primùm conspecto credulitas nostra acquievit, sed compluribus, aliisque ingeminatis, variis in subjectis scabiosis, ætate ac temperie diversis, sexu nec non & anni tempore non unisono, experimentis Teredinum eadem sese nobis semper obtulit configuratio, adeò ut hac donata animalcula in omnibus ferè (ferè, inquam, quod, ne verum diffitear, in aliquibus comperire non fuit possibile) aqueis exanthematibus inesse microscopio juvante deprehenderem.

Hæc ipsa quantumvis in externa humani corporis superficie conspicere difficilimum extet, adeo minuta dum sunt, sed & cuticulæ concolores, multoties tamen exteriùs per corporis superficiem gradientes vidimus, & in articulationibus præsertim, ac rugosis flexionibus cutisque minutis plicis, ubi capitis acutie primum se insinuare aggrediuntur, & adeò, ac in tantum fodiendo, & se contorquendo, molestissimum sic pruritum excitantes, pergunt donec se penitus in cuticulam subinserant. Sub hac haud difficili negotio videre fuit quas exiguas semitas à loco in alium rodendo, ac edendo insculpant, ut quandoq; ex ipsis unum plura tubercula aquea concitet, quamquam & interdum duo, vel tria insimul, & plerumque sibi admodum proxima deprehenderimus.

Anxiè scrutabamur an hæ Teredines ova darent, iteratisque multis, accuratisque perquisitionibus sors tandem votis annuit. Teredine namque microscopio subjecta, ut ejus

 icon

icon elegantissimo Isaaci Colonnelli penicillo exprimeretur, hic ipse dum huic penso satisdat, à Teredinis posterioribus partibus exsilire conspexit minutissimum quoddam, ac invisibile pene ovulum, colore albicante, fermè pellucidum, figura oblongula nucleum pineum referente, qualem exhibet *Figura II. & IV.*

Quo casu in spem ulterius erecti hæc ova anxiè denuò perquisivimus, multaque alia diversis assecuti fuimus temporibus, verùm sub microscopio nasci nusquam post hæc pari felicitate videre potuimus.

Ab his ovis, Clarissime Redi, affirmari posse mihi videtur gigni Teredines, generatione cum cæteris omnibus Animalium generibus univoca, per masculum nempe, ac per fœminam, quamvis neque amico Cestonio, neque mihi ipsi sexus disparitatem testata in dictis Teredinibus figura differens se obtulerit, quod discrimen fortè casus exhibebit aliquando, vel minuta magis observatione prodibit, aut exquisito magis reservatur microscopio, cujus generis Romæ audio tanto gloriæ fœnore ab inæquabili comperta solertissimo Joseph. Campani, ut subticeam, quæ non ita pridem ab industriis Carolo Antonio Tortorio, & Marco Antonio Cellio comperta, concelebrantur.

Antedictis rite, & citra livorem pensitatis, in dubium revocari possent quæ à Medicinæ Authoribus de Scabiei causis recensentur, innumeros namque inter Antiquos cum Galeno nonnulli eandem oriri putarunt ab humore melancholico, de quo tamen nondum rectè constat, in qua nostri corporis provincia propriam genuinamque sedem locaverit. A Galeno non visus dissentire Francus Sacchetti antiquus Vates Florentinus tum cum inter carmina dixit:

De gran mastinconia sarei fuori,
la qual con molta Regna m' hà assalito.

Alii cum Arabe Avicenna à solo sanguine originem ducere sunt rati; Alii ab atra bile salsæ commixta pituitæ.

Pen-

Benche non sò, se questi Autor fur giusti,
E se dissero il ver ne' lor Quaderni.

Inter nostri sæculi Scriptores siquidem alii cum de le Boë Sylvio acidum pro Scabiei genesi mordax à cruore evaporatum; Cum Helmontio alii particulare culpaverunt fermentum; Alii tandem ad acria confugere maluerunt salia, atque irritativa, in lympha vel seroso latice hospitantia, per varia vasa, & nostri corporis ductus in cutem tandem derivata. An inter tot dissides sententias à tot gravissimis ac doctissimis Medici orbis luminibus dissentire, diversimodèque philosophari mihi inexpiabile nefas futurum sit? Seu joco duxeris, seu, quod facilius, serio nunc jam ad id credendum propensus sum, scabiem, cutaneam nempe, ac qui contactu communicari solet morbum, nil aliud esse, quàm morsum, seu continuam, & pruriginosam in nostrorum corporum cute à memoratis vermiculis inflictam erosionem. Unde per minimos ipsius cutis hiatus aliqua seri, seu lymphæ portione transsudante pustulæ excitantur aquosæ, intra quas solitam prosequentibus erosionem vermiculis, se scabere tenentur homines, quo in actu cum pruritus iis irritatis procedat, molestum facinus prosequuntur, nec solummodo aqueas pustulas perrumpunt, verum & cutem ipsam, & vasculum aliquod minutissimum sanguineum, unde postea exanthemata oriuntur, crustosæ deglubrationes, & his similia tædia.

Ex hucusque dictis, Exercitatiss. Redi, non omnino mihi videretur impossibile captu, cur scabiosa labes tam faciliter contagio propagetur. Teredines siquidem solo simplicique unius corporis cum alio contactu ex uno in aliud corpusculum possunt commigrare facili negotio, adeo mira hæc velocitate donantur molestissima insectula, quæ non singula semper sub cuticula nidulantur, atque in cuniculis & cutaneis semitis delitescunt, sed non desunt ex iis, quæ extimam inhabitent corporis superficiem, cuticulæ ipsi insidentia, parata promptaque, quo cuivis, quod illis accedat, adhære-

 scant,

ſcant, & ſicubi numero pauca ſedem fixiſſe ſit datum, mirè ovorum beneficio, quæ ibidem deponunt, numero in immenſum excreſcunt. Non itaque miram omnino, ſi per ſcabioſorum ſudaria, lintea, mappulas chirothecas, hisque ſimilia, quæ Pſora vexatis in uſu fuerint, ſcabies ipſa prolifica communicatione propagetur, ſat enim fuerit, ſi recenſitis Teredo aliqua ſemel adhæſerit; revera ſiquidem oculari ſæpius experimento didici, Teredines duobus aut etiam tribus diebus extra corpora noſtra vitalitate donari.

Sed neque captu difficile mihi videretur, cur ſcabies lixivialibus curetur lotionibus, balneis, inunctionibusque è ſalibus, ſulphure, vitriolis, hydrargiriis, præcipitato, ac ſublimato, aliisque hujus generis indolem nactis corroſivam, ac penetrantem, utpote quæ infallibiliter enecare valeant Teredines, etiam in intimioribus ſuis cuniculis nidulantes, vel per cutaneas ambages divagantes; quod ſcalpendo nunquam ſcabioſus aſſequi poterit, quantumvis non rarò excorietur cutis ipſa non leviter, tam dure namque veſtiuntur pelle Teredines, ut non ita levi negotio oblædi valeant, accedente inſuper earundem perexigua mole, quò minus ſcalpentium unguibus dilacerentur. Pari pacto à tot internè aſſumptis, Medicorum ex præſcripto, Pharmacis haud divexantur, cum poſt oretenus longo tempore uſurpata remedia neceſſe ſit tandem, ſi tam contumacis moleſtæ affectionis omnimodam curationem aſſequi velint ſcabioſi, ut tandem tanquam ad ſacram anchoram ad recenſitas inunctiones confugiant. Quod ſi in Praxi contingere ſæpe ſæpius videmus, ut qui ſcabiem linimento eradicaſſe viſus, vix decem, duodecimque diebus ſanus, quaqua vorſum denuo contumacem hoſtem refloreſcere conſpiciat, non omnino id mirandum, unguento namque viventes Teredines extinctas fuiſſe contigerit, non autem ova in cutaneis, ut ita dicam, nidis depoſita, ubi eorum culpa renaſcitur repubeſcitque morbus, corrupiſſe, ac penitus peſſundaſſe judicandum; Prudenter idcirco aliquot diebus, etſi ſe libe-

liberos dignoſcant, ultra conſuetum in linimentis aliqui perſeverant, quod eò facilius exequi valent, cum Unguenta cuti illinenda delicatulè, & grato odore poſſunt componi, cujus generis ea quæ è Manteca lutea è floribus Mali Aurantii, vel Roſarum rubrarum, cum convenienti particula Mercurii præcipitati rubri mixta parantur.

Hic inauditum hujusce Epiſtolæ Paradoxum obſignare ſtatueram, cum repentè Calcographo illud ipſum excudendum committendi prurigine tactus, Te, Vir Illuſtriſſ. exoratum volo, ut, quod ruditer delineavi, pro explicatione cæterarum aliquot Figurarum, quæ una cum Teredinis memoratæ Icone proponuntur, Laconicè ſubdam permittas.

Quinta Figura exhibet in ſua naturali magnitudine Cariem, quæ ferè in lignis duris, quæ pro ſui alimonia corrodit, ſedem ſuam habet. Hjus generis Caries à Scarabæis illis aligeris, magnis, ac nigricantibus gignitur, qui capiti inſerta geſtant bina cornua, vel antennas procerrimas, easque nodoſas, quales in *Figura VI.* videre eſt. A Ruſticis Liburnenſibus nuncupantur *Scarafaggi Peraiuoli*, pyris enim lubentiſſimè aluntur, & utplurimum circa hujus generis Arbores circumferuntur, vel alias hujus ſimilis naturæ impetunt. Cum ergo à Scarabæo maſculo fæmellæ fœcundata ova fuere, hæc ab ipſa deponuntur velut in nido, non ſolum ſupra hiatus, aut ſcabrities craſſiorum caudicum ligni ante diſſecti, & aliqua ſui parte corrumpi cum ceperit, atque vitiari, ſed & in fiſſuris ligni morticini, atque corticum ipſarum arborum viridium, ac vegetantium. Recenſitorum ovulorum ex quovis brevi, triduo nempe, vel quatriduo ad ſummum, perexiguus naſcitur vermiculus, vel Termes, qui ſenſim, pro pauculis ſuis viribus, & pro ſui indigentia, quæ cum viribus ſemper incrementum capit, corrodit, & corrodendo amplos, profundosque in ipſo ligno ſibi parat hiatus. Quolibet ſecundo circiter menſe, æſtate præſertim, ſpolium deponere conſueſcit, & in rodendo perſeverans ſui corporis mole creſcit, quousque

annum

annum vivat, quandoque duos, & interdum tres annos integros, quod usque ad tempus non paucos viventes ſolerti diligentia noſtri D. Ceſtonii ſervatos teſtamur vidiſſe. Nihilominus tamen brevius, diuturniusque eorum tempus à duriori, vel molliori, metiri conſuevit ligno, quod Cariei cedere debet in nutrimentum; ubi enim naturalem ſibi aſſecutus fuerit magnitudinem, in Chryſalidem transformatur, & in hac figura viginti circiter diebus immobilis, iterum ſpolia deponit, & è ſpoliis prodiens ſe alis videndum exhibet inſtructum, qualem memorata *Figura VI.* repræſentat.

VII. Figurâ exprimitur Vermis, ſive Caries, quæ poſtea in Scarabæum pillularium, & in Scarabæum ſtercorarium transformatur. Quemadmodum *Figura VIII.* ipſe ſtercorarius repræſentatur Scarabæus, ac *IX. Fig.* pillularius itidem inſculpitur Scarabæus.

Porrò innumeræ penè ſunt ſpecies Carierum, quæ ligna, radices, & alia hujus generis inhabitant. Hæ omnes ut antedictæ ſuo tempore volantes evadunt Scarabæi. Inter has illud verum comperi, de quo te anno anteacto certiorem factum mihi exponebas, Vir Eruditiſſime, anno nempe integro exacto in volantes Scarabæos migrare Inſectilia illa grandia, rubra atque piloſa, quæ quandoque ſubter terram Betularum rubrarum radices, & Allium ipſum corrodere comperiuntur, de quibus memineras in acceptiſſimo toti Orbi literario Libro tuo *de Inſectorum geneſi.* Prout & pariter in Scarabæos verti Vermes illos, qui in vireſcentibus adhuc comprehenduntur Avellanis, dum adhuc de frutice pendent, vel non multo ante collectæ fuêre, nondumque à putamine vindicatæ; Qua de re te nondum certum reddideras, cum publici juris feciſti antedictum *de Inſectorum geneſi* Librum. Ejusdem Vermis ectypon damus *Figura X.* & Scarabæum *XI.* & *XII.* Dixi Vermes illos, qui in vireſcentibus adhuc comprehenduntur Avellanis, nondumque à putamine vindicatis; quoniam qui in aridis, & deglubratis naſcuntur Vermes, prout & in Amygdalis,

gdalis, Pineisque, Peponum, Cucumeris, Cucurbitæ, & hujus generis seminibus oleaginosis, alterius speciei sunt Vermes, Erucarum videlicet & Bombycum. Nam quidam parvi papiliones supra hæc semina oleaginosa deponunt ova sua, ex quibus Erucæ nascuntur, qui determinato tempore inde aufugiunt, sique præstare id non valeant, exiguos ibidem folliculos conficiunt: si autem fuga permittatur, illuc se occultatum aufugiunt, ubi naturali edocentur propensione, ibique sibi folliculos construunt, à quibus duarum, & quandoque trium hebdomadarum spatio perexigui erumpunt Papiliones, qui ova iterum supra memoratos deponunt fructus oleaginosos, genesim bis & quandoq; ter in anno innovantes, pro decurrentium tempestatum varia temperie; Et ab his Insectulis oleaginosis fructus corrumpi, & teredine confici pendet, non autem quod, prout Vulgus arbitratur, jam tum senuerint. Sartos tectos multis annis ipse potui in vitreis vasis vel terreis saltem benè obsignatis servare, nec cariem contraxêre, si statim reposuerim ac à putamine educti fuerint. Nec secus Dn. Hyacintho Cestonio contigit, qui insuper Jalappio servato quam diligenter in vase optimè clauso, decem, & duodecim annis idem ab omni carie servavit immune; Nec Jalappium solummodo servavit, sed & alia hujus census, Mechoacannam puta, Chinæ radicem, Rhabarbarum, Rhaponticū, Hermodactylos, & omnia quæ Pharmacopœis usui sunt, & quæ cariei maximè subjacent; sed horum Teredines non ex eorum Vermium sunt specie, qui oleaginosos fructus insectantur, sed è Scarabæorum classe, magnitudine tamen, ac figura quam maximè diversi.

Non ausim tamen inficias ire è longinquis regionibus ad nos delata Remedia, non nisi difficulter admodum servari, sed id inde potissimum pendet, quod longi itineris tempore incuriosè nimis, nec debita diligentia ad nos advenerint; unde nulla nobis sit certitudo jam in ipsis Teredines ova non deposuisse. Quò autem extra dubium id certò constet,

 stet,

ſtet, Annus integer ad id requiritur; quod ſi hoc temporis intervallo, dum ſimplex illud exoticum optimè clauſum permanſerit, nullum volitans enaſcatur animalculum, teredine ab omni futurum poſthac immune, ſi in diligenti cuſtodia impoſterum ſervetur, ipſa certitudine certius exiſtet. Quod de exoticis ſimplicibus medicamentoſis aſſero, & de Conditis, quæ ni ſub diligenti cuſtodia ſerventur, ab iis non ſolum corrumpuntur Teredinibus, quæ in eos Scarabæos poſtea faceſſunt, quorum exhibuiſti tu, Redi exiſtimatiſſime, figuram illo Tuo *de Inſectorum geneſi* Libro, Tabula XVII, ſed à quibusdam inſuper aliis minutiſſimis Inſectulis, quæ etiam in Caſeo enaſcuntur, prout mox exponam, dicta ſunto.

De Vermibus qui in recenti Caſeo naſcuntur, & qua ratione in ipſo naſcantur, & in quæ animalcula, ſeu volantes muſculas transformentur, verè tanquam ex cortina in tuo aureo toties recenſito *de Inſectorum geneſi* Libro, locutus es, Redi erudititiſſime. Noſti tamen, aliquot ante annos à nobis, unà cum Dn. Ceſtonio, dum hîc Liburni Aulicorum cœtus, cum Sereniſſimo M. Duce diverſaretur, ſæpe ſæpius in areſacto caſeo aliam fuiſſe obſervatam, à recenſitis diverſam ſpeciem; & hujus ſpeciei quidem Iconem exhibeo *Figura XIII.* & *XIV.* prout & *XV.* Ovum eorundem animalculorum exprimitur, quæ repræſentavi, qualia Microſcopio, quod in præſentiarum penes me extat, videre valui, imò & paulò ampliora. Eorundem figura aliquantulum ab illa recedit, quam anno nuper exacto Romæ publici juris fecit celebris Tortonius, obſervante Erudito Joſepho Teutonico, ſed diverſum nihil hucusque mihi obtulit mei pertenuis Microſcopii adminiculum.

Reapſe diſtingui vix poteſt hoc minutiſſimum Inſectum extremæ ſuæ parvitatis ratione, niſi adminiculante ipſo Microſcopio, vixque meorum ope lentis, vel paulò magis ad amplitudinem ſe exhibuit. Colore albicat, diaphanum, ac quaſi rotundum eſt, octo fertur pedibus, caputq; in acutum protenditur. Curioſum in ipſo ſpectaculum offerunt aliquot,

ut ita

ut ita dicam radii oblongique ſtimuli, quibus Hiſtricis adinſtar dorſum oſtentat armatum. Ab ipſo dorſo recta, & rigida aſſurgunt, ſemper æquidiſtantia, quaſi in Animalis defenſionem; & ex eo quod conſpexi, nunquam concidere credere poſſum, quemadmodum cæterorum animalium piloſorum pilos & attolli, & concidere animadvertimus. Nullus ergo eſt, qui oculo tantum hæc Inſectula diſtinguere valeat animalia viventia, quantumvis tanta copia, & numero in prævetuſto caſeo compareant,

Che meglio conterei ciaſcuna foglia
Quando l' Autunno gli arbori ne ſpoglia.

Et in ipſo Caſeo rodendo, & edendo cavernas adeo capaces conſtruunt, ut Teredinum uncia, quæ ipſarum multas ſervaret myriades, nullo poſſet educi negotio.

Hæ Teredines non ſolùm in Caſeo diverſantur, ſed & ſupra omnes fructus dulces exſiccatos, puta Ficus, Uvam paſſam Damaſcenam, Staphidemque, Pruna, Amygdalas, Nucleos pineos, ſemina Peponum mundata, Oryzam, aliaque hujus generis, inficiendo inſuper Tragemata, Conſervas, Diacydoniata, Electuaria, & cæteras alias Pharmacopoliorū Confectiones, quæ ni exquiſitè clauſæ riteque ſervatæ, & quandoque reviſæ detineantur, orgiis & horum Inſectulorum, quæ ferè ſupra omnia eſculenta nidulantur, tripudiis, & epulis ancillantur.

Hæc tanta Animalculorum copia à Cupedinariis, omne aliud ignorantibus, Caſei pulvis nuncupatur, ipſisque verè pro pulvere habetur. Eſtque particulari dignum animadverſione, Redi omniſcie, hiſce Inſectulis nec æſtivos obeſſe fervores, ſed neque rigidiori hyemis intemperie obrigere, ſed ſemper quavis anni tempeſtate, interturbatè vitam proſequi, & in immenſum ſoboleſcere; Et quidem conſueto naturali modo, quo cætera omnia multiplicantur animalia, marium videlicet cum fœmellis, copula, procreationis penſum abſolvunt, qua unione fœcundata ova, & poſtea fœminis depoſita,

omni, in loco, obstetricante natura ab iisdem exigua nascuntur animalcula arido in Caseo viventia, nusquam in volatilia mutantur; adeoque Ova illa sunt perexigua, ut nec ipso Microscopio sit tam facile ea ipsa confestim distinguere alba tamen sunt ac diaphana, non secus ac matres, Figuræ illius, quam *Numero XV.* exhibui. Sed de his fusius suo tempore, cum omnia à me de Insectis observata typis evulgabo, servata semita, quam annis proximè elapsis tanta tua tibi gloria complanasti & direxisti, Vir amplissime. Neque de Insectis solummodo terrestribus à Te in Libro *degli Animali viventi, che si trovano negli Animali viventi*, recensitis, quæ sunt externæ Navigiorum Teredines, verba faciam, sed & de iis quæ dicuntur Dattili, Carie nempe Saxorum marinorum, & Scopulorum pertractabo, spe ductus, futurum, ut evidentissimè ostendam, hæc & alia consimilia Animalcula, quæ Zoophyta & Plantanimalia dicuntur, quo propagentur, particulari seminis genesi gaudere, & quidem Plantis consimili, in quibus nec sexus discrimen, nec maris cum fœmina copulam urget ulla necessitas. Tandemque, Te Illustrissime Vir, enixè deprecando, ut Tibi saltem meum desiderium, quo alicujus veritatis detegendæ exæstuo, gratumque sit, Hyacinthi quoque Cestonii nomine obsequii mei perennis contestatione, humilimè me tibi submitto. Vale. Liburni xv. Kalend. Sextilis M. DC. LXXXVII.

Tuus Vir Illustrissime

Obsequentiss. Servus & cliens

JOH. COSMUS BONOMUS.

PARAL-

PARALLELISMUS
AD
OBSERVATIONES
In Anno I. Decad. I. Ephem. Curioſ. contentas,

OPERA

ROSINI LENTILII,
ORIBASII
collectus.

B. C. D.
Ad Obſ. I. Ann. I. Dec. I.

EXemplis fetuum in uteris maternis corruptorum, & poſtea fruſtulatim excluſorum à beatiſſimo Scholiaſte *Phoſphoro I.* adductis jungere licet Illuſtriſſimæ cujusdam viduæ Comitis, quæ ſe gravidam per tempus bene longum credidit, ſignis omnibus præſentibus (antea namque aliquoties pepererat.) Denique vero ſpe uteri decollante ſenſim alvus detumeſcere cœpit, fetu per fruſtula putrida, paulatim, immo menſtruo ſpatio, prodeunte. Novimus quoque aliam Illuſtriſſimam Comitem, quæ ſe gravidam rata, intumeſcente alvo, immo percepto, poſt 18. circiter hebdomadas, motu manifeſto, fuſis etiam publicitus ad Deum pro felici partu precibus, & inſtructo jam omni apparatu, alvum paullatim, ſine tamen ſonoris flatibus, deluſa ſpe, ſubſidere ſenſit, eadem quoque ſterilis, qualis illa fuit *Harvei*, cujus à *B. Sachſio* ibid. injicitur mentio.

Ad Obſ. XIII.

QUæ nobis per Microſcopium viſa, & quatenus cum adductis à *B. Phoſphoro I.* conſentiant, in ſequentibus adducere mihi pretium operæ viſum.

I. Opera artis.

CHarta tenuiſſima non tantum ſuperficie quadamtenus apparet ſcabra, ſed & ejus textura è filis tenuiſſimis perfunctorie coagmentatis, & quaſi carminatæ lanæ (gekartetſchter Wolle) ſimilis. Margines autem ejus, qua forficem non ſunt paſſi, lacinias referunt, inſtar telæ lineæ violenter diſruptæ, ut quis putet ipſa ſe fila linea internoſcere poſſe: Quidam vero margines etiam forfice acutiſſima ſciſſi, non tamen ſunt plani, ſed eminentiis minimorum filorum interſtincti: nec tantus eſt chartæ candor, qualem inermis oculi intuitus exhibet, ſed viſitur inſtar bibulæ chartæ obſcurè gryſea. Multis itidem charta hæc eſt pertuſa foraminulis, ita ut hyperici quaſi folia mentiatur.

Charta ſcriptoria craſſior, easdem, quas *Borellus* deſcribit, ſcabritiem & colles hinc inde oſtendit, cæterum tenuiori æqualis.

Charta bibula ſcabroſiſſima eſt, & carptæ lanæ ſimillima, craſſitie quoque referens telas laneas levidenſes. Ejus extremitates, etiam acutiſſima forfice ſciſſas, non planiores eſſe putares, quam ſi laceratam bibulam oculo inermi conſpicarere: ſunt præterea intertextæ fibræ multæ, ceu foliorum malvæ, cum filis varii caloris, rubris, cœruleis, aliisque.

Charta cærulea denſior exactiſſime referebat gauſapes illas laneas villoſas, cœruleo colore tinctas, quibus operiri ſolent lecti, (die zottigten Kozzen oder Matrazzen). Tenuior vero pannum cœruleum tenuiorem.

Membrana Pergamena tenuis nil ſingulare præ ſe ferebat, niſi quod maculis obſcuris multis eſſet variegata, nec ejus

ejus extremitates forfice ſciſſæ planæ apparerent, ſed prominentibus quaſi fibris multis.

Charta diverſi color, quam *Turcicam* vocant, amittit heic omnem gratiam; ſiquidem non levis eſt ejus ſuperficies, ſed aſpera: Colores autem illi adeo non blandiuntur oculis, ut potius referant linteum ſanguinolentum, intermixta hinc inde ſanie varii coloris.

Scriptura ſuper chartam atramento facta nigredinis quidem aliquid retinet, ſed intermixta albedine, quaſi dicas litteras multis millibus foraminulorum pertuſas. Litteræ fili ænei, quo tibialium Textores utuntur craſſitiem æquant. Eadem eſt ratio litterarum typis impreſſarum, qua rubrarum, qua nigrarum.

Vitrum craſſius, quod Waldglas nominant, gummi Arabicum aut pectinem corneum luci admotum refert. *Emblemata Smiride vitris inciſa* ſcabroſa & aſpectu prorſus injucunda ſunt, foſſis irregularibus hinc inde excavata & aſpera, veluti, ſi quis hyeme rigidiſſima feneſtras glaciatas, & quaſi virgultis aut herbis pictas ſpectaret. *Vitra ex oſſibus animalium conflata*, matris perlarum æmula ſunt. *Speculum* poſtica ſui parte, qua Mercurius illinitur, referebat quaſi marcaſitæ ſuperficiem, aut ſpumam fuſi plumbi rugoſam.

Acus netricum mediocris cuſpis erat obtuſus, velut ſtyli orichalcei, quibus inſcribere ſolemus palimpſeſtis. Foramen erat longe amplius, ac obeliſcorum, quibus ad pegmata fulcienda mulieres utuntur.

Acies ſcalpelli acutiſſimi limam tenuiorem referebat, ejusque ſuperficies inſtar ſpeculi polita, non multum ab ejusmodi lima abludebat.

Punctum, diſtinctionis ſignum, ſuper chartam, non equidem caſtaneæ magnitudinem habebat, ſed piſi tamen majoris, at non, quale putatur oculo-nudo, rotundum exactè, ſed prorſus irregulare fuit.

Sericum duplicatum viride, rubrum, cæruleum, equidem

dem coloribus mihi nil mutata comparebant, ſed textura fere nulla ſeu continuitas aderat, quaſi quis ſetas temere colligaſſet: duplicaturæ tamen contortæ laqueos minimum digitum craſſos referebant. Eodem fere ſe modo habebant *fila ex urticarum fibris contexta* (Neſſelgarn) niſi quod horũ fibræ fibris ſericeis aſperiores viderentur. *Filum lineum duplicatum* tenerrimum chordam æquabat craſſiſſimam panduræ maximæ.

Qui conſpicatur cujuſcumque coloris *ſupparos* (Flor) jur aret ſe cribrum majus videre, jucundo ſpectaculo. *Tænia ſericea* ſubtilis referebat cingulum ephippiorum, quo equorum venter præcingi ſolet. *Pannus à Germ.* Schetter *vocatus* ſimilis erat thecæ arenariæ, in qua ſolet adſervari arena ſcriptoria.

Fides minimæ panduris adhiberi ſolitæ, pollicem craſſitie æquantes inſtar ſtiriarum reſplendent, ita tamen, ut in earum medio compareat quaſi filum æneum nigrum, quaſi dicas, filum æneum ſaccharo cando incruſtatum. *Seta porcina* non videbatur unum quoddam corpus, ſed ex multis minutiſſimis filamentis compacta.

In regno vegetabili circa herbas, & ejuſcemodi experimenta tempore hyemali, quo hæc ſcribimus, inſtituere non potuimus.

II. Opera Naturæ.

IN *pulice* omnia vera comperi, quæ Auctores loco dicto ſe vidiſſe teſtantur, ut & in *pediculo*, monſtroſo plane & horridiſſimo animali, ſquamoſo quaſi, & rhinoceros referente.

Acari vero *caſearii* longe eſt elegantiſſima ſtructura; ſiquidem microſcopio examinatus piſum majus æmulatur, rotundus propemodum, pluribus iiſque minimis pedunculis, & aquæ limpidiſſimæ guttis contra transparens.

Ad Obſerv. XXIV.

QUem ibi tantis laudibus in compeſcenda rebelli narium hæmorrhagia comendat ex Alumine & lacca pictoria inſuffla-

sufflatum naribus pulverem Excell. *Hertodius*, eum à me multoties & nunquam sine fructu in ejusmodi casibus adhibitum, iterum atque iterum ceu laudatissimum & præsentaneum βοήθημα bonis omnibus commendo. Cæterum ab æstu solari frequentiùs & mihi observata narium hæmorrhagia satis interdum pertinax & periculi plena.

Ad Observ. XXXV.

ANno 1688. *Nordlingæ* comoratus est Ardelio quidam Textor, nomine *Jacob Stern*, *Zometshusam* haut procul *Ulma* sibi patriam asserens. Is temere satis & confidenter esse sibi mysterium prædicabat, cujus beneficio posset mutis à nativitate loquela dari. Versabatur hic loci Textor civis, cui filia 22. circiter annorum erat, non quidem à nativitate muta, sed, cum vix vivendo semestre complevisset, casu quodam & aurium usu & linguæ orbata; ingenio tamen adeo docili, ut non tantum animi sui sensa scribendo scitissime nosset exprimere v. gr. Si Confessionarius ei de Christianismo quæstiones præscriberet, eas responsione scripta haut inepte solveret, quin & confessionem suam schedulæ inscriptam ei confessura traderet, verum etiam artificiose pingeret, quidquid vellet; qua ratione moti ejus loci Theologi, eam ad Cœnam Dominicam haut inviti admiserunt. Pater ejus Thrasonis obscuri, qui tamen ipsemet cum balbutiebat miserrime, tum difficulter audiebat, fama percitus, quippe qui jamjam mutos undecim, & *Ulmæ* quidem Suevorum binos semet curasse, vanissime gloriabatur, filiæ quoq; suæ curam ei credebat. Aggreditur hic opus audacissime: Egomet & Chirurgus, ut operationi miraculosæ præsentes adessemus, vocamur, immo Magistratus auctoritate compellimur. Administrata primum in fronte phlebotomia, tribus post diebus pertusæ raninæ; nullo interea medicamine utebatur, præter parato ex herbis cephalicis lixivio: præterlapso rursum triduo primipilarem ipse operationem exercuit, recipiendo novaculam, cujus acie findebat linguæ margines

utriusque lateris, versus apicem, infligendo vulnus transversim, ad unius unciæ profunditatem exstillante plurimum cruore. Elapsis hinc tribus, ait impostor, diebus, quæcumque libuerint, est locutura virgo; ego vero, pergit, *Vindelicorum* interim *Augustam* deproperabo, pecunias ibidem depositos, & avthentica curarum mearum testimonia hinc allaturus! Abiit, excessit, evasit, erupit, fortasse nunquam rediturus. Ædes meas trifurcifer me visitatum accessit, sed cum sermones cum eo varios miscerem, rudissimum hominem comperi, nec ullam omnium suarum operationum rationem reddere potentem. Quin &, cum Patri dicerem, posito, quod lingua loquelas hac ratione aptaretur, auditui tamen haut fore consultum, & si huic etiam, non tamen locuturam esse puellam, quod loquentes antea nunquam audisset, hinc artificis dolum posse deprehendi: discendam enim tunc esse virgini linguam vernaculam, haut secus atque infantibus. Enimvero fabulam surdo canebam. Fuerunt heic *Nordlingæ* viri non è fece, qui se salvos ope hujus impostoris futuros sperabant, podagrici, hydrocephalo interno laborantes, gibbosi &c. sed spe sua singuli exciderunt.

Ad Scholium.

QUod *Borellus Cent. 4. Obs. 23.* de Nauta recenset, à quinto ætatis anno per morsi violentiam surdo facto, cum difficultate loquelæ, qui submissa voce loquentes, immo labia tantum moticantes, nullo emisso sono, intellexerit, ac ad petita responderit, idem & ego ante annos non minus 26. in patria mea *Waldeburgo* vidi. Vixit enim ibi Pastor pecudum surdus, qui promptius intelligebat submissa voce loquentes, quam clara. Nec ad rationes à *Borello* allatas confugiendum censemus. Siquidem ejusmodi surdi loquentium labra acutissime observantes, & ex horum vario motu vocum vim perdiscentes, propterea submisse loquentes, me quidem judice, promtius intelligunt, quod in communi quoq; vita qui submissius

missius loquuntur magis labia diducere, & submissitatem, ut ita loquar, vocis, labiorum sollicita magis agitatione, pensare soleant, quam ubi clarius loquuntur; hinc minor surdis difficultas nascitur è labiorum motu sermonem colligendi.

Ad Schol. Obs. XLIV.

LApides è vesica bovilli fellis cumprimis in *Saxonia* longe frequentissimos vidi. Lanio quidam haut procul *Lipsia* vendebat eorum pollinem ictericis, & ejus profecto admirandos ipsemet effectûs conspexi. Ejusce ℈j. in vino calente, cessante mox ictero propinabatur. Erat ex obscuro fulvus, & naribus propius admotus sternutationem assumti ad instar ptarmici percipiebat. Quæ sit effectus tanti ratio, sagaciores latere non potest. Sal nempe volatilis, cujus in istis lapillis abundantiam vis ptarmica & odor acerrimus produnt, aptus est bilem viscidam attemperare, porique Choledochi infarctus expedire.

Ad Observ. XLVI.

ANte triennium apud nos vixit caupo 25. circ. annorum, vir robustus, torosus, &, qua faciem externam, morti bellum indicturus: cœpit ille vertiginis quadam specie, vel quasi, sensim tentari, non ita quidem, ut in gyrum rotari objecta viderentur, sed, ut capite, quasi pro corporis exigentia mole graviore temulenti ad instar iturus titubaret, sic ut successu temporis erectus incedere non posset: In lecto autem cubans vertiginis omnino nihil sentiebat. Constabat sibi appetitus: lingua gravis, subtumida facies, sermo balbutientis, caput quaquaversum flexum aquæ fluctuantis sonum præbuit: erat quoque surdaster. Suspicionem mihi post bene longum temporis intervallum vocato fecit hydropis cerebri, & affectûs per Medicinam vix superabilis. Ordinavi varia, Decoctum lignorum, apophlegmatismos, errhina, vesicatoria &c. Abrasis itid. capillis applicatæ cucuphæ. Denique Consilium de-

salivatione cepi. *Wepferus* illustris, vesicatorium toti cranio inducendum suasit in amicissimis ad me datis; interim apoplexia forti correptus occubuit. Historiam isthanc recenseo, quod aliquibus hic affectus sit vocatus hydrocephalus internus: An satis apposite, me quidem latet? qui potius arbitrabar eum hydropem cerebri esse nominandum; quamvis affectum vix esse curabilem censeam, quod medicamentis ob tot intervalla non facilis in cerebrum sit aditus pro ejusmodi fonte aut exsiccando, aut exhauriendo, nisi fortassis euphorbium pro apophlegmatismo quibusdam empiricis usitatum heic aliquid profecerit.

Ad Obs. LI.

HEmicraniæ, si ita modo nuncupandæ, mihi complures jam observatæ, qualis est illa periodica à *Bartholino* notata. Triennium est, quod in muliere nostrate recurreret singulis diebus ejusmodi dolor in dextra capitis parte à fronte versus maxillam, oculum & nasum. Incipiebat hora matutina octava, durabat ad secundam pomeridianam, cum dolore adeo acerbo, ut non raro animo linqueretur. Haut ita multo post *Wemdinganus* Molitor eadem affligebatur ab hora nona antemeridiana ad usque pomeridianam quartam, sic ut vererentur, ne totus mente alienaretur, aut mortem ipsi sibi conscisceret. Organœdus Illustriss. Baronum de *Welden* in *Hochaltingen*, Dominorum meorum gratiosissimorum eundem patiebatur ab hora pomeridiana prima, ad usque sextam vespertinam; & hactenus à me plures observati, omnes triginta inter & quadraginta annos, ætate constitui; cessante paroxysmo, quocunque vellent patientes ibant, nec ullum sui vestigium dolor relinquebat. Incassum tentata pleraque, narcotica quoque, aliaque in hemicraniis laudari solita. Singuli autem à me brevi curati ope pulveris errhini, sub elæosacchari cephalici specie naribus attracti, cujus beneficio intra paucos dies è nare lateris dolentis mixta cruori sanies exstillavit,

lavit, cum ægrorum convaleſcentia, unde liceat hariolari, ſanguinis potius iſtud, quam lymphæ vitio contigiſſe, quod ſerum in pus abire non ſoleat. Quæ autem ſit exactæ periodi ratio, vix determinare valeam, tametſi mihi, quod ſtatuam, omnino non deſit.

Ad Obſ. LVIII.

A Scabie retropulſa mihi haut equidem apoplexia, ſed aliquoties viſa phthiſis perquam difficulter curabilis, & ante hos ſex circiter annos in juvene Ruſtico 20. annorum hydrops anaſarca, quam ſudoriferis potiſſimum brevi temporis ſpatio fugavi. In Illuſtriſſimo quodam Comite, cui Medicinam facimus, retropulſa à decimo, nî fallimur, ætatis anno, tinea, nuchæ vel occipitis dolorem gravativum continuum excitavit, jam ultra 19. annos durantem, & forte duraturum, nî meo obtemperans conſilio fonticulum occipiti inuri patietur. Nam hactenus celeberimorum in Germania Practicorum, quin & Archiatrorum Cæſareorum Conſilia nil adjumenti tulerunt.

Ad Obſ. LXXVII. Schol.

FLammas è ventriculis eorum, qui ſe vini vel frumenti ſpiritu lautius invitarunt, ſæpe ſæpius erumpere, in terris ſeptentrionalibus, cumprimis autem *Polonia*, *Ruſſia*, *Curlandia*, *Livonia*, non eſt inſolitum; iſti namque populi ſympoſia celebrare ſolent, potatione iſtorum ſpirituum, totosque calices ἀπνευςί exhaurire, hujus adeo ſtudioſi, ut, quorſumcunque veniant, cumprimis *Poloni*, ubi ſuæ linguæ ignaros alloquuntur, poſcant *Crematum* (ſic enim, qui Latinas callent, vini ſpiritum appellare ſueverunt) quo propinato grandi *Polonos* beneficio ſibi devinctiſſimos reddit. Ante hos 17. annos, vel circiter in *Curlandia* tres Nobiles, quorum Nominibus parco, certatim id liquoris hauſerunt, ſed exitu tam funeſto, ut eorum bini, prorumpente è ſtomacho flamma mi-

ſere perierint, tertius, cognomen à piſce mutuatus, piſcis fortaſſe naturam æmulatus, lauream ſpirituoſi helluonis vix aut ne vix quidem reportarit. Medentur aut affatim infuſo lacte, aut alicubi ſepeliendo collotenus in ſterquilinium, cubile ſcil. ejusmodi ſcrofis apprime dignum. Cæterum de flammis è ventriculis demortuorum, eorum itemque inteſtinis erumpentibus, quod de luce animalium teſtentur, & phosphoris Hermeticis accendant phoſphorum, vix eſſe dubitandum cenſemus.

Ad Obſerv. LXXX.

INclementiorem videtur Excell. Auctor ſemet præbere inunctioni Mercuriali, quam illa forte commeruerit, cum inſons immo nobiliſſimum juxta ac præſentiſſimum non tantum in venerea lue, (cui ſoli hanc mancipare ſuſtinet, nec tamen, niſi tentatis incaſſum omnibus) ſed & aliis morbis plane Herculeis, mecum, nî fallor, ſint experti quamplurimi. Non operoſus nunc ero in adducendis aliorum teſtimoniis, qui ſalivationem id generis in cephalæis inveteratis, ſcorbuto confirmato, hydrope, elephantiaſi, aliisque feræ ſcabiei ſpeciebus, obeſitate nimia &c. proficuam ſemet expertos confirmant. Sed quid ipſi mihi ante quadriennium contigerit, fideliter enarrabo. Baro quidam Illuſtris 51. annorum ſcorbutica labe quam diutiſſime afflictus, cum pruritu cumprimis totius corporis, & parvis exanthematis conjuncta, Medicorum quorundam Conſilio uſus, meris exſiccantibus ex Decocto & extractis lignorum, horumq; ſimilibus, eo denique redactus eſt, ut non tantum atrophia ſcorbutica ſuccederet, verum & pituita, qua ſcatebat, adeo denſaretur, ut glutinoſa ac tenaciſſima, non poſſet, niſi ſumma cum difficultate exſcreari. Vocatus ego varia non ſine fructu exhibui, debellare tamen mali ferociam fruſtra ſuſtinui, recrudeſcentibus adeo primo vere ſymptomatis, quæ frigus hybernum conſopiverat, ut collum ulcere profundiſſimo fœdaretur

retur, macies autem in tantum increſceret, ut cutis vix oſſibus hæreret. Communicato cum aliis Medicis, Amicis meis atq; Fautoribus, conſilio, ad ſalivationis anchoram confugere decrevi, non obſtante, quod magni nominis Viri propoſitum audax diſſuaderent, cum ob fauces jam ante exulceratas, tum corpuſculi ſummam extenuationem. Erigebat animum, quod appetitus ſibi ſemper conſtaret. Propinatus Primò leniter purgans hauſtus è calabrina manna cum ſolutivo roſarum Sirubo, dulci addito Mercurio, diluente aqua malvæ. Secundò. Inunctio diebus tantum alternis facta, unguento ſimpliciſſime parato è crudo hydrargyro per corium trajecto, quod unguento reſumtivo officinali ſubigebam, addito ligni rhodii oleo: uncta calide dorſi ſpina à nucha ad coxendicem præterea nil articulorum. Tertiò. Emplaſtrum vigonis de ranis cum Mercurio quantitate thaleri duplicis nuchæ applicatum. Quartò. Intus mane & noctu ad juglandis quantitatem electuarium capiebatur ex Electuario nobis uſitato reſumtivo, admixto certa proportione Mercurio dulci. Quintò. Conclave non erat intenſe calidum, nec ſemper decumbere juſſus æger. Imperata diæta tenuis, ſed ea tamen, quæ viribus conſervandis ſufficiens. A tertia inunctione ſecutus ptyaliſmus blandiſſimus, ſine dolore notabili vel fauciũ vel gingivarum. Duravit præterpropter ad dies 5. l. 6. cum inſequente euphoria & valetudine; ubi notandum ante inunctionẽ eum tanta raucedine à 4. ſeptimanis laboraſſe, ut nè clarum efflare halitum potuerit, vix autem ſaliva fluxili reddita vocem rediiſſe. Uſurpatus poſtea non niſi viperinus pulvis cum confortantibus & antihecticis mixtus, & eſſentia trifolii fibrini, cum ſuccis herbarum antiſcorbuticarum; ipſeque Illuſtris æger jam ſatis commode vivit. Quod autem infauſtus fuerit inunctionis in Illuſtriſſimo *Pragenſi* ſucceſſus, id non ſane inſonti medicamento acceptum ferendum, ſed applicationi ſiniſtræ & prorſus inconcinnæ, quam ipſe Excellentiſſ. Auctor prolixè ſatis deſcribit.

Ad

Ad Obſ. LXXXIII. Schol.

CUm plura mihi ſint abſurdarum rerum eſus nota exempla, quorum ad *Ann. II. Dec. II. Eph. Cur. Obſ. 150.* aliqua communicavi, id unum tamen hac vice referam, nempe viri cujusdam *Crailsheimenſis* primarii, qui ab adoleſcentia conſuetus erat, quoties temulentia rationis uſum ſuffocarat, in aliorum ſanitatem contrita dentibus vitra deglutire, verum exitu, quod opinor, haut ita fauſto. Namque in ſenecta viridi conſtitutus, Colicis doloribus crebro affligebatur, cum dejecto ſenſim appetitu, medicamentis in contrarium ordinatis etiam generoſiſſimis nil quidquam valentibus. Acceſſit denique tympanites & diebus poſt paucis ante obitum vomitus omnium ingeſtorum atramento contra nigerrimus, adeo, ut emulſiones amygdalinæ crebrius ipſi propinatæ, vix ingreſſæ ſtomachum eodem fere momento per gulam reverterentur ipſiſſima ſcriptorii atramenti facie, &, quod impenſius mirere, qualitatibus aliis aut parum, aut omnino nihil mutatis, ſiquidem & odor & ſapor emulſionis integri permanebant, cujus rei fidem iſthæc mea mihi lingua ſemel atque iterum fecit. Utinam ſectioni poſt mortem locus fuiſſet! Sunt autem iſti ſtolidiſſimæ aſotiæ fructûs: quaſi non ſatis eſſet vitii nectare divino per quotidianam temulentiam abuti, nî profuſiſſimi combibones, & lurcones ſordidiſſimi vitra inſuper ingurgitarent, aut inverſa candelabra, meretricularum crepidas, quin & ipſas matulas in vaſorum locum belluina mente ſufficerent!

Ad Obſ. XC.

CUm in Catalogo *Aloê* Americanarum ſpinoſarum florentium, quem iſta Obſervatione *B.* noſter *Phoſphorus* primus texuit, nulla reperiatur, quæ hanc *Onoldinam*, de qua ſumus dicturi, eximia proceritate aut anteiret, aut æquaret minimum, haut fore incongruum duximus, ſi ejus deſcriptionem paucis traderemus, prout eam excerpſimus è relatione Excell.

cell. D.D. *Lælii*, Archiatri *Onoldini*, Affinis & Fautoris æstumatissimi, quam, cum æri tanta *Aloê* insculperetur, ipse brevibus tradidit. Hæc *Aloê* A. R. S. 1660. ex horto illustri *Weikershemiano*, qui Illustriss. Comites *Hohenlohicos*, Patriæ meæ Patres & Dominos clementissimos agnoscit, *Onoldum* delata fuit, sic ut de ejus ætate certo non constet. Die Junii 7. Anno 1687. per 27. annos horti aulici splendidissimi contubernio perfruita cœpit è sui medio caulem protrudere, qui spatio 3. mensium cum semisse ad pedes 28. exquisitissimo ordine projectis hinc inde ramis & brachiis surrexit, pyramidem spectatoribus ingenuis exhibens Ægyptiacis istis si non parem sumtibus, pretio certe longe majorem. Brachia utrimque numerata septem atque triginta, dextri nempe lateris novemdecim, sequioris autem decem & octo, illo 2892. floribus è luteo virentibus, hoc autem 2563. superbientibus, umbella suprema 40. floribus conspicua, facto cum reliquis computo numerus florum complebit 5495. Spes erat, ni cœli inclementia (quæ impetravit, ut aër frigidus, quantum possibile, arceretur) impedivisset, eam non tantum altius surrecturam, verum & florum ditiorem numerum ostensuram fuisse; nihilo tamen minus spectatorum confluxui sui videndi copiam flores à fine Septembris ad usque Martium 1688. fecerunt. Eadem & mihi visa fuit tribus circiter ante septimanis, quum se flores explicuerunt, facilitato spectatoribus curiosis ad caulem accessu per scalas & porticûs affabre concinnatas. Tametsi vero *Aloë Stutgardiana*, quæ & ipsa à nostro B. *Phosphoro II.* describitur superare videatur isthanc nostram & multitudine florum, quorum ex *Elsholtiana* relatione in *Flor. Marchic. p. 16.* ad 12000. numerabantur, & quod omnium prima in his oris florere visa dicatur, Anno nup. 1658. Attamen, cum non ultra 23. pedes surrexisse referatur, ab hac *Onoldina* 5. pedum numero superatur. Quin & alia quædam *Onoldina* *Aloê* prælationis jure sibi debito minime fraudanda, quæ quarto Julii 1627. eodem in horto floruit, adeoque 31. annis ista

Stutgardiana ſit ætate major. Hanc *aloën Onoldinam* Eteoſtichis duobus celebratam legimus, quæ ita ſonant:

ChrIſtIan ALbertVs prInCeps Vt fLorVIt hæres,
aC ſpes sVperſtes patrIæ:
FLore ALoë raro præſtans Vernabat onoLDI,
ſeCVnDa sIgno proſpero.

Item:

patrIæ VbI prInCeps bIs ſeX fInIVerat annos,
en! ALoë Vernans oMIna faVſta Dabat.

Ad Obſ. XCV.

EJusmodi feminarum exempla mihi bina quoque nota, quibus per ſingulos menſes fluxus ſanguinis per os contingit; altera 34. circiter annorum Virgo, altera 23. annorum maritata quidem, ſed ſterilis.

Ad Obſ. XCVIII.

IN *Curlandia* notus mihi fuit Nobilis tanto corporis robore præſignis, ut non tantum ferreas equorum ſoleas & Imperiales thaleros negotio haut difficili tam flectere potuerit, tum omnino confringere; ſed & impoſita palma lapidis molaris motum, præſente aliquando Sereniſſimo p. m. Duce *Jacobo*, in plena circumgyratione frequenter impedire. Impedire verò? imò plane ſiſtere. Plura, qui cupit, robore valentiſſimorum ad usque ſtuporem exempla adeat Dn. *Franciſci* ad *Valvaſoris Deſcriptionem Carniolia*, ubi recenſet Hiſtoriam Viraginis Polonicæ *Cimburgis*, quæ manu nuda & inermi clavos parietibus infigere, & juglandes nuces intra ſuos digitos confringere ſciebat, quin & Comitis de Burgſtall/ qui ferreas equorum ſoleas manu ſua confringere, duo mortaria ænea, aliquot Centenariorũ pondere una manu per ſcalas portare, & ſeptem perſonas jamjam adultas, ſimul humeris excipere potuit. De *Ichoglan* quodam *Tavernier. deſcript. Turc. p. 164.* refert, quod fruſtum ferri 350. libras ponderans in balneis, præſente

ſente Turcico Imperatore una manu ſuſtulerit, & *Jac. Sponius Itin. l. 2. pag. 19. Morlachos* (gentem græcæ Religionis in *Dalmatia* bellicoſam) à robore commendat, quod eorum quatuor equum fortiſſimum per viginti paſſus portare queant, idque facere ſoleant, ubi loca ſunt equis inacceſſa.

Ad Obſ. CII.

INter hiſtorias fructuum monſtroſorum, per compreſſionem aut deligationem artificioſam ita natorum, ea quoque referenda, quam exhibuit civis quidam noſtrâs ante hos aliquot annos, multorum cum admiratione impenſa: poma nempe faciem humanam ab utroq; latere belliſſime exprimentia, quæ de arboribus adhuc pendula, ut nil ſubeſſe fuci, fidem faceret, ignaris rei cum ſtupore ſolebat oſtendere Vir facetus. Erat autem ipſe Dulciarius vel cruſtularius, hinc imagines varias ligno inciſas poſſidebat, quibus ad formandas effigie varia cruſtulas, & pinſendos panes mellitos utebatur. Ejusmodi ligneas aſſulas binas, quibus inciſa fuit humana facies, pomis nondum adultis, non nimis ſtricte alligabat, unde poſtea, cum creſcerent iſta, capita humana lepidiſſime ſibi infixa monſtrabant, quæ poma vulgus miraculoſa credebat, & neſcio, quæ mala, præſagiebat.

Ad Obſ. CXXXIII.

ALiud mihi quid ipſimet accidit cum Cantharidibus, quibus fortaſſe pedes abſciſſi, ſi verum eſt, hoc eſſe corporis Canthari dũ antidoton, & propter pedes eos poſſe innoxie ſumi. Triennium eſt, quum Illuſtris quidam Baro mihi tabellionem deſtinavit, adferentem cum litteris ollam electuario quodam aphrodiſiaco, neſcio unde accepto, plenã. Conquerebatur vir Iluſtris, tantum abeſſe, ut nervis maritalibus robur iſtud medicamen largiretur, ut potius mutonem, veluti tacta cochlearũ cornua, retrocedere, non ſine cordolio & mejendi moleſtia experiretur: Jubet igitur, ut guſtato prius electuario mentem & aperirẽ meam, & alia melius ad rem factura præſcriberem. Tum vero temporis me concatenati labores propemodum ſuppreſſerant, hinc feſtinabundus, ne, dum adveſperaſſet, portæ includeretur

tabellarius, admodum incogitans ad Castaneæ circiter quantitatem electuarii ingredientia contor, cumq; palatum uri sentirem, aliis quibusdam ordinatis, hominem properiter ablego. Sed male buccella ista mulctatum ardor primum in genitali, mox perpetuum mejendi, sed cum summo, vixq; tolerando dolore desideriũ memet incessit, quibus malis cruciatus istam noctem penitus insomnem, inter suspiria lecto insidens, interdum obambulans, stans, sedens &c. exegi, parum læta precatus infelici Practico, qui tantam, ni fallor omnino, Cantharidum vim in electuario prodegisset: assumta, cum diluculasset, potione terebinthinata cum Diacodio & Sirubo de althæa sensim ad me redii, cautius posthac mercaturus.

Ad Schol. Obs. CXXXIV.

NOtus mihi triennis puellus, qui sub precationem ad mensam semper mingere cogitur, licet multoties, non increpatus tantum, sed & ferula cæsus. Recordatio, si quid hic potest, eidem & hoc ipsum unice acceptum ferendum.

Ad Obs. CXXXV. & Schol.

UTi aversatio casei est res omnino proletaria, ita minus tamen quotidianum est, aliquos etiam sola per discursum casei mentione injecta, non tantum horrendissimis torqueri vomitibus, verum & animo penitus linqui, qualem nos aliquando Capitaneum novimus, qui cum à pueritia caseum libenter comedisset, à morbo ejus tanta fuit aversatione detentus, ut impune casei nomen audire nequisset; nunc autem à semestri aut circiter sensim ipsi quoque caseo adsuevit, cum nausea tamen eundem comedens. Nec pigebit exemplum B. nostri Parentis *Davidis Samuelis Lentilii*, JCti, Consiliarii quondam *Hohenlohici* adducere, qui 12. circiter annorũ puer *Vinariæ* degens à suis in hypogæum, caseos inde bubulos minores (Quarkkäse) promtũ est ablegatus; quum vero dolium, in quo adservabantur casei, esset iis pæne vacuũ, isq; corpus nimium inclinare cogeretur, amisso æquilibrio in dolium præceps fertur: Reditu præter rem & opinionem protracto cellam hospites convictorem quæsitum adeunt, & opportunissimo tempore vix respirantem à suffocatione liberant: odore vero casei plus satis in Palatio Diogeneo Parens optimus imbutus, caseos ab illo tempore summis in delitiis habebat.

Doct.

Doct. DAVIDIS REICHII,
ILLUSTRISS. ACAD. CÆS. LEOPOLDINÆ HERCULIS TERTII,

MEDICINA UNIVERSALIS,

Menſtruô Catholicô & Labore Herculeô quærenda,

Cui inſerta eſt hiſtoria

De

Quibusdam Lapidibus curioſis.

MEDICINA UNIVERSALIS, Menſtruô Catholicô & Labore Herculeô, quærenda.

NUnquam otioſa eſt Novitatis ſemper avida humana Mentium variabilitas, nunc Ciborum, nunc Medicamentorum, fragilitatis arcendæ gratiâ, novas ſemper ſpecies eſuriens. Nunc generica Morbis, nunc ſpecifica, fingit Remedia. Nunc ipſi Thea apparet Panacea. Nunc Spiritus Florum Anthos, Aqua Reginæ Hungariæ dictus; Nunc Balſamus Anglicus ambratus: nunc Spiritus Butlerianus adulterinus: nunc Lapis ſuppoſititius, ejus nomine tantùm celebris: nunc varia cum Sulphuribus antimonialibus gravata, opiata honorificam Medicinæ Univerſalis vicem ſupplere ſomniat: Nunc Cochleariæ Spiritum Lernam Malorum, ſcorbutum, & hinc univerſam Morborum cohortem profligare credit; cum tamen nec Morborum in Pathologiâ, nec Rerum, in Phyſica, aut Pharmacia, Affinitatem cognoſcat, multo minùs ſtatum Perfectionis veræ Panaceæ & Imperfectionis Remediorum nominatorum: quæ, vel unius Rei partes ſeparatæ ſimplices, vel variorum ſubjectorum compoſitæ, ſunt, diſcernere valeat. Scilicet: Inconſveta ſemper ac peregrina appetit vertiginoſa Boni Veriquè Oblivio, licet vel umbram, vel planè falſum aucupet, cui decipiendæ non parcet Lucri cupida Ambitio: Mercaturam nempè Remediorum magis, quam Artis uſuram plurimi exercent, falſasquè Panacæas ubique Terrarum crepant, intra & extra Profeſſionis hujus ſphæram degentes; illi quidem, laureolam in Muſtaceo vanam, ut plu-

plurimum gloriosam; hi vero vitæ sustentandæ Lucellū, quærentes, Conscientiæ suæ integritatem ipsorum nemo æstimans.

Tanta me, profecto! non invasit Animi perversitas, sed Virorum Illustrium atquè Collegarum plurimorum quotidiana sollicitatio, Internum & externum Medicinæ meæ Panchrestæ summæ temperatæ, beneficioquè perfectissimi solventis ex Auro paratæ, exoptatissimum usum observantium, cujus Administrationem à plurimis, Dei Gratiâ, Annis exercui, mentionemquè olim de Mercurio in sole viso, feci. Nequè mihi tantummodo Optimi, quod Medicum, juxta Helmontium, nobilitat, Remedii hæc obtigit Experientia; Verum, & aliis Medicis, qui istud, experiendi gratiâ, à me multoties efflagitarunt, ipsiusq; descriptionem, quam nunc lubens ipsis & gratis offero, sæpius à me expetierunt.

Indigitabo ergo, Proximi mei Miseriâ commotus, veri & non fucati Panchresti structuram, licet levissimum, sed & Prudenti indagatu difficile negotium, Indignorum causâ, reticeam. Incidit enim Memoriæ, quod *Raymund. Lullius*, de Benedicti Lapidis Philosophici præparatione, monet: Sapientes abscondunt Scientiam: Os autem Stulti Confusioni est proximum.

Idem Autor, eodem Tractatu, meminit, Aurum, cujus internum Sulphur extraversum, Medicinæ meæ Basin constituit, non posse in aliis Rebus solvi, nisi ex quibus est compositum. Unam enim eandemquè Resolutionis ac Compositionis Viam profitetur Philosophorum Unanimitas. Pro ut autem in præcedentibus, de Mercurio in Sole viso, satis monstravi, Menstruum meum tantæ Virtutis esse, ut Aurum in tria notissima constitutiva solvat ac separet, scilicet in salem, Mercurium & Sulphur; ita &, juxta allegati Philosophi persuasionem, certissima erit nostra Consequentia, ex iisdem Aurum fuisse compositum. Solvens hoc cum ipso Auro homogeneam sortitum Naturam, humidum radicale metallicum, Aquam viscosam & Menstruum universale nuncupavi,

pavi, ejusquè natales, ex salibus volatilibus & fixo Oleoso, indigitavi, in quo non solum Aurum, sed & omnia Corpora sublunaria dissolvi ac plusquam perfici possunt.

Antequam vero ad plenariam Descriptionem ingredientium Panaceæ nostræ perveniamus, non abs re fore puto, paucis præmittere, quæ sint Principia Auri constitutiva; quodquè Principium formale activum seu calidum innatum, quo vivimus, intelligamus, indequè concludamus, quali Remedio Humidum illud vitale à variis Morborum Periculis liberari ac resarciri debeat. Scilicet Res omnes & Corpora nostra, ex iisdem Principiis constant physicis, ex iisdemquè Medicinam debitè temperatam componere fas est, quæ in Constitutiva nostra sese inserere valeat. Perfectissimam autem in Auro & Menstruo nostro observamus Temperaturam, corrigendæ Corporis nostri cuicunquè intemperiei aptam. Constat nempe illud ex Sulphure, Mercurio, & Sale, id est, ex Spiritu dimidiam fixitatem contribuente acido, nec non ex Spiritu æthereo igneo, ac tandem ex Sale fixo, in Sal oleosum volatilisando.

Observanda namquè est in Limine diversitas Salium & quidem oleosi pinguis & oleosi salini. Illud combustibile est & prosapiæ aqueæ, proquè Nutrimento Corporis nostri destinatum. Hoc vero (oleosum salinum) incombustibile est & fixabile; Principiiquè vitæ nostræ, salvo aliorum judicio, verissimum compar, ac proinde Medicina temperatissima, conservativa ac restaurativa, de quâ valet illud: Simile conservatur ac gaudet suo simili; de quorum Salium naturâ & qualitate consuli potest Helmontius, *Tractatu Passiva Humoristarum Deceptio* ac *de Febribus*. Experientia enim testatur, Spiritus per fermentationem paratos, intimam Rerum texturam non penetrare, nisi cum spiritibus salinis essentialibus conjuncti & ad Naturam mediam redacti, quod ipsum noster Helmontius, apud Paracelsum, in Margine notatum, observavit, his verbis: Spiritus Vini Auri Tincturam non extrahit,

nisi Sal circulatum insit in eo. Idem Helmontius alibi meminit, Vicarium Alcahesti esse, Sal Tartari volatilisatum; cui Calculum addit Polemann. *P. 15. Nov. Lumin. Chim.* dicens: Sulphuribus vulgaribus solvendis sufficiunt Olea: Embrionatis autem Alcalia fixa ignea, & Metallicis, alcalia volatilisata, ceu Aquæ igneæ, centrali solutioni dicatæ.

Præterea Spiritus Oleaginosi per fermentationem parati nimium sunt volatiles & combustibiles, facileque, licet cum aliis misceantur Corporum partibus, in pristinum statum reductibiles. Solvens autem Philosophicum inseparabilis compositionis ut sit, necessum est, hoc est, partes componentes nunquam rursus separabiles habeat, quæ possint cum Corpore soluto vel omnes simul configi, vel simul auferri.

Hæc qui ritè intelligit, partesque Corporis adæquati (Major enim unius est aptitudo & puritas, quàm alterius) debitâ Analysi institutâ, purificare, atque Philosophicè reunire non nescit, ille profectò Universalem Spiritum solventem atque Basin omnium Menstruorum paratum possidet, quod Principium nostrum vitale, ceu suum Compar, maximè appetit, & pro sui confortatione conservat.

Solvens hoc sine omni Repetitione integri Processus, super quocunque fixo Sale circulando ac destillando, augmentari potest. Benè tamen notandum est, Salem fixum Nitri vel Tartari optimè à fecibus suis prius esse depurandum, antequam in Sal philosophicum sive Latonam cum Essentia Salino-salsa præfati Liquoris ac tandem in Alcahestum, seu Universale Menstruum, transformandum.

Miraberis forsan, Lector benevole! me Liquorem hunc Alcahesti titulô, dignum putare; ortum suum non ex Mercurio metallico, juxta opinionem Ludovici de Comitibus, *Tractatu de Alcahesto* aliisque &c. sed ex Sale Tartari vel alio Alcalico nanciscentem. Sed desine mirari, si per volatilisationem, quæ se planè aliter, quàm nostra Elaboratio, habet, Vicarium ex Sale Tartari proficisci, cum Helmontio profiteris; cui

cui non indecens forsan cum illo intercedit Amicitia, cum circulato majori vel Elixirio minori Paracelsi eodem jure participante.

Quando autem Sal productum Tartari circulatum majus vel Alcahestum constituere debet; tunc non in salem volatilem, sed in humiditatem unctuosam salinam, seu Oleum volatile salinum, sive Ens oleosum volatile salinum redigi mavult, à sale volatili oleoso Sylvii valdè discrepans.

Hoc enim inflamabile est & penitus combustibile, nequè in Corpore humano, nequè metallico idem præstat, quod Oleum nostrum incombustibile cum Spiritibus suis coëssentialibus utrinquè efficit.

Hæc itaquè pauca de Alcahesto nostro dicta sufficiant, quibus candidè obtinendi Liquoris hujus summè exoptabilis, manuductionem palam feci magis, quam multi alii, & clariora me, quam Andream Knöffelium *Miscell. Curios. Ann. 4. & 5. Observ. CVIII.* de Alcahesto Helmontii & Paracelsi, scripsisse autumo. Plura dicere non est opus, præcipuè illis, qui manum operi solertem admovent. Pigris enim ac dormientibus etiam omnes Enchireses non sufficerent depictæ.

Laboriosa namq; Physica ejus Compositio multum temporis ac sudoris requirit, ita ut non parum difficultatis petere Humiditatis radicalis Mercurialis metallorum extractionem, prout in præcedente observatione mea innui, notum sit. Notum præterea satis est, faciendum esse Mercurium per Mercurium. Enimvero medium hoc Mercurificans Metalla, ab aqueo terrea sua immunditie & combustibili pinguedine prius liberandum ac per Circulationem sequestrandum est, ac porro essentialis ejus Mercurius ab omni labe vindicandus, antequam Metallorum Mercurii cum ipso præparandi. Hoc tamen modo Nucleum Mercurii & Alcahest Helmontii (& forsan Mercurium duplicatum Philosophicum) licet non facili, certiori tamen, viâ comparari posse concludo.

Imò verò ſic parari procul dubio Primum Ens Auri Paracelſi, quod *Tractatu Tincturæ Philoſoph.* Sal Metallorum, Aurum Sophorum & Sperma nominat: Iſaacus Holandus autem Elementum Terræ, ſub & in qua Elementum Ignis latet & continetur, exiſtimo.

Quæ cum ita ſe habeant, Aurum Philoſophorum credo eſſe, Sal Sulphureum fixum, nec non experientiâ edoctus, Calidum innatum & Naturæ Balſamum: quoniam Cryſtalliſationem ſæpius jam nominati Menſtrui noſtri, in Rubinum vidi.

Citius autem Metam attingimus, ſi cum Liquore hoc ſalino, additis Mercuriis volatilibus, mineram ſolarem extrahamus: ſed citiſſimè, ſi Magnetis hujus (Liquoris alembificati ſive Menſtrui noſtri) ope, Aurum in Ens primum ſive primam Materiam Mercurialem & Sulphuream (quæ poſterior Flos Auri Helmontio audit) reducamus, & potabile reddamus. In hac enim reſolutione humor Mercurialis volatilis alimentoſus ſive Lac Virginis & Calidum innatum ſulphureum citius radicaliter uniendo, in perfectam Medicinam transeunt, quàm in reliquis Metallis volatilibus, in quibus arſenicale Sulphur prius eſſet fixandum; de quo ſive Panaceæ noſtræ Baſi hoc loco agere conſtitui. Cum verò pretioſum nimis ſit hoc productum ex Auro; libero jure fundamentorum gaviſus, ex aliis Corporibus idem extraho, quod in auro alias invenimus, ſcilicet Sulphur anodynum Hæmatitis, quod Polemanno Aroma Philoſophorum dicitur, & aliorum Naribus ſub odore Croci percipitur, aliisq; homogeneis ſpeciebus, ipſum Sulphur Veneris ſuperantibus jungitur. Sciant enim Curioſi Sulphur illud à Corrodente Sale armoniaco ſeparandum, cumquè Sulphure Antimonii vel alio Metallico aut Minerali uniendũ eſſe. Ex qualibus Sulphuribus, Sulphureisquè Rerum aliarum Eſſentiis tota noſtra Panacea componitur. Etenim extractum quoquè Vegetabile Maſſæ Corpus conſtituens ex Optimo Sulphure vegetabili conſiſtit. Sal enim

Oleo-

Oleoſum ſalinum eſt Sulphur Philoſophorum, & vice verſa. Hinc & Menſtruum noſtrum eodem glorioſo Titulo gaudet, & per ſe Medicinam Univerſalem abſolvit. In gratiam autem illorum, quos fundamentorum meorum Veritas latet, quibusquè idcirco Perfectio iſtius dubia res eſt, Complementi loco Anima ſeu Sulphur Auri, quod Mundus adorat, additur, ut igneus ille Liquor cum perfectiſſimo Ente Naturæ & Corde Terræ unitus, ac Regenerationis viâ plusquàm perfectus redditus, in Medicinam Panchreſtam deſideratam abeat.

Non equidem hoc naturale Corpus reliqua eſſentialiter præcellere autumo; ſed propter *qualitativam* ipſius Bonitatem ſive Perfectionem, & hinc majorem Aptitudinem, pro ſcopo noſtro Medico citius obtinendo ſeligo. Hinc licet cum aliis Chimicis parem efficaciam Sulphuribus reliquis ſuper humana & metallica Corpora adſcribam: per Experientiam tamen comprobare poſſum, Sulphur Solis breviori viâ majorequè cum Emolumento in Balſamicam ac ſuavem Medicinam mutari poſſe, quàm Sulphur commune vel aliud ex Mineris ob dictam antea rationem, quod ſcilicet illud ſit jam à Natura depuratum atquè digeſtum, reliqua vero à graveolente odore venenoſoquè Arſenico prius multa Labore liberanda ſint, antequam in Tincturas perfectas exaltentur. Alii rurſus maturare tentant, Opera talia, quando Sulphura ſuâ ex Magneſiâ vel Lapide Calaminari per Alcali ſolvunt, atquè in ſalem rubicundum coagulant, tandemquè cum Vitris figunt, atquè ex iis rurſus extrahunt pro Medicinâ generoſiore. Sulphurea hæc Remedia tanti æſtimavit Helmontius, ipſorum ſummam Bonitatem expertus, ut non veritus ſit, de ipſis hoc ſcribere Encomium, *Tract. in Verbis, Herbis & Lapid. magna Virtus:* Sunt videlicet ſulphura quædam, quibus correctis atquè perfectis tota Morborum Cohors auſcultat. Et *Libro de Febrib.* ipſorum Præſtantiam in Morbis queiscunquè tollendis ferme innuere videtur, dum dicit: Ideo Febrim (puta Febres omnes curandas) non diſtinguo, ſi Remedii ſit ſumma Bonitas.

tas. De quibus Helmont. paſſim conſulendus. Ego hoc loco Hæmatitis faciens mentionem, addo, Labore ſæpius repetitô, inter præparandum aroma dictum, me inveniſſe Liquorem Stypticum, tam internis quàm externis Curationum Teſtimoniis admirandis illuſtrem : Cujus Deſcriptionem multi magno pretio emere tentarunt, hactenus tamen ipſam propalatione vileſcere nolui.

Quid ille Liquor in ſiſtendo ſanguine, Hæmoptyſi vel Phthiſi Laborantibus, quidquè Sulphur meum in Epilepſia & & ipſa Podagra, omniquè dolore, vel per ſe, vel una cum Extracto noſtro adhibitum; præſtiterint, multi Inſignes Ducatus Schwidnicenſis & Jaurovienſis Viri conteſtari poſſent, ſi Teſtimoniis Hominum gloriari & inclareſcere conarer. Dabo tamen aliquando unam vel alteram obſervationem Practicam depictam: hâc vice ſufficiat meminiſſe me Hirſchbergæ, tertium deſperatiſſime decumbentem, àquè multis veneno corruptum & Morti jam proximiorem judicatum, ſolo illo Menſtruo meo Catholico & Extracto aureo, D E I Gratiâ, reſtitutum fuiſſe.

Præterea cum ultima vice hic Vratislaviæ periculoſiſſimè decumberem, ægritudinis ferociam & Remedii mei Bonitatem vidit & miratus eſt Excellentiſſimus & famigeratiſſimus *Dominus Doctor Johannes Jæniſius Leopoldinæ Societatis Imperialis Arcturus & Adjunctus ac Phyſicus Vratislavienſium digniſſimus*, qui Nobilitatem Sulphuris mei anodyni ſine ullo additamento adhibiti etiam apud alios ægros expertus ac conteſtatus eſt. Plura vero Curationum ſpecimina cum eodem Extracto aureo, inter plures alios Experimentis idem teſtantes, edidit Nobiliſſimus *Dominus Doctor Michael Pauli*, *Practicus Celeberrimus* & Amicus meus ſingularis.

De ceteris in propriô Corpore mirandis obſervatis, ne mihi ipſe adulari videar, non dicam. Vera dicant illi, qui me ſæpius interrogarunt, quî fiat, quod non modo me ipſum, ſed alios quoque ægros, meis paucis Remediorum Doſibus (ordi-

(ordinariè in Adultis à gr. 6. vel 7. usquè ad 10. adhibitis) intra tàm breve tempus ſanare valeam? quibus ſemper reſpondi: In Sulphure & Oleo ſalino concentratis, at maximè in Benedictione Divinâ omnem latere ſanandi facultatem.

Sulphur hoc cum Sale maritatum Cauſam principalem materialem Vitæ noſtræ, non vero motum tantummodo circularem ſanguinis, ad mentem Domini Doctoris Bontekoe, ſtatuo. Idem ſulphur non tantum ſanguinis & reliquorum Humorum ſpiſſitudinem incidit, ſed & effervefcentiam ipſorum vel excedentem vel deficientem redintegrat, eorundemquè intemperaturam blandiori motu digeſtivo rectificat. Sive enim Acidum cum frigore ipſos coagulet, ſive aliud ſalinum Miasma immodice rarefaciat: Hoc temperatum corrigens optima Eſſentialitate ſua corrigendum radicaliter penetrat, ſequè cum ipſo inſeparabili nexu ſociat, quo juſtam Craſin humores induant. Tale enim Remedium conſervat Calidum noſtrum innatum, & humidum radicale, non alia ratione atquè ignis Lampadis ab Oleo ſuo nutritur. Non dubito proinde quin ex Menſtruo hoc & Auro puriſſimo Oleum Veterum incombuſtibile parari poſſe mecum credant Plurimi.

Quod ipſum Priſcorum Sapientum Oleum ſimul cum Filio ipſorum ſic dicto Regenerato exinde oriundo hâc vice Curioſis relinquo Hermeticis, ut certitudinem ejus atquè perfectionem inquirant. Ego Oleo hoc vitali reperto contentus vivo, quod Lampadis noſtræ vitalis filamentum, hoc eſt nervoſi generis canaliculos Cordis motum continuandi aptos reddit, neq; in iis, nec tota M. S. Principium vitale oleoſum, ſalinum, igneum extingui permittit; ſed circulando & rarefaciendo hanc, usquè ad fatalem terminum in continuo ardore conſervat.

Poſtquam autem omni Auro pretioſiorem ſanitatem ceteris Theſauris omnibus anteponant mecum ſupremi & infimi, Docti & Indocti; quàm primum hanc gratiam DEUS conceſſerit, Elaborationem Medicinæ noſtræ Catholicæ in majori

jori quanto repetere atquè partem ejus Ill. atque Generosissimo Viro, Domino Johanni Sigismundo ab Haunoldt, Hæreditario in Sachervviz, Reipublicæ Vratislaviensis Præsidi gravissimo, Regiique Liberi Dicasterii Namslav. Directori submissè consecrare constitui. (Hic, utpote non solum Naturæ Miraculorum Admirator Curiosissimus (pro ut ex *Observ. CXLIII. Ann. VI. Dec. Secundæ Miscellaneorum Medico-Physicorum* de Flore ferri Stiriaco, qualis nunc quoquè in Ducatu Silesiæ nostræ Jauroviensi in Pago Lauterbach, Generosissimi Domini Ferdin. Wilh. de Dohalskii reperitur, à Diligentissimo nostro Syrio secundo exhibitâ, Curioso Eruditorum Orbi jam tum abundè constat,) sed & Arcanorum Chymico-Medicorum æstimator dignissimus, procul dubio cum aliis Rei Medicæ Claris Amatoribus prudenti affectu judicabit, utrum Relatio hæc mea Veritati consentanea sit.

Quanquam etiam primæ Elaborationis, non minus in Rebus physicis Curiosum ac prudentem Testem habeam Nobilissimum Dominum Doctorem Johann. Schmid, Amplissimi Collegii Senatorii Proto-Secretarium meritissimum ac Fautorem meum magni æstimandum, qui Aurum hoc radicaliter solutum verissimum Elix. Proprietatis Paracelsi Oculis suis lustravit, ejusquè facillimam liquefactionem sæpè miratus fuit.

Oblivionis præterea involucro tradere nequimus, quod fabri lignarii apud Vratislavienses urbici, *Georgii Willenbrock*, Cooperator, nomine *Hanß Kranz*, ante aliquot Annos ædificii mei Laborem subiens, retulit, se, sedecim ab hinc annis, in Prato suburbano, **der kleine Anger/** dicto, Fontem Litmanno cuidam effodientem in profunditate septem Ulnarum invenisse in Minerâ saxeâ albâ venam limaturæ Chalybis & Aurichalci radiantis faciem primo intuitu præ se ferentem, quam, quia postea Aurum & Argentum esse credidit, cum securi detrusit, in ferreo operculo ad Ignem fudit, suæquè Uxori Aurifabro pro 24. argenteis vendendam tradidit.

Hæc

Fig. 1. Primi lateris.

Fig. 1. Secundi lateris.

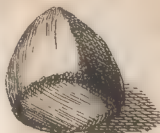

Fig. 2

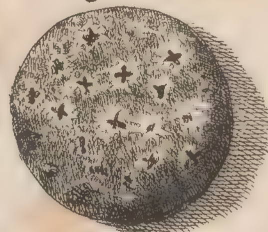

Fig. 3

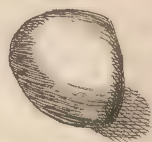

Fig. 2.

Fig. 4. A

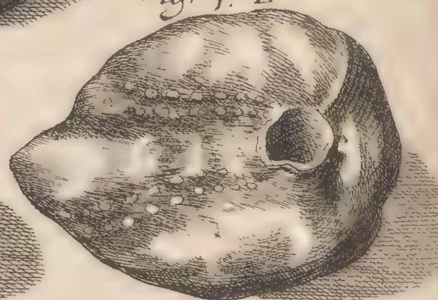

Fig. 4. B

Fig. 5.

Annus X.

Hæc ideo hâc Occaſione ſimul patefacio libenter, ut, Patriæ meæ non infidelis Filius, Curioſis Rerum naturalium Scrutatoribus anſam dem, quo Mineram hanc novam Vratislavienſem occaſione data ſollicite magis perſcrutentur.

Unum adhuc ſupereſt, cujus nunc recordor, quod, cum aliquot ab hinc annis, Magno Patrono meo prælaudato, Mineram Martis Schmiedebergenſem mitterem, etiam Lapidis alicujus, figuram, Colorem & alia requiſita Cordis, imitantis, & in Prælustris Perſonæ cujusdam Gazophylacio reconditi, mentionem fecerim. Quem cum Patroni mei Technophylacio inſerendum ſæpius optarim, citius autem non, quàm nunc ipſum adipiſci potuerim, facere non potui, quin benè à Natura ipſa formatum hoc Corculum ſaxeum depingendum, cum aliis additis calculis, traderem, quo ab aliis effigie intueri poſſit, ut ex Figura prima ænea patet.

Corculum hoc ſaxeum, Auriculis ab utroque latere, vel ut vulgo ajunt, Coronâ dotatum, in Corde Cervi, quale quid etiam *Obſerv. CXXXIII. Domini Theodorici à Marvviz pag. 336. Ann. I. Dec. II. Ephem. Cur.* in Capreolo inventum traditur, repertum creditur, & quidem referente beatè defuncto Domino Liberô Barone Gotth. Albrecht de Zedliz Hæreditario Caſtelli Polckenhain, Sereniſſimi Ducis Neoburgici ac Supremi Capitanei utriusque Sileſiæ, Venationum Præfectô, cujus oculorum inflammationi notiſſimæ ſummo cum Emolumento Menſtruum meum Univerſale applicui. Enim vero Lapidem hunc in Cavitate Cordis Cervini, pro ut prælaudato Dn. Baroni nunciatum fuit, repertum fuiſſe, vix eſt credendum.

Primò enim ſubſtantia ejus communi Lapidi rubeo fluviatili penitus eſt ſimilis, adeoquè majorem fidem merens, ipſum, in Ventriculo Cervi potius inventum eſſe, utpote in quem facilè in prato ab eſuriente bruto deglutiendo potuit ingeri.

Secundò, magnitudo ejus, ut ex Schemate patet, Cor

Cervi fermè adæquat, ita ut magis ipſum Cor cervi lapideſcere debuiſſet, quàm illum in altero ventriculorum ſuorum abſcondere; quorum prius omnem fidem ſuperat in foro Phyſico. Quamvis in foro Theologico quotidianis Exemplis experimur, Corda humana ipſis lapidibus interdum indurata magis eſſe erga ipſorum proximum. Sed ſatis de Saxeo hoc duroquè Corde, cujus natales ex Matrice Macrocosmi eſſe credibilius videtur.

Molliorem calculum Microcoſmus in folliculo Fellis Beatæ Memoriæ Sereniſſimi Ducis de Anbringen, Supremi olim Capitanei Sileſiaci, conſtruxit, in forma juxta Figur. 2. utroquè latere delineatâ.

Color Lapidem Bezoardicum æmulatur, niſi quod paulo nigrior appareat, ceterum Cavitate & Virtute Bezoardicâ gaudet; hujus aſſerti certius ſum factus, quod minores ejusmodi ægris, pellendi ſudoris gratiâ, optimo cum ſucceſſu propinaverim.

Hic noſter depictus inter maximos fuit numeratus, quorum centum & triginta ſex fuere obſervati, totam ciſtulam fellis ſine unicâ guttulâ bilis præſentis occupantes, qui ex concretione bilis, ob defectum humidi radicalis fuere nati, toti Corpori Balſamum bilioſum penitus denegantes, & ſic integrum Corpus pedetentim emaciando morti tradentes. Prout autem hic defectus bilis cauſa morbi ac mortis extitit, ita apud alios abundando lethalitatem etiam accelerat. Cujus debita quantitas ac legitima Temperatura amaritiei multum ad perfectam ſubacidi Chyli dulcedinem confert. Contribuit enim ſanguini Sal oleoſum Balſamicum; & ſine amaritie ejus, Acidum & Alcali in Corpore humano non ſufficiunt. Hujus amaritiei præſtantiam penſitans Præcellentiſſ. Philoſophus Flud de Fluctibus in Philoſophiâ Moſaicâ, in Fronte, hoc eſt, Titulo Libri, aurea Verba ponit: Ex Acido acidiſſimo & Amaro amariſſimo oritur dulce.

Quæ ipſa Amarities ſub præparatione Menſtrui noſtri Univer-

Universalis, in fine satis temperatè dulcis, etiam sentienda, ita quidem, ut hæc Chymicum quendam ac Chirurgum in Polkenhain, nomine *Esaiam* Kurtz/ deceperit, opinantem, Myrrhæ forsan aut Camphoræ (quorum odorem ac saporem, in Limine analyseos Corporis, ex quo illud per Viam Regenerationis paratur, refert) factam fuisse additionem; cum tamen profecto nihil alieni, nisi quod ipsa Materia suppeditat, accedat, ac tantummodo per putrefactionem prædictas qualitates sensiles spargat, antequam suaveolentiam suam, optima quoquè vina transscendentem, induat atquè sic Auro potabili conficiendo apta reddatur.

Pergo nunc ad reliquos simul depictos Lapides seu Calculos & quidem ad duos, Astroidem sive Lapidem stellarum & Bufonitem Fig. III. & IV. delineatos. Quandoquidem autem inter ceteros Autores Johann. de Laet & præcipuè Bootius de Boot pag. 298. Astroitis seu Lapidis Victorialis quatuor tantum Genera recenseat: Unum, quod exactè formatas stellulas refert; alterum, qud Rosas; tertium, quod Undarum fluxus aut Vermium gyros; ultimum, quod confusè & obscurè maculas potius, quàm prædictas figuras, ostendit: ego quintum quoquè Genus addendum jure merito duxi, Cruces fermè meras nigriores Oculis, in convexo latere conspiciendas reddens. Alterum latus planum, quod aliquot Cruces majores cum Circulo circumducto, Artifici vix imitando, continet, depingere non licuit, quoniam Lapidem hunc in quotidianam ac piam meditationem Cruci argenteæ, Symbolum nobis St. Ignatii: Amor meus crucifixus, indies in Memoriam revocanti juxta cum aliis pretiosis Gemmis affixis inserere paucis ab hinc Annis curavi, cujus dictum latus planum, nunc occultatur, & ab altera Crucis argenteæ parte Corde ex Topasio formato tegitur.

Gemma hæc cum Matrice suâ Chrysolithum Veteribus dictum ac Radiis aureis splendens, pugni magnitudinem exæquabat, quam Anno 1687. in Monte Giganteo reperi inter

Lapides, violaceo Odore celebres, de quibus Thelei secundi *Observ. Curiosa Ann. VIII. Dec. II. Ephem. p. 81.* potest evolvi.

Nequè etiam oblivione obvelandus est Lapis Bufonis Fig. IV. notatus, Garatronius aliis, Germanis verò Kroten Stein dictus. Quem hic ideo appono, quod non ab imâ parte, prout alii, à Boot, Batrachites, Brontiæ, seu Ombriæ vocati, sed à latere parvam cavitatem sortitus sit, quam à Matrice Terræ, cui incubuit provenisse crederem, nisi Johann Krauß/ Balneator Hirschbergensis, qui istum mihi dono concessit, simul manifestasset, Cavitatem istam à Jeremia Engel, Socero & Antecessore ipsius, à radendo ducere Originem, qui in ultimo senio quotannis grana aliquot derasa, loco Medicinæ, ad vitam longam præservatoriè atquè Antidoti vice usurpavit, cujus Efficaciam à venenato Animali, Bufone, proficisci somniavit, octogesimum, à Psalmistâ laudatum, quem implevit annum, soli ipsius Usui acceptum ferens. Verum enim vero, huic Adserto fidem adhibere, Lapidiquè tali vim medicam attribuere dubitò. Licet enim ex veneno optimam Medicinam parari posse concedam: notum tamen est, Lapides hos nequè à Bufone nasci, nequè veneno scatere, & licet eo scaterent, Venenum ipsum Bufonitis, Titulum Medicinæ aut Antidoti vix mereri; de quo infra adhuc pauca moniturus sum; hîc loci Figuram V. adhuc contemplaturus:

Lapidem hæc nobis à Natura tam accuratè Reni similem, & ita quidem formatum monstrat, ut vix in homine aut bruto similiorem huic Lapideo reperire liceat, quem in Pago Weizenrodau me invenisse memini.

Hic, quemadmodum ex Schemate patet, Ureteres ac pelvim luculenter exponit, prout Bartholinus *in Anatome pag. 180.* Renem descriptum præbet, quando ad mentem Laurentii Bellini) Eum versus externam partem sub rubro colore esse, dicit, & ubi pelvim fibræ seu filamenta subiere, albedinem induere, & invicem contexta & implicata delinere in Cavitate Pelvis, non in plures papillulas divisas, sed in unum

Cor-

Corpus abeuntia &c. Hæc obiter in gratiam Curioſorum communicata ſufficiant.

Jam quidem ê re noſtra eſſet de Lapide ſic dicto Sophorum aliqua referre, præcipuè, cum Menſtruum noſtrum ad ſcopum hunc attingendum multum facere videri poſſit. Verum enim vero relinquo ipſum firmiſſimo Sigillo clauſum Curioſis aperiendum Auriquè Cupidis inveſtigandum.

Mihi, Medicamentoſo Lapide contento, Coronidis loco hæc addere non diſplicet: Scilicet, ſi juxta multorum Autorum mentem, vel Priſcorum ſignatura Herbarum, vel Neotericorum Rerum configuratio vim medicamentoſam indigitet atquè exerceat, ita ut Herba hepatica vim ſpecificam ſanandi Hepar morboſum poſſideat: Etiam mendacii non eſſet arguendus ille, qui Cordi noſtro Lapideo Virtutem cordialem; & Reni Saxeo antinephriticam ſeu renalem confortativam tribueret.

Verum falſiſſimis figmentis & Ingeniorum Somniis merito hæc adnumeranda cenſeo; ſimpliciq; imaginatione propria deceptum fuiſſe ſupra nominatum Balneatorem, qui Bufonitem Longævitatis ſuæ Cimelium opinatus eſt, cum ſpecificam fortè Virtutem Venenis, vitam abbreviantibus, reſiſtendi aliquando ſomniavit. Sed quid Balneatoris ſimplicitatem & ſomnia inculpamus? cum Prudentiores habiti ac ſatis Docti Viri inveniantur, qui ſpecificorum fictionibus adhærent, variaquè Evporiſta in Tertianis & Quartanis crepant, minimè Affinitatem Eſſentialem Febrium, Typo tantum & aliis accidentalibus circumſtantiis diſtinguendarum, trutinantes, nedum agendi modum, & Eſſentialia Remedii Antifebrilis Principia penſitantes, cujus ſi, ut ſupra jam citato loco Helmontius loquitur, ſit ſumma Bonitas, eadem efficaciâ omnes febrium ſpecies profligare valeret, minime cum Helmontio diſtinguendas. Hanc Identitatem Febrium eſſentialem, quam credo, aliis defendendam committo, ſpecificaquè Omnia & ſingula variarum Claſſium v. g. tam ad Morbos, quàm ad

partes, & novas eſſentiales acidorum fermentatorum ſpecifica alcalia poſtulantium ſpecies, rejicio; ea ſola retinendo, quæ natura manibus noſtris palpanda tradidit: Quando repletum Corpus Purgante à Priſcis inter Univerſalia numerato, liberandum; vel nimia Humorum excretio in Diarrhœâ, Dyſenteria, Hæmorrhagia, Diabete, Gonorrhœa, Balſamicis & blandè ſtypticis cohibenda.

Hæc, qui juſto tempore ac ſaniori judicio parare & applicare rite didicit, nec non abolitam humorum conſiſtentiam ac circulationem ſuppreſſam in Omnibus Pathologiæ Capitibus, præcipuè vero circa morbos Univerſales, puta Febres, benè ruminat, ac tandem in Praxi Partium inflammatarum internarum falſiſſimas interdum Curationes examinat: ille profectò ſciet, qualia remedia in omnibus morbis ſint vitanda, qualia rurſus vel invenienda, vel ſeligenda, quæ humorum Corruptioni, in quâ Morborum formalitas Phyſica, à quibus ſecundariò promanant ſucceſſivè ſymptomatum ordines, conſiſtit, obviare, ipſiusquè cauſam priorem Univerſalem corruptionis gradum, puta Inflammationem & cum hac ſymbolizantem Fermentationem, tollere valeant. Scilicet Remedia contemperata, Oleoſa ſalina ſunt omnium Morborum Victrix Regina.

Vratislaviæ die 28. Februarii An. 1691.

DE

DE CONSTITUTIONE
ANNI M. DC. LXXXXI.
APUD MUTINENSES
DISSERTATIO II.
BERNARDINI RAMAZZINI
MEDICINÆ PROFESSORIS

AD
ILLUSTRISSIMUM, ET CELEBERRIMUM VIRUM
D. GUILIELMUM
GODIFREDUM LEIBNITIUM
SER.MI ERNESTI AUGUSTI
Luneburgensium, & Brunsuicensium Ducis
Historiographum, & Consiliarium.

ILL.ME DOMINE.

Um non rarò fieri ſoleat, ut veluti cæteris in rebus, ita & in re literaria provincias quaſdam nonnulli ſuſcipiant quibus ſunt prorſus impares, ac eosdem poſtea conatuum ſuorum pœniteat, Tu me in illorum censu repone, ſi lubet, Vir Doctiſſime; nunc enim ſentio quàm me tranſverſum egerit neſcio quis mentis ardor, ut, non ſatis verſans quid humeri ferre valeant, quid recuſent, ipſemet onus mihi impoſuerim cujuscumque Anni Conſtitutionem, & Medicam hiſtoriam conſcribendi, ac evulgandi, quam Spartam ſuperiori Anno ſum aggreſſus in hanc rem edita Diſſertatione, & Doctiſſimo Viro D. Malliabequio, Hetruriæ Ornamento, inſcripta. At quoniam ſaltem prodire, ſi non datur ultra neceſſum eſt, propterea ut datam fidem exolverem, idem quoque hoc Anno molitus, utcumque potui multis occupationibus diſtrictus, hanc meam Diſſertationem Tuo Nomini, Vir Illuſtrisſime, nuncupatam volui. Neque verò eidem D. Malliabequio quicquam acceptiùs facturum me credidi, quàm ſi Te pariter eodem obſequii genere proſequerer, quando Vos arctisſimo amicitiæ fœdere junctos ſcio, & ejusdem beneficio obtinui, ut Te præſentem agnoſcerem, ac Tua ſuavisſima Conſuetudine fruerer,

cum duobus abhinc annis in Germaniam *rediens Mutinæ ad menſem moram traxiſti, quo tempore numquam ad Te acceſſi, quin doctior abierim; verè ſiquidem de Te omni Scientiarum genere inſtructo proferre liceat quod olim de Ariſtone ſcripſit Plinius, ſcilicet* Nihil eſſe quod quiſquam ſcire velit, quod Tu docere non poſſis. *Diu itaque in ſinu meo gaviſus ſum, quòd geminos Literatorum Principes (faceſſat invidia) adeò amicos ad invicem mihi tam benevolos ſortitus eſſem, ſed tandem mihi temperare non potui quin publico aliquo teſtimonio id palàm facerem. Huic meo propoſito, D. Malliabequium quod ſpectat, pro meis Viribus jam factum eſt ſatis, nunc aliud votum meum impleo. Hunc ergo meum Libellum, quem de morbis popularibus inter Noſtrates, ſed populariter ſarcivi, ea qua ſoles humanitate accipe, Vir ſapientiſſime, munus quidem levidenſe, ſed quod pro ſpecimine Obſervantiæ in Te meæ eſſe poſſit; quòd ſi aliquando temporis pauxillum (novi enim quantus ſis heluo librorum) perdere non pigeat, meum hoc Opuſculum evolve. Vale Clariſſimum Germaniæ Decus, ac amare perge*

Mutinæ pridie Cal. Jan. 1692.

Celeberrimi Nominis Tui

Officioſiſſimum Cultorem

Bernardinum Ramazzinum

I. RUralem Epidemiam, quæ præcedenti Anno Mutinensis Agri, & proximarum Regionum Colonos graviter afflixit, Urbana Epidemia hoc Anno excepit, quæ nihil urbanitatis, imò insolentiæ plurimum in infœlicem plebeculam potissimùm exercuit. Instituto itaque meo inhærens prægressam Constitutionem, qualiscumque ea fuerit, in fine cujuslibet Anni describendi, eò libentiùs id exequar, quòd hæc Constitutio ab ea, quam superiori Anno experti fuimus, toto Cœlo differens satis uberem materiam suggerat mentem exercendi, quando in re medica nil foret utiliùs, quam succedentes sibi ad invicem Constitutiones conferre, ut recta medendi methodus institui posset, quoties eadem tempora, ac iidem morbi recurrerent. Quæ si attentiùs à Professoribus observarentur, non esset forsan, quòd Medicina comparata desideraretur, sicuti Anatomiam comparatam desiderari ajebat Sapientissimus Verulamius, quæ si haberetur, ut ille ait, & Individuorum interiores Structuræ ad invicem componerentur, non tam pro morborum causis culparentur humores, quàm mechanicum Viscerum artificium, quod cum ut plurimum inemendabile sit, omnem medicam opem, & magnos Promissores sæpissimè eludit. *l. 4. de Aug. Scien. c. 2.*

II. Superioris Anni Constitutio, ut in mea Dissertatione super illam edita, ob assiduos, & copiosos imbres impensè humida, & lutulenta in universum extitit, unde gravis Epidemia unà cum Annonæ Caritate effluxit; hujus Anni verò Constitutio ex opposito maximè sicca, & pulverulenta, primò quidem ob Aquilonares Ventos, postmodùm verò ob continuum, & flagrantem æstum meritò, audiit. Sicuti au-

tem prima pars hyemis, quæ antecedentem Annum clausit, statum satis placidum, ac serenum, ut diximus, sortita est, ita pars altera, quæ huic Anno fores aperuit, eandem serenitatem, ac tranquillitatem secum invexit, donec Januario mense ad finem vergente, flantibus Ventis Septentrionalibus, frigora adeò intensa fieri cœpta, ut illicò conglaciatis fluminibus cuncta præ nimio gelu horrescerent. Cum autem nullæ prorsus nives decidissent, hyemem non solùm algidissimam, sed siccissimam exegimus, ità ut in tota Cispadana, & Transpadana Regione pulverulentæ essent Viæ, non secùs ac Augusto mense, cum insana Canicula campos torret, quod apud nos prorsus insolens est, ex quo factum, ut Boreæ penetrabile frigus sata consueto nivali vellere destituta mirum in modum exureret.

III. Morbi qui hisce temporibus vagabanrur erant Apoplexiæ, Pleuritides, Peripneumoniæ, Catarrhi suffocativi, Anginæ, Erisipelata; præ cæteris tamen affectibus, morbi pectoris grassabantur magis, ac busta implebant. Sanguis qui secta Vena educebatur multum pituitæ, & polyposæ concretionis præferebat. In nostro hoc Nosocomio variis Cadaveribus dissectis, præcipuè in Cachecticis, ac demortuis ex morbo pectoris reperti sunt Polypi non solùm intra Cordis sinus, sed etiam intra ipsam Aortam. Remedia quæ magis ex usu erant, & quibus promptiùs morbus auscultaret, ea fuere, quæ vi pollerent crasim Sanguinis compactam reserandi, & fluxibiliorem reddendi, ut Spiritus Salis Armoniaci, Sal volatile Cornu Cervi, Sperma Ceti, & similia. Non deerant tamen qui cum alioquin scirent, quòd Sulphur Balsamum Pulmonum passim audiat, in hujusmodi Affectibus spiritum Sulphuris exhiberent cum suis aquis Pectoralibus; at num rectè, & ex arte id agerent, ipsi viderint; indubium tamen est, quòd partes integrales Concreti longè diversas possident qualitates ac ipsum Concretum, sicuti vero veriùs, Spiritum Sulphuris alterius esse indolis ac ipsum Sulphur. Repetita sanguinis missio non

non adeò fœlicem sortiebatur eventum, ut aliàs. In hac tam rigida, ac horrida Constitutione magis exercebatur Plebs Urbana, quàm Agrestis, ac Senes valdè periclitabantur, quare Medicis sæpenumerò nil tale cogitantibus Morbus plus habens in recessu quàm in fronte facilè imponebat; nam ex improviso, cum priùs satis commodè cœnassent, tanquam confecto Silicernio, paulò post occumbebant, ac citiùs quibus detractus fuisset sanguis.

IV. Horum Affectuum tam multiplex, ac discolor Sylva ab eadem prorsus radice succreverat, ac propterea eodem modo averruncanda: omnium itaque unam, ac eandem esse Theoriam, ac Praxim dictabat ratio; veram autem, ac potissimam causam fas erat referre in pravam diathesim quam sanguis haberet ad concrescendum. Cùm enim ex præcedentis Anni frigida, & lutulenta Constitutione, necnon ex pravo victu ob rei Annonariæ angustiam, talis esset in universum massæ sanguineæ dispositio, mirum non fuit, si succedente posteà hyeme tam rigida, ac summè Aquilonari, majorem promptitudinem ad grumescendum adsciverit, unde pullularint morbi, qui ex sanguinis stagnatione variis in partibus, ob retardatum illius circularem motum, genesim suam deduxerint.

V. Apoplexias autem, Pleuritides, Peripneumonias, Catarrhos suffocativos, Erisipelata, ac reliquos memoratos Affectus à sanguinis stagnatione, ob prædictam ad concrescendum dispositionem generari, unanimis est Recentiorum omnium consensus, quidquid circa horum Affectuum Theoriam in contrarium senserint antiquiores Medici, qui in hujusmodi Affectibus partem aliquam Mittentem robustam, & aliam Recipientem imbecilliorem imaginabantur. Duplicem Fluxionum causam commentus est Galenus, unam in qua pars ipsa humorem ad se traheret, aliam, in qua humor à parte robustiori ad debiliorem transmitteretur. Hujusmodi doctrinam primus forsan cœpit convellere Helmontius, nullam *de diff. Feb. c. ult.*

enim in fluxionibus partem Mandantem, Dirigentem, nec Sagittarium, aut Scopum agnoſcit hic Auctor; qui tamen exemplo ſpinæ digito infixæ, & indignantis Archei, non ſatis expoſuit ob ignoratum Sanguinis circulum, quomodo fiant humorum decubitus, quod ſolùm accidit eò quia præpedito, & intercepto Sanguinis per Venas refluxu, vel propter fibrarum criſpaturam (ut in vehementi dolore) vel propter maſſæ ſanguineæ nimis craſſam ac denſam texturam, humores circa Vaſorum extremitates, vel in carnium poroſitatibus detineantur; quare ſi congruè loqui velimus, Detentiones potiùs, quàm Fluxiones ſunt appellandæ.

In Volupe Viven. n. 13.

VI. Neque interdum exiguus labor mihi impendendus fuit, ut aliquibus à præjudiciis occupatis perſuaderem erroneum prorsùs eſſe comminiſci, quòd cum pars aliqua inflammatur, ac in tumorem aſſurgit, tunc humores majori impetu ad eam partem ferantur, quàm ad alias, ſi vera eſt, non commentitia lex Circularis motus ſanguinis, qua ſtante, ſtant ac ſtabunt perpetuò tot clariſſima Recentiorum excogitata, quot indies intercidunt Antiquiorum placita; nam revera ſi mentis aciem intendamus, pigriori lapſu ſanguis movetur ad partem quæ inflammatione tentatur, quàm ad alias ubi expeditæ ſunt Viæ, ac nullum repagulum, quod ſanguinis curſum remoretur. Quidam autem res in cute ſolùm, non intùs reputantes, cum vident partem brevi temporis intervallo in tumorem attolli, ut in Phlegmone, putant ſanguinem pleno fluento eò confluere, quod ſanè locum habet cum Vas aliquod ſanguiferum diſruptum eſt, & in aliquam cavitatem ſanguis decidit, vel extra Corpus effunditur, non ita verò in Phlegmonum, & aliorum tumorum generatione, qui non aliam ob cauſam fiunt, quàm quòd præpeditò circulari ſanguinis motu, plus ſit quod Arteriæ ad partem deferant, quàm quòd Venæ referant, ſive id fiat ob luculentam ſanguinis craſim, ſive ob fibrarum motricium criſpaturam ex vi dolorificæ paſſionis, ut in vulneribus, ac Nervorum puncturis.

Huic

Huic autem Veritati fortasse manus darent, si cum brachio vinculum injicitur ad celebrandam phlebotomiam, veram causam perpenderent, quare infra nexum tumeant Venæ unà cum mole carnea, quod non fit, quia tunc temporis sanguis eò rapidiùs moveatur, (multò enim velociùs antè eò propellebatur ubi nullus erat obex, ac minor resistentia superanda) sed quia ibi detinetur ob interceptum ejusdem per Venas ad Cor refluxum.

VII. Haud absimilis quoque est Catarrhi generatio de cujus natura, ac ortu inter Medicos non satis convenit. Popularis, ac vetus opinio est, Caput Catarrhi Fontem ac Scaturiginem esse, unde frequens proluvium in fauces, & pectus, ac etiam usque ad extremos artus. Opinionem hanc de Catarrhi ortu, ac descensu, ex quo Etymon desumpsit (cum non nisi descensum, ac defluxum hæc vox sonet, unde voces καταῤῥοπος & ἀναῤῥοπος à Galeno usurpatæ, ut humorum descensum, vel ascensum innueret) hanc inquam opinionem eliminarunt è Scholis recentiores omnes Anatomici ut Willisius, Richardus Lower, Stenonius, Rolfincius, Ettmullerus, Blancardus, ac inter Italos nostros Doctissimus Bellinus. Hi omnes ad Anatomicum Tribunal, omnibus indiciis, quibus Caput hujus criminis Auctor insimulatur, diligenti examine perpensis, nulláque apparente via per quam Caput sordes suas in fauces, ac Thoracem expuat, ipsum plenis suffragiis absolvunt. Non desunt tamen adhuc qui

2. ad Glau.

de Morb. Cap. cap. de Cath.

Obstipo capite, & figentes lumine terram, *Pers. Sat. 3.*

Antiquorum placitum veluti mordicùs tueri, nec desinant in morbis pectoris Caput non solum pharmacis, sed ferro, & igne tanquam reum plectere. Per quos porrò ductus Cerebrum superfluitates suas, quibus procul dubio diffluit, possit excernere, inter quærenda esse ait Celeberrimus Stenonius, nisi tamen per observatos à Blancardo ductus in jugulares Venas fiat hujusmodi excretio.

Tra. de Glād.

Anat. reform.

VIII. Catarrhi Fontem non veriti sunt alii astruere esse

ipsum

ipſum Vitæ Fontem, Cor ſcilicet, quod per arteriarum ductus circumquaque Catarrhi materiam deferat; hinc Rheumatiſmi, & tumores, & quidquid nomine fluxionum venit; quod Aſſertum eſt Rolfincii cui conſentiunt Schneiderus, Wedelius, & alii, qui Catarrhum à maſſæ ſanguineæ ſero prodire variis obſervationibus teſtantur. Sat celebre eſt experimentú Richardi Loweri de Cane, cui cùm arctè Venas Jugulares vinxiſſet, partes omnes ſupra ligaturam tumefieri, necnon copioſas lacrymas ex oculis, & plurimam ſalivam ex ore profluere obſervavit, quo tandem tanquam ex Angina ſuffocato, ac diſſecto, nullæ partes ſanguine perfuſæ repertæ ſunt, ſed ſolùm muſculi omnes, & glandulæ ſero limpido diſtentæ apparuere. Ab hac opinione non multum diſſentientes alii, Glandulas Catarrhi Fontes ſtatuunt, ut Stenon, Etmullerus, & alii; ſi enim Glandularum ſtructuram accuratiùs perpendamus, conſtabit eas eſſe faſciculum Arteriarum Venarum, Nervorum, & Vaſorum excretoriorum, ideoque in illarum ſinum deponi ſerum ab Arteriis, & ſuperflui aliquid à Nervis, quæ opinio valdè probabilis eſt, & uſibus Glandulis â Natura deſtinatis magis congrua.

Bonet. Sepulch. T. 1. Se. 17.

Tr. de Corde.

IX. Hanc tamen doctrinam de Catarrhi origine ex ſanguinis latice in Glandularum ſubſtantiam rejecto ex Helmontio habemus, qui primus forſan Caput inſons à Catarrhi infamia vindicavit, ob quam tam ſæpè inurebatur. Hic enim Auctor licet motum ſanguinis circularem ignoraret, mente tamen concepit, id quod credebatur è Cerebro depluere nil aliud eſſe, quàm laticem ſeroſum huc, & illuc delatum *à Spiritu impetum faciente, ac initio Vitali*, ut ipſe ait, nimirum è Corde, tanquam primo Impulſore, quin & ad Glandulas ipſas ablegari, quas non ut Vaſorum Pulvinaria eſſent, à Natura conſtructas fuiſſe aſtruit, ſed ad emunctionem laticis è maſſa Cruoris; Ac re vera hic latex ſeroſus Helmontii, præter alios uſus hunc habet potiſſimum, quòd ſanguini ſocius, ac totum corpus pervadens ad variarum partium culinas everrendas

rendas inserviat, & sales dissolutos combibendos, ut exinde per Glandulas excretrices extrudatur, & sic tota cruoris massa defæcatior evadat. In hunc finem in palato lingua, faucibus, & naribus copiosas Glandulas Natura construxit, ut sanguis arteriosus, qui per Carotides ad Cerebrum deferri debet pro nervosi succi, & Spirituum Animalium elaboratione, sincerior reddatur, mucosa parte per has Glandulas repurgata in statu etiam naturali, quando alia ex parte constat eos qui sunt emunctæ naris, nec multum Desputores, lubricæ sanitatis esse, ut referunt de Francisco Galliarum Rege, qui cum esset ἀμυξώδης; aurium ulceri obnoxius fuit dum vixit. *Bonet. Sepulch. T. 1. Se. 17.*

X. Atque hæc quidem quotidiana per nares, & ex faucibus muci excretio iis etiam qui satis commoda Valetudine fruuntur familiaris esse solet; cæterùm ubi Corpus cacochycum sit, ac serosus latex luxuriet, qui suopte genio promptus est ad concrescendum, mirum non est si accedente Boreali Constitutione, qualis fuit de qua hic sermo, tunc temporis grassentur populariter Tusses, Rheumatismi, & quodcunque aliud morbi genus, quod in fluxionum censu reponitur, detenta in Glandulis vitiata, ac superexcedente lympha, non ex Naturæ providentia, quæ se hoc fasce levare satagens noxium humorem ad extrema detrudat, sed ex mechanico partium artificio, ac particulari humorum textura juxta varias Aëris alterationes, ea lege, ut decubitus ibi fiant, ubi major est dispositio ut humores detineantur. Neque id fieri in nostris Corporibus magis miremur, quàm in Automate alioquin benè constructo, quod interdum ad quasdam Aëris alterationes à solito suo munere aberrat, & ab ignaro popello tanquam insanum ridetur. Mira est autem, ac penè divina vis Ventorum in Aere alterando; talem enim affectionem Aer possidet, qualem Ventus qui perflat, ac talis est Sanguinis dispositio, qualis est Aer quem inspiramus. Sic ut refert Vitruvius, apud Mitylenem (quæ Urbs in Lesbo erat *l. 1. de Archit. c. 5.*

quidem magnificenter extructa, ſed non prudenter poſita,) cum flabat Auſter, homines ægrotabant, quando Corus, tuſ-ſiebant, cum Septentrio, reſtituebantur in ſalutem. M. Varro quoque cum Romana Claſſis Corcyræ eſſet ac tota penè ægrotaret, *immiſſo feneſtris novis Aquilone, & obſtructis peſtilentibus, ſuos incolumes reduxit.*

de Re Ruſt. l. 1. c. 4.

XII. At quorſum tot ſpeculationes, inquiet aliquis? Ut juxta veram horum Affectuum Theoriam congrua medendi methodus inſtituatur, regeram ego; Ubi enim ingruunt hi morbi qui non è capite decidui, ſed ab humorum ſtagnatione pendent, illicò ad vehementia Cathartica, Inuſtiones Phænigmos, Cucurbitulas, ad Narcotica quoque, ac mille alia remedia ad materiam fluentem revellendam, intercipiendam, derivandam, ſuſpendendam quoque, ut putant, Ceratis capitalibus, confugiunt; Interim neglecta manet vera morbi cauſa ad quam oppugnandam feriò, ac omnibus nervis eſſet incumbendum, ut poſtquam ſufficiens evacuatio eſt facta, uſu alterantium, ac naturalem ſanguinis texturam reſtituentium, fluidæ ſubſtantiæ æquabili tenore per ſuos ductus curſum repeterent. Quot verò modis per Venæ ſectionem peccatur? Jam Phlebotomus velut gladius Delphicus paſſim tam in magnis, quàm in levibus morbis ſtringitur ad innocentes Victimas ſæpiùs mactandas, quàm graves affectus jugulandos.

XIII. Poſtquam Mundo innotuit circularis ſanguinis motus, Scopi equidem quos in morbis, qui ab humorum fluxione pendere ſupponuntur, ſibi propoſuerant Medici, non tanti ſunt ponderis ut creditur. Certè Intercipientia locum nullum habent, quomodo enim quis intercipiat materiam ad partem per Arteriam fluentem niſi Arteriam ipſam vinciat? neque enim jure poſtliminii, aut redhibitionis actione redire poteſt humor unde eſt egreſſus niſi per circulum. Revulſio verò per V.S. de Throno ſuo jam decidit; imò ſi ſtrictè loquamur, ferè nulla eſt, qui enim fiat, ut humor per

Arte-

Arteriam fluens per eandem possit revelli; Profectò si qua fit per V. S. Revulsio, per id solum tempus fit quo Vena est aperta, tunc enim Sanguis per Venam sectam, ac pariter per proximam Arteriam quæ illi humorem suggerit, majori velocitate movetur quàm per alia Vasa; illa verò clausa, cessat hæc in velocitate inæqualitas, ut ingeniosissimè ad demonstrationem usque explicat Bellinus. Non ibo tamen inficias, quin diminuta sanguinis copia minor humoris portio ad partem laborantem deferatur, & minus sit sanguinis stagnantis incrementum. Quanti autem sit facienda per V. S. Revulsio, & quàm facilè quibusdam imponat, qui hoc nomine inscitiæ suæ velum prætendunt, explicat egregiè Andreas Cnoffellius in quadam sua Consultatione pro Jo. Casimiro Poloniæ Rege, cui ob immodicum hæmorrhoidalis sanguinis fluxum laboranti cum magni nominis Medici frequentem sanguinis missionem è brachio suaderent ad revellendum sanguinem fluentem, ac ipse acriter renueret; hæc scripsit verba, quæ utpotè elegantissima, & magni ponderis hîc libuit apponere. *Et quomodo sanguini ad peremptoriam medicæ Revulsionis citationem, dicam, & locum, scribere possumus, qui privilegio speciali vitalitatis in circulum, & in se ipsum rediens cum spiritu suo hospite nullius loci, & temporis leges respicit, neq; locum standi ullum in universo corporis foro agnoscit?* *Bonet. Med. Sept. p. 1. l. 3. Se. 11. c. 16.*

XIV. Revellenda itaque esset ex quorundam animis, quibus altè insedit hæc de vi Revulsionis per V. S. opinio, cum re vera non nisi ad demendam plenitudinem conferat Venæ sectio. Condonandum quidem aliquid Æmilio Parisano, & Primirosio, qui non aliam ob causam, ut ait Leonardus è Capua, in Harvæum Stylum acuerunt, nisi quia stante Sanguinis Circuitu viderent Revulsionem, per tot sæcula adeò celebre præsidium, ferè penitus corruere, non ità verò nostrorum temporum Professoribus in tam clara luce cæcutientibus. Multum profectò *Hippocrates* Revulsioni in fluxionibus detulit, ut passim in illius Operibus videre est; locus ta- *Serm. 5.*

men insignis apud eundem extat qui Revulsioni videtur parùm favere. Ad sistendum immodicum mensium fluxum jubet ille ut vincula injiciantur supra genua; verum quidem est, quòd præcipit quoque ut eodem tempore vinciantur brachia; nodum hunc solvere annisi sunt Rorarius, & Fonseca, sed non planè satisfaciunt; meum sanè non est hujusmodi scrupos dissolvere, meliori enim vindice dignus est hic nodus, proferam tamen quod sentio. Quidquid sit de efficacia hujus remedii, & num eventui respondeat, videtur *Hippocrates* mente attigisse motum sanguinis perennem per suos ductus, multis enim in locis mentionem habet de sanguinis stasi, & interceptione Venarum, quam φλεβῶν ἀπόληψιν appellat; ut ergo fluxum catameniorum cohiberet, sanguinis stationem, seu saltem remoram aliquam humoribus impetrandam curabat, tam in partibus supra, quàm infra Cor, vinculis ad brachia, & femora injectis, nihil veritus quòd ligaturæ supra genua ad Uterum quicquam traherent. Ac re vera quid magis ex improviso hæmorrhagias sistit, quàm superveniens animi deliquium, cui necessariò consectaria est Cordis à motu feriatio, ac eodem tempore sanguinis stasis?

2. de Morb. Mul. n. 2.

Cõtrad. 34. Cons. 55.

XV. Sic autem ratiocinari nos cogit Divinum prorsus Inventum Circularis motus sanguinis, quod unicum φαινόμενον innumeras discussit errorum tenebras, effecitque ut humani Corporis, cæterorumque Animantium, quibus præcordia finxit Divinus Opifex, vera, ac genuina Oeconomia innotuerit. Cor enim nectaris vivifici, quo Corpus universum sustentatur, Promus, & Condus est, habens ad latera Arterias, & Venas administras; Arteriæ è sinistro penu alimoniam depromunt, ac partibus omnibus, vel remotissimis dispensant. Venæ assidentes quod à nutritione reliquum fuit suis radicibus, tanquam manibus, recolligunt, & ad dextrum Cordis Condum comportant. Iisdem Venis medio in itinere succenturiant Venæ lacteæ, quæ novum commeatum sanguini sub forma candidi laticis refundunt, qui postea in Pulmoni-

monibus admirando artificio purpurascit. Hæc est Vitalis Facultatis vera, & naturalis Oeconomia, cui non parvas suppetias fert Animalis Potestas, quæ pro beneficio purioris sanguinis ad Cerebrum delati uberem spirituum influxum per nervos Cordi suppeditat ad illius motum perennandum. Sic binæ istæ Potentiæ, licet sedibus, & regimine distinctæ, tanquam fœderatæ Provinciæ, sibi invicem collata beneficia rependunt. Sicuti autem in Civitate benè constituta, quousque legibus suus vigor perstat, summa tranquillitate degitur, iis autem pessundatis, turbarum plena sunt omnia, ita in humano corpore Circularis motus sanguinis lege servata, sarta tecta Valetudo est, ea verò infracta, susque deque aguntur omnia, ac intestinæ seditiones subsequuntur.

XVI. Quamvis autem Lex ista, quam primus tulit Harvæus, vel cujus prima fundamenta jecere Itali nostri, ut Andreas Cæsalpinus, Realdus Columbus Cremonensis, pro rata, imò sacra habeatur, non defuit tamen qui nuper legem hanc abrogare contenderit; is fuit Homobonus Piso Medicus Cremonensis, qui edito libello sub titulo *Ultionis Antiquitatis* Circularem sanguinis motum tanquam Recentiorem Commentum traduxit. Hîc mihi non vacat ejusdem rationes, ac fundamenta expendere, solùm hoc innuam, quòd illius primum argumentum ab hujus legis inobservantia petitum (eò quodam Medicorum quotidiana praxis, præcipuè circa usum V. S. suppositæ doctrinæ de sanguinis circuitu quicquam non respondeat) Professoribus incuriam exprobrat, quod equidem verum est, ac maximè dolendum, cùm innumeri penè sint, qui passim crepent hunc circularem sanguinis motum, sed postmodu , vel ob inscitiam, vel oscitantiam, non benè pensitatis iis, quæ ex tali principio consequuntur, operibus tollant quod magnifico verborum apparatu statuerant. Verùm cum huic malo medelam aliquam apponere sit necesse, Professor in hac Civitate mihi jamdudum conjunctissimus Opus jam molitur, cui hunc vult esse titulum. *Ratio-*

Quæ. Med. & Quæ. Peripat. l. 5. c. 4. l. 11. c. 2.

narium Medicum Sæculare, quo summatim, ac veluti facta supputatione apparet quid lucri ex celebrioribus Inventis Anatomicis hujus Sæculi Arti Medicæ, tàm quoad Theoriam, quàm quoad Praxim accesserit. Habent Mercatores sua Rationaria, sicuti & diligentes Oeconomi, habent & Principes, ut olim Augustus, qui diuturnæ valetudinis tædio Rationarium Imperii Senatui tradidit; non abs re forsan erit si Medica Respublica Rationarium suum habeat, quod monstret quantum Medicinæ pomœria ampliarit hoc nostrum fortunatissimum Sæculum, & quod simul pro saniori medendi methodo inserviat. Hujus operis editionem usque ad finem hujus Sæculi animus illi esset differre, spe forsan quòd novo aliquo Invento Sæculum hoc coronetur, cum adhuc vivant multi egregii Viri novarum rerum Repertores, inter quos Celeberrimus Malpighius, qui Romæ nunc degit ad Pontificiæ Valetudinis custodiam; verùm ego non desino Collegam hunc meum urgere, ut ad meditata seriò incumbat, ac utinam eò usque illi fata Vitæ lineam protendant, ut Opus hujusmodi ad umbilicum deducat. Verùm è Diverticulis in viam.

Suet. in Aug.

XVII. In iis ergo Affectibus, qui ab humorum fluxione fieri supponuntur, iterata V. S. ad tot scopos implendos totum corpus depeculatur, & morbi causam persæpè deteriorem efficit. Ubi enim Vasorum plenitudini quæ vires premit factum fuerit satis, seu ad humorum Orgasmum sufflaminandum si adsit, sanguinis sufficiens copia detracta fuerit, satiùs profectò esset iis hærere remediis quæ sanguini debitam crasim restituere nata sint. Certè in hac hyemali Constitutione Catarrhis obnoxia repetita V. S. non adeò salubriter cessit. Multos Pleuriticos certò scio inopinato periisse, postquam bis, vel ter secta fuisset Vena. Præ cæteris pius Sacerdos firmi alioquin habitus ex Pleuritide laborans, postquàm tertia vice detractus est sanguis, eadem die interiit. Non solùm autem turpis est calamitas, ægrum epoto medicamento occidere, ut ajebat *Hippocrates*, sed etiam si detracto sanguine paulò post inter-

De Med. Pur. 4.

intereat. Senioribus verò in hac tam rigida tempestate periculosum fuit Sanguinem etiam semel detrahere. Nobilis mulier nonagenaria, ex Pleuritide spuria decumbens, cùm instaret ut sibi tunderetur Vena, ac ego renuerem, alter Medicus accersitus illi morem gessit, & citissimè eam sustulit.

XVIII. Ut constet quali cautione in Senum regimine sit procedendum quotiescumque ab aliquo Rheumatico Affectu premantur, in Boreali præsertim Constitutione, insignem oppidò, ac notatu dignam *Hippocratis* historiam hic lubet apponere. *Halicarnassensis qui in domo Xantippi diversabatur aurem hyeme dolebat, & caput non mediocriter; erat autem Annorum circiter 50. Vena secta est juxta Mneximachũ, læsum est caput evacuatum, ac perfrigeratum, non enim facta est suppuratio. Phreniticus factus est, & mortuus.* Tot circumstantias hic apposuit *Divinus Præceptor*, ut credi possit historiam hanc plus continere in recessu, quàm in fronte, rarò fit, nec scio, quòd alibi in ullo ægrotante annorum numerum definierit *Hippocrates*; consideranda igitur erant ætas ad senectutem vergens, Anni tempus hyemale, humor peccans crassus nempe, ac frigidus, ætati ac tempori congruens, qui obstructionem faceret, ac tensionem in parte, atque hinc dolor; ex alieno præscripto (mentionem enim facit curantis Medici, quod illi non adeò familiare) missus est sanguis, at quonam eventu? perfrigeratum est cerebrum, subsequente caloris nativi necrosi, ac prohibita est suppuratio; neque enim tanquam parergon, ut ait Vallesius, adjecit *Hippocrates* illa verba, *non facta est suppuratio*; perniciosum enim effectum ex intempestiva V. S. sequutum innuere voluit, prohibitam scilicet humoris maturitatem. Lethargicum autem potiùs, quàm verè Phreniticum factum fuisse interpretatur Vallesius, cùm in libris Epidemiorum quoscumq; delirantes Phreniticos Senex Cous appellare consueverit.

7. Epid. n. 54.

XIX. Sæpiùs quoque mihi advertere obtigit, quòd in hac Rheumatica Constitutione, si febre superveniente missus

fuerit

fuerit sanguis, deterior factus fuerit affectus, ac etiam quandoque cum funesto eventu. Ut plurimùm ubi Catarrhi urgent, vel in pectore, vel quacumque alia parte, si febris superaccesserit, multis ex Professoribus solenne est ad Phlebotomiam, tanquam ad sacram Anchoram, confugere. An tùm Navis securior? Periti Nautæ ventis etiam adversis aliquandò utuntur ut Portum fortiter occupent. Febris autem non tam horrendum est Monstrum, quod etiam à perito Artifice sub jugum mitti nequeat, nec sine aliquo emolumento. Est ubi Febris sanguinis missionem hortetur, est etiam ubi dehortetur; sed opus est Diorismo. Si nimis densam compagem sanguis adsciverit, & ad stasim aptus vel in pectore, vel in capite restagnet, si febris postmodùm accendatur, vel parcè, vel nullo modo sanguis mittendus; sæpè etenim Naturæ ipsi manu gladium abripimus quo morbum se sola potuisset conficere; si verò contrariam diathesim sanguis habeat, & ob orgasmum aliquem ad διαχυσιν, seu diffusionem promptior sit, febris superaccedens V.S. hortatur. Locus est insignis apud 5. in 2. Epid. *Hippocratem* quem hic referre non abs re fuerit *Quicumque derepente obmutescunt, si sine febre fuerint, ipsis Venam secato.* Solenne est *Hippocrati* in libris Epidemiorum illud verbum adjicere ἀπύρετος; magni enim ponderis ad rectam curationem est hæc consideratio, num Affectus sit cum febre, vel sine febre, non solum enim à febris præsentia, sed etiam ab ejusdem carentia desumendæ sunt Indicationes, ut in hoc loco *Hippocrates*, qui tamen interpretandus, ubi crassi humores Naturam onerent, ac periculum sit ne calor innatus suffocetur. Videant ergo quantum à Via quam trivit *Hippocrates* deflectant qui à Febre alicui Affectui superveniente illicò oblatum sibi scopum tundendæ Venæ ad ravim usque conclamant.

XX. Præ oculis itaque semper habenda Anni Conditio; l. 8. de Hist. Plant. c. 8. etenim sicuti in maxima frugum abundantia, *Annus est, non Terra quæ fructificat*, ut ait Theophrastus, ita in quibusdam tempo-

temporibus non particularis Corporum dispositio, sed Anni Constitutio ea est quæ morbos progerminat; attentè idcircò observandum quam Diathesim sanguis adsciscat, sive id in sensibiles qualitates, sive in insolita effluvia è Terra expirantia referre placeat, & quænam remedia prosperum sortiantur eventum; sæpè etenim fit, quemadmodum scitè advertit Tho: Sydenham, Morborum Epidemicorum accuratissimus Scriptor, ut qua methodo quis morborum quasdam species fœliciter curaverit, vertente Anno, eadem methodo deteriores reddat; quare idem Auctor ingenuè fatetur, se numquam satis cavisse, ne qui primi se illius curæ commisissent, vita periclitarentur, donec multiplici observatione, ac perspecto morbi genio, ad veram Curationem recto pede procederet. Sic Phlebotomia, quæ aliàs in memoratis Affectibus salubris esse consueverat, in hac Constitutione non insignem operam præstitit, quod procul dubio referendum erat in prægressam antecedentis Anni Constitutionem frigidam, ac nimbosam, & subsequentem hyemem nimis horridam, ob quam adeò crassam compagem sanguis contraxerat, ut si plus æquo detrahetur sanguis, & calor innatus labefactaretur, humores ad motum ineptiores redderentur, ac faciliùs concrescerent. Talem autem fuisse sanguinis texturam ejusdem sanguinis conditio multam pultem in superficie præ se ferentis, nec non multi Polypi in dissectis Cadaveribus, ac denatis ex Catarrho intra cordis sinus, & ipsa Vasa sanguifera reperti satis demonstrarunt.

de Mo. Epid. c. 1.

XXII. Frequens autem hisce temporibus in demortuis ex repentino casu Polyporum observatio, si non aliud, id saltem præstat; quòd vera quorundam Affectuum causa innotescat, & culpa vacare credatur Medicus, si monstret quam mala Bestia cubet in Præcordiis. Id præterea consequimur, ne diversa morborum nomina nobis imponant; Syncope enim Cardiaca, Catarrhus suffocativus, & Apoplexiæ species quædam non aliam persæpe agnoscunt causam, quàm polypo-

lyposas concretiones in Corde, vel in Vasis sanguiferis stabulantes. P. Salius particulare caput de Syncope Cardiaca in- *de Aff. Part. c. 4.* stituit, aitque illam fieri ex sanguine in Venis, & Arteriis coalescente, sic casum refert Puellæ subita morte extinctæ, cujus Cadavere dissecto ex Arteria magna sanguis concretus eductus est, non aliter quàm gladius è vagina extrahi solet. Refert quoque Riverius Puerum 5. annos natum ex catarrho de- *Cent. 1. Ob. 82.* cumbentem, postmodum lipothymia correptum subitò interiisse; aperto verò Cadavere, in sinistra Cordis auricula materiam crassam, & compactam repertam fuisse, quæ, ut ipse ait, laridum coctum referret, cui Polypi nomen non indidit hic Auctor, cum nondum in Microcosmico Erythræo Polypos expiscata esset Anatomicorum solertia. Nuper apud nos Vir sexagenarius, præpinguis habitus, subitam mortem oppetiit; dissecto Cadavere ad explorandam mortis causã, ex Pericardio ferè duæ libræ concreti sanguinis extractæ sunt, ac in Trunco Arteriæ magnæ ascendentis inventus Polypus lacertulæ longitudinem, & magnitudinem referens. Intercepto itaque ob hujusmodi extranea Corpora sanguinis in orbem itu, ac reditu, & mutuo inter Cor & Cerebrum interrupto commercio, non suggerente Corde sanguinem Cerebro per Arterias pro spirituum Animalium generatione, nec Cerebro Cordi spiritus Animales ad perennandum illius motum (quando Cordi à motu nullæ sunt feriæ) necesse est, ut subitus subsequatur interitus. Casus autem hujusmodi vel à Syncope cardiaca, vel à Catarrho suffocativo, vel etiam ab Apoplexia fieri dicamus, *Com. in 4. Acut. t. 23. & de morb. Cap. c. 23.* parùm refert. Binas Apoplexiæ species statuit Heurnius, unam quam parvam appellat, ac ait fieri ob φλεβῶν ἀπόληψιν id est ob prohibitum sanguinis in Cerebrum influxum, alteram magnam ob interceptum spirituum Animalium è Cerebro effluxum. Tres verò Apoplexiæ species ex *Hippocratis* *2. de Morb. sc. 1.* doctrina tradit Martianus, quas tamen in essentia convenire, & à sanguinis στάσει pendere autumat, quæ quidem sanguinis statio à Polyposo crassamento induci potest, cujus genera-

neratio, utut non sit momentanea, accedente tamen aliqua causa, quæ sanguinem in motum rapidiorem cieat, & præexistente prava totius massæ sanguineæ dispositione ad grumescendum, mirum non est si sanguinis stagnationes ex improviso contingant, ac interrupto spirituum vitalium radio, qui à Corde jugiter influunt, Cerebrum, Lunare Sydus Microcosmi, Eclipsim patiatur. De hac Apoplexiæ specie, in qua morbi causa est extra Cerebrum, pluribus in locis agens *Divinus Præceptor*, in libro de Morbis hæc habet ipsa verba, quæ utpote notatu digna, & sanguinis circuitum adumbrantia ex nativo fonte huc transferre placuit. αἱ φλέβες ἐπὴν ἐς ἑωυτὰς ἐρύσωσι φλέγμα, ἀνάγκη ὑπὸ ψυχρότητος τοῦ φλέγματος, τὸ Mercur. in
αἷμα ἑστάναι μᾶλλον νῦν .... μὴ κινουμένου δὲ τοῦ αἵματος οὐχ οἷόν τε 2. de Morbis
μὴ οὐχὶ, καὶ τὸ σῶμα ἀτρεμίζειν, καὶ κεκωφῶσθαι. idest; *postquam* p. 118.
Venæ pituitam in se ipsas traxerint, necesse est præ pituitæ frigiditate sanguinem tunc magis sisti .... dum autem sanguis non movetur, fieri non potest ut non etiam corpus quiescat, ac torpeat.

XXII. In Apoplexia, ac præsertim ubi in Paralysim degenerat, sæpiùs observavi, modò loquelam amitti voce superstite, modo utrumque, quod quidem observatione dignum, tum ad prognosim, tum ad curationem; non enim idem sunt destitui loquela, ac voce destitui. αὐδὴ loquelam significat, φωνὴ vocem, quæ duo diversis organis perficiuntur, sermonis enim Lingua est dædala, vocis autem Larynx, & Trachea. Observatio Doctissimi Willisii est, ad gravis vocis efformationem truncum asperæ arteriæ deprimi, ad vo- *de Anat.*
cem autem acutam efformandam sursum attolli, quem mo- *Cer. c. 24.*
tum alternum præstari ait à ramulo nervi recurrentis cartilagineos annulos deorsum trahente, & à nervo altero à plexu paris vagi eosdem sursum attollente; sic exolutis nervis ad linguam pertingentibus ἀναυδία subsequitur, ἀφωνία verò si exolvantur qui ad Laryngem, & Tracheam dimittuntur; poterit ergo aliquis esse ἄναυδος, & non ἄφωνος, ut muti, ac in-

fantes recens nati, qui sonos edunt licet non articulatos, non tamen è converso potest esse quis ἄφωνος, & non ἄναυδος. Quare *Hippocrates* in historia Pythionis, qui postea die 10. mortuus est, scripsit hæc verba. *Circa vesperam omnia exacerbata sunt*, ἄναυδος, ἄφωνος Loquela destitui malum quidem signum est, perniciosius verò etiam voce privari, idcircò *Divinus Præceptor* ut pessimum Pythionis statum indicaret has binas voces apposuit. Æquè verò tam Aphonia, quàm Anaudia fieri possunt tum ob exolutionem, tum ob convulsionem; procul dubio in Pythione aphonia convulsiva erat, nam die 6. dolores vehementes ipsum tenebant; in hoc itaque distinguuntur, quòd Aphonia quæ intensione consistit, fatalis est ad crudelissimam mortem, quæ verò in exolutione, moriendi sensum adimit, ut ait Doctissimus Duretus. Cum itaque tam ob nervorum, & musculorum vocalium tensionem, quàm ob laxitatem, fieri possit aphonia, quotiescumque illa appareat, diligenter advertendum num convulsoria sit, vel exolutoria, ut apta remedia præscribantur τάσις enim, & λύσις contrarii sunt Affectus. Sæpè autem fit, ut si in maligna febre aphonia superveniat, ad aliquam excusationem apud vulgus aucupandam soleant nonnulli magna utiq; confidentia pronunciare, ægrum apoplectico insultu correptum fuisse, cum tamen aphonia illa convulsiva sit; perrarò enim in acuta febre aphonia apoplectica succedit, quod tamen aliquandò observatur, & qualem casum nuper habui præ manibus. Vir enim robusti alioquin habitus post 12. paroxysmum Tertianæ febris factus est ἄναυδος, καὶ ἄφωνος, resoluto eodem tempore brachio, & crure dextro, ac jam vocem ex integro recuperavit, sed nondum perfectum sermonem. Narrat Forestus Textorem quendam ob leve vulnus in extremitate pollicis in dextra manu obmutuisse, quem veluti linguæ paralysi affectum à se curatum ait, ego autem pace hujus Celeberrimi Viri, crediderim obmutescentiam illam ortam fuisse potiùs ex convulsione linguæ, nam æger ille, & nutu, & scripto,

3. in 3. Epid. Ægr. 3.

in Præn. Coa. p. 144.

l. 10. Ob. 89.

ſcripto, ut idem Auctor refert, indicabat ſibi linguam tanquam filo conſtringi.

XXIII. Atque hi quidem vagabantur affectus ob ſuperiùs memoratas cauſas, quibus addendum, quòd cum Anni prava Conſtitutione conſpiraverat rei Annonariæ penuria, quæ ſola potis eſt craſſis humoribus corpora infarcire, ob prava alimenta, ac præcipuè ob uſum leguminum, quæ ſuapte natura ægrè coquuntur, unde Cacochymia propterea urgente frugum inopia, cautè uſurpanda magna remedia, præſertim in Popularibus, quod in Praxi diligenter obſervandum. Sicuti enim ex *Hippocrate* difficulter ferunt purgationes qui pravo *2. Aph. 36.* utuntur cibo, eò quòd illorum Corpora, ut Galenus interpretatur, citò exolvantur, vel ob Syncopem Stomachicam, in quam facilè incidunt Cacochymici ubi purgantur, ut Heurnius, haud ſecùs per V.S. quoque in ſummum diſcrimen adducuntur, uti frequenti obſervatione mihi compertum. In quibusdam Oppidis hujus Ditionis ac præcipuè Caſtrovitri, & Scandiani, idem accidiſſe accepi, quod apud Ænum Civitatem Thraciæ ob Annonæ caritatem eveniſſe ſcripſit *Hippocrates*, ut multi ob uſum leguminum, ac Erui præſertim, in *3. in 1. Epid.* Crurum exolutionem inciderint. In hujuſmodi ergo calamitatibus cautum eſſe oportet Medicum, nec adeò liberalem in profundendo humano ſanguine, uti quibuſdam aliis temporibus. Ad has itaque Circumſtantias, & præcipuè ad Anni Conſtitutionem, tanquam ad Verſoriam, mentis acies potiùs convertenda, quàm ad decerpendum ex libris, generales morborum Curationes, ne vetus Parœmia obtrudatur, *Nauta ex libro.*

XXIV. Quare autem Plebs Urbana in hac Conſtitutione prædictis Affectibus magis obnoxia fuerit, quàm Agreſtis, id forſan factum crediderim, quòd Ruſticana gens vitam actuoſiorem degens, ſanguinem magis fluxilem haberet ac minùs aptum ad ſtagnationem, ſeu quòd in Rurali Epidemia in altera mea Diſſertatione deſcripta, febres diuturnæ, quæ agre-

ſtem populum exercuerunt, vicem Criſeωs ſuppleverint, ſanguinis fæculentias ſenſim repurgando, ac ad meliorem craſim totam maſſam humoralem perducendo.

XXV. Circà Æquinoctium cœpit frigus miteſcere, ac tam ſubita facta eſt permutatio ab intenſo frigore ad immoderatum æſtum, ut ab Æquinoctio uſque ad Martii finem calor haud multum diſtaret ab æſtivo, Sole in occaſu flammeo apparente, non ſecùs ac Auguſto menſe; ſubſecuta quidem poſtmodum Aprilis menſe aliqua caloris remiſſio, ſed firma ſemper, & conſtans perſtitit ſiccitas, ſereno, ac præſudo Cœlo, cùm itaque nulli prorsùs imbres per totum Aprilis menſem decidiſſent, non levis timor omnes corripuit de Anno parum frugifero; non modici tamen ſolaminis erant Plantæ omnes fructiferæ floribus paſſim albeſcentes, quæ fructus tum præcoces, tum horæos abundè pollicebantur uti re vera contigit, hoc Anno laboranti Cereri ſuccenturiante Pomona. His addebatur quòd calor non proportionatè ad Solis acceſſum augeſcens ſiccitatem in dies auctiorem reddebat, quare toto Vernali tempore Terra non minùs arida, ac dehiſcens viſebatur, quàm cum *findit Canis æſtifer arva.* Perſeverante pariter Majo menſe hac arida Conſtitutione, niſi identidem, ac ſporadicè modicis imbribus delapſis, magna herbarum inopia hoc Anno laboratum eſt, fabis quoque ac omnibus ferè leguminibus ob humidi defectum arefactis, exigua quoque ſpe ſuperſtite, quòd eandem ob cauſam triticea meſſis ad bonam frugem perduci poſſet.

XXVI. In hac Vernali tempeſtate, ac præcipuè in prima Veris parte, iidem pectoris morbi, non adeò tamen graves, ut hyeme, perſeverarunt. Sub finem autem Veris Tertianæ febres, tanquam ſpicilegium prægreſſæ meſſis, caput denuò extulerunt. Nunquam apud nos Annus Scabioſior viſus eſt, omnibus ferè Urbanis, ac Ruricolis quoque, fœda ſcabie laborantibus, quæ neque ad iteratas purgationes, neque ad repeti-

petitas Phlebotomias quicquam mitescebat; Sanguis qui secta vena educebatur multum seri flavi præferebat, ac Urinæ valdè coloratæ apparebant. Haud secùs quàm Anno elapso magna fuit Animalium strages, ac Pecudum præcipuè, ita ut Ovillus grex totus penè deletus fuerit.

XXVII. Quoniam nullus Morbus adeò popularis est ac Scabies (si tamen illam in morborum Classe licet reponere, quando Hippocrates scabiem turpitudinem potiùs quàm morbum appellat, & Plato malum vocat mixtum ex dolore, & voluptate, ac propterea græcè dicitur πάθος γλυκύπικρον) quoniam inquam, nullus Affectus adeò familiaris est, & qui medicos conatus magis eludat, ut hinc ansam captarit Helmontius vulgarem Medicorum praxim traducendi sub titulo *Scabiei & Ulceris Scholarum*, perfricemus paululùm, si licet, hoc Ulcus. Ingenuo pudore profectò fateri licet, nihil ferè laudis Medicinæ Professoribus ex Scabiei curatione accedere, imò non rarò iis palmam præripi à superveniente Vetula, quæ solo linimento interdum præstat, quod magna remediorum supellectile præstitisse non potuerunt, qui morbos Herculeos se perdomuisse deprædicant, quin interdum, ut ait Poëta. *de Aff. n. 35.* *in Philebo.*

——— Inque ipsos sæva medentes *7. Metam.*
Erumpit cladès, obsuntque Auctoribus Artes.

Quam labem omni studio, ac juxta omnes Politicæ regulas à se debet arcere ex Galeni consilio quisquis Medicus, nam Scabies, ut idem ait, cum deformes reddat quoscumque tenet, multò magis Medicum Clinicum deformem, & horrendum efficit, cui hac fœditate laboranti obtrudi possit dictum illud Poëtæ Tragœdi, quod affert Plutarchus, *6. Epid. Com. 4.*

Ἄλλων ἰατρὸς αὐτὸς ἕλκεσι βρύων,
id est *Aliis medens, at ipse ulceribus scatens.* *quo pacto ex. In. Emol. cap.*

XXVIII. Scabiei curationem solis topicis esse perficiendam, ablegatis omnibus internis remediis, quæ Corpora in cassum fatigant, vult Helmontius; observans enim quàm

facilì

facili negotio Corpus exactè ſanum ex ſolo contactu alicujus Scabioſi infici poſſit, credidit Scabiem pendere à pravo Cutis fermento, quod ejuſdem alimentum corrumpat, nequaquam verò ab interno Viſcerum vitio, quare ſolis topicis ſuadet abigendam; aſt hujuſmodi opus periculoſæ plenum aleæ meritò cenſetur. Ballonii itaque celeberrimi Practici conſilio hærere placet, qui cum diorifmo procedens explicat ex mente Hippocratis quando Scabies ſit morbus & quando abſceſſus, hoc eſt rectam ſemitam indigitat, qua Medicus certo pede ad Scabiei curationem procedat; lubet autem hic ipſum Hippocratis locum afferre. *Impetigines, & lepræ, & vitiligines albæ quibus quidem Juvenibus horum factum eſt, aut paulatim conſpectum multo tempore augeſcit, his non putare oportet abſceſſum eſſe, eam papularum eruptionem, ſed morbum; quibus verò horum aliquid eſt factum multum, & derepente, hoc ſanè fuerit abſceſſus.* Hunc locum pariter obſervans doctiſſimus Mercurialis. *Quid ſit*, ait, *abſceſſum eſſe, & non morbum, atque è converſo, non omnes intelligunt*. Scabies itaque, aliique cutanei affectus in morborum claſſe ſunt recenſendi quando paulatim fiunt; quando verò confertim, ac præcipuè poſt gravem aliquam ægritudinem, non morbi nomine, ſed Ἀποςάσεως inſigniri debent. Eſt ergo in Scabie, ubi liceat ſolis topicis incumbere, ait Ballonius, cum nimirum Scabies eſt ſolius Cutis morbus, eſt etiam ubi neceſſe ſit internis partibus proſpicere uſu purgantium, & alterantium, ac nefas ſit ſolis topicis Scabiem exterminare velle, hoc eſt cum Scabies eſt alterius morbi ſoboles, ut in Cachexia.

l. 1. Ep.

2. Prorret. n. 49.

in Annot. in Hipp. Cl. 3. n. 11.

XXIX. Chronicorum affectuum eam eſſe naturam, ut qui *hyeme augeſcunt æſtate deſinere ſoleant, qui verò æſtate, hyeme finire debeant*, ſcripſit Hippocrates. Hanc autem eſſe Scabiei indolem, ut hyeme luxuriet, ac magis ſæviat, æſtate verò evaneſcat, vel ſaltèm miteſcat, jam norunt omnes. Quando igitur Scabioſus aliquis curandus ſuſcipitur, liberè prote-

de Nat. hom. n. 17.

protestandum esset, non institui curationem nisi ut faciliùs æstivo tempore tam fœdus morbus extirpetur, atque hanc esse hujus pestis naturã apud nos saltem (de lepra non loquor morbo Ægyptiis endemio, ut refert P. Alpinus, ob aquam cœnosam, & salitos pisces, quorum usus apud illos valdè familiaris est) ut æstivi caloris beneficio faciliùs, quàm cichoraceis abigatur; satis abundè testante experientia, quòd nulla prævia purgatione, vel phlebotomia, ulloque alio remedio, quotquot agrestes per hyemem scabie laborarint superveniente æstate, non secùs ac Angues, psoræ exuvias deponant, ac illis niteat *assiduo curata cuticula Sole.* Verùm hujusmodi protestatio ad avertendam calumniam quandoque non satis est. Laborabat olim F. Petrarca sicca scabie, ut ipse refert, ac postquam à medicamentorum diuturno usu se frustra exhaustum videret, Medicos, quibus ex sua natura infensus erat, objurgare cœpit, ac iis respondentibus, expectandam esse Æstatem, ira percitus eosdem dimisit his verbis. *Ego autem neque Medicis credo, neque ab Æstate spero quicquam, sed ab illo de quo scriptum est. Æstatem, & Ver tu plasmasti.* Psoræ itaque potissimum remedium ab æstivo calore pendet, qui potis est novam crasim in massam sanguineam invehere, ac illam particulis spirituosis saturare, quo pacto Acidum illud luxurians, quod cutem exarabat, infringitur. Purgationes itaque ut ut repetitæ, iteratæ V. S. illitiones, Balnea, & omnis Medicus apparatus persæpe præstare nequeunt quod solus Aër æstivus. Cùm hoc Vere cuidam Docto Amico meo levem purgationem ad sanandam Scabiem, qua vexabatur, præscripsissem, nec ideò meliùs haberet, ac illo urgente quid agendum superesset, per jocum remedii loco dictum illud Satyrici adduxissem,

l. 1. de Med. Æg. c. 14.

Pers. Sat. 4.

l. 3. Ep. 4.

——— *Durate, atque expectate Cicadas,* *Juvẽ. Sat. 9.*

ille ad me conversus, & Tu quoque, inquit, ad græcas Calendas honorarium expecta.

2.in 6.Epid. XXX. Utriusque casus duo habemus notatu digna exempla apud *Hippocratem* in libris Epidemiorum, quæ hic lubet afferre. *Latæ pustulæ non valde pruriginosæ, quales Simon habebat hyeme, qui ubi ad ignem inungeretur, aut calida lavaretur, opem sentiebat. Vomitus non proderat.* Manifestum specimen hic habemus Scabiei cum morbus est; nam ex facta inunctione, vel in ipsa hyeme, opem sentiebat; si enim Scabies illa fuisset abscessus, ac alterius morbi productum, non solum ex intempestiva unctione nil opis sensisset, sed gravem noxam expertus fuisset. Observanda quoque illa verba *Vomitus non proderat*; signum evidens, Corpus illud fuisse sanum, ac totum vitium in externis corporis partibus extitisse. Corpora sana difficulter ferre purgationes effatum est ejusdem

Sect. 2. Aph. 27. *Hippocratis*, qui pariter ubi fauces ægrotant, aut tubercula in corpore nascuntur, præcipit ut dejectiones inspiciantur, quæ si sint similes sanis, ait tutum esse corpus alere, sin minùs purgationem instituendam; fieri enim potest, ac sæpenumerò contingit, ut Corpore sano intus existente tubercula in cute progerminent.

5.Epid.n.4. XXXI. Exemplum aliud Scabiei, prout Abscessus dici meretur, sequens est. *Homo quidam Athenis prurigine toto corpore vexabatur, & Cutis crassa erat & velut lepra aspectu: huic nemo opitulari potuit; transgressus ad Melum, ubi sunt calida Balneæ, à pruritu quidem, & Cutis crassitudine liberatus est, sed hydropicus factus mortuus est.* In hoc casu certè affectio illa pruriginosa abscessus erat, ac fructus morbosæ radicis in Visceribus implantatæ; vel immoderatè, ut putat Vallesius in Commento, aquis illis thermalibus usus fuerit homo ille, ut suffocato innato calore cessaverit illa peccantium humorum excretio ad cutem ablegari solita, vel, ut verisimilius interpretatur Martianus noster, aquæ illæ sulphuratæ essent, ac propterea, ut idem ait, *densata à balneo cute humores pruritum excitantes ad Hepar retrocedentes scirrhum induxerint*, ex quo factus fuerit hydropicus, satis sit quòd illi

illi magis consultum fuisset, prospexisse ad id quod latebat intùs, quàm quod in cute apparebat.

XXXII. Ut ad rem nostram hactenus dicta applicemus, popularis hæc Scabies in Classe abscessuum profectò erat collocanda, utpote productum præcedentis Constitutionis nimis pluviosæ, nec non & pravi victus ob Annonæ caritatem; sic refert *Galenus*, sua ætate cùm plurimas Romano imperio subditas gentes vexaret fames, ac frugibus omnibus in Urbem asportatis, Agrestes, quibus relicta fuerant solùm ὄσπρια καὶ χέδροπα, ac etiam in exigua copia, ut fruticum germinibus, & bulbis vesci cogerentur, omnes sub Veris finem à variis cutaneis affectibus conflictatos fuisse, quorum alii Erysipelas referrent, alii herpetem, & alii psoram, impetiginem, & lepram. In hac itaque nostra populari Scabie solis topicis fidere tutum negotium non erat, & quotquot sive sponte, sive alieno consilio Scabiem Unguentis antipsoricis abigere tentarunt, id suo periculo sunt experti. Rem oppidò notatu dignam hac occasione mihi observare obtigit. Novi multos, qui tædio hujus fœdi morbi Unguentis Scabiem exterminare etiam in ipso Vere tentarunt, sed postmodum Scabie retropulsa febre correptos Urinas nigras, & fuliginosas illicò reddidisse; cùm autem usu remediorum humores ad cutem propellentium reproduceretur Scabies, Urinæ sanis similes reddebantur; denuò autem retrocedente Scabie, vel rursus erumpente, hæc reciproca in Urinis apparebat mutatio; quamvis autem hujusmodi Urinæ cum parva febre, quæ malignitatis speciem aliquam præferret, me suspectum non parùm haberent, sollicitus tamen circa Scabiei reproductionem semper bonam spem alui, & quotquot habui præ manibus vidi tandem à morbo superstites. Animo autem versans quare ad Scabiei retrocessionem Urinæ redderentur fuliginosæ, id fieri posse credidi, quòd Acidum in Cute luxurians, & Psoram efficiens, ob factas illitiones haud amplius expirans, à Venis resorptum, &

de suc. bon. & vit. c. 1.

cum Alcali ſanguineo permixtum ſerum ſanguinis atredine infuſcarit, non ſecus ac quando limpida Vitrioli ſolutione cum infuſione gallæ permixta, atramentum conficitur. Pro regeneranda vero Scabie non ſemel, nec ſine proſpero eventu uſus ſum remedio à Zacuto Luſitano propoſito, & ab Ettmullero commendato, jubendo ut æger, cui retroceſſiſſet Scabies, decumberet in linteis ab aliquo Scabioſo infectis. Remedia porrò quæ magis ex uſu fuere, ſi non ad Scabiem extirpandam, ſaltem ad eam moderandam, ut superveniente æſtate faciliùs aboleri poſſet, fuere præſertim ea quæ ex Viperis parantur, quibus multos vidi fœliciter ſanatos. Ubi liceat igitur internis remediis uti ad Scabiem radicitùs extirpandam, nihil profectò conſultiùs quàm ad diaphoretica confugere, non ſecùs ac fit in lue gallica; ſicuti enim inter hos duos Affectus magna eſt cognatio, ita eadem ferè methodus curandi. Sic Heurnius ad Pſoram debellandam, purgatis prius noxiis humoribus, ligni Indici, ac Salſæ decoctum valdè commendat; ait enim quòd hoc remedio facile expirat concepta in habitu Corporis contaminatio.

de Aer. Inſp. læſa.

6. Aph. Com. 9.

XXXIII. Horrent nonnulli in Scabie, aliiſque cutaneis affectibus, cane pejus & angue Viperina remedia, veriti ne excedens caliditas & uſtionis nota Hepati, & toti maſſæ ſanguineæ imprimatur; aſt ego magis horreo nimium refrigerantium uſum, nec quemquam novi, qui exhauſtis integris Ptiſanariis, ſeu poſt diuturnum Seri, & Cichoraceorum uſum à Scabie, ut ut ſicca, & arente, liber evaſerit; ſcio equidem penè aſſiduas eſſe Scabioſorum querelas de nimio calore tum interna, tum externa perurente, at iis præbendæ non ſunt aures; graviter quoque Pueri, quibus Perniones ob violentum frigus oborti ſunt, de nimio calore in pedibus conqueruntur, nec ſine ratione, ob ſubſequutam aliquam inflammationem, an ideò in Pernionibus applicanda refrigerantia? Cordati Medici ergo erit morbi cauſam animosè aggredi, ſanguinis viti-

vitiosam crasim emendando, remediis potissimùm quæ illius acorem temperent, qualia sunt ex Viperis parata, quæ Sale volatili abundant. Quidquid sit de Viperæ temperie, de quo consulatur Io: Baptista Spontonus in sua Echidnologia, experientia satis planum facit nihil esse ad psoram, ac lepram quoque perdomandam efficaciùs, quàm Viperina medicamenta (quando tamen id agere liceat, nec satius sit hunc hostem inquilinum alere) nec adeò nos sollicitos esse debere ne plùs æquo incalescant Viscera, dummodò tam fœdi morbi seminium penitus restinguatur. At nunquam cessaret scalpendi libido, tam ferax est observationum hæc materia, nisi ad alia festinaret Calamus.

XXXIV. Exacto Vere Æstas successit adeò fervens, ut numquam huic similis visa fuerit, idq; præsertim Canicularibus diebus, quo tempore præter modum Aer excanduit caliditatis excessu supra reliquos Annos, ut Thermometra loquebantur, ad multos gradus ascendente. In hisce ardoribus identidem cecidere pluviæ, sed nihilò seciùs remittebatur æstus, qui constans perstitit per totum fere Septembris Mensem; hac Æstate nullatenus spirarunt Etesiæ, unde à continuo æstu nullum levamen, hanc ob causam multa Animalia, ac præsertim Canes, agebantur in rabiem. Nunquam aliàs cecidere crebriora fulmina, à quorum uno ictus est Agricola, indumentis omnibus perustis, præter lora coriacea; is ad nonnullos dies attonitus jacuit, sed postea sine ullo remedio in se rediit, & adhuc superstes est: hisce temporibus febrium Cohors derepente incubuit, ac passim per vulgus grassabatur, ut integræ familiæ eodem tempore febricitarent, densiorque erat ægrotantium numerus ea in parte Civitatis, ubi magis patulæ sunt viæ, ac humiliora tecta. Quotquot milites in Arce reperti sunt, simul ex febre decumbebant, ut rusticanam militiam accersere oportuerit ad illius custodiam. In Septo Hebræorum, ubi Vici angusti, ac Ædes altissimæ, caligantesque fenestræ, nulli ferè hoc

tempore ægrotarunt, cùm tamen cæteris Annis primi sint Recutiti, qui æstivarum ægritudinum impetum sustineant. Ruricolæ licet diurnis laboribus ad Solis radios ferè in sudores solverentur, cùm tamen sub dio suis in plaustris per noctem somnum captare soleant, immunes ut plurimùm degebant; sola itaque Plebs Urbana, & omnes quibus, & domus, & res angusta domi esset, exercebantur; salubris tamen erat morbus, nam febres istæ Tertianæ Intermittentes erant, ac ut plurimùm exquisitæ, & quæ die septima, ac etiam citiùs, post unam vel alteram phlebotomiam per sudores judicarentur. Nullus Annus Medicis quæstuosior, & gloriosior unquam fuit, cum ægri omnes fermè incolumes evaderent; medicum fastum tamen parumper temperavit Autumnus θανασίςατος nam protractiores erant febres, & aliquando in malignas degenerabant. Remedia cordatis Medicis erant Venæ sectio, & frigidæ usus; hæc enim utramque paginam, ut dici solet, implebant; qui verò parva attollentes, ut plura viderentur præstitisse, vel ut Seplasiarios benevolos haberent, Cardiacis calidioribus usi sunt, tanquam camino oleum addentes, ægros in extremam perniciem præcipitarunt. Limonum succus, spiritus Vitrioli, Sulphuris, & similia erant egregia Cardiaca; diversis itaq; artibus, ac diverso telorum genere, cum hoc febrili exercitu congrediendum fuit; Anno superiori hostis irritandus erat ad pugnam, hoc verò illius impetus parumper sustinendus, & acutis telis frangendus, qualia sunt Acida omnia. Sanguis qui secta Vena educebatur spumeus erat, & croceus, Urinæ similiter multa bile saturatæ. Multis ex febricitantibus papulæ apparebant in cute, ac præsertim Pueris, quales efflorescentiæ Variolarum erant veluti Prodromi. Variolæ quidem per æstatem paucos sustulerunt, ast autumno, & in prima parte hyemis paucis pepercerunt, ac minùs iis quibus detractus fuisset sanguis. Multis Tertianæ febres in Quartanas migrabant; sicuti autem præcedenti Anno Per-

ruviani Corticis usus in Quartanis, ac diuturnis febribus improsperè cessit, ità hoc Anno saluberrimus fuit, & ii qui passi sunt recidivas, febres mitiores postmodum experti sunt, ac antequam Hyems accederet perfectè convaluerunt. Ubi primùm æstus cœpit mitescere, quod circa Æquinoctium contigit, visa est pacari febrilis tempestas, quæ sensim in summam tranquillitatem cessit, adeò ut duobus postremis decedentis Anni Mensibus in Foro medico penè continuæ essent feriæ.

XXXV. Hujus febrilis tempestatis causam saltē occasionalem in immodicum Aeris æstum referre placuit, qui potis fuerit Bili nimiam acrimoniam adsciscere, ut cum succo pancreatico, minùs aptè quàm par est, ebulliret, & in massa sanguinea febrilem effervescentiam cieret. Neque mirum sit quòd exiguo tempore adeò permutata fuerit sanguinis & omnium fluidorum crasis; magna est enim vis caloris, quidquid Helmontius dixerit, Calorem Qualitatem Rerollæam appellans. Multa quæ suapte natura dulcia sunt ad ignem amarescere, alia verò magis dulcescere quotidiè observamus; sic ut ait Gal. Lac coctione eam dulcedinem acquirit, quam Mel deperdit. Vinum quoque per totam hyemem, ac etiam Vernum tempus, nativam dulcedinem servans, ubi Æstatem senserit austerum fit, nisi in Hypogæis, & frigidioribus locis asservetur. Calor itaque ac frigus, sive sint causæ immediatæ, sive excitantes, & occasionales, subitas mutationes, in nostris Corporibus parere possunt & humorum texturam, citiùs quàm quis putet, invertere. Narrationem oppidò curiosam apud Lucianum habemus de febre quadam Tragœda (sic enim illam appellare liceat) quæ Abderitas temporis ferè momento invasit. Egerat Archelaus Poeta Tragicus media Æstate, multoque æstu, apud Abderitas, Euripidis Andromedam, ex quo factum ut multi ex Theatro febricitantes exierint, ac universi postmodum febre gravissima correpti fuerint, quæ die septima plurimo sudore erumpente,

Nat. contr. nesc.

l.4.de Simp. Med. fac. c. 17.

de conscrib. Hist.

pente, nec non ſanguine è naribus profluente, ſolvebatur, ſuperſtite tamen ridicula quadam mentis perturbatione, nam ut refert Auctor, *omnes quaſi ad Tragœdias agendas impellebantur, & Jambica perſonabant, multumque vociferabantur, maximè autem Euripidis Andromedam canticis referebant, plenaque adeò Civitas erat pallidis, ac macilentis illis Tragœdis ſeptimanis.* Haud aliter apud nos immodicus æſtus Plebem Urbanam inter anguſtias ſuarum ædicularum concluſam in febres agebat, adſpectu quidem terribiles, nec ſine mentis emotione, ſed quæ poſtea die ſeptima, oborto ſudore poſt celebratam liberali manu phlebotomiam ſolverentur. Hac de cauſa eos qui circa Urbis pomœria lares habebant, ſeu ubi magis patula, & ampla ſunt Viarum ſtrata, ut in ea parte quæ *Herculea Additio* appellatur faciliùs febres adoriebantur; ubi verò Urbs magis conferta eſt, & Vici anguſti, & anfractuoſi, minùs à febribus populares exercebantur. Neque fortuitò Urbium Conditores, anguſtas, & anfractuoſas vias eſſe voluiſſe cenſendum eſt, ut in iis Urbibus, quæ adhuc aliquid antiquitatis retinent, qualis eſt Mutina, ut nempe magis ſalubritati, quàm pulchritudini conſulerent. Sic Nero poſtquam flammis Romam abſumpſit, intentus poſtmodum illius reparationi, dimenſis viarum ordinibus, ac latis ſpatiis, ſplendidiorem quidem Urbem pro Imperii majeſtate, ſed minùs ſalubrem reddidit, nam, ut ait Tacitus, compertum eſt *veterem illam formam ſalubritati magis conduxiſſe, quoniam anguſtiæ itinerum, & altitudo tectorum non perinde Solis vapore perrumperentur.* Hanc ob cauſam opulentiores Cives, qui in amplis Conclavibus à tecto remotioribus degebant, ſicuti etiam populus Apella, vim febrilis hujus tempeſtatis minùs ſenſere. Magni profectò momenti eſt ad præſervationem à morbis æſtivis in amplo, ac frigido Conclavi degere, ac ſomnum capere, ut à diurno calore attritæ vires per nocturnum ſomnum reparentur. *Somnum in frigore cooperto* commendat *Hippocrates*, quem locum

l.15. Annal.

6. Epid.

locum in altera mea Dissertatione exposui; si ergo vel in ipsa hyeme præstat quiescere in loco ubi sit aura frigidior, idque in gratiam Respirationis, dumodò totum Corpus stragulis sic coopertum ne à frigore carnes pungente interturbetur sopor, multò magis æstate præstabit in frigido Conclavi somno indulgere.

XXXVI. Hic autem immoderatus Aeris fervor si febrem hanc popularem excitavit, viam quoque aperuit, ut citiùs reseratis poris, per sudorem febrilis materia evanesceret, idque beneficii sequutum, ut exterminata radicitus Scabie, Plebs nitidior, ac vegetior apparuerit. Ac profectò gravis hæc morborum Tempestas omninò desiisset, ni Variolæ, quò magis ambientis calor tepescebat, eò ferociùs sæviissent, cùm non solùm puellarem ætatem demeterent, sed etiam grandævos ac præcipuè Utero gerentes, quotquot hoc morbo laborarent. De Variolorum natura, & causis, cum tot extent doctissimorum hominum scripta, nil addam, nisi quòd in hac Variolosa Constitutione, quæ circa Autumni finem vim suam magis exercuit, faciliùs evaserint ii quibus nec detractus fuit sanguis, nec ullum administratum remedium, toto curationis negotio Naturæ commisso. Neque mirum, quòd V. S. noxia fuerit; si enim ex Hippocrate *Autumno paucissimus sanguis fit in homine* ob prægressam Æstatem, quæ Corpora exhaurit, id certè apud nos hoc Anno locum habuit: quare Virtus jam debilis ab exhaustu ob præcedentem æstivum fervorem, secta Vena illicò labascere videbatur, ac fieri minùs apta ut noxium humorem ad Cutim protruderet.

XXXVII. Sicuti in superioris Anni Constitutione noxius fuit Chinæ Chinæ usus, ut adnotatum, ita in hac ab illa toto Cœlo diversa, valdè salubris compertus est; multi quidem Quartanarii hoc Autumno per Urbem vagari visebantur, sed quotquot ad hoc remedium confugere, vel integrè sunt restituti, vel si nonnulli recidivas passi sunt, paulò post con-

valuere; hinc practicam Cautionem, ulteriori tamen observatione confirmandam, elicio, securiorem esse Chinæ Chinæ usum, quando humores fræno potiùs egeant, quam stimulo. Anno elapso ob frigidam, & humidam Constitutionem tota humoralis massa, utpote crassa, ac segniùs fluens stimulanda erat, ac ad motum cienda, hac Æstate verò, ad orgasmum prona, ac nesciens stare loco, erat potiùs sufflaminanda, quod mirè præstabat Peruvianus Cortex, humorum impetum compescendo. Eandem ob causam aquæ usus in altera Constitutione adeò noxius in hac saluberrimus fuit, sicuti pariter Acida omnia, quæ celebrioribus Cardiacis palmam præripuere, ut quæ partium Alcalinarum vim frangerent. Hermeticorum enim effatum est, Alcalia per Acida, & Acida per Alcalia emendari.

Atque hæc pauca de hujus Anni Constitutione, tumultuariè fateor, ac inter armorum strepitus, visum est conscribere, hyemantibus apud nos Germanorum copiis, quæ hac Æstate in Pedemontana Regione adversus Gallos militarunt; cæterùm, urgente adhuc rei Annonariæ angustia, vereri licet, ne venturo quoque Anno popularium morborum nova seges succrescat, quod omen despuo.

ROSINI LENTILII
PHYSICI REIP. NORDLINGENSIS
ET
CURIOSORUM ORIBASII,
CURLANDIÆ
quædam memorabilia.

B. C. D.

Curlandiæ quædam notabilia.

EX quo *Curlandiæ*, Regionis mihi longe amicissimæ, fines, invitus reliqui, præterlapsi sunt anni duodecim. Prius igitur, quam res, quas, ibi per triennium commoratus, observavi memorabiles, memoria prorsus elabantur, easdem brevibus lineis complexus *Illustri Curiosorum Societati* exhibere, & vel hoc non intermorituræ gratitudinis in beneficentissimam Terram, ære perennius monumentum statuere decrevi. *Curlandia*, quibusdam *Curonia* dicta, est septemtrionem versus sita regio. Conterminam sibi habet à *Solis ortu Muscoviam*, à *Meridie Lithuaniam* & *Samogetiam*, ab *Occidente Prussiam* & mare *Balthicum*, à *Septentrione Livoniam*. Protenditur â *Prussia* (videlicet ab *Heiligenoha* ad *Duynæburgum*) ad usquè *Muscoviam* longitudine circiter milliarium sexaginta aut amplius, latitudine vero à *Lithuania* ad *Livoniam*, haut, opinor, ultra quindecim, aliquibus autem locis vix ultra 6. milliaria, salvo tamen eorum judicio, qui regionem studiosius peragrarunt. Dividitur in *Semgalliam* & *Curlandiam* in specie sic dictam. Illam perperam aliqui *Semigalliam*, quasi dimidiam quandam Galliam, interpretantur. Siquidem *Semgallia* est vox *Curlandica* seu *Lettica*: *Sems* enim ipsorum lingua notat Terram, *Galls* autem finem seu Terminum, ut *Semgallia* indigitet quasi Terræ finem, seu Regionis terminum. *Semgalliæ*, atque adeo totius *Curlandiæ* junctim ita dictæ Metropolis est *Mitavia*, quam *Curones* lingua sua *Jelkavva*, id est, urbem κατ' ἐξοχὴν appellitant. In hac urbe satis ampla valloque munita sedet *Curlandiæ Dux Serenissimus*, separante castrum Ducale munitissimum ab urbe fluvio *Aa*

 dicto,

dicto, qui haut procul *Riga*, *Livoniæ* Metropoli in *Dunam* seu *Duynam* fluvium, è *Muscovia* huc adventantem, & *Curlandiam* à *Livonia* dispescentem, se præcipitat, hic autem à mari *Balthico* duobus ultra *Rigam* milliaribus absorbetur. Oppida præter *Mitaviam* in *Semgallia* celebriora sunt *Bauska*, *Selburgum*, *Friedrichstadium*. *Curlandia* in specie sic dicta *Prussiam* versus & mare *Balthicum* sita, *Koldingam* ad *Windaviam* fluvium agnoscit Metropolin, arce Ducali splendida superbientem. Oppida reliqua sunt *Libavia*, *Windavia*, bini portus maritimi, *Hasenpota*, *Piltena*, *Grubina*, *Talzena*, *Candavia* &c. Fluviis interluitur Ducatus *Duyna*, *Aa*, *Trixa*, *Windavia*, *Svveta*, *Bersa* & pluribus. Colles alicubi, sed montes præcelsi nusquam, paludosa plurimum tellus & vastæ planities, densissimæque Silvæ. Antiqui Regionis incolæ *Letti* vocantur, Ethnicæ quondam superstitioni addictissimi, sed consuetudine Mercatorum *Bremensium*, ad *Livoniæ Curlandiæq;* litora mercatûs caussa frequenter proficiscentium ibidemque colonias deducentium, sensim ad fidem Christianam conversi, quod factum circiter seculum undecimum, temporibus *Friderici Barbarossæ*, Imperatoris, & *Alexandri III.* Pontificis, constituto tunc ab Archiepiscopo *Bremensi* primo *Livonum* Episcopo *Menardo Segebergensi*. Haut ita multo post *Equites Ordinis Teutonici* tunc in *Prussia* degentes ab Episcopo *Rigensi*, contra infideles, qui in visceribus Regionis adhuc habitabant, & Episcopo multum negotii facessebant, in *Livoniam* evocati, pedem illic ingratiis Episcopi fixerunt, & Magistrum sui Ordinis, cui nomen *Magistri exercituum*, Germ. Heer-Meister/ imponebant, *Rigæ* constituerunt, subacta tunc sensim universa *Livonia* & *Curlandia*. Denique *Sigismundus Poloniæ Rex* priore seculo, ad exemplum sui Patris, qui in *Prussia* idem fecerat, *Ordinem Teutonicum* in *Livonia* abolevit, ultimo *Exercituum Magistro*, *GOTTHARDO KETTLERO*, Barone *Pomerano*, in *Curlandia* & *Semgallia Ducem* exaltato, sic tamen, ut Locumtenens per *Livoniam* Regius (Statthalter) in arce

arce *Rigensi* sederet, & à *Poloniæ Rege Curlandiam* in feudum acciperet. Hinc est, quod hodie adhuc istius *Kettleri* Posteri se scribant in *Livonia*, *Curlandiæ*, *&* *Semgalliæ Duces*. Tametsi vero *Lutherano-Evangelica* Religio primas hodie in universa *Curlandia* obtineat, sic ut antiqui etiam incolæ eam profiteantur, videas tamen adhuc bene multos, quorum animis Ethnicismi nonnihil inhæsit; hinc observantur nonnulli, arbores quasdam sacras clanculum adorare, & qui, dum illic viverem, erant senio confecti Rustici, parum erant & precum, & universæ Religionis gnari, id negotii se liberis suis, quippe junioribus, relicturos caussantes. Adhuc supersunt in rustica gente quidam Reguli, quorum aviti ante germanorum adventum *Lettis* imperitarant. Est vafra gens, versipellis & dolosissima, Germanos internecino propemodum odio prosequens. Magiæ multum adhuc dedita perhibetur, unde frequenter videas aliquos hinc inde vivicomburio plecti, sic ut meminerim, Nobilem quendam, *Nettelhorstium* intra annos non adeo multos subditorum suorum circiter octoginta, rogo destinavisse. *Lycanthropia* ibidem locorum communissima creditur. Servitus autem naturalis, si usquam datur, ejusdem hic certe vestigia longe luculentissima. Quamvis enim sint Germanorum mancipia Rustici, & feralis, ad usque deliquium animi, cum quid commeruere, puniantur, quin & aufugium capite luant, adeo tamen sunt amantes Patriæ, ut peregre in *Germaniam*, *Sueciam*, *Daniam*, *Hollandiam* profecti, quamvis illic libertate frui liceat, ad ferulas tamen redeant. Recordor Rusticum quendam *Curlandum* casu *Londinum Britanniæ magnæ* venisse. Contigit, ut Diversator opulentissimus eum cellæ præficeret. Moritur sine prole Pandocheus, vidua nubit *Curlando*, quem istud matrimonium inter ditissimos urbis collocavit. Quid iste *Curlandus?* Incapax tantæ fortunæ ad stivam natus homuncio, *Pastori Lettico Doblenensi Semgallorum*, è qua Diœcesi oriundus erat, per litteras testatum facit, se nolle patri-

patriam extra mori, rogat proinde per omnia ſacra, ut ſi per Ducis clementiam Germana libertate frui liceret, rurſum Patriæ repetundæ facultas ipſi & copia concederetur. Quid poſtea, me interim illinc emigrante, ſit factum, hactenus compertum non habeo. Dum laborant, perpetuo cantillant, & prætereuntes efficta cantione extemporanea à vertice ad usque calcem delineare ſolent. Lingua eorum, quæ pro locorum diverſitate varia, ſic ut maris accolæ *Eſthonica*, alii alia utantur, vocatur *Lettica*, quæ, utut omnino barbara cenſeatur, & cum nulla fere alia quidquam commune habeat, ejusque tantum in aliqua *Curlandiæ Livoniæq;* parte ſit uſus, adeoque anguſtis plane terminis contineatur, mirum tamen eſt, quam aptis alligata ſit Regulis, & quam parcæ in ea reperiantur anomaliæ. Præterea ſunt adeo lingua ſubtili, ut vocis omnem ſonique ſcabritiem atque duritiem diligenter evitent euphoniæ ſtudioſiſſimi. Hinc & miræ litterarum apud ipſos metamorphoſes, adeo, ut una eademque conſonans nunc liquide, nunc acute, nunc dure, nunc aliter pronuncietur, itemque vocales nunc ſint longiſſimæ, nunc longæ, nunc breves, nunc breviſſimæ. Specimen aliquod iſtius linguæ daturi, ſequentia promiſcue, prout calamo offeruntur, damus: *Zahlis*, gallina. *Wehrſis*, bos. *Sohbs*, dens. *Kaſa*, capra. *Bezdelliga*, hirundo. *Sivvis*, piſcis. *Meers*, pax. *Goeds*, honor. *Mehle*, lingua. *Baggats*, dives. *Ubaks*, Mendicus. *Saggis*, lepus. *Rihkſte*, virga. *Selts*, aurum. *Wihrs*, vir. *Seevva*, femina. *Kungs*, Dominus. *Leeles Kungs*, magnus Dominus (ita *Ducem* vocant.) *Sogis*, Judex. *Brahlis*, frater. *Sirks*, equus. *Baſniza*, templum. *Baſniz Kungs*, Parochus, id eſt, templi Dominus. *Muyſcheneeks*, Nobilis. *Nammeneex*, civis. *Semeneex*, Ruſticus. *Curpeneex*, Sutor. *Allus*, cerviſia. *Maiſa*, panis. *Labbe riht*, bonum mane. *Labbe deen*, bona dies. *Labb vvaker*, bonus veſper. *Lées jums palliedſi*, Deus vos adjuvet. *Pal Dées*, Deo gratia. *Es gribbi*, ego volo. *Sargaht*, cavere. *Runnaht*, loqui. *Darriht*, facere. *Dſiboth*, vivere. *Dſievviba*, vita.

Wal-

Wallſtiba, regnum. *Weſſeliba* ſanitas. Veſtitus eorum eſt ſatis portentoſus, & magis varius, quam in ulla Europæ Regione. Conveniunt tamen in eo ſinguli ſexus utriusq́ue *Letti*, ut calceos geſtent è libro contextos, quos vocant **baſteln**. Feminæ id ubiq́; fere locorum commune habent, ut geſtent lata ex aurichalco cingula, cum tribus aut quatuor ſeriebus lapillorum alborum & lævium, quos capita ſerpentum appellitant, atq́; ad maris litus reperiuntur, aliæ pannum laneum album humeris circundant, in pectore lato quodam orbe ſtanneo aut orichalceo, quem **Brez** vocant, infibulatum, cujus panni extremitates tintinnabulis perſtrepunt, ut eminus adventantes audiantur. Sed hæc de *Lettorum* genio, lingua & veſtitu. Hi verò, quo ſunt rudiores morum, eo majori civilitate ornatiſſimos videas *Nobiles* juxta & *Germanos* opifices cujuſcunq́ue generis. *Nobilium* eſt maximus longe numerus, omnes autem origine *Germani*, *Pomerani* cumprimis & *Gueſtphali*, tametſi plures quoq́ue reperias è reliquis Imperii Romani circulis oriundos. Numerantur in præcipuis ibidem *Kettleri*, è Ducum familia, *Meidelii*, *Firkſii*, *Plettenbergii*, *Tieſenhauſii*, *Fürſtenbergii*, *Fölkerſamii*, *Putkameri*, *Kleiſſii*, *Svverini*, *Beerii*, *Lievii*, *Medemii*, *Van der Rekii*, *Taubii*, *Franckii*, *Mannteufelii Szöge* dicti, *Vitinghofii Scheel* dicti, *Oſtii Sacken* dicti, *Plateri*, *Korbii*, *Mirbachii*, *Derdenii*, *Ehdenii*, *Grothauſii*, *Brinkii*, *Nettelhorſtii &c*. Inter quos benefactores meos veneror *Fölkerſamios*, *Lievios*, *Medemios*, quorum ut floreant illuſtriſſimæ propagines, & in utraq́; Solis domo poſterorum extendatur gloria, cordicitus apprecor! Magna, fateor, eſt horum juxta & *Germanorum* omnium civilitas & in quoscumq́ue *Germanos* illuc venientes animi propenſio, ſic ut eos hoſpitio, non tantum beneficentiſſimè excipiant, ſed & equis ſuis atque rhedis, quocumq́ue libuerit, promoveant. Peregrinus etenim quisq́ue, modo *Germanus*, apud *Nobiles* pariter, atq́ue *Paſtores* alioſq́ue *Germani* nominis Opifices ruri habitantes liberrime divertitur, atquè ſic integram Regionem ſine ullius

nullius numi dispendio peragrat, nisi quod aurigæ gratissimum ipsis vectigal, nicotianæ frustillum, expectent. Clementiore DEO, quam *Aêre Curlandi* utuntur. Nebulis multis, mane cumprimis, obscuratur, iisque nonnunquam adeo crassis, ut vel prehendi queant, ac adustionem quasi naribus inspirent. *Hiemis* est magna rigiditas, adeo, ut gelu frendente tanto nonnunquam fragore trabes ædium dehiscant, ac si quis bombardarum ictus audiret. Vasa stannea, nî à frigore arceas, rimas agunt. Nives decidunt creberrimæ, justæ staturæ viri altitudinem haut raro excedentes, & non nisi longissima mora liquescentes, tota regione ob aquarum colluviones tunc per dies aliquot invia. Neminem videas per totam hiemem rhedis aut curribus vehi; quod ibi locorum foret ridiculum, sed solis carpentis aut trahis à *Duce* ad usquè Rusticum insident, pellibus ad usque pavorem involuti. *Hugonem* Gallorum mihi videre videbar. Pedes investiti pelle ursina; femoralia pellicea, caligæ pelliceæ, tunicæ pelliceæ, chlamydes pelle lupina fartæ, chirothecæ pelliceæ: Ita carpentũ intrant, cui mox gausape superintegitur itidem ex cujuscunque coloris panno & lupina pelle contexto, pone cervicem insidentis ligulis firmato, sic ut præter caput nihil emineat, quod, præter vittas nocturnas etiam pelliceæ binæ tutantur, ore & fronte pulvillis obtecto. *Rigæ* in *Livonia* vidi & media æstate feminas, quas elatioris ibidem animi, nescio quam vere, credunt, in publicum nunquam pedestres, sed trahis amplissimis, quibus loco movendis equus vix unus par sit, & proinde joci caussa *balnea Rigensia*, Rigische Badstuben/ appellitantur, vectas prodire. Ibi locorum narium, digitorum itemquè in manibus æquè ac pedibus sphacelatio nemini est miraculo, perniones pro lusu habentur. Fama est, milites excubiatores *Rigæ* ultra horæ quadrantem durare non posse, quod tamen pro certo affirmare non ausim. Id vero longe verissimum est, quum Anno 1679. Exercitus *Suecicus* à *Brandenburgico* pulsus in *Livoniam* reverteretur, longe plures frigore, quam ferro, interi-

interiſſe. Noctes hieme longiſſimæ, ſic ut ultra 5. horas dies non protendatur, à nona ſcil. antemeridiana ad ſecundam pomeridianam. Quod autem ſolet benigniſſimus generis humani Conſervator *DEUS*, ita miſeris hiſce, tum pelliceo veſtitu, tum lignorum copia ſatis abunde proſpexit, quo corpuſculum contra aëris inclementiam tutari liceat, & ſalvum præſtare. Hinc, quamdiu hiems durat, noctes diesque focus lucet. Fornaces Ruſticis inſtar clibanorum, quibus nonnunquam quanti quanti ſunt per noctem totam, tantum non aſſandi, incubant. *Germani* verò fornaces noſtris haut diſſimiles exſtruunt, ſed lapide cocto inveſtitas intus ad uſquè ſummum, ut craſſitie palmam exæquent, unde fit, ut ligni quidem ſint voraciſſimæ, ſed calorem diu retineant, & injectos miræ craſſitiei caudices impune ſuſtineant. Eſt tamen homuncio quidam, *Nammika*, vocant, cujus officium eſt inter alia, ut per totam noctem pervigil focis proſpiciat, ne aut ignis extinguatur, aut aliunde periculum incendii ſuſcitetur. Dormitoria ipſorum ſunt ipſiſſima hypocauſta, ſiquidem alibi locorum vix eſſet poſſibile præ intenſo frigore dormire. Comperi tamen ſomno in ejuſmodi fumariis indulgere non eſſe adeo ſanitati proficuum. Inſtituto laudabili non teguntur, lectis, ſed ſtragulis è panno nunc laneo, nunc ſericeo, quæ aliquando bombace farciuntur. Cæterum eſt hominum *Lettorum* genius ita comparatus, ut ſummum juxta frigus & æſtum ſine ullo ſanitatis diſpendio perferant. Balneas eorum, ſi quis intrat inſuetus, (ſunt autem apud ipſos longe frequentiſſimæ, & plerumquè ad ripas fluviorum & rivorum ædificatæ, ſacræ ab ipſis more *Turcarum* habitæ) ſuffocationis præ nimio calore periculum evaſurus mox illinc egredi cogitur, ipſi tamen per aliquot horas in iſtis inferni præludiis haut ægre commorantur. In quibuſdam locis, ubi ſilvæ rariores, Terram quandam *Batavorum* exemplo effodiunt, Torf nominatam, qua exſiccata non tantum utuntur ad fornaces calefaciendas, comite tamen ingrato fœtore, & qui parum ſit valetudini conſervandæ accommodus, ſed & ædium tecta late-

rum loco tegunt; unde fit quidem, ut creberrima surgant incendia, sed ista terra, licet inextinguibilis, dum ignem cepit, lento gradu comburitur, sic ut supellectilem omnem commode prius exportare liceat, quam infernam flamma contignationem corripuerit. Hiems igitur, uti longa & rigida, ita *æstas* brevis & vere æstas, id est, fervidissima, sic, ut non plane quadret jocus adserentium, in *Curlandia* per 9. menses hiemem & per 3. menses frigus durare: **Es sey in Curland 9. Monate Winter/und 3. Monate kalt.** Namquè ubi Sol proprius cœli medium intravit, calor tantus exsurgit, ut qui sit vix insueto tolerandus. Nihilominus incolæ rustici, quando solares radii penetrantissime urunt, in ipsius meridiei meridie resupinati & oscitantes per horas aliquot suavissime stertunt & apricantur. Enimvero quemadmodum non nisi moderata durant, ita vix ultra *Julium* mensem æstus ille protenditur, & sicuti frustra quis illud proverbium, *Græcarum Calendarum* loco usurparet, quod Germani dicimus; **Zu Pfingsten auf dem Eise**; ita fornaces *Augusto* mense denuo luceant, est fere necessum. *Æstatis* quoquè tempore dies longissima, sicut nunquam crepusculum aëre sereno per totam noctem dispareat, & cum aurora sit unum idemquè, Sol autem tantum quasi lambat Horizontem. Omnia namquè negotia, ad quæ expediunda oculorum acie non indigemus, puta, lusu conorum se recreare, aut quæ sunt alia, facillime noctu perficiuntur, certe sub id tempus itinera commodissima. Animalibus illa tellus varii generis abundat, & fera quidem quod attinet, *cervos* in solis *Ducum insignibus*; *capreas* aut *apros* nusquam reperias. *Alces* quamplurimæ silvas pervagantur, quarum carnibus ibidem vescuntur non infimæ sortis homines, iis quidem duriusculis & concoctu difficilibus, at muria per aliquot septimanas conditis, mea quidem linguа judice, sapidissimis. Num epilepsia frequenter corripiantur, rescíscere non potui. Tergus earum mercatoribus est multo fœnori. *Ursi* hic indigenatus quasi jure gaudent, sed ita, ut parum absint à civiliter mortuis vel proscriptis. Eorum

rum captura fere talis eſt: In ſilvis denſioribus eligunt viam nō regiam, ſed lignationibus tantum frequentatam, hanc certo quodam ſigno, quod moneat incaute prætereuntes, notant. Quæruntur arbores binæ à ſe invicem exiguo ſpatio, ſed ab utrisquè viæ orbitis diſtantes; in medio viæ haſta tendiculis ſuis compoſite aptata atque doloſe, quæ arboribus iſtis laqueis alligatur; viam ipſi, ne dolus oculos ſubeat, arborum frondibus perfunctorie tegunt, trans haſtam urſo è morticinis eſca paratur, cui, quum audentius inhiat, tendiculos pedibus calcando efficit, ut haſta magno robore vibrata ejus præcordia transverberet, urſuſq; αὐτόχειρ intereat. Horum pellibus cumprimis ad involucra pedum, & equorum integumenta utuntur, iisdem quoquè ſuperdormiunt, cæterum, quod ſciam, urſinarum carnium non adeo appetentes. *Luporum* illic plena ſunt omnia. Quin, ajunt, ibi locorum *hominem eſſe homini quandoque lupum.* Adoriuntur haut raro gregatim brumali tempore caulas, & ululatu ſuo cuncta replent: nec ſemper viatoribus tuto peregrinari conceſſum. Sceleris pœnam gratiſſima pelle luunt, Valeriani fatum pleriquè experti. Cætera non ſunt uſui, niſi quod aliqui cor toſtum & in pulverem comminutum epilepticis propinant. Videas *lepores* adeo multos, ut muſcas vix plures in foro boario, ubi maxime caletur diebus canicularibus, ut *Plauti* jocum meum faciam. *Livoniam* qui lepores patriam agnoſcunt, eximio pilorum candore cuniculis contra ſuperbiunt. Hinc lepores albos *Livonos*, gryſeos *Curones* vulgo ſalutare ſueverunt. Unum ſæpe groſſo Imperiali venire vidi. Num virtute leporinæ carnis formæ gratia puellis ibidem accedat, ego non facile judicarim. Forma ſunt pleræquè ſatis felici. *Gelliam* certe ſuam nunquam ediſſe leporem *Martialis* queritur, quod faciei virtus tanta non fuiſſet ei, quæ amaſios pellicere potuiſſet. Candidi quod ſint in *Livonia* lepores, malim cum Excell. *Paullini* imaginationi tribuere, quam inclementiæ cœli aut temperiei frigidæ. Siquidem in *Livonia* nives adhuc diuturniores, & ea

campi ad leporum usquè feturam obsitissimi. Falluntur profectò, qui ex pilorum colore sanguinis temperiem divinare satagunt. Hoc enim concesso diversicolor equus aut canis diversæ temperiei censebitur, & Tigris, qua nigredine maculatur, erit melancholica, qua candet phlegmatica. Quis autem hoc vel somniarit? Haut equidem inficiari licet, in *septentrionalibus* istis extimis regionibus *Grönlandia*, *Islandia*, *Nova Zembla*, ursos videri albissimos, & in propioribus nobis *corvös* quoquè albos: sed & illud fateri necesse habemus, perpetuis ibi nivibus Terram investiri. Quid igitur mirum, si nil, nisi candor, fetantium oculis obversatur, fetus hinc etiam candidos prodire? Experimentum *Jacobi Patriarchæ oves* diversicolores producentis cuilibet notissimum. Sed quo dilabimur? *Vulpes* in *Curlandia* plures habitare, quam *Vulpiones* inter id loci *Germanos* creduim: nec enim apud ipsos Candor est avis rara, quem apud nos, dolosæ *Galliæ* viciniores, nigro simillimam cygno lugemus. *Lynces* in silvis, magis tamen *Lithuaniæ*, in magna satis copia capiuntur, & genus quoddam, ni fallor *vulpis*, quod *polyphagon* aut *multivorax*, Germ. Vielfraß appellant, cum descriptione *hiænæ* nil fere commune habens. Fama est hoc animal, quum supra satiem se ingurgitavit, arbores binos angusto spatio comprensos quærere, quos vi pertranseundo cibos jamjam devoratos per anum exprimit, ac denuo se operi accingit. Vivum animal mihi videre non contigit, quantum autem ex pelle, qua induitur eleganti, & in tempestate multa inviolabili, conjectare valeo, vix quantitate vulpem superarit. Inter animalia domestica prodeat primum bellator *equus*. Horum ferax *Curlandia*, sed qui extraneis comparati sint equorum abortus. Asinis quippe nostratibus (quorum in tota regione quadrupedem cernas nullum) haut multo majores, laborum interim tolerantissimi. Vir unus unico suo equo vomere scindit agrum, nemine adjuvante, quod equi nostri vix effecerint. Est tamen & alia aratri forma, & Terra utplurimū arenosa. Illis aut soleæ nunquam

quam, aut anteriores tantum calceantur. Sunt pecorum divites *Curlandi*, ſic ut macellum *Hollandiæ* quis dicere queat, quum carnes muria conditæ, **Pekel-Fleiſch**/ & illuc & in ipſammet *Angliam* per mare tranſportentur. Sed parvum pecus, idquè nihilominus πολύγαλον & viliſſimi pretii. *Bos* interdum Imperialibus thaleris quinque venit, & carnis bubulæ ſapidiſſimæ libra una totidem numulis. Laniones in urbibus non ſunt, ſed Ruſtici mactatas varii generis carnes hebdomadatim bis aut circiter in urbes convehunt, utplurimum vero, etiam in urbibus, in ſua quilibet domo, unde veſcatur, mactare ſolitus eſt. Stabula pecorum ſunt affabre exſtructa, cumprimis ut calore fruantur in iſto gelu. **Vahland** appellitant. Anterius porta unica, in medio area lata, circum circa ipſa ſtabula. Vaccæ dum è paſcuis redeunt in area congregantur, nec in ſtabula prius intromittuntur, quam in iſta area, ſua prius excrementa depoſuerint, & lactarium tributum pependerint. *Butyrum* ibi non eliquant, ſed ſale conditum, toſtisquè & pulveratis calendulæ floribus inauratum non ſibi tantum ſervant, verum & exterorum inopiæ ſuccurrunt. *Hirci* & *capræ* quamplurimæ præſertim in diſtrictu *Libaviæ*, quos inde per jocum *Tragopolitas* appellant. Eorum carnes muria conditæ venduntur nautis *Hollandiam* verſus & *Angliam* aſportandæ. *Oves* quilibet alit in ſua domo pro facultatum modulo. Nec eſt ulla lanæ mercatura, ſed nectere ſolent Chirothecas & femoralia, quæ ex *Curlandia* incredibili fere copia in *Lithuaniam* & *Poloniam* invehuntur. Porcos habent, quod ſit ſatis, ſed farcimina raro, nec noſtris ſimilia. Nonnunquam inteſtinis tenuibus inferciunt oryzam, citri cortices, paſſulas contuſas & aromate multo condita craticulis imponunt. Quamvis autem illis mire ſibi placeant, malim tamen ego hillas noſtrates. Porcos ſibi maximam partem propter ſuccidias & petaſones expetunt. Nunc ad genus avitium convertimur. *Cervorum aprugnæquè* penuriam largiſſimo fœnore penſant myriades *Gallinaginum*, *perdicum*, *attagenorum*, *Urogallorum* &c.

Sunt

Sunt villissimi pretii, sic ut asseverare queam, eorum me nausea frequentissime captum fuisse, quod mensis quotidie inferrentur. De gallinaginibus id paucis noto, capi easdem ope gallinaginis è panno nigro consutilis, *Ballavvan* appellant, hanc arboris betulæ cuidam ramo alligant, sub arbore venator fronde tectus insidiatur, gallinagines vivæ spuriam istam sibi sociam percupientes advolant, & mox ictum bombardæ sentiunt, reliquæ fugiunt equidem, sed stolidæ mox revertuntur, sic ut una die complureis hoc stratagemate fallant. Sunt & gallinagines candidæ, nigris istis & rariores & minores, gustatu autem suaviores. Raucæ cortis aves, *gallinaceum* genus, frequentissimum. Haut raro miratus sum, quei possint in gelido Climate *gallopavones* educari? tametsi fatear, eorum curam non in postremis haberi. *Martiniani* Martyres & *Romani Capitolii* custodes, *Anseres*, nec istis Regionibus rari, sed *Germanis* majori, quam *Curlandis*, usui. Nam in *Curlandia* nunquam, nisi jugulati, plumis exuuntur. Suasi aliquando, ut more Teutonico subter alas & pectus anseres levi brachio deplumarent, sed excipiebar cachinno, plumis interim sponte deciduis per aëra nivium ad instar volitantibus. Referebant mulierem quandam Nobilem veste hac sua nonnunquam anséres mulctare solitam, propterea in tota Regione avaritiæ & sorditiei incusari. *Anates*, *Columbæ* nullo fere pretio veneunt. *Mellificium* longe copiosissimum, & à nostro mel colligendi more parum discrepans. *Piscium* abundantia summa, tum pelagiorum, tum fluviatilium, in lacubus, fluminibus, ripis & stagnis, quæ Stauungen appellant, nescio an à Latino *Stagnum* corrupto, an à *restagnando*, vom Stauen oder Stemmen eo quod elevatis aggeribus aquæ fluxus interrumpatur. Hæc stagna, seu Stauungen per aliquot annos piscibus alendis destinantur, præcipue vero *saperdis*, den Karauschen/ quæ inibi propemodum unice nutriuntur, sic ut piscis sit *Curlandis* magis, quam *Germanis cyprini*, familiares. Præterlapsis post aliquot annis aquis exhaustis hæc stagna stivam patiuntur,

tur,& hordeum progenerant longe pinguiſſimum. *Cyprini*, ut dictũ, hic rariores, in *Curlandia* tamen in ſpecie ſic dicta nonnullibi capiuntur. *Salmones Duyna* fluvius haut parca manu ſapidiſſimos promit, & fluvii plerique *halecum* quoddam genus, quam ſunt marinæ haleces, minorum, ob id fluviatilium, Germ. Strömlings/ dictorum. Eorum tantus eſt numerus, ut uno groſſo *Curlandico* emas viginti. Sex autem horum imperialem denique groſſum pretio æquant. In rivis quibusdam etiam *tructa* hoſpitantur, & *cancri*, ſeu retrogradi cataphracti ſine numero. Incredibile fortaſſean alicui videatur, quod *Curlandis* quoque ſolemne exiſtat piſces in aëre venari. Atqui hoc ibi nemo miratur. Eſt certum genus piſcium *ſaperdas* quantitate æquans, non tamen latitudine. Mos eſt illis flumini *Vindaviæ* contraniti. Prope *Coldingam* oppidum flumen per præcipitium non admodum altum delabitur; piſces itaq; dum adnatant iſti præcipitio, ultra progredi neſcientes, ingenti ſaltu collem ſuperare laborant, ad cujus marginem corbes quædam lata ſerie ſunt collocatæ, in quas, dum illabuntur piſcium haut pauci, ſic in aëre capiuntur. *Rhombi*, **Putten/ Flindern/** menſas nobilitant, cumprimis *Rigenſes* cæteris habiti delicatiores. *Anguillis*, *Tincis* non carent aquæ. Mare *Balthicum* ſuppeditat *Siluros* & *Capitones*, quorum primi carnem fere bubulæ ſimilem ſuppeditant. Ab animalibus ad vegetabilia progreſſum facimus, paucis prius notantes, regionem iſtam, quantumvis horridulam, herbas tamen Pharmacopœorum officinis bene multas & uſu ſaluberrimas largiri. *Ager* frugum fertilis, adeo ut redituum prora in exportatione frumenti merito collocetur: nonnunquam adeo ſaxoſus, ut lutum vix compareat, nihilo tamen minus dona cerealia manu haut avara diſtribuens. Recordor, me aliquando miſeratum eſſe Paſtoris cujusdam, quod ejus agrum ſilicibus obſitiſſimum conſpicarer, eundemquè proinde ſterilem imprudens æſtimarem. Repoſuit ille ſaxoſos agros nihilo reliquis parcius ferre; impediri namquè à lapidibus zizaniæ graminisquè

nisquè luxuriem. Spicas hac ratione, utut rariores, attamen liberius exſurgere, nec alimento per zizaniæ fucos fraudari, ſuccreſcere hinc ariſtas majores, pingues, granorumquè opulentia turgidas. Aratrum, quod ſupra monui, equus unus, uno dirigente viro, trahit. Ad ejusmodi operas boum nullus eſt uſus, qui multo minus trahendis curribus applicantur. Quum narrarem in Patria mea iſta omnia boum quoque miniſterio peragi, vehementem in riſum exſolvebantur. Quid tum demum eſſent facturi, ſi Ruſticam noſtræ *Sueviæ* gentem cum bobus ſuis, quorum ſuo ſingulum nomine ſalutant, geſtibus miris audirent ſermocinari? Illud cumprimis admirationem meretur, quod æſtiva ſatio intra ſeſquimenſem ſeſe granario reddat, id eſt, quod intra tantillum dierum grana vix dum ſepulta novis ariſtis multiplicata metantur: quod eſt ſingulare DEI rigiditatem hiemis æſtivi caloris virtute penſantis beneficium. Frumenta demeſſa non ſtatim horreis invehuntur, ſed accumulantur in collem ſpicis introverſis, ruſticorum domus & circumferentia, qua interdum 15. 16. 17. perticas æquant, & acuminato tecto, rotundo tamen eo, referentem: aliqui horum collium quoq; quadrati, hos Stippen vocant, in cacumen quoquè ſenſim, ceu tectum, terminati. Hos ſive acervos, ſive cumulos, ubi triturare frumenta volunt, in horrea demum vehunt, quum ſine ullo ſui detrimento interdum per totam hiemem in campo hibernarunt. Commodum incidit, me ante hos annos undecim in novellis, quos vocant, publicis legiſſe de *Monacho Polono*, qui campum egreſſus, in frumenti cumulum inciderit, & à nemine adjutus, muribus in eſcam ceſſerit, quam hiſtoriam multi, ceu næniam inſignem, exploſerunt. Enim vero, quid ni poſſit hoc fieri? Monachus iſte rei fortaſſis frumentariæ in cœnobio ſuo præfectus, acervi conditionem exploraturus, ubi ad usquè cacumen aſcendit, in meditullio vero murium examen ariſtas depaſcens acervum excavavit, pondere ſuo gravatus facillime potuit in acervi interanea incidere, quum

autem crassissimi sint isti acervi, nec ejus clamor audiri potuerit, nil prohibet, quo minus adoriri misellum, ac denique jugulatum devorare mures valuerint. Frumentum sic horreo invectum trituratione præcedanea tostione præparant. Quemadmodum enim in horreis nostratibus areæ latera mergitum utrinquè conditoria (die Viertheile) claudunt, ita cernas in ipsorum horreis (quæ vocant Rigen/ unde quidam *Livonorum Rigam* derivatam volunt) instructa clibanis utrinq; hypocausta. Supra clibanos altitudine circiter bipedali sunt crates è salicibus contextæ, quibus torrefaciendæ mergites imponuntur succenso subtus igni, tostas excutiunt flagello, idq; noctu præcipue, qua tostione non tantū promtius è glumis grana prosiliunt, verum etiam exhalante sic humiditate superflua, dum in granariis adservantur, à curculionibus & fracedine tuta præstantur. Ipsorum namquè granaria (quæ Kleet appellant) non sunt in ædium parte superna sub tecto; adeoq; perflabili loco, nec in cumulos more nostro certo tempore ad prohibendum situm versandos frumentum acervatur, sed in cistas seu conflatos ex asseribus loculos in infima granarii contignatione reconditur, ubi plures in annos, sine metu fracedinis aut insectorum ullo, servatur. Nec etiam tostum hac via frumentum farinæ minorem proventum pollicetur, siquidem nil, nisi abundans humidum, granis decedit. Uberrima quoquè ibidem *Fagopyri* seu *Panici* cultura, reliqua frumenti genera nobiscum communia. Pratorum smaragdus ubivis in *Curlandia* fulget, sed qui semel tantum in anno *fœnum* idquè longissimum & pingue largiatur; *Chordum* frigus autumnale succrescere non patitur. *Fœnum* itidē in pratis per hiemem relinquunt in acervos amplissimos, quos Koyen nuncupant, accumulatum. Sæpe miratus sum, quod contermina *Curlandiæ Prussia* frugiferarum arborum saltus integros alat, hic raræ videantur, eæquè fructuum hinc inde dispersorum acerbitate palato non ita multum blandiantur. Hinc *poma* & *pira* fere huc è *Prussia* portantur, *cerasa* parce crescunt cum va-

rii generis *prunis*, *pruna silvestria* nusquam visuntur, *vites* si nullæ, nisi fortassis in Ducali, nobiliumq; quorundam splendidioribus hortis, ubi tamen nunquam ad nativam dulcedinem racemi excoquuntur. Dixeris acetum naturale perpetuamquè agrestam. Facile persuadeas Rustico cuidam, silvestria pruna, si qua illuc inferantur, esse uvas, has autem pruna silvestria. *Violæ* nullibi, hinc in officinis pharmaceuticis caro pretio violarum sirubus divenditur. *Linum* & *Cannabis* latissime succrescunt, sic ut aliarum quoquè regionum dissitarum inopiæ prospiciant. E lignis *cineres clavellatos* maxima copia parant, quin & *picem* solidam æquè ac liquidam, quam axungiæ vice usurpant. Non effodiuntur isthic opes, ideo nulla hinc malorum irritamenta. *Ferrum* in Districtu *Baldonensi* coquitur, fusis inde etiam tormentis bellicis. Nusquam *salinæ*. *Succinum*, si modo inter *mineralia* numerandum, ad litus à mari *Balthico* evomitur. Frusta nonnunquam satis grandia. Regale Ducum *Curlandiæ*. Tantillum in litore furtim collectum, quod vix numo veneat, capitale habetur. Equites nonnulli, salario constituti litus sursum deorsum circumvagantur, appellant **Strandreuter** / horum caput est *Præfectus litoralis*, **der Strandvogt** / qui rationem collecti succini Serenissimo reddere tenetur. Fabricantur è succino tornatilia varia, integra brachiorum aliquot candelabra, orichalceis istis similia, quæ in ditiorum ædibus de laqueari suspenduntur, alvei quoquè lusorii, cultrorum manubria, monilia &c. His excussis videamus, quonam victu Rustici juxta & *Germani* utantur. Rustici maximam partem vescuntur *Panico* perfunctorie trito, **Grückengrütz** / item *hordeo* trito, utrisquè cum lacte maximam partem coagulato coctis, quæ in situlis ligneis apponuntur; item pultibus, variiquè generis oleribus. Hiemali tempore præcipue cum Ver inchoatur, pauperrimi sunt, opum suarum, quamdiu quid possident, prodigi. Supplices tunc Dominos implorant, qui frumentum ipsis, ne fame pereant, mutuo concedunt, propullulante autem quamprimum grami-

gramine, tunc dolor & curæ rugaquè frontis abest. Eo enim in aqua cocto pecorum ad instar vescuntur. In sua quisquè domo manuaria mola instructus est, quam versantes continuo cantillant. Remanent in farina furfures & plusquam unciales festucæ; panes tamen inde pinsuntur, si non adeo subtiles, certe plus, quam quis credat, sapidi & valide nutrientes. Suos etiam ipsimet sibi *Germani* panes pinsunt, sed è farina per setaceum probe purgata; Pistorum enim nullus ibidem usus. Nescio an alimentis quoquè Rusticorum *nicotianæ pulverem* naribus attractum accensere liceat, eo enim mirifice delectantur, & propemodum minus, quam ipso pane carere possunt. Et salutationis quædam apud ipsos species, dum Rustico Rusticus fit obviam, ut nicotianæ suam quisq; thecam sibi vicissim offerant, quod nî fiat, incivile prorsus habetur. Potus Rusticorum ordinarius haut equidem est aqua simplex, sed nescio quæ muria, aqua fontana, me quidem Judice, aliquanto deterior. Scapham in hypocausto pone fornacem collocant, inferne epistomium, ad cujus oram internam pannus lineus, per quem transcolatur liquor nescio quis fermentatus, quem si videas in scapha, & innatantes ei stipulas, caules & varii generis quisquilias, è fimeto collectam mephitim non sine nausea judicares; ipsi tamen avide has sordes hauriunt. Præter hunc potum ditiores quoque Rustici, *Germanique* alii *cervisiam* coquunt ex hordeo & lupulo, salubrem & gustui non ingratam. Eam fere hoc modo parant: Polenta in fundo maximæ cupæ subsidet aquæ superfusa, quæ sufficiat, quantitate. Lupulus coctus in alia corbe cupæ innatat. In area villæ specus est, in qua succensa igni candefiunt lapides, qui candentes projiciuntur in cupam excocta sic cervisia. Salutaris inde potus exsurgit, absorpto per lapides cervisiæ noxio acore. Est quoque ipsis *Zythothyrum*, Bierkäse appellitant. Paratur sequenti methodo: Lac bubulum in cacabo super ignem ebullire sinitur, cui, dum ebullit, successive portio cervisiæ æqualis affunditur, ut deni-

què liquoris in cacabo, quæ primum infusi lactis erat, eadem quantitas remaneat. Potus est satis gratus, in febrili quoq; siti ac æstu ægris innoxie propinandus. *Hydromel* vulgare potulentam *Curlandis*. Mellis enim insignis copia, quod aliquando reperitur in arboribus cavis. Coquitur bifariam, alterum pelluciditate gratissima vino Hispanico nil quidquam cedens, inebriamen efficax & dulce, alterum colore cervisiam æmulans. Bonitate tamen, quod è *Lithuania*, ejusquè præcipue oppido, *Cauna*, venit, antecedit *Curlandicum*. *Frumentaceo spiritui* neminem sub sole magis hisce & confinibus populis deditum videas, adeo, ut vel ipsi proceres non dubitent ejusmodi symposia concelebrare, quam *ἀσωτίαν* aliquando vivicomburio, flamma per fauces erumpente, luunt. *Nobiles* & quibus lautior fortuna contigit, etiam *vinum* potare suеverunt, quod *Francicum* maximam partem pretio non adeo caro coëmunt. *Rhenense*, nî sacchari dulcedine sit permulsum, fastidiunt. *Franconicum*, quod Hochländischen Wein vocant, fere soli ciborum coctioni destinant. *Hispanica* varia, & *Cretica* itidem vilioris, quam *Rhenensia*, emuntur. Comtiores cibis utuntur, præter ferinum aliosquè & nobis usitatos, peculiaribus quasi & vernaculis. Omnium maxime delectantur carnibus muria conditis, Pekelfleisch. Coquunt una vice frusta ultra 5. vel 6. pondo pendentia; testor autem ea jucundissimi saporis esse. Carnes infumatæ, anseres infumati ipsis quoquè gratissimi. Certo cuidam edulio sunt adsueti, quod Soost appellitant. Jocantur extraneos, quum semel id edulii delibarunt, regionem istam ægerrime deserere, quin, si egrediantur, eandem revisundi miro desiderio teneri. Mei memet egressus adhuc frequentissima pœnitudo capit, an istius edulii, à me sæpe gustati, virtute id accidat, aliis decidendum relinquo? Est autem ille Soost mixtura quædam è variis rebus, agnorum puta crusculis, eorumquè intestinis tenuibus, anguillulis infumatis, rhombis, halecibus fluviatilibus, rapis, siseribus, & nescio quibus non, in lacte coctis. Utut vero

elixis

elixis assa & conchylia turdis heic misceri videantur, non tamen inde nidor ingratus exsurgit, sed palato satis adblandiens *κέρασμα*. Jusculum parant ex *ursina branca*, quod Bartsch nominant, idquè tantum non pro panacæa in variis morbis habent, carnes & pisces ejusmodi quoquè jusculo suaviter condientes. Accipiunt, nisi omnino fallor, *acanthi* folia sicca, in pulverem redigunt admixta fermenti pistorii panisq; biscocti itidem in pulverem comminutorum æquali portione: Pulverem isthunc in aqua fontana tamdiu coquunt, donec incipiat flavere. De hoc jusculo Bartsch nonnihil quoquè notatum videas in *Obs. 52. Ann. II. Dec. I. Ephem. Cur.* & *Kerger. de ferment. Sect. 3. cap. 1. p. m. 182.* In delitiis quoquè habent edulium quoddam ex *Ovis*, nî fallor, *prassinis*, ad imitationem *Caviaro* confectum. Ova namquè illa condiunt aceto cum sale mixto, & sic frigida magna cum aciditate liguriunt, appellantes Germ. Snepelrögen. Ex halecibus quoque cibum conficiunt *Rossul.* Carnem halecum à spinis & ossibus separant, eiquè in frustilla concerptæ admiscent raphanum, concisa minutim poma dulcia, oleum olivum, sal, acetum, piper. Post aliquot per dies in certo loco servant, ut pæne computrescat olidissimum magma. Comedunt & laute vivunt. *Croco* condiunt edulia fere quæquè, & in hoc *Polonos* imitantur, qui nil verentur trium florenorum crocum insumere in uno lucio pisce condiendo. Inter bellaria recensent suum Suurtang / quasi dicas, Sauerzang / eo quod austeritate saporis linguam quasi forcipe prendat. Accipiunt arefacta pisa, iis affundunt aquam fontanam, admiscent fermenti pistorum nonnihil, reponunt ad fermentandum: ea hoc modo fermentata & prætumida delibant. Nobilis quidam ab ictero curatus, quum se lautius hisce pisis invitaret, recidivam passus obiit. *Caséo* summopere delectantur, eoquè veterano & olido. *Panes* ipse sibi quilibet in sua domo pinsit, & sunt illam artem feliciter edoctæ mulieres, sic ut pistoribus nostris palmam facere dubiam possint. Præter panes ordi-

ordinarios *secalinos*, *triticeos* & *biscoctos* pinsunt etiam ex *oryza* quosdam candidissimos & gustatu suaves. Est quoquè *panis* quem ὀξύγλυκον vocant, seu *dulcacidum*, Germ. Süßsauer Brod / eo quod gustantibus ab initio dulcis, mox tamen acidulus videatur. Ejus parandi ratio me latet, ut & *liborum*, quæ ex *papaveris semine* pinsunt, & Maankuchen appellant. *Papaver* enim ipsis Maan / & *semen papaveris* Maansaat nuncupatur. Conficiunt *Rob* instar diacydonii pellucidi, è *baccis ericæ bacciferæ*, gratissimum, quod magni faciunt; non tantum inter secundas mensas id apponentes, verum & in variis morbis confortandi fine propinantes; Bakenkruht nominant. Quod reliquum est, Curlandi *rarissime* pedestres eunt, sed Rustici quoquè aut equis vehuntur, aut rhedis, quos ipsi fabricare norunt è solo ligno, sic, ut in tota rheda cum rotis suis ne ferri unciam reperias, aut hiemali tempore carpentis. Etiam qui degunt in urbibus, templo licet vicini, attamen illuc vehi, quam pedibus commeare, malunt. Natura sunt robusti, torosi, firmiquè habitus, ad frigiditatem tamen pluscuIum inclinantis. Hinc Veneri non sunt adeo dediti, nisi qui peregrinantes in exteris regionibus id virus contraxerunt. Balneis frequentissime & hebdomadatim fere lavantur. Non insident aquæ, sed ascendunt sudarium scamnum & resupinantur ibidem maximam partem nudi, largissime sudantes. Ancilla adest, quæ fasciculum ramusculorum betulæ colligatum aquæ calenti aut lixivio intingit, & cubantes primum supinos, hinc pronos in scamno quaquaversum leniter cædit, quod Quästen vocant. Nec id habetur cuiquam pudori. Consuetudinis est. Rustici, quum probe sunt excalfacti è balneo statim in profluentem collotenus merguntur (utplurimum enim ad rivos & flumina, quod supra monitum, ædificantur) aut hiemali tempore volutantur in nive, idquè vel tertium faciunt sine ulla noxa. quinimmo vidi hac methodo febres profligatas. Balneas, ut ante dixi, sacras habent *Letti*, animas hinc quoquè cibant in istis. Ea nocte, quæ præcedit

cedit *omnium animarum Festum*, prima sc. *Novembris*, cibos 4. 5. aut circiter pro facultatula Patris familias super instratam decenter mensam collocant, Parentum, filiorum & consanguineorum demortuorum animas illuc diversaturas, & cibos istos noctu delibaturas credentes, mane, quod reliquerunt animæ, omne scil. id quod appositum erat, ipsimet abliguriunt. Id vero jam aliquibus locis, obstetricante Parochorum zelo fieri desiit. Ad iram proni non sunt, etiam, cum irascuntur placabiles. Morbis haut adeo multis obnoxii. *Scorbutus* tamen ipsis *endemius*, quod non æquè *Balthici* maris exhalationibus adscribendum putarim, atquè diætæ incolarum, qui salsis & acidis mirum quantum inhiant. Suspicor apud nos quoq; in superiore *Germania* inauditum olim morbum firmius innidulari, quod *Hollandorum* more cœperimus halecibus, petasonibus, asellis, ostreis, atquè id genus, pulpamentis invitari. *Febres* apud eos *intermittentes* nullo non tempore grassari solent. Naturæ tantum robur, ut vix dupla purgantium dosi vacuentur. Ordinata cachectico cuidam *magisterii guttæ Cambodiæ* grana sedecim, nil effecerunt. *Emetici Tartari* octo grana vomitus modicos cient. *Galenicis Decoctis* parum ibi efficitur. Penetrantia desiderant & δραςικά. Qui non admodum emunctæ sunt naris, medicamentorum virtutem pretio æstimant, ut, si parvo constiterint, eadem arbitrentur esse mediocris efficaciæ. Laudant itaquè pulveres, quibus Aurum bracteatum commiscetur. Omnia medicamenta **Kruht/** id est, herbam salutant; hinc, si medicinam hauserunt, inquiunt, **ikk hebbe Kruht ingenohmen.** *Medici* pauci, *Medicastri* longe quamplurimi. Antequam illinc exirem, aula Ducalis Excellentissimum *Harderum* Archiatrum est venerata, & in *Curlandia* tunc vivebat Dn. D. *Sleppecrellius*. Hos binos tum aluit universa Regio. Celebris tunc erat Pharmacopœus quidam in oppido *Bauska* sedens, quem *Doctorem Bauskanum* vulgus appellabat. Ferunt eum aliquando ad Nobilem eruditum vocatum, qui cum Doctorem personatum

Latinis alloqueretur, iste primo dissimulavit, instanti, non scio latine, respondit. Atqui, Nobilis inquit, Tu es Doctor? Immo, reponit iste, sum equidem Doctor, sed tantummodo *Praxis*. Alii cuidam de anhelitus difficultate crebro conquerenti, ni succurratur in tempore, ait, metus est, ne *catarrhus vocativus* superveniat. Alius uxorem caussabatur, quod pallor obsideret ora, præcordia palmus quassaret, lunare tributum ægrius penderetur, nec cibus pro voto appeteretur; *Ministerium* (*mesenterium*) infit bonus ille *Praxis*, est obstructum, & pituita multa ventriculi *beneficium* (*orificium*) opplevit. Ita nullibi non locorum id farinæ homines invenias. De *venarum pertusione* notari velim perquam raro eam istis in locis administrari. Nec enim facile ferunt. In anno integro dubito, num decies eam fieri curarim. Atqui praxis mihi non rara fuit. Vivaces *Curlandi*, sic ut capulares ibi bellissime portantes ætatem pluscülos offendas. Marasmo senili pleriq; intereunt. *O si daretur illic morari vitamquè cum suavissimis amicis & viris integerrimis olim claudere! sed quid vota possent? Bene sit isti Regioni, quæ me procul à Patria peregrinantem benignissime accepit, & benefactorum myriadibus cumulatum fovit. Bene sit Serenissimo Duci! Bene Clero γνησίως Lutherano! Bene Nobilitati vere Nobili, id est, & splendore generis, & virtutum decore conspicuæ! Bene subditis omnibus. Curlandos* autem si qui has lineas fortasse lecturi sunt, obtestor, ut, si alicubi forte errassim, per litteras memet benevole moneant, & faxo, ut corrigatur, quod secus habet. Etenim à veritate, quam unice amplector, data opera nusquam recessi.

Pro-

Processus integri
in
MORBIS
fere omnibus
CURANDIS
à
D. THOMA SYDENHAM
conscripti.

Quibus accessit graphica singulorum delineatio ex eodem Auctore excerpta.

Ad Exemplar Londinense,

ANNO M.DC.XCII.

Q. F. F. Q. S.

Medicamentorum quædam Formulæ in praxi magis familiares.

Potio communis Purgativa.

℞. Tamarind. ℥ß, fol. Senn. ʒij, Rhei ʒiß, coq. in ſ. q. aq. ad ℥iij; in Colatura diſſolve Mannæ & Syr. Roſar. ſolut. an. ℥j. M. F. Potio.

Emeticum commune.

℞. Aq. Card. Benedict. ℥ij, infuſ. Croc. Metall. ℥j, Syr. caryophyll. ℥ß, M. f. Vomitorium. *Sumat. hor. 4ta. Pomeridiana, ſuperbibendo poſt ſingulas vomitiones hauſtum largum liquoris poſſetici.*

Julapium Perlatum.

℞. Aq. Ceraſ. nigr. Lact. Alexiter. ãã. ℥iij, Aq. Cinam. hordeat. ℥j, Magarit. præp. ʒiß, ſacchar. cryſtall. q. ſ. adde Aquã Roſar. Damaſcen. ℥iß; F. Julap. *de quo cap. cochlear. iiij. vel v. in Languoribus.*

Julapium Cardiacum.

℞. Aq. Lact. Alexiter; Ceraſ. nigr. ã. ℥iij, Aq. Epidem. Syr. Caryophyll. & de ſucco Citri, ãã. ℥ß, M. f. Julap. *de quo capiat ſæpius.*

Decoctum Diæteticum.

℞. Rad. Sarſæparill ℥vj, lign. Saſſafras. & Chinæ ã ℥ij, Glycyrrhiz. ℥iß; coq. in aq. font. congiis ij. per horæ dimidium; deinde ſtent clauſæ ſuper cineres calidos per horas xij; poſtea

 ebul-

ebulliant ad tertiæ partis consumptionem; cum primum ab igne amoveatur, infunde sem. Anisi ℥ß; post duas horas coletur, & postea depuretur per residentiam, & liquor reponatur lagenis vitreis probe clausis ad usum. *Sit pro potu ordinario per xxx. dies.*

Apozema Aperiens & Antiscorbuticum.

℞. Rad. Gram. Cichor. Fœnicul. & Asparag. ā. ℥j, uvar. Corinthiac. & passul. enucleat. āā. ℥ij, fol. hepat. ling. cervin. & cap. Vener. ā. M. j, fol. beccabung. sub finem addit. M. ij. coq. s. q. aq. fontan. ad ℔. ij; sub finem adde vini Rhenani ℔ß. Colatura adhuc calente, infunde ad duas horas, vase clauso, cochl. hortens. M. j; colatur: adde Syr. è quinque radic. & è succo aurant. āā. ℥ij, aq. Cinam. hordeat. ℥j; M. f. Apozema *sumat.* ℔ß. *manè & 5ta pomeridiana per xiiij. dies.*

Eclegma incrassans in Tussi.

℞. Ol. amygd. dulc. ℥j, Syr. Papav. Rhæad. Portulac. Jujub. & Lohoch sani, ā. ℥ß, Sacchar. cryftall. q. s. M. in mortario marmoreo ad integræ horæ spatium & f. Linctus perfecte mistus; recondatur in olla figulina, ad usum. *Cap. sæpius lambend. è baculo Liquiritiæ.*

Eclegma fortius incrassans.

℞. Conserv. Ros. rub. Syr. violar. & de Mecon. ā. ℥j. Sem. papav. alb. ʒiij, contundantur simul & per setaceum trajiciantur, deinde adde ol. nuc. mosch. express. gr. vj, f. Eclegma.

In defluxione tenui.

℞. Conserv. Ros. rubr. ℥ij. Syr. de Mecon. & jujub. ā. ℥j. oliban. Mastich. & succin. ā. ʒj. ol. nuc. Mosch. per expressionem gr. vj. M. f. Lohoch. *de quo lambat sæpe, bis in die cap. eclegm. descript. cochl. j. instilland. Balsam. Sulphur. anisat. à gut. viij, ad gut. xij.*

Cere-

Cerevisia purgativa.

℞. Polypod. Querc. ℔j, Rhabarb. Monach. fol. sennæ & passul. enucleat. á, ℔ß. Rhabarb. incis. & rad. Raphan. Rustican. ã. ℥iij, fol. cochlear. hortens. Salv. ã. M. iiij. Aurantior. incis. num. iiij. infunde in congiis v, vel vj. Cerevisiæ non lupulatæ, fermentationis tempore, & quando ad maturitatem pervenerit, *sit pro potu ordinario per dies xiiij. vel xxi. præcipuè vero sumat haustum singulis auroris.*

Emplastrum Hystericum.

℞. Galbani in tinctura Castorei solut. & colat. ʒiij, Tacamahac. ʒij; f. Emplastrum *pro umbilico.*

Catharticum pro infantibus minimis.

℞. Syr. Cichor. cum Rhabarb. cochl. j. parvulum.

Decoctum Amarum Purgativum.

℞. Decoct. amar. duplicata Senna ℥iiij, Syr. de Spina Cervina ℥j, Elect. de succ. Rosar. ʒij; M. f. potio.

De affectione, in fœminis, hysterica; maribus, hypochondriacá dictá.

CUm à casu aliquo graviore molestum patitur humana anima, ataxiam concipiunt animales spiritus; urina subinde limpidissima copiose excernitur; sanitatis recuperandæ spes omnis protinus abjicitur, & tristissima quævis sibi ominantur ægrotæ; quamcumque corporis partem morbus insederit (plurimas autem insidet) symptomata ei parti competentia confestim urgent; in capite apoplexia, hemiplegia soluta, statim à partu adoritur; spasmi epilepsiæ persimiles (vulgò uteri strangulatus, in quo venter & precordia guttur versus intumescunt) infestant; clavus hystericus, in quo dolor in capite atrocissimus, quem transverso pollice possis contegere, ægra interim materiam viridem bili porracea

racea parem evomente, misere excruciat; cordis palpitationem, tussim, passionem iliacam & colicam, nephritidem, urinæ suppressionem æmulatur paroxysmus; vomitiones enormes, diarrhœam subinde excitat; externe in carne musculosa nunc dolorem nunc tumorem inducit, in tibiis hydropis instar; nec (quod mireris) intactos dimittit dentes; dolor dorsi creberrimè sævit; & sæpe sæpius adeo refrigerantur externæ partes, ut cadaver plane referant; in risum & lachrymas effusissimas sine ulla προφάσει ridicule irrumpunt; ptyalismus nonnunquam eo gradu laborantes afficit, ut Mercurio delibutas facile crederes. Dolores hysterici, quamcunque partem obsident; ubi discesserint, teneritudinem, quæ tangi recusat, relinquunt, ac si verberatæ essent carnes.

Mittatur sanguis ad ℥viij.

Emplast. de Galbano umbilico admoveatur. Sequenti mane aggrediatur usum sequentium pilularum.

℞. Pil. Coch. maj. ʒij, Castor pulv. gr. ij, balsam. Peruvian. gut. iij; f. Pil. n. xij. *Cap. iiij. singulis vel alternis matutinis, pro ratione virium, hora 4ta vel 5ta matutina, superdormiendo.*

℞. Aq. Rutæ ℥iiij, Bryon. comp. ℥ij, Castor. nodulo ligat. & in vitro suspens. ʒß. facchar. cryſtall. q. ſ. *de quo capiat cochlear. iiij vel v. in omni languore. Post pilulas sumptas utatur sequentibus.*

℞. Limaturæ Chalyb. gr. viij; cum ſ. q. Extract. Absynth. f. Pil. Num. iij. *sumat summo mane, & repetantur hora 5ta pomeridiana per xxx. dies superbibendo haustum vini absinthitis*

Sin forma boli arrideat.

℞. Conserv. Absinth. Roman. & conserv. flav. aurant. ā. ℥j. Angelic. condit. Nuc. M. condit. & Theriac. Androm. ā. ʒß. pulv. Ari comp. ʒiij. zinzib. condit. ʒij; c. ſ. q. Syr. de succo citri vel ejus defectu Syr. Aurantior. f. Electuarium.

℞. Elect. præscript. ʒij, limat. chalyb. gr. viij; c. ſ. q. Syr. Auran-

Aurantior. F. Bolus *sumendus mane & sero, superbibendo haustum vini absinthitis, vel cochlear. vi. seq. infusionis.*

℞. Rad. Angelic. Enul. campan. & Imperator. ã. ℥j, fol. Absinth. vulg. centaur. minor. marrub. alb. & chamædr. ã. M. j. Cort. Aurantiorum duorum incis. affunde vini Hispanici q. s. ad supereminentiam duorum digitorum. Colentur tempore usus. Vel:

In delicatulis Chalybs exhiberi poterit in forma pulveris sequentis;

℞. Limatur chalyb. probe trit. ℥j, pulv. ari compos. ʒvj, sem. Coriand. præp. anis. fœnicul. dulc. ã, ʒß. Cinamom. acutiss. Corallor. rubr. præp. ã. ʒiij. N. M. ʒij; f. omnium pulvis subtilissimus cui adde sacchari albissimi ad pondus omnium, *hujus capiat è cochleari* ʒß, *bis in die per 4. dies, superbibend. cochlear. vj. seq. julap. vel vini Absinthitis.*

℞. Aq. Lact. Alexiter. ℥xij, Gentian. comp. ℥iiij, Absynth. magis compos. ℥ij. sacchar. albiss. q. s. f. Julap. Vel;

℞. Vin. Rhenan. Absynth. ℔ß, aq. Gentian. comp. ℥ij, Syr. Caryophill. ℥j; f. Julap.

℞. Myrrh. elect. Galban. & assæ fœtidæ ã. ʒj, Castor. ʒß, cum s. q. balsami Peruviani f. pil. è singulis drachmis xij. *sumat iij. singulis noctibus, superbibend. aq. bryon. compos. cochlear. iij. vel iiij per totum decursum hujus processus.*

Si pilulæ præscriptæ ventrem moverint, utatur sequentibus;

℞. Castor. ʒj, sal. succin. volat. ʒß; cum s. q. extract. Rutæ, f. Pilulæ Num. xxiiij, *cap. iij. singulis noctibus, superbibendo julapii hysteric. cochlear. iij. vel iiij.*

Sp. C.C. ad gut. xvj. xviij, in aqua aliqua appropriata sæpius exhibitus valde confert.

Si vero his non cedat remediis, tum capiat sequentes pilulas;

℞. Trochisc. de Myrrh. pulv. ℈j. balsam Sulphur. Therebinth. gut. iv; cum s. q. gumm. Ammoniac. solut. f. Pil. num. iiij. *Capiat mane & sero superbibat julep. hysteric. cochlear. iiij. vel v. instillando Sp. C. C. gut. xij.*

Electuar. antiscorbuticum cum aqua ibidem descripta *prodest in his affectionibus ut &* Electuar. corroborans cum additione conserv. cochlear. hortens. ℥j, pulv. ari compos. ʒvj, *superbibendo aquam præscriptam.*

At si affectus non his cedat remediis, adeundum est ad aquas ferreas; & si neque his, tum ad sulphureas, quales sunt Bathonienses.

INter bibendum aquas ferreas hæc observanda; si aliquod symptoma gravius accesserit, quod ad potationem aquarum referri potest, tunc ab iis æger abstineat, donec symptoma istud penitus evanuerit. Æger in earum usu per sex septimanas ad minimum, vel potius ad duos Menses perseveret. Zinziber conditum, vel semina carvi saccharata, ad calefaciendum ventriculum subinde sumat, Pilulæ etiam hystericæ iij. devorari possunt per primas x. noctes superbibendo julap. hysteric. iiij. vel v. cochlear.

Quoad usum aquarum Bathoniensium, duobus diebus bibat eas, ac tertio die per modum balnei eas ingrediatur, atque ita alternatim per sex septimanas vel duos menses.

Si chalybs, justo plus corpus calefaciat, tum per ejus usum, 4ta quaque aurora sumat aq. mineralium purgantium ℔ *iiij. Quæ tametsi alvum moveant, haud tamen tumultum cient, ut solent cathartica ex officinis deprompta.*

De Febre depuratoria annorum 1661, 62, 63, 64.

SI æger juvenis sit, extrahatur sanguis è brachio, & eodem die post aliquot horas, vel sequenti die duabus horis post leve prandium

dium, emeticum ex infus. croc. Metall. exhibeatur; & post fruitam operationem Emetici hoc vel simile paregoricum.

℞. Aq. Ceras. nigr. ℥iß, aq. Epidem. ℥ß, Laudan. Liquid. gut. xvj. Syr. caryophyll. ʒij; M. F. haustus.

Post hunc diem usque ad undecimum vel duodecimum singulis Auroris injiciatur Enema sequens.

℞. Decoct. comm. pro clyster. ℔j. (vel lactis vaccini eandem quanitatem) sacchar. culinar. & Syrup. violac. ā. ℥ij. f. Enema.

Post dictum diem alvus constipari permittatur, quo materia febrilis citius concoquatur, ad quem etiam finem Cardiaca moderata his ultimis diebus exhibita apprime conducunt; ut,

℞. Pulv. è chel. cancror. comp. gr. xiiij. elect. de ovo ℈ß; cum s. q. Syr. Caryophyll. f. bolus *sumendus octava quaque hora, superbibendo sequentis julapii cochlear. v. vel 6.*

℞. Aq. Lact. Alexiter, Cerasor. nigr. ā. ℥iij. Aquæ epidem. & Syr. Caryophyll. ā. ℥j. M. f. julap. vel alia his similia.

Hac methodo sollicitè observata, ultimò circa xv. diem (tum ex laudabili in urina separatione, tum manifesta symptomatum omnium remissione) tempestivum esse potionem purgantem communem exhibere percipies.

De Febre Pestilentiali 1665, 66.

Post Venæ sectionem in lecto celebrandam, æger stragulis obruatur, & lacinia lanea sincipiti alligetur, tum si vomitus non adsit, hoc vel simile Hydroticum exhibe.

℞. Theriac. Andromach. ʒß, Elect. de ovo. ℈j, pulvis è chel. Cancr. comp. gr. xij, Coccinel. gr. viij. Croc. gr. iiij. cum s. q. succ. Kermes f. bolus, *quem sumat sexta quaque hora, superbibendo cochl. vj. seqq. julapii.*

℞. Aq. Card. Bened. & Scordij compoſ. ā. ℥iiij. aq. Theriac. ſtillat. ℥ij, Syr. Caryophill. ℥j, M. f. julapium.

Si adſit vomitio, hydroticum differatur, donec ſolo tegumentorum pondere ſudor promanare incipiat, linteaminis parte vultui ſuperinducta.

INcepta diaphoreſis hauſtulis Zythogalæ ſalvia alteratæ, vel cerevisiæ cui macis aliquantulum incoxerit ſubinde repetitis ad naturalis diei ſpatium (i. e. horas 24.) eſt continuanda; in ſudore licet juſculis confortativis ægrum reficere.

Ubi tumor enatus fuerit, venam aperire non ſuſtinui, per horas adhuc à finito ſudore xxiiij, ægro ſe in lecto continente frigus caute devitetur. Induſium ſponte ſua in corpore areſcere permittetur, potulenta omnia calidiuſcule hauriantur, & Zythogalæ ſalvia alteratæ uſus etiamnum continuetur, in ſeq. luce potio purgans communis exhibeatur.

Anni 1667, 1668. Febrem varioloſam & variolas produxerunt.

Anni 1669, 70, 71, 72. Febrem dyſentericam.

Anni 1673. 74. 75; Febrem comatoſam.

Curationem febrium horum annorum non attingo, quoniam methodo in febre anni 1685, &c. deſcripta curari eas potuiſſe autumo.

De Febribus intermittentibus.

CUm rigore & horrore adoritur paroxyſmus, quibus mox ſuccedit calor & huic tandem ſudor, & ſubſequens ἀπυρεξία: licet in primis morbi diebus, Autumno maxime, aliquoties remiſſio potius quàm intermiſſio perſentiſcetur. In calore æque ac in rigore vomiturit ut plurimum, ac vehementer ægrotat miſer cum ſiti & linguâ aridâ. In tenera ætate abdominis inflatio, in adul- tis

tis crurum tumor febris solutionem; tonsillarum dolor, raucedo, oculi cavi facies Hippocratica, mortem denunciant.

℞. Cort. Peruv. subtiliss. pulv. ℥j. cum s. q. Syr. Caryophyll. vel de Rosis siccis fiat Electuarium dividendum in xij. doses; *quarum unam capiat 4ta quaque hora, superbibendo vini cujuslibet haustum, incipiendo immediate post paroxysmum.*

Si autem præscripti boli ventrem moverint, in haustu vini dentur gutt. x. Laudan. Liquid. singulis vel alternis vicibus post assumptionem boli, ut opus fuerit.

Ad recidivam præcavendam (præcipue in quartana) repetatur processus prædictus singulis septimanis per tres alias vices.

Sin forma Pilularum magis arrideat.

℞. Cort. Peruv. pulv. ℥j. cum s. q. Syr. Caryophyll. f. Pilulæ mediocris magnitudinis *quorum capiat 6, quarta quaque hora.*

℞. Cort. Peruv. pulv. ℥ij. Vin. Rhenan. ℔ij. stent simul in infusione frigida & coletur per manicam Hippocratis *Usûs tempore cap. ℥iij. tertia vel quarta quaque hora.*

Altera Methodus curandi Tertianas.

℞. Serpentar. Virgin. subtilissim. pulverisat. gr. xv. Vini albi ℥iij. sumat duabus horis ante paroxysmũ, & stragulis coopertus æger sudet per iij. vel iiij. horas, idem faciendo per duas alias vices ante paroxysmum.

In infantibus febre intermittente laborantibus.

℞. Aq. Ceras. nigr. & vini Rhenan. ā. ℥ij, Cort. Peruv. subtiliss. pulv. ʒiij. Syr. Caryoph. ℥j. M. F julap. Cap. Cochl. j. alterumve pro ratione ætatis quarta quaque hora, donec paroxysmi non amplius discrucient, instillando alternis vicibus, si diarrhœa adfuerit; Laud. liquid. gut. j, vel ij.

De Febre præsenti ab an. 1685. ad 90.

Calor & frigus se invicem excipiunt, artus pariter & caput dolent, pulsus interim fere sanus, nonnunquam tussis, dolor circa collum & fauces, exacerbatio febris prope noctem, inquietudo, sitis, lingua vel humida & ex omni parte pellicula albâ & scabra vestita, vel sicca, fusci coloris in medio, quam partem undique cingit fimbria inalbescens. A jugi in lecto decubitu coma & phrenesis, à calido regimine petechiæ, maculæ purpureæ, eruptiones (quas vocant) miliares morbillis magis rubentes, pulsus inordinatus, tendinum subsultus, atque ita tandem mors. Sudores in initio symptomatici divexant; qui, si ab arte, provocentur, viscosi à capite erumpunt & materiam morbificam in caput aut in artus transferunt.

Mittat. sanguis ad ℥x. è brachio. Reiteretur venæsectio; si modo respirationis difficultas, dolor capitis inter tussiendum lancinans, & alia signa Peripneumoniæ nothæ adsint. In hoc casu tam Venæsectio quam Catharsis repetenda, donec æger convaluerit.

Vesperi applicetur Epispasticum, & sequenti Aurora potio lenitiva præscribatur, quæ ad tertiam vicem alternis diebus repetatur, & hora somni post Catharsin haustus pacificus propinetur.

℞. Aq. Paralys. ℥iij. Syr. de Mecon. ℥j. succ. Limon. recent. extract. cochlear. ij. M. f. haustus.

Aphthæ & singultus sponte sua post curationem febris supervenientes sponte evanescunt, si in longum tempus decurrant, facile fugantur. Cort. Peruv. ℥j. cum Syr. Papav. Rhœad. q. s. in formam Electuar. vel Pilular. redacta, superbibendo haustum lactis deflorati. Remedium hoc certissime scopum attinget si non frustrentur ejus vires ex jugi ægri in lecto decubitu.

Diebus à purgatione liberis sequentia præscribantur.

℞. Conserv. Lujul. & Cynosbat. ā. ℥j. conserv. Berb. ℥ß. Crem. Tart. ʒj. cum s. q. Syr. de Limonibus f. Electuar. *de quo capiat*

piat ad magnitudinem Nuc. M. ter in die, superbibendo seqq. julap. cochlear. vj.

℞. Aq. Portulac. Lactuc. Paralys. aa. ℥iij. Syr. de Limonibus ℥iß. Syr. Violar. ℥j; M. f. julapium.

Si febris ita ventriculum infestet, ut æger potionem retinere nequeat; Pil. Coch. major. ad ℈ij. exhibeantur, tum etiam hypnoticum est concedendum v.g. Laudan. Londin. gr. iß. cum simili quantitate Mastich. vel Laudan. Liquid. gut. xviij. in aq. Cinamom. hordeat. ℥j.

Decoctum album sit pro potu, ut & cerevisia tenuis pro lubitu.

De infantibus febre præsentis constitutionis laborantibus.

Hirudines duæ utrinque pone aures applicentur, dein Emplastr. Epispasticum posteriori cervici admoveatur.

Cum cerevisia, qua Rhabarbarum fuerit infusum, purgetur.

Si post catharsin febris intermittere videatur, tum julapium cum cortice Peruviano (in capite de febre intermittente pro infantibus descriptum) exhibeatur.

De Febre scarlatina.

Æstate exeunte, infantes præcipue infestat. Rigent & horrent sub initium; nec tamen admodum ægrotant; cutis universa maculis, parvis, rubris, crebrioribus, latioribus & magis rubentibus quam in morbillis, interstinguitur: ad duos tresve dies persistunt, quo quidem tempore evanescunt, & decedente subjecta cuticula, squamulis furfuraceis ad instar farinæ, cutis inspergitur.

℞. C. C. usti & pulv. è Chel. Cancr. compos. ā. ʒß. coccinel. gr. ij. sacchar. cryftall. ʒj. M. f. pulvis subtilissimus in xij. chartulas dividend. *quarum unam capiat 6ta quaq; hora, superbibendo cochlearia ij. vel iij. sequentis julapii.*

℞. Aq.

℞. Aq. Ceraſ. nigr. aq. Lact. Alexiter. ā. ℥iij. Syr. è ſucco Citri ℥j; M. f. julap.

Applicetur etiam Epiſpaſticum poſteriori cervici, & qualibet nocte paregoricum ex Syr. de Mecon. propinetur & poſtquam ſymptomata ceſſaverint, purgetur æger.

De Pleuritide.

Inter Ver & Æſtatem dominatur, à rigore & horrore ordi-tur, quos ſtatim comitantur calor, ſitis, inquietudo & cætera febrium ſymptomata; elapſis pauculis horis, æger vehementi dolore punctorio in laterum alterutro circa coſtas corripitur, qui nunc verſus Omoplatas, nunc ſpinam, nunc anteriora pectoris ſeſe propagat, tuſſi crebra excruciatur. Materia ſputo rejecta in initio morbi pauca eſt & tenuis, & ſæpe ſanguinis particulis intermiſta, progreſſu vero copioſior & magis concocta, ſanguine etiam permixto. Febris pari paſſu incedit cum tuſſi, ſputo ſanguinis, Dolore, & pro ratione liberioris expectorationis ſenſim imminuitur; nunc alvus eſt aſtricta, nunc ſoluta nimis. Eductus è vena ſanguis ſevi liquati ſpeciem præ ſe fert, ubi refrixerit.

Mittatur ſanguis è brachio lateris affecti ad ℥x.

℞. Aq. Papav. Rhœad. ℥iv, Sal. Prunel. ℈j, Syr. violar. ℥j, M. f. hauſtus, *Sumendus ſtatim à prima venæſectione.*

℞. Amygd. dulc. excorticat. Num. v. Semen Melon. Pepon. ā. ℥ß, Sem. papav. alb. ʒiij, aq. hord. ℔iß. aq. Roſar. ʒij, cum ſ. q. ſacchar. cand. f. ſ. a. Emulſio. *cap.* ℥iiij. *4ta quaque hora.*

℞. Decoct. pectoral. ℔ij. Syr. violar. & capill. Ven. ā. ℥iß. M. f. Apozema *cap.* ℔ß. *Ter in die.*

℞. Ol. Amygd. dulc. ℥ij, Syr. violar. & capill. Ven. ā. ℥j. ſacchar. Cand. q. ſ. M. f. Eclegma, *de quo ſæpe lambat.*

Oleum Amygd. dulcium per ſe vel Oleum Sem. Lini recenter extracti exhiberi poteſt.

℞. Ol.

℞. Ol. Amygd. dulcium, Liliorum & unguent. Dialthææ ã. ℥j. M. f. linimentum, *quo inungatur latus affectum mane & sero, superimponendo fol. Brassicæ.*

Repetatur Venæsectio ad tres alias vices, ad eandem quantitatem, quatuor diebus continuis, ubi dolor & difficultas suadent.

De Peripnevmonia notha.

INgruente hyeme & sæpe sub ejus exitum emergit, insultu primo nunc incalescit nunc friget æger, ex motu quolibet vertiginosus est, rubent & inflammantur genæ oculique, tussit & inter tussiendum dolor capitis lancinans premit, potulenta vomitu rejicit, urina turbida est & intense rubet, sanguis pleuriticorum æmulus, anhelus crebro & celeriter spiritum ducit, dolente thorace ab asthmate sicco plane distinguitur, quod in isto nusquam comparent febris indicia, in hac manifesto se produnt, licet minora longe & magis obscura quam in peripnevmonia vera.

Mittatur sanguis è brachio dextro ad ℥x. die sequenti æger hanc potionem sumat:

℞. Cassiæ extract. ℥j. Glycyrrh. ʒij, ficus pingues Num. iiij. fol. senn. ʒiiß. Agaric. trochiscat. ʒj. coq. s. q. aquæ ad ℥iiij. in colatur. dissolv. mannæ ℥j. Syr. Rosar. solut. ℥ß.

Si vero potionem assumere nequeat, capiat Pil. coch. maj. ℈ij. hora quarta matutina.

Sequenti die iterum celebretur Venæsectio, ad eandem quantitatem; ac postero die repetatur Catharsis, quæ porro repetenda est alternis diebus, vel post majora intervalla, pro ratione virium; Atque insuper si symptomata non cessaverint, extrahatur iterum sanguis semel adhuc, bis vel sæpius, diebus aliquot interjectis; prout res postulaverit; sed ut plurimum Venæsectio bis celebrata sufficiet. Interim dum hæc fiunt, præsertim in diebus

à pur-

à purgatione vacuis, utatur decocto pectorali, eclegmate & oleo amygd. dulcium in pleuritide descriptis.

De Rheumatismo.

Rigorem & horrorem & cætera febrium symptomata patiuntur, elapso die uno alterove (est & ubi citius) dolor adest atrox nunc in hoc nunc in illo artuum, in carpis, humeris, & genubus præsertim, vicissim hos relinquens & illos occupans, rubore & tumore in parte quam postremo affecit, adhuc residuis. Febris sensim evanescit, manente dolore, quin & nonnunquam immanius sæviente. In lumbagine rheumatica immanis dolor adest, circa lumborum regionem fixus, nephritin mentiens, nisi quod æger non vomituriat, qui procumbere nequit, sed vel è lecto exilit, vel super eodem erectus sedet, corpore perpetua agitatione nunc versus anteriora, nunc posteriora inclinato sanguis pleuriticorum similis.

Mittatur sanguis è brachio lateris affecti ad ℥x.

℞. Aq. Nymph. Portulac. Lactuc. ā. ℥iiij. Syr. de Limonibus ℥iß, Syr. violac. ℥j; M. f. julap. *de quo bibat ad libitum.*

Præscribenda Emulsio 4. sem. frigd. major. Cataplasma è mica panis albissim. & lacte croco tincto *applicetur parti dolenti.*

Die sequenti eadem sanguinis quantitas detrahatur, atque iterum die uno vel altero interjecto, reiteretur, atque porro quater vel pluries, si opus fuerit, hoc observando, ut post secundam venæsectionem majora sint intervalla inter singulas sanguinis missiones.

Diebus à phlebotomia vacuis enema è lacte saccharato subinde injiciatur, vel sequens;

℞. Decoct. comun. pro clyster. ℔j. Syr. violar. & sacchar. culinar. ā. ℥ij. M. f. Enema.

Si imbecillitas ægri repetitionem phlebotomiæ non ferat, tum post secundam vel tertiam venæsectionem Curatio hac methodo tentanda.

Capiat

Capiat alternis diebus potionem communem donec convaluerit & iisdem noctibus paregorico ex Syr. de Meconio.

Sin his remediis non cedat, & æger ob imbecillitatem evacuationes qualescunque ferre nequeat, aggrediatur usum Elect. & aq. antiscorbutic. in scorbuto descript. quæ etiam remedia locum habent in rheumatismo scorbutico.

In Juvenibus atque iis qui temperatè vixerunt, vino non plus æquo dediti Rheumatismus diæta simplici admodum refrigerante, & mediocriter nutriente, æque feliciter ac repetitis venæsectionibus (quas minus ferre queunt) profligari potest. Exempli gratia. Solo lactis sero ad dies quatuor vescatur æger, postea præter serum pane similagineo semel in die loco prandii, donec penitus convalescat; nisi quod postremis diebus alium insuper panem pro cœna indulgere liceat. Symptomatis cessantibus, carnes pullorum elixorum cæteraque eupepta concedantur, tertio autem quoque die solo lactis sero victitet, donec tandem pancratice valeat.

De Febre Erysipelatosa.

N*Ulla non corporis pars, præsertim facies tumet dolet & summe rubet, pustulæ densæ, parvæ in vesiculas subinde facessunt, quæ per frontem caputque serpunt, oculi tumore obruti, rigor & horror atque reliqua febris indicia adsunt. In alia hujus morbi specie, liquorum attenuantium potationi superveniente, febricula adest, pustulæ urticarum puncturas referentes, nonnunquam in vesiculas sublatæ, mox recedentes, tuberculorum more sub cute se condentes, maxime pruriunt, & scalpendo rursum adparent. Est & alia eruptionis species, pectus ut plurimum obsidens, macula nimirum lata, cutim vix supereminens, pruriginosa, cum squamulis flavis, qua vigente, æger bene se habet, eâdem evanescente, leviter ægrotat, urina turbida & flava, iisdem remediis, quibus pruritus ferinus, cedit, vino utatur æger & carnibus eupeptis.*

Mittatur sanguis è brachio ad ℥ix. vel x. die sequente sumat potionem communem purgativam.

℞. Rad. Alth. & Lilior. ā. ℥j, Malvæ, Verbasc. Sambuc. flor. Chamæmel. Melilot. summitat. Hyperic. & Centaur. minor. ā. M. j. sem. lini, fœnugr. ā. ℥ß. coq. s. q. aq. ad ℔iij. Coletur liquor & tempore usus adde singulis libris decoct. spirit. vini ℥ij. *Stuphæ è panno laneo, decocto immersæ, ac expressæ, calide admoveantur bis in die & pars affecta post fotum sequenti mixtura illinatur.*

℞. Spir. Vin. ℔ß, Theriac. Andromach. ℥ij, pulv. piper. long. & Caryophyll. ā. ʒij. f. Mixtura, *quâ charta emporetica madefacta parti affectæ circumvolvatur.*

Si primæ venæsectioni non cedat morbus, tum repetatur: & adhuc non cessante, ad duas alias vices celebretur, interposito semper die uno.

Diebus à venæsectione liberis Enema è lacte cum Syr. violar. Emulsio refrigerans, & julap. refrigerans, sunt præscribenda.

De pruritu ferino & inveteratis cutis eruptionibus quæ Venæsectioni & Catharsi cedunt.

℞. Theriac. Androm. ʒß, Elect. de ovo ℈j, Rad. Serpentar. Virgin. subtiliss. pulverisat. gr. xv. Lap. Bezoar. orient. cum s. q. Syr. è conditur. Citri, F. Bolus *hora somni sumendus per dies xxi. superbibendo cochlear. vj. seq. julap.*

℞. Aq. Card. Bened. ℥vj, aq. Epidem. & Theriac. stillat. ā. ℥ij. Syr. Caryophill. ℥j. M. f. julap.

Singulis matutinis cap. liquoris posssetici ℔ß. calide & sudet horæ unius spatio.

His finitis, si pustulæ adhuc non evanuerint, sequenti Linimento partes affectæ inungantur.

℞. Ung. ex Oxylapath. ℥ij; Ung. Pomat. ℥j, flor. Sulph. ʒiij. ol. Rhodii ℈ß. f. Linimentum.

Verum-

Verumtamen Medicamenta præscripta haud usurpentur, nisi Venæsectione & Catharsi præmissis.

De Angina.

ANginæ inter Ver & Æstatem maxime aggreditur, sequuntur febris insultum dolor & faucium inflammatio, unde tumor uvulæ, tonsillarum & laryngis, ne deglutire queat æger, nec spiritum ducere.

Mittatur sanguis è brachio copiose, tangantur partes inflammatæ melle rosaceo, spiritu vitrioli, vel spiritu sulphuris ad summum acorem permixto vel spiritu vitrioli solo. Mox Gargarisma sequens usurpetur, non vulgari modo; sed ita ut sine ulla agitatione in ore contineatur, donec incalescat; dein expuatur, & repetatur subinde.

℞. Aq. Plantag. Rosar. rubr. & sperm. Ranar ā. ℥iij. albū ovor. in aquam agitando redact. Num. iij. sacchar. cryſtall. ʒiij. M. f. Gargarisma.

Emulsio refrigerans in Pleuritide descripta in dies sumatur.

Sequenti mane, nisi febris & dolor inter deglutiendum remiserint, Venæsectio repetatur, Catharsi in diem posterum rejecta, alias catharticum lenitivum exhibeatur.

Manente adhuc affectu (quod oppido rarum) repetatur adhuc venæsectio, & catharsis; Epispasticum amplum ac forte applicetur posteriori cervici post primam Venæsectionem.

Omni mane, nisi diebus purgationis, Enema refrigerans & emolliens injiciatur; diæta tenui utatur æger, & lecto per horas aliquot quotidie absistat.

In his omnibus Febribus, intercurrentes appello, ut etiam in illa quæ præsentis constitutionis est, caute observandum, ut æger â lecto abstineat magnā diei partem, ut jusculis hordeaceis, avenaceis ac id genus aliis victitet, & cerevisiam tenuem lupulatam & hydrogalam pro potu ordinario bibat.

De Morbillis.

INfantes plerumque impetunt. Primo die rigent horrentque, calent & frigent alternatim. Secundo consummatam febrim accersunt. Ægritudo vehemens, sitis, inappetentia, lingua alba (non vero sicca) tussicula, capitis & oculorum gravedo, & somnolentia perpetua, acriter premunt, humor è naribus & oculis jugiter stillat, (quæ lachrymæ certissimum morbillorum signum) huc accedunt sternutatio, tumor palpebrarum paulo ante eruptionem, vomitus, diarrhœa, cum dejectionibus colore viridi in dentientibus præsertim Symptomata ingravescunt ad quartum usque diem, quo quidem die (nonnunquam quinto) in fronte & facie maculæ parvæ, rubræ, pulicum morsibus persimiles prodeunt, quæ numero & magnitudine auctæ racematim coalescunt, & faciem maculis rubris majusculis interstingunt: Hæ maculæ è parvulis papulis, supra cutim paululum elevatis conflantur, quarum protuberantia digito levi, vix oculorum acie, deprehendi possit.

A facie, quam primo solam occupant, ad pectus ventremque, crura deinde tibiasq; propagantur maculæ; in his autem partibus luteæ & rubræ superficiem cutis non superantes conspiciuntur. Eruptione morbillorum non perinde deliniuntur symptomata ac in variolis. Vomitus post eruptionem nullus; sed tussicula & febris cum spirandi difficultate intenduntur, in oculos defluxio, somnolentia & inappetentia perseverant. Die sexto aut circiter frons & facies asperescunt, emorientibus pustulis ruptaque cuticula, in reliquo corpore maculæ latissimæ sunt, & maxime rubescunt. Octavo circiter die in facie evanescunt, & vix in reliquo corpore permanent. Nono nullæ prorsus sunt; per faciem vero & artus, quandoque & totum corpus in farinam quandam & squamulas secessfunt, & tunc temporis febris, spirandi difficultas & tussicula augentur. In adultis à calido regimine livescunt primò, mox nigrescunt exanthemata.

℞. Decoct. Pectoral. ℔iß Syr. violac. & capill. Ven. ā. ℥iß. M. F. Apozema; Cap. ℥iij. vel iiij. ter vel quater in die.

℞. Ol.

℞. Ol. Amygd. dulc. ℥ij. Syr. violac. & Capill. vener. ā. ℥j. facchar. cand. albiss. q. s. M. f. Eclegma *de quo sæpius lambat, præcipue quando tussis urget.*

℞. Aq. Ceras. nigr. ℥iij, Syr. de Mecō. ℥j. M. f. haustus *singulis noctibus sumendus, à primo morbi insultu, usque dum convaluerit æger, dosin augendo vel imminuendo pro ratione ætatis.*

Æger se contineat per biduum post primam eruptionem.

Si post morbillorũ discessũ, Febris in lecto respirandi difficultas, & alia symptomata Peripneumoniam mentientia supervenerint, eo in casu sanguis liberaliter extrahendus è brachio, semel, bis, vel ter, prout opus fuerit, convenienti spatio interposito inter singulas venæsectiones; atque etiam continuentur decoctum Pectorale supra descriptum ut & Lohoch vel Ol. Amygd. dulc. per se. Circa diem xij. ab invasione Cathartico lenienti purgetur.

Diarrhœa, quæ morbillos excipit, venæsectione sanatur.

De Variolis.

D*istinctæ sunt vel confluentes & in distinctis invadunt rigor & horror, calor intensus, capitis & dorsi dolor vehemens, vomituritio, in adultis ingens in sudores propensio (& hinc mane confluxuros esse licet conjicere. Dolor sub scrobiculo cordis, si manu prematur, stupore & somnolentia, nonnunquam & insultus epileptici (in infantibus præsertim) quibus si, dentitione peracta, corripientur, in procinctu esse variolas possis prædicere, ita ut si forte insultum epilepticum sub vesperam patiantur, sequenti aurora in conspectum se daturæ sunt variolæ, mites ut plurimum & rarissime confluentes: Quarto inclusive ab invasione die, nonnunquam serius; raro tamen ante illum erumpunt, quo tempore vel minuuntur symptomata vel prorsus evanescunt. In eruptione autem subrubræ primo pustulæ, tenuissimarum acicularum puncta æquantes, sparsim se produnt per faciem, collum, pectus, & corpus universum; tunc in faucibus dolor, qui cum pustulis surgentibus augetur. Circiter octavum à primo insultu diem intervalla pustularum prius alba rubere jam incipiunt, in tumorem* attol-

attolli, & dolore tensivo affici; extenduntur palpebræ, & ut vesicæ inflata, oculos claudunt. Proximè à facie intumescunt manus, digitique distenduntur; pustulæ faciei antea lenes & rubræ, jam asperæ (primum maturationis indicium) & subalbidæ apparent, succum insuper luteum, colore à favo non abludentem evomunt, faciei & manuum inflammatio jam summè in pustularum interstitiis colorem exhibet floridum, & rosarum Damascenarum æmulum, quem quidem colorem, quo mitiores sunt variolæ, eo magis tum pustulæ tum cutis interjecta ad amussim exprimunt: Quæ faciem occupant pustulæ, asperiores quotidie ac magis flavæ pro maturationis ratione; quæ manus & reliquum corpus, minus asperæ albæque magis conspiciuntur in dies. Die undecimo faciei humor & inflammatio recedunt, pustulæ maturæ & justam magnitudinem (videlicet pisi grandiusculi) adeptæ exarescunt deciduntque. Decimo quarto vel quinto pereunt funditus; manuum autem pustulæ pertinaciores, albæ adhuc & recentes die uno aut altero meras trahunt & tandem dirumpuntur, cæteræ autem, faciei nimirum & corporis desquamantur, & in facie squamulis hisce furfuraceis succedunt foveæ. Per totum morbi decursum alvus vel prorsus constipatur vel rarissime dejicit. Maxima eorum pars, qui ex hoc morbo pereunt, octavo die in discretis, undecimo autem in confluentibus intereunt: Quippe tum in discreto hoc genere promoventur sudores tum cardiacis cum regimine calidiore, prædicto die facies, quæ turgida & per interstitia pustulis interjecta inflammari debuerat, è contra flaccida reperitur & albescens, pustulis nihilominus rubentibus & elevatis, etiam post ægri mortem; sudor qui hucusque manaverat, derepente evanescit, æger interim phrenitide corripitur, anxietate, jactatione, ægritudine, vehementibus, urinam parce reddit ac frequenter & tandem paucissimarum horarum spatio ad plures migrat.

In confluentibus eadem symptomata (sed atrociora) febris scilicet, anxietas, ægritudo, vomituritio &c. immanius sæviunt, licet non ita prompte, ac indiscretis in sudores dissolvitur æger. Diar-

Diarrhœa nonnunquam eruptionem præcedit & ad diem unum aut alterum post illum protrahitur, quod indiscretis vix contingit. Tertio die aut citius, raro tardius, erumpunt; & quo citius, eô magis confluunt. Quandoque ad quartum vel quintum diem differtur eruptio ob atrox aliquod symptoma v. g. acutissimum dolorem in lumbis, nephritici æmulum, in latere pleuritici, in artubus rheumatici, in ventriculo cum ingenti ægritudine & vomitu. Non perinde ac in discretis, mox ab eruptione remittunt symptomata, sed & febris & alia ad multos etiam dies post eruptionem pustularum ægrum discruciant: Nunc erysipelatis ritu, nunc morbillorum erumpunt, eruptiones licet tempore plane distinguantur. Crescente morbo, non in molem aliquam spectabilem attoluntur; sed in facie sibi invicem implicitæ, tanquam vesicula rubra, vultum omnem contegunt, quem maturius elevant quam discretæ: postmodum ad instar pelliculæ albæ vultui agglutinatæ cutis superficiem non admodum superant. Prælerlapso die octavo pellicula alba quotidie paulatim magis exasperatur, colore fusco: intensius magis est dolor cutis, donec tandem in truculentiori morbo nonnisi post diem vigesimum latioribus laminis desquamatur. Hoc interim observatu dignum, quod quanto pustulæ maturescentes propius ad colorem subfuscum vergunt, eo deteriores lentius abscedunt; quo magis cutem flaccescunt, eo minus confluxerint, & ocyus se proripiunt. Ubi primum desiderit pellicula, nulla scabritie vultus afficietur; at vero mox illam excipiunt squamulæ furfuraceæ, indolis perquam corrosivæ, quæ foveas relinquunt patentiores & sæpe cicatrices. Quandoque humeri & dorsum cuticula denudantur. Morbi periculum à pustularum frequentia & numero in facie sola, æstimandum. Pustulæ manuum & pedum majores, & quo altius ab extremitate artuum ascenderis, eo sensim minores & contractiores extant. In adultis salivatio, in infantibus diarrhœa (licet non ita certò) confluentium comes. Ptyalismus nunc cum eruptione se prodit, nunc biduo-triduove præterito, materiam primo tenuem, die undecimo viscidiorem ægerrimè, exscreat. Siticulosus est æger,

voce

voce rauca, somnolentia & stupore ingentibus corripitur, inter bibendum subinde tussit, & potus per nares revertitur. Tunc cessat ut plurimum salivatio, cui nisi faciei intumescentia (quæ licet hoc ipso die pro morbi genio aliquantisper remitti debeat, non tamen nisi post diem unum alterumve omnino solet recedere) & manuum jam insigniter incipiens & diutius perdurans suppetias tulerint, ægro protinus moriendum est. Diarrhœa non ita mature infantes occupat, ac ptyalismus adultos. In utraque variolarum specie febris ab insultu ad eruptionem dominatur, inde dat inducias ad pustularum maturationem, qua peracta, desinit. Superveniunt à malo regimine symptomata anomala; qualia sunt, pustularum flacciditas & subsidentia, phrenitis, coma, maculæ purpureæ pustulis interspersæ, & in earum summitate macula nigra exigua in medio subsidentes, sanguinis mictus & sputum sub initio morbi, urinæ suppressio.

Separationis tempus cum febrili ebullitione tribus vel quatuor primis diebus transigitur: Expulsio per reliquum morbi tempus, mediantibus parvis abscessibus, in carne perficitur.

Mittatur sanguis quovis ex tribus primis diebus ab invasione ad ℥ix. vel x. & postmodum vomitorium exhibeatur ad ℥j. vel ℥iß. ex Infusione Croci Metallorum.

His primis diebus diluatur sanguis frequenti potatione cerevisiæ tenuis Lupulatæ.

Cum variolæ omnes eruperint (quod ut plurimum ex sexto die post invasionem) vesperi propinetur Syr. de Mecon. ℥j. quæ repetatur dehinc singulis noctibus ad diem decimū post invasionem. Ea nocte, si variolæ è confluentium genere fuerint, augeatur dosis ad ℥iß. quæ dein repetatur ad ℥j. mane & ad ℥iß. ferè singulis noctibus, donec æger convaluerit.

Si Syr. de Mecon. minus congruat, substitui possit Laudan. Liquid. videlicet gut. xviij. pro ℥j. Syrupi & gut xxv. pro ℥iß. Hoc interim observandum, quod si paregoricum bis in die

die exhibitum orgaſmum compeſcere non valeat (quod in variolis inſigniter confluentibus ſub finem earum ſæpe accidit) tum 8va quaque hora exhibendum vel ſæpius, ſi opus fuerit.

At ſi variolæ interſtinctæ fuerint, ſatis erit, ut ſolummodo ſingulis noctibus poſt plenam eruptionem exhibeatur paregoricum, atque etiam in minori doſi.

Qualiscunque autem generis variolæ fuerint, atque etiam qualicunque morbi tempore, ſi phrenitis acciderit, omnino oportet ut inordinato ſpirituum motui frænum injiciatur, ac proinde ſi prior paregorici doſis metam non attingat, alia atque alia aſſumatur, donec tumultus penitus compeſcatur, interpoſito inter ſingulas doſes ſpatio aliquo, ut pernoſcere valeamus, utrum doſis ultima id, quod quærimus, præſtiterit, antequam nova ingeratur.

Si omnimoda urinæ ſuppreſſio acciderit, æger è lecto eximatur, & aliquantulum ambulet.

Si ſaliva ob calorem ſit adeo viſcida, ut expectorari non poſſit, tum gargariſma cum ſyringa ſæpe in fauces injiciatur. Componatur è cerevisia tenui vel aq. hordei cum Melle roſarum; vel ſequens uſurpari poterit.

℞. Cort. Ulmi ℥vj. rad. Glycyrrh. ℥ß. Paſſul. enucleat. Num. xx. roſ. rubr. p. ij, coq. ſ. q. aq. ad ℔iß. colatur. diſſolv. oxymel. ſimpl. & mell. Roſ. ā. ℥ij. M. f. Gargariſma.

Si die undecimo, vel alio quovis poſt eum, febris ſecundaria cum inquietudine, jactatione, & cæteris id genus ſymptomatis, uſque adeò efferatur, ut Paregoricis utcunque repetitis ſufflaminari nequeat, & mors quaſi immineat, tum ſanguis ad ſatis magnam quantitatem illi eò detrahatur, nempe ad ℥xij. vel circiter, atque porro repeti poſſet ſemel vel bis in ſequentibus diebus, ſi ſymptomatum dictorum ratio idem poſtularit, at non aliàs. Catharſis etiam blanda die decimo tertio (non antea) vel quovis alio die eum inſequente (modo venæſectio præceſſerit) inſtitui poſſit, nempe ex Electuar.

 leni-

lenitiv. ℥j. dissolut. in aq. cichor. vel lact. Alexiter. ℥iv. Verumtamen nec Venæsectio nec Catharsis impediunt, quo minus paregorica in usum veniant, quæ (haud obstantibus iis tum quoad largam dosin quam repetitam exhiberi debent, si opus adhuc fuerit: nam ad hæc in hoc morbo semper confugiendum.

Quando pustulæ perfecte exaruerint, inungatur facies linimento ex æqual. part. Ol. amygd. dulc. & pomat. per biduum; & non ultra.

Die xxi. post invasionem mittatur sanguis è brachio; & sequenti die Catharsis celebranda, quæ porro alternis diebus ad tres alias vices repetatur.

Quoad regimen; à lecto abstineat ad sextam diem post invasionem, in quo postea se contineat usque ad xvij. non nisi iisdem stragulis tectus, quam quibus sanus uti solebat.

Jusculis avenac. hordeac. Pomis coctis & cerevisia tenui victitet, & post undecimum diem vini hispanici cochlear. iv. vel v. bis in die exhibeantur, si æger voluerit.

Si crurum tumor non evacuationibus præscriptis cedat, tum fotu fol. Malvæ, verbasci, sambuc. lauri cum floribus melilot. & chamomill. in lacte coct. facilè fugatur.

Si primis morbi diebus æger hæmoptoë laboret, vel urinam reddat sanguineam, tum pulvis & tinctura, quæ in capite de hæmoptoë præscribuntur, sexta quaque hora, (donec symptomata ista prorsus cessaverint) diligenter exhibeantur. Quo etiam casu Paregorica liberali manu propinanda.

De Chorea Sancti Viti.

Convulsionis species quædam est, pueros puellasve à decimo ætatis anno ad pubertatem invadit, prodit se claudicatione, vel instabilitate alterutrius cruris, quod æger post se trahit fatuorũ more; manum ejusdem lateris, vel pectori vel alii alicui parti applicitam, nequit continere in eodem situ horæ momento, sed in alium

alium situm & locum convulsione distorquebitur, quicquid æger contra nitatur. Antequàm poculum ad os possit adducere, mille gesticulationes, circulatorum instar exhibebit: Non enim recta linea ori admovet, sed deducta à spasmo manu, huc illuc aliquandiu versat, donec tandem forte fortunâ labiis propiùs apponens liquorem derepente in os injicit, & avide haurit; dedita tanquam opera, ut spectantibus risum moveret.

Sanguis ad ℥viij. plus minus pro ætate ex brachio educatur.

Die sequenti, dimidia pars, vel quiddam amplius, pro ratione ætatis, potionis communis hauriatur; & vesperi haustulus sequens propinetur.

℞. Aq. Ceras. nigr. ℥j. aq. Epilept. Lang. ʒiij. Theriac. Andromach. ℈j. Laudan. Liquid. gut. viij, f. haustus.

Potio cathartica ad tres vices alternis diebus repetatur, & haustus Paregoricus iisdem noctibus.

Postea sanguis iterum extrahatur; & ad Catharsin, uti prius, æger revertatur, & sic sanguis mittatur, & alvus abducatur ad tertiam quartamve vicem; spatio tamen inter alternas evacuationes observato, ut nihil periculi ægro immineat.

Diebus à purgatione vacuis sequentia præscribantur.

℞. Conserv. Absinth. Roman. & flaved. Aurant. ã. ℥j. cons. Anthos ℥jß. Theriac. Andromach. vet. & nuc. mosch. condit. ã. ʒiij. Zingib. cond. ʒj. Syr. è succo citri q. s. f. Electuarium. *de quo capiat ad magnitudinem nuc. mosch. mane & hora quinta pomeridian. superbibendo vini sequentis cochlear. v.*

℞. Rad. Pœon. Enul. comp. Imperator. & Angelic. ã. ℥j. fol. Rutæ, Salviæ, Betonicæ, Chamædryos, Marrub. alb. & summit. Centaur. min. ã. M. j. Baccar. juniper. ʒvj. Cortic. duor. Aurant. Incidantur & infundantur frigide in vini Canarini ℔vj. Coletur tantummodo usus tempore.

℞. Aq. Ruc. ℥iiij. aq. Epilept. Lang. & Bryon. compos. ā. ℥j. Syr. Pœon. ʒvj. M. f. julap. cap. cochlear. iiij. singulis noctibus cubitum iturus, instillando sp. Cor. Cerv. gut. viij.

Applicetur plantis pedum Emplastrum de Caraunâ.

Ob Recidivæ metum pertundatur ei vena & ad dies aliquot purgetur; ea ipsa anni sequentis tempestate (vel paulo ante) qua morbus invasit. Verisimile mihi videtur, quod hæc methodus curationi Epilepsiæ adultorum convenire possit, quod tamen non adhuc expertus sum. Cum vero Chorea Viti ætates teneras adoriri soleat, in Epilepsia adultorum tam sanguinis detrahendi quantitas, quam Catharticorum dosis adaugeantur.

De Apoplexia.

Somnus est profundissimus, & omnimoda sensus & motus privatio, excepta respiratione, quam ægri habent difficilem cum stertore.

Mittatur sanguis è brachio ad ℥xij. quamprimum, ac postea ex venis jugularibus ad ℥viij, deinde vomitorium ex ℥iß. vel ℥ij, infus. croc. metall. propinetur statim.

Emplastrum Epispastic. satis amplum ac forte posteriori cervici applicetur.

Dum hæc aguntur, erectus sedeat æger in lecto, nec stragulis nimis obrutus. Spir. Sal. Armoniac. optime rectificatus admoveatur naribus.

Finita vomitorii operatione, subinde exhibeantur cochlear. iij. vel iv. sequent. julapii.

℞. Aq. Rutæ ℥iiij. aq. Bryon. compos. & Antiepilept. Langii ā. ℥j. Sp. C. C. gut. xx. Sacchar. cryståll. q. s. f. julap.

Vel cochlear j. Sp. Lavendul. compos. per se propinari possit bis vel ter, durante Paroxysmo, hora dimidia vel integra interposita. Cavendum est, ne Cardiaca plus justo calida, ac nimis frequenter (uti mos est) exhibeantur; nam quacunque demum specifica

cifica virtute pollere videantur, plus damni quam emolumenti ægro apportant, utpote quæ humores fundere (ac proinde malum augere) apta nata sunt: quod etiam incommodum non minus infertur ex nimia stragulorum congestione.

Paroxysmo jam finito, ad præcavendam recidivam sequentia exhibeantur.

℞. Pil. coch. maj. ℈ij. *cap. tertia quaque die per 6. vices hora 4ta matutina superdormiendo.*

℞. Conserv. flor. Salv. Rorismarin. ā. ℥j. conser. flaved. Aurant. ʒvj. nuc. mosch. condit. & Zingib, cond. ā. ℥iß. Theriac. Andromach. Veter. ʒij. pulv. elect. diambr. diamosch. dulc. ā. ʒj. cum s. q. syr. conditur. citri f. Opiata, *capiat ad magnitudinem Castaneæ mane & sero superbibend. aq. Epilept. Lang. cochl. ij.*

℞. Ambr. gryf. ʒß. ol. destill. sem. anis. cinamom. nuc. mosch. ā. gut. ij. ol. caryophyll. gut. j. sacchar. in aq. flor. aurantior solut. ℥iiij. f. s. a. Tabellæ, *quarum capiat unum ad libitum.*

Ab usu potûs generosioris cujusvis sibi temperet, vescatur jusculis avenaceis, hordeaceis, ut & ex pullis gallinaceis confectis, & quandoque etiam (præcipue inter purgandum) carne pullorum, agnorum ac id genus cibis eupeptis.

De Ophthalmia.

Ex oculorum inflammatione patet.

Mittatur sanguis è brachio ad ℥x. sequenti die sumat potionem purgativam comunem, quæ repetenda est per duas alias vices, duobus diebus interpositis, iisdem noctibus sumat haustum paregoricum ex Syr. de Mecon. ℥j.

Diebus à purgatione vacuis sumat ter aut quater in die ℥iiij. emulsionis ex sem. frigid. maj. & papav. alb.

℞. Aq. Plantagin. Rosar. rubr. & spermat. ranar. ā. ℥j. pulv. Tut. præp. ʒj. f. collyrium, *cujus guttæ aliquot instillentur oculis bis in die; at non incipiendum nisi post primam purgationem.*

Si bis

Si his remediis affectus haud cedat, repetatur venæsectio semel vel bis (præcipue si sanguis Pleuriticus apparuerit) ut etiam Catharsis.

Abstineat ab usu vini & cujusvis liquoris generosi, ab usu etiam ciborum coctu difficilium & sale conditorum; & diebus inter purgationes bibat hydrogalam coctam.

Nota, quod sæpe accidit, quod venæsectioni & Catharsi utcunque repetitis Ophthalmia non cedit; hoc in casu Paregoric. ex Syr. de Mecon. ℥j. singulis noctibus exhibitum, curationem sine aliorum suppetiis absolvit.

De Uteri procidentia.

℞. Cort. Querc. ℥ij. coq. in aq. font. ℔iiij. ad ℔ij. sub finem addendo Cortic. granat. contus. ʒj. rosar. rubr. flor. granator. ā. Mij. dein adde vin. rubr. ℔ß; fit pro fotu, *qui cum pannis laneis parti affecta admoveatur mane horis duabus, antequam è lecto assurgat, & nocte post decubitum, donec symptoma penitus evanuerit.*

De Paroxysmo Nephritico.

Adsunt dolor fixus in lumborum regione, urina cruenta, arenularum ante calculi excretio, stupor cruris è directo renis laborantis, sessis retractio ejus lateris, in quo est dolor, nausea & vomitus. Dolor colicus nephritico haud absimilis; licet in quibusdam symptomatis plane discrepet, quæ recensita in capite de Colica biliosa videas.

Si æger temperamento sanguineo fuerit, mittatur sanguis è Brachio affecto reni respondenti ad ℥x; dein liquoris posseti cui Rad. Alth. ℥ij. incoct. fuerint cong. j; quam citissime bibatur; & Enema sequens injiciatur.

℞. Rad. Alth. Lil. albor. ā. ℥j. fol. Malv. Parietar. Branc. Ursin. & flor. Chamom. ā. Mj. sem. lini & fœnugræc. ā. ʒß. coq. s. q. aq. ad ℔jß. M. f. Enema.

Si vomitus urgeat, Laudan. Liquid. satis magna propinetur

tur videlicet ad guttulas xxv; vel Pil. Matth. gr. xv. vel xvi: In senibus vero & morbo diuturno fractis ut & vetulis vaporibus obnoxiis (præcipue si sub initium Paroxysmi urinam ea reddant nigram & sabulosam) venæsectio omittatur; at quoad reliqua, eâdem quæ dicta est via omnino procedendum.

De Dysenteriâ, Diarrhoeâ & Tenesmo.

R*Igent horrentque, sequitur deinde totius corporis calor, quem brevi excipiunt ventris tormina, & hæ dejectiones crebræ & mucosæ omnes (nisi quod stercorosæ nonnunquam interponantur) cum ingenti cruciatu & molestissimo viscerum omnium quasi descensu, quoties exoneratur alvus, sanguinis interim lineamentis intertextæ, licet aliquando ne minimum sanguinis per totum morbi decursum admisceatur. Progressu morbi sanguis sincerus quandoque excernitur, & gangræna insanabili afficiuntur intestina. Si æger ætate floreat, vel cardiacis incalescat, febricitat admodum; lingua est subalbida, quadam mucilagine dense obsita, interdum nigra & sicca. Prosternuntur vires, dissipantur spiritus, aphthæ insuper oris interna faucesque obsident, præsertim ubi materiæ peccantis evacuatio adstringentibus præposterè impeditur, non exacto per cathartica morbi fomite. Aliquando exulante febre, agmen ducunt tormina & cætera morbi symptomata sequuntur.*

In Diarrhœa humores excrementitii sine sanguine aut intestinorum exulceratione excernuntur.

In Tenesmo assidua est desidendi cupiditas, qua nihil præter mucosum quoddam & subcruentum aut purulentum rejicitur.

Mittatur sanguis è brachio quamprimum, eademq; nocte paregoricum propinetur; & mane sequenti potio purgans communis repetenda alternis diebus ad duas alias vices, & paregoric. post purgationes, quamprimum suo defunctæ sunt munere; at diebus à purgatione vacuis idem manè & serò est exhibendũ.

Post Venæsectionem & Catharsin semel celebratam, per totum morbi decursum, sequens cardiacum exhibeatur.

 ℞. Aq.

℞. Aq. Ceraſ. nigr. & fragor. aa. ℥iij. Aq. Epidem. Scord. compoſ. & Cinamom. hordeat. ā. ℥j. Margarit. præp. ʒiß. Sacchar. Cryſtall. q. ſ. adde aq. Roſar. Damaſcen. ℥ß. ad gratum ſaporem. M. f. julap. *de quo cap. cochlear. iiij. vel v. in languoribus, vel ad libitum.*

Potus ſit lac coctum cum triplo aquæ vel decoctum album, ut:

℞. G. C. C. & micæ panis albiſſ. ā. ℥ij. coq. in aq. fontan. ℔iij. ad ℔ij. poſtea ſ. q. ſacchari albiſſim. edulcoretur. *Vel ſi dejectio virium poſtulaverit,* Aq. font. ℔ij. cum Vin. Canarin. ℔ß. ſimul coctæ *pro potu frigide aſſumantur.*

Cum per tres vices purgaverit æger, tota curatio uſui Laudani bis vel ter in die repetiti poſtea incumbit, niſi quod enema ex lacte vaccin. ℔ß. *& Theriac. Andromach.* ʒiß. *Subinde injiciatur, quod in alvi egeſtionibus mire confert.*

Cum alvi fluxus in diarrhœam tantum aſſurgat, phlebotom. & catharſi præſcript. omiſſis ſeq. bolus ſingulis matutinis exhibeatur.

℞. Rhabarb. pulv. ʒß. (plus minus pro ratione virium) c. ſ. q. diaſcordii f. bolus addendo ol. Chym. Cinam. gut. ij.

Noctibus inſequentibus paregoric. ex aq. Cinam. hordeat. ℥j. & Laudan. Liquid. gut. x. *exhibeatur.*

Ubi tormina ſicca ſine dejectionibus excruciant, curantur diluendo ſero lactis frigide propinato, & tepide injecto; ut in cholera morbo pullorum juſculo aut lacte cereviſiato.

Si hic morbus diutius excurrat, adeo ut omnis ejus vis in rectum Inteſtinum decumbat, cum aſſidua deſidendi cupiditate, in hoc affectu, diæta analeptica inſtituatur, & liquor aliquis cardiacus pro libitu ingeratur, ut reſtaurari poſſint vires, quibus redeuntibus, Teneſmus ſponte ſe proripit.

In dyſenteria male curata dolores aliquando ægrum ad annos aliquot diſcruciant, in hoc caſu phlebotomia repetita priſtinam facultatem reſtituet.

Notandum eſt, quod in conſtitutionibus huic morbo minus faventibus omiſſis evacuationibus dyſenteria Laudano ſolo ſanatur,

tur, quod mane & sero repetendum, donec symptomata penitus evanuerint, vel etiam ter Nychthemeri spatio, si opus fuerit.

De Colica biliosa.

Intestinorum dolor atrocissimus est, per horas aliquot affligit, febris in hunc morbum desinens, qui aut quasi injecta fascia constringit, aut in punctum contractus quasi terebella perforat; subinde remittitur, mox recrudescit. Sub initio non ita certo ad unum aliquod punctũ determinatur, neque tam crebra vomituritio, neque alvus ita pertinaciter catharticorum vim eludit; quo autem magis augetur dolor, eo obstinatius in puncto figitur, vomituritio frequentior, & major alvi adstrictio, colica tandem in iliacam transeunte. A nephritide sic distinguitur. 1. Dolor nephriticus fixus in rene est, & ab eo ad testem exporrigitur, secundum longitudinem ureteris. Colicus vero vagus est, & cinguli instar medium ventrem affligit. 2. A pastu colicus dolor augetur, nephriticus potius imminuitur. 3. In colico dolore ab excretione per alvum & per vomitum majus levamen emergit, quam in nephritico. 4. In dolore nephritico urinæ primum clara & tenuis, postea aliquid subsidet, & tandem arenulæ aut lapilli excernuntur: in colica urinæ ab initio crassiores existunt. Sanguis è brachio paulo liberalius educatur, & post horas tres vel iv. Anodyn. exhibeatur postero die Catharticum Lenitiv. & interposito die uno, ad tertiam vicem propinetur.

At si malum hoc fructibus horariis, vel aliis cibis avide ingestis, originem debeat, tum ventriculus ante omnia lacte cerevisiato affatim hausto eluendus est; quo exantlato, Anodynum propinandum est; sequenti autem die vena secanda est, & in ordine præscripto procedendum.

Ubi hic morbus minus perite tractatus diutissime fatigaverit, & ægrum pene confecerit, liberalior sive Aqua Epidem. sive Mirabilis, sive alius cujuscunque, qua sanus maxime delectabatur, usus ægrum hoc tempore ultra spem omnem juvit.

De Cholera morbo.

INtra Augusti limites se continens, vix in priores Septembris hebdomadas evagatur. A crapula & ingluvie excitatus similis affectus, nullo temporis discrimine insurgit, qui licet eodem curetur modo, alterius tamen est subsellii. Adsunt vomitus enormes, ac pravorum humorũ cum maxima difficultate & angustia per alvum dejectio; ventris ac intestinorum dolor vehemens, inflatio & distentio; cardialgia, sitis; pulsus celer ac frequens, parvus & inæqualis; æstus & anxietas, nausea molestissima, sudor, crurum & brachiorum contractura, animi deliquium, partium extremarum frigiditas, & similia, quæ ægrum in 24. horarum spatio interimunt.

Pullus tenerior in tribus circiter aq. font. congiis elixetur, ut carnis saporem vix perceptibilem liquor referat, hujus decocti vel (defectu ejus) liquoris possetici capaciores aliquot cyathos æger tepide exhauriat; & eodem tempore ex eodem liquore enemata successive repetenda.

Haustibus & Clysteribus Syr. Lactuc. Violar. Portulac. Nymphææ, eorumve alicujus uncia subinde admisceri poterit.

Exantlato hoc eluvionis penso (quod iij. vel iiij. horas sibi vendicat) Paregoricum curationi coronidem imponit.

Si non accesserit Medicus, nisi postquam æger vomitu & dejectionibus per multas horas continuatis fuerit exhaustus, & jam frigescant membrorum extrema, tum ad Laudanum Liquidum fugiendum est in paulo majori dosi, (videlicet Laudan. Liquid. gut. xxv. in Aqu. cinam. fort. ℥j.) & cum cessaverint symptomata, nihilominus mane & sero quotidie est repetendum at in minori dosi, donec pristinas vires receperit.

Est species quædam choleræ morbi infantibus valde familiaris, ac sæpenumero funesta, ex dentitione vel crapula originem ducens. Horum ætas tenella minime fert, ut diluatur ventriculus larga liquorum potatione, multominus ut Catharticis tumultus major in humoribus excitetur, sed curatio-

tionem Laudano solo aggredi oportet: quamobrem gut. ij, iij, vel iiij, vel plures, pro ratione ætatis, cochlear. j. cerevisiæ tenuis vel aquæ cujusvis appropriatæ instillatæ exhibeantur, repetanturque, ut opus fuerit.

De Colica Pictonum.

Est species quædam Colicæ, quæ degenerare solet in Paralysin, & motûs omnimodam manuum ac pedum depravationem; quam hoc nomine Riverius in capite de Paralysi indigitat, & apud insulas Caribum notissima est; utpote, quæ magnam vim hominum infestat.

Hunc dolorem atrocissimum sanat Balsam. Peruv. *frequenter ac in magna dosi exhibit.* nempe si ejus guttulæ xx, xxx, vel xxxx. sacchari albissim. coch. j. instillentur, *& bis vel ter in die dentur: At Paralysis huic remedio haud cedit.*

De Iliaca passione.

Peristalticus intestinorum motus invertitur, propinata Cathartica & injecta Enemata in emetica statim transeunt, alvi faces per vomitum rejiciuntur.

Mittatur sanguis è brachio dextro ad ℥ix. vel x. Post aliquot horas exhibeatur sequens pulvis.

℞. Resin. Scam. vel (defectu ejus) resin. jalap. gr. xij. Calomelan. Turq. ℈j. M. f. pulvis; *cap. è cochlear. j. lactis vaccin. superbibendo ejusdem lactis cochlear. j. vel alterum, vel si forma pilularum magis arrideat,*

℞. Pil. ex duobus ʒß. Calomel. Turquet. ℈j; cum s. q. Balsam. Peruvian. f. Pil. iiij. *Sumend. è cochl. j. Syr. violarum.*

Finita operatione cathartici, sumat sequentem haustum.

℞. Aq. cinamom. fort. ℥j. Laudan. Liquid. gut. xxv. M. f. haustus, *qui porro repetendus est bis, ter, vel sæpius in die, donec vomituritio & dolor penitus cessaverint, atque etiam, istis symptomatis cessantibus, nihilominus ad curationem confirmandam per aliquot adhuc noctes capiat idem paregoricum in minori dosi cubitum iturus.*

De Fluxu mensium immodico.

MEnstruorum fluxus naturaliter constitutus, capacitatem testæ ovi anserini implet. Patet autem immodicus ex difficili tolerantia, virium lapsu, inappetentia, cachexia, colore cadaveroso, & pedum intumescentia.

Mittatur sanguis è brachio ad ℥viij. sequenti mane sumatur potio purgativa comunis, repetaturque alternis diebus ad duas alias vices; & noctibus post purgationem Paregoric. è Syrupo è Meconio exhibeatur. Diebus à purgatione vacuis sumat sequentia.

℞. Conserv. Rosar. sicc. ℥ij. Trochisc. de Terra Lemnia ʒiß. Cort. Granat. Corall. rubr. præp. & boli armenæ ā. ℈ij. Lapid. hæmatit. Sang. Dracō. ā. ℈j. c. s. q. Syr. Cydonior. f. Electt. *de quo sumat ad magnitudinem nucis moschatæ major. mane & hora 5. pomeridiana, superbibendo sequent. julapii cochl. vj.*

℞. Aq. Germin. querc. & Plantagin. ā. ℥iij. Aq. cinam. hordeat. & Syr. de Ros. sicc. ā. ℥j. sp. Vitrioli q. s. ad gratam aciditatem.

℞. Fol. Plantag. & urtic. ā. q. s. contundantur simul, & succus exprimatur, & postea clarificetur, *de quo cap. cochlear. iiij. vel v. sæpiuscule ad libitum.*

Post primam purgationem applicetur Emplastrum seq. regioni lumborum.

℞. Emplastr. de Minio, & ad Herniam ā. part. æq. extendantur super alutam f. Emplastrum *regioni lumborum admovendum.*

De Colica hysterica.

EST species quædam seu insigne potius ac valde usitatum affectionis hystericæ symptoma, cui comitem se adjungit dolor circa scrobiculum cordis atrocissimus, uti etiam humorum viridi colore per vomitionem ejectio.

Primo, quo saburra humorum vitiosorum in ventriculo contentorum minus impediat paregorici efficaciam, satis magna quan-

quantitas liquoris posfetici affatim ingurgitetur, atque iterum per vomitionem rejiciatur, nempe ejusdem liquoris cong. iß, *quo peracto*, Laudan. Liquid. gut. xxv. in aq. Cinam. fort. aq. Epidem. vel alius vehiculi ℥i. *propinentur.*

In usu Paregoric. hoc notandum, quod eo usque repetendum est, donec symptomata omnia penitus cessaverint, debitum interea tempus interjiciendo, ut dijudicare valeamus, quid prior dosis effecit, antequam novam ingeramus.

Si sanguineo temperamento prædita sit ægra, vel si antea hoc symptomate haud multum infestata fuerit ac viribus fracta, hoc in casu sanguis primum è brachio detrahendus, antequam vomitorium præscriptum propinetur.

Hac ipsa methodo clavus hystericus curatur sin vero colica hysterica in longam diuturnitatem abeat, per paroxysmos affligens tum in eorum intervallis, sive extra paroxysmum seq. usurpentur.

℞. Zedoar. subtilissimi pulverisat ʒj. c. s. q. Syr. è conditur. Citri. f. bolus, *sumendus mane & sero per xxx. dies, superbibendo sequentem infusionem.*

℞. Zedoar. incis. minutim. ℥ß. vin. canarin. ℥iiij. infundantur frigide per xij. horas; deinde coletur pro usu; *vel* balsam. Peruvian. *ut in Colica Pictonum, usurpetur.*

Quæ de colica hysterica hic dicuntur, de colica etiam hypochondriaca dicta sunto; ut & hoc diligenter advertendum.

Utriusque affectus natura sibi vendicare videtur, ut alia atque alia tententur, donec tandem ad illud remedium perventum fuerit, cui quasi genuino morbus cedit; tametsi ut plurimum chalybs imprimis confert.

Colica hysterica tamen hypochondriacis, quam hystericis sæpissime in icterum desinit, qui sensim sponte sua succeshit, sin autem longas moras nectat, exhibeatur Apozema sequens.

℞. Rad. Rubiæ Tinctor. Curcum. ã. ℥j. chelidon. major. cum toto & sumitat. Centaur. min. ã. Mj. coq. in æqualib. partibus vini Rhenani & aq. fontan. ad ℔ij. colatur. dissolv. Syr.

de

de 5. radic. ℥ij. M. f. Apozema; *De quo capiat* ℔ß, *calide mane & sero, usque dum convaluerit.*

De Ictero.

Color flavus in toto corpore, præsertim in oculorum albis est conspicuus, quo quidem colore objecta omnia apparent affectis tincta, corporis pruritus, segnities & lassitudo, lingua amaror, vomitus biliosus interdum, singultus, egestio alba, urina crocea & pannum immersum eodem colore inficiens, morbum indigitant.

Exhibeatur potio purgativa communis, dein aggrediatur usum sequentium; & durante eorundem usu, catharticum præscriptum 4to quoque die exhibeatur.

℞. Conserv. Absinth. Rom. Conserv. flaved. aurant. ā. ℥j. angelic. condit. Nuc. Mosch. condit. pulv. ari compos. & chalyb. cum acet. præp. ā. ʒß. extract. Centaur. min. extract. Gentian. & Crem. Tart. ā. ʒij. Croc. Angl. pulv. ʒß. cum s. q. Syr. de 5. Radicibus. f. Electuarium, *de quo cap. ad magnitudinem nuc. mosch. mane & hora 5tâ pomeridiana (vel vice Electuarii sumat pilulas chalybeatas) superbibendo post matutinam dosin Aquarum mineralium purgantium* ℔iiij. *& post pomeridianam dosin Apozemat. in colica hysteric. descript.* ℔ß.

At si signa hydropis affuerint, tam mane quam sero Apozema superbibat.

Si vel his diu continuatis morbus adhuc obstiterit, ad aquas ferreas adeundum est, quæ ex ipso fonte sunt bibendæ.

Ad præcavendum abortum.

Eadem præscribenda ac in Fluxu mensium immodico, omissis solummodo catharsi & succis.

De immodico lochiorum fluxu.

Fluxum lochiorum naturalem tria constituunt, sanguis scil. purus, copiosus, per triduum primum fluens; dehinc sanguis aquosus, loturæ carnium crassiori similis, per quatriduum præter

propter durans; hinc postmodum materia viscosa & mucilaginosa, pauco aut nullo sanguine permista, per 5. aut 7. die prodiens, & sic porro ad mensis finem.

Fluxus autem eorum immodicus dijudicandus est ex virium dejectione, animi deliquio, sanguine grumoso effluente, cibi fastidio, dolore in hypochondriis, ventris tensione, pulsu debili & frequenti, visûs obtenebratione, aurium tinnitu & convulsionibus.

Victus incrassans instituatur & potus sequens addatur.

℞. Aq. Plantag. vin. rubr. ā. ℔j. coq. simul ad tertias, & deinde edulcoretur s. q. sacchar. albiss. *cujus, cum frigescat, cap.* ℔ß. *bis vel ter in die.*

Interim julap. aliquod hystericum (at satis mite) subinde propinetur, & nodulus sequens naribus applicetur;

℞. Galban. Assæ foetid. ā. ʒij Castor. ʒiß. Sal. succin. volatil. ʒß. M. f. nodulus *vel*

℞. Spir. Salis Armoniac. ʒij. de quibus sæpe olfaciat.

De Suppressione lochiorum.

I*Ntumescit venter, dolor gravativus imum ventrem, lumbos & inguina occupat, facies rubescit, difficilis est respiratio, perturbantur oculi, rigores, febres acutæ adsunt, animi deliquia, sudores frigidi, pulsationis & ardoris sensus in utero, paralysis in partibus inferioribus, ut & interdum epilepsia. E vestigio lecto addicatur, & Emplastrum Hystericum umbilico admoveatur quamprimum, tum Electuar. sequens adhibeatur.*

℞. Conserv. Absinth. Rom. Rutæ a. ℥j. Trochisc. è Myrrh. ʒij. Castor. Croc. Anglic. Sal volatil. Sal ammoniac. & assæ foetidæ ā. ʒß. cum s. q. Syr. è 5. radicibus f. Electuar. *cap. ad magnitudinem nucis mosch. quarta quaque hora, superbibendo seq. julap. cochl. 4. vel 5.*

℞. Aq. Rutæ. ℥iiij. Bryon. compos. ℥ij. Sacchar. cand. q. s. f. julap. *vel sumat* Trochisc. de Myrrh. ℈j. *quarta quaque hora.*

Si tota prædictorum quantitas consumatur, & lochia adhuc supprimantur, Laudanum unica saltem vice exhibendum, ut Laud. Liquid. gut. xiiij. in aq. Bryon. compos. *vel* Laudan. solid. gr. iß. cum assæ fœtidæ ℈ß. in pilulas duas redactum.

Si hæc nihil proficiant, tum enema ex lacte saccharato unica saltem vice injiciatur.

De Hydrope.

F*Oveæ à digitorum impressione in surarum parte inferiori sub noctem conspicuæ mane evanescentes hoc malum primum indicant, maximè si spiritus interim ægrius ducatur (haud raro tamen fœminæ prægnantes & quibus catamenia sistuntur, ab asthmate inveterato derepente liberati eodem tumore tentantur) pedibus cruribusque ad extremum tensis, in abdomen ruunt aquæ, & ad ultimum capacitatis suæ limen paullatim distendunt, donec tandem in viscera nobiliora impetu ab iis facto æger submergitur. Pro rata, qua partes à morbo obsessæ mole augentur, aliæ magis magisque gracilescunt, urgentibus dyspnæa, urinæ paucitate & siti intensa, viros ingravescente ætate; fœminas, ubi jam parere desierint, ut plurimum adoritur. Indicationes curativæ dirigendæ sunt primo ad aquarum evacuationem, deinde ad instaurandum sanguinis robur, quo novus aquarum proventus præcaveri possit.*

℞. Vin. alb. ℥iiij. Jalap. subtiliss. pulverisat ʒj. Zinzib. pulv. ℈ß. Syr. de spin. cervin. ℥j. M. f. Potio *sumenda summo mane, repetendaque singulis vel alternis diebus, pro ratione virium, donec partes affectæ detumuerint; vel*

℞. Tamarind. ℥ß. fol. senn. ʒij. Rhei ʒiß. coq. s. q. aquæ ad ℥iij; colet. dissolvetur Mannæ & Syr. Rosar. solut. ā. ℥j. Syr. de spin. cerv. ℥ß. Elect. è succo Rosar. ʒiij. M. f. potio *sumenda ut supra. Vel,*

℞. Pil. ex duobus ℈j. Elater. gr. iij. Ol. Chym. Caryophyll. gut. ij. f. Pil. Num. iij; *cap. summo mane, repetanturque, ut opus fuerit; vel*

℞. Gam.

℞. Gambugii gr. xv, vin. alb. & aq. cichor. a. ℥iß. Syr. de Spin. Cervin. ℥ß. M. f. Potio, *sumenda ut supra; vel*

℞. Cort. interior. Sambuc. è ligno deras. Miij. coq. in aq. & lacte partibus æqual. mistorum ℔ij, ad ℔j. Colaturæ *capiat dimidiam partem mane, & alteram sero quotidie, donec convalescat. At hoc remedium, nisi in corporibus, quæ facillime purgativis cedunt, nihil confert.*

Circa usum Catharticorum in hoc morbo hæc tria advertenda sunt.

Primò, utrum ægri corpus facile an vero difficulter catharticis cedere soleat, cum in iis qui facile purgantur Syr. de Spin. Cervin. solut. ad ℥j. exhibitus aquas sat copiose eliciat, in illis vero, qui difficulter purgantur, Cathartica supra descripta, utut valida, vix scopum attingant.

Secundo Cathartica omnia, quæ segnius operantur, magis officiunt quam prosunt; quamobrem purgatio paulo fortior & nimia justo debiliori est præferenda.

Tertio, aquæ ea maxima celeritate exhauriri debent, quam ægri vires ferre queant; ne nimis longa inter purgationes intervalla adhibendo, aquæ denuo affatim colligantur.

Est autem ubi medicamenta omnia, qualiscunque demum generis, quæ alvum movent, prorsus omitti possint ac debeant; quoties enim æger constitutione est infirmiori, vel fœmina vaporibus obnoxia, aquarum evacuatio diureticis solum committenda, inter quæ ea sunt efficacissima, quæ ex salibus lixivialibus fiunt; ut

℞. Cinerum Genistæ ℔j. infundantur frigidè in Vini Rhenan. ℔iiij. liquoris per filtrationem colati ℥iij. *mane, sta pomeridiana & sero singulis diebus exhibeantur, usque dum humor evanuerit.*

Aquis jam penitus evacuatis, calefacientia & corroborantia medicamenta usurpanda; ut

℞. Rad. Raphan. Rustican. fol. cochlear. hortens. absinth. vulgar. Salviæ, summitat. Centaur. minor. & Genist, infun-

dantur in cerevisia forti pro potu ordinario, *qui potus incipienti hydropi aliquando sine catharticis subvenit, vel sequent. utatur;*

℞. Conserv. Cochl. hortensis, absinth. Rom. ā. ℥j, extract. Gentian. absinth. vulgar. & centaur. min. ā. ʒiij. cum s. q. Syr. è cort. citr. f. Electuarium, *de quo sumat ad quantitatem nuc. mosch. major. mane, quinta pomeridiana, & vesperi, superbibend. ℥iiij. sequentis infusionis.*

℞. Rad. Gentian, ℥j. summitat. Genist. Centaur. min. & absinth. vulgar. ā. Mj. sem. fœnicul. & Petroselin. ā. ʒij, incisis minutim affunde Vini Rhen. ℔iiij, stent simul in infusione frigida, & colentur solummodo tempore usûs.

Notandum, cum ad corroborantium usum deventum fuerit, ægrum nullo modo purgandum esse, tantisper dum sanguinis corroborationi navetur opera.

Quod & per salium lixivialium usum omnino observandum, quo quidem tempore pariter corroborare convenit.

℞. Rad. Raphā. Rusticā. ℥iij, fol. cochl. hortens. absinth. vulg. salviæ, summitat. Centaur. min. & Genistæ ā. Miij. aurant. incis. Num. iij, infundantur in congiis vj. cerevisiæ fortis non lupulatæ, inter fermentandum; *sit pro potu ordinario.*

De Gonorrhœa virulenta.

Corripitur dolor genitalium insolitus, & rotatio testiculorum, in non recutitis macula morbilli æmula glandem occupat statim, à cujus exortu liquor, seminis instar, exstillat, qui quotidie à seminis colore & consistentia recedens flavescit, tandem dilutius ovi vitello; in lue virulentiore virescit, & aqueo humori permiscetur sanguine tincto. Pustula dicta ulcus fit, aphthis infantum simile, indies latius & profundius depascens, superveniente orificii callo, Verpi non glandis ulcere, sola gonorrhœa tentantur. Mox magnus dolor in pene, quoties erigitur, quasi manu transver-

versus fortiter constringeretur, noctu præcipue urget, dum æger lecto incalescit. Curvatur penis à freno contracto. Accedit ardor urinæ, inter mingendum vix perceptibilis, sed mictu finito, per urethræ ductum acriter urens, maxime qua in glandem desinit. Carbunculæ lotii exitum quandoque impediunt; & scroti dolor ac inflammatio nonnunquam superveniunt.

℞. Mass. Pil. coch. major. ʒiij. extract. Rudii ʒj. Resin. jalap. & diagryd. a. ʒß; cum s. q. opobalsam. f. Pil. è singulis drachmis vj. *Cap. iv. singulis auroris, donec urinæ ardor & color flavus materiæ seminiformis admodum imminuentur. Postea alternis diebus ad septimanas adhuc duas; ac sub finem bis in septimana, donec humor stillare prorsus cessaverit;*

In iis qui difficulter purgantur, subinde intercalari possit potio communis purgativa, cui addantur, Syr. è Spin. Cervina & Elect. è succo Rosar. a. ʒij; *vel curatione minus feliciter succedente* Turbith. Minerale ad gr. viij. *exhiberi potest bis vel ter, diebus quatuor interpositis, vel vice Turbith. mineral.*

℞. Pil. ex duobus ʒß Mercur. dulcis ℈j. cum s. q. opobalsam. f. Pil. iiij. *summo mane sumendæ.*

Si æger à dicta catharsi abhorreat, post pilulas primo descriptas, tribus auroris continuis sumptas, tum mane, & hora 5ta pomeridiana quotidie injiciatur Clyster sequens, nisi quod semel aut bis in hebdomade omisso clystere, Cathartic. imperandum.

℞. Elect. è succ. Rosar. ʒvi. Terebinth. Venet. vitello ovi solut. ℥ß. dissolvatur in Aq. hord. ℔j. colaturæ adde Syr. violar. ℥ij. M. f. Clyster.

Singulis noctibus cap. Opobalsam. vel balsam. è Mechâ gut. xxv. sacchar. frustulo exceptas, hujus defectu Terebinthina Cypria ad quantitatem avellanæ substitui possit.

Sit pro potu hydrogala; at cerevisia tenuis in pastubus; Vel sequentem methodum aggrediatur.

℞. Pil. ex duobus ʒß. Opobalsam. gut. iij. f. Pil. Num. iij. *cap. hora 4ta matutina superdormiendo, repetanturque alternis diebus, vel tertia quaque die.*

Diebus à purgatione vacuis injiciatur mane & hora quinta pomeridiana clyſter ſupra deſcriptus.

Procedente curatione (quacunque ea demum methodo tentetur) ſanguis ſub medium curationis ſemel vel bis mittatur, & diæta refrigerans & incraſſans præſcribatur, & medicamenta iisdem viribus pollentia, qualia ſunt hydrogala, emulſiones ex ſeminibus frigidis &c:

Si Penis tumore afficiatur.

℞. Rad. Althææ Lilior. a. ℥iß. fol. Malor. verbaſc. ſambuc. Hyoſcyam. flor. chamomel. melilot. a. Mj. ſem. Lini Fœnugræc. a. ℥ß. coq. f. q. aq. Font. & F. Potus *parti affecta admovendus per horæ unius ſpatium bis vel ter in die.*

Peracta fomentatione, perungatur pars affecta ol. ſem. Lin. recent. extract. deinde emplaſtr. è mucilaginibus alutæ inductum labiis præputii tumidis circumponatur.

Si ulcus in præputii labiis, vel in ſubjecta glande, hæreat, tum ſequens linimentum præſcribatur.

℞. Unguentum Baſilicon. ℨvj. unguent. nicot. ℨij. præcipitat. aq. Roſar. loti & optime lævigat. ℨß. M. f. linimentũ *quo lintei raſura imbuatur, & ulcuſculo admoveatur ſemper poſt fotûs præſcripti uſum.*

Si ſcrotum tumore afficiatur, ſtatim ſanguis è brachio extrahatur, atque bis in die fotus præſcriptus parti affectæ admoveatur, ſingulis fotibus addendo ſp. vin. Gall. cochl. j. vel alterum, vel cataplaſma ex Oxycrato & farina fabarum, ejus loco applicandum.

Catharticis interim & refrigerantibus modo deſcriptis introſumptis atendum eſt.

De

De Lue venerea.

UBi aut è gonorrhææ mora, aut indebito adstringentium usu labes sanguini imprimitur, exoritur lues, comparent in inguine bubones, in capite dolores & artubus, articulorum interstitiis, noctu præcipue invadentes in lecto calidos, crustulæ & porrigines, in variis corporis partibus, quæ ad instar sevi flavescunt. Quo magis scabies diffunditur, tanto minus æger discruciatur. In cranio, tibiis brachiisque exostoses, ossium inflammatio & caries, ulcera phagedænica in variis partibus, sed fauces ut plurimum primo aggredientia, quæ sensim per palatum in nasi cartilaginem propagata mox eam absumunt, ita ut fulcro destitutus nasus plane concidat. Ulceribus, carie & dolore in dies exacerbatis, pereunt per vices membra, lacerum donec cadaver, & jam superis grave, humo condatur.

℞. Axung. Porc. ℥ij, Mercur. crud. ℥j; M. f. Linimentum *in tres æquales partes dividendum, quorum unâ brachia, crura & tibias ad tres noctes continuas manibus suis æger perungat.*

Si intra tres dies post ultimam inunctionem salivatio haud procedat, tum gr. viij. Turbith. mineral. in Conserv. Rosar. rubr. *exhibeantur; aut corporibus minus robustis* Mercur. dulc. ℈j. *aut si salivatio jam incœpta prius elanguescat, quam symptomata penitus disparuerint, extimulanda subinde est eadem dosi Mercur. dulcis.*

Ptyalismus ita moderari debet ut ℔iiij. *Nychthemeri spatio expuat, aut circiter.*

Si justo altius exurgat Ptyalismus cum inflammatione nimia, atque id genus symptomatis ingruentibus, aliquantulum reprimendus est medicamentis catharticis, donec debitum gradum attingat.

Quam primum symptomata cessaverint, statim immutentur indusium & thori lintea sint ea, quæ prius usurpata fuerint.

Si

Si diarrhœa supervenerit (quod plerumque accidit antequam salivatio bene assurgat) tunc sistenda est usu Laudani Liquid. *ita dosin augendo atque repetendo ut debitum opus absolvat.*

Si os exulceretur Aq. Ros. Damasc. *vel* lacte aq. permist. *vel seq. decocto idem colluatur.*

℞. Rad. Alth. Hord. mundat. a. ℥j. sem. cydonior. ʒß. coq. s. q. aq. ad ℔ij. M. f. gargarisma, *quo sæpius utatur.*

Diæta & reliquum ægri regimen, eadem ac in catharsi imperanda, nisi quod primis aliquot diebus liquore possetico, jusculis avenaceis, hordeac. ac cerevisia tenui tepefacta nutriatur.

His omnibus rite peractis, (etiamsi symptomata omnia evanuerint, ac subinde morbus penitus profligari videatur) quo minus recidivam postliminio patiatur, ægro semel in septimana per 4. vel 6. vices, Mercur. dulc. ℈j. *exhibendus, utcunque bene se habeat, & etiamsi jam domo egrediatur.*

De Fluore albo.

Quod effluit, modo album, modo pallidum, flavum, viride aut subnigrum, modo acre & erodens, tetrum quandoque & graveolens, decoloratur facies, dolet spina dorsi, prosternitur appetentia, oculi pedesque intumescunt. Color colluviei linteolo excepta & rursum exsiccatæ humorem ostendit.

Mittatur sanguis è brachio ad ℥viij.

℞. Pil. Coch. maj. ℈ij. Castor. gr. ij. Balsam. Peruvian. gut. iij. f. Pil. Num. iiij. *Cap. hora 4ta matutina superdormiendo, repetanturque per alias duas vices interponendo diem unum vel alterum, pro ratione virium.*

℞. Aq. Rutæ ℥iiij. Aq. Bryon. comp. ℥ij. Sacchar. cryftall. q. s. f. Julapium; *cap. cochlear. iij. vel iiij. in omni languore; dein aggredientur usum sequentium.*

℞. Theriac. Andromach. ʒiß. conserv. flaved. aurant. ʒj. Diascord. ʒß. Zingib. condit. & nuc. mosch. condit. a. ʒiij. pulv.

pulv. è chel. cancr. compos. ℥iß. cort. exterior. granat. Rad. angelic. hispanic. Corall. rubr. præp. & Trochisc. de terra Lemnia a. ʒj. Boli Armen. ℈ij. Gum. Arabic. ʒß; cum s. q. Syr. de Ros. siccis. f. Electuariū *de quo sumat ad magnitudinem NM. major. mane, hora 5ta pomeridiana, & nocte per mensem integrū, superbibend. sequent. infusionis cochlear. vj.*

℞. Enul. campan. Imperator. Angelic Calam. Aromatic. a. ℥ß. fol. Absinth. Roman. marrub. alb. centaur. minor. Calaminth. vulgar. salviæ siccæ a. Mj. Baccar. juniperi ℥j. incidantur minutim, & infundantur in vini Canarini ℔iiij, stent simul in infusione frigida, coletur tantummodo tempore usus. *Vescatur cibis eupeptis, & abstineat ab usu oleorum & fructuum qualiumcunque & singulis pastibus bibat vinum hispanicum.*

De Diabete.

Succi sanguini illati per vias urinarias crudi & incocti exitum sibi quærunt, unde sensim labefactantur vires, colliquescit corpus, & quasi substantia ejus per hanc cloacam exinanitur, cum siti, ardore viscerum, lumborum coxarumque intumescentia, & salivæ spumosæ expuitione crebra.

Eadem præscribenda sunt, quæ in fluore albo omissis solummodo venæsectione & catharsi.

De dolore hæmorrhoidum.

Intensissimus inter excernendum dolor excruciat, & excrementi superficies cruore conspergitur: Nonnunquā tumores verrucis similes in sphinctere delitescunt, vel in margine ani apparent.

Mittatur sanguis è brachio dextro ad ℥x.

℞. Semen Melon. Pepon. a. ℥ß. sem. papav. alb. ʒij. Amygd. dulc. excorticat. Nū. v. contundantur in mortario marmoreo sensim affundendo Aq. hord. ℔iß. aq. rosar. ʒij. sacchar. albiss. q. s. f. s. a. Emulsio; *cap. ℥iij. sæpiuscule.*

℞. Flor. sulphur. pulv. Glycyrrhiz. salviæ a. ʒj. c. s. q. Balsam. Lucatel. f. Pil. è singul. drachm. vj. *cap. iij. in die superbibendo emulsion. præscript. cochlear. vj.*

℞. Aq. Sperm. Ranar. ℥iiij. in qua dissolv. Lithargyr. ℈ij. Opii ℈j; f. mixtura, *cujus tantillo Linteum madefactum parti affectæ applicetur, vel si tumor intus lateat, cochlear. iij. ejusdem mixturæ modo clysteris injiciantur.*

Pro Potu ordinario bibat aquam cum lacte coctam, vel aquã hordei, & à carnis esu abstineat, singulis noctibus sumat diacodiũ.

De fluxu hæmorrhoidum immodico.

INnotescit ex viribus prostratis, copia & diuturnitate sanguinis excreti, fœdo corporis colore, ad citrinum, (ut in ictero) vergente, succedit cachexia, & deinde hydrops.

Eadem conferunt, quæ in fluxu mensium immodico, omissa solummodo catharsi.

De Epilepsia puerorum.

VEl primo mense aggreditur à frequentibus nimis alvi dejectionibus (quo in casu diascordium ad quantitatem grani piperis in aqua saxifragiæ aut lacte materno solutum & exhibitum præstantissimum est remedium.) vel circa dentitionis tempus, à septimo ad decimum mensem tussi comitata est, aut (quod multo deterius) vomitu & diarrhœa, viridia (ut solent hysterica) egerente infante. Quandoque improvisò occupat paroxysmus, os oculosque distorquens, nigredine vultum perfundens, & artus varios convellens, quandoque præsentitur ex digitorum in pugnum contractione, & ex stabili & insolita oculorum orbitarum immobilitate. Nunc seriùs, nunc ocyus, se proripiunt paroxysmi, certa subinde periodo, vago aliàs insultu revertentes; sed, appetente morte, à tergo se invicem premunt: si quando inducias dent, in soporem proclives sunt infantes, donec à novo resuscitantur insultu.

Applicetur Emplastrum Epispasticum posteriori cervici quamprimum.

℞. Aq. Epilept. Lang. ℥iij. Laudan. Liquid. gut. j. vel ij. vel plures pro ratione ætatis Syr. Pœon. ℥j. M. f. haustus, *sumendus quamprimum.*

℞. Aq. Rutæ. ℥iij. aq. Epileptic. Lang. & aq. Bryon. comp. ℥ij. Syr. caryophyll. ℥ß; M. f. julap. *cap. cochlear. j. singulis horis, si haustus præscript. paroxysmum non fugaverit.*

De Rachitide vera.

IN Rachitide adsunt partium laxitas & mollities, debilitas & languor, ignavia & torpor, & inæqualis earundem nutritio, videlicet caput justo majus, facies plenior & floridior partes carnosæ infra caput emaciantur, nodis protuberant articuli, maxime carpi, paulo minus tali, tument & extremitates costarum ossa incurvantur, præcipue tibia & fibulæ, hinc ulnæ & radii aliquando femoris & humeri, decurvantur etiam ossa; Dentes tardè & molestè erumpunt, vacillant, nigrescunt, & frustulatim excidunt, pectus à lateribus angustum, anterius acuminatum abdominis repletio, & hypochondriorum tensio, tussis & pulmonum vitia lacessunt, lateralis decubitus modo dextri, modo sinistri aversatio.

℞. Fol. Absynth. vulgar. Centaur. minor. Marrub. alb. Chamædryos, Scordii, Calaminth. vulg. Parthen. saxifrag. pratens. hyperic. Virg. aureæ, serpill. menth. Salviæ, Rutæ, Card. Bened. puleg. abrotan. Chamæmel, Tanacet. liliorum convallium omnium recent. collect. & incis. a. Mj. Axung. Porcin. ℔iiij. sev. ovin. & vini claret. a. ℔ij. macerentur in olla fictili super cineres calidos per horas xij, deinde ebulliant ad humiditatis consumptionem, & postea colentur ut f. Linimentũ. *quo venter & hypochondria illinantur mane & sero, ut etiam artus hoc malo affecti, per 30. vel 40. dies, vel donec convaluerit.*

℞. Singulorum ingredient. præscript. a. Mij. infundantur frigide cerevisiæ non lupulatæ cong. iiij. pro potu.

In tumoribus infantium ventres occupantibus ab evacuationibus nimiis procedentibus.

SAnguis & viscera herbis corroborantibus confortentur, ut in Rachitide vera; nisi quod axillæ etiã utræq; inungatur, at nõ artus.

De Febribus à dentitione ortis.

℞. Sp. C. C. gut. iij vel iiij. pro ratione ætatis in cochl. j. vel altero aq. Cerafor. nigr. vel Julap. vel alterius appropriati, *exhibeantur quarta quaque hora ad vices quatuor, vel ſex.*

De Febre hectica infantum.

INſigni quodam calore languent cum appetitus dejectione, artus & truncus corporis emaciantur.

Rhabarb. incif. ℥ij, in lagenam vitream cerevifiæ tenuis ℔ij. capacem immittantur pro potu ordinario.

Epoto hoc liquore, aliæ ℔ij. eidem Rhabarb. ſuperaffundantur ad tertiam vicem.

Si vero potus vi Cathartica ſaturatius impregnetur, tum ℔j. epota alteri cereviſia mox adjiciatur.

De Hæmorrhagia narium.

Dolor & calor ſinciput lancinant.

Sanguis è brachio frequenter extrahatur; victûs ratio refrigerans & incraſſans injungantur; julap. refriger. & incraſſans, cum emulſionibus refrigerantibus præſcribantur.

Singulis diebus Enema refrigerans, atque omni nocte Paregoric. ex Syr. de Mecon. exhibeatur & ſemel vel bis potio purgativa præſcribatur.

Lintea quadruplicata immerfa aq. frigidæ in qua Sal. Prunell. diffolvatur & poftea leviter expreffa *admoveantur nuchæ & utrinque cervici ſæpiùs in die.*

Poſt evacuationes liquor ſequens applicetur.

℞. Vitriol. Hungaric. & alumin. a. ℥j. phlegmat. vitriol. ℔ß. coq. tamdiu, donec omnia fuerint diffoluta, liquorem frigefactum filtra, & à cryftallis fubinde natis fepara, liquore refiduo adde ol. vitrioli duodecimam partem; *vel potius.*

℞. Aq. Plantag. ℥ij. bol. Armen. fubtiliff. pulverifat. ℥ß. probe mifceantur. *Turunda ex linteo raſo liquore hoc humectata nari, ex quo ſanguis ſtillat, indatur per dies duos iſtic relinquenda.*

Hoc

Hoc minus ſuccedente Vitriol. Roman. Aq. commun. diſſolvatur *qua turunda imbuta nari indatur, liquore etiam hoc linteamina imbuta, & applicata, ſanguinem ſiſtunt, ſi ex parte externa diffluat.*

De Chloroſi.

A*Dſunt vultus & totius corporis decoloratio, intumeſcentia in facie, palpebris & malleolis, gravitas totius corporis, crurum ac pedum tenſiva laſſitudo, reſpiratio difficilis, cordis palpitatio, capitis dolor, pulſus febrilis, ſomnolentia, pica & menſium ſuppreſſio.*

Sumat pil. Chalybeatas; vel pulv. Chalybeatum in affectione hyſteric. præſcript. plus minus pro ratione ætatis, *ſuperbibendo hauſtum vini cujuslibet ad libitum, vel* infuſion. corroborant. cum Rad. Angelic. ibidem deſcriptam. *Si ægra non valde debilis fuerit, purgetur ſemel vel bis ante præſcriptorum uſum.*

De Suppreſſione menſium.

C*Ibum faſtidiunt mulierculæ, fœdus faciei color eſt, gravitas totius corporis, dolores ſyncipitis, lumborum, crurum, & imi ventris; pedum tumores infeſtant.*

Eadem præſcribenda ac in hyſterica affectione, at ſi iisdem remediis affectus non ceſſerit, tum ſeq. ſunt præſcribenda.

Singulis auroris, & 4ta pomeridiana ſumat Julap. hyſteric. ſine Caſtor. cochlear. v. inſtilland. Sp. C. C. gutt. xij. *ſingulis noctibus ſumat cubitum itura* Trochiſc. de Myrrha ℈j. cum Syr. de Artemiſ. in formam boli vel Pil. radact.

De Vomitu ſanguinis.

I*N hæmoptoe dolor & calor pectus obſident, cum debilitate quadam. Mittatur ſanguis ex brachio dextro ad ℥x. ſequenti mane ſumat* potionem purgativ. commun. *& eadem nocte* Paregoric. ex ℥iij. aq. Ceraſ. nigr. & Syr. de Mecon. ℥j.

Poſtea aggrediatur uſum ſequent.

℞. Bol. Armen. ℥j. pulv. Rad. Symphyt. ℥ij. terr. Sigill. La-

pid. hæmatit. & ſang. Dracon. ā. ℈i. Sachar. albiſſ. ad pondus omnium M. f. pulvis ſubtiliſſimus. *cujus capiat* ʒj. *mane, sta pomerid. & nocte ſuperbibend. ſequent. Apozemat.* ℥iiij.

℞. Fol. Plantagin. Rubi Sylveſtris, & millefolii a. Mj; coq. f. q. aq. ad ℔iß, in colatura diſſolve Syr. de ſymphyt. ℥ij; M. f. Apozema; *vel capiat cochlear. vj. ſequent. Tinctura.*

℞. Flor. Roſar. Rubr. ʒvj. Cort. intern. querc. ʒß. ſem. plantag. parum contuſ. ʒiij. Aq. font. ℔ij. ſp. vitriol. q. ſ. ad levem aciditatem, infundantur in vaſe clauſo calore levi, per 4. horas; colatur, add. aq. cinnamom. hordeat. ℥iij, ſacchar. albiſſim. q. ſ. ut f. Tinctura guſtui grata.

Si uſum pulveris abhorreat, utatur electuario, in fluxu menſium immodico præſcripto.

Enema quotidie injiciatur, & diacod. hora ſomni propinetur.

Phlebotomia inſuper ſemel, bis vel ter (ut opus fuerit) reiteretur, diebus aliquot interpoſitis; & ſemel iterum, ſi res poſtulet, repetatur potio purgativa.

Diæta incraſſans & refrigerans obſervanda.

De Punctura tendinis.

H*Umor aqueus, vel ichor quidam, ex orificio venæ inciſæ jugiter diſtillat.*

℞. Rad. lilior. albor. in lacte vaccin. ad teneritudin. coct. & contuſ. ℥iij. farin. ſem. Lini & avenac. a. ℥iij. coq. ad cataplaſmatis conſiſtentiam in eodem lacte, quo radices coctæ fuêre, *applicetur parti affectæ mane & ſero.*

De Ambuſtis.

F*Oveatur pars affecta linteis ſpir. vin. imbutis, uſquedum evaneſcat dolor, ac deinceps de novo imbuatur linteum, quod ter vel quater in die parti affectæ applicetur.*

De Mania communi.

A*Nimis exaltata & vivida ſanguinis craſi oritur. Eſt & alia maniæ ſpecies febres intermittentes diuturniores excipiens, in ſtultitiam tandem degenerans, producta quidem à debilitate & va-*

& vapiditate sanguinis, à diutina fermentatione. Præscribantur itaque cardiaca generosiora videlicet. Theriac. Andromach. Electuar. de Ovo. pulvis Comitiss. Gualt. Rawleigh. in aq. Epidem. theriacal. vel alia; *& diæta instituatur analeptica.*

In junioribus mittatur sanguis è brachio ad ℥viij. vel ix. bis vel ter. Diebus tribus inter singulas venæsectiones interpositis. Tum semel extrahatur sanguis è venis jugularibus. Postea tota curatio innitatur sequenti Cathartico; quod sumat tertia vel 4ta quaque die, donec convaluerit, hoc interim observando, quod cum octies vel decies purgatus fuerit æger, exhibitio Cathartici ad septimanam unam vel alteram omittatur. ℞. Pharmac. domestic. (i. e. rad Bryon. alb.) pulv. ʒj. lactis vaccin. ℥iiij. vel,

℞. Ejusdem ℥ß. vel ʒvj. vin. alb. ℥iiij. infundantur per noctem, in colatura dissolve Syr. violar. ℥j. M. f. Potio. vel,

℞. Gambugii gr. xiiij. aq. ceras. nigr. ℥iij. Syr. caryophyll. ℥ß. f. Potio.

De Contusionibus.

Mittatur sanguis è brachio lateris magis affecti ad ℥x; seq. mane exhibeatur potio communis purgativa, ac deinceps eodem modo venæsectio & purgatio alternatim repetantur, donec æger convaluerit. Interim toto decursu, si internæ partes lædantur, sequentia præscribantur.

℞. Decoct. Pectoral. ℔iß. Syr. violar. cap. Vener. a. ℥ij. f. Apozema; cap. ℥ß. ter in die, Item ol. amygd. dulc. recent. cochl. j. sæpius propinetur. ℞. Ol. Amygd. dulc. unguent. dialthææ & Pomat. a. ʒj, M. f. Linimentum, *quo inungatur pars læsa mane & sero superimponendo fol. Brassicæ.*

De Furfure, sive porrigine capitis.

Potio purgans communis bis propinetur, dein

℞. Ol. Amygd. amar. & Laurini ciner. fol. abrotan. a. ℥j. misceantur probe & f. Linimentum, *quo inungatur totũ caput singulis matutinis, diligenter infricando, & postea superimponendo vesicam suillam. At primum abscindatur totũ capillitiũ, & postea def[illegible]antur squamulæ sensim, singulis auroris, prout decidere prona [illegible].*

De

De Morſu canis rabidi.

P*Oſt 40. dies aut plures melancholica adſunt ſymptomata, febris, ſitis, hydrophobia, & tandem partium extremarũ convulſio.*

℞. Spir. vin. optim. rectificat. ℥iij, Theriac. Andromach. ℥j; f. mixtura, *qua illinatur pars læſa ter in die, ſuperimponendo linteum eadem mixtura imbutum,*

De Ulcere Veſicæ.

P*Us graveolens aut ſanguis, nonnunquam ſquamulæ ſeu pelliculæ membranaceæ ac veluti furfuraceæ cruſtulæ (ſin in renibus hæreat ulcus, carunculæ minutulæ, aliquando craſſiores) unà cum urina excernuntur, perpetua dyſuria, & continuus earum partium dolor infeſtant; renibus autem affectis ulcere, dilucida dyſuriæ & doloris dantur intervalla, pus etiam excretum copioſius eſt, album, leve & minime fœtidum, lacti ſimilis profunditur urina: & longe poſt mixtionem pus ab eo ſeparatum in fundo reſidet.*

℞. Emplaſt. Flor. Unguent. dict. ʒiß. f. Pil. Num. ix. *cap. iij. horis medicinalibus, ſuperbibendo ſequentis aq. cock. vj.*

℞. Rad. Fœnicul. conſolid. Ariſtoloch. & caryophy . a. ℥iiß. fol. Agrimon. Hyperic. Bugul. ſanicul. Plantagin. a. Mvj. incidantur minutim, & deſtillentur in vini albi & lact. a. ℔iiij. & eliciantur, ſolummodo ℔iiij. pro uſu.

℞. Pulv. rad. Conſolid. major, & gum. Arabic. a. ℥j. ſacchar. Penid. ℥ij. f. Pulv. *cap. cochl. bis in die.*

De Aſthmate inveterato in iis, qui ſanguineo temperamento præditi ſunt.

D*Ividuntur in tres ſpecies, dyſpnœam, quæ difficilis eſt reſpiratio, in qua crebrior denſiorque eſt ſpiritus tractio ex infarctu pulmonum ſine ſtertore oriunda: Aſthma, ubi frequens & magna reſpiratio, in qua diaphragma, muſculi intercoſtales, tum etiam abdominis, violenter moventur, cum ſtertore & ſibilo. In priore ſpecie ſubſtantia pulmonum, in poſteriore bronchia oppilantur: Et Orthopnœam, quæ eſt maxima ſpirandi difficultas, ſub qua ægrotantes non niſi ſedentes & erecta cervice reſpirare poſſunt. Muſculi etiam pectoris & ſcapularum vehementer exagitantur.*

Mitta-

Mittatur sanguis è brachio dextro ad ℥x. die sequenti sumat potionem purgativ. commun. *quæ repetatur tertia quaque die per duas alias vices. Diebus à purgatione vacuis sumat sequentia:*

℞. Sem. anis. subtiliss. pulverisat. ʒij. cum s.q. balsam. Locatell. f. Pil. ex singulis drachmis vj. *cap. iij. mane, & 5ta pomeridiana, superbibendo decocti amari sine purgantib. ℥iiij. calide. Si symptomata adhuc maneant, repetatur de novo integer processus.*

De Paralysi.

S*Ensus & motus in partibus quæ afficiuntur, vel simul, vel alterutra tantùm facultas aut prorsus extinguitur aut vitiatur.*

Sumat Pil. coch. min. ℈ij. *alternis matutinis per vj. vices; deinde capiat ter in die per xxx. dies electuar.* Antiscorbutic. ʒij. *superbibendo* aq. Antiscorbutic. cochlear. vj. *Vide in Scorbuto.*

℞. Unguent. Nervin. ℥iij. Spir. Lavendul. comp. & sp. Cochlear. hortens. a. ℥iß, *quo inunguntur partes affectæ, ut spina dorsi, &c. manè & serò.*

Pleraque præscriptorum, ut ut curationi scorbuti, solum destinari videantur; attamen cum humores crudos ac fixos volatilisare præ aliis apta nata sunt, in Paralysi etiam conveniunt.

De Tussi & Phthisi.

T*ussis per se patet, Phthisis autem invadit ab ætatis onno 18. ad 3 . Extenuatur totum corpus. Febris molestat hectica à cibo invalescens (quæ ex celeritate pulsus, rubedineq; genarũ dignoscitur) materia per tussim excreta est purulenta, in ignem conjecta tetrum spirat odorem, & immissa in vas aqua repletum, fundum petit, sudores nocturni superveniunt, livescunt tandem genæ facies pallet, exacuantur nares; temporum quoque collapsus, unguium incurvatio, capillorum defluxio, & alvi profluvium colliquativum, mortem statim subsecuturam denuntiant.*

Si Tussis recens fuerit, & nondum febrim, aut alia signa Peripneumoniam notham comitantia accersiverit, vel si à Pleuritide, aut Peripnevmonia, ob neglectam, sufficientem Phlebotomiam, male curatis eadem nequaquam orta fuerit, his in casibus satis erit, ut æger per dies aliquot ab usu carnis & vini abstineat, & hus similibus remediis ad libitum utatur.

℞. Balsamum sulphuris Anisatum ad gut. x. cochl. j. sacchar.

Cryſtall. inſtillatum *bis vel ter in die devoretur; ut etiam Tabellar. ſequent. quas ſecũ æger continuo portet, unã frequent. aſſumat.*

℞. Sacchar. Card. ℔iß. coq. ſ. q. aq. font. uſquedum adhæreſcat extremis digitor. tum adde pulv. Glycyrrhizæ. Enul. Campan. ſem. Aniſ. & Angelic. a. ʒß. pulv. Irid. Florent. Sulphur. a. ʒij. ol. chym. aniſ. ℈ij; f. ſ. a. Tabellæ domeſticæ vocandæ, *atque hoc interim Eclegmate utatur.*

℞. Ol. amygd. dulc. ʒij. Syr. cap. Ven. Violac. a. ℥j. ſacchar. Cand. q. ſ. f. Lohoch. *de quo ſæpiùs lambat ex bacillo Glycyrrhizæ quando Tuſſis urget.*

In defluxione etenim Eclegmata incraſſantia exhiberi poterunt Sin vero Tuſſis his remediis haud ceſſaret (præcipuè autem ſi febrim comitem habeat, vel ſi à Peripneumonia aut Pleuritide originem ducat) tum ineptum fuerit pectoralibus fidere; ſed venæſectione & Catharſi debellanda eſt, ut in methodo, quæ in curatione peripneumoniæ nothæ deſcribitur.

Verum enimvero cum, his omnibus non obſtantibus, Tuſſis non modo non curationi ceſſerit, ſed & diuturna pulmonum concuſſione eos adeo debilitaverit, ut phthiſis tandem ſubingreſſa fuerit, tum hac methodo procedendum.

℞. Balſam. Peruvian. gut. x. inſtilletur cochl. j. Syr. Hederæ terreſtris, vel ſi id minus gratum fuerit ægro, cochlear. j. ſacchar. cryſtall. *cap. ter in die ſuperbibendo decoct. amari ſine purgantibus.* ℥iiij. *vel (ſi idem ventrem moverit)* ℥iij. *ſed omnibus aliis (quotquot adhuc inventa ſunt) equitatio ad ſatis longa & diutina itinera facile palmam præripit, hoc obſervando ut ſi æger juvenilem ætatem prætergreſſus fuerit, majus tempus huic exercitio impendere debeat, quam ſi puer aut juvenis eſſet, & ſane haud multo certius cortex Peruvianus febri intermittenti, quam in hac ætate equitatio Phthiſi medetur.*

De Scorbuto.

*ADſunt ſpontaneæ laſſitudines, corporis gravitas, dyſpnœa præcipuè ex motu corporis, gingivarum putrefactio, oris graveolentia ſanguinis è naribus crebra eruptio ambulandi difficultas, crurum nunc intumeſcentia nunc extenuatio, in iiſdem perpetuo maculæ lividæ, plumbeæ, flavæ, aut violaceæ, faciei color plerum*que

que ex pallido fuscus. Extrahatur sanguis è brachio ad ℥viij. nisi signa hydropis adfuerint. Seq. mane exhibeatur Potio purgat. communis, quæ repetatur tertia quaque die per duas alias vices.

Diebus à purgatione vacuis, uti etiam postea, per mensem unum vel alterum sumat sequentia.

℞. Conserv. Cochlear. hortens. ℥ij. conserv. Lujulæ ℥j. pulv. aricompos. ʒvj. c. s. q. Syr. aurantior. f. Electuar. *de quo cap. ad magnitud. nuc. mosch. major. manè, stapomeridiana & nocte, superbibendo aq. Raphan. compos. cochlear. vj. vel sequentis.*

℞. Rad. Raphan. Rustican. raspat. ℔ij. rad. ari ℔j. fol. cochl. hortens. Mxij. fol. menth. salv. Nasturt. aquat. & Beccabung. a. Mvj. sem. cochlear. hortens. parum contus. ℔ß. nuc. moschat. ʒß. vin. alb. ℔xij. destillentur organis communibus & eliciantur solummodo ℔vj. pro usu. *Vel Fol. recent. Cochlear. hortens. per se destillentur pro usu dicto.*

Porro sequens Cerevisia sit pro potu ordinario.

℞. Rad. Raphan. Rustican. recentis incisi ʒij. fol. cochlear. hortens. num. xij. passular. enucleat. num. vj. Aurant, cum toto incisi dimidium, in Lagenam vitream ℔ij. cerevisiæ tenuis capacem subere mox probe obturandum immittantur.

In hunc modum parentur eodem tempore sex Lagenæ pro usu, & post aliquot dies sex aliæ, antequam priores exhauriantur, & sic deinceps; vel,

Vice hujus cerevisiæ seq. mixturæ cochlear. iij. vel iiij. immisceri poterint singulis haustibus potûs communis.

℞. Rad. Raphan. Rustican. & sem. cochlear. hortens. a. ℥ß. fol. cochlear. hortens. Mij. pulpam unius aurant. contundantur simul in mortario marmoreo sensim affundendo vini albi ℔ß. coletur cum levi expressione, & reponatur pro usu.

Eadem remedia, Phlebotomia & Catharsi omissis, in Rheumatismo scorbutico, sive Hysterico, valde prosunt.

Index Morborum.

PILÆ MARINÆ
Anatome Botanologica,

AUCTORE

D. JO. MATTH. FABRO,
Sereniss. Duc. Würtemberg. Archiatro;
Civitatis Heilbronnensis Med. Ordinar.
Academico Curioso.

NORIMBERGÆ,
ANNO M. DC. XCII.

PILÆ MARINÆ ANATOME BOTANOLOGICA

Ejuſque adeo Origines, propagines, compagines, indagines & imagines, &c.

Deo modica Pilæ Marinæ antiquitus exiſtimatio fuit, ut paucis pauca, plerisque nulla ejus memoria obvenerit. Nec curioſitas major modernis contigit. Præter Bronchoceles pulverem averruncum, ultra non requiritur in uſu Pharmaceutico. Imo adeo ſuperficiarie quoque inſpicitur, ut præter ocularem contemplationem ignota hactenus fuerit omnis ejus origo, fabrica, patria &c. *Pilæ marinæ vilipendium.*

Cum ante annos complures forte Pharmacopœo cuidam noſtrati inter officinalia cætera numeroſa pilarum copia adveheretur, mentem ſtimulabat curioſitas, in ejus compaginem inquirendi, adeoq́ue, cum earum diverſas diſcerperemus, varia inter illa recondita cum delectatione tanta deteximus, ut ſubinde plures perſcrutandi cupiditas inceſſeret, imprimis ut, quis aut qualis eſſet hic fœtus, penetrare poſſemus tali ſcrutinio. *Scrutinii occaſio.*

Cumq́ue Viris etiam gravioribus ſtudia hæc noſtra probari cerneremus, inſuper ad ulteriorem perveſtigationem amœniora ingenia invitare intenderemus, has noſtræ materiæ primitias publici juris facere, ſimul tamen quæ forte de ea inter autores alios occurrebant, majoris elucidationis cauſa, adjungere voluimus.

Principio quidem diverſis nominibus Pila Marina inſignitur. Aliis videlicet Palla Marina, Sphæra Marina, Sphæra *Synonyma.*

Tha-

Thalassia, vernaculo nostro idiomate Meerballe nuncupatur. *Ol. Wormio* Pila stagnalis, quod tali loco invenisse se perhibeat, de qua tamen infra disquirimus.

Paronyma paradoxa. Adarce. Diversis quoque maritimis Pilæ Marinæ nomen tribuitur. Adarcen quidam cum Palla Marina male confundunt, redarguente utique *Matthiol. in Diosc. l. 5. c. 94.* quæ tamen nil aliud quam accrementum gypseum vel tophaceum est arundinis, huic vero generi è quo Pila formatur peculiariter familiare, quodque nil aliud quàm spongiten officinarum esse putamus, adeoque de eadem huic meletemati adjungemus sequenti tempore.

Spongia. Sphæram s. Pallam marinam *J. Theod. Tabernæmontanus* inter spongias marinas perperam refert, & figuram plane inconvenientem, quam *Matthiol. in Dioscor. ed. C. Bauh.* rectius Alcyonio tribuit. *Gesnero* Spongia Marina & Pulmo marinus idem est *Tom. 2. part. 15.* pelle dura viridi vestiri, compressam aquâ manare, immersam vero aquam attrahere, litoribus frequentem esse tradit, cujus figura cum pila nostra, præterquam quod crenatam pingit, non male convenit.

Spongia quippe nil nisi musci genus compactius, sive uti acutissimo *Bacon. à Verulamio Sylv. exper. 702.* dicitur copiosius & tenax est. An Conferva *Plin. l. 27. c. 8.* quam, à ferruminando dictam fluminibus maxime alpinis familiarem, spongiam potius aquarum dulcium, quàm muscum esse ait. Sæpius sane muscosa spongiis similima φυτεύματα in aquis præsertim stagnantibus observavimus, musci quidem primordia retinentia, in densam vero congeriem concreta, sæpe etiam, muco extra aquam resicato λιθοειδὲς quiddam referentia.

Halcyonia varia. Pari impertinentia Pila nostra cum Alcyoniis confunditur, occasionem forte præbuit *Plinii locus lib. 10. c. 33.* ubi nidos Alcyonum pilæ figuram obtinere perhibet, texturam obtinentes mirabilem, nec constare unde confingantur. Piscium spinas præ se ferre, cum floccis aliis sic invicem conjunctas, ut nec aquis penetrentur, nec armis; quæ sane omnia à

nostris

inoſos pi-
nt. Hæc
m Alcyo-
h inveni-
ardi glo-
ſavimus,
e *P. Dan.*
ptos legi-
incogni-
ſpuman-
os infini-
imbuere
imile eſt,
uos inter
nellas in-
atibus il-
fuere. Ad
lo leviter
ſolet. At
im fami-
ſolet er-
alias no-
darguit,
nis æſti-
d rufum
cunt Co-
lapidoſa
onſiſten-
nalogum
n littore
r colore.
loboſam
iter pon-
, quam
quan-

Halcyonum Sinenſium nidi edules.

Halcyonium vermiculoſū Adriaticū.

ad pag. 201. App.

noſtris non adeo procul abſunt præterquã quòd ſpinoſos pilarum villos pro piſcium ſpinis, floccisve habuerint. Hæc vero admixta in nidis volucrum edulibus Sinenſium Alcyonum legitimarum, maritimarum ſcilicet volucrum invenimus. Nidos videlicet hujusmodi in Aula *Ser. Eberhardi* glorioſæ ac beatæ memoriæ primum vidimus & guſtavimus, quos ante exquiſite ab *Athanaſio Kirchero* referente *P. Dan. Bartholo S. J.* & *P. Phil. Marino* Epiſtola Italica deſcriptos legimus. Sunt videlicet aviculæ Halcedini ſimiles alias incognitæ, quæ verno tempore per æſtus marinos horrendũ ſpumantes inter Cochinchinæ & Haynæ Inſularum ſcopulos infinito numero transvolare, ſimulque alas ſpuma illa imbuere cernuntur. Hæ poſtmodum ex hac ſpuma, ut veriſimile eſt, nidos parant pellucidos, Collæ piſcium ſimillimos, quos inter avicularum unguiculos, plumulas, ſpinas piſcium tenellas invenimus. Ob ſaporis aromatici ſuavitatem à Magnatibus illius loci ſemper magni æſtimati menſisque appoſiti fuere. Ad aulas noſtras delatæ in caponum & gallinarum juſculo leviter coquuntur quale Cinaræ ſ. Carduo eſculento aptari ſolet. At neque huic cum pila noſtra quidquam præter patriam familiare eſt, nec odor etiam maritimus. Sed errore ut ſolet errorem trudente, pro Halcyonis vel Halcedinis nido alias noto ab aliis habebatur, quos equidem *Matthiol. l. 1.* redarguit, attamen materiam eam eſſe putat, ſuper qua, marinis æſtibus congeſta, volucres illæ nidificent. Rurſus aliud rufum Alcyonium (Halcyonium rectius ἀπὸ τῆ ἅλος) adducunt Coralii inſtar coacervatis in globum veluti vermiculis lapidoſa materia. Denique *idem* ſubjungit vermi ſimile, conſiſtentia molli, colore purpureo Venetiis primo viſum. Analogum vel idem quoque fortuito nobis olim obtigit eodem littore ad Malamocci Venetorum portus ripam albo tamen colore. Compages erat mediocris pilei fere amplitudine, ad globoſam figuram pedalis diametri proxime accedens, mediocriter ponderoſa è folliculis meris, formicarum ova tam figura, quam quan-

Halcyonum Sinenſium nidi edules.

Halcyonium Vermiculosũ Adriaticũ.

quantitate primitus referentibus nunc vero non nihil rugosis: folliculi erant inanes, foraminulis rotundis singuli pervii, quibus constabat vermiculum sive quodcunque animalculum exclusum inde fuisse. His arena litoralis ingesta aliquid ponderis adferebat, hac vero nunc temporis successu dilapsa, pars ea quæ nobis superest, pugnis duobus æquiparanda, ne semunciam quidem pendet. Ab hoc licet aliquid decerpatur, vestigium nullum superest, siquidem folliculi tenuissimi facillime invicem discedunt. Veneti rerum maritimarum collectores curiosi ova purpuræ appellabant, quod cum sæpius *cit. Matth. loco* rursus aliquo modo concordat, dicente hoc piscatoribus litoris Tergestini quod Veneto proximum est, familiariter notum album & levissimum cochlearum marinarum quæ aculeis rigent (hæc autem ipsa purpura est) nidum nomine Garuse appellari. Velleribus vero simile esse addit, quod in nostro non observavimus, nisi forte indicata massa antehac lanugini involuta eam tunc amiserit.

Halcyonium rufum. Cæterum Alcyonium illud rufum & lapidosum *Henr. Fuiren, & Ferrand. Imperatus* Milesium appellat, neque tamen assequimur quo titulo in Alcyonii, minus vero pilæ, societatem trahatur, nisi quod maritimum credatur, cujus tamen miro casu in pagi nostræ viciniæ Sunthemii ruinis frustum pugni mediocris magnitudine à milite lapidi quadrato muscoso adhærens repertum, ac decussum ad nos delatum fuit, quod, cum adjecta ejus portione *Præluſtri noſtro DN. Præſidi* communicaremus ἄλογον ei plane videbatur, quod non nisi in mari profundo generari hactenus omnes crediderint, & potius casu cum arenato musco applicitum fuisse putabat; verum qui adstiterunt militi simul asseverabant haud aliter saxo, ac fungus arbori solet, adhæsisse. Præterquam quòd neq; in hoc neque aliis exemplis quidquam maritimi sive odoris, sive saporis, ut alia solent, deprehendere potuerimus, *Iconem ejus adjicimus*, ut appareat nil aliud esse quam Tubulariam

Tubularia Coralloides. Coralloidem quo nomine eam quoque olim accepimus. Mentionem

tionem ejus facit *desideratiss. noster Velsch. Hecatost. 1. Obs. 30.* figuram vero ejus, negligentia chalcographi absurdam reddidit. *Beslerus* in rarioribus è mari rubro numerat. Planta vero quam addit altera cinerei coloris Coralii genus est sine dubio, infinitis poris quasi stellatis consitum quale inter nostra etiam ramosum tenemus. *Famigeratissimus Olaus Wormius*, (rarissimæ eruditionis & tam in Naturæ, quam historiæ antiquitatis, septentrionalis imprimis, rarioribus & rarissimis Vir mirifice instructus) Pilas quasdam marinas inveniri ait: *Musei l. 1. c. 5. p. 49.* porosas, crispas, quæ semina &c. saccharo incrustata referant, sphærica quædam, alia oblonga, porosa eleganti crispatura oculos pascentia. Saccharinum Alcyonium, addit, diceret aliquis, & *Doldii* Galactitem crispum esse conjicit. Fallimur aut in bivia devia ducitur Vir egregius, quod in dijudicatione raritatum Naturalium, ob infinitam planè supellectilem peritissimo cuicunque facillime continget, incrustata enim illa crispatura utique se commendantia nil nisi Tiburtina hisve similia alibi reperta ludentis Archei pigmenta esse putamus, quæ vulgus loci Confetto de Tivoli appellare consuevit, in via scilicet qua juxta Tiberonem sive Anienem Romam itur, passim legenda, quæ confectionibus saccharinis Amygdalorum, cinnamoni, anisi, coriandri tam glabris quam crispatis adeo accurate assimilantur, ut mixta ne discerni quidem citra gustus judicium valeant. Intus vero lapillos continere nuspiam invenimus sed solida calcaria vel gypsea consistentia prædita esse deprehendimus.

Halcyonium Saccharinū.

Confettò de Tivoli.

Lapides, & testæ marinæ quare fere rotundæ reddantur, rationé Aristoteles adfert *Probl. sect. 23. quæst. 36.* Διὰ τί τὰ ἐν τῇ θαλάττῃ ὄστρακα καὶ λίθοι στρογγύλα γίνονται; ἢ ὅτι ὁμοίως περιθραυόμενα τὰ ἔσχατα εἰς τὸ στρογγύλον σχῆμα ἔρχεται; τούτου γὰρ τὸ ἔσχατον ὅμοιον. ἡ δὲ θάλαττα, πάντῃ κινοῦσα ὁμοίως περιθραύει. Quod scil. extrema compari ademtu circumfracta in rotunditatem se colligant: Mare nimirum quocunque agitando, pariter circum infringere & obtundere. Ratio Philosopho

 digna

digna est. Sed ad mare non tantum, nec testaceis ex ead. ratione tribuendum. Silices quoque modo ad rotunditatem vergere quis ignorat, & si gibbositate laborent incumbentiæ alterius quæ incrementum æquale præpedit, adscribendum est. Nil attinet adducere silices, advertantur sabula grossa, denique arenæ etiam tenues. Minimum petrificationis punctum est, terrestre, argillaceum, lutosum, hoc circa limus aquæ fluviali proprius sensim æqualiter agglutinatus undiquaque. Propterea nisi præmemorata incumbentia obstaret, citra dubium nil nisi globos lapides cerneremus. Hæc vero atomorum accremeta ad pilarum nostrarum formationem nihil faciunt, ubi particularum myriades æqualis proportionis solidæ substantiæ non per continuitatem apponuntur, sed per contiguitatem arctissimam tanta firmitate cuspidibus suis implicantur ut vel gladii aciem eludant. Adeoque præmemorata omnia mira antiquitatis confusione (quæ in materia medica præsertim illi plus nimis familiaris est) sphæræ thalassiæ adscita fuisse quivis facile intelligit. Nunc vero si ad legitimas Pilas æquoreas transeamus eas quoque ipsas duûm generum esse deprehendemus.

Sphæra thalassia pilosa. Dari enim præter herbaceas nostras, pilosas quoq; Sphæras thalassias, *Author exceptione major famigeratissimus Bononiensium Protiatrus Marcellus Malpighius* nobis omnino persuadet *Epistola super hac materia data 8. April. Anno 1688.* verbis sequentibus: *Elapsis annis studiosissimus Amicus in Romano littore non longe à Centumcellis hujusmodi pilas collectas, & fragmenta arundinum à te descriptarum algæque Venetæ plantam dono mihi dedit. In horum itaque lustratione omnia fere his consona reperio, quæ ab eximia tua sagacitate deprehensa sunt, circa tamen compagem exaratæ pilæ adhuc incertus sum, varia enim compaginantur substantia, licet circa eandem maris oram eructentur. Nonnullæ namq; pilæ marinæ sola pilorum fusci coloris confusa congerie conglobantur, ita ut probabiliter maris jactatione in filtrum implicentur. Pili vero inæqualis magnitudinis sunt: Ut pluri-*

plurimum digiti crassitiem æquant, rotundi sunt & depressi, sensim in apice gracilescentes in acum desinunt, exortu vero, cæterorum pilorum more, ab animalium corio emergentium, capitulo quasi ovali pollent, diluti coloris. Implicantur, & arcte in externa superficie sibi invicem cohærent, ut in solidum densumq; desinant corpus, reliqua vero interior moles laxe locatis pilis ita compaginatur, ut singuli pili integri absque vi separari possint. Ita quidem laudatus *Malpighius*. Præterea Phocæ & Phocænæ hæc peculiariter tribui ab autoribus eximiis legimus. Dubio tamen judicio an ex earum pilis an nutrimentis formentur. *Famigeratissimus Altdorf. Prof. Medicus Sen. Mauritius Hoffmannus in Epistola hac de re ad nos data*, Pilam Marinam Neapoli allatam, relatione amicorum, Equi marini seu Hippopotami excrementum fuisse perhibet, adeoque in vilipendium prolapsum esse conjicit, quo minus à Naturæ scrutatoribus curiosis in examen penitius traheretur. Colligunt forsan, quia equi terrestris excrementa globosa sunt & è palea, fœno &c. digestis formantur. Hoc vero animal Niloticum omnino est, & Ægypto proprium, unde in Hieroglyphicis perinde ut Crocodilus Nilo fere adjungi, atque in Numismatibus antiquis pro ipsa Ægypto Symbolice excudi consuevit. Quod si ergo tanquam rari quiddam Neapoli Venetiis allatum fuit hujusmodi Halosphærium pila nostra esse non potuit, quales nimirum in ipsis Venetorum litoribus (al Lito è Malamocco) aliquoties invenimus. Ut absurdum adeo non videatur dari pilas marinas tam pilosas quam fruticosas, & illas quidem sive ex equo sive ex vitulo marino, utroque maris mediterranei incola amphibio pellito ordinario. His enim & descriptio coloris & consistentiæ pilorum in *s.a. Illustr. Malpighii epistola* omnino convenit. Notissimumque est linctu pilorum deciduorum in ventriculis animantium massas glomosque coagmentari frequentes, quin & in hœdorum lactentium stomachis eadem ratione concrescere. Opinionem de pilis vituli marini philosophemate fulcit. *Ath. Kircherus Tr. de Magnete*

Pilæ an ex Phoca Ventriculo.

An equi marini excrementum.

Phocæ pili mari fremente surriguntur.

gnete l. 3. p. 3. c. 2. cum Phocæ pili in pellibus etiam detractis opinione prisca, (recenti tamen observatione id quoque ab Hispaniolæ, Insulæ Ind. Occidentalis, pervestigatoribus confirmatum tradit *editor & translator oper. Conr. Gesneri familiaris Conrad. Forerus Medicus Vinterthuriensis P. 2. tit. Phocæ*) perhibeantur se mari inquieto erigere, Pilæ vero sponte litoribus oberrare dicantur has ex illis conglobatas ipsa surrectione motum sibi conciliare. Annis pluribus elapsis Civis nostrâs Vir honestus inter quam plura cætera absurda multis annis per urinam præcipue cum doloribus atrocibus & sanguine liquido redditis, globulum è pilis felinis compactum vomitu rejecit. Talesque compilationes globosas, pilorum venenosorum complures novimus egestas. Problema nostrum, nunquid etiam in piscium grandiorum ventriculis tale quid coagmentari posse verosimile videatur, fermento vel ruminatione intervenienti, *laudatissimo Malpighio* nuper transscripsimus, ad quod *ille, fibrarum mollitiem*, respondebat, *non ita facile succi stomachici aciditatem superare posse, ut pilis accidit.* Equidem in piscium ventriculis reperta memorabilia vidisse non recordamur; attamen defectum hunc negligentiæ potius causa evenire putamus, quod interanea pleraque & ventriculi inprimis absque consideratione abjici soleant. Perinde vero in illis, grandioribus inprimis, quos maria vel flumina generant ampliora, compingi posse, non videmus quid obstet. Præsertim cum quædam eorum genera vegetabilibus nutriri soleant. Terrestrium animantium ventriculi uti calore fervido, sic & fermento acerrimo pisces multis modis superant; attamen globum ἐγγάστριον equinum uncias septendecim pendentem habemus è palea fœnoque masticato, nequaquam vero consumto constantem, ideoque adeo porosum & laxum, ut aquæ injectus mergatur minime. Jucunda est historia, quam *curiosissimus Kircherus* recitat *Sinæ illustratæ p. III. c. V.* de Magni Mogoris Indiæ Orientalis elephante primario & charissimo. Is enim cum graviter langueret, & subinde proboscidem ori

Pilæ an in piscium ventriculis generentur.

Canna saccharina in elephantis ventriculo germinans.

ori immergeret, Medico Europæo cogitandi occasionem præbuit, esse, quod ventriculum affligeret, immerso itaque brachio in obsequentis belluæ rictum vegetantis in ipso ventriculo cannæ saccharinæ radicis manipulos extraxit, adeoque fera sanitati restituta ingentem Monarchæ lætitiam, magno suo fœnore, ac populi admirationem excitavit. Recordamur in puella Wimpinensi ante triginta pluresve annos pisa intra ventriculum digiti longitudine germinantia suffocationis periculum insigni cum angustia excitasse, quæ tandem vomitu è nido evulsa fuere, non in longum quidem extensæ, sed arcte invicem intricatæ. *Pisa in ventriculo germinantia.*

Cæterum ut ad materiam nostram revertamur, Pila marina compages est villorum retusorum innumerabilium, globosæ ut plurimum figuræ ad aquarum ripas reperienda. *Modò allegatus Velschius in epistola familiari* flores arundineos papposos materiam pilæ componere autumat, quos per mare dilapsos & ventorum impetu ad loca littorea depulsos aquarum circumgyratio in pilas conformet. Eadem etiam cum pluribus adducit, quæ inter nos anno 1660. de hac materia tractabant. Nos autem materiam eorum judicamus villosam, hispidam. Evulsi separatim villi setas porcinas omnimode referunt duritie, flexibilitate, teneritate, figura, præterquam quod asperitate quadam pollent. Nemo non videt plantæ cujusdam esse stamina, suffragante odoratu quoque, qui tam salsugine pelagus, quam ustione herbam vel arundinem potius manifeste comprobat. *Plinius* in Italiæ paludibus arundinem quandam nasci ait, cortice dentibus utili, *l. xvi. c. xxxvi.* quem usum pilæ quoque nostræ esse infra docebimus. Potissimum vero ipsa pilæ anatome, cannæ seu arundinis prolem esse oculis exponit omnium. Et quidem non papporum seu floccorum, quorum nec ullum unquam vestigium deprehendere licuit, nec foliorum, quæ tenera sunt, & per aquæ superficiem natantia, unde Alga obliqua *Plinio* conscribitur sub Adarces titulo, cujus capita è radice tuberantia, villosa & compagi pilari non idonea *Pilæ materia.*

esse

eſſe *C. Bauhinus* addidit ad *Matthiol. L.V.* atque typo expreſſit. Nec errabis admodum, ſi credere velis, villos ſetacaos etiam proxime radicem, ad modum Daucorum, vel imprimis etiam Algæ Venetæ, quam *C. Bauhinus* edit. Matthiol. l. iv. c. xcv. graphice ſatis expreſſit, cæterarumq; hujus generis pullulantes pro pilæ materia ſimul recipere. Oſtendemus autē in ipſa Anatome, ejusmodi ſetas caulis maxime, atque etiam infimorum foliorum duritie pollentium portiones diſſipatas eſſe, qualiter cannabina ſtupa fragmentis vulgo contritas reddere ſolet.

Figura rotunda.

Figuram ſphæricam, conicam, vel his proxime accedentem uti volutando conſequantur, utique non ſatis ex Authoribus capere poſſumus. Familiariſſimum quidem eſt, fluvios vel amnes arundinoſos, ubi ſinus nacti fuere horum fragmenta congerere affatim, unde tam antiqui, quam moderni undarum fluctuationi, rotationi, reverberationi, volutationi hunc effectum tribuerunt. Nuſpiam tamen cohærere adeo natantia, nedum arctiſſime adeo contexi & intricari, minime vero in pilam exquiſitam cernuntur, nec per veſtigium vel rudimentum ſaltem. Mirum etiam eſt alterius plantæ portiones folioſas, vel arundinoſas, vel herboſas vix unquam his permiſceri, ſed unius duntaxat & ejusdem plantæ villos atque nervos eodem plane modo refractos, comminutos, & contuſos. Adeoque aſſertionis difficultatem ingerit. 1. Ipſius pilæ materia: ſemper, ut diximus, hæc una eſt atque eadem, & raris admodum heterogeneis permiſcetur, cum in ſinubus tam maritimis, quam fluvialibus infinita ramentorum genera confluant. 2. Figura ſemper aut perfecte rotunda, aut ad talem proxime accedens, quam ſi rotatio, vel potius jactatio aquarum cauſaretur, infinitas hujusmodi ſphæras paſſim reperiremus. 3. Conſiſtentia arctiſſima, & per vim intricata, adeoque enim exquiſite fibrarum ſegmenta compinguntur, ut non ſine difficultate dirimi queant, quod ſparſus aqua-

Non à fluctibus aquarum.

rum,

rum lentusque impulsus minime efficere valet. 4. Modus fiendi, quem equidem non accurate adeo novimus, manifestum tamen est, plantam, è qua confieri solet, principio detruncari, deinceps filamenta ipsa quasi masticata comminui, ipsas etiam plantæ bases direptis fibris tanquam retundi, cæteris denique sui similibus acubus fibrosis obduci & circumvolvi, quæ omnia uti ab inordinato aquarum motu procedere possint, non satis videmus vel assequimur. *Formationis modus.*

Existimamus ergo 1. Peculare animantis genus esse, quod peculiariter è Arundinis sive Algæ frutice delectetur, eoque si non unice, saltem ut plurimum vescatur. Forsan enim pilarum collectores, quas heterogeneis nimium scatere vident, abjiciunt, neque ad nos deferunt. 2. Masticatam plantam à fermento ventriculi sic confici, ut præter nerveas fibras minus alterabiles nihil remaneat. 3. Has quoque ipsa masticatione comminutas, eodem quasi colostro vel glutine subactas arctius, ut castorum pili in formandis pileis intricantur, & tenacius invicem cohærere. 4. A minima portione pugillari initium sumere, sensimque accrementa conquirere. 5. Coarctatione ventriculi exinaniti cogi & compilari invicem. 6. Novis ingestis adeo non dissolvi vel dirimi, ut potius ea, perinde ac laneis vestimentis festucæ & quisquiliæ adhæreant, suæque massæ priori intrusa pertinaciter fixa maneant. *Nostra sententia.*

Ulteriora pervestigationis adminicula subinde non tantum à Maris Mediterranei accolis Italis, sed & Asiaticis, Syris, (si modo Martis furibundi fluctus *Generosi Dn. à Bruele* Alepo nobis correspondere soliti consortium non eripiat) juxta cætera curiosa, quorum quædam jam obtinuimus, expectamus, atque etiam Septentrionis novitatibus augere instituimus. Interea vero quæ nobis obtigere speciminis loco, qua fieri

 potuit

potuit fide ac industria depinximus atque descripsimus, & ut clarius omnia appareant, anatomen pilæ nostræ discerptis plusquam C. exemplis adornavimus; plurimæ quippe, imo pleræque nil nisi ejusmodi fibras decurtatas continent, adeoque mirabatur *B. noster Velschius* ad indagationem ulteriorem à nobis incitatus, se perquisitis plurimis nil plane memorabile observare.

Textura earum haud est alia, quam lanæ pilearii pedibus manibusque arctissimæ intricatæ, vel qualis pilorum in caprarum sylvestrium & domesticarum, vitulorum, boum, equorum &c. coagmentata in globi figuram rhopalosis. Hoc tamen notavimus, interstitia dari, per quæ massa sphæræ diduci atque chartæ instar prius convolutæ explanari possit. Conicam quandoque figuram ἀνομάλως acquirit, modo ovalem, aut strumosam. Id vero plerumque fit contentorum causa, uti oblongam quandam congeriem invenimus, truncum seu basin arundinis cum foliorum partibus semi palmum fere æquantem.

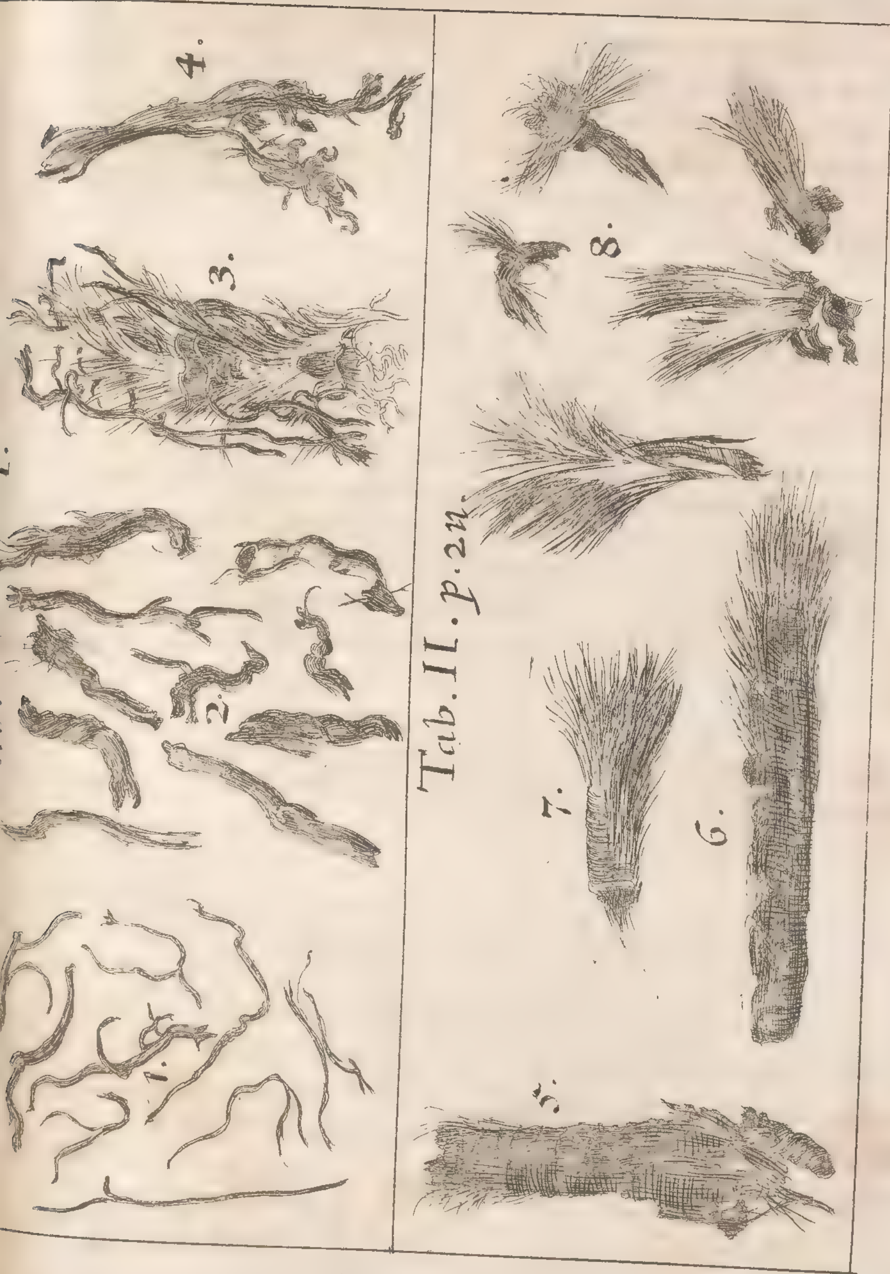
Atque ex his ipsis contentis, quæ potissimum ipsius plantæ partes sunt, nec in pilorum tantum meditullio, quemadmodum in Ægagropilis, sed passim reperiuntur, ad intentionis nostræ scopum maxime pervenimus. Quo vero curiosis aliis facilior esset dignoscendi opera, in tabellas redegimus, & inspectioni exposuimus hoc ordine:

Pilæ Anatome & partes: 1. Homogenea.

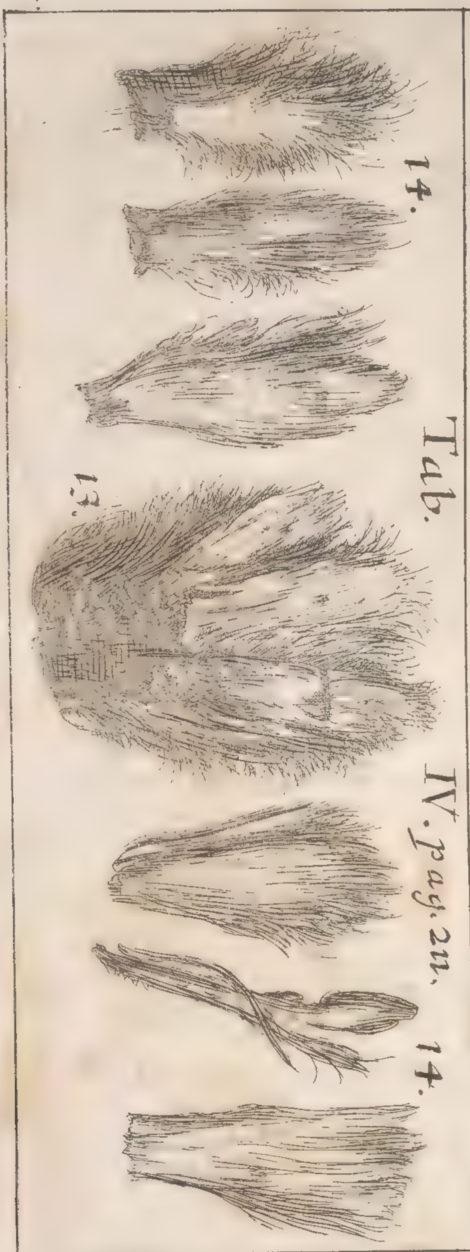
I. Tab. ostendit 1. Radicum fibras minores. 2. paulo crassiores, funiculorum instar contortas. 3. radicularum tricas cum parte radicis geniculatæ, & foliorum nervis reciduis, 4. radicis veteranæ exuvias medulla consumtâ.

II. Tab.

ad pag. 210. App.

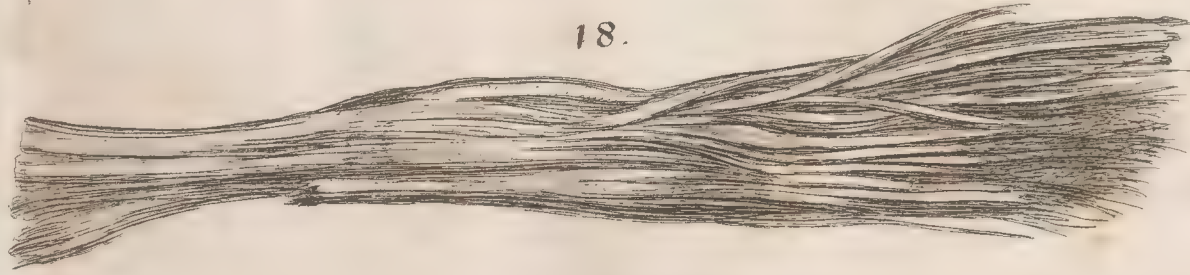

Tab. III. pag. 211.
9.
10.
11.
12.

Tab. IV. Pag. 211.
13.
14.
14.

Tab. V. pag. 211.

Tab. VI. pag. 211.

Dec. II.

II. Tab. cernitur 5. radix geniculata cyperi, vel quam maxime Auriculæ montanæ instar, quam rhizotomi mendaces ignorantibus pro Doronico legitimo obtrudere solent. 6. ejus cum propaginibus radicum teretium connexio. 7. eadem cum foliorum fibris residuis. 8. foliorum & fibrarum ortus è radicibus geniculatis & teretibus varius.

III. Tab. 9. fibræ radicum geniculatarum exesa medulla cum foliorum capillamentis. 10. capillamenta eadem è foliis nata. 11. glomus foliorum & capillamentorum è radice geniculata. 12. radicis gemmæ, ex iisque nata folia.

IV. Tab. 13. Foliorum series densa ordinibus suis è geniculis orta. 14. foliorum compages papyracea tum integra, tum in fibras diducta, horumque albicantia quædam, quædam ex planta congenere nigricantia.

V. Tab. 15. Plantæ pars largior è radice geniculata, foliorum tum externorum in fibras solutorum, cum internorum integrorum faciem aphronitro vel sale marino fatuo, vel potius spumæ resiccatæ portiunculis gypseis obductorum ostendens. 16. nervorum congeries radicis medullæ fibrosæ residuæ innixa, retusis nervorum summitatibus. Hæc particula, ut & præcedens globulis quasi nitrosis vel cretaceis passim conspergitur. 17. totius plantæ congeries jam in pilæ figuram desuper formari incipiens.

VI. Tab. 18. Cannæ ipsius pars contrita, nervosa, foris glabra, lutea.

VII. Tab. 19. Planta congener, radicibus tamen flaccidis, foliisque nigricantibus.

2. Heterogenea.

VIII. Tab. & ſequentibus contenta pilæ varia ob oculos ponuntur. 20. muſci capillaris ſpecies maritima tenerrima. 21. muſci capillaris ſpecies altera vel potius capillamentum ex ipſa canna. 22. ſtamen tenellum ſpinæ piſciculi facie, quam in plantæ medio diverſis vicibus invenimus. 23. foliolum Adianthi Syriaci *Tabern.* quod littoreum eſt, Lactucæ marinæ *Ejusd.* ſimile, petiolo lanuginoſo. 24. Turbo ſpermatophorus Trifolii marini ſeu Medici echinatus. 25. Nuclei incerti cortex. 26. ſpongiola tenerrima, quæ conchulæ turbinatæ accreverat. 27. conchularum marinarum ſpecies diverſæ, 28. vermium cruſtaceorum tubuli.

IX. Tab. 29. Planta coralloeides tenella, muſcoſa. 30. alia ejusdem fere generis. 31. phytevma rufum, reticulatum, ligneæ duritiei, aſperum, ramulis mirabiliter invicem contextis, retis inſtar marini, non planum tamen, quale hoc conſumta folii medulla & reſiduis coſtarum tantum propaginibus remanet, ſed pollicis fere ambitu denſum, qualiter muſcus corallinus petræus in ericetis naſci ſolet. 32. aliud ejusmodi puniceum. 33. ſpongiæ marinæ tenerioris particulæ.

X. Tab. 34. Spongiæ marinæ portio ſatis ampla ex ovali glomo extracta. 35. pila marina in latum diducta & expanſa.

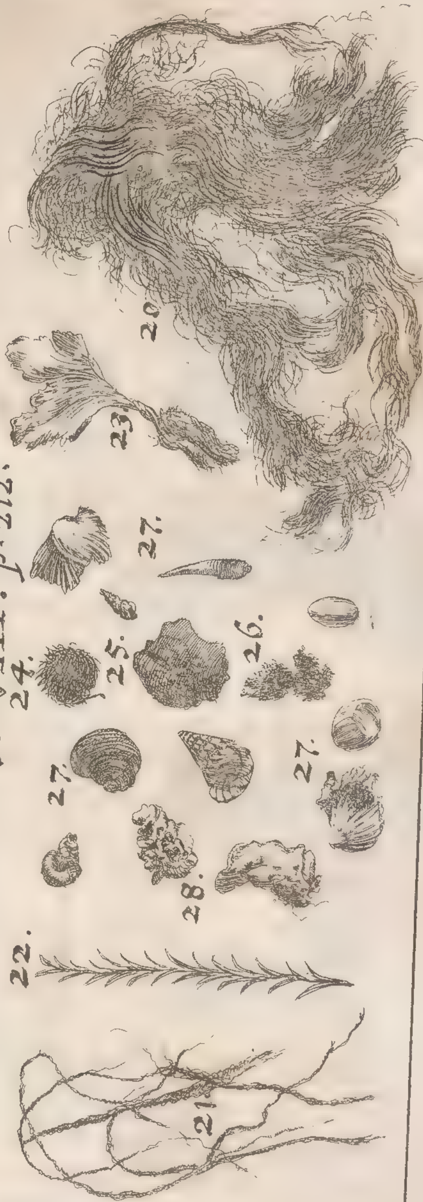
XI. Tab. 36. Pilæ marinæ integra facies.

Atque hæc ſunt, quæ caſu oblatis nobis exemplaribus erüere non ſine animi delectatione & compaginis admiratione obtigit. Plura vera curioſa inveniet ſcrutator quicunque ſedulus, quem ad negotium hoc jucundum invitamus, ac ut repertis ulteriora largiri dignetur, per ipſa curioſorum ſacra obteſtamur.

Deni-

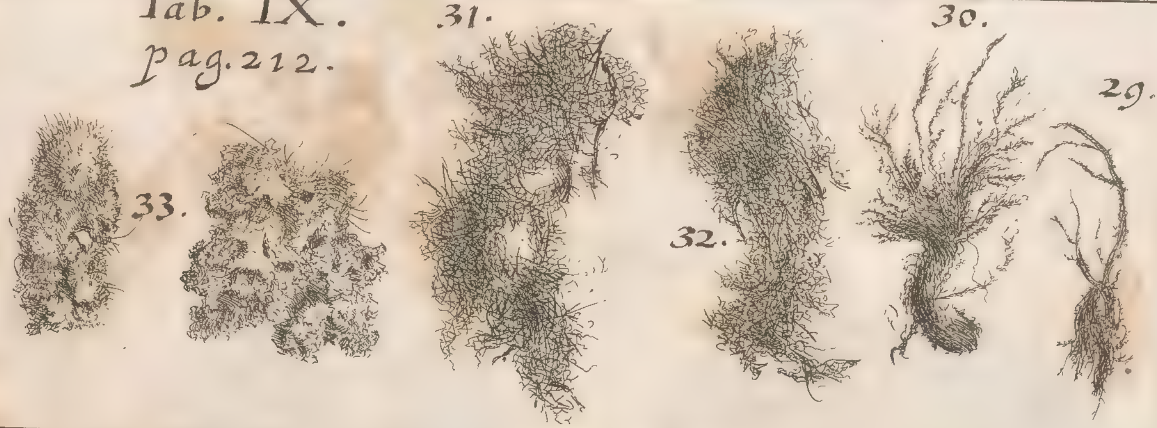
ad pag. 212. App.

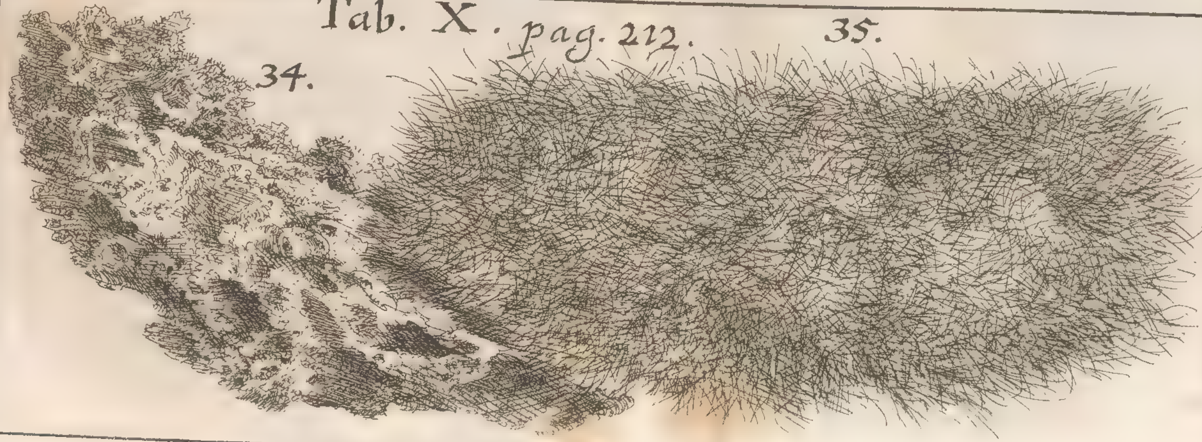

Annus X. Append.

ad pag. 212. App:

Dec. II.

Tab. XI.

pag. 202.

Fig. 36.
ad pag. 212.

Denique ne inutili plane materia tempus trivisse videamur, quædam Medico commodo idonea adducimus.

In universum autem pilæ thalassiæ omnia ea accomodamus, quæ maritimis, falsuginis causa conveniunt, adeoque & ea, quæ de Alcyonio, quod Cæycum *Plinius L. XXXII. c. VIII.* appellat, lepras, lichenes, lentigines tollere, purgare, oculorum etiam cicatrices curare. Addit *Dioscorides*, mulieres contra omnis generis vitia cutanea, smegmata ex his parare, alopecias emendare, dentes purificare, ad psilothra quoque experi. Adarches arundinem in Italiæ paludibus natam, dentibus utilem *idem* perhibet, *l. XVI. c. XXXVI.* Ruzma, sive Rusma Turcarum, saponis genus pilos omnes solo affrictu eradicans ex Algæ marinæ cineribus fieri ab Armeno negotiatore accepimus. In *Actis* quidem *Societatis Regiæ Anglicanæ An. 1666.* terræ cujusdam genus esse Ruzma Turcarum traditur; nos vero in nostra originali massa tale nihil deprehendimus, quæ levissima & lævissima, totaque est solubilis, pinguiusculi nidoris. *Galenus de Comp. Med. l. 1. c. 2.* unguento ad pilos conservandos destinato σφαῖραν θαλάσσιαν (quam improprie translator *Janus Cornarius* spongiam marinam reddidit) primo ordine admiscuit. Leviori scilicet quantitate collutionem capitis moliebatur, ut sordes capillorum radicem suffocantes tantum detergeret.

Pilæ marinæ usus Medicus.

Ruzma Turcarum.

Idem autem *Galenus*, *curatum* scio, inquit, *ea planta omnibus fere ossibus fractis prolapsum ex arbore putatorem, circumdata ea toto corpore, & aqua sua aspersa, quoties marcesceret: nec nisi deficientem herbam mutabat. Coaluit vero vix credibili celeritate. Nicolaus Myrepsicus* unguento contra vermes pilam permiscuit; eam vero in mari rotundam, ut lana congestam inveniri ait apud *Matthiolum in Dioscor. l. V. c. CXV.*

CXV. eadem ſcilicet ſalſuginis æquoreæ ratione Corallina quoque in ἀντισκωληκῶν numero recenſetur. Vires incidentes, diſcutientes, & ſiccantes huic & maritimis ſimilibus adſcribit *B. Velſchius Hecatoſt. I. Obſ. XVIII. Mirari vero Helmontium queas*, ſubjungit, *qui tract. de tartaro non in potu, ſimilia medicamenta non diſſolventia, ſed terreſtria adſtrictiva appellat. Imprimis ſpongiam in carbonem uſtam, cui omnino ſimillima eſt hæc* (pilæ) *papporum arundinaceorum rhopaloſis.* Seplaſiariis noſtris non niſi ad coercendas juguli ſcrophulas expeti ſcitum eſt. Dies tamen diem citra dubium per plura docebit experimenta.

Illu-

Illustrissimæ Naturæ Curiosorum
Academiæ

D. GABRIELIS CLAUDERI,

Electoris atque Ducum Saxoniæ
Archiatri,

memoriam

L. M. Q. consecrat

FRIDERICUS WILHEL. CLAUDER,
Med. D. Pract. Altenburg.

Theseus III. Nat. Curios.

TRiſtis officii debitum expedio, ut grati animi monumentum Tibi, *Patrue atque Socer* deſideratiſſime, collocem. Immortali memoria à te in me profecta beneficia niſi colam, cum humanitate nihil habeam commercii. A ſupremo enim NUMINE ſi abeam, nemo te laudabilius de vitæ meæ curriculo eſt meritus. Optimi Patris (quem fratrem habuiſti) providentiam mors repentina mihi in primæ pueritiæ annis abripuit. Tanti columinis jactura miſerrimum me reddidiſſet, niſi DEI indulgentia te mihi reliquiſſet ſuperſtitem. Memori ſiquidem animo reputans, quo iſte meus Pater quondam te complexus amore fuerat, omnem adhibuiſti diligentiam, ut ſoboli miſeræ ſiſteres, quod ipſi exhiberi non potuit, mutui favoris teſtimonium. Quis eum idoneis commemorabit laudibus? Quæ lingua illius magnitudini ſufficiet? cujus calami excellentia iſtius claritati reſpondebit? ſi poëtici deſiderii particeps ora centum conſequerer, haud tamen iſti paria poſſem eloqui præconia. Plurima dabo pauciſſimis. Non curæ modo tibi fuit incredibili, ut optimis in patrio Lyceo tingerer literis; ſed etiam, ut, Academicis conſecratus ſtudiis, Medicæ artis notitia imbuerer. Quanta benignitate meam juviſti inopiam, ut

ille conatus proſpere procederet? Quam ingente facilitate aditum mihi aperuiſti ad excellentiſſimorum virorum benevolentiam, ut illorum inſtitutione in variarum rerum peritia, quam Medicinæ amplitudo poſtulat, proficerem? Cumque non inidoneus judicarer, qui aliis in valetudinis vel cuſtodia vel reparatione opera mea quantulacunque inſervirem, ſuaſu tuo primum vicinum oppidum, & deinde dulciſſimam elegi patriam, ubi novus Roſcius experirer, quid deſiderantibus mea prodeſſe poſſet induſtria. Quod poſtquam ſubieram, innumeræ tuo erga me amori factæ ſunt acceſſiones. Non modo enim tuarum curarum vices mihi demandaſti ſæpius, ſed & vitæ tuæ delicias, unicam filiam mihi deſpondiſti, unde non exiguam in me derivatam eſſe proſperitatem, intellectu eſt facillimum. Nihil à veritate alieni aſſeram, angelum te fuiſſe, pronuncians, à DEO O. M. ſalutis meæ procurandæ cauſſa mihi ſalutariter conceſſum. O ſi diutius te frui potuiſſem! Utinam longinquior vitæ hujus uſura tibi fuiſſet data! Id ſi contigiſſet, quanta alacritate ſenii tui incommoda ſublevaſſem, ut gratæ mentis ſignificatio tibi eſſet edita. Sed quoniam per arcana NUMINIS conſilia tam felici mihi eſſe non licuit, cineribus tuis præſtabo, quod incolumi exhibere non valui, laudatiſſimi nominis tui memoriam calamo levidenſi delineaturus, ut ſi qua futura, poſteritas in egregiorum Medicorum numero te collocare poſſit. Arduum autem

ea ra-

ea ratione in me ſuſcipio negotium, non virium mearum fiducia, quas imbecilles eſſe non ignoro, ſed officii erga te declarandi promtitudine excitatus. Medicum dici aliquem, non magno indiget conamine, dum, multos ſine veritatis ipſius ſuffragio tam nobili venire nomine, experientia dictitat; ſed eſſe revera Medicum, & poſſidere omnia, quæ illius tituli excellentia ſibi vindicat, non eadem facilitate contigit hominibus. In Optimorum catalogo non poſtremum tibi decernendum eſſe locum, grati agnoſcent poſteri, quibus laudum tuarum fama commendabitur. Singula enim tenuiſti cumulatiſſime, quæ ab oblivionis injuria te liberare queant. Non autem tumultuario ſaltu ad encomii hujus transvolaſti faſtigium, ſed plurimorum annorum ſpatio fuit opus, antequam illud contingeres. Quicquid à prima pueritia peradoleſcentulus, in juvenilibus annis & in ipſa virilis vitæ maturitate peregiſti, ad illum te perduxit apicem. Fruſtraneo labore ad Medicinæ ſtudium animum adjiciunt, quibus naturæ benignitas ingenii felicitatem denegat. Quomodo enim ſine illius dotibus in tam arduæ artis ſanctuaria penetrent? In te fingendo ſingulari optima illa mater uſa eſt liberalitate, omnia largiter impertiens, quæ ad illam imbibendam idoneum te efficerent. Imo hæreditario quaſi jure felicior indoles à te ex parentibus tranſiit honeſtiſſimis ex quibus anno M. DC. XXXIII. XIIX. Octobr. Altenburgi natus es, venerabili nempe patre

Josepho Claudero, qui de re literaria pariter & sacra præclare meritus, illustre urbis nostræ Gymnasium per viginti annorum spatium laudabiliter moderatus est, totidemque annos diversis Ecclesiæ nostræ muneribus parili fide præfuit; & matre *Barbara*, M. Michaelis Neandri, Archidiaconi Neapolit. ad Orlam filia, quæ octoginta sex utriusque sexus hæredum mater, avia proaviaque facta, octogenaria major beate obiit. Sed cui bono est ingenii excellentia, nisi cum eximiarum rerum cupiditate copuletur? Naturæ pignoribus multi gaudent, quæ aut ignava sepeliunt socordia, aut rebus perdunt turpissimis. Ab ejusmodi furfuris homuncionibus ipse fuisti remotissimus, ab ipsis incunabulis meliorum conatuum singulari flagrans desiderio. Admirati sunt Clarissimi viri, quibus usus es Doctoribus, industriæ tuæ contentiones egregias. In iis primum obtinuit locum *Georgius Crauserus*, patriæ Scholæ tum Rector, Eisenbergensis postea Ephoriæ Antistes, cum *M. Floessero* & *M. Listio* Conrectoribus. Quanta cupidine ab illorum pependisti studiis? Nihil docuerunt, quod non didiceris, freno, potius, quam calcari indigens. In plurimorum animis humanitatis disciplinæ frigere solent; ipse autem illarum accensus desiderio, non potuisti prius quiescere, quam intima illarum familiaritate fuisti beatus; turpitudini tibi fore ratus, nisi & in illis excelleres artibus, quarum notitia & Patri & fratribus in eruditorum concionibus laudes

non

non exiguas pepererat. Minima non neglexiſti, ut magnis eniteſceres. Linguis non indiligentem navaſti operam, ut haberes claves, quibus artium altiorum conclavia reſerares. Multi, ſolidiorem fidei capitum ſcientiam illis tantum relinquendam eſſe autumant, qui in Eccleſia ſanctis fungi cupiunt muneribus. Quaſi negligi poſſint dogmata, è quibus æterna haurienda eſt felicitas. Aliam tu amplexus es ſententiam. Quippe ſub laudati Crauſeri diſciplina non ſaniorem modo religionis noſtræ doctrinam, ſed & ſecus ſentientium opiniones cognoviſti, per univerſæ vitæ ſpatium fructus inde expertus multiplices. Hinc ſine fidei ſalutaris naufragio inter adverſariorum Scyllas atque Charybdes in exterarum regionum perluſtrationibus navigaſti ſalvus, & usque ad extremum vitæ tuæ halitum divinæ veritatis amorem retinuiſti perpetuum. Provocare poſſum teſtes, non modo, quos conſuetudo quotidiana tibi reddidit familiares, ſed & inprimis, qui Eccleſiæ curant negotia, quam ſolicitus de fidei ſanctitate ſemel cognita fueris, quanta indignatione nonnullorum audieris temeritatem, quos inſanæ novitatis ſtudium cum magno Eccleſiæ periculo in noxias præcipitavit ineptias. Sed redeo, unde digreſſus ſum. Annum in patrio Lyceo decimum octavum expleveras, cum Patris fratrum Præceptorumque juſſu atque conſenſu Academicas ἀκροάσεις colere conſtitueres. Eo animo primum te contuliſti Jenam, in celeberrimum omnis hu-

manæ pariter & divinæ ſapientiæ emporium. Factum id eſt refloreſcente Majo anni M. DC. LII. Menſis ille tanta vernæ amœnitatis copia non renitet, quanta laudabilium deſideriorum multitudo in te fuit conſpicua. In omne artium genus lætiſſimo excurriſti ſtudio, perdiſcens ſingula, quorum cognitio nominis clari famam amaſiis ſuis conciliat. Imprimis naturalium rerum notitiam incredibili ſectatus diligentia, non ignarus, quod, juxta πολυθρύλλητον, *Medicus incipiat, ubi deſinit* Phyſicus, doctiſſimorum Profeſſorum, *Stahlii*, *Zeiſoldi*, *Bechmanni*, *Olpii*, uſus opera, ſub & cum quibus etiam non raro in diſputatoriam arenam magno aliorum applauſu deſcendiſti. Quo facto, dici non poteſt, quam ſingulari felicitate Medicis artibus incumbere cœperis. Gaudebant illæ tum temporis ibidem doctoribus, quorum fama nunquam intermorietur, *Rollfinckio*, *Moebio*, atque *Schenckio*, apud exteros quoque celeberrimis. Nihil neque voluptatum neque moleſtiarum ab horum auſcultationibus te potuit abſtrahere. Hos non ſomniculoſe, non frigide audiviſti, ſed ardentiſſime, ſed conſtantiſſime. Quem in te diſcendi fervorem admirantes unanimi dixerunt mente: O nos felices tam induſtrium nacti auditorem! Si perrexerit, ceu hactenus conſuevit, tam in uſitatam in rebus Medicis ponere diligentiam, in illarum ſanctuaria penetrabit, magno nobis quondam futurus ornamento. Colligi inde poteſt, quam acceptus illis fueris, quanta facili-

tate

tate tibi januam ad interiora doctrinæ ſuæ penetralia patefecerint. Neque illis tantum laudis tuæ Claritas innotuit, ſed & aliis, qui publice perceperant, quam acriter ſub laudati Mœbii præſidio *de hepatis atque bilis uſu* diſputaveris. Integrum illic vixiſti triennium, manſurus diutius, niſi mirifica NUMINIS providentia te Lipſiam avocaſſet. In ſumma ibi agebat celebritate, non de Chymicis modo experimentis, ſed & reliquis Medicinæ ſtudiis incredibiliter meritus, quem ut alterum Æſculapium univerſus orbis politior adhuc admiratur, excellentiſſimus *Johannes Michaelis.* Ille ut ampliſſimorum negotiorum ingenti copiæ ſufficeret, in contubernio ſuo duos aut tres Medicinæ Candidatos liberaliter aluit, quibus non tantum ſelectiſſimæ Bibliothecæ, in ordinem Locosque communes, ceu vocant, redigendæ curam, cum Chymicorum laborum cuſtodia, ſed etiam complures ægrotos inviſendi ſolicitudinem commiſit. Cumque eo tempore nonneminis diſceſſus in illorum numero locum cuipiam novitio vacuefeciſſet, Pater meus pro ea, quam cum eminentiſſimo iſto Medico colebat, familiaritate efficiebat, ut in tanta ambientium id multitudine judicareris dignus, qui domeſtica tam magni viri conſuetudine in maximum ſalutis tuæ emolumentum fruereris. Pro qua benignitate quam calidas DEI providentia egiſti grates! Anguſtæ ſiquidem ſupellectilis inopia cupidini tuæ non mediocre ſufflamen injecerat. Hujus autem bene-

beneficii particeps omnes difficultates feliciter ſuperare potuiſti, quod grata commemoratione te ſæpius recolere audivimus. Neſcio autem, cui potioris præconii titulum in ejus rei recenſione tribuam, Patronine ſalutem tuam juvandi promptitudini, an fidei tuæ & iſtius deſiderio inſerviendi diligentiæ. Utraque certe fuit ſingulariſſima. Nihil habuiſti prius & antiquius illarum rerum ſtudio quas ei gratas fore cognoſceres. Et iſte contra plusquam paterno te proſecutus eſt animo. Nihil profecto arcanarum tenuit doctrinarum, quas aut multiplici rerum uſu aut ex aliorum egregiorum Medicorum literis, undique ad ſe quotidie advolantibus, didicerat, quarum notitiam tibi non aperuerit. Tam benigni Hoſpitis gratia te ſine ſumtibus perduxit, quo paucis aliis ingentium munerum multitudo vix aditum comparat. Neque ab hujus tantum pependiſti ore, ſed & aliorum Medicorum ſcholis frequenter ardor tuus interfuit. Teſtem ejus rei adducere poſſum diſputationem. Præſide *D. Langio* anno M. DC. LVI. in conflictu publico, *de Miſcellaneis curioſis Medicis*, à te habitam. Cui acceſſit anno M. DC. LIX. alia, de *Phthiſi* nempe, ſub inclyti Michaelis tui moderamine, eruditorum velitationi, multæ cum lectionis & ſedulitatis encomio propoſita. Peregrinationes magno illis ſunt uſui, qui eas ſalubriter inſtituunt. Terræ diverſis pignoribus, populi vero inſtitutis differunt. Non omnia & eadem ubique vel inve-

inveniuntur, vel pari modo excellunt. Alia florent alibi, & quælibet provincia possidet, quibus se præ ceteris felicem prædicare possit. Medicis certe incredibilia eveniunt commoda, si cognoscant, quibus & exteri remediis morborum vehementiam frangere soleant. Inde & te non parva alio sole calentes provincias visendi cupido tenuit. Non dicam, quod A. M DC LIIX. & Misnicas & Bohemicas metallifodinas cum diversis thermis atque acidulis, quæ ibidem inveniuntur, perlustraveris. Tacitus præteribo, quod An. M DC LIX. incomparabilem Saxoniæ Electoris sedem cum incredibili inusitatarum rerum copia, quibus illa inspicientium animis stuporem incutit, non minore commodo quam voluptate videris. Neque tradam, quod Anno M DC LX. illustrem Leucoream ut & inclytam Brandenburgici Electoris Aulam salutaveris, singulis in locis mirabiliter perspiciens, quæ è re tua fore prudenter judicaveras. Sed cur, talia me referre nolle, asserui, cum ipse, non parum inde commodi in te profectum esse, sæpenumero prædicaveris? Non possum non, quin tuis id verbis efferam, ita sonantibus: Præcipue in binis illis Augustissimorum Electorum sedibus tam multiplices, tam utiles, tamque notatu dignas res oculis meis usurpavi, quas cum ingentium sumtuum imò vitæ ipsius jactura, qumplurimi per multorum annorum spatium vel in Gallia vel aliis remotioribus provinciis conspiciendi vix nanciscuntur facultatem. O egre-

giam de re verissima sententiam! Quod si omnes eam reciperent, non tot cordatioribus viris nascerentur querimoniæ, cernentibus, quod in itineribus minus circumspectè susceptis plurimi, dum exteras induunt maculas, domestica decora exuant; quippe qui domum referant pro divina purioris doctrinæ simplicitate horribilium errorum monstra, pro candore & ingenuitate insidiosas ficti vultus blanditias & callida machinamenta, pro frugalitate & continentia damnosissimi luxus libidines. Sed quo me abripit de tanta perversitate indignatio? De illis tantum loquor, quos peregrinationum abusus non injuria in omnium conjicit ignominiam. Illi autem in felicium numero præclarum inveniunt locum, qui provide alienas regiones perambulare didicerunt. Hisce tu quoque annumerari potes, socer honoratissime; Siquidem Majo Anni M DC LX. per civitates Saxonicas, Magdeburgum, Selenopolin, Hamburgum in uniti Belgii provincias profectus es, atque visitatis plerisque celebrioribus illarum urbibus, iis præcipue, quas Academiæ nobilitant, Franekera scil. Grœninga atque Trajecto, Leidæ atque Amstelodami per aliquot menses commoratus es. Postea reliquis Hollandiæ atque Selandiæ oppidis perlustratis, trajecisti in Angliam, Londini potissimum atque Oxoniæ victitans. Inde in Germaniam redux, visis Colonia Agrippina, Confluentia, Francofurto, Norimberga, Ingolstadio, Augusta Vindelicorum, Monaco, per Comitatum Tyrolensem

in Italiam excurristi, Venetiis præcipue & Patavii subsistens, non neglectis tamen cæteris istius terræ civitatibus, quas clariora laudum præconia dudum egregiis extulerunt encomiis. Singulis in locis quam sancte, quam moderate, quam circumspecte, quam sapienter te gessisti? Peregrinarum voluptatum lenocinia facili labe incautis subrepunt, & noxia suavitate animorum extinguunt vigorem. Tu autem Ulyssis instar contra omnium deliciarum blandimenta, quibus illa luxuriant loca, incorruptus, integer atque invictus stetisti, antiqui animi servato specimine. Admiratus es, quicquid in ingeniis excellens, in animis laudabile, in moribus decorum, in institutis frugiferum deprehendisti, non tam chartis perituris, quam felicissimæ illa inscribens memoriæ, quæ & custodivit accepta, & sine mora, cum desiderarentur, reddidit. Maximopere autem in id incubuisti, ut Medicarum rerum notitiæ quam plurimas faceres accessiones; quod eo felicius factum est, quo faciliorem comendatitiæ tui Michaelis literæ ad plerorumque locorum Medicos celeberrimos tibi patefecerunt aditum, quoque clarius animi tui dotes exsplenduerunt ad magnam erga te benevolentiam singulos, quibus innotescere potu sti, allicientes. Neque molestiis caruisti, quæ peregrinantibus solent accidere. Parum profecto à naufragii abfuisti periculo, ex Hollandia contendens in Angliam, subitis tempestatibus in sævissimi maris æstu horribiliter tumultuantibus. In-

ſuetusque maritimorum locorum aër varias corpori tuo ægritudines attraxit. Inde & factum eſt, ut in Anglia non adeo diu permaneres, benignius in Italia corpori tuo cœlum fore, conjiciens. Sed & ilud expectationem tuam fefellit. Tantum enim abeſt, ut in gratiam ibi cum valetudine potueris redire, ut pluribus potius, iisque gravioribus malis conflictari debueris. Unde & mutaſti in Galliam hinc abeundi propoſitum, per Alpes Helveticas, Baſileam, Argentoratum, atque inde in patriam, quo fieri potuit viarum compendio, rediens. Virtute quid eſt efficacius? Cunctorum ad ſe pellicit animos, peragens, quæ ſunt incantationi impoſſibilia. Ignis eſt, fulgida erumpens flamma, & radiorum claritate ubique conſpicuus. Pulcerrimæ certe dotes tuæ non latuerunt in ſilentio, ſed in alta veluti ſpecula omnibus ſe dederunt conſpiciendas. Lipſia poſtquam Anno M DC LXI. te receperat, de honoribus in te conferendis fuit ſolicita. Habita enim de *philtris* diſputatione, ſuperatisque examinibus *licentiam ſupremum Medicinæ aſſumendi gradum*, quem *Doctoris* nominant, & ſequenti anno poſt tam *ſplendidum axioma*, Brabeutis iisdem, quos ſupra ſeptem annorum ſpatium habueras præceptores fideliſſimos, tibi impertiit. Quo facto parum abfuit, quin, nonnullis invitantibus, Hamburgum te contuleris, artis tuæ promtitudine inſerviturus, quicunque ea uti cuperent. Sed aliud placuit Supremi NUMINIS providentiæ. Cum enim patriæ

triæ reipubl. conſul, Poliater atque Polyhiſtor, *Thomas Reineſius*, at quantum inter eruditos nomen? domicilium ſuum Altenburgo transferret Lipſiam, Fratris tui, meique Patris, Archiatri Ducalis ſuaſu, natalem locum urbi à nobis valde remota non immerito prætuliſti, Novembri Anni M DC LXI. feliciter huc veniens. Velim ea mihi benignitate cœleſtis jam detur facundia, ut omni orationis genere tuas laudes ita commendem poſteris, quo invictæ perdurent contra malevolorum invidiam, ne obterant, contra tyrannidem temporum, ne perdant, contra auſteritatem caſuum, ne conſumant. Profecto vix in patriam redieras, cum mox virtutes famæ januam tibi patefecerunt. Sicut enim ſolis exorientis calor benigniſſimus terram roſis & rore ſpargit; ita in curarum Medicarum primordio complures magna extuliſti lætitia, ægrotorum deſiderio mirifice ſatisfaciens. Inde non noſtræ tantum urbis, ſed & vicinorum locorum incolæ quamplurimi valetudinis aut reparandæ aut conſervandæ à te expetiverunt conſilium pariter & auxilium. Neque plebeji magis quam illuſtres viri, Nobiles, Barones, Comites atque Principes vitæ ſuæ curam tibi crediderunt, quorum ingens multitudo recenſeri poſſet, ſi neceſſarium videretur. Qua cupiditate, qua ſolertia adfuiſti omnibus? Actionum tuarum fuit ſcopus DEI gloria proximique incolumitas. Neque præmiorum ſpes exacuit te ad ſedulo inviſendorum ægrotorum ſtudium, neque

horum paupertas à ſanandis illorum morbis te deterruit; Sic ditiſſimorum habuiſti rationem, ut Iro pauperiores ne negligeres. Mercedem enim te conſecutum eſſe ſatis magnam, credidiſti, ſi miſeriæ hominum grato ſubvenire potuiſti levamine. Quanta iis in rebus uſus es dexteritate? Nullum ægritudinis genus, nullæ medendi viæ te latuerunt, neque temere unquam fefellit eventus. Quem prævidere Medici prudentia, ex omnium autem voto ſemper præſtare ne feliciſſimi cura poteſt. Optimus eſt Imperator, non qui hoſtem ſemper ſuperat, ſed qui in acie circumſpecte ſe gerit, omnia ſubiens, quæ iſti damno eſſe poſſunt. Medicumque laus non exigua condecorat, ſi morborum crudelitati ea opponit, quæ artis providæ ſapientia præcipit. Semper autem proſternere morbos non eſt Medici, quemadmodum nec Imperatoris hoſtium ubique profligare copias. Neutrum enim ſua decepit ars, neque tam ſcientia deſeruit, quam ſucceſſus felicitas, qui à DEI expectandus NUMINE. Sicut autem plurimorum valetudini aſſidua ſedulitate proſpicere ſolitus es uſque ad extremum vitæ halitum; ita & doctiſſimis literarum monumentis conſulere voluiſti iis, quibus volupe eſt eruditorum lucubrationes induſtriis verſare manibus. In illis poni poſſunt diſſertatio *de Tinctura univerſali contra abuſum Alchymiæ; methodus balſamandi cadavera, etiam majora ſine omni eviſceratione*; cui annexa *ratio medicamenta Chymica extem-*

extemporanea sine destillatione concinnandi, item Tractatus ostendens *Cinnabarin nativam Hungaricam novum figendi modum.* Varia etiam *Ephemerides Medico-Physicæ Germanicæ Academiæ Imperialis Curiosæ* continent, quæ te agnoscunt auctorem. Quid dicam, qua promptitudine miserorum inopiæ subveneris? Illorum si repræsentari voces possent, quam innumera de te perciperentur præconia? Æquiparasse te, dicerent, eorum liberalitatem, quos canæ antiquitatis testimonia nostræ consecrarunt memoriæ. Veritatis sum amantissimus. Atque à reipsa non abhorrere, quæ jam attigi, unanimi testantur ore atque calamo, qui Ecclesiæ Scholæque nostræ præsunt, viri multa laude commendabiles. Posteri etiam id confitebuntur, cognituri, quam dicasti egenæ juventuti Scholasticæ ad comparandos quotannis libros, pecuniam. Quid quoque adjiciam, quam ingenuo NUMEN supremum domi forisque veneratus sis obsequio? Recte vereque sentire de isto, sancteque illud colere, fuerunt artes, quas imbibisti, ut dictum est, puer, & constanter per omnem exercuisti vitam. Illis ante omnia totis incumbendum esse viribus illis adolescentem ætatem, illis juventutis florem, illis virile robur, illisque senectutis canos consecrandos esse censuisti. Neque caruit illa pietas variis DEI O. M. remunerationibus. Non repetam, quanta benignitate tibi providerit, ut in magna rerum penuria ad Medicæ artis apicem potueris ascendere.

dere. Vix annum in illuſtri exegeras Salana, cum Pater optimus ſui deſiderium incredibile tibi relinqueret. In quam magnam hujus abitus te conjecit inopiam? Nihilominus DEI providentia illam ita adjuvit,ut, multis non opinantibus, & felicius, quam ipſe ſperaveras, ſtudiorum tuorum metam potueris contingere. Neque commemorabo, quam luculenter res tua familiaris in urbe patria creverit, ut non tuis tantum tuorumque uſibus, ſed & plurimorum pauperum deſiderio ſufficere potuerit. Id autem tacitus præterire non valeo, quod non exiguam clari nominis famam, virtutibus tuis convenientem, DEI munere ſis adeptus. Anno M. DC. LXV. Sereniſſima Princeps, *Magdalena Sibylla*, Dux Saxoniæ, Medicum ſuum ordinarium te eſſe voluit. Et anno M. DC. LXVII. Ipſe Patriæ Pater O.M. *Fridericus Wilhelmus* Archiatri ſui munus clementiſſime tibi tradidit. Idemque *Sereniſſimæ Sobolis* ſuæ valetudini coſtodiendæ Anno M. DC. LXIX. te præfecit, quam ſpartam, illo pie defuncto, Sereniſſimorum Tutorum ſuffragia comprobarunt. Cum autem poſt præmaturum juventutis Principis, *Friderici Wilhelmi* diſceſſum, *Erneſtus Pius*, Saxoniæ Dux Auguſtiſſimus, harum provinciarum dominium jure hæreditario Anno M. DC. LXXII. acciperet, ille etiam ſui ſuorumque Archiatri titulo te ornavit, ſæpenumero conſiliis tuis, interprete Medico ordinario, Daniele Ludovici in curando corpore uſus. Quin & Anno

M.DC.

M. DC. LXXX. in aulam ſuam te pertrahere geſtiit. Valetudinis autem adhibita excuſatione, in urbe patria remanere maluiſti, quam aulæ fluctibus te iterum iterumque exponere. Eandem ob causam non potuiſti annuere Sereniſſimo Marchioni Brandenburgico, Domino *CHRISTIANO ERNESTO*, An. M. DC. LXXIII. deſideranti, ut Archiatri munus in aula ſua ſuſciperes. Ad parilis excuſationis neceſſitatem confugiens familiam tuam transferre Dresdam noluiſti, cum Potentiſſimus Saxoniæ Elector, *Dominus Joh. Georg. III.* per principem miniſtrum efflagitaret, ut Medici ſui provinciam imponi tibi patereris. Bis autem Anno M. DC. LXXXII. & M. DC. LXXXIV. ab eo valetudinis ſuæ cauſſa evocatus, præter alia gratiæ ingentis teſtimonia *Electoralis Archiatri* reportaſti encomium. Colligi inde poteſt, dexteritati tuæ quid tribuerint ſummi Principes. Niſi enim te excellentiſſimum cognoviſſent Medicum, tanto animorum conſenſu vitæ ſuæ curam à te minus expetiiſſent. Quid de aliis afferam dignitatibus, quæ & aliunde tibi obtigerunt? Nimirum, quod *Academiæ Leopoldinæ Directores* celeberrimi tam illuſtris Collegii ſui *Adjunctum* te conſtituerint; quod multi exterorum literis ſæpenumero miſſis teſtati fuerint, quanti te facerent, quantaque cupidine, amicitiam ſibi tecum intercedere, optarent, quod & maximi Principes ad te direxerint literas cum ſingularis erga te gratiæ ſignificatione exaratas, in quibus non injuria

eminentiſſimum Romanæ Eccleſiæ *Cardinalem Collonitzium*, quin & ipſum Cæſarem *LEOPOLDUM* invictiſſimum cum nonnullis Romani Imperii Electoribus collocare poſſem, ſi exigeret neceſſitas. Quorum munificentia ſi uti voluiſſes, ad quæ honorum, ad quæ divitiarum culmina potuiſſes emergere. Sed prætuliſti patriæ terræ dulcedinem ſplendidiſſimis aliorum locorum muneribus. Maluiſti in illa honoris mediocritatem obtinere, quam alibi magnis exſplendeſcere dignitatibus. Illi enim cum præprimis te natum eſſe judicares, neglecta ſanitatis tuæ ratione, cum ipſo vitæ periculo, aſſidua diligentia inſervire ſtuduiſti. Quilibet inde conjiciet, patriæ amantiſſimum, ſtudioſiſſimumque te fuiſſe, quamdiu inter mortales exiſtere tibi licuit. Neque illa DEI clementia ſilentii peplo involvi debet, quam ab initio uſque ad finem matrimonii tui es expertus. Conceſſit enim tibi An. M. DC. LXII. florente Majo, in proſperis & adverſis ſociam conſtantiſſimam, *Victorini Gruneri*, qui Sereniſſimis Patriæ noſtræ Patribus à Secretis Cameræ atque Feudorum fuit, filiam, natu mediam, fœmineæ probitatis, prudentiæ, aliarumque dotium exemplar fulgidiſſimum. Quid tuo cum illa matrimonio blandius, quid auſpicatius, quid omni parte beatius cogitari poteſt? Quæ animarum arctiſſima copula? qui amor æmulus? Quæ reverentia mutua? Nulla inter vos fuit diſcordia, niſi uter

uter utri dilectionis mutuæ palmam posset præripere. In cæteris una voluntas, una mens, diversa tantum corpora inhabitans. Non familiam modo illa circumspecte administravit, sed & utile in Chymicis laboribus atque in laboriosissima methodi sine evisceratione balsamandi inventione officium tibi præstitit. Quin & enixa est tergeminam tibi sobolem, filios nempe duos cum unica filia, *Johannem Victorinum*, paucis à nativitate diebus iterum denatum; deinde *Mariam Elisabetham*, ex qua mihi anno M. DC. LXXXVI. in matrimonium collocata binos vidisti nepotes, alterum in matris utero mortuum, alterum infantilibus ineptiis multiplices senio tuo creantem delicias; & denique *Johannem Christianum*, qui diversis hactenus in Academiis multa edidit egregiæ indolis specimina, per vestigia tua ad eximiæ laudis culmina contendens. Nonne ea omnia supremi NUMINIS sunt beneficia, quibus pietatem tuam exornare voluit? Neque abfuisti à variis vitæ vexationibus? Nam quo sinceriore DEUM colimus obsequio, eo frequentiorem persentiscimus castigationem, non ut pereamus, verum ut constantiore cultu ipsi studeamus adhærescere. Paterno certe animo multa ab incunabulis usque ad obitum tibi imposuit. Nihil autem molestius accidere tibi potuisset, quam uxoris conjunctissimæ sub Anni M. DC. LXXXVI. exitum discessio. Quo arctiore animi vestri copulati erant vinculo, eo difficilius disjungi poterant. Acquie-

visti tamen in DEI voluntate, quam tuæ cynosuram constanter veneratus es. Alia etiam dolorum lenimina tenuisti, & occupationum multitudinem, quas omnibus deliciis semper duxisti anteferendas; & dicti filioli mei teneritatem, dulcissimorum gestuum blandimentis, omnem tibi abstergentis solicitudinem. O si diutius te habuissemus superstitem! Sed arcana Fatorum consilia desiderii nostri vota præoccuparunt, cum vitæ tuæ adhuc longinquæ spes nos reficeret. Adeo incertæ hominum sunt cogitationes. Fallimur, cum nullius erroris opinio nos titillat. Morbo eheu correptus pertinacissimo, quem nulla medicamentorum vis poterat frangere, instante noctis meridie IX. Januarii M. DC. XCI. abiisti, quo DEI consilia te avocabant. O lugubre verbum, quo me abripis? Quibus tristitiæ fluctibus me absorbes? Satis quidem DEO, satisque tibi vixisti, amplissimas consecutus dignitates. Nobis autem præpropero discessu obiisti, amore adhuc tuo indigentibus; Nimis mature mortuus es patriæ, officii tui per longinquum adhuc spatium cupidissimæ; Nimiumque cito miseris, quorum ægritudinem variis sublevasti beneficiis. Sed cur te mortuum esse pronuncio, cum adhuc agas incolumis? Non enim anima tua tantum inter innumeras beatorum spirituum myriades æternis gaudet beatitudinibus; sed & vivit in hoc terrarum orbe nominis tui nobilitas, omnis interitus derisura ignominiam. Superstes agis in filio,

de

de quo patria optima quæque ſibi pollicetur; Perennas in animi tui monumentis, quæ grata prædicatione ſera circumferet poſteritas; Illa immortalitatis tabulæ famam tuam inſeret, & ab omni oblivionis liberabit injuria. Eam quicunque conſpicient, excellentiſſimi Medici exemplum te fuiſſe dictitabunt. Hiſce dictis, ſalve, indulgentiſſime Socer, æternumque vale.

* * *

Viro Excellentiſſimo

D. FRIDERICO GUILIELMO
CLAUDERO

Perennem Soceri deſideratiſſimi.

D. GABRIELIS CLAUDERI

Memoriam celebranti.

COrtice ſucciſo lacrymat, ſtactenque refundit
Myrrha reſervandis nata cadaveribus:
Sic pius arguti dum pungis acumine ſcripti
Protinus ex imo pectore ſtacta fluit,

Stacta decus Magni conſervatura patroni
Candida dum Muſas vivere fata dabunt.

Subjungit
JOH. GEORG. VOLCKAMER, M.D.
Cæſ. Majeſt. Archiater, Comes Palatinus & Academiæ Leopold. Nat. Cur. PRÆSES.

†

CLaudat Clauderum *tumulus*; *cumulus meritorum*
Panditur hîc, complens Solis utramq; domum.

Sic
deſideratiſſimi ſui Dn. Collegæ
memoriam colit
Academiæ Nat. Curioſ. *CELSUS*.

INDEX

INDEX
Ephemeridum Imperialis Academiæ LEOPOLDINÆ Naturæ Curiosorum.

Decur. II. Anni X.

A.

Ammo.

Apople-

D.

E.

F.

G.

P.

Plica

Q.

R.

T.

V.

Vena-

FINIS.

In Eph. Nat. Cur. Dec. II. Ann. X.
Corrigenda:

PAg. 16. lin. 1, leg. illarum. lin. 17. arteriæ. 25. sanguini. 28. materno (per. pag. 17. lin. 3. leg. huc. pag. 19. lin. 20. cartilagine. pag. 36. lin. 1. hærentis. pag. 42. lin. 10. ad hoc. lin. 20. *del. alterum punctum.* pag. 55. lin. 17. eversiones. pag. 56. l. 27. *del.* comma. pag. 57. lin. 8. dextro pag. 63. lin. 23. intermittente. pag. 66. lin. 8. saccatam. pag. 73. lin. 8. partu. pag. 77. lin. 24. delectabantur. pag. 82. lin. 7. scandala. pag. 85. lin. 7. ab apoplexia. pag. 87. lin. 7. Theophil. pag. 89. lin. 13. *del.* tis. pag. 92. lin. 13. *del. primum Semicolon.* pag. 95. lin. 8. ut per externa. pag. 137. lin. 30. colluctantem. pag. 144. lin. 11. area *& folia.* pag. 148. lin. 28. ullum. pag. 150. lin. 18. oculatioribus. pag. 158. lin. 22. nucleum. lin. 31. experientia. pag. 164. lin. 21. Dominicum de Marchettis. pag. 165. lin. 16. Peditum. lin. 23. perfudit. pag. 167. lin. 10. applicuit. pag. 168. lin. 7. expolitione. pag. 184. lin. 1. *post* fornace *add. comma.* pag. 196. lin. 1. sociam. lin. 10. ad pleuram. pag. 198. lin. 27. ἀφώνῳ. pag. 203. lin. 18. *del.* comma. pag. 212. lin. 22. malv. M. j. pag. 216. lin. 12. ea. pag. 220. *antepen.* nullos. pag. 224. lin. 22. *compilat.* pag. 225. *antepen.* Vatterus. pag. 228. lin. 16. illæsæ. pag. 229. lin. 7. Rammazzinus. pag. 239. lin. 21. *del.* punctum. pag. 241. lin. 12. omnia. pag. 251. lin. 26. Admiratus. pag. 260. lin. 3. gyris. pag. 261. lin. 8. promittebatque. pag. 267. lin. 13. aurantior. pag. 269 lin. 13. alces. lin. 20. multum. p. 277. lin. 8. deligatus. pag. 279. lin. 11. dilatabatur. p. 283. lin. 30. foraminibus. pag. 284. lin. 4. ostendebantur. pag. 291. lin. 1. serræ. pag. 293. lin. *antepen.* portio. pag. 304. lin. 2. paucis. lin. 6. aperuimus, tum ne. pag. 307. lin. 5. partem. pag. 38. lin. 27. vendibile. pag. 309. *penult.* perforent. pag. 310. lin. 12. multa de hac. pag. 316. lin. 31. pro puncto ponatur comma. pag. 317. lin. 22 semel. lin. 28. fructibus. pag. 319. 14. lautissimas. pag. 320. lin. *antepen.* faciunt. pag. 378. lin. 18. frigore. pag. 353. lin. 4. quidem.

In Appendice.

PAg. 3. lin. 3. amicitiæ. pag. 4. lin. 28. obliviscuntur, ut. pag. 7. lin. 23. inflati retinent. pag. 8. lin. *penult.* admittunt. pag. 9. lin. 1. *del.* comma. lin. 17. *del.* (. pag. 10. lin. 25. nonnulli. pag. 28. *penult.* possit. pag. 34. lin. 30. scabiosum. pag. 36. lin. 31. Di gran maninconia. lin. 32. rogna. pag. 38. lin. 3. mirum. lin. 12. hydrargyriis. lin. 18. dura. pag. 39. lin. 15. Hujus pag. 44. lin. 1. *del.* primum comma. pag. 50. lin. 23. morbi. pag. 53. lin. 27. Latinam. pag. 58. lin. 18. tam. p. 59 lin. 27. Illustris. pag. 65. lin. 13. valent. pag. 74. lin. 15. certior. pag. 93. lin. 24. quod. pag. 97. lin. 19. detraheretur. pag. 101. lin. 8. *post* cachochymia. *punctum.* lin. 14. facilè. pag. 106. lin. 20. exemplum. pag. 119. lin. 23. ferulis. pag. 128. lin. 1. vilissimi. lin. *penult.* familiaris. pag. 130. lin. 26. quas. pag. 135. lin. 15. aviditate. pag. 150. lin. 27. *del.* primum punctum.

CHRISTIANI FRANCISCI PAULLINI,

Imperialis Academiæ Curiosæ ARIONIS,

OBSERVATIONES MEDICO-PHYSICÆ,

SELECTÆ & CURIOSÆ,

Variis Antiquitatibus Hiſtorico-Germanicis bonâ fide interdum conſperſæ.

NORIMBERGÆ,

ANNO M. DC. LXXXVIII.

VIRIS
VIRTUTE, DOCTRINA, ET GLORIA EMINENTISSIMIS,

DOMINO

D. LUCÆ SCHRÖCKIO,

Luc. fil. Sacræ Cæſar. Majeſt. Medico & S. Palatii Lateranenſis Comiti, Illuſtris ſemperq; Liberæ Reip. Auguſtanæ Phyſico Ordin. Curioſorum Directori & Adjuncto, CELSO &c.

DOMINO

D. GEORGIO FRANCO,

C. P. Cæſ. Electoralis Acad. Heidelbergenſ. Pro-Cancellario, ſuæ Facult. Seniori, & Prof. Primario, Diverſor. Elect. & Princip. Archiatro, Curioſorum ARGO &c.

DOMINO

D. SALOM. REISELIO,

Sereniſſimi Ducis Würtenbergico-Stuttgardiani Conſiliario & Archiatro Splendidiſſimo, Curioſorum AMPHIONI &c.

Dominis, Fautoribus, & Collegis ſuis magni ſemper æſtimandis

alterum hunc obſervationum faſciculum exhibet

ARION.

CHRISTIANI FRANCISCI PAULLINI
Curioſorum ARIONIS

OBSERVATIONES MEDICO-PHYSICÆ.

I.
Sudor pedicularis poſt mortem.

ADam PUTREDO, & *filius hominis* VERMIS! *Job.* XXV. 6. Hujus oraculi ego memor, ut vivam memor lethi, i. e. *Vanitatis* & *Æternitatis*. Tandem enim cum lucubratiunculis meis in *pulvere* dormiam, XXI. 26. *tinea* ſubter me ſternetur, & *operimentum* meum erunt *vermes*. *Eſa.* XIV. 11. Sat vixi tamen, & benè vixi, vivamque in æternum, modò à *Verme* illo, *nunquam moriente*, Dei gratia me exemerit. *Eſ.* LXVI. 24. *Marc.* IX. 44. Crebriùs equidem longa iſta, cui famulamur, Ars pias parturit meditationes, nunquàm verò feliciores, quàm ſi *Pathologiam animatam*, optimam illam portiunculam, lachrymas inter & ſuſpiria languentium catè ruminor. Ut igitur prologus & clauſula obſervationum noſtrarum, quas ſuperiori anno audax peperit crena, fuêre *vermes*: Sic eâdem facie jam prodibimus in ſcenam. Nullum enim firmius, nullum certius, nullum pulchrius Παντοφίας axioma, quàm bellum iſtud Jobæum: *Adam* (homo) PUTREDO, & *filius hominis* (Adami) VERMIS! De ſudore ad *quartum* usque *diem* poſt *mortem* vide memorabilem hiſtoriam D. *Ledelii* in *Decur. I. Ephem. noſtr. Curioſ.*

 Ann.

Ann. III. obs. 83. quem etiam in infante notavit Excell. D. D. Frommann / Archiat. & Profeſs. Saxo-Coburg. Præceptor olim meus fideliſſimus, in eadem *Decur. Ann. VI. Obſ. 185.* Georg. Donnerwald / ruſticus *Albaccenſis*, ad *novam ferè horam* poſt mortem *cruorem* ſudavit, ſed, notante Nobili *Mauritio* à Lehren / Aſceta Corb. (quem citat *Meinharti* à Lüchtringen / ejusdem Imperialis Collegii Capitularis, in *mirabilibus* ſuis ad An. MCCIX. *Diu is miſeram traxerat vitam* cachecticam, ut, *ad leviorem quoq; corporis commotionem*, (ὀρθοστάδιος adhuc;) ſudorem *exantlaret* rubrô *colore tinctum*. Et addit ille: *mortuum tandem eſſe inter* ſudorem, *quem medicamentô* fortiori *provocârat*. Prudenti pauca! De *Franciſco Xaverio* narrat *Brev. Roman. noviſſimè edit. Mogunt.* 1676. in feſto ejus d. 2. Decemb. cadaver illius, vivâ calce per multos menſes bis obrutum, ſed penitus incorruptum, odore & *ſanguine* manâſſe. Ante biennium in cadavere Domini *Mich.* Krummbügels / Cameræ Guelferbyt. Conſiliar. Amici noſtri, *ſudorem* quoque obſervavimus, & fortè etiam alii. Sic *fluxum menſium* poſt mortem notavi *Slagelosiæ* in Dania. Etenim *Petri Olai* filia, XVIII. tunc annorum, ipſis diebus canicularibus, inſtante menſium fluxu, cum ſociabus ſuis, die quôdam Dominico, ad *largum* usque *ſudorem*, choreas in horto parentis duxerat. Hinc ſanguis calidior acriorque factus, præſertim in puella valde biliosa, impetuoſius ſequente nocte prorupit. Tentantur, more plebejo, varia, ſed ſine ſucceſſu. Tertiô demûm die circa quintam veſpertinam vocatur *Cortnummius* noſter. Sequor Virum: ſed circa octavam puellam offendimus extinctam, cujus è pudendis *ſanguis* adhuc largiter fluebat ad *binas ferè horas*, parvâ interdum morâ datâ. Dedimus etiam exemplum ſudoris *Verminoſi* in *Decur. I. Eph. Curioſ. Ann. VI. Obſ. 3.* quam repetiit Exc. D. D. *Bonet.* in *Med. Sept. collat. lib. III. Sect. XVI. c. 15.* quamque aliâ eximiè illuſtravit Cl. D. D. *Schmidius*, Phyſ. *Gedanenſis* Primarius, *Dec. I. Eph. Cur. Ann. VIII. obſ. 85.* Adde, ſi placet, *Breviar. rer. memorabil. Iſib. ab Amelunxen* à *nobis edit.*

bis edit. num. 4. & *obſ. noſtr. Med. Phyſ.* Ephem. ſuperioris anni annex. *num. 84.* Sed jam diu ante nos *Henr. ab Heer obſ. 23. ſudorem* cum *pediculis ſanguineum* notavit. De tumore, *pediculis* pleno, vid. D. D. *Crügeri obſ. 13.* in *Dec. II. Eph. noſtr. An. IV.* cum doctiſſimo ſcholio Ampliſſimi *Celſi* noſtri. De *ſtruma* verò *verminoſa* & *pediculari* diximus in *obſ. noſtr.* num. 4. *Stephan.* Bachfeld / ruſticus Gadelheimenſis, Vir malæ vitæ, diu lecto affixus, miſerrimè vixit. Cûmque à nemine vel auxilium, vel levamen amplius ſperandum foret, auctô mœrore & cruciatu, tandem exſpirat. Erumpit ſubitò *fœtidus* è cadavere *ſudor*, in quo *quàmplurimos pediculos albicantes* notârunt domeſtici. *Malæ vitæ virum* vocat eum *Meinhart*. Et talis licèt non fuerit, tamen in *corruptiſſimis humoribus ſcorbuticis* hæc, & hujusmodi animalcula naſci potuiſſent, quale exemplum affert Cl. *Möllenbrocc.* Curioſ. *Pegaſus I.* in erudito ſuo *de arthritid. vaga ſcorbut. tract. cap. 3. p. m. 36.* Adde *Borell. C. I. obſ. 20.* Quàm facilè enim *ovula* ac ſeminia inſectorum in nos transferantur, ultrò fatebuntur omnes venuſti Artis alumni. Et da mihi, quæſo, cibum, cui non aliquid *vermium* admixtum ſit. Beatus qui credit, beatior, qui cautè declinat, beatiſſimus verò, qui conſiliô ac induſtriâ examen iſtud *animatum*, verè inviſum, ocyùs ac longiùs averruncare didicit. Næ, hoc qui fecerit, is mihi Philoſophus erit perfectè ἰσόθεος, & magnum ſalutis humanæ aſylum.

II.

Mentula ſummum in paſſione hyſterica ſecretum.

NArrat D. D. *Schenck.* Prof. olim in inclyta Salana, *Lib. I. Exercit. Anat. Sect. II. c. 34. p. 628.* cum *Polluce* noſtro Curioſo, D. *Garmanno*, Amico & Collega pl. colendo, *Lib. I. de miracul. mort. Tit. XI. §. 3. p. 101.* ex *Linſchotto*, Caffres Æthiopiæ populos, ad oram maritimam, quæ ad caput bonæ ſpei

porrigitur, invicem variis bellis occupari: victores victis & cæsis *pudenda* rescindere, quæ resecata Regi, in reliquorum Procerum præsentia, offerunt his moribus. *Pudenda* in os assumunt singulatim, atque ad Regis pedes ea exspuunt. Rex collecta & sublata in regium munus Victori restituit, qui Victor *filo connexa* pro *monili* sponsæ, seu uxori suæ, *de collo* suspendit. Sponsa hôc habitû incedens in tantum attollitur, ut se vel totius mundi Reginam, vel *aureô vellere* insignem, credat. Pro certo mihi relatum est in nobili quadam confœderati Belgii urbe, feminam, laudabilis vitæ, & honestæ gentis, ex inaudito erga defunctum maritum amore, cum quo amicissimè, quamvis in sterili conjugio ultra XVIII. annos vixerat, *membrum*, quô Vir fuerat, nemine sciente, ei abscidisse, & inter pretiosiora sua, *argenteæ pyxidi* inclusum, sanctè custodivisse. Senior tandem facta crebriùs passa est *dolores hystericos*, ad quos profligandos cùm nescio apud quem singulariter commendatum reperisset pulverem de *priapo cervino*, subitò rata, rariorem sibi in scriniis esse thesaurum. Fecit ergo periculum, & *rasuram mentulæ maritalis* in vehiculo sumsit, præsentissimo cum levamine. Tentavit sæpius, nunquam infeliciter. Confluunt aliæ mulierculæ, in eadem navigantes navi, & semper discedunt restitutæ, ut hoc remedio tandem celebrem sibi pepererit famam. Post obitum tandem arcanum hoc ab ipsomet ejus fratre detectum est, uti mihi Vir fide dignissimus, rerumque naturalium Curiosus indagator, juratò asseruit.

III.
Colica plumbea.

DE *aurea colica* rarius exemplum habet Illustris & Emeritus Acad. Imperialis Curiosæ Præses, D.D. *Fehr*, Promotor meus Venerandus, *Cent. III. epist. Bartholin. 69.* & Curiosus *Borell. C. IV. obs. 25.* Adde Scholion *Schröckian.* ad *obs.*

Hel-

Helvvig. 62. quorum tamen nulli mortem intulit. Sic impunè devorârunt *Solem.* Plebeja mulier in *Stormaria*, suasû barbitonsoris, dederat filio suo XXI. annorum globulum *plumbeum* Mecur. illitum, ad deturbandos & enecandos *vermes*, at infaustô successû. Lapsus enim ille in sævissimam & funestam *colicam*, cum magna *phrenitide* conjunctam, sicque vitam cum gemitu, & summô cruciatu, misit ad umbras. Felicior ista femina apud Dn. *van der Wiel cent. post. part 1. observat. 18.*

IV.

Hydrops ab ovo.

IN Monasterio *Kaminada*, quod *Frideruna* cum sorore *Imma* construxit, Kounrat verò Rex in manum *Guicboldi*, Optimi Parentis, liberaliter tradidit, soror nostra *Modesta de Kraynfeld*, *hydropicæ* diu similis, proque tali ab omnibus in vicinia, frustrà tamen, curata, siquidem quotidiè in statum deteriorem collapsa. Venit tandem pauperculus rusticus, & pollicetur sanitatem. Illa, consentiente Abbatissâ, sumit, quæ dederat, pharmaca. Quibus verò sumtis, intolerabiles sensit dolores, & terribiles *convulsiones*. Tandem, miserante Domino, paululùm cœpit quiescere, & meliùs sibi haberi visa. Quatuor abhinc horis ineffabili cum cruciatu ejicit *globulum pituitosum*, sat durum, qui accuratiùs inspectus *verum* exhibuit *ovum*, figurâ & magnitudine *ferè anserinum*, quod fractum intolerabilem efflavit fœtorem, inque eo *multi* reperti sunt *vermes pilosi*, quos cum habitaculo suo conjecêre in Visurgum *Meinhart*. *Kaminadense* Monasterium adhuc situm est in ripa Visurgis propè *Bodennvverderam*, Diœcesf. olim *Mindensis*, in quo Virgines vixêre sub regula & habitu Benedictino. Et licèt *Cyriac. Spangenberg.* putet *L. I. Chronic. Schaumb. c. 4.* *Brunonem* à *Salingleben*, Episcopum Mindensem XV. An. 1046. hoc cœnobium fundâsse & consecrâsse, quod

quod posterius etiam asserit *Krantz. IV. Metrop. 21.* & *Hamelmann. L. I. Chron. Mindens.* Contrarium tamen habet *Meinhart*, idque clarissimum est ex literis dotationis hujus Ecclesiæ, confirmatis à *Conrado*, Rege Invictissimô, Mersenburgi, recognoscente eas *Odalricô*, Cancellariô, Vice *Arbonis* Archi-Capellani, (i. e. Archi-Cancellarii) An. 1024. Indict. VII. VI. Id. Febr. ubi expresse fit mentio Dominæ *Friderunæ*, Venerabilis Abbatissæ, ejusque sororis *Immæ*, Comitissæ, quæ, adjuvante *Gerone* Comite, id construxêre Monasterium, dantes eidem omnem hæreditatem suam. Etenim An. 1024. Conrad. II. Imperator hoc cœnobium in suum Mundiburgium suscepit, & quidem petitione *Sigeberti*, Episcopi Mindensis, qui An. 1036. decessit. Falsa itaque *Spangenbergii* assertio. Quid? quod An. 1004. Henricus Imperator idem in protectionem suscepit Magdeburgi. Cujus vestigiis inhæsêre Henricus II. An. 1016. Gosslariæ, & Henric. III. An. 1039. ibidem. Notandum etiam, *Brunonem* istum nequaquam fuisse ex gente *Salinglebiana*, ut *Kranz. L. VIII. Saxon. c. 26.* & *L. III. Metrop. c. 47.* *Chytr. L. I.* & *L. II. Saxon.* cum *Spangenberg. L. I. Chron. Schaumb. c. 4.* volunt, sed *Santerslebiana*, secundùm *Hermannum de Leerbeck* in *Chron. Comit. Schauenburg. p. 7.* *Meibom. in not. ad idem p. 45. seq.* & in *Chronic. Walbeccensi p. 9.* ac *Erdwin Erdmann* in *Chron. Osnabr. MS.* *Salinglebii* à Salingis, seu Saliis, i. e. Francis orientalibus, ad Salam habitantibus, ortum suum trahunt. *Santerslebiorum* verò in Diœcesi Mindensi quondam duo inprimis celebres fuêre *Bruno* & *Adolf.* Ille factus Conradi II. Imp. *Cancellarius*, posteà Episcopus *Mindensis.* Hunc idem Cæsar fecit *equitem auratum.* Hujus consiliô & industriâ crebriùs faustè utebatur *Sigebertus*, Antistes Mindensis. Itaque in præmium laboris multa ei contulit bona, præsertim montem, quem adhuc ab *urticis* vocant den Nettelberg / in quo, consentiente Eô, posteà arx *Schaumburgica* erecta. Oriuntur ergò *Schaumburgici* Comites non à *Salinglebiis*, sed *Santerslebiis*, ex Archi-Diœcesi Magde-

Magdeburgica. Hi verò à Comitibus *Walbeccensibus. Meibom. in append. ad Gobelin. Cosmodr. ætat. VI. c. 53.* Monasterium Kaminadense Conrad. Imp. An. 1147. *Wicboldo*, Corb. Abbati, omnibusque ejus successoribus, ob *fidem*, *laborem* & *constantiam*, quam speciosè commendat Cæsar, in perpetuum tradidit. Utrum *Modesta* ista soror ex stirpe *Craynfeldia*, seu *Kranchfeldia* fuerit, anceps est. Utraque tamen clara & nobilis. Ceterùm quæ de *ovo* addidit *Meinhart.* nullus Curiosorum explodet. Canem *oviparum* nobis dedit Dn. *D. Jung*, in alma Viennensi PP. Collega Curios. in *Dec. I. Eph. nostr. An. II. obs. 250.* Adde *Stengel. emblem. 58. num. 2.* & nostram, si placet, *Cynograph. Curios. Sect. I. c. 3. §. 66.* Mulierem Norwagicam, locô fœtûs humani, *duo ova* gallinaceis simillima, exclusisse, quorum unum fractum vitellum habuit cum albumine, testatur ἀξιόπιςος *Bartholin. C. I. Hist. 4.* Simile notavit *Rhod. C. III. observ. 57.* Alia, post multos dolores, etiam peperit *ovum*, apud Eund. *Bartholin. C. III. epist. 27. p. 101.* Vidi ipsemet *ovum*, quod mulier sub exercitu Ducis à *Mönichhusen* excluserat. *Vermes* autem fuisse in *ovo Modestæ*, facilè etiam credimus, fide aliorum adducti. Vid. *Fort. Licet. l. II. de monstr. c. 87. Bartholin. C. VI. hist. 87.* Verissima historia, quam *Faber Lynceus* in *descript. animal. nov. Hispan. p. 773.* & Dn. *D. Simon Schultz*, Reg. Polon. & Urbis Thorunens. in Prussia Med. exercitatissimus, Amicus colendus, in *Dec. I. Ephem. nostr. An. III. obs. 190.* recitant de *veris* & *perfectis scorpionibus*, ac *serpentibus*, in *ovis gallinaceis* repertis. Adde, si vacat, *Ulyss. Aldrovand. Ornithol. L. XV. c. 8. de monstr. Gesner. L. III. de avium natura*, sub tit. *Ovor. monstrosor. Jonston. hist. nat. L. II. de avib. Tit. I. c. 2. ad artic. I. append. I. de gallin. ovis*, & schediasma nostr. *de Bufone Sect. I. c. 3. p. 84. seqq.*

V.
Struma vulvæ.

HOnesta femina, à primo puerperio, suprà pubem dolores quosdam, primò obtusos, per intervalla senserat, quos verò illius negligentia fecit graviores. Enata tandem ibidem *grandis struma*, à qua nihil molestiæ, nihil etiam doloris sensit unquam, nisi instantibus mensibus, & quando maritum ad complexus conjugales vel invitabat, vel admittebat, ut à sorore ejus post obitum demùm, ad *fontem Rhoës*, sub rosa olim intellexi.

VI.
Lapis pyriformis tussi rejectus.

MAtrona quædam Norwagica, (notante *D. Cortnummio*) 57. annorum, jam ab integris annis XIX. diu ferè noctuque molestissimâ tussi constanter excruciata & emaciata fuerat. Tandem, nescio quô medicamentô sumtô, cœpit *minutos lapillos*, unà cum tenaci pituita, rejicere, quos demùm aliô die *majusculi* sequebantur. Deniq; *notabilis* aliquis, *friabilis*, *cinericeus*, at *rubris punctulis* eleganter distinctus, quem vidi & contrectavi. Forma erat *pyriformis* ut ex adjecto schemate vides. Matrona abs illo tempore sensim in meliorem sanitatis statum promota, citra notabilem molestiam adhuc quinque supervixit annos. Adde, si placet, *Borell. C. I. obs. 67.* &, qui instar omnium Tibi erunt, *D. Sachs.* Curios. olim Phosphor. *in respons. dissert. de miranda lapid. natur.* ad Dn. D. J. Dan. Major. *p. 99.* Dn. *D. Schröck in Schol. ad obs. Helvvig. 65.* & *Dec. I. Eph. nostr. Ann. VII. obs. 132. cum Schol.* ubi pluscula & selecta hujus rei habebis exempla. Ego ob singularem & *rariorem formam* hîc annectere volui.

Fig. I.

VII. Fur-

VII.

Furca tricuſpis in ventriculo lupi.

COnſultiſs. & Ampliſs. Dominus *Johan. Henric. Cöſterus*, U. J. D. & Judicii Aulici, quod *Hildeſiæ* eſt, Aſſeſſor, Vir antiquâ fide & priſcis moribus, Amicus olim honorandus, viderat in itinere ſuo Romano apud Abbatem Ord. Ciſtercienſis *furcellam tricuſpidem* in ventriculo lupi, ob rabiem capti, occiſi, & exenterati, nuper repertam. Manubrium erat ex venuſtiſſimo ebore. Integra omnia adhuc, & nihil immutatum. Ex quo conjiciebant, haud diu latuiſſe in ventriculo, & inde *rabiem* iſtam *lupinam* deduxêre venatores, ſiquidem circa *pylorum* hærebat firmiter ei infixa. Figuram Curioſorum oculis hîc dabimus.

Fig. II.

VIII.

Retentio urinæ multorum dierum, citra moleſtiam, & omne ſanitatis diſpendium, qs. hereditaria.

B*Enedictus Conſtantinus* Bergſchmied / Suevus, Artis Medicæ Cand. digniſſimus, inter varios, ſale doctrinaque conditos, ſermones, quos ultrò citròque mecum cædebat Lugd. Batav. de ſeipſo ſanctiſſimè mihi retulit, ſibi, & familiæ ſuæ paternæ, commune & qs. hereditarium eſſe, ut vix *intra ſex*, imò *octo* aliquando dies, *urinam emittat*, citra moleſtiam, & omne, quod mireris, ſanitatis diſpendium, ſeque nullum planè ſcire gentis ſuæ, qui vel *calculô*, vel *colicâ*, ſeu *ſtranguriâ* laborâſſet unquam. Vegetus ille erat, ſanus, robuſtus, & vividi ingenii homo, rarique candoris, Amicus optatiſſimus. In prandio & cœna *non valdè parcè* bibebat, aliâs verò nunquam.

Fata demùm traxêre eum ad extremos Indos. Quieſcit in urbe *Goâ*, cujus animæ benè ſit!

IX.

Variolæ intra duodecennium quinquies recurrentes.

IN *Islandia* quôvis *vigeſimô* annô *variolas* recurrere, ſcribit Summus *Bartholinus C. III. epiſt. 90.* quod an perpetuum ſit, dubito. Sanctè autem mihi teſtatus eſt in Imperiali *Lubeca* modeſtus & ſincerus Juvenis, *Joh. Adolfus* Schweinsbeer/ Chirurg. Candidatus dexterrimus, ſe vidiſſe ibidem robuſtum puerum, *bis ſex* annos tunc fortè egreſſum, qui jam *quinquies* variolis correptus, & ſemper à matre, ſolô *Sale fraxini* & *raſ. CC.* in vehicul. dat. fauſtè curatus & ſervatus ſit. *Septies* eas paſſam eſſe mulierem Bononienſem, quæ demùm annô ætatis CXVIII. iis periit, refert *Borell. C. III. obſ. 10.* Idem de Viro qui *ſeptuaginta quinq;* vicibus pleuritide detentus, *Cent. IV. obſerv. 83.*

X.

Memorabile pilorum robur.

RAra Excell. Dn. *D. Olai Borrichii*, Reg. in Acad. Hafnienſ. Prof. Præceptoris quondam honoratiſſimi, *C. IV. epiſt. Barthol. 76.* hiſtoria, de viro quodam, qui *librarum quadringentarum & amplius incudem ferream* villis capillorum occipitii in altum promtè elevabat. Rara etiam illa *Schenckiana L. I. anat. exercit. 8. Sect. 2. c. 34. p. 629.* de juvene duorum de viginti annorum, qui *ſtanneum cantharum*, menſuras cereviſiæ quinque continentem, citra moleſtiam, nec ſine intuentium ſtupore & riſu, ultrà horæ dimidium, *peni* appen-

ſum

ſum circumferebat. Vidit Parens meus in Diœceſi *Wormatienſi* puerum ruſticum, XV. tunc annorum, denſis, robuſtis, prolixis, & nigerrimis capillis conſpicuum, qui *ſtanneam lagenam*, XII. menſuris cereviſiæ repletam, & *capillis occipitii* firmiter annexam, ad dimidium milliare promtè portabat. Vidit idem in Haſſia ancillam, cui ob pediculos, balneator caput raſerat, ſed ecce! *omnis fortitudo ab eo receſſit, & defecit*, ut de *Samſone* legimus *Jud. XVI. 15.* Robuſta enim, & validis lacertis prædita, ne *amphoram* quidem, aquæ plenam, more gentis ſuæ, in vertice poſtea ferre potuiſſet, quod confirmare videtur ſententiam *Lemnii L. IV. de O. N. cap. 8.* Sanè Veteres *funes* ex *capillis* confeciſſe, queîs *tormenta bellica* alligarentur, & *naves* traherentur, notavit *Pauſanias*. Vide Cl. *Becker. Med. Microcoſmic. L. I. c. 1. p. 4.*

XI.
Crux & ſtella in lucio.

ANno 1646. ipsô die S. Joh. Bapt. *Conrad.* Buſch/ in pago Waarth ad Vierram, *lucium* IX. librar. Pond. civil. Patri meo, ceu ſingulari ſuo fautori, vivum adhuc obtulit, in cujus ventre exteriùs manifeſtum *albæ crucis* ſignum, *rubris* punctulis artificioſiſſimè diſtinctum, in *capite* autem *ſtellæ* figura conſpicua erat. Delectatus parens venuſtô Naturæ miraculô, & aliis, qui aderant fortè, ſpectandum exhibuit. Cùm verò languere piſcem animadverteret, ocyùs ſuâ manu exenteravit, & ecce! in ventriculo integra, eaque magna, *anguilla*, ſed mortua, è cujus ventre elegans *ranunculus*, quem à colore dicimus Laubfröſchlein/ in menſam proſiliit. Figuram *lucii* ſubnecto. Vide ſis etiam Dn. *D. Thom. Bartholini C. II. hiſt. 33. de paſſere* piſce crucigero.

Fig. III.

XII.

Delirium prudentiæ & vaticinii plenum.

JOanna de *allio*, (est relatio *Meinhartiana*) piissima soror, cum aliis *Tsenako* ex Cattia ad *montem Ottonis*, ad dilatandam Ecclesiam, veniens, strictissimam amabat vitam, nilq; magis, quàm solitudinem, ut diu noctuque vel in oratorio, seu cella sua, lachrymans, inque humum prostrata pro se & aliis ardenter oraret. Sed tertio mense incidit in *Kavma*, in quo tota mutata *mirabilia* patravit. Quæ enim nullam, præter *vernaculam* suam, callebat linguam, tunc in delirio, & quidem *matutino* tempore, *perfectè* ac *eleganter* locuta est *latinè*, respondens ad singula interrogata promtissimè, integros Psalmos & Hymnos, uti cantamus in choro, *accuratè* aliquando & *memoriter* recitans, & discurrens de rebus theologicis *suprà modum eruditè*. Circa meridiem desiit *parumper* delirare, sermonemque romanum *hæsitanter* loqui cœpit. Circa vesperas (i. e. tertiam pomeridianam) sibi melius præsens, ne *verbulum* quidem latinè protulisset, omnium, quæ facta erant, ignara. Post completorium, (i. e. circa septimam vespertinam) delirio recurrente, multa mussitabat & dicebat, quæ nemo adstantium verò intellexit. Narratur *Hermanno* Prælato: qui veniens, more suo, circa vesperam secum portabat *Test. græc.* quod ante lectum in mensam reposuit. Hoc conspiciens *Joanna*, subitò arripit, & delirans aliquot capita clarè & perfectè legit cum summo stupore omnium, quotquot aderant. Inter alia hoc latinis verbis edidit & scripsit vaticinium: *Audite sorores! nos brevi* ex monte *volabimus in* campum. *Ibi requies nostra & habitaculum. Tunc* columbinæ, *fiemus* corvinæ. *Hæc* Joanna *vobis dixit. Audite sorores!* Ultrà mensem in hoc delirio perseverans, curatur tandem, sed ex accessione ægritudinis mentalis postea moritur. Sic *Meinhart*.) Non capies, mi Lector, quid velit, nisi scias acta supe-

ſuperioris ævi. Verùm afflabimus lucem, ut ſingula appareant clarius, & fidem mereantur ampliſſimam. Ne excandeſcas autem velim, ſi prolixiùs aliquando fabor. Hiſtoria ſiquidem delectat. Vivebant olim *Ottbergæ* ad Neêdam, primò ab urbe *Höxaria* lapide, Fratres *Kalendarii*, qui, ex eleemoſynis paſſim collectis, templum, ſeu oratorium, ibi primò ſtruxerunt. At cùm diſciplinâ, uti eheu! fit, proſtratâ, temtisque Bonorum Abbatum Corb. monitis, in luxum & otium prolaberentur, opusque domini ſegniter tractarent, etiam à prædonibus, tunc per viciniam graſſantibus, crebriùs expilarentur, *Hermannus*, hujus nominis primus, Comes à *Daſſel*, à pedis vitio *Claudus* dictus, olim Præpoſitus Eccleſiæ Cathedralis *Merſenburgicæ*, poſtea Abbas & Princeps *Corb. Saxonicæ* ad Viſurgim XXXIII, anno poſt Chriſti natalem 1234. Indict. VII. Prælaturæ ſuæ anno XI. inertes hoſce fucos à latibulis ſuis Ottbergicis, volentes tamen & conſentientes, aliò tranſtulit, bonarumque apicularum alveolos paternè ſubſtituit, vocatis *Iſenaco-Turingorum* in finibus Haſſiæ (non Cattia, ut *Meinhart. vult*,) monialibus nonnullis, cœtûs *Ciſtercienſis*, *Matronis* (ejus encomiô) *probatæ* & *conſummatæ religionis*, queis bona Fratrum cum Eccleſia *Ottbergenſi*, cujus Jus Patronatus adhuc penes Abbatiſſam *Brenckhuſanam* eſt, liberaliter tradidit, ſperans fore, ut *propter aſperitatem ordinis, & rationabile obſequium, quod talis religio Deo fideliter conſuevit exhibere, locus iſte* (quem Ottonis montem vocat Meinhartus) *meritò queat ſublimari.* In patria mea, quæ eſt *Iſenacum*, princeps olim Monaſterium fuit *Catharinianum*, in ſuburbio *Georgiano* ad ſemitam, am Stiege. Quondam, ajunt, ibi ſteſtiſſe *patibulum*, quo de fures ſuſpenſi, aliique facinoroſi capite plexi. Anno verò 1214. *Hermannus*, Potentiſſimus Thuringiæ ac Haſſiæ Landgravius, Ludovici pii Pater, & S. Eliſabethæ ſocer, per quietem vidit, quaſi omnes ibi juſtè interfecti in vitam reverſi, inque *Virgines* converſi forent, accedere ſimul B. V. & S. Catharin. (quas Patronas ſibi elegerat,) & dixis-

dixiſſe: *Tuum erit, Hermanne*, ſacram *nobis hîc condere* ædem, *in qua* Virgines *iſtæ ſerventur, pro præmio à nobis expectabis, quòd propediem Te ad nos translaturæ ſimus.* Dejecto igitur *patibulo*, & translato eodem in montem (quem plebs noſtra **den Goldberg** nominat,) ante portam *Nicolaitanam*, in famoſo & ſuppliciis olim celebri loco Monaſterium Virginum familiæ *Ciſtercienſis* erexit Landgravius, in memoriam Mariæ & Catharinæ. Ampliſſimum & opulentiſſimum erat cœnobium, quo de in *Hiſt.* mea *Iſenacenſi*, σὺν Θεῷ, latius. Ex hoc *Hermann.* Abbas primam Abbatiſſam *Eufemiam* de *Varila*, (ſeu Vargula) cum aliis ſociabus, *Cunegunde* de *aureo agro*, (**Goldacker**) *Hilburgi* de *unco*, (**Hacken**) *Winneka* de *Sanctis*, (**von Heilgen/**) *Eliſabetha* à *murium rivo* (**Meuſebach**) & *Joanna* noſtra *de allio*, (**Knobloch**) Ottbergam vocavit. Omnes ex antiqua & nobili gente in patria mea ſatæ, de quibus Pl. Rev. ac Ampliſſ. Dn. *M. Joh. Mich.* **Pfefferkorn/** Superint. Saxo-Gothanus *Tonnæ*, Amicus meus veteranus & ſincerus, in venuſta ſua *Thuringia c. 24.* Vix autem biennio elapſo, loci, minùs tunc commodi, admodum pertæſæ, & à prædonibus vicinioribus miſerè vexatæ, obque alias plures cœli, terræ & aquæ injurias, juſſu *Hermanni* Abbatis, ad templum *Ægidianum* ultrà Viſurgim in campo **Brüggenfeld** propè *Höxariam* migrantes (hoc enim eſt ex *monte* volare in *campum*) XI. annis ibi piè vixerunt ac religiosè, rigidæ diſciplinæ amantes. Cùm verò cognati, fratres, parentes, & alii temporis fures, crebriùs hîc eas inviſerent, blandis, ne dicam inſulſis, colloquiis bonos earum mores paulatim corrumperent, & omnes earum circulos turbarent, à Zeloſo Hermanno *Brenckhuſium* (**Gotteſthaal** aliàs dicitur) miſſæ, quâ in eremo tutiores erant. Hanc Hermanni fundationem *Henr.* III. Comes *Homburgicus*, Abbas Corb. XXXV. Anno 1278. XV. Kal. Nov. egregiè confirmavit, quem κατὰ πόδα ſecutus eſt *Arnold.* II. Nobil. à *Wulf*, Abbas XLIII. Anno 1405. in vigil. nativit. Chriſti. Cùm verò circa exordium ſuperioris ſeculi venuſta anti-

antiqui Monaſterii facies adeò deformata eſſet, ut cultus Dei neglectus & diſciplina omninò collapſa jaceret, decimæ & bona Monaſterii à peſſimis Adminiſtratoribus dilapidata, vel oppignorata, omnis humilitas & continentia ejecta eſſet, luxu & inſolentiâ prædominante, *Theodoricus* IV. Nob. à Beringhuſen/ Abbas LIII. circa Ann. 1601. totum Monaſterium in integrum reſtituit, dato ei habitu *Benedictino*, ut ex literis *Antonii*, Epiſcopi Vigiliarum, Pauli V. ad tractum Rhenanum Nuncii, dat. Colon. 28. Jul. 1619. plenius vidi. Sed ad *Joannam* noſtram. Hæc tertio menſe (à quo fuerat Ottbergæ) in Kavma incidiſſe dicitur, i.e. ut ego capio, in *febrem ardentem*, in qua tota mutata *mirabilia* iſta patravit. Sanè *Borell. C.II. obſ. 54.* ſimilia affert exempla. Et quid mirabilius illo *Cardani lib. 8. de var. rer. c. 43.* de Italo quodam, qui nunquam in *Germania* fuerat, ac ne per ſomnium quidem *Germanicam* linguam callebat, tamen *germaniſſimè* loquebatur, expulſis verò *lumbricis*, lingua conticuit. Pluſcula, & rariora hujus farinæ exempla è variis Autoribus diligenter collegit *Sennert. L. 1. Prax. P. 2. c. 15. p. 425. ſeqq. D. D. Francus in ſingul. diſſert.* de linguis peregrinis, quæ eſt *in Sat. Med. Contin. 9. habit. Heidelb. Anno 1675.* & induſtrius *Reyes* in *camp. elyſ. juc. qq. num. 27.* Adde *Bonet. L. 1. Med. Sept. Sect. 8. c. 12.* ut de hiſtoria *Joannæ* minimè dubitemus. *Melancholicam* fuiſſe eam, ex vita ejus & tota *Meinharti* relatione facilè vides. Hujusmodi verò homines futura aliquando prædixiſſe, quæ poſtea evenerunt, teſtatur experientia. Ne mireris autem velim, *Hermannum* Abbatem *Græcum Teſtam.* more ſuo, ſecum fortè portâſſe. Zeloſus & eruditus Vir fuit, græcæque linguæ benè gnarus, quam in Collegio Karolino, quod *Oſnabrugi* eſt, olim didicerat. In hujus enim fundatione Karol. M. ſanxit, ut tàm *græcum* quàm *latinum* ſermonem & docerent & diſcerent ſinguli, omnemque adeò Canonicum ſeu Religioſum eleganter *bilinguem* eſſe voluit, teſte *Kranzio l. Metrop. 2. Rolevinc. de ſitu & moribus Weſtfal. L. 2. cap. 8. p. 92.*

Dav. Chytr. L. 3. Saxon. p. 83. Ipſum delirantis vaticinium memorabile & ingenioſum. Ex *monte* enim (Ottbergen) volarunt in *campum* ins Brüggefeld / ex hoc in *vallem*, quàm vulgò Brenkhuſen vocant. Ibi adhuc *requies* earum & *habitaculum*. Hic *columbinæ* factæ ſunt *corvinæ*, i.e. *candidum* habitum, ſeu veſtem, Ord. *Ciſtercienſi* proprium, commutarunt cum *nigro*, qualem geſtare ſolent *Benedicti* Patris filiæ. Hæc *Joanna* dixit.

XIII.
Cor verminoſum.

CRederet aliquis, *cor*, ceu primum vivens, & ultimum moriens, tàm ſanctè ſub umbone Naturæ cuſtodiri, ut aliquam ſaltem exemtionem præ ceteris viſceribus haberet. Sed eosdem patitur manes, & nullo gaudet privilegio, quod Cl. *Mœbius in Fund. Med. Phyſiol. c. 22. p. 280. ſeqq.* cum *Sachſio* noſtro in *Ocean. Macro-Microcoſm. §. 36. & Dec. I. Eph. Cur. obſerv. 31. in Schol.* ſynopticè probavit. Annon D. D. *Johann. Daniel Horſt.* Curioſ. quondam *Phœnix*, Fautor ſincerus, in *Manud. ad Medicin. P. I. c. 1. Sect. 2. p. m. 43.* refert de *verme alato* in corde pueri Confluentiæ reperto? annon *Severini L. de abſceſs. nat. p. 281. anguem bifidum flagelloſum* nobis ſiſtit in lævo cordis ſinu notatum? annon ex relationibus publicis anni 1676. d. 31. Decembr. ſt. n. *Lutetiâ Pariſiorum* accepimus, è Principis cujusdam Galli corde prorepſiſſe *ſerpentem*, & adhuc in eodem viſcere multos alios inventos eſſe *vermes*? D. *David Kellner*, Pract. Northuſanus, in Illuſtri Acad. Julia in ſiniſtro *cordis* ventriculo *ciconiæ* ſex candidiſſimos vidit *Vermiculos*, craſſitie & longitudine aciculam æquantes. Audi porrò, quid factum ſit *Luchteringæ* ad Viſurgim. Alebat ruſticus *ſuem* ſatis pinguem, quæ dolores ſuas interiores crebriori grunnitu, & inſolitâ corporis jactatione, ſubinde teſtabatur. Interim nemo divinare poterat, quid detrimenti paſſa

passa sit bestia. Cœpit tandem sensim emaciari, cibos pertinaciter fastidiens. Mactatur ergò. Sed ecce! cum ad *cor* ventum esset, *integer* in eo *nidus*, *vermium alatorum* plenus, qui totam substantiam ejus ferè exederant. Singuli habebant *sex pedes*, quorum omnes *tribus articulis* bellè & subtiliter distincti, *longi* etiam ac *alti*, in fine & initio *nigricantes*, in medio verò aliqualiter *rubicundi*: alæ *cinericei* coloris. Caudæ locô trahebant *longum aculeum*, & *proboscide acutâ* quilibet armatus. *Glückstadij* monstrabat mihi A. 1674. lanio *cor bovinum* recens extractum, cui utrinque firmiter adhærebant *bini scarabæi cornuti*, quos Schröter vocamus, viscere non amplius integrô. Et circa *anatis cor* ipsemet olim *pusillum* deprehendi *serpentulum*, gyros suos mirè facientem. *Hildesii* in *corde gallinæ* atram offendi *erucam*, tetri odoris. Nuper in *picæ vivæ corde tarmos* quatuor, quos Fleischmaden vocant. Adde D. *Bonet. Med. Sept. L. 2. Sect. 19. c. 15. p. 479.*

XIV.

Anser, cattus & corvus cornuti.

COmpendium Variorum animalium p. n. *cornutorum* exhibui *Sect. I. Lagograph. meæ curiosæ c. 3. §. 3.* Anno 1663. mens. Majo propè *Itzenhöam* in Holsatia vidi *anserem* marem, grandem, niveum & animosum, cui ex capite *parvum cornu acuminatum* natum erat, ut ex adjecta figura vides. In Comitatu *Pinnebergico* alebat vetula quædam *cattum*, utrinque in capite propè aures excrescentiam habentem duram & *verè corneam*. Sic memini, Serenissimam Saxoniæ Ducissam CHRISTINAM, Dominam, Susceptricem & Benefactricem meam olim Clementissimam, (cujus molliter ossa quiescant!) Celsissimo Principi, domino *Hermanno*, Landgravio Hassiæ, inter alia memorabilia retulisse, quòd in Superiori Hassia sibi quondam oblatus fuerit *corvus* eleganter *cornutus*, ejusque Conjugem Dominum JOH. ERNESTUM,

Saxoniæ Ducem, *palumbum* habuisse *unicornem.* Quæ rariora exempla ex mera oblivione in *Lagographia* mea omissa sunt. Fig. IV.

XV.

Sudor urinæ.

VIdit *Salmut. C.II. observ. 82.* nephriticum, qui, suppressâ urinâ, adeò intumuit, ut ferè crepaturam metueret. Dum autem sudor in toto corpore *urinam* redolens subsequeretur, venter etiam subsedit. Invitârant *Lugduni* Studiosi quidam, quos inter duo insignes Med. Candidati, Westfalum, hominem rectum, at simplicem. Deducitur ad cœnam, ocyùs verò vinô sepultus in cubiculum. Poscit adhuc vitrum cerevisiæ plenum, quô futuram sitim, vel circa noctis meridiem, vel in aurora, more suô, extingueret. Affertur. Abeuntibus demùm omnibus, Westfalo jam dormiente, Saxo quidam, effusâ cerevisiâ, vitrum *urinâ* suâ replet, idque probè contectum in scabellum ante lectum ponit, & discedit. Ille circa quartam matutinam sitiens surgit, bibit, lectumque suum repetit. Suboritur sudor copiosus, *urinam* perfectè redolens. Cujus fœtoris tandem pertæsus, linquit plumas, & sociis suis rem ordine narrat. Sic, dolô apertô, canticum iste factus & fabula vulgi. Cùm in Illustri Gymnasio *Ernestino* viverem, hospita mea, ad accelerandum somnum aliquando cubitum itura *cerevisiam triticeam* largiùs biberat, appositâ statim à potu puellâ mammæ, in quâ reverà notavimus *sudorem cerevisiæ.* Memorabile etiam, quod *D. Braun Dec. I. Ephemer. Cur. An. IV. observ. 15.* de *cerevisia* è mamma excreta habet.

XVI.

Ex cerebro felino memoriæ amissio.

LUdolf. *à Recklingshusen*, Præpositus olim Insignis cœnobii *Werbensis*, acceperat à venatoris sui uxore, in absentia mari-

mariti, pro pulvere febrifugo *cerebrum catti ſylveſtris* exſiccatum, quod ad curanda oculorum vitia ille ſibi ſervabat. Sumit Ludolfus de omni periculo ſecurus, duo ferè cochlearia in vino, expectando ſudorem. Sed cœpit multa inſolita contra morem agere, & planè ineptire, cum *tanta memoriæ amiſſione*, ut nec templum, nec panem, nec ſcamnum ampliùs ſuô nomine vocare quiret. In hac miſeria occubuit, referente *Meinharto*. Jam olim quoque *Matthiol. in Lib. VI. Dioſcorid. c. 25.* & *Salmut. C. III. obſervat. 100. fatuitatem* notârunt ex hujusmodi *cerebro* comeſto. *Werbenſe* Monaſterium, ne hoc neſcias, erat olim in Comitatu *Waldeccenſi*, Ord. Benedictini, haud procul *Corbachiô*. Jam eſt deſolatum. Ceterùm recordor hîc ſingularium & verè ſtupendorum exemplorum *memoriæ abolitæ*, ex memoria artificiali in juventute parata, ortæ, in duobus Magnis Viris & S. Theol. Doctoribus, quorum alter eò redactus, ut nominis ſui oblitus omnia ineptè ageret: alter verò in ſenio demùm ABCdarius factus, legere & ſcribere didicerit, & prima Grammatices elementa, ut bonâ fide mihi nuper retulit Pl. Reverend. & Ampliſs. Dn. *Joh. Juſtin.* Keyling / *SS. Theol. Lic. & Superint. Longa-Saliſſanus*, Amicus honoratiſſimus. Adhuc novi in vicinia inſignem & celebrem Theologum, qui, paucos intra menſes, tantum defecit, ut nec orationem Dominicam, nec præcepta Decalogi, ſine inſigni hæſitatione, ampliùs recitare valeat. De obſtinata *oblivione* ex *retentione menſium*, & *venæſectione*, vid. hiſt. *Bonet. L. I. Med. Sept. Sect. IX. c. 2.* Oremus: ut ſit mens ſana in corpore ſano.

XVII.

Quartana in ſomnio curata.

IN *Serapidis* templo non minùs atque *Iſidis* æde ſupplices ægros per inſomnia olim de morborum remediis eſſe commonitos, è *Strabon. Lib. XVII.* didicimus, idq; ὁ Πολυμαθέστατος

Meibomius in aureola sua disp. *de incubatione in fanis, Medicinæ olim causâ facta*, habita sub clypeo *Conringiano* An. 1659. doctiùs & prolixiùs evicit. Memorabile exemplum dabit *Plin. Lib. XXV. c. 3.* & *Q. Curtius L. IX. c. 8.* Novi ego honestum Virum & egregiè doctum, *febre quartanâ*, ultrà *triennium*, constanter excruciatum, absque omnibus pro deplorato habitum, qui, lethi tandem cupidus, integras ferè noctes, flexis genibus, lachrymas precesque inter, in cubiculo prostratus jacuit DEO animam commendans. Obrepit aliquando dulcis sopor. Vidit per quietem speciosam Virginem è Museo suo venientem, quæ manu eum duxit in pomarium, ædibus vicinum, ubi *herbam cum radicibus* evulsam venustula porrexit, dicens: *In hac salus tua. Bibe & viceris!* Diu tergiversans, & parùm æstimans nocturnum istud mentis ludibrium, uti vocabat, retulit aliquando Clarissimo Viro, Domino *Joh. Georg. Schmidio*, Med. Licentiato, tunc in *Regio* Franconiæ *monte* Physico, (à quo historiam accepi) qui seriò monuit, ut virgineum istud sequeretur consilium, nunquam fortè pœnitendum. Fecit: & ecce! sensim restitutus sibi in integrum. Herbam autem, quâ de suprà, *asarum* fuisse suspicamur, verum quartanæ ῥιζότομον, licèt *Schmidius* mihi revelare noluerit.

XVIII.

Pediculi alati.

ADmirandum sanè, quod ex *Diod. Siculo rer. antiq. L. IV.* de acridophagis narrat *Marcell. Donat. L. I. hist. med. mirab. c. 5. p. 59.* iis scilicet propinquante senectâ *pediculos alatos*, non solùm visu varios, sed specie horridos ac turpes, in corporibus nasci, qui ventrem primò, tum pedes, deinde totum corpus parvô tempore exedunt. Ego ex Ducatu *Westfaliæ* olim *Warburgum* ad Dimolam profecturus, offendo fortè ad viculum sub arbusto puerum, quem pagani porcis suis præfe-

fecerant. Hic misellus, vestibus abjectis, cutem antè retròque lachrymans fortiter scalpebat, nec in capite manus erant otiosæ. Quæro, cur fleret? annon cernis, ait, turmam hanc circùm caput volitantem? hinc illæ lachrymæ! Accedo propiùs, & unam alteramve bestiolam capto, quæ me momordit usque ad sanguinem. Accuratiùs examinatæ erant *sextipedes* & *nigri pediculi*, sed *alati*, magnitudine vulgares porcorum pediculos æquantes, qui cum susurro aliquo in aëre volitabant. Rogo: unde acceperit hospites istos ingratos? à grege, dixit, quem pasco. Siccine semper in vicinia hac conspiciuntur? Non: sed si porci in *fovea* ista *uliginosa* sese volutant, ut sæpè factitant, plerumque hoc examen reportant. Accedens aliquot myriades reperi, quæ, an singulis annis statô tempore (tunc circa exodum Mensis Julii erat,) ibi compareant, à morosis rusticis expiscari non poteram.

XIX.

Colica à spiritu vini adusti.

CL. *Heurnius*, quoties *piper*, aut *raphanum* comedit, passus est dolores *colicos, ad I. aph. 1.* Novi Studiosum, qui sumtô, imò vix degustatô *spiritu vini adusti* subitò idem sensit tormentum. Nobilis puella simile patitur, sumtâ *carne suillâ*, quâ impensè delectatur. Honesta femina semper ab esu *jusculi gallinæ* cordis palpitatione infestatur, omnia alia liquida, frigida & calida, citrà noxam ingerens. Sic ab esu frequentiori *cinamomi* eundem affectum notavit in Nobili quodam Cl. *Mœbius L. II. Inst. Medic. P. II. c 4. p. 157.* ab esu *malorum* in se ipso Excell. Dn. *D. Sim. Paulli in Botan. quadrip. p. 81.* Jacob. Pets/ Amicus meus, tunc annorum 67. ab assumto, etiam exiguo, potu cujuscunque *vini*, vel *aceto*, ocyùs patiebatur *ἰσχουρίαν*. *Stranguriam* notavit *Dodonæus obs. 48.* à solo vino *Rhenano.* Petzium verò nostrum quodlibet in hanc detrusit scyllam; & quò fortiùs, eò citiùs.

XX. Pu-

XX.

Pudendum glabrum, & à pueritia canum, certus ſterilitatis character.

NOvi Virum eximiè doctum, & variis ſcriptis clarum, cujus *pudendum* omninò *glabrum* ſine ulla hirſutie. Hinc perpetuam ei *ſterilitatem* prædixi. Nota etiam mihi nobilis femina, ſummè phlegmatica, cujus *pili circa pubem* ab ipſo ortu fuêre *cani*, & illa in opulento ac ſplendido matrimonio ſemper vixit ſterilis, ultrà XX. annos. Copula puerum *Borelli C. I. obſ. XI.* Mercatoris haud vulgaris conjux Hamburgi Anno 1664. ſub roſa mihi ingenuè faſſa eſt, filiæ ejus, tunc ferè XXI. annorum, venuſtiſſimæ & benè moratæ Virgini, nondum *circa pubem* enatos eſſe *pilos*, unde ſterilitatem catè conjiciebat. Reverſus denuò An. 1674. Hamburgum, inviſi optimam Matronam, quæ ſubitò hiſtoriam hanc recoxit, & de *infructifero* filiæ thoro prolixiùs mihi queſta eſt. Contrà erat ſub Vice-Colonello Monaſterienſi *Nymfio*, Amico noſtro, qui nunc Sereniſſimæ Reip. Venetæ ſervit, militis cujusdam uxor, quæ *crines pubis* geſtabat *infra genua protenſos*, ſi ſoluti explicarentur, quos paupercula ſubindè abſcindens vendebat aliis (vera narro) pro conficiendis *comis adſcititiis*, quas barbarè vocant Parrûqven. De octenni puero, cujus *pubes nigris* ac *denſiſſimis pilis* benè veſtita, vide *Bonet. L. III. Medicin. Septentr. Sect. XXXI. c. 16.* De *hirſuta* mentula ab ipſo ortu, *Borell. C. I. obſ. 58.* De barba ad *genua usq;* demiſſa, idem *Bonet. L. I. Sect. I. c. 5.* Conf. *Barthol. C. I. obſ. 43.*

XXI.

Poëta ingenioſisſimè ſomnians.

DE *Somnambulis* integros edidêre libellos *Libavius*, *Lemnius*, & alii, qui multa curioſa notârunt. Mirabilis præſertim erudi-

eruditus *Silesius*, vitæ modeſtioris Studioſus, qui crebriùs poſt noctis meridiem in ſomno ſurgens, preces recitabat matutinas, cantabat hymnos ſacros, aliquando concionem, vel lectam, ſeu nuper auditam, ſine multa hæſitatione repetebat, & demùm in lectum iterum ſe conjiciebat. Vin' *verſus*, quos *ſomnians* in Parnaſſo fudit & cudit, ſuâque manu ſcripſit? agè dabimus eos. Lege & cenſe!

Collegium Planeticum, in nuptiis Cl. Viri Jeſaiæ Schneefelds *publicè habitum.*

I. SATURNUS.

Saturni podex placeat Vecordibus, *utrem*
quid vellas? ſanis florida Virgo placet.
Præclarè factum! næ ſic augetur olympus,
ſic parvus mundus multiplicandus erit.
Flumina nunc lactis, nunc flumina nectaris ite,
flavaque de duro robore mella cadant.
Ver precor æternum, redeant *Saturnia* Sêcla,
fortunet canus Te, Neonymphe, ΧΡΟΝΟΣ!

II. JUPITER.

Jupiter eſt *gelidus*. Verùm nihil obſtat, Amice,
ventilat alatus quippe Cupido focum.
Frigore creſcit Amor, flammeſcit *frigore* ſanguis,
ardens ex ipſo *frigore* nata Venus.
Nunc cape *lac Jovis* & *cerebrum*, bellaria rara!
Sic venit in buccas *aſſa columba* tuas.
Quàm benè *taxilli* cecidêre *Jovis*, tibi *cornu*
fertile *nutricis* * *Juppiter* ipſe dedit.
Non es *ſandalium Jovis*, eſt mihi *Juppiter orbus*,
nì mens in ſano corpore ſana tibi.

* Κέρας Ἀμαλθείας Vid. Nath. Com. Mythol. L.7.c. 2. p. 604.

Quid quondam lepidus *Junoni* dixit in aurem,
Juppiter, hoc vates nescio, Sponsa sciet.
Tu verò nôsti, uxorem quî duxerit illam,
imò *Jovem lapidem* singula, *juro*, scies.
Fulgeat æternùm tibi *Juppiter* æthere clarô,
sic *Jovis* & *patriæ* nobile *germen* eris!

III. MARS.

Ventum est *ad teli jactum*. Cano classica, pro *aris*
atque *focis* Veneris pugna cruenta fiet.
Dulcia inexperto si sunt hæc bella, süavis
experto certè nectaris instar erunt.
Lectus, quem cernis, *campus* tibi *Martius* esto,
an cœcus, dic, heîc *Andabata* esse velis?
Elige vel nudus *gymnastica* prælia. Verùm
quicquid agis, fac, ut *Marte* tuô facias.
Haud pudor est *vinci*, quamvis sit *vincere* majus,
victorem & *victam* mascula præda manet.
Sæpiùs, at quid tum? te *Phœbus* cernet amicam,
ut *Martem* Venerem, mane tenere tuam.
Romanâ si quis *civem* servâsset in urbe,
illi pro meritis *quercea serta* dabant.
Quid patriam debere putas tibi, quando subindè
ingenuum civem tu generabis ei?
Nulli igitur (siquidem stant præmia) parce labori,
tunc calamo Vates *arma Virumq;* canam.

IV. SOL.

Unicus & solus *Sol* soli sufficit orbi,
sic noster *solus* sufficiet thalamo.
Ardendo *longos* ambo consumite *Soles*,
ut pariat *Solem* casta favilla novum.

Solis aquæ ſis inſtar, quamvis mane *tepeſcat*,
ubertim mediâ *fervida* nocte fluit. *

*Curt. IV. 7.

V. VENUS.

Nunc genio indulgere licet. Venus *ignea* friget,
niſi *Bacchi* & *Cereris* ſentiat igniculos.
Fertilis adſpiciat vos ſemper fronte benignâ,
ſeu *ferat*, aut *abigat*, lucida ſtella, diem. i. e. ♀.

VI. MERCURIUS.

Non es *Mercurius*, tibi mens teres, imò videris
infans Mercurius, ſed potes eſſe *triceps*.
E quovis *ligno*, quod tu nunc ſculpis, amice,
Mercurium fieri, dico Poëta, bonum.
Quantis lætitiis tunc tu miraberis ipſe hoc
auguſtum & verè *mercuriale* lucrum.
Sed rectà ut pergas, Sponſam, mi Sponſe, ſequaris,
Hæc inſtar *ſtatuæ Mercurialis* erit.

VII. LUNA.

Carmina ſi *cœlo* poſſunt deducere *Lunam*,
inprimis *chymicam*, hanc invideamne tibi?
Intereà quoties tu *Lunæ cornua* cernis,
dic: *à me longum hoc Dî prohibete nefas!*

DE JESU CORONATO.

Cur Jeſum veluti *Vatem* cinxêre *coronâ?*
optimus in terris ille *Poëta* fuit. †

† omnia enim benè fecit.

In eximium Juriſtam, at lucrionem, pauperculo clienti marſupium ingenioſè exenterantem.

Addiderat vetus iſtud *J. U. D.* pro more lucroſus,
   quid ſibi *cauda*, rogat ruſticus, iſta velit?
Tandem cum gemitu; nunc, nunc ex ungue leonem
   noſcito, *Judæus* ſic, ait, iſte fuit:
O *Juriſta* tuum modò clariùs exprime mentem,
   cur non ſcribis Guth / * cùm tamen iſtud amas?
Sed me ter miſerum! *J. U. D. J. U. D.* bona cuncta voravit,
   atra *D. I. U.* nigrum *J. U. D.* mihi Morta fuit.
O fugite hinc, quotquot ſapitis, latet anguis in herba,
   J. U. D. Juriſtarum devorat *omne bonum*.

* das Guth.

Sapienti ſat! Ego, ob ſingularem raritatem, pauca hæc annectere volui. Plura equidem ſuperſunt. Sed tempori & chartæ parcendum eſt. Tu interim lege, & mirare mecum acutiſſimum ingenioſi *Somniantis* laborem. Quàm mirabilis Dominus in omni opere ſuo!

XXII.

Phthiſis ſanatur Cochleis.

Licèt *Phthiſicis* eſum *cochlearum* ſeriò vetuerint *Sennert. L. II. Prax. P. II. c. 12. qu. 2. p. 219. Sebitz. de alim. facult. c. 8. p. m. 784. ſeqq. Maſſar. L. I. Prax. c. 7.* & alii, novi tamen Batavam, quæ à *phthiſi* tota conſumta, àque ſuis & Medicis derelicta, tandem ſub dubia ſpe quæ omni deſperatione potior, per aliquot dies continuò devoravit *cochleas*, & facta denuò eſt ὀρθοςάδια, ut ipſamet mihi *Trajecti* non ſine mentis tripudio retulit, quæque ad ſexennium adhuc fuit ſuperſtes. Remur: pro *oſtreis* ſubſtituiſſe *cochleas*. Audiverat fortè, vir-

ginem,

ginem, (qua de *Lindenius L. II. Med. Physiol. c. 15. §. 35. p. 698.*) *summè phthisicam*, illarum usu & esu, paucos intra dies, ita fuisse restitutam, ut nupserit, & feliciter ac frequenter pepererit. Adde Amplis. *Tulp. L. II. obs. 8.* qui simile (si non idem) recitabit exemplum. Et *Borellus* eandem usu *melonum* curatam dabit, *Cent. IV. obs. 7.* Retulit etiam Batava mea, visam sibi esse *impinguisse* ab esu *cochlearum*. Certè de phthisico, *pinguior* qui factus, notabilem historiam collegit D. *Thom. Bartholin. C. II. hist. 14.*

XXIII.

Lac Viride.

Dedimus aliquot stupendi *lactis*, putâ *lutei*, ab assumto rhabarbaro, *verè oleosi*, ab usu olei olivarum, & *planè atri* in hypochondriaca, singularia exempla in *Brev. rer. memorabil. Isib.* ab *Amelunxen, & Alex. de Insula num. 34. seq. & 43.* Addemus etiam *viride*. Sanctè enim retulit Nobilissima ac cordatissima Matrona, ex Generosa stirpe *Alefeldia*, se novisse rusticam, cujus è mammis *lac viridiusculum*, idque crassius, expressum sit. Simile quid habet *River. C. II. obs. 100. p. 202.* de muliere Monspeliensi. De pilis *viridibus* vide *Borell. C. II. obs. 56. & Cl. Bartholin. C. I. hist. 40.* de sudore *viridi observ. nostr. Med. Phys. num. 17.* Dixit etiam nuper Generosissimus Aulæ nostræ Saxo-Isnacensis Magister, Dominus à *Belovv*, fautor meus singularis, sibi olim in Gallia datum fuisse *emeticum*, cujus violentiâ non tantùm multi humores *porracei* rejecti, sed etiam ex universo corpore *sudor viridiusculus* expressus sit. *Weitzius* noster, Prof. Soran. *lac* vidit *rubrum* in femina *Dantiscana*, à largiori usu *vini ceras. nigrorum.*

XXIV.

Ardentiſſima febris ſolâ nive feliciter curata.

ANdreas Feldbaum/ Chirurgus, *ardentiſſimâ febre* in Norwagia olim correptus, & abs omnibus tunc in ſordida caſula aſperrimâ hyeme derelictus, cùm tamen ſibi pereundum eſſe putaret, anceps adhuc experiri voluit remedium, ſaltem ut moleſtias aliquo modo minueret. Ergo ad extinguendum, quô totus ferè combuſtus miſer, æſtum ſitimque febrilem, *nivem*, eâpse nocte delapſam, colligit, & avidè plenâque manu ingerit, fricando eâ quoque manus pedesque. Et, præter ſuam, aliorumque, intentionem & expectationem, ſalvus tandem evaſit, quod ex ore ejus habeo. *Nix* equidem, *tempeſtivè* adhibita, in febribus utiliſſima, quod multiſcius *Bartholinus L. de nivis uſu c. 23. p. 135. ſeqq.* λόγῳ καὶ πείρᾳ eruditè probavit. Adde Fr. *Valleſii Philoſ. ſacr. c. 61. ad iſtud Prov. XXV. 13. & 25.* Sic Cl. *Lyſerus obſ. 4.* meminit, Centurionem quendam, *febre ardente* decumbentem, & caloris torrentis impatientem, commilitones *acervum graminis virentis* in conclave adferre juſſiſſe, in quo ſe totum abſcondidit, atq; aliquandiu delituit. Animadverterunt ſpectatores *vaporem* confertim è gramine, velut igne ſubjecto, exhalantem. Melius inde habuit, & aliquoties renovatô remediô, non ita multò poſt convaluit.

XXV.

Muſca dyſenteriæ genitrix.

VIſitârat aliquando laudabilis *Guicboldus*, tanquam *Curator*, ſeu *Proviſor* Monaſterii *Herivortenſis*, ſorores noſtras, qui reverſus mirabilem FF. narravit hiſtoriam, memoriâ dignam, quamque ſuâ manû ſcriptam in bibliotheca reliquit.

quit. Scilicet *Catharina de Plesse*, proba anima, finitô completoriô, preces adhuc ad Deum in cella sua fusura, fenestram forte habuit apertam, per quam magno cum susurro irrumpit *grandior* aliqua *musca*, quæ dextræ insidens manui, acriter pupugit eam. Pulsa. Non diu verò post insignem *Catharina* sentit *tumorem*, cum magna inflammatione, ut quiescere nequiverit. Alterô mane suboritur *magnus Ventris dolor*, quem variis placare voluêre remediis, licèt frustrà, dolores augentur, vires minuuntur, purus tandem excernitur sanguis. Aliæ, quæ vel inviserant, vel inservierant *Catharinæ*, eôdem inficiuntur morbô. Summa: multæ fiunt *dysenteriæ*, ut Medicus sanas adhuc vix conservare, ægrotantes autem ægrè restituere potuerit, aliquæ tamen cum *Catharina* mortuæ. Veneficium subfuisse quis dubitat? molestia quidem, at nihil periculi à punctura muscæ. Erat in vicino pago aliquo tunc *lues hæc* grassans, sed nemo mortalium ex eo Monasterium hoc accesserat, ut sine contagio morbus hic propagatus sit. Nullus etiam, quod omnes dixêre, in toto oppido eô erat correptus. *Catharina* tamen in urbem eam transplantavit. *(Meinhart.)* Imò, *Guicbolde*, maxima & funesta pericula à *punctura* muscæ. Nobilis quidam Neapolitanus in nupera peste cùm nescio quid ad fenestram observaret, *crabro* quidam advolans naso insedit, & promuscidis spiculo eidem infixo *tumorem* quendam effecit, quô sensim crescente, & intra viscera serpente, veneno, intra biduum contractâ peste extinctus est. *Kirch. de Pest. Sect. 2. c. 4. p. 247.* Cùm in vicinia tunc grassatam *dysenteriam* dicat, utique *musca* hæc *excrementis* aut *cadaveribus* hominum infectorum insederit, & contagiosum humorem ex eo suxerit, quem facilè in alium transferre potuit. *Dysenteriam* autem æquè ac pestem *verminosam* esse, *D. Brand* in Scania nuper notavit. Vid. *Act. Med. Hafn. T. V. obs. 31. Bonet. L. 3. Med. Sept. Sect. 10. c. 17 p. 567.* Adde, si placet, *Cynograph. nostræ Sect. 4. c. 8. §. 13.* Alius solô *calce* cani infecto impacto pestem acquisivit; alia ex solo *incubitu*

bitu felis in lectum. Idem l. c. Ceterùm narrat *Krantz. II. Saxon. cap. 24.* Wittekindum, Saxoniæ Ducem, fundâsse Collegium in Angaria, translatum postea *Herifordium.* Secundùm *Hamelmann.* verò *L. 1. de famil. emort. p. 37.* & *Andr.* Hoppenrod im Stammbuch excus. *Argentin.* 1570. Walterus, Comes ab *Hervort*, consentiente Witekindo, è suis bonis id construxit. Secundùm veterem membranam Walterus, cum consensu Karoli M. & operâ Witekindi, ceu Ducis Angariæ, A. 792. erexisse dicitur, tradito ei toto Comitatu suo. Nobiles fuêre Comites *Herifordienses*, adeò, ut etiam Walterus, præfati Walteri pater, à *Gregorio III.* inter *Principes Saxoniæ* relatus sit. Amplum sanè eorum territorium, licèt in visceribus quasi *Ravensbergici* conditum. Longè tamen vetustiores *Herifordenses*, & Karol. M. tempore celebres, cùm *Ravensbergici*, demum sub Ottone orti sint. *Kranz. L. 5. Saxon. c. 15.* Reverendissima ac Serenissima Abbatissa Herifordensis, Domina *Elisabetha*, ex Electori Com. Palat. ad Rhenum familia nata, ipsamet mihi dixit, se non alium, quàm *Johannem Walterum*, fundatorem agnoscere, cujus soror *Swala* primùm præfuit, vixitque circa Ann. 819. Juxta *Meibom. append. in Cosmodr. Gobel. Person. ætat. VI. c. 47.* ultimus hujus gentis ἄπαξ decessit, &, consiliô Karolinô, cœnobium istud erectum circa Ann. 790. Æquè *Conrad.* III. in literis de Anno 1147. atque *Frider. I.* de Anno 1152. apertè & constanter asserunt, *HLuthewicum* duo construxisse Monasteria, unum Monachorum, quod *nova Corbeia* dicitur, ad normam scil. *veteris* Corbeiæ, *Herifordense* verò Sanctimonialium ad similitudinem *Suessionensis* Monasterii. Si vera forent, quæ *Erdwin Erdmann*, Consul olim Osnabrugensis, in *Chron. Osnabr. MS. Kranz. I. Metrop. 40. Lib. 2. c. 17. & Stangefol. L. 2. de circul. Westphal. p. 129.* narrant de bonis Ecclesiæ Osnabrugensi per *Cobbonem*, Comitem Tecklenburgicum, ablatis, & Monasteriis, *Corb.* ac *Herifordensi*, collatis, in quibus locis præerant, *Krantzii* verbô, *homines sui sanguinis*, frater sororque *Warinus* Abbas, &

(ut

(ut ego reor) *Theodrata* Abbatissa. Hæc, inquam, si vera forent, (refutata tamen à nobis in *Theatr. Illustr. Viror. Corb. Saxon. c. 20.*) utique tempore Ludovici, vel *Gundrada*, seu *Theodrata*, utraque Cobbonis Warinique soror, cœnobium *Herifordense* rexisset. *Theodratam* enim, seu *Theodoram*, Sanctimonialem fuisse *Suessionensem*, certum est. Aut ergo falsa dixit *Erdmannus* cum sociis suis, vel *Theodrata*, seu *Gundrata*, tunc *Herifordio* præfuit. Cùm enim Ludovicus Pius *novam Corbeiam* ad normam *veteris*, & *Herefordiense* Monasterium ad similitudinem *Suessionensis* construxisse dicatur, utique velut ex *Corbeia gallica* propinquo suo *Adelhardo* primùm commisit *Corbeiam* Saxonicam: sic etiam, meô quidem judiciô, ex *Suessionensi* Monasterio desumtam propinquam suam *Theodratam* primùm præfecerit Collegio *Herfordiensi*. Ab ipsis ferè incunabulis id curæ & provisioni Abbat. Corb. fuisse demandatum, ex Synodo habita sub *Luitberto*, indigno (ut se vocat) Maguntiacensi Archi-Episcopo Anno 888. cui quinq; alii Archi-Episcopi, cum XIV. Episcopis, interfuêre, apertè constat. Et *Herimannus*, Comes Lützelburg. quem Saxones novum creârant Regem, quemq; *Sifridus*, Archi-Episcopus Mogunt. Anno 1082. in nativitate Christi consecrarat, chirographa Prædecessorum suorum tàm Monasterio Corb. quàm Heriford. data Marquardo An. 1083. Goslariæ denuò confirmavit. *Quoniam* (inquit Adrianus IV. in bulla Guicboldo data) *sorores* Herifordensis *cœnobii minùs poterant propriis necessitatibus pro sui* sexus imbecillitate *consulere, ab* antiquis temporibus *accepimus institutum, & privilegiis Sedis Apostolicæ confirmatum, ut* Corb. Abbas, *qui pro tempore esset*, juxta consuetudinem antiquam *ancillarum Christi, quarum negotium* Præpositi *administrant, & earum curam habeat, & causas, quas illæ agere pro* sexus fragilitate *non possent, Corbeiensis Abbas ad earum usum, Deo adjuvante, tractaret.* In confirmatione igitur Privilegiorum bonorumque Corb. ac Heriford. Frid. I. vocat Wicboldum *Provisorem & Patronum Monasterii Herifordensis.*

sis. Datæ literæ Anno 1152. indict. xv. in curia Merſenburg. xv. Kal. Jun. Teſtes erant *Sveno* & *Canutus*, Reges Daniæ, unus Archi-Epiſcopus, X. Epiſcopi, tres Abbates, aliique Principes ſeculares.

XXVI.

Ova in tenebris lucentia.

SUppoſuerat Parens meus *gallinæ candidiſſimæ* XI. ova, ex *nigerrimo* & animoſo gallo concepta. Veſperi aliquando, domeſticis aliis ſtertentibus, catellus ejus *gallinam*, retrò oſtium culinæ ovis ſuis incubantem, fortè offendens, nidô eam expellit, cujus ferociam ut compeſceret Pater, cum lychno cereo ſubitò excurrit, ſed candelabro in ſcalis ê manu excuſſo, lychnus extinguitur, progrediens tamen verberat latrantem. Januam verò clauſurus intrat primò culinam, ut felem, ſi quæ fortè lateret ibi, ſimul expelleret, & ecce! *in tenebris* ſplendida *lux*, mirans, unde illa? cùm feneſtra utrinque clauſa, etiam, præter denſiſſimas tenebras, nihil admittere potuiſſet. Circumſpiciens tandem videt *ova* in nido *lucentia* & *ſplendentia*, ut etiam orbes, patinas, aliamque culinæ ſupellectilem, ſat commodè cernere & diſtinguere poſſet. Scribit quoque *Albert. M. L. II. in anim. tr. 3. c. 12.* de *ovo* gallinæ *lucente*. Et *Spleiſtius* retulit *Bartholino* noſtro Baſileæ, *Lampyridum ova* eôdem coruſcare ſplendore. *Lib. de luce brut. cap. 12. p. 210.* Quæ de *gallina candida*, noctu in arbore *lucente*, notârit *Scaliger*, vide *Exercitat. 174.* Sed de hiſce & ſimilibus Naturæ admirandis Illuſtris *Bartholinus* (cujus laudis & orbis idem erit finis,) in ſplendidiſſimis ſuis de *luce animalium* libris omnem complevit paginam.

XXVII.

Stupendus capitis dolor.

DE fonte in medio *Ammonis* nemore, quem *aquam Solis* vocant, refert nitidissimus *Curtius L. IV. c. 7.* quòd sub lucis ortum *tepida* manârit, mediô die cùm vehementissimus calor, *frigida* fluxerit, inclinato in vesperum, *incaluerit*, mediâ nocte *fervida* exæstuârit, quoque propiùs nox vergeret ad lucem, multum ex nocturno *calore* decreverit, donec sub ipsum diei ortum *assuetô tepore* languerit. Ejusdem verè indolis admirandus capitis dolor, quem in Nobili quodam Austriaco notavit Vir Amplissimus, Dominus *Mich.* Krummbügel/ Consiliar. Gvelfycus, Amicus olim. Scilicet bonus iste Eques in *aurora* aliquos, jam ultrà biennium, tolerabiles tamen, senserat dolores, quique tandem, ob consuetudinem, circulos non multùm turbabant: circa *meridiem* hilaris, sanus, & ad quævis exercitia promtissimus erat. Circa *vesperum* recruduit malum, quodque circa *undecimam* & *duodecimam* nocturnam in summo erat gradu, ut, quietis nescius, aliquando per saxa, per ignes, per montes & rura curreret. Demùm circa *quartam* & *quintam matutinam* sensim deferbuit, & mitiùs factum est, eratque *æstivô* tempore longè atrociùs, quàm hybernô. Medici causam retulêre in *lympham* corruptam, & periodicè magis magisq; ebullientem, ideò *fonticulos* suasêre in pedibus & brachiis, nec sine successu.

XXVIII.

Lethalis hæmorrhagia ab aspectu ranæ.

EDuardus à Rannechßen/ Præpositus *Schackensis*, Vir obesus, & valdè sanguineus, circa vesperam aliquando in horto obambulans, lassus tandem, capturus, quæ spirabat, fri-

gidam auram, nudô capite in gramine consedit, piè meditando. Prætervolat fortè *ciconia*, è pascuis reversa, ore tenens magnam *ranam*, quæ verò ad sonitum bombardæ, eôdem momentô, nescio à quo in vicinia explosæ, rostrô excussa decidit in *calvitiem* Eduardi, & ex hac in sinum ejus. Subitò è naribus perterriti sanguis *cum strepitu* qs. profluxit, quem nemo sistere poterat, bono Eduardo circa sequentem auroram extincto. Faustiùs cecidit *gallina* ista apud *Plinium L. XV. c. 30.* Nam *Liviæ Drusillæ*, quæ posteà *Augustæ* nomen accepit, cùm pacta illa esset Cæsari, *gallinam conspicui candoris* sedenti aquila ex alto dejecit in gremium illæsam. Intrepidè miranti accessit miraculum, quia teneret rostrô *laureum ramum* onustum suis baccis. Conservari alitem & sobolem, jussêre haruspices, ramumque conseri ac ritè custodiri. Quod factum est in villa Cæsarum, fluvio Tiberi imposita, juxta nonum lapidem Flaminiâ viâ, quæ ob id vocatur, ad *gallinas*: mirèq; sylva provenit. Ex ea triumfans postea Cæsar *laurum* in manu tenuit, *coronamq*; capite gessit.

XXIX.

Vesica inter vulvam & anum flatulenta.

SCribit *Borellus C. I. obs. 8.* de tumore *ventoso* in dissecto Nobilis cadavere reperto. Ego quid in *Dithmarsia* olim acciderit, subnectam. Honestissima mulier è gravi puerperio ægrè elapsa, sentit alterô mense inter *vulvam & anum* parvum quendam *tumorem*, sibi tamen molestum, qui cum tempore ad magnitudinem *insignis alicujus pomi* excrevit, & durior factus, gressus ejus notabiliter impediit. Tandem à cordato chirurgo, affine ejus & compatre, apertus, meros cum sibilo efflavit *ventos* valdè *stercoreos*. Aliam novi, quæ eodem in loco singulare habebat foramen, *majusculi pisi* magnitudine,

ex quo ab ipsa pubertate ordinariè fluxerant menses. Gravida dein facta, *tenui & pellucidâ* quâdam *cuticulâ* à natura vidit occlusum, quæ verò facilè rumpebatur.

XXX.

Nigra cerebri crusta.

CHristophorus Beerwald / Thuringus, U. J. C. Amicus integerrimus, Anno 1670. in Gallia excedens, totum *cranium* cum *cerebro* intus habuit *nigerrimum*. Una visentium vox: colorem hunc à *fumo tabaci* ortum, quem tamen nunquam, quod certò scio, gustârat Civis sincerus. Et qui fumus istius herbæ (nubilosus putâ ille, crassus & tetræ fuliginis instar fistulâ expulsus) ad *cerebrum* pertingat? hoc sanè cum *Primeros. L. IV. de error. vulg. c. 33. J. Dan. Horst. manud. ad Medicin. P. I. Sect. I. c. 1. p. 22. Magneno Exercit. VI. de tabaco §. 14. D. Schröckio in schol. ad observat. Helvvigii 44.* aliisque rectè sentientibus, non capio. Potiùs à *fuliginibus hypochondriacis* nigredinem illam derivaverim. Perfectus siquidem erat hypochondriacus, & absolutus melancholicus. Certè in hujusmodi hominibus vomitum, *Binning. C. I. observ. 91.* & feces alvi *nigerrimas* picis instar, imò semen, velut atramentum scriptorium, notârunt alii. *Dec. I. Ephemer. Curios. Ann. I. observat. 63. Exc. Dn. van der Wiel observ. rarior. Cent. post. Part. prior. n. 16.* Lac & sudorem *nigerrimum* & maximè acidum *Alex. de Insula in Breviar. rer. memorabil. n. 43. Schenck. L. III. obs. 7. Höchstett. Dec. II. obs. cas. 5.*

XXXI.

Periculosa hæmorrhagia à fœtore menstruatæ ocyùs cohibita.

HAud procul *à monte gigantum* (Riesenberg) fons manat è rupe, ad quem si propiùs accessit femina *menstruata*,

ocyùs sistere dicitur fluxum cursumq; suum. *Zacharias Theobald. in arcan. Nat. c. XI. p. 56.* Puero cuidam Sorano sanguis è *naribus* magnô impetu fluebat. Perfundunt domestici, alterationis gratiâ, manus ejus pedesque *aquâ frigidissimâ*, fluxu largiùs manante. Ego ex templo fortè veniens, ad partes vocor. Ingredior, & video puerum ferè agonizantem. Ingressa simul mecum femina, cognata pueri, tunc menstruata, & *hircum olens;* quam mephitim cùm perciperet ille, sanguis sensim cœpit *condensari*, & fluxus *imminui*. Quod cùm *Cortnumio* meo referrem, Ne mireris, dixit, vidi similem eventum. Audi, quid mihi contigerit in *Fyonia!* Nobilis puella in eodem casu à nullo, nec à meipso, (quorsum simulem?) optatum impetrare poterat remedium, etiam probatissimis incassùm adhibitis. Venit tandem claudicans edentula, cujus anima fœtebat, quòd cùm ter quaterve, *apertô rictu*, in nares & os puellæ halitum suum *fœtidissimum* efflasset, subortô *enormi vomitu*, fons iste occlusus est. Ceterùm praxin plebejam cum affusione *aquæ frigidæ* minimè probamus. Si enim expendas perpetuam inter calidum & frigidum ἀντιπερίστασιν, cujus ratione sanguis spirituosus, frigidum fugiens, concitatiori semper gradu ad interiora & sanguinis fontem recurrit, & consequenter ex ipsis naribus copiosiùs fluit, non suaseris eam.

XXXII.

Memorabilis dextri testiculi tumor.

FAber ferrarius in Saxonia inferiori Anno 1676. rem cum puella *menstruata* ebrius habuerat, ex quo impuro ac illicito concubitu alterô die horrendô *dextri testiculi* tumore correptus, cum sævissima inflammatione, ventris femorisque, sinistri præsertim, insigni dolore, cui tandem accessit febris quintana syncopalis, & jam cœperat testis *nigrescere*. Ma-

ligni

ligni quid ſubfuiſſe, quis inficiabitur? itaque, prævio clyſmate, ſubitò dedi hoc ſudoriferum,

℞. Unicorn. marin. crud. & ver. ℈ß.
Pulv. bez. Sennert. ʒß.
Terr. ſigillat. opt. gr. xiv.
CC. philoſ. gr. viij.
Aq. Calend. ℥iij. M.

Quô ſudor egregiè expulſus eſt, cum magno levamine. Dolores in femore compeſcuit hoc linimentum,

℞. Unguent. Dialth. ℥iß.
Ol. Chamomill.
Lumbr. terreſtr. compoſit.
Lil. alb. āā. ʒß.
Laud. opiat. gr. iv.
f. c. cer. q. s. Liniment.

Ipſi verò teſticulo hoc applicabatur cataplaſma:

℞. Rad. Althææ ℥ß.
Farin. Fabar.
Fl. Chamomill.
Fol. Scord.
Sem. Lin. & Fœn. gr. āā. ʒj.
Carv. ʒß.
Coq. in ſ. q. Vin. & Ol. Olivar. pro Cataplaſmate.

Quô tumor ſenſim imminutus, ſed *durior* factus, quem ſolô *Unguent. Dialth.* inunximus, impoſitô *Diachylô ſimpl.* Intereà corpus etiam purgavimus. Et, ſectâ venâ, dedimus Decoct. *Lign. Guajaci*, quô in aurora interdum ſudores proliciebantur. Multum quoque auxilii tulêre diuretica. Parvam denique, quæ reſtabat, duritiem emolliit *Empl. Foreſti de Ammoniac.* Et ſic nos manum de tabula. Quid autem ille? ocyùs ad ignem vetitum accedens, è ſcylla labebatur in charybdin, in recidivam, non quidem dextri, (ut anteà) ſed *ſiniſtri* teſticuli, cum perpetuis doloribus. Cùm igitur magnus

ad hunc testiculum sanguinis affluxus esset, repuli eum epithemate, ex *Aceto Calendulæ*, & *rubri Idæi*, cum *Aqua Plantaginis* confecto. Repetita potio purgans, cum summa εὐφορίᾳ. Flatus, qui corpus distendebant, evocavimus sequente clysmate,

℞. Jur. Gallin. ℔j.
Elect. de Succ. Rof. ℥ij.
Syr. Rof. solut. ℥j.
Sal. commun. ʒß.
Ol. Rutæ ʒvj. M.

Quô quater optimè excrevit. Post horam tamen *dolor* femoris sinistri & testiculi adeò auctus, ut præ cruciatu nec stare, nec ambulare, nec cubare posset. Sumtô verò hoc Julebô,

℞. Aq. Fragor. ℥iiß.
Syrup. de Papav. errat. ℥ß. M.

omnis dolor miraculi instar cessabat. Mane interim & vesperi Cataplasma superiùs repetitum, additis *ficubus*, quô tumor notabiliter remisit, & tandem linimentis ac emplastris discutientibus prorsus evanuit. Intra annum ferè posteà nec conjugem, nec aliam, cognovit, ut sanctè mihi fassus est. Adeò piscator *ictus* sapuit!

XXXIII.

Cor bufonis quartanæ remedium.

OBiter dixi *Sect. II. tract. de Bufone c. 4. §. 9. cor bufonis* appensum commendari vulgò contra *quartanam*, licèt, quô successu, tunc ipse nesciverim. Dixit autem mihi nuper, per urbem nostram transiens, Vir Consultissimus Dn. *Ignatius* Knüttel / J. U. C. Westphalus, Amicus sincerus, matrem suam jam à bis sex annis, *quartanâ* ultrà biennium laboràsse, & à nemine vel tantillum levaminis, seu juvaminis accepisse, licèt

longè

longè latèquè Medicos & Medicastros, Juvenes & vetulas, lictores & carnifices consuluisset. Tandem venisse æditituum paganum, virum simplicissimum, at religiosum, certamque spopondisse medelam, si pro labore *caballum argenteum Lyneburgicum* (einen Lyneburgischen Pferdethaler) obtineret. Quæ gaudii speique plena, non simplex, sed duplum, triplum, quadruplum contrà dextrâ scævâque promisit præmium, modò ex hoc inferno tandem foret redemtio. Exiens ille cepit *bufonem*, captum suspendit, & tostum parumper in Sole disssecuit, *corq;* ereptum, ac in subtilem pulverem redactum, unâ ante paroxysmum horâ, in calido vino ægræ propinavit. Non poterat effari, quos illa sustinuerat, cruciatus, è quibus primarius ferè intensissimum & constantissimum frigus, ad bihorium usque, cum perpetuo & terribili dentium stridore. Quô autem elapsô, sopor obrepsit, & saluberrimus sudor. Sicque tragœdiæ hujus febrilis clausula in hunc usque diem. Interim, ne nesciret sagax mulier, an *phantasiæ*, seu *fiduciæ* in virum, vel potiùs ipsi *corculo* hanc suam salutem acceptam ferret, aliis, in eodem luto hærentibus, porrexit liberaliter, & cum optato eventu. In nullo tamen, nisi in seipsa, tantos notavit cruciatus, aut frigus, licèt, sumtô pulvere, plerunque instans paroxysmus fuerit atrocior, quô tamen finitô, febris vel spontè cessavit, vel longè mitior ac modestior facta, ab altera pulveris dosi faustè sublata est. Quàm magna! quàm multa! quàm mirabilia! & quàm desiderabilia Domini opera! *Sir. XLIII. 23.*

XXXIV.

Nyctalopia in partu.

Νυκταλωπίαν *Amboinesibus* popularem esse affectum, scribit Dn. *Joh. Sigmund* Wurfbain/ Curiosus Indiarum perlu-

ſtrator, in *Itinerario* ſuo, à filio ejus, *Hermete* noſtro Norico, Amicô meô certiſſimô, nuper edito *pag. 47.* cui tamen malo *crudo piſcis hepate*, quem *Hay* vocant, medentur. Generoſa femina, ſed rarioris texturæ, in difficili partu, qui primus erat, in νυκταλωπίαν incidit perfectam, ut interdiu quidem *rectè* cerneret, occidente autem Sole *obſcuriùs* noctu planè *nihil.* Memor obſervationis *Panarol. Pentecoſt. III. num. 49.* ſuaſi, ut *hepar anguillæ aſſatum* diebus aliquot ante cibum ſumeret. Fecit, & intrà menſem omnis conticuit queſtus. Idem præſtare *fel bovinum*, aſſerit Excell. *Bonet. L. I. Med. Septentrion. Sect. XXII. c. 62.*

XXXV.
Roſa in mamma.

HOneſta & formoſa femina, tunc XVIII. annorum, & primùm gravida, in pergula circa veſperam æſtate ſola ſedens fortè obdormiverat. Venit è ſympoſio maritus, Amicus meus ſinceriſſimus. Cùmque dormientem videret dilectam venuſtamque ſuam, furtim & ſuſpensô gradu accedens, joci ergò, *roſam rubram*, inter *mammas*, more ſequioris ſexûs, pendentem, lentâ manu protraxit. Ipſa verò expergefacta & territa cœpit vociferari. Quam ut demulceret, *nudis protractis mammis eandem roſam*, amplexus & oſcula inter, *crebriùs affricat*, & tandem in locum ſuum reponit. Tertiò abhinc menſe parit puellam, in cujus *læva mammilla* manifeſta *elegantis roſæ* delineamenta, ſed *pallidiora*, quæ verò circa annos pubertatis *ſaturatiùs rubuêre*, nunquam tamen magis & floridiùs, quàm *Majo*, ſi ceteræ in hortis florerent roſæ, & tunc ab ebulliente ac acriore ſanguine moleſtum aliquando ſenſit *pruritum.* Manantibus menſibus tota iſta circumferentia *palluit*, quod uterque parens ingenuè mihi dixit. O admiranda & verè divina phantaſiæ potentia, ſoli DEO nota! Noſtra enim curioſitas circa hæc & ſimilia *umbra* in Sole. Lambimus

bimus quidem cum vulpecula vitrum, at pultem non attingimus. Similem historiam de *figura gammari in mamma*, diximus nuper in *fasciculo primo observ. nostr. Medico-Phys. n. 23.* & adhuc aliam innectemus discursui nostro *de talpa*. Vide interim, si vacat placetque, *Casp. à Reyes camp. elys. jucund. quæst. num. 50. §. 36. Dn. van der Wiel Cent. post. observat. rarior. part. prior. num. 36. cum Schol. & Eph. nostr. Curios.* passim, aliosque quamplurimos, & crede mihi, laudabilem eruditamque esse ignorantiam, ea nescire velle, quæ Summus Magister *interiori suo sacrario clausa esse* voluit. *Senec. L. 5. qq.* Potiùs cum *Lucretio*, & mecum,

Admirare *modò, nec non* venerare: *nec illa*
inquiras, quæ sunt arcanis proxima, *namq;*
in manibus *quæ sunt, hæc nos* vix scire *putandum;*
est procul *à nobis adeò* præsentia Veri!

XXXVI.
Asini temulenti.

SI, juxta monitum Venusini Vatis *IV. Carm. od 12.* consiliis *stultitia brevis* miscenda est, utique non fastidies, mi Lector, hunc titulum. De *urso* ex *cerevisia ebrio* facetam narrat historiam *Adam Olearius in Itinerar. Persic. p. 120. edit. Slesvic. An. 1647.* Mihi olim *Eresbergam* in Westfalia profecturo occurrit rusticus cum *tribus asinis*, qui mox ad lævam, jam ad dextram titubantes, mox super proprios pedes lapsi, mox, quasi nescirent, quò vaderent, subsistentes, miras *temulentorum* gesticulationes, non sine cachinno meo, æmulabantur. Indaganti causam, monstrat *Hyoscyamum album* & *Solanum cum floribus suis*, clamans: ecce! *hinc ista Comœdia!* Pluriesne fit? ita. Quâ arte igitur discutis tu auritis sociis crapulam? si ad *Dimolam* venero, videbis. Quamprimùm se *balneârint*, gressus suos firmiùs figent. Et sic etiam erat. Audacter enim

descendentes ad ventrem usque, plenô ore bibebant, & egressi statim modestiùs ambulare cœperunt. Ita homines etiam *solâ aquâ frigidâ* subitò pepulisse ebrietatem, binis exemplis probat *Amphion* noster, Amicus honorandus, in *Decur. I. Ephemer. Curios. Ann. II. observ. 2:7.* Ceterùm de *asin* cùm hîc fandum sit, subtexam adhuc ridiculam historiam, in *Thuringia* olim factam. Molitor cum *novem asinis* in proximos pagos detulerat farinam. Ibi à sociis suis invitatus comparuit, sivitque auritum intereà gregem extra pagum ad sepes & publicas vias pabulari. Qui reperientes carduos cæsos, aliudque pabulum, *cicutâ* commistum, securè vorant ad satietatem. Sub crepusculum molitor abitum simulans, facilè à sociis detinetur, clamantibus: brevem esse viam, & faculam ei præferre Cynthiam. *Asini* intereà vim *cicutæ* in corporibus sentientes, omnes in campo, viisque publicis, passim concidunt, omni motu sensuque privati. Tandem molitor circa noctis meridiem ad suos remeaturus, *asinos*, ut dixi, reperit. Quos cùm dormire putaret, insigniter flagellavit, at mortuos. Vocantur in auxilium rustici. Una omnium vox: *asinos esse defunctos*, & alterô die excoriandos. Tunc demùm indagari posse causam *repentinæ* hujus mortis. Agè, dicebat ille, si mortui, quid cædam eos? jaceant, quiescant, valeant! Venite, ô mei, remeabimus in cauponam: cras mihi eritis testes. Vocantur interim excoriatores, quorum unus: *Vin' ergò*, molitor, *ut detrahamus corium, aut num singulos redimere placet* duobus nummis capitalibus? *in nostra enim potestate sunt.* Dic, quod velis, & factum crede. Ille cum stupore & gemitu: en dextra fidesque! dabo, quod vis, si revocaveris in vitam. Subridens nequam arreptô flagellô omnes è veterno (maximâ ex parte nunc discusso) excitat. Stupuêre coloni. O lævæ mentes, ajebat, ecce! hæc *herba* (cicutam monstrans) in vicinia hac luxurians *somni asinini* effectrix. Rustici sub tilia, more pagano, confluentes, legem condidêre, ut quilibet Paterfamiliâs in horto & agro, seu ubicunque

que noxiam iſtam plantam offenderet, ocyùs evelleret, nequid detrimenti amplius ab ea caperent homines, ſeu beſtiæ. Adde aliam *Petri Andr. Matthioli in herbar.* ſuo, à D. *Joach. Camerario auct. edit. Francof. ad Mœnum Anno 1600. p. m. 384.* De noxa verò *cicutæ* vide D. D. *Sim. Paulli de febr. malign. §. 82. ſeqq. Kirch. de Peſte Sect. 2. c. 2. p. m. 203. D. Hellvvig. obſ. 42. cum Schol. Schröckiano, D. Harder. in Dec. II. Ephem. Curioſ. Ann. III. obſ. 115.* & ſexcentos alios.

XXXVII.

Vagitus uterinus cum ſudore cruento.

ISibordus ab *Amelunxen* ad annum M. LXXVII. annotavit: mulieris *Brenckhuſanæ* infantem adhuc *in utero vagiiſſe*, & excluſum ſtatim monſtrâſſe *ſudorem cruentum. Meinhart. à Lüchtringen in mirabilibus ſuis* ita: Cæcilia Feulin/ robuſta mulier in *valle Dei*, audivit *puellam in utero ſuo vagientem, quæ, cùm vitalem aſpiceret auram, largum ſudorem ſanguineum habuit. Quod* malum omen *eſt*. In gloſſa marginali *Chronici Letzneriani edit. prim.* eandem hiſtoriam à veteri manu notatam reperi. Equidem pluſcula *vagitus uterini* exempla, hujusque cauſam phyſicam, dedimus in *Lagograph.* noſtra *Curioſa Sect. I. c. 3. cruenti* verò *ſudoris in cynograph.* noſtra *Sect. IV. c. 8. §. 12.* ut lubens hanc hiſtoriam credam. Cùm verò omnes ſiniſtra inde captent auguria, & fatale *Höxariæ* excidium inde evincere velint, cachinnum mihi movent. Dubium adhuc, an infans *in utero*, an *extra eum* ſudârit cruorem? Anceps etiam, an ſedente *Sarachone*, XIX. Abbate, Corbeienſi, vel potius ſub *Friderico*, Abbate XX. caſus hic contigerit. Ceſpitat quoque *Letzner.* ſcribens: Anno 1054. conditam eſſe urbem *Höxariam.* In literis fundationis *Ludov. Pius* vocat *Höxariam villam regiam.* Fatetur enim, Chriſtianiſſimum Imp. *Karolum*, Monaſterium Corb. in honorem S. *Stephani* Proto-

Martyris Christi super *fluvium Wiserah in villa regia*, in loco nuncupato *dudum Hüxori*, construi ac fabricari præcepisse. NB. *In villa regia*, infit. *Villa* & oppidum Gallis sunt Synonyma. *Geneva* apud *Besold. in Discurs. IV. de Reip. statu subaltern. p. 183.* nominatur promiscuè civitas & *villa*. Imperialis *Northusa villa regia* apud *Engelhus. in Chron. p. 215.* & *Ulma* à Karol. M. Anno 813. *villa regalis. Crus. P. II. Annal. Suev. L. I. c. 7. pag. 10.* à Karolo Crasso autem *oppidum*. Quamvis enim sub Ottone M. muris cincta sit, *Stumf. L. VI. chron. c. 16.* nihilominus tamen longo post tempore modò *villa* & oppidum nominatur. In fundatione Monasterii *Alspirbachensis* (quam refert editor document. Monast. in Ducatu *Wurtenberg. p. 238.*) *Rotvvila* dicitur *Villa*, quæ tamen apud Romanos jamdudum nomen *civitatis* & *oppidi* meruerat. *Münster. L. 3. Cosmogr. c. 320.* In veteri Diplomate Regio hanc vidi subscriptionem. *Gotzlari* è *villa regia* feliciter V. Kal. Maj. Anno 1039. Anno Domini Counradi Imp. Augusti Imperii XIII. Regni XV. *Hamelia* ad Visurgim, à vicino fluento *Hamela* ita dicta, seu *Hameloa*, vel *Hamelau*, ob soli fœcunditatem locique amœnitatem, *Quêern-Háàmeln*, à *Quêern*, Saxonibus Belgisque *molam trusatilem* notante, ab Ottone, Duce Brunsvicensi, in lit. Anno 1323. dicitur *Villa*, *Helmoldo L. I. Chron. Slav. c. 43. Villa publica*, i. e. civitas Imperio *immediatè* subjecta. *Freher. ad Petr. de Andlo L. I. de Rom. Imperio, c. 16. p. m. 162.* Viden' ergo, etiam *Hüxori* tempore Karoli M. fuisse *villam regiam*, seu oppidum, ut alibi fusiùs probavimus. Quæ autem de excidio *Hüxariensi*, Anno 1630. d. 10. April. facto, blaterant, vana sunt, & sibilo, non responso, digna, scilicet si hunc infantem ejus ruinæ prodromum esse velint. Sed cùm casum hunc in dissertatione mea de *sudoribus admirandis* examinavero, nolo hîc prolixior esse. Ita: fatalis & luctuosus erat interitus *Hüxariæ*, sed quid tu mihi detorseris eum vel à *sudore*, seu *vagitu* infantis *Brenckhusâni*?

XXXVIII.
Verruca ventriculi lethalis.

THomas Ruth / miles, diu quæstus de insigni ventriculi gravitate, appetitu collapso, febri lenta, per intervalla ingravescente, tabe totius corporis; subsequente tandem massâ, juglandis magnitudine, cum multo sanguine, ἄνω rejectâ. Ab illa hora perpetuò ferè fuit *hæmoptoicus*. In cadavere ejus ventriculus circa sinistrum orificium utrinque exhibuit *verrucam*, cum radice sua firmiter annatam, alteram magnitudine *minoris pomi borsdorfiani*, alteram *grandioris alicujus avellanæ*. Fortè plures essent repertæ, ni tumultuaria apertio tempus invidisset. Ita *Salmuth*. C. I. obs. 6. in intestinis *infinitas verrucas* in cachectica virgine post obitum invenit.

XXXIX.
Pinguedo humana in dissolvendo sanguine coagulato.

PUella VII. annorum, scalâ in aream delapsa, *sanguinem* copiosè evomuit, quem ocyùs supprimunt parentes, filiâ in cymbam Charontis detrusâ. Alterô die ad Parochum istius loci vocor. Advolat schedula, opem meam implorans. Cùm nil ad manus esset præter *pingued. human.* ad alios usus servandam, memor *Horstiani* moniti *in epistolis*, (vid. *Hildan.* C. II. p. 340.) dedi portiunculam puellæ, qua de singulis matutinis in jusculo ℥ij. ad ℥iiß. caperet. Dici vix potest, quàm laudabili cum successu. Concretus quippe sanguis per *tussim screatumq;* frustatim, citrà molestiam, rejectus, doloribus punctionibusque, quæ lancinârant puellam, ex voto profligatis.

XL.

Ren in ſilicem verſus.

S*Axea* origine nos natos cecinit ingenioſa vetuſtas apud *Naſon. L. 1. Met. fol. 7.* quod funeſta eheu! multorum comprobant exempla. Oleum & operam perderem, ſi cuncta *ſaxea* Microcoſmi monumenta hîc recludere conarer, dicturus tantum, quod ſatis eſt, de nauta quodam Norvvagico, cujus *ren ſiniſter* poſt obitum totus *in ſilicem* verſus inventus eſt pond. ℥iiß. & ℈iiß. Et hic iſte *lapis* eſt, cuius in ſcholio noſtro *ad obſ. 59. Alex. de Inſula in Breviar. ejus rer. memorabil.* mentionem fecimus. Ecce figuram! Adde sîs, quæ è *Sachſio* noſtro repetit Celebratiſs. *D. Bonet. L. 3. Med. Sept. collat. Sect. 24. c. 5. p. 738. ſeqq. Dexter ren* cum ureteribus utrinque in ſtatu erat naturali, in veſica autem magna *lapillorum* congeries. Plura ad rem facientia non ſunt annotata.

Fig. V.

XLI.

Monſtrum canino-humanum cum flamma & fragore natum.

ADmirandæ equidem hiſtoriæ, quas Celeberrimus D. *Bartholin. Vol. II. Med. Actor. Hafnienſ. obſ. 2.* de *vacca*, quæ unà cum *vitulo* XXX. peperit *catulos vivos*, omnique numero perfectos: de *cane oviparo* D. D. Jung. in *Decur. I. Eph. Curioſ. Ann. II. obſ. 250.* de puero unà cum *excrementis alvinis* fœtum *caninum* benè conformatum rejiciente D. *Reyger in ead. Dec. ann. 8. obſ. 58.* curioſè annotârunt. Maximè etiam ſtupendum, quod nos retulimus in *faſciculo priori obſ. noſtr. Medico-Phyſic. num. 81.* de gemellis, *canum* inſtar, in utero *pudendis* monſtroſè cohærentibus, & quod de *cane* è muliere nata conſignavit nuper Excell. Batavus *Dn. van der Wiel Cent. I. obſ.*

l. obs.rarior. 72. Scribit *Israël Schmied. in obs. MS. Anno 1632.* *Scrofam* opilionis, eamque prægrandem & robustam, ex *canibus* pastoralibus concepisse, & quinque *catulos, albos* plerumq; & *villosos*, bene tamen formatos, peperisse. Nihil *suilli* in iis, nisi quòd *fimetum* aliquando rostris subverterint, inq; *fimeto* se volutârint. Annectemus nos quoque hic monstrosam de *cane* historiam. Dominus *Johann.* Wien / Vir integerrimus, & Mercator olim *Isnaci* facilè primarius, sæpius dixit Patri meo, (ut nuper demum legi in schedis ejus,) se anno 1635. vidisse honestam Bavari cujusdam militis feminam, castra Virumque sequentem, quæ, ex fœdo *molossorum, à coitu cohærentium:* aspectu insanùm territa, in pertinacem febrim lapsa, è qua tandem emergens, summa cum molestia & cruciatu, (præmicante ex utero *luculenta flammâ*, & subsecuto *magno fragore*, quasi minus aliquod sclopetum exploderetur,) peperit horrendum monstrum sexûs sequioris, sed extinctum. Caput erat prorsus *caninum*, at *depile ;* lingua exerta, locô brachii utrinque duo *pedunculi canini*, cauda brevior; cetera mentiebantur figuram hominis. Hoc pondus inutile maritus clanculum & ocyus sub quercu in finibus Bohemiæ tumularat. Anno 1012. *Kochstedii* gemelli nati cum *rostris anserinis*, & vice dextri brachii habebant *alas anserinas. Binhart. L. 1. Chron. Thuring. p. 78.* Anno 1556. in festo omnium Sanctorum *Tundorfii* figuli cujusdam uxor monstrum enixa cum *rostro canino &c. Idem L. 3. p. 147.* Anno 1600. d. 17. Junii *Tungedæ* aliud monstrum natum cum *auribus caninis &c. Idem L. 3. p. 216.* Anno 1555. 12. Jul. *Nebræ* in Thuringia *Andr.* Beyers filia in ipso partu, jamjam prodeunte infante, magnum emisit *fragorem & flammam.* Sed audiamus ipsum *Binhartum* sic fantem *Lib. 3. Chron. sui p. 145.* Andreæ Beyers Tochter / welche einen jungen Schuhmacher zur Ehe gehabt / nachdem sie drey gantzer Tag schwerlich und gefährlich in der Geburth eines Kindes gelegen / daß man auch drey Wehmütter zu ihr hat holen müssen / hat endlich ein todt Kind zur Welt bracht / und gleich im

zu gebähren und den grösten Schmertzen / da das Kindlein über die helffte gebohren / ist ein grosser schrecklicher Knall im Leibe der Frauen geschehen / als wenn man eine grosse Hacken-Büchse abschösse / und ist das Feuer gewaltig aus ihrem Leibe mit des Kindes Beinen gefahren / auch am Hindern dem todten Kinde Blasen als die Hüner-Eyer gebrant / der Kinderfrau / Kathrin Hegenwalds genandt / den Backen hefftig versehrt / auch das Feur in der Stube herumb gefahren / einen grossen Stanck als Pulver und Schweffel gemacht / dabey viele ehrliche Matronen gewesen / auch etliche vom Adel / die solches gesehen / und zeugen. Sic *politus* ille *Thuringicæ historiæ scriptor*, censurâ *Buslidianâ*. Eadem hæc historia, quam *Cornel. Gemma L. 7. Cosmogr.* exque hoc Cl. *Bartholin. de luce homin. c. 18. p. 118.* recenset. De *flamma ex puteo* oppidò raram vide historiam D. Wolfstriegels *in Dec. I. Eph. Curios. Anno I. obs. 33.* de *flamma* ex *ventriculo D. Pisan.* ead. *Dec. & Ann. obs. 77. cum Schol.* ut de historiæ nostræ veritate minimè dubitandum sit.

XLII.

Sudor sub nive saluberrimus.

VIr quidam eruditissimè doctus, inque splendido munere jam constitutus, Amicus meus primarius, tunc audax Martis pullus, sumtâ virili togâ, *variolis* corripitur. Igitur in castris, ut quivit, morbum cuticulamque curabat. Noctu autem à callido hoste è latibulo suo expulsus, ad confœderatas, trans Rhenum excubias agentes, properaturus, ignotam aliis ingreditur viam. Sed ecce! ob morbi violentiam, & alia impedimenta, ægriùs ac lentiùs ille festinans, tandem in *saliceto* quodam ad ripam fluminis, equò, vectore suo, ad arbo-

arborem alligato, humum, *nive* molliter contectam, fatigatus cubile suum eligit, solô palliô substractô, quod etiam tegumenti vice erat. Hîc extra teli jactum cubans, meminerat fortè *Tinct. Bezoard.* quam in sacculo commodè habebat. Hâc sumtâ, & corpore pallio benè involuto, eventum Deo committit. Interim suavis obrepsit sopor, ad auroram usque protractus. Surgens miratur optatam requiem, & *largum*, in quo sub Jove frigido, *nive* totus eâpse nocte contectus, cubârat, *sudorem*, quem vix in plumis molliùs ac commodiùs expectâsset. Absterso igitur, ut poterat, sudore, & decussa nive, ocyus ad suos transit. Ubi statim, sumtâ alterâ tincturæ dosi, denuò ad sudorem se composuit, sicque morbum animosè & gloriosè superavit. Sanè *nivem* calefacere, multis rationibus & experimentis evicit *Bartholin. Lib. de niv. usu c. 7.* cui adjungas velim D. D. Frommanns selectam *disp. de antiperistasi c. 2. §. 7.* Interim valde dubito, an hoc tentamen mihi tibive, si periclitari velimus, faustè succedat. Proh! quanta *monstra* curationum nascuntur aliquando in Arte saluberrima!

XLIII.
Noctua antiparalytica.

NEscio sanè, cur plebeji nostri homunciones ex *noctuæ* volatu, cantuve nocturno, mala cudant omina. Athe niensibus bellum cum barbaris gerentibus per exercitum eorum volitans *victoriam* præsagiit. Hinc adagium apud eos natum: γλαὺξ ἵπταται, vel ἵπτατο, si cæsos hostes, & subsecutam innuerent victoriam. *Pier. L. 20. Hieroglyph. f. 179.* Hieroni, Siculorum Principi, primùm bella ineunti *aquila* in clypeo, *noctua* in hasta consedit. Quod ostentum & *consilio* cautum, & *manu* promtum, *Regemq;* futurum significabat. *Justin. L. 23. cap. 4.* *Casimirus Alberti*, Mecklenburgicus, Legum Studiosus, diu *paralyticus*, multa incassum tentârat. Tandem,

dem, consiliô amicæ suæ, cepit *noctuam*, eamque, plumis detractis, evisceratam, mundatam, sale conditam, inque furno lentè exsiccatam in pulverem redegit. Ex hoc cum *castoreo* misto fecit unguentum, quô membra *paralytica* inunxit feliciter. Vidi integrum muris caput à *noctua* cum stercore *κάτω* rejectum, quod, ceu singulare quid, custodiebat nobilis Matrona, cui bono autem, nescio. Memini hîc Mercatoris Hamburgensis, qui *tertianâ* septem mensibus afflictus nullibi commodum reperire poterat remedium. In *Russiam* tandem profectus, suavitatem *carnis cygneæ* mirè commendatam audivit: cujus dulcedine captus, juniorem quendam *olorem* opiparè sibi præparari jubet, omni insultu febrili ab illo die, in istum usque, quô hæc mihi *Mindæ ad Travam* retulit, ultrà 20. annos penitus cessante. Scilicet *in longis morbis*, exhaustâ Medici scientiâ, & fatigatâ arte, *non rarò sic solet natura velut è machina adesse ægris, & sanare desertos, post longam & insanam curationem, ait Cl. Lindenius L. 2. Med. Physiol. c. 15. §. 33. p. 698.*

XLIV.

Abscessus renum faustè curatus.

NEscio, cur Celeberrimus D. *Sylv. L. 2. Prax. cap. 24. §. 37.* abscessus *renalis* curationem in dubium vocârit. Felix sanè, & verè Hippocraticum exemplum dabit nobis Excell. D. D. *Johann. de Muralto*, Nobilis Tigurinus, Curiosorum *Aretæus*, Collega & Amicus honorandus, *in Decur. II. Ephem. Curios. Ann. III. obs. 139.* cui adjungemus aliud. Viri Pl. Rev. & Cl. D. *Johann. Mich.* Höhers / Aulæ Saxo-Römhildensis Concionat. ibidemque Archi-Diaconi, nobilis conjux, 60. ferè annorum, plurimis abhinc annis immanes perpessa erat cruciatus *nephriticos*, qui demum Anno 1681. cum summa inflammatione, & abscessu sinistri renis, aliisque gravioribus symptomatibus, magis magisq; stipati & aucti, omnem ferè

ferè ſpem ſalutis præſcindebant. Dedit tamen *Kellnerus* noſter primùm varia præcipitantia, humoresque acidos abſorbentia, ſpecialiter mixturam è *coralliis albis*, *margaritis*, *lap. Cancr.* in aqua font. l.a. *cinamomiſata*, vel cum *elæoſaccharo cinamomi* parùm edulcorata, qua de hauſit ſubinde cochleatim, nunquàm verò ſine inſigni præcordiorum anxietate & vomitu acido. Propinavit porrò manè ſeròque *Tinct. flor. papav. errat. cum ſpirit. nitr. dulc.* cochleatim & *arcan.* Tartari cum ſpirit. *roris majalis* in potu à gutt. XXX. ad XL. aliquoties in die. Item *ſpirit. nitr. dulc.* ſolum à 30. ad 40 gutt. in juſculo ante prandium & cœnam, atque arcanum duplicatum, more *Wedeliano*, confectum, in potu. Nec laxantia oblitus eſt è pulp. tamarind. jalapp. lap. lazul. &c. additis aliquando clyſteribus, è *ſucco raphan. & cancr. vivor. expreſs.* nec non *herb. chærefol. flor. chamom.* &c. confectis, catè etiam uſurpatis anodynis. Externè famulabatur cataplasma ex rad. althææ, mica panis ſimilag. recent. flor. chamomill. ſambuc. ſem. cannab. lini & papav. alb. in lact. caprin. coct. & lumbis aliquoties calidè applicatum, optato cum ſucceſſu. Ruptô enim *abſceſſu renis*, magna puris copia, unà cum cruore & fragmentis calculi majoribus minoribusque, cum urina per aliquot dies profluxit, dolore omniq; ſymptomate penitus ceſſante, ægrâque ex voto reſtitutâ. Denique ut abſtergeret & conſolidaret, in uſum traxit *balſ. ſulph. aniſat.* D. D. *David Kellner*, Archiater Römhildenſis & Stollbergenſis, Practicus nunc in Imperiali Northuſa, Amicus noſter antiquus, qui hanc & ſequentem hiſtoriam mecum communicavit.

XLV.
Monſtruum Wiegelöbianum.

FErax *Thuringia* noſtra *monſtrorum*, quod vel unicus teſtabitur *Binhart. in Chron. ſuo Lipſ. excuſ.* Anno 1613. Dicam ſaltem recentius. A. 1674. ruſtica *Wiegelöbiana* in Ducatu

Saxo-Gothano monſtrum peperit maſculinum, quod ante (A) retroq; (B) ſiſtemus. Pectus aliqualiter *gibboſum*: loco abdominis erat *ſaccus membraneus*, isq; *pellucidus*, monſtroſè ad pedes usque propendens, in quo inteſtina cum ceteris infimi ventris viſceribus contenta, quæ ſingula accuratè & diſtinctè cerni poterant. Ex capite dorſum versùs dependebat informis *maſſa carnoſa acuminata*. (lit. B. & C.) Pes ſiniſter *curvus* & intortus: (D. D.) cerebri vice fungebatur *oſſea* aliqua (*poroſa* tamen) ſubſtantia. Facies fœda & abominabilis. Collum ferè *nullum*. Ventriculus ab inteſtinis figurâ & magnitudine non diſtinctus. Sceletum adhuc monſtrabit D. *Joh. Andreas* Bechmann/ Reip. *Gothanæ* Phyſicus ordinarius, Amicus noſter.

Fig. VI.

XLVI.

Menſes ordinariè per ſudorem expulſi.

HOneſta virgo Norvvagica, Eccleſiaſtis filia, menſibus ordinariè inſtantibus, *maculis rubicundiſſimis*, *iisq. latioribus*, per totum ferè corpus, inprimis autem circa *mammas*, pingebatur, ſubſequente graviſſimâ cephalalgiâ, plerumque cum odontalgia conjuncta. Conſultus *Rhodius* noſter, ſuaſit ſudoriferum ſumere ex rob ſambuci, immixto ſale C.C. Secutus largiſſimus ſudor, maculis planè evaneſcentibus, omniq; malo, dolore & queſtu penitus ſublato. Hoc remedium ſemper poſtea uſurpavit, nunquam ſine ſucceſſu. Interim linteamina à ſudore cruento valdè tincta ipſe vidit *Rhodius*. Tandem cùm ex honeſto conjugio gravida foret, Natura primùm conſuetas & ordinarias ſibi aperuit vias, quas poſtea conſtanter etiam ambulavit. Conf. *Vol. I. Act. Med. Hafnienſ. obſerv. 44.*

XLVII.

Coïtus cum ſudore cruento.

VIr primarius, ſed malæ conſtitutionis, & Veneris conjugalis cupidiſſimus, plerumque eam in aurora exercebat. Circa finem, ubi omnes vires maximè intendebat, *ſudor* aliquando prorupit *rubicundus*, qui æquè ſuum ac conjugis indusium tali colore tinxit, citrà virium jacturam, uti putabat. Suſpicatus Parens meus, familiaris ejus intimus, à largiori potu *vini rubri* tincturam iſtam ortam, ſed fallax erat hæc conjectura. Dominus *Fridericus* Kraft / Decan. Hüxor. ad S. Petr. Amicus noſter, *ſcorbutico-arthriticus*, uſus aliquando *Spirit. aperit. Penoti*, quô largus provocatus ſudor, ſuavi obrepente ſopore. Expergefactus miratur *rubicundiſſimas arenulas*, paſſim in induſio tenaciter adhærentes: intuetur corpus, & ecce! easdem in univerſo, quas in ſcatula collectas ſubridens mihi monſtrabat cum magna alleviatione ſui. Nomen Viri, quô de ſuprà, vix reticerem, niſi plures adhuc ejusdem familiæ in patria & vicinia forent ſuperſtites, quorum dignitati (ut par eſt) parcimus. Ita refert *Borell. Cent. IV. obſerv. 17.* Gallum quendam nunquam conjugi ſuæ conjungi potuiſſe, quin *largo ſanguinis* ejus *profluvio* ſinus pudoris illius regurgitaret.

XLVIII.

Exceſſus momentaneus Sereniſſimi Ducis Saxo-Iſnacenſis, JOH. GEORGII, conjecturaliter delineatus.

Q. Metellus Macedonicus de Q. Cornel. Scipione, optimè de Rep. merito, cùm interemtum conclamari audiviſſet, mœſtô vultu, æmulus licèt & voce confusâ, in publico

blico exclamavit: *Concurrite, concurrite cives, mœnia urbis nostræ eversa sunt!* Vix annus jam effluxit, à quo communis Patriæ miseria eadem verba mihi & omnibus extorsit. *Concurrite, concurrite cives, mœnia urbis nostræ eversa sunt! Palladium* nostrum ereptum est: *Pharos* nostra diruta est; *columna* nostra cecidit! *corona capitis* nostri ablata est: *Paxillus*, qui fixus erat in loco fideli, periit! Scitis enim, *ô Mei!* quàm benè, quàm fideliter, quàm prudenter Vobis imperârit Serenissimus Patriæ Pater, JOH. GEORG. Dominus eheu! quondam noster Clementissimus, post fata tamen quoque, maximô suô meritô, humillimè & æternùm à nobis omnibus colendus. At scitis etiam, *ô Boni!* quàm subitò conciderit, quàm pusillum momentum illustrem animam æternitati reddiderit. Næ pium non tantùm æquumque, sed etiam valdè curiosum erit, abstrusam *momentanei* istius *excessûs* causam *conjecturaliter* indagâsse. Dixi: *conjecturaliter.* Cùm enim Illustre Optimi Principis cadaver non licuerit inspicere, Serenissimâ Viduâ id vetante, utique præter *conjecturas*, ratione tamen & experientiâ munitas, à me nihil præstolabimini. Vellem equidem, ut eruditiores Magistri, & qui longiùs consenuêre; in Arte, hâc me fasce levâssent. Gloriosiùs enim mihi doceri, quàm docere. Interim nemo, nisi malus, boni Civis meditatiunculam, placidæ Curiosorum censuræ modestè subjectam, roserit: sed potiùs, monente *S. Augustino L. I. de Trinit. c. 2. §. 3.* quisquis hæc legeris, *ubi pariter certus es*, perge mecum, *ubi pariter hæsitas*, quære mecum, *ubi errorem tuum cognoscis*, redi ad me, *ubi meum*, revoca me. Monitus meliora sequar. *Morbô attonitô* succubuisse Optimum Ducem, una omnium vox est. Surrexerat manè hilaris vegetusque, cantârat hymnos, more suô, matutinos: viderat devotô cum stupore renatum in feretro viduæ in Nain filium, pransus erat pancraticè, consultârat de arduis Provinciæ suæ negotiis, Consiliarium, quem aliò missurus erat, adhuc pleniùs instruens. Verbô: cuncta *apparenter* bona, sana, robusta.

busta. Nihil molestiæ, nihil questuum, nihil de adverso periculi! Sed audi, quid in fatis fuerit! Excurrenti tandem circa quartam Vespertinam in sylvam, *Eccardshusæ* proximam, (ibi enim cecidit generosa anima) occurrit fortè cervus, quē plumbeô globulô ille trajecturus, in momento, in ictu oculi, corruit pronus in faciem, verè ἀποπληκτὸς, nullô sensûs motûsve signô ampliùs nobis datô. Accurrunt attoniti, qui fortè aderant, ministri, cruentant venam, sed erat irrevocabile fatum. Heu mihi! quanta, & quàm universalis, & quàm momentanea Tanti Herois ἀποπληξία! Quæ similitudo desumta est *à victimis*, ad aram prostratis. Cùm enim antiquitùs animalia sacrificanda securi in fronte tam validè percuterentur, ut repentè conciderent, dicebant ea ἀποπληκτὰ, homines verò, eôdem modô concidentes, ἀποπλήκτες, ipsumque morbum ἀποπληξίαν. Quam si cum Cortnummio αἱμοςασίαν in cerebro dixero, rectè me dixisse reor. Duo *Senex* noster in sanguine expendit maximè, σύςασιν, & κίνησιν, seu περίοδον, ut ipse interpretatur *L. I. de diæt.* Utraque quamdiu secundùm naturam se habet, ὀρθοςάδιοι sumus. Sin: ἴλιας κακῶν. Σύςασιν amittit sanguis, (1) *per rei alienæ mixturam*, (2) *per propriam in seipso alterationem, & corruptionem*, ob qualitatum dissidium & exuperantiam, quod commodè vocamus διάκρισιν & φθορὰν. Περίοδον verò amittit sanguis, vel cùm plus solito movetur, & cùm emovetur, & motus fit præter solitum non consuetus, tunc nascuntur plerunque *deliria*; vel cùm decantatissima fit φλεβῶν ἀπόληψις, quam cum Pergameno rectè dixeris *venarum repletionem, à copia factam.* Copia ista *purus* putus *sanguis* est, *latè* sumtus, qui nimiùm auctus, seu concitatus, sibi ipsi fit noxius, liberumque motum occludit. Hôc verò denegatô, quid nisi πνευμάτων ἀπόληψις? quam Senex noster bellè vocat ςάσιν. Αἱμοςασία igitur nobis idem quod *sanguinis sufflamminatio.* Cùm verò plures αἱμοςασίαι diversos creent morbos, generi addidimus specificam differentiam, quâ certus, & quidem *attonitus* (ut *Celsus* vocat) *morbus* tan-

tùm significatur. Illam denotat *substantia* illa *alba*, quam propriè dicimus *cerebrum*, totum pro *parte* sumentes. Est igitur pars affecta, seu *subjectum* in hoc morbo *mediatum*, organon animale, i. e. cerebrum cum medulla spinali & nervis ab eodem propagatis. *Immediatum*, arteriæ eô in loco, ubi in cerebrum descendunt. Si exit officio suo cerebrum, i. e. quando nec sensum, nec motum voluntarium præstat, apoplexia succedit. Pertinet igitur ad functiones læsas. Læsio est, quando functio prorsus non fit, aut aliter, quàm decet. Hîc prorsus non fit: num *abolitè*, vel *interceptò*? ajo posterius. Hæc autem fit vel spiritu non influente, aut influere prohibito. *Secundus* ignis à corde exiens (quem *Hippocr. L. I. de diæt. text. 33.* ἄϛρων δύναμιν habere dixit) ille est, interprete Elegantissimô *Lindeniô L. II. Med. Physiol. c. 15. §. 47. p. 704.* qui per arterias soporales ascendit in cerebrum, & hinc per nervos decurrit in musculos, & hinc cum sanguine per venas redit ad cor. Ideò autem hunc πυρὸς πεϱίοδον ἄϛρων δύναμιν habere asserit Senex, quia spiritus animales omnium sunt defecatissimi, subtilissimi, agillimi, & minimè calidi. Hi spiritus quando ad nervos, ubi officiô suô animali, sensum scilicet motumq́ue voluntarium, ex animæ mandato, præstando fungi debent, decurrentes in via sufflaminantur, intercipiuntur, conculcantur, & influere prohibentur, quid nisi ἀποπληξία? Hinc Cl. *Langius*, in Alma Lipsiensi Prof. olim Celeberrimus, *in Miscell. Med. Curios. V. p. 11.* apoplecticum hoc malum unicè assignat *enormi circulationis sanguinis impedimento*, seu sanguinis iste motus in ipsa *cerebri* substantia, seu in *venis*, *arteriisq́* jugularibus ac carotidibus, seu etiam in ipso *pectore*, cohibeatur. Causa morbi antecedens *solus sanguis* est, *latè* sumtus, adq́ue partem affectam ruens. Latè sumtus, dixi, i. e. quem latitudo sanitatis permittit, phlegmaticus, biliosus, melancholicus, aut flatulentus, non quidem iste, qui jam obstruit, sed qui decurrit ad cerebrum, inq́ue via ac procinctu est, ut obstruat. Hoc Excell. D. *Cortnummius*,

mius, Profeſſor Reg. in Equeſtri Danor. Sorana, Medicus κτ̀ φύσιν, (ὁ κτ̀ νόμον) ut accuratus, ita ſanè fortunatus, Hoſpes ac Præceptor meus (ipsô *Hipp.* juramentô) etiam *poſt fata Parentis locô ſemper habendus*, in aureolo ſuo de *Morbo attonito* libro *c. 24. p. 89.* venuſtô illuſtrat φαινομένῳ, è Macrocoſmo petito. Sicut enim *Luna*, terrâ inter *hanc & Solem* interpoſitâ, neceſſariò *ecclipſin* patitur, hoc eſt, *lumine* ſuô, à *Sole* accipiendo, privatur, ita, ut *lucem*, tenebrarum iſtud ſolatium, animalium generi præſtare non poſſit, neque influxu ſuô, ſapientiſſimè à Creatore inſtituto, *generationum* & *mutationum* viciſſitudines obire: ad hunc modum *Cerebrum* in *Microcoſmo*, ſanguine *inter hoc* & *cor* interpoſito, qs. *ecclipſin* patitur, h. e. omnibus ſuis operationibus privatur, ita, ut omnia corporis membra *lucis*, ſpiritus animalis, indigentia extremis obruantur tenebris, cùm neque *oculus* tum videat, neque *auris* audiat, neque *manus*, neque *pes* ullum ſuum officium faciat, &, quod maximum eſt, ne *ratio* quidem ipſa tantum poſſit, ut ægritudinem ſuam cognoſcat. Idem ſenſiſſe *Hippocratem*, patet ex *Lib. de morb. 2. text. 6.* & *L. de acut.* ubi cauſam in *ſanguine*, locum affectum verò non niſi in *vaſis* quærendum eſſe aſſerit, idque laudatiſſimus Vir ibidem accuratè probat, & contradicentibus egregiè ſatisfacit. Exempla proſtant apud *Plater. L. I. obſ. p. 13.* ubi *plethorica* femina, cùm in macellum prodire vellet, pecuniamque in menſa depoſitam acciperet, ſubitò corruit, humique proſtrata & tota reſoluta maximam ſanguinis copiam ex ore naribusque effudit, & mox extincta eſt. Adde *Borell. C. II. obſervat. 34. Bonet. L. I. Sect. XVII. c. 4. Tulp. L. I. obſerv. 7. Hildan. C. III. obſervat. chirurg. XI. ſeq. Bartholin. C. II. hiſt. 60. Laurent. L. IX. anat. contr. 13. Rhod. C. I. obſerv. 67.* Cauſa apoplexiæ primitiva, ſeu προκαταρκτικὴ, eſt omne id, quod ſanguini, *ut obſtruat*, occaſionem, ſeu initium largitur; vel *potentiâ*, ſeu *actu*, ut ſunt ſex res non naturales, quos inter *aër*. In frigido, auſtrino & uliginoſo, qui ſanguinem figit, hunc affectum no-

 tavit

cavit *Holler. L. I. de morb. int. 7. in schol.* cum aliis, qui tamen causa saltem occasionaria. Cibi εὔχυμοι, vinum generosum & crassum, cerevisia crassa, & multæ nutritionis copiosè ingesta. Observatum quoque, qui Vinum *Absinthites* crebriùs usurpârant juvenes, concitâsse sibi apoplexiam. Ex Spiritu Vini *Bonet. Med. Sept. collat. L. I. Sect. XVI. c. 8.* à fungis *idem p. 165.* Ebrietas frequens hujus mali causa, *Forest. L. X. observat. 76. in schol,* & passim alibi. *Plat. L. I. observat. 13. Bonet. lib. & Sect. cit. cap. 7.* nec non tabacus, quo de vide *Barbett. L. I. Prax. cap. 2. pag. 27.* & Cl. *Decker. in not. pag. 30.* ac *D. Helvvig. in observat. num. 45.* Suô enim tempore in Galliis Massiliæ duo fratres mercatores Hollandi, voluptatis gratiâ, certârant, quis eorum plures fistulas tabaci exugeret, sed dum unus ad XVII. alter ad XVIII. assumsisset, ambo subitò *apoplecticorum* instar deciderunt. Rationes subnectit *Celsus* noster in erudito suo Scholio *pag. 167.* quod vide. Venena inconsideratè assumta, ut *hydrargyrum*, secundùm quorundam opinionem, trahentium hûc *Fernel. de lue venerea cap. 7.* & *Ferd. Pozeti L. II. de venen. cap. 21.* ac *Hildan. C. VI, observat. 22.* Idem contingere potest in excessu, vel defectu laboris, teste *Ballon. L. II. Consil. Jachin. in IX. rh. f. 9.* Adde animi παθήματα, quæ inter excellit *ira*, brevis iste furor. Exempla dat *Forest. L. X. observat. 70. in schol.* & terror. Vid. *Amat. Lusit. C. III. curat. 22. Forest. L. X. observat. 75. Fabr. Hildan. C. VI. observat. 12.* accedit immoderata seminis excretio. Historiæ siquidem docent, quosdam inter amplexus animam prurientem ejaculâsse. *Forest. L. XXVI. observat. 20. Hildan. C. I. observat. 19. Harsdörfer* im grossen Schauplatz jämmerlicher Mord-Geschichte *P. I. hist. §. 11. seq. Plin. L. VII. cap. 53. Pontan. in opusc. de obedient. Henric. ab Heer observat. 9. c. f. Bonet. lib. cit. pag. 165. a.* Suppressiones mensium, lochiorum, hæmorrhoidum suum addere possunt symbolum, testibus *Lusitano C. V. curat. med. 3. Ballon. in paradigm. pag. 318. Font. in respons. & curat. pag. 35. & pag.*

& pag. 29. in prior. fascicul. observation. mear. Med. Phys. num. 115. Dec. II. Ephemer. Curios. Ann. V. observat. 225. nec non balnea intempestivè usurpata, *Hildan. C. VI. observation. 96.* Adde suppressionem hæmorrhagiæ narium, *Hildan. C. III. observat. 11.* immoderatum acidularum usum, *Francisc. Hildesheim. Spicil. VI. pag. 526.* Scabiem retropulsam, *Dec. I. Ephemerid. Curios. Ann. I. observat. 58.* Vermes, *Holler. Scholiast. in L. I. de morb. int. cap. 19.* & *Zacut. L. II. Prax. admir. 12.* Pinguedinem sinistri cordis ventriculi, *Bartholin. C. I. epist. 2.* A causis violentis, ictu scilicet & casu, sæpiùs quoque accidisse, exempla loquuntur apud *Beniven. L. de abdit. morbor. caus. cap. 110. Forest. L. X. observation. 79. Tulp. L. I. observat. 3. & 6.* Adde *Cortnumm. cap. XXXII. §. 27. seqq.* ex tumore in capite apud *Bartholin. C. IV. hist. 86.* exque capitis vulneribus, ut, præter *Hippocrat. L. II. de vuln. cap. 2. text 27.* passim testantur exempla. Quid? quod ex solo sanguine extravasato notârunt affectum hunc *Wepfer de loc. aff. in apoplect. pag. 229. Plater. L. I. Prax. cap. 2.* à fulmine patrem cum filio tactum scribit *Beniven. Lib. de abdit. observat. 23.* Pluscula exempla ab abscessu, epilepsiâ, polypo cordis &c. collegit Clarissimus *Bonet. L. I. anat. Pract. Sect. 2.* de duobus ossiculis in cerebro mulieris apoplexiâ extinctæ repertis vid. curiosam disputationem *D. D. Scheidii*, Profess. Argentinens. habit. An. 1687. Mens. Jun. Addi demùm potest ætas senilis utplurimùm, in prima siquidem unicum tantùm hujus tragœdiæ exemplum vidit *Cortnummius*, D. D. *Wedelius* verò annô ætat. XVIII. D. *Rösler* annô XIX. ex ebrietate. *Bonet. Lib. I. Medic. Septentrion. Section. 17. capit. 7.* habitus εὔσαρκος, temperies calida & mediocriter humida. Princeps noster *plethoricus* erat, & *catharro suffocativo* (quem jamdudum metuerant alii,) obnoxius. Multa tulerat in castris, sudans algensque domi etiam vigiliis, curis & mœrore attritus, aliis serviendo seipsum consumebat, adeò ut magnam *scorbuticorum humorum* colluviem, jam

 olim

olim ſub alio Sole collectam, adhuc in corpore circumferret. Quo de vitio ipſe mihi queſtus, cum ſuperiori æſtate (conſilio aliorum) *acidulas* biberet *Pyrmontanas*. Magna *catoches* cum apoplexia affinitas! una utriusque pars affecta & cauſa, & gradu ſaltem differunt, conſentiente Cl. *Barbette L. 1. Prax. c. 3. p. 31. D. Schröck. in ſchol. ad obſ. Helwig. 59. & D. Bonet. L. 1. anat. pract. Sect. 4. obſ. 1.* adeo, ut, judiciô *Argonautæ* noſtri, & illa commodè dici queat *attonitus morbus*. Cùm igitur tàm rarô exemplô, ſanus, hilaris, vegetusque corruerit Princeps noſter, inque momento illuſtrem efflârit animam, nullô ſigno pathognomicô prævið, nullo etiam vitæ reſiduæ indicio amplius à lapſu nobis datô, quid impedit, ſi cum non nemine exceſſum hunc *apoplectico-catalepticum* dixero? erat ſiquidem ὅλȣ τȣ̃ σώματ☉, καὶ τῆς αἰσθήσεώς τε, καὶ γνώμης, καὶ κινήσι☉ παράλυσις, *totius corporis, ſenſus, & mentis, motusq́ᵹ* (omnimoda) *reſolutio*, eaque momentanea, verus ἀστροβολισμὸς, ſeu *ſideratio*, aut repentina *congelatio* ſpirituum, fortè à vapore, quales in *fulmine*, & è *terræ ſpecubus* aliquando exhalare videmus, quæ ſubitò rigida reddunt animalia, ut teſtantur exempla apud *Cl. Major. de ſerpent. petref. & 26. p. 22. Aventin. L. 7. hiſt. Bojoar. p. 480. D. Sachs. in diſſert. de mir. nd. lapid. nat. p. 68. Bartholin. C. 2. h. 100.* Quid verò *catalepſis*? certè, cenſente D. *Fiſchero*, Archiatro Anhaltino, in *corp. Medic. Imperial. L. 3. Tit. 10. p. 221.* nihil aliud, quàm *ſoboles ſucci melancholici nimis fermentati*, caſibus externis non neglectis. Prudenti pauca & omnia. Ego nullum apoplexiæ exemplum, quod cum noſtro exactè conveniat, vel apud *Schenck. Foreſt. Donat. Höchſtett. Fernel. Tulp. &c.* adhuc reperire potui, niſi unicum iſtud *Plateri L. 1. obſ. 27.* quod *aliqualiter* huc quadrare videtur de Candidato ſcilicet, qui in cathedra purpurâ Doctorali jamjam veſtiendus, cum A. 1595. in antiqua Baſilienſi peroraret, ſubitò corruit, totus attonitus, ſine ſenſu motuque, in quo paroxyſmo è brabeuterio in conclave delatus aliquantulum permanſit, donec admotis refocillationibus

nibus ad se rediret. Cùm de morbo diu anceps quæstio foret, rectè censuit *Platerus*, esse *catalepseos* speciem, cujus causam dicit, (1.) *nimiam animi intentionem in orationem*, quam memoriter recitabat, (2) *prægressa studia assidua*, (3.) *capitis imbecillitatem*, & (4.) *humorum melancholicorum copiam*. Quæ si locum habent, proh! quam pusillam musculam cum aquila contulero, si contrà expendam continuos labores, molestias, pericula, vigilias, mœrores, curas, verbô; assidua studia, æstus inter & gelu, ab ipsa juventute Cæsari, Imperio, & Patriæ, domi forisque, fide & constantia, impigrè ab Augusto nostro Saxone exhibita. Inde non tantùm capitis, sed totius corporis imbecillitas nata, & magnus humorum melancholicorum proventus. Puella ista apud *Sal. Divers. de affect. particul. c. 4. p. 216.* passa erat *cephalalgiam*, *vertiginem & anxietatem*, antequam alterô die subitò caderet. Nihil horum in Serenissimo nostro. An verò in cadavere ejus in arteria magna, inq; vena cava etiam sanguis *concretus* inventus fuisset, & sic quidem, ut, ceu *gladius* ex *vagina*, integer educi potuerit, αὐτοψία edocuisset. In omnibus, quotquot *Greiselius* vel *apoplexiâ*, seu *catarrho suffocativo* extinctos aperuit *Dec. I. Eph. Curios. Ann. I. obs. 74.* corpora illa *callosa*, *viscida* & *glutinosa*, vel in *cerebro*, seu *corde*, aut in *ambobus* aliquando vidit, de quibus *Wepfer. in tr. suo de apoplecticis.* Et *Jacotius Comm. ad aph. 7. L. 2. Coac.* in anatome catalepticorum venas in capite *crasso* sanguine plenas vidit, non secus ac *Bartholinus* noster omnes cerebri ventriculos *concreto* sanguine in apoplectica turgentes, ut ne guttulam amplius exciperent. *C. 2. hist. 60.* *Grumos* sanguinis *spissos* in utroque ventriculo cerebri offendit *Dn. van* Flemmerding *in disp sua de apoplexia*. Sanguinem *actu frigidum* in apoplecticis notavit D. *Clauder. Dec. II. Eph. Cur. Ann. IV. obs. 138.* in venis adhuc calentibus nonnunquam concrescit, & in apoplexia adeò *concretum* notavit *Heÿdeckus*, ut, cum venam phlebotomando divisisset, divisum quoque sanguinem concretum in ea repererit,

Higmor,

Higmor. L. 2. Anat. P. 2. c. 6. p. 158. qui bellam ſubnectit rationem. Ut vitium capiant, nî moveantur aquæ, cernimus omni die. Eodem modô, motu ſanguinis circulari, vel à craſſiore ſanguine, aliisve variis cauſis, etiam abditis aliquando, impedito, ſeu ſufflaminato, coagulatur equidem & grumeſcit, ſeu concreſcit, ut multis exemplis probat *Phoſphorus* noſter in *Ocean. Macro-Microcoſm. §. 136.* inſtar *corallii fruſtorum & ramuſculorum* in venis inventum refert *Borell. C. 2. obſ. 28. & Riol. Enchir. Pathol. & Anat. L. 2. cap. 27. pag. 142.* inſtar *medullæ ſambucinæ* concretum vidit cum *D. Sim. Paulli de febr. malign. §. 80.* Sic etiam in Sereniſſimo meo idem fuerit congelatus, concretusque, ut circulo naturali in momento tantus obex, tantumque ſufflamen poni potuerit; cujus cauſæ adjuvantes, præter ſuperiùs tactas, auſtrinus, autumnalis, & tunc veſpertinus aêr, (quem tot annis nebuloſum, pluvioſum, uliginoſum &c. in caſtris & ſylvis etiam, ſenex tunc, hauſerat,) ut tandem compedes quaſi injecti ſanguini, & funeſta iſta στάσις ſubſecuta ſit. Non dubito tamen, quin, ſi prudens adfuiſſet Medicus, moram aliquam nexuiſſent fata, & pauſam ſaltem feciſſent, ſi omninò ea devitare noluiſſet divina Providentia. Sed meræ conjecturæ ſunt. Nec grandius quid Tibi ſpopondi. Utinam, & ô utinam cadaver Optimi Principis curioſiùs examinare licuiſſet, reperiſſemus utique, quod aureos meruiſſet aſteriſcos, & canâ æternitate dignos. At cùm id non permiſerint Superiores, nihil, prætor ſuſpiciones à me expectaſti. Interim memoria Optimi Principis ſit in Benedictione!

XLIX.
Vinum rubrum in morbillis & febre maligna innoxium.

Licet *Foreſt. L. 6. obſ. 41. vinum* gallicum *rubrum* in morbillis utplurimum *lethale* cenſeat; ego tamen quinque puel-

puellorum (& plurium) exemplis contrarium verè asserere possum, è quibus periculosiùs decumbens *Tobias*, Jonæ Rasmußen/ Ringstadii in Seelandia, filiolus *sexennis*, in quo occultationem morbillorum, cum magna anxietate & crebriori jactatione corpusculi, notârunt Parentes. Verùm cùm *vinum rubrum*, cujus cupidissimus erat, acciperet, biberetque frequentius, prorupere *morbilli*, cum sudore & εὐφορία, ut ipse convaluerit. Multum quidem tribuere Parentes panno, quô tectus erat, *rubicundo*: at ego floccifacio cum *Primeros. L. 3. de error. vulg. c. 19.* Funestum aliàs indicium *pustularum occultatio, cum anxietate & agitatione corporis*, experientiâ *Pachequi in obs. River. communicat. 25. & 62.* Alius *septennis, Nicolaus*, Erasmi Anderßen filiolus, continuò, jussû aviæ suæ, biberat *vinum rubrum*, & tamen evasit feliciter. Tertius *Georg. Christian.* Hermanni Schütters filius *novennis*, excernebat feces alvinas *cruentas*. Quô spectaculo mater territa, subitò ad me veniens remedium flagitabat. Casus mihi primò suspectus. Aliquoties enim observaram cum Augustæ urbis Medico D. *Höchstettero Decad. I. cas. 7. seq.* mictum, aliasq; excretiones sanguineas, tàm ἄνω, quàm κάτω, in *variolis* & *morbillis* θανάσιμα fuisse signa. Rogo tamen, num fortè ei dedisset *vinum rubrum*? affirmantem cum pulv. bezoard. dimisi, vinô posthac interdictô, & hic bellè restitutus. Quartus *Hieron. Christ.* Waaterland/ *XI.* ferè annorum, cùm, expulsis jam morbillis, vinum posceret, idque *rubrum*, me dissuadente, ex indulgentia matris obtinet, & hic adhuc valet agitq; feliciter. Quinto, tenerrimæ texturæ pusioni, IV. nondum annorum, horum exemplo jam animatus, & precibus Parentum quodammodò victus, ultrò concessi, *citrà noxam*. Idem feci in diversis aliis, nunquam tamen, quod certò dico, *sinistro* eventu. Non tamen est, quòd inde cudamus regulam, exceptionis nesciam. Opulentus quidam Oenopola A. D. febre malignâ correptus, propter Deum rogabat Medicum, Virum alioquin prudentissimum, ut sibi unicum concederet haustu-

ſum *vini rubri* vetuſtioris, cujus jam à multis annis ſuetus e-rat. Sed tulit repulſam. Quam iſte ægerrimè ferens, versus parietem converſus omne alloquium, cibum, potumq; poſt-hàc pertinaciter averſabatur. Uſa interim conjux alius, etiam Veterani, Medici conſiliô clanculum, qui, re catiùs expenſa, dandum eſſe aliquid *conſuetudini* Viri pronunciabat, vinum aliquando permittens, & cordatus iſte *Albertus*, præter ſuorum expectationem, paucorum adhuc remediorum adminiculô, in-tegrè reſtitutus, qui fortè adhuc mortalium veſcitur aura. Tam magna vis & efficacia *conſuetudinis*, uti ſub umbone *Mei-bomiano* rationibus & exemplis doctiùs evicit *Georg. Theodericus* Speyrmann / in venuſta exercitat. habit. *Helmſtad.* 1681. Et *Bartholinus C. 6. hiſt. 7.* vinum in *petechiali* febre aliquando ſalutare fuiſſe, exemplis confirmat. Virginem olim nôram, ad annos pubertatis tunc properantem, quæ nulla re magis de-lectabatur, quàm *vinô rubrô*, omnia alia faſtidiens. Primùm ad Sacram Synaxin acceſſura rogabat presbyterum, ut ſibi da-ret *rubrum vinum*, cùm cetera ſint inimica, allegans exem-plum *Innocent.* VIII. qui, ob defectum vini, *Norwagis* in S. cœna *mulſam* conceſſit, notante *Huitfeldio in Chron. Danico* & *Raph. Vo-laterrano L. 7. Geograph.* & indulgentias *Melanchton. Lib. de uſu Sacram. integr.* qui Ruſſis eandem permiſiſſe dicitur, ſed num voti ſui compos facta fuerit, in Germaniam tunc abituriens, hactenus non reſcivi. De potu *vini* in *malignis* vid. etiam *Dec. II. Eph. Curioſ. ann. IV. obſ. 169.*

L.

Ex ſalvia comeſta bufones.

B*Ufones* naſci in homine, vix curioſi quid hodie. Tritum etiam notumque, quàm multis *ſalvia* illota lethalis fue-rit, (vid. *tract. meum de Bufone Sect. I. c. 3. §. 15. ſeqq. & 37.* nec non *tract. meum de Salvia Sect. ult. cap. unic. §. 2. ſeqq.*) verùm ex comeſtis *ſalviæ* foliis *bufones* natos eſſe, non adeò paſſim

obvium

obvium eſt. Audi igitur, quid *Iſrael Sohmied*, elegans artis filius, *in obſerv. MSS.* conſignârit. Devota femina, *Sibylla* Penningin / ſummis doloribus ventris diu ac miſerrimè excruciata, tandem tota contabuit, & de ſcalis, præ imbecillitate virium, lapſa, fractô crure, vitam finiit. Cujus cadaver cùm reponeretur in ſtramen, viſus eſt *bufo* è poſterioribus ejus cum *pullo ſuo* progredi. Sic fabros dolorum manifeſtè vidimus. Dixit ſoror ejus, ab illa horâ, quâ Sibylla *Salviæ* folia, aſpectu fœda, & ſine dubio *ſpermate bufonio* adhuc madida & infecta, vorâſſet, ſe hoſce dolores ſenſiſſe, qui, ſucceſſu temporis, maxima ſumſere incrementa. Si ex *ſemine bufonio*, induſio puellæ aſperſo, fœdum hujusmodi animalculum in *dorſo* naſci potuit teſte *Kirchero L. de Peste Sect. 3. c. 3. p. m. 310. ſeq.* & ſi *Scorpio* ex frequenti odoratu herbæ *Baſilicæ* in cerebro excluſus, referente *Schenckio L. 1. obſerv. medic. 80.* Quidni etiam ex *foliis Salviæ* comeſtis, *ovulis bufoniis* plenis, ſimilia animalcula prodierint? Confer hiſtoriam, quam ex *Anonymo* citavimus in *Salvia noſtra Sect. ult. §. 8.*

LI.

Sitis diu deficiens in febri maligna citra noxam.

INter alia funeſta ſymptomata, febrim maximè malignam *Henrici Andreæ*, Civis Piſtorisq; Iſnacenſis (quo de latiùs in *tract. meo de Salvia Sect. 2. P. 3. Membr. 1. c. 4. §. 3.*) ſuperiori vere concomitantia, minimè poſtremum erat *pertinax bibendi abſtinentia* per integros duos dies unamque noctem. Qui defectus, vel monente Excell. D. *Chriſt. Langio in Miſcell. Med. Curioſ. num. 15. pag. 38.* me admodum vigilare juſſit. Studui igitur cupidinem ſitis (exemplô *D. Acoluthi*, Phyſ. Uratislav. in *Dec. II. Eph. Cur. ann. IV. obſ. 169.*) callidè accendere, & ſuſcitare, ac ſegnitiem caloris emendare potione vini, temtis Catonum ſuperciliis: ſed pertinaciter reſtitit delirans *Henri-*

cus, cuncta potulenta omninò fastidiens. Tandem, suâ sponte, præter nostrûm expectationem, vociferari cœpit, num *Breyhanium* adesset? affirmantes jussit, ut sibi propinarent. Sic unus alterve haustulus vini commodè ei datus. At, sensim cessante delirio, pias nostras fraudes elusit. Pergens interim ego bezoardicis meis, aliisque, quæ genuina imperabat methodus, concessi denique, quod unicè & anxiè flagitabat, *Breyhanium*, duobus abhinc milliaribus petitum. Sicq; tandem verticem *bonæ spei*, Deo duce, Comite labore, ascendimus, navigantes nunc in portu, cantaturi: Deo gratias!

LII.
Albi corvi arte facti.

SIstunt nobis Curiosi *Decur. I. Ephemerid. ann. III. obs. 57. & 184.* ac *Decur. II. ann. 4. observ. 95.* aquilam, fringillam, linariam, aureolam, hirundinem, alaudam, murem, & corvos *albos*; adde *Ann. 5. Dec. 2. obs. 188.* Talesque vidit *Boyle tract. de color. experim. 2.* & meminit quoq; eorum *Arist. L. 5. de generat. animal. c. 6.* & *O. Dapper.* in der eigentlichen Beschreibung der Insuln in Africa/ in specie Nieder Æthiopien/ *p. 584. col. a, Amstelod. Anno 1671. excus.* Alexander ab Insula *in Breviar. rer. memorabil. à nobis edit. c. f.* passerem dabit verè *niveum*, & D. *Lachmund*, Amicus olim noster, in *Dec. I. Eph. Cur. An. 4. obs. 184.* Quô artificiô tales fiant, à Judæo se accepisse gloriatur Parens meus in schedis. Vendiderat Apella iste sat carô pretio in nundinis Francfordensibus octo hujusmodi *corvos* eleganter *candidos*. Cùmque *arte* sic factos ultrò & constanter Patri meo asseruisset, tandem eidem secretum, sub hac conditione, revelavit, ne ulli hominum innotesceret. Quod se sanctè servâsse scribit, sed, num experimenta hujus rei fecerit, subticuit. Quicquid sit, seu verba dederit Judæus, seu seriò dixerit, cùm tamen sciam, Excell. *D. D. J. Dan. Horstium in Phys. Hippocr. Dissert. 8. thes. 10.* hujus arcani etiam meminisse, è sche-

è ſchedis paternis bonâ fide hîc anneĉtam. *Ova corvina* jamjam excluſa, (recentiora enim meliora), pinguedine *albi catti* benè inunge, & adhuc *cerebro* ejusdem *felis* probè illita, *candidiſſimæ* gallinæ juniori & primiparæ, propè cellam, ſeu in alio loco à Sole remoto, ſuppone, *candidis* poſtea linteaminibus ſpatio iſto conteĉto. Ego, ut ſincerè fatear, nullum feci experimentum. Tu verò ſi volueris, per me equidem licebit.

LIII.

Variola circa podicem lethalis.

MOtacillam ſine *gutture inferiori* dedit nobis *Alex. Inſulanus in brev. rer. memorabil. num. 61.* Annus jam volvitur decimus nonus, quòd extra antiquam Regiam urbem, cui ampliſſimus *Mercatorum portus* nomen aſperſit, in littore maris meditando oberrans, fortè offenderim aliam *motacillam* in Saxo ſtantem, &, hauſtâ ſubinde roſtellô aquâ marinâ, ſibi ipſi per anum crebrius eam injicientem, ut clyſteris vice fungeretur, ceu *Ibis* in ripa Nili. Capta ſequenti die eôdem in loco, & Civi meo dileĉtiſſimo, *Henrico* Heßen / SS. Theol. Cult. donata. Quô ſpeĉtante diſſeĉta *variolam* circa podicem nobis exhibuit pulcrè pellucidam, & ſubtili liquore plenam, piſi majoris magnitudine, quæ excrementis omnem occluſerat exitum. *Variolam* nominare placuit, cùm ſimillima fuerit puſtulis iſtis infantum, (denen Kinderbocken) coloris *ſubfuſci*, contentusque liquor peſſimè fœtuit. Voluit igitur avicula eô, quô dixi, remediô à Natura ſic edoĉta, ſibi mederi, & tandem fortè roſtellô, ſeu ab acrimonia aquæ ſalinæ, rupta fuiſſet veſicula, ſi diutiùs manſiſſet ſuperſtes.

LIV.
Pes infantis anſerinus.

QUantus ſit terror & error in gravidis, vel millia docebunt exempla. Stupendum ſanè omniqúe memoriâ dignum, quod in *Geneſin* ſuam tranſtulit *Luth. cap. XXX. p. m. 424. B.* exemplô repetit *Mart. Weinrich. L. de monſtris cap. XVII. p. 160. B.* de formoſa & pudica femina *Iſenacenſi*, quæ, ex accurſu *muris majoris*, cui vicinus aliquis, ad fugandos alios, nolam ſuſpenderat, maximè perterrita, ut fœtus tandem in ſimilis beſtiolæ formam degenerârit. *Glirem* vocat Lutherus, nihil aliud autem intelligas velim, quàm *murem majorem*, quem plebs noſtra eine Ratze/eine Ratte appellat, uti ex *Andr. Toppii Chron. Iſnac. MS. cap. VII. pag. 84. Cyriac.* Spangenbergs Eheſpiegel *concion. 56. Caſp. Titii* Exempelbuch *cap. 26.* vom Eheſtand *Membr. I. hiſt. 3. pag. 605.* apertè videre eſt. Dederat ancilla Nobil. & Maximè Strenui Dn. ab *Ußlav*, Equitum Magiſtri, Viri cordatiſſimi, *anſeribus* ſaginandis ſuetum pabulum, cui nequam puer ſemen *hyoſcyami* & *cicutæ* clanculùm & petulanter immiſcuit. Cœperunt illi titubare, ſtupere, ſtertere, denique magnô clamore inſanùm præliari, & ſe invicem mordere. Advolat opilionis conjux tunc gravida, ut ſtabulo expelleret tumultuantes. Sed ecce! unus, isque maſculus, *dextrô pede* elevatô, magnô ſtrepitu, clamore & impetu in mulierem involat, quem illa repagulô ligneô, quod fortè dextrâ tenebat, abactura percutit, ut claudicaret. Hinc perterrita maximè cruciabatur, rens, ſe pœnas hujus facti luituram. Terrore igitur & errore hoc menti obverſante perpetuò, id tandem effecit mulier, ut filium pepererit, cujus *pes dexter* inferiùs verè eſſet *anſerinus*, ceu ex adjecta vides figura. Tertiâ demùm ſeptimanâ ab epilepſia exſtinctus eſt. Felem cum *pedibus* planè *anſerinis* habet in *Brev. ſuo Iſib.* noſter *num. 53.* Et An. 1474. in Germania natus dicitur infans

fans *manibus pedibusq; anserinis*. Pluscula hujus rei exempla prudenter ſelecta dabit Celeberrimus Dominus *de Wiel*, Proto-Medicus Hagienſis, Vir inter *Batavos* excellenter doctos nulli ſecundus, in *Part. prior. Cent. II. obſervat. rarior.* quæ oleum ac lampada olent, dignumque laude Virum mori vetabunt. Fig. VII.

LV.

Ex terrore caducus lethalis.

Miles in ſympoſio ebrius bombardam fortè explodit. Quo ſonitu mulier, in veſtibulo ædium ſedens, lactentemque in mammis detinens filiolam bimeſtrem, adeò terrefacta, ut cum alumna ſua ſellâ delaberetur, & utraque eâpſe horâ gravi corriperetur *caduco*, cujus crebriores inſultus cùm infans ſuſtinere nequiret, (*decies* enim *ac ſexies* primô die miſella pertulerat) alterô extinguitur. Rogatus à Centurione, ſub quo ſtipendia merebat miles, num *mortis reus* haberi poſſet? quidnî? dicebam. Ex mera enim malitia fecit, quicquid fecerat, exhibens ſimul reſponſum Ampliſſimæ Facultatis *Lipſienſ.* An. 1649. 26. Aug. *in Med. Critic. D. Ammanni ſuper caſ. 56. edit. noſtr. pag. 355. ſeq.* ut plures hujusmodi caſus, quorum probè conſcius, hîc reticeam. Alius temulentus alii infanti eundem peperit morbum, infuſô ori *breyhaniô* ſummè frigidô, quem tamen, ſolô *unicorn. marin. in aq. fl. til.* datô, DEI gratiâ, ſervavimus.

LVI.

Mors ex fumo tabaci.

Alius ſceleſtiſſimus miles dormienti in cunis puerulo, à *morbillis* nuper redemto, aliquoties *fumum tabaci* plenis buccis in nares & os apertum inſufflaverat. Inde frequentiſ-

ſimæ

ſimæ ſternutationes, convulſiones, & tandem mors terribilis. Si ex fumo *fornacis Hild. C. IV. obſervat. pag. 248.* ex odore *carbonum Amat. Luſit. C. VII. curat. 33.* & ex fumo *candelæ ſebaceæ Med. Crit. D. Ammann. caſ. 59.* mors ſubſecuta, quidnî ex tetro, fœtido & abominando fumo *tabaci* eadem evenerit? Adde hiſtor. Cl. *Helvvigii* de apoplex. *ex tabaco n. 45.* cum erudito Scholio Amici noſtri *Celſi.*

LVII.
Nutrix peccatrix.

OMnis *mater* ſuo, *non* emtitio *lacte, quos genuit, ſustentato: neq; ullam vel* divitiæ, *vel* natalium ſplendor *excipiunto: Si morbus impediat, auditis Medicorum ſuffragiis, eâ de re maritus Magiſtratusq; ſtatuunto. Quæ ſecùs faxit*, ignominiâ *notator;* eſt lex *Scheurliana Diſſert. IV. Polit. th. 17.* quam multorum autoritate illuſtravimus & confirmavimus in *Cynograph. Curioſ. Sect. I. cap. 3. §. 53.* Quantæ enim peccatrices, nutrices, & quanta labes abs iis dimanet in parvulos, non unius diei ſtudium eſt recenſere. Dabimus ſaltim epitomen hîc errorum à nobis notatorum. Parans quædam *rob ſambuci*, crebriùs & largiùs veſcitur eo. Hinc puella, trium ferè menſium, *ſcabie* infeſtata cum lacte vires *ſambuci* affatim ſugens, in magnum labitur ſudorem, *odore, colore*, imò *ſapore ſambucinum*, viribus autem maximè reſolutis. Tandem ſuperveniente *epilepſiâ* extinguitur. *Phthiſica* duos puellos nobiles eâdem infecit labe, qui etiam mortui. Alia *quartanâ* clanculum laborans, eandem, at *lethalem*, in puſionem quadrimeſtrem derivavit. Venuſta puella, ex voto hactenus ſana, ſubitò incidit in pertinacem *alvi ſuppreſſionem*, quam nullus Medicorum recludere poterat; Mortuâ demùm eâ reſcivimus, mali hujus fontem manâſſe ex nimio *oryzæ* & *meſpilorum* uſu, quem nutrix ſibi familiarem fecerat. Alia *Sp. Vini aduſti* ſe replens, *ardentiſſimam febrim* in alumnum ſuum

trans-

transfudit. Innumeras novi, quæ tam *lacte* vitioso, quàm *cibo*, in fœtidissimo ore masticato, & à *saliva* fermentato, *scorbutum*, *epilepsiam*, aliaque mala, innocentissimis aspersêre corpusculis. Quoties observavimus *diarrhœam?* Petulca nutrix, ut libidini suæ satisfaceret, lactentem *vomitu* sustulit *continuô*. Alia à *rixis* & *jurgiis* flentem pusionem ocyùs admovet mammis, qui eâpse horâ fit *epilepticus*. Alia *rapis* largiùs vescens, infantem in funestam conjecit *colicam*. Alia *citriis pomis*, aliisque acidis, valdè delectata *coagulatum* & ferè *caseosum* lac nolenti intrusit alumnulo, à quo plurima mala, lachrymis digna. Alia *malignô ulcere* laborans eôdem infecit infantem. Alia *anguillis* sæpiùs vescens (à quibus mater tamen abhorruit) terribilem peperit *epilepsiam*. Alia ad conciliandum somnum placentulas semine *papav.* conspersas devorans, infanti *stuporem* induxit, & funestam *somnolentiam*. Alia à nimio crudorum *cucumerum* esu lethalem peperit *dysenteriam*. Alia ad arcendas vigilias crebriùs dabat *Syr. pap. errat.* quô *stupiditatem* & *fatuitatem* fecit adultiori. Alia, quoties vescebatur *caseo*, (à quo uterque parens infantis perpetuò abstinuerat) toties in *caducum* cecidit alumnulus, eôque tandem sublatus. Alia puello quinque mensium, *incontinentiâ urinæ* laboranti, membrulum filô circumligabat noctu, rens, sic laticem commodè posse detineri usque in auroram. Manè verò pusio *ruptâ vesicâ* repertus est. Alia *scabiosum ardoris capitis* fol. *solani* lenire studens, eâpse horâ *morbô attonitô* sustulit infantem. Alia *pavores in somno* opiatis profligatura, perpetuam creavit *stupiditatem* & *memoriam valdè abolitam*. Alia *purulentiam aurium* nescio quô linimentô exsiccatura, subitaneam peperit *apoplexiam*. Alia *narium obstructionem* reseratura Ol. Lavendul. *Polypum* acceleravit ægrè curabilem. Alia *tussim* Theriacâ cœlesti aversura, in tumulum præcipitavit. Alia *vermes* Semine Hyperici eliminatura flebile dedit exemplum, multis adhuc notum. Alia *morbillos* curatura *univer-*

ſalem excluſit *contracturam*, in adultiori nunquam corrigendam.

LVIII.
Beſtiæ incendii Vates.

Publicas calamitates *prodigiis* non rarò ſignificari, ſed etiam *privatas*, exemplis confirmat *Phil. Carol.* Prof. olim Altorfin, *in Q. Curt. L. 4. animadv. 2. p. 592.* Notavit *Alex. de Inſula* ad A. MCXIX. illô die, quô ignis, cœlitus delapſus, circa veſperam civitatem *Corbeiam* funditus delevit, *veſpertiliones* gregatim per aream, templum, dormitorium, & pomarium cœnobii ipſo meridie magno ſtrepitû volitâſſe. Dixit mihi religioſus ac eruditus ordinis *Benedictini* Abbas, *ciconias* in Monaſterio nidulantes pridiè, antequam A. 1629. d. 27. Junii Monaſterium exuſtum, frequentiùs ad ripam fluminis volaſſe, hauſtamq; aquam ad parietes & tecta templi revomuiſſe, jam in area, mox in vertice Eccleſiæ, etiam nocte, multùm glotorantes. Nobilis *Mecklenb.* arcis ſuæ cineres præſcivit ex inſolito ac perpetuo ferè *cygnorum*, quos in ſtagno alebat, murmure, ſtridore & mutua pugna. Qui tandem, cùm in flammis crepitaret ædificium, eas reſtinxiſſe viſi ſunt. Habuimus ex relationibus publicis Anni 1685. d. 17. Nov. in magno iſto incendio *Hafnienſi* duos ſemper circumvolitâſſe *olores* & volatu, ſeu gyris ſuis, quaſi limitem poſuiſſe Vulcano, quouſque dominaretur, uti etiam factum. In *Chron. Walckenriedenſ.* Cl. *Eckſtorm.* inter alia hæc (neſcio cujus manû) notata ſunt. Per totam noctem, antequam altero die arx ad *Hercyniam* igne periret, *gallos* in caſtro & vicinia perpetuò cantantes audivêre, ut vix horæ quadrans effluxerit, quô ceſsârint. Quis *gallo dedit intelligentiam? Job. XXXVIII. 36.* Digitum fortè intenderit in triſte incendium *Blanckenburgicum* ad Hercyniam, quo A. 1546. d. 19. Novembr. *Magdalena*, Udalrici, Comitis Regenſteinenſis & Domini in Blanckenburg uxor, filia Comitis *Stollbergen-*

bergensis, partui proxima, ætatis suæ anno XXXIV. miserrimè periit. Quem tragicum casum, adhuc in sacello arcis *Blanckenburg.* versibus hisce comprênsum, posteritati dabimus.

Conditur hoc tumulô mea dilectissima conjux,
contegit ac tenuis membra sepulta cinis.
Hanc *Stollbergiadum* Comitum de sanguine cretam
Connubii sociam quæro petoque mei.
Poppo Parens placide pia Mater & annuit *Anna*,
Ducitur in nostrum *Magadalena* thorum.
Mutuus ardor & unanimes concordia mentes,
dulcis & amborum corda ligabat amor.
Et quia conjugibus Domini benedictio præstòest
nec thalamus sterilis, nec sine prole fuit.
Fœminei siquidem *quatuor*, sexûsq; *virilis*
Sex peperit dulcis dulcia dona thori.
Quinq; tulit mors sæva quidem, sed *quinq;* supersunt,
utque diu valeant, protege Christe, diu.
Ter quinos vixitq; *duos* mihi juncta per annos,
connubii cernens tempora læta sui.
Forsitan & mecum vixisset longiùs, amplam
multiplici decorans posteritate domum.
Nî mihi mors sociam thalami rapuisset amatam,
cogeret & viduo me superesse thoro.
Namque *quater denus* postquam defluxerat annus,
Et rapidis *sextus* curreret annus equis.
Ac *decimi noni* rutilaret mane diei
Mensis, qui *nono* nomen ab *imbre* tenet.
Ilicet alta domus celeri succenditur igne,
Inclyta conspicui *nomina montis* habens.
Ignibus his miserè miseri constringimur ambo,
Carpserat acclives subdola flamma gradus.
Cara nequit conjux *gravidum* demittere ventrem,
Præcipites alii tecta per alta ruunt.

Quò licet aufugimus, fugientes prævenit ignis,
 Nec tutos aliquô nos ſinit eſſe locô.
Quid mihi tunc mentis fuerit, non ulla loquetur
 lingua, nec id tenui carmine Muſa canet.
Conjugis arripio, ſpe firmans pectora, dextram,
 ac loca tuta peto, ſi loca tuta forent.
Intolerabilibus donec circumdata flammis,
 mentis inops noſtros concidit ante pedes.
Committo Domino moribundi corporis artus,
 ut vitæ cupiens, ſic necis eſſe comes.
Ipſa vetat, loca tuta jubens me quærere vivum
 nec vult hora ſimul tollat ut una duos.
Obſequor: immundis librans mea membra *cloacis*,
 atque diu pendens ſaucius inde trahor.
Embryo, ventris onus, gravida cum matre necatur,
 cum chara ſoboles conjuge chara perit.
Hujus ut hiſtoriæ poſſint meminiſſe nepotes,
 annorum numerum diſtichon iſtud habet.
ArX IaCet, Igne perIt ConIVnX, hIC oſſa qVIesCent,
 LaVs bona per terras, faMa per aſtra VoLat.

Ulricus, Comes in *Regenſtein* fieri curavit Anno 1547. Menſe Novembr.

LIX.
Sterilitas mutatô aëre emendata.

SIdonia Spießin in honeſto conjugio apud *Weſtfalos* undecim ferè annis vixerat ſterilis, uſa interim peritorum Medicorum conſiliis, ſed absque omni effectu. Tandem familiam ſuam tranſtulit in Principatum *Halberſtadenſem*, & facta eſt plurium liberorum Mater. Putamus, vitium hoc antiquum à *mutato aëre* fuiſſe emendatum? Sic D. *Johann.*
Pun-

Pungeld/ Archiater olim Saxo-Isnacensis & Physic. ibid. meritissimus, Civis & Antecessor meus honorandus, in Praxi sua MSS. annotavit, *Barbaram* Göbelin/ quamdiu vixerat *Meyningæ*, omnimodam metuisse sterilitatem. Et licet multos expertos Medicos in consilium vocâsset, ut D. D. *Widemerkerum*, D. D. Raben / tunc Phys. ord. *Meynungæ*, & alios, nullum tamen inde percepisse fructum. Donec Meynungâ *Ostheimiam* migraret cum suis, ubi, præscriptis paucis medicamentis à Dn. D. Frommann / Phys. & Profess. Coburg. eximio, voti sui compos facta est. Eadem quidem remedia alii jamdudum exhibuerant Medici, sed sine effectu, fortè ob repugnantem vitiosam in assumto cibo potuque, attractôque aëre dispositionem *Meynungæ* implantatam, quæ in Præfectura *Lichtenbergensi*, clarior, purior & defecatior existit, & ideò corpora saniora & rariora conficere potest, aêris enim *Meynungensis* constitutio utplurimùm, ob loca aquosa & putrida, est crassa, foetida, nebulosa, impura, variisque inficiuntur hac ratione incolæ ac inquinantur vaporibus & exhalationibus impuris, è palustribus, udosis, uliginosisque locis, paludibus & lacubus, elevatis, quas quando homines ibidem viventes respiratione attrahunt, aut cum cibo & potu assumunt, vitales animalesque spiritus inquinantur, crassique, impuri, & ad munia sua inepti redduntur, sanguis fœdatur & crassis impurisque humoribus, qui facilimè obstructionibus ubique, præprimis in mulieribus, mensium causam præbent, corpus humanum impprægnatur. Viden' ergò, quàm multum intersit, & ad reparandam sanitatem conducat, vitia rerum sex non naturalium emendâsse.

LX.

Rabies à vermibus.

COnjecturas meas de *rabie* placidæ Curiosorum censuræ exposui in *Cynographia* meæ *Sect. ult. cap. XI.* quas nuper confirmavit insigni historiâ *Erasmus* Kiepenstüber / Venator Wintersteinensis, cujus canis venaticus in *rabiem* actus stabulo ab eo includitur; Datâ verò *Theriac.* & *Mithrid.* cui (nescio ex quâ superstitione) tantillum *argenti* immiscuit, longissimus & crassissimus expulsus est *lumbricus*, & bestia integrè convaluit, vixitque adhuc usque in annum decimum quartum.

LXI.

Obauditio ordinariè ante partum.

COnjux honestissimi Viri tertiâ jam vice, quartâ tunc gravida, notârat, se semper quatuor aut quinque ante partum diebus notabilem molestamque sensisse *obauditionem*, quod accidens tamen à partu sponte suâ cessabat. Aliam novi in Cimbria, quæ plerunque paucis à partu horis *erisypelati* fiebat obnoxia, aliàs ab hoc affectu planè immunis. De Comitissa, quæ, quoties gravida, *cæca* facta, si verò peperisset, & lochia ritè fluxissent, visum recipiebat, vid. *Salmut. Cent. III. observ. 27.*

LXII.

LXII.

Cucurbitulæ ſcarificatæ incruentæ.

MEminit hujus exempli *Salmut. C. III. obſervat. 58.* & ego novi feminam in agro Lyneburgico XXVII. annorum, quæ *odontalgica* multas *cucurbitulas ſcarificatas*, juſſu barbitonſoris, invita tandem & coacta, admoveri curabat, ſed ne guttulâ quidem ſanguinis, ob ſummum, quô perculſa, terrorem profluente. Paulò poſt incidit in pertinaciſſimam menſium ſuppreſſionem, ex quâ ægrè tandem redemta.

LXIII.

Fœda & inveterata oris diſtortio viliſſimô remediô citò tutòque curata.

CRebriùs dixi, & adhuc dico, *ſimplicem* Medicinam aliquando *optimam* eſſe, idque exemplis aliquot illuſtravi in *primo obſervationum mearum faſciculo num. 118.* quibus meritò adjungemus ſequentem. Tob. C. Juveni Thuringo, *fœda oris diſtortio* aliquot abhinc annis ſummum tædium & moleſtia fuerat. Et quamvis longè latèque remedia quæſiviſſet, parùm tamen profecit. Tandem balneum conficit vaporoſum ex *graminis ſemine*, quod Heuſaamen dicimus, & *ſtramine avenaceo*. Quô ſimpliciſſimô & unicô remediô in integrum exque voto reſtitutus, ut adhuc athleticè valeat, & rem ſuam agat feliciter.

LXIV.

Sanguis coccineus ſine ſero lethalis.

B*Artholomæus* Rehbock / J. U. C. febri malignâ correptus ſtatim in principio ſibi venam incidi jubet, me planè inſcio. Eôpſe die à meridie vocor ad eum. Compareo: monſtrat mihi emiſſum ſanguinem valdè *roſeum*, elegantiſſimi coloris, ſed *ſero maximè deſtitutum*, adeòque ſiccum, & fundo lateribusque patinæ tam lentè & pertinaciter adhæreſcentem, ut totum vaſculum citra ullum guttulæ diſpendium aliquoties inverterem. Gratulabatur ſibi optimus Juvenis de tanta ſanguinis bonitate. Ego autem jam olim ab Excell. *Dn. D. Simone Paulli*, trium Regum Borealium Archiatrô, & Prælatô *Aarhuſanô*, Fautore meô, dum viveret, optimô, certiora & meliora edoctus, θανάσιμον pronunciavi ſuſpectum huncce ſanguinem. Et exitus dicta probabat.

JACOBI

JACOBI GRANDII
Medici, Philoſophi, ac Anatomici
De

כֹּחַל

Sive

STIBIO,

Eiusq; uſu apud antiquos in re Coſmetica,

DISSERTATIO PER EPISTOLAM,

In

Cujus Exordio obiter de Aqua Nilotica,
Deinde de Stibii mentione in Sacris Litteris
Et de Fucorum Materia diſquiritur,

Nonnullaque, tàm ſacrorum Interpretum, quàm
veterum Autorum loca, expenduntur,
Illuſtrantur & Emendantur.

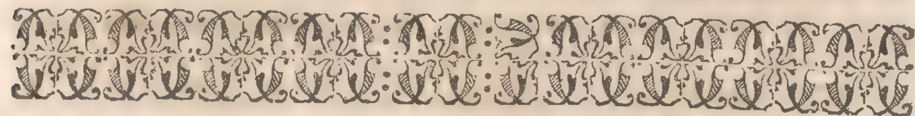
Ad

Virum Illuſtrem & Doctiſſimum

JOBUM LUDOLFUM,
S. C.M. Conſiliarium.

NORIMBERGÆ,
ANNO M. DC. LXXXVIII.

EX humanissimis litteris suis, una cum libelli de Duce Judæorum sublato, gratissimo mihi munere, nomine suo domum meam perlatis, intellexi, Doctissime Jobe Ludolfe, eodem ferè tempore, utrumq; nostrum calamum arripuisse, veluti si nos unica mens, & idem Genius epistolaris officii Præses ad colloquendum invicem per litteras impulerit. Non dubito enim, quin acceperis epistolam meam adjunctam opusculo de veritate Diluvii universalis. Gratias ago, quòd eruditam lucubrationem communicaveris, in qua, tametsi argumentis à Theologorum penu deductis, orationem augere, & roborare potuisses, maluisti brevi stilo Hebræarum cornicum oculos configere, ac grammatico gladio nodum solvere.

Niloticam aquam lagenis vitreis typhâ palustri contextis inclusam multoties bibi, & examinavi Venetiis, Nucerianæ simillimam deprehendi, imo dulciorem & leviorem; ideoq; cuicunque nostrati vino, tàm dulci, quàm austero, tàm nigro, quàm albo optimè commisceri. Ejus analysin aggredi mihi non vacavit, ut explorarem, an per evaporationem materiam relinquat Bolo Armeniæ, aut Terræ Lemniæ similem, sicuti Nuceriana. Nullum in fundo limum habebant lagenæ quia aqua, qua repletæ erant, more Ægyptiaco, massâ ex farina amygdalarum dulcium confecta, purificata fuerat. Alioquin semper turbidam esse ajunt, & potui ineptam. Porrò Niloticam aquam omnium, quæ in toto Terrarum orbe sunt saluberrimam esse nunquam dubitavi, primò quia omnes eas conditiones habet, quibus aquarum salubritatem commendat Magnus Hippocrates libro de Aêre,

Aquis, & locis: nam num. 14. ἄριστα δὲ ὁκόσα ἐκ μετεώρων χωρίων ῥέει καὶ λόφων γεηρῶν. αὐτὰ γὰρ ἐστι γλύκεα καὶ λευκά. Certè Nili aqua ex editiſſimis Æthiopiæ partibus fluit. Deinde ſubjungit, τὰ μὲν οὖν ὄμβρια κουφότατα καὶ γλυκύτατά ἐστι, καὶ λεπτότατα καὶ λαμπρότατα. τό τε γὰρ ἀρχὴν ὁ ἥλιος ἀνάγει καὶ ἀναρπάζει τοῦ ὕδατος τότε λεπτότατον, καὶ κουφότατον. At vero Nilum non tam Originem ſuam, quam alvei incrementum debere jugibus pluviis, imbribusque, quibus æſtivis menſibus madeſcunt Æthiopiæ montes, jam luce meridiana clarius eſt. Præter Herodotum, & Diodorum, Lucretius etiam eleganter hanc opinionem adſtruxit.

Fit quoq; ut pluviæ forſan magis ad caput ejus
Tempore eo fiant, quo Eteſia flabra Aquilonum
Nubila conjiciunt in eas tunc omnia partes,
Scilicet ad mediam regionem ejecta diei,
Cum convenerunt ibi ad altos deniq; montes
Contuſa nubes coguntur, ibiq; premuntur.

Saluberrimam eſſe Nili aquam ſuadet longiſſimus calidarum, quas percurrit, terrarum tractus. Nilus quippè ortus ultra Æquatorem, non procul à Tropico Capricorni, Zonam torridam præterfluens, per utramque Æthiopiam, ac utramque Ægyptum, citra Tropicum Cancri, mare mediterraneum ſubit; Quo curſu quadraginta quinque latitudinis gradus, hoc eſt milliaria Italica tria ferè millia recta linea, & ſi computentur flexus, mulò plura conficere narrat Geographorum diligentiſſimus Sampſon. Quamvis valdè dubitem, ne tantæ longitudinis ratio Nili fontium poſitionem, è terrarum ſpatia dimetientibus conſtet. Qua de re tu, Jobe Doctiſſime, videris, qui ignotos ferè hactenus, Nili fontes, illiusque Mæandros, & diverbia, eleganti Sciagraphia, in hiſtoria tua Æthiopica, Geographiæ tabulis addidiſti. Igitur in tam longo & præcipiti curſu, aqua Nili multipliciter frangitur,

gitur, ac comminuitur, eque catadupis devoluta variis per plana fluit, nullis unquam nubibus obducta, ubi à ſolis calore continuo percoquitur, quàm præcipuam ejus bonitatis cauſam eſſe arbitror; Ideoque notavit oculatiſſimus naturæ interpres Plinius, hunc fluvium nullas auras expirare. Auget Niloticæ aquæ excellentiam ros è cœlo defluus quotiescunque Nilus exundat; qui cum purificet aërem, ita ut univerſales morbi deſinant, aquam etiam præſtantiorem reddit; Unde ejus dulcedo, ſalubritas, fœcunditasque; Nam quòd mulieres & cætera animalia in Ægypto, plures uno niſu fœtus pariant in Niloticam aquam refunditur; Nec alius antiquis regibus potus; Imò Philadelphus, cum Berenice filiam Antiocho Syriæ Regi Θεὸς dicto, uxorem dedit, identidem Nili aquam ad eam juſſit deferri, ne aliam biberet. Gubernatori Navis, quæ poſt Gaditanam expeditionem in Ægyptum profectura eſt, diligenter aquæ hujus Niloticæ advectionem commendavi. Sed quo magis eam cupimus, tantò patientius tædii moram ferre debemus. Nam benè nôſti quantum temporis, quantum maris peragrandum ſit, antequam Venetiis Gades, Gadibus Alexandriam, Alexandria Venetias, navis mercibus plena, & variis mercatorum negotiis addicta, repetat.

Aquæ illius Niloticæ jacturam in ſuis ad Illuſtrem Jobum Ludolfum datis literis refert Nobiliſſimus Author, ſeqq. verbis: Cuidam Anglo cognomine Palmer, per Germaniam & Bataviam, Patriam repetenti tradidi talem. Huic infortunio acceſſit, quòd navis, quæ lagenas aquâ Niloticâ plenas deferebat Venetias, præ vetuſtate rimas faciens in Illyrico ſinu, Januario proximè elapſo ſubmerſa ſit, vix nautis, & qui navigabant, à naufragio ſervatis. Sed hunc ſortis ſiniſtræ caſum commodo tempore reparatio minus reddet moleſtum. Venet. Kalend. Martii, 1688.

Quæstio verò, quam mihi (Vir doctissime) enodandam proponis, de כְּחַל, sive fucô, quô antiquitùs ut varia S. Scripturæ loca indicant, liniendis, seu tingendis oculis, & palpebris ipsis, Hebræi & cæteri Orientales populi utebantur, digna magis est doctrinâ, & eruditione tuâ, quâ magnis Collegii Medicorum, Germaniæ quos disquirentium vocant, ingeniis satis & abundè facere potes, quàm tenuitate ingenii mei. Obtemperabo tamen mandatis suis, & quæ in hac re observavi, candidè tibi aperiam.

Fuci, seu pigmenti, ut ita dicam, Cosmetici, quo antiquitùs mulieres vultum, oculosque decorabant, in S. Scriptura mentio habetur tribus tantùm in locis; in quorum duobus usurpatur nomen פוך Puch, in tertiô autem locô, omissô materiæ nomine, quæ decorandis oculis adhibebatur, vox usurpatur derivata à nomine כְּחַל, quod in Rabbinicis Phrasibus intelligitur pro oculorum fucô, seu pigmentô.

Ab hac autem Phæniciâ, Syriacâ, seu Hebraicâ voce כחל originem sumpsisse priscum vocabulum κοόλιον, quod posteà Græcâ inflexione emollitum sit in κόλυϱ, κόλυϱα, κολλύϱιον, tecum planè sentio, Vir eruditissime; Nugantur enim, & inepti sunt plerumque Græci, quotiescunque alienigenarum vocum, quæ in Helladem invectæ sunt, origines ab idiomate suô deducere conantur, ut Vir ingens Samuel Bochartus demonstravit in Geographicis. Quid enim κολλύϱιον cum παρὰ τὸ κολλᾷν ῥοῦν?

Reprobavit hujusmodi etymologiam incomparabilis linguæ Græcæ restitutor Henricus Stephanus in Thesauro linguæ Græcæ inquiens voce κολλύϱιον. Alii *dictum putârunt* παρὰ τὸ κωλύειν, *sive* κολλᾷν τὸ ῥοῦν, *sed parùm probabiliter; nec enim tantùm ad sistendas fluxiones adhiberi comperiuntur, sed ad alias etiam quamplurimas affectiones; nam & fistulis induntur ad conglutinandum detergendumq́, aut ad exterendos earum callos; & naribus ad polyporum ozænarum curationem, itemq́*

auri-

auribus ulcere affectis: adhibentur & utero cum ad ciendas purgationes, & ad fœtum atq; secundas expellendas, tum ad sistendum etiam immodicas sanguinis excretiones, aliosq; uteri affectus sanandos. Induntur collyria & in anum, quæ glandes etiam appellat Aëtius in curatione dyssenteriæ; & Scribonius Largus ad tenesmum effingit itidem collyria ad instar nuclei pinei, ut Columella quoq; lib. VI. cap. VI. collyria componit, quæ bovis cruditate laborantis alvo immittantur. Aëtius lib. 8. Collyriis utitur ad suffusiones &c. Hinc Glossæ Philoxeni κολλύρια tortum. Κολλύρια torunda.

Nec magis placet ratio etymi, quam ex Antillo refert Oribasius Collect. Med. lib. X. cap. 23. tribuente collyriis figuram caudæ muris similem, quatuorque digitorum longitudinem, & propterea soliditatem firmitatemque, ut oleô aliquô, non secùs atque balani inungi possint. *Quam figuram quidem iis talem fuisse*, ita scribit Henricus Stephanus, *ipsa nominis ratio videtur ostendere, dicta enim putantur quasi* κολόουρια, *hoc est*, κολοβὰ τ̃ οὐρὰν *vel* κολοβαὶ οὐραὶ, *quia sint instar mutilæ caudæ; secundum quod etymon uno* λ, *& cum diphthongo scribendum esset, cùm alioqui gemina* λλ *& interdum per* ὑψιλὸν *tantùm scriptum reperiatur, apud Latinos præsertim.* Hujus opinionis videtur fuisse Suidas, qui scribit κολόουρια (malè Fungerus hîc legit χολάδια) τὰ κολοβὰς ἔχοντα οὐράς. Τοῦτο δὲ καὶ ἐπὶ ἄρτων, καὶ ἐπὶ ἰατρικῶν φαρμάκων λέγεται; id est, κολούρια, *mutilas habentia caudas, hoc etiam dicitur de panibus, & medicis pharmacis;* pro quibus certô certiùs intelligit κολλύρια; Ratio autem, propter quam allata etymi deductio, non placeat, est, quia magna pars collyriorum componitur ex liquoribus, succis, oleis, melle, animalium felle, & aliis humidis, nullam figuram, nedum muris caudam imitantibus. Nihil de vocis hujus origine in medium affert multiscius Salmasius, tam multa differens in Plinianis exercitationibus, sed crambem toties recoctam nobis apponit.

Nomi-

Nomina in ρίον desinentia à fluxu deducere velle, pue-
rilis dementia est; hujusmodi enim desinentia nihil aliud de-
notat, quàm verbalem nominis potestatem, & actuum fre-
quentiam. Sic à μόνος fit μοναστὴς & μοναστήριον, à μύεω, μύστης μυ-
στήριον, à θύω sacrifico, θύτης sacrificus, θυτήριον Ara, à θύομαι
mactor, θυσία mactatio, θυσιαστήριον locus sacrificii. Ab ἱλάω pro-
pitio, ἱλασμὸς propitiatio, ἱλαστήριον propitiatorium, à τέκμαρ
exitus, τέκμαρσις conjectum, τεκμήριον argumentum, ab ἀσκέω ex-
erceo, ἀσκητὴς exercitator, ἀσκητήριον locus exercitationis mentis.
Ab ἐλάω seu ἐλαύνω abigo, expello, ἔλασις agitatio, ἐλατὴρ agita-
tor, ἐλατήριον deorsum purgans Hippocrati. Ab ἐκφέρω affero,
exporto, ἐκφορὰ elatio, exportatio, ἐκφορὸς exportatitius, ἐκφόριον,
quod terra producit; sic denique à θὴρ, θηρίον, à μάρτυρ, μαρτύριον,
& sexcenta alia hujusmodi formationis, quæ fusiùs prosequi
piget; cùm satis Græcæ linguæ peritis constet, nomina, quæ
in ρίον desinunt, non aliud quàm frequentem potestatem verbi,
à quo derivantur significare.

Verùm ut ad memorata seu Scripturæ loca redeamus.
Prima autoritas est lib. IV. Regum cap. 9, 30. ubi sic vertit
D. Hieronymus: *Porrò Jezabel introitu ejus audito, depinxit
oculos suos stibiô, & ornavit caput suum, & respexit per fene-
stram ingredientem Jehu portam, & ait, numquid pax potest
esse?* quo loci videmus Jezabel ornâsse vultum, & oculos suos,
ut pulchritudine & gratiâ corporis sui, victoris iram placaret.
Ita enim apertè Lyranus explicat: *Jezabel faciem suam phuca-
vit, & ornavit caput suum, ut esset gratior in conspectu Jehu.*
In hanc primò sententiam videtur concessisse Alphonsus To-
status Episcopus Abulensis, sacræ omnis doctrinæ ac erudi-
tionis promus-condus, in commentariis, & quæstionibus suis
in hunc locum, cujus reliquæ in S. Scripturam lucubrationes,
naufragio Studiosis omnibus ærumnabili perierunt. Ait
enim q. 27. *Audivit Jezabel, quod veniebat Jehu, & introibat
in urbem, & tunc depinxit oculos stibio, id est, quodam colore ni-*
gro,

gro, quô fœminæ utuntur ad reddendum ſupercilia nigra, & palpebras, & faciunt majorem apparentiam palpebrarum & ſuperciliorum, quàm aliàs, & vocatur vulgariter Alcohol, & ſequenti quæſt. 28. ſubjungit: *Quia fortè Jezabel timuit, quòd ſicuti occiderat Jehu filium ſuum Joram, ita occideret eam & ob hoc timens ornavit ſe nimis plus ſolito, ut placeret in oculis Jehu, & acciperet eam in conjugem vel concubinam, vel qualitercumq; & ſic donaret ei vitam.* Quæ loci explicatio, quamvis Toſtatus ipſam retractet, longè præferenda eſt Jo. Stephani Menochii expoſitioni, qui inquit: *Se ornat Jezabel, non ut placeret Jehu, quem convitiô laceſſivit, ſed ut dignitatem regiam uſq; ad mortem retineret; reddebat etiam illam audacem, quòd ſe, ut mulierem confideret à viro militari non interficiendam.*

Nec obſtat diſertiſſimi Commentatoris Cornelii à Lapide contraria opinio ad hunc textum ſcribentis: *Porrò Jezabel depinxit oculos ſuos ſtibio non ad illiciendum Jehu in ſui amorem, erat enim vetula, & ſciebat, Jehu eſſe juratum ſuum hoſtem, ſed ad animoſitatem oſtentandam, quaſi quæ non timeret, nec curaret Jehu, unde eum increpavit, vocavitq; Domini ſui Joram Regis interfectorem, ut eum percelleret; putabat enim, quòd Jehu in ſe, utpotè fœminam, & Reginam, non auderet manus injicere, nec ejus ſanguine ſe cruentare; Quòd ſi auderet, volebat animosè & nobiliter mori, quaſi mortem contemnens, hæc eſt vanitas ſæculi & ſæcularium.* Tantò minoris enim æſtimanda eſt hæc Cornelii ſententia, quò apertiùs ipſe ſibi in eâdem re contradicit. Nam Commentario in quartum caput Jeremiæ v. 30. ad illa verba: *Cùm veſtieris te coccino, & pinxeris ſtibio oculos tuos,* hæc ſcribit: *Alludit ad Jezabel, quæ intrante Jehu hoſte in Samariam, depinxit oculos ſuos ſtibio, & ornavit caput ſuum, ut quaſi meretrix in ſui amorem pelliceret Jehu, ſed fruſtrà, Jehu enim quærebat ejus animam & Regnum.* Porrò utcumque Jezabel eſſet ætate jam affectâ, vigebant tamen adhuc ejus fornicationes & veneficia, ut patet IV. Regum

cap, 9. v. 22. Deinde salaces mulieres (ut notat ipse sui immemor Cornelius comm. in cap. XVII. Ezechielis v. 41.) teste Ambrosio Leonis *quò naturâ sunt informes & turpes, eò quod natura in eis defecit, ornamentis, & fucis instaurare conantur.*

Secundus locus est Jeremiæ cap. IV. v. 30. ubi Propheta Judæam increpans sub adulteræ nomine, hæc D. vertente Hieronymô, loquitur: *Tu autem vastata quid facies? cùm vestieris te coccinô, cùm ornata fueris monili aureó, & pinxeris stibio oculos tuos, frustrà compôneris; contemserunt te amatores tui &c.* Hunc locum Lyranus exponens, inquit: *Loquitur de Judæa sub metaphora meretricis, se ornantis vestibus & jocalibus, & unguentis meretriciis & pinxeris stibio, id est, fardinatione, sicuti dicitur de Jezabel 4. Reg. 9. & hoc ad quærendam gratiam.* LXX. vertunt: καὶ ἐὰν ἐγχρίσῃς στιβῇ τοὺς ὀφθαλμούς σου. Versio Latino-Gallica Parisiensis Anni 1566. habet, *que tu attintes ton viaire de fard*, de quâ voce fard & fardinatione nos aliquid posteà. Hîc verbum *componeris* Hebraicè est תִּתְיַפִּי titiafi, id est, fucabis te, fucô tibi formam accerses, ut videaris essè pulcra & speciosa.

Tertius locus est in Ezechielis cap. XXIII. v. 40. ubi corripiens Propheta Hierosolymam, sub nomine Oolibæ fornicantis, inquit: *Itaq; ecce venerunt quibus te lavisti, & circumlinisti stibiô oculos tuos, & ornata es mundo muliebri.* Ad quem locum Lyranus: *Loquitur de populo ad modum mulieris libidine ardentis, quæ aliquando mittit longè cum laboribus & sumptibus magnis pro adulteris advocandis, & in adventu eorum lavat se, & ornat, ut eis placeat.* Sic Judæi mittebant longè, & cum sumptibus magnis ad adducendum Sacerdotes Idololatriæ de novo ab eis auditæ, & illis Idolis offerebant bona, quæ DEO debebant offerri. In adducto Ezechielis locô non legitur, sicuti legitur in præcedentibus duobus aliis verbum Hebraicum פּוּךְ, sed ubi redditur Latinè circumlinisti, habetur verbum כָּחַלְתְּ Kahalte. Quod si כֹּחַל stibium est, idem signi-

significaret, ac si diceremus *stibiavisti*. Theodoretus ad hunc locum inquit: *Scilicet Chaldæi amasii tui olim, quibus ut placeres, te lavisti, linisti, stibio ornasti; ornabant enim se ituri ad festa Idolorum, perinde ac meretrices se ornant itura ad amasios.*

Sed observatu dignum est, quod tàm in adducto loco Jezabel 4. Regum IX, quàm in Jeremiæ cap. IV. quamvis LXX. usi sint verbo ἐστιβάσατο, & ἐγχρίσῃς τοὺς ὀφθαλμοὺς, & vulgata habeat verba depinxit, & pinxeris, in Hebraico tamen jacent duo verba, quorum neutrum nisi per metaphoram significat pingere, quippe 4. Regum habetur וַתָּשֶׂם בַּפּוּךְ עֵינֶיהָ & oritur à radice שׂוּם som, quæ significat ponere, unde verbum verbo reddenti, vertendum esset, & posuit in stibio oculos suos. Hinc non sine ratione Rabbi David Kimki notat inversam esse syntaxim, & particulam בַּ quæ significat *in* præpositam voci פּוּךְ cum scribatur בַּפּוּךְ debere intelligi annexam voci עֵינֶיהָ significanti oculos suos, veluti si scriptum esset וַתָּשֶׂם פּוּךְ בְּעֵינֶיהָ & posuit oculos suos in stibio, cujus inversionis in s. libris consuetæ exemplum affert laudatus Kimki ex Psal. LXXIII. v. 7. ubi vertitur, *incenderunt igne sanctuarium tuum* habet Hebraica littera שִׁלְחוּ בָאֵשׁ מִקְדָּשֶׁךָ quæ verba sonant: *miserunt in ignem sanctuarium tuum*, ubi particula בּ debet intelligi præfixa sanctuario, miserunt ignem in sanctuarium tuum שִׁלְחוּ בָאֵשׁ מִקְדָּשֶׁךָ. Videmus igitur, in adducto textu IV. Regum loco *pinxit* jacere verbum *posuit*.

In Jeremia pariter verbum illud, quod à LXX redditur: ἐὰν ἐγχρίσῃς στίβῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς, & à vulgata *& pinxeris stibio*, Hebraicè est תִּקְרְעִי בַפּוּךְ עֵינַיִךְ quod verbum cum oriatur à radice קָרַע, quæ significat lacerare, sciudere, dilatare, litteraliter sonat, *& laceraveris aut scideris stibio oculos tuos*. Adeò ut idem Kimki hunc textum exponens, explicet, quod deterat & laceret oculos præ nimia frictione, & stibii illitione, quapropter verbum istud hebraicè frictionem potius, quàm picturam denotat.

In Ezechiele vero, jam vidimus esse verbum כַחַלְתְּ Ka-
halte, à כָּחַל quod idem est ac pigmentum oculorum, sive
Collyrium; cujus verbi nuspiam in sacris litteris ullum ali-
ud extat exemplum. Rabbi tamen Salomon hunc Eze-
chielis locum commentans, postquam dixit hanc esse dili-
gentiam, & industriam pro simulanda pulcritudine scribit
מִין צֶבַע וּשְׁמוֹ כַּחוֹל וְצוֹבְעוֹת בּוֹ עֵינֵיהֶם אַקְלִירָה id est
species coloris, qui vocatur Cohol, quo colorantur oculi, vulgò
Aclira aut Aclira. Notandum autem est, Rabbi Salomonem
vixisse ac scripsisse in Gallia Narbonensi.

Hactenus constat כחל & פוּךְ esse fucum, seu pigmentum
oculorum sed non liquet, num per illud cilia & palpebtæ co-
lorarentur, an vero tantum illustrentur, ut attritu nitesce-
rent, cum in S. litteris tribus id diversæ significationis phrasi-
bus explicetur, nempe וַתָּשֶׂם בַּפּוּךְ. תִּקְרְעִי בַפּוּךְ כָּחַלְתְּ עֵינָיִךְ

Verum de materia, qua פוּךְ, & כחל constabant, disqui-
rendum. Hebræi quidem, ut Samuel Coneglianus Hebræus
medicus amicus meus affirmat, materiam Puc & Cohol inter-
pretantur Tutiam, fortassis per conjecturam, eò quia Tutia
specifica oculorum medela sit, & visum juvet. LXX. στίμμι,
& illis adhærens D. Hieronymus *stibium* reddiderunt. David
de Pomis in suò vocabulario צֶמַח דָּוִד Flos David inscripto, ex-
plicans vocem כּוחל, ita scribit כּוֹחַל *verbum est fucare, & deri-*
vativum כּוֹחֲלִי *habens colorem rubeum, id est antimonii, quod*
postquam fuerit expurgatum ab excrementosa & terrea materia
ad rubedinem tendit. Lexicographus iste Hebræus hallucina-
tur, & stibii illitionem cum Cinnabari & minii pigmento
confundit, quo Hispanæ fæminæ, aliæque Europeæ mulieres
formæ simulandæ studiosæ, genas rubificant, ut purpureum
colorem mentiantur. Stibium enim quovis modo prepara-
... purpureum colorem conciliare
potest. Pari in errore versatur Siggæus tuus, qui in Lexico A-
rabico כָּחַל vertit *substantiam plumbi mortui ad colorem oculo-*
rum. Nuper citatus David de Pomis in voce פּוּךְ, inquit,
color

color placidi aspectus, stibium, fucus, quo mulieres se pingunt; Kimki autem dicit esse colorem nigrum. Verum est, quod Kimki arbitratur Puch esse ipsum Cohol, quod Arabicè dicitur Alcohol, aitque esse coloris nigri. Verumtamen vox פוך in duobus aliis sacrorum Bibliorum locis reperitur in significatu lapidis pretiosi, aut gemmæ. Unus locus est Isaiæ cap. LIV. v. 11. ubi tametsi vulgata habeat *sternam per ordinem lapides tuos*, id Hebraico textu scriptum est בַּפּוּךְ Bapuch, id est *cum Puch*, quam dictionem Rabbi Salomon explicat *cum carbunculo*, deducens etymologiam à נֹפֶךְ, qui est unus è duodecim pretiosis lapidibus, quibus exornabatur rationale summi Sacerdotis. Carbunculus autem Exodi XXVIII. v. 11. 18. נֹפֶךְ dicitur, in qua voce sunt duæ literæ פך vocabuli פוך. Ipse etiam Kimki pro rebus pretiosis interpretatur Isaiæ פוך, & subjungit, *dicunt esse illud, quod Italicè dicitur carboncolo, aut est* פוך *ipsum, quod pro fuco, seu pigmento usurpatur, cum hoc etiam sit lapis.*

Sanè summi Ecclesiæ Doctoris pace dixerim aut in hoc loco mendo aliquo, vel lacuna versio vulgata laborat, aut videtur D. Hieronymus humani quid passus esse, cum vertit, *sternam cum ordine lapides tuos.* Siquidem in loco adducto פוך non ordinem, sed carbunculum, aut lapidem splendentem denotat. Ideo rectius LXX. פוך transferunt carbunculum, ἑτοιμάζω σοι ἄνθρακα τὸν λίθον σου & Chaldæus, Vatablus & Forerius vertunt, *sternam in stibio lapides tuos*, sed carbunculi interpretatio magis congruit Isaiæ metaphoræ, quâ fundatur in Saphiro, Jaspide, aliisque pretiosis lapidibus, quibus symbolicè futura Ecclesiæ fabrica à Propheta adumbratur, tam magnifica, ut Jaspidem, carbunculum, saphirum, & lapides pretiosos, quos Reges ipsi in annulis & digitis gestant, quasi vilia substernat, & pedibus calcet, ut de iis meritò dici possit, quod de Domo Neronis unionibus & gemmis substrata, cecinit Martialis:

Calcatusq; tuo sub pede lucet Onyx.

Insuper פוך apud Isaiam significare carbunculum non ordinem, convincit alter locus I. Paralip. cap. XXIX. v. 2. ubi Rex

David narrans, ſe, pro conſtructione Templi, quod poſtea à Salomone ejus filio ædificatum fuit, precioſas varias res præparaſſe, ait: *Ego autem totis viribus meis præparavi impenſas domus Dei mei, aurum ad vaſa aurea, argentum in argentea, æs in ænea, ferrum in ferrea, ligna, ad lignea, & lapides onychinos, & quaſi ſtibinos, & diverſorum colorum, omnemque pretioſum lapidem, & marmor Parium abundantiſſimè.* In Davidis apparatu vox, quæ vertitur *quaſi ſtibinos* hebraicè ſcribitur אַבְנֵי פוּךְ *lapides Puch.* Rabbi David hunc locum exponens inquit, *poteſt eſſe, quod Puch ſit lapis Cohol, aut lapides pretioſi coloris Cohol;* Hebræorum vulgus explicat de carbunculo; LXX. vertunt καὶ πληρώσεως λίθους πολυτελεῖς καὶ ποικίλους. In hoc dubio, quod ſcilicet, aut vulgata verſio mendo aliquo, vel hiatu laboret, aut non ſit D. Hieronymi, aut S. Doctori humanum quid acciderit, caliganti mihi opportunam facem prætulit amiciſſimus purgati judicii vir, & Græcarum perinde ac latinarum litterarum peritiſſimus Jo. Baptiſta de Miro, inter Caſinenſes Philoſophiæ ac Theologiæ Profeſſor, oſtendens D. Hieronymum ad hunc locum videri intellexiſſe carbunculum; Nam lib. XV. Comment. in Iſaiam habet D. Hieronymus. *De natura omnium lapidum, & per partes ſingulorum non eſt hujus temporis dicere; neque enim ſemper dicenda ſunt omnia. Nunc tantùm de carbunculo, Saphiro, & Jaſpide diſſeramus; Carbunculus, qui paratur, ſive per ordinem ſternitur, videtur mihi ignitus ſermo doctrinæ &c.* Ex hac D. Hieronymi autoritate patet ipſum פוּךְ intellexiſſe de carbunculo, & vertiſſe, *ſternam cum carbunculo per ordinem lapides tuos.* Aliqui, quos non nominat Malvenda ad Caput XXIX. I. Paralip. ſic inquiunt; *Licet enim dicamus ex fuco, ſive ſtibio non poſſe pavimenta confici, nigerrimos tamen lapides, quos nos marmor nigrum vocamus, dici figuratè lapides Puch, ſeu ſtibinos non erit abſurdum, affirmare, quare Vulgatus quaſi ſtibinos dixit. Ergo Puch primo foſſile illud quod Græcis* ςίμμι, *latinis ſtibium appellatur, ſignificat; de quo vide Dioſcoridem lib. V. c. 59. deinde ipſum colorem ſubnigrum, qui ex pulverib. metalli conficitur,*

& ſic

& sic accipiendum II. Regum IX. v. 30. Isaiæ LIV. v. 11. Hieremiæ IV. v. 30.

Cum itaque פוך Carbunculum significet possent intelligi Isaiæ verba de pavimento carbunculis, & gemmis substrato, ita ut carbunculus ipse pavimenti materiæ ex pulveribus stibii, aliorumque metallorum confectæ, per ordinem, id est certis spatiis, commixtus instar speculi splenderet, eo modo quo Venetiis, cujus Urbis pavimentis nihil nitidius conspicit Sol, ex calce, & coloratis cæmentis, probè invicem compactis, & discoloribus vitri tesserulis pavimenta conficiuntur. Sed Prophetæ sensus rectius accipi debet de lithostrotis, hoc est de pavimento sectis parvulis variorum, & diversi coloris marmorum crustis strato, quibus identidem carbunculus, & alii pretiosi lapides, in varias figuras, nempe scutulas, Rhombos, trigona, quadrata, hexagona, in cujusmodi sectilibus usitata, disponerentur. Quo sensu verba illa *per ordinem* interpretabatur, & exemplo pavimenti, quod est in Templo D. Marci Venetiis, pretioso & fulgido marmore stratum illustrabat Doctus olim V. J. D. Valens Gandolphus Avunculus meus ac ejusdem Ecclesiæ Canonicus. Tale fuit pavimentum, quod describit Statius id Tiburtino Mannlii:

Dum vagor aspectu, visumq; per omnia duco
Calcabam, nec opinus opes, nam splendor ab alto
Diffluus, & viridum referentes aëra testa
Monstravere solum, varias ubi picta per artes
Gaudet humus, superatq; novis Asarota figuris;
Expavere gradus &c.

In quibus versibus mendosè legit Salmasius, *Calcabam nec opinus Opus* Porrò opes, quas calcabat Statius in divite Pavimento nihil aliud esse potuerunt, quàm lapidum pretiosorum fragmenta, quibus, credere quod mixtæ essent vitreæ tessellæ, hoc est quadrati calculi, in varios colores tincti, ex quibus tessellata, & vermiculata componebantur, absurdum est,

eſt, & Manlianæ magnificentiæ contrarium. Quæ ratio obſtat etiam, quo minus adductus Iſaiæ locus de Teſſellatis, aut vermiculatis intelligi debeat. Allegata autem verſionis LXX, & vulgatæ latinæ editionis loca, cum hebraico textu confe-rentibus, valdè dolendum eſt, quod Origenis Heptaplo careamus, nunquam ſatis ab antiquis Patribus, laudato opere, quod barbarorum temporum injuria interceptum, ingenti Chriſtianæ Reipublicæ damno periit.

Cæterum de materia, qua antiquitùs utebentur fæminæ ad illuſtrandos oculos, & decorandam faciem, nullum dubium, quin inter cætera ſtibium fuerit, cum & LXX vertant ſtibium. Notandum verò eſt antiquas mulieres formæ ſtudioſas, trifariam ſpeciem vultui conciliaſſe. I. Vel enim pane, ſandice, lacte Aſinino, Ceruſſa, croco, melino, purpuriſſo, rubriceta, Creta, Crocodili ſtercore, fuco, & odoratis unguentis genas colorabant, ut quamvis albidæ, & pallidæ, rubrum tamen ementirentur colorem, & vitia corporis, emendarent; unde Plautus Moſt. 4. ubi Philamatio mulieri poſcenti ceruſſam, & purpuriſſum, Scapham ancillam illi iſta negantem introducit, & dicentem,

— — non do, ſcita es tu quidem,
Nova pictura interpolare vis opus lepidiſſimum,
Non iſtanc ætatem oportet pigmentum ullum attingere,
Neque ceruſſam, neque melinum, neq; ullam aliam offuciam;

Et poſtea ſubjungit:

— — Quia ecaſtor mulier rectè olet, ubi nihil olet,
Nam iſtæc veteres, quæ ſe unguentis unctitant, interpoles,
Vetulæ, edentulæ, quæ vitia corporis fuco occulunt,
Ubi ſeſe ſudor cum unguentis conſociavit, illicò
Itidem olent, quaſi quom unà multa jura confundit coquus,
Quid oleant neſcias, niſi id unum, ut malè olere intelligas.

Ad quos verſus videſis eruditas expoſitiones Dionyſii Lambini, & Friderici Taubmanni, Hæc muliebria artificia ſalsè etiam exagitat Juvenalis lib. II. Sat. 6. ibi:

Interea

Interea fœda aſpectu, teterrima vultu
Pane tumet facies, aut pinguia Poppæana
Spirat, & hinc miſeri viſcantur labra mariti.

Quibus quadrant quæ habet Pollux Onomaſtici lib. V. cap. 26. Καπηλείαν ἀσκεῖ προσώπῳ, τὸ πρόσωπον περιγρίει, ἐπεντρίβει, καλλιγραφεῖ, φύκει, πυρσαίνει, ψιμμυθίῳ λευκαίνει, κτ̀ τὸν λοκρὸν ὀυ πρόσωπον, ἀλλὰ προσωπεῖον φέρει. Id eſt *faciei unguenta adhibet, faciem inungit, purgat, pingit, fuco rubefacit, ceruſſa dealbat, & ſecundum Locrum, non faciem, ſed larvam geſtat;* quo in loco ineptè, & oſcitanter Rodolphus Gualtherus, & Wolfgangus Seberus ψιμμυθίῳ λευκαίνει verterunt *colore dealbat*, ψιμμύθιον Ceruſſam, pro colore accipientes, Huc etiam faciunt verba D. Auguſtini ad Poſſidonium: *fucare pigmentis quo rubicundior appareat mulier, adulterina fallacia eſt.* & D. Hieronymus ad Fuſcam de Virginitate ſervanda, *quid faciat in facie Chriſtianæ purpuriſſus & Ceruſſa, quorum alterum ruborem genarum, labiorumq; mentitur, alterum candorem oris & colli, ignis juvenum, fomenta libidinum, impudicæ mentis judicia.* D. etiam Ambroſius lib. I. de Virginibus queritur, quòd mulieres *quæſitis coloribus ora depingant, & effigiem naturæ mutent, picturam quærant.* Arnobius denique lib. II. adverſus Gentes conqueritur quòd mulieres *conſpiciendos quærant corporibus fucos, & fuligine oculos obumbrent.* Lepida æquè, ac digna memoratu hiſtoria eſt, quam refert Galenus in exhortatione ad bonas artes. ὅθεν δὲ τὸ τῆς Φρύνης (*) ἄκαιρον ἤδη μοι διηγήσαθαι. ἄυτη ποτ᾽ ἐν συμποσίῳ παιδιᾶς τοιαύτης γενομένης ὡς ἕκαστον ἐν μέρει προστάξαι τοῖς συμπόταις ἅ ἂν βούλοιτο. Θεασαμένη παρούσας γυναῖκας ἀγχούσῃ τὲ καὶ ψιμμυθίῳ καὶ φύκει κεκαλλωπισμένας, ἐκέλευσεν ὕδατος κομισθέντος ἀρουσαμένας ταῖς χερσὶ προσενέγκειν ἅπαξ αὐτῷ τῷ προσώπῳ, καὶ μετὰ τοῦτο εὐθέως ἀπομάζαθαι σινδονίῳ. καὶ αὐτὴ πρώτη τοῦτ᾽ ἔπραξε. ταῖς μὲν οὖν ἄλλαις ἁπάσαις σπίλου τὸ πρόσωπον ἐπληρώθη, καὶ οὖν ὁμοιότητα ἰδεῖν τοῖς μορμολυκείοις; αὐτὴ δὲ καλλίων ἐφάνη. μόνη γὰρ ἦν ἀκαλλώπιστός τε καὶ αὐτοφυῶς καλὴ, μηδεμιᾶς πανουργίας κομμοτικῆς δεομένη. Id eſt, *Itaq; Phrynes*

(*) lego εὔκαιρον.

illud commemorandum mihi occurrit; Cum olim in convivio quodam talis ludus celebraretur, ut per vices inter convivas, quidquid lubebat, imperare liceret, illa cum cæteras mulieres quæ aderant, anchusa, cerussa, & etiam fuco pictas cerneret, jussit aquam inferri, eamq; manibus haustam, sibi fœminam quamque ad faciem admovere, mox linteo protinus illam detergere. Atque hoc ipsa prima omnium fecit; ac cæteris quidem omnibus fœminis facies maculis replebatur, ita ut diceres, te videre ad terrorem factas imagines; Phryne vero pulcrior apparebat; sola enim carebat artificio formæ, sed suapte natura formosa erat, nihil opus habens malis artibus ad formæ commendationem. Non dissimile damno huic, quo fucatis mulierculis in convivio falsè Phryne illusit, est detrimentum, quod & Tabulla, & Sabella cupiebant, hæc à sole, illa à pluvia, quia scilicet hujus cerussata facies solis radiis urebatur, cutem reddentibus duriorem, & nigricantem, undè artificium prodebatur, illius vultus creta, aut terra Chia illitus, quo nitorem candoremque præ se ferret, à pluvia pigmentum diluente nudabatur. quarum exemplis Martialis lib. II. Maximinam vetulam interpolem, & libidinosam, quæ tres tantum dentes, eosque piceos buxeosque superstites habebat, festivè monet, ut non aliter timeat risum

Quam cretata timet Tabulla nimbum,
Cerussata timet Sabella solem.

Fuci, qui generatim à Latinis pro qualibet tinctura capitur, duo propriè sunt genera, quorum utrumq; purpureum rebus tinctis colorem conciliabat. Alterum est φῦκος θαλάσσιον, seù βρύον θαλάττιον, fucus marinus, muscus marinus, seu Alga Cretica, de quo Servius ad versum Virg. II. Georg.

Alba ne Assyrio fucatur lana veneno

inquit *Fucus herbæ genus, quo vestes tinguntur.* φοινίσσον, hoc est purpurem vocat Nicander in Theriaca. Ἠ' ἔτι καὶ φοινίσσον ὅη καταβάλλεο φῦκος. Id est, ut eleganter vertit Gorræus: Puniceumque etiam qui nascitur æquore fucum. Plinius lib. XXXII. Cap. VI. scribit: *Fuco circa Cretam insulam nato in petris purpuras*

ras quoq; inficiunt, laudatissimo à parte Aquilonis, ut spongiæ. Et Theophrastus scribit Cretico fuco tænias, & lanas vestimentaque tingi colore pulcriore quàm purpuræ, quamdiu recens est. Igitur Fuciæ, seu Algæ Cretensis color purpureus, quô lanæ imbuebantur, non diu durabat, sed processu temporis remittebat, ut evanescebat; ideò substernebatur veræ purpuræ, id est, eô priùs lana imbuebatur, ut pretiosior purpuræ color superinduceretur. Quo sensu ait Plinius lib. XXVI. cap. X. *Fucum marinum conchyliis substerni.* In hoc loco intelligendo longè à judiciosissimi rerum naturæ Scriptoris mente aberravit Christophorus Landinus Florentinus non contemnendus Interpres, qui antequam Plinii codices à tot doctorum hominum vigiliis emacularentur, primus excutere, & totum opus Tuscano idiomate translatum edere ausus est Anno M CCCC LXXXV. Hic verba, eô in locô, in quo de podagra loquens Plinius inquit: *Præcipuè verò liberat eô malô Phycos thalassion, id est, fucus marinus, lactucæ similis, qui conchyliis substernitur.* Sic vertit: *Maxime libera da quel male l herba decta Phycothalassion cioè fuoco marino, simile alla lattuga, el quale si mette sotto a Conchilii:* ubi etiam ineptè, nisi mendum est Typographi Phycos thalassion, interpretatur, *fucco marino.* Eôdem errore laborâsse videtur Dalechampius, qui post tot circa Plinium doctorum Criticorum curas, ad ea naturalis historici verba: *Conchyliis substernitur,* notat in margine *Conchis insternitur Theophr. id est, innascitur;* & sensum Plinii non assequutus, putat ipsum sequentia Theophrasti verba vertisse Hist. Plant. lib. 4. c. 7. Φύεται δὲ τοῦτο ἐπὶ τῶν ὀστράκων, καὶ ἐπὶ τῶν λίθων, id est, *nascitur in ostreorum testis & saxis.* Ad hæc enim Theophrasti verba non respexit naturæ historicus, sed ad usum, lanas, quæ purpura tingebantur, prius fuci marini sucô inficiendi. Nam superiùs lib. XXII. cap. VI. scripserat, Algam laudatissimam, *quæ in Creta insula juxta terram in petris nascitur, tingendis etiam lanis ita colorem alligans, ut postea elui non possit.*

In Theophrasti autem verbis, si non mendum, fortassis ipsius error est, quæ legerat, aut audierat de Alga CretensiConchyliis instrata, hoc est, purpuræ tincturæ præmissa, de eadem super ostreis nascente, accipientis. Quippè ubi nam marium, ubi nam stagnorum ostrea inter algam, & super fuci foliis, tamquam fungi inter herbas, aut gummata, & gallæ super ramis & foliis arborum nascuntur? Aut quis in testaceorum natura indaganda, adeò hospes & ignarus est, ut putet fucum, & algam super testis ostreorum generari; quemadmodum gramen & herbæ balænarum dorsis innascuntur? Adhærent quidem ostrea saxis, navium carinis, & gubernaculis, sed in herbido, & algoso fundo minimè proveniunt, tum quia pingui limô, qualis producit algam, suffocantur, tum quia in lento aquæ motu, eorum ova corrumpuntur; Nobis enim sedula per Microscopium observatione compertum est, ostreorum, ac testaceorum, pisciumq; omnium lac, quod verum eorundem semen est, nihil aliud esse, quàm congeriem minutissimorum ovorum, viscoso humori innatantium, quorum singula, singulum ostreum, aut suæ speciei piscem continent.

Hôc fœtificô humore prægnantia ostrea esu gratissima sunt, donec scilicet ova in eorum ventre, circa quem vocant spondylum, continentur, albaque sunt, & nondum perfectiori circulatione, & ut ita dicam, animatione, ostreariam configurationem adepta sunt. Postquam verò perfectiorem organizationis gradum acceperunt, tunc lac sive fœtificus humor, in nigræ veluti pultis materiam obduratur, ostreolis nempe conchulas inchoantibus quô tempore ostrea dura, esu ingrataque sunt; quemadmodum postquam lac, sive ova ejecerunt, tunc enim eorum venter exsuccus est & circumspersa reliqua caro cum musculis, & bronchiis durior, laciniosior, atque solidior. Tales ostreæ *inuberes, macraq;* Gellio lib. XX. cap. 7. appellantur; ubi earumdem macritudinis caussam refundebat Arrianus in Lunam, quæ senesceret, inquiens,

quiens, *eâ re ostrea quoque, sicuti alia quadam tenuia exuctaq; fieri.*

Ab extremo vere per totam æstatem usque ad autumnum in Venetis æstuariis lac perficiunt, ac emittunt ostrea, quod aquis exceptum fluctuat donec saxis, palis, aut limô glutinosâ viscididitate adhærescat in spumæ modum; è quibus gratissimum sortitæ ostreæ pabulum mirè excrescunt; Ideò Aristoteles III. Gen. Animal. cap. 2. quamvis ostrea ex semine nasci ignoraverit, ingeniosè tamen ea vocat φυτὰ ἔνυδρα, id est, plantas aquatiles, quia nullô progressivô motu prædita sunt; Quod lactis, seu ovorum, genitali glutini inclusorum, alga, aut molliori limo fortuitò inhæsit, aut alimenti locique vitiô corrumpitur, aut à cancris hujusmodi escæ avidis, inter herbas maris stabulantibus, devoratur. Quantum autem maximè prolificorum hujusmodi animalium pereat, antequam crescant, indicio est testularum minutissimarum, cujuscumque generis multitudo, quæ maris arenæ mixta conspicitur. Quæ causa sunt, quòd super alga Cretensi Conchylia generari credibile non sit; Quare rectè atque ordine Plinius lib. XIII. c. 25. tradit, fucum marinum nasci in petris, non in ostreis (ut habent Theophrasti exemplaria) scribens *circa Cretam insulam in petris nato* (de fuco loquitur) *purpuras quoq; inficiunt, laudatissimo à parte aquilonis ut spongia.* Hæc verba Plinii scribentis, quod fuco Purpuras inficiunt, satis eleganter explicant quæ de eodem fuco dicit, quod *Conchyliis substernitur,* sive ad meliorem purpuræ tincturam, quam in lib. de Pallio Tertullianus vocat *Luminis concilium,* sive ad majus purpurariorum compendium, minori purpuræ sumptu, ope succi ex fuco thalassio expressi, lanas immani pretiô tingentium.

Alterum fuci genus est à marino longè diversum, quô mulieres utebantur, ad tingendas rubore genas, & erat rubor factitius, qui parabatur ex radicula è Syria advecta, quam esse Anchusam rationibus evincere conatur, laudatus Salmasius

in Plinianis exercitationibus. Fateri tamen cogitur, ῥίζιον illud, hoc eſt, radiculam tinctoriam Syriacam, quæ fucus dicebatur, quaque & unguenta ſolebant colorari, & mulieres ſibi genas purpuriſſare, licèt eundem uſum coloremque, ac Anchuſa præſtaret, ab Anchuſæ radice diverſam fuiſſe. Et ſanè φῦκος, & Ἀγχοῦσαν fucum & Anchuſam tanquam res duas diſtinctas enumerat Ariſtophanes in verſibus Comœdiæ Θεσμοφοριαζουσαι inſcriptæ, quæ non extat, in quibus multa ornatus muliebris genera recenſet. Hos verſus difficillimos, qui apud Pollucem, & Clementem Alexandrinum continuâ ſerie, veluti multis numeris adſcripti legebantur, Salmaſius in ordinem ſuum, ſecundùm metricas leges, ut legi debere putat, redditos, & emaculatos, alibi ſe explicaturum promittit; An & ubi ſteterit promiſſis, fidemque ſuam liberaverit, ignoro. Nonnulla quidem ornatus muliebris inſtrumenta, quæ in memoratis verſibus nominantur, leviter explicat, Juriſconſultorum ſuperioris ſeculi decus, Andreas Tiraquellus in Gloſſario ornamentorum muliebrium, quod concinnavit in Commentariis de Legibus Connubialibus; ſed denſæ adhuc tenebræ judicioſiſſimi Comici verſus, materiæ fuci explicandæ valdè utiles, circumſiſtunt.

Anchuſæ quatuor ſpecies, & nomina affert JoannesGorræus in definitionibus medicis, ſicuti & Jo. Bodæus à Stapel Comment. in lib. VII. hiſt. plantarum Theophraſti. Quarum prima ὀνοκλεία dicta, folia lactucæ ſimilia habet, radicem craſſitudine digitali, & colore per æſtatem ſanguineô, quô non alius fucus melior, adeò ut ἀπὸ τῆς ἀγχούσης verbum Græcis ἀγχουσίζεσθαι fucare ſignificet. Heſychius: ἄγχουσα ῥίζα ᾗ φυκοῦνται αἱ γυναῖκες, *Radix, quâ fucantur mulierculæ.* Suidas: ἄγχουσα εἶδος βοτάνης ἧς ἡ ῥίζα ἐρυθρὰ, ᾗ ἐρυθραίνουσι τὰ πρόσωπα αἱ γυναῖκες, id eſt, *Herbæ ſpecies, quâ mulieres faciem rubrô colore inficiunt.* Omninò conſtat antiquas mulieres, tam ſucco Cretenſi, quàm Anchuſæ radice fucâſſe, & colorem purpureum, quem

quem & φῦκος & Anchusa dabat, fucum à Latinis vocatum, Hesychius φύκει εἶδος κομμωτικὸν γυναικεῖον, corruptus procul dubio locus; Reponendum φύκει εἶδος κομμωτικοῦ γυναικείου, *fucus species pigmenti muliebris*. Anchusa, nunc est *Alcanna* officinarum, hâcque utuntur Orientales populi, unguibus rubrô colore tingendis; qui mos cùm antiquissimus sit, ut patet à Mumiis, quarum ungues semper hujusmodi colore infectos inspicimus, subit animo dubitatio, num Anchusæ species, quæ ὀνίκλεια dicitur, ὀνυχεῖα, aut ὀνυχλεῖα ab unguibus vocata fuerit?

At ἄγχουσαν dici ab ἄγχειν strangulare, quòd strangulet necetque serpentes, vel secundùm alios ab ἀγχουσίζειν, quod fucare, refert supra citatus Bodæus à Stapel. Quam verè à strangulandis serpentibus ipse viderit. Qui ab ἀγχουσίζειν hoc est fucare, deducunt, ineptè derivatum cum radice confundunt, & à filia matrem oriri putant; veluti si dicerent Græcè quidem σίμμι à σιμμίζεσθαι, Φίλιππον, à Φιλιππίζειν Latinè autem aurum ab aurata, sullam à sullaturire deduci.

In censu fucorum, & pigmentorum, quibus antiquæ mulieres formam mentiebantur, erat etiam παιδέρως, de quo Alexis Poëta in fabula Isostasio apud Athenæum Deipnosoph. lib. XIII.

Τὰς ὀφρῦς πύῤῥας ἔχει τις ζωγραφοῦσιν ἀσβόλῳ
Συμβέβηκ᾽ εἶναι μέλαιναν κατέπλασε ψιμμυθίῳ
Λευκόχρως λίαν τις ἐστὶ παιδέρωτ᾽ ἐντρίβεται.

Id est:

Quæ est rubra ciliis se inficit fuligine,
Et quæ nigra est, perfunditur Psimnythio,
Nimisq; pallens Pæderote inungitur.

Παιδέρως, quam dictam puto ἀπὸ τοῦ παίδων ἔρωτος quasi antonomasticè sit juvenum amor, libido & illicium, quia scilicet purpureô illius succô fucatæ mulierculæ, procaces juvenes ad libidinem inflammarent, planta est, de qua magna confusio inter Botanicos, quænam sit Acanthi species inter se di-

gla-

gladiantes. Nec controversiam dirimunt, aut Salmasius in Plinianis exercitationibus, multa super hâc re verba faciens, aut Bodæus à Stapel multò plura de Pæderote disserens in Comment. ad lib. IV hist. plantarum Theophrasti. Scimus pæderota vocatum fuisse unguentum Ægyptium, quod ex floribus Ægyptiæ spinæ conficiebatur; scimus, quod Acantho radix est ἔμπυρος, Marcello *rubra*, Barbaro & Buellio *Buffa*. *Ex eâ fortassis*, inquit magnum literarum lumen Causabonus in Annotationibus ad Athenæum, *parabatur succus, ut nunc fit ex Anchusæ radice, aut Brasilio ligno, quod Nersinum appellant.* Scimus denique, quòd Acanthi folia maculas, & sordes faciei abstergunt, & ora lentore suô veluti lævigant; propterea tradit Athenæus ex Duri historico, quòd Demetrius Phaleræus, καὶ παιδέρωτι τὸ πρόσωπον ὑπαλυφόμενος καὶ τοῖς ἄλλοις ἀλείμασιν ἐγχρίων ἑαυτόν. ἠβούλετο γὰρ τὴν ὄψιν ἱλαρὸς, καὶ τοῖς ἀπαντῶσιν ἡδὺς φαίνεσθαι, *& faciem oblineret acanthô, unguentisque aliis fucaret, volebat enim aspectu hilaris & venustus videri omnibus*. Sed utrum παιδέρως planta ex quâ, vel succus vel pigmentum pallidis mulierum genis purpureô colore pingendis parabatur, sit Acanthus Ægyptia, an verò παιδέρως herba, cui folia minora fagi, ilicis majore, formam eamdem ferè cum Quercus folio esse describit Pausanias in Corinthiacis, adhuc altâ caligine premitur.

De fuco agens, & pigmentis, quibus antiquæ fœminæ vultum sibi linibant, præterire non possum elegantissimum Lucillii hexasticum, in Anum se fucantem, quod extat lib. II. Anthologiæ ΕΙΣ ΓΡΑΙΑΣ.

Τὴν κεφαλὴν βάπτεις, τὸ δὲ γῆρας οὔποτε βάψεις,
    Οὐδὲ παρειάων ῥυτίδας ἐκτανύσεις.
Μὴ τοίνυν τὸ πρόσωπον ἅπαν ψιμύθῳ καταπλάττε,
    Ὥστε προσωπεῖον, κ' οὐχὶ πρόσωπον ἔχειν,
Οὐδὲν γὰρ πλέον ἐστί τὶ μαίνεαι; οὔποτε φῦκος
    Καὶ ψίμυθος τεύξει τὴν Ἑκάβην Ἑλένην.

Id nos Epigramma, quatenus egeſtate latinæ linguæ, Græcæ ubertatem aſſequi licuit, ita vertimus.

Sæpe caput tingis; ſenium haud fuligine tinges,
Eque genis rugas tollere non poteris.
Totam igitur faciem Pſimytho non usq; colores
Ne larva, aſt, vultu conſpiciare tuo.
Nequicquam efficies quid jam furis improba? fuco
Nunquam Hecubam: & pſimytho tu facies Helenam.

Lepore & ſalibus huic minimè cedit Martialis Epigramma in Lentinum lib. III. Ep. 32.

Mentiris juvenem tinctis, Lentine, capillis
Tam ſubitò corvus qui modo Cycnus eras?
Non omnes fallis: ſcit te Proſerpina canum
Perſonam capiti detrahet illa tuo,

Ubi obiter notaverim Græcum anthologiæ epigramma, quod in Anum fucatam à Lucilio ſcriptum eſt, à Matthæo Radero Martialis Commentatore perperam tribui Niciæ, & per errorem inſcribi de Viro capillos tingente, nam ad hoc Martialis Epigramma ſcribit; *Ridiculum eſt, quod Nicias lib. 2. ep. Græc. de quodam capillos tingente hunc in modum ſcribit &c.*

Hujusmodi pigmentis Hiſpanæ mulieres celebres ſunt, quibus nullæ in luxum magis pronæ: ſcitumque illud, quod refert Martinius, Geometriam excreare fœminas in ciliis, præſertim in Hiſpania; imò fucorum formulæ & compoſitiones, ex Hiſpania in Italiam, facili per fœminarum luxum contagione transmittuntur; Hinc egregiè Italorum cecinit Lyricorum Princeps Fulvius Teſtius, in Ode illa, qua Aulæ Romanæ luxum inſectatur:

Minian di carte Ibere, oſtri mendaci
D' atre guancie il pallor; loſteſſo labro
Finto roſſeggia, e con mortal cinabro
Infetta il riſo, ed' auvelena i baci.

II. Vel fœminæ ut pulcriores viderentur, rasa supercilia colore stibii nigro inungebant, sic enim oculi latiores videbantur, idque præsertim faciebant Græcæ mulieres, mentitæ formæ artificiis magis deditæ. Pulchriores etenim fœminas Græci putaverunt, quibus latiores essent oculi, ut rectè observat Dalechampius in lib. Plinii XXXIII. cap. 6. Juno quidem passim Homero in libris Iliados vocatur nunc Βοῶπις πότνια, i. e. *bubulis oculis*, hoc est magnis, nunc ὀφρύσι κυανέσι hoc est *nigris superciliis*. Inde stibium, teste eodem Plinio, platyophthalmon est dictum, quoniam in Calliblephoris mulierum dilatet oculos.

Verum Homerici Junonis, Epitheti mentio exigit, ut hoc loco Octavii Ferrarii Viri Clarissimi, cujus obitum adhuc luget Patavinum Lycéum, opinionem expendamus, in Epistola ad Danielem Justinianum, tunc Senatorem Venetum, nunc vero Bergomensium Pontificem, doctrina æquè, ac vitæ sanctitate spectatissimum ita scribentis: *Junonis epitheton* Βοῶπις, *à magnis oculis, non bovinis, ut ineptè interpres vertit.* Sed non adeò ineptam esse hanc interpretationem agnovisset Ferrarius, si quæ citat Varronis verba de R. R. lib. II. cap. V. rectè perpendisset, ubi habet. Novi Menas majestatem boum, & ab his dici pleraque magna, ut Βούσυκον, Βούπαινα, Βουλίμιον, Βοῶπιν Doctè Varro innuit Βοῶπιν dici de muliere, quæ habet oculos majestate, & elegantia bubulis similes. Nam cum re ipsa oculi Boum inter animalia, magnitudinis nitore, & elegantia pulcherrimi sint, sicut etiam & marini vituli, cur Βοῶπιν, bubulos, seu bovinos oculos habentem, Henrico Stephano, Delachampio, aliisque interpretari nnn licuit? cum vocabulum Βοῶπις, propriè bovis oculum significet, & metaphoricè magnum. Digna sunt quæ afferantur Eusthatii doctissimi Homeri commentatoris verba ad illum primi Iliados versum. Εὗρεν δ' Εὐρύοπα Κρονίδην &c. editionis Rom. p. 141. Καὶ διὰ μὲν οὕτως εὐρύοπα λέγει ὁ ποιητής. Ἥρα ἡ Βοῶπις ὡς μὲν ἀὴρ καὶ αὐτὴ ἔοικε τῇ Βοῒ παρονομάζεται διὰ τοὺς ἀερί-

οὺς

ους ἤχους. μυθικῶς δὲ ἡ λέξις ἔπαινός ἐστιν αὐτῆς ὡς γυναικὸς, διὰ τὸ κατὰ βοῦν μεγαλόφθαλμον. ἐξ οὗ καὶ κύριον ὄνομα Εὐρώπη τέθειται. id eſt: *Et Jovem quidem latoculum dicit Poëta; Juno autem* Βοῶπις *dicitur, nam cum ipſa aër ſit, conveniens eſt & ipſam cum* βοῇ *hoc eſt cum ſono, aliquam nominis ſimilitudinem habere, propter ſonos, qui in aëre fiunt. Poeticè autem hæc dictio, in laudem ipſius, utpotè mulieris, dicta eſt. Bovis enim ad inſtar magnis oculis prædita dicitur; ex quo & nomen proprium Europa factum eſt.*

Bubulum dici pro magno, teſtatur Plutarchus in quæſtionibus Græcis, ubi quærens cur Eleorum mulieres Bacchum in ſacro carmine hortantur, ut bubulo pede ad ipſas accedat, inquit *πότερον ὅτι καὶ βουγενῆ προσαγορεύουσιν, καὶ ταῦρον εἶναι τὸν θεὸν ἢ τῷ μεγάλῳ ποδὶ βοέῳ λέγουσιν, ὡς βοῶπιν ὁ ποιητὴς τὸν μεγαλόφθαλμον, καὶ βουγάϊον τὸν μεγάλαυχον*: id eſt, *An quia Bovigenam nonnulli, & Taurum nominant Bacchum; Aut Bubulo dicunt pro magno, ſicut* βοῶπιν *Poëta dicit magnis præditam oculis, &* βουγάϊον *qui ſe glorioſè jactaret.* E quibus patet, inconſultam & illiberalem eſſe cenſuram, qua Ferrarius notat Homeri interpretes, qui βοῶπιν bubulos oculos habentem reddiderunt.

At vero vocabuli πλατυοφθάλμου etymon aliter deducit Fallopius, & interpretatur adductum ſuperius locum Plinii, quod ſcilicet, oculi fluxione, & inflammatione laborantes, recludi minimè poſſint, ſed ope Antimonii, hac affectione liberati, aperiantur, qnam opinionem amplectitur etiam Aldrovandus.

De ſuperius memorata ſuperciliorum denigratione, intelligendi ſatyrici verſus.

Ille ſupercilium madida fuligine tinctum
Obliqua producit acu, pingitque trementes
Attollens oculos.

De hac Pollucis verba in loco nuper adducto τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑπογράφει, τὰς ὀφρῦς μελαίνει, εἰς γραμμὰς ἡμικυκλίων περιάγει; *Oculos perstringit, supercilia denigrat, lineas semicirculares circumducit.* Quo sensu intelligendus D. Cyprianus, cum in libro de habitu virginum, *oculos circumducto nigrore fucatos* carpit, ut & D. Hieronymus *fuliginatos.* De hac etiam denigratione intelligi posse videtur Tertullianus de cultu Fœminarum. *In illum enim delinquunt, quæ autem medicaminibus urgent, genas rubore maculant, oculos fuligine porrigunt.* Non tamen assentior summo Criticorum Salmasio, qui fuliginem illam de solo stibio interpretatur, inquiens Plin. exerc. pag. 1148. *Fuligo illa ex stibio. De eodem nigro stibii pulvere, accipienda hæc ejusdem Tertulliani in libro de habitu muliebri, & illum ipsum nigrum pulverem, quo oculorum exordia producuntur. Hic pro eo dicit oculos fuligine porrigi, & allusum est ad stibii appellationem alteram πλατυόφθαλμον.* Nigrum pulverem pro stibio lubens accipio. Fuliginem quin pro solo stibio accipiam obstat Plinius, qui lib. XXVIII. cap. 11. tradit raritati superciliorum mederi fungos, ac fuliginem lucernarum; *Capilli*, inquit, *defluvia ursinus adeps admixto ladano, & adianto continet, alopeciasq; emendat, & raritatem superciliorum, cum fungis lucernarum, ac fuligine, quæ est in rostris earum;* quem locum rectè observavit & adduxit Jo. Britannicus, ad superius citatos Satyræ secundæ Juvenalis versus. Nunc memorant Turcicas fæminas cilia & supercilia denigrare fuligine, quæ elicitur ex flamma Thuris, & Masticis unà combustorum.

III. Vel deniq; mulieres stibium in minutissimum pollinem comminutum, stilo vel buxeo, vel fagineo, vel eburneo, aliquando etiam aureo, aut argenteo, saliva, aut aqua oblito exceptum inter utramque palpebram immittebant, quo remedio nigrorem ciliis, & splendorem, nitoremque conciliabant. Vel idem stibium aqua madefaciebant, atque illitum eo stilum, palpebris quo modo dixi submittebant.

Coſmetici hujus uſus, & artificii ſingulare exemplum habemus in Galeno lib. VI. *ὑγιεινῶν*, ubi de curatione fluxionis, quæ à capite fit in ſubjectas partes agens Pergamenus, inquit, *Ὀφθαλμοὺς τετονώσεις τῷ διὰ τοῦ φρυγίου λίθου χριόμενος ξηρῷ κολλυρίῳ τοῖς βλεφάροις ἐπάγων τὴν μήλην χωρὶς τοῦ προσάπτεσθαι τοῦ κατὰ τὸν ὀφθαλμὸν ἔνδον ὑμένος. οὕτως γοῦν πράττουσιν ὁσημέραι καὶ στιμμιζόμεναι αἱ γυναῖκες.* i. e. *Oculos verè ipſos corroborabis, ſi ſicco collyrio, quod ex Phrygio lapide componitur, utâre, ac ſic palpebris ſpecillo inducas, ut ne oculi membranam intus contingas; ita namq; mulieres quotidiè faciunt, cum ſtibio oculis gratiam conciliant.*

Primitùs antiqui ſtibium medicamentis tantummodò externis permiſcebant, ut obſervat Aldrovandus Muſei Metallici lib. 1. c. 1. Verum, licet poſtea ſubjungat, quod Dioſcorides, agens de Elaterio ſtibium tamquam Pharmacum catharticum cognoviſſe videtur, dum inquit, quod ſi per inferna dejectio facienda eſt, duplum ſalis addere oportet & ſtibii quantum colore ſuo inficiat, tamen aſſerit, quod *facultas purgandi in ſtibio latens, ſuperiori ſæculo, autore Theophraſto Paracelſo emerſit.* Quamobrem Hieronymus Mercurialis agens de compoſitione medicamentorum ſcripſit, Majores noſtros ad purganda corpora Antimonio non fuiſſe uſos, ſed tantum ad oculos ornandos, & ad ſupercilia denigranda; Nunc Chimiſtarum arte igni expurgatum, inter præcipua, & uſitatiſſima, tâm purgantia, quàm præparantia medicamenta locum habet. Nec defuere clariſſima ingenia, quæ mira de Antimonio diſertiſſimè ſcripſerint, immò triumphalem currum illi præparaverint.

Poſſem multas alias Galeni, & Græcorum autoritates de ſtibio, & ejus uſu in Collyriis afferre, ſed, cum ex adducto locô diluceat ratio, & modus, quo fœminæ antiquitùs ſtibio oculos linibant, lubens à citandis aliis textibus ſuperſedeo. Non poſſum tamen, quin in hanc rem adducam Jonis Poëtæ veteris verſum citatum à Polluce, & ab Euſthatio, qui

dumOmphalesReginæ, aſciticitiæ formæ ornamenta perſequitur, receniet

Καὶ τὴν μέλαιναν σίμμιν ὀμματογράφον.

quem verſum, pudendo errore vertit Rudolphus Gualterus; *Et nigrum ſtigma oculis idoneum*, ignorans τὴν σίμμιν, vocem, ut ait Ariſtophanes Grammaticus, Ægyptiorum propriam, idem ſignificare, ac τὸ σίμμι.

Omninò tam frequens erat antiquitùs apud mulieres hæc conſuetudo, ſtilum in oculos, ſtibio intinctum inducendi, ut inde factum ſit verbum uſitatiſſimum, σιμμίζομαι, & σιβάζω, quod ſignificat, ſtibio ſupercilia fuco, intrito ſtibio cilia, ſuperciliaque linio; Immò ſtibium ipſum, quia muliebribus ad cudiram formæ inſervit γυναικεῖον à Dioſcoride lib. V. cap. 99. dictum eſt; Cujus capitis περὶ σίμμεως, quoniam incidit mentio, nolim te latere, Jobe erudítiſſime, Græcum textum Dioſcoridis primarum Aldi editionem, quemadmodum & illum, cujus verſione uſi ſunt Matthiolus & Bauhinus mutilum eſſe: Habet enim τοῦτο οἱ μὲν σίβι οἱ δὲ πλατυόφθαλμον, ὁ δὲ λάρβασον, id eſt, *ipſum vero ſtibium alii Platyophtalmon, alii larbaſon appellaverunt ;* cum cæteri emendatiores textus, poſt vocem λάρβατον, habeant, οἱ δὲ γυναικεῖον, οἱ δὲ χαλχηδόνιον ἐκάλεσαν, hoc eſt, *alii Gynnæcion, alii Calchedonium appellaverunt;* Hunc autem defectum rectè ſupplevit Aldi LevirFranciſcus Aſulanus, in nitidiſſima Dioſcoridis Græci editione, quam Hieronymo Roſcio Medico Patavino caſtigante, publicam fecit Venetiis Anno MD XVIII. Quod mirum eſt latuiſſe oculatiſſimum corruptorum, & hiantium textuum indagatorem Salmaſium; qui ſæpius citata loco mutilo Dioſcoridis uſus eſt.

Romanæ mulieres, quod non alienum eſt à præſenti materia referre, præter illitiones, & ſmegmata, quibus ruborem parabant, faciem tectoriis quibuſdam, & commaticis incruſtamentis illinibant, non ſolum ad formam procurandam, ſed etiam ad arcendum ſolis æſtum, pulverem, ventos,

tos, & hiberni aëris ustrinas, naturalem vultus, cui impensiùs vacabant, elegantiam quoquomodo læsuras. Ex horum censu erat medicamen, de quo loquitur Bilbilitanus Poëta, deformem mulierem tectorio utentem carpens lib. I. Ep, 3.

Formosam faciem nigro medicamine velas,

Ejusdem ita meminit Ovidius III. de Arte amandi

Quem non offendat toto Lex illita vultu,
Cum fluit in tepidos, pondere, lapsa sinus?
Oesypa quid redolent, quamvis mittantur Athenis,
Demptus ab immundæ vellere succus ovis?

Id medicamen, ex œsypo, hoc est lanarum succidarum liquore, & fæce constabat. Fex illa, aut erat terra Cimolia, vel Thessalica, vel Lycia, ut opinatur Mercurialis lib. de decoratione, aut selinusia, quæ Plinio docente, si quando combiberit humorem, celeriter mutatur in succum; aut erat vel Parætonium, quod, cum pinguissimum, & tenacissimum sit, sustinet atramenti aspersionem, aut denique erat Pnigitis, quæ pinguitudine, spissitudine, & mollitie sua, naturalem quandam. ut narrat Galenus, & Ægineta, habet nigredinem; ex horum alterutro Parætonio videlicet, aut Pnigitide Oesypo Attico mixtis, nigrum illud medicamen paratum fuisse credidit, doctus, olim collega meus, Cæsar Zarottus de medica Martialis tractatione lib. 1. cap. 4. quem fato præreptum, reliquas duas eruditi operis partes, absolvere nequiisse doleo. Sed ubi asserit Sabinam Poppæam, hoc nigro medicamine partem oris velasse, ne satiaret aspectum, parcant mihi Amici manes, haudquaquam verisimilia narrat. De Poppæa sunt verba Taciti Annalium XIII. *Rarus in publicum egressus, idq; velatu parte oris, ne satiaret aspectum vel quia sic decebat.* De nigro medicamine, quo Poppæa, speciei suæ ambitiosa ostentatrix, faciem incrustaret, Taciti verba interpretari absurdum est. Quî enim fuisset aspectus formosissimæ matronæ, sub verecundiæ specie, vultum callidè, sed nunquam inte-

integrum oſtentantis, ſi partem ejus nigro tectorio, cum prodibat in publicum, infeciſſet? Præterea, ſi de medicamine loqui voluiſſet Tacitus, non dixiſſet *velata*, ſed incruſtata, aut *tectorio infecta* parte oris. Dum autem dicit Martialis faciem *nigro medicamine velas*, figuratè & poëticè loquitur, quomodo loqui non decet hiſtoricos. Probabilius ego putaverim, Poppæam partem oris identidem obvelaſſe, vel arlineo, vel capidulo, vel fiammeolo, vel carbaſo, vel umbella. Aut ſaltem jurarim Poppæam id præſtitiſſe horum alterutro, flabello ſcilicet, & reticulo.

Flabello uſas Romanas mulieres per æſtatem ad refrigerandam faciem, notiſſimum eſt. Id olim fieri ſolitum ex pennis Pavonis docet Propertius:

Et modo Pavonis caudæ flabella ſuperbæ.

Item fuiſſe Praſini coloris Mart. lib. 3. epig. 40.

Et æſtuanti tenue ventilat frigus
Supina praſino concubina flabello.

Reticulo etiam, ſeu retiolo, velare partem oris facilè potuit Poppæa, ſive illud ſit tegmen capitis muliebre, ut ex Varrone tradit Nonius, de quo Juvenalis:

Reticulumq; comis auratum ingentibus implet;

quod nos vulgò dicimus *Scuffia*, & raritudine ſua vultui, tamquam velamen obductum, & ejus limbis utraque parte pendentibus, oris partem curioſè inſpicientibus abſcondere leve erat. Sive tandem reticulum fuerit faſcia linea ad formam retis, quam antiquitus inſtar ſtrophioli admoverent faciei; conjecturam meam maximè juvat Tullii autoritas Actione VII. in Verrem. *Ipſe autem coronam habebat unam in capite, alteram in collo, reticulumq; ad nares ſibi opponebat, tenuiſſimo lino, minutis maculis, plenum roſæ.* Ex quo loco, inquit Tiraquellus, *intelligis id dici faſciam lineam, vel lineam ad formam retis factam, quam faciei admovemur, ne agnoſcamur, vel ut naribus ſuavem odorem admoveamus.*

Nec

Nec mulieribus tantùm verùm etiam vænalibus pueris, parata ex ſuccis exoticis inducebantur tectoria, ut ne à ſole facies eorum, aut à frigore læderetur. Teſtis eſt Seneca Epiſt. CXXIII. *Omnium*, inquit, *Pædagia oblita facie vehentur, ne ſol, ne frigus teneram cutem lædat. Turpe eſt neminem eſſe in comitatu puerorum, cujus ſana facies medicamentum deſideret.* Sed per agrum Romanum æſtivo tempore iter habentibus, faciem tectoriis inungere, delicato cuique opus erat, ne radiis Solis, à fervido ſolo repercuſſis, cuticula mollis inureretur. Tempeſtate noſtra moleſto canicularium dierum æſtui, acceſſit aëris inſalubritas, ex Soli cultoribus vacui cryptis, Hypogæis, & parietinis, tetros vapores exhalantibus, ex quibus viatori incautè divertenti certiſſimum vitæ periculum. Solatri ſuccum cum oleo commendat Aëtius Tetrabibl. 2. Ser. 4. ne facies à ſole, aut vento exuratur. Mercurialis ex Jo. Vincentio Pinello refert, Genuenſes mulieres ſucco ſolatri, per linteamina expreſſo, ſibi vultus inungere, ne à ferventibus Solis radiis urantur. Simili quodam ſucco Orientales Indos, qui palanchinos vehunt, totum corpus inungere, ne à ferventibus Solis radiis urantur, dum nudi incedunt, narrat in itinerario ſuo, quod propediem typis vulgabitur, Ambroſius Bembus Patritius Venetus, Marci Senatoris frater, qui nunc pro Veneta Republica Corcyram regit.

Tandem quid ſit כִּיחַל, & antiquorum ſtibium, didici ex Gregorio Armenio honeſtiſſimo homine, qui Venetiis mercaturam exerceret, aliiſque, qui per Aſiam & Africam peregrinati ſunt. Quæcunque ex Gregorio cognovi, debeo Jo. Quirino Oratorum Veneti fori diſertiſſimo, cujus amicitiam inter chariſſima numero. Materia כִּיחַל minerale eſt, quod ex Perſia, & India adferri aſſerit Gregorius marcheſitæ ſimile. Orientales vocant Surma. Quod

verum eſt; nam Jacobus Grevinus lib. 2. de venenis cap. ult. tradit, Antimonium *eſſe rem foſſilem, quæ Marcheſitam, nempe Pyritem, vel lapidem plumbarium refert.* Variat colore, ſplendore & pondere, juxta varias regiones, in quibus generatur, & varias res, quibus copulatur. Ideò unum altero, liniendis oculis aptius eſſe poterit. Antiquitùs in Bithynia, propè urbem Chalcedonem, pretioſum, & præſtantiſſimum effodiebatur, & indè ad alias regiones deferebatur, idque eſſe puto, quo antiquæ mulieres decorandis oculis utebantur, & nunc etiam Turcicæ utuntur. Profectò eſt verum antiquorum ςίμμι, quod recentioribus Chymiſtis, qui Mauritanorum doctrinam ſectantur, Antimonium vocatur. Et quidem non illud eſt, quod Venetias ex Germania adfertur, fornacibus prius fuſum, & in maſſas concretum, ſed naturale & foſſile, quod ex Minera eruitur, *ſpumæ lapis candidæ nitentisq;*, ut inquit Plinius lib. XXXIII. cap. 6. qui ibidem duas ejus recenſet ſpecies, marem ſcilicet & fœminam. Notandum, quod ſcribit Agricola Foſſilium lib. X. *quondam ſtibi foſſile vendebatur, probatq; Dioſcorides id, quod maximè radiat, quod cum frangimus in cruſtas dividitur, quod friabile, quale eſt in Plinio, fœmina nominatum.* Mox ſubjungit; *Noſtris temporibus foſſile non venditur, ſed excoctum. Excoquendi vero rationem, in libris de re metallica inſcriptis, indicabo.*

Noſtris temporibus duplex eſt apud Turcas, & Orientales populos ſtibii uſus; I. enim illud adhibent ad tingenda cilia, & illinendos palpebrarum crepidines, qui præcipuus & antiquiſſimus eſt uſus. II. Stibio utuntur ad tingenda & producenda ſupercilia, quæ Turcarum mulieres productâ utrinq; in arcum linea conjungunt elegantiæ gratia. Adeò ut lepidiſſimè inter Turcas Poeta quidam gentili idiomate cecinerit, ſe Amaſiam ſuam oſculaturum, niſi formidaret Scorpionis chelas, quem ſuper oculis habet. Quam rem narravit mihi Ampliſſimus Senator Venetus Jo. Baptiſta Donatus nupera legatione pro Patria apud Turcarum Imperatorem functus. Nec

ſinam

ſinam te latere, Jobe eruditiſſime, quæ ſuper hoc gemino ſtibii uſu mihi communicavit Antonius Apollonius Medicus & Comes Joannis Capelli Ablegati Veneti, qui præſens Reipublicæ Venetæ nomine memorando auſu Othomanæ Portæ bellum indixit. Hæc autem ex Turcico idiomate huc translata ſunt hujusmodi. Nempè qualia ipſi Apollonio tradidit Muſtapha Naupliæ Præfectus videlicet

Tinctura pro palpebris dicitur ſurme, *& componitur ex uno lapide minerali in ſubtilem pulverem comminuto, qui dicitur Mademtaſſi & eſt ſtibii ſpecies, quæ ex Perſia defertur, & hæc tinctura fit ſolùmmodè in Mecha.*

Compoſitio ad tingenda ſupercilia fit ex Calla, Hordeo, Tritico, & Stibio, & ipſa compoſitio dicitur etiam Raſtich. Hæc omnia in pulverem ſubtiliſſimum terunt: & ignito ferro ſuperpoſito, ex liquore manante ſupercilia tingunt.

Omnino כחל Hebræorum, ſtibium, ſeu antimonium eſſe, tàm verum eſt, ut ſtibium ipſum ſive Antimonium, Hiſpanis longum Mauritianorum dominium paſſis, non alio nomine dicatur, quàm *Pedra de Alcohol;* quaſi dicas lapis, quo oculi tinguntur aut oculis collyrium paratur. Quare tradit Plinius, principalem ſtibii uſum circa oculos eſſe, ideoq; πλατυόφθαλμον vocari, quoniam eos dilatet, eorumq; fluxiones, & lippitudines inhibeat, & quoniam in cura decoris & formæ, eo mulieres utantur, tingendis oculis. Quo nunc in Africa utuntur, propriè eſt ſtibium fœmina, quod ςίβι, ſeu ςίβη appellari, ſcribit Dioſcorides. Hinc Heſychius ςίβη explicat, χρῶμα μεταλλικὸν μέλαν, Dictum græcis ςίβι, ςίβη, ςίμμι, ςιμμις, à ςείβω, ſeu ςίβω denſo, firmo, aſtringo, aut à ςιλβή, quia nitet, opinatur laudatus Martinius in ſuo Lexico Philologico. Sed, quòd ibi originem vocis Antimonii quærens, ex feſtivitate ſermonis dictum putat, quòd Monachos, & Moniales non deceat fucare faciem ſtibio, ægri ſomnium eſt; ejus verba ſunt. *Stibium Italis Antimonio, Gallis eſt Antimoine,*

cujus vim vocis adhuc quæro. ἀντὶ est contra, & Moine Monachus an ex festivitate sermonis, & jœculariter? quod monachos & moniales non deceat, quorum non est fucare faciem stibio.

Hæc Martinii verba non benè perpendens Vossius in Etymologico, voce, stibium, ait: *Usus ejus est mulieribus in fucanda facie, quod quia dedecet homines religiosos eò Italis Antimonio videtur nuncupari, ab ἀντὶ contra, & Italico Moine Monachus.* Per errorem putavit Vossius dixisse Martinium, *Moine* esse vocem Italicam, quam ille dixerat esse Gallicam. Quo super levi mendo censoriam virgulam extollit Menagius, & Antimonium latino-barbaram vocem, probabiliùs deducit ab Arabico nomine Athimad, quod stibium significat; à quo factum putat Athimad, Athmodium, Antimodium, & Antimonium. Hanc tamen ab Arabica voce, Antimonii derivationem, Gallus scriptor, pro sua vendit, & dissimulat hujus autorem esse Fallopium, qui in libro de fossilibus cap. XXIX. inquit: *Arabes vocant Aitmad, & Atmad. vel Athimad; unde Chymistæ & Seplasiarii deduxere Atmadium, & ab hac voce postea Antimonium, & nihil aliud est quàm stibium: quare Tetragonon Athimad, Athiman, Athmadium, Antimonium, stimmi, & stibi, & stibium unum & idem prorsus sunt.* Fallopium verò in hujus vocis etymo, citant, & laudant magni nominis Autores, Aldrovandus Musæi metallici lib. 1. & Cæsius de Mineralibus lib. 2. qui plurima de stibio, ejusque natura, viribus, & usu ex scriptoribus colligit. Sed, si Martinium legisset Menagius, & levem Vossii in tantula re lapsum excusasset, & lapsius causam agnovisset.

Mitto tibi, Vir Doctissime, stibii pulverem, & fossilis frustulum, cum duplici stylo fagineo, & buxeo, quem saliva madefactum, & stibii polline intinctum, oculi palpebris immittunt; quibus illitis, statim per exteriorem angulum oculi illum educunt. Illicò elicitur ab oculo lacryma, sed nigre-

nigrescunt cilia, nitescit cornea, & vividior totus evadit oculus.

Incolæ Africæ alio modo hoc pulvere utuntur, ut Salomoni Conegliano Hebræo medico, in Rabbinicis rebus satis versato, cujus consuetudine utor, retulit gentilis suus nuper Venetias advectus, qui multos annos Tuneti negotiatus est. Cohol, quod procul dubio Antimonium est in subtilissimum pollinem tritum, aqua communi, vasculo oris angusti excipiunt, miscentque. In hoc ligneum specillum intingunt, & eo modo, quo nuper dixi, superioris, inferiorisque palpebræ crepidinem, cilia & corneam, levi transcursu illinunt, quo, veluti atramento, fuscantur cilia, & nigrescit exterior oculorum canthus, quod gratiam, speciemque oculis summam conciliare putant. Estque fucus fœminis Africæ frequentissimus, quo singulis diebus sæpius utuntur, præsertim vero antequam in conspectum frequentiæ prodeant. Vasculum hujusmodi vernaculo Arabico Idiomate Tunetanæ Regionis, vocatur *Coholatiera*. Minerale *Cohol*, opus ipsum, id est τὸ *ϖράττειν cohalare*; mulier eô fucata *coholata*. Tale vasculum apponunt hospitibus urbanitatis causa, quemadmodum apud nos potio gelu concreta, aut vini scyphus. Videtur Brasavolus innuere suo tempore, in aliqua Italiæ parte, quam non nominat, mulieres gratiæ causa, hujusmodi aqua, stibii pulvere mixta, usas, nisi perperàm intelligo sequentia ejus verba, *in examine lapidum* sub finem: *stibium appellatur tum Platyophthalmon, quia oculos dilatat, tum Gynaceum, quod eo mulieres fucentur eliquata aqua nunc in aliqua Italiæ parte.*

Maximam hujus stibii Alcohol dicti, narrat prædictus Judæus, in Africa erui quantitatem, & verum est; nam in primis, Africa, ut recitat Cornelius Judæus, in tabula Africæ Mineris Antimonii redundant. Et tradit Boterus *Cesaia* locum in deserto Numidiæ, penes Atlantem montem, abun-

 dare

dare Mineris plumbi & Antimonii, & hæc duo metalla inde eruta ad Feſt deferri, cum nihil aliud ibi oriatur. Livius item Sannutus, cujus diligentiæ, ferè totam modernæ Africæ deſcriptionem primò debemus, inter Mineralia, quibus Africa abundat, numerat Antimonium Geogr. Afr. Parte prima lib. III. & VI. quod etiam teſtatur Leo Africanus deſcriptionis Africæ parte VI. & IX. ubi Antimonium ſulphure diſcerni à plumbo commemorat, quem videre eſt apud Raſium Tomo primo Navigationum. Nigræ lanulæ, quas Turcarum mulieres in infantium ſuorum frontibus contra faſcinum pingunt, nihil ad ſtibium pertinent; ſicuti & rubræ maculæ, quibus Hebrææ Matres, glaſti, ſeu Indici colore, adverſus maleficos ſtrigum, & ſagarum obtutus, fœtuum ſuorum vultus prænotant.

Illud præterea (Jobe eruditiſſime) non ſilebo, quod ſicuti κολλύριον, à כָּחַל dictum probabile arbitror, ita cenſeo, tàm græcum Φῦκος, quàm latinum fucus, ab Hebræo פוך derivari; quod neque Fungerum in etymologico τριγλόττῳ neque Voſſium in etymologico linguæ Latinæ animadvertiſſe miror. Uni Martinio in Lexico Philologico dici videtur ab הָפַךְ quod eo color faciei vertatur. Fuco latinorum & פּוּךְ Hebræorum reſpondet vox Tuſcana *Belletto*, unde vulgò dicimus *imbellettare*, quod verbum eruditus Etymologiſta Menagius à limo deducit, inquiens originibus linguæ Italicæ, *limus, limellus, limellettus, Melettus, Bellettus, Belletta, M, in B, ut Cammarus Gambaro.* Sed ſæpius, ut in hoc etiam, vir doctus hallucinatur, & originum portenta nobis obtrudit; quemandmodum & aberrat à ſcopo Octavius Ferrarius, qui à cœno, ſeu limo, molliori *lie* Gallis *lea* Venetis dicto ledam, letam, & Belletam factam autumat. Nam Italica vox *Belletto*, quam Veneti dicunt *Belletto*, originem habet à latino nomine *bellus, bella, bellum*, quod propriè dicitur de elegantia & venuſtate vultus fœminarum; id quod ex lin-

linguæ latinæ autoribus patet, & præſertim ex Catulli lepido in Amicam Firmiani Epigrammate.

Salve nec minimo puella naſo,
Nec bello pede, nec nigris ocellis &c.
Te n' provincia narrat eſſe bellam?

Inde ſequioris ſæculi vocabulum *Bellettum*, fucus ſcilicet, qui bellam reddit ſaciem; & *imbellettare* pro fuco linire, & diminutivum *bellotto*, *bellotta*, e *bellino* e *bellina*. Sed condonandum eſt ingeniis, quæ vocum etymologiis, & cognationibus operam impendunt, in quibus ſicuti facillimus lapſus, ita nulla juſtior venia eſt.

Hic noto obiter, quod vocabulum *fardinationis*, quô ſuperiùs ad Jeremiæ cap. IV. v. 30. uſum eſſe Lyranum diximus, eſt Latino barbarum, deductum ab Italico *Farda*, quod nihil aliud ſignificat, quàm præpingue ſcreatum, & craſſam ſalivam, in unum contractam. Quoniam verò fucus & pigmentum, quô fœminæ pallidas genas liniunt, ex Mercurio ſaliva extinctô, aut ſublimatô conſtat, ideò farda dictus eſt; quod ignoravit Mengius, licèt igeniosè magis quâm verè, Italicam vocem farda, à fuco deducere totis viribus conetur. Opinioni meæ mirificè ſuffragatur Satyricus Epicusque Italus celeberrimus, Ludovicus Arioſtus, qui Satyra prima de mulierum fucis agens, hæc habet:

Voglio che ſi contenti della faccia
Che Dio le diede; e laſci' l roſſo e' l bianco
Ala Signora del Signer Ghinaccia.
Fuor che' l liſciarſi un' ornamento manco
D' altra ugual Gentildonna ella non habbia;
Liſcio non uuò, ſe tu credo il vogli anco.

Se

Se sapesse Herculan dove le labbia
Pon quando bascia Lidia, haria piu' à schivo,
Che s' ei basciasse un cul marcio di scabbia
Non sà ch' il liscio è fatto col salivo
De le Giudee, ch' il vendon, ne con tempre
Di muschio ancor perde l' odor cattivo?
Non sà, che con la merda si distempre
Dei circoncisi lor bambini, e grasso
D' horride serpi, ch' in pastura han sempre?
O quante altre sporcitie à dietro lasso,
Di che s' ungono il viso, quando al sonno
S' acconcia il stesso fianco, e' l ciglio basso.
Si che quei che le basciano ben ponno
Con men schifezza, stomachi più saldi,
Basciar lor anco à nova luna il conno.
Il solimato, e gli altri unti ribaldi,
Di ch' ad uso del viso empion gli armari,
Fan che si tosto il viso lor s' affaldi.
O ch' i bei denti, che gia fur si cari
Lascin la bocca fetida e corrotta,
O Neri e pochi restino, e mal pari.

Utcunque autem fucum, qui Italis dicitur *liscio* e *belletto* ex saliva, seu *farda*, & Adipe Viperino invicem mixtis confieri credam. Tamen, quæ de infantium recutitorum stercore, memorat Ariostus, in invidiam, & odium Judæarum mulierum ficta, aut credita magis, quàm vera putaverim.

E Crocodili stercore, seu fimo, quo Paulus Ægineta porriginem, & furfures abstergi tradit, fucum fieri, declarat Clemens Alexandrinus lib. III. Pædag. in mulieres suæ ætatis contorquens verba Antiphanis, *κροκοδείλων ἀποπάτοις χρώμεναι, καὶ σηπεδόνων ἀφροῖς ἐγχριόμεναι, καὶ ταῖς ὀφρύσι τὴν ἀσβολὴν ἀναματτόμεναι.*

ϊόμεναι, καὶ ψιμμυθίῳ τὰς παρειὰς ἐντριβόμεναι, id eſt: *Crocodilorum ſtercoribus utentes, & ſpumis rerum putrium ſe ungentes, & ſupercilia fuligine denigrantes, & ceruſſa malas candefacientes.* Quem locum citant Lambinus, Torrentius, & Chabotius ad verſum Horatii Epodωn XII.

- - - nec illi
Jam manet humida certa, colorque
Stercore fucatus Crocodili.

Eſt autem hoc animal, Crocodilus terreſtris, cujus excrementa, cum odoratis floribus veſcatur, jucundum odorem reddunt; ſicuti ſtercora quorundam Cercopithecorum, quæ ideò putabant maculas omnes è facie delere, & nitorem afferre, ut narrat Plinius lib. XXVIII. cap. 9. & ex Galeno Petrus Victorius variarum lectionum lib. XI. Jacobus Dalechampius in adductum caput Plinii putat Antiphanem, pro σηπεδόνων ἀφροῖς intelligere Alcionium, ideò inquit, *Putrem ſpumam, quod Victorius non expoſuit, hic vocat Alcionium odorem gravem, & putridum ſpirans, qualis eſt Alga, ad ſmegmata fœminarum utile, & lentigines, lepras, nigritias, vitiligines, maculas omnes.* Sed & gratis id aſſerit, & injuria carpit Victorium, nam Antiphanis verba niſi aliter legantur, quàm ille legit, & jacent in libris omnibus, aliud ſonant.

Sed Commotices hujus, ſeu comptoriæ malitiei opera, à Platone, & Clemente Alexandrino damnatæ, apud Cleopatram, Critonem, Moſchionem, aliosque Gynæciorum ſcriptores, videnda relinquo, quæ fuſius complexus eſt Monſpelienſium olim Profeſſorum celeberrimus Guilielmus Rondeletius in tractatu de Fucis. Multo minus tempore abutar, referendis recentiorum offuciarum, & commoticorum pigmentorum formulis Mauſcriptis, quas ex Chymicorum & Spagyricorum penu deſumptas, Agyrtæ & Impoſtores, Matronis, mulierculisque, ſub Coſmeticorum arcanorum nomine, ingenti pretio, & majori dentium, & cuticulæ damno, vendunt,

Hæc, Doctiſſime Jobe, de כחל, ſive Stibio, ejusque uſu apud veteres in re Coſmetica tibi ſiſtre viſum eſt. Occaſione locorum Sacræ Scripturæ, in quibus ſtibii fit mentio, acrius ſacrorum Interpretum, Commentatorumque placita excutere oportuit. Inde ad materiam fucorum pigmentorumq; muliebrium digredi propoſiti interfuit. Et bona fide adductos autores, expendere, emendare, & illuſtrare, prout ad materiam ſpectabat, eo magis libuit, quo tibi in Græcis pariter, ac Hebraicis litteris verſatiſſimo, cui parere decus eſt, gratius fore arbitratus ſum. Tu, quæ nudo ſimplicique ſermone, horis ſucciſivis, licet continuis in arte Medica, occupationibus fatigatus, chartæ tradidi, æqui bonique facere non dedignaberis. Dabam Venetiis Idibus Aprilis M. DC. LXXXVII.

I. N. J. C.

I. N. J. C.

JOHAN. JACOBI HEINRICI,

Phil. & Med. Doctoris Argentinensis, S. R. I. Acad. Nat. Curios. Arionis IIdii

EPISTOLA

Ad

ILLUSTRISSIMUM VIRUM

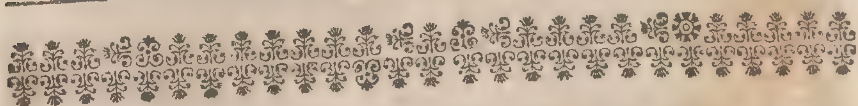
ROBERT. BOYLE,

De

Variis Aëris Rarefactionem Mensurandi modis noviter repertis-

---

ANNO M. DC. LXXXVIII.

VIR ILLUSTRSSIME,

ADmiraberis fortaſsè, quid mihi in mentem veniat, ut homo nullâ Tibi neceſſitudine conjunctus, ac ne nomine quidem notus, Tibi maximorum rerum occupatione diſtento, literis meis obſtrepere non dubitem. Fateor mirandum id eſſe, niſi majore illud admiratione dignum fuiſſet, cùm nihil ad alliciendum amorem præſtantius Humanitate ſit, ſi Tua Humanitas inſignis atque ſpectata, juxta ac incomparabilis Prudentia, & Eruditio ſelectiſſima non me & jam pridem in cultum Tui impuliſſent, & nunc incredibile meum, quô jam diu inflammatus ſum, colendi Tui ſtudium, quando coram declarandi poteſtas non datur, per Literas ut indicarem, ſuaderent atque hortarentur. Quod equidem feciſſem libenter maturiùs, ſed neſcio, quomodo me ſemper Ampliſſima Tua Dignitas, meique recordatio ab hoc inſtisuto revocavit. Nunc vero, cùm hoc incommodum, quod hactenus meum ſtudium retardavit, à Conterraneis quibusdam Tuis, quorum conſuetudine ac familiaritate hinc inde in itinere perfrui mihi datum eſt, ſublatum ſit, omnisque mihi, vel importunitatis, vel offenſionis metus excuſſus, oblatam complector occaſionem, quam mihi repetita lectio Epiſtolæ, in quâ *Miram Aëris Rarefactionem à Te detectam*, amico cuidam communicâſti, atque attenta conſideratio eorum, quæ inibi continentur, ſuppeditat. Nimirum cùm nuper in Collegio quodam Privato curioſis quibusdam ingeniis HISTORIAM PRÆCIPUORUM HUJUS SECULI INVENTORUM PHYSICORUM traderem; incidi quoque in MODOS AERIS RAREFACTIONEM MENSURANDI NOVITER REPERTOS, ceu quorum ope in notitiam menſuræ

ſuræ rarefactionis pervenimus, atque comperimus, quousque aër attenuari ac dilatari queat. Cùmque viderem juxta varioris Aëris Rarefactionem menſurandi modos, longè à ſe invicem diſtantes menſuras emergere; animus ſubiit, in eum potiſſimùm inquirere, qui perfectiſſimè certiſſimèque maximam aëris expaſionem exhiberet. Fateor equidem, ſtupendum eſſe Rarefactionis gradum, ad quem Tu aërem, poſt multa Tentamina tandem reduxiſti: at enim non diffiteor etiam, mihi dubium haud exigui, ut videtur, momenti in iſtà Tuâ Methodô ac inde formatô ratiocioniô occurriſſe, quod deinceps, Tuâ pace, proponam; poſtquam priùs quædam de reliquis Conaminibus atque Experimentis circa hanc rem à MERSENNO, ACADEMICIS FLOENTINIS, ALPHONSO BORELLO atque TE inſtitutis, dixero. Hoc unicum peto, ut ea, quæ ob bonum finem propoſiturus ſum, pro conſuetâ Tuâ Humanitate æqui boniq; conſulas, meque, ubi à recto tramite aberravero, in viam reducas.

Primum itaque Experimentum, ad Menſuram Rarefactionis Aëris maximam detegendam, in Æolipilâ inſtituit Induſtrius MARINUS MERSENNUS, hôc modô: * *Sumpſit Æolopilam æneam, eamq; vehementiſſimò igne calefecit, ut propemodùm candeſceret, & ſic in bilance, quæ à dimidio grano flectebatur, examinavit pondus iſtius Æolipilæ candentis, eamq; reperit unciarum quatuor drachmarum ſex, & granorum quindecim. Deinde refrigeratam Æolipilam, & ad naturalem temperiem reſtitutam iterum examinavit, ejusq́ pondus præcedens ſuperâſſe granis quatuor deprehendit, indeq; eluxit, primò, Aërem gravem eſſe; ſecundò, Aërem in Eolipilâ incluſum quatuor granis exceſſiſſe Aërem in Æolipilâ candefactâ contentum. Poſteà Æolipila iterum, eò, quo priùs modo, calefactâ, extemplò roſtrum illius frigidæ immerſit; quò factum, ut aqua* (cùm ob Elaſticitatem integram aëris externi, indeque ortam preſſionem; tum ob reſtitutionem aëris interni à ſuperveniente frigore

Experim. MERSENNI.

vid. Fig. I.

* vid. Phœnom. Pneumat. propoſ. 19.

gore ortam) *ad tredecim uncias in dictam Æolipilam ascenderet, quæ aliàs uncias tredecim & sesquidrachmā capiebat. Unde porrò conclusit, Aërem vi caloris intra Æolipilam candefactam adeò dilatari posse, ut spatium septuagesies majus quàm anteà occupet, utq; septuagesima pars Aëris priùs inclusi & nondum rarefacti Æolipilam impleat. Cùm enim Æolipila, quâ usus est, aquæ tredecim uncias & sesquidrachmam contineat, ignita tredecim unicas duntaxat sugat; totus Aër ignitus, & Æolipilam candentem implens, ad pristinum naturalem statum redactus, eam duntaxat vasis partem occupat, qua sesquidrachma aquæ debetur, hoc est, parti totius vasis septuagesimæ.* Idem & Te Experimentum bis vel ter instituisse scribis, * quamvis non adeò cum felici successu; siquidem ingenuè fateris, in nullâ Tuarum observationum vel ad dimidium gradum rarefactionis istius, quem ille memorat, aërem in Æolipila contentum perduci valuisse, illudque forsanin causâ fuisse, haud immeritò conjicis, quod Æolipila, quam Ille adhibuit, sustinere potuit calorem Tuo incensiorem, neque enim ullus dubito, qui aër in Argenteâ vel Aureâ Æolipilâ ad majorem expansionem deduci possit, quàm in Æneâ; cùm utraque intensiorem longè coloris gradum, citra fusionis tamen periculum, sustinere valeat. Illud interim certo certius est, Tuum istum Aërem, ope Æolipilæ, trutinandi modum exactiorem longè esse illô, quô usus est Mersennus; cùm non nisi frigidam pendas Æolipilam, Ille verò candentem, quæ, ut ais, non nihil de suâ substantiâ inter refrigerandum amittere potest. *Etenim cuprum candescens dum refrigeratur, eâ copiâ tenuiores squamas rejicere solet, ut cupreæ Æolipilæ refrigerationi invigilantibus nobis visus sit, quô stetit, locus hisce squamis circumcirca dispersis propemodùm obtectus; quæ quanquam non magni sint momenti, non sunt tamen prætermittendæ, cùm tam leve corpus (quale est Aër) pendendum sit.* Quòd si quis dicat, hunc errorem facilè corrigi posse, si lanx ista,

* in Experimentis Novis Phyco-Mechanicis de vi Aëris, Elastica Exp. 36.

ista, cui imponitur Æolipia candens, amplior sit ipsô vase, pro excipiendis scilicet squamis decidentibus; nec ab eâ removeatur, donec refrigerata quoque anti sacomate alterius lancis explorara sit: vel etiam, minimum illud materiæ vasis deperditæ compensari ab accessione particularum ignearum. Nolo tamen responsionibus ad hasce exceptiones immorari, sed aliam longè urgentiorem difficultatem, à me, circa hoc experimentum, deprehensam proponam, quæ scrutinii ponderis atque dilatationis aëris in Æolipila candente instituti exactitudinem impedire valet. Momentum totius difficultatis in eo versatur, quod corpora vehementer calefacta in bilance, etiam exactissimâ, suspeusa, non exhibeant omne ponderis incrementum, neque verum Rarefactionis gradum, sed imminutum duntaxat. Prius equidem, quoniam Æolipila ignita, Libellæ imposita, ambientem aërem ferventissimô suô calore rarefacit; unde fit, ut pressio ipsius, ac proindè etiam pondus pilæ dimnuatur. Cùm enim aêr ambiens, atque Æolipila pendenda unum quasi corpus grave constituant, perindè est, sive aëris presioni, sive pilæ demas, nam utroque modò aggregatum prædictum minus grave erit ac prius. Hinc videtur mihi, quod tamen obiter dictum velim, etiamsi in omnibus Tuis *de Flammæ Ponderabilitate* Experimentis, nulla planè accessio ponderis laminarum, ramentorum &c. ignitorum in bilance deprehensa fuisset, (id quod DAN. MAJORI accidit*) inde nequaquam evinci, metalla ab ignitione nullum ponderis augmentum assequi: vero eeim veriùs est, ob rationem modò allatam, non omne ponderis illorum incrementum in bilance etiam exactissimâ, quæ vel millesima unius grani parte impositâ sensibiliter inclinaret, ** observari posse; adeòque, si lamella cuprea, vel alia, ignita pondere ad sensum non superat eandem non ignitam, inde tamen non sequitur, illam hâc non graviorem esse; aut si incre-

* sicut fatetur in Genio Errante cap. XIV. in fin. ** qualis est Tua illa, cujus mentio fit in Act. Philosoph. Anglican. ann. 1666. n. 14. p. m. 128.

crementum ponderis in bilance deprehensum fuerit unius drachmæ, v. g. nego totam accessionem ponderis à bilance indicatam fuisse. Posterius, quod nempe corpora vehementer calefacta verum rarefactionis gradum non exhibeant, inde constare potest, quia copia particularum ignearum, in Æolipilæ cavitate contentarum vehementissimèque agitatarum, disgregat ac separat particulas aëris inibi relictas, spatiolaque aëris particularum expansioni destinata occupat; unde malè infertur, Æolipilæ cavitatem à solo aëre rarefactô occupari, vel etiam aërem ad hunc vel illum raritatis gradum deductum esse. Ut enim aërem verè rarefactum dicamus, requiritur ad minimum spirularum eum constituentium contiguitas; vel saltem aliarum particularum, ignearum &c. exclusio: neque enim chorda plùs minùsve extensa dicitur, si in plures dissecta partes, ita deinceps disponatur, ut inter hanc & illam partem intercapedo, modò major, modò minor, relinquatur, quæ ab alio quodam corpore, aut etiam à nullo, occupetur. Unde jam apparet, quid censendum sit de hâc Aëris Rarefactionem Mensurandi Methodo; nimirùm illam vix meris conjecturis certiorem esse: dixerim intrepidè illos, qui ex Æolipilâ candefactâ, vel de pondere aëris intra cavitatem ejus contenti, vel de rarefactionis ejus gradu, judicium ferunt, non unô modô aberrare.

vid. Fig. II.

Experim. BOYLÆI Priora.

Quare ad alia nunc Dilatationi Aëris Mensurandæ magis congrua instrumenta progredimur; & primò quidem ad ea, quæ Tu, pro industriâ & ἀγχινοίᾳ Tuâ in experimentis faciundis incomparabili, adinvenisti. Primum, quod in Recipiente evacuato instituisti tentamen extat in Experimentis tuis Physico-Mechanicis de vi Aëris Elastica, * (Tractatu, plurimis experimentis, ingenti labore, maximis impensis, incredibili diligentiâ factis, summâque fidelitate conscriptis, referto) his verbis: *Vesicam sumpsimus agninam, lentam & plicabilem, aquâ benè madefactam, ut latera ejus compressa quasi coale-*

vid. Fig. III.

* Experim. 6. pag. 12.

coalescerent, & nihil aëris inter plicas relinqueretur (& sanè comperimus posteà nihil, quod deprehendere potuimus, fuisse relictum.) Hujus Vesicæ cervix, collo Phialæ minutæ (quæ quinque aquæ drachmas continere possit) firmiter superalligabatur, vesicâ interim ipsâ, sic anteà compressâ, ut totus inclusus Aër in Phialâ solâ isque incompressus, existeret: paucis deinde exsuctionibus, per Antliam factis, Aër exiguæ inclusus Phialæ dilatari cœpit, & tumorem quendam in vesicæ collo producere; quantòque magis Aër ambiens subduceretur, tantò Aër inclusus, in vesicam penitiùs penetravit, & per gradus latera ejus erexit, plicasque expandit, donec tandem ad plenas dimensiones suas eam sufflâsse videretur; quô facto, externus Aër in Recipiens reflùere permissus Aërem, qui vesicam modò impleverat, repulit in pristinam, quam priùs in Phialâ occùpârat loci angustiam, adeòque vesicam in rugas, & flacciditatem pristinam redegit. Assumentes deinde vesicam à Phialâ nondum separatam, factòque in vesicæ fastigio foramine, vas ex utrisque constitum aquâ implevimus, (cujus pondus quinque uncias totidemque drachmas cum semidrachmâ æquabat, quarum quinque drachmas Phialæ fuisse contenta antè memoravimus) adeòut in hoc experimento, cùm Aër maximè vesicam distendisset, spatium quod habuit, cum Recipienti imponeretur, plus novies repetitum occuparet. At enim neque huic methodo, ob varia obstacula, fidere possumus; præterquam enim, quod (ut Ipse scribis) Vesica propter molem & pondus suum, respectu Aëris intra ipsam dilatandi, haud exiguum, laterumque suorum cohæsionem inprimis impediat, vesica jam satis turgida apparet, cùm in Recipiente Aëris portio non ita parva adhuc supersit, cujus exsuctio ulteriori verisimiliter expansioni locum daret: neque obstaculum tollitur, si amplior adhibeatur vesica; quò enim est amplior, eò quoque crassiora obtinet latera, molesque ejus juxta amplitudinem augetur, unde fit, ut, quam resistentiam habet vesica minor tumidior reddita, eandem quoque habeat vesica major jam in minori turgescentiâ, ob laterum,

uti dixi, crassitiem & molem. Quod si quis ulterius urgeat, resistentiam hanc tolli vel saltem imminui à continuatâ exsuctione aëris externi, unde vis interni aëris semper fortior redditur; dico, hoc minimè sequi quoniam vis quoque expansiva aëris intra vesicam inclusi, pro majore dilatatione, intereà sensim debilitatur. Hinc palàm fit, tantum ipsi virium decedere ad latera vesicæ distendenda ab imminutione Elasticitatis propriæ, quantum eidem accedit à remotione aëris ambientis. Prætereà illud quoque considerandum, etiamsi millies exerceatur antlia, non tamen firmiter constare, vel omnem aërem è recipiente esse extractum, vel etiam illud, quod superest, ad ultimum dilatationis gradum perductum esse, ita ut expansioni aëris intra vesicam contenti obstaculo esse nequeat. Post exhibitum hoc, & literis jam mandatum experimentum, Hyalinis quibusdam, sive vitreis, quibus anteà destituebaris, instrumentis, idem denuò Te accuratiùs instituisse, magisque præcisè didicisse, quantùm aër dilatari posset, quam ope præmemoratæ vesicæ, mox subjicis sequentibus verbis: *Primò itaq; Tubum vitreum, in Cylindri modum efformatum, cujus foramen quartam latitudinis pollicaris partem diametraliter continebat, accepimus; qui tubus adeò inflexus erat duplicatusq;, ut non obstante longitudine suâ bipedali recipienti, ne pedem quidem alto, includi potuisset, nisi ex infortunio inter refrigerandum fractus dissiluisset, unde, ut ex partibus ejus alterâ, rectâ & integrâ longitudinemq; septem digitorum non superante, uteremur, redacti fuimus. Ex tubuli autem hujus terminis, alter apertus erat, alter hermeticè obsignatus, supra quo bullam vitream habuit exiguam, utpote quâ aërem (cujus mensuranda erat dilatatio) reciperet. Tabuli ejusdem lateri Pergameni laminula non lata affixa est, ea autem, juxta longitudinem, in viginti & sex æquales gradus dividebatur, gradus autem hi lineolis & figuris debitè distinguebantur, ut ex iis aër inclusus, ejusq; dilatatio mensuraretur, tubum deinde aquâ summo ferè tenùs, implevimus; Terminum apertum*

tum digito obturavimus, inversoq; tubo, aëri, quò ad bullam vitream præmemoratam ascenderet, transitum dedimus: quæ ascensio (quia tardior facta) occasionem observandi præbuit, quantò aut plus, aut minùs quàm unum è gradibus viginti sex aër hic occupaverit. Hâc ratione post factum unum alterumq; conatum, aëream bullam, quæ graduum dictorum uni æqualis satis apparebat, ad fastigium usque tubi convehere potuimus; deinde aperto tubi termino in Phialam exiguam (cujus ima pars aquâ operiebatur, semipollicem plùs minùs altâ) posito; Instrumentum utrumq; hyalinum in exiguum tenueq; quoddam recipiens inclusimus, atq; antliam exerceri fecimus; cujus rei non alius fuit eventus, quàm quòd ad primam aëris exsuctionem, nulla talis apparuit bullæ expansio, quæ expansioni in secunda exsuctione factæ, comparanda fuerit; quodq; exsuctionibus perpaucis deinde factis bulla ad superficiem aquæ subjacentis pertingens, fecit ut crederemus, bullam hanc (nisi tubus priùs disruptus fuisset) multùm sese laxius fuisse expansuram. Tubulum itaq; è vitro eduximus; & comperimus, vitream bullam, unà cum aliquâ tubi parte, quam non attigerat partitum Pergamenum, præter divisiones viginti sex præmemoratas, sex ejusmodi gradus sive divisiones alias continuisse; unde apparet, aërem ultra trigesies majus spatium occupâsse, quàm quod priùs impleverat. Et profectò expansionis multò amplioris capax videbatur, nisi vitrum fuisset obstaculo. Quapropter & bullam alteram, eô, quô priùs modô. immisimus, quæ ad dimidiatam bullæ prioris magnitudinem accessit, invenimusq; exiguam hanc bullam (exsuctione aëris à recipiente factâ) non solùm tubum adæquatè implevisse, verum etiam aliquâ ex parte, aquam in phialâ subjacentem perrupisse, spatiumq; plus sexagies priori majus occupâsse. Expertiitaq; tubum breviorem esse, quàm qui instituto nostro inserviret, calamum vit eum & exilem, qui præstò erat, adhibuimus: quanquam ne hic quidem calamus, proposito nostro adeò idoneus fuerat; quippe terminorum ejus alter, alterum quater, plus minùs, magnitudine superabat. Hic tubus transversos

R 2 pol-

pollices triginta longus hermeticèq; in exiliori termino obsignatus, aquâ ad summum fermè implebatur, & bulla, modò suprà memoratô, ad fastigium ejus evehebatur: extremò interim aperto phialæ, quæ aquam in imo puram continebat, imposito. Operculum dein (ope foraminis exigui ideò de industriâ facti, quò tubi vitrei pars per illud prominerer) recipienti per cæmentum superagglutinabatur; antliâq; exercitâ, post paucas exsuctiones aër non solùm infrà subjacentis aquæ superficiem planè apparuit extensus, verùm etiam bullæ (juxta astantis cujusdam assertionem) ex imo tubi egrediebantur & aquam perrumpebant. Hoc peractô, ulterius exantlare destitimas, observantes protinùs aërem tantâ celeritate per non deprehensas recipientis rimulas intrâsse, ut quàm citissimè aquam in tubi fastigium impelleret, excepto spatiolo, in quod bulla, quæ modò totum possederat tubum, repulsa erat. Hic aër juxta exilem tubi terminum, sub forma Cylindri, transversi pollicis partes longi, apparuit; eductâ autem universâq; fistulâ, idem in altero termino cicere minor in magnitudine suâ visus est. Hisce deinde peractis, (quò accuratiùs succederet experimentum) adhibuimus bilances exiguas, qualesq; fabris aurificibus, ad trutinandas monetas, usui esse solent, in quibus tubum, aquamq; in tubo inclusam, simul ponderata, ad pondus unius unciæ & 30. granorum cum semisse accedere invenimus. Tanta deinde aqua ei infusa, quanta ad implendum tubum sufficeret, in quo spatium, quantum priùs bulla occupaverat, vacuum reliqueramus, rursus dein ponderavimus tubum, pondusq; unicô granô auctum reperimus; postremò aqua è tubo diligenter, quamvis non omninò exactè effusa, excussaq;, Instrumentum deinde hyalinū per se libratum, binas drachmas & grana triginta duo prioris ponderis amisisse videbatur, adeò, ut bullâ unâ aëris spatium ponderis unius grani aquæ occupante, appareret eam (in tantum quippe aër, ex elatere suo rarefiebat) quinquagies & bis majus spatium quàm anteà, occupâsse, quanquam à nulla re nisi communi aëris contigui pressione comprimeretur. Nos equidem in praxi hujus experimenti tubum in-plures

plures gyros tortum inflexumque, quò eò minorem requireret altitudinem, adhibere noluimus; vel ideò duntaxat, quod vix possibile est, ut tubus ejusmodi longus, quoad tubuli cavitatem, æqualis sit; siquidem quando ad flexibilitatem procurandam subinde per flammas diducitur, aliter fieri nequit, quàm ut canaliculus iste hinc inde comprimatur, unde cavitas angustior, ac relaxetur restringaturque, unde cavitas amplior evadit; id quod erroris haud exigui causa est: cùm enim ab æquali divisione in laminulâ facta æstimetur aëris inclusi rarefactio major vel minor, cavitas autem canalis, cui affixa est laminula æqualis non sit, mensura rarefactionis accuratè determinari nequit. Quare rectam nos, sed tripedalem assumpsimus phialam, cujus collum in centum gradus æquales divisum erat, illamque Antliæ reformatæ ita inclusimus, ut major colli pars cum capitello per aperturam in summitate campanæ promineret; ne autem quicquam aëris externi ingrederetur, omni curâ aperturam campanæ cæmentô ordinariô & aquâ circumfusâ munivimus; sicque omnibus ritè constitutis antliam exercuimus, particulam aëris in phialâ relictam post plures exsuctiones ultra centies majus spatium occupâsse deprehendimus; neque in computo nostro falli potuimus, cùm cavitas colli secundùm, totam longitudinem, quantum fieri summâ industriâ potest, æqualis fuerit; Sphærulam autem quinquaginta partes centesimas capere, aliunde certò constiterit. Hoc tamen minimè sibi aliquis persuadere debet, nos ita ultimum rarefactionis gradum assecutos fuisse; tum quia aliâ ratione eum ulterius longè expandi posse, constat; tum etiam, quia procul dubio nostrum quoque experimentum majorem expansionem ostendisset, modò diutius antliam exercere lubuisset. Quod ut clariùs pateret, aliô tempore, locô prioris phialæ tubum adhibui itidem tripedalem, sed absque sphærula, cujus tamen alter terminus hermeticè obsignatus erat, in centum quinquaginta partes æquales distinctum, illumque aquâ ad summum

vid. Fig. IV.

mum ferè tenus implevi, unicâ ſolummodò parte centeſimâ quinquageſimâ pro aëre relictâ: Tumque uti anteà inſtitutô experimentô, antliâ paulò frequentius agitatâ, aqua, è ſummitate tubuli, ad centeſimum vigeſimum usque gradum, deſcendit, atque adeò aër tubulo incluſus longè ultra centies majus ſpatium occupavit, neque tamen maximam rarefactionem adeptum fuiſſe dixerim, quod quis inde probare poſſet, quia aquam, quæ in inferiori tubuli parte continebatur, infra ſuperficiem aquæ in váſculo ſtagnantis deprimebat; quod fieri minimè potuiſſet, ſi jam ad ultimum rarefactionis gradum perveniſſet; cùm omnis vis premendi atque gravitandi aëris à virtute elaſticâ ejus dependeat; ex infrà tamen dicendis apparebit, huic argumento non magnam vim ineſſe, niſi aliundè certius conſtet, aërem ad longè majorem expanſionis gradum deduci poſſe. Cæterùm, an aër in expanſione ſuâ ampliſſimâ, quam quidem hisce recenſitis experimentis aſſequi licuit, ulterius, per advenientem calorem, rarefieri poſſit, periculum etiam fecimus, deprehendimusque, admotâ ſpærulæ phialæ noſtræ tripedalis calidâ manu, aut linteolo aquâ calidâ madefacto, ſubitò inferiùs longè ſeſe recepiſſe; iisdemque manu aut linteolô remotis, priorem repetiiſſe locum; imò ulterius longè adſcendiſſe poſtquam linteolum in aquâ frigidâ madefactum capitulo applicuimus. At verò, quoniam, ut ſuprà jam indicavimus, calor igneæque partıculæ haud exiguam anomaliam rarefactioni aëris inducunt, ex hoc ultimo tentamine noſtro nil quicquam circa rarefactionem majorem vel minorem determinare voluimus. Atque hâc ratione aëris rarefactionem intra recipiens evacuatum menſuratus es tum temporis.

Experim. FLORENTINUM.

ACADEMICI FLORENTINI ex Robervallii ingenioſâ obſervatione illius veſicæ cyprinæ, quæ in vacuo fiſtulæ dilatatur, conjecerunt; reperiri facilè poſſe in eodem Torricelliano Inſtrumento maximam amplitudinem, ad quam aër

aër non compressus à vi externa, & in suâ liberate relictus, dilatari queat, quæ dilatatio certum ac determinatum spatium in vacuo Torricelliano occuparet, quod nimirùm sufficienter exciperet maximam ejusdem aêris expansionem. Methodus, quâ usi sunt doctissimi isti Philosophi, exhibetur, Italicô quidem idiomate, in libro, cui Titulus: SAGGI DI NATURALI ESPERIENZE FATTE NELL' ACADEMIA DEL CIMENTO, IN FIORENZE. 1666. * quam proindè cùm Liber iste in paucissimorum manibus versetur, nostris verbis hîc subnectere placet. *Sit Phiala vitrea A B C,* vid. Fig. V. *quæ collum habeat BC, duos cubitos longum, apertum in C, sit prætereà Cyathus longus DEF, qui argento vivo repletus inserviat immersioni Phialæ BC; ita autem vasculum hoc immersionis formatum esse debet, ut tubum totum, vel maximam saltem ejus partem, instar vaginæ recipiat. Sit deinde alia Phiala GHI, priori per omnia, quantum quidem fieri potest, similis; & in illâ, more solitó, productó vacuó, observetur altitudo KL, infra quam præcisè eô die Mercurius substitit. Posteà impleatur Phiala ABC,* vid. Fig. VI. *Mercurio per orificium C, usque ad M, reliquô spatio MC pro aëre relictô. Tunc manifestò apparebit, si, admotó priùs digitô ad orificium C, invertatur Phiala, parvam istam aëris molem relictam in MC, per medium argentum vivum ascensuram ad summitatem Phialæ usq;, atq; in A, substituturam: quô factó immergatur deprimaturq; orificium C, infra libellam DF, paulo profundius, iterumq; elevetur, Hydrargyrus in tubo descendet, relictâ superiori parte vacuâ. Quod si Mercurium ad altitudinem P Q, reduxeris, mensuranda est ista, ac ubi æqualis reperta sit altitudini KL, vasis GHI, in quo nihil planè aëris, quod illam immutare posset, relictum; indicium erit Cylindrum Hydrargyri P Q, nullam vim sive pressionem pati à molecula aëris MC, atq; ad integram dilatationem & totalem ejus expansionem,*

* id est, ut vertit interpres Actor. Anglic. 1670. p. m. 494. Specimina Naturalium experimentorum; vel, ut reddit Alph. Borell. de Motion Nat. à gravit. pendent. p.m. 221. Liber Experimentorum Academiæ Experimentalis Medicex.

nem, ſpatium ab A ad P. vacuum relictum planè ſufficere. Poſtmodum ſensim profundiùs immittatur tubulus BC, in vas DEF, ita, ut continuò altiùs aſcendens libella P, velut in R, ſucceſſivè imminuat ſpatium PBA, pro aëre liberum relictum: ſi verò altitudo cylindri Mercurii RQ incipiat minor fieri altitudine cylindri KL, ab ulteriori immerſione deſiſtendum; notandumq́;, punctum R eſſe terminum fixum & immutabilem omnium altitudinum cylindrorum Hydrargyri æqualium altitudini KL: ſiquidem omnes ſubſequentes verſus B, à profundiori immerſione tubi dependentes, diminuantur atq́; decreſcant; Unde probabiliter colligitur, ſpatium Phialæ RBA, totum occupari ab aëre dilato, cum à puncto R ſursùm verſus manifeſtè appareat, cylindrum argenti vivi ſubjectum vim pati; indicio quoq́; evidente (juxta mentem quorundam) moleculam aëris MC, ad totalem ſuam expanſionem non minùs requirere ſpatium, quàm eſt ABR. Menſuram autem hujus ſpatii & conſequenter rarefactionis aëris MC, ſequenti obtinuerunt modô; *Suppoſuerunt Phænomena hæcce exhibita fuiſſe in vaſe ABC, in cujus ſpatio AR, portiuncula aëris MC, integram ſuam dilatationem (naturalem) obtinuerit; adeóq́; inveſtigarunt ante omnia, quantum ſit ſpatium MC, occupatum ab aëre naturaliter cômpreſſo; deinde compararunt idem cum ſpatio AR, occupatum ab eadem portione aëris ſed rarefacti; & ſimpliciſſimâ quadam operatione, ad trutinam nimirùm exigendo portionem aquæ, quam capit ſpatium MC, & illam, quam capit ſpatium AR, invenêre, comparatione inſtitutâ, ſeſe habere hoc ad illud, ut unum ad centum ſeptuaginta quatuor. Jam verò quæ proportio eſt inter utrumq́; ſpatium ab aqua occupatum, eandem quoq́; eſſe inter utrumq́; ſpatium ab aëre occupatum, firmiter concluſerunt; par enim eſt ratio: adeóq́; aërem in dilatatione maxima centies ſeptuageſies ter amplius ſpatium, quam anteà, occupâſſe, deprehenderunt.* Ego aliquoties, hinc inde inſtituto hôc experimento, obſervavi Primò, in profundiori immerſione tubi decreſcentem inæqualiter altitudinem cylindri Hydrargyri dependere ab aëris in ſummitate Phialæ con-

contenti majori resistentiâ, seu imminutâ compressibilitate; siquidem aër summè rarefactus in primô contensationis gradum parùm resistit, accedente verò secundô vel tertiô &c. compressionis gradu, jam difficiliùs adscendenti Mercurio cedit, magisque resistit; ut adeò necessariò minor sit effectus secundi gradus condensationis, quàm fuerat primi, ac tertii adhuc minor quàm secundi, & sic deinceps: Secundô, iteratô aliquoties hoc experimento, insignem deprehendi varietatem mensuræ rarefactionis aëris; modò enim eadem aëris molecula centies octuagesies ampliùs occupavit spatium, modò centies octuagies septies; aliâ etiam vice centies nonagies in eodem instrumento expansum fuisse, in adversariis meis reperi. Neque mirum hoc alicui videri potet, modò considerет, experimentum cum diverso semper aëre, modò magis, modò minùs compresso, factum fuisse, quò haud parùm contribuit locus modò calidior. modò editior, modò humilior; secundùm has enim differentias dilatatio quoque variat notabiliter, ita ut, quò locus, in quo experimentum instituatur, sit humilior, eò ad majorem rarefactionis gradum deducetur aër, quia magis compressus; quò verò elevatior, eò minor ejus erit dilatatio, quia minùs compressus: similiter è calidiore haustus loco, minoris rarefactionis capax erit, è frigidiori vero majoris, ob eandem causam. NB. Hic notari velim, non aëris Externi seu ambientis, sed Interni duntaxat, in summitate scilicet Phialæ contenti diversitatem, experimentum variare, quamvis ille haud exiguam altitudini Hydrargyri in Baroscopio inducat irregularitatem, quemadmodum præter Te aliosque Philosophos Experimentales diligenter observavit Insignis iste Explorator * PASCHALIUS Gallus. **

Cœterum hanc ipsam experientiam postea faciliori apparatu institui posse animadvertit Vir Acutissimus JOH. AL- Experim. Alph BORELLI.

* ut ipsum vocas, Experiment. Physico-Mech. Exp. 1. p. m. 13.

** vid. appendicem ad Libellum ejus Gallicum: de Æquilibrio Liquorum & de Pondere Massæ aëris; ubi aliorum quoque circa hanc rem observationes recitantur.

PHONSUS BORELLI, mediante alio quodam instrumento cujus fabrica hæc est: * Ampullæ vitreæ AB, cujus diameter proximè quatuor digios adæquet, continuetur prælonga fistula BC, major duorum cubitorum, quæ inflexa sit in ejus infimo loco CEF, atq; in supremo loco ejus A, continuetur quoq; stricta alia fistula AD, cujus extremum supremum orificium apertum D, claudi possit post Mercurii infusionem suillâ vesica; postea terminus exrremus alterius fistulæ FG, uniatur cum altero extremo fistulæ incurvatæ, appositis colligatisque portionibus intestini, agnini, quæ ne rumpantur diffringanturq; à nimio Mercurii pondere pariter operiantur fistula vel digitali coriaceo, atq; arctè alligatis intestinis, & corio utrisq; extremitatibus fistularum, poterit facile fistula FG, inflecti sursùm & deorsum post Mercurii infusionem, eriganturq; perpendiculariter ad Horizontem ambæ fistulæ DBC, & GF. His præparatis per orificium D, infundatur Hydrargyrum, quousq; duæ fistulæ BC, FG, & ampulla AB, repleantur, relinquaturq; spatium supremæ fistulæ I D aëre plenum, arctè postea claudatut supremum orificium D, suillâ vesica; tandem flectatur deorsùm fistula collateralis FG. ab ejus supremo ore G, profluens Mercurius excipiatur vase MN, quousq; infima Mercurii libella sit LO, & suprema superficies ejusdem Mercurii stagnantis sit H, relicto nempe spatio vacuo DABH; quia verò Cylindrus aëreus DI, dilatatur, explicaturq; pro ejus genio in spatio vacuo ibidem relicto, fit ut possit aliquando post ejus dilatationem integrè & totaliter occupare spatium DABH, & tunc cùm non possit amplius explicari sua virtute elatere non impellet deorsùm superficiem Hydrargyri H, & ideò summa altitudo Mercurii HO, erit inalterata, scilicet omnium maxima earum, quæ fieri possunt unius cubiti & quadrantis proximè, & tunc experientia constat, aërem DI, maximè dilatatum intra spatium DABH, occupare locum centies octuagies majorem, quàm priùs. Supposità hâc cognitione, ab experientia deducta, denuò operatio repetatur, & constat, quod omnes moles aëris non excedentes spa-

vid. Fig. VII.

* vid Tr. de Motion. Natural. à Gravit. pendent. prop. 105. p. m. 221.

ſpatium DI, non deprimunt mediocrem Mercurii elevationem OH, & è contra omnes aëris moles excedentes Di, comprimunt Mercurium, efficientque altitudinem OK, minorem menſurâ conſuetâ unius cubiti & quadrantis proximè, & hoc profectò non fuiſſe à doctiſſimo Viro animadverſum facilè conſtat, non enim dixiſſet: ſi tantulum aëris antequam demittatur Mercurius in fiſtula, relinquatur, Mercurius deſcendet infra H, ubi ſuſtineri debuerat, ſi ab aëris clindro ſuſtinebatur. Revera enim quælibet portiones aëris minores ſpatio I D, ſummam altitudinem Mercurii in fiſtula non deprimunt, quia nimirùm aëreus cylindrus ejusdem roboris æquali vi comprimit Mercurium ſubjectum. At quando aëris moles major ID, ibidem includitur, tunc virtute ejus elateria, ut poſtea dicemus, vim facit contra impulſum aêris externi, nempe clyndrus Mercurii HO, æquilibratus ab aêre externo impellitur ſurſum ab O verſus H, ab aëre verò incluſo intra ampullam AB, dum conatur ſe dilatare, repellitur deorſum ab H verſus O. Vis ergo aêris comprimentis Mercurium ſtagnantem L agit contra duas reſiſtentias, ſc. contra pondus Mercurii H O, & contra vim exiguam aêris incluſi ſe dilatare conantis; igitur in hoc caſu minor erit altitudo Mercurii OK, quam HO, licet producatur ab eadem aëris virtute premente, NB. Orificium D. Hermenticè ſigillandum non eſt, ne aër Hydrargyro incumbens ab admoto valido igne valde rarefiat, ſolitumq; elaterium amittat, unde haud exigua irregularitas orieretur; ſed cerâ & veſicâ, citra concurſum ignis, probè muniendum diligenterque obligandum quò nullus aëri externo introitus pateat; cujus rei certum indicium erit, ſi altitudo cylindri Mercurii HE, major ſit altitudine EL, id quod fieri non poſſet, ſi aëri externo per orificium D, ingreſſus pateret. At objicis, in confeſſo eſſe, parvam illam aëris moleculam, quæ in ſpatio D I, continetur, elatere ſuo æquipollere gravitati totius cylindri aërei, ergò eoùsq; deprimere debere Mercurium ſubjectum, quò altitudo cylindri Hydrargyri in fiſtula FG, contenti æqualis eſſet altitudini cylindri in Phialâ DE,

contenti. Reſpondeo, objectionem tamdiu valere, quamdiu aër ſpatio DI incluſus integrum ſervat elaterium, eundemque compreſſionis gradum. At verò cùm intra ſpatium DH, vel DK, maximam dilatationem paſſus ſit, ejusq; elaſticitas vel valdè imminuta, vel plane ſublata ſit, hujus objectionis vis omnisque difficultas tollitur. Cæterum quò certius conſtet experimenti veritas, Phiala DE, viginti novem vel triginta digitis multò longior eſſe non debet, ne poſtquam portiuncula aëris DI, maximam rarefactionem aſſecuta ſit, Mercurius nihilominus ad ſolitos intra tubulum Baroſcopii viginti ſeptem digitos præter propter aſcendat, ſed parùm aut multò inferius, pro capacitate ſcilicet ſphærulæ AB, ſubſiſtat.

Experim. BOTLÆI poſteria.

Verùm hæc dilatatio quamvis bis aut amplius etiam eam excederet, quam procurare unquam Merſennus potuit, haud tibi ſuffecit, qnin imò excitavit (ſicut Ipſe ſcribis) ut aliud excogitares artificium, cujus ope aër ad longe majorem ac ferè ſtupendam expanſionem perduceretur. Hujus artificii Tentaminumq; Apographum perquàm fideliter exhibuiſti *in Epiſtolâ* ſupra laudatâ *de Mira Aëris Rarefactione noviter detectâ*, his verbis: „ Accepimus Ovum (ut vocant) vitreum globoſum, ex materia limpida, fiſtulaq; ſive crure, aliquot uncias ſive transverſos pollices longo, inſtructum. Hoc aquâ (ſatis jam ab aëre liberatâ) è Phialâ transfuſa replevimus, illudque in aquam copiſioorem invertimus, ita ut Ovum integrum, Crus, inquam, & totum corpus eſſet plenum, exiguâ tantùm aëris bullulâ excepta, quam reliqueramus de induſtria, ut ad ſummitatem ovi emergeret: Dehinc repoſitis in excipulum vitris, Antliam exercuimus, parvamq; bullulam, poſt tempus aliquod expandi incipere conſpeximus; quo facto initio, ſingulis ſuctionibus mirè ampliabatur, donec tandem omnem aquam ex globoſa vitri parte expelleret. Et ne quis objiciat, Aquæ, poſt ſubductum aërem externum, ſubſidentiam, prius bullulam in vitri ſummo ſuſtentaſſe; exantlationis laborem tamdiu continuari curavimus, donec expanſus Aër aliquoties Aquam in

Ovi

Ovi crure satis insigniter infra externæ & ambientis aquæ, in altero vitro contentæ, planitiem depulisset: quo facto aërem paulatim intromisimus observabundi, qualem bullam in Ovi summitate deprehenderemus, postquam aqua rursus in cavitatem ipsius esset impulsa. Tùm per vitri pelluciditatem copiâ nobis factâ, parvæ bullæ diametrum, circino uncato accurate dimetitam, cum sphærica parte vitri, quam eodem circino dimetiebamur, comparavimus, & quanquam eam plusquam vigesies ampliorem deprehenderemus, Experimenta tamen favere nihil quicquam volentes, duas hasce diametros habere se supposuimus ut 1. ad 20. proindeque cum Euclides demonstret Sphæras esse in triplicata ratione Diametrorum; sitque in casu nostro cubus minoris diametri, qui est 1. non nisi 1, oportet cubum Majoris Diametri, qui est 20, esse 8000; adeoq; patet, aërem, sui ipsius expansione, locum octies millies, quam prius, ampliorem acquisivisse &c. &c. Porrò Exiguam ferè & inconspicuam Bullam ambiente aëre sic satis exhausto, ad extensionem priori 10000, majorem fuisse expansam. In eadem Epistola scribis sequenti methodo; Parvum vitrum globosum longo collo instructum, accepimus, ad Lampadis ignem conflatum, circiter 80 grana Aquæ continens, exiliq; collo in vitrum aquâ repletum inverso, in recipiens illud immisimus. Ambiente dehinc Aëre exhausto, numerosæ Bullæ ex Aquâ emerserunt, quæ mox expansæ omnem è globoso vitro aquam expulerunt. Tùm readmisso Aëre externo, vitrum globosum statim ferè impletum fuit, omnisq; expansus Aër in Bullulam, vix aciculæ nodo majorem contractus. Exempta dehinc ex aqua vitro dicto, eoq; ut Bulla per collum evaderet, inverso, sollicitè vacuum illud spatiolum aquâ aëre purgatâ, replevimus, eoque, ut antè, in vas aquâ plenum inverso, rursum illud inclusimus, atq; post aliquot exsuctiones comperimus, ex aqua in collum bullam valdè conspicuam evasisse, quæ readmissum aërem, in bullam propè invisibilem contracta in vitri caput ascendebat. Tùm verò recipiente probè iterum exhausto, ipsam adeo dilatare se

deprehendimus, ut totam vitri globosi capacitatem impleret, omnemque ferè aquam inde expelleret. Atq; aëre readmisso, rursus contrahebatur in bullam, cujus Diameter juxta accuratiorem æstimationem nostram) non excedebat $\frac{1}{22}$ Diametri capitis Vitri supra memorati, adeò ut ad implendam totam capitis solius capacitatem 10648es se expanderet: sed quia & maximam colli partem occupabat, invenimus, ponderando Aquam, quæ partem istam implebat, nec non Aquam, quæ caput occupabat, capacitatem istius partis colli æquasse ferè tertiam partem capacitatis capitis, ac habuisse se 141 ad 481. Quare si 481. capacitas capitis, ipsam continebat 10648es; tùm 141. capacitas colli, continere eam necesse fuit; 121 $\frac{17}{481}$'s; adeò ut collectivè, exigua bulla Aëris dilatata plusquam 13769es priorem suam molem excederet. Hæc omnia hactenus recensita experimenta in Aêre incompresso instituta fuerunt, quod si in Aêre compresso rarefactio instituatur, eaque mensuretur, assurget, Te iterum judice,* ad 520000. Si nempe numerus 13000. ducatur in 40, quot scilicet vicibus Aëris portio incompressa eandem compressam excedit. Fateor hanc expansionis differentiam tantam esse, ut Epistolæ Tuæ titulum, ubi Miram aëris appellas Expansionem, immodestum nemo sit habiturus. At enim, repetitâ veniâ, non diffiteor etiam, mihi aliquoties suspicionem obortam esse, annon hisce Tuis Experimentis error aliquis subsit; cùm supponas ubiq; exiguam aëris portionem, rarefactam licet, totum tamen sphærulæ, sive Ovi globosi, atque fistulæ etiam spatium ab aquâ vel Mercurio vacuum relictum, occupare, id quod à nullo adhuc Philosopho probatum est: quemadmodum nec illud, Aêrem per plures Antliæ agitationes in Recipiente mirè rarefactum, tàm imam, quàm mediam & summam Recipientis regionem occupare. Neque probabile hoc ipsum videtur, nisi velis admirabilem aliàs Tuam Aêris expansionem, non pro maximâ, aut huic proximâ, sed pro exiguâ duntaxat haberi: siquidem, stante hâc hypothesi, nemo dubitabit, quin eadem aëris molecula, quam Tu in Ovo vitreo

* In Experim. de Aëris Rarefacti & Compressi Extensione mirè differenti. fin.

vitreo reſiqueras, intra Tubum viginti cubitorum, vel etiam centipedalem, * amplo canali atq; unâ vel pluribus ſphæris capaciſſimis inſtructum, eâdem methodo majorem rarefactionis gradum perduci queat, quò capacior erit Tuo inſtrumento tubus hic cum coagmentatis ſphæris. Neque enim, ritè inſtituto experimento, altitudo aquæ iu tubo tripedali, v. g. diverſa erit ab altitudine ejus liquoris in tubo centumpedali contenti: auſim aſſerere, ſimili exantlationis labore ſuſceptô, aquam in capaciſſimo ac centumpedali quoque tubo, haud ſecùs ac in Ovi Tui crure, infrà externæ & ambientis aquæ, in vitro immerſionis contentæ, planitiem ſeſe recepturam eſſe. Hunc tamen effectum moleculæ aëris minimæ in tubo relictæ dilatationi deberi, minimè conceſſerim, ſed potiùs exiſtimaverim, aëris minimam in bulla relictam portionem, poſt ſubſidentiam liquoris, majus quidem longè quàm anteà ſpatium occupare, at verò non totam amplitudinem vel Ovi Tui, vel capaciſſimæ noſtræ Phialæ replere, ſed proximè duntaxat incumbere liquori, ad aliquam altitudinem relicto ſuperiori ſpatio ab aëre Athmoſphærico vacuo. Ulteriorem verò iſtam aquæ ſubſidentiam, poſtquam relicta in Ovo aëris molecula ſummum jam dilatationis gradum adepta eſt, poſt plures extractiones aëris è Recipiente, preſſioni materiæ ſubtilis juxta ac ponderi aëris, dilatatiſſimi licet, acceptam ferendam eſſe, mihi equidem videtur. At dicis Primò, non apparere rationem, quare aêr ſummè rarefactus non magis ſummam, quàm imam recipientis ſeu bullæ partem occupet; neque enim id gravitati ejus adſcribi poſſe, cùm in confeſſo ſit hanc aëris gravitatem non promanare ab aliquo principio interno, ſed ab externi cujusdam corporis impulſu. Reſpondeo, difficile equidem eſſe, ex Tuâ hypotheſi (qui Materiam ſubtilem nullam habere gravitatem ſtatuis **) hujus Phænomeni rationem reddere. At verò, cùm non videamus,

quô

* qualem Caſp. Bertus aliquando, aliâ quidem intentione, duci curavit, inque ædibus ſuis erexit.

** In ſuprà citatis Experim. de Aëris Raref. & compreſſ. Extenſ. mirè differenti med.

quô jure materiæ ſubtili omne denegetur pondus, atq; id ipſum prægnantibus argumeutis non ita pridem peculiari Tractatu * aſſeruerit JACOBUS BERNOULLI; & ante ipſum MALEBRANCIUS: ** cùmque aër etiam ad ſummam, quantùm quidem fieri poteſt, rarefactionem perductus, ſpecie nihilominùs gravior ſupponatur materiâ ſubtili, (neque enim illorum mihi arridet ſententia, qui gravitatem: preſſionem atque pondus aëris omne à vi ejus elaſticâ dependere volunt) ex legibus hydroſtaticis jam ratio quæſiti, me etiam ſilente, ultrò patet.

Objicis Secundò, inde tamen minimè evinci, aquam in centumpedali quoque tubo infrà externæ & ambientis aquæ, in vitro immerſionis contentæ, ſuperficiem ſeſe recepturam eſſe; quia juxta noſtram hypotheſin par erit ratio ambientis atque interni, intra tubum concluſi, fluidi. Reſpondeo iterum; etiamſi agnoſcamus, pari ratione in recipiente poſt plures extractiones aëris, quod reliquum eſt, fundum illius petere, & ſic ſuperiorem ſaltem ejus partem ab aëre atmoſphærico vacuam relinqui, non tamen inde ritè colligitur, parem eſſe rationem amborum fluidorum: ſiquidem aquæ intra tubum contentæ, aëris portiuncula, inibi, pro rarefactionis menſurâ inveniendâ relicta, pondere totius columnæ æthereæ ſtipata incumbat, aquæ verò in vaſe immerſionis tubi contentæ non niſi pondus materiæ ſubtilis, quemadmodum *Figura IV.* exhibetur. Unde jam differentia utriusque fluidi ratione ponderis, ac proindè etiam ratio noſtræ conjecturæ oppidò conſtat Quod ſi hæc mea conjectura locum meretur, quid de Tuis iſtis Experimentis, quibus aëris rarefactionem intra recipiens menſuratus es, cenſendum ſit, Ipſe judicabis. Ego ſanè Florentino Inſtrumento in hoc negotio multùm tribuo; quamvis neq; illud certam atq; fixam, nec etjam

* Cogitationes de Gravitate Ætheris inſcripto.
** de inquirenda Veritate (Recherche de la verité lib. 6. cap. 9.

iam omnem fortaſsè poſsibilem aëris rarefactionem indicare, lubens agnoſcam. Hisce

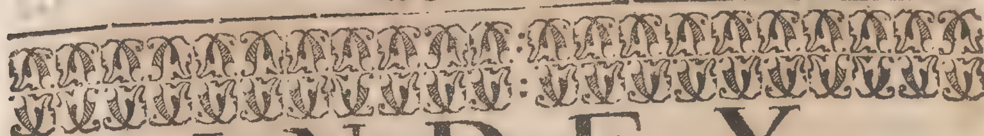
Vive, vale; ſi quid noviſti rectiùs iſtis:
Candidus imperti: ſi non, his utere mecum.

ILLUSTRIS AMPLITUDINIS
TUÆ

Dabam Argentorati
d. 20. Nov. 1687

devotiſſimus cultor

JON. JAC. HEINRICI.

INDEX
Ephemeridum Imperialis Academiæ LEOPOLDINÆ Naturæ Curiosorum
DECUR. II. ANNI VI.

Artus

B.

C.

Caries

D.

E.

F.

Ima-

K.

L.

M.

P.

Porci

Scor-

Vene-

INDEX
GENERALIS ET ABSOLUTISSIMUS
DECURIÆ I. & II.
EPHEMERIDUM
GERMANICARUM.

COLLEGIUM ACADEMIAE NATURAE CURIOSORUM
NUN QUAM OTI OSUS
L
EPHEMERID. GERM. MEDICO-PHYSICAR. CURIOSORUM
ANIMALIA. MINERAL. VEGETAB.
ANATOM. CHYMIA. BOTANICA.
DEC. I. et II. INDEX GENERALIS.
GERMANIA
Austria
Vienna
Suevia
Moravia
Bohemia
Vratislavia
Misnia
Francondia

INDEX
Generalis & Absolutissimus
Rerum Memorabilium & Notabilium
DEC. I. & II.
EPHEMERIDUM GERMANICARUM ACADEMIÆ CÆSAREO-LEOPOLDINÆ NATUR. CURIOS.
ab
Anno M DC LXX. usq; ad Annum M DC XCII.
seorsim hactenus editarum,
cum
SYLLOGE AUTHORUM ALPHABETICA,
adjectis Observationum & Tractatuum Indici huic insertorum Titulis,
quibus annexi sunt
Catalogi bini librorum Medico-Physico-Mathematicorum qui in Bibliopolio Wolfgangi Mauritii Endteri Noribergæ reperiuntur; unus Auctorum, alter Argumentorum.

Cum Gratiosiss. Sac. Cæs. Majest. Privilegio.

NORIMBERGÆ,
Sumtibus WOLFGANGI MAURITII ENDTERI.
ANNO M. DC. XCV.

Meritis Titulisq; Illustri

DN. D. JOHANNI PAULO WURFFBAINIO,

Ephemeridum Academiæ Cæsar. Leop. Nat. Curiof. Directori,

S. P. D.

LUCAS SCHRöCKIUS, D.

Ejusdem Academiæ Præses,

PHilautiæ forſan arguere aliquis me poſſet, ſi binas Ephemeridum Curioſarum Decades, quas Academia noſtra in lucem nuperis Annis emiſit, prolixius comendarem, ſimulq; ſtudium Tuum, quod in concinnando adcurato in easdem Indice ſubiiſti, condigno adplauſu exciperem. Neque etiam Vino huic vendibili ſuſpensâ opus eſt hederâ. Nemo quippe Libros iſtos culpare præſumet, meritaq; laude ſuâ defraudabitur, niſi qui ſcopi noſtri ignarus, aut livore obcœcatus fuerit, aut ex minutiis quibusdam, non usq; adeò curioſitate ac raritate ſeſe commendantibus, & graviores ob cauſas haud eliminatis, totius laudabilis in Operis contemtum feratur. Unde prout labo-

laborem hunc Tuum, Optimi noſtri Volckameri conſenſu jam quondam probatum, & ipſe improbare nunquam potui, ita nunc eundem feliciter ad finem eſſe deductum, animitus gratulor. Moleſtiarum multum hîc devoraſſe Te nemo dubitabit, aſt gratus animus, quem bonus quisq; Tibi propterea dabit, atq; inſignis uſus, qui inde emergit, demulcere illas egregiè poterunt, eoq́; magis, cum non ſolius indefeſſi calami, ſed judicii quoq; eruditi commendationem mereatur. Perge modò, Nobiliſſime Domine, & Virtutis amore, Academiæ noſtræ incrementum, cui plurimum hucusq; Te inſudaſſe, nemo rectius me teſtari poterit, ad invidiam usq; extende. Inveniet Virtus præmium, quod nec ipſa Poſteritas gratâ memoriâ denegabit, Cœlumq́;, cujus gloriæ hîc præſertim litamus, omni felicitate, ut conſpicuum conferat, toto corde voveo! Scrib. Auguſtæ Vind. ult. Septembr. A. 1695.

INDEX

INDEX
Generalis & Abſolutiſſimus
RERUM MEMORABILIUM ET NOTABILIUM
DECURIÆ I. & II.
Ephemeridum Germanicarum,
Academiæ Cæſareo - Leopoldinæ
Naturæ Curioſorum.

Ubi litera *D.* ſemper *Decuriam*, *A. Annum*, *App. Appendicem*, & — antecedens numerus, prioris, ſequens verò, poſterioris Editionis paginam indicat.

Absti-

Adstrin-

Æstu-

Amu-

Ana-

Anato-

Anato-

Angi-

Anti-

Anti-

Apo-

Aqua

Are-

Artu-

Atro-

Avto-

Brachii

Cada-

Cal-

Calcu-

Cava-

Cannu-

Castra-

Christi

Cœci-

Con-

Con-

Culi-

D.

Deglu-

E.

Ele-

Empla-

Exspi-

Ferri

Fis-

Fœtus

Fœtus

Formi-

Frigo-

G.

Genu,

Glan-

H.

Hæmor-

Hale-

Hepar

Hora-

Hydrops

Inqui-

Inteſti-

Isnoaky

K.

L.

Lapi-

Lepo-

Lingua

Lolium

M.

Malacia

Marinæ

Micro-

Mon-

Mon-

Nævi

N.

Nutri-

Orifi-

P.

Pan-

Partium

Pedi-

Perlæ

Pira

Poda-

Pseudo-

Puer-

Pullos

Q.

R.

Radix

Sala-

Scara-

Secun-

Serpen-

Specula

Super-

Thea

Titil-

V.

Vene-

Vene-

Vesicæ

Vitulæ

Vulne-

W.

X.

Z.

SYLLOGE
Dnn. Patronorum Fautorum & Collegarum
ACADEMIÆ CÆSAREO-LEOPOLDINÆ NATURÆ-CURIOSORUM,
quorum
OBSERVATIONES
In
I. & II. DECURIA EPHEMERIDUM GERMANICARUM LEGUNTUR,

Ordine Alphabetico digeſta;
additis ſingularum Obſervationum Titulis ac Inſcriptionibus.

Cum Privilegio Sac. Cæſ. Majeſt.

NORIMBERGÆ,
Sumtibus WOLFGANGI MAURITII ENDTERI.
ANNO M. DC. XCV.

Dec. II. Ann. VI.

Dec. II. Ann. VIII.

Decur. II. Ann. IX.

✠. DN. D. JOH. FRIDER. ALLMACHER. Physicus Francofurtensis ad Mœnum. Acad. Curios. Zethes.

Dec. I. Ann. IV. & V.

Allmacherianam Memoriam Vide Dec. II. Ann. VII. p. 265. App.

✠ DN.

Memo-

DN.

8. De

6. De

Dec. II. Ann. VI.

17. De

Dec. II. Ann. VII.

Dec. II. Ann. VIII.

✝. DN. D. FRID. WILH. CLAUDERUS, Practicus Altenburgicus. Acad. Curios. Theseus III.

Dec. II. Ann. VI.

Dec.

DN. D. JOHANNES DOLÆUS, Consiliarius & Archiater Hasso-Cassellanus primarius, Collegii Medici Cassellani Decanus perpetuus Acad. Curios. Andromachus.

Dec. I. Ann. VI. & VII.

Dec. I. Ann. IX. & X.

Dec. II. Ann. I.

Dec. II. Ann. II.

Dec. II. Ann. III.

Dec. II. Ann. IV.

Dec. II. Ann. V.

Dec.

DN.

DN.

Dec. II. Ann. VI.

Dec. II. Ann. IX.

DN. D. JOHANNES FRANCK, Practicus Ulmensis.

Dec. I. Ann. II.

Dec. II. Ann. V.

DN. D. MELCHIOR FRIEBE, Præfecturæ Electoralis Saxon. Haynoviensis Physicus. Nat. Curios. Cleander.

Dec. I. Ann. III.

10. De

 2. De

Dec.

*E ✠ DN.

8. De

DN. D. JOHANN. GEORG. GREISELIUS, Sac. Cæsar. Majest. Medicus & antiquissimæ Acad. Viennensis Prof. Publ. Acad.. Cur.

Dec.

Dec. I. Ann. III.

Dec. I. Ann. VI. & VII.

Dec. I. Ann. IX. & X.

Dec. II. Ann. I.

Dec. II. Ann. III.

Dec. II. Ann. IV.

Dec. II. Ann. V.

2. De

Dec. II. Ann. V. & VI.

Dec. II. Ann. VII.

Dec. II. Ann. VIII.

✝ DN. D. CHRISTOPHOR. HARDERUS, Reipubl. Scaphusanæ Physicus.

Dec. I. Ann. III.

DN. D. JOH. JACOBUS HARDERUS, Sereniss. Princip. & Marchion. Badens. Archiat. Com. Palat. Cæsar. & Profess. Publ. Basileensis, Acad. Nat. Cur. Pæon I. & Adjunct.

Dec. II. Ann. I.

2. Dissertationem succinctam de agragropilis & Rupicaprarum interaneis. in App.

Dec. II. Ann. II.

1. De Molæ generatione & differentiis. p. 397

Dec. II. Ann. III.

1. De Noxis Cicutæ terrestris. p. 230

Dec. II. Ann. IV.

1. De Viperarum morsu Dissertatio. p. 229
2. — Anatome muris Alpini ad Virum Celebratiss. Jacob. Waldschmied. p. 237

Dec. II. Ann. VI.

1. De mingendi difficultate cum Urina purulenta. p. 195
2. — glandulis ventriculi scirrhosis cum pylori & pancreatis scirrho insigni. p. 196
3. — Enterocele ex intestini coli prolapsu. p. 198
4. — Corpusculis in duodeno conspicuis. p. 199
5. — Dysenteria post febrem continuam malignam. p. 200
6. — Anatome Erinacei terrestris. p. 201
7. — Mesenterii tumore in cervo. p. 248

Dec. II. Ann. IX.

1. De sinu frontali in vitulo. p. 155
2. — Polypo gelatinæ simili & Liene magno &c. p. 155
3. — Corde & pericardio monstroso. p. 157
4. — glande Sclopeto emissâ pulmonis lobum alterum cum Oesophago perforante, cui natura felicem medelam paravit. p. 158

DN. D. PHILIPPUS JACOBUS HARTMANNUS, Prof. Publ. Regiomontanus, Natur. Curios. Aristotel. II.

Dec. II. Ann. IV.

1. De Lumbrico in rene Canis sanguineo. p. 149
2. — Vermibus Vesicularibus s. hydatidibus in caprearum omentis & in pulmonibus alterius, furfuraceis. p. 152

Dec. II. Ann. V.

1. De Anatome puellæ diarrhœa confectæ. p. 111
2. — — — phrenetici. p. 119
3. — — — Herniosæ & ascititicæ. p. 125
4. — — — ascititicæ. p. 130
5. — — — tabidi. p. 134
6. — — — anasarcâ enecti. p. 138
7. — — — hydrope uteri extinctæ. p. 142
8. — — — hydrope & mola uteri afflictæ. p. 147
9. — — — infantis cui abscessus congenitus. p. 157
10. — — — infantis scirrho viscerum defuncti. p. 159
11. — — — calculo vesicæ enectæ. p. 162
12. — — — ascitici. p. 164
13. — — — pueri calculo vesicæ enecti. p. 167
14. — — — puerperæ partus difficultati succumbentis. p. 168
15. — — — monstrosi crediti fœtûs. p. 176
16. — — — matronæ febre confectæ. p. 171

17. De

DN.

DN.

Dec.

L.

DN. D. JOHANN. LAURENT. LÆLIUS, Sereniss. Marchion. Brandenburg. Onoldini Archiater.

Dec. II. Ann. I.

DN. D. FRIDERICUS LACHMUND, Physicus Hildesheimensis.

Dec. I. Ann. III.

Dec. I. Ann. IV. & V.

Dec. I. Ann. VI. & VII.

DN. D. JOH. GEORGIUS LAIBIUS, Physicus Dinckelspülensis.

Dec. II. Ann. II.

10. De

Dec. II. Ann. X.

Dec.

Dec. II. Ann. V.

Dec. II. Ann. VI.

Dec. II. Ann. VII.

Dec. II. Ann. VIII.

Dec. II. Ann. IX.

Dec. II. Ann. III.

Dec. II. Ann. IV.

Dec. II. Ann. V.

Dec. II. Ann. VI.

Dec. II. Ann. VII.

Dec. II. Ann. VIII.

Dec. II. Ann. IX.

Dec. II. Ann. X.

DN. MICHAEL LEYDECKER, Theol. & Med. Doct. Mathematicus insignis & Minist. Verb. Divini Bataviæ Indorum.

Dec. II. Ann. II.

DN. D. CHRISTOPHORUS LIPSTORPIUS, Physicus Stadensis.

Dec. I. Ann. I.

DN. D. MICH. FRIDER. LOCHNER, Physicus Norimbergensis, Nat. Cur. Periander.

Dec. II. Ann. V.

Dec. II. Ann. VI.

Dec. II. Ann. VII.

Dec. II. Ann. VIII.

Dec. II. Ann. IX.

2. De

8. De

Dec. I. Ann. VI. & VII.

Dec. I. Ann. VIII.

Dec. I. Ann. IX.

M.

DN. D. N. MAICHANQUEZ, Reverendiss. & Illustriss. Episcop. & Princip. Basileens. Archiater.

Dec. I. Ann. III.

DN.

Dec.

DN. D. CAROLUS JOSEPHUS MüLLERUS, Physicus Ordinarius Tugii in Helvetia, Nat. Curiosor. Xenophon.

Dec. II. Ann. IV.

Dec. II. Ann. VII.

DN. D. JOH. IGNATIUS MUSCHEL, de Moschau, Physicus Glacensis, Nat. Curiosor. Erasistratus.

Dec. II. Ann. VII.

Dec. II. Ann. IX.

DN. D. JOHANNES de MURALTO, Physicus Tigurinus, Nat. Curiosor. Aretæus.

Dec. II. Ann. I.

27. De

Dec. II. Ann. II.

34. De

Dec. II. Ann. III.

Dec. II. Ann. V.

Dec. II. Ann. VI.

Dec. II. Ann. VII.

Dec. II. Ann. VIII.

Dec. II. Ann. X.

Dec. II. Ann. V. in Appendice.

Observationes Medico Physico-selectas p. 1. App.

62. De

115. De

Dec. II. Ann. VI. App.

Observationes Medico-Physico-selectas p. 573. App.

41. De

Dec. II. Ann. VII.

Dec. II. Ann. IX.

Dec. II. Ann. V.

Dec. II. Ann. VI.

DN. D. LUCAS ANTONIUS PORTIUS, Neapolitanus, Medicus Viennensis.

Dec. II. Ann. VI.

DN. D. ANTONIUS de POZZIS, Medicus Cæsareus.

Dec. I. Ann. IV. & V.

✠ DN. D. JOH. PETR. PRüCKEL, Medicus Ratisbonensis.

Dec. II. Ann. IX. & X.

DN. D. MAXIMILIANUS PREUS, Poliater & Inspector Nosocomii, Uratislaviensis.

Dec. II. Ann. VII.

R. DN.

Dec. II. Ann. II.

Dec. II. Ann. IV.

Dec. II. Ann. VI.

Dec. II. Ann. VII.

Dec. II. Ann. VIII.

Dec. II. Ann. IX.

Dec. II. Ann. X.

5. De

DN. D. JACOBUS ROTHIUS, Acad. Basileensis Profess. Publ. Primar.

Dec. I. Ann. III.

DN. D. CHRISTIANUS RUDNICIUS, Physicus Gedanensis.

Dec. I. Ann. III.

DN. GEORGIUS EBERHARDUS RUMPHIUS, Illustr. Societat. Orientalis Batav. in Insula Amboyna Consiliarius.

Dec. II. Ann. I.

Dec. II. Ann. VIII.

Dec. II. Ann. IX. & X.

✠ DN. D. LUCAS SCHRöCKIUS, Reipubl. Augustan. Physicus primarius & Collegii Medici quod ibidem est, Senior.

Dec. I. Ann. III.

Dec. I. Ann. VI. & VII.

Dec. I. Ann. IX.

Dec. II. Ann. II.

Dec. II. Ann. III.

DN. D. LUCAS SCHRöCKIUS, Luc. Fil. Sacratiss. Cæsar. Majest. Personæ Medicus & Archiater, Com. Palat. Cæsar. Reip. Augustan. Physicus, Acad. Cæsar. Leopold. Nat. Curios. Præses, agnomine Celsus.

Dec. I. Ann. IV. & V.

Dec. I. Ann. VI. & VII.

Dec. I. Ann. VIII.

Dec. I. Ann. IX. & X.

Dec. II. Ann. I.

Dec. II. Ann. II.

DN.

Dec. I. Ann. III.

Dec. I. Ann. IV, & V.

Dec. I. Ann. VI. & VII.

Dec. I. Ann. VIII.

✠ DN. D. HENRICUS SCRETA, à Zavorziz & Schottnau, Physicus Scaphusanus, Nat. Curiosor. Nicander.

Dec. I. Ann. III.

Dec. II. Ann. I.

✠ DN.

18. De

2. De

Dec.

T.

DN. PHILIPPUS TALDUCCIUS à Domo, Architecturæ militar. per Bohœmiam, supremus Præfectus.

Dec. I. Ann. III.

DN.D.JOHANNES GEORG.THALNIZSCHER à Thalheim JCtus.

Dec. II. Ann. IX.

DN. D. GOTTOFREDUS TILESIUS, Physicus Reipublicæ Uratislaviensis.

Dec. I. Ann. I.

DN. D. MATTHIAS TüLINGIUS, Archiat. Hassicus & in Academia Rintelensi Professor Publ.

Dec. I. Ann. VI. & VII.

Dec. II. Ann. II.

DN. D. JOH. GOTTOFREDUS TREUBLER, Medicus Ordinarius Bergis in Norvegia.

Dec. I. Ann. II.

 6. De

Dec. II. Ann. IV.

Dec. II. Ann. V.

Dec. II. Ann. VI.

Dec. II. Ann. VII.

Dec. II. Ann. VIII.

Dec. II. Ann. X.

DN. D. CHRISTIANUS VATERUS, in Electorali Academia Wittebergensi Prof. Publ. Nat. Curiosor. Nicomachus.

Dec.

Dec. II. Ann. VIII.

Dec. II. Ann. IX.

Dec. II. Ann. X.

✠ DN. D. JOH. JACOBUS WALDSCHMIED, Archiater Hassiacus, inq; Acad. Marpurgensi Profess. Primar. Nat. Curiosor. Priamus.

Dec. I. Ann. II.

Dec. I. Ann. III.

Dec. II. Ann. VI.

DN. D. GEORG. WOLFGANGUS WEDELIUS, Com. Palat. Cæsar. Archiat. Ducal. Saxonicus, inq; Universit. Salana Profess. Public. Nat. Cur. Hercules & Adjunctus.

Dec. I. Ann. II.

6. De

Dec. I. Ann. III.

Dec. I. Ann. IV, & V.

Dec. I. Ann. VI. & VII.

Dec. I. Ann. IX. & X.

Dec. II. Ann. I.

Dec. II. Ann. II.

Dec. II. Ann. III.

Dec. II. Ann. IV.

Dec. II. Ann. V.

Dec. I. Ann. VIII.

✠ DN. D. JOHANNES LUDOVICUS WITZEL, Reipubl. Francofurtanæ Physicus.

Dec. I. Ann. III.

✠ DN. D. JACOBUS WOLFFIUS, Academiæ Salanæ Profess. Publ. Nat. Curiosor. Socrates I. & Adjunctus.

Dec. II. Ann. VII.

Dec.

4. De

Omissa quædam

ADDENDA

suisq; locis inserenda.

DN. D. JOHANNES LAURENTIUS BAUSCHIUS.

Post Memoriam ejus in Dec. I. Ann. I. descriptam, adde seqq.

DN. D. GABRIEL CLAUDER.

DN. D. JOHANNES DOLÆUS

Lit. G.
post Observat. DN. D. GAHRLIEP von der Mühlen/
adde

✠ DN. D. JOHANNES LUDOVICUS GANSIUS.

2. *Historiæ Coralliorum Synopsin. pag. 576. App.*

DN. D. PHILIPPUS JACOBUS HARTMANNUS.

adde

Dec. II. Ann. VII.

25. *Exercitationem de Generatione mineralium, vegetabilium & animalium, in aëre, occasione annonæ & telæ, cælitus delapsarum Anno M. DC. LXXXVI. in Curonia. p. 1. App.*

DN. Lic. MICHAEL BERNHARDUS VALENTIN.

adde

Dec. II. Ann. II.

11. *Epistolam de nova Matricis & morborum, mulieris, anatome. p. 456. App.*

CATA-

CATALOGUS LIBRORUM MEDICO-PHYSICO-MATHEMATICORUM,

QUI IN BIBLIOPOLIO

WOLFGANGI MAURITII ENDTERI NORIBERGÆ REPERIUNTUR.

Subjunctus est argumentorum, quæ in libris pertractantur, index succinctus.

ANNO M. DC. XCV.

LECTORIBUS
S. P. D.
WOLFG. MAURITIUS ENDTERUS.

POstquam per decem, & quod excurrit, annos excudendis nostro sumptu atque impensâ Observationibus Germanorum Academicis operam dedimus haudquaquam pœnitendam, vestro quippe usui, Lectores, dedicatam; istud nunc equidem porrò negotii nobis credidimus dari, ut quæ à primis Academiæ incunabulis ad hæc usq; tempora acta sunt & in codices anniversarios relata, ea statim à quovis harum rerum curioso conspici atque expendi possent in generali indice viginti admodum annorum industriam complexo. Cum enim opus ipsum tam diffusum sit, tamque eruditum, nec minus varium quàm ipsa Natura, quod de magnis quondam avunculi sui voluminibus retulit Cæcilius, quis eam facilè molestiam devoraret æquo animo, ut, si quid occurrat indagandum in amœnis istis Ephemeridum viridariis, tot syllabos, rerum, quæ in singulis tomis pertractatæ habentur, indices pervolveret non sine tædio atque nausea animi cunctationum impatientis. Eam igitur operam Magnifici Ephemeridum directoris curâ susceptam exactamque, dubium non est gratam inprimis vobis atque acceptam fore; cujus etiam usum ut latius extenderemus non abs re existimavimus splendidæ suo fulgore purpuræ pannum assuere nequaquam inconcinnum neque abludentem adeò ab instituto Ordinis Leopoldini. Nunquam otiosis licet esse Viris Illustribus ac Præclaris, qui in eum cooptati sunt, cujus propterea salutaris moniti utinam fructus diffunderetur ad omnes istos quibus laudatissimus celebrium virorum labor in pretio est

& usu

& uſu familiari. Ecqua verò ratione otium diſpungere melius, quo pacto negotiis pretium addere ac decus liceat, niſi aſſidua librorum optimorum lectione, ſine quorum tanquam magiſtrorum tacentium diſciplina & ipſa vita mors habenda eſt, & quævis aliæ occupationes nauci ducendæ, nec ullius, ſaltem notabilis, ſi ad litterarum ſtudia referantur, momenti. Itaque duplici modo animus ſciendi cupidus orexin iſthanc laudabilem exſatiare poterit in noſtro hoc promptuario: primò quidem exquiſitis illis neque publici ſaporis cupediis, quarum promus quidam condus haberi debet merito generalis iſte Ephemeridum per binas annorum decadas exactarum index; deinde ſi quis mirifica guſtatione initiatus pleniorem percupiat ac juſtam cœnam, magnasque adeò & mole etiam placentes ferculorum ſtruices, ei pro cellariis inſerviant duo, qui nunc ſeqvuntur, indices apparatus noſtri librarii, ex cujus penuario accurata induſtria exſcribi curavimus quicquid vel Mathematicæ diſciplinæ vel naturalis ſcientiæ, vel artis denique ſalutaris ſtudioſo poſſit eſſe ad palatum. Utimini hac opella & fruimini, Lectores, genioque ſic pariter indulgete atque ingenio, neque minus concinna exiſtimate hæc ſcitamenta, propterea quod nova antiquis, optima mediocribus, hoc eſt minutal ſubinde aut tenue moretum ſaliaribus epulis interpoſita videtis; non conſtant aliter hæc ſacra, & ſicuti de guſtibus non eſſe diſputandum monent ſapientes, ita nondum inventus eſt controverſiæ quæ à multis diſceptatur, diribitor, novane præſtent antiquis, an hæc potius iſtis præferenda? Interea dum lis componatur, ſollemnis Meditrinalium formulæ memores

VETUS NOVUM VINUM BIBITE:
VETERI NOVO MORBO MEDEAMINI.

Valete.

A. Dav.

A.

Dav. ABercromby Tuta & efficax *Luis Venereæ*, sæpè absque Mercurio ac semper absque *Salivatione* Mercuriali curandi methodus. Londin. 1684. in 8

— — — Observationes de variatione & varietate *Pulsus*; accessit ars explorandi *facultates Medicamentorum* ex solo *sapore*. Londin. 1685. 8

— — — Opuscula Medica; accessit modus curandi *Bubones venereos*, & tutior *Salivationis* methodus. Londin. 1687. in 8

Mr. d'Ablancourt. Dialogues de la Santé. Amsterd. 1684. 12

Academia Naturæ Curiosorum. Vid. Miscellanea.

Academiæ Philexoticorum Naturæ & Artis Acta. Brixiæ. 1686. 12

Academiæ Florentinæ &c. *Saggi di naturali Esperienze fatte nella detta Academia.* Flor. 1667. fol.

Alex. Achillis Gründliche Ursachen von der Erdbebung. Franckfurth 1666. 4.

Melch. Adami Vitæ Germanorum *Medicorum*. Francof. 1653. 8

Paul. Æginetæ Libr. VII. de *re Medica* in Latin. vers. per Jan. Cornar. Basil. 1556. in fol.

Claud. Ælianus de *Animalium* Natura Græc. Lat. ex Vers. *Petr. Gillii* & *Conr. Gesneri.* Colon. Allobr. 1611. & 1616. in 12

Ænigma ArchitectonicoGeometricum Florentia transmissum ad *G. G. L.* atque ab hoc cum solutione remissum ad *M. D. Hetr.* Lips. 1690. 4

Joh. Fr. Aggravii Trattato della *Sovrana Medicina* curativa universale d'ogni Infermita illetale, reativo Magistero, chimicamente edutto dall'arcanizzato Spirito Aureo detto *Rosa Solis*. Venet. 1682. 12

Georg. Agricolæ de re *Metallica* Libr. XII. Basil. 1621. & 1657. fol.

— — — — de *Animantibus Subterraneis* à *Joh. Sigfrid.* edit. Witteb. 1614. & 1621. 8

Joh. Jacob. Agricolæ Schau-Platz des allgemeinen Haußhaltens. Nördlingen 1676. 4

Joh. Agricolæ Bericht von der rothen Ruhr/ und *Febri maligna Epidemica.* Erffurth 1616. 8

— — — Schutz-Schrifft und Ehren-Rettung wider *Detharding*, zu Behuff der edlen *Chymie*. Leipzig 1648. 4

— — — Deutliche und wohlgegründete Anmerckungen über die Chymische Artzeneyen Joh Poppy/ vermehret mit nützlichen Erinnerungen Joh. Helfr. Junkens. *M. L.* Nürnberg 1686. in 4

Lamp. *Alardi* de Musica Veterum. Lips. 1636. 12

B. *Alary Gverison assurée des Fievres tierces, doubles tierces, en deux jours qvartes, & doubles qvartes en qvatre, par le remede Provencal dudit Sr. B. Alary fait & distribue par privilege du Roy.* a Paris 1685. 12

Mahom. *AlbategnI* de Scientia stellarum cum addit. *Joh. Regiomont.* 4

Albertus M. de Secretis *Mulierum*, virtutibus *Herbarum*, *Lapidum* & *Animalium*, &c. Amstelod. 1669. 12

Teutsch/ Augspurg 1693. 8

— — — Speculum Astronomiæ & de Virtutibus herbarum Lapid. Anim. Lugd. 1615. 4

Andr. Alberti cum & præter Arithmeticam inventa. Norib. 1671. fol.

Sal. Alberti Orationes de studio doctrinæ *Physicæ, felle* ad Intestina restagnante, *sudore αἱμαλώδει, medendi* scientia & *Professoribus* ejus. Witteb. 1590. 8

Nath. Albinei Bibliotheca *Chemica* contracta in qua continentur (1) *Joh. Aurel. Augurelli* Chrysopoeia utraque, Major & minor seu Vellus Aureum; cum editoris Carmine Aureo. (2) *Cosmopolitæ* novum Lumen Chemicum duobus constans Tractatibus de *Mercurio* sc. & de *Sulphure*. (3) Anonymi *Galli* Enchiridion *Physicæ* restitutæ, & Arcanum Hermeticæ Philosophiæ opus. Genev. 1653. 1673. 8

J. Alboisii Collectanea de diuturna graviditate sive *Embryon petrefactum* Urbis Senonensis. Amstelod. 1622. 12

Andr. Albrechts Hippoponia, von Natur der Pferde. Nürnberg 1612. 4

Alchemia, das ist: Kunst alle Farben/ Wasser/ Olea, Salia und Alumina, damit man alle Corpora Spiritus und Calces præparirt/ ꝛc. ꝛc. zu machen. Franckfurth 1613. 8

Theod. Aldes (vero nomine *Matth. Sladi*) Dissertatio Epistolica de *generatione Animalium*, contra *Harveum*. Amstelod. 1666. 12

— — — Observationes naturales in *Ovis* factæ. Amstelod. 1673. 12

Ulyss. Aldrovandi Quadrupedum omnium bisulcorum *Historia*, quam J. C. Uterverius colligere incepit *Th. Dempsterus* perfecte absolvit & *M. A. Bernia* atque *H. Tamburinus* in Lucem edidit. Francof. 1647. fol.

— — — Volumen integrum de *Quadrupedibus solidipedibus*. Francof. 1623. fol.

— — — Ornithologia, h. e. de *Avibus* Historiæ Libr. XII. in quibus Aves describuntur; descriptæ legentibus delineatæ ob oculos ponuntur &c. Francof. 1610. fol.

— — — de Animalibus *Insectis* Libri Septem. Francof. 1623. fol.

Ulyss. Aldrovandi de *Piscibus* & *Cetis* Libri Quinque. Francof. 1647. fol.

— — — de *Animalibus* exanguibus, mollibus, crustaceis, testaceis, *Zoophyti* &c. Francof. 1622. fol.

— — — Dendrologiæ naturalis seu *Arborum* Historiæ libri duo. Item Sylva glandularia, acinosumque Pomarium. Ex Authoris collectaneis digesta per *Ovidium Montalbanum*. Francof. 1671. fol.

Hygiophili Alethei von der Mäßigkeit/ Wolleben/ und der Trunckenheit Selbst-Mord. Ulm 1653. 12

Alethophili Observationes extemporaneæ contra *Drelincourtium* Amstelod. 12

Joh. Mod. Alethophili Bedencken über D. Horlachers Tractat/ die höchstschädliche Würckung des Aderlassens und Purgierens betreffend. Franckfurth 1691 8

Franc. Alexandri Phoebus Medicorum, omnium omninò *Medicamentorum*, tam simplicium quàm compositorum materiam, naturam, vires, normam & compositionem radiis suis luculentissimè illustrans &c. Francof. 1613. 4

Jul. Alexandrini de *Medicina* & *Medico* Dialogus Libris 3. distinctus. Tigur. 1557. 4

— — — Epistola Apologetica ad *Rembertum Dodonaum*. Francof. 1684. 8

Mahum. Alfragani Elementa Astronomica cum not. *J. Golii*. Amstel. 1669. 4

Alkumistica oder wahre Gold-Kunst/ aus Mist gut Gold zu machen. Mühlhausen 1616. 8

Leon. Allatii de Mensura temporum antiquorum. Colon. 1645. 8

Theod. Janssonius ab ALMELOVEEN Inventa Novantiqua, i. e. brevis Enarratio ortus & Progressus Artis *Medicæ*, ac præcipuè de *Inventis* vulgo novis aut nuperrimè in ea repertis. Amstelod. 1684. 8

Joh. Bapt. Alotii IV. Theoremata Spiritalia exstant

exstant cum *Heronis Alexandrini* Spiritalibus. Amstelod. 1680. 4

Prosp. Alpini de *Medicina Ægyptiorum* Libr. IV. in quibus multa cùm de vario mittendi sanguinis usu per venas, arterias, cucurbitulas, ac scarificationes nostris inusitatas deque Inustionibus & aliis Chirurgicis operationibus, tum de quamplurimis Medicamentis ap. Ægyptios frequentioribus elucescunt &c. Accessit huic Editioni *Jac. Bontii* Lib. de *Medicina Indorum*. Paris. 1644. 4

— — — de *Plantis Ægypti* Liber; cum observationibus & Notis *Joh. Veslingii:* accessit Prosp. Alpini de *Balsamo* Liber. Patav. 1640. 4

— — — de *Balsamo* Dialogus. In quo verissima Balsami Plantæ, opobalsami, carpobalsami & xylobalsami cognitio, plerisque antiquorum occulta, nunc elucescit. Patav. 1639. 4

Joh. Bapt. Alpruni Experimentum de *Contagione* Vienensi, cum ejusdem Authoris præservatione. Pragæ 1680. 4

J. Heinr. Alstedii Systema Mnemonicum. Francof. 1610. 8

— — — Elementale Mathematicum. Francof. 1611. 4

— — — in artem Magnam *Lullii*. Francof. 1612. 8

— — — Thesaurus Chronologiæ. Herb. 1650. 8

Alti mutus Liber, in quo tamen tota Philosophia Hermetica figuris Hieroglyphicis depingitur. Rupell. in fol. 1667.

Cinthio d' Amato Prattica noua e utilissima di tutto qvello che al diligente Barbiero apartiene in Vinegia 1669. 4

Hyacinth. Ambrosini Phytologiæ h. e. *de Plantis* Partis Primæ Tomus Primus; in quo Herbarum nostro seculo descriptarum Nomina, Æquivoca, Synonyma ac Etymologiæ investigantur. Bononiæ 1666. fol.

Joh. Amerpæl Cartesius Mosaizans sive Historia divina Geneseos explicata & illustrata. Leovard. 1669. 12

Heinr. Chr. Amelungs Chymische Untersuchung von dem Unterschied des Philosophischen und mineralischen *Antimonii*, auch *Mercurii* Philosophici und Vulgaris. Dreßden 1690. 12

Joh. Ammanni compendium *Physicæ*. Schaphusii. 1691. 8

Joh. Conr. Ammanni Surdus loquens sive Methodus quâ qui *Surdus* natus est, loqui discere possit. Amstelod. 1692. 12

Paul. Ammanni Medicina critica sive decisoria cum centuria *Casuum Medicinalium* in Concilio Facultatis Medic. Lipsiens. antehac resolutorum, comprehensa &c. &c. Stad. 1677. in 4. Præfat. loco accessit Diss. de *Syncretismo Medico.*

— — — Supellex Botanica sive Enumeratio *Plantarum* quæ non solum in Horto Medico Academiæ *Lipsiensis*, sed etjam in aliis circa urbem viridariis, Pratis, ac Sylvis occurrunt &c. Accessit brevis *ad Materiam Medicam* introductio. Lips. 1675. 8

— — — Parænesis ad discentes, occupata circa *Institutionum Medicarum* Emendationem. Lips. 1677. 12

— — — Archæus Syncopticus, *Eccardi Leichneri* Archæo Synoptico, contra Parænesin ad discentes oppositus, 1674. 12

— — — Character *Plantarum* naturalis ab ultimo fine, videlicet fructificatione desumtus &c. Præmissum est fundamentum *Methodi* genuinæ cognoscendi Plantas. Lips. 1685. 12

— — — Irenicum Numæ Pompilii cum Hippocrate, quo veterum *Medicorum* & *Philosophorum* Hypotheses in corpus *Juris* civilis pariter ac Canonici hactenus transsumptæ, â præconceptis opinionibus vendicantur. Lipsiæ 1689. 8

— — — Praxis *Vulnerum lethalium* cum cribrationibus singularibus. Lipsiæ 1690. 8

(a) 2 *Amor*

Amor Proximi, geflossen aus dem Oel der Göttlichen Barmhertzigkeit / geschärffet mit dem Wein der Weißheit/ bekräfftiget mit dem Saltz der Göttlichen und natürlichen Weißheit/ den armen zwischen Hiericho und Jerusalem verwundten Nächsten/ welchen die Priesterlichen Pseudo-Theologi und Levitische Medici, welche die Natur nur gleich wie eine Kuh ein neues Thor durch Brillen und Microscopien angesehen / zum Besten ans Tagliecht gegeben. Haag 1686. 8

Casp. Amthors Nosocomium *Infantile* & Puerile: Kinder-Lazareth/ oder von denen Anstössen und Kranckheiten der jungen Kinder. Schleusingen 1638. 8

— — — Chrysioscopion sive Aurilogium de Arcanis *Auri*. Jenæ 1632. 4

Anchora salutis pro *Variolosis*. Beschreibung eines *Liquoris* zu Præservirung und Curirung der Kinder-Blattern. Franckfurth 1690. 4

François *André. Entretiens sur l' Acide & sur l' Alcali, on l' on examine les Objections de Mr. Boyle contre ces Principes.* à Paris 1677. 12

Sr. de St. André Reflexions nouvelles sur les causes des maladies & leur Symptomes. a Paris 1687. 8

Tob. Andreæ Exercitatio de *Angelorum* malorum Potentia in corpora. Amstelod. 1691. 12

— — — Bilanx exacta Bilsianæ & Clauderianæ *Balsamationis*. Qua ostenditur D. Clauderi inventam Balsamationem non minus ac veterum longè à Bilsiana differre &c. Amstel. 1682. 12

Androgenes Hermeticus. Venet. 1680. 8

Alex. de Angelis Conjectura in Astrologos. Lugdun. 1628. 4

Bonaventuræ de Angelis Lucis magicæ Academicæ Pars II. primordia omnium rerum naturalium & incurabilium continens, insuper de *Lapide Physico* ac *Mercurio* Vitæ. Venetiis 1687. 8

Baldi Angeli Abbatii Tr. de *Viperis* Hag. Com. 1660. 12

Danielis Angeli Catalogus *Medicamentorum* Spagyricorum Pharmacopœæ Spagyricæ Illustriss. Dn. Comitis *Odoardi de Pepoli* &c. cum Appendice de *compositione Medicamentorum*. Dantisc. 1667. 8

Steph. de Angelis Problemata Geometrica LX. Venet. 1638. 4

— — — Miscellaneum Hyperbolicum & Parabolicum. Venet. 1639. 4

— — — de Infinitis Parabolicis Libr. V. Venet. 1639. 4

— — — Miscellaneum Geometricum. Venet. 1660. 4

— — — de Infinitorum Spiralium mensura. Ven. 1660. 4

— — — de Superficie Ungulæ. Venet. 1661. 4

— — — de Infinitarum Cochlearum mensura. 1665. 4

— — — accessionis ad Stereometriam & Mechanicam Pars I. Venet. 1662. 4

Dan. Angelocratoris Doctrina de ponderibus & monetis. Marp. 1617. Francof. 1628. 4

Eliæ Anhart Consilium Podagricum, wie man sich vor dem *Podagra* hüten soll. Erffurth 1614. 8

P. Anthelme Explication de la Comete qui a paru sur la fin de l' Ann. 1680. & au commencement de celle cy 1681. avec un Table qui marque le Jour qu' elle a commencée à paroistre & le jour qu' elle finira, la somme de ses mouvements, sa Longitude & sa latitude &c. à Dyon. 1681. 4

Anthora Gifft-Heil oder Beschreibung der Pest. 1677. 12

Antidotarium Romanum, seu modus componendi *Medicamenta*, quæ sunt in Usu. Francof. 1624. 8

Anweisung die Fieber zu vertreiben/ wobey zugleich die Tugend des Corticis *Chinæ-Chinæ*. Hanau 1686. 12

Aphorismi Chemici CLIII. Amstelod. m

Quint. Apollinaris Kräuter- und Artzney-Buch/ verteutscht. Erffurth 1626. 4

Apol-

Apollonii Pergæi Conicorum Libr. IV. exstant cum *Archimedis* operibus & *Theodosii* Sphæricis methodo nova cum prioribus illustratis &c. Londin. 1675. 4

Apomasaris Apotelesmata de Significatis *Insomniorum*. Francof. 1577. 8

Straßburg 1677. 8

Apotheck/ so neu approbirt/ zu Hauß und Feld allerhand fürfallende Kranckheiten mit zu curiren/ durch G. O. F. Franckfurth 1690. 12

Apothecker-Tax der Stadt Basel. Basel 1647. 4

— — — — — Coppenhagen. Coppenhagen 1672. 4

— — — — — Franckfurt. Franckfurth 1687. 4

— — — — — Hamburg. Hamburg 1628. 8

— — — — — Helmstädt. Helmstädt 1663. 4

— — — — — Leipzig. Leipzig 1685. 4

— des Fürstenthums Lignitz. Lignitz 1662. 4

— — — — — Magdeburg. Magdeburg 1666. 4

— — — — — Nordhausen. Nordhausen 1657. 4

— — — — — Nürnberg. Nürnberg 1669. fol.

— — — — — Schweinfurth. Coburg 1644. 4

— — — — — Ulm. Ulm 1664. 4

— — — — — Wien. Wien 1689. fol.

— — — — — Zell. Zell 1691. 4

Jul. Cæs. Arantii Tr. de humano *fœtu*, observationes Anatomicæ & Dispp. de *Tumoribus* secundum locos affectos. Venet. 1595. 4

— — — Comm. in Libr. Hippocr. de *Vulneribus capitis*, cum Annot. *Claud. Porralii*. Lugd. Batav. 1639. 12

Arboretum floridum oder Beschreibung der Bäume, Augspurg 1689. 8

Fr. Arcæi Tr. de ratione curandorum *Vulnerum*, accessit de curatione *Febrium* disc. Amstelod. 1658. 12

Archimedis opera methodo nova illustrata per *Isaac Barrow*. Lond. 1675. 4

Archisandri hinterlassene Schätze / bestehend in 253. auserlesenen Haupt-Künsten / durch A. U. D. Nürnberg 1687. 8

Joh. Argenterii Opera omnia, quorum Elenchus (1) in artem Medicinalem *Galeni* Comment. I. de Corporibus (2). In artem Medicinalem Galen. Comment. II. de Signis. (3) In Artem Medic. Comment. III. de causis salubribus. (4) In Librum I. Aphorism. *Hippocr.* Comment. (5) In Libr. II. Aphorism. *Hippocr.* Comment. (6) In Libr. IV. Aphor. *Hipp.* Comment. (7) De *Morbi* Generibus Liber Unus. (8) De *Morborum* differentiis Liber Unus. (9) De causis *Morborum* Liber Primus. (10) De causis uniuscujusque generis *Morborum* Lib. II. (11) De causis differentiarum *Morborum* Lib. III. (12) De generibus & differentiis *Symptomatum* Liber (13) De causis *Symptomatum* Liber (14) De Temporibus *Morborum* Liber. (15) De *Signis* Medicis Liber I. (16) De *Signis* demonstrationis Lib. II. (17) De *Signis* memorativis Liber III. (18) De *Signis* Prognosticis Liber IV. (19) De *Urinis* Liber I. (20) De Officiis *Medici* Lib. II. (21) De *Somno* & vigilia Lib. II. (22) De *consultandi* ratione Lib. I. (23) De *Febribus* Lib. I. (24.) In Libr. *Galen.* de Febr. ad Glaucon. (25) De vi *purgantium* Medicamentorum. (26) De *Calido nativo*. Francof. 1610. fol.

— — — de *Urinis*. Lips. 1682. 8

Andr. Argolus de diebus *Criticis*. Patav. 1682. 8

— — — *Ptolomæus* parvus. Lugd. 1651. 4

— — — Tabb. primi mobilis. Patav. 1667. 4

— — — Ephemerides. Lugd. 1677. 4

Franc. Ariosti Tr. de *Oleo* Montis Zibini sive *Petroleo* Agri Mutinensis, editus ab *Oliger. Jacobæo.* Hafn. 1690. 8

Aristotelis Problemata adjunctis aliorum Philosophorum *Problematibus*. Colon. 1615. in 12. Lipsiæ 1671. 12

— — — Problemata cum *J. C. Scaligeri* Problematibus Gellianis. Amstelod. 1650. 12

— — — Problemata cum *J. C. Scalig.* Probl. Gellian. & *Zimaræ* Probl. Item *Alexandri Aphrodisæi* quæstionum Physicarum solutionibus. Amstelod. 1685. 12

— — — Problemata zusamt *Zimaræ* und *Joh. Bodini* Problematibus, alles in Frag und Antwort gestellt. Basel 1679. 8

— — — — Physica. Francof. 1596. 8

— — — — — Græco-Lat. Jul. Pac. Francof. 1629. 8

— — — Lib. de *Cœlo* Græc. Lat. Francof. 1601. 8

— — — de *Anima* Græc. Lat. *Jul. Pac.* 1596. 8

Henn. Arnisæi Disquisit. de *Partus* humani legitimis terminis, ejusdemque observationes & controversiæ *Anatomicæ*. Francof. 1641. 12

Jos. de Aromatariis Disp. de *Rabie contagiosa*, cui præfixa Epistola de *Generatione Plantarum* ex Seminibus, qua detegitur in vocatis seminibus contineri Plantas verè confirmatas ut dicunt actu. Francof. 1626. 4

Ars magica artificiosa & naturalis. Francof. 1631. 12

— — — Tinctoria fundamentalis, oder gründliche Anweisung zur Farb-Kunst. Franckfurth 1683. 8

— — — — — — experimentalis oder Farb-Kunst auf Seiden/ Wollen und Leinwad. Jena 1685. 8

Artemidori Traum-Buch. Leipzig 1677. 8

Artificia hominum & mirandæ Naturæ in Sina & Europa. Francof. 1655. 12
Teutsch. Franckfurth. 1669. 4

Artzney-Affen a la mode oder Beschreibung der Fehler und Thorheiten/ auch Mißbräuche der Artzney-Kunst. Wien 1689. 8

Casp. Asellius de Lactibus seu *Lacteis Venis*, quarto Mesaraicorum Vasorum genere, novo Invento dissertatio. Basil. 1629. 4. Lugd. Batav. 1640. 4

Joh. Asseri Dissertatio Iatro-mathematica. In qua de *Medicina* & *Astronomia* præstantia deque utriusque indissolubili conjugio, disseritur &c. Rostoch. 1618. in 4. Ibid. 1630. 8

— — — Hectas Affectionum, *Capillos* & *Pilos* humani corporis infestantium. Witteb. 1622. in 8. Rostoch. 1623. 8

Teutsche Astrologie. Basel 1637. 8

Astrologische Artzney-Tafel / nach Herrn *Abdiæ* Trevens Principiis eingerichtet. Plauen im Vogtland 1684. 4

Atlas sive Cosmographiæ meditationes de Fabrica mundi & fabricati figura. Amsterd. 1676. 4

Jac. Auberti Progymnasmata in Joh. Fernelii Tr. de *Abditis rerum causis*. Basil. 1579. 8

Joh. Aubry de *quinta Essentia* aliisque XIV. remediis hactenus incognitis. Argentin. 4

— — — *Medicina universalis* ac veræ sive Triumphus Archei & Mundi miraculum. Argentor. 1660. 4

Fr. Domenico Auda Breve compendio di maravigliosi *Secreti*, nelle indispositioni corporali. Venet. 1686. 12

Hor. Augenius de *Febribus* Febrium Signis, Symptomatibus, & Prognostico Libri VII. His septem Libris accesserunt alii tres ejusdem materiæ (1) de curatione *Symptomatum* Febrium pestilentium (2) de Febribus *Pestilentibus* (3) de curatione *Variolarum* ac *morbillorum*. Francof. 1605. fol.

Avicennæ Opera Medica omnia. Venetiis 1608. fol.

— — — Canonis Librum Primum & Secundum Vopisc. *Fortun. Plempius* ex Arabico interpretatus est, cumque Scholiis edidit. Lovan. 1658. fol.

Aula Lucis oder Hauß des Liechts/ in das Teutsche übersetzet durch *J. L. M. C.* Franckfurth 1650. 8

Joh. Conr. Axtii Tr. de *Arboribus coniferis* & Pice conficienda, cum Epistola de *Antimonio*. Jen. 1679. 12

— — — Dialogus de *Partu Septimestri*, an ille nempe sit perfectus, vegetus, & per consequens legitimus. Jen. 1679. 12

Christ. Heinr. Ayrers Regiment und Ordnung/ zur Zeit der rothen Ruhr. Leipzig 1601. 4

Fr. Xav. Aynscom. deductio Geometrica quadraturarum circuli P. Gregorii à St. Vincentio. It. de natura rationum ac proportionum Geometricarum. Antverp. 1656. fol.

B.

Arnold. Bachimii Pansophica enchiretica, seu Philosophia universalis experimentalis in Academia Moysis primum per sex capita, demum per Ignem examinata. Norimb. 1682. 12

Georg. Bachii Examen *Physicum*, contra Principia Recentiorum, nempe *Comenii*. Argent. 1656. 12

Baco de *Verulamio* V. *Verulamio*.

Roger. Baconis Perspectiva. Francof. 1614. 4

Georg. Bachmanni Epit. Doctrinæ Sphæricæ & de primo motu. Witteb. 1591.

Theod. Baëk Architectonica. Lucern. 1635. 4

Bened. Bacquere Senum Medicus; quædam præscribens observanda, ut sine magnis molestiis aliquo usque *Senectus* protrahatur. Colon. 1673. 8

Pierre Baile. Response à l'Avis, qui luy a esté donne sur ce qu'il a dit en faveur du P. Malebranche touchant le plaisir des sens. Roterd. 1686. 12

Jac. Balde Solatium *Podagricorum*. Monach. 1662. 12

Mich. Baldit Speculum Sacro-Medicum octogonum, in quo *Medicina* octo ex Angulis, veluti totidem fontibus, à primo & in primum salientibus Sacra repræsentantur &c. Lugdun. 1670. 8

Chr. Adolph. Balduini Phosphorus Hermeticus sive Hermes Luminaris. Francof. & Lips. 1675. 12

— — — *Aurum Auræ* sive Magnetismus universalis. Colon. 1675. 12

— — — *Venus* Aurea in forma *Chrysocollæ fossilis* cum Fulmine cœlitus delapsa prope Haynam d. XXVIII. May Anno 1677. Vratisl. 1678. 4

Chr. Adolph. Balduini Hermes curiosus sive Inventa & *Experimenta* Physico-Chemica nova. Lips. 1680. 12

Marci Banzeri Fabrica *Receptarum* i. e. Methodus brevis perspicua ac facilis præscribendi *formulas* &c. Aug. Vind. 1622. 8

Michael Bapsts Juniperetum oder Wachholder-Garten durch Joach. Tankium herauß gegeben. Eißleben 1675. 4 ingleichen Franckfurth 1692. in 4 allwo beygefügt Balth. Müllers bewährte Destillir-Kunst.

Redempt. Baranzani Uranoscopia de Cœlo. Genev. 1617. 4

Alonso Barba. Trattato del Arte metallica en Cordua 1658. in 8. ins Teutsche übersetzt. Hunc tractatum Anglicè vertit *Edoardus C. Sardvvici.* Londin. 1674. 8

Gius. Ant. Barbari *l'Iride opera Fisico-matematica.* Bologna 1678. 4

Hieron. Barbatus de *Sanguine* & ejus *Sero.* Francof. 1667. 12

Ludov. Mar. Barberii Spiritus Nitro-Aerii operationes in Microcosmo. Bonon. 1680. 12

Paul. Barbette Opera Chirurgico-Anatomica ad circularem sanguinis motum aliaq; recentiorum inventa accommodata; accedit de Peste tractatus. Lugd. Batav. 1672. 12

— — — Opera omnia Medica & Chirurgica Notis & Observationibus, nec non pluribus Morborum Historiis & curationibus illustrata & aucta, cum appen-

appendice eorum, quæ in Praxi omissa vel concisa nimis pertractata fuêre, opera *Joh. Jac. Mangeti.* Genev. 1682. 4

Paul. Barbette *Oevres Chirurgiqves & Anatomiqves &c.* Genev. 1675. 8

— — — Chirurgische und Medicinische Werck/ durch D. Phil. Jacob Waldschmidt übersetzt. Franckfurth 1683. in 8 Item Lübeck 1692. 8

— — — Chirurgia cum Notis *Joh. Muys.* Amstelod. 1693. 12

Hier. Bardi Medicus Politico-Catholicus seu Medicinæ sacræ tum cognoscendæ, tum faciendæ Idea. Genuæ 1644 8

Jul. Cas. Baricelli Hortulus genialis sive Arcana nonnulla Medica. Colon. 1620. in 12. Genev. 1621. 12

— — — Thesauriolus secretorũ oder Schatz-Kämmerlein allerley Geheimnüß. Franckfurth 1620. 8

Joh. Conr. Barkhausen Synopsis Pharmacevtica. Francof. 1690. 12

Jac. Barneri Prodromus Sennerti novi, seu delineatio novi Medicinæ Systematis; in quo quicquid à primis seculis in hunc usque diem de arte prodiit, ex principiis Anatomico-Chemicis examinatur. Aug. vind. 1674. 4

— — — Spiritus Vini sine acido, hoc est: in Spiritu Vini & Oleis indistinctè non esse acidum &c. Lipsiæ 1675. 8

— — — Chimia Philosophica &c. cum brevi sed accurata salium doctrina. Medicamentis etiam sine igne culinari facilè parabilibus, nec non exercitio Chemico appendicis loco locupletata. Norib. 1689. 8

— — — Epistola Invitatoria oder Einladungs-Schreiben an alle und jede Liebhaber der Natur und dero Schlüssel der Chymie. Leipzig 1675. 4

Heinr. Barnstein Beschreibung des Tobacks. Erffurth 1644. 4

— — — der wunderlichen Hypochondrischen Kranckheit oder Darmsucht. Erffurth 1651. 8

Alph. Barocii Lectionum de Febribus Liber I. qui est de Febre generatim &c. Ferrar. 1606. fol.

Pierre Barra *l' Vsage de la Glace & de la Neige & du Froid.* à Lyon. 1678. 12

— — — *Hippocrates de la Circulation du Sang & des humeurs.* Lyon. 1682. 12

F. P. de la Barre *de l' Egalité de deux sexes discours Physiqve & morale.* Paris 1691. 12

Isaac Barrovv edidit *Archimedis* opera, *Apollonii Pergæi* Conicorum Libr. IV. *Theodosii* Sphærica &c. Londin. 1675. 4

— — — Lectiones opticæ & Geometricæ in quibus Phœnomenorum opticorum genuinæ rationes investigantur ac exponuntur. Londin. 1675. 4

— — — Lectiones XVIII. Cantabrigiæ in Scholis publicis habitæ. Londin. 1669. 4

— — — Lectiones XIII. Geometricæ in quibus præsertim generalia linearum curvarum Symptomata declarantur. Lond. 1669. 8

Casp. Bartholini Enchiridion Physicum. Argentin. 1625. 12

— — — Præcepta Physicæ generalis. Argentin. 1630. 12

— — — Astrologia. Argentor. 1624. 12

— — — Physica Specialis. Argent. 1643. 12

— — — Systema Physicum. Hafn. 1628. 8

— — — de Mundo. Hafn. 1617. in 12. Rostoch. 1624. 8

— — — De Terra Aere & Aqua. Gryphiswald. 1624. 12

— — — de Aquis. Hafn. 1617. Rostoch. 1621. 12

— — — de Mixtione. Hafn. 1617. Rostoch. 1621. 12

— — — controversiæ Anatomicæ. Rostoch. 1631. 8

— — — de Aere pestilenti corrigendo consilium. Hafn. 1619. 8

— — — Institutiones Anatomicæ. Argent. 1626. in 8. Rostoch. 1626. 8 Goslar. 1632. 8

— — — Künstliche Zerlegung des menschlichen Leibs/ angeordnet durch *Simonem Pauli.* Coppenhagen 1648. 8

Casp.

Caſp. Bartholinus Th. F. Thomæ Bartholini Patris Antiquitatum veteris Puerperii Synopſin figuris & commentario illuſtravit. Amſtelod. 1676. 12

— — — Exercitationes miſcellaneæ varii Argumenti, quarum (1) de Variolis Puerorum, & an Fœtus Sanguine materno nutriatur? (2) Baſiliſcum ex ovo Galli non excludi, & de modo impræguationis ovi. (3) De Uſtione bregmatis. (4) Unde odor violaceus in cauda Vulpina. (5) De Braſſicæ uſu apud Puerperas. (6) De Fumana herba. (7) De Liquoris ſtyptici interno uſu, cum Experimentis *Fr. Redi* circa Uſum externum. (8) An Cor præter modum aliud ad ſanguificationem conferat. (9) An fundus uteri, Ventriculi &c. rectè Anatomicis ita dicatur. Lugd. Batav. 1675. 8

— — — de Ovariis mulierum & generationis Hiſtoria, Epiſtola Anatomica. Noriberg. 1679. 8

— — — *Th. Barth. Patris* Diſſertationem de Cygni Anatome ejusque cantu notulis auctiorem edidit. Hafn. 1668. 8

— — — de ductu Salivali novo hactenus non deſcripto obſervatio Anatomica. Ultraject. 1685. fol.

— — — Specimen Compendii Phyſicæ. Hafniæ 1687. 4

— — — de Fontium Fluviorumque origine ex Pluviis, diſſertatio Phyſica. Hafn. 1689. 4

Eraſm. Bartholini de Cometis 1664. 1665. opuſculum ex obſervationibus Hafnienſibus. Hafniæ 1665. 4

— — — de Naturæ mirabilibus quæſtiones Academicæ. (1) de Figuris corporum. (2) de Figura Nivis. (3) & (4) de Poris corporum. (5) de Attractione. (6) de Phyſica Carteſiana. (7) de Experimentis. (8) de Hypotheſibus Phyſicis. (9) de Conſuetudine. (10) de Natura (11) de ſtudio Linguæ Danicæ. (12) de Judicio & memoria. (13) de Arcanis Scientiarum. Hafn. 1674. 4

Eraſm. Bartholini Experimenta cryſtalli Islandici disdiaclaſti, quibus mira & inſolita refractio detegitur. Hafn. 1670. 4

— — — de Aëre Hafnienſi. Hafn. 1679. 8

— — — Selecta Geometrica. Hafn. 1674. 4

— — — Dioriſtice ſive Æquationum determinationes. Hafn. 1663. 4

Thom. Bartholini Inſtitutiones Anatomicæ. Hag. Com. 1656. Lugd. Batav. 1686. 8

— — — Zerlegung des Menſchlichen Leibes / in das Teutſche überſetzt / durch *D. Eliam Wallner*. Nürnberg 1677. 4

— — — Dubia Anatomica de Lacteis Thoracicis, & an Hepatis funus immutet Medendi methodum. Hafn. 1653. in 4. Traject. ad Rhen. 1654. 12

— — — de Nivis Uſu medico obſervationes variæ; acceſſit *Eraſm. Bartholini* de figura Nivis diſſert. Hafn. 1661. 8

— — — Specilegia bina ex Vaſis Lymphaticis; ubi Cl. Virorum *Pecqueti, Gliſſonii, Bakii, Cattierii, le Noble, Tardii, Whartonii, Charletonii, Bilſii* &c. ſententiæ examinantur. Amſtelod. 1661. 12

— — — Ciſta Medica Hafnienſis, variis conſiliis, curationibus, caſibus rarioribus, vitis Medicorum Hafnienſium aliisque &c. referta. Accedit ejusdem Domus Anatomica breviſſimè deſcripta. Hafn. 1662. 8

— — — Reſponſio de Experimentis Anatomicis *Bilſianis* & difficili Hepatis reſurrectione. Hafn. 1661. in 8. Amſterd. 1661. 12

— — — de Morbis Biblicis miſcellanea medica. Hafn. 1672. 8

— — — de Latere Chriſti aperto. Lipſ. 1685. 8

— — — Paralytici N. T. medico & Philologico commentario illuſtrati. Baſil. 1662. in 8. Lipſ. 1685. 8

— — — de cruce Chriſti Hypomnemata IV. (1) de ſedili medio, (2) de Vino myrr-

myrrhato (3) de Corona spinea, (4) de Sudore Sanguineo. Hafn. 1651. in 8. Amstelod. 1671. 12

Thom. Bartholini de Medicis Poëtis Dissertatio. Hafn. 1669. 8

— — — Opuscula nova Anatomica de Lacteis Thoracicis & Lymphaticis Vasis uno volumine comprehensa; continentur autem his opusculis (1) de Lacteis Thoracicis in Homine brutisque observatis Historia Anatomica. (2) Vasa Lymphatica Hafniæ in Animantibus inventa & Hepatis exsequiæ. (3) Dubia Anatomica de Lacteis Thoracicis, & an Hepatis Funus immutet medendi methodum. (4) Vasa Lymphatica in homine inventa. (5) Defensio Vasorum Lacteorum & Lymphaticorum adversus *Joh. Riolanum.* (6) Dissertatio Anatomica de Hepate defuncto novis *Bilsianorum* observationibus opposita. (7) De Lacteis Venis sententia *Guilelm. Harveji* expensa ab Authore. (8) Spicilegium de Vas. Lymphat. ubi *Glisson.* & *Pecquet.* Sententiæ expenduntur. (9) Spicilegium II. ex Vasis Lymphaticis, ubi variorum virorum Cl. Sententiæ examinantur. (10) Responsio de Experimentis Anatomicis *Bilsianis* & difficili Hepatis resurrectione. (11) De Hepatis exauctorati desperata causa, cum præcipuis eruditæ Europæ Medicis concertatio. Hafn. 1670. 8

— — — *Joh. Henrici Meibomii* Patris. *Henr. Meibomii* Filii dissertationemde Usu flagrorum in re Medica & Venerea, Lumborumque & Renum officio edidit. Accedunt de eodem Renum officio *Joachimi Oelhafii* & *Olai Wormii* dissertatiunculæ. Francof. 1670. 8

— — — Dissertationes II. de Theriaca. Hafn. 1671. 4

— — — Disquisitio Medica de Sanguine vetito, cum *Salmasii* Judicio. Francof. 1673. 8

Th. Barthol. de Anatome Practica ex cadaveribus morbosis adornanda, consilium, cum operum Autoris hactenus editorum Catalogo. Hafn. 1674. 4

— — — de Peregrinatione Medica. Hafn. 1674. 4

— — — de Medicina Danorum domestica dissertationes X. sc. (1) de Medicina Danorum indigena. (2) De Medicis Danorum inventis, (3) de Morbis Danorum curandis, (4) de Morborum Daniæ Populorum remediis inquilinis, (5) de Pharmacopœia Danica, (6) & (7) de victu & Potu Danorum domestico. (8) De Medicorum Danorum dignitate. (9) De Erroribus Danorum in Medicina & Diæta. (10) De Erroribus Danorum circa Medicos. Quibus accedunt vindiciæ pro Medicina Danorum, ut & additamenta ad eorundem Medicinam. Hafn. 1666. 8

— — — de flammula Cordis Epistola cum *Jacobi Holstii* ejusdem Argumenti dissertatione; accessit de Carnibus lucentibus *Dan. Puerarii* responsio. Hafn. 8

— — — *L. Setti Benancii* declarationem fraudum & Errorum ap. Pharmacopœos commissorum Latinitate donavit & cum *Joh. Antonii Lodettii* dialogo ejusd. Argumenti edidit. Hafn. 1667. 8

— — — Dissertatio de Cygni Anatome, ejusque cantu primum disputationis forma à *Joh. Jac. Bevverlino*, in Acad. Hafn. proposita, postea Notulis ex Schedis paternis auctior edita à *Casp. Bartholino Th. F.* Hafn. 1668. 8

— — — De Luce hominum & Brutorum Libr. III. accessit *Conradi Gesneri* de raris & admirandis Herbis quæ sive quod Noctu luceant sive alias ob causas Lunariæ nominantur, &c. commentariolus. Hafn. 1669. 8

— — — Acta Medica & Philosophica Hafniensia

niensia Ann. 1671. & 1672. cum æneis figuris. Hafn. 1673. 4

Th. Bartholin. Acta Medica & Philosophica Hafniensia Anno 1673. Vol. II. Hafn. 1675. 4

– – – Acta Medica & Philosophica Hafniensia A. 1674. 1675. 1676. Volum. III. & IV. Hafniæ. 1677. 4

– – – Acta Medica & Philosophica Hafniensia Anno 1679. Volum. V. Hafn. 1680. 8

– – – De Unicornu observationes novæ; accesserunt de aureo Cornu *Olai Wormii* eruditorum Judicia operâ *Casp. Bartholini Th. F.* Amstelod. 1677. 12

– – – *Joh. Rhodii* Dissertationes duas de Acia & de ponderibus & Mensuris secundis curis ex avtographo Authoris auctiores & emendatiores cum judiciis Doctorum & vitæ *Celsi* edidit. Hafn. 1672. 4

– – – De Pulmonum substantia & Motu diatribe. Accedunt Cl. Viri *Marcelli Malpighii* de Pulmonibus Observ. Anatomicæ. Hafn. 1663. in 8. Lugd. Batav. 1663. 12

– – – De Insolitis Partus humani viis diss. nova; accedunt *Joh. Veslingii* de Pullitie Ægyptiorum & aliæ ejusdem observationes Anatomicæ & Epistolæ medicæ posthumæ. Hafn. 1664. 8

– – – *Mich. Lyseri* Cultrum Anatomicum secundum edidit, & observationibus ejusdem *Lyseri, Henrici à Moinichen, Mart. Bogdani* & *Jac. Seidelii* &c. auxit. Hafn. 1665. 8

– – – Epistolarum Medicinalium à Doctis vel ad doctos scriptarum Cent. I. & II. Hafn. 1663. 8

– – – Epistolarum Medicinalium Cent. II. Hafn. 1667. 8

– – – Epistolarum Medicinalium Cent. IV. Hafn. 1667. 8

– – – Orationes varii Argumenti, è quibus Medicæ: I. De Monstris in natura & medicina. II. De Paralytico Primo. III. De *Hofmanni* laudibus & nævis. IV. De Innocentiæ vindiciis. V. De Injuria vindicanda. VI. De Corde ap. Veteres. VII. De Capitis dignitate. VIII. De Medicinæ & Theologiæ affinitate. IX. De Reipublicæ Christianæ Morbis. X. De Morte *Veslingi* & *Walai*. XI. De Ventriculo & Intestinis. XII. De Mesenterio & Pancreate. XIII. De Roseis & Lacteis. XIV. De Jecoris extispicio. XV. De Lienis dignitate. XVI. De Renum monstris. XVII. De Ureteribus. XVIII. De Circulatione Sanguinis. XIX. De Ossibus. XX. De Lacteis Thoracicis. XXI. De dolio *Diogenis*. XXII. De Artis *Medicæ* difficultate. XXIII. De Dubiis Lacteis. XXIV. De Feriis canicularib9. XXV. De Mora in studiis necessaria. XXVI. De habitu decenti. XXVII. Anatome corporis fœminini. XXXII. De *Wormii* Exsequiis. XXXIII. In Excessum *Olai Wormii*. XXXV. De Vasis Lymphaticis. XXXVI. Anatome ultima publica. XXXVII. De Usu partium. XXXVIII. De Variolis. XXXIX. De Usu Thoracis. XL. De secundinarum Retentione. XLI. *Jac. H. Paulli* Viaticum Medicum. XLII. In obitum *D. Henrici Fuirenii*. XLIII. *Nicolai Benzoni* Encomium. XLIV. De Lymphaticis. XLVI. Medici commendatio. XLVII. In *Bilsii* Invectiva, de ejusdem actibus & Professoria dignitate. L. De Guttæ laudibus. LII. De Cygno nigro. LIII. De Nihilo medico. Hafn. 1669. 8

Thom. Bartholini Ungewöhnlicher Anatomischer Geschichten erstes und anderes Hundert. Coppenhagen 1657. 8

Georg Bartisch Augendienst. Sultzbach 1686. 4

Daniel. Bartoli *La Tensione & la Pressione disputanti qual di loro sustenga l'Argento vivo ne cannelli doppo fattone il vu-*

il Souto. Rom. 1677. in 12. Venet. 1677. 12

Daniel. Bartoli *del Ghiaccio & della coagulatione.* Bologna 1685. 4

Rene Bary *Physiqûe, ou selon les Anciens & modernes il est traité de tout ce qû'il y a de plus curieux dans la Nature.* à Paris. 1672. in 12. 3. Volumina.

Basilii Valentini Letztes Testament/ von Georgio Claremontano herauß gegeben. Jena 1626. in 8. Straßburg 1667. 8

Joh. Bassantini Astronomia. Genev. 1599. fol.

Heinr. von Batsdorff Filum Ariadnes von denen gefährlichen Irrwegen der Alchymisten. Coburg 1639. in 8. Jen. 1639. in 8. Francof. 1690. 8

Eric. Bauderoni Pharmacopœia è Gallico in Latinum versa &c. huic accedunt *Joh. du Bois* observationes in methodum miscendorum Medicamentorum. Londini 1639. fol.

Mich. Ant. Baudrandi Geographia. Paris 1682.

Des grossen und kleinen Bauers eröffneter Kasten oder Aperta Arca Arcani artificiosissimi. Hamburg 1687. 8

Casp. Bauhini Prodromus Theatri Botanici. In quo Plantæ supra sexcentæ ab ipso primum descriptæ cum plurimis novis figuris proponuntur. Basil. 1671. 4

— — — Institutiones Anatomicæ Hippocr. *Aristot.* & *Galen.* Autoritate illustratæ. Basil. 1640. in 4. Francof. 1616. 8

— — — Pinax Theatri Botanici sive Index in *Theophrasti*, *Dioscoridis*, *Plinii* & Botanicorum qui à seculo scripserunt opera &c. Basil. 1671. 4

— — — Anatomica corporis virilis & muliebris Historia. Lugdun. 1597. 8

— — — Anatomes Lib. II. Basil. 1592. 8

— — — Oratio de Homine. Basil. 1614. 4

— — — De Hermaphroditorum monstrosorumque partuum natura, Libr. II. Opperheim. 1614. 8

— — — De Lapidis Bezoar orientalis & occidentalis, cervini. It. & Germaniæ ortu, natura, differentiis veroque Usu. Basil. 1624. 8

Casp. Bauhini de Remediorum Formulis, Græcis, Arabibus & Latinis usitatis. Francof. 1619. 8

— — — & *Joh. Henr. Cherleri* Historiæ Plantarum generalis Prodromus. Ebrodun. 1619. 4

Joh. Nicol. Baumanni de Tabaci Virtutibus Usu & abusu oratio. Basil. 1629. 4

Flor. Baumgärtners Garten-Memorial. Nürnberg 1689. 8

Joh. Laur. Bauschii Schediasma posthumum de Cæruleo & Chrysocolla. Jen. 1668. 8

— — — de Lapide Hæmatite & Ætite, ubi præmissum est Proëmium Hæmato-Travmatologicum. Lips. 1665. 8

Barth. Bausneri Libr. III. de Consensu partium Humani corporis. Amstelod. 1656. 8

Joh. Bayeri Uranometria. Ulm. 1640. 4

Franc. Bayle Tr. de Apoplexia. Hag. Comit. 1676. 12

— — — Dissertationes Physicæ. Hag. Com. 1678. 12

— — — Dissertationes Medicæ III. (1) de causis fluxus menstrui mulierum, (2) de Sympathia variarum corporis partium cum Utero. (3) De Usu Lactis ad tabidos reficiendos & de immediato corporis alimento. Hag. Com. 1678. 12

— — — Problemata Physica & Medica. Hag. Com. 1678. 12

Petr. de Bayro de medendis humani corporis malis enchiridion, quod vulgo Veni mecum vocant &c. accessit ejusdem Authoris Tr. de Peste. Francof. 1612.

Lud. de Beaufort Cosmopœia divina seu Fabrica mundi explicata. Lugd. Batav. 1656. 12

Joh. Joach. Becheri Physica subterranea. Francof. 1681. 8

— — — Aphorismi ex Institutionibus Medicis Senerti collecti. Francof. 1663. 12

— — — Tripus Hermeticus fatidicus. Francof. 1689. 8

— — — Institutiones Chemicæ prodromæ, i. e.

i. e. Oedipus Chemicus obscuriorum Terminorum & Principiorum Chemicorum Mysteria aperiens & resolvens. Francof. 1664. in 12. Amsterod. 1665. 12

Joh. Joach. Becheri Experimentum Chemicum novum quo artificialis & instantanea Metallorum generatio & transmutatio ad oculum demonstratur, contra *Rolfinkii* non-Entitatem Mercurii corporum. Francof. 1671. 8

— — — Experimentum novum ac curiosum, de Minera Arenaria perpetua, sive Prodromus Propositionis Hollandiæ Ordd. factæ circa Auri extractionem, mediante Arena littorali per modum mineræ perpetuæ &c. Londin. 1680. 4

— — — Chymischer Glücks-Hafen / oder grosse Chymische Concordanz und Collection von 500. Chymischen Processen. Franckfurth 1682. 4

— — — Metallurgia oder Naturkündigung der Metallen. Franckfurth 1679. 8

— — — Parnassus Medicinalis illustratus, ein neues Thier-Kräuter- und Berg-Buch; Sampt der Salernischen Schul und Præsagiis Vitæ & Mortis *Hippocratis*, auch gründlichem Bericht von Destilliren / Purgiren / Schwitzen / Schrepffen und Aderlassen / alles so wohl in ligata als prosa sehr lustig beschrieben / und mit 1200. Figuren gezieret. Ulm 1663. fol.

— — — Chymisches Laboratorium oder Unterirrdische Naturkündigung. Franckfurth 1680. 8

— — — Trifolium Becherianum, bestehend in dreyen neuen Erfindungen einer Seiden-Wasser-Mühle und Schmeltz-Werck. Leipzig 1691. 12

C. G. Bechetus edidit *Diophanti* Alexandrini Arithmeticorum Libr. VI. & de numeris multangulis Libr. I. cum observationibus *D. P. de Fermat.* cui accessit doctrinæ Analyticæ Inventum novum. Tolos. 1671. fol.

Joh. Frid. Bechmanni Systema Physicum. Jen. 1669. 8

Dav. von der *Becke* Experimenta & Meditationes circa naturalium rerum principia &c. Hamb. 1674. in 8. 1683. 8 Ferrar. 1688. 12

— — — *Barnerus* leviter & amicè castigatus. Hamburg. 1675. 8

— — — Dissertatio Anatomico-Practica de Procidentia Uteri ab Erroribus *L. Garmeri* vindicata. Hamb. 1683. 8

Dan. Beckheri de Cultrivoro Prussico observatio & Curatio singularis. Lugd. Batav. 1640. 8

— — — Beschreibung des Preußischen Messerschluckers. Königsberg 1643. 4

— — — Bericht von dem Blutgang. Königsberg 1650. 4

— — — Martin **Blochwitzens** Beschreibung des Hollunders / um viel vermehrter herauß gegeben. Leipzig 1685. 8

Mr. Beddevole, *Essais d'Anatomie.* Lugd. Batav. 16

— — — *Saggi d'Anatomia.* Parma 1687. 12

Joh. Behmii Chronologia. Francofurt. 1618. fol.

Joh. Hartm. Beijeri in Sphæram *Joh. de Sacrobosco*, Comm. Francofurt. 1571. 8

Conr. Barth. Behrns Tr. de constitutione Rei Medicæ. Helmstädt. 1691. 8

Joh. Ign. Worp. Beintema von Beima Panacæa oder allgemeines Hülffs-Mittel / oder Lob des Tobacks / ins Teutsche aus dem Holländischen übersetzt / durch *J. S. D.* Leipzig 1691. 12

Mr. C. de Belliere de la Niolle *Physiognomie raisonnable.* Lyon. 1667. 12

Laur. Bellini Exercitatio Anatomica de Structura & Usu renum, cui exempla Renum monstrosorum addidit *Gerh. Blasius.* Amstelod. 1665. 12

— — — De Urinis & Pulsibus: Missione sanguinis, & Febribus, de Morbis capitis & Pectoris opus. Bonon. 1683. in 4. Lipsiæ 1685. in 4. cum Præfatione *D. Joh. Bohnii.*

Thom. Bellucii Index Plantarum Horti Pisani. Flor. 1662. 12

Christ. Benedicti Theatrum Tabidorum. Francof. 1665. 12

Liber. Benedicti Nucleus Sophicus seu Explanatio in Tincturam *Th. Paracelsi*. Francof. 1623. 8

Dan. Berckringeri Differt. de Cometis. Amsterd. 1665. 12

Jacob. Berengarii Tr. de Cranii Fractura. Lugd. Batav. 1629. 8

Berg-Ordnung des Fürstenthum Hessens. Cassel 1616. 4

Andr. von *Berlicom* Elementa Naturalia. Roterod. 1656. 4

Bernhardus innovatus, Bernhards/ Grafen von der Marck/ Chymische Schrifften/ von dem Stein der Weissen. Nürnberg 1643. 8

Mr. Bernier *Abregé de la Philosophie de Gassendi*. Lyon. 1684. in 12. VII. Tom.

Jean. Bernier *Essais de Medicine*. a Paris 1689. 4

Jac. Bernoulli Cogitationes de gravitate aetheris. Amstelod. 1682. 8

— — — Conamen novi Systematis Cometarum pro motu eorum sub calculum revocando & apparitionibus praedicendis adornatum. Amsterd. 1682. 8

Joh. Bernoulli Dissertatio Physico-Chemica de Effervescentia & fermentatione nova hypothesi fundata cum descriptione alicujus perpetui mobilis purè artificialis. Basil. 1690. 4

Joh. Lud. Bertaldi Scholia in dispensatorium *Joh. Placotomi*, additis multis remediorum formulis ex collegio tum Norimbergensi tum Augustano. Taurin. 1614. 4

Georg. Bertinii Medicina Libris XX. methodicè absoluta, in qua mutuus Graecorum & Arabum consensus adversus Paracelsistas &c. Basil. 1587. fol.

— — — De Consultationibus Medicorum & methodica Febrium curatione commentarius. Basil. 1586. 8

Joh. Bertlingii Conclusiones Physicae. Herb. 1655. 4

— — — Idolum Cartesianum mundus mille-vortex extensione infinitus. Grön. 1677. 8

Mr. Bertrand *Reflexions nouvelles sur' l'Acide & sur l'Alcali*. à Lyon. 1683. 12

Mich. Rup. Besleri Gazophylacium rerum naturalium è regno Vegetabili, Animali & mineralium, cum continuatione & figur. aeneis ad vivum repraesentatis. Norib. 1642. in Reg. fol.

Mar. Bettini Aerarium Philosophiae Mathematicae. Bonon. 1648. 4

— — — Recreationum Mathematicarum Apiaria novissima XII. Bonon. 1659. fol.

Joh. Bettus de ortu & natura Sanguinis; annexa est Anatomia *Thomae Parre* Angli Annos 152. & novem menses nati, cum observationibus *G. Harva* & aliorum Medicorum. Londin. 1669. 8

Joh. Beverovicii Epistolicae quaestiones cum Doctorum Responsis; accedit ejusdem nec non *Erasmi, Cardani, Melanchtonis* Medicinae Encomium. Roterod. 1644. 8

— — — Lob der Artzney-Kunst oder Wiederlegung *Michael Montagne*. Franckfurth 1673. 8

— — — *Αὐτάρκεια* Bataviae sive Introductio ad Medicinam indigenam. Lugd. Batav. 1644. 12

— — — Idea Medicinae veterum. Lugd. Batav. 1637. 8

— — — Epistolae II. de Calculo, quibus respondetur *Claud. Salmas.* ad Interpret. Aphorism. *Hippocr.* LXXIX. Sect. IV. de Calculo. Lugd. Batav. 1640. 8

— — — Schatz der Gesundheit und Ungesundheit/ verteutscht durch J. C. Salbach/ mit Kupffern. Amsterdam 1671. fol. Franckfurth 1671. 8

— — — Chirurgia oder Heil-Kunst/ als der allgemeinen Artzney-Kunst dritter und letzter Theil. Franckfurth 1671. 8

Cornel. à Beughem Bibliographia Medica & Physica perpetuò continuanda. Amsterd. 1681. 12

Cornel. à Beughem Bibliotheca Chronologica & Geographica. Amſtel. 1685. 12
— — — Bibliographia Mathematica & artificioſa. Amſtelod. 1688. 12
Joh. Hartm. Bayeri Philonium Pharmacevticum de medendis omnibus humani corporis Affectibus. Francof. 1580. 4
Eliæ Beynon Barmhertziger Samariter. Jen. 1685. 12
Theod. Beza de Peſtis contagio & fuga. Lugd. Batav. 1636. 12
C. de Bezancon. *Les Medecins, à la Cenſure ou entretiens ſur la Medicine.* Paris 1677. 12
Bibliotheca Anatomica ſive recens in Anatomia inventorum Theſaurus locupletiſſimus; in quo integra atque abſolutiſſima totius corporis humani deſcriptio ejusdemque œconomia è præſtantiſſimorum Anatomicorum quorundam Tractatibus ſingularibus &c. concinnata exhibetur. Digeſſerunt, Tractatus ſuppleverunt, Argumenta notulas & obſervationes Anatomico-Practicas addiderunt *Daniel le Clerc* & *Joh. Jac. Manget.* Genev. 1685. fol.
Honor. Bicaiſii Manuale Medicorum, ſeu Synaxis Aphoriſmorum *Hippocratis,* Prænotionum Coacarum & prædictionum, ſecundum propriam omnium morborum nomenclaturam alphabetico digeſtæ ordine. Londin. 1659. in 24. Genev. 1660. 12
Godfr. Bidloo Anatomia humani corporis 150. Tabulis per artificioſſimum *G. de Lariſſe* ad vivum delineatis demonſtrata, veterum recentiorumque inventis explicatæ, plurimisque hactenus non detectis illuſtrata. Amſtelod. 1685. in fol. Chart. Aug.
Caſp. Th. Bierlingii Adverſariorum curioſorum Centuria Prima, cum annexis Scholiis & appendice variorum Medicamentorum. Jenæ 1679. 4
— — — Theſaurus Theoretico - Practicus cum Præf. Jac. Wolffii. Magdeb. 1693. 4
Caſp. Th. Bierlingii Gutachten wider die graſſirende Peſt. Helmſtädt 1680. 8
Mart. Biermann de Magicis Actionibus. Francof. 1619. 4
Jac. Billii Diophonti redivivi Pars I. de Triangulo. Lugd. 1670. 8
Ant. Günth. Billichii Theſſalus in Chemicis redivivus i. e. de Vanitate Medicinæ Chemicæ Hermeticæ ſive Spagyriæ diſſ. Ejusd. Anatomia Fermentationis Platonicæ. Acceſſerunt de eadem *Hermanni Conring.* exercit. & *Dan. Sennerti* Epiſtola. Francof. 1640. 8
Ludov. de Bils Reſponſio ad Epiſtolam *Tob. Andreæ,* qua oſtenditur verus Uſus Vaſorum hactenus pro Lymphaticis habitorum. Juncta ſimul & Hiſtoria eorum quæ Auctori occaſione Balſamationis ſibi peculiaris in Brabantia & potiſſimum Lovanii evenerunt. Roterd. 1669. 4
— — — Specimina Anatomica cum Cl. Virorum Epiſtolis aliquot & Teſtimoniis. Roterdam. 1661. 4
Leonh. S. Bimii Peſtis ad vivum delineata & curata. Leodii 1671. 8
Joh. Binhardi Fons Sanitatis oder Heil-Brunn wider vielerley Gebrechen. Erfurth 1622. 4
Joh. Nic. Binningeri Obſervationum & curationum medicinalium Centuriæ V. Montbelgard. 1673. 8
Jan. Bircherodii Anti-Burnetus de opere Creationis. Hafniæ 1688. 8
— — — Tractatio curioſa de Terra & Aqua, in qua Terræ origo forma & mutationes ante & poſt diluvium, nec non marium, fluviorum, Aquarumve fluxus traditum. Francof. 1694. 8
Joh. Bapt. Birelli Alchimia nova in das Teutſche überſetzt durch *Petrum* Uffenbach. Franckfurth 1603. 4
Mart. Birrii Tres Tractatus de metallorum transmutatione. I. Agit de Metallorum metamorphoſi; II. inſcribitur brevis manuductio ad rubinum coeleſtem

lestem. III. Fons Chemicæ veritatis. Adjuncta est appendix medicamentorum Anti-podagricorum & calculi-fragi. Amstelod. 1668. 8

Joh. Chr. Bitterkraut verteutschter Mylius von dem Ursprung aller Thier. Saltzburg 1670. 12

— — — Wehmüthige Klag-Thränen der löblichen hochbedrängten Artzney-Kunst. Nürnberg 1677. 4

Guil. Blaeu Institutio Astronomica. Amsterd. 1655. & 1690. 8

Steph. Blancardi Lexicon Medicum Græco-Latinum, in quo termini totius Artis Medicæ secundum Neotericorum placita definiuntur &c. Amstelod. 1679. in 8. Lugd. Batav. 1690. 8

— — — Anatomia reformata sive concinna corporis humani dissectio ad Neotericorum mentem adornata plurimisque Tabulis chalcographicis illustrata. Accedit *Ejusdem Authoris* de Balsamatione nova methodus à nemine antehac hoc modo descripta. Lugd. Batav. 1687. 8

— — — Neue Reformirte Anatomie ins Teutsche übersetzt durch *Tob. Peucerum*, Leipzig 1691. 4

— — — Neue Art zu balsamiren. Hannover 1690. 8

— — — Anatomia practica rationalis, sive rariorum cadaverum morbis denatorum anatomica suspectio. Accedit Tr. novus de circulatione Sanguinis per tubulos deque eorum valvulis &c. Amstelod. 1688. 12

— — — Anatomia practica ins Teutsche übersetzt durch *J. L.* Hannover 1692. 8

— — — Collectanea Medico-Physica oder Holländisches Jahr-Register/ etc. aus dem Holländischen ins Teutsche übersetzt durch *Tob. Peucerum.* Leipzig 1690. 8

— — — Neue Kunst-Kammer der Chirurgie. Hannover 1688. in 8. von neuem übersehen und vermehret von *G. H. W.* Ibid. 1692. 8

— — — Neuscheinende Praxis der Medicin. Hannover 1690. 8

St. Blancardi Speiß- und Tisch-Büchlein in das Teutsche übersetzt durch Georg von Keyl / genannt *Cunæus.* Hannover 1689. 8

— — — Abhandlung von dem Podagra/ und der darinnen gutbefundenen Milch-Cur; Deme beygefügt *Wilh. ten Rhyne* Beschreibung des Moxa Brenners. Leipzig 1691. 8

— — — Belägerte und entsetzte Venus oder Chirurgische Abhandlung von denen Frantzosen. Leipzig 1690. 8

— — — *Traité de la Verole & les autres accidents Veneriennes traduit par* M. Guilliaum Willis. Amsterd. 1688. 8

— — — Cartesianische Academie oder Institution der Artzney-Kunst. Leipzig 1690. 8

— — — Schau-Platz der Raupen/ Würmer und anderer fliegenden Thierigen/ übersetzt durch Johann. Chr. Rodochs. Leipzig 1690. 8

— — — Theatrum Chemicum oder Schau-Platz der Scheide-Kunst/ ins Teutsche übersetzt. Leipzig 1684. 8

— — — Von Würckungen der Artzneyen in den menschlichen Leib; übersetzt durch Joh. Chr. Rodochs. Leipzig 1690. 8

— — — Neues Liecht der Apothecker / ins Teutsche übersetzt. Leipzig 1693. 8

— — — Beschreibung des Scharbocks/in das Teutsche übersetzt durch *D. J. S.* Leipzig 1693. 8

Gerh. Blasii Observationes Medicæ rariores; accedit monstri triplicis Historia. Amstelod. 1677. 8

— — — Medicina curatoria methodo nova conscripta. Amstelod. 1680. 8

— — — Impetus *Jac. Primerosii* in *Vopiscum Fortunatum Plempium* retusus. Amstel. 1659. 4

— — — Medicina generalis, nova methodo fundamenta exhibens. Amstelod. 1661. 12

— — — Medicina universa; Hygieines & Therapevtices fundamenta methodo nova brevissimè exhibens. Amsterd. 1665. 4

Gerh. Blasii Anatome medullæ spinalis & nervorum inde prodeuntium. Amstel 1666. 12

— — — De renibus monstrosis; exstat cum *Laur. Bellini* Exercit. Anatomica de Structura & Usu rerum. Amsterd. 1665. 12

— — — Anatome contracta. Amstel. 1666. 12

— — — Institutionum Medicarum Compendium. Amsterd. 1667. 12

— — — Commentarius inSyntagma Anatomicum *Joh. Veslingii* cum Figuris. 1666. 4

— — — Künstliche Zerlegung des menschlichen Leibes/ ins Teutsche übersetzt. 1688. 8

— — — Anatome hominis Brutorumque variorum. Amsterd. 1673. Ibid. 1677. 8

— — — Observata Anatomico - Practica. Lugd. Batav. & Amstelod. 1674. 8

— — — Anatome Animalium Terrestrium variorum, Volatilium, Aquatilium, Serpentum, Insectorum ovorumq; &c. &c. Amstelod. 1681. in 4. Sunt autem præcipuæ & potissimum ex aliis Authoribus desumptæ. E terrestrium classe. (1) Anatomia Bovis & Tauri. (2) Vaccæ. (3) Cameli sive Dromedarii *Parisiensium*. (4) Canis (5) Castoris *Wepferi Schraderi* & *Parisiensium*. (6) Chamæleontis *Panaroli* & *Parisiensium*. (7) Echini *Segeri Schraderi* & *Borrichii*. (8) Felis *Severini* & *Rudbeckii*. (9) Felis Zibethicæ *Thom. Bartholini* & *Amstelodamensium*. (10) Histricis *Drelincurtii*. (11) Leonis *Bartholini*, *Parisiensium*, *Wolffstrigelii* & *Borrichii*. (12) Ovis variorum. (13) Porci variorum. (14) Simiæ *Sylvii* & *Drelincurtii*. (15) Tigridis *Wolffstrigelii*. (16) Ursi *Parisiensium*. E Classe Volatilium.

(1) Aquilæ Anatome *Borrichii* & *Stenonis*. (2) Psittaci *Olig. Jacobæi*. (3) Ovi & Pulli *variorum*. Ex Aquatilium classe. (1) Acus marini *Borrichii*. (2) Astaci *Willisii*. (3) Canis Carcharii *Stenonis*. (4) Crocodili *Borrichii*. (5) Gammari *Sachsii*. (6) Lampetræ *Brunzeri*. (7) Lucii *Amstelodamensium*. (8) Phocæ *Severini*. (9) Phocænæ *J. D. Majoris* & *Th. Bartholini*. (10) Ranæ Aquaticæ *variorum*. (11) Rajæ *Stenonis*. Ex Insectorum Classe (1) Bombycis *Malpighii* (2) Ephemeræ Svammerdammii &c. Amstelod. 1681. 4

Abr. Blasius Gerh. F. *Jobi* von Meckern Observ. Chirurgico - Medicas è Belgico in Latinum vertit. Amstelod. 1682. 8

Salom. de Blauenstein Interpellatio ad Philosophos pro Lapide Philosophorum contra Mundum Subterraneum *P. Athanasii Kircheri* &c. Biennæ 1667. 4

Nicol. de Blegny Zodiacus Medico - Gallicus sive Miscellaneorum Medico-Physico - Gallicorum titulo recens in re medica exploratorum, unoquoque mense Parisiis Gallicè prodeuntium Annus Primus, sc. MDCLXXIX. Accesserunt ejusdem Tractatus duo utilissimi; prior de Herniis; posterior observationes circa Luem Veneream continens. Genev. 1680. 4

— — — Monatlich eröffneter Anmerckungẽ &c. erster Theil. Hamburg 1680. Dessen Fortsetzung. Ibid. 1681. 8

— — — Zodiaci Medico-Gallici sive Miscellaneorum Medico-Physicorum Ann. II. sc. MDC.LXXX. Genev. 1682. 4

— — — Monatlich eröffneter Anmerckungen anderer Theil. Hamburg 1681. 8

— — — Zodiaci Medico-Gallici sive Miscellaneorum Medico-Physicorum Ann. III. sc. MDCLXXXI. Genev. 1682. 4

— — — Monatlich eröffneter Anmerckungen dritter Theil. Hamburg 1682. 8

— — — Zodiaci medico-Gallici sive Miscellaneorum Medico-Physicorum Ann. IV. sc. MDCLXXXII. itemque Annus

nus V. sc. MDCLXXXIII. Genev. 1685. 4

Nicol. de Blegny Monatlich eröffneter Anmerckungen vierdter und fünffter Theil rc. Hamburg 1684. 8

— — — *l'Art. de Guerir les Hernies &c.* à Paris 1677. 12

— — — *l'Art de Guerir les maladies Veneriennes expliqué par les principes de la Nature & des Mechaniques &c.* III. Tomes. à la Hage 1683. 12

— — — *le Remede Anglois pour la Guerison de Fievres.* à Paris 1682. 12

Mart. Blochwitz Anatomia Sambuci quæ non solum Sambucum, & hujus Medicamenta singularia delineat, verùm quoque plurimorum Affectuum ex una ferè sola Sambuco curationes breves &c. exhibet. Lipf. 1631. 12

— — — Anatomia Sambuci oder Beschreibung des Hollunders/ viel vermehrter herauß gegeben durch Daniel Becker. Leipzig 1685. 8

Mr. Blondel. *Figures & notes à l' Architectur Françoise des Batimens particuliers ecrit par* Louis Savot &c. Paris 1676. 8

— — — *l'Histoire du Calendrier Romain.* Paris 1682. in 12. a la Hage 1684. 12

— — — *Cours de Mathematique.* Paris 1683. 4

— — — *Nouvelle Maniere de fortifier les Places.* Paris 1683. in 12. Amsterd. 1684. 12

— — — *l'Art de jeter les Bombes.* Amsterd. 1685. 12

Fr. Blondelli Thermarum Aquisgranensium & Porcetanarum descriptio; accedunt Probæ Thermarum Aquisgranensium. Traject. ad Mosam 1685. 12

Seb. Blossii Prodromus Refutationis quarundam exercitationum verissimarum super disputatione quadam de Peste &c. Tubing. 1618. 4

Gerard Boate *l'Histoire naturelle d' Irrlande traduit de l'Anglois.* à Paris 1666. 12

Pauli Bocoon Icones & descriptiones rariorum Plantarum Siciliæ, Melitæ, Galliæ, & Italiæ &c. cum Præf. *Rob. Morisonii.* Oxon. 1674. 4

— — — *Recherches & Observations naturelles, touchant le Corail, la Pierre etoilée, les Pierres de figure de Coquilles, la Corne d' Ammon, l'Astroite undulatus, les Dents de Poisons petrifiées, les Herissons alterez, l'Embrasement du Mont Etna, la Sangsue du Xiphias l' Alcyonum stuposum, le Bezoar mineral, & les Plantes qu'on trouve dans la Sicile, avec quelques Reflexions sur la Vegetation des Plantes.* Amsterd. 1674. 8

— — — *Osservazioni naturali, ove si contengone materie medico-fisiche, & di Botanica, produzioni naturali, Fosfori diversi, Fuochi sotterranei d'Italia & altre curiosita &c. Disposti in Trattati famigliari &c. (1) Sopra il Fossoro Aëro overo Nottiluca. (2) Intorno à fuochi Sotterranei osservati nel Modannese. (3) Intorno alcuni preservatiui & curatiui Medicamenti in tempo di Peste. (4) Sopra li Anelli di ferro, utili a preservare del Granfo & dalle Vertigini. (5) Intorno alcuni effetti naturali, chiamati Sympathici. (6) Intorno alcune Pietre, che ponno servire medicamenti per succedaneo agli occhi di Granchio. (7) Intorno alcuni Medicamenti Empirici, & produzioni naturali della Pieve di quero &c. (8) In ordine al Aqua fumante & altre curiosità. (9) Dove si descrive il Carabe bianco, & Ambra Nera trovata in Italia. (10) Del Nido d'Alcuni Insetti nel mezzo d'un Ostrica petrificata. (11) Sopra alcune produzzioni di genere Testaceo. (12) Dove se descrivonsi le proprieta di alcune Piante atte a quarire diversimali nè quadrupedi &c. (13) Sopra le mamelle Lattifere d'un huomo, colle quali alimento un Infante per la morte della moglie. (14) Nella*

quale

qvale se fa menzione d'alcune Musei di cose naturali. (15) Intorno Fosforo ò Pietra lucida di Bologna & sua preparazione un metodo facile. (16) del acido & dell Alcali. (17) In ordine all Vsu del Antimonio. (18) Della Radice crespa d'una Pianta Alpina. (19) In ordine il fonte Pliniano e fiume Torbidone & lore natura. (20) delle mosche & formiche Pisane odorate (21) dalle cause della viriditè perpetua di alcune Piante in tutte le Stagioni. (22) Intorno a un Insetto, che tinge di color coccineo (23) in ordine alla virdità delle Piante, struttura delle coralline & altri produzioni maritime. (24) Sopra alcune essalazioni della Terra sulfuree & loro prodigiosi effetti (25) ove esspongonsi alcune circonstanze del Sale Ammoniaco, & delle Pietre Gipsee de Bolognese. (26) Sopra la Cuticula separata da tutto l'Ambito del corpo di una fanciulla dopo l'Vso de medicamenti Bezoartici &c. in Bologna 1684. 12

Sam. Bocharti Hierozoicon sive bipartitum opus de Animalibus Sacræ Scripturæ. Pars prior agit Libris IV. de Animalibus in genere, & de Quadrupedibus viviparis & oviparis. Pars posterior agit Libris VI. de Avibus, Serpentibus, Insectis, Aquaticis & fabulosis Animalibus. Londin. 1663. in Fol. Francof. 1675. fol

— — — Hierozoici compendium à *Stephana M. Vecsei Ungaro* adornatum &c. Francof. 1690. 4

Hieronym. Bocks Kräuter-Buch. Straßburg 1630. fol.

Adam Bodenstein Wartung der Krancken/ so mit dem Podagra und Stein behafftet. Amberg 1611. 8

Nicol. Bodekeri Tr. de Contagione & morte contemnenda &c. It. morbos Animi esse pejores, quàm corporis &c. Lugd. Batav. 1635. 12

Andries Bœckelmann *Noodwendig Bericht aengaende het afhaelen van een doode Vrucht.* Amsterd. 1677. 8

— — — *Wederlegging van* Dr. Bonaventura van Dortmonts *Antwoord op het nootwendig Bericht, waer in angewesen ward de qvade Practyken* van D. Dortmont, *end desselfs onkunde angaende het afhalen van een doode Vrucht.* Amsterd. 1677. 8

Joh. Bœckelen Anmerckungen über seine Pest-Ordnung. Hamburg 1665. 4

Georg. Andr. Bœcleri Theatrum Machinarum. Norimb. 1662. in fol. Colon. 1686. fol.

Mart. Bœhmens Roß-Artzney-Buch. Leipzig 1689. 8

Mart. Bogdani Insidiæ structæ Cl. V. *Th. Bartholino* Vasis Lymphaticis ab *Olao Rudbekio* in suis ductibus Hepaticis &c. detectæ. Hafn. 1654. 12

Joh. Bohnii Epistola ad *Langelottum* de *Alcali* & Acidi Insufficientia pro principiorum seu Elementorum corporum naturalium munere gerendo. Lipf. 1685. 8

— — — Meditationes Physico-Chemicæ de Aëris in Sublunaria Influxu &c. Lipf. 1678. in 8. Lipf. 1685. 4

— — — Dissertationes Physico-Chemicæ, Chymiæ finem, Instrumenta & Operationes frequentiores explicantes &c. &c. quibus accessit Tr. de Aëris in Sublunaria influxu. Lipf. 1685. 4

— — — Circulus Anatomico-Physiologicus, seu Oeconomia Corporis Animalis h. e. Cogitata functionum Animalium potissimorum formalitatem & causas concernentia. Lipf. 1686. 4

— — — *Hieronym. Fabricii ab Aquapendente* Opera omnia Anatomica & Physiologica hactenus variis locis ac formis edita, certo ordine digesta, & in unum Volumen redacta cum Indice Rerum ac Verborum locupletissimo

tissimo & Præfatione sua edidit. Lips. 1687. fol.

Joh. Bohnii Laur. Bellini de Urinis & Pulsibus, de M. S. de Febb. de Morbis Capitis &c. Opus cum Præfatione & Indice edidit. Lipſ. 1685. 4

— — — de Renunciatione Vulnerum, seu Vulnerum lethalium Examen, exponens horum formalitatem & causam tam in genere quàm in specie, ac per singulas corporis partes. Lipſ. 1689. 8

Jac. du Bois Veritas & Autoritas sacra in natura & Astronomia contra *Wittichium*. Ultraj. 1685. 12

Joh. Bokelii Anatome vel descriptio Partium humani corporis, ut ea in Academia Julia publicè prælegi solet. Helmst. 1588. 8

Edoard. Bolnesti Aurora Chemica sive rationalis methodus præparandi Animalia, vegetabilia & mineralia ad Usum medicum &c. Hamburg. 1678. 8

Barthol. Bonacursii Opusculum de Malis externis. Bonon. 1656. 4

Phil. Bonanni Recreatio mentis & oculi in observatione Animalium testaceorum Italico sermone proposita, nunc latinè reddita. Romæ 1684. 4

Ant. Fr. Bonattis Astrosophia naturalis. Patav. 1687. 4

Theophil. Boneti Filum Ariadnæum Medicorum ad vitandos errores inPraxi &c. ex operibus *Gvilelmi Ballonii* erutum &c. Genev. 1688. 12

— — — Labyrinthi Medici extricati Part. II. sive Methodus vitandorum errorum, qui in Praxi occurrunt monstrante *Ballonio* & *Septalio*. Genev. 1687. 4

— — — Sepulchretum sive Anatomia Practica ex cadaveribus morbo denatis proponens Historias & observationes omnium penè humani corporis Affectuum ipsorumque causas reconditas revelans. Tomus I. Affectus capitis & Pectoris continet; Tomus II. Affectus imi ventris & reliqui corporis. Genev. 1679. fol.

Theophil. Boneti Mercurius compitalitius sive Index Medico-Practicus, per Decisiones, Cautiones, Animadversiones, Castigationes &c. ex probatissimis Practicis priscis & neotericis depromptas. Accessit appendix de Medici munere. Genev. 1682. fol.

— — — Medicina Septentrionalis collatitia sive rei Medicæ nuperis annis à Medicis, Anglis, Germanis & Danis emissæ Sylloge & Syntaxis &c. Genev. 1684. fol.

— — — Polyalthes sive Thesaurus medico-Practicus ex modernis practicis concinnatus & Tom. III. comprehensus. Genev. 1691. fol.

— — — *Theod. Turqveti de Mayerne* Tr. de Arthritide unà cum ejusdem aliquot consiliis medicinalibus è Gallico in Latinum versis emisit. Genev. 1674. 12

— — — *Jac. Rohaulti* Physicam ex Gallico Latinam fecit. Genev. 1674. 8

Claudi Boneti Epitome universæ doctrinæ *Sennerti*. Genev. 1655. fol.

Petr. Boni Margarita novella correctissima sive Introductio in artem Chemicam. Argentor. 1608. 8

Cornel. Bontekoë Diatriba de Febribus, in qua Autor complures Medicorum antiquorum juxtà ac recentiorum detegit Errores &c. primum Belgicè ab Authore conscripta, dein in Gallicum, tum verò Italicum versa, tandem Latinitate donata à *Jano Abraham. à Gehema*. Accessit Epistola Authoris ad Interpretem, nec non ejusdem Provocatio. Hagæ Comit. 1683. 8

— — — Metaphysica & liber singularis de Motu nec non ejusdem Oeconomia animalis, quibus accedit *Arnoldi Geulinx* Physica &c. Lugd. Batav. 1688. 8

— — — Oeconomia Animalis, in das Teutsche

ſche überſetzt durch H. H. Bremen 1692. 8

Corn. Bentekoë Fundamenta Medica ſive de Alcali & acidi effectibus per modum fermentationis & effervescentiæ. Accedit Anonymi Pharmacopœia ad mentem Neotericorum adornata. Amſterd. 1688. 8

— — — Grund-Sätze der Medicin von dem Alcali und Acido &c. in das Teutſche überſetzt durch H. H. Bremen 1691. 8

— — — Literæ familiares ad D. J. A. à Gehemia. Berolin. 1686. 8

— — — Beweiß/ daß kein Annus Climactericus zu finden. Hamburg 1683. 12

— — — Kurtze Abhandlung von dem Menſchlichen Leben/ ꝛc. Budißin 1692. 8

— — — Neues Gebäu der Chirurgie/ ꝛc. auß dem Holländiſchen überſetzt durch *J. P.* Albrecht, *M. D.* Hannover 1687. 8

Jac. Bontii de Medicina Indorum Libr. IV. (1) Notæ in *Garciam ab Horto.* (2) De diæta Sanorum. (3) Methodus medendi Indica. (4) Obſervationes è Cadaveribus. Lugd. Batav. 1642. in 12. & Pariſ. 1646. in 4. cum *Proſp. Alpini* Medicina Ægyptiorum.

Arnold. Bootii Obſervationes Medicæ de Affectibus omiſſis ſc. de Abſceſſu Hypocraneo, de Vomica Hypocranea, de Vomica Cerebri, de Suturarum diſceſſione, de Capitis diſtorſione, de Epilepſia procurſiva, de Oris hæmorrhagia periodica, de Linguæ ardore & ſiccitate extra Febres, de Lippitudine mucaginoſa, de Labroſulcio ſeu Cheilocace, de Sterni dolore, de Tabe pectorea &c. cum Præfatione *Henr. Meibomii.* Helmſtadii 1664. 4

Gerb. & Arnold. Bootiorum Philoſophia naturalis Dublini 1641. 4

Jac. Bordingi Phyſiologia, Hygieine, Pathologia, prout has Medicinæ partes in Academiis Roſtochienſi & Hafnienſi publicè enarravit. Roſtoch. 1591. 8

Petr. Borelli Hiſtoriarum & Obſervationum Medico-Phyſicarum Centuriæ IV. raræ, ſtupendæ & inauditæ. Acceſſerunt *Jac. Cattieri* Obſervationes raræ cum Vita *Renati des Cartes.* It. *Joh. Rhodii* Obſervationes; *Arnold. Bootii* de Affectibus omiſſis Tractatus & *Petr. Matth. Roſſii* Conſultationes & Obſervationes ſelectæ. Lipſ. 1670. in 8. Ibid. & Francof. 1676. 8

Joh. Alphonſ. Borelli de Motu Animalium opus poſthumum. Romæ 1680. in 4
Lugd. Batav. 1685. 4

— — — de Vi percuſſionum & motuum naturalium à gravitate dependentium. Lugd. Batav. 1686. 4

— — — Elementa Conica *Apollonii Pergæi* & *Archimedis* opera nova & breviori methodo demonſtrata. Romæ 1679. 4

Fr. Joſeph. Borrhi la Chiave del ſuo Gabinetto &c. Colon. 1681. 12

Olai Borrichii Differt. de Ortu & Progreſſu Chemiæ. Hafn. 1668. 4

— — — Hermetis Ægyptiorum & Chemicorum Sapientia ab *Hermanni Conringii* Animadverſionibus vindicata. Hafn. 1674. 4

— — — Lingva Pharmacopœorum ſive de accurata Vocabulorum in Pharmacopoliis uſitatorum pronunciatione. Hafniæ 1670. 4

— — — de Somno & Somniferis maximè papavereis Differt. Hafn. 1683. 4

— — — Docimaſtice metallica clarè & compendiariò tradita. Hafn. 1677. in 4
ins Teutſche überſetzt durch Georg Kus. Coppenhagen 1680. 8

— — — de Lapidum generatione in Macro-Microcoſmo, cui acceſſit Additio *Joſeph. Lanzoni Medici Ferrarienſis.* Ferrar. 1687. 12

— — — de Uſu Plantarum indigenarum in Medicina, & ſub finem de Clyſſo Plantarum, & Thee Specifico Enchiridion. Hafn. 1650. 4

Gvilel. van der Bosche Historia medica in qua Libr. IV. Animalium natura & eorum medica Utilitas exactè & luculenter tractantur. Bruxell. 1639. 4

Joh. Leonh. Boscii Bericht von dem Podagra. Ingolstadt 1583. 8

Franc. Boselli Amaltheum Medico-Politicum tres in Apparatus digestum &c. Antenoreâ in Academia ab Anno 1631. usque ad hunc 1665. Medicinæ Professorum Encomiis pro Corollario addita Elogiorum Heroum publica in ejus Bibliotheca ex pictorum descriptione. Patav. 1665. 4

Joh. Andr. Bosii de Significatu Cometarum diss. Jenæ 1661. 4

Leonh. Botalli Opera Medica à *Joh. von Horne* Annotationibus illustrata. Continentur verò in hoc Libro (1) Tr. de Medici & ægri munere. (2) Observ. Anatomica de monstroso rene. (3) Observat. alia de Ossibus inventis inter utrumque cerebri ventriculum. (4) Alia Observat. de Vena arteriarum nutrice. (5) Admonitio de Fungo strangulatorio. (6) Ratio incidendæ venæ, cutis scarificandæ & hirudinum applicandarum modus. (7) De Curatione per S. M. liber. (8) De Catarrho ejusque causis Signis, Symptomatibus & curatione. (9) De Lue Venerea ejusque curandæ ratione Liber (10) de curandis Sclopetorum Vulneribus, cui insertus Commentarius in cap. ult. Libr. VI. *Galen.* Meth. Med. in quo agitur de vulnerum capitis curatione. Lugd. Batav. 1660. 8

— — — de Venæ Sectione Liber. Lugdun. 1580. 8

Henr. Batteri de Scorbuto Tractatus, cui accessit ejusdem ad Joh. Wolffium Epistola. Lubec. 1648. 4

Mich. Boudewyns Ventilabrum Medico-Theologicum. Quo omnes Casus tum Medicos, cum ægros aliosque concernentes eventilantur. Antverp. 1666. 4

Hyacinth. Bovii Novi flores Medicinales sive Observationes, Sententiæ, Dicta, Historiæ & medicamenta morbis probata, collecta &c. Hoc opus in V. partitur Libros (1) Liber est de Authoribus qui tractant de morbis & de danda Aqua frigida in febribus. (2) De Observationibus Medicis, & de Centuriis. (3) De Medicis Consultationibus. (4) De Arte Chirurgica. (5) De Secretis & de Remediis cuilibet morbo appropriatis, Venetiis 1675. 8

Sr. Ame Bourdon *Nouvelles Tables Anatomiqves.* Paris 1678. fol.

Rob. Boyle Opera Varia quibus continentur. (1) Nova experimenta Physico-Mechanica de vi Aeris elastica & ejusdem effectibus. (2) Defensio doctrinæ de Elatere & gravitate Aëris propositæ in novis experimentis Physico-Mechanicis adversus objectiones *Fr. Lini.* (3) Tr. de mira Aëris rarefactione etiam citra Colorem, de duratione virtutis elasticæ Aëris expansi: de condensatione Aëris solo frigore facta ejusque compressione sine machinis &c. (4) Paradoxa Hydrostatica. (5) Tentamina Physiologica, quibus accedit Disp. de Differentibus Partibus & redintegratione Nitri, nec non Historia fluiditatis & Firmitatis, ut & Tr. de absoluta quiete in corporibus. (6) Chemista Scepticus. (7) Experimenta de Coloribus cum Observationibus de Adamante in tenebris lucente. (8) Introductio ad Historiam qualitatum particularium, subjunctis Tract. de Cosmicis rerum qualitatibus, de suspicionibus Cosmicis, de Temperie subterranearum, de Temperie submarinarum Regionum & de fundo Maris. (9) De Athmosphæris corporum consistentium, deque mira subtilitate Effluviorum. It. de ponderabilitate flammæ. (10) De Gemmarum Origine & Virtutibus Specimen.

cimen. Colon. Allobrogum 1677. 4

Rob. Boyle de Vi Aëris elastica. Hag. Com. 1661. in 12. Roterod. 1669. 12
— — — de Elatere & gravitate Aëris. Londin. 1663. 8
— — — de Cosmicis qualitatibus. Amstelod. 1671. 12
— — — mira Aëris rarefactio detecta. Londin. 1672. 8
— — — de absoluta quiete in corporibus. Londin. 1671. 12
— — — de Athmosphæris Corporum consistentium. Londin. 1673. 12
— — — de latentibus qualitatibus Aëris. Londin. 1678. 12
— — — Apparatus ad Historiam naturalem sanguinis humani, ac Spiritus præcipuè ejusdem Liquoris. Genev. 1685. 8
— — — de Specificorum remediorum cum corpusculari Philosophia Concordia. Cui accessit Dissert. de varia Simplicium medicamentorum utilitate Usuque. Genev. 1686. 4
— — — de ipsa Natura sive libera in receptam Naturæ notionem disquisitio. Genevæ 1686. 4
— — — Origo formarum & qualitatum juxta Philosophiam corpuscularem &c. ad modum Annotationum in Tentamen circa Nitrum primitus conscripta. Genev. 1688. 4
— — — de Noctiluca Aërea & medicina Hydropatica Tr. Genev. 1693. 4
— — — Lüfftige Noctiluca, womit etliche neue Phænomena zu bereiten. Hamburg 1682. 8
— — — Experimenta & Observationes &c. Lond. 1691. 8
— — — Medicinische Experimenta, oder hundert außerlesene Artzney-Mittel. Leipzig 1692. 12
— — — de Utilitate Philosophiæ naturalis experimentalis. Lindav. 1692. 4
— — — Experimenta & Notæ circa producibilitatem Chemicorum Principiorum, quæ sunt totidem partes Appendicis ad Chemistam Scepticum. Genev. 1694. 8

Rob. Boyle Tentamen Porologicum. Londin. 1684. 8

Joh. du Boys in Methodum miscendorum Medicamentorum quæ in quotidiano sunt Usu, observationes ex Græcis, Arabibus & Neotericis. Lond. 1639. in fol. exstat cum *Eric. Bauderonii* Pharmacopoeia.

Henr. à Bra Catalogus Medicamentorum facilè parabilium adversus Pestilentiam. Franeker. 1605. 8

Giac. Bracchi *Pensieri Fisico-Medici circa gli Animali che muoiono e ne recipienti vacui d'Aria, e ne' ripieni d'arie fattitie elevate da diversi misti per mezzo della fermentatione.* Venet. 1685. 8

Joh. Braceschi De Alchemia Dialogi duo &c. præmittuntur iisdem Propositiones 129. eidem Argumentum compendiosâ brevitate complectentes &c. Hamburg. 1673. 8

Tych. Brahe Opera in quibus P. I. de Restitutione motuum Solis & Lunæ. P. II. de mundi ætherei recentioribus Phænomenis. Francof. 1648. 4
— — — Historia Cœlestis. Aug. Vindel. 1666. fol.
— — — Oratio de Disciplinis Mathematicis. Hamb. 1621. 4
— — — Hyperaspistes contra *Claramontii* Antitychonem. Francof. 1625. 4

Fr. Mar. Brancatii de Usu Chocolatæ diatriba. Romæ 1666. 4

Matth. Erb. von Brandau zwölff Grund-Seulen der Natur und Kunst/ worauf die Verwandlung der Metallen gebauet/ nebst einer Beschreibung des Philosophischen geheimen Feuers *Joh. Pontani.* Leipzig 1689. 8

Ant. Mus. Brassavolæ Examen omnium Loch. i. e. Linctuum Suffuf i. e. Pulverum, Aquarum, Decoctionum Oleorum, quorum apud Ferrarienses Pharmacopo-

copolas usus est. His accessit de morbo Gallico lepidissimus Tractatus. Lugdun. 1555. 16

Salom. Brauns Teutscher Jordan oder Biberacher Bad. Augspurg 1673. 8

Casp. Bravo Resolutiones & Consultationes Medicæ, in sex partes distributæ, quarum (1) Physiologiæ, (2) Pathologiæ, (3) Febrium Theoriæ ac Curationis, (4) Sanguinis missionis, Purgationis, & de Sudore (5) Sanguinis circulationis, & ipsa præsupposita cutis sphygmicæ Theoria è *Galeni* mente &c. (6) Selectas aliquot observationes & consultationes medicas proponit. Lugdun. 1662. in fol. Colon. 1674. in 4. cui editioni accessit Tyrocinium Artis curatricis Ejusdem Authoris.

— — — Disputationes Apologeticæ pro Dogmatica & omnium Scientiarum & artium dignitate &c. cum aliis duobus Tractatibus, quorum primus continet consultationes Medicas, nunquam hactenus editas; alter verò Tyrocinium Practicum exhibet. Colon. 1671. 4

Cl. Jos. Brechtii Didymographia seu Diatriba de Vita Gemellarum à Thorace umbilicotenus coalitarum, qua gravissimæ circa mentem & corpus affectiones naturales enodantur. Argentorat. 1684. 8

— — — Epistola de Eloquentia Medici i. e. quæ Specialis Medico loquendi ratio competat. Argentor. 1684. 8

Zach. Brendelii Chemia in artis formam redacta, accedit diquisitio de famosissima præparatione Auri potabilis, cum Præfatione *Guern. Rolfinkii.* Jen. 1641. in 8. Lugd. Batav. 1672. 12

Jac. Breynii Exoticarum aliarumque minus cognitarum Plantarum Centuria Prima. Accedunt *Wilhelm ten. Rhyne* Excerpta & observationibus suis Japonicis, Physicis &c. frutice Thee. It. Fasciculus variarum Plantarum ab eodem *ten Rhyne* in Promontorio bonæ Spei collectarum. Gedan. 1678. fol.

Thom. Brian Englischer Wahrsager aus dem Urin. Hamburg 1693. 8

Guilelm. Briggs Ophthalmographia, sive oculi ejusque partium descriptio Anatomica. Cantabrig. 1675. in 8. & Lugd. Batav. 1686. 12

— — — Nova Visionis Theoria &c. Lugd. 1686. 12

Timoth. Brighthii Hygiene seu de Sanitate tuenda, Medicinæ pars prima Francof. 1588. in 8. 1598. in 16. Mogunt. 1647. 12

— — — Therapevtica h. e. de Sanitate restituenda Medicinæ pars altera. Francof. 1598. 16

Petr. Brissoti Liber sive Apologia de Incisione Venæ in Plevritide, extat cum *Ren. Moreau* diss. de M. S. in Plevritide. Paris. 1622. 8

Benj. Bræckhuysen Oeconomia corporis Animalis sive Cogitationes succinctæ de mente, corpore, & utriusque conjunctione. Noviomag. 1672. in 8. Amsterod. 1683. 4

— — — Rationes Philosophico - Medicæ, Theoretico-Practicæ juxta Authoris Principia deductæ. Lugd. Batav. 1687. 4

Joh. Brœnii Exercitatio Physico - Medica de duplici Bile Veterum, in qua multa ad Oeconomiam animalem spectantia Problemata examinantur. Lugd. Batav. 1685. 12

Joh. Broscii Apologia pro *Aristotele* & *Euclide.* It. de Numeris perfectis. Dantisc. 1642. 4

Mr. Brouchet *Lettre écrit à Mons: Borjon d'un Monstre* &c. a Paris 1683. 4

Thom. Browne Pseudodoxia Epidemica of vulgar Errors. Lond. 1666. 4

— — — Untersuchung der gemeinen Irrthümer. Nürnberg 1680. 4

Joh. Browne Myographia nova. Lugd. Batav. 1690. in fol. Amsterd. 1693. fol.

Henr.

Henr. Brucæi Tr. de primo motu. Rostoch. 1604. 8

Thom. Brugis Vade mecum Chirurgicum, oder Reiß-Geserth eines Wund-Artzts zu Wasser und Land; Deme beygefügt *Eliæ Prat* Unterricht von der Artzney-Kunst; beydes übersetzt von J. L. M. C. Hamburg 1684. 8

Otton. Brunfelsi Herbarium Tomis III. absolutum. Argentin. 1537. fol.

Steph. Dominic. **Brunheimers** Consilium von dem gifftigen oder Reh-Flecken-Fieber. Lützenburg 1634. 8

Balth. **Brunners** Bericht von der jetzigen Haupt-Kranckheit. Leipzig 1580. 4

Joh. Conr. Brunneri Experimenta nova circa Pancreas, accedit diatribe de Lympha & genuino Pancreatis Usu; It. *Joh. Conr. Payeri* Schediasma de Pancreate & ejus Usu, nec non ejusdem Brunneri responsum ad Schediasma de Pancreate & ejus Usu ad *J. C. Peyerum*. Amstelod. 1683. 8

Jac. Pancr. Brunonis Dogmata Medicinæ generalia recentiorum principiis accommodata. Noriberg. 1670. 8

— — — Not. & Castigationes in *D. Johannis* à *Jessen* Eq. Hung. de Sanguine V. S. dimisso Judicium. Noriberg. 1668. 12

— — — Remoræ ac Impedimenta Purgationis in Scriptis *Hippocratis* detecta &c. & Exercitationibus quinque comprehensa; quibus annexæ sunt ejusd. Thes. Medic. de Purgationis modo ac viis ad Alvum &c. Altiorff. 1676. 4

— — — Castellus renovatus h. e. Lexicon Medicum *Castelli* nunc ad vera novaque artis Medicæ Principia accommodatum, à plurimis mendis correctum, & accessione innumerabilium penè Vocabulorum auctum. Norimb. 1682. & 1688. 4

— — — Edidit quoque *Casp. Hoffmanni* Isagogen medicam, cui adjuncta oratio de Vita Moribus & Scriptis *Casp. Hoffmanni*. Lips. 1678. 12

Adam. Bruxii Pilulæ sine quibus esse non vult, oder Bericht von sonderlichen Pillen für Hartleibige. Leipzig 1631. 12

Joh. Bruyerini de re Cibaria Libr. XXII. omnium ciborum genera, omnium gentium moribus usu comprobata complectentes. Francof. 1610. 8

Ægid. Bucherii de Doctrina temporum. Antv. 1634. fol.

Ism. Bullialdi Astronomia Philolaica. Paris. 1645. fol.

— — — Opus novum ad arithmeticam Infinitorum. Paris. 1682. fol.

Ludov. de Buisson Aurum Philosophorum potabile; curans omnes morbos radicaliter sine Vomitu per insensibilem transpirationem penetrando omnes corporis partes, & à singulis per proprietatem sympatheticam humores noxios removendo, spiritumque vitæ renovandi. Francof. 1661. 4

Christ. Bunken Speculum optimi & perfecti medici. Giess. 1651. 4

Rich. Bunworthi Cosmographia Physica. Londini 1650. 8

Fil. Buonanni. Vid. Phil. Bonanni.

Petr. Burgeri Candidatus Chirurgiæ, das ist/ gründliche Erörterung aller Anatomischen und Chirurgischen Fragen. Hannover 1692. 8

Francon. Burgersdicii Collegium Physicum. Lugd. Batav. 1642. 12

— — — Idea Philosophiæ naturalis. Lugd. Batav. 1643. & 1652. 12

Joh. Ernst **Burggravens** Tractat von der Ungarischen Haupt-Kranckheit. Franckfurth 1627. 4

Fr. Joh. Burhi Epistolæ duæ ad *Thom. Bartholinum* de ortu Cerebri & Usu medico, nec non artificio oculorum humores restituendi. Hafn. 1669. in 4. Vid. supra Fr. Joseph. Borrhi.

Thom. Burnet Thesaurus Medicinæ Practicæ, ordine Alphabetico dispositus; & à *Dan. Puerario* observationibus selectissimis auctus. Genev. 1678. in 12 Venet. 1687. 12

Thom. Burnet Hippocrates contractus, in quo magni *Hippocratis* medicorum Principis Opera omnia in brevem Epitomen summa diligentia reducta habentur. Edinb. 1685. 12

— — — Telluris Theoria sacra orbis nostri originem & mutationes generales, quas aut jam subiit aut olim subiturus est, complectens. Libri duo priores de diluvio & Paradiso. Londin. 1681. in 4. Amsterd. 1694. 4

Joach. Burseri Tr. de Febri Epidemica sive Petechiali probè agnoscenda & curanda. Lipſ. 1621. 8

Joach. Burseri Introductio ad Scientiam naturalem. Amsterd. 1652. 8

Herm. Buß genau untersuchtes Podagra und dessen Cur / vermittelst der Moxa. Breßlau 1677. 12

Carol. Butleri Fœminea Monarchia sive Apum Historia. Londin. 1666. 8

Abr. Bzovii Nomenclator Sanctorum Professione Medicorum. Colon. 1623. 12

C.

C*abala* Speculum Artis & Naturæ in Alchemia. Aug. 1667. 4

— — — verior descriptio, gründliche Beschreibung und Erweisung aller natürlichen und übernatürlichen Dinge / die durch das Verbum Fiat, alle erschaffen. Hamburg 1680. 8

— — — Spiegel der Kunst und Natur in Alchemia, was der Stein der Weissen für ein Ding sey / der da dreyfach und doch nur ein Stein. Augspurg 1690. 4

Nicol. Cabæi Philosophia Magnetica. In qua Magnetis natura penitus explicatur. Ferrar. 1629. fol.

Andr. Cæsalpini Katoptron sive Speculum artis Medicæ Hippocraticum &c. Argentor. 1670. 8

Bernh. Cæsii Mineralogia sive naturalis Philosophiæ thesauri. In quibus metallicæ concretionis, medicatorumque fossilium miracula, Terrarum pretium, colorum & pigmentorum apparatus, concretorum succorum Virtus, lapidum atque gemmarum dignitas continetur. Lugdun. 1636. fol.

Phil. Cæsii Cœlum Astronomico-Poëticum. Amsterd. 1662. 8

Franc. de Castillo Caldera Exorcismus Pnevmatis macrocosmi Physico-Theologicus. Pragæ 1677. 4

Casp. Caldera de Heredia Tribunal Apollini Sacrum Medicum, Magicum, & Politicum. Pars I. continet Libr. XIII. quorum (1) agit de Prognosis Fallacia in communi, (2) de Prognosis Fallacia in particulari. (3) Observationes Selectæ medicæ. (4) Theseus Climactericus peregrinus. (5) Anti-Theseus expugnatus. (6) De Cordis Palpitatione Consultatio. (7) De Pulmonis & Pectoris Tuberculo. (8) Judicium de minorandi ratione in Praxi Hispalensi. (9) Appendix ad quæstionem de V. S. ex talo. (10) De Potionum varietate. (11) Quæstiones IV. de Chocolata. (12) Auxiliorum Chemicorum judicium æqua Lance libratum. (13) Tr. de Peste Hispalensi.
Pars II. continet Libr. (1) Tribunal Medico-Magicum. (2) Tribunal Politicum.
Accedit Liber Aureus de facilè parabilibus. Antverp. 1663. fol.

Giov. Caldesi *Osservazioni Anatomiche, intorno alle Tartarughe marittime d'Acqua dolce & terrestri.* Firenze 1687. 4

Georg. Calefatti *Trattato sopra la Peste.* Venet. 1682. 8

Joach. Camerarii Tr. de Natura & effectionibus Dæmonum. Lipſ. 1576. 8

— — — de generibus divinationum. Lipſ. 1576. 8

— — — de Cometis. Brunſv. 1662. 8

Joach.

Joach. J. F. Camerarii Symbolorum & Emblematum Centuriæ III. (1) ex re herbarum desumptæ. (2) Ex Animalibus. (3) Ex Insectis. Francof. 1661. in 4. Mogunt. 1680. 8

Eliæ Camerarii Diss. III. exhibentes (1) Spirituum Animalium statum naturalem; (2) Spiritum Boylei fumantem; (3) Usum & abusum potuum Thee & Coffé. Tubing. 1694. 8

Joh. Rud. Camerarii Sylloges Memorabilium Medicinæ & naturæ Mirabilium Arcanorum Centuriæ XVI. Argentin. 1652. in 12. Access. Cent. posthumæ IV. Tubing. 1683. 8

Joh. Andr. Cammerers Bericht / wie sich schwangere Weiber zu verhalten. Nürnberg 1615. 8

Th. Campanella de Natura Rerum. Francof. 1623. 4

— — — Apologia pro *Galilæo.* Francof. 1622. 4

Christ. von Campen Collectanea Theropevtica de Plevritide & Apoplexia. Bred. 1692. 8

Petr. Mar. Caneparii Opus de Atramentis cujuscunque Generis. Londin. 1660. 4

Petr. Andr. Canonherii in Septem Aphorismorum *Hippocratis* Libros Medicæ, Politicæ, Morales ac Theologicæ Interpretationes. Antverp. 1617. 4

Jac. Capelli Tr. de Mensuris. Francof. 1607. 4

Rol. Capellutii Tr. de curatione Pestiferorum Apostematum ex Biblioth. *Hermanni Conringii.* Francof. 1642. in 8. exstat cum Eustach. Rudii Tr. de Pulsibus.

Hieron. Cappivaccii Opera omnia quinque Sectionibus comprehensa, quorum
I. Physiologica continet (1) Tr. de Fœtus formatione (2) de Signis Virginitatis tàm masculi, quàm fœminæ (3) de methodo Anatomica.
II. Pathologica agit (1) de rebus præter naturam, (2) de Pulsibus, (3) de Urinis, (4) de modo interrogandi ægros.
III. Therapevtica continet (1) Medendi methodum (2) Rationem componendi Medicamenta, (3) Cauteriorum rectam administrationem.
IV. Mixta comprehendit (1) Comment. in Sect. I. Aphorismor. Hippocr. partim prognosi partim curationi deservientes. (2) Practicæ Libri Septem. (3) De Medica consultandi Ratione. (4) Consilia Medica Consultationes & Epistolæ. (V) Extranea complectitur opusculum de Methodis seu differentiis doctrinarum &c. Francof. 1603. fol.

Giosepp. da Capriglia Misura del tempo cioè Trattato di tre ordini d'horologii da moto. Padua 1665. 4

Lionard. di Capua, *Lezioni intorno alla Natura, della Mofette*, in Napoli 1683. 4

— — — *Raggionamenti dell' Incertezza della Medicina.* Napoli 1684. 4

Aspas. Caramuelis Joco-seriorum naturæ & Artis Cent. III. Francof. 1665. 4

Joh. Caramuelis Mathesis biceps vetus & nova. Campon. 1670. fol.

— — — Paradoxon Physico-Ethicum. Camp. 1668. fol.

Alph. à Caranza Tr. de partu naturali & legitimo, ubi controversiæ Juridicæ, Philologicæ, Philosophicæ, Medicæ &c. de Partus conceptione & formatione, de fœtu in Utero, de posthumis, de conditione partus, Expositione, suppositione, Ventre exsecto, Tempore partus vario, abortivo, monstroso, numeroso partu, superfœtatione, generatione succubi &c. &c. Accessit *C. H. Fabroti* Tract. de Tempore humani partus, & de Numero Puerperii. Genev. 1629. in 4. & 1668. 4

Hieron. Cardani Opera omnia per *Carolum Sponium* in X. Tomos digesta. Philosophici & Medici Argumenti continentur

Tom. I. (1) in *Thessalum* Medicum Actio-

(2) Encomium Podagræ. (3) Dialogus de Morte, sive Gvilelmus.

Tom. II. (1) de Natura Liber. (2) Theonoston Lib. I. sive de Tranquillitate Lib. II. de Vita producenda Lib. III. de Animi immortalitate Libr. IV. de Contemplatione. Lib. V. Hyperboreorum. (3) de Immortalitate Animorum, (4) de Secretis, (5) de Gemmis & Coloribus, (6) de Aqua, (7) de Vitali Aqua sive Æthere, (8) de Aceti natura, (9) Problematum sectiones VII. (10) *Discorso del Vacuo.* (11) *Si la qualita puo trapassare de Sujetto in Sujetto.* (12) de Fulgure.

Tom. III. (1) de Subtilitate, (2) Actio Prima in Calumniatorem Librorum de Subtilitate. (3) De Rerum Varietate.

Tom. IV. continet pura Mathematica, de quibus suo loco.

Tom. V. (1) de Restitutione Temporum. (2) De Providentia ex Anni constitutione, (3) Aphorismorum Astronomicorum Segmenta septem. (4) Commentarii in Ptolomæum de Astrorum Judiciis. (5) De septem erraticarum Stellarum Viribus in Medicina. (6) De Interrogationibus Libellus. (7) De Judiciis geniturarum. (8) De Exemplis C. Geniturarum. (9) Liber XII. Geniturarum. (10) De Revolutionibus. (11) De Supplemento Almanach. (12) Somniorum Synesiorum Libri.

Tom. VI. (1) Encomium Medicinæ (2) de Sanitate tuenda Libr. IV. (3) Contradicentium Medicorum Libr. II. (4) Contradicentium Medicorum Libr. VIII.

Tom. VII. (1) de Usu Ciborum. (2) De causis signis ac Locis morborum. (3) De Urinis. (4) Ars curandi parva. (5) De methodo medendi. (6) De Radice Cina. (7) De Radice Cina sive decoctis magnis. (8) De Sarza parilla. (9) De Oxymelitis Usu in Pleuritide. (10) De Venenis Libr. III. (11) Comment. in Libr. Hippocratis de Alimento

Tom. VIII. (1) Comment. in Libr. Hippocr. de Aëre, Locis, & Aquis. (2) Comment. in Aphor. Hippocratis. (3) Conclusiones de Lapidibus Galeni in explicatione Aphorismorum. (4) Apologia ad Andream Camutum. (5) Comment. in Libr. Prognostic. Hippocr.

Tom. IX. (1) Comment. in Libr. Hippocratis de Septimestri Partu. (2) Examen XXII. Ægrorum Hippocratis in Epidem. (3) Consilia varia partim edita, partim hactenus anecdota. (4) Opuscula medica Senilia sive de dentibus Libr. IV. (5) De Dentibus Libr. V. seu de morbis Articularibus. (6) Floridorum Libri, sive Comment. in Principem Hazen.

Tom. X. in II. Partes dividitur, Pars I. comprehendit (1) Tr. de Viribus naturalibus. (2) De Musica. (3) De Integris. (4) Expositionem Anatomiæ Mundini. (5) Comment. in Libr. Hippocratis de Victu in acutis. (6) Comment. in Libr. Hippocratis Epidem. (7) De Epilepsia Tr. (8) De Apoplexia. P. II. (1) de dubiis naturalibus. (2) De rebus factis raris & artificiis. (3) De humana compositione naturalium. (4) De mirabilibus morbis & Symptomatibus. (5) De Astrorum & Temporum Ratione & divisionibus, (6) De Mathematicis quæsitis. (7) Historia Lapidum metallicorum & metallorum. (8) Historiæ Animalium. (9) Historiæ Plantarum. (10) De Anima. Excusa opera omnia Lugdun. 1663. in fol. Seorsim exstant.

Hieron. Cardani de Subtilitate Libr. XXI. quorum (1) de Principiis rerum. (2) De Elementis. (3) De Cœlo. (4) De Luce

Luce Lumine. (5) De Mixtis. (6) De Metallis. (7) De Lapidibus. (8) De Plantis. (9) De Animalibus. (10) De Animalibus perfectis. (11) De Hominis neceſſitate & forma. (12) De Hominis natura & temperamento. (13) De Senſibus ſenſibilibusque ac voluptate. (14) De Anima & intellectu. (15) De Inutilibus ſubtilitatibus. (16) De Scientiis. (17) De Artibus artificioſisque rebus. (18) De Mirabilibus & modis repræſentandi res varias præter fidem. (19) De Dæmonibus. (20) De primis ſubſtantiis ſive vitis. (21) De Deo & Univerſo. Baſil. 1664. 4

Hieron. Cardani Metopoſcopia Libris tredecim & octingentis faciei humanæ Eiconibus complexa, cui acceſſit *Melampodis* de nævis corporis tractatus, Græcè & Latinè nunc primum editus: interprete *Claudio Martino Laurenderio* Doct. Med. Paris. Pariſiis 1658. fol.

— — — Contradicentium Medicorum Libri duo &c. addita ejusdem Authoris de Sarza parilla de Cina Radice ejusque Uſu &c. Diſputatione Marpurgi 1607. 8

— — — de cauſis, Signis & locis morborum Lib. I. Baſil. 1582. 8

— — — Schatz- und Kunſt-Kammer der Natur. Baſil. 1627. fol.

Joh. Hisk. Cardilucii Officina Sanitatis ſive Praxis Chymiatrica à *Joh. Hartmanno* &c. publici juris facta &c. nunc experimentis & ſecretioribus præparationibus locupletata. Cui annexus eſt Zodiacus Medicus ſive Libellus de Concordantia rerum Medicarum cum Zodiaco cœleſti &c. Noriberg. 1677. 4

— — — Magnalia Medico-Chemica &c. Noriberg. 1676. 8

— — — Magnalia Medico-Chemica continuata. Noriberg. 1680. 8

— — — Neu-aufgerichteter Stadt- und Land-Apotheck/ vier Theil/ nebſt einem Anhang von denen vier Materien der vier Elementiſchen Geiſter Herrn Carrichters. Nürnberg 1677. 8

Joh. Hiskia Cardilucii Evangeliſche Kunſt- und Wiſſenſchafft-Schule der Natur. Nürnberg 1685. 8

— — — Tractat von der Peſt / ſampt deſſen Anhang. Nürnberg 1681. 12

— — — Tractat von denen Cometen. Nürnberg 1681. 12

— — — Tractat von dem Nürnbergiſchen Wild-Bad. Nürnberg 1681. 12

— — — Tractat von der Läger-Seuche und rothen Ruhr. Nürnberg 1684. 12

— — — Kräuter-Buch Herrn Barth. Carrichters vermehret. Nürnberg 1686. 8

Vinc. de Carellis de Auri eſſentia & ejus facultate in medendis & curandis morbis. Venetiis 1646. 8

Barth. Carrichters Kräuter- und Artzney-Buch. Nürnberg 1652. in 8. vermehret durch *Joh. Hisk. Cardilucium.* Ibid. 1686. 8

Ren. des Cartes Tr. de Homine Iconibus illuſtratus & à *Flor. Schuyl* Latinitate donatus &c. Lugd. Batav. 1662. & 1664. 4

— — — Geometria. Lugd. Batav. 1666. 4

— — — Compendium Muſicæ. Traj. 1650. 4

— — — Tr. de Homine & de formatione Fœtus, quorum prior Notis perpetuis *Ludov. de la Forge* illuſtratur. Amſtelod. 1677. 4

— — — Paſſiones Animæ. Amſtelod. 1650. 12

— — — Opera omnia & Epiſtolæ. Amſtel. 1650. in 4. Francof. 1692. 4

Frid. Caſandri Natura loquax ſive de Miraculis. Francof. 1630. 8

Paul. Caſatus de Igne. Lipſ. 1688. 4

— — — Terra machinis mota. Romæ 1658. 4

— — — Mechanica. Lugd. 1684. 4

Otth. Caſmanni Quæſtiones marinæ. Francof. 1596. 8

Otth. Casmanni SomatologiaPhysica generalis. Francof. 1607. 8
— — — Biographia. Francof. 1611. 8
— — — Cosmopoeia Christiana. Francof. 1611. 8
Andr. Cassii Cogitata de Auro. Hamb. 1685. 8
Mr. de Castelet, *Exposition d'un nouveau Systeme du Monde plus surprenant & mieux prouvé que celuy de Copernic, contenue dans un Lettre de luy à* Mr. St. Yon *Medecin du Roy*. Paris 1678.
Barthol. Castelli Lexicon Medicum Græco-Latinum. Basil. 1628. 8
— — — Lexicon Medicum renovatum sub Tit. Castelli renovati edidit *Jac. Pancrat. Bruno*. Vid. supr.
Edm. Castelli Oratio cum Prælectiones suas in secundum Canonis Avicennæ Librum auspicaretur, quibus via præstruitur ex Scriptoribus orientalibus ad clarius enarrandam Botanologicam SS. partem. Opus adhuc à nemine tentatum. Londin. 1667. 4
Petri Castelli Tr. de Hyæna odorifera. Francof. 1641. in 12. & 1664. 12
Petr. à Castro Tr. de febribus malignis puncticularibus. Noriberg. 1652. 12
Roderic. à Castro de Morbis muliebribus. Hamburg. 1662. in 4. Colon. 1689. 4
— — — Medicus Politicus sive de Officiis Medico-Politicis Tract. IV. Hamb 1662. 4
— — — Chilias Aphorismorum. Ulmæ 1661. 12
Steph. Rod. à Castro Quæ ex quibus. Francof. 1646. 12
— — — de Complexu morborum & de Sero Lactis. Norib. 1646. 12
— — — Syntaxis Prædictionum medicarum. Cui accessit triplex elucubratio. (1) De Chirurgicis administrationibus. (2) De Potu refrigerato. (3) De Animalibus Microcosmi edita à *Francisco Castrensi Steph. Roder. à Castro Fil.* Lugd. 1661. 4
— — — de Natura muliebri. Francof. 1654. 4
— — — Variæ exercitationes Medicæ & expositiones in aliquot ægrotos *Hippocratis*. Venet. 1656. 8
Proth. Casulanus de Lingua quæ maximum est morborum acutorum signum. Colon. 1626. 8
Arnold. Catalani Regulæ universales curationis morborum ter centum quadraginta quinque &c. Basil. 1565. 8
Laur. Catelan Tr. von dem Bezoar-Stein. Franckfurth 1627. 8
— — — Tractat von der Natur des Einhorns. Franckfurth 1625. 8
Cato Chemicus. Hamb. 1690. 12
M. Porti Catonis de Re Rustica Lib. cum Not. *Auson. Popmæ & Joh. Meursi.* Franeck. 1620. 8
Hercole Catone *a tradotta l'Agricultura & la casa di Villa di* Carlo Stephano. Venet. 1677. fol.
Isaac. Cattieri Observationes Medicinales raræ exstant cum *Borelli* Histor. & Observ. Medico-Physicis. Francof. 1676. 8
Bonav. Cavaleri Trigonometria plana & Sphærica, liniaris & logarithmica. Bonon. 1643. 4
— — — Geometria indivisibilibus continuorum nova quadam ratione promota. Bonon. 1653. 4
Pietro M. Cavina *congetture Fisicho-Astronomiche della Natura dell' Universo sopra alcune osservazioni cœlesti nelle Fisse.* Faënza 1669. 4
D. H. Cause *Koniglyke Hovenier.* Amsterd. 1676. fol.
Cornel. Celsus de re medica. Patav. 1563. in 8. Lugd. 1566. in 8. ex recensione *Lindenii* 1666. Lugd. Batav. in 12. ex recensione *Janssonii ab Almeloveen.* Amsterod. 1685. 12
Antonii Celio, *Fosforo overo la Pietra Bolognese preparata per relucere fra l'ombre.* Roma 1680. 12
Henr. Cellarii vermeinte Mutter-Beschwehrung. Halberstadt 1677. 12
— — — Kurtzer Bericht von Scharbock. Halberstadt 1677. 12

Cunr. Cellarii Partitiones Meteorologicæ. Tubing. 1627. 12

Balth. Cellarii Tabulæ Physicæ. Jen. 1660. fol.

Petr. le Cerf Tr. de Febr. Gallica. Francof. 1694. 4

Car. Fr. Cerosoli Petri Sindon evolvens nova volucria, quadrupedia & serpentia. Bergom. 1680. 12

Joh. Ceva Constructio de Lineis rectis. Mediol. 1678. 4

Lud. à Ceulen Fundamenta Arithmetica & Geometrica. Amsterd. 1617. 4

— — — de Circulo & adscriptis. Lugd. Batav. 1619. 4

— — — Aritmetische en Geometrische Fundamenten (1) van de Circkel. Leyden 1615. 4

Sam. Chabibi Ocyrrhoës sive de V. S. tractatus. Venet. 1642. 4

Dominic. Chabrai Stirpium Icones & Sciagraphia. Genev. 1666. fol.

Anton. Chalmetei Enchiridion Chirurgicum. Basil. 1621. 1627. 8

Mr. de la Chambre *Traitte de Charactères des Passions.* à Paris 1662. 4

— — — Kunst und Art die Menschen zu erkennen. Franckfurth 1672. 12

L. Chameau *Traitte du Scorbut.* Londin. 1683. 12

Moys. Charas Opera tribus Tom. comprehensa (1) continet Pharmacopœiam Galenicam Regiam. (2) Pharmacopœiam Chymicam Regiam. (3) Historiam naturalem Animalium, Plantarum & Mineralium Theriacæ Andromachi compositionem ingredientium, cum Experimentis circa Viperam: addita serie novorum Experimentorum. Genev. 1684. 4

— — — Beschreibung der Viper und des Theriacks/aus dem Frantzösischen übersetzt von P. J. W. Franckfurth 1679. 8

Gvalth. Charltoni de Scorbuto Liber singularis, cui sub finem accessit Epiphonema in Medicastros. Lond. 1672. 8

Gvalth. Charltoni Oeconomia Animalis. Lugd. Batav. 1678. in 12. Hag. Com. 1681. 12

— — — Exercitationes Pathologicæ. Lond. 1661. 4

— — — Onomasticon Zoicon &c. cui accedit Mantissa Anatomica, & cujusdam de variis fossilium generibus. Londin. 1671. in 4. & 1677. in fol. cui Editioni subjecta dissertatio de differentiis colorum.

— — — De Causis Catameniorum sive Fluxus Menstrui, nec non de Uteri Rhevmatismo sive Fluore albo. Londin. 1685. 8

— — — de Causis Signis & Sanatione Lithiaseos. Lugd. Batav. 1650. 8

Valer. Charstadii Universa medicina dogmatica. Argent. 1627. in 4. & 1634. in 12

Mr. du Chasteau Parvum naturæ Speculum in quo rerum corporearum principia Effectus & mutationes per causas intelligibiles explicantur. Leod. 1673. 12

Joh. Chemnitii Index Plantarum circa Brunsvigam nascentium. Brunsv. 1652. 4

Joh. Henr. Cherleri & C. Bauhini Historiæ Plantarum Generalis Prodromus. Ebrodun. 1619. 4

Ign. Cherusci methodus medendi. Halæ Sax. 1692. 8

P. Cherubin d'Orleans *dioptrique oculaire.* Paris 1671. fol.

Nic. For. du Chesne Dissertationes Physico-Mathematicæ, de Lumine, Sono, motu locali, Coelo, Elementis, Qualitate. Paris. 1650. 4

Joh. Jac. Chifletii Acia *Corn. Celsi* propriæ significationi restituta. *Alphonsus Nunnez* defensus. Antv. 1633. 4

Joh. à Chokier de Senectute. Leod. 1674. 4

Dav. Christiani Tr. de Cometarum Essentia & Generatione. Colon. 1633. 4

Bernhardini Christini Institutiones Medicæ & Regulæ, Consultationes & obiervanes, Tractatus de Lue Venerea, de febri

febri Pestilentiali, cum brevi Romæ contagii narratione, & Astrologia ad Medicinam pertinens. Venet. 1676. 4

Bernhardini Christini *Prattica medicinale & osservazioni del molto Rever. Padre Bernhardino Christini &c. tradotta di Latino in Italiano & dato in Luce da Gioseppe Testori.* Venet. 1680. 4

Jac. Christmanni Alfraganus de Astronomia & Calendario. Francof. 1590. 8

— — — Calendarium Palæstinorum & Judæorum. Francof. 1594. 8

Warn. Chrouet Diss. de Trium oculi humorum natura & formatione è mechanica, contra *Nukium.* Leod. 1691. 8

Nath.Chytræi Epistola Satyrica adversus Pestem, Rostoch. 1624. 4

Anton. Filipp. Ciucci. *Filo d'Arianna overo fedelissima scorta al esercenti di Chirurgia, al quale se aggiunge un breve trattato della circulazione del sangue.* Macerat. 1682. 12

Scip. Claramontii de Sede Sublunari Cometarum. Amsterd. 1636. 4

— — — de Universo. Colon. 1644. 4

— — — Opuscula varia mathematica. Bonon. 1653. 4

— — — de conjectandis moribus. Helmst. 1663. 4

— — — Comment. in *Aristot.* de Iride. Venet. 1668. 8

Gvil. Clarke Historia naturalis Nitri. Francof. & Hamb. 1675. 8

— — — *Ougthredus* explicatus sive Commentarius in ejus Clavem Mathematicam. Lond. 1682. 8

Carol. Claromontius de Aëre, Solo & Aquis Angliæ, deque morbis Anglorum vernaculis dissertatio &c. Londin. 1672. 12

Joh. Claubergi Physica contracta. Lipf. 1689. 12

— — — Opera omnia Philosophica quæ inter Physica contracta, Disputationes Physicæ, Theoria Corporum viventium, conjunctio Animæ & corporis. Amsterd. 1691. 4

Gabr. Clauderi Diss. de Tinctura universali in qua (1) quid hæc sit, (2) quod detur in rerum natura, (3) an Christiano consultum immediatè in hanc inquirere, (4) è qua materia, (5) quomodo præparetur. Altenb. 1678. 4

— — — Inventum Cinnabarinum, sive diss. de cinnabari nativa Hungarica longa circulatione in majorem efficaciam fixata & exaltata. Jenæ 1684 4

— — — MStum *Petri Joh. Fabri* ad Sereniss. Holsatiæ Ducem, res Chymicorum obscuras perspicuè explanans typis exscribi curavit. Norimberg. 1690. 4

— — — Methodus Balsamandi corpora sine evisceratione & sectione solita. Altenb. 1679. 4

Jul. Cas. Claudini de Ingressu ad Infirmos Libr. II. Accessit Appendix de remediis generosioribus, nempe (1) de natura & Usu Aquarum naturalium, tum simplicium, tum medicatarum, ubi de Lotis quoque; & vaporariis, (2) de natura ac Usu chalybis ac chalybeatoum. (3) De natura & Usu Radicum salsæparillæ chinæ, saponariæ, cannarum vulgarium; item Lignorum Quajaci, Sassafras; Juniperini, Tamariscini, Lentiscini, Visci querni, Fraxinei, Santalini. (4) De Natura & Usu Aquæ hordei & ptisanæ. (5) De Natura & Usu Vinorum medicatorum. (6) De Natura & Usu medicamentorum è Viperis. (7) De Natura & Usu Juris Galli Veteris, Pulli & columbi. (8) De Natura & Usu Lactis. (9) De Natura & Usu seri. (10) De Natura & Usu balneorum. (11) De Natura & Usu stillicidiorum. Adjecta est Coronidis loco quæstio, de sede Principum facultatum. It. de catarrho. It. de Crisibus & diebus criticis. Francof. 1676. 8

Jul.

Jul. Caſ. Claudini Empirica rationalis, omnes Affectus corporis humani, cauſas & curationes exhibens. Bonon. 1653. fol.

— — — de criſibus & diebus Criticis. Baſil. 1620. 8

Chriſt. Clavii Calendarium Romanum. Rom. 1603. fol.

— — — in Sphær. *Joh. de Sacro Boſco*. Col. 1605. 4

— — — opera Mathematica. Col. 1612. fol.

— — — in Elementa *Euclidis*. Francof. 1654. 8

Phil. Clauſeri neu-vollkommenes Artzney-Buch/ zu allerhand Gebrechen und Zufällen des menſchlichen Leibes. Baſel 1604. 8

Dan. le Clerc. & *Joh. Jac. Manget* Bibliotheca Anatomica &c. è præſtantiſſimorum quorundam Anatomicorum Tractatibus ſingularibus concinnata; quibus notulas & obſervationes Anatomico-Practicas addiderunt. Genev. 1685. fol.

Andr. Cleyeri Specimen Medicinæ Sinicæ ad mentem Sinenſium, continens. (1) De Pulſibus Libr. IV. è Sinico translatos. (2) Tractatus de Pulſibus ab *Europæo erudito* collectos. (3) Fragmentum operis Medici, ab *Europæo* conſcripti. (4) Excerpta ex Literis *Europæi* in China. (5) Schemata ad meliorem præcedentium intellectum. (6) De Indiciis morborum ex Linguæ coloribus & affectionibus. Francof. 1682. 4

Dn. du Clos Obſervationes ſuper Aquis mineralibus diverſarum Provinciarum Galliæ in Academia Scientiarum Regia 1670. & 1671. factæ. Accedit Ejusd. diſſert. in principia mixtorum naturalium. Lugd. Batav. 1685. 12

Steph. Clotſi Diſſ. de Sudore D. N. J. C. ſanguineo. Roſtoch. 1670. 4

Aug. . . . Clutii Opuſcula duo ſingularia. (1) De Nuce Medica. (2) De Hemerobio ſive Ephemero Inſecto & majali Verme. Amſtelod. 1634. 4

Augerii Clutii Calſvee ſive diſſertatio Lapidis Nephritici ſeu Jaſpidis viridis à quibusdam callois dicti, naturam proprietates & operationes exhibens, quem ſermone Latino recenſet *Gvilelm. Gvil. Fil. Laurenberg.* Roſtoch. 1627. 12

Clysmatica novæ ortus & progreſſus der neu-erfundenen Clyſtier-Kunſt oder Einſpritzung Anfang und Fortgang. Gotha 1667. 4

Andr. Cnœffelii Epiſtola de Podagra curata. Görl. 1644. 12

— — — Methodus curandi Febres Epidemicas & Peſtilentiales. Argent. 1655. 12

— — — Apologie wegen eines übel-curirten Gliedſchwamms. Leipzig 1645. 4

Alb. Fr. Cnopii Tr. Mathematicus de fabrica inſtrumenti Univerſalis. Herborn. 1633. 4

Juſt. Cnutii Compendium Medicinæ. Patav. 1667. 8

Mich. Cobabi delineatio Sphærographiæ. Roſtoch. 1644. 8

Tob. Coberi Obſervationum Medicarum Caſtrenſium Hungaricarum Decades tres, cum Indice & Præfat. *Heinr. Meibomii*. Helmſt. 1685. 4

Joh. Coccaji de novo Mundi Syſtemate. Amſt. 1666. 4

Thom. Cocke Meteorologia. Londin. 1666. 12

Bapt. Codronchius de Annis Climactericis, It. de modis vitam producendi. Colon. 1623. 8

Gvilel. Cole de Secretione Animali. Exſtat cum *Gvalth. Charltoni* Oeconomia Animali. Hag. Com. 1681. 12

— — — Hypotheſes ad explicanda febrium Symptomata, accedit Examen Corticis Chinæ-Chinæ. Londin. 1693. 8

Joh. Coleri Diſſert. de Bombyce. Gieſſ. 1665. 4

Paul. Coleri de Animarum Immortalitate Tract. Witteb. 1587. 8

Joh. Coleri Hauß-Buch oder Oeconomie, ſamt dem Traum-Buch. Mayntz 1692. fol.

Joh. Colri Bericht von denen Bienen und Immen/ rc. Wittenberg 1607. 4

Reald. Columbi de re Anatomica Libr. XV. Accesserunt *Joh. Posthii* Observationes Anatomicæ. Francof. 1592. 8

Fab. Columnæ Tr. de Purpura; Annotationibus auxit *J. D. Major*. Kilon. 1675. 4

Joh. Combach de Homine &c. addita disquisitio duplex prior de Caseo, altera de divinationibus. Marpurg. 1620. 8

— — — Physica. Francof. 1629. 12

le Sr. de Comier *la Medicine universelle, ou l'Art de se conserver en Sante de prolonger sa vie, & de se guerir de plus facheuses maladies &c.* Amsterd. 1687. Genev. 1688. 12

Joh. Amos Comenii de Caloris & frigoris natura Diss. Jen. 1671. 12

— — — Synopsis Physica. Amsterd. 1643. & 1663. 12

Ludov. de Comitibus Tract. de Metallis. Colon. 1665. 8

Joh. Commelini Catalogus Plantarum indigenarum Hollandiæ &c. cui præmissa *Lamb. Bidloo* Differt. de re Herbaria. Amstel. 1683. in 12. Ibid. 1689. 12

— — — *Nederlandsche Hesperides, dat is offening en gebruik van de Limoenen Oranie-Boomen gestelt na den aert en Climat der Nederlanden. Is gevvegt by* D. H. Cause *Koniglyken Hovenier.* Amsterd. 1676. fol.

Joh. Bapt. de Conde Aphorismi seu Axiomata Hippocratis septem Libris comprehensa, versu Heroico explicata. Bruxell. 1647. 12

Ægidii à Conink de Moralitate, Natura & Effectibus Actuum supernaturalium in genere. Lugd. 1623. in fol. & Antverp. 1623. fol.

Israel. Conradi Diss. Medico-Physica de Frigoris natura & Effectibus. Gedan. 1677. 12

Herm. Conringii Tr. de Fermentatione. Francof. 1643. 8

— — — de Calido innato, de Vita & morte, de origine formarum ad mentem *Aristotelis*. Helmst. 1647. 4

Herm. Conringii de Hermetica Ægyptiorum Vetere & Paracelsicorum nova Medicina. Helmst. 1648. 1669. 4

— — — Introductio in universam artem Medicam, singulasque ejus partes &c. adornavit hanc Editionem, & additamentis necessariis auxit, *Güntherus Christophorus Schelhammer*. &c. Spiræ 1687. 4

— — — de Germanorum corporum Habitu. Helmst. 1645. 4

M. Jacque Constant *Chirurgien charitable*. Genev. 1673. 12

Casp. Contareni de Elementis eorumque mixtionibus. Lugd. Batav. 1633. 12

Mr. Jean le Conte *a traduit du Latin, Les œvres de Mr.* Jean Baptist van Helmont, a Lyon. 1670. 4

Bern. Contino Prospettiva prattica. Venet. 1684. fol.

Nic. Copernici Astronomia. Amstel. 1614. 4

Adr. Coqvii Historia ac Contemplatio Sacra Plantarum, Arborum & Herbarum, quarum mentio fit in S. Scriptura. Vlissing. 1664. 4

Herm. Corbey Gynæceum, sive de cognoscendis præcavendis, curandisque præcipuis mulierum affectibus. Adjecta est in fine quæstio de Vulneribus lethalibus & non lethalibus. Francof. 1620. 8

Theod. Corbey Pathologia, sive morborum omnium, qui corpus humanum præter naturam invadere solent, enumeratio &c. Norib. 1647. & 1661. 8

— — — Pharmacia simplicium & compositorum bipartita. Francof. 1656. 4

Mr. de Cordemoy *Discernement du Corps & de l'Ame.* a Paris 1666. 12

— — — *Discours Physiqve de la Parole.* Paris 1668. 12

— — — Tr. de Corporis mentisque distinctione & de loquela. Genev. 1679. 12

Valer. Cordi Dispensatorium Pharmacorum omnium

mnium quæ potissimum in Usu sunt &c. Lugd. Batav. 1652. 12

Diomed. Cornarii Consilia Medicinalia. Lips. 1599. 4

Jan. Cornarii Theologia Vitis Viniferæ. Francof. 1614. 8

Thom. Cornelii Progymnasmata Physica, in septem exercitationes divisa. (1) De ratione philosophandi. (2) De rerum naturalium initiis. (3) De Universitate. (4) De Sole. (5) De generatione hominis. (6) De Nutritione. (7) De Vita; accessit Diss. de circumpulsione Platonica. Francof. 1685. 12

Just. Cortnummii Tr. de Morbo attonito &c. Lips. 1677. in 4. & Hildes. 1685. in 4. sub Tit. *J. C. M. D.* utilis ac curiosa Apoplexiam curandi methodus.

Henr. Cosmii Magna naturæ Oeconomia. Vid. *Henr. Mundium* quippe unus idemque.

Cosmopolitæ corporis humani Anatomica delineatio. Lugd. Batav. 1686. 12

Joh. Costæi Annotationes in *Avicennæ* Canonem. Bonon. 1599. fol.

Joh. Costeri Theoria & Praxis præcipuarum corporis humani Affectuum. Francof. 1664. 4

Henr. Cætsi Horologiographia plana. Lugd. Batav. 1689. 4

Abraham Coulei Plantarum sex Libri carmine latino conscripti. Londin. 1678. 8

Mr. de la Cour *Regime de la Santé pour se procurer un longue Vie, & une vieillesse heureuse fonde sur la Maxime de la Medicine* â lædentibus & juvantibus, *contre un Livre intitulè le* Medecin du Soy-mesme. â Paris 1686. 12

Est. Couturier *Traité des eaux minerales de Bourges.* Bourges 1685. 12

Leonard. Cozzandus de Magisterio antiquorum Philosophorum. Genev. 1685. 12

Theod. Craanen Tract. Physico-Medicus de Homine, edente *Theodore Schoon.* Lugd. Batav. 1689. 4

Theod. Craanen Observationes quibus emendatur & illustratur *Henrici Regii* Praxis Medica. Lugd. Batav. 1689. 4

— — — Observationes ad Libr. V. Instit. Med. *Senn.* de Auxiliorum materia. Lugd. Batav. 1687. 12

Casp. Crameri Collegium Chemicum; accessit *Justi Vesti* Observ. Medic. rar. Dec. I. Francof. 1688. 4

Jun. Paul. Crasi Medici Antiqui Aretæus, Hippocratis Libellus de purgantibus Medicamentis, Palladius in Sextum Librum Hippocratis de Morbis Popularibus, Ruffus Ephesius de corporis humani partium Appellationibus. Theophilus de corporis humani fabrica &c. Basil. 1589. 4

Joh. Cratonis Consilia & Epistolæ medicinales edit. stud. *Laurentii Scholzii.* Francof. 1654. 8

— — — Assertio pro libello suo germanico de febri putrida pestilenti, adjecta est brevis de contagio & putredine commentatio. Francof. 1585. 8

— — — Trias Cratoniana Medica, als nemlich: (1) Microtechne oder kleine Artzney-Kunst. (2) Methodus oder Wegweiser der Cur/und (3) Diæteticæ Lebens-und Speiß-Ordnung/ ins Teutsche übersetzt durch *Joh. Fabricium.* Speyer 1629. 12

— — — Außerlesene Artzney-Künste / herauß gegeben durch *Paulum Muncerum.* Franckfurth 1690. 4

Cas. Cremoninus de Calido innato & Semine pro *Aristotele* adversus *Galenum.* Lugd. Batav. 1634. 24

Osvald. Crollii Basilica Chemica, accessit Tractatus de Signaturis. Francof. 1608. in 4. 1620. in 8. Genev. 1643. in 8. Francof. 1647. in 4. cum Annot. *Joh. Hartmanni*, edente *Joh. Michaëlis & Georgio Everhardo.*

— — — de Signaturis internis rerum. Francof. 1608. 4

Vinc. Alf. Crucii Centuriæ IV. de quæsitis per Epistolam in arte Medica. Venet. 1622. fol.

Mich. Grugneri Chymischer aufgewickelter Gebrauch und Bereitung seines Elixirs. Dreßden 1662. 4

— — — Neu-vermehrter Chymischer Frühling. Nürnberg 1654. 4

— — — Chymischer Sommer. Ibid. 1656. 4

— — — Chymischer Garten-Bau. Ibid. 1653. 4

El. Cuchler. Quæst. Vere ne an Autumno mundus conditus? Görlic. 1613. 4

Nicol. Culpepers Letzter Wille / darinnen sehr nützliche Heimlichkeiten entdeckt. Hamburg 1675. 8

Georg. Cunei genannt von Keyl/hat in das Teutsche übersetzt *Blancardi* Speiß-Büchlein. Vid. supra Blancard.

Georg. Cunelii Opusculum astrologicum. Lips. 1590. in 4. De constitutione Thematum notabiliorum. Lips. 1580. 4

Mariæ Cunitiæ Urania propitia. Olsn. 1650. f.

Steph. Curcellæi Tr. de Esu Sanguinis inter Christianos. Amsterd. 1659. 12

— — — Libertas Christianorum à Lege cibaria veteri. Amsterd. 1662. 8

Joh. Curionis Schola Salernitana locupletata. Francof. 1612. 16

Mr. Cusac *Traité de la Transpiration, des humeurs qui sont les causes, les maladies, ou la methode de guerir les maladies sans les secours de la frequente seigner,* à Paris 1682. 12

D.

Ægid. Daelmans neu-abgefaßte Heil-Kunst / auf den Grund Acidi und Alcali erbauet/und aus dem Holländischen übersetzt durch S. B. M. und P. D. Franckfurth an der Oder/ 1694. 8

Pien. Dailly Traite des Playes faites par les armes à feu. Paris 1668. 12

Sam. Dale Pharmacologia sive Manuductio ad Materiam Medicam in qua Medicamenta officinalia simplicia describuntur. Londin. 1693. 12

Christ. Gotth. Danckwerths Frage: Ob das Podagra zu curiren sey / mit Ja beantwortet. Lübeck 1684. 4

— — — Gestirntes Erdreich nach seinen Medicinalischen Würckungen. Hamburg 1684. 4

Lamb. Danai Geographia Poëtica. Genev. 1579. 8

Joh. Dannhaueri Collegium Psychologicum. Altdorff. 1627. in 4. Argent. 1643. 8

Darmonson la Béte transformée en machine. Amsterd. 1684. 12

— — — la Béte degradée en machine. Amsterd. 1691. 12

Sr. Dassy l'Architecture navale avec le Routier des Indes orientales & occidentales, traitant des Saisons propres a faire voyage. Paris 1677. 4

Urb. Davisi Due lettere intorno al alcuni effetti Meteorologici, e alla vera origine de fonti & fiumi. Bologn. 1677. 4

Gvilelm. Davissonii Philosophia Pyrotechnica sive curriculus Chymiatricus &c. Hag. Com. 1663. 4

— — — Commentar. in Petri Severini ideam Medicinæ Philosophicæ Prodromus, in quo Platonicæ doctrinæ fundamenta explicantur &c. sub finem doctrina febrium substituitur &c. Hisce Chemicorum remediorum 40 annorum Usu approbatorum Manipulus adjicitur. Hag. Com. 1660. 4

Henr. Decimatoris Tr. de Stellis fixis. Francof. 1587. 8

Frid. Deckeri Exercitationes Medicæ practicæ, circa Methodum medendi observationibus illustratæ. Amstel. 1673. 8

— — — Praxin Barbettianam notis & observationibus auxit. Amstel. 1678. 12

Joh. Heinr. Deckeri Spectrologia. Hamburg. 1690. 12

Mr. Dedu *de l'Ame des Plantes, de leur noissance, de leur nurriture, & de leur progres*

gres &c. à Paris 1682. in 12. Exstat quoque cum l'Anatomie des Plantes par Nehem. Grew. à Leid. 1685. 12

Mart. DelRio Disquisitionum magicarum Libr. VI. Colon. 1679. 4

Am. Bachim. Denstonius V. Bachimius.

Gvil. Denis *Traite de la Variation de l'Aigville aymantée.* Diep. 1666. 4

Mr. Denis *Description des Costes de l'Ameriqve Septentrionale, avec l'Histoire naturelle de ce Pais.* à Paris 1672. in 12 II. Tom.

Joh. Bapt. Denis *Recœuil des memoires & conferences sur les Arts & les Sciences presentees a Monsr. le Dauphin Pendent l'Ann 1672.* à Amsterd. 1623. 12

Cl. Deodati Pantheum Hygiasticum, Hippocratico-Hermeticum, de hominis Vita ad centum & viginti annos salubriter producenda. Basil. 1620. 4

— — — de vero & legitimo Aquæ Cordialis concinnandi modo & urendi ratione libellus. Hanov. 1652. 12

Alex. Deodati Valetudinarium sive observationum, curationum & consiliorum Satura. Lugd. Batav. 1660. 12

Dav. Derodonis Tr. de Atomis. Genev. 1662. 8

Georg. Dethardings Scriptum illusivum contra Hauptmannum: Oder unumgängliche Beantwortung/ in welcher D. Johannis Agricolæ Phantastische Tinctura Anima Auri examinirt / und Aug. Hauptmanni famos. Libell. refutirt wird. Stettin 1647. 4

— — — Auri invicti invicta Veritas, oder des nach Dr. Joh. Agricolæ Procefs durch Hirschhorns Scheiben nie calcinirten/ auch durch Sp. Urinæ und Vini seiner wahrhafftigen Tinctur oder Seelen niemals beraubten Golds obsiegende Warheit wider Aug. Hauptmann. Stettin 1650. 4

— — — Chymischer Probier-Ofen/ darinnen alle Proceß und Handgriffe Joh. Agricolæ in seinem Comment. über den Poppium examinirt. Stettin 1648. 4

Joh. Deuceri Tr. de Thermis ferinis Enzianis. Argent. 1637. 12

— — — Heilsame Bad/ Cur des Wild-Bads an der Entz in dem Hertzogthum Würtenberg. Straßburg 1637. 12

Anton. Deusingii Disquisitio Medica de Morborum quorundam superstitiosa origine & Curatione, præsertim de Morbo vulgo dicto Mannschlacht, ejusq; curatione. Item de Lycanthropia, nec non de Surdis ab ortu, Mutisq; ac illorum cognitione. Ubi de ratione & Loquela brutorum animantium. Groning. 1656. 12

— — — Disquisitio gemina de Peste, Prior an contagiosa Pestis sit? altera an vitanda? & quomodo? illæsa Charitate. Gröning. 1650. 12

— — — Fasciculus Dissertationum selectarum, de morborum quorundam superstitiosa origine &c. &c. de Unicornu, de Lapide Bezoar, de Manna, de Saccharo, de Mandragoræ Pomis pro Dudaim vulgò habitis, de Mandragoræ mangoniis vulgò dictis Pissedieffjes; de Agno vegetabili, de Anseribus Scoticis, de Pelicano, de Phœnice, de Unicornu Africano. Gröning. 1660. 12

— — — Idea fabricæ corporis humani, seu Institutiones Anatomicæ ad Circulationem Sanguinis aliaque inventa Recentiorum accommodata. Gröning. 1659. 12

— — — Oeconomus corporis Animalis ac speciatim de ortu animæ humanæ dissertatio. Gröning. 1661. 12

— — — Disquisitio Physico-Mathematica de Vacuo itemque de Attractione, quibus probatur, nullum in rerum natura dari, vel posse dari Vacuum &c. ostenditurq; non Pulsione duntaxat, sed & tractione in rerum natura fieri motum. Gröning. 1661. 12

— — — Exercitationes Anatomico-Physicæ in V. Partes distributæ Pars (I) continet, (1) de Nutritione Animalium. (2) De generationis & nutritionis diffe-

differentia, hujusque ratione formali. (β) De Efficiente causa Nutritionis, hujusque necessitate. (γ) De Materia Nutritionis. (δ) De fame & siti. Gröning. 1661. 12

Pars II. continet Nutrimenti in corpore elaborationem & quidem (1) de Chylificatione & Chyli motu. (2) De Sanguificatione. (3) De depuratione alimenti in corpore. (4) De Spiritibus. Cum Appendice de Chyli motu & nutrimenti in corpore Elaboratione, nec non de admiranda Anatome Nob. Viri Ludov. Bilsii. Gröning. 1661. 12

Anton. Deusingii Pars III. de Nutrimento Animalium ultimo & quidem (1) de Usu Sanguinis. (2) De Nutritii succi per Nervos influentis commento. It. Differt. de Hepatis officio, & vindicias Hepatis redidivi. Gröning. 1661. 12

— — — Pars IV. de Motu Animalium. (1) De Motu musculorum. (2) De Respiratione. Grön. 1661. 12

— — — Pars V. De Sensuum functionibus & quidem (1) de sensuum functionibus in genere. (2) De sensuum functionibus in specie. (3) De Appetitu sensitivo & Affectibus. Gröning. 1661. 12

— — — Differtationes duæ, Prior de Motu Cordis & Sanguinis, altera de Lacte & Nutrimento Fœtus in Utero, Gröning. 1663. in 12. cui Editioni accesserunt (1) Notæ ad differtatiotionem de Motu Cordis & Sanguinis Viri alicujus Clariff. (2) Responsiones ad Objectiones Schmizii de Lacte. (3) Differtatio de Lacte Joh. Ant. von der Linden. (4) Exercit. de Lacte H. Conringii. (5) Exercit. de V. S. in Plevritide ejusdem Deusingii. (6) Oratio de Judicii difficultate.

— — — Historia Fœtus extra Uterum in Abdomine geniti, ibidemque per sex probè lustra detenti, ac tandem lapidescentis &c. Gröning. 1661. 12

Anton. Deusingii Exercitationes de Motu Animalium, ubi de Motu Musculorum & respiratione, itemque de sensuum functionibus, ubi & de Appetitu sensitivo & Affectibus. Groning. 1665. 12

— — — Apologeticæ Defensionis pro Oeconomia corporis Animalis Prodromus, quo personato Benedicto Blotasandeo larva detrahitur. Gröning. 1662. 12

— — — Sympathetici Pulveris Examen &c. Subversis auræ Sympatheticæ fundamentis ab Illustriff. Comte Digby positis. Groning. 1662. 12

— — — Resurrectio Hepatis assertæ &c. Accessit disquisitio de Chyli motu & officio Hepatis &c. Groning. 1662. 12

— — — Vindiciæ Fœtus extra Uterum geniti &c. Gröning. 1664. 12

— — — Sylva cædua cadens sive Disquisitiones anti-Sylvianæ de Alimenti assumpti Elaboratione & distributione quarum (1) de Alimentorum in Ventriculo Fermentatione. (2) De Chyli à fœcibus alvinis secretione & in Vasa mesaraica propulsione. (3) De Chyli mutatione in sanguinem ac circulari Sanguinis motu &c. Gröning. 1664. 12

— — — Sylva cædua jacens sive Disquisitiones Sylvianæ ulteriores, quorum (1) de Spirituum Animalium in Cerebro Cerebelloque confectione, per nervos distributione, ac Usu vario. (2) De Lienis ac glandulorum Usu, addita est Differt. de Natur. Gröning. 1665. 12

— — — Disquisitio anti-Sylviana de Calido innato & aucto in Corde sanguinis calore. Groning. 1663. 12

— — — Disquisitio anti-Sylviana de motu Cor-

Cordis & arteriarum. Gröning. 1663 12

Anton. Deusingii Disquisitio anti-Sylviana de Signo Febrium pathognomonico &c. Gröning. 1664. 12

— — — Genesis Microcosmi, sive de generatione Foetus in Utero; accesserunt Curæ secundæ de generatione & nutritione. 12

— — — Epistola de Chyli motu. Gröning. 1665. 12

— — — Cosmographia Catholica. Amsterd. 1642. 4

— — — de vero Mundi Systemate. Amsterd. 1634. 4

— — — Theatrum Naturæ. Harderv. 1644. 4

— — — Compendium Physicæ. Hard. 1648. 12

— — — Considerationes circa Experimenta Physico-mechanica Roberti Boyle, de Vi Aëris elastica & ejusdem effectibus. Gröning. 1662. 12

Mart. Dickelii Antidotarium militare, oder Beschreibung der in Kriegs-Läufften gebräuchlichsten Kranckheiten. Jena 1627. 12

— — — Bericht von der rothen Ruhr. Jena 1628. 12

Edm. Dickinson Epistola de Quintessentia Philosophorum. Oxon. 1692. 8

Isbrand Diemerbrak Opera omnia Anatomica & Medica partim anteà excusa, partim nondum edita. Continentur autem: Anatomes corporis humani Libr. X. Tractatus de Peste Libr. IV. Tractatus de Variolis & Morbillis. Observationes & curationes Medicæ Dispp. Practicæ ad Historias ægrorum propositæ de Morbis Capitis Thoracis & Infimi Ventris recognitæ per Timannum de Diemerbroek Isbrandi Filium. Traject. 1685. in fol. Genev. 1687. Seorsim exstant.

— — — De Peste Libri IV. Amstelod. 1665. 4

Isbrand. Diemerbroek Disputationum de Morbis Capitis & Thoracis Pars I. & II. Traject. 1664. 12

— — — Anatome corporis Humani. Traject. 1672. 4

Rud. Diephold Manuductio ad Physicam. Halæ 1628. 12

Helv. Dieterici Elogium Planetarum Cœlestium & Terrestrium, macrocosmi & microcosmi. Argent. 1627. 8

— — — Novus orbis. Argent. 1631. 8

— — — Responsa Medica de Probatione, facultate & Usu Acidularum ac Fontium Schwalbaci susurrantium, à Celeberrimis aliquot Medicis scripta. Francof. 1631. 4

— — — Vindiciæ adversus Ottonem Tackenium. Hamburg. 1655. 4

Joh. Conr. Dieterici Jatreum Hippocraticum. Ulm. Svev. 1655. 4

Ken. Digby Demonstratio Immortalitatis Animæ Rationalis. Francof. 1664. 8

— — — Dissertatio de Plantarum Vegetatione. Amstelod. 1678. 12

— — — Eröffnung unterschiedlicher Heimlichkeiten der Natur/ durch M. H. Hupka übersetzt. Franckfurth 1684. 8

— — — Medicina Experimentalis, oder außerlesene Artzney-Mittel des Grafen Digby. Franckfurth 1681. in 8.

Wilh. Dilichii Physiologia. Francof. 1641. fol.

Ped. Dioscoridis Opera quæ exstant omnia, ex nova interpretatione Jan. Ant. Saraceni. Francof. 1598. fol.

— — — de Materia Medica ex Versione J. Cornarii. Basil. 1557. fol.

Dispensatorium Noribergense. Norib. 1666. fol.

— — — Chemicum varia ex Chymicis præparationibus congesta continens. Francof. 1626. 8

Jac. Ib. Dobrzensky Philosophia Fontium. Ferrar. 1657. fol.

— — — Præservativum Universale naturale. Pragæ 1680. 4

Mr. Dodart *Memoires pour servir à l'Histoire des Plantes.* Paris 1679. 12

Kemb.

Remb. Dodonæi Praxis Medica cum Notis Sebastiani Egberti & Nicol. Fontani. Amsterd. 1640. 8
— — — de Sphæra. Antverp. 1584. 8
Joh. Dolæi Encyclopædia Medicinæ Theoreticæ & Practicæ. Francof. 1684. 4
— — — Encyclopædia Chirurgiæ rationalis. Francof. 1689. 4
— — — Epistolæ Amœbææ ad D.J.J. Waldschmidium de rebus & Medicis & Philosophicis. Francof. 1689. 4
— — — Theatrum Theriacæ Cœlestis Hofstadianæ. Hanov. 1680. 12
Mr. Domerque *Moyens faciles & asseurez pour conserves la Santé, sans prendre aucun remede* &c. Paris. 1689. 8
Marc. Donati de Medica Historia mirabili Lib. VI. accessit huic Editioni à Greg. Horst. concinnatæ variorum à fascino ortorum Morborum enarratio, cum æneis Tabulis. Francof. 1664. 8
— — — Apparatus Medicus. Lugdun. 1566. 8
Joh. Bapt. Donii de restituenda salubritate Agri Romani opus Posthumum. Florentiæ 1669. 4
Laur. Donkers Idea febris Petechialis. Lugd. Batav. 1686. 8
Mich. Doringii de Mithridatii constructione Tr. Francof. 1620. 8
— — — Fasciculus quorundam Tractatuum de Peste, etliche unterschiedene Tractat von der Pest. Brieg 1641. 4
Tob. Dornkreilii Medulla totius Praxeos Medicæ Aphoristica. Erffurt. 1656. 4
— — — Gründlicher Bericht von dem Hofgang oder der rothen Ruhr. Hamburg 1624. 4
Rog. Drake Vindiciæ contra Animadversiones Primerosii pro sanguinis motu circulari. Londin. 1641. 4
Corn. Drebbelii Tr. duo: (1) de Natura Elementorum quomodo Venti, Pluviæ, Fulgura, Tonitrua ex iis producantur. (2) De quinta Essentia ejus Viribus & Usu. Accedit Ejusdem Drebbelii Epistola ad Magn. Brit. Regem Jacobum de Perpetui mobilis Inventione. Hamb. 1621. 8
Caroli Drelincourtii Opuscula (1) Clarissimum Monspeliensis Apollinis Stadium. (2) De Partu octomestri vivaci diatriba. (3) La Legende du Gascon &c. (3) Oratio in obitum Cl. Viri van Horne. (4) Apologia Medica, qua depellitur illa Calumnia Medicos sexcentis Annis Romæ exulasse. (5) Præludium Anatomicum. (6) Libitinæ trophæa. (7) Appendix ad Libitinæ Trophæa. Lugd. Batav. 1680. 12
— — — Canicidia sive Experimenta Anatomica per E. G. Heyseum edita. Lugd. Batav. 1682. 12
— — — Opuscula de conceptione & generatione. (1) De Conceptu Conceptus. (2) De Semine virili, item de semine muliebri, ovis, Utero, Tubis, cum Corollariis de humano fœtu. (3) De humani Fœtus Membranis Hypomnemata. (4) De Membrana Fœtus Agnina. (5) De Fœtuum Pileolo sive Galea. (6) De Tunica Fœtus Allantoide Meletemata. (7) De Tunica Chorio Animadversiones. (8) De Conceptione Adversaria. Lugd. Batav. 1685. 12
Joh. Dresemans Wunder-Spiegel Göttlicher Werck und Geschöpff. Jen. 1671. 12
Matth. Dresseri Tr. de Partibus corporis humani. Lips. 1607. 8
Petr. Droeti Consilium novum de Peste. Argentor. 1576. 8
Jan. Dubravii de Piscinis & Piscium qui in iis aluntur naturis Libr. V. cum Præfatione Conringii. Helmst. 1671. 4
Gaston. Dulconis Philosophia Chymica. Genev. 1612. 12
— — — Apologia Chrysopœiæ & Argyropœiæ. Ursell. 1602. 8
Gabr. Dullendi Tabulæ Ambianenses seu Theoriæ Planetarum per ellipsin ex proprio

prio Centro descriptorum delineatio. Paris. 1658. 12

Dan. Duncam *Explication nouvelle & mechaniqve des Actions animales ou il est traite des fonctions de l'Ame.* Paris 1678. fol.

— — — *Chymie Naturelle ou explication Chymiqve & Mechaniqve, de la Nurriture de l'Animal.* à Paris 1682. 8

Joh. Duns Scoti in VIII. Libr. Phys. Col. 1658. 4

Thad. Dunus de Ratione curandi per Venæ sectionem. Tigur. 1579. 8

Cast. Durante Herbario nuovo. Venet. 1684. fol.

— — — Heilsames und nützliches Gärtlein der Gesundheit/ übersetzt aus dem Italiänischen durch P. Uffenbach. Franckf. 1609. in 4. 1623. 8

Alb. Dürer *de la Proportion des pourtraits du corps humain, traduit par Louis Mecyret.* Arnheim 1613. fol.

E.

Paul. Ludov. E*Beni* Observationum Medicarum Centuriæ. Aug. Vindel. 1692. 12

Henr. Mart. Eccardi Compendium Philosophiæ naturalis. Helmstad. 1647. 4

Arn. Eckardi Positionum Mathematicarum Sylloge. Rinthel. 1676. 4

Stat. Ehrenbergeri Tr. de Statu Animæ separatæ. Helmst. 1682. 4

Laur. Eichstadii Consilium antidysentericum & antipestiferum: Kurtzer Unterricht von der graßirenden Ruhr und gifftigen Fiebern. Stettin 1624. 8

— — — Tract. de Confectione Alckermes. Stettin. 1634. in 4. 1642. 12

— — — Tabulæ Harmonicæ. 1644. fol.

Joh. Christ. Eysenmängers kurtzer Bericht/ wie die hitzig-ansteckende Kopff-Kranckheit/ so Anno 1621. eingerissen/ zu curiren. Heilbronn 1632. 12

Joh. Casp. Eisenschmidt de figura Telluris Elliptico-Sphæroidea. Argent. 1691. 4

Joh. Eleri & Gvil. Schmidts kurtzer Bericht von der rothen Ruhr oder Hofgang. Lüneburg 1629. 4

Joh. Sigm. Elsholzii Anthropometria sive de mutua membrorum corporis humani proportione & nævorum Harmonia Libellus. Accessit Melampodis Tr. de Nævis. Patav. in 4. 1654. Francof. ad Oder. 1663. 8

Joh. Sigm. Elsholzii Meß-Kunst des Menschlichen Cörpers/ oder von der zusammenstimmenden Proportion der Theile des Menschen-Cörpers und Ubereinstimmung der Mähler; Deme auch mit eingerückt Cardani Metoposcopia, und de Rubeis Physiognomische Tabellen. Nürnberg 1695. 8

— — — Flora Marchica sive Catalogus Plantarum, partim in Hortis Electoralibus partim sua sponte provenientibus &c. Berolin. 1663. 8

— — — Clysmatica nova sive Chirurgia Infusoria hominibus adhibita. Berolin. 1665. in 8. Colon. Brandeb. 1667. 8

— — — Neue Clystier-Kunst / wodurch eine Artzney durch eine eröffnete Ader beyzubringen. Berlin 1665. 8

— — — Destillatoria Curiosa, sive Ratio ducendi Liquores coloratos per Alembicum &c. Accedunt Utis Udenii & Gvern. Rolfink non Entia Chymica. Berolin. 1674. 8

— — — de Phosphoris observationes quatuor. Berolin. 1676. in 8. 1661. 4

— — — Historia Steatomatis resecti. Colon. Brandeb. 1666. 4

— — — Garten-Bau. Berlin 1684. 4

— — — Diæteticon oder neues Tisch-Buch. Cölln an der Spree 1682. 4

Mr. d'Emery *Recueil des curiositez.* à Paris 1685. Bern. 1685. 12

Andr. Emmenii Abbildung zweyer Wunder-Geburthen in der Stadt Zittau in der Ober-Laußnitz/deren erste zweyleibig / die andere zweyhäuptig. Leipzig 1627. 4

P. V. Engels verständiger Garten-Meister über die zwölff Monath im Jahr. Hannover und Wolffenbüttel 1692. 8

Casp. Ens Thavmaturgus Mathematicus. Col. 1655. 8

Georg. Entii Opera omnia Physico-Medica. Continentur autem (1) Digressio Prima an motus sit causa caloris. (2) Digressio II. de Attractione. (3) Digressio III. de fluxu & refluxu maris. (4) Digressio IV. de Caloris æstivi hybernique frigoris causa. (5) Digressio V. an sanguis nutriat. (6) Digress. VI. qualis sit sanguinis motus. (7) De Lacte. Digressio VII. (8) Animadversiones in Thrustonem de Respiratione: (9) Apologia pro circuitu sanguinis, qua respondetur Æmilio Parisano Medico Veneto. Lugd. Batav. 1687. in 8. Seorsim prostant.

— — — Animadversiones in Thrusthonem de Respiratione. Londin. 1679. 8

— — — Apologia pro Sanguinis circulatione. Lond. 1641. 8

Ephemerides Vid. *Miscellanea.*

Thom. Erastus de Putredine. Basil. 1580. 4

— — — de Astrologiæ divinatione. Basil. 1580. 4

— — — de Cometis. Basil. 1580. 4

Erckers Berg oder Probier-Buch. Franckfurth 1673. Ibid. 1684. 4

Ertzbeitzung oder Erfindung einer neuen Seigerung oder Ertzbeitzung/ wie man mit Holtz alle Operationes bey Seigerung des Silberichten Kupffers/ an statt der Kohlen verrichten / und die Kupffer-Ertz mit grossen Vortheil zu gut bringen könne. Gotha 1690. 4

Fr. Eschinardi Tr. de Impetu. Rom. 1684. 4

— — — Centuria Problematum opticorum. Rom. 1667. 4

— — — *Ragvagli dati ad un amico in Parigi sopre alcuni Pensieri sperimentali proposti nell' Academia Fisico-Mathematica di Roma.* Rom. 1680. 4

Val. Espichii Oratio de errore externo. Witt. 1591. 8

Joh. d'Espagnet Geheimniß-Werck der Hermetischen Philosophie. Leipzig 1685. 8

Val. Estancel Uranophilus cœlestis peregrinus sive Mentis Uranicæ per mundum sidereum peregrinantis Ecstases. Gandav. 1685. 4

Mich. Ettmülleri Opera omnia nempe (1) Institutiones Medicæ cum Notis. (2) Collegium Practicum generale & speciale de Morbis Virorum, Mulierum & Infantium. (3) Collegium Chirurgicum. (4) Notæ in Morelli methodum de formulis medicamentorum præscribendis. (5) Notæ in Ludovici diss. Pharmacevt. (6) Notæ in Schroderi Pharmacopœiam. (7) Chimia Rationalis. (8) Collegium Casuale cum aliis curiosis dissertationibus, quarum Ima de Coralliorum Tinctura, II. de Morsu Viperæ. III. De Chirurgia Infusoria. IV. Medicina Hippocratis Chymica. V. De dolore Hypochondriaco. VI. De Balneis medicis artificialibus. VII. Valetudinarium Infantile. VIII. Abstrusum respirationis humanæ negotium exulante famosa Vacui fuga. IX. De Epilepsia. X. Parva magnorum morborum Initia. XI. De suffocatione hypochondriaca. XII. De Temulentia. XIII. De Cerebro Orcæ vulgari suppositia larva spermatis Ceti. XIV. De Opii virtute diaphoretica. XV. De vero Usu & fero Abusu præcipitantium. XVI. De Corpulentia nimia. XVII. Idea præscribendarum Formularum &c. cum Præfatione Georg. Franci. Francof. 1688. in fol. Seorsim prostat.

— — — Medicus Theoria & Praxi generali instructus, sive Fundamenta Medicinæ vera. Lips. 1685. 4

Diodor.

Diodor. Evchiontis de Polychimia Libr. IV. Av. 1567. 8

Euclidis Elementa cum Not. Christ. Melderi. Amsterd. 1673. 12

— — — cum Not. Henr. Coetsi. Lugd. Batav. 1693. 12

— — — *de Propositien van de Elementen Euclidis met corte Verklaring door F. v. Schooten.* Leyden. 1617. 12

Ægid. Everhardi Tr. de Herba Panacæa quam alii Tabacum, alii Petum, alii Nicotianam vocant. Ultrajecti 1644. 12

Anton. Everhardi Novus & genuinus Hominis Brutique Animalis exortus. Mediol. 1661. 12

Anton. Everhardi Lux è tenebris effulsa, ex Viscerum monstrosi partus enucleatione. Mediol. 1662. 12

— — — Collatio antiqui morbi recrudescentis cum Gallico vel Indico. Medioburg. 1661. 12

Severin. Eugaleni Tr. de Scorbuto. Lips. 1624. in 8. & Lugd. Batav. 1658. 8

Eusebii Thesaurus temporum cum Not. Jos. Scaligeri. Amsterd. 1658. fol.

Henr. Eyssonii Tr. de Ossibus Infantis &c. Gröning. 1659. 12

F.

Alb. Otton. FAbri Practica recensitio de Auro potabili Medicinali. Londin. 1678. in 4. Francof. 1678. 4

— — — Gegründete Erzehlung von dem Medicinalischen Auro potabili. Amsterd. 1677. 4

Honor. Fabri Physica sive Scientia rerum corporearum in X. Tract. distributa.

Tract. I. continet (1) de corporeo quanto. (2) De compresso & tenso. (3) De raro & denso. (4) De gravi & levi. (5) De opaco & diaphano.

Tract. II. continet: (1) De calido. (2) De Frigore. (3) De Luce & lumine. (4) De humido, sicco, duro & molli. (5) De Resistentia corporum.

Tract. III. continet: (1) De coloribus. (2) De Sonis.

Tract. IV. (1) De Saporibus & odoribus. (2) De alteratione.

Tract. V. (1) de generatione & principiis corporis naturalis. (2) De Elementis.

Tract. VI. (1) de mixtione & resolutione Physica, (1) de Halitu & mixtis imperfectis terrestribus. (3) De mixtis imperfectis Aqueis. (4) De mixtis imperfectis Aëreis. (5) De mixtis imperfectis igneis.

Tract. VII. (1) de Lapidibus & Magnete. (2) De Metallis & aliis mixtis perfectis.

Tract. VIII. (1) de Planetis. (2) De Stellis & aliis corporibus cœlestibus. (3) De motu corporum cœlestium. Lugdun. 1669. 4

Tract. IX. de Plantis & generatione Animalium.

Tract. X. de Homine. Noriberg. 1677. 4

Honor. Fabri Synopsis Optica. Lugd. 1667. 4

— — — Epistolæ III. ad Ignatium Gastonem Pardesium de sua Hypothesi Philosophica. Mogunt. 1674. 12

Jac. Fabri Tr. de Alimentis. Norib. 1628. 4

Joh. Fabri Unterricht von der Pest. Ingolstadt 1621. 8

Joh. Matth. Fabri Strychnomania, explicans Strychni manici Antiquorum, vel Solani furiosi recentiorum Historias. Aug. Vind. 1677. 4

— — — Vindiciæ Astrologiæ. Noriberg. 1690 4

Joh. Roder. Fabri Cursus Physicus. Genev. 1624 8

Mart. Fabri Dissertationes de Asthmate. Giessæ 1667. 4

Petr. Joh. Fabri Panchimiæ sive universi totius Anatomiæ Opus; Libris V. constans. In (1) agitur quid sit natura & ejus Lumen. (2) Quid sit quod in Cœli spatio continetur. (3) Quid sit

sit quod in Aëris spatio continetur. (4) Quid fit in ▽ visceribus. (5) De his omnibus quæ super terram reperiuntur. In Parte posteriori continentur (1) Propugnaculum Alchemiæ. (2) Hercules Piochymicus. (3) Hydrographus Spagyricus. (4) Pædagogus sive Alchimista Christianus. (5) Compendium Secretorum Chemicorum. (6) Myrothecium Spagyricum. (7) Insignes curationes variorum morborum. (8) Palladium Spagyricum. (9) Chirurgia Spagyrica. Francof. 1656. 4

Petr. Joh. Fabri Myrothecium Spagyricum sive Pharmacopoeia Chymica. Argent. 1631. 8

— — — Chirurgia Spagyrica, in qua de morbis cutaneis omnibus Spagyricè agitur. Tolos. 1638. 8

— — — Panchymiæ sive universalis Sapientiæ Tom. ultimus. Tolos. 1654. 8

Phil. Fabri Philosophia naturalis. Paris. 1622. 4

Ern. Fried. Fabricii Medicinæ utriusque Galenicæ & Chemicæ Anatome Philosophica. Francof. 1633. fol.

Franc. Fabricii Tr. de Balneis sive Thermis Aquisgrani & Porceti. Colon. 1616 8

Gvilelm. Fabricii Hildani Opera omnia, quibus continentur (1) Observationum & curatiorum Chirurgicarum Centur. VI. (2) De conservanda valetudine, de Thermis Vallesianis & Acidulis Griesbacensibus. (3) De Thermis Fabariensib9 sive piperinis in Rhætia Epistola. (4) De Dysenteria Liber I. (5) De Lithomia Vesicæ Liber Unus. De Gangræna & Sphacelo. (7) De Ichore & Meliceria Celsi. (8) Herniæ Uterinæ Historia. (9) De Combustionibus, quæ oleo aqua fervida, ferro candenti, pulvere tormentario, fulmine &c. fiunt. (10) De Vulnere sclopetario gravissimo. (11) De Sclopetaria curatione. (11) Epistolarum ad Amicos Centuria. (13) Cista militaris &c. Francof. 1646. in fol. Seorsim prostant.

Gvilelm. Fabricii Tr. de Gangræna & Sphacelo. Oppenh. 1617. 4

— — — Lithotomia Vesicæ. Basil. 1628. 4. Teutsch. Basel 1626. 8

— — — Consilium de conservanda valetudine, Thermis Vallesianis & acidulis Griesbacensibus &c. Francof. 1629. 4

— — — Chirurgia militaris. Basil. 1634. 8

— — — Neu-verbesserte Feld-Artzney / samt einen Chirurgischen Feld-Kasten. Basel 1686. 8

— — — de Dysenteria Liber Unus. Oppenh. 1616. 8

— — — de Combustionibus, quæ oleo, aqua fervida, ferro, pulvere tormentario &c. fiunt. Basil. 1607. 8

— — — Observatio de Vulnere quodam gravissimo Sclopeti ictu inflicto. Oppenheim. 1614. 8

— — — Schatz-Kämmerlein der Gesundheit / weyland von Joh. Polthio, Churfl. Pfältzischen Leib-Medico, herauß gegeben. Franckfurth 1628. 4

Hieron. Fabricii ab Aquapendente Opera omnia Anatomica & Physiologica, cum Præfat. Joh. Bohnii. Continentur autem in iis operibus (1) Tr. de formatione ovi pennatorum & pulli. (2) De formato Foetu. (3) De Gula. (4) De Ventriculo. (5) De Omento. (6) De Varietate Ventriculorum. (7) De Intestinis. (8) De Mesenterio. (9) De Venarum ostiolis. (10) De Respiratione & ejus Instrumentis. (11) De oculo Visus organo. (12) De Aure auditus organo. (13) De Larynge Vocis Instrumento. (14) De Locutione & ejus Instrumentis. (15) De Brutorum Loquela. (16) De Motu Locali Animalium secundum totum & primo de gressu. (17) De Volatu. (18) De Natatu. (19) De Reptatu. (20) De Musculi Fabrica. (21) De Musculi Actione. (22) De

De Musculi Utilitatibus. (23) De Articulorum Structura. (24) De Articulorum actione. (25) De Articulorum Utilitatibus. (26) De Integumentis totius Animalis &c. &c. Lipf. 1687. fol.

Hieron. Fabricii Opera Chirurgica in 2. partes divisa, quarum I. operationes Chirurgicas per totum corpus humanum; II. Quinque Chirurgiæ libros sub nomine Pentatevchos olim publicatos complectitur. Accessit Enumeratio Instrumentorum qui partim Author, partim alii invenerunt. Item diss. de Abusu cucurbitularum in Febb. putridis. Patav. 1666. fol.

— — — Wund-Artzney in das Teutsche übersetzt. Nürnberg 1673. 4

Seorsim ex operibus Anatomicis prostant:

— — — Tr. Anatomicus triplex de Aure, Oculo & Larynge. Oppenh. 1613. 4

— — — Tr. Anatomici IV. (1) De formato Fœtu. (2) De locutione ejusque Instrumentis. (3) De Loquela Brutorum. (4) De Venarum ostiolis. Francof. 1624. fol.

— — — de Integumentis Animalium. Regiom. 1642. 4

Joh. Fabricii Trias Cratoniana Medica, als nemlich (1) Joh. Cratonis von Krafftheim Microtechne kleine Artzney-Kunst. (2) Methodus oder Wegweiser zur Cur; und (3) Diætetice Lebens- und Speiß-Ordnung. Speyer 1629. 12

Mad. Fachsens/ nunmehr zum neundten mahl herauß gegebenes Probier-Büchlein. Leipzig 1689. 8

Christoph Fahrners Ehren-Rettung wider die Apologie J. R. Glaubers/ worinnen gründlich erwiesen und an den Tag gegeben wird/ was so wohl von Glaubers Person/ als von seinen betrogenen Künsten zu halten. Stutgard 1656. 8

Gabr. Fallopii Opera omnia III. Vol. comprehensa. In primo continentur (1) Institutiones Anatomicæ. (2) Observationes Anatomicæ. (3) Observationes de Venis. (4) De Partibus similaribus Liber. (5) De Medicamentis simplicibus Tr. (6) De Materia medicinali in Libr. I. Dioscorid. (7) De Aquis thermalibus. (8) De Metallis atq; fossilibus. (9) De Medicamentis purgantibus simplicibus. (10) Epistola ad Mercurialem de Asparagis.

Volum. II. continet (1) de Ulceribus & eorum speciebus, de morbo Gallico, de Ulceribus singularum partium Tr. (2) De Vulneribus in genere, de Vulneribus Capitis, Oculorum, Nasi, Colli, Vasorum, Thoracis, Medullæ Spinalis, Abdominis, Nervorum, Sclopetorum. (3) Commentarium in Hippocr. Coi Libr. de Vulneribus capitis. (4) Tr. de Cauteriis.

Volum. III. (1) de Tumoribus præter naturam. (2) De decoratione. (3.) Expositio Libr. Galeni de ossibus. (4) De luxatis & fractis ossibus. (5) Methodus consultandi. (6) De Compositione Medicamentorum. Francof. 1600. fol.

Seorsim prostant.

— — — de Compositione Medicamentorum &c. Venet. 1570. 4

— — — Comment. in Hippocr. Libr. de Vulneribus capitis. Venet. 1566. 4

— — — de Ulceribus & Tumoribus præter naturam. Venetiis 1563. 4

— — — Geheimnisse der Natur. Franckfurth 1690. 8

Gbid. Fanoisii diss. de Morbo Epidemico 1669. Lugduni Batavorum vicinisque locis grassante. Lugd. Batav. 1671. 12

Rob. Farbacii Disquisitio Medica: num Pilulæ dejectoriæ cum Cœna rectè exhibeantur. Patav. 1637. 4

Bened. Faventini Tr. de curandis morbis. Francof. 1628. 8

Joh. Fautschii Nosomachia sive Morborum pugna Carmine descripta. Item binæ descriptiones Thermarum ferinarum vulgò Wildbad / & fontium acidulorum Vallis Petrinæ Frib. Brisgov. 1618. 4

— — — Hippocratis Aphorismi versibus Heroicis expressi. Basil. 1624. 12

Mr. Febure Chymischer Handleiter / wie man Chymische Schrifften lesen und deren sich bedienen soll. Nürnberg 1685. 8

Joh. Jac. Federeri Tr. de Febre Hungarica. Frib. Brisg. 1624. 8

Joh. Mich. Febrii Anchora sacra sive de Scorzonera, cui accessit Bausch. Tr. de Unicornu fossil. Jen. 1666. 8

— — — Hiera picra sive de Absynthio. Lips. 1667. 8

Joh. à Felde & Fried. Gunth. à Kircheim. Tr. de Peste. Hall. Sax. 1681. 12

Joh. à Felden Ars Geometrica. Jen. 1690. 12

Anton. Felicis Abbat. Marsil. de ovis Cochlearum Epistola ad Marcell. Malpighium. Exstat cum Joh. Jac. Harderi Epistolis aliquot de Partibus genitalibus Cochlearum, Generatione Insectorum ex ovo, ad præfatum Abbatem & Lucam Schröckium. Aug. Vind. 1684. 12

Joh. Fernelii Medicinalia sive universa medicina Genev. 1638. in 8. 1637. in 4. Traject. ad Rhen. 1656. in 4. Continentur autem in hac Editione; (1) Vita Fernelii Authore G. Plantio. (2) Elogia Fernelii. (3) Fernel. Physiologiæ Libr. VII. (4) Pathologiæ Libr. III. (5) Joh. Magiri Appendix de signis prognosticis. (6) Therapevticus universalis sive medendi Rationis Libri VII. (7) Pathologiæ Liber IV. (8) Febrium curandarum methodus generalis. (9) Pathologiæ Libr. V. & VI. (10) De abditarum rerum causis. (11) Consiliorum Medicinalium Liber.

Seorsim prostant.

Joh. Fernelii de Luis Venereæ curatione Tr. Antv. 1679. 8

— — — Pathol. Liber IV. de febribus editus à Rutgero Loënio. Amstel. 1664. 8

Gabr. Ferrara Sylva Chirurgiæ &c. Francof. 1625. 8

Joh. Baptist. Ferrarii de Florum Cultura Libr. IV. Amstelod. 1664. 4

— — — Hesperides sive de Malorum Aureorum cultura & Usu. Rom. 1646. in fol.

Balth. Andr. Ferrioli Armamentarium Physico-antipestilentiale, oder Medicinalisches Zeug-Hauß wider die Pest. Franckfurth 1666. 8

— — — Morbosi Ventriculi infelix hactenus tentata Cura, oder warhaffte Art und Natur der Däuung / so im Magen geschicht. Franckfurth 1668. 8

Rob. Fervacqve Statuta CollegI Medici Bruxellensis. Bruxell. 1650. 4

Mr. Feu *Pratique des Accouchemens.* à Paris 1694. 8

Fr. Feyneri Medicina Practica. Lugd. 1650. 4

Fortun. Fidelis de Relationibus Medicorum Libr. IV. Lips. 1674. 8

Thom. Fleni Libr. Chirurgici XII. de præcipuis Artis Chirurgicæ Controversiis, nempe (1) de Trepano sive Apertione Cranii. (2) De depositione Cataractæ. (3) De depositione Ungulæ. (4) De Laryngotomia sive Sectione Asperæ Arteriæ. (5) De Paracentesi Thoracis. (6) De Paracentesi Abdominis. (7) De Arteriotomia sive Sectione Arteriæ. (8) De Hysterotomatacia sive Sectione Fœtus ex Utero viventis matris. (9) De Sectione Calculi. (10) De Sectione Herniæ. (11) De Amputatione membrorum externorum. (12) De Nasi amputati ex Carne brachii restitutione. Cura Herm. Conringii edita. Francof. 1649 4

— — — Wund-Artzney-Kunst / Teutsch. Nürnberg 1675. 8

— — — Semiotice sive de Signis Medicis Tr. Lugdun. 1664. 4

Bapt.

Bapt. Fieræ Cœna, sive de Herbarum virtutibus & Victus ratione cum Not. Carol. Avantii; accesf. M. A. Severini Epistolæ duæ de Lapide Fungifero, & Lapide Fungimappa. Patav. 1679. 4

Bened. Figuli Thesaurinella Olympica Aurea tripartita, ein himmlisch-güldenes Schatz-Kämmerlein/darinnen der uhralte grosse Carfunckel-Stein und Tinctur-Schatz verborgen. Franckfurth 1682. 8

Casp. Finkii doctrina Sphærica. Cob. 1622. 12

Lion. Fioravanti Tesoro della vita humana. Venet. 1673. 8

— — — Fisica. Venet. 1678. 8

— — — Reggimento della Peste. Venet. 1680 8

Christoph. Fischeri Principalium operarum Oeconomiæ suburbanæ Decas Georgica. Prag. 1679. 8

— — — Fleißiges Herren-Aug/ oder wohl-ab- und angeführter Haußhalter. Nürnberg 1690. 4

Levin. Fischeri Corpus Medicinæ Imperiale. Hemipol. 1680. 8

Matth. Flacii de Vita & Morte Lib. Lubec. 1616. 8

Nicol. Flammelli und Synesii Chymische Tractätlein. Franckfurth 1673. 8

— — — Chymische Werck / als erstlich das güldene Kleinod der Hieroglyphischen Figuren. (2) Das Kleinod der Philosophie. (3) Summarium Philosophicum. (4) Die grosse Erklärung des Steins der Weisen. (5) Schatz der Philosophie &c. aus dem Frantzösischen übersetzt von J. L. M. C. Hamburg 1681. 8

Mr. Flamant *l'Art de conserver la Santé.* Amsterd. 1692. 12

Comte de Flisco Tr. de Fato. Francof. 1665. 4

Rob. Fludd Utriusque Cosmi majoris sc. & minoris Metaphysica &c. in II. Volumina divisa. Prim. Vol. de Macrocosmi Historia in II. Tractatus dividitur. (I) De Metaphysico Macrocosmi & creaturarum illius ortu, & de Physico Macrocosmi in generatione & corruptione progressu. (II) De Arte Naturæ simia in Macrocosmo cujus filiæ præcipuè Arithmetica, Musica, Geometria, Perspectiva, Ars pictoria, Ars militaris, Tempus Scientiarum, Cosmographia, Astrologia, Geomantia &c. Oppenheim. 1617. fol.

Rob. Fludd Tom. II. agit de Supernaturali, Naturali, præter-naturali & contra-naturali Microcosmi Historia. Oppenheim. 1619. fol.

— — — Integrum morborum mysterium sive medicinæ Catholicæ Tomi Primi Tractatus II. Continentur autem hoc Tomo (1) Prognosticon supercœleste. (2) Speculum Criticum. (3) Prognosticon Arithmeticum. (4) Prognosticum Meteorologicum. (5) Catoptron ægrotorum. Oppenheim. 1631. fol.

Anut. Foësii Oeconomia Hippocratis. Genev. 1662. fol.

Herm. Follini Orationes de natura Febris peticularis, ejusque curatione prior, posterior de Studiis Chemicis conjungendis cum Hippocraticis. Colon. Agripp. 1622. 8

— — — Speculum Naturæ humanæ sive Mores & temperamenta Hominum. Colon. Agrippæ 1649. 12

Joh. Follini Synopsis conservandæ & tuendæ bonæ Valetudinis. Colon. 1648. 12

— — — Tyrocinium Medicinæ practicæ. Colon. Agrip. 1647. 12

Fr. Follii Recreatio Physica de Circulatione sanguinis. Florent. 1665. 8

Roder. Fonseca Tr. de tuenda Valetudine & producenda Vita. Francof. 1603. 8

Carol. de la Font Tr. de Veneno Pestilenti & ejus Curatione contra Willisium. Francof. 1672. 12

Gabr. Fontani Medicina anti-Hermetica &c. Lugdun. 1657. 4

Jac. Fontani Methodus generalis & specialis cogno-

cognoscendi, prædicendi & curandi morbos eorumque symptomata. Paris. 1612. 12

Nicol. Fontani Institutiones Pharmaceuticæ ex Bauderonio & du Boys &c. Amsterd. 1633. 12

— — — Aphorismi Hippocratis methodicè dispositi, quibus accedit Tr. de Extractione fœtus mortui per Uncum. Amsterd. 1633. 12

— — — Responsionum & curationum Medicinalium Liber Unus. Amsterd. 1639. 12

— — — Commentarius in Sebast. Austrium de Puerorum morbis. Amsterd. 1642 12

— — — Syntagma medicum de morbis mulierum. Amsterd. 1645. 12

— — — Fons sive origo Febrium earumque remedia. Amsterd. 1644. 12

— — — Analecta observationum rariorum. Amsterd. 1641. 4

Dionys. Fontanoni Practica medica, accessit Fabricii Hildani Tr. de Gangræna & Sphacelo. Lugd. 1658. in 16. Francof. 1611. 8

Lal. à Fonte Consultationes Medicæ. Access. Dispp. de modo Visionis, & de Vesicantium Usu. Francof. 1609. 8

Petr. Foresti Opera omnia observationum & Curationum medicinalium ac Chirurgicarum, in quibus omnium corporis humani Affectuum Signa, causæ, prognoses & Curationes describuntur. Francof. 1623. in fol. Norib. 1660. fol.

— — — Observat. & Curat. Medicinal. Libr. III. Antwerp. 1570. 8

— — — Bericht von Weissagen und Urtheilen aus dem Urin. Nürnberg 1661. 8

Ludov. de la Forge de Mente humana. Brem. 1674. 4

— — — Not. in Cartesii Tr. de Homine. Amsterd. 1677. 4

Mart. Forsters Tartarus Hypochondriacus, oder Beschreibung der Tartarischen Kranckheit in den Hypochondriis. Gera 1614. 8

Raym. Joh. Fortis Consilia de Febribus & morbis mulierum facilè cognoscendis & curandis. Patav. 1668. fol.

— — — Consultationum & Responsionum Medicinalium Centur. IV. Patav. 1669. in fol. Genev. 1677. in fol. Patav. 1678. fol.

Mr. Foucher *Traité de Hygrometre ou machine pour mesurer la secheresse & l'humidite de l'Air.* Paris 1686. 12

Claud. Fouet *Nouveau Systeme des Bains & Eaux Minerales de Vichy.* Paris 1686.

Phil. Sylv. du Four *Traité nouveaux & curieux du Cofe du Thee & du Chocolate.* à la Haye 1685. 12

Dn. Fourneilles Discursus pro vindicatione Cartesiani Systematis. Accessit Fr. Bayle Systema generale Philosophiæ Cartesianæ. Londin. 1681. Fol.

le P. Fournier *l'Hydrographie.* à Paris 1667. fol.

Seb. Foxii de Consensu Platonis & Aristotelis in Philosophia Naturali Liber. Witteb. 1622. 8

Hieron. Fracastorii Opera omnia Philosophica & Medica. His continentur (1) Homocentricorum sive de Stellis Liber Unus. (2) De causis Criticorum dierum Libellus. (3) De Sympathia & Antipathia Liber Unus. (4) De Contagionibus & contagiosis morbis eorumque curatione Libri III. (5) Naugerius sive de Poëtica Dialogus. (6) Turrius sive de Intellectu Dialogus. (7) Fracastorius sive de Anima Dialogus. (8) De Vini Temperatura Sententia. (9) Syphilidis sive de Morbo Gallico Libr. III. (10) Josephi Libr. II. (11) Carminum Liber Unus. (12) Alcon sive de Cura Canum Venaticorũ. Genev. 1671. 8

Giusep. Frambotti *Anti-Gastorello overo Astrologia Giudiciaria demonstrata perniciosa pazzia.* Padoa. 1659. 12

Nicol. Franchimont Lithotomia Medica sive Tractatus Lithontripticus de Calculo Renum & Vesicæ. Prag. 1683. 8

Georg.

Georg. Franci Flora Francica sive Lexicon Vegetabilium Usualium. Argent. 1685 12
— — — Institutionum Medicarum Synopsis &c. annectitur methodus discendi medicinam. Item delineatio communis Dosium medicamentorum. Heidelb. 1672. 12
— — — Tr. de Cornutis. Heidelb. 1677. 4
Joh. Franci Polychresta Herba Veronica. Ulm. 1690. 12
— — — Veronica Theezans. Svobac. 1693. 12
— — — Von dem Schnurziehen. Augspurg 1693. 12
— — — Joh. Marii Castorologiam acutam edidit. Aug. Vind. 1685. 8
Joh. Franckens Signatur oder wahrhafftige Beschreibung der von GOtt und der Natur gebildeten und gezeichneten Gewächs. Rostock 1619. 4
Erasm. Francisci Lust-Hauß der Obern-und Untern Welt / so wohl von der Natur/ Welt/ Himmel und dem Gestirn insgemein/ als auch von dem Mond/ der Sonnen / und allen wandelbahren Sternen. Nürnberg 1676. 4
— — — Ost-und West-Indischer / wie auch Sinesischer Staats-und Lust-Garten. Nürnberg 1668. fol.
— — — Verwerffung des Cometen-Gespöttes/ unter dem Namen Theophili anti-Sceptici. Nürnberg 1681. 4
— — — Ehre des Hertzogthum Crains/ von Herrn Joh. Weichhard Valvasorn / worinnen in dem ersten Theil die Landschafften / Böden / Felder / Wälder/ Berge/Flüsse/ stehende Wasser/ Berg-Seen / benebst den bewunderlichen Zircknizer-See / rc. sondern auch alle Thiere/ Fische / Vögel / Ungezieffer / Ertze/ Stein und andere Seltenheiten des Landes Crain erörtert. Laybach und Nürnberg 1689. fol.
Joh. Franc. de Francisco Tr. de Venæ Sectione contra Empiricos. Francof. 1685. 8
Angel. à St. Francisco Homo omnia sive Microcosmus Moralis Physicus. Aug. Vind. 1671. 8
Abraham von Franckenberg Gemma magica oder Magisches Edelgestein; oder eine kurtze Erklärung des Buchs der Natur. Amsterdam 1688. 8
— — — Raphaël oder Artzt-Engel. Amsterd. 1676. 4
Reinh. Franckenbergeri Fundamenta Chronologiæ. Witteb. 1644. 4
— — — Chronologiæ Scaligero-Petavianæ Compendium. Witteb. 1661. 4
Wolffg. Franzii Historia Animalium Sacra. Witteb. 1633. in 8. 1659. in 12. Amsterd. 1642. & 1665. in 12. Francof. 1671. in 12. Dresd. 1687. 8
— — — Historia &c. continuata per Joh. Cyprianum. Lipsiæ 1688. 8
Marco della Fratta *Catascopia minerale overo modo di far saggio diogni minera Metallica in Bologn. 1676.* 4
— — — *dell' Acqui minerali d'Hungaria.* Venet. 1687. 4
Rol. Freard *Parallele de l'Architecture Antiqve avec la moderne.* à Paris 1677. fol.
Joh. Freinsheimii Tr. de Potu calido. Argent. 1636. 8
Mr. Frenicle *Traité de Triangules, Rectangles & nombres.* à Paris 1676. 12
Arnold. Freytagius Balth. Pisanelli de Esculentorum potulentorumque Facultatibus ex Italico in Latinum convertit. 16. & 8
Joh. Freytagii Liber de Opii natura & medicamentis opiatis, accessit consilium de nova curandi phthiseos ratione. Gröning. 1632. 8
— — — Detectio & solida refutatio novæ Sectæ Sennerto-Paracelsicæ &c. qua antiquæ veritatis oracula vindicantur. Gröning. 1637. 8
— — — Bericht von der Melancholia Hypochondriaca. Augspurg 1678. 12
Joh. Heinr. Freytags Bericht / wie man sich in der Pest / Hungarischen Fiebern / Pocken und Masern zu verhalten. Halberstadt 1636. 8

Melch. Friccii Dissert. Medica de Peste sive methodus nova cognoscendi & curandi Pestem. Ulmæ 1684. 12
— — — Icon Podagræ. Ulm. 1693. 12
Hug. Friedeballis Lib. de tuenda sanitate. Ant. 1568. 12
Franc. Frigimelica de Balneis metallicis novo artificio parandis. Patav. & Venet. 1659. 8
Paul. Frisii Bericht von der Hexerey. Franckfurth 1654. 8
G. L. Frœbent Clavis Trigonometriæ. Hamb. 1634. 4
Joh. Chr. Frommanni Tr. de Fascinatione &c. adjecta sub finem quæstione Physica prolixè tractata: An transplantatio morborum ex uno subjecto in aliud sit magica. Norib. 1675. 4
— — — Anser Martinianus. Lips. 1683. 4
— — — Tr. singularis de Hæmorrhoidibus. Norib. 1677. 12
— — — Discursus de V. S. in morborum delineatione oborta plevritide administranda. Lips. 1668. 8
Lib. Fromondi Vesta sive Antaristarchi Vindex adversus Lansbergium. Antverp. 1634. 4
— — — Philosophia Christiana de Anima. Lovan. 1649. 4
Joh. Lud. à Frundeck Tr. de Elixire Arboris Vitæ. Hag. Com. 1660. 8
Leonh. Fuchsii Institutiones Medicæ. Basil. 1618. 8
— — — Operum didacticorum Part. IV. (1) Methodum ministrat ad Hippocratis Galeni aliorumque veterum scripta rectè intelligenda. (2) Libros de humani corporis fabrica. (3) Medicamentorum præparandi & miscendi rationem. (4) Omnium membrorum a capite ad calcem usque medelam. Accessit Synopsis Paradoxorum Medicinæ &c. Francof. 1604. in fol. Seorsim prostant.
Leonh. Fuchsii Tr. de fabrica corporis humani. Tubing. 1551. 8
— — — Apologia in Gvalth. Ryffium pro Dioscoride quam exscripserat Ryffius. Basil. 1544. 8
— — — Kräuter-Buch. Basel 1543. fol.
Sam. Fuchsii Metoposcopia & Ophthalmographia. Argentor. 1615. 8
Joh. Fuchsii Compendium Abusuum Autoritate Galeni & Hippocratis damnatorum. Monach. 1629. 8
Remacl. Fuchsius Pharmacorum, quæ hodie in practicantium usu sunt aliquot Schemata Bernh. Gordonii Lilio Medicinæ munex. Vid. Bernh. Gordonium.
Anton. Fueldez Anmerckungen von Urschlechten oder Kinder-Blattern. Hanau 1656. 4
Casp. de la Fuentes Quæstiones Physicæ. Lugd. 1631. 4
Jac. Fuhrmanni Aphorism. Medicinal. ad Diæteticam & Pharmaciam spectantium Cent. II. Stet. 1615. 8
— — — Medicina Diætetica Teutsch. Stettin 1617. 8
Thom. Fuirenii Rariora Musæi Henr. Fuiren. Hafn. 1663. 4
Joh. Joach. Furstii Dialogus Hygiasticus de Sanitate conservanda & tuenda. Francof. 1692. 12

G.

Wolffg. GAbelchoberi Curationum Medicinalium Centuria Prima. Francof. 1611. 8
Centur. II. III. IV. Francof. 1612. 8
Centur. V. & VI. Francof. 1627. 8
— — — Aetzney-Buch/ rc. zum dritten mahl gedruckt. Franckfurth 1694. 8
Petr. Gabrielis kurtzer Bericht von der Pest/durch Jacob Stoffel aus dem Frantzösischen übersetzt. Stutgard 1680. 12
— — — Reichs-Gärtner / oder Unterweisung/ den Garten-Bau betreffend. Stutgard 1682. 12
Jac. Gaffarelli Curiositates inauditæ de Figuris Persa-

Persarum Talismannicis; Horoscopo Patriarcharum & characteribus cœlestibus, cum Notis Georg. Michaëlis. Hamb. 1676. 8

Cl. Galeni Ars Medicinalis Nicol. Leonicen. interpret. Helmst. 1587. in 8. Græcè. Argent. 1586. 8

— — — Operum Epitome per Lacunam. Lugd. 1643. fol.

— — — Tr. de Sanitate tuenda. Basil. 1541. 8

— — — Tr. de Tumoribus. Witteb. 1589. 8

— — — Tr. de Alimentorum facultatibus. Lugd. Batav. 1633. 16

— — — Commentarius in Aphorismos Hippocratis. Lugd. Batav. 1633. 12

— — — de Ossibus. Lugd. Batav. 1665. 12

Galil. Galilæi de Systemate mundi. Amsterd. 1656. in 4. Londin. 1663. 8

— — — Sidereus nuntius ope perspicilli multa ante incognita patefaciens. Londin. 1653. 8

Joseph. Gallarati Systema renovatum Physiologiæ medicæ. Lugdun. 1676. 12

Andr. Galli Tr. de Peste. Francof. 1608. 12

Paschal. Galli Bibliotheca Medica. Basil. 1590. 8

Petr. Galtruchii Institutio totius Matheseos. Viennæ 1661. 12

Joh. Ludov. Gansii Historia Coralliorum. Francof. 1630. in 8. Francof. 1669. 12

Ludov. Gardinius de Pestis Natura. 1631. 12

Chr. Fried. Garmanni Tr. de Miraculis mortuorum. Lips. 1670. & 1687. 4

— — — de Gemellis & partu Numerosiore. Lips. 1667. 4

— — — Homo ex ovo. Chemnitii 1672. 4

— — — Oologia curiosa duabus partibus absoluta, ortum corporum naturalium ex ovo demonstrans. Cygn. 1691. 4

Fl. Gastonis Tr. de Peste. Görliz 1660. 12

H. M. Gautier Apologia Helmontii adversus doctrinæ novitatem prætendentes. Lugd. 1655. 8

Gebri, Arabiæ Regis Alchemia cum Joh. Belye & Bernhardi Comitis Tract. Chemicis. Venet. 1679. in 8. Dantisc. 1682. 8

Jan. Abraham Gehema Tr. de Febribus Cornelii Bontekoë ex Belgico Latinum fecit. Hag. Comit. 1683. 8

— — — de morbo vulgo dicto Plica Polonica Literulis ad Cornel. Bontekoë. Hamburg. 1683. 12

— — — Diætetica vera in gratiam vitam & Sanitatem longam exoptantium. Sedin. 1690. 12

— — — Wohl-gegründete Lebens-Ordnung. Bremen 1688. 12

— — — Decas Observationum medicarum Prima. Brem. 1686. 12

— — — Eroberte Gicht durch die Chinesische Waffen der Moxa. Hamburg 1683. 12

— — — Chirurgischer Observationum erstes und zweytes Decas. Hamburg 1686. 12

— — — Grausame Medicinische Mord-Mittel/Aderlassen/Schrepffen/Purgiren/Clystieren/Julepen/und Ohnmacht-machende Hertzstärckungen. Bremen 1688. 12

— — — Reformirter Apothecker. Bremen 1688. 12

— — — Vertheidigter Reformirter Apothecker wider Ninorigum Schadgehemium. Freystadt 1690. 8

— — — Beste Zeit-Vertreib. Bremen 1689. 8

— — — Sorgfältige und gewissenhaffte Säug-Amme. Bremen 1689. 8

— — — Krancker Soldat / samt einer wohl-eingerichteten Feld-Apothecken. Stettin 1690. 12

— — — Qualificirter Leib-Medicus. Stettin 1690. 12

Heinr. Geibelii de Anima ovi sensitiva Tr. Giess. 1640. 4

Malach. Geigeri Microcosmus Hypochondriacus. Monach. 1652. 4

— — — Kelegraphia oder Beschreibung der Brüch. Stuttgard 1661. 12

Joh. Christ. Geilfusii Institutiones Medicæ. Aug. Vindel. 1658. 12
— — — Trutz Podagra / oder kurtzes Bedencken wider das Podagram. Augspurg 1650. 8
— — — Klärlicher Unterricht von Wißbaden/ sampt einer Land-Charte. Franckfurth 1668. 12
Joh. Geilfusii Physica emendata. Lub. 1663. 8
Fried. Geißlers Baum des Lebens/ oder gründlicher Bericht von dem Auro potabili, und grossen Elixir derer Philosophen. Breßlau 1693. 8
Georgen Gelmanns dreyfache Chirurgische Blum. Franckfurth 1680. 4
Ægid. Geleni Prodromus Thaumaturgi sive Problemata Physica. Colon. 1648. 4
Joh. Jac. Genathii Disputationes Medicæ universam artem Medicam complectentes. Basil. 1618. 4
Ant. Gendre Tr. de febre Epidemica in Montis Albani obsidione grassata. Lugdun. 1626. 8
Bernard. Genga *Anatomia Chirurgica cioe Historia Anatomica dell' Osse & delle Muscoli del Corpo humano.* Rom. 1675. 8
Mr. Gerard *Philosophie des Gens de Cours, ou l'on enseigne d'un maniere aisee & naturelle ce qu'il y a de plus curieux dans la Physique &c.* â Paris 1685. 12
Jean. Gerbais Dissertatio de causis majoribus ad caput concordatorum de causis. Paris. 1679. 4
Marc. Gerbezii intricatum extricatum sive Tractatus de morbis complicatis opus, intricatissima quæque; in Praxi medica occurrentia breviter pertractans & dilucidè resolvens. Labaci 1692. 8
Joh. von Gerdorff/ genannt Schyl/ Hauß-Feld- und Stadt-Buch bewährter Wund-Artzney. Franckfurth 1606. 4
Joh. Com. Gerhardi Extractum Chemicarum quæstionum, ubi Veritas artis Chemicæ asseritur. Argent. 1616. 8
— — — Tr. de Chemiatria, i.e. de Aquarum, Oleorum, Salium, Essentiarum extractione & de Thermarum probatione. Basil. 1631. 4
Joh. Com. Gerhardi Panaceæ Hermeticæ sive Medicinæ Universalis assertio. Ulmæ 1640. 8
— — — Tr. de Lapide Philosophorum. Tubing. 1641. 8
— — — Decas quæstionum Physico-Chemicorum de Metallis. Tubing. 1643. 8
— — — Exercitationes in Gebri Chemiam. Tubing. 1642. in 8. & 1689. 8
Cl. Germain Icon Philosophiæ occultæ sive methodus componendi magnum Lapidem Philosophorum. Roterod. 1678 12
Conr. Gesneri Histor. Animal. Lib. I. de quadrupedibus viviparis. Francof. 1617. fol.
— — — Histor. Animal. Lib. II. de Animalibus oviparis. Ibid. 1617. fol.
— — — Hist. Animal. Lib. III. de Avium natura. Francof. 1617. fol.
— — — Hist. Animal. Lib. IV. de Piscium & Aquatilium Animantium natura. Accessit Guilelm. Rondeletii & Petr. Bellonii Libr. de Aquatilibus. Francof. 1604. fol.
— — — Histor. Animal. Lib. V. de Serpentum Natura ex variis Schedis compositus per Jacobum Curronum, adjecta est ad Calcem Scorpionis Historia per Casp. Wolphium. Francof. 1622. fol.
Melch. Fried. Geuderi Diatriba de fermentis. Amsterd. 1689. 8
— — — Dan. Tavry novam Anatomiam ratiociniis illustratam, quibus Usus structuræ partium corporis humani & quorundam aliorum Animalium secundum leges mechanicas explicantur, Latinitate donavit. Ulm. 1694. 8
— — — Osteologiam novam Clopton Havers Latinam ex Anglica fecit. Francof. 1692. 8
— — — Heilsame Medicinische Lebens-Mittel/

tel/ Dr. Gehemæ Mord-Mitteln entgegen gesetzt. Ulm 1689. 8

Arnold. Geulinx Compendium Physicum, illustratum à Casp. Langenhert. Accessit Ejusdem Brutum Cartesianum. Franek. 1688. 8

— — — Annotata ad Principia Cartesii. Franek. 1689. 4

Thom. Giannini Disputationes Aristotelicæ de iis quæ primum in Scientia naturæ considerantur. Venet. 1622. fol.

Phil. Joh. Giesbein Hodegus Medicus sive Systema universæ materiæ Medicæ. Francof. 1676. 8

Gvil. Gilberti Tr. de Magnete. Sedin. 1628. 4

— — — Philosophia nova. Amst. 1651. 4

Petr. Gillii Descriptio Elephantis. Hamburg. 1614. 8

Petr. Girardeti Comm. in Hippocr. Librum de Humoribus purgandis, & in Libr. III. de diæta acutorum. Paris. 1631. 8

Jac. Girntii Pest-Regiment. Leipzig 1656. 4

Laur. Giselerii Observationes Medicæ de Peste. Brunosvicensi 1663. 4

— — — de Pingvedine. Brunsv. 1665. 4

Petr. Givrii Arcanum acidularum. Amsterod. 1682. 12

Nell. Glacani Cursus Medicus in III. Tom. divisus (1) continet Physiologiam & Prolegomena. (2) Pathologiam sive morbos, morborum causas & Symptomata. (3) Semeiotica de Signis crisibus, Pulsu & Urina. Bonon. 1655. 4

Joh. Bernh. Gladbach Praxeos Medicæ Idea novissima. Herborn. 1694. 8

Matth. Lud. Glandorpii Methodus medendæ Paronychiæ, cui accessit Decas observationum. Brem. 1622. 8

— — — Tr. de Polypo narium. Brem. 1628 4

— — — Gazophylacium Polyplusium Fonticulorum & Setonum reseratum. Bremæ 1633. 4

Joh. Henr. Glaseri Tr. posthumus de Cerebro. Basil. 1680. 8

Jul. Ludov. Glaseri Bergmännisches Monath-Blümlein/ oder eine wohl-practicirte Information, was bey Führung der Bergwercke von Monath zu Monath zu beobachten. Ulm 1692. 12

Joh. Rud. Glauberi Opera Chymica duabus Partibus inclusa: Pars prima continet (1) Pharmacopœiæ Spagyricæ, wie man aus denen Vegetabilien/ Animalien und Mineralien Artzney bereiten soll; Erster Theil. (2) Pharm. Spagyr. Anderer Theil/ daß das Nitrum alle Vegetabilia, Animalia und Mineralia solvire/ corrigire/ und ihre schädliche Eigenschafften in heilsame Medicamenta transmutire. (3) Pharmac. Spagyr. Pars III. wie das Saltz und Feuer die Vegetabilien/ Animalien und Mineralien in die schnell-würckenste Medicamenten versetze. (4) Warhafftige Beschreibung aus Weinhesen einen guten Weinstein in grosser Menge zu extrahiren. (5) Miraculum Mundi, oder Beschreibung des großmächtigen Subjecti, von den Alten Menstruum universale, oder Mercurius Philosophorum genannt. (6) Explicatio Miraculi mundi. (7) Continuatio Miraculi Mundi. (8) De Medicina Universali sive Auro potabili. (9) Erster Theil/ Operis mineralis, Gold aus Kieselsteinen/ Quärtzen/ Sand/ Ertzen per Spiritum Salis zu extrahiren/ und corporalisch zu machen/ und wie aus dem Antimonio eine Panacæa solle gemacht werden. (10) Anderer Theil: Operis mineralis, von dem Ursprung und Herkommen aller Metallen und Mineralien/ wie dieselbe durch die Astra gewürcket/ aus Wasser und Erden ihren Leib nehmen/ und in vielerley Gestalt formiret werden. (11) Dritter Theil: Operis mineralis, darinnen unter der Explication über des Paracelsi Büchlein/ Cœlum Philosoph. oder Liber Vexationum genannt/ Metallorum trans-

mutatio in genere gelehret wird/ und andere dergleichen Arbeiten. (12) Tr. de Natura Salium, darinnen von einem absonderlichen Saltz alle Subjecta in harte unverbrennliche Cörper zu verwandeln. (13) De Signatura Salium; Metallorum & Planetarum. (14) Trost der See-Fahrenden. 4

Joh. Rud. Glauberi Pars II. continet (1) Philosophischer Oefen ersten Theil. (2) Der Philosophischen Oefen andren Theil. (3) Der Philosophischen Oefen dritten Theil. (4) Der Philosophischen Oefen vierdten Theil. (5) Der Philosophischen Oefen fünfften Theil. (6) Apologetische Schrifften Herrn Johann Rudolph Glaubers / in 280. Aphorismos gesetzt durch Herrn Johann Mäkle / der Artzney Doctorn. (7) Auri Tinctura sive Aurum potabile verum zu unterscheiden/ zu erkennen/ und in Medicina zu gebrauchen. (8) Teutschlands Wohlfarth erster Theil/ von Wein/ Korn und Holtzes Concentrirung. (9) Teutschlands Wohlfarth anderer Theil / die Mineralien durch das Nitrum zu concentriren. Franckfurth 1658. 4

Seorsim exstant Latina.

— — — Furni Philosophici sive descriptio Artis destillatoriæ. Amsterod. 1651. 8

— — — Operis mineralis Pars I. Amsterod. 1651. 8

— — — Descriptio quomodo Tartarus ex fœcibus Vini extrahendus. Amsterod. 1655. 8

— — — Apologia contra Farnerum. Amsterod. 1655. 8

— — — Prosperitatis Germaniæ Pars I. Amsterod. 1657. 8

— — — Consolatio Navigantium. Amsterod. 1657. 8

— — — Opulenti thesauri Appendicis generalis Cent. 2. Amsterd. 1661. 8

— — — Libellus Colloquiorum de Hermetica Medicina Tinctura universali. Amsterod. 1663. 8

Joh. Rud. Glauberi Explicatio Verborum in Herbis, Verbis & Lapidibus Magna est Virtus. It. de Quinta Essentia Metallorum. Amsterod. 1664. 8

— — — Novum Lumen Chemicum. Amstelod. 1664. 8

— — — Pharmacopœiæ Spagyricæ Pars VI. Amstelod. 1664. 8

— — — de tribus Metallorum Principiis Sale, Sulphure & Mercurio. Amstelod. 1667. 8

Ex Germanicis Libellis seorsim prostant.

— — — Furnorum Philosophicorum, oder Philosophischer Oefen erster/ anderer/ dritter und vierdter Theil. Amsterdam 1652. in 8. Ibid. 1661. 8

— — — Annotationes über den Appendicem der Furnorum Philosophicorum, oder Philosophischen Oefen. Amsterdam 1658. 8

— — — Trost der See-Fahrenden. Amsterdam 1657. in 8. Franckfurth 1657. 8

— — — Tr. de Medicina Universali sive Auro potabili vero, oder ausführliche Beschreibung einer Universal-Medicin. Amsterdam 1657. 8

— — — de Auri Tinctura sive Auro potabili vero, was solches sey/ und wie es von dem Sophistischen Auro potabili zu unterscheiden. Franckfurth 1652. 8

— — — Libellus Dialogorum, oder Gespräch-Büchlein. Amsterdam 1657. 8

— — — Explication der Wort Salomonis/ in Herbis, Verbis & Lapidibus &c. Amsterdam 1663. 8

— — — Kurtze Erklärung über die Höllische Göttin Proserpina, was davon die Poeten gedichtet/ und wie es auf den Lapidem zu appliciren. Amsterdam 1667. 8

— — — de Purgatorio Philosophorum, oder von dem Fegfeuer der Weissen. Amsterdam 1668. 8

— — — Laboratorium Glauberianum, oder Specification und Tax deren Medicinalischen Arcanorum, so in dem Glau-

Glauberischen Laboratorio bereitet. Amsterdam 1668. 8

Joh. Rud. Glauberi Elias Artista, was Elias Artista vor einer sey/ und was er in der Welt reformiren und verbessern werde/auch wann er kömmt. Amsterdam 1668. 8

— — — de tribus Lapidibus ignium Secretorum, oder von denen drey edelsten Gesteinen/ so durch secrete Feuer gebohren werden. Amsterdam 1667. 8

— — — Pharmacopoeia Spagyrica, oder gründliche Beschreibung / wie man aus Vegetabilibus, Animalibus und Mineralibus auf eine besondere Weise kräfftige Artzneyen zurichten soll. Nürnberg 1654. 8

— — — Teutschlands Wohlfarth 6. Theile. Amsterdam von Anno 1659. biß 1661 8

— — — Reicher Schatz und Sammel-Kasten/ oder Appendix Generalis, über alle dessen herauß-gegebene Bücher. Amsterdam 1660. 8

— — — Curiöser Tractat von Gebrauch und Nutzen des Weins/ Korn und Holtzes. Amsterdam 1686. 8

— — — Libellus Ignium, oder Feuer-Büchlein. Amsterdam 1663. 8

— — — Novum Lumen Chemicum, Neuerfundenes und der Welt noch niemal bekanntes hohes Secrets Offenbahrung. Amsterdam 1664. 8

Franc. Glissonii de Naturâ Substantiæ energetica sive de Vitæ natura ejusque tribus primis facultatibus perceptiva, appetitiva, motiva. Londin. 1672. 4

— — — Anatomia Hepatis, præmittuntur quædam ad rem Anatomicam universè spectantia; subjiciuntur ad calcem quædam de Lymphæ ductibus nuper repertis. Londin. 1654. in 8 Amstelod. 1659. 12

— — — Tr. de Rachitide sive morbo puerili Rikets dicto. Hag. Com. 1682. in 8. Cui editioni observ. subtexuit Georgius Bate & Ahasverus Regemorterus. 12

Franc. Glissonii Tr. de Ventriculo & Intestinis &c. Partibusque in Abdomine. Londin. 1667. in 4. Amstelod. 1667. 12

Joh. Dan. Globizii Tripus Medicinæ: Oracula Hippocratica divulgans, sive Hippocratis Aphorismorum omnium in III. Sectiones nova digestio. Norib. 1681. 12

Gloria Mundi, oder kleine Paradeiß-Tafel / das ist: Beschreibung der Wissenschafft des Lapidis Philosophorum. Franckfurth 1648. Hamburg 1692. 8

Domin. Gnosii Hermetis Trismegisti Tractatus verè Aureus. Lips. 1610. 8

Eberh. Gockelii Tr. de Peste, cui annexus Libellus de Venenis. Aug. Vind. 1669. 8

— — — Consil. & Observationum Decades VI. Aug. Vindelic. 1683. 8

— — — Discursus de Ira, oder Betrachtung des Zorns/und denen daraus entspringenden Unfällen und Schäden. Leipzig 1668. 8

— — — Kurtzer Bericht von denen wütenden Hunds-Bissen. Augspurg 1679. 8

Rudolph. Goclenii Physiologia Crepitus Ventris & Risus. Francof. 1607. 8

— — — Loimographia sive errores nonnullorum in curanda Peste. Francof. 1613. 8

— — — De Magnetica Vulnerum curatione oratio. Accessit Oratio de Luxuriosis & portentosis &c. Marpurg. 1613. in 12. Lovan. 1616. 12

— — — Mirabilia Naturæ. Accessit nova defensio Magneticæ vulnerum curationis. Francof. 1625. & 1643. 8

— — — De Sanorum Diæta sive de septem rebus non naturalibus, Aëre, Cibo & Potu, Somno & Vigilia, Motu & quiete, Perturbationibus, Excretis & retentis &c. &c. Francof. 1643. 8

— — — Synarthrosis Magnetica pro defensione Tr. de Magnetica Vulnerum curatione. Marpurg. 1617. 8

— — — Adversaria ad exotericas Jul. Cæs. Scaligeri exercitationes. Francof. 1599. 8

Rudolph. Goclenii Disputationes Physicæ. Francof. 1598. 8
— — — Physicæ completæ Speculum. Ibid. 1604. 8
— — — Uranoscopia, Chinoscopia, Metoposcopia, Ophthalmoscopia. Francof. 1608. 8
— — — Chiromantica & Physiognomica Specialis cum experimentis memorabilibus. Hamb. 1661. 8
— — — De Sensu & Sensilibus Tr. Francof. 1596. 8
— — — Experiment-Buch. Franckfurt 1642. 1643. 8

Joh. Gæbelii Diagraphe Thermalium, Aquarum ap. Hermunduros sitarum prope Annæbergam & Wolkensteinium. Cui accessit appendix Thermarum Germaniæ. Lips. 1588. 8

Joh. Gœdartii Metamorphoseos & Historiæ naturalis Insectorum Partes III. auctæ observat. Joh. de May. Mediol. 1668. 8
— — — de Insectis in methodum redactus & cum Notulis editus à Mart. Listero. Lond. 1685. 8

Zach. Nic. Gætsii Apologia Medicinæ; oder wohlgemeinte Schutz-Schrifft der Artzney-Kunst. Zwickau 1667. 12

Carl de Goglers erneurte Hauß- und Feld-Apothecke. Franckfurt 1674. 1686. 8

Eman. Gomesii Tr. de Pestilentiæ Curatione. Antv. 1643. 4

Bernh. Gordonii Lilium Medicinæ. Accesserunt Pharmacorum qui hodie in frequenti sunt practicantium Usu aliquot Schemata per Remaclum Fuchsium. Francof. 1590. 8

Joh. Gorræi Definitionum Medicarum Libr. XXIV. Francof. 1601. fol.

Petr. Gorræi Formulæ Remediorum quibus vulgo Medici utuntur. Colon. Allobr. 1612. 16

Joh. Andr. Grabæ Ἐλαφογραφία sive Cervi descriptio Physico-Medico-Chemica. Jen. 1667. 8
— — — Erinnerung wegen des Fleck-Fiebers und Haupt-Kranckheit. Erffurth 1663. 8

Joh. Andr. Grabæ Medicinalische Erinnerung wegen der bösen Seuche der Pest/ wie auch der rothen Ruhr. Erffurth 1666. 4

D. Sempr. Gracchi Medicus hujus Seculi sive Hermia, Tyroni Medico expeditissimam, qua ad veri Medici requisita feliciter obtinenda &c. viam monstrans. Dresd. 1693. in 8. Vid. Manitius.

Steph. Gradii Dissert. Physico-Mathematicæ Quatuor, quarum (1) agit de directione navis ope gubernaculi. (2) De causa naturali motus accelerati & æqualibus ejus in descensu corporum gravium ad æqualia momenta temporum incrementis. (3) De loco Galilæi quo punctum lineæ æquale pronuntiat. (4) De Stellæ polaris diversa ad oculum ac in seipsa est à puncto verticali & Horizonte distantia. Amsterd. 1680. 12

Georg Grammanns Bericht von der weissen und rothen Ruhr. Halberstadt 1617. 4
— — — Sehr nützliche Chymische Hauß- und Reiß-Apotheck. Schleusingen 1630. 8

Anton. le Grand Historia Naturæ. Norib. 1678. Londin. 1673. 8
— — — de Carentia Sensus in Brutis. Lugd. Batav. 1675. 8
— — — Institutio Philosophiæ. Norib. 1679. in 8. Ibid. 1683. in 4. Ibid. 1695. 4
— — — Curiosus rerum abditarum perscrutator. Francof. 1681. 12

Georg. Grasccii Μικροκοσμικὸν θέατρον sive Fabrica humani corporis. Argentor. 1605. 8
— — — Scatebra Petrina fons salutis, oder gründliche Beschreibung der berühmten Brunnquellen/ St. Peters-Thal und Grießbacher Sauer-Wasser. Straßburg 1625. 8

Georg. Grabii Panacæa vegetabilis calida sive de Majorana. Jen. 1688. 12

— — — Hypnologia etliche Fragen und Antwort von dem Schlaff. Jena 1688 12

Dav. Gregorii Exercitatio Geometrica de dimensione Figurarum. Londin. 1684. 4

Frid. Greiffii Decas nobilissimorum Medicamentorum Galeno-Chemicorum. Tubing. 1641. 4

Seb. Greiffens bewährte Wund-Artzney/ aus Phil. Theophrasti Schrifften/ nunmehr kurtz zusammen gezogen durch Joh. Mercker. Schleusingen 1630. 8

Joh. Georg. Greiselii Tr. Medicus de cura Lactis in Arthritide. Vienn. 1670. 12

Fr. Osw. Grembs Arbor integra & ruinosa Hominis, i. e. Tr. Medicus Theoretico-Practicus in quo sana & morbosa hominis natura ex Archæis dilucidè demonstratur. Francof. 1671. 4

Joh. Georg. Greulichii curandæ Hydropis vera methodus, unà cum dissertatione de bile. Francof. 1681. 8

Nahem. Grew Musæum Societatis Regiæ Anglicanæ. Londin. 1683. fol.

— — — *Anatomie des Plantes & l'Ame des plantes par Mr. Dedu, avec un Recueil d'Experiences & Observations curieuses faites par Mrs. Grew & Boyle.* à Leyd. 1685. 12

Joh. Greydani Institutiones Physicæ. Brem. 1671. 8

Joh. Fran. Griendelii ab Ach Micrographia nova. Noriberg. 1687. 4

— — — Micrographia nova, ins Teutsche übersetzt. Nürnberg 1687. 8

Nicol. Grimbergh. Observationes medicæ. Amsterod. 1689. 12

Herm. Nicol. Grimmii Compendium medico-Chemicum sive accurata medendi methodus quæ Excellentissimis Medicamentis tam Europæ, quàm Indiæ orientali proficuis repleta &c. Aug. Vind. 1684. 8

Andr. Gryphii Mumiæ Uratislavienses. Uratisl. 1662. 12

Joh. Grœneveld Differt. Lithologica variis observationibus & figuris illustrata. Londin. 1687. 8

Joh. Casp. Grœneveld Practica Medica, & qua non modò omnes ferè corporis humani morbi describuntur, verùm etiam causæ & curationes proponuntur. Francof. 1688. 8

Joh. Bapt. Grosschedelii Proteus Mercurialis geminus exhibens compositionem Lapidis Secreti per Philosophorum sententias. Francof. 1629. 8

Herm. Grube de Arcanis medicorum non arcanis &c. cui præfixa Th. Bartholini de Transplantatione Morborum Epistola. Hafn. 1673. 8

— — — de Ictu Tarantulæ & vi Musices in ejus curatione, conjecturæ Physico-Medicæ. Francof. 1679. 8

— — — Analysis mali Citrii. Hafn. 1668. 8

— — — de Transplantatione morborum analysis nova. Hamb. 1674. 12

— — — Commentarius de modo simplicium medicamentorum facultates cognoscendi, Cui præfixa Thom. Bartholini Epistola de simplicibus Medicamentis inquilinis cognoscendis. Hafn. 1669. 8

Phil. Grülingii Observationum & Curationum medicinalium Centur. VII. Lipf. 1638. in 8. Lipf. 1680. 4

— — — Medicinæ practicæ Libr. V. Lipf. 1673. 4

— — — Florilegium Hippocratico-Galenico-Chemicum. Lipf. 1680. 4

— — — de triplici in Medicina evacuationis genere & in specie. (1) De V. S. Scarificatione, Hirudinibus, Hæmorrhoidum & menstruorum provocatione. (2) De medicamentis purgantibus, Clysteribus, Suppositoriis, Fotibus & Unguentis Laxativis. (3) De Sudoriferis, Diureticis, Balneis artificialibus & naturalibus, Fontanellis, insensibili Transpiratione,

Somno ac Veneris evacuatione. Lips. 1671. 4

Phil. Grülingii Tractat von Weiber-Kranckheiten. Franckfurth 1680. 4

– – – Tractat von Kinder-Kranckheiten. Nordhausen 1660. 4

– – – Sonderbahrer Tractat von der Pest. Nordhausen 1659. 4

– – – Teutsches Artzney-Buch/sampt denen drey Tractaten von der Weiber-Kinder- und Pest-Kranckheiten. Leipzig 1690. 4

Joh. Grüzmanns neugebautes und zugerichtetes Immen-Häußlein/ oder Beschreibung der Bienen. Halberstadt 1669. 8

Christ. Grünebergii Enchiridion Geographicum. Witteb. 1666. 8

– – – Tyrocinium Geographicum. Stetin. 8

– – – Prooemium Geographiæ. Francof. 1686. 8

– – – Tabb. Mathematicæ universales. Francof. 1650. 12

Matth. Gruvii Tr. de Una anima in uno homine. Erfurth. 1662. 12

Paul. Gualdeni Tr. de Centro gravitatis. Vienn. 1635. fol.

Hipp. Guarinonii Hydrænogamia triumphans seu Aquæ Vinique connubium vetustum, sanctum, salutare, necessarium pro Rev. P. Hier. Drexelio. Oeniponti 1640. 8

– – – Philosophia Academica. Oenip. 1648. fol.

Guar. Guarini Mathematicæ Cœlestis Pars I. & II. Mediol. 1683. fol.

– – – Euclides adauctus & Methodicus. Taurin. 1671. fol.

Salom. Guberti Acker-Student / denen jungen ungeübten Liefländischen Ackers-Leuten zum Unterricht. Riga 1649. in 8. 1688. 8

Joh. Gudrii Anatomia & Physionomia simplicium, das ist: Zween Tractat von der Signatur aller Erd-Gewächs. Stutgard 1659. 8

Petr. Guenellon Differt. de genuina medicinam instituendi ratione. Amsterd. 1680. 12

Ott. Guerike Experimenta Magdeburgica de Vacuo Spatio, quibus accesserunt certa quædam de Aëris pondere circa Terram, de Virtutibus mundanis & Systemate mundi Planetario, sicut & de Stellis fixis &c. Amstelod. 1672 fol.

Joh. Guferi kleine Hauß-Apotheck. Augspurg 1690. 12

Nicol. Guiberti Alchymia ratione & experientia impugnata. It. de Balsamo ejusque Lacryma, quod opobalsamum dicitur, natura viribus & facultatibus admirandis. Argent. 1603. 8

Phil. Guiberti Medici officiosi opera, quorum series (1) Medicus officiosus Guiberti. (2) Pretium Medicamentorum. (3) Pharmacopœus familiaris & domesticus. (4) De Electione & facultatibus Medicamentorum. (5) De Senna D. Ant. Mizaldi. (6) Modus parandi quaslibet Gelatinas. (7) De Conditis. (8) De Valetudine tuenda Gvid. Patini. (9) Quæst. medica de Sobrietate Ejusdem Patini. (10) De Peste Nicolai Ellain Tr. cum Not. Gvid. Patini in eum. (11) De Sanguinis Missione Liber cum Not. in eum Guid. Patini. (12) Artificiosa methodus medicandi plantas, fructusque Hortenses, vites, carnes, vina Ant. Mizaldi. (13) Cadavera condiendi modus Gviberti. Paris. 1649. 8

– – – Medicus Domesticus. Col. Agrip. 1628. 12

Dom. Guilelmini Volantis flammæ à D. Geminiano Montenario opticè ac Geometricè examinatæ Epitropeja. Bonon. 1677. fol.

– – – de Cometarum natura & ortu Epistolicæ Differt. Bonon. 1681. fol.

– – – *Riflessioni Filosofiche intorno alle figure Saline.* Bonon. 1688. 4

Dom. Gvilelmini Aquarum fluentium Mensura, nova methodo inquisita. Bonon. 1690. 4
– – – Epistolæ duæ Hydrostaticæ, altera Apologetica adversus observationes contra Mensuram Aquarum fluentium, à Cl. Viro Papino factas, altera de Velocitate & motu fluidorum in Siphonibus recurvis suctoriis. Bonon. 1692. 4
Joh. Gvintherius de Medicina veteri & nova tum cognoscenda, tum facienda. Vol. II. Basil. 1571. fol.
Edm. Guntheri Canon Triangulorum. Londin. 1620. 8
Henr. Gutberlethl Physica. Herb. 1613. 8
– – – Chronologia. Herb. 1639. Amsterd. 1656. 8
Joh. Laz. Gutierrez Febriologiæ Lectiones Pinzianæ ad Hippocratis mentem, ac Galeni sensum ad Avicennæ Judicium. Lugd. 1668. fol.

H.

Is. H*Abrecht* Planiglobium cœleste & terrestre. Norib. 1666. 4
G. H. Hæberlini Epist. de generatione Plantarum & Animalium. Tubing. 1693. 12
Sam. Hafenrefferi Monochordon Symbolico-Biomanticum abstrusissimam Pulsuum doctrinam fideliter instruens. Ulm. 1640. 8
– – – Raphaël artem medicam feliciter cum inchoandi tum absolvendi tractandique feliciter informans. Nec non rationes peregrinandi & Pharmacopolia visitandi diaphoristicè docens. Tubing. 1622. in 12. Francof. 1629. in 12. Ulm. 1642. 8
– – – Πανδοχεῖον αἰολόδερμον. In quo Cutis eique adhærentium partium affectus omnes traduntur. Tubing. 1630. Ulm. 1660. 8
– – – Officina Jatrica continens Pharmaca selecta Hippocratico-Galenica & Hermetico - Paracelsica. Ulm. 1653. 8
Ehrenfr. Hagendorni Tr. Physico-Medicus de Catechu sive Terra Japonica. Jenæ 1679. 8
– – – Cynosbatologia. Jen. 1681. 8
– – – Mart. Rulandi Patris Secreta Spagyrica cum Scholiis edidit. Jen. 1676 12
– – – Historiæ Medico-Physicæ. Rudolphst. 1690. 8
Joh. Joach. Hagers Judicium über die dieser Zeit grassirende Durchfälle. Weissenfels 1676. 4
Joh. Jac. Hainlini Sol Temporum sive Chronologia Mystica. Tub. 1646. fol.
Fr. Halli Explicatio Horologii in Horto Regio Londin. 1669. erecti. Leod. 1673. 4
Joh. Bapt. du Hamel Operum Philosophicorum Tom. I. in quo continentur Tr. hi sequentes. (1) Astronomia Physica, seu de Luce Natura & motibus corporum cœlestium Libr. II. Accessere Petr. Petiti observationes aliquot Eclipsium Solis & Lunæ cum Dissertationibus de Latitudine Lutetiæ, Declinatione Magnetis, nec non de novo Mundi Systemate &c. (2) De Meteoris & fossilibus Libr. II. (3) De Consensu veteris & novæ Philosophiæ Libri IV. (4) De Mente humana Libr. IV. (5) De Corpore Animato Libr. IV. Noriberg. 1681. 4
Ludov. von Hammen Diss. de Herniis, accedit de Crocodilo ac Vesicæ mendaci calculo Diss. Lugd. Batav. 1681. 12
Joh. Hardov. Hampii Diss. Medica de Rhagadibus & earum curatione. Argent. 1678. 4
Joh. Huld. Hanhardi Diss. de Salibus. Basil. 1685. 4
Joh. Lud. Hannemanni רוח Universale mundo restitutum. Stadæ 1670. 12
– – – Nova & accurata methodus cognoscendi simplicia vegetabilia juxta tripli-

triplicem cognitionem. (1) Grammaticam, (2) Philosophicam. (3) Medicam &c. Kilon. 1677. 4

Joh. Lud. Hannemanni Prodromus Lexici Utriusque medicinæ Practicæ. Hamburg. 1670. 12

— — — Curiosum Scrutinium Nigredinis Posterorum Cham. i. e. Æthiopum &c. Kilion. 1677. 4

— — — Differt. Pharmacevtico-Therapevtica de Usu & Abusu Inebriaminum. Noriberg. 1679. 4

— — — Ovum Hermetico-Paracelsico-trismegistum. Kilion. 1694. 4

— — — Sciagraphia Thavmatographiæ curiosæ Microcosmi Physico-Medico-Theologico-Historica, i. e. Commẽtarius admiranda & Anomalias Humani corporis earundemque causas & Ætiologias commemorans, conscripta & edita ab Authoris filio Petr. Joh. Christ. Fried. Hannemann. Kilon. 1694. 4

Nicol. Nigr. Hapelii Cheirogogia Heliana de Auro Philosophico necdum cognito. Accessit Tr. Wenceslai Lavini de Cœlo Terrestri. Marp. 1612. 8

Joh. Jac. Harderi Prodromus Physiologicus naturam explicans humorum Nutritioni & generationi dicatorum. Basil. 1679. 8

— — — Diff. de Viscerum præcipuorum Usu & Structura. Basil. 1686. 4

— — — Pœonis & Pythagoræ Exercitationes Medicæ & Anatomicæ familiares. Basil. 1682. 8

— — — Examen Anatomicum Cochleæ Terrestris domiportæ, cum Appendice de partibus genitalibus Cochleæ Terrestris domiportæ. Basil. 1679. 8

— — — Epistolæ aliquot de Partibus genitalibus Cochlearum & generatione Insectorum ad Abbatem Marsilium & Luc. Schröckium. Exstant cum Ant. Fel. Abb. Marsilii. Epistol. de Ovis Cochlearum. Aug. Vindel. 1684 8

— — — Apiarium observationibus Medicis Centum ac Physicis Experimentis plurimis refertum, & Scholiis ac Iconibus illustratum. Cum Responsione ad Invectiv. Joh. Bapt. ab Lambswerde Cap. XXIV. Histor. natural. molar. Uter. Basil. 1687. 4

Joh. Harduinus Plinii Sec. Natural. Hist. Libr. XXXVII. interpretatione & Notis illustravit, jussu Regis Christianissimi in Usum Delphini. Paris. 1685. 4 V. Volum.

G. Chr. Petri ab Hartenfels V. Petri.

Gvalth. Harris de Morbis acutis Infantum. Londin. 1689. 8

Joh. Hartmanni Opera omnia Medico-Chymica, in quibus Praxis Chymiatrica, Notæ in Basilicam Crollii & Beguini Tyrocinium, Disputationes Chymico-Medicæ. Quibus accessit Philosophus sive Naturæ Consultus Medicus; Tr. de Opio, Miscellanea medico-Chemica & Introductio in Vitalem Philosophiam &c. in unum Volumen congesta à Conr. Johremio. Francof. 1684. fol.

Seorsim prostant.

— — — Praxis Chemiatrica à Joh. Michaële & Georgio Everhardo Aut. Fil. edita. Accessit huic Editioni Tr. (1) de oleis variis Chemicè destillatis. (2) Basilica Antimonii Hameri Poppi Thallini. (3) Marci Cornacchini Methodus; qua omnes humani corporis affectiones ab humoribus peccantibus Galenicè & Chemicè curantur. Genev. 1659. in 8. Francof. 1672. in 4. & tandem Noriberg. 1677. in 4. per Joh. Hiskiam Cardilucium.

Joh. Hartmanni Tr. Physico-Medicus de Opio in Lucem editus à Joh. Georg. Pelshofero. Witteb. 1635. 8

Phil. Jac. Hartmanni Succini Prussici Historia Physica & civilis, cum demonstratione ex avtopsia & intimiori rerum Experientia. Francof. 1677. 8

— — — Origines Anatomicæ. Berolin. 1684 4

Phil. Jac. Hartmanni De generatione Mineralium, Vegetabilium & Animalium in Aëre, occasione Annonæ & Telæ cœlitus delapsarum Anno 1686. in Curonia. Exstant cum Appendice Ephemerid. Acad. Natur. Curios. Germ. Dec. II. Ann. VII. Noriberg. 1689. 4

— — — Descriptio Anatomico-Physica Xiphiæ Piscium sive Gladii. Exstat cum App. Ephem. Nat. Curios. Dec. III. Ann. II. Noriberg. 1695. 4

Dan. Hartnaccii Admiranda Physica. Lips. 1677 8

Gvilel. Harvæi de Motu Cordis & Sanguinis in Animalibus Exercit. Anatomica. Francof. 1628. 4

— — — Exercit. de Generatione Animalium, quibus accedunt quædam de Partu, de membranis ac humoribus uteri, & de Conceptione. Amstelod. 1662. 12

— — — Tr. de motu Cordis & Sanguinis circulo cum Refutatione Æmilii Parisani & Primerosii. Lugd. Batav. 1639. in 4. & Recentiorum disceptationes de Motu Cordis. Lugd. Batav. 1647. 4

— — — Exercit. Anatomicæ de Motu Cordis & Sanguinis circulatione, nec non dissertatione de Corde Jacobi de Baek. Rottrod. 1661. 12

Mich. Havemanni Geometria. Francof. 1650. 4

— — — Astræa sive compendium Sideralis Scientiæ. Francof. 1650. in 4. 1684. 4

Clopt. Havers Osteologia nova sive novæ observationes de Ossibus, & partibus ad illa pertinentibus, quarum occasione ossium concretio & Nutritio &c. novum quoque glandularum mucilaginosarum dictarum genus, nec non Affectus quidam corporis humani exponuntur, in Latinum ex Anglico vertit Melch. Fried. Geuder. Francof. & Lips. 1692. 8

Joh. Lud. Havenreuter de Cœlo. Francof. 1605. 8

Joh. Lud. Havenreuter in Libros Meteorologicorum. Francof. 1605. 8

— — — De Anima. Ibid. 1605. 8

Aug. Hauptmanni Epistola Præliminaris Tractatui de viva Mortis Imagine mox edendo sacrata. Francof. 1650. 8

— — — Scriptum Collisivum contra Dethardingii scriptum elisivum, d. i. Nothwendige Wiederlegung wegen D. Johann. Agricolæ *Auri potabilis*, wider die Läster-Schrifft Georg Dethardings. Leipzig 1646. 8

— — — Hornhaußischer Gnaden-Brunn. Leipzig 1647. 8

— — — Uhralter Wolckensteinischer Bad- und Wasser-Schatz. Leipzig 1657. 8

— — — Neues Chymisches Kunst-Project und sehr wichtiges Berg-Bedencken. Leipzig 1658. 8

Christ. Haunold de Anima sensitiva. Diling. 1645. 12

— — — de Anima rationali. Ibid. 1645. 12

Joh. Havkins Disc. de Melancholia Hypochondriaca. Heydelb. 1633. 4

Georg. Hebenstreit Pentas quæstionum Medico-Politicarum. Tubing. 1627. 12

Joh. Heckeri Ephemerides. Gedan. 1662. 4

— — — Supplementum Ephemeridum. Gedan. 1670. 4

— — — Mercurius in Sole. Gedan. 1672. 4

Ben. Hedræi Astrolabium Geometricum. Lugd. Batav. 1643. 8

Henr. ab Heer Spadacrene h. e. Fons Spadanus accuratissimè descriptus; accessit observationum rariorum manipulus. Lugd. Batav. 1645. Lugd. Batav. 1685. 12

Mart. Heer Consilium antidysentericum, Beschreibung von der Epidemischen rothen Ruhr. Görlitz 1680. 4

Adr. Heerebord Philosophia naturalis. Amstelod. 1663. 8

Anton. de Heyde Experimenta circa Sangvinis Missionem Fibras motrices, urticam marinam; accedunt Ejusdem Authoris observationes Medicæ & Anatome Mytuli. Amstelod. 1686. 8

Anton. de Heyde Anatome Mytuli. Amsterod. 1683. 8

Chr. Heidmanni Palæstina. Helmst. 1639. Hanov. 1689. in 8. c. Tabb.

— — — Europa c. Tabb. Wolffenb. 1658. 8

Chr. Heilmann Lignum Vitæ, oder Leibes-Ergötzung in mancherley Kranckheiten. Cölln 1619. 8

Mich. Heilandi Monstri Hassiaci disquisitio Medica. Giess. Hass. 1665. 4

Joh. Jac. Heinlini Mathematica Universalis. Tubing. 1663. & 1679. 8

Henr. Heinlin Scientia rerum naturalium. Salisb. 1675. 12

— — — Philosophia naturalis. Ibid. 1677. 4

Ern. Heinsii Lapis offensionis in febrium Curatione, Purgatio, sive discursus Medicus de Purgantium validiorum abusu in Febb. Lipf. 1693. 4

Nicol. Heinsii warhafftiger Erweiß / daß die so genannte Milch-Cur in Scharbock / Gicht und Podagra / und allen andern aus den Sauer herkommenden Kranckheiten überaus schädlich; aus dem Holländischen übersetzt / mit einer Vorrede versehen von Joh. Schreyern / D. Leipzig 1694. 8

Tob. Heinsii Consilium antidysentericum, Beschreibung von der Epidemischen rothen Ruhr. Zittau 1661. 12

Uldar. Heinsii Eclypsis Solis. Jen. 1681. 4

— — — Pædia Astronomica. Jen. 1685. 12

Joh. Leonh. Heinzii Tr. Medicus de Affectibus Soporosis. Argent. 1679. 4

Joh. Otto Helbigii Introitus in veram atque inauditam Physicam. Hamburg. 1680. in 8. Heydelb. 1680. in 12. cui editioni accessit Epistola ejusdem Helbigii ad Authorem Libelli inscripti: VIS ALIENA TESSÆ; & altera Epistola ad Fraternitatem Roseæ Crucis.

— — — *Entrée a la Vraye & in ouye Physiqve.* A Londres 1682. 12

Wendel. von Helbach Hortulus Corporis, oder Artzney-Gärtlein. Franckfurth 1606. 8

Matth. Heldii Diss. Medic. de Arthritide. Stetin. 1648. 4

Joh. Bapt. von Helmont Opera Medica, in quibus continentur (1) Vaticinium de Authore Poëmate expressum. (2) Promissa Authoris. (3) Confessio Authoris. (4) Studia Authoris. (5) Venatio Scientiarum. (6) Causæ & Initia naturalium. (7) Archeus Faber. (8) Logica inutilis. (9) Physica Aristotelis & Galeni ignara. (10) Elementa. (11) Terra. (12) Aër. (13) Aqua. (14) Progymnasmata Meteori. (15) Gas Aquæ. (16) Blas Meteoron. (17) Vacuum Naturæ. (18) Meteororum Anomalon. (19) Terræ Tremor. (20) Complexionum atq; mistionum elementalium Figmentum. (21) Imago fermenti imprægnat Massam Semine. (22) Astra necessitant non inclinant nec significant de Vita corpore vel fortunis nati. (23) Formarum ortus. (24) Magnum oportet. (25) Natura contrariorum nescia. (26) Blas humanum. (27) Eudemica. (28) Spiritus Vitæ. (29) Calor efficienter non digerit sed excitativè. (30) Triplex Scholarum digestio. (31) Sextuplex digestio alimenti humani. (32) Pylorus rector. (33) Tartari Historia. (34) Tartari Vini historia. (35) Inventio Tartari in morbis temeraria. (36) Alimenta Tartari Insontia. (37) Tartarus non in potu. (38) Custos errans. (39) Imago Mentis. (40) Demens idea. (41) Sedes Animæ. (42) A Sede Animæ ad morbos. (43) Jus Duumviratus. (44) Mentis complementum. (45) Scabies & Ulcera Scholarum. (46) Ignota actio regiminis. (47) Duumviratus. (48) Tractatus de Anima. (49) Distinctio mentis à sensitiva Anima. (50) De Animæ nostræ Immortalitate. (51) Nexus sensitivæ & Mentis. (52) Asthma & Tussis. (53) Latex humor neglectus. (54) Cau-

Cauterium. (55) Volupe viventium morbus antiquitus putatus. (56) Plevra furens. (57) Tria prima Chemicorum principia, neque eorundem Essentias de morborum Exercitu esse. (58) De Flatibus. (59) Catarrhi deliramenta. (60) Victus ratio. (61) Pharmacopolium ad Dispensatorium modernorum. (62) Potestas medicaminum. (63) Præfatio. (64) Ignotus Hospes Morbus. (65) Ignotus Hydrops. (66) Puerilis humoristarum Vindicta. (67) Respondet Author. (68) Introductio diognostica. (69) In Puncto Vitæ Subjectum inhæsionis morborum. (70) Progreditur ad morborum cognitionem. (71) De Ideis morbosis. (72) De Morbis archealibus. (73) Ortus imaginis morbosæ. (74) Aditus præclusus ad Condum Viscerum. (75) Confirmatur morborum Sedes in Anima sensitiva. (76) Morborum phalanx & divisio. (77) Recepta injecta. (78) Quædam imperfectiora. (79) In verbis Herbis & Lapidibus est magna virtus. (80) Butler. (81) De injectis materialibus. (82) Injaculatorum modus intrandi. (83) De Conceptis. (84) Vis magnetica. (85) De Sympatheticis mediis. (86) De Inspiratis. (87) Suscepta. (88) Retenta. (89) Præfatio. (90) De Tempore. (91) Vita Longa Ars brevis. (92) Mortis introitus in naturam humanam decus Virginum. (93) Thesis. (94) Demonstratur Thesis.

Supplementum.

(1) De Spadanis fontibus paradoxa sex. (2) Supplementum paradoxorum numero criticum. (3) Intellectus Adamicus. (4) Imago Dei. (5) Externorum proprietas. (6) Humidum radicale. (7) Aura Vitalis. (8) Vita multiplex in homine. (9) Fluxus ad generationem. (10) Lunare tributum. (11) Vita. (12) Vita brevis. (13) Vita æterna. (14) Mortis occasiones. (15) De magnetica Vulnerum curatione. (16) In Sole Tabernaculum. (17) Infantis nutritio ad Vitam Longam. (18) Arcana Paracelsi. (19) Mons Domini. (20) Arbor Vitæ.

Opuscula medica inaudita.

(1) De Lithiasi. (2) De Febribus. (3) Schilorum Humoristarum passiva deceptio ac ignorantia. (4) Tumulus pestis. Apologia. Francof. 1682. 4

Joh. Bapt. von Helmont Aufgang der Artzney-Kunst / sowohl die Kranckheiten zu vertreiben/als ein langes Leben zu erlangen. Nürnberg 1683. fol.

Separatim prostant.

— — — Opuscula Medica inaudita. (1) De Lithiasi. (2) De Febribus. (3) De Humoribus Galeni. (4) De Peste. Col. Agripp. 1644. 8

— — — Fundamenta Medicinæ recens jacta &c. Ulm. 1680. 12

Fr. Mercurii von Helmont Ungemeine Meynung von dem Macrocosmo und Microcosmo. Hamburg 1691. 8

Joh. Frid. Helvetii diribitorium Medicum. Amsterod. 1670. 8

— — — Microscopium Physiognomiæ medicum, i. e. Tr. de Physiognomia, cujus ope non solum Animi motus ac corporis defectus, sed & congrua iis remedia noscuntur per externorum Lineamentorum colorum, odorum, saporum &c. intuitum &c. Amstelod. 1676. 8

— — — Amphitheatrum Physiognomiæ Medicum, oder runder Schau-Platz der Artzneyischen Gesicht-Kunst/ etc. Heydelberg 1661. 8

— — — Xistus Herbarum, oder lustiger Spaziergang der Kräuter. Heydelb. 1660. 8

— — — Berillus Medicus, ein Edelgestein der Artzney. Heydelberg 1661. 8

Adr.

Adr. Helvetii Methodus febres omnis generis curandi ut nihil ore assumendum exhibeatur. Amsterod. 1694. 8

Joh. Helvvigii Observationes Physico-Medicæ posthumæ cum Scholiis Lucæ Schröckii. Aug. Vindel. 1680. 4

Christ. Helvvigii gründlicher Bericht von der Pest. Stettin 1683. 4

Sib. Hemsterhuys Messis Aurea sive collectanea Anatomica, continentia (1) Joh. Pecqueti Experimenta nova Anatomica. (2) Thom. Bartholini de Lacteis Thoracicis Historiam. (3) Olai Rudbek ductus Hepaticos aquasos, Vasa glandularum serosa, observationes &c. Amsterod. 1654. in 12. Heydelb. 1659. 8

Gabr. de Henao de Cœlo Empyreo. Lugdun. 1652. fol.

El. Henkelii Ordo & methodus cognoscendi & curandi energumenos. Francof. 1689. 8

— — — Tr. de Philtris. Francof. 1690. 8

Godofr. Henneken Chymiatrorum Acus magnetica sive recta chymicè curandi methodus à Gotofredo Thomsono quondã Anglicè, nunc Latino sermone commonstrata. Francof. 1686. 8

Joh. Hennemanni D. Reysingh Idea Loimades de Peste. Francof. 1615. 4

Joh. Herbinii Examen motus Telluris. Ultraj. 1655. 12

— — — de Mundi Cataractis. Amsterd. 1673. 8

Henr. Gerh. Herdfeld Philosophicum hominis sive de corporis humani Machina. Amsterod. 1685. 8

Petr. Mich. ab Heredia Operum Medicinalium
Tom. I. de Febribus ad mentem Vett.
Tom. II. de Morbis Epidemicis.
Tom. III. de morbis Acutis totius corporis humani. Accessit Tr. de Somno & Vigilia, nec non de natura delirii & ejus caussis.
Tom. IV. in II. partes dispescitur I. de Affectibus particularibus, II. de morbis mulierum & Utero gerentium. Lugdun. 1665. in fol. Ant. 1691. fol.

Honor. Heringii Consilium Medicinale Febrium erraticorum per oras septentrionales longè latèque disseminatorum. Bremæ 1638. 12

— — — Tr. de Pestilentia. Bremæ 1638. 12

— — — De Melancholia in genere & Affectione hypochondriaca in specie. Brem. 1638. 12

— — — De Arthritide in genere & Podagra in specie. Brem. 1639. 12

Dav. Herlicii Gründliches Bedencken von der Pest. Leipzig 1625. 8

Fr. Hernandez Nova Plantarum Animalium & mineralium Mexicanorum Historia à Nard. Ant. Reccho digesta, à Joh. Terentio Joh. Fabro & Fabio Columna Notis illustrata. Accesserunt ex Principis Federici Cæsii Theatri naturalis Phytosophia Tabulæ. Romæ 1649. fol.

Dav. Hermanni Manuale Anatomicum. Norib. 1646. 12

Paul. Hermann. Horti Academici. Lugd. Batav. Hortus. L. B. 1687. 8

Heronis Alexandrini Spiritalia à Frederico Commendono ex Græco in Latinum conversa. Amstelod. 1680. 4

Michael Herr hat Käyser Constantini IV. Feld-Bau aus dem Griechischen in das Teutsche übersetzt. Basel 1622. 8

Joh. Ferd. Hertodti Tartaro-Mastix Moraviæ per quem rariora & admiranda à natura in fœcundo hujus regionis gremio effusa, cumprimis Tartarus illiusque effectus morbosi curiosè examinantur. Vienn. 1669. 8

— — — Crocologia sive curiosa Croci descriptio. Jenæ 1671. 8

— — — Opus sextæ Diei, i. e. Homo Physicè Anatomicè & moraliter consideratus. Jen. 1671. 8

El. Joh. Heßlings Theophrastus redivivus illustratus, coronatus & defensus. Hamb. 1663. 4

— — — Friedens- und Kriegs-Both an alle Christliche gewissenhaffte Medicos und Philosophos, wider die Würten-

bergische

bergische Medicos und andere Calumnianten / gegen seinen Theophrastum redivivum. Hamburg 1660. 4

El. Joh. Heßlings Panacæa Theophrastico-Pythagorica augmentata. Arnstadt 1663. 4

— — — Breyningius nuper larvatus Impostor personatus, nunc in Lucem publicam protractus. Cassel. 1665. 4

Heinr. Hessens neue Garten-Lust. Leipzig 1690. 4

Eob. Hessi Saluberrima præcepta bonæ Valetudinis. Ratisb. 1561. 8

Georg. Hessus de causis nigredinis corporis humani. Jenæ 1690. 8

Joh. Hevelii Prodromus Cometicus. Gedan. 1665. fol.

— — — Mercurius in Sole visus. Gedan. 1662. fol

— — — Descriptio Cometis Anno Æræ Christianæ 1665. unà cum mantissa prodromi Cometici observationes omnes prioris Cometæ 1664. ex iisque genuinum motum accuratè deductum cum Notis & animadversionibus exhibens. Gedan. 1674. fol.

— — — Annus Climactericus sive Rerum Uranicarum observationes. Gedan. 1685. fol.

Joh. Heunii de Hirudinum Usu & efficacia. Gryphisw. 1652. 12

Joh. Heurnii Tr. de Peste. Antw. 1600. 4

— — — de Febribus Liber. Lugd. Batav. 1598. 4

— — — de Morbis pectoris. Lugd. Batav. 1602. 4

— — — Institutiones Medicæ; accessit methodus & modus studendi eorum qui Medicinæ operâ dicârunt. Lugd. Batav. 1638. in 12. Lugd. Batav. 1666 12

— — — Praxis Medicinæ nova ratio. Roterod. 1650. 8

Lazar. von Heyden vermeinter Schwefel-Regen/ so sich An. 1630. ereignet. Straßburg 1630. 4

Israel. Hiebners Mysterium, Sigillorum Herbarum & Lapidum. Erffurth. 1651. 4

Joh. Chr. Hiebners Horticultura, Anleitung zu einem Lust- und Kuchen-Garten. Leipzig 1671. 8

Andr. Hildebrandi Tr. de Præservatione & Curatione Pestis. Lips. 1618. 8

Wolffg. Hildebrands Magia naturalis, oder Kunst- und Wunder-Buch. Darmstadt 1624. 8

— — — Magiæ naturalis, oder Horti deliciarum, oder Paradiß-Lust-Gartens erster/ andrer und dritter Theil. Leipzig 1625. in 4. Erffurt 1664. in 4. Franckfurth 1690. 8

— — — Erklärung der Zauberey und Hexenwercke. Leipzig 1631. 4

Fab. Hippii Problemata Physica. Francof. 1603. 8

Hippocratis Opera omnia Græco-Latina ab Anutio Foësio in octo Sectiones ex Erotiani mente distributa & recens Latina interpretatione & Notis illustrata. Adjectis Palladii Scholiis Græcis & variis Lectionibus. Genev. 1657. fol.

— — — Opera omnia duobus Voluminibus comprehensa, & ad omnes alias editiones accommodata ac edita per Joh. Ant. von der Linden. Lugd. Batav. 1665. 8

— — — Opera Latina ex interpretatione Anut. Foësii. Francof. 1596. 8

— — — Viginti duo Commentarii Tabulis illustrati per Theod. Zwinger. Basil. 1579. fol.

— — — Coacæ sive Præsagia interprete Dureto. Genev. 1665. fol.

— — — Coacæ sive Præsagia ex Versione Foësii & Not. Jonston. Amstelod. 1660. 12

— — — Coacæ brevi enarratione illustratæ per Ludov. Ferrant. Paris. 1657. 12

— — — Aphorismi Græcè & Latinè ex interpretatione Joh. Heurnii. Lugdun. Batav. 1617. in 12. Amstelod. 1688. in 12. Jen. 1690. 12

Hippocratis Aphorismi Jacob. Sponii. Lugdun. 1689. 12
— — — Aphorismi cum Commentario Galeni Nicol. Leonicen. interpret. Lugd. Bat. 1667. 12
— — — Aphorismi cum Editione Janssonii ab Almeloveen. Amsterod. 1685. 24
— — — Aphorismi versu Heroico explicati. Lugd. 1669. 12
— — — Jusjurandum, Aphorismi, Prognostica, Porrhetica Coacæ præsagia, studio Joh. Obsopæi edita. Francof. 1587. 16
— — — Liber prior de Morbis mulierum interprete Cordæo. Paris. 1675. fol.
Ph. H. de la Hire Sectiones Conicæ. Paris. 1685. fol.
Matth. Hirzgarteri Astronomia Lansbergiana. Tigur. 1639. fol.
Nicol. Hobokeni Cognitio Physiologica medica, qua humani corporis Sanitas & quæ eam significant impr. Hominis Actiones clarè & distinctè explicantur. Præfigitur oratio de Medicorum Nobilitate. Ultraj. 1670. in 4. & Ultraj. 1685. 4
— — — De Sede Animæ sive Mentis humanæ in corpore humano. Ultraj. 1668 12
— — — Anatomia secundinæ Humanæ &c. cum annexo Spicilegio Epistolarum. Traj. ad Rhen. 1669. 1672. 1675. 8
— — — Anatomia secundinæ Vitulinæ. Præmittuntur Literæ Thom. Bartholini ad Authorem cum Responsis. Traject. ad Rhen. 1669. 1672. 1675. 8
Wolffg. Helmh. Herrn von Hochberg Georgica curiosa, das ist/ Bericht und klarer Unterricht von dem Adelichen Land- und Feld-Leben/ auf alle im Teutschland übliche Land- und Hauß-Wirthschafften eingerichtet. Nürnberg 1682. 1687. fol.
Nath. Hodges Λοιμολογία sive Narratio historica Pestis nuperæ grassantis ap. Populum Londinensem. Londin. 1672. 8
Phil. Hœchstetteri Observationes Medicinales. Lips. 1674. 8
Wolff. Hœferi Hercules Medicus sive Locorum communium Liber. Norib. 1675. 4
Abr. Jac. Höpping Institutiones Chiromanticæ. Jenæ 1673. 8
Joh. Hœppeneri Cursus Geometricus. Rostoch. 1623. in 12. Rinthel. 1629. 8
Ludw. von Hoernigk Würg-Engel/ oder 500. Fragen von der Pest. Franckfurth 1644. 4
— — — Petri Roslingi Tractat von den Frantzosen / aus dem Italiänischen in das Teutsche übersetzt. Franckfurth 1626. 8
— — — Medicaster Apella, oder Juden-Artzt. Straßburg 1631. 8
— — — Wißbadens Beschreibung. Franckfurth 1637. 8
— — — Vier Fragen die Apothecker und Materialisten betreffend. Leipzig 1679. 12
Casp. Hoffmanni Variæ Lectiones. Hall. 1619. 8
— — — Anti-Fernelius. Altdorff. 4
— — — Comment. in Galen. de Usu partium corporis humani cum variis Lectionibus in Utrumque Codicem Græcum & Latinum. Francof. 1625. fol.
— — — de Thorace ejusque partibus; in quo discutiuntur præcipuè ea quæ inter Aristotelem & Galenum agitantur. Francof. 1627. fol.
— — — de Generatione Hominis contra Mundinum Mundinium. Adject. Ejusdem Sententia de formarum origine. Francof. 1629. fol.
— — — Notæ perpetuæ in Cl. Galeni de ossibus ad Tyrones Libellum. Francof. 1629. fol.
— — — De Usu Lienis. Francof. 1664. in 12 Lugd. Batav. 1639. 12
— — — Pathologia parva, qua methodus Galeni practica explicatur. Jen. 1640 8
— — — Animadversiones in Comit. Montani Libros V. de Morbis & Th. Erasti

sti Anatomen eorundem, cum Auctario de caussa continente. Amsterd. 1641. 12

Casp. Hoffmanni Tr. de Febribus, Tubing. 1663. 12

— — — Institutionum Medicarum Epitome. Heydelb. 1672. 12

— — — Opuscula Medica pro veritate. Quo Tr. continentur tres opellæ. (1) Adrastea Galeni. (2) Exercitationes Juveniles contra Parisanum aliosq; XVII. Neotericos. (3) Ant-Argenterius & Anti-Fernelius, nec non Aug. Buccii Disputatio de principatu corporis, It. Ludov. Buccaferreæ Oratio de eodem negotio. It. Jul. Cæs. Claudini Quæstio de Sede Facultatum Principum cum Epicrisi Casp. Hoffmanni. Deinde Collatio doctrinæ Aristotelis cum doctrina Galeni de Anima. Postea Pathologia Parva &c. Denique Rejectanea Pathologica, qua de Morbis Formæ & materiæ à Fernelio Argenterioque per somnum visis. Paris. 1647. 4

— — — de Calido innato & Spiritibus Syntagma, cum Præfatione de Sectis Philosophorum. Francof. 1667. 4

— — — Apologia pro Galeno. Lugd. 1680. 4

— — — De Medicamentis officinalibus tàm simplicibus, quàm compositis Libr. II. Accesserunt quasi paralipomena quæ vel ex Animalibus, vel ex mineralibus petuntur. Opus triginta annorum. Jenæ 1686. 4

— — — Praxis Medica Curiosa, hoc est Galeni methodi Libr. XIV. Adjectis nonnullis in Epidorismatum vicem, cumprimis de dicterio illo: Medicè vivere esse pessimè vivere. cum Oratione J. G. Volkammeri hanc ad rem apprimè facientibus. Curante Sebast. Scheffero. Francof. 1680. 4

— — — Isagoge Medica, edita à J. P. Brunone. Cui accessit Oratio Ejusdem de Vita moribus & Scriptis laudati Hoffmanni. Curiæ Varisc. 1661. 12

Fried. Hoffmanni Opus de medendi methodo; annexis fundamentis Astrologicis: cum præfatione Joh. Michaëlis. Lips. 1668. 4

— — — Cardianastrophe admiranda seu Cordis inversio memorabilis, tàm Physicis quam Theologis ac Medicis scitu jucunda. Lips. 1671. 4

— — — Clavis Pharmacevtica Schröderi, cum Thesauro Pharmacevtico quorundam Medicorum nostri Seculi. Hal. Saxon. 1675. in 4. 1681. 4

Fried. Hoffmanni F. F. Fundamenta Medicinæ ex principiis Naturæ Mechanicis in Usum Philiatrorum succinctè proposita. Hall. Sax. 1694. 8

— — — Exercitatio Medico-Chemica de cinnabari Antimonii. Leid. 1685. in 12. Francof. 1689. 8

— — — de Acidi & Viscidi pro stabiliendis omnibus morborum causis, & Alcali fluidi pro iisdem debellandis Insufficientia. Francof. 1689. 8

— — — Diss. Epistol. de Affectu Cataleptico rarissimo. Francof. 1692. 4

Maur. Hoffmanni Synopsis Institutionum Medicinæ, ex Sanguinis natura, vitam longiorem, artem breviorem promittens. Altdorff. 1663. 8

— — — Prudentiæ Medicæ ex Sanguine pro Salute mortalium agendorum rationes exponentis Fundamenta. Altdorff. 1672. 8

— — — Sciagraphia Morborum contagiosorum ex natura Sanguinis præcavendorum & curandorum. Altdorff. 1672. 8

— — — Floræ Altdorffinæ deliciæ Hortenses & Sylvestres. Altdorff. 1677. 4

— — — Botanothecam Laurembergianam sive Methodum conficiendi Herbarium vivum, edidit. Altdorff. 1677. 4

— — — Descriptio Montis Mauritii. Norib. 1694. 4

J. Maur. Hoffmanni Dissertationes Medico-Physiologicæ ad Joh. van Horne Microcosmum. Altdorff. 1685. 4

Heinr. Hoffmanns Teutscher Euclides. Jen. 1653. 4

Corn. ab Hooghelande Cogitationes quibus Dei Existentia, Animæ Spiritualitas & possibilis cum corpore Unio demonstratur. Accessit brevis Historia Oeconomiæ corporis. Amsterd. 1646. in 12. Lugd. Batav. 1676. 12

Wilh. Holderi Elementa loquendi: Specimen inquisitionis in naturalem productionem Literarum, unà cum appendice informandi personas mutas & surdas. Londin. 1669. 8

Julii Holders Beschreibung eines rechten Wund-Artzts. Leipzig 1672. 8

Isaaci Hollandi Tractat von dem Stein der Weisen. Franckfurth 1669. 8

J. Is. Hollandi Opus Vegetabile. Francof. 1694. 8

Jac. Hollerii Opera omnia Practica, cum Schol. & Observat. Ludov. Dureti & Anton. Valerii Exercitationibus luculentis. Accessit J. le Bon. Therapia Puerperarum. Genev. 1635. 4

— — — de Morbis internis, Libri II. It. de Febribus, de Peste, de Remediis κατὰ τόπους &c. Francof. 1603. 12

— — — Commentar. in Aphorismos Hippocratis. Genev. 1675. 8

Blas. Hollerii methodus curandorum morborum ex Galeni sententia. Basil. 1556 8

Edmund. Hollingii Medicamentorum Oeconomia nova. Ingolstadt. 1615. 8

Engelb. Holterhofii Discurs. med. ostendens Errores Medicorum in Curationibus aliquorum præcipuorum & frequentius occurrentium morborum, Febrium puta, plevritidis, Phthisis & Dysenteriæ. Colon. Agripp. 1676. 4

Petr. Holtzemii Prognosticon Vitæ & mortis, Colon. 1605. 8

— — — Descriptio Fontis Medicati St. Antonii vulgò Tillerborne prope Andernacum. Colon. Agr. 1620. 8

— — — Pharmacopœia sive Dispensatorium Coloniense. Colon. 1627. fol.

Fr. de Honuphriis Abortus bicorporeus Monoceps Rom. 1691. editus Rom. 1691. 4

Dav. van Hoogstraten Diff. Epistolica de hodierno Medicinæ statu ad Virum, Nicol. van der Kappen. Dordr. 1683. 8

Phil. Horcheri Tr. de Circino proportionum. Mogunt. 1605. 4

Conr. Horlacheri Methodus Urinoscopiæ perfacilis &c. Ulm. 1691. 12

— — — Höchstschädliche Würckung des Aderlassens und Purgirens. Ulm 1691. 8

— — — Allgemeine Schatz-Kammer neu-und offtbewährter höchstnützlicher Artzneyen; Oder gründliche Erklärung der fürnehmsten Artzneyen Herrn D. Michaelis seel. 1694. 8

— — — Von denen Catharren. Nürnberg 1691. 8

Casp. Horns Beschreibung des Elephanten. Nürnberg 1629. 4

Barthol. Hornii Vates medicus Hippocraticus seu Commentarius in Hippocratis Prognostica. Stralsund 1645. 8

Christ. Hornii Tr. de Auro medico Philosophorum, Dialogus. Francof. 1615. 8

— — — Chymica Gebri Arabis. Leyd. 1668. 12

Georgii Hornii Arca Moysis sive Historia Mundi. Lugd. Batav. 1669. 12

— — — Historia naturalis. Lugd. Batav. 1671. 12

J. B. Horns wohlgegründeter Anschlag/ wie die wilde Antimonialische Ertze/ wenn sie Silber-und Goldhältig seyn/ zu gut gebracht/ und unter ihren gemeinen Halt angereichert werden können/ zum Druck befördert durch D. David Kelnern. Leipzig 1690. 8

Joh. van Horne Microcosmus. Lugd. Batav. 1662. in 12. 1675. in 12

— — — Kleine Welt oder Beschreibung des menschlichen Leibes. Halberstadt 1685 12

— — — Microtechne. Lugd. Batav. 1663. 12 1668.

Joh. van Horne Kleine Kunst oder Anleitung zur Wund-Artzney. Halberstadt 1679. 8
1685. 12

Joh. Hornungi Cista Medica; in qua Epistolæ Cl. Germaniæ Medicorum. Norib. 1625. 4

— — — Chirurgischer Bericht von Brand-Schäden. Nürnberg 1622. 8

— — — Antidotarium. Norib. 1625. 8

Horologia Sciaterica prælibata ad delineandum Sciatericon declinationis Solaris, quantum indies est perceptibilis. Lond. 1683. 4

Jerem. Horroxii Opera Posthuma Mathematica. Videlicet Astronomia Kepleriana defensa & promota. Excerpta ex Epistolis ad Crabtræum. Observationum cœlestium Catalogus. Lunæ Theoria nova. Accedunt Gvil. Crabtræi observationes cœlestes; & Joh. Flamsteed de temporis æquatione Tr. It. Numeri ad Lunæ Theoriam Horroccianam. Lond. 1673. 4

Greg. Horstii Opera Medica Tom. III. comprehensa. (I) Continet Institutiones Medicas. Libros II. de Natura humana Exercitationem de Natura motus Animalis & Voluntarii; Scepsin de Naturali Cadaverum conservatione. Librum de Morbis eorumque causis; Methodum Medendi Fernelianam enucleatam. Librum de tuenda Sanitate Studiosorum; Exercitationes Pharmacevticas & IV. Dissertationes. (1) De Anatomia vitali & mortua. (2) De natura Amoris. (3) De Natura Thermarum. (4) De causis similitudinis & dissimilitudinis in Fœtu respectu Parentum.

Tom. II. Observationes & Epistolas Medicinales in ordinem redactas & auctas.

Tom. III. Centuriam Problemat. Medic. Therapevticam. Disputationes de Febribus. Prognosin Febrium continuarum & malignarum. Librum Secundum de tuenda sanitate Studiosorum. Consilium de Dysenteria. Angeli Salæ Tr. de Peste. Herbarium Horstianum. Institutiones Physicas. Horstiadem sive familiæ Horstianæ descriptionem, & orationem funebrem, qua Authori parentavit Joh. Dan. Dieterich. Norib. 1660. fol.
Seorsim prostant.

Greg. Horstii Medendi methodusFerneliana. Witteb. 1630. 8

— — — De Morbis eorumque Causis. Giess. 1612. 4

— — — De Causis Similitudinis & Dissimilitudinis in Fœtu. Giess. 1618. 4

— — — Diss. III. de Natura Amoris, causis Similitudinis & Dissimilitudinis, & de Natura Thermarum. Marp. 1627. 4

— — — De Natura Amoris. Giess. 1611. 4

— — — Prognosis Febrium. Giess. 1622. 4

— — — Compendium Institutionum Medicarum. Witteb. 1630. 12

— — — De Morbis eorumque causis & Symptomatibus. Marpurg. 1629. 8

— — — Epistolæ & consultationes Medicinales. Heilbronn. 1631. 4

— — — Herbarium Horstianum de Selectis Plantis & radd. Marpurg. 1630. in 8

— — — Fundamenta Medicinæ. Witteb. 1659. 8

— — — Kurtzer Bericht von denen Urschlechten oder Kinder-Blattern. Giessen 1621. in 8. Ibid. 1624. in 8. Franckfurth 1668. in 4. wobey noch Antonius Fueldez von denen Blattern mit angehängt.

— — — Tractat von der Ungarischen Haupt-Kranckheit. Ulm 1633. in 4. Von J. Dan. Horsten Anno 1663. in 12. zu Franckfurth wieder herauß gegeben.

— — — Tractat von der rothen Ruhr. Ulm 1622. 8

Jac. Horstii Tr. de Vite Vinifera ejusque partibus. Helmst. 1587. 8

— — — Tr. de Natura Somnambulorum. Helmst. 1593. 8

Jac. Horstii Tr. von denen Nacht-Wanderern. Hamburg 1636. 8
— — — Epistolæ Philosophicæ & Medicinales. Helmst. 1596. 8
— — — Zwey Bücher/ eines von dem güldnen Zahn eines Knabens in Schlesien: Das andere von denen Nacht-Wanderern. Leipzig 1596. 8
Joh. Dan. Horstii Pharmacopœia Galeno-Chemica Catholica. Accesserunt Institt. Pharmaceuticæ, & Doctrina de tota Materia Medica. Francof. 1651. fol.
— — — Manuductio ad Medicinam. Francof. 1648. in 12. Ulm. 1660. 12
— — — Decas Observationum & Epistolarum Anatomicarum, quibus singularia Lactearum Thoracicarum, & Vasorum Lymphaticorum, Embryonisque per os nutritio explicantur. Francof. 1656. 4
— — — Judicium de J. D. Majoris Chirurgia Infusoria. Francof. 1665. 12
— — — Physica Hippocratea Tachenii, Helmontii, Cartesii, Espagnet, Boylei aliorumque commentis illustrata. Francof. 1682. 8
— — — Offenauer-Bads Beschreibung. Franckfurth 1670. 8
— — — Teutsche Anatomie, Anno 1639. gehalten. Marpurg 1679. 4
Mich. Hortelii Bericht von dem Hofgang oder rothen Ruhr. Magdeburg 1626. 4
Martini Hortensii de Mercurio in Sole. Amsterod. 1633. 4
— — — de Utilitate Matheseos. Amsterod. 1634. fol.
— — — de Oculo. Amsterod. 1635. fol.
Horti Malabarici Tom. XII. ab Anno 1678. usque ad Annum 1693. Amsterod. in Fol. editi.

P. Hoste *Recueil des Traités de Mathematiqve, qui peuvent estre necessaires a un Gentilhomme, pour servir par Mer ou par Terre. Paris 1692.* 12
Ulr. Huberi Tr. de Genuina Ætate Assyriorum & regno Medorum. Franek. 1663. 8
Mart. Hues de Globis. Francof. 1624. 12
Chr. Hugenii Tr. de Magnitudine Circuli. Amsterod. 1654. 4
— — — Systema Saturnium. Amsterod. 1659. 4
— — — Astroscopia compendiaria tubi Optici molimine liberata. Hag. Com. 1684. 4
— — — *Traitè de la Lumiere ou sont expliqvées les causes de ce qvi luy arrive dans la Reflexion & dans la refraction, & particulierement dans la Reflexion du cristal d'Islande. Avec un discours de la cause de la Pesanteur. Leyd. 1690.* 4
Wencesl. Hilligeri Hydriatria Carolina, oder Beschreibung des weitberühmten Käyser Carls Bad. Prag 1692. 8
Joh. Chr. Hundeshagenii Tr. de pluralitate Animarum in Homine. Jen. 1663. 4
— — — Exercitationes Physicæ. Jen. 1670. 4
— — — Quæstiones Physicæ. Jen. 1673. 8
Jac. Aug. Hünerwolfii Anatomia Pœoniæ. Arnstadt. 1680. 8
— — — Fœcundi Gynæcei Mysteria, oder sonderbahre Frauenzimmer-Geheimnisse. Franckfurth 1690. 8
Wolr. Hurholtz Unterricht der Heb-Ammen. Cassel 1652. 8
Hygiene de conservanda Valetudine Tractatus. Colon. 1628. 12

I.

Gilb. Jacchæi Institutiones Physicæ. Jenæ 1635. in 12. Amsterod. 1644. in 12. cum Notis Zeisoldi. Erff. 1646. 12
Leonard. Jacchini in Nonum Librum Rhasis de partium morbis Comment. Basil. 1564. 4
Leonard. Jacchini Methodus curandarum febrium. Basil. 1625. 8

Olig.

Olig. Jacobæi Observ. de Ranis & Lacertis. Hafn. 1686. 8
— — — Compendium Institutionum Medicarum. Hafn. 1694. 8
Jacobi Regis Angliæ Dæmonologia. Hanov. 1607. 12
Joh. Jacobi Problemata miscellanea circa fundamenta Medicinæ Physiologica occurrentia. Jen. 1662. 4
Nicol. Jacobi Bericht/von Wartung der Bienen. Görlitz 1653. Freyberg 1663. 8
Jamblichus de Mysteriis Ægyptiorum. Genev. 1607. 16
— — — cum Notis & nova Versione Th. Gale. Præmittitur Epistola Porphyrii ad Anebonem Ægyptium ejusdem Argumenti. Oxon. 1678. fol.
Herbr. Jamsthalers Viatorium Spagyricum, oder gebenedeyter Spagyrischer Wegweiser. Franckfurth 1625. 8
Joh. Christ. Jehringii Exercitatio de genuina Calculorum in humano corpore generatione. Jenæ 1664. 4
Joh. Jessenii à Jessen de Sanguine V. S. dimisso Judicium cum Notis & castigationibus J. Pancr. Brunonis. Norimb. 1668. 12
Fr. Jessop Propositiones Hydrostaticæ ad illustrandum Aristarchi Samii Systema destinatæ, & quædam Phænomena Naturæ generalia. Londin. 1687. 4
Ferrant. Imperati Historiæ naturalis Libr. XXX. Brem. 1695. 4
Joh. Ingebers Chiromantia, Metoposcopia & Physiognomia curiosa Practica. Francof. 1692. 8
Fr. Joëlis Operum Medicorum Tom. I. in quo Universæ Medicinæ Compendium succinctis quæstionibus & Tabb. comprehensum. Tom. II. in quo Practicæ Liber I. & II. de morbis & Affectibus capitis, cerebri, organorum Sensuum, Faucium & Colli. Tom. III. & IV. de Morbis & Affectibus Thoracis, Ventriculi & intestinorum. Tom. IV. in quo Practicæ Lib. V. VI. VII. VIII. IX. & X. de morbis & Affectibus Hepatis, Lienis, Renum, Vesicæ, Genitalium, Mulierum, Puerorum. Tom. V. in quo methodi curandorum Morborum Universalium &c. de Febribus & Venenis in genere & in Specie continentur. Tom. VI. continet Methodum Universalem curandi morbos Chirurgi manu tractandos. Rostoch. 1630. 4
Fr. Joëlis Opera revisa & emendata. Amsterod. 1663. 4
Jac. Joseph. Jœpserii Isagoge sive manuductio ad Vitam longiorem, variis de tuenda reparandaq; valetudine dissertationibus illustrata. Norib. 1680. 4
Gvilel. Johnson Lexicon Chemicum. Lips. 1678. 8
Joh. Jones Novarum Dissertationum de Morbis abstrusioribus Tr. Primus de febribus intermittentibus. Hag. Com. 1684. 8
Joh. Jonstoni Historiæ Naturalis de Piscibus & Cetis Libr. V. It. de Exanguibus Aquaticis Libr. IV. Francof. 1649. fol.
— — — Historiæ Naturalis de Quadrupedibus Libri. Francof. 1652. fol.
— — — Historiæ Naturalis de Insectis Libr. III. de Serpentibus & Draconibus Libr. II. Francof. 1653. fol.
— — — Historiæ Naturalis de Avibus Libr. VI. Francof. 1650. fol.
— — — Historiæ Naturalis de Arboribus & Fructibus tàm nostri quam Peregrini orbis Libr. X. Francof. 1662. fol.
— — — Historia Naturalis de Piscibus &c. Quadrupedibus, Avibus, Insectis prodiit Amstelod. 1657. fol.
— — — Thavmatographia Naturalis. Amstelod. 1665. 12
— — — Notitia regni Vegetabilis. Lips. 1661. 12
— — — Notitia regni Mineralis sive subterraneorum Catalogus. Lips. 1661. 12

Joh.

Joh. Jonstonii Idea Hygieines recensita. Jenæ 1664. 12

— — — Idea Universæ medicinæ Practicæ Libr. XII. absoluta. Francof. 1664. in 8. Jen. 1673. 8

— — — de Naturæ Constantia. Amsterod. 1634. in 12. 1635. in 16

Conr. Johrenii Praxis Chemiatrica. Rinthel. 1676. 8

— — — Praxeos Chemiatricæ Sect. II. Rinthel. 1678. 8

Petr. de Jongh Trost der Jungfrauen und Weiber/ und wie kleine unschuldige Kinder zu regieren. Cölln 1688. 8

Angel. à St. Josepho Pharmacopoea Persica, à MouzafferElen Mouhammed & Hosseni Persico Idiomate concinnata & inLatinum conversa, Lut.Paris.1681. 8

Jac. Jossens Historische Beschreibung der kleinen Wunder-Welt. Lübeck 1652. 4

Laur. Jouberti Opera Medica Tom. II. comprehensa. Tom. I. continentur (1) Paradoxorum Decas prima atque altera. (2) Opusculorum Volumen quod in tres partes dividitur (α) Annotationes in Galeni Libr. I. & II. de Facultatibus naturalibus continet. (β) Annotationes in Galeni Libr. de differentiis morborum & differentiis Symptomatum. Item de convulsionis essentia & causis: De Cerebri Affectibus. Annotationes in paradoxa. (γ) Artem componendi Medicamenta. De Syruporum conficiendi modo & utendi ratione. Quæstiones Medicæ pro Regia Professione à Jouberto disputatæ. Joh. Hucheri pro Libertate Philosophica oratio. (3) De Peste Liber Unus cum Tr. de febre quartana & Paralysi. (4) Medicinæ Practicæ priores Libri III. cum Isagoge Methodi Therapevtices & Tr. de Affectibus pilorum & cutis, præsertim Capitis. It. de Cephalalgia & Affectibus internis partium Thoracis. (5) Pharmacopoea, cui adjectæ Formulæ remediorum, Nuncupationum quarundam interpretatio, Ponderum Mensurarumque nomenclaturæ, & Notæ & Catalogus simplicium.

Tom. II. comprehendit (1) Libr. de Urinis. (2) Thom. Jordani Responsum ad Laur. Joub. Paradoxum VII. Decad. 2. (3) Laur. Jouberti Apologia ad Jordanum pro suo Paradoxo. (4) Fr. Valleriolæ Animadversiones in omnia Jouberti Paradoxa, & Jouberti ad singula responsio. (5) Sententia Br. Seidelii de iis quæ Joubertus in Paradoxis suis de Febrium Humoralium origine ac materia disputavit. (6) Examen Sententiæ Seidelii per Simonem Simonium. (7) Jouberti Provocatio à Sententia Br. Seidelii. (8) L. Jouberti & Alex. Gaudini Disp. de iteranda sæpius Phlebotomia in eodem morbo. (9) Gvil. Rondeletii Vita Mors & Epitaphia cum Catalogo Scriptorū, quæ ad Jouberti Manus pervenerunt. (10) De Vairola magna sive crassa Gallis dicta Tr. (11) Declamatio in I. Sa-portæ Promotione Doctorali. (12) Oratio habita in Promotione Schillingii & Galarsii. (13) De Gymnasiis & generibus exercitationum ap. Antiquos celebrium Liber. Ejusdem de Balneis antiquorum, tum Græcorum tum Romanorum Liber. (14) Περὶ τῆς ἐντελεχείας Disp. L. Jouberti & I. Serrani. (15) De nominis Jouberti Orthographia D. Josephi Scaligeri J. Cæs. F. Censura. Francof. 1599. fol.

Journal *de Medicine ou observations des plus fameux Medecins Chirurgiens & Anatomistes de l'Europe. Avril, May, Juin. Juill. Aoust, Septembr. & Octobr. Anno 1686. Paris 1686.* 12

Gisb. ab Isendoorn Physiologia. Daventr. 1643. 4

— — — Medulla Physicæ Specialis. Harderw. 1658. 12

Thom. Ittigii Tr. de Montium incendiis. Lipf. 1671. 8

Joh. Junkeri Methodus Therapevtica per solam diætam & Ligni Guajaci diversas præparationes. Erff. 1624. 4

Joh. Helfr. Junkens Chymia experimentalis curiosa ex principiis mathematicis demonstrata. Francof. 1681. 8

— — — Medicus præsenti seculo accommodatus. Francof. 1682. 8

— — — Praxis medica sive corporis Medicina. Francof. 1689. 8

— — — Fundamenta Medicinæ modernæ Eclectica, ubi Physice ad Cartesii potissimum Mentem præmissa, ex celeb. Medicis Neotericis per omnes Medicinæ partes selectus traditur. Noriberg. & Francof. 1693. 8

— — — Modernæ Praxeos Medicæ VadeMecum. Norib. 1694. 8

— — — Lexicon Pharmacevticum. Norib. 1694. 8

— — — Joh. Agricolæ Anmerckungen über die Chymischen Artzneyen Joh. Poppii, von neuem herauß gegeben / und Notis & Commentario ex recentiorum Principiis vermehrt. Nürnberg 1686. 4

Joh. Helfr. Junkens Compendium Chirurgiæ manualis absolutum: Oder Begriff aller Operationen der Chirurgie, so einem Chirurgo oder Feldscherer zu wissen nöthig. Franckfurth 1691. 8

— — — Auferziehung der Jungen Kinder. Franckfurth 1688. 12

Joachim. Jungii Præcipuæ opiniones Physicæ passim receptæ, ex recensione Martin. Fogelii cujus Annotat. accedunt. Accessit Jungii Harmonica & Isagoge Phytoscopica. Hamburg. 1679. 4

— — — Doxoscopiæ Physicæ minores. Hamburg. 1662. 4

— — — Historia Vermium è Manuscriptis Schedis B. Authoris à Joh. Vagetio eruta & erudito Orbi communicata. Hamburg. 1691. 4

Joach. Jungii Schedarum Fasciculus inscriptus *Mineralia* concinnari in Systema cœptus à Chr. Bunkio, & eo mox defuncto ita editus à Joh. Vagetio. Hamb. 1689. 4

K.

Valerii Kapfers Unterricht / wie die weissen Maulbeer-Bäume in diesen Landen zu Erziehung der Seyden-Würm zu bequemen / aus dem Frantzösischen übersetzt. Wien 1669. 8

Joh. Katschii de gubernanda sanitate secundum res sex non naturales Tractatus. Francof. 1557. 8

Petr. Mar. Kavinæ Fax sive Lampas volans magnum meteorum visum post occasum Solis d. 31. Mart. 1676. Faëntiæ. fol.

Mich. Kautschens frisch und voll eingeschencktes Bier-Glaß. Merseburg 1685. 12

Barth. Keckermanni Dispp. Physicæ. Hanov. 1611. 8

— — — Systema Physicum. Hanov. 1623. 8

Andr. à Keil Loimographia oder Beschreibung der Pest. Zell 1687. 8

Edoard. Kellæi Tr. duo de Lapide Philosophorum, unà cum Theatro Astronomiæ Terrestris. Hamb. 1676. 8

David Kellners Bierbräuer-Kunst. Leipzig 1690. 8

— — — Ars separatoria curiosa ac perutilis, oder sehr nützliche und erbauliche Scheide-Kunst. Leipzig 1693. 12

— — — hat *J. B.* Horns wohlgegründeten Anschlag / wie die wilde Antimonialische Ertze / wann sie Silber- und Goldhältig seyn / zu gut gebracht / ꝛc. werden können / zum Druck befördert. Leipzig 1690. 8

Joh. Kepleri Nuntius Sidereus. Francof. 1611. 8

— — — de Vero Anno nativitatis Christi Redemptoris. Francof. 1614. 4

Joh. Kepleri Prodromus Dissertationum Cosmographicarum. Francof. 1621. fol.
— — — Admonitio ad Astronomos de Veneris & Mercurii in Solem incursu. Lipf. 1629. 4
— — — Strena sive de Nive sexangula. Lipf. 1611. 4
Theod. Kerkringii Spicilegium Anatomicum continens observationum Anatomicarum rariorum Centuriam unam, nec non osteogeniam Fœtuum. Amsterod. 1670. 4
— — — Anthropogeniæ Ichnographia sive Conformatio Fœtus ab ovo usque ad Ossificationis Principia. Amsterod. 1671. 4
— — — Commentarius in currum triumphalem Antimonii. Amsterod. 1671. 12
Mart. Kergeri Tr. de Fermentatione. Witteb. 1663. 4
Arnold. Kerneri Tetras Chemiatrica proponens præstantiam & in Medicina efficaciam Auri, Argenti, Mercurii, Antimonii & Vitrioli. Erffurth. 1618. 8
— — — Balsamus vegetabilis, discours von einem köstlichen Vegetabilischen Balsam. Leipzig 1618. in 8. Cassel 1653. 8
Frantz Keßlers Unterschiedliche Secreta vom Wasser-Harnisch. Franckfurth 1626. 8
Joh. Steph. Kestlerus edidit Physiologiam Kircherianam experimentalem. Amsterod. 1680. fol.
Vincent. Ketelaer de Aphtis nostratibus. Belg. Sprow. Lugd. Batav. 1672. 12
Valer. Kharstads gründlicher Bericht etlicher geheimer Artzney-Mittel. Straßburg 1644. in 8. Straßburg 1642. 12
Henr. Kippingii Institutiones Physicæ methodicæ. Brem. 1670. 4
— — — Bustum Jorristicum sive der tollrasende Kothsack / in quo vivus mortuus contumulatur Kothsack Johann-Sophronius per Epenthesin Scrofonius Swinhund olim in Rubezahlii Dæmonis aula Morio cacula, nunc Geisteranæ Sectæ Bustuarius Vespa, Bombasti Excrementorum Apothecarius, Medicus de Soleputrina Æoli bulla, Stercoris Bulga Onogrammatistes amœnissimus. Nadolits. 1668. 12
Kiran. Kiranidis de Viribus medicamentorum Liber. Rostoch. 1638. 8
Athan. Kircheri Magneticum Naturæ Regnum sive Disceptatio Physiologica de triplici in natura rerum magnete. Rom. 1654. 4
— — — Ars magna Lucis & Umbræ. Amsterod. 1671. fol.
— — — Musurgia universalis. Rom. 1650. fol.
— — — Mundus subterraneus, quo divinum subterrestris mundi opificium exponitur. Amsterod. 1678. fol.
— — — Ars magna sciendi sive de Arte Combinatoria. Amsterod. 1669. fol.
— — — Phonurgia nova. Campodun. 1673. fol.
— — — Sphinx Mystagoga sive de Mumiis. Amsterod. 1676. fol.
— — — Musæum Collegii Romani. Amsterod. 1678. fol.
— — — Physiologia Kircheriana Experimentalis, quam ex vastis operibus P. A. Kircheri extraxit Joh. Steph. Kestlerus. Amsterod. 1680. fol.
— — — Diatribe de prodigiosis crucibus, quæ tam supra Vestes hominum, quam res alias, non pridem post ultimum Incendium Vesuvii montis Neapoli comparuerunt. Romæ 1661 in 8
— — — Arithmologia sive de Abditis numerorum mysteriis. Romæ 16— 4
— — — Scrutinium Pestis. Lipf. 1659. 1671. 4
— — — Iter Ecstaticum. Noriberg. 1671. 4
— — — Neue Hall- und Thon-Kunst. Ellwangen 1684. fol.
Gothofr. Kirchii Ephemerid. Motuum Cœlestium Ann. X. Lipf. 1690. 4

Gothofr. Kirchii Ephemerid. Motuum Cœlestium Ann. XI. Lipſ. 1691. 4
— — — Ephemerid. Motuum Cœleſtium Ann. XII. Lipſ. 1692. 4
— — — Stern-Luſt von Anno 1673. biß 1674. Altenburg 1674. 4
— — — Betrachtung des Cometen. Leipzig 1677. 4
Georg. Caſp. Kirchmajeri de Paſſionum Animi & corporis morborum traduce Diſſertatio Epiſtolica. Witteb. 1684. 4
— — — de Paradiſo & Manucodiata Tr. Witteb. 1662. 8
— — — de Phoſphoris, natura Lucis & Igne. Witteb. 1680. 4
— — — Inſtitutiones metallicæ, oder wahrer und klarer Unterricht von dem edlen Bergwerck. Wittenberg 1687. 4
Petr. Kirſtenii Diſſ. de Vero Uſu & abuſu Medicinæ. Bresl. 1610. 8
Georg. Kirſtenii Medicaſter ſive de erroribus & ineptiis Medentum. Stetin. 1648. 4
— — — Adverſaria & Animadverſiones in Joh. Agricolæ Comment. in Poppium. Stetin. 1648. 4
Nicol. Kleinfeldii Declamatio Philoſophica de Immortalitate Animæ. Lugd. Batav. 1618. 12
— — — Pathologiæ Libri II. de Morbis, Symptomatibus eorumque cauſis. Antwerp. 1598. 12
Juſt. Fid. Klobii Hiſtoria Ambræ. Witteberg. 1666. 4
Chriſt. Knauthii Enumeratio Plantarum circa Hallam Saxonum naſcentium. Lipſ. 1687. 8
Caſp. Knittl de Luna Paſchali. Uratislav. 1666. 4
— — — Coſmographia Elementaris. Norib. 1674. 8
Tob. Knoblochii Diſputationes Anatomicæ. Witteb. 1612. 8
Joh. Kryphæi Augen-Troſt. Darmſtadt 1622. 8
Köchin/ ſo aus dem Parnaſſo entlauffen: Oder vollſtändiges Koch-Buch. Nürnberg 1691. 4
Köchin/ ſo wohl unterwieſen. Helmſtädt 1692. 4
Lothar. Koësfeld Planetolabium. Lugd. Batav. 1692. 4
Eman. Königii Regnum Vegetabile Phyſicè, Medicè, Anatomicè, Chemicè, Theoreticè, practicè conſideratum. Acceſſit Selectus remediorum è triplici Regno juxta ductum Pharmaciæ Ludovicianæ, cum appendice compoſitionis artificioſæ eorundem, ſecundum Cel. G. W. Wedelium. Baſil. 1688. 4
— — — Regnum Animale &c. hominis ſc. & Brutorum machinam hydraulico-Pnevmaticam, ſiſtens. Baſil. 1682. 4
— — — Regnum minerale, metallorum nimirum, Lapidum, Salium, Sulphurum, Terrarum quin & Acidularum Thermarum ortus, differentias, præparationes ſiſtens. Baſil. 1686. 4
— — — Theſaurus remediorum è triplici Regno Vegetabili, Animali, Minerali, ſiſtens (1) J. J. Waldſchmidii Deſcriptionem virium medicamentorum quæ in officinis Francofurtenſibus exſtant. (2) Succeſſum Proceſſuum Chemicorum Joh. Frid. Vigani in Medulla Chemiæ. (3) Remedia Anglica ſelectiſſima Galenica & Chemica, ut & Monſpelienſia aliaque miſcellanea. (4) Generalia Operationum Pharmacevtico-Chemicarum. (5) Joëlis Langelotti & Eman. Königii Chemia Phyſica. Baſil. 1693. 4
Joh. Kœnigii Inſtitutio Geographiæ Elementaris. Argent. 1677. 12
— — — Veſtigia Mathematica. Friburg. 1680. 12
Vincent. Koffsky Bericht von der erſten Tinctur-Wurtzel oder Materia prima des Steins der Weiſen. Dantzig 1681. 8
Tob. Lud. Kolhans Literæ ad J. Dan. Horſtium de Spiritu Animali. Francof. 1658. 8

Joh. Christ. Kolhans admiranda optica. Coburg. 1660. 8
— — — Tractatus opticus. Lipf. 1663. 8
— — — Bedencken von dem grossen Cometen 1664. Coburg 1672. 4
Joh. Kolwecks Tractat von dem heilsamen Pfeffer-Bad unser lieben Frauen / &c. Dillingen 8
Joh. Sophron. Kozak Tr. medicus de Sale ejusdemque in corpore humano resolutionibus salutaribus & noxiis. Francof. 1663. 4
— — — Tr. de Hæmorrhagia. Ulm. 1666. 8
— — — Mica Philosophiæ Sacræ, Betrachtung der Geschöpff des fünfften Tags. Bremen 1662. 8
Leonh. Krenzheim Observationes Chronologicæ. Lignic. 1655. fol.
Quirin. Kuhlmann Tr. de Arte combinatoria. Londin. 1681. 8
Joh. Kunkelii PhilosophiaChemica experimentis confirmata, in qua agitur de Principiis Chemicis, Salibus acidis & alcalibus, fixis & Volatilibus triplicis Regni. Lipf. 1674. 12
— — — Anmerckungen von denen Principiis Chemicis, Salibus acidis & Alcalinis &c. mit dem Anhang einer Chymischen Brillen contra non-Entia Chemica. Witteb. 1677. 8
Joh. Kunkelii OffentlicheZuschrifft dePhosphoro mirabili und dessen leuchtenden Wunder-Pillen. Leipzig 1678. 8
— — — Probier-Stein de Acido und Urinoso, Sale calido und frigido, wider D. Voigts Spiritum Vini vindicatum. Berlin 1686. 8
— — — Ars vitraria Experimentalis, oder vollkommene Glaßmacher-Kunst/ in einen Commentario über Anton. Neri, mit den Anmerckungen Ch. Merretti, herauß gegebenen Glaßmacher-Kunst entdecket. Franckfurth und Leipzig 1689. 4
Georg Kuß hat Ol. Borrichii Docimasticen Metallicum in das Teutsche übersetzt. Coppenhagen 1680. 8
Dav. Kyberi Lexicon Rei Herbariæ Trilingue. Argentin. 1553. 8
Alb. Kyperi Methodus discendi Medicinam. Lugd. Batav. 1643. 12
— — — Anthropologia. Lugd. Batav. 1650. Ibid. 1660. 4
— — — Institutiones Medicæ. Amsterod. 1654. 4
— — — Physica. Lugd. Batav. 1645. 12

L.

Phil. L*Abbei* Pharus Galliæ Antiquæ. Paris 1644. 12
— — — Concordia Chronologica technica & Historica. Paris 1670. fol.
Frid. Lachmund Ὀρυκτογραφία Hildesheimensis, sive admirandorum Fossilium quæ in Tractu Hildesheimensi repeiuntur, descriptio. Hildesheim. 1669. 4
— — — de Ave diomedea Dissertatio. Amstelod. 1674. 12
Nathan. Lacy Tr. de Podagra. Venet. 1692. 8
Chrysost. Lamberti erwünschter Hauß-Artzt der krancken Kindheit. Mörseburg 1680. 8
Joh. Lamoniere Tr. de Dysenteria Anno 1625. Lugduni populariter grassante. Lugd. 1626. 8
Gvil. Lamy *Dissertation sur l'Antimoine. Paris. 1682.* 12
— — — de Principiis rerum Libri tres. Paris. 1680. 12
Bern. Lamy *Nouvelle Maniere de demontrer les principaux Theoremes des Elemens des Mechaniques. Paris. 1687.* 12
— — — *Elemens de Mathematique. Amsterod. 1692.* 12
Joh. Bapt. à Lamzweerde Respirationis Svammerdammianæ Exspiratio, unà cum Anatomia Neologices Joh. de Raei; quibus adjecta est Utriusque Philosophiæ Clavis & mirabilis de Carbonum, Arenarum & Lapillorum excretione per alvum & Vesicam, Urinæque

næque Vomitu Historia. Amsterod. 1674. 8

Joh. Bapt. à Lamzweerde Historia naturalis molarum Uteri, in qua de natura seminis, ejusque circulari in sanguinem regressu accuratè disquiritur. Lugd. Batav. 1686. 8

— — — Appendix variorum tam veterum, quam recenter inventorum Instrumentorum Chirurgicorum ad Joh. Sculteti Armamentarium Chirurgicum; accesserunt centum & quatuor observ. Chirurg. &c. Amsterd. 1672. 8

— — — Monita salutaria de magno Thermarum & Acidularum Abusu. Colon. Agrip. 1684. 8

— — — Examen Eucharisticum durioris Harderianæ Apologiæ super fraternas Admonitiones in caput 24. Tr. de Molarum Uteri contentas &c. Francof. 1689. 4

Carl Lancillotte Brennender Salamander/ oder Zerlegung derer zu der Chemie gehörigen Materien. Franckfurth 1681. 8

Petr. de L'Ancrée Geheimnüssen der Zauberey. Cölln 1636. 4

Lanfranci Wund-Artzney/ verteutscht durch Otto Braunfels. Franckfurth 1566. 8

Joel. Langelotti Epistola ad præcellentissimos Naturæ Curiosos, de quibusdam in Chemia prætermissis &c. Hamburg. 1672. 8

Christ. Langii Opera omnia edita cum Præfatione D. Georgii Franci: Continentur autem in his operibus (1) Pathologia animata sive Animadversiones in Pathologiam Spagyricam Petr. Joh. Fabri. (2) Miscellanea curiosa Medica. (3) Disputatio de Morbillis, quam prodromum esse voluit Pathologiæ Animatæ. (4) Disp. de Elixire Proprietatis. (5) Calculi humani curatione. (6) Genuino Acidulas Egranas salubriter usurpandi modo. Denique accessit Tr. de Thermis Carolinis. Francof. 1688. 4

Separatim prostant.

Christ. Langii Miscellanea curiosa medica cum Disp. de Morbillis & de Elix. Proprietatis. Lips. 1669. 4

Joh. Lang hat die wunderlichen Begebenheiten eines unbekandten Philosophi in Such- und Findung des Steins der Weisen/ aus dem Englischen in das Teutsche übersetzt / welchen beygefügt ein Tractätlein / genannt das Hauß der Weisen. Hamburg 1690. 8

— — — Aquilæ Thuringiæ redivivæ, oder kurtzer Entwurff von dem feuchten und trucknen Weg/ den Alkohest zu bekommen. Hamburg 1685. 12

H. Ambr. Langemantelii Magnetismus sive Disquisitiones Physico-Theologicæ de Sympathia. Aug. Vind. 1673. 8

— — — Panoplia Genethliaca. Aug. Vind. 1668. 8

Casp. Langenhert Illustrati compendii Physices Arnoldi Geulinx. Franek. 1688. 8

— — — Brutum Cartesianum. Franek. 1688. 8

Bernh. Langwedelii Carolus Piso enucleatus sive observationes Physicæ Caroli Pisonis certis conclusionibus Physico-Pathologicis comprehensæ. Hamb. 1639. 8

— — — Thesaurus Hippocraticus sive Aphorismi Hippocratis in Classes & certos titulos ordine dispositi. Hamb. 1639. 12

— — — Defensio Hippocratis contra obtrectatores & Calumniatores. Lugd. Batav. 1647. 12

— — — Colloquium Romano-Hippocraticum inter Marforium & Pasquinum. Lugd. Batav. 1648. 12

Fr. Tertii de Lanis Prodromo dell' Arte Maëstra. Brescia 1670. fol.

— — — Magisterii Naturæ & Artis Pars I. Brix. 1684. fol.

— — — Magisterii Naturæ & Artis Pars II. Brix. 1686. fol.

— — — Magisterii Naturæ & Artis Pars III. Parm. 1692. fol.

Phil. Lansberg de Motu terræ. Amsterod. 1630. 8

— — — Tabb. Motuum cœlestium. Amsterod. 1632. in fol. Middelb. 1653. in fol.

— — — De Triangulis. Amsterod. 1631. 4

— — — Uranometria. Amsterod. 1631. 4

— — — Opera omnia Astronomica. Middelburg. 1663. fol.

Josephi Lanzoni Zoologia parva. Ferr. 1689. 8

— — — Observationes Medicæ. Colon. 1688 8

— — — Citrologia Curiosa ad Normam & formam N. C. Ferrar. 1690. 12

— — — Dissertatio de Clysteribus. Ferrar. 1691. fol.

— — — Dissertatio de Febre quartana. Ferrar. 1691. fol.

— — — Dissertatio de Jatrophysicis Ferrariensibus. Ferrar. 1691. 4

— — — Tr. de Balsamatione Cadaverum in quo non tantum de Pollinctura ap. Veteres, sed etiam de Variis Balsamandi cadavera modis ap. recentiores plura curiosa breviter & nervosè exponuntur. Ferrar. 1693. 12

Lapis universalis Microcosmicus, oder die höchste Artzney der kleinen Welt des menschlichen Leibes/ꝛc. sampt einem Tractätlein von dem Harn des Menschen. Straßburg 1681. 8

Lud. Lavaterus de Spectris. Lugd. Batav. 1659. 1687. 12

— — — Von Gespenst- und Nacht-Geistern. Zürch 1670. 8

Bernh. de Lavinheta Opera Lullistica. Argent. 1612. 8

Petr. Laurembergii Isagoges Anatomicæ Græcæ Interpretatio Latina. Lugd. Batav. 1618. 4

— — — Porticus Æsculapii sive generalis Artis Medicæ constitutio. Rostoch. 1630. 4

— — — Collegium Anatomicum XII. Dispp. comprehensum. Rostoch. 1636. 4

— — — Anatomia corporis humani. Francof. 1665. 12

Petr. Laurembergii Horticultura huic nostro Solo & Cœlo accommodata. Francof. 1631. in 4. & 1654. 4

— — — Pasicompse sive accurata & curiosa delineatio pulchritudinis. Rostoch. 1634. in 8. Lips. 1672. 8

Gvilelm. Laurembergii Historica descriptio Lapidis Aëtitis sive Lapidis Aquilæ; cui adjunctus est Auger. Clutii Tr. de Lapide Calsuve sive Dissertatio Lapidis Nephritici &c. quem sermone Latino recenset Laurembergius. Rostoch. 1627. 12

— — — Epistolica Dissertatio continens Curationem calculi Vesicæ. Witteb. 1627. in 12. Lugd. Batav. 1619. 8

— — — Botanotheca sive Modus conficiendi Herbarium vivum. Altorphii 1676 in 4

Cl. Mart. Laurenderius Cardani Metoposcopiam Libris tredecim & octingentis faciei humanæ Iconibus complexam, unà cum Melampodis Tr. de nævis corporis Græcè & Latinè primùm edidit. Paris. 1658. fol.

Andr. Laurentii Historia Anatomica humani corporis & singularum ejus partium, multis controversiis & observationibus novis illustrata. Francof. 1600. in Fol. 1628. in 8

— — — Opera Therapevtica. Scilicet Tr. de Crisibus; mirabili strumas sanandi vi Regibus Galliarum concessa; Nobilitate visus ejusque conservandi ratione; Melancholia Libr. II; Senectute; Morbo Articulari; Lepra: Lue Venerea: Ejusdem Notæ in artem parvam Galeni & Consilia Medica. Francof. 1627. 1628. fol.

— — — de Crisibus Libri III. Francof. 1606. 8

— — — Tr. von dem Alter/dessen Ursach/Natur/ Eigenschafften / Ungelegenheiten/ ꝛc. aus dem Frantzösischen in das Teutsche übersetzt von J. L. Gottfried. Franckfurth 1627. 8

— — — de Risu Tr. Marpurg. 1606. 8

Georg. Frid. Laurentii Exercitationes in nonnullos minus abſolutè veros Hippocratis Aphoriſmos. Hamburg. 1653. 4

Leal. Lealis de partibus ſemen conficientibus in Viro Epiſtola adDominicumMarchetis. Patav. 1686. 12

Samuel. Ledelii Centaurium minus auro tamen majus ad normam & formam Nat. Curioſ. adumbratum. Jen. 1694. 8

Ant. à LeeuWenhoek Anatomia ſive interiora rerum cum animatarum, tum inanimatarum ope & beneficio exquiſitiſſimorum microſcopiorum. (1) Epiſtola agit de figuris Salium. (2) De Structura Cerebri diverſorum Animalium; de generatione pituitæ, Muci narium, humoris cryſtallini in oculis hominum, Moxæ, calcis Arthriticorū, Morbi Leproſorum, Squamarum in Anguillis. (3) De generatione Ranarum earumque ſemine reliquisque partibus; It. de generatione Avium & Piſcium; figura muſculorum carnis &c. de Excrementis Aſelli majoris: de vehementi motu cordis &c. (4) De vivis Animalculis in lactibus ſive ſemine maſculo piſcium & in teſticulis Animalium &c. (5) De Teſticulo gliris & Animalculis in eo repertis. It. de conchis & oſtreis; de vivis animalculis in liquore à palmite deſtillante. (6) De ortu & defluvio capillorum; de vivis Animalculis exiſtentibus in Excrementis, urina Equi, & Limo; It. de morbo articulari. (7) De formatione muſculorum Viſcoſorum tam cancri quam ſqvillæ. (8) De origine Plantæ & radicis in ſeminibus. Item de Analogia generationis Arborum & Animalium. (9) De Origine Plantarum in ſeminibus Goſſypii, Palmæ, Uvarum criſparum, Spinæ acutæ ac Tiliarum, aliaque nonnulla. (10) Examen diverſorum Salium. (11) De diuturna vita Animalculorum in ſemine canis, canum coitu, aliaque generationem animalium Stirpiumque concernentia. (12) De cinnabari nativa, pulvere pyrio & tormentis bellicis. (13) De Coalitione oſſis, corticibus Arborum, cute & ſquamis. It. de humoribus ex corpore tranſpirantibus & de ramento quodam cutis. (14) De Gallarum generatione & primordiis Plantarum in Caſtanea & Juglande &c. (15) De ſemine Carpok ſive Arbore Lanigera Bontii, nec non de primordio Plantæ intra nucem Cocos. De ovis ſqvillarum, Aſtacorum & Cancrorum &c. (16) De Lignorum Structura & robore. Lugd. Batav. 1687. 4

Ant. à LeeuWenhoek Continuatio Epiſtolarum datarum ad Regiam SocietatemLondinenſium. (1) continet texturam dentium in Elephante, Sue, homine, bove & Equo. (2) Examen Seminis Meſpili & Coffi. (3) Variorum Seminum Anatomen. (4) Mutationes circa Bombyces earumque ova. (5) Curculionis accuratā deſcriptionem. (6) Scrutantur formicarum ova contra Griendelium. (7) Animalcula in Succino & Aqua; It. Urticas & millepedas. (8) Cocheniliam & Corticem peruvianum perveſtigat. Lugd. Batav. 1689. 4

G. G. Leibnüzii de Arte combinatoria Tractat. Lipſ. 1666. 4

Eccard. Leichneri Tr. de Motu Sanguinis contra Harveum. Erffurth. 1645. 12

— — — De generatione ſive propagatione Animalium plantarum & mineralium exercitationes Phyſicæ antiperipateticæ. XX. Ultima HumanæAnimæ traductionem invictiſſimè demonſtrat. Erffurth. 1649. 4

— — — De indiviſibilibus & totali cujusque Animæ in toto ſuo corporeo, ex ſingulis ejus partibus exiſtentia. Erff. 1650. 12

Ec-

Eccard. Leichneri Epicrisis Medico-Analytica super disputationes XL. Sylvii. Erffurth. 1664. 12
— — — Pentas Exercitationum de calido innato. Erffurth. 1654. 4
— — — Pentas de Principiis Medicis. Erffurth. 1664. 12
— — — Epistola Apologetica contra Ammannum. Erffurth. 1675. 12
— — — Gefahr und Mißbrauch der Artzney/ in- und mit dem Exempel purgierender Artzneyen / und des Landfahrenden Schwefel-Balsams/ beschrieben. Erffurth 1660. 8
Wolff. Leinberer Theoria Cometæ. Ingolstadt. 1665. 4
Nicol. Lemery cursus Chimiæ. Genev. 1681. 12
— — — *Cours de Chimie contenant la Maniere de faire les operations, qui sont en Usage dans la Medicine &c.* Paris 1682. 8
Lev. Lemnius de habitu & constitutione corporis. Lips. 1587. Zirikfee. 1619. 8
— — — Similitudines ac Parabolæ ab Herbis Biblicis desumptæ. Accessit Fr. Rueus de Gemmis quarum in Apocalypsi fit mentio. Francof. 1626. 16
— — — De occultis Naturæ miraculis Libr. IV. Francof. 1627. in 12. Lugd. Batav. 1666. 12
— — — Geheimniß der Natur in des Menschen Leib und Seel; vermehret und verbessert von Jacob Horsten. Franckfurth 1672. 4
— — — De Termino Vitæ. Lugd. Batav. 1639 12
L. Lemonniere *Traité de la fistule de l'Anus. Paris 1689.* 12
Rof. Lentilii Bedencken über die zu Frühlings- und Herbst-Zeiten unzeitig-angestellte Præservir-Aderlässen. Ulm 1692. 8
Jani Leoniceni Metamorphosis Æsculapii & Apollinis Pancreatici. Gratianop. 1672. 8
Dominic. Leonis Ars medendi. Francof. 1597. 8
Dominic. Bott. Leontini Pyrologia Topographica, i. e. Dissertatio de Igne juxta Loca, cum eorum descriptionibus. Neapol. 1692. 4
Vinc. Leotaudi Examen quadraturæ Circuli. Lugd. 1654. 4
— — — Cyclomathia sive multiplex circuli consideratio. Lugd. 1663. 4
— — — Magnetologia. Lugdun. 1668. 4
A. Lerchheimers Bedencken von der Zauberey. Basel 1627. 8
Leonard. Lessii Hygiasticon sive vera ratio bonæ Valetudinis. Molsheim. 1670. 16
— — — Hygiasticon, Teutsch. Molßheim 1670. in 12. Ravenspurg 1664. 12
Joh. Gerh. Leursens Chymischen Schau-Platzes Vortrab. Franckfurth 1681. 4
Andr. Libavii Examen Philosophiæ novæ in quo agitur de modo discendi novo de Veterum Authoritate, de Magia Paracelsi ex Crollio, de Philosophia vivente ex Severino, de Philosophia Harmonica Magica Fraternitatis Roseæ crucis. Francof. 1615. fol.
— — — Praxis Alchemiæ, h. e. de artificiosa præparatione præcipuorum medicamentorum Chemicorum, annexus est Libellus Jac. Bessoni de absoluta ratione extrahendi Olea & Aquas à medicamentis simplicibus. Francof. 1604. 8
— — — Alchemia Triumphans de injusta in se collegii Galenici spurii in Academia Parisiensi Censura, & Joh. Riolani Maniographia. Francof. 1607. 8
— — — Rerum Chemicarum Epistolica forma ad Philosophos & Medicos descriptarum Libr. III. Francof. 1595. 8
— — — Tr. duo Physici: prior de Impostoria Vulnerum per Unguentum Armarium Sanatione &c. Posterior de Cruentatione Cadaverum injusta cæde factorum, præsente, qui occidisse creditur. Accessit Epistola de Examine Panacææ Anwaldinæ. Francof. 1594. 8
— — — Neo-Paracelsica. In quibus Vetus Medicina defenditur adversus Georg.

org. Anwald. & Joh. Gramannum. Francof. 1594. 8

Andr. Libavii Singularium pars I. continet quæstiones de metallorum Succinique natura, de carne fossili ut creditum est, de gestatione Cacodæmonum; Veneno aliisque rarioribus plurimis. Francof. 1599. 8

— — — Singularium Pars II. de natura coelestium, Cometis, Melle, Sympathiis & antipathiis, Sanguinis hausti mirandis effectibus, Dentium & cognatorum generatione, Noctambulis, Nyctoblepis, Vagitu Uterino, Agno Scythico, Zoophytis, Bestiarum intellectu, Bombycum Historia, Sericique & cognatorum Amianthi, Albesti, Byssi controversiis. Francof. 1599. 8

— — — Singularium Pars III. continet Bituminum Libr. VIII. & imprimis de Petroleo, Ambra, Halosantho, Succino, Gagathe, Asphalto Passasphalto, Terra Ampelitide, Turffenis, Lythanthrace Ebore fossili, Ebeno fossili &c. Francof. 1601. 8

— — — Singularium Pars IV. continet Historiam fontis medicati ad Tubarim sub Rotenburgo, Libros Batrachiorum de ranis, contra Panacæam Anwaldinam confutationem, denique de Æthiopibus & Seribus duplicibus Tractatiunculam. Francof. 1601. 8

— — — de Cometa Anno 1604. & Voëtii de Prognosticis Cometarum. Amsterod. 1665. 4

Seb. Liborii Büchlein vor die Krancken. Görlitz 1581. 8

Fortun. Liceti de ortu Animæ humanæ Libr. III. Francof. 1606. 8

— — — de Intellectu agente Libr. V. Patav. 1637. fol.

— — — de Monstrorum causis, natura & differentia. Patav. 1627. 4

— — — de Monstris auctior & emendatior editio ex recensione Gerh. Blasii. Amsterod. 1665. 4

Fortun. Liceti de Animæ rationalis Immortalitate. Patav. 1629. 4

Duncani Liddelii Opera omnia operâ & studio Ludovici Serrani edita. Comprehenduntur autem (1) Physiologia. (2) Pathologia. (3) De Signis medicis Tr. (4) Therapevtica & victus ratio in sanis & ægris. (5) De Febribus, Peste, variolis & morbillis Tr. Lugdun. 1624. 4

Seorsim prostant.

— — — Ars Medica, Hamburg. 1628. 8

— — — Compendium Universæ medicinæ. Rinthel. 1620. 8

— — — De febribus Libr. III. Hamb. 1610. 8

Joh. Antonii von der Linden Manuductio ad Medicinam; præmissa oratio de Medico futuro necessariis. Franek. 1642. 8

— — — de Scriptis Medicis Libr. II. Amsterod. 1651. 8

— — — de Hemicrania menstrua Historia. Lugd. Batav. 1660. 4

— — — Meletemata Medicinæ Hippocraticæ. Lugd. Batav. 1668. 4

— — — Selecta Medica & ad ea Exercitationes & quidem (1) Medico futuro necessaria. Hippocr. l. t. II. 8. (2) Sapientia Medica. Hipp. l. de Eleg. t. V. v. 66. (3) Pietas Hippocratea. Hipp. t. de Eleg. t. VI. 95. (4) Aristippus Iliacus. Hipp. V. Epid. t. XXXVI. 96. (5) Sepia volvox. Aretæus l. de Caus. & Sign. Acut. II. 6. (6) Stranguria Iliosa. Hippocr. Aph. VI. 44. (7) Volvulus frigidus. Hipp. II. Epid. VI. 25. (8) Tisameni Colica. Hippocr. III. Epid. II. 6. (9) Cappadox Hepaticus. Plaut. Curcurl. Act. II. Scen. I. 15. (10) Vini Pleni. S. Lucas Act. II. 13. (11) Asellus Lucius. Athen. Deipnosoph. VII. 18. (12) Scomphus plevriticus. Hipp. V. Epid. I. 3. (13) Oeniades famelicosus. Hipp. V. Epid. II. 6. (14) Mantissa Oeniadæ. Galen. 6. Epidem. 3. 29. (15) Nicippus Go-

 norrhœus.

norrhœus. Hipp. IV. Epid. XXIX. (16) Clonigus Nephriticus. Hippocr. VII. Epid. LV. Lugd. Batav. 1656. 4

Joh. Antonii von der Linden Hippocratis Coi opera omnia Græcè & Latinè duobus Voluminibus comprehensa, & ad omnes alias Editiones accommodata. Lugd. Batav. 1665. 8

Heinr. à Lindhout Tractatus Astrologicus sive Introductio in Physicam Judiciariam. Lipſ. 1617. 4

Mart. Lipenii Bibliotheca realis Medica. Accessit Index Authorum copiosissimus. Francof. 1679. fol.

Dav. Lipsii Tr. de cura Hydropis. Erffurth. 1624. in 4. Jen. 1678. 4

— — — Bericht von denen Kinder-Blattern. Erffurth 1624. 4

Just. Lipsii Schreiben von wunderbahrer Natur und Eigenschafft der Hunde. Franckfurth 1614. 4

Chr. Lipstorp Bedencken von der rothen Ruhr und gifftigen hitzigen Fiebern. Stade 1676. 4

Mart. Listeri Historiæ Animalium Angliæ tres Tractatus, Unus de Araneis, alter de Cochleis, tum Terrestribus, tum fluviatilibus, Tertius de Cochleis maviatilibus, quibus adjectus est IV. de Larinis, quibus adjectus est IV. de Lapidibus Angliæ ad Cochlearum quandam Imaginem figuratis. Londin. 1678. 4

— — — de fontibus Medicatis Angliæ. Francof. 1684. in 8. Lugd. Batav. 1686. 12

— — — Joh. Goëdartium de Insectis in methodum redegit & Notulas addidit. Londin. 1685. in 8. Accessit Appendix ad Historiam Animalium Angliæ, unà cum Scarabæorum Anglicorum quibusdam Tabulis.

— — — Exercitatio Anatomica; in qua de cochleis maximè terrestribus & Limacibus agitur. Londin. 1693. 8

— — — Sex Exercitationes Medicinales de quibusdam morbis Chronicis, quarum (1) de Hydrope. (2) De Diabete. (3) De Hydrophobia. (4) De Lue Venerea. (5) De Scorbuto. (6) De Arthritide. Londin. 1693. 8

Mart. Listeri Historia Conchyliorum. Londin. 1685. fol.

Mart. Lyonetti Loimographia. Lugdun. 1639. 8

Mich. Lyseri Culter Anatomicus. Hafn. 1665. in 8. Francof. 1679. in 8. Accessit huic Editioni Casp. Bartholini Th. F. Administrationum Anatomicarum specimen.

Matth. de L'Obel Illustrationes Stirpium. Londin. 1655. 4

Joh. Locatelli Beschreibung eines neuen Instruments zum Acker-Bau. Jena 1690. 4

Valer. Lœberi Anchora Sanitatis &c. cui annexa Mantissa de Venenis eorumque antidotis. Hamb. 1671. 8

Rud. Lœnii Explicationem Fernelii Pathologiæ Libr. IV. de Febribus edidit eique adjecit Prognosin & Curationem. Amstelod. 1664. 8

— — — Synopsis prælectionum Physicarum. Arnheim. 1665. 12

Joh. Lœselii Tr. de Podagra. Rostoch. 1638. 8

— — — Scrutinium Renum. Regiom. 1642. 4

G. E. Lohneisens Bericht von denen Bergwercken. Hamburg 1672. 1690. fol.

Jodoc. Lommii Observationum Medicinalium Libri III. Francof. 1643. in 8. cum Præfatione Wedelii. Jenæ 1688. 12

Joh. Phil. Loneri Liber de Apoplexia. Lipſ. 1596. 8

Chr. Longomontani Geometriæ quæsita XII. Hafn. 1631. 4

— — — Astronomia Danica. Amstelod. 1640. fol.

— — — Rotundi in plano sive Circuli Mensura. Amsterod. 1644. 4

Lud. Loniceri Heb-Ammen-Ordnung. Franckfurth 1573. 4

Laur. Lossens Chirurgisches Hand-Büchlein. Eisenach 1676. 12

Frid. Losii Observationum Medicinalium Libr. IV. Londin. 1672. in 8. Lipſ. 1685. 8

Joh.

Joh. Petr. Lotichii Paradoxon sive de Febribus. Accessit Disp. Phys. de dignitate & præstantia scientiæ naturalis. Francof. 1627. 4
— — — de Casei Nequitia Tr. Francof. 1643. 8
— — — Gynæcologia, i. e. de Nobilitate & perfectione sexus fœminei Diascepsis. Francof. 1630. 8
— — — Consiliorum & observationum medicinalium Libr. V. Ulm. 1644. 4
Louyse Heb-Ammen-Buch. Hanau 1628. in 4. Vid. Bourgois.
Richard. Lower de Corde. Amsterod. 1669. 8
Henr. Lubberti Unterricht von der Waffen-Cur. Amsterdam 1675. 12
Stanisl. Lubcensky Theatrum Cometicum. Lugd. Batav. 1681. fol.
Sam. de Lublinis quæstiones in Physicam. Colon. 1627. 8
Joh. Ludolffi Tetragonometria Tabularia. Lips. 1690. 4
Dan. Ludovici Pharmacia modernorum Seculo applicanda. Gothæ 1685. in 8. Hamburg. cum Præfat. Wedel. 1688. in 8 Hafn. 1693. 8
— — — de Volatilitate Salis Tartari Dissertatio. Gothæ 1674. 12
Dan. Ludovici Zwey teutsche Tractätlein von der Feld-Kranckheit und rothen Ruhr. Mühlhausen 1685 12
Raym. Lullii Tr. de Vita conservanda. Argentin. 1616. 8
— — — Opera quæ ad inventam ab ipso artem universalem Scientiarum artiumque omnium brevi compendio discendarum pertinent. Francof. 1617. 1651. 8
Jac. Lupii Schatz-Kammer der Natur. Anno 1681. 8
— — — Traum-Buch. Erffurth 1644. 1687. 8
Joh. Luyts Institutio Astronomica. Traject. 1689 4
— — — Introductio ad Cosmologiam. Traject. 1692. 4
Henr. Ludov. Luzens Ophiographia, oder Schlangen-Beschreibung. Augspurg 1670. 8
Th. Lydiat Emendatio Temporum. Hag. Com. 1654. 12
— — — Canones Chronologici. Oxon. 1682 8
Joh. Phil. Lyseck Præservativum Pestilentiale, oder Pest-Bericht. Straubingen 1675 4.

M.

Petr. M*acasii* Promptuarium Medicum sive Apparatus Materiæ Medicæ ad Praxin Medicam. Francof. 1654. Lips. 1677. 12
Carol. de Maëts Prodromus Chemiæ rationalis. Accedunt Animadversiones in Librum cui Titulus: Collectanea Chemica Leydensia. Lugd. Batav. 1684. 8
— — — Praxis Chymiatrica Rationalis. Lugd. Batav. 1687. 4
— — — Chemia Rationalis Authore P. T. Lugd. Batav. 1687. 4
Cæs. Magati de rara medicatione Vulnerum seu de Vulneribus rarò tractandis Libr. II. Venet. 1676. in fol. Accessit in hac Editione Joh. Bapt. Magati Tr. quo rara Vulnerum Curatio defenditur, contra Sennertum.
Georg. Magiri Gifft-Jäger oder Pest-Bericht. Arnheim 1636. 8
Joh. Magiri Physiologia. Francof. 1629. 8
— — — Elementa Geometrica. Marpurg. 1658. 8
Gvil. Magistratii Isagoge Therapevtica de Pestis Sævitia ejusque Curatione. Francof. 1672. 8
Joh. Chrys. Magneni Tr. de Tabaco. Hag. Com. 1668. in 12. Amsterod. 1669. in 12
— — — Tr. de Manna. Hag. Com. 1668. 12
— — — Democritus redivivus sive Vita & Philosophia Democriti. Lugd. 1648. 12
Dom. Magri *Virtu del Kafe bevanda introdotta nou-*

ta noubamente nell' Italia , con alcuni osserbazioni per conserbar la Sanita, nella Vecchiaja. Rom. 1671. 4

Joh. Valer. Majeri Consilium Febrifugum, oder Bericht von dem Quartan-Fieber. Schwäbisch Hall 1639. 12

Mich. Majeri Tr. de circulo Physico quadrato, h. e. Auro ejusque Virtute medicinali Tr. Oppenheim. 1616. 4

— — — Lusus Serius quo Hermes sive Mercurius Rex mundanorum constitutus est. Oppenheim. 1619. 4

— — — Gespräch des Mercurii Königs der Metallen. Franckfurth 1625. 8

— — — Jocus Severus, h.e. Tribunal æqvum, quo Noctua regina Avium pronuntiatur, & ob singularem Sapientiam Palladi Sacrata agnoscitur. Oppenheim. 1617. 4

— — — Atalanta fugiens, h. e. Emblemata nova de Secretis Naturæ Chymicis. Francof. 1617. in 4. 1687. in 4

— — — Themis aurea, h. e. de Legibus fraternitatis Roseæ Crucis. Francof. 1618. 8

— — — Viatorium, h. e. de Montibus Planetarum septem sive metallorum Tractatus. Oppenh. 1617. in 4. Rotomag. 1651. 8

— — — Munera Germaniæ. Francof. 1619. 8

— — — Cantilenæ Intellectuales de Phœnice redivivo. Rostoch. 1622. 12

— — — Tripus Aureus, h. e. tres tractatus Chemici selectissimi. (1) Basilii Valentini Practica, unà cum XII. Clavibus. (2) Thom. Nortoni Crede mihi sive ordinale. (3) Cremeri Angli Abbatis Westmonasteriensis Testamentum. Francof. 1617. 4

— — — Ulysses sive de Sapientia sive Intelligentia Tr. accedit Differt. de Fraternitate Roseæ Crucis. Francof. 1624. 8

— — — Silentium post Clamores sive Tractatus Apologeticus. Francof. 1617. 8

— — — Viridarium Chemicum, oder Chymisches Lust-Gärtlein / in sich begreiffend etlich und funffzig Chymische Sinn-Bilder. Franckfurth 1688. 4

Mich. Majeri Compendium Miraculorum, teutsch. Franckfurth 1620. 8

— — — Verum Inventum, teutsch. Franckfurth 1619. 8

Joh. Henr. Maji Historia Animalium, quorum in Sacris Literis fit mentio. Giess. 1685. 8

— — — Synopsis Physicæ veteris & novæ. Francof. 1688. 8

J. Dan. Majoris Historia Anatomica Calculorum insolentioris figuræ & magnitudinis in Renibus J. Sperlingii repertorum. Lips. 1662. 4

— — — De Cancris & Serpentibus petrefactis Differt. Epistolica, cui accessit Phil. Jac. Sachsii Responsoria de miranda Lapidum natura. Jen. 1664. 8

— — — Prodromus Inventæ à se Chirurgiæ Infusoriæ. Lips. 1664. 8

— — — De Planta monstrosa Gottorpiensi Diss. ubi quædam de coalescentia Stirpium & circulatione Succi Nutritii per easdem proferuntur. Slesvic. 1665. 4

— — — Chirurgia Infusoria. Kilion. 1667. 4

— — — Genius errans sive de Ingeniorum in Scientiis abusu Dissertatio. Annexus est Liber Bened. Menzini de literatorum Hominum Invidia. Kilion. 1677. 4

— — — Fabii Columnæ opusculum de Purpura edidit & Annotationibus auxit. Adjunxit Specimen doctrinæ de Testaceis in ordinem congruũ redactæ; cum brevi Dictionario Ostracologico de partibus Testaceorum. Kilion. 1675. 4

Georg. Makenzei de Humanæ ratiocinationis imbecillitate, unde ea proveniat & illi quomodo possimus mederi. Traject. ad Rhen. 1690. 8

P. Malebranche de inquirenda Veritate. Genev. 1679. 4

P. Ma-

P. Malebranche *Recherche de la Verite*, Amste- 1688. 12

Tib. Malphi Anleitung zur Wund-Artzney. Nürnberg 1676. 8

Marcelli Malpighii Opera omnia Botanico-Medico-Anatomica, quorum hæc series (1) Anatomes Plantarum Idea. (2) Anatomes Plantarum Pars Prima. (3) Anatomes Plantarum Pars II. (4) Epistolæ quædam circa præmissos Tractatus de Anatome Plantarum, ultrò citroque à Malpighio & Oldenburgio scriptæ, in quibus de Ovo incubato fit aliqua mentio. (5) Dissertatio Epistolica de Bombyce. (6) Diss. Epist. de formatione Pulli in ovo. (7) Epistolæ quædam circa hanc de Ovo Dissertationem. (8) Appendix repetitas auctasque de Incubato ovo observationes continens. (9) Ant. Felix Abb. Marsilius de ovis Cochlearum Epistola ad M. Malpighium. (10) Harderus de partibus genitalibus Cochlearum; generatione item Insectorum ex ovo ad præfatum Abbatem & Lucam Schrökium. (11) Exercitatio Anatomica de Cerebro ad Carolum Fracassatum. (12) Caroli Fracassati Diss. Epist. respons. de Cerebro ad M. Malpighium. (13) Exercit. Anatomica de Lingva. (14) Carolus Fracassatus de Lingva. (15) Exercit. Anatomica de Externo Tactus organo. (16) Diss. Epistolica de Cornuum Vegetatione, Utero, viviparorum ovis, Plantis, &c. (17) Exercit. Anatomica de Omento, pinguedine & adiposis ductibus. (18) Exercit. Anatomica de Hepate. (19) De Cerebri Cortice. (20) De Renibus. (21) De Liene. (22) Exercit. Epistol. de Polypo Cordis. (23) Diss. Epistolicæ de Pulmonibus. (24) Th. Bartholini Diatribe de Pulmonum substantia & motu. (25) De Structura glandularum conglobatarum consimiliumque partium Epistola. Lugd. Batav. 1687. in 4. Londin. 1686. fol. Seorsim prostant.

Marcelli Malpighii Anatomes Plantarum Pars I. Londin. 1675. fol.

— — — Pars II. Londin. 1679. fol.

— — — Dissertatio Medica de Bombyce. Londin. 1669. 4

— — — Exercit. de Structura Viscerum Pulmonum, Hepatis, Cerebri Corticis, Renum, Lienis &c. Accedit Diss. de Polypo Cordis. Jen. 1677. in 12. Francof. 1678. 12

— — — & Fracassati Epistolæ Anatomicæ. Amsterod. 1669. 12

Jul. Malvicini Utiles Collectiones Medico-Physicæ ad medicinæ Inscios prolatæ. Venet. 1682. 4

Joh. Manardi Epistolæ sive Curia Medica, cum Annot. in Joh. Mesue simplicia & composita. Hanov. 1611. fol.

Cels. Mancini de Somniis Liber. Francof. 1590. 8

Joh. Gvil. Mannagetta Pest-Ordnung. Wien 1680. 4

Joh. Jac. Mangeti Bibliotheca Anatomica. Vid. le Clerc.

D. Manginoti Febris China-Chinæ expugnata sive Illustrium aliquot virorum Opuscula, quæ veram tradunt methodum febres China Chinæ curandi; quorum (1) Nicol. Blegny remedium Anglicum pro curatione Febrium additis Observationibus Dn. D' Aquin. (2) De febrium curatione per Usum Quinquinæ, authore D. Manginot. (3) Hippocratis de curatione Febrium per Usum Chinæ-Chinæ Raymundi Restaurandi. (4) Observationes de febribus & febrifugis habitæ à Cl. Viro J. S. D. M. L. sive Jacobo Sponio Doctore Medico Lugdunensi. Ferrar. 1687. 4

Gregor. Mangold Fisch-Buch von der Natur und Eigenschafft der Fische / insonderheit deren / so gefangen werden in dem Boden-

den-See und andern Wassern. Zürch 1576. 8
Manilii Astronomicon cum Not. J. J. Scaligeri. Francof. 1655. 4
— — — in Usum Delphini. Paris. 1679. 4
Sam. Gotth. Manitii de Ætatibus Zedoariæ relatio, in qua Zedoariæ fructificatio, præparata & Vires traduntur. Dresd. 1691. 12
— — — Medicus hujus Seculi sive Herma sub nomine Sempron. Gracch. edit. Dresd. 1693. in 8. Vid. Sempr. Gracchus.
Marc. Mappi Dissert. de Potu calido. Argentorat. 1675. 4
— — — Historia Medica de Acephalis. Accessit D. J. V. Scheidii Heptas quæst. Physico-Medicarum de duobus Ossiculis in cerebro Humano mulieris Apoplexiâ extinctæ repertis. Argentor. 1687. 4
— — — Catalogus Plantarum Horti Argentoratensis. Argent. 1691. 12
Barth. à Maranta de Theriaca & Mithridatio Libri II. à Joachimo Camerario ex Italica in Latinam conversi. Francof. 1576. 8
Alex. de Marchettis Exercitationes Mechanicæ. Pis. 1669. 4
— — — de Resistentia solidorum. Florentiæ 1669. 4
— — — Problemata VI. à Chr. Sadlerio proposita, resoluta. Pis. 1675. 12
— — — Fundamenta Universæ Scientiæ de motu uniformiter accelerato. Pis. 1674. 12
Dom. de Marchettis Anatomia. Amsterod. 1657 in 12. Lugd. Batav. 1688. 12
Petr. de Marchettis Sylloge Observationum Medico-Chirurgicarum. Patav. 1664. 8
— — — Chirurgische Observationes. Nürnberg 1673. 8
Fr. de Marca de Prado Expositio Thomistica in Physicâ Aristotelis. Venet. 1636. fol.
Joh. Marc. Marci à Kronland Liturgia Mentis sive Disceptatio Medica de natura Epilepsiæ, illius ortu, causis, Symptomatibus. Cui accessit Tr. Med. de Natura Urinæ &c. Ratisbon. 1678. 4
Joh. Marc. Marci à Kronland Tr. de Proportione. Prag. 1659. 4
— — — Labyrinthus sive de quadratura Circuli. Prag. 1662. 4
— — — Index Horarius. Londin. 1662. 8
Christ. Marggravii Prodromus Medicinæ practicæ, dogmaticæ & veræ rationalis. Lugd. Batav. 1672. 4
— — — Materia Medica contracta exhibens medicamenta, simplicia & composita officinalia. Lugd. Batav. 1674. 4
Joh. Marii Castorologia edita à Joh. Franco. Aug. Vindel. 1685. 8
Curt. Marinelli Pharmacopoea sive de vera Pharmaca conficiendi methodo ab Excell. Medicorum Venetorum Collegio approbata. Francof. 1617. 8
Mr. Mariotte *Traité de la Percussion ou Choq de corps dans leqvel les principales regles de mouvements contraires a celle qve Mr. des Cartes & les autres ont voulu etablir sont demontrées par veritables Causes. Paris. 1673.* 12
— — — *Essais de Physiqve ou memoires pour servir a la Science des choses naturelles. Premier Essais de la vegetation des Plantes. Paris 1676.* 12
— — — *Seconde Essay de Physiqve de la Nature de l'Air. Paris 1679.* 12
— — — *Troisieme Essay de Physiqve de chaud & du Froid. Paris 1679.* 12
— — — *Qvatrieme Essay de Physiqve de la Nature des Couleurs. Paris 1680.* 12
Orth. Maroldi Practica Medica. Francof. 1650. 4
Sam. de Marlois Opera Mathematica. Amsterod. 1666. fol.
— — — *Ouvres Mathematiqve. Amsterod. 1628.* 4
— — — Geometrie, durch Abraham Girard verbessert. Amsterdam 1638. fol.
Joh. Marquardi Practica Theorica Empirica morborum interiorum à capite ad calcem. Spiræ 1592. in 8. Col. Agr. 1620. 8

Thom.

Thom. Marquis Decas pestifuga sive X. quæstiones Problematicæ de Peste. Antverp. 1627. 4

Joh. Marshami Canon Chronicus, Lipſ. 1676. 4

Ant. Felicis Abb. Marsilii Epistola ad M. Malpighium de ovis Cochlearum. Vid. Ant. Felix.

Corn. Martini Diſſ. de Natura Acidi & Alcali. Lugd. Batav. 1676. 8

Greg. Martini Comment. in Libr. de Chemicorum cum Aristotelicis & Galenicis consensu ac dissensu cap. XI. an nempe Sulphur & Mercurius sint prima perfecta mixta, & reliquorum perfectè mixtorum principia. Francof. ad Oder. 1621. 8

Jac. Martini de Loco Tr. Witteb. 1620. 8

Matth. Martini Comment. de Scorbuto. Jen. 1624. 8

— — — de morbis Mesenterii abstrusioribus. Item Affectionum hypochondriacorum Historia. Hal. Sax. 1625. 8

— — — Armer Krancken Rath/ oder Artzney-Buch vor den armen gemeinen Mann. Leipzig 1684. 8

Val. Martin. Tr. de Veneno pestilenti Tr. Venet. 1633. 4

Jacques Massard *Traité des Panacées ou remedes universelles. Amsterod. 1686.* 12

— — — *Suite du Traité de Panacées. Ce Livre contient VII. Dissertations (1) de la nature des Semences & de leur maniere d'agir. (2) De la Nature des maladies. (3) Des Fievres. (4) De l'Hydropisie. (5) De la Pleuresie. (6) Des Playes. (7) Des maladies Veneriennes. Amsterod. 1687.* 12

Alex. Massariæ Opera Medica quibus methodus ac ratio cognoscendi ac curandi morbos instituitur. Subjiciuntur Tr. IV. utilissimi. (1) De Peste. (2) De Affectibus Renum & Vesicæ. (3) De Pulsibus. (4) De Urinis. It. Consilium pro Febri catarrhali cum totius Macie &c. Liber Responsorum & Consiliorum. Accedunt Disp. duæ, una de Scopis mittendi Sanguinem, altera de Purgatione in principio morborum. Lugdun. 1669. fol.

Dominici Massarii de Ponderibus & Mensuris medicinalibus Libri III. cum Angli Bolognini, Alex. Benedicti Joh. Almenar & aliorum operibus à Conr. Gesner. edit. Tigur. 1584. 8

Joh. Matthæi Tr. de febre Pestilenti quæ superioribus Annis Germaniam pervagata est. Francof. 1620. 8

— — — Descriptio Thermarum marchicarum Badensium. Ettling. 1606. 8

— — — Consilia Medica diversorum Authorum pro Ernesto Friderico Marchione Badense. Francof. 1608. 8

— — — Speculum Sanitatis: Rerum non-naturalium administrationem pro bona Valetudine conservanda continens. Francof. 1620. 8

Dan. Menon. Matthiæ Experimentorum Medico-Chemicorum Decades III. in Annum 1679, 1680. 1681. Mantissæ loco annectitur disceptatio de reformandis Pharmacopoliis; cui accedit Pharmacopœa Cracoviensis Joh. Woynæ. Francof. 1683. 12

Petr. Andr. Matthioli Opera, quæ exstant omnia, h. e. Commentarii in VI. Libros Pedacii Dioscoridis de Medica materia &c. nunc à Casparo Bauhino aucti & Not. illustrati. Accedit Tr. de ratione destillandi Aquas ex omnibus Plantis: & quomodo genuini odores in ipsis Aquis conservari possint. Item Apologia in Amatum Lusitanum, cum Censura in ejusdem Enarrationes, Epistolarum Medicinalium Libr. V. Dialogus de Morbo Gallico. Basil. 1674. fol.
Separatim prostat.

— — — Apologia adversus Amatum Lusitanum. Venet. 1558. 8

Fr. Mauriçeau Tr. von Kranckheiten schwangerer und gebährender Weiber. Basel 1680. 4

Fr. Mau-

Fr. Mauriçeau *Observations sur la grossesse & l'Accouchement des Femmes. à Paris 1695.* 4

Fr. Maurolici Admirandi Archimedis Monumenta omnia Mathematica. Panorm. 1685. fol.

Alex. Maurocordati Pnevmaticum Instrumentum circulandi Sangvinis sive de Motu & Usu Pulmonum Diss. Phys. Med. Francof. 1665. 12

Gvil. Maxvelli de Medicina Magnetica Libr. III. edente Georgio Franco. Francof. 1679. 12

— — — Magnetische Artzney-Kunst. Nürnberg 1687. 12

Theod. Mayens Urin-Büchlein. Magdeburg 1614. 8

— — — Ruhr-Tractätlein. Magdeburg 1623. 8

Joh. Mayers Vorstellung des jüngst-erschienenen Cometens. Ulm 1681. 4

Theod. Mayerne Baron. in Aubonne Praxis Medica. Londin. 1690. in 8. Aug. Vindel. 1691. in 8. Accessit huic editioni Ejusdem Authoris Tr. de Cura gravidarum è Manuscripto Bibliothecæ Georg. Hieron. Welschii. Genev. 1692. 12

— — — Tr. de Arthritide. Accedunt ejusdem consilia aliquot Medicinalia. Genev. 1674. 12

Raym. Maylhat Summa Philosophiæ naturalis. Colon. 1660. 12

Edoard. Maynvarings Historia & mysterium Luis Venereæ. Francof. 1675. 8

Joh. Mayovv Tr. V. Physico-Medici. (1) De Sale-Nitro & Spiritu nitro-Aëreo. (2) De Respiratione. (3) De Respiratione fœtus in Utero & Ovo. (4) De motu musculari & Spiritibus Animalibus. (5) De Rachitide. Oxon. 1674. 8

Dermut. de Meara Pathologia Hæreditaria generalis sive de morbis hæreditariis Tr. Amsterod. 1667. 12

Petr. Megerlini Tabulæ mathematico-Historicæ. Basil. 1677. fol.

Petr. Megerlini Systema mundi Copernicanum. Amsterod. 1682. 8

— — — Mathematischer Discurs von denen Cometen. Basel 1661. 4

Joh. Heinr. Meibomii de Flagrorum Usu in re Venerea. Lugd. Batav. 1643. 4

— — — Ὅρκος sive Commentarius in Hippocratis Jusjurandum. Lugd. Batav. 1643. 4

— — — de Cerevisiis Potibusque & Ebriaminibus extra Vinum aliis; accedit Adr. Turnebi Libellus de Vino. Helmst. 1668. 4

— — — de Mithridatio & Theriaca. Lubec. 1659. 4

— — — de Cynophoria exstat cum C. F. Paullini Cynographia. Noriberg. 1685. 4

Henr. Meibomii Epist. de Longævis. Helmst. 1664. 4

M. Meibomii Tr. de Fabrica triremium. Amsterod. 1671. 4

— — — de Proportionibus. Hafn. 1655. fol.

Laur. Meisneri Gemma Gemmarum Alchymistarum, oder Erläuterung derer Parabolischen Schrifften Fratris Basilii. Eißleben 1608. 8

Georg Meisters Orientalisch-Indianischer Kunst- und Lust-Gärtner. Dreßden 1692. 4

Job von Mekeren Observationes Chirurgico-Medicæ ab Abr. Blasio G. F. in Latinum versæ. Amsterod. 1682. 8

— — — Chirurgische und geneeßkünstige Anmerckungen. Nürnberg 1675. 8

Melampi Tr. de Nævis corporis Græcè & Latinè primum editus à Claudio Martino Laurenderio. Paris. 1658. in Fol. Vid. Cardani Metoposcopia.

Eberh. Melchioris Hydrologia, das ist: Wasser-Gespräch / so wol von dem Meer / als allgemeinen Brunnen-Wasser; insonderheit aber von der Sauerbrunnen Ursprung / und in specie, was des Schwalbacher Sauerbrunnen Halt sey. Franckfurth 1694. 8

Georg. Melichii Dispensatorium Medicum ex Ita-

Italico in Latinum Sermonem convers. à Samuel. Kellero. Wittenb. 1586. in 4. Francof. 1657. 8

Chr. Meltzers Gangræna metallica in Hermunduris, das ist/aus was Ursachen die Bergwerck in Meissen abgenommen. Leipzig 1684. 4

Petr. Mengoli Geometria Speciosa. Bonon. 1659. 4

— — — Arithmetica realis. Bonon. 1675. 4

Gvil. Mennensii Aurei Velleris sive Sacræ Philosophiæ, mysteriorumque Dei Naturæ & Artis admirabilium Libr. III. Antverp. 1604. 4

Christ. Menzelii Lapis Bononiensis in obscuro lucens collatus cum Phosphoro Hermetico Chr. Adolph. Balduini. Bilefeld. 1675. 12

— — — Index Nominum plantarum Universalis &c. Accessit in Calce Pugillus Plantarum rariorum cum figuris æneis. Berolin. 1682. fol.

Joh. Val. Merbizii Tr. de Varietate faciei humanæ. Dresd. 1676. 4

Ludov. Mercati Opera omnia in IV. Tom. divisa: quorum Tom. I. (1) de constitutione corporis humani. (2) De Sanitatis conservatione ac præcautione. (3) De morbis, eorum signis, causis Symptomatibus ac curatione. II. (4) De recto præsidiorum artis Medicæ Usu. (5) De Febrium Essentia, causis, differentia & dignotione. (6) De Pulsus Arte & Harmonia. (7) De morbi Gallici Natura & curatione. (8) De Morbis Hæreditariis. Tom. III. (9) De capitis ac Vicinarum partium (10) De Pectoris Pulmonis & Cordis (11) De Ventriculi & Intestinorum (12) De Jecoris, Splenis, Renum & Vesicæ morbis eorumque curatione. Tom. IV. (13) De Mulierum (14) De Virginum & viduarum (15) De Sterilium & prægnantium (16) De Puerperarum & Nutricum passionibus, Morbis, & Symptomatibus. Præfixa Præfatio, Encomium Authoris & operum Joh. Hartm. Beyeri. Francof. 1620. fol.

Nicol. Mercatoris Logarithmotechnia. Lond. 1668. 4

— — — Institutiones Astronomicæ. Londin. 1676. 8

Archang. Mercenarii Dilucidationes in Philosophiam naturalem. Lips. 1590. 4

Baron. Merchistoni Arcanum Supputationis Arithmeticæ. Lugd. 1658. 4

Georg. Abr. Mercklini Patr. Neue Beschreibung des Wildbads zu Weissenburg im Nordgöw. Onoltzbach 1651. 8

Georg. Abr. Mercklini Fil. Lindenius renovatus sive Joh. Anton. von der Linden de Scriptis Medicis Libri II. ab Anno 1662. postremæ Editionis usque ad præsentem continuati. Noriberg. 1686. 4

— — — Tr. de ortu & occasu transfusionis Sanguinis. Noriberg. 1679. 8

— — — Joseph. Pandolphini Tr. de Ventositatis Spinæ sævissimo morbo revisit, Annotationibus, novisque cum propriis, tum alienis observationibus illustravit, & ad hodierna principia accommodavit. Norib. 1674. 4

Hieron. Mercurialis Prælectiones Patavinæ de cognoscendis & curandis humani corporis Affectibus. Venet. 1627. fol.

— — — Medicina Practica sive de cognoscendis discernendis & curandis corporis humani Affectibus Libr. V. in Lucem editi studio & opera Petr. de Spina. Francof. 1602. fol.

— — — Commentarii in Hippocratis Coi Prognostica, Prorrhetica, de victus ratione in morbis acutis, & Epidemicas Historias sub titulo Prælectionum Pisanarum. Accesserunt Tr. de Hominis generatione, Vino & Aqua, Balneisque Pisanis. Francof. 1602. fol.

— — — De Peste in Universum præsertim vero de Veneta & Patavina; de morbis Cutaneis, & omnibus corporis

humani excrementis, nempe de Urinis, de Foecibus Alvi, de Sudoribus, de Lacrymis, Sputis, Mucis, Sordibus Aurium &c. Basil. 1577. in 4. Venet. 1601. 4

Hieron. Mercurialis De Compositione Medicamentorum. De morbis oculorum & Aurium, Basil. 1591. in 8. Venet. 1601. 4

— — — De Decoratione Liber. Venet. 1601 4

— — — De Morbis cutaneis & omnibus corporis humani Excrementis. Venet. 1572. 4

— — — De Morbis Muliebribus. Venet. 1618 4

Thom. Mermanni Consultationes ac responsiones Medicæ &c. Opera & Studio Fr. Ign. Thiermajeri editæ. Ingolst. 1675. fol.

Christoph. Merretti Pinax rerum Naturalium Brittannicarum continens Vegetabilia, Animalia & Fossilia in hac Insula reperta. Londin. 1667. 8

— — — Observationes & Notæ in Antonii Neri Libros VII. de Arte vitraria. Amstelod. 1668. 12

Nic. Balth. Mertzii Oenopolium Polypharmacum in quo Succus Harim selectior ad evitandam quamvis morborum & Symptomatum illuviem exhibetur. Herbipol. 1652. 4

Paul. Merulæ Cosmographia. Amsterod. 1621. in fol. Ibid. 1636. 12

Mich. Mesthlini Epitome Astronomiæ. Francof. 1624. 8

— — — Tabulæ Chronologicæ. Ibid. 1641. 4

Adr. Metii primum mobile Astronomicum. Amsterod. 1631. 4

— — — Doctrina Sphærica. Francof. 1598. 4

— — — De genuino globorum Usu. Franequer. 1624. 4

Maria de Meurdrac mitleidige und leichte Chemie, ins Teutsche übersetzt von J. L. Franckfurth 1689. 12

— — — *La Chimia Charitevole & facile in favor delle Donne. Venet. 1682.* 12

Dn. de Meuve Dictionaire Pharmacevtique ou Apparat de Medicine, Pharmacie & Chymie. Paris. 1689. 4

Joh. de Mey Physiologia Christiana sive Expositio aliquot locorum Pentatevchi Mosaici aliorumque Librorum SS. Scripturæ. Medioburg. 1661. 4

— — — Commentarius in Joh. Goëdartii Metamorphosin Insectorum, cum Appendice de Hemerobiis & Cometis. Medioburg. 1668. 8

Phil. **Meyens** Chyromantia & Physiognomia Medica. Dresden. 1691. 8

— — — *la Chiromancie & Fisionomie medicinale traduit en François par Mr. Henry Truchses. à la Hage 1665.* 8

Seb. Meyeri Institutiones Medicæ Primæ. Friburg. 1603. 12

— — — Selecta Physica, Medicinalia, Politica. Friburg. 1617. 12

— — — Laudes divinæ Majestatis à Centum undequadraginta miraculis in homine. Friburg. 1627. 12

Jac. **Meyers** Geometria Theoretica. Basel 1676. & 1691. 8

— — — Compendium Geometriæ Practicæ. Basil. 1663. 16

G. F. **Meyers** Stereometria. Basil. 1675. 16

— — — Trigonometria. 1678. 12

Flam. de Mezzavacchis Otia sive Ephemerides Felsineæ ab Anno 1684. usque 1712. Bonon. 1686. 4

Joh. Michaelis J. F. de Natura visus. Lugd. Batav. 1651. 8

Joh. Michaelis Opera Medico-Chirurgica quotquot innotuerunt omnia, ejus nempe (1) Praxis Clinica generalis ad Jonstoni Ideam. (2) Praxis Clinica specialis casibus XXVI. subitaneis monita Praxeos generalia ad ægri Lectum applicare docens. (3) Apparatus Formularum sive Annotationes in Morellum de præscriptione Formularum. (4) Ordo visitandi officinas; cum annexis regulis Pharmacevtico-Chemicis. (5) Accedit Clavis ad Authoris Polychresta: h. e. de-

descriptio Medicamentorum B. Dr. Michaelis quondam in Secretis habitorum. Norib. 1688. 4

J. Michault *Discours de Chirurgie pour l'explication des nouvelles machines pour les os & pour la Verole, ou la maladie Venerienne lors qu'elle y fait des Nodus & Exostoses & des Anchyloses aux Jointures; avec l'Art de la guerir methodiquement pur la Seule application du Mercure. Paris 1682.* 8

Fam. Michelini *Tratt. della direzione di Fiumi. Firenz. 1664.* 4

Lubb. à Middendorp Tabb. Logarithmicæ. Colon. 1649. 12

Guy Mieg *à traduit de l'Anglois l'Eau de Mer douce, ou la nouvelle Invention de rendre douce l'Eau Salée. Lond. 1683.* 8

Jul. Milli Arcanum opus Naturæ morbos decernentis, duobus Libris comprehensum, quorum alter continet ea, quæ universim ad Crises faciunt, alter Coacas Hippocratis. Venet. 1654. 4

Matth. Milsovii kleines Alphabetum Chemicum, in welchem gehandelt wird von denen Signis und Characteribus philosophicis, mit etlichen schönen Auris potabilibus. Lübeck 1654. 24

Joh. Thom. Minadoi Tr. de Variolis & Morbillis Liber. Patav. 1603. 4

Raym. Mindereri Aloëdarium Marocostinum, cum Annexis Compositionibus aliquot Medicis Authoris magistralibus. Aug. Vind. 1622. 12

— — — Medicina militaris ex Editione Cardilucii. Noriberg. 1679. 12

— — — Gutachten von denen Reh-Flecken/ ins Teutsche übersetzt von Michael Wagner. Würtzburg 1632. 12

Stanisl. Mink Logica memorativa. Hal. 1639. 12

Miscellanea curiosa Medico-Physica Academiæ Naturæ Curiosorum, sive Ephemeridum Medico-Physicarum Germanicarum Annus I. in cujus Appendice habentur Franc. Redi Observationes de Viperis. Lips. 1670. 4

Miscellaneorum A. N. C. Annus II. ubi in Appendice Fr. Redi Epistola Apologetica pro Observationibus de viperis, & Observationes circa lacrymas vitreas. Jen. 1671.

Miscellaneorum Annus III. Horum appendix continet Jac. Rolandi de Bellebad Aglossostomographiam. Casp. Bauhini Epistolam Anatomicam curiosam. Pet. Lauremberg in Mnemonica Ciceronis. Franc. Stelluti de ligno fossili minerali. Erh. Weigelii Artefacta quotidianis usibus adaptata. Lips. 1673.

— — — Annus IV. & V. quorum appendicem constituunt G. H. Velschii Mictomimemata. Jo. Sig. Elsholtii historia Steatomatis resecti, & de conceptione tubaria. Tumba Semiramidis. Chr. Ad. Balduini de regerminatione Argenti & urnis Gentilium Germanorum; Aurum Auræ, & Phosphorus Hermeticus. Chr. Mentzelii lapis Bononiensis collatus cum Phosphoro Balduinico. G. W. Wedelii de Sale volatili Plantarum. J. B. de Spiritu mundi cum Responsionibus And. Cnœffelii. Mart. Bern. de Bernitz Fasciculus remediorum Antipodagricorum. Jo. Dan. Majoris Memoria Sachsiana. Lips. 1676.

— — — Annus VI. & VII. quorum appendix suppeditat And. Cnœffelii Medicamenta specifica. Anonymi de mixtione reflexionis & refractionis. Lips. 1677.

— — — Annus VIII. cujus Appendix exhibet Pet. M. Kavinæ Lampadem volantem, G. C. Kirchmaieri Noctilucam constantem, C. A. Balduini venerem auream. Melch. Friben de subjecto lapidis Philosophorum Nehem. Grew Anatomes Vegetabilium primordia, Joh. Ferd. Hertodii de opere Philalethæ. Uratislav. 1678.

— — — Annus IX. & X. quorum appendix

(m) 2 sub-

subministrat Epistolam Buccinatoriam, Neh. Grew Ideam historiæ Phytologicæ, anatomen comparatam Truncorum & Tract. de mixtione. Uratislav. 1680.

Miscellaneorum Academiæ Naturæ Curiosorum Decuriæ II. Annus I. in cujus Appendice comparent G. W. Wedelii Orationes de caussis diritatis pestilentiæ & ejus antidoto, Jac. Weitzii Meditatio de peste & febb. malignis. Jo. Jac. Harderi dissertatio de rupicaprarum interaneis & ægagropilis. Norimberg. 1683. 4

M. A. N. C. Decur. II. Annus II. cum appendice, quæ complectitur Jo. Christ. Sturmii Epist. de motu animaliũ mechanicè demonstrando, Melch. Leidekeri, de Variatione Magnetis, G. W. Wedelii de Morte Judæ. Mich. Bern. Valentini, de nova matricis anatome, D. Dionysii historiam uteri duplicis. Norimberg. 1684.

M.A.N.C. Decur. II. Annus III. in appendice ob oculos ponit Joh. Dan. Majoris Gratulationem ob liberatum cum Vienna Imperium, Joh. Christoph. Sturmii Epistolam II. de Motu Animalium, Sal. Reiselii Siphonem Wirtembergicum, Mich. Bernh. Valentini de Monstrorum Hassiacorum Ortu atque Causis Epistolam, Rosini Lentilii Schediasma de Vitris anaclasticis, Joh. Ignatii Francisc. Voitæ Corollarium Physiologicum ex Disp. Inaugurali. Hippocrates redivivus indigitatâ, Rosini Lentilii Sciagraphiam Oologiæ Curiosæ, Christiani Francisc. Paullini Synopsin Cynographiæ Curiosæ, Mich. Bernh. Valentini Historiam literariam medicam, Christiani Mentzelii Syllogen minutiarum Lexici Latini, Sinici, Characteristici.

M. A. N. C. Decur. II. Ann. IV. in appendice Lectori occurrit M. Boymi è Soc. Jesu Clavis Medica, ad Chinarum Doctrinam, de Pulsibus, Epistola 3. Joh. Christ. Sturmii ad Johann. Georg. Volkamerum. Quarta Borelli Indago, ab eodem oculariter & paucis ope machinulæ suæ exhibenda, Lud. Laurentii Dissertatio epistolica de Specierum erectione in Camerâ Opticâ, Lotharii Rumbach, dicti Koesfeld Planetolabium, Isibordi ab Amelunxen & Alex. de Insulâ, Breviarium rerum memorabilium, cum Scholiis Christian. Francisc. Paullini. Mich. Bernh. Valentini Historiæ literariæ Continuatio II.

Miscellaneorum Academiæ Naturæ Curiosorum Decur. II. Ann. V. Appendix continet (1) Christ. Fr. Paullini C. P. C. Observationes Medico-Physicas Selectas & curiosas cum ejusdem annexa dissertatione de Corvo excommunicato. (2) J. G. Gockelii Epistolam de mirabilibus quorundam Animalium. (3) Epistolam IV. J. C. Sturmii ad J. G. Volckamerum in Borellum. (4) Exercitationem Anatomicam Tiguri in capite Vitulino peractam in ædibus Muralti à J. G. Volckamero J. G. F. (5) Alb. Gunth. Saxonis Lectionem de Arthritidis & nephritidis causa atque de acidi calefactiva & bilis frigefactiva proprietate. (6) Historiæ Literariæ S. R. I. A. N. C. continuationem III. Authore Thessalo N. C. (7) Ejusdem Memoriam Schefferianam.

M. A. N. C. Decur. II. Ann. VI. Contenta Appendicis sunt (1) D. Christ. Fr. Paullini Observationes Medico-Physicæ selectæ & curiosæ. (2) Jacobi Grandii de כחל sive Stibio ejusque Usu ap. Antiquos in re Cosmetica dissertatio; in cujus exordio obiter de Aqua Nilotica, deinde de Stibii mentione in Sacris Literis & de Fucorum materia disquiritur. (3) J. Jac. Henrici Epistola ad Ill. Virum Rob. Boyle de Variis Aëris rarefactionem men-

mensurandi modis noviter repertis. (4) Goth. Sam. Polisii Myrrhologia sive Myrrhæ disquisitio curiosa.

Miscellaneorum Academiæ Naturæ Curiosorum Decur. II. Ann. VII. In Appendice occurrunt (1) D. Phil. Jac. Hartmanni Exercitatio de generatione mineralium Vegetabilium & Animalium in Aëre, occasione Annonæ & telæ cœlitùs delapsorum Anno MDCLXXXVI. in Curionia. (2) J. J. Muschel de Moschau Theoremata Physico-mathematica. (3) Rof. Lentilii Notabilia de V. S. & Urina. (4) Ch. Fr. Paullini Observationum Medico-Physicarum Decades II. (5) M. J. Reiskii Exercitatio Historico-Physica de Cornu Hammonis agri Brunshusani & Gandersheimensis Lapide, quem vulgo Drakenstein nominant. (6) Dn. M. Hankii Memoria Volgnadiana. (7) Thessali Memoria Allmacheriana.

M. A. N. C. Decur. II. Ann. VIII. Append. Contenta sunt (1) G. C. Kirchmajeri Halurgia Academica in compendio delineata. (2) J. M. Fabri Vindiciæ Astrologicæ. (3) Petri Joh. Fabri Manuscriptum res Chemicorum obscuras extraordinaria perspicuitate explanans; è Musæo Gabr. Clauderi. (4) Hannæi Libanotidographiæ sive Rorismarini Synopsis. (5) Ejusdem Libanologiæ sive de Thure Sciagraphia. (6) J. P. Wurffbain delineatio Terræ sigillatæ curiosa. (7) M. F. Lochneri Myrmecologiæ Synopsis. (8) Memoria Fehriana.

M. A. N. C. Decur. II. Ann. IX. In Appendice continentur (1) G. C. Kirchmajeri Oratio in Laudem & memoriam Academiæ Leopoldinæ Imperialis N. C. (2) Bern. Ramazzini Differt. de Constitutione Anni 1690. ac de rurali Epidemica, quæ agri Mutinensis & vicinarum regionum colonos afflixit, ubi quoque de Rubiginis natura disquiritur, quæ fruges & fructus vitiando, caritatem Annonæ intulit. (3) Ant. Vinc. Majoli Hypothesis Galenistarum adversus recentiorum Placita Confirmatio. (4) J. C. Sturmii Epistola ad Cl. Volckamerum, in qua Antonii Vinc. Majoli adversus recentiorum placita ad mentem Galenistarum proposita argumenta, ad examen revocantur.

Miscellaneorum Academiæ Naturæ Curiosorum Decur. II. Ann. X. In Appendice leguntur (1) M. B. Valentini Diss. Epistol. de Consvetudine altera natura. (2) J. C. Sturmii Stricturarum in A. V. Majoli Assertiones Hypotheseos Galenicæ Continuatio. (3) J. C. Bonomi Observationes circa humani corporis Teredinem ad Ill. Dn. Fr. Redum. (4) Rof. Lentilii Parallelismus ad Observ. Ann. I. Dec. I. (5) D. Reichii Medicina universalis menstruo Catholico & labore Herculeo quærenda, cui inserta est historia de quibusdam Lapidibus curiosis. (6) Dn. Bern. Ramazzini Diss. II. de Constitutione Anni 1691. (7) R. Lentilii Curlandiæ quædam memorabilia. (8) Th. Sydenham Processus integri in morbis ferè omnibus curandis. (9) Joh. Matth. Fabri Pilæ marinæ Anatome Botanologica. (10) F. W. Clauderi Memoria Clauderiana.

M. A. N. C. Dec. III. Ann. I. Contenta Appendicis sunt: D. Sam. Reiselii Cogitatio de Thermometro correspondente. (2) R. Lentilii Disquisitio de Terræ motu, 1690. Sveviam & confinia quatiente. (3) J. C. Bauzmanni Hystericæ passionis admirandum in Virgine exemplum. (4) Alexandri Knipsmacoppe de Aortæ Polypo Epistola Medica Cl. Viro Carolo Patino scripta, qua ejusdem abditissimum morbum à Polypo arteriam magnam insidente, dependere de-

monstratur, cum ejusdem Cadaveris Historia Anatomica eventum comprobante. (5) R. Lentilii Parallelismus ad Observationes in A. II. D. II. contentas. (6) Thessali Epistola de Instinctu naturæ. (7) Ejusdem Historiæ Literariæ S. R. I. A. N. C. Continuatio IV. (8) D. M. Gerbezii Synopsis Intricati extricati Medici, seu Tr. de morbis complicatis. (9) J. L. Hannemanni Literæ ad A. N. C. Præsidem Adjunctos & Collegas. 4

Miscellaneorum Academiæ Naturæ Curiosorum Dec. III. Ann. II. Contenta Appendicis (1) Ph. Jac. Hartmanni descriptio Anatomico-Physica Xiphiæ sive Gladii Piscis. (2) M. J. Fabri Tract. de Comedente cibus, devastatio militaris exitiosa divinitùs compensata, Messe sive Satura miraculosa. (3) R. J. Camerarii oratio de Quercuum Gallis. (4) C. B. Behrens Epistola ad Perillustrem Dn. Leibnüzium. (5) G. C. Kirchmajeri Oratio publica memoriæ Volckamerianæ consecrata. (6) Sam. Ledelii Memoria Hagendorniana.

M. A. N. C. Index generalis & absolutissimus rerum memorabilium & Notabilium. Dec. I. & II. Norib. 1695. 4

Miscellanea Italica Physico-Mathematica collegit Gaudentius Robertus. Continentur (1) Dominici Gvilelmini Bononiensis Aquarum fluentium mensura nova methodo inquisita. (2) Ejusdem Epistolæ duæ Hydrostaticæ, altera Apologetica adversus observationes contra Mensuram Aquarum fluentium; altera de Velocitate & motu fluidorum in Siphonibus recurvis suctoriis. (3) Evangel. Torricellii de Sphæra & solidis Sphæralibus Libr. II. in quibus Archimedis doctrina de Sphæra & cylindro denuò componitur, latius promovetur, & in omni specie solidorum quæ vel circa vel intra Sphæram ex conventione Polygonorum regularium gigni possunt, universalius propagantur. (4) Flam. de Mezzavachis Bononiensis de Terræ motu libellus in quo curiosa aperitur Terræ motus doctrina. (5) Joh. Dominic. Cassini Januensis de Solaribus hypothesibus & refractionibus Epistolæ III. (6) Ejusdem Theoria motus Cometæ 1664. ea præferens, quæ ex primis observationibus ad futurorum motuum prænotionem deduci potuêre. (7) Gem. Montanarii Cometes Bononiæ observatus 1664. & 1665. Astronomico-Physica dissertatio. (8) Gemin. Montanarii, Joh. Dom. Cassini, Marc. Ant. Cellii, Joh. Dionysii Pontæi ac aliorum de Cometis Anno 1664. 1665. 1680. 1681. 1682. Epistolæ & varia opuscula. (9) Matthæi Campani nova Experimenta Physico-Mechanica pro demonstranda genuina causa Elevationis Aquæ & Mercurii supra solitam eorum libellam in Vitreis fistulis Torricellianis. Bonon. 1692. 4

J. H. Misleri Philosophia naturalis thetica. Giess. 1676. 8

Joh. Dan. Mylii Opus Medico-Chemicum, continens tres Tractatus sive Basilicas, quorum Prior inscribitur Basilica Medica: Secundus Basilica Chymica: Tertius Basilica Philosophica. Basilica Medica continet tres Libros seu Partes de salutifera Medicina antiqua Hippocratica. (1) Physiologiam. (2) Pathologiam. (3) Therapevticam. Basilica Chymica continet Libros VII. (1) Anatomiam Auri, (2) Argenti & Mercurii, (3) Jovis Martis ac Veneris, (4) Tractat. de gemmis, (5) Examinat Mineralia, (6) Vegetabilia resolvit, (7) Animalia explicat. Basilica Philosophica continet Libr. III. Horum prior continet Philosophorum consilia super Lapidem Philosophorum. Secundus describit Chymicorum Vasa &

& Fornaces. Tertius explicat quædam Philosophorum obscura. Francof. 1618. 4

Joh. Dan. Mylii Antidotarium medico-Chymicum IV. Libris absolutum, quorum (1) generaliora requisita Pharmaciæ, (2) Exotica in nostris Basilicis omissa, (3) Galenicorum & Chymicorum de Medicamentorum præparatione præcepta, (4) Medicamentorum Formas pertractat. Francof. 1620. 4

– – – Philosophia reformata. Francof. 1622. 4

– – – Anatomia Auri. Francof. 1628. 4

– – – Pharmacopœa Spagyrico-Medica. Francof. 1628. 8

– – – Operis Medico-Chemici Pars Prima. Francof. 1630. 4

Mart. Mylii Lust-Garten der Weißheit. Straßburg 1646. 8

Hadr. à Mynsicht Thesaurus Medico-Chymicus. Francof. 1675. 8

Nicol. Myrepsi Dispensatorium ad Aromatarios, sive Introductiones in artem Apothecariatus. Francof. 1626. 8

Ant. Myzaldi Arcanorum Centur. XII. Norimb. 1681. 12

– – – Artzney-Garten. Basel 1616. 8

Gotofred. Mœbii Fundamenta Medicinæ Physiologica in quibus Medicinæ origo & Natura. Jen. 1661. in 4. Lips. 1678. 4

– – – Anatomia Camphoræ. Jen. 1660. 4

– – – Synopsis Epitomes Institutionum Medicinæ. Jen. 1662. Fol.

Joh. Ludov. Mœglingii de Inconsiderato Acidularum Usu Dissertatio Medica. Francof. 1615. 8

– – – Vellus Aureum, das göldne Flüß oder Chymisches Kleinod. Stutgard 1665. 12

Dan. Mœglings Mechanische Kunst-Kammer. Franckfurth 1629. fol.

Henr. à Moinichen Observationes Medico-Chirurgicæ. Dresd. 1691. 8

El. Moleri Epilogismus Astronomicus. Genev. 1607. 4

Petr. Molinæi Physica. Amsterod. 1645. 8

Anton. Molinetti Dissertationes Anatomicæ & Pathologicæ de Sensibus & eorum organis. Patav. 1669. 4

Joh. Hor. Molitoris Tr. de Thermis artificialibus septem mineralium planetarum. Jen. 1676. 12

– – – Tr. des künstlichen warmen Brunnen/aus den sieben Mineralischen Planeten. Görlitz 1677. 12

Val. Andr. Mollenbrocks de Varis sive Arthritide vaga Scorbutica Tractatus. Lips. 1663. in 8. 1672. in 8

– – – Cochlearia curiosa. Lips. 1674. 8

Just. Molleri Fasciculus remediorum è Dioscoride & Matthiolo. Basil. 1579. 8

Henr. Monathilii Comment. in Aristotelis Mechanica. Lugd. 1600. 4

Fr. Moncæji de Magia divinatrice & operatrice Tr. Lips. 1683. 4

L. le Monnier *Nouveau Traité de la maladie Venerienne. Paris. 1689.* 8

Barthol. Montagnanæ Selectiorum Operum Liber Unus & alter. Continentur autem in his (1) de conservanda Sanitate. (2) De regimine transfretantium. (3) De Præservatione corporũ debilium in Aëre subtili. (4) Consilia numero 305. de Ægritudinibus humano corpori evenientibus. (5) Tr. de Balneis. (6) De Modo componendi Medicinas & de dosi earum invenienda. (7) Consilia medicinalia Antonii Cermisoni. (8) Francisci Coballi Liber de Animali Thirio. Noriberg. 1652. fol.

Joh. Bapt. Montani Problemata Physico-Medica. Witteb. 1590. 8

Rob. Montani Diætema sive salubris Victus ratio. Lovan. 1640. 8

Joh. de Montehermetis Explicatio Centri in Trigono Centri per Somnium, Erläuterung des Hermetischen göldnen Fluß. Ulm 1680. 8

Joh. de Montesnyders Metamorphosis Planetarum. Francof. 1684. 8

Georg. Moralis Manuductio ad universam Aphorismorum doctrinam, opus cunctis Medicis Theologis Philosophis necessarium. Venet. 1653. in 12. Venet. 1655. 12

Fr. Morai Tr. de maligna Febre paroxysante. Venet. 1669. in 4. Francof. 1670. 12

Ren. Moreau de Missione Sangvinis in Pleuritide, ubi demonstratur quâ corporis parte detractus ille fuerit à duobus annorum millibus &c. Adjuncta est P. Brissotti Vita. Paris. 1622. 8

Jacques Moreau *Traité Chymiqve de la veritable connoissance des Fievres continues, pourprees & pestilentes. Dyon 1683.* 12

Joh. Morellus de febre purpurata Epidemia & Pestilenti, quæ ab aliquot annis in Burgundiam & omnes ferè Galliæ Provincias debacchatur. Lugdun. 1640. 8

Petr. Morelli Methodus Præscribendarum Formularum &c. cum annexo Systemate Materiæ medicæ methodo medendi accommodato. Basil. 1630. in 8. Lips. 1645. in 8. Genev. 1650. in 8. Rothom. 1650. in 8. Amsterod. 1688. in 12. Genev. 1693. 12

— — — Systema Parascevasticum ad Praxin. Genev. 1628. 8

Alph. Morescotti Compendium totius Medicinæ &c. additis formulis remediorũ Petr. Gorræi. Herb. Nass. 1604. 12

Th. Moresini de metallorum causis & transmutatione contra Chymicos nostri temporis Liber. Francof. 1593. 8

Theodor. Moreti de Æstu maris Tr. Antw. 1665. 4

Dan. Georg. Morhofii Epistola de Scypho vitreo, per certum humanæ vocis sonum rupto. Kilon. 1672. in 4. 1683. in 4

— — — de Metallorum transmutatione Epistola ad Langelottum. Kilon. 1673. in 8

Joh. Bapt. Morini Astrologia Gallica. Hagæ-Com. 1661. fol.

Bernh. Morisani Comment. in Physicam. Francof. 1625. 4

— — — in Sphær. Joh. de Sacrobosco. Francof. 1625. 8

Chr. Lov. Morley Collectanea Chymica Leydensia sive Medicamenta Maëtsiana Marggraviana & le Mortiana &c. &c. Lugd. Batav. 1684. in 4. à Theod. Muykens recognita & revisa. Lugd. Batav. 1693. 8

— — — Außerlesene/ mehr als sechs hundert Chymische und Medicinische Processe/ welche von Herrn Maëtsio, Marggravio und le Mort ehmals ihren Privat-Auditoribus gewiesen worden. Jena 1695. 8

Matth. Moroni Directorium Medico-Practicum, sive Indices duo præternatulium Affectuum, de quibus peculiares exstant gravissimorum Virorum Consultationes, Epistolæ, Quæstiones, Observationes Historiæ &c. variis Auctorum exemplis aucti à Seb. Scheffero. Francof. 1663. 4

Jac. le Mort Pharmacia Medico-Physica rationibus & Experimentis instructa. Lugd. 1684. 8

— — — Chymia Medico-Physica rationibus & Experimentis instructa, annexa est metallurgia contracta. Lugd. Batav. 1684. 8

— — — Idea Actionis corporum, motum intestinum præsertim fermentationem delineans. Lugd. Batav. 1693. 12

Rich. Morton Pyretologia sive Exercitationes de morbis universalibus auctis. Brem. 1693. 8

— — — Phthisiologia sive Exercitationes de Phthisi. Francof. & Lips. 1691. 12

M. Movii Felix puerpera. Lugd. Batav. 1684. 12

Thom. Moufeti Dialogus Apologeticus de Jure & præstantia Chemicorum medicamentorum. Francof. 1584. 8

Mouzaffer Elen Mouhammed El Hosseni Pharmaco-

macopœa Persica, Persico Idiomate concinnata & in Latinum conversa ab Angelo à St. Josepho. Lutet, Paris 1681. 8

Rabbi Moysis Aphorismi ex Galeni Commentario in Hippocratem de Aëre, Aquis & locis. Basil. 1579. 8

Sr. le Muet *Traité de Cinq Ordres d'Architecture, traduit du Palladio. Amsterod. 1679.* 4

Nicol. Muleri Tabulæ Frisicæ. Amsterod. 1611. fol.

— — — Judæorum Annus Lunæ-Solaris & Turco Arabum merè lunaris. Gröning. 1630. fol.

Frid. Mülleri Umbra redivivi Zwölferi sive responsum ad Apolegema Schmuzii. Norib. 1671. 8

— — — Cometologia. Giess. 1665. 4

Jac. Mülleri Compendium Geometricum. Francof. 1629. 4

Balth. Müllers Tractat von destillirten Wassern. Zittau 1664. 8

Phil. Mülleri de Cometa 1618. Lipf. 1618. 8

Sam. Mülleri Vade mecum Botanicum, oder beyträgliches Kräuter-Büchlein von denen fürnehmsten Kräutern und Gewächsen / sampt ihren Abbildungen. Anno 1694. 8

Theoph. Mülleri Commentationum Biga de Oleo & Alchemiæ ortu Progressuque. Hamb. 1688. 8

Paul. Munceri Bericht von denen gifftigen Fiebern und der Pest. Leipzig 1621. 8

Henr. Mundii Opera omnia Medico-Physica Tr. IIIbus comprehensa, de Aëre vitali, de Esculentis & Potulentis: Unà cum Appendice de Parergis in victu, ut Chocolata, Caffe, Thea, Tabaco. Lugd. Batav. 1685. in 8. Oxon. 1680. in 8. Francof. 1685. in 8. Jenæ 1685. 8

Joh. Munniks Chirurgia ad Praxin hodiernam adornata. Traject. 1689. 4

— — — Dissertatio de Urinis earumque Inspectione. Traject. 1674. 12

Seb. Munsteri Cosmographia universalis. Basil. 1572. fol.

Joh. Munsteri Discussio eorum, quæ ab Abr. Schopfio contra Hippocratis Aphorismum Sect. I. Aph. 22, scripta sunt; quibus duæ accesserunt ejusdem Argumenti appendices, una contra Cupivaccium altera contra H. Mercurialem. Francof. 1603. 8

Abr. Müntingii Tr. de vera Antiquorum Herba Britannica ejusdemque Efficacia contra Stomacacen sive Scelotyrben Dissertatio Historico-Medica. Accessit Ejusdem Aloëdarium. Amsterod. 1681. 4

Joh. de Muralto Vade-mecum Anatomicum sive Clavis Medicinæ pandens Experimenta de Humoribus, Partibus & Spiritibus. Tigur. 1682. 12

— — — Exercitationes Medicæ Observationibus & Experimentis Anatomicis mixtæ. Amsterod. 1688. 12

— — — Hippocr. Helveticus. Zürch 1690. 8

— — — Kinder-Büchlein von denen Kranckheiten der Kinder. Zürch 1689. 8

— — — Anatomisches Collegium. Nürnberg 1686. 8

— — — Chirurgische Schrifften. Zürch 1690. in 8

— — — Scientiæ naturalis Compendium. Tigur. 1694. 12

Conr. Mutschler Bezoarticum Animale verum: Oder Secret, womit sich ein Mensch zehen Jahr lang für der Pest oder Gifft præserviren kan. Passau 1645. 12

Joh. Muys Chirurgia rationalis. Leyd. 1685. 12

— — — Podalirius redivivus. Leyd. 1686. 12

Fried. von der *Mye* de Arthritide & calculo gemino Tr. duo: Unà cum disputatione de Lapidum generatione. Ejusdem Historia medica de Vertigine, Catarrho, Tussi vehementi, Abortu &c. Hag. Com. 1624. 4

— — — de Morbis & Symptomatibus popularibus Bredanis tempore obsidionis. Accedunt Tr. duo de Contagio & cornu Monocerotis circa Bredam in Aquis reperto. Antv. 1627. 4

N.

Petr. à NAaldwyk Libr. II. Philippicorum sive de Equorum natura, Electione, Educatione, Disciplina & Curatione. Lugd. Batav. 1631. 4

Joh. Nardii Noctes geniales. Bonon. 1656. 4

Gabr. Naudæi Pentas quæstionum Jatrophilologicarum, quarum (1) An magnum homini à Venenis periculum, (2) Vita hominū hodiè quàm olim brevior? (3) An matutina studia vespertinis salubriora. (4) An liceat Medico fallere ægrotum. (5) De fato & fatali vitæ Termino. Genev. 1647. 8

Joh. Neandri Syntagma in quo Artis Medicæ antiquissimæ & nobilissimæ cum Laudes & Natalitia, Sectæ, earumque Placita, tum cataclypses ejus ac restauratores, & ad hæc nostra usque tempora Propagatores cum Historiis eorum vitis ac Scriptis &c. Brem. 1623. 4

Theoph. Neandri Heptas Alchymica, oder außerlesene Philosophische Tractätlein von dem Magisterio Lapidis. Hall 1621. 8

Car. Neapolis ad Libr. Fastorum Ovidii Commentarius Physicus. Antv. 1639. fol.

Gwalth. Needham Disquisit. Anatomica de Formato Fœtu. Amsterod. 1668. 12

Nemesey de Natura hominis. Oxon. 1671. 8

Joh. Neperi Descriptio Logarithmorum. Rinthel. 1620. 4

Ant. Neri de Arte vitraria Libri VII. & in eosdem Christophori Merretti Observationes & Notæ, in quibus omne gemmarum artificialium encaustorum & Laccarum artificium explicatur. Amsterod. 1668. 12

— — — Ars Vitraria experimentalis: Oder vollkommene Glaßmacher-Kunst/ worinnen *Antonii Neri* und *Christoph. Merretti* Büchlein/ aus dem Lateinischen und Italiänischen in das Teutsche übersetzt / benebst andern ein- und angefügten curiösen Anmerckungen / auch einem andern besondern Haupt-Theil/ so aus mehr als 200. Experimenten bestehet/ darinnen von Glaßmahlen/ vergölden und brennen; mit einem Anhang von denen Perlen und fast allen natürlichen Edelgesteinen / von Joh. Kunckeln. Nürnberg 1689. 4

Joh. Nesteri Consilium antidysentericum: Oder Bericht von der rothen Ruhr. Leipzig 1623. 8

Joh. Lud. Neuenhans kurtzer Unterricht von der rothen Ruhr. Schmalkalden 1691. 8

Gerhard. Neufville Physiologia. Brem. 1645. 8

— — — Cosmologia & Anthropologia. Brem. 1668. 8

Gwern. Neuhausen Homo Melancholicus sive Dissertatio Philosophico-Medica de Melancholia tum intellectuali, tum corporali & quatenus objectum est Medicinæ. Hammon. Westph. 1688. 12

Isaac. Newton Philosophiæ naturalis Principia mathematica. Londin. 1687. 4

Thom. Nicols Edelgestein-Büchlein/ aus dem Englischen übersetzt von J. L. Hamburg 1675. 8

Joh. Jac. Nietheimers Pest-Bericht. Straßburg 1583. 8

Ant. Nigri Consilium de tuenda Valetudine. Witteb. 1581. 8

Fr. Maria Nigrosole *Lettera nella quale si considera l'invasione fatta da Topi nelle Campagne di Roma l'Anno 1690. Ferrar. 1693.* 4

Aug. Niphi de Auguriis & diebus Criticis L. Francof. 1614. 4

— — — de Pulcro & Amore. Lugd. Batav. 1641. 12

Andr. Nitneri von dem Spiritu Mundi oder edlen Krafft-Wasser erörterte und verheissene 16. Fragen. Leipzig 1669. 4

Henr. Nollii Systema Medicinæ Hermeticæ generale

nerale in quo (1) Medicinæ veræ fundamentum, (2) Sanitatis conservatio, (3) Morborum cognitio & Curatio, methodo dilucidissima explicantur. Francof. 1613. 8

Ludov. Nonnii Diæteticon sive de re cibaria Libri IV. Antverp. 1646. 4

Joh. Jac. Nosset delineata Bilis petulantius dominantis idea. Friburg. 1684. 12

Christ. Nottnagelii Institutiones Mathematicæ. Witteb. 1645. 8

— — — Synopsis Mathematica. Witt. 1665. 12

— — — Von dem neuen Cometen. Wittenb. 1665. 4

Anton. Novarini Anatomia Curiosa. Rotenb. 1682. fol.

Henr. Casp. Nuis gebruik van het Rectangulum catholicum Geometrico Astronomicum. Zwoll. 1686. 4

Ant. Nukii de ductu Salivali novo, Saliva, ductibus oculorum Aquosis & humore oculi Aqueo Tr. L. Bat. 1685. 12

— — — Sialographia & ductuum Aquosorum Anatome nova priori auctior & emendatior. Accedit defensio ductuum aquosorum, nec non Fons Salivalis novus hactenus non descriptus. Lugd. Batav. 1690. 8

Ant. Nukii Defensio ductuum Aquosorum, contra Chroüetum, cui accedunt Solutionum Apologeticarum eversiones editæ per Mauritium de Reverhorst. Lugd. Batav. 1691. 8

— — — Experimenta & operationes Chirurgicæ editæ per J. T. Brem. Med. St. Lugd. Batav. 1692. 8

— — — Adenographia & curiosa Uteri descriptio. Lugd. Batav. 1692. 8

Dn. de Nuysement Tr. de vero Sale Secreto Philosophorum & de universali Mundi Spiritu; Ludov. Combachius Latinè dedit è Gallico Cassel. 1651. in 8. Lugd. Batav. 1671. 12

D. **Nylands** Schau-Platz irrdischer Geschöpffe. Oßnabrück 1678. 4

— — — Neues Medicinalisches Kräuter-Buch. Oßnabrück 1678. 4

Greg. Nymmanni Dissertatio de Vita fœtus in Utero. Witteb. 1629. 4

— — — de Apoplexia Tr. Witteb. 1628. 4

O.

Joh. O*Berndörfferi* de Veri & falsi Medici agnitione Tr. Laving. 1600. 4

— — — Descriptio morbi Hungarici, eigentliche Erklärung der so genannten Ungarischen Kranckheit. Franckfurth 1620. 4

Hippol. Obizii de Nobilitate Medici contra illius obtrectatores Dialogus tripartitus, ubi de omnibus Scientiis ac artibus hactenus cognitis, etiam magicis compendiosus habetur tractatus. Venet. 1605. 4

Julius Obseqvens de Prodigiis. Basil. 1582. 8

— — — cum Not. Schefferi. Amsterod 1679. 8

Ocellus Lucanus de Universi Natura. Francof. 1596. 8

— — — cum Comment. Emman. Vizzani. Amsterod. 1661. 4

Joh. Ulr. **Oelers** Vincetoxicum Loimicum correctius, oder Pest-Bericht. Augspurg 1681. 12

Nicol. Oelhafii Tr. de Seminario Pestilenti intra corpus vivum latitante. Dantisc. 1626. in 4. Rostoch. 1626. 4

Oellingeriana Officina. Noriberg. 1663. 12

H. Oldenburgi Acta Philosophica Societ. Reg. Anglic. Francof. 1671. in 4. Lips. 1675. 4

— — — — Anno 1669. Amsterod. 1671. in 12. & 1674.

— — — — Anno 1670. Amsterod. 1681. 12

Adam Olearii Gottdorffische Kunst-Kammer. Schleßwig 1660. 4

Joh. Henr. Olhofii Excerpta ex Literis Clariss. Virorum ad Joh. Hevelium de rebus Astronomicis. Gedan. 1683. 4

Ascan. de Oliva lustige Historie von Taback-Trincken. Hamburg 1636. 8
Joh. Olorini Centuria Herbarum mirabilium, hundert Wunder-Kräuter/ so theils in der neuen Welt/ theils in Teutschland wachsen. Magdeburg 1616. 8
Const. Opelii de Fabrica triremium Meibomiana. Elevtherop. 1672. 4
Petr. Opmeeri Opus Chronographicum. Col. 1625. 1684. 8
Jan. Orchami Conjectura de generatione Animantium contra Harvæum. Colon. Brandenburg. 1667. 12
Oribasii Comment. in Aphorism. Hippocratis. Patav. 1658. 12
P. Cherubin d'Orleans *Dioptriqve oculaire. Paris 1671.* fol.
Orphei Hymnus de Lapidibus cum Not. Eschenbachii. Traject. 1689. 12
Abr. Ortelii Syntagma Herbarum Encomiasticum. Antv. 1614. 4
Joh. Fried. Ortlob Historia partium & Oeconomia hominis secundum naturam. Lips. 1695. 4
Joh. Christ. Ortlochi Trigonometria Geometrica. Lips. 1690. 8
Theod. Osii Sylva novarum opinionum & sententiarum. Francof. 1669. 12
Joh. Ad. Osiandri de Magia Tr. Francof. 1687. 4
Joh. Oswaldi Unterricht für Gesunde/ Krancke und Krancken-Pfleger/ wie sie sich so wohl in Erhaltung als Wiederbringung der Gesundheit zu verhalten. Franckfurth 1599. 8
Heydenr. **Overkamps** Oeconomia Animalis, oder gründlicher Bericht von der Geburt/ Nahrung und Wachsthum des Menschens/ verteutscht durch *D.* Johann Schreyer. Leipzig 1690. 8
— — — Neues Gebäu der Chirurgie/ übersetzt von Joh. Schreyer. 1689. in 8
Gvil. Ougthredi Opuscula Mathematica. Oxon. 1677. 8
— — — Trigonometria. Londin. 1657. 4
Mr. Ozanam *Dictionnaire Mathematiqve ou l'Idee generale de Mathematiqve. Amsterod. 1691.* 4

P.

Petr. PAaw Succenturiatus Anatomicus, continens Commentaria in Hippocratem de Capitis Vulneribus. Additæ in aliquot cap. Libr. VIII. C. Celsi Explicationes. Lugd. Batav. 1616. 4
— — — de Peste Tr. cum H. Florentii ad singula Ejusdem Tractatus capita Additamentis. Lugd. Batav. 1636. 12
Lepidi Pacifici Responsio ad Epistolam Bibliopolæ Leydensis Græco-Latini de Exilio Medicorum Romanorum, & de absurdis Libellis Drelincourtianis &c. Lugd. Batav. 1681. 12
Fr. Maria de Paganis Methodus erigendæ Figuræ cœlestis in Conceptione. Lugdun. 1679. 12
Andr. Palladii Zwey Bücher von der Bau-Kunst/ aus dem Italiänischen in das Teutsche übersetzt/ auch mit Notis vermehret durch G. A. Böckler. Nürnberg fol.
Joh. Bapt. Palma In Geometriam Exercitationes. Neapol. 1689. 4
Jul. Palmarii de Morbis Contagiosis Libr. VII. Hag. Com. 1664. 8
Thom. Pancovii Herbarium, oder Kräuter-Buch und Gewächs-Buch/ verbessert durch Barthol. Zornn. Cölln an der Spree 1673. 4
Mart. Pansa de Proroganda Vita hominis. Lips. 1616. 8
— — — Güldnes Kleynod menschlicher Gesundheit. Leipzig 1626. 4
— — — Consilium antipestiferum. Lipsiæ 1613. 4
Mart. Pansa Stadt-Hof-und Hauß-Apotheck. Leipzig 1623. 4
— — — Consilium Peripnevmonicum, oder getreuer Rath in der beschwehrlichen Berg-und Lungensucht. Leipzig 1614 4
Mart. Pansa Consilium Phlebotomicum, oder gantz

gantz neues Aderlaß-Büchlein. Leipzig 1624. 8

Mart. Pansæ Tractat von vier köstlichen Antidotis. Hall in Sachsen 1619. 8

— — — Bericht von denen graßirenden hitzigen Fiebern. Leipzig 1618. 8

— — — Consilium antipodagricum, außführlicher Bericht von dem Zipperlein. Leipzig 1663. 8

— — — Appendix Consilii antipodagrici. Lips. 1663. 8

— — — Köstlicher und heilsamer Extract der gantzen Artzney-Kunst. Leipzig 1625. 8

— — — Hauß-Apotheck. Leipzig 1671. 8

Pantaleonis Bifolium metallicum de Lapide Philosophorum. Norib. 1679. 8

— — — Examen Alchymisticum. Noriberg. 1676. 8

Nicol. Papini Diss. de Pulvere Sympathetico. Lutet. 1647. in 8. Rotomag. 1650. 8

Denis Papin, *Maniere d'amolir les Os, & de faire cuire toutes sortes de viandes, en fort peu de temps &c. avec une description de la machine, nouvellement par luy inventée. à Paris 1681. in* 12

Alex. Pappi Mathematicæ Collectiones à Commendono Lat. redditæ. Bonon. 1660. fol.

Casp. Paragalli *raggionamento intorno alle cagione de Terremoti. Neapol. 1689.* 4

Ign. Gast. Pardies Opera Mathematica, continentia Elementa Geometriæ, discursum de Motu locali, Staticam, & duas machinas ad Horologia Solaria conficienda. Jen. 1692. 12

Æmil. Parisani Nobilium Exercitationum Libr. XII. de Subtilitate. Accessit par & sanius judicium de Seminis à toto proventu ac de Stigmatibus. Venetiis 1623. fol.

Hyacinth. de Parrha Tr. in Aristotelem de Anima. Rom. 1677. 12

Simeon. Partlicii Prodromus, medici Systematis Harmonici. Francof. 1625. 8

— — — de Influentiis. Hall. Sax. 1628. 12

Crisp. de Pas Hortus floridus, in quo rariorum & minus vulgarium florum Icones ad vivam formam secundum quatuor Anni tempora delineatæ. Amsterod. 1651. fol.

— — — Von dem Licht der Reiß- und Mahler-Kunst. Amsterdam 1654. 4

Jean. Pascal *Nouvelle decouverte & les admirables Effets des Fermens dans le corps humain. Paris 1681.* 12

Henr. Paschasii Antilogia contra ἀδιλεξιν Joh. Assveri, quam evomuit in Præfat. Libr. de Pestilentia contra Medicinas ex Sulphure, Vitriolo, Sole & Mercurio conflatas. Magdeb. 1619. 8

Felic. Passeræ *Nuovo tesoro degl'Arcani Farmacologici, Galenici & Chimici ò Spagyrici. Venet. 1689.* Fol.

Bernhard. Paterni Tr. de humorum purgatione circa morborum initia tentanda; accedit ejusdem Tr. quod Cœna prandio liberalior, etiam in catarrho esse debeat. Spiræ 1581. 8

Carol. Patini Differt. de Peste. Aug. Vind. 1683. 4

Simon. Pauli Oratio, cum Galenum de ossibus esset interpretaturus. Hafn. 1641. 4

— — — Viridaria varia Regia & Academica publica in Usum magnatum. Hafn. 1653. 12

— — — Tr. de vera unica ac proxima causa Febrium cum malignarum & Petechialium, tum morbillorum, Scorbuti, Luis Venereæ & similium morborum, macularum &c. Francof. 1660. 4

— — — Quadripartitum Botanicum, de simplicium medicamentorum facultatibus. Argent. 1667. 4

— — — de Abusu Tabaci & Herbæ Thée. Argentor. 1665. 4

— — — Anatomisch und Medicinisches Bedencken über ein Königliches Reit-Pferd. Coppenhagen 1672. in 4. Franckfurth 1674. 4

Joh. Henr. Pauli Anatomiæ Bilsianæ Anato-

me occupata imprimis circa Vasa Mesaraica & Labyrinthum in ductu rorifero. Accessit Joh. Jac. Wepferi de dubiis Anatomicis Epistola. Argent. 1665. 8

Chr. Fr. Paullini Cynographia curiosa sive descriptio Canis ad Normam & formam Naturæ Curiosorum. Norib. 1685. 4

— — — Sacra Herba sive nobilis Salvia ad Normam & formam Naturæ Curiosorum. Aug. Vind. 1688. 8

— — — Bufo ad Normam & formam Naturæ Curiosorum. Norib. 1686. 8

— — — Lagographia curiosa sive Leporis descriptio ad Normam & formam Nat. Curiosorum. Aug. Vind. 1691. 8

— — — Cœnarum Helena sive Angvilla ad Normam & formam Naturæ Curiosorum. Francof. 1689. 12

— — — Talpa ad Normam & formam Naturæ Curiosorum. Francof. 1689. 12

— — — Asinus curiosus ad Normam & formam Naturæ Curiosorum. Francof. 1695. 8

— — — Lycographia sive Lupi descriptio ad Normam & formam Naturæ Curiosorum. Francof. 1694. 8

Wencesl. Payeri Tr. de Thermis Carolinis sitis prope Elbogen & Vallem St. Joachimi. Item Consilium de Peste. Adjectis in fine à Michaële Reudenio, ejusdem Argumenti Epistolis Clar. quorundam Medicorum. Lipf. 1614. 8

Fr. Peccetii Chirurgia in IV. Libros congesta, quorum in primo agitur de Tumoribus omnibus præter naturam, Tuberculis & excrescentiis humano corpori evenientibus. In secundo de Vulneribus. In tertio de Ulceribus. In quarto de Fracturis, de Luxationibus & demum de mittendo sangvine Francof. 1619. 8
II. Volum.

Joh. Pechey Promptuarium Praxeos Medicæ sive methodus medendi præscriptis Medicorum Londinensium concinnata & in ordinem Alphabeticum redacta. Amsterod. 1694. in 12. Lipf. 1695. 12

Joh. Nic. Pechlini Exercit. nova de Purgantium Medicamentorum facultatib9. Lugd. Batav. 1672. 8

— — — de Aëris & Alimenti defectu & Vita sub Aquis Meditatio. Kilon. 1676. 8

— — — de Habitu & Colore Æthiopum qui vulgò Nigritæ, Liber. 1677. 8

— — — Theophilus Bibaculus sive de Potu Thee Dialogus. Francof. 1684. 4

— — — Observationum Physico-Medicarum Libr. III. Quibus accessit Ephemeris Vulneris Thoracici, & in eam commentarius. Hamburg. 1691. 4

Joh. Pecqveti Experimenta nova Anatomica. Amsterod. 1651. & 1661. 12

Alex. Pedemontani köstliches Kunst-Buch durch J. J. Weker verteutscht. Basel 1615. 8

— — — Weiber-Zierung/ übersetzt von J. J. Wecker. Basel 1675. 8

Chr. Peganius, sonst Rautner genannt / hat J. B. Portæ Magiam naturalem oder Hauß-Kunst- und Wunder-Buch aufs neue übersetzt/ mit Anmerckungen vermehrt/ und mit guten Chymischen und andern Stücken bereichert. Nürnberg 1680. 8

Bern. G. Penoti Apologia in duas partes divisa, ad Joseph. Michelii Middelb. Medici scriptum quo Bern. Penoti sententiam de Pseudo-Temporistis invertit. Cui sequentia opuscula adjecta sunt: de Physici Lapidis materia, & quibus signis dignoscatur. Item de multiplici Igne Lapidis. Francof. 1600. 8

El. Peinens Verzeichniß aller Gewächs in den Bosischen Garten zu Leipzig. Hall 1690. 8

Barth. Perdulcis Universa Medicina à Renato Charterio primum edita. Paris 1639. 4

Petr. Paul. Peredæ Scholia in Michaëlis Johan-

nis Paſchalii methodum curandi. Lugd. 1664. 8

Michael. Perneri Conſilium antipodagricum. Stettini 1636. 4

Bened. Pererl Tr. de Magia. Colon. 1612. 12

— — — Phyſica. Argent. 1628. 8

Mr. Perrault *l'Architecture generale de Vitruve. Amſtelod. 1690.* 12

— — — *Ordonnance des cinq Eſpeces de Colonnes ſelon la methode des Anciens. à Paris 1683.* fol.

— — — *Eſſais de Phyſique Tom. I. traité (1) de la Peſanteur des corps, de leur Reſſort & de leur dureté (2) du Mouvement periſtaltique. (3) De la Circulation de la Seve des Plantes. (4) Nouvelle deſcription du canal Thoracique. (5) Deſcription d'un nouveau conduit de la Bile. Paris 1680.* 8

— — — *Eſſais de Phyſique Tom. II. ou il eſt expliqué (1) quelle eſt l'agitation de l'Air qui fait le Bruit. (2) De quelle maniere la rencontre de deux corps produit l'Agitation particuliere qui fait le Bruit (3) Comment l'agitation particuliere de l'Air qui fait le bruit e rendue ſenſible a l'organe de l'oüie; on a joint le Traite de la Muſique des Anciens. à Paris 1680.* 8

— — — *Eſſais de Phyſique Tom. III. ou il eſt explique la Mechanique des Animaux, (1) explique les organes des Sens (2) les organes du Mouvement. (3) Les organes de la nourriture. (4) Table pour l'explication des Termes de Science. Paris 1680.* 8

Dion. Petavi Uranologium ſive Syſtema variorum Authorum, qui de Sphæra & ſideribus commentati ſunt. Paris 1630. Fol.

— — — Rationarium temporum. Francof. 1646. 1665. 8

Petr. Petiti de Motu Animalium ſpontaneo. Paris 1660. 8

— — — de Lacrymis. 1661. 8

— — — Miſcellanearum Obſervationum Volumen. Traject. 1683. 8

Petr. Petiti Homeri Nepenthes ſive de Helenæ medicamento luctum animiqúe omnem ægritudinem abolente & aliis quibusdam eadem facultate præditis. Traject. 1689. 8

— — — Thea ſive de Sinenſi Herba Thee Carmen ad P. D. Huetium, cui adjectæ J. N. Pechlini de eadem Herba Epigraphe aliæque deſcriptiones. Lipſ. 1685. 4

Henr. Petræi Agoniſmata Medica (1) de Aphæreſi ſive Evacuatione univerſali (2) Diſputationes Miſcellaneæ. (3) His accedit Ogdoas diſputationem Medicarum inauguralium. Adjectæ ſunt ad calcem quæſtiones de genuina Febris Hungaricæ Cura & natura. Marpurg. 1618. 4

Petr. Paul. Petræi Muſæum Travaginianum ſive de Medicamentis in Muſæo Travagini reperibilibus. Venet. 1679. 12

Frid. Petri Doctrina de oculo & de modo Viſionis. Lipſ. 1576. 8

Georg. Chriſt. Petri ab Hartenfels Peſtis tela prævisa, oder nützliche Anleitung der Peſt zu begegnen. Erffurth 1682. 12

— — — Aſylum Langventium ſive Carduus ſanctus vulgò Benedictus ad Normam & formam Nat. Curioſ. elaboratus. Jen. 1669. 8

J. G. Petri Deus in naturæ admirandis repræſentatus. Francof. 1677. 4

Caſp. Peuceri de Divinatione Tr. Francof. 1607. 8

— — — Tr. de Febribus. Francof. 1614. 8

— — — Practica ſive medendi methodus. Francof. 1614. 8

Tob. Peucer hat Steph. Blancardi neue Reformirte Anatomie ins Teutſche überſetzt. Leipzig 1691. 4

— — — Collectanea Medico-Phyſica, oder Holländiſches Jahr-Regiſter/ in das Teutſche überſetzt. Leipzig 1690. 8

Joh. Conr. Peyeri Parerga Anatomica & Medica ſeptem. Exercitatio (1) de glandulis Inteſtinorum cum Anatome Ventriculi Gallinacei. (2) Exerc. de glan-

glandulis Intestinorum cum Certamine Epistolari. (3) Methodus Historiarum Anatomico-Medicarum exemplo singulari illustrata. (4) Epistola de Virginis natu Cœcæ studiis & commercio literario ad Medicum excellentissimum Carolum Sponium cum hujus responso. (5) Historia Anatomica de Muliere hydropica cui Lien erat minimus & ductus Pancreatis valdè amplus. (6) Historia Anatomica de Muliere hydropica cujus Abdomen fuit plenum tumoribus & Uterus tuberosus. (7) Miraculum Anatomicum in Cordibus resuscitatis, & de Salmonum sexu quædam. Amstelod. 1682. in 8. Genev. 1681. 8

Joh. Conr. Peyeri Merycologia sive de Ruminantibus & ruminatione Commentarius. Basil. 1685. 4

— — — Pœonis & Pythagoræ, i. e. J. J. Harderi & J. C. Peyeri Exercitationes Anatomicæ & Medicæ familiares bis L. Basil. 1682. 8

Joh. Peyssonel de Temporibus partus humani. Lugd. 1666. 8

N. Pfisters Tr. von der Weiber Natur und Kranckheiten/ mit Anmerckungen vermehret. Nürnberg 1690. 8

Joh. Ernest. Pfuel Electa Physica de Magia. Berlin. 1665. 8

Pharmacopæa Augustana in Fol. Aug. Vind. 1597.

— — — — — — renovata & Appendice aucta. Aug. Vindel. 1695. Fol.

— — — Amsterodamensis in 24. Amsterod. 1682.

— — — Antverpiensis. Galeno-Chymica. Antverp. 1660. 4

— — — Bateana ex Praxi Georgii Bate excerpta Pharmaca continens. Accessit Orthotonia Medicorum observata. Annexa est quoque Tabula Posologica dosibus Pharmacorum accommodata, cura Jac. Schiptoni. Amstelod. 1688. 8

Pharmacopœa Bruxellensis. Bruxell. 1641. in 4. 1671. in Fol.

— — — Hagiensis. Hag. Com. 1659. in 4. 1659. 12

— — — Leovardiensis. Leovard. 1687. 12

— — — Lillensis. Lill. 1640. 4

— — — Londinensis. Londin. 1662. in 24. 1680. in 12

— — — — — Collegii Regalis. Lugd. Batav. 1681. 12

— — — Lugdunensis. Lugdun. 1628. 4

— — — Noribergensis. Noriberg. 1666. in Fol.

— — — Persica. Lutet. Paris. 1681. in 8. Vid. Carol. à St. Josepho.

— — — Ultrajectina. Traject. 1656. 4

Georg. Phædronis Opuscula Jatro-Chemica quatuor. (1) Praxis Medico-Chemica. (2) Halopyrgice sive Pestis Medico-Chymica curatio. (3) Chirurgia minor. (4) Furnus Chemicus. Prodeunt è Bibl. Schenkiana. Francof. 1611. 8

Ægr. Philaletis Enarratio methodica trium Gebri Medicinarum, in quibus continetur Lapidis Philosophici vera confectio. Amstelod. 1678. 8

— — — Erklärung über die sechs Chymische Pforten des berühmten Englischen Philosophi, Georg. Riplæi, aus dem Englischen übersetzt von *J. L. M. C.* Hamburg 1689. 8

— — — Tractat von Verwandlung der Metallen/ aus dem Lateinischen übersetzt von Joh. Langen. Hamburg 1675. 8

H. Philaletæ Kern der Alchymie/ aus dem Englischen übersetzt von Johann Langen. Leipzig 1685. 8

Eug. Philaletæ Lumen de Lumine, oder neues Magisches Liecht/ aus dem Englischen übersetzt von *J. R. S.* Hamburg 1693. 8

Honor. Philaretis Jäger-Lust / oder Philosophischer Nymphen-Fang mit dem Stein der Weisen. Hamburg 1635. 1679. 4

Phile de Animalium proprietate Versus Jambici. Lips. 1584. 4

Gvil. Philippi Medulla Physices. Lovan. 1664. 4

Philolaus sive de Mundi Systemate. Amsterod. 1639. 4

Phœnix der Philosophen/ oder Stein der Weisen. Hamburg 1638. 12

— — — — Vertheidigung. Hamburg 1638. 12

Phœnix Atropicus de Morte redux, der wieder frisch-belebte Atrop. Leipzig 1681. 8

Petr. Fr. Phrygii Commentarii in Historias Epidemicas Hippocratis. Lugd. 1643. 4

Joh. Fr. Pici Libri III. de Auro, in quo de Auro tum æstimando, tum conficiendo, tum utendo differitur. Ursell. 1598.

Andr. Pici Immen-Büchlein. Straßburg 1646.

Georg. Pictorii Physicarum quæstionum Centur. III. accedunt quorundam magnorum Authorum Errores per eundem notati. Item Pantopolion contra quosdam Philosophos, cum tribus Dialogis de Ira refrænanda, vera Nobilitate, & de Ebrietatis turpitudine. Basil. 1562. 8

— — — Tuendæ Sanitatis Methodus. Basil. 1555. 8

— — — Regulæ universalis curationis morborum CCCXLV. Aphorismis per D. Arnoldum Catalanum sive Villenovanum conscriptæ & Pictorii Commentariis illustratæ. Basil. 1565. 8

— — — Fruchtbahre Ordnung die Gesundheit zu erhalten. Mühlhausen 1561. 8

Barth. Pielat Insulæ Ceylonicæ Thesaurum Medicum Latinitate donavit. Amsterd. 1679. 12

Fr. Piens Tr. de Febribus in genere & specie sive Febris Heavtontimorumenos. Amsterod. 1665. in 8. Genev. 1689. 4

Georg. Petr. Piereri Diss. de Natta. Argent. 1669. 12

Matth. Jacob. Pillingen Bitumen & Lignum fossile Bituminosum. Altenb. 1674. 8

— — — des zu Ronneburg entsprungenen Medicinalischen Wassers Beschreibung. Altenburg 1667. 8

Sever. Pinai Tr. de Notis integritatis & corruptionis Virginum. Accedit Ludov. Bonaccioli Liber de conformatione Foetus. It. Felicis Plateri de origine Partium. It. Petr. Gassendi de septo Cordis pervio. It. Melchioris Sebizii de Notis Virginitatis. Lips. 1690. 12

Joh. Pincier Meditationum variarum Lib. IV. Francof. 1601. 8

Joh. Chr. Pinters neu-vollkommener und verbesserter Pferd-Schatz. Franckfurth 1685. Fol.

Balth. Pisanelli de Esculentorum Potulentorumque facultatibus Liber Unus, Italicè scriptus & Latinè conversus ab Arnold. Freytagio. Bruxell. 1662. 12

Gvilelm. Pisonis de Medicina Brasiliensi Libri IV. (1) De Aëre Aquis & Locis. (2) De Morbis Endemiis. (3) De Venenatis & antidotis. (4) De Facultatibus simplicium. Accesserunt Georg. Marggravii Historiæ rerum Naturalium Brasiliæ Libr. VIII. quorum tres priores agunt de Plantis. (4) De Piscibus. (5) De Avibus. (6) De Quadrupedibus & Serpentibus. (7) De Insectis. (8) De ipsa regione & illius Incolis, cum Appendice de Tapujis & Chilensibus. Joannes de Laët in ordinem congessit. Lugd. Batav. & Amstelod. 1648. fol.

— — — de Indiæ Utriusque re naturali & Medica Libr. XIV. nempe (1) Gvil. Pison. de Aëribus Aquis & Locis Libr. (2) Ejusdem de natura & cura morborum, occidentali Indiæ impr. Brasiliæ familiarium. (3) De Animalibus, Aquatilibus, Volatilibus, & Terrestribus edulibus. (4) De Arboribus, Fructibus & Herbis Medicis atque alimentariis nascentibus in Brasilia & regionibus vicinis. (5) De Noxiis & venenatis eorumq; antidotis. Quibus insertæ sunt Animalium

lium quorundam vinæ sectiones; tum & aliquot Metamorphoses Insectorum. (6) Mantissa Aromatica. (7) Georg. Marggravii Tr. Topographicus & Meteorologicus Brasiliæ cum observatione Eclipsis Solaris. (8) Ejusdem Commentarius de Brasiliensium & Chilensium Indole ac Lingva. (9) Jacobi Bontii Tr. de conservanda Valetudine. (10) Ejusdem Methodus Medendi. (11) Ejusdem Observationes in Cadaveribus. (12) Ejusdem Notæ in Garciam ab Orta. (13) Ejusdem Historia Animalium. (14) Ejusdem Historia Plantarum, quibus sparsim inseruit Piso Annotationes & Additiones &c. Amstelod. 1658. Fol.

Carol. Pisonis Speculum Cometæ. Francof 1619. 8

Homobon. Pisonis Ultio Antiquitatis in sanguinis Circulationem sive opusculum in quo sangvinis Circulatio antiquis ignota à recentioribus inventa refellitur. Cremon. 1690. 8

Andr. Pisini Doctrina naturalium. Aug. Vind. 1675. 12

Joh. Pistorii Consilium antipodagricum, oder Zipperleins Bericht. Halberstadt 1659 4

Jul. Cass. Placentini Anatomische Tafeln / von *Simon Pauli* verteutscht. Franckfurth 1656. Fol.

Joh. Placentini Geotomia. Francof. 1657. 4

— — — Nachdenckliche Fragen aus denen Physicalischen Wissenschafften. Franckfurth 1659. 4

— — — Neulicher Sonnen-Finsterniß Astronomisch- und Astrologische Observation. Franckfurth 1661. 4

Andr. Planeri Orat. III. (1) continet explicationem definitionis artis Medicæ, quæ est ap. Plat. in Dialogo, qui inscribitur Synopsis. (2) Utilitatem & summam Libelli Galeni, qui inscribitur Ars parva. (3) De Arte dialectica & organo Aristotelis. Tubing. 1579. 4

Andr. Planeri de Methodo medendi Liber Unus. Basil. 1585. 8

Felic. Plateri Praxeos Medicæ Tom. III. quorum (1) agit de Functionum Læsionibus. (2) De Doloribus (3) recenset Vitia. Basil. 1625. in 4. 1666. in 4

— — — de febribus Liber. Francof. 1597. 8

— — — Observationum Libri III. Basil. 1641. in 8. & 1680. in 8. Accessit huic Editioni Ultimæ Fel. Plateri Fil. Selectiorum Observationum Mantissa.

— — — de Partium corporis humani Structura & Usu Libr. III. Basil. 1603. in Fol.

— — — Quæstionum Medicarum Paradoxarum & Endoxarum juxta partes Medicinæ dispositarum Centuria posthuma. Basil. 1625. 8

Fr. Plazzoni de Partibus generationi inservientibus Libr. II. Accessit Diss. Arantii de humano foetu & G. Nymmanni de Vita foetus in Utero. Lugd. Batav. 1664. 12

Fr. Plempii Loimographia sive Tr. de Peste. Amsterod. 1664. 4

Vop. Fort. Plempii Ophthalmographia Tr. de oculi Fabrica Actione & Usu. Amsterod. 1632. in 4. Lovanii 1659. in Fol. cui Editioni præter alia accessère Affectionum ocularium curationes.

— — — Fundamenta Medicinæ. Bruxell. 1664. Fol.

— — — Munitio Fundamentorum Medicinæ adversus Primerosium. Amsterod. 1658. 4

— — — Comment. de Togatorum valetudine tuenda. Bruxell. 1670. 4

— — — Avicennæ Canonis Librum I. & II. interpretatus est & cum Scholiis edidit. Lovan. 1658. Fol

Cornelius Pleyeri Medicus criticus Astrologus ex veteribus Jatro Mathematicis productus. Norimberg. 1628. 12

— — — Pest-Bericht. Rotenburg 1625. 4

Plinii Historia naturalis cum Notis Dalechampii. Genev. 1631. Fol.

— — — — — — cum Notis Variorum

, & Joh.Fr. Gronovii. Amsterod. 1669. 8

Plinii Historia naturalis ad Usum Delphini cum Comm. Harduini. Paris. 1685. 4

— — — — — — — Genev. 1616. 12

— — — Von allerley natürlichen Historien. Franckfurth 1618. 4

Rob. Plott de origine Fontium. Oxon. 1685. 8

Leon. Plukenetii Phytologia. Londin. 1691. 4

Carol. Plumerii *description des Plantes de l'Amerique avec leurs figures. Paris. 1693.* Fol.

Ant. Pluvinel Reit-Kunst. Franckfurth. 1670. Fol.

— — — Zwey Bücher von bewährt-befundenen Roß-Artzneyen. Leipzig 1686. 8

Vit. Polakii Zwölff Schlüssel zu den Thüren der Philosophie oder Stein der Weisen. Dreßden 1663. 8

Mich. Poll Structura Anthropologica sive Somatologica ex peritissimis Anatomicis & Physiologicis constructa. Witteb. 1616. 4

Sam. Pomarii Tr. de modo Visionis. Witteb. 1650. 4

— — — Comment. in partem generalem Physices. Witteb. 1659. 4

— — — de Consensu & dissensu corporum naturalium Tractatus. Witteb. 1669. 4

Pierre Pomet *l'Historice generale des Drogves. Paris 1694.* Fol.

Nicol. Pompeji Præcepta Chiromantica. Hamburg. 1682. 8

Ant. Ponce de Santacruce de Impedimentis magnorum Auxiliorum in morborum curatione Libr. III. ad Tyrones. Barcin. 1648. in 8. Vid. Santa cruce.

Joh. Pona Accurata montis Baldi in Agro Veronensi descriptio ex Italico in Latinum Sermonem conversa à Carolo Clusio; accesserunt nonnullæ Stirpes quæ ab Honorio Bello in Creta observ. sunt. Basil. 1608. 4

Joh. Poppii Bericht von der Haupt-Kranckheit und Pestilentzischen Gallen-Fieber. Leipzig 1623. 8

Joh. Poppii Von der Wassersucht und deren beschwehrlichen Zufällen. Leipzig 1623. 8

— — — Tractat von denen Fiebern und kaltem Wehe. Leipzig 1625. 8

— — — Ursprung der Pestilentz. Franckfurth 1625. 8

A. Porschon *nouveau Traité du pourpre, de la rougeole & petite Verole &c. Paris 1688.* 8

Fr. du Port de Signis morborum Libr. IV. carmine celebrati. Paris 1594. 8

Joh. Bapt. Porta de humana Physiognomia Libr. VI. Francof. 1618. 8

— — — de Destillationibus Libr. IX. Argent. 1609. 4

— — — Phytognomonica octo Libris contenta, in quibus nova methodus affertur qua Plantarum, Animalium, metallorum, rerum denique omnium ex prima extima faciei inspectione quivis abditas vires assequatur. Francof. 1608. 8

— — — Physiognomia cœlestis. Lugd. Batav. 1645. 12

— — — Villæ Libri XII. (1) Domus, (2) Sylva cædua, (3) Sylva glandaria, (4) Cultus & insitio, (5) Pomarium, (6) Olivetum, (7) Vinea, (8) Arbustum, (9) Hortus Coronarius, (10) Hortus Olitorius, (11) Seges, (12) Pratum. Francof. 1592. 4

— — — Magiæ naturalis Libr. XX. in quibus Scientiarum divitiæ & delitiæ demonstrantur. Francof. 1644. 8

— — — Magia naturalis, oder Hauß- Kunst- und Wunder-Buch / von neuem übersetzt / und mit neuen Anmerckungen vermehret durch Chr. Peganium / sonst Rautner genannt. Nürnberg 1680. 8

Casp. Porta Medicina brevis exhibens hominis Machinam ejusque Morbum, morbique curationem paucis iisque selectis ac ritè paratis medicamentis instituendam. Lugd. Batav. 1688. 8

Joh. Dan. Portii Bacchus enucleatus, h. e. Examen Vini Rhenani ejusque Tartari Spi-

ri Spiritus, Aceti &c. Leovard. 1674. 12

Joh. Dan. Portii Demonstratio brevis Medico-Chirurgica de Tumor., & in specie de Παιδαρθροκάκη vel Tumore Spina ventosa dicto &c. cum adjuncta Epistola Apologetica ad D. Barnerum. Leovard. 1679. 12

Luc. Ant. Portii Erisistratus sive de Sanguinis missione. Venet. 1683. 12

Casp. Posneri Geneanthropologia in Tabb. Jenæ 1692. Fol.

— — — Diss. de sudore Christi Sangvineo. Jenæ 1665. 4

— — — Propædevmata Physica. Jen. 1676. Fol.

— — — Diss. de Virunculis metallicis. Jenæ 1662. 4

Hel. Possandi Monarchia Solis in Regno minerali. Pragæ 1690. 4

Gvilelm. Postelli Tr. de Universitate. Lugd. Batav. 1635. 12

— — — Disciplina Cosmographica. Lugd. Batav. 1636. 12

Ferd. Posthi Elephas rationis compos prætensus. Lips. 1692. 4

Potamographia Europæa. Ulm. 1672. 12

Petr. Poterii Opera omnia Medica & Chymica nempe (1) Insignium curationum & singularium Observationum Libr. III. (2) Pharmacopoeæ Spagyricæ sive de Secretioribus medicamentorum præparationibus & Usu Libr. III. cum Appendice. (3) De Febribus Libr. II. Accedit Diss. Petr. Gvissonii de Tribus principiis Chemicis, & nova medendi methodo. Francof. 1666. 8

Seorsim prostant.

— — — Curationum & Observationum Centuriæ. Col. Agr. 1624. 12

— — — Pharmacopoea Spagyrica. Colon. 1624. 12

— — — Inventa Chemica sive Manes Poterianæ edente Wilh. Richardo Stockio. Francof. 1692. 8

Mich. Poterii Philosophia pura quâ vera materia verusque Processus Lapidis Philosophici proponitur. Accessit Judicium de Fratribus roseæ Crucis. Francof. 1629. 8

Mich. Poterii Fons Chymicus, i. e. vera Auri & Argenti conficiendi ratio. Colon. 1637. 4

— — — Apologia contra Alchymistam impostorem. Francof. 1619. 4

C. Potteri Pythagoras Metempsychos sive Theses quadragesimales in Scholiis Oxonii publicis habitæ, in quibus (1) asseritur quod cœli sint fluidi. (2) Terra moveatur. (3) Terra Centrum Universi non sit. (4) Luna sit habitabilis. (5) Radii Luminosi sint corporei. (6) Sol sit flamma. Adjecta est D. Wallisii Differt. Epist. ad Boyleum de Fluxu & refluxu Maris. Lugd. Batav. 1684. 12

de *Potu* Caffe, Thee & Chocolata Tr. Paris. 1685. 12

Joh. Prætorii Judicium Chyromanticum. Jenæ 1661. 4

— — — de Suspecta Poli declinatione. Lipf. 1676. 4

— — — de Pollice Tr. Lipf. 1677. 4

— — — Alectryomantia. Lipf. 1681. 4

— — — Tabulæ Astroscopicæ. Lipf. 1682. Fol.

— — — Astrologia Germanica & Germana. Lipf. 1665. 8

— — — Wündschel-Ruthe. Leipzig 1667. 8

— — — Storchs- und Schwalben-Winter-Quartier. Franckfurth 1676. 8

Ant. Prætorii Tract. von Zauberey und Zäuberern. Franckfurth 1629. 4

Joh. Prævotii Opera Medica posthuma nempe (1) Tr. de Remediorum, tum simplicium tum compositorum, Materia. (2) Joh. Stephani Medici Veneti Cosmetice. (3) Medicina pauperum sive de remediis facilè parabilibus. (4) De Venenis & Alexipharmacis. (5) De Signis. (6) De Medicamentorum compositione. Francof. 1659. in 12

Seorsim prostant.

Joh. Pravotii de compositione Medicamentorum Libellus. Rintel. 1649. in 12. Amsterod. 1664. in 12. Patav. 1676. 12
— — — Hortulus Medicus Selectioribus remediis ceu flosculis versicoloribus refertus. Patav. 1676. 12
Joh. à Pratis Libr. II. de Uteris. Amsterod. 1657. 12
Jean Prestet *nouveaux Elemens des Mathematiques. Paris.* 1694. 4
Jacob. Primerosii Exercitationes & animadversiones in Librum de motu Cordis & circulatione Sangvinis adversus Harvæum. Londin. 1630. 4
— — — de Vulgi Erroribus in Medicina Libr. IV. (1) De Erroribus circa Medicos. (2) De Erroribus circa morbos quosdam & eorum cognitionem. (3) De Erroribus circa victus rationem sanorum & ægrorum. (4) De Erroribus circa remediorum Usum. Lugd. 1664. in 8. Roterod. 1668. 12
— — — Ars Pharmacevtica sive methodus brevissima de eligendis & componendis Medicinis. Amsterod. 1651. 12
— — — Animadversiones in Walæi disputationem, qvam pro Harvæo & circulatione sangvinis habuit, cui addita est de Usu Lienis Sententia. Amsterod. 1640. 4
— — — de febribus Libri IV. Roterod. 1658. 4
— — — de Morbis Puerorum partes duæ. Roterod. 1659. 4
Procli Sphæra. Basil. 1585. 8
— — — Paraphrasis in Libr. IV. Ptolom. interpret. Leone Allatio Græc. Lat. Lugd. Batav. 1635. 8
Petr. Prückelii Bericht von dem grausamen Reissen und Grimmen im Leib/die Colica genannt. Jena 1676. 12
Mart. Max. Prüggmajeri Tr. de vero Elixire Paracelsi. Salisb. 1687. 8
Mich. Pselli Tr. de operatione Dæmonum. Kilon. 1688. 12
Cl. Ptolomai Tr. de Judicandi Facultate & Animi principatu cum Notis Bullialdi. Hag. 1663. 4
— — — Harmonicorum Libr. III. Oxon. 1682. 4
Joh. Pulverini Medicina Practica ex recensione Gerh. Blasii L. F. Lugd. Batav. 1649. 8
Georg. Purbachii Theoria Planetarum. Witteb. 1605. 8
Chrysogon. de Puris Tr. de Tinctura Universali, Francof. 1689. 4
— — — das Pontische Mercurial-Wasser der Weisen. Leipzig 1683. 8
Matth. Gothofr. Purmanns Chirurgischer Lorbeer-Crantz oder Wund-Artzney. Halberstadt 1684. in 4. Franckfurth 1692 in 4
— — — Fünff und zwantzig sonder-und wunderbahre Schuß-Wunden Curen. Breßlau 1687. 8
— — — Funffzig sonder-und wunderbahre Schuß-Wunden Curen. Leipzig 1693. 8
— — — Rechter und warhafftiger Feldscherer. Leipzig 1693. 8
— — — Anweisung zur Salivation-Cur. Leipzig 1692. 8

Q.

Georg. Qulleccii Tr. de Nobilitate & præstantia Hominis. Norib. 1632. 4
Joseph. Qvercetani Pharmacopœa Dogmaticorum restituta, pretiosis selectisque Hermeticorum floribus illustrata. Paris. 1607. in 4. Paris. 1607. in 8. Marpurg. 1622. in 8. Genev. 1640. 8
Joseph. Quercetani Pestis alexicacus sive Luis Pestiferæ fuga &c. Paris. 1608. in 8. Lipsiæ 1615. 8
— — — Responsio ad Anonymi cujusdam phantasmata, ad stabiliendam Veritatem Hermeticæ Medicinæ ex Hippocra-

pocratis veterumque decretis ac Therapevsi. Francof. 1605. 8

Joseph. Qvercetani de Priscorum Philosophorum veræ Medicinæ materia, præparationis modo, atque in curandis morbis præstantia. Itemque selecta quædam Consilia medica. (1) De Arthritide & morbo ei affini Calculo. (2) De Nephritide. (3) De Lue Venerea. (4) Pro Virgine morbo in immensum complicato laborante. Lips. 1613. 8

— — — Tetras gravissimorum capitis Affectuum. Marp. 1617. 8

— — — Diæteticon Polyhistoricum. Lipsiæ 1615. 8

— — — Opera Medica, sc. ad Jac. Auberti de ortu & causis metallorum, contra Chymicos explicationem, brevis responsio, de exquisita mineralium, animalium & vegetabilium Medicorum Spagyrica præparatione & Usu perspicua Tractatio. Sclopetarius sive de curandis Vulneribus, quæ Sclopetorum ictu acciderunt. Francof. 1602. in 8. Lips. 1614. 8

Joseph. Qvercetani Medicinalische Tractätlein / durch Johann Keßlern verteutscht. Straßburg 1635. 4

M. de la Qvintinye *Instruction pour les Jardins fruitiers & potagers avec un Traité des orangers, suivi de qvelqves Reflexions sur l'Agriculture. Amsterd. 1692.* 4

Joh. Qvirsfeld de Sono. Lips. 1689. 8

Pierre de Quiqveran *Nouvelle Agriculture. Tournon. 1616.* 8

R.

Joh. de RAei Clavis Philosophiæ naturalis. Lugd. Batav. 1677. 4

Joh. Raici Tr. Med. Chym. de Podagra. Francof. 1621. 8

Joh. Raji Methodus Plantarum nova &c. cum Notis generum, tum summorum, tum subalternorum Characteristicis. Londin. 1682. 8

— — — Historiæ Plantarum species hactenus editas aliasque insuper complectentis Tom. I. Londin. 1686. Fol.

— — — Historiæ Plantarum &c. Tom. II. Londin. 1688. Fol.

— — — Synopsis methodica Animalium quadrupedum & Serpentini generis, vulgarium Notas Characteristicas, rariorum descriptiones integras exhibens. Præmittuntur nonnulla de Animalium in genere sensu, generatione, divisione. Londin. 1693. 8

— — — Stirpium Europæarum extra Britanniam nascentium Sylloge. Londin. 1694. 8

— — — Fr. Willugbeji Ornithologiam recognovit, digessit, supplevit. Londin. 1676. Fol.

Joh. Rajus Fr. Willugbeji Historiam Piscium recognovit, coaptavit, supplevit, librum etiam primum & secundum integros adjecit. Oxon. 1686. Fol.

Georg. Fr. Rallii Disquisitio medica de generatione Animalium. Stetin. 1670. 12

Bernh. Ramazzini Tr. de Constitutione Epidemica Agri Mutinensis Anno 1690. Mutin. 1690. 4

— — — de Fontium Mutinensium admiranda Scaturigine. Mutin. 1691. 4

Matth. Ramelovii kurtze Beschreibung des Sauerbrunnen zu Wildungen in der Grafschafft Waldeck. Cassel 1662. in 8. 1664. 1682. in 8

— — — Ortus & occasus Calculi Renum, oder Beschreibung des Steins der Nieren. Leipzig 1679. 8

Petr. Rami Geometria. Francof. 1612. 12

Jacob von Raming Beschreibung der heilsamen Specereyen. Straßburg 1580. 8

C. Tib. Rangonis Tr. von denen Korn-Motten und Würmern. Berlin 1665. 12

Henr. Ranzovius de Virtutibus Herbarum. Lips. 1590. 8

Henr.

Henr. Ranzovius de Conservanda valetudine. Lipſ. 1617. 16
— — — Mittel die Menſchliche Geſundheit zu erhalten. Baſel 1588. 8
— — — Regimen Sanitatis Salernitanum. Hamburg. 1642. 4
— — — Catalogus Virorum Excellentium in arte Aſtrologica cum Ejusdem Tr. de Annis Climactericis. Antv. 1580. 8

Ren. Rapini Hortorum Libri IV. Acceſſit Joh. Meurſii Arboretum Sacrum & Angeli Politiani Ruſticus. Lugd. Batav. 1668. in 12. Ultraj. 1672. 8

Jac. Rathgebers Art/ Natur und Eigenſchafft des Seiden-Wurms. Tübingen 1603. 4

Sylveſtri Rattray Aditus novus ad occultas Sympathiæ & Antipathiæ cauſas. Tubingæ. 1660. 12

Chriſt. Ravius Apollonii Pergæi Conicarum Sectionum Libr. V. VI. & VII. in Græcia deperditos, ex Arabico Manuſcripto Latinitate donavit. Kilon. 1669. 8

Chriſt. Peganius, ſonſt Rautner genannt/ hat J. B. Portæ Magiam naturalem oder Hauß-Kunſt-und Wunder-Buch aufs neue nach der Frantzöſiſchen und Lateiniſchen alten und neuen Edition überſetzt/ mit Anmerckungen vermehret/ und mit guten Chymiſchen und andern Stücken bereichert. Nürnberg 1680. 8

Carolus Raygerus Pauli Spindleri Obſervationum Centuriam collegit, in ordinem redegit atque Scholiis propriisque obſervationibus auxit, & unà cum Mart. Rulandi Senioris Theſauro Medico, continente Aurea Medicamenta contra omnes morbos, notis hinc inde interſperſis edidit. Francof. 1691. 4

Joh. Conſt. de Rebecqve Atrium Medicinæ Helvetiorum ſive eorundem Pharmacopœæ promptuarium, obſervationesque medicæ rariſſimæ & ſelectiſſimæ. Genev. 1691. 12

Joh. Rud. Rebmanns Magnalia Naturæ. Baſil. 1620. 8

Joh. Redekkeri brevis deſcriptio Fontis Bileſeldiani. Amſterod. 1668. 8

Fr. Redi *Opere: cioe (1) Oſſervazioni intorno agli Animali viventi che ſi trouvono negli Animali viventi. (2) Eſperienze intorno alla generazione degl' Inſetti. (3) Bacco in Toſcana. (4) Oſſervazione intorno alle vipere. (5) Eſperienze intorno a diverſe coſe naturali, & particolarmente a qvelle che ci ſon portate dall' Indie. Napoli 1687.* 8

Seorſim proſtant.

— — — Experimenta circa res diverſas naturales, ſpeciatim illas, quæ ex Indiis afferuntur. Quibus ſimul acceſsêre Obſervationes de Viperis, & Epiſtola ad aliquot oppoſitiones factas in ſuas obſervationes circa viperas: itemque obſervationes circa illas guttulas & fila ex vitro quæ rupta in quacunque ſui parte penitus comminuuntur. Amſtelod. 1671. 1686. 12
— — — Experimenta circa generationem Inſectorum. Amſterd. 1671. 1686. 12

Henr. Regii Philoſophia naturalis. Amſterod. 1661. 4
— — — Philoſophie naturelle. Utrecht. 1686. 4
— — — Fundamenta Medicinæ. Leyd. 1647. 4
— — — Phyſiologia ſive Cognitio Sanitatis. Leyd. 1641. 4
— — — Medicina & Praxis medica medicationum exemplis demonſtrata. Traject. ad Rhen. 1668. 4
— — — Lumen rationale medicum ſive Annotationes in ejus Praxin. Mediol. 1686. 8
— — — Praxis Medica obſervationibus illuſtrata & emendata à Theod. Craanen. Lugd. Batav. 1689. 4

Joh. Regiomontani Tabb. directionum. Witteb. 1606. Fol.

Sigism. Regis Lithogeneſias humanæ ſpecimen. Baſil. 12

Joh.

Joh. Rehfelds Medicinalischer Anschlag / sich für der Pest zu erhalten. Jena 1626. 4

Casp. à Reies Campus Elysius jucundarum quæstionum. Francof. 1670. 4

Jul. Reichelti Tr. de Amuletis. Argent. 1676. 4

Thom. Reinesii Chimiatria. Jen. 1678. 4

— — — Pest-Bericht. Altenburg 1681. 4

Salom. Reiselii Sipho Würtenbergicus sive Sipho inversus cruribus æquialtis fluens & refluens hactenus inauditus. Stutgard. 1684.

— — — Art des Niederbronner Bads. Straßburg 1664. 8

Joh. Reiskii Tr. de Glossopetris Luneburgensibus. Lipſ. 1684. in 4. Norimberg. 1687. 8

Ant. Maria de Rheita Novem Stellæ detectæ Lovan. 1643. 12

Joh. Remmelini Catoptrum Microcosmicum suis ære incisis visionibus splendens. Francof. 1660. Fol.

— — — Catoptrum Microcosmicum verteutscht. Ulm 1661. Fol.

Nicol. Remigii Dæmonolatria. Francof. 1596. in 12. Lugd. 1654. 4

— — — — — — Von Unholden. Hamburg 1693. 8

Car. Renaldini Opus Mathematicum. Bonon. 1655. 4

— — — Ars Analytica. Florent. 1665. Fol.

— — — — — — Pars II. Patav. 1669. Fol.

— — — — — — Pars III. Patav. 1684. Fol.

— — — de Compositione & resolutione Mathematica. Patav. 1668. Fol.

Prosp. Rendellæ Tr. de Vinea, Vindemia & Vino. Venet. 1629. Fol.

Paul. Renealmi Specimen Historiæ Plantarum. Paris. 1611. 4

Frantz Renners Hand-Büchlein zu denen Frantzosen. Franckfurth 1578. 4

Joh. Renodæi Dispensatorium Galenico-Chymicum, continens Institutionum Pharmaceuticarum Libr. V. de Materia medica Libr. III. & antidotarium. Genev. 1645. 8

Raym. Restaurant Hippocrates de Inustionibus sive Fonticulis. Lugd. 1681. 12

— — — Magnus Hippocrates Cous redivivus, Tomus I. Physiologica continens. Lugd. 1681. 12

Mich. Reudenii de novo Gummi purgante Epistola. Lugd. Batav. 1628. 12

Maurit. de Reverhorst edidit Antonii Nukii defensionem ductuum Aquosorum contra Chroüetum, cui accesserunt Solutionum Apologeticarum eversiones. Lugd. Batav. 1692. 8

Casp. Reuschels Hippoponia von Zäumung und Abrichtung der Pferde. Straßburg 1589. Fol.

Andr. Reyheri Epitome Naturalis Scientiæ. Gothæ 1630. Fol.

Sam. Reyheri Dissert. de Mundo. Kilon. 1674. 4

— — — — — — de Aëre. Kilon. 1673. 4

— — — Mathesis Mosaica. Kilon. 1679. 4

— — — Tabulæ Mathematicæ. Gothæ 1687. Fol.

— — — Tr. de Nummis è metallo Chemico conflatis. Kilon. 1692. 4

— — — Mathesis Regia qua mathesin Imperatoribus, Regibus Principibus utilem & necessariam esse demonstratur. Kilon. 1693. 4

Dan. Rhagorii Pflantz-Garten. 1669. 8

Joh. Rhenani Syntagma Harmoniæ Chymico-Philosophicæ sive Philosophorum antiquorum consentientium Decades. Francof. 1625. 8

Ambr. Rhodii Comment. in Elementa Euclidis. Witteb. 1634. 8

Joh. Rhodii Diss. de Acia Celsi, qua simul universæ fibulæ ratio explicatur. Patav. 1639. 4

— — — — — — cum judiciis Doctorum edita à Th. Bartholino. Accedit de Ponderibus & Mensuris ejusdem Authoris Dissertatio & Vita Celsi. Hafn. 1672. 4

— — — Observationum Medicinalium Libr. III. Patav. 1657. 8

Joh. Conr. Rhumelii Historia morbi qui ex castris ad rastra, à rastris ad rostra, ab his

his & Aras & Focos in Palatinatu ſuperioris Bavariæ penetravit. Norib. 1625. 8

Joh. Phar. Rhumelii Compendium Hermeticum de Macrocoſmo & Microcoſmo additum eſt diſpenſatorium Chemicum novum de vera Medicamentorum præparatione. Francof. 1635. 12

— — — de Phalaja Microcosmi Tr. Norib. 1627. 8

— — — Panacæa Aurea, oder Beſchreibung ſeines Auri potabilis. Norib. 1627. 8

— — — Medicina Spagyrica, oder Spagyriſche Artzney-Kunſt. Franckfurth 1694. 12

— — — Prophylace Medico-Practica Luis Epidemicæ, Bericht von dreyen Epidemiſchen Seuchen / Peſt / Haupt-Kranckheit und rothen Ruhr. Franckfurth 1635. 12

Wilelm. ten Rhyne de Veteri Medicina ad textum XXIV. Hippocratis de V. M. cum additamento, & variis hinc laciniis de figuris Salium. Lugd. Batav. 1672. 12

— — — Diſſ. de Arthritide, Mantiſſa Schematica de Acupunctura & orationes tres (1) de Chymicæ & Botanices Antiquitate & dignitate. (2) De Phyſiognomia. (3) De Monſtris. Lond. 1683. 8

Joh. Bapt. Riccioli Almageſtum novum, Aſtronomiam veterem novamque complectens. Bonon. 1653. Fol.

— — — Geographiæ & Hydrographiæ reformatæ Libr. XII. (1) Iſagogicus in quo introductio ad Geographiam cum diviſione partium Orbis, Terræ, Marium &c. (2) Stadiaſmicus in quo de menſuris minoribus & majoribus. (3) Periegeticus, in quo de Itineribus menſurandis. (4) Geodæticus de diſtantia Locorum ſcitè dimetienda. (5) Geometricus, de trina quantitate Globi Terraquei. (6) Altimetricus, in quo de Regulis menſurandi Altitudines & profunditates. (7) Geoplaticus de Latitudine Geographica Locorum Terreſtrium. (8) Geomecographus de modis inveſtigandi Longitudinem & Meridianorum diſtantiam. (9) Mecoplaticus de Tabula Longitudinis & Latitudinis. (10) Hydrographicus de Maris profunditate, Æquilibrio, proprietatibus &c. (11) Onomaſticus ſive Lexicon Geographicum nominale. (12) Synopticus in quo de Crucis Geographicæ aliàs editæ Uſu. Bonon. 1661. Fol.

Joh. Bapt. Riccioli Aſtronomiæ reformatæ Tom. II. quorum prior obſervationes Hypotheſes & Fundamenta Tabularum, poſterior præcepta pro Uſu Tabularum & ipſas Tabulas centum duas continet. Bonon. 1665. Fol.

— — — Chronologiæ reformatæ Tom. III. quorum (1) continet Doctrinam Temporum; Secundus Chronicon magnum & ſelectum; Tertius Catalogum Perſonarum rerumque inſignium. Bonon. 1669. Fol.

Claud. Richardi Comment. in Elementa Euclidis. Antv. 1645. Fol.

— — — — — — — — in Apollonii Pergæi IV. priores Libros Conicorum. Antverp. 1655. Fol.

M. Richer. *Obſervations Aſtronomiques & Phyſiques faites en l'Isle de Cajenne. Pariſ. 1693.* Fol.

Vit. Riedlini Patr. Obſervationum Medicarum Centur. III. Aug. Vindel. 1691. 12

Vit. Riedlini Fil. Obſervationum Medicarum Centur. III. Aug. Vindel. 1682. 12

— — — Beſchreibung des Uberkinger Brunnens in der Ulmiſchen Herrſchafft Geißlingen. Augſpurg 1681. 8

Joh. Günth. Riemſchneiders Bedencken/was von dem Urinſehen der Marckſchreyer zu halten. Quedlinburg 1674. 4

Hub. Arnold. Rietmakers Tr. de dolore Nephritico. Lovan. 1622. 4

Joh. Riolani Patr. Opera omnia ſc. (1) Anatome (2) ad Fernelii Librum de Elementis

(p) mentis

mentis Commentarius, (3) ad Fernelii Librum de Temperamentis Commentarius, (4) ad Fernelii Librum de Spiritu & calido innato Commentarius, (5) ad Fernelii Librum de Facultatibus Animæ Commentarius. (6) De Immortalitate Animæ Commentarius. (7) Ad Fernelii Librum de Functionibus & Humoribus. (8) Ad Fernelii Librum de Hominis Procreatione Commentarius. (9) Ad Fernelii Libros de abditis rerum causis Comment. (10) De primis principiis rerum naturalium Libr. III. (11) Opuscula Philosophica. (12) Disputatio de Anima Mundi. (13) De Fato. (14) De Libero Arbitrio. (15) An Deus & natura unum sint? (16) De utraque Dei Providentia, una ordinaria seu generali, quæ natura; altera extraordinaria seu particulari quæ fortuna dicitur. (17) De Ideis & universis. (18) An Deus sit primus Motor. (19) An potentia sit prior Actu. (20) An Deus sit Actus purus. (21) Universæ Medicinæ Compendium. (22) Physiologia. (23) Hygiene sive diæta Sanorum. (24) Pathologia. (25) Therapevtica sive Ars benè medendi. (26) Chirurgia. Paris. 1610. Fol. Seorsim prostant.

Joh. Riolani Patr. Ars benè medendi. Paris. 1618. 8

— — — Artis Medicinalis Theoricæ & Practicæ Systema ab Emmanuele Stupano adornatum. Basil. 1629. 8

— — — Schola Anatomica. Paris. 1624. 8

Joh. Riolani Fil. Opuscula Anatomica nova sc. (1) Instauratio magna Physicæ & Medicinæ per novam doctrinam de motu Sangvinis Circulatorio in Corde. (2) Notæ in Joh. Walæi duas Epistolas de Sangvinis Circulatione. (3) Animadversiones in Historiam Anatomicam Andreæ Laurentii. (4) Annot. in Theatrum Anatomicum Casp. Bauhini. (5) Annot. in Librum de Fabrica humana Adr. Spigelii. (6) Not. ad Institutiones Anatomicas Casp. Bartholini. (7) Annot. ad Casp. Hofmanni Anatomica. (8) Notæ in Syntagma Anatomicum Joh. Veslingii. (9) Not. in Tr. de Diaphragmate Æmilii Parisani. (10) De monstro Nato Liber. Lond. 1649. 4

Joh. Riolani Fil. Enchiridion Anatomicum & Pathologicum. Lips. 1674. 1675. 8

— — — Enchiridion Medicum Hippocratico-Fernelianum. Lugdun. 1685. 8

Joh. Ritzenii Tr. de Cerebro & ei annexis. Lugd. Batav. 1630. 8

Lazar. Riverii Opera Medica universa, quibus continentur (1) Institutionum Medicarum Libri V. (2) Praxeos Medicæ Libri XVII. (3) Observationum Medicarum & Curationum insignium Centuriæ IV. Genev. 1679. Fol.

— — — Arcana. Ultraject. 1680. 12

— — — Arcana nusquam in Lucem edita, cum Institutionibus Medicis & Regulis, Consultationibus & Observationibus Bernardini Christini à Juvellina; quibus accesserunt Centuriæ V. Curationum Morborum; Tr. de Lue Venerea; de febre Pestilenti, cum brevi Romani Contagii narratione, & Astrologus ad Medicinam pertinens. Venet. 1676. 4

— — — Observationum posthumarum Centuria. Hag. Com. 1659. 8

Aug. Qvirin. Rivini Dissert. de Peste Lipsiensi Anno 1680. Lips. 1682. 8

— — — Introductio generalis in rem Herbariam. Lips. 1690. Fol.

— — — Ordo Plantarum, quæ sunt Flore irregulari Monopetalo. Lipsiæ 1690. Fol.

— — — Epistola ad Celeberrimum Virum Joh. Rajum. Lips. 1695. 4

Joh. Roberti Goclenius Heavtontimorumenos, i.e. Curationis magneticæ & ungventi Armarii Ruina. Luxemb. 1618. 8

Gaudentii Roberti Miscellanea Physico-Mathematica quibus continentur (1) Dominici Guilelmini Bononiensis Aquarum fluentium mensura nova methodo inquisita. (2) Ejusdem Epistolæ II. Hydrostaticæ, altera Apologetica adversus observationes contra Mensurarum Aquarum fluentium, altera de Velocitate & motu fluidorum in Siphonibus recurvis suctoriis. (3) Evang. Torricellii de Sphæra & solidis Sphæralibus Libr. II. in quibus Archimedis doctrina de Sphæra & cylindro denuo componitur, latius promovetur, & in omni specie solidorum, quæ vel citra vel intra Sphæram ex conventione Polygonorum regularium gigni possunt, universalius propagatur. (4) Flaminii de Mezzavacchis Bononiensis de Terræ motu Libellus, in quo curiosa aperitur Terræ motus doctrina. (5) Joh. Dominici Cassini Januensis de Solaribus Hypothesibus & refractionibus Epistolæ III. (6) Ejusdem Theoria motus Cometæ 1664. ea præferens quæ ex primis observationibus ad futurorum motuum prænotionem deduci potuêre. (7) Gemin. Montanarii Mutinensis Cometes Bononiæ observatus Anno 1664. 1665. Astronomico-Physica Dissertatio. (8) Gem. Montanarii Mutinensis; Joh. Dominici Cassini Januensis Marci Antonii Cellii, Josephi Dionysii Pontæi ac aliorum de Cometis Anno *1664. 1665. 1680. 1681. 1682.* Epistolæ & varia opuscula. (9) Matth. Campani nova Experimenta Physico-Mechanica pro demonstranda genuina causa Elevationis Aquæ & Mercurii supra solitam eorum libellam in vitreis fistulis Torricellianis. Bonon. 1692. 4

Ant. Rocci Tr. de Immortalitate Animæ. Francof. 1644. 4

Mr. Rochefort *l'Histoire naturelle & morale des Isles Antilles. Roterod. 1681.* 4

Joh. Chr. Rodochs vertit St. Blancardi Schau-Platz der Raupen und anderer fliegenden Thierigen. Leipzig 1690. 8

— — — Vertit quoque; Steph. Blancardi Tr. von denen Würckungen der Artzneyen in dem Menschlichen Leib. Leipzig 1690. 8

Joh. Rogersii Disceptationes Medicæ novis opinionibus refertissimæ. Londin. 1664. 8

Jac. Rohault Tr. Physicus. Genev. 1674. 8

— — — — — — — — cum Notis Antonii le Grand. Londin. 1682. in 8. Amsterod. 1691. 8

— — — *Oeuvres posthumes Tom. I. contient (1) Les Elemens d'Euclide. (2) La Trigonometrie. (3) La Geometrie Pratique. Tom. II. (1) Les Fortifications. (2) Les Mechaniques. (3) La Perspective. à la Haye 1690.* 12

Guern. Rolfinkii de Vegetabilibus, Plantis, Suffruticibus, Fruticibus in genere Libr. II. Jen. 1670. 4

— — — Ordo & methodus Medicinæ specialis consultatoriæ continens Consilia Medica. Jen. 1669. 4

— — — Ordo & methodus Medicinæ specialis commentatoriæ. Jen. 1664. 1665. 4

— — — Epitome methodi cognoscendi & curandi particulares corporis Affectus secundum ordinem Abubetræ Rhasis ad Regem Mansorem Libr. IX. Jen. 1675. 4

— — — de Purgantibus Vegetabilibus. Jen. 1684. 4

— — — Chimia in artis formam redacta. Francof. 1686. 4

— — — Non-entia Chemica, Mercurius Metallorum & mineralium. Jenæ 1670. 4

— — — Dissertationes Chemicæ sex de Tartaro, Sulphure, Margaritis, perfectis Metallis duobus, Auro & Argento, Antimonio, & imperfectis duobus Ferro & Cupro. Jen. 1679. 4

Timoth. à Roll Schweitzerischer Botanicus. Zug 1687. 12

Morieni Romani de re metallica, metallorum transmutatione & occulta antiquorum Medicina Tr. Hanov. 1593. 8

Adr. Romani Pyrotechnia. Francof. 1664. 8

G. B. de St. Romain Physica tricis Scholasticis liberata. Lugd. Batav. 1684. 12

Caroli Romateti Crisiologiæ sive Tr. de Judiciis Libelli duo. Argent. 1625. 8

Mr. du Rondel. *Discours de la Superstition. Amsterod. 1686.* 12

Gvilelm. Rondeletii Opera Medica omnia, studio & opera Joh. Craqueri repurgata. Genev. 1685. 8

— — — Methodus curandorum morborum; ejusdem Tr. de dignoscendis Morbis, de Febribus, de Morbo Venereo, de Internis & Externis, de Pharmacopolarum officina, de Fucis. Francof. 1592. 8

— — — Tr. de Urinis. Francof. 1610. 12

Henr. von *Roonhuisen* Historische Heil-Curen. Nürnberg 1674. 8

Balduini Ronssæi Opuscula Medica. (1) Epistolæ medicinales. (2) De Morbis muliebribus. (3) De Venatione Medica. (4) De Scorbuto. Accesserunt quidam aliorum celebrium Medicorum de Scorbuto Tr. Lugd. Batav. 1618. 8

— — — de Magnis Hippocratis Lienibus, Pliniique Stomacace, ac Sceletyrbe seu vulgo dicto Scorbuto Libellus. Witteb. 1585. 8

Hierom. Rorarii Tr. quod Bruta melius ratione utantur quàm Homines. Amsterod. 1654. 12

Timoth. Roselli Secreti Universali. Venet. 1677. 8

Joh. Caroli Rosenbergii Rosarium Philosophico-Dogmaticum. Giess. Hassor. 1622.

— — — Rosa nobilis Jatrica sive animadversiones exercitationesque Medicæ, Hippocraticæ & Hermeticæ novæ. Argent. 1624. 12

— — — Rhodologia sive Philosophico-Medica generosæ Rosæ descriptio. Argent. 1628. 1630. 8

Petr. Matth. Rossii Observationes & Consultationes selectæ; Exstant cum Petri Borelli Observationibus & Historiis. Francof. 1676. 8

Georg. Rostii Pest-Bericht. Rostock 1625. 4

Petr. Lodoic. Rostini Compendio di tutta la Chirurgia. Venet. 1677. 8

Bernhard Rottendorff Gutachten von der Pest. Cölln 1691. 8

Francisci Rottmanns Arcana Arcanorum. Hamburg 1680. 8

Henr. le Roy. Philosophie naturelle. Utrecht. 1686. in 4. V. Henr. Regius.

Fr. Rubei nocturnæ Exercitationes in medicas historias quæ plurimum conducunt ad artem prædicendi in morbis acutis. Hamburg. 1660. 8

Ol. Rudbekii Diss. de Fundamentali Notitia Plantarum. Aug. Vind. 1691. 12

Car. Rudolphi Breviarium Chronologicum. Colon. 1677. Fol.

Jac. Rueff de Conceptu & generatione Hominis. Francof. 1580. 1587. 4

Chr. Heinrich Rueln der von Stein und Podagra geplagte Patient. Stargard 1691. 4

— — — Drey Fragen: (1) Ob auch ein Stein der Weisen gewesen / so die Metallen tingirt / und in Gold verwandelt? (2) Ob man ein Aurum potabile erfunden? (3) Ob auch eine sothanige Corallen-Tinctur gefunden worden / als davon gerühmet wird. Stargard 1688. 4

Mart. Rulandi (Patr. & Fil.) Curationes Empiricæ, cum ejusdem Problematibus de ortu Animæ, Medicina Practica & Tr. de Phlebotomia Morbisque per eam curandis. Basil. 1628. in 8 Budiss. 1680. 8

— — — Alexicacus Chemiatricus, puris putis mendaciis Joh. Oberndorfferi oppositus. Francof. 1611. 4

— — — de perniciosæ Luis Hungaricæ Tecmarsi

marsi & Curatione Tractatus. Francof. 1600. 8

Mart. Rulandi Problematum Medico-Physicorum Liber I. & II. Francof. 1608. 8

— — — Lexicon Alchymiæ sive Dictionarium Alchemisticum. Francof. 1661. 4

— — — Secreta Spagyrica sive genuinorum Medicamentorum Rulandinorum descriptiones cum Scholiis Ehrenfr. Hagendornii. Jen. 1676. 12

Ant. de Rubio Tr. de Cœlo. Colon. 1626. 4

— — — Physica. Colon. 1619. 4

— — — Tr. de Ortu & Interitu. Colon. 1634. 4

— — — de Anima. Colon. 1644. 8

Fred. Ruyschii dilucidatio Valvularum in Vasis Lymphaticis & Lacteis &c. Accedunt quædam Observationes Anatomicæ rariores. Hag. Com. 1665. 12

Fred. Ruyschii Observationum Anatomico-Chirurgicarum Centuria. Accedit Catalogus Rariorum, quæ in Musæo Ruyschiano asservantur; adjectis ubique Iconibus æneis naturalem magnitudinem repræsentantib⁹. Amsterod. 1691. 4

Gvalth. Ryffs Frantzosen-Cur / vermittelst des Quajaci. Basel 1559. 8

— — — Spiegel und Regiment der Gesundheit. Franckfurth 1674. 8

— — — Hebammen-Buch / oder schwangerer Frauen Rosen-Garten. Franckfurth 1603. 4

— — — Teutsche Apothecken. Straßburg 1652. Fol.

S.

Pompeji Sacchi Nova methodus curandi Febres. Genev. 1685. 8

— — — Iris febrilis. Genev. 1684. 8

— — — Novum Systema Medicum ex unitate doctrinæ recentiorum & antiquorum. Parmæ 1693. 4

Ph. Jac. Sachsii Ampelographia sive Vitis Viniferæ consideratio ad normam & formam Naturæ Curiosorum. Lipsiæ 1660. 8

— — — Gammarologia sive Cancrorum consideratio ad normam & formam Naturæ Curiosorum. Uratisl. 1666. 8

— — — Oceanus Macro-Microcosmicus, sive Dissertatio de Analogo motu Aquarum ex & ad Oceanum, Sanguinis ex & ad Cor. Uratisl. 1664. 8

Paul. Ludov. Sachsii Monocerologia. Razeburg. 1676. 8

Joh. de Sacrobosco Sphæra. Lugd. Batav. 1626. in 8. Witteb. 1629. 8

Th. Sagittarii Physica. Jen. 1624. 8

— — — Exercitationes Physicæ. Jen. 1620. 8

G. B. de Saint Romain Physica Scholasticis tricis liberata. Lugd. Batav. 1684. 12
Vid. St. Romain.

Angeli Sala Opera Medico-Chymica, quorum hæc series: (1) Anatome Essentiarum vegetabilium. (2) Hydrelæologia. (3) Tartarologia. (4) Saccharologia. (5) Septem Planetarum Terrestrium explicatio. (6) Aphorismi Chemiatrici. (7) Chrysologia. (8) Descriptio Auri potabilis. (9) Tr. de Antimonio. (10) Anatomia Vitrioli. (11) Tr. de Natura & proprietate Vitrioli. (12) Tr. de Peste. (13) Antidotus pretiosa. (14) Ternarius triplex Hermeticorum, Bezoardicorum & Laudanorum. (15) Exegesis Chymiatrica. (16) Myrothecium Spagyricum. (17) Appendix de Pulvere Rosæ Vitæ. Francof. 1647. 4
Seorsim prostant.

— — — Ternarius Ternariorum Hermeticorum, Bezoardicorum &c. Erffurth. 1630. 8

— — — Ternarius Bezoardicorum ou trois souverains Medicaments Bezoardiqves. Leyd. 1616. 4

— — — Antidoti pretiosi descriptio. Marp. 1620. in 8. Francof. in 4

Angeli Sala Chrysologia sive Examen Auri Chymicum. Hamburg. 1622. 8

— — — Tr. de Peste, Latinitate donatus à Greg. Horstio. Marpurg. 1641. 4

— — — Tr. de Variis, tum Chemicorum, tum Galenistarum Erroribus in præparatione Medicinali commissis. Francof. 1649. 4

— — — Saccharologia, darinnen vom Gebrauch / Natur und Mißbrauch des Zuckers. Rostock 1637. 8

— — — Spiritus Vitrioli fundamentalis, was eigentlich Vitriolum sey. Hamburg 1625. 4

Valer. Saledini perpetuum mobile. Francof. 1625. 8

Salernitana Schola, h. e. de Valetudine tuenda opus, Commentariis Villanovani, Curionis, Crellii, & Constantini illustratum; Adjectæ sunt Animadversiones novæ & curiosæ Renati Moreau. Paris. 1678. 8

— — — — — — Sylvii. Roterod. 1667. in 12. 1683. in 12

— — — — — — in form. Pat. Herbipol. 1625.

Petr. Salii Tr. de Febri Pestilenti, & curationibus morborum, quorum Tractatio ab ordinariis Practicis non habetur. Francof. 1586. in 8. Harderv. 1656. 8

— — — Commentaria in Hippocratis Libr. IV. de Morbis. Francof. 1646. Fol.

— — — Comment. in Avicenn. l. 3. de morbis particularibus totius corporis & eorum curatione. Patav. 1673. Fol.

Cl. Salmasii Plinianæ Exercitationes in Solini Polyhistora. Accessit Tr. de Homonymis Hyles Jatricæ, ut & de Manna & Saccharo. Traject. ad Rhenum 1689. in Fol. Tom. II.

— — — Interpretatio Hippocratei Aphorismi LXXIX. Sect. IV. de Calculo; additæ sunt Epistolæ duæ Joh. Beverovicii, quibus respondetur. Lugd. Batav. 1640. 8

N. Salonicchi *Tableaux de l'Amour, dans l'Estat de Mariage. Amsterod.* 1688. 12

N. Salonicchi Geheimniß keuscher Liebes-Wercke. 1691. 8

Joh. Rud. Saltzmanns Bericht von warmen und kalten Wassern. Straßburg 1612. 8

— — — Variæ Observationes Anatomicæ. Amsterod. 1669. 12

Joh. Georg. Sambachs kleiner Hauß-Gesundheit- Feld- und Kirchen-Calender. Nürnberg 1683. 8

Qv. Ser. Sammonici Medicina cum Commentario R. Keuchenii. Amsterod. 1662. 8

Sanct. Sanctorii Ars de Statica Medicina Aphorismorum Sectionibus septem comprehensa. Venet. 1612. in 12. Lips. 1614. 12

Joach. à Sandrart Admiranda Statuaria. Norib. 1680. in Fol. Tom. II.

— — — Teutsche Academie der Bau-Bilder- und Mahler-Kunst. Nürnberg 1675. & 1680. in Fol. Tom. II.

Anton. Ponce Santacruz Opuscula Medica & Philosophica: quæ continent (1) Disputationes in Primam primi Avicennæ, (2) De Hippocratica Philosophia, (3) De Pulsibus, (4) Erud. Viri Alph. de Sanctacruce Libellum de dignotione & curatione Affectuum Melancholicorum. Madrit. 1624. Fol.

— — — Prælectiones Vallisoletanæ in Libr. Magni Hippocratis de Morbo Sacro. Madrit. 1631. in Fol. Vid. *Ponce.*

Barth. Santinelli Confusio transfusionis Sanguinis. Rom. 1668. 12

Joh. Santini güldene Apotheck / aus dem Italiänischen übersetzt. Franckfurth 1661. 4

Ant. Santorelli Ante-Praxis Medica, in quibus ea omnia, quæ Praxin Medicam aggressuris prænoscere sunt necessaria examinantur. Neap. 1651. Fol.

Ant. Saporta Libr. V. de Tumoribus præter naturam. Accessit Joh. Saportæ Tr. de Lue Venerea. Lugd. 1624. 12

Petr. Sartorii Frantzosen-Artzt. Leipzig 1685. 8

Joh.

Joh. Mich. Savonarolæ Practica Canonica de Febribus. Ejusdem Summa de Pulsibus, de Urinis, de Egestionibus, de Balneis omnibus Italiæ, Tr. de Vermibus. Accessit Cæs. Optati opus de Febri Hectica & Jac. Sylvii de omni febrium genere commentarius. Lugd. 1560. 8

Hercul. Saxoniæ Pantheum Medicinæ selectum sive Medicinæ Practicæ templum, in quo continentur (1) de Affectibus capitis, (2) de Affectibus Thoracis, (3) de Affectibus Infimi Ventris, (4) de Morbis muliebribus, (5) de Pulsibus, (6) de Urinis, (7) de Signis & Symptomatibus febrium putridarum, (8) de Febribus, (9) de Lue Venerea, (10) de Plica, (11) de Phœnigmis Sect. II. Francof. 1603. Fol.

— — — Opera Practica; quibus accessit Tr. de Morbis mulierum & de Pulsibus ac Urinis. Patav. 1681. Fol.

— — — de Pulsibus Tr. Francof. 1604. Fol.

— — — Prælectionum Practicarum Libr. II. de ratione dignoscendi ac curandi morbos. Francof. 1610. Fol.

Jul. Cæs. Scaligeri Commentarii in Hippocr. Libr. de Insomniis. Amsterod. 1659. 12

Joh. Bapt. Scaramuccii de Motu Cordis Mechanicum Theorema. Senogall. 1689. 4

Ninorig. Schadgehemii Antwort auf D. Gehemæ unbesonnenes Injuriös Scriptum des übelvertheidigten Reformirten Apotheckers. Freystadt 1690. 8

Henr. Schævius de quinque Sensibus. Stetin 1665. 12

Adam Schöffers Bayreuthischer Wunder-Brunn. Bayreuth 1660. 4

Jac. Schallingii Philosophia transnaturalis è Sacr. Scriptura naturæ obviis exemplis, sapientium virorum sparsis testimoniis. Adjecta est de febrium generibus Physica Inquisitio. Jenæ 1614. 12

Joh. Jac. Scharandæi Liber de ratione conservandæ Sanitatis. Amsterod. 1649. 8

— — — Modus & ratio visendi Ægros. Solodur. 1670. 12

Benj. Scharfii Ἀρκευθολογία sive Juniperi descriptio curiosa ad normam & formam Naturæ Curiosorum. Jenæ 1679. 8

— — — Toxicologia sive Tr. Physico-Medico-Chemicus de natura Venenorum in genere. Jen. 1678. 8

Joh. Scharfii Manuale Physicum. Witteb. 1656. 12

Georg. Scharpii Institutiones Medicæ à Cl. Filio in lucem editæ. Bon. 1638. 4

Joh. Schauberts Philosophia sacra sive Praxis de Lapide minerali. Francof. 1680. 12

Viti Schefferi Microcosmus Academicus sive Homo mundanus. Colon. 1692. 4

Jac. Schegkii Disputationum Physicarum & Medicarum Libr. VIII. Francof. 1590. 12

Christoph. Scheibleri Tr. de Anima. Giess. 1654. in 8. 1654. 4

Christ. Scheineri Exegesis fundamentorum gnomonicorum. Ingolst. 1615. 4

Günth. Christ. Schelhammeri de Auditu Liber Unus. Lugd. Batav. 1684. 8

— — — Epistola de Pulsu. Helmst. 1690. 4

— — — de genuina Febres curandi methodo. Jen. 1693. 4

— — — de Spiritibus Animalibus disquisitio. Helmst. 1682. 4

— — — de Lymphæ Ortu & Lymphaticorum Vasorum causis. Helmst. 1683. 4

— — — Ὀγκολογία parva, sive de humani corporis Tumoribus eorumque Curatione. Jen. 1695. 4

Günth. Christ. Schelhammer Herm. Conringii Introductionem in Universam artem medicam singulasque ejus partes additamentis necessariis auxit continuatâ ad nostra tempora præcipuorum Scriptorum serie. Accesserunt (1) Casp. Bartholini Consilium de studio medico inchoando, conti-

continuando, absolvendo; (2) Petr. Castelli optimus Medicus; (3) Joh. Ant. Lindenii Manuductio ad Medicinam; (4) Joh. Rhodii Introductio ad medicinam & Bibliotheca Medica. Helmst. 1688. 4

Ph. Jac. Schenfelderi Synopsis Medica super Pharmacopœam Augustanam pro præcipuis humani Corporis Affectibus. Cui accessit Magni Hippocratis Coi Jusjurandum. Ingolstadii 1677. 8

— — — Historiarum, Enarrationum & Curationum medicinalium Liber Primus. Ratisbon. 1681. 8

Th. Schenckelii Memoria artificialis. Colon. 1617. in 12. 1643. in 12

Joh. Schenckii P. Observationum Medicarum, rararum, novarum admirabilium & monstrosarum Tom. I. Francof. 1600. 8

— — — Observationum Tom. II. Friburg. 1594. 8

— — — — — — Tom. III. Friburg. 1595. 8

— — — — — — Tom. IV. Ibid. 1596. 8

— — — — — — Tom. V. Ibid. 1596. 8

— — — Observationum Libri VII. Francof. 1609. Fol.

— — — — — — — — opera Carol. Sponii. Lugd. 1643. Francof. 1665. Fol.

Joh. Georg. Schenckii Exotericorum Experimentorum ad varios morbos Centur. VII. Francof. 1607. 8

— — — de formandis medicinæ Studiis & Schola medica constituenda Enchiridion. Argentor. 1607. 12

— — — Biblia Jatrica sive Bibliotheca medica. Francof. 1609. 8

— — — Lithogenesia sive de microcosmi membris petrefactis & de calculis eidem microcosmo per varias matrices innatis Pathologia historica. Accessit analogicum argumentum de Calculis Brutorum corporibus innatis. Francof. 1608. 4

— — — Pandectarum sive Partitionum medicinalium Liber IV. qui τὸ σημειωτικόν, h. e. tum probæ, tum adversæ valetudinis signa, salubria & insalubria continet. His additi sunt Helidæus de Paduanis de febribus, Hier. Capivaccii Institutio brevis de Compositione Medicamentorum & Alb. Bottoni Tr. de modo discurrendi circa morbos eosdemque curandi. Francof. 1607. 12

Joh. Georg. Schenckius edidit Georg. Phædronis Opuscula Jatro-Chemica, cum Præfatione. Francof. 1611. in 8. Vid. Phædronis.

— — — Sylva medicamentorum compositorum. Lips. 1617. 8

— — — Neues Artzney-Buch. Franckfurth 1608. 4

Joh. Theod. Schenckii Syntagma componendi & præscribendi Medicamenta ex Veterum & recentiorum Scriptis. Jen. 1672. 4

— — — Synopsis Institutionum Medicinæ Disputatoriæ. Jen. 1668. 4

— — — Medicinæ generalis Nov-antiquæ Synopsis. Jen. 1672. 4

— — — Exercitationes Anatomicæ ad Usum medicum accommodatæ. Jen. 1662. 4

— — — Humorum corporis humani historia generalis. Jen. 1663. in 4. Francof. 1684. 4

— — — Schola Partium humani corporis. Jen. 1664. 4

— — — Marathrologia sive Dissertatio de Fœniculo. Jen. 1665. 4

Heinr. von Scheniß hat Emanuel Sinikers Spagyrische Reiß- und Hauß-Apotheck Käyser Rudolphs des Andern / nebst einer Beschreibung des Terpentins / in den Druck gegeben. Zürch 1646. 8

Phil. Scherbii Sylva Medicamentorum compositorum. Lipf. 1617. 8

Henning. Scheunemanni Paracelsia de Morbo Mercuriali contagioso quem vulgus Pestem vocat. In qua vera curandi ratio recensetur. Bamberg. 1608. 4

Henning.

Henning. Scheunemanni Hydromantia Paracelsica, h. e. Discursus de novo Fonte in Saxonia Electorali circa oppidum Annæbergæ reperto, olim St. Annæ fons. Francof. 1613. 4

— — — Medicina reformata, in qua decem Entibus omnium morborum radices, & curationes compleri & absolvi possunt. Francof. 1617. 4

Fab. Scheuneri Tractat von allerley Flüssen. Leipzig 1605. 8

Wilh. Schickard Anweisung / künstliche Land-Tafeln zu machen. Tübingen 1669. 4

— — — Astroscopium. Nordling. 1659. 4

— — — Methodus conficiendi mappas Geographicas. Tubing. 1674. 4

Joseph. Schiffmanni corpus Juris Medicinalis. Venet. 1679. 4

Henr. Sig. Schillingii Tr. Osteologicus sive Osteologia microcosmica. Dresdæ 1669. 4

Th. Schirlæi Dissertatio Philosophica explicans causas probabiles Lapidum in macrocosmo; Præmisso Tr. Medic. de causis & curatione Calculi tam Renum quàm Vesicæ. Lips. 1675. 8

Hier. Schlapritz kleine Hauß- und Feld-Apotheck. Hamburg 1682. 8

Joh. Andr. Schlegelii Scriptum de Podagra, oder Zipperleins Beschreibung. Weissenfels 1687. 12

Joseph Schmidts Examen Chirurgicum. Augspurg 1644. in 12. 1673. in 12.

— — — Spiegel der Anatomie. Augspurg 1646. 12

— — — Examen Phlebotomicum, oder gründlicher Bericht vom Aderlassen. Augspurg 1653. 12

— — — Bericht dreyer erblichen Kranckheiten / Pest / Frantzosen / Scharbock. Augspurg 1692. 12

Christ. Schmidts Catalogus der Chymischen und Galenischen Artzneyen der Chur-Sächsischen Hoff-Apotheck in Dresden. Dresden 1683. 4

Hans Schmidts Artzney-Buch. Dresden 1647. 4

Joh. Andr. Schmizii Medicinæ Practicæ Compendium. Genev. 1691. 12

Fried. Wilhelm Schmucks Kunst-Wercke der spielenden Natur. Straßburg 1679. 1680. 1683. 4

— — — — Ærarium Chymicum. 1686. 12

Mich. Raph. Schmutzens kurtze Abhandlung von des menschlichen Leibes Wunder-Gebäu. Neuburg 1641. 4

— — — Bericht von hitzigen Fiebern. Neuburg 1649. 8

Conr. Vict. Schneideri Liber de Osse cribriformi & sensu ac organo odoratus morbisque ad utrumque spectantibus, de Coryza, Hæmorrhagia Narium, Polypo, Sternutatione, Amissione odoratus. Witteb. 1655. 12

— — — De Catharris Liber I. quo agitur de speciebus Catharrorum & osse cuneiformi. Witteb. 1660. 4

— — — — — — Liber II. quo Galenici catharrorum meatus perspicuè falsi revincuntur. Witteb. 1660. 4

— — — — — — Liber III. quo novi meatus demonstrantur. Witteb. 1661. 4

— — — — — — Liber IV. quo generalis Catharrorum Curatio paratur. Witteb. 1661. 4

— — — — — — Liber V. de Catharrosorum Diæta. Witteb. 1662. 4

— — — — — — Liber Specialissimus quo juxta Hippocratem Libr. de Gland. & Locis in homine septem Catharri pertractantur. Witteb. 1664. 4

— — — De Morbis Capitis seu Cephalicis illis Soporosis, ut vocant Liber. Witteb. 1669. 4

— — — De nova trium gravissimorum morborum curatione de Apoplexia, Leipopsychia, Paralysi. Francof. 1672. 4

— — — de Spasmorum natura & subjecto. Witteb. 1678. 4

Joh. Schneidermanni Exercitatio de Phlebotomia. Helmst. 1681. 12

Matth. Schneuleri Convivium Cometicum. Argent. 1665. 4

Balth. Schnurren Ku..? Hauß- und Wunde-Buch. Franckfurth 1690. 8

Mich. Schöns Gedicht von der Ameissen und Mücken Krieg. Nürnberg 1602. 8

— — — Bericht von denen hitzigen Fiebern. Leipzig 1617. 4

Sam. Schœnborn Manuale Medicinæ Practicæ. Argent. 1681. 12

Abr. von Schönbergs außführliche Berg-Information. Leipzig 1693. Fol.

Bened. Schönfelds Pharmacologia, oder allerley Hülffs-Mittel in mancherley bösen Zufällen. Zell 1692. 8

Victorin. Schönfelds Bericht von der rothen Ruhr. Franckfurth 1584. 4

Joh. Theod. Schœnlini Disc. de Melancholia & Catharro. Aug. 1620. 12

Phil. Maur. Schœnlini Tr. de Theriaca & Mithridatio. Ingolst. 1630. 8

Steph. à Schœnveld Ichthyologia & Nomenclatura Animalium marinorum, fluviatilium, Lacustrium quæ in Holsatia trivialia occurrunt. Hamb. 1624. 4

Schola Botanica sive Catalogus Plantarum in Horto Regio Parisiensi à Viro Cl. Jos. Pitt. Tournefort demonstratus, ut & Paul. Hermanni Paradisi Batavi Prodromus, in quo Plantæ rariores omnes in Batavorum Hortis hactenus cultæ, edente in Lucem S. W. A. Amsterod. 1690. 12

Schola Salernitana cum Commentariis Villanovani, Curionis, Crellii, & Constantini; adjectæ sunt Animadversiones novæ Ren. Moreau. Paris. 1672. 8

— — — — — — cum Commentario Curionis. Francof. 1551. 8

— — — — — — — — — Zach. Sylvii. Roterod. 1667. in 12. 1683. 12

— — — in form. Pat. Herbipol. 1623.

Joh. Scholtzens wunderbahre Haar-Kranckheit. Nürnberg 1662. 12

Isaac Schookii Dissertatio de nive cum quæstionibus de Meteoris Aqueis. Accessit (1) Centuria rariorum problematum Historico-Medico-Physicorum, (2) Disputatio Philosophica de Honore, (3) Oratio de Admiratione &c. Francof. ad Oderam. 1673. 4

Mart. Schookii Physica generalis. Gröning. 1660. 8

— — — Exercit. de Aversatione Casei. Gröning. 1658. 8

— — — de Turffis sive Cespitibus Bituminosis Tr. Gröning. 1658. 12

— — — de Ecstasi Tr. singularis. Gröning. 1661. 8

— — — Disquisit. Physica de Signaturis Foetus. Gröning. 1661. 4

— — — de Sternutatione. Amsterod. 1664. 12

— — — de Fermentatione & fermento. Gröning. 1663. 12

— — — de Butyro & Aversatione Casei. Gröning. 1664. 12

— — — de Cerevisia. Gröning. 1661. 12

— — — de Nihilo. Gröning. 1661. 8

— — — de Ciconiis. Amsterod. 1661. 12

— — — Physica cœlestis. Amsterod 1663. 8

Abr. Schopfii Disq. Medica de Erroribus Medicorum circa Topica. Basil. 1595. 8

Christ. Schorers Medicina peregrinantium, oder Artzney der Reisenden. Augspurg 1677. 12

— — — Bedencken von Aufnehmung der Artzney. Ulm 1669. 8

— — — Bericht von denen Fontanellen samt Joh. Franci Bericht von dem Schnur-Ziehen. Augspurg 1686. 8

— — — Cur der Pest. Ulm 1667. 8

— — — Wercklein / zusammen gedruckt. Augspurg 1694. 12

— — — Memminger GOttes-Acker. Ulm 1664. 4

Casp. Schotti Mechanica hydraulico-Pnevmatica. Opus bipartitum. Pars I. Mechanicæ hydraulico-pnevmaticæ Theoriam; Pars II. ejusdem Praxin Machinasque Aquarias, uti & organa aliaque Instrumenta continet. Accessit Appendix Experimenti novi Magdeburgici quo vacuum alii stabilire, alii evertere conantur. Francofurt. 1658. 4

Casp. Schotti Magia universalis Naturæ & Artis. Opus quadripartitum. Pars I. continet Optica. II. Acustica. III. Mathematica. IV. Physica. Francof. 1657. 4

– – – Magia optica, die Naturmäßige Gesicht- und Augen-Lehr. Bamberg 1671. 4

– – – Pantometrum Kircherianum sive Instrumentum Geometricum novum à P. Ath. Kirchero inventum. Francof. 1660. 4

– – – Cursus Mathematicus XXVIII. Libris comprehensus. (1) Isagoge Mathematica sive Introductio brevis in omnes disciplinas mathematicas. (2) De Arithmetica practica generali & speciali. (3) De Geometria Elementari. (4) De Trigonometria elementari. (5) De Trigonometria practica. (6) De Geometria practica. (7) De Astronomia elementari. (8) De Astronomia Theorica. (9) De Astronomia practica. (10) De Astrologia. (11) De Chronographia. (12) De Geographia. (13) De Hydrographia. (14) De Horographia. (15) De Mechanica. (16) De Statica. (17) De Hydrostatica. (18) De Hydrotechnia sive de machinis hydraulicis. (19) De Optica. (20) De Catoptrica. (21) De Dioptrica. (22) De Architectura militari. (23) De Polemica offensiva & defensiva. (24) De Tactica hodierna. (25) De Musica. (26) De Algebra. (27) De Logarithmis. (28) Divisio nova mathematicarum disciplinarum. Francof. 1661. Fol.

– – – Mathesis Cæsarea sive Amussis Ferdinandea. Francof. 1662. 4

– – – Anatomia Physico - Hydrostatica Fontium & Fluminum. Francof. 1663. 8

– – – Arithmetica Practica. Francof. 1663. 8

– – – Physica curiosa. Noriberg. 1695. 4

– – – Technica curiosa. Ibid. 1687. 4

Wilhelm Freyherrn von Schrötern Nothwendiger Unterricht von Goldmachen. Leipzig 1684. 12

Frid. Schraderi Epistola ad Theod. Konerdingium de Microscopiorum Usu in naturali scientia & Anatome. Götting. 1681. 8

– – – Additamenta ad Veslingii Syntagma Anatomicum. Helmst. 1691. 4

– – – Simulacra Virtutum in brutis Animantibus. Helmst. 1691. 4

– – – Demonstrationes Physicæ. Helmst. 1693. 8

Just. Schraderi Observationes & Historiæ omnes & singulæ è Gvilielm. Harvæi Libello de generatione Animalium excerptæ. Item Wilhelm. Langley de generatione Animalium observationes quædam. Accedunt ovi fœcundi singulis ab Incubatione diebus factæ Inspectiones, ut & observationum Anatomico - Medicarum Decades IV. Denique Cadavera Balsamo condiendi modus. Amsterod. 1674. 12

Joh. Schreyeri Trinum fluidum magnum sive Scrutinium medicum curiosum de natura Aquæ, Vini & Cerevisiæ. Ziz. 1687. in 8. Hamb. 1690. 8

– – – Erörterung der Frage: Ob es ein gewisses Zeichen/ wann eines todten Kindes Lunge im Wasser untersinckt/ daß solches im Mutterleib gestorben sey? Zeitz 1690. 4

Luc. Schrœckii Pharmacopœa Augustana restituta sive Examen animadversionum Joh. Zwölferi in Dispens. Augustan. Aug. Vindel. 1673. 4

– – – Pharmacopœæ Augustanæ restitutæ defensio, qua Fried. Hoffmanni argumentis pro Zwölfero, simulque cujusdam Philonis Nasturtii postscriptum excutitur. Aug. Vindel. 1674. 4

– – – Historia moschi ad Normam & formam Naturæ Curiosorum. Aug. Vindel. 1682. 4

– – – Joh. Helwigii observationes Physico-

fico-Medicas luci publicæ commisit, Scholiisque auxit. Aug. Vindel. 1680. 4

Luc. Schræckii Memoria Welschiana sive Historia Vitæ Viri Cel. Georg.- Hieron. Welschii. Aug. Vindel. 1678. 4

— — — Hygeia Augustana sive Memoria secularis Collegii Medici Augustani. Aug. Vindel. 1682. 4

Arnold. Schröderi Defensio Animadversionum & Notarum Laurembergii in Aphorismos Chymiatricos Angeli Salæ, opposita Responsioni Billichii. Francof. 1624. 4

Joh. Schröderi Pharmacopoea Medico-Chemica. Ulm. 1655. in 4. Francof. 1677. 1685. 4

— — — Pharmacopoea, verteutscht und vermehret durch N. Koschwitz. Noriberg. 1693. Fol.

— — — Quercetanus redivivus, h. e. Ars medica Dogmatico-Hermetica è Scriptis Josephi Quercetani congesta. Francof. 1667. 4

Joh. Schröteri Comment. in Libr. Hippocr. de Natura hominis. Jenæ 1585. 8

Joh. Schuleri Tr. de Cometis. Hag. Com. 1665. 4

H. Schulers Methodus und Principia aller Wasser-Künste. Gera 1622. 4

Bernh. Schulteti Consulta Medica. Colon. 1651. Fol.

— — — Pest-Büchlein. Cölln 1637. 12

Gothofr. Schultzii Diss. Pharmaceutico-Therapeutica de Natura Tincturæ Bezoardicæ D. Joh. Michaëlis. Hall. Sax. 1678. 8

— — — Scrutinium cinnabarinum sive Triga cinnabriorum, quæ sistit naturam cinnabaris Antimonii, Nativæ & factitiæ vulgaris, nec non specifici Cephalici D. Michaëlis, cum Appendice de Emplastro Magnetico Hernias scrotales curante. Hall. Sax. 1680. 8

Georg. Schultzens Fortification- und Meß-Kunst. Jena 1639. 8

Johann Schultzens Bedencken über den Cometen. Hannover 1682. 4

Walther Schultzens verletzter Kopff / das ist: Kurtze und gründlich-untersuchte Heil-Kunst aller und jeder Kopff-Wunden und Brüche der Hirnschalen; ingleichen der Wunden des Angesichtes und Halses; aus dem Holländischen übersetzt. Leipzig 1695. 8

Flor. Schuyl pro Veteri Medicina. Lugd. Batav. 1670. 12

— — — Renati des Cartes Tractatum de Homine, & de formatione Foetus Iconibus illustravit & Latinitate donavit. Lugd. Batav. 1672. 4

Tob. Schützens Harmonia Macrocosmi cum Microcosmo. Francof. 1654. 8

Mich. Schwabens Frauen-Dienst. Freyberg 1661. 8

Narciss. Schwedens Pes Mechanicus. Stuttgard 1656. 4

Joh. Eberh. Schweelingii Mens immortalis contra Atheos Scepticosque demonstrata. Brem. 1683. 12

Casp. Schwenkfeld Thesaurus Pharmacevticus. Basil. 1587. 8

Joh. Mich. Schwimmers Curiositates è Physica secretiori. Jen. 1672. 4

— — — Kurtzweilig Physicalischer Zeit-Vertreiber. Jena 1685. 12

Joh. Scoti Tr. de divisione Naturæ. Oxon. 1681. Fol.

Henr. Screta de Febri Castrensi maligna. Schaphus. 1686. 8

— — — Bericht von der Lägersucht. Schafhausen 1685. 8

Gvil. Ad. Scribonii Tr. de Sagarum natura & Potestate. Marp. 1588. 8

Joh. Sculteti Armamentarium Chirurgicum. Ulm. Svev. 1655. in Fol. Francof. 1666. 4

— — — Zeug-Hauß der Wund-Artzney / ins Teutsche übersetzt durch Amadeum Megerlin. Francof. 1679. 4

— — — Armamentarium Chirurgicũ Auctario secundo, Observationibus P. H. Verduinii, & Tabulis æneis auctum à Joh. Tilingio. Lugd. Batav. 1693. 8

Melch.

Melch. Sebizii Disc. Medico-Philosophicus de Casu Adolescentis cujusdam, qui Anno 1617. mortuus in quodam paternarum ædium loco, adjacente ipsi serpente, inventus fuit. Adjecta est Appendix de quibusdam serpentum generibus. Argent. 1660. 4
— — — Commentarius in Galeni Libellos de curandi ratione per V. S. Hirudinibus, revulsione, cucurbitulis, scarificatione. Argent. 1652. 4
— — — Manuale sive Speculum Medicinæ Practicum. Argent. 1661. 8
— — — Prodromi Examinis Vulnerum Pars Prima. Argent. 1632. 4
— — — Pars Secunda. Argent. 1633. 4
— — — Dissertatio περὶ θεῖου de divino quod Hippocrates in morbis considerandum, in Prognosticorum Vestibulo præcepit. Argent. 1642. 4
— — — Differt. de Senectutis & Senum statu & conditione. Argent. 1645. 4
— — — Dispp. sex de Variolis & morbillis. Argent. 1642. 4
— — — Exercitationes Medicæ quinquaginta sex, quibus accesserunt Dissertationes de discrimine corporis virilis & muliebris; Item de Notis Virginitatis, & Historia memorabilis de fœmina Argentinensi, quæ Ventrem supra modum tumidum gestavit ultra decennium, & tum Hydrope uterino, tum molis carnosis 76. fuit conflictata. Argent. 1672. 4
— — — Galeni Ars parva in XXX. Disputationes resoluta. Argent. 1633. 8
— — — de Differentiis corporis Virilis & muliebris. Argent. 1629. 4
— — — Exercitationes Pathologicæ. Argent. 1674. 4
— — — de Alimentorum Facultatibus Libr. V. Argent. 1650. 4
— — — Galeni Methodus medendi in XIV. Dispp. resoluta. Argent. 1639. 4
— — — Libri Sex Galeni de morborum differentiis & causis ad disputandum propositi. Argent. 1638. 4
— — — Libr. V. priores Galeni de simplicium Medicamentorum facultatibus in XVI. Disputationes resolvit. Additur doctrina quinque priorum Librorum problematicè & syllogisticè. Argent. 1651. 8

Melch. Sebizii Diss. de Urinæ suppressione. Argent. 1651. 4
— — — Diss. de Contagio & morbis contagiosis. Argent. 1650. 4
— — — Diss. Chirurg. de Ulceribus. Argent. 1647. 4
— — — Diss. de Calculo Renum. Ibid. 4
— — — Dispp. IV. de Dentibus. Argent. 1645. 4
— — — Disp. de Naturalibus facultatibus. Argent. 1644. 4
— — — Diss. de Respiratione. Argent. 1642. 4
— — — Diss. de Marasmo, Macilentia & Gracilitate Sanorum: macilentia & gracilitate ægrotantium, crassitie & Corpulentia sanorum, naturali crassitie & magnitudine corporis morbosa ægrorum. Argent. 1658. 4
— — — Differt. de Acidulis sectiones duæ. In quarum priore agitur de Acidulis in genere, in posteriore verò de Alsatiæ Acidulis in specie. Argent. 1627. 8
— — — Wiederlegung und Beschreibung einiger Mißbräuche in denen Sauerbronnen. Straßburg 1647. 8

Georg. Segeri Synopsis Methodica rariorum Musæi Wormiani. Hafn. 1653. 4
— — — Diss. Anatomica de Usu communium corporis humani Integumentorum. Hafn. 1654. in 4. Francof. 1656. in 4
— — — Diss. de Hippocratis Libri περὶ καρδίης ortu legitimo. Basil. 1661. 4
— — — Triumphus & querimonia Cordis. Basil. 1661. 4
— — — Diss. Anatomica de Hippocratis orthodoxia in Doctrina de Nutritione Foetus in Utero, cui accessêre binæ Dissertatiunculæ, quarum altera de Democriti Heterodoxia in doctrina de-

de Nutritione Fœtus in utero, altera de Cotyledonibus Uteri. Basil. 1660. 4

Brun. Seidelii Physica cum Supplem. Rod. Goclenii. Francof. 1606. 8

Joh. Seldeni de Anno civili & Calendario Vett. Ecclesiæ. Lugd. Batav. 1683. Londin. 1644. 8

Mich. Sendivogii Novum Lumen Chemicum. Lipsiæ 1682. 8

— — — Chymisches Kleinod. Straßburg 1681 8

— — — Leben. Hamburg 1683. 8

Arnold. Sengverdi Osteologia corporis humani. Amstelod. 1662. 12

— — — Physica. Traject. 1644. 12

— — — Introductio ad Physicam. Amsterod. 1666. 8

— — — Collegium Physicum. Amsterod. 1652. 12

Wolf. Sengverdi Philosophia naturalis. Amsterod. 1681. 4

— — — Inquisitiones Experimentales, quibus naturæ operandi ratio in nonnullis detegitur, & mechanicè proponitur. Lugd. Batav. 1690. 4

Dan. Sennerti Tr. de Febribus. Lugd. 1627. in 8. Francof. 1653. in 4. Huic Editioni accessit fasciculus medicamentorum contra Pestem.

— — — Epitome Librorum de febribus. Witteb. 1634. 12

— — — Paralipomena cum præmissa methodo discendi medicinam. Accesserunt Vita Authoris & Judicia Cl. Virorum super Eodem Ejusque scriptis. Witteb. 1642. 4

— — — de Chymicorum cum Aristotelicis & Galenicis Consensu ac Dissensu Liber. Accessit Appendix de Constitutione Chemiæ. Francof. 1655. 4

— — — de Arthritide Tract. cui accessit Tragopodagra Luciani. Witteb. 1631. 4

— — — de Dysenteria Tr. Witteberg. 1626. 8

— — — Epitome naturalis Scientiæ. Witteb. 1624. in 8. Oxon. 1632. 8

Dan. Sennerti Tr. de Scorbuto, cui accesserunt ejusdem Argumenti Tractatus & Epistolæ Ronsſæi, Echtii, Wieri, Langii, Alberti, Martini. Witteb. 1624. in 8. Francof. 1654. 4

— — — Epitome Institutionum Medicarum. Witteb. 1631. in 4. Amsterod. 1644. 12

— — — Methodus discendi Medicinam, notis Joh. Magiri illustrata & excusa. Marpurg. 1672. 12

— — — de Origine & Natura Animarum in Brutis, Sententia Cl. Theologorum in aliquot Germaniæ Academiis, quibus simul Daniel Sennertus à crimine Blasphemiæ & Hæreseos à Joh. Freytagio ipsi intentato absolvitur. Francof. 1638. 8

— — — Physica cum Auctario. Francof. 1650. in 8. Amsterod. 1651. 12

— — — Hypomnemata Physica (1) de Rerum naturalium principiis. (2) De occultis qualitatibus. (3) De Atomis & mistione. (4) De generatione viventium. (5) De Spontaneo viventium ortu. Francof. 1636. 8

Ludovici Septalii Animadversionum & Cautionum medicarum Libri. Argent. 1625. 12

— — — in Problemata Aristotelis Commentaria. Lugdun. 1632. Fol.

— — — Tr. de Nævis. Argent. 1629. in 12. Dordr. 1650. in 8. Patav. 1652. 8

Q. Sereni Sammonici de re Medica Libri cum Commentariis Humelbergii. Basil. 1581. 4

— — — — — — cum Comment. Rob. Keuchenii. Lugd. Batav. 1664. 8

Troph. Serrier Pyretologia sive de Febribus Tr. Lugdun. 1663. 8

Petr. Servii Tr. de odoribus. Rom. 1641. 8

Mar. Aurel. Severini Trimembris Chirurgia, in qua continetur (1) Diæteticon Chirurgicum, (2) Penusa salubrium Alimentorum, (3) Pharmaco-Chirurgicum, (4) Phyllotherapia externa sive de Virtutibus Herbarum selectis, (5) De

(5) De humidæ materiæ Usibus in re Chirurgica. (6) Externa & rustica ex Animantibus Medicina. (7) De foliorum Viridium in medendis Ulceribus Usu. (8) De ratione componendorum Medicamentorum. (9) De propriis Chirurgorum medicamentis. (10) Chirurgico-Chymica sive de materia ad Affectus exteriores medendos Chymia. (11) De Chymicis Medicamentis externis. (12) Polychresta Medicamenta Chymica. Francof. 1653. 4

Mar. Aurel. Severini de recondita abscessuum Natura. Francof. 1643. 4

— — — Vipera Pythia, i. e. de Viperæ Natura, Veneno, Medicina demonstrationes & Experimenta nova. Patav. 1651. 4

— — — de Piscibus in Sicco viventibus. Commentarius in Libellum Theophrasti Eresii de Respiratione Piscium adversus Aristoteleos. Phoca illustratus sc. Anatome spectatus; de radio Turturis marini ejusque vi, medicina, veneno, opuscula. Amsterod. 1661. Fol.

— — — de Efficaci Medicina Libr. III. Francof. 1671. Fol.

— — — Synopsis Chirurgiæ. Amsterd. 1664. 12

— — — Seilomastix sive de Venæ Salvatellæ pertundendæ falso Consilio exstat cum celeberrimorum Anatomicorum opusculis Anatomicis. Francof. 1668. 4

— — — Quæstiones Anatomicæ IV. (1) de Aqua pericardii, (2) de Cordis Adipe, (3) de Poris cholidochis, (4) Osteologia pro Galeno adversus Argutatores. Exstant quoque cum opusculis Anatomicorum celeberrimorum. Francof. 1668. 4

— — — Zootomia Democritea sive Anatome generalis totius Animantium opificii. Norib. 1645. 4

— — — in Latinum vertit ex Hispanico Anton. Colmeneri de Ledesma opusculum de qualitate & natura Chocolatæ. Norimb. 1644. 12

Joh. Heinrich Seyfrieds Medulla mirabilium naturæ. Norib. 1679. 8

Ja. Shiptoni Pharmacopœa Bateana in qua circiter octingenta Pharmaca pleraq; omnia è Praxi Georgii Batei excerpta ordine Alphabetico exhibentur. Accessit Orthotonia Medicorum; annexa in calce Tabula Posologica dosibus quorundam Pharmacorum applicata. Amsterd. 1688. 8

Rob. Sibbaldi Scotia illustrata sive Prodromus Historiæ Naturalis Scotiæ, estque ordo operis. Divisum est in duas Partes: Prima generalis continet duos Libros, (1) agit de Aëre, Aquis, Locis & Incolis Scotiæ, (2) de Morbis in Scotia grassantibus, de methodo iis medendi, & de medicina indigena. Secunda Pars specialis IV. Libris constat (1) de Plantis in Scotia sponte nascentibus, (2) de Plantis Scotiæ Hortensibus, (3) de Animalibus Scotiæ tam feris quàm domesticis, (4) de Mineralibus, metallis & marinis. Edinburg. 1684. Fol.

Justina Sigmundin / Chur-Brandenburgische Hoff-Weh-Mutter. Cölln an der Spree 1690. 4

— — — Schreiben wider D. Petermann / Professorn zu Leipzig. Cölln an der Spree 1692. 4

Sim. Simonii Antischegkianorum Liber; in quo ad objecta Schegkii respondetur. Basil. 1570. 8

Georg. Sinclari Ars nova & magna Gravitatis & Levitatis. Accessere de Instrumentis Hydragogicis, de Hygroscopio & Chronoscopio. It. Palladis Gymnasium. Roterodam. 1669. 4

Joh. Bapt. Silvatici Institutio Medica de iis qui morbum simulant. Francof. 1671. 12

— — — Tr. de Compositione & Usu Theriacæ Andromachi. Francof. 1600. in 8. Heydelb. 1607. 8

J. B.

J. B. Sinibaldi Geneanthropiæ sive de Hominis generatione decatevchon. Accessit Historia Fœtus Mussipontani Joh. Deusingii & aliorum. Francof. 1669. 4

Jacobi Sinibaldi Apollo bifrons medicas & amœnas dissertationes Latino & Hetrusco sermone promiscuas exponens, quarum hæc series: Dissertatio (1) Acidi contrariæ virtutes. (2) De Adipe. (3) De Purgantibus. (4) De Usu respirationis. (5) De Ictero. (6) De Sanguinis sputo. (7) De Sudore & victu sudantium. (8) De Hydrope. Problemata (1) An parentum imaginatio ad fœtus generationem concurrat. (2) Quomodo fœtus respirationem exerceat tum intra Uterum, tum in Egressu. (3) An Aër respiratus sangvinem ingrediatur. (4) An ullum Animal sine respiratione vivere possit. (5) Quomodo Urinatores vivant sub Aquis. (6) An Urinarum excretio fiat per organorum configurationem, an vero per sanguinis fermentationem. (7) Unde Urinæ profluvium in Diabete. (8) An Lambitiva ingrediantur in Tracheam & quomodo. (9) An Somnus calefaciat an refrigeret. (10) An excedens lætitia sit saluti proficua, an verò noxia; Problema festivum pro Vienna defensa. Oratio (1) de simplicium Signaturis extrinsecis. (2) Plantarum metamorphosis. (3) Humana felicitas. (4) Literaria metamorphosis. (5) Leo Decimus pro anniversario Ejusdem Pontificis. (6) Se la lite ol' Amicitia sia la cagione delle Cose. (7) Dell' Abuso de Vessicanti. (8) Lettera scritta da Cracovia dall Sigr. Bergamini all' Autore, sul dubio se le cose dolci nuocciano ò giovino a i Vermi; con sua risposta. (8) La Rosa. (9) Il Giuditio di Paride &c. Rom. 1690. 4

Eman. Sinikers Spagyrische Reiß-und Hauß-Apotheck Käyser Rudolph des Andern/ nebst einer Beschreibung des Terpentins/ von Heinrich von Scheniß an Tag gegeben. Zürich 1646. 8

Joh. Bapt. Sitoni Jatrosophiæ miscellanea. Einsidel. 1649. in 4. Col. Agrip. 1676. 4

Alex. Sitzings Bericht von dem Bad zu Ober-Baden in Aergöw. Basel 1587. 8

Paul. Marq. Slegelii Tr. de Sanguinis motu contra Riolanum. Hamb. 1650. 4

Ren. Fried. Slusii Mesolabium sive duæ mediæ proportionales inter extremas datas per circulum & per infinitas hyperbolas. Leod. 1668. 4

Henr. Smetii Miscellanea medica. Francof. 1611. 8

Ant. Sneebergeri Medicamenta Evporista adversus omnis generis articulorum dolores. Cui adjuncti Ejusdem de multiplici Salis Usu libellus. Gemma Ametystus sive Carbunculus Æthiops. Ejusdemque Nuptialium narrationum prima. Francof. 1581. 8

Willebr. Snelli Cyclometricus sive de dimensione Circuli Tr. Lugd. Batav. 1621. 4

— — — Typhys Batavus sive de re navali. Lugd. Batav. 1624. 4

Just. Sæffingi Historia Creationis mundi. Rudolphstad. 1687. 8

Mart. Soërs Theses de Tertiana. Lovan. 1642. 4

Cornel. Solingens Handgriff der Wund-Artzney. Franckfurth an der Oder 1693. 4

Jul. Solini memorabilia mundi cum Plinianis exercitationibus in Solinum Claud. Salmas. Traject. 1689. Fol.

— — — — — — cum Notis Georg. Draud. Francof. 1603. 4

Joh. Georg Sommers nothwendiger Heb-Ammen Unterricht. Jena 1676. in 12

— — — Anleitung zur Kinder-Zucht. Arnstadt 1676. 12

Paul. Sorbait Universa medicina tam Theorica quàm Practica. Noriberg. 1672. Vienn. 1680. Fol.

Israël.

Israël. Spachii Gynæciorum Libri; continentur autem in hoc opere (1) Felicis Plateri de mulierum partibus generationi dicatis. (2) Moschionis de Passionibus muliebribus. (3) Cleopatræ, Moschionis, Prisciani & incerti cujusdam muliebrium Libri, in unam Harmoniam redacti per Casp. Wolphium. (4) Trotulæ sive Erotis Medici, Liberti Juliæ Liber. (5) Nicol. Rochei de morbis mulierum curandis. (6) Ludov. Bonaccioli Enneas muliebris. (7) Jac. Sylvii de mensibus muliebribus. (8) Joh. Ruffi de Conceptu & generatione Hominis. (9) Hier. Mercurialis de morbis muliebribus. (10) J. B. Montani de Affectibus Uterinis. (11) Victor. Trincavellii Consilia muliebria. (12) Alb. Bottoni de morbis muliebribus. (13) Joh. le Bon Therapeia Puerperarum. (14) Ambrosii Paræi de hominis generatione. (15) Albucasis de Morbis muliebribus. (16) Fr. Rousseti de Partu Cæsareo. (17) Lithopædii Senonensis Icon. (18) Casp. Bauhini de Partu Cæsareo. (19) Maurit. Cordæi Comment. in Libr. priorem Hipp. de muliebribus. (20) Mart. Akakiæ de morbis muliebribus. (21) Ludov. Mercati Gynæciorum Libr. IV. Argent. 1595. Fol.

— — — Nomenclator Scriptorum Græcorum, Arabum, Latinorum, secundum Locos communes ipsius Medicinæ. Francof. 1598. 8

Frid. Spanheimii Introductio ad Chronologiam Sacram. Lugd. Batav. 1683. 8

Joh. Casp. Sparrii Diss. II. de Lue Venerea. Argentor. 1673. 4

J. G. Spenglers Blumen-Büchlein. Costantz 1693. 12

Jul. Sperberi Isagoge in Veram Dei & Naturæ cognitionem, in qua multa de Materia Lapidis Philosophorum. Hamburg. 1674. 8

Joh. Sperlette Physica nova sive Philosophia Naturæ. Berolin. 1694. 4

Joh. Sperlingii Tr. Physico-Medicus de Morbis totius substantiæ pro Daniele Sennerto, contra Joh. Freytagium. Witteb. 1633. 8

— — — de Calido innato pro Sennerto contra Freytagium. Witteb. 1634. 8

— — — de Origine Formarum pro Sennerto contra Freytagium. Lips. 1634. 8

— — — Defensio Tr. de origine formarum pro Sennerto contra Freytagium. Lips. 1638. 8

— — — de formatione hominis in Utero. Witteb. 1661. 8

— — — Institutiones Physicæ. Witt. 1672. 8

— — — Synopsis Physices. Witteb. 1658. 12

— — — Anthropologia Physica. Witteb. 1668. 8

— — — Synopsis Anthropologiæ. Hall. 1684. 12

— — — de principiis corporis naturalis. Witteb. 1647. 8

— — — de principiis nobiscum natis. Witteb. 1657. 8

— — — de Semine. Witteb. 1651. 8

— — — Meditationes in J. C. Scaligeri de Subtilitate exercitationes exotericas. Witteb. 1656. 8

— — — Defensio Synopseos Physicæ. Witteb. 1658. 8

— — — Zoologia Physica. Witteb. 1661. 8

— — — Carpologia Physica. Ibid. 8

— — — Exercitt. Physicæ. Witteb. 1663. 4

Adr. Spigelii Opera omnia ex recensione Joh. Antonii van der Linden. Continentur Tom. Primo: (1) Adr. Spigelii de fabrica humani corporis Libr. X. (2) Jul. Casserii Placentini Tabulæ Anatomicæ, cum (3) Danielis Bucretii Supplemento. (4) Adr. Spigelii de formato fœtu Liber Singularis. (5) Jul. Casserii Plac. Tabulæ de formato fœtu. (6) Casp. Asellii de Lactibus sive Lacteis Venis dissertatio. (7) Gvil. Harvæi de motu Cordis & Sanguinis in Animalibus Tr. (8) Joh. Walæi Epistolæ duæ de motu Chyli & Sangvinis.

Tomo Secundo (1) Adr. Spigelii de Semitertiana Libri IV. (2) De Arthritide Liber. (3) De Lumbrico Lato Liber. (4) Isagoges in rem herbariam Libr. II. (5) Anton. von der Linden de monstrosis Vermibus observatio rara. Amsterd. 1645. Fol. Seorsim prostant.

Adr. Spigelii de Humani corporis fabrica Libr. X. Francof. 1632. 4

— — — de Formatu fœtu Liber Singularis. Francof. 1631. 4

— — — de Semitertiana febre. Francof. 1624. 4

— — — Isagoges in rem herbariam Libr. IV. Helmst. 1667. in 4. Lugd. Batav. 1633. 24

Jac. Sponii Aphorismi novi è Hippocratis scriptis collecti. Jen. 1689. 12

Joh. Sporischii Epitome Medicinæ Practicæ. Witteb. 1582. 8

— — — Idea Medici, cum Tractatu de Symptomatibus crudelissimis quæ scarificationi & Cucurbitularum Usui Brinnæ Incolis in Marchionatu Moraviæ supervenerunt; & de febre Epidemia Anni 1580. Francof. 1582. 8

Thom. Spraat *l'Histoire de la Societé Royale de Londres establie pour l'Enrichissement de la Science naturelle, Genev. 1669.* 8

Salom. Sprangeri Homines sub Aqua viventes. Jen. 1692. 12

Joh. Theod. Sprengeri Praxis & Usus globi cœlestis & Terrestris. Jen. 1691. 8

Heinr. Balth. Stackelbecks Bericht von einer kleinen Reiß- und Hauß-Apotheck. Bremen 1651. 12

Georg. Ern. Stahlii de motu Tonico vitali & inde pendente motu sanguinis particulari Epistola. Jen. 1692. 4

— — — Fragmentorum Ætiologiæ Physiologico-Chemicæ Prodromus. Lipsiæ 1683. 12

Dn. du Stair Physiologia nova & Experimentalis. Lugd. Batav. 1686. 4

Cornel. Stalpartii van der Wiel Observationes Medico-Anatomico-Chirurgicæ. Lugd. Batav. 1687. 8

Nicol. Staphorst Officina Chemica Londinensis. Hamburg. 1686. 12

Andr. Starckens Krancken-Spiegel. Mühlhausen 1598. 4

Joh. Staricii neu-reformirter Helden-Schatz. Erffurth 1676. 12

Joh. Chr. Stebii Elixir Solis & Vitæ vera per dulcem Liquorem Auri solutio atque ita Auri potabilis genuina præparatio reperta. Arnstadt. 1679. 12

— — — Cœlum Sephiroticum Hebræorum &c. ex vetustissima Hebraica veritate Medicinæ, Chemiæ, Astrologiæ &c. nova principia oculari demonstratione ostendens. Mogunt. 1679. Fol.

Gothofredi Steeghii Ars Medica. Francof. 1606. Fol.

Ambros. Stegmanns genaue Untersuchung des Keuterlings / wie derselbe durch versetzte Buchstaben sich als ein guter Kerl wegen seiner Qualitäten bey Gesunden und Krancken beliebt macht. Leipzig 1694. 12

Joh. Steinmezii Oratio medica: Utrum nempe fœmina in sexum masculi per naturam mutari possit. Jen. 1615. 4

Joseph. Stellati Introductio in Magiam à Fratribus Roseæ Crucis Pansophiam dictam. Anno 1618. 8

— — — Pegasus Firmamenti sive Introductio in Magiam. Anno 1619. 8

Jacob. Stelzlini Theses ex universis Institutionibus Medicis. Ingolstad. 1660. 8

Joh. Petr. Stengelii Gnomonica Universalis. Ulm. 1680. 8

Nicolai Stenonis Observationes Anatomicæ, quibus varia oris, oculorum & narium Vasa describuntur, novisque Salivæ Lacrymarum & Muci fontes deteguntur. Lugd. Bat. 1662. 12

— — — Elementorum Myologiæ Specimen sive Musculi descriptio Geometrica; cui accedunt Canis Carchariæ dissectum Caput & dissectus Piscis ex canum genere. Amsterd. 1669. 8

Nico-

Nicolai Stenonis de Solido intra solidum naturaliter contento. Lugd. Batav. 1679. 12

Stephani Athen. Philosophi Explanationes in Galeni priorem Librum Therapevticum ad Glauconem, Latine, Augustino Gadaldino interprete, cum hujusdem Scholiis. Lugdun. 1558. 8

Joh. Stephani Opera universa & quidem (1) Comment. in Libr. Hippocratis de Lege, (2) in Librum Hippocratis de structura Hominis, (3) Comment. in Librum Hippocratis de Virginum Morbis, (4) Diagoge ad servandam incolumitatem, (5) Comment. in Libr. Aristot. de Conservatione Sanitatis ad Alexandrum M. (6) Paraphrasis in nonum Fen Libr. III. Avicenn. (7) Pyrine sive de natura Febris Dialogus. (8) Paraphrasis in I. Fen. Libr. 4. de febribus Avicennæ. (9) Libri tres Carminum. (10) Consiliorum medicorum X. Decades. (11) Coenologia sive de vertigine Dialogus. (12) De Contagionis natura Libellus. (13) Symmixis seu miscellanea Physicarum Jatricarumque quæstionum. (14) Cosmetice, qua singulis fœditatibus & nævis, qui faciem maculant probata opponuntur remedia. (15) Hippocratica Theologia. (16) Eudæmon sive de Humanæ Mentis Immortalitate Dialogus. Venet. 1653. Fol.

Joh. Sternhalss Ritter-Krieg der Metallen. Hamburg 1680. 8

Joh. Sterpinii Trifolium Medicum, tribus Tabulis Medicinam universam ostendens. Hafn. 1671. Fol.

Dionys. van der *Sterre* Tr. novus de generatione ex ovo; accessit Tr. de Monstris. Amsterod. 1687. 12

Fr. Sterrebek Theatrum Fungorum of het Toonel der Campernoëlien, Paddestœlen of dayvels broudt; benevens ecne naeuwkeurige beschryvinge van de Aerdbuylen, Papas, Tartoufli; Artischoken onder de Aerde ende dierglieke gewassen; met eenen Tractaet van de Hinderlyke Kruyden van dit Land. Antwerp. 1676. 4

Joh. Conr. Stettleri Censura de motu Musculorum ex Argumentis Galeni, qua ossibus id officium vindicatur. Francof. 1665. 8

Sim. Stevins Tractat vom Wasser-Bau. Franckfurth 1631. 4

Joh. Stieri Physica. Erffurth. 1657. 4

Joh. Mart. Stillers Chymischer Natur-Spiegel von denen drey Reichen der Welt. Hannover 1685. 8

Joh. Andr. Stisseri de machinis fumiductoriis Curiosis. Hamburg. 1686. 4

— — — Consideratio Febrium Intermittentium. Brunsv. 1687. 4

— — — Oratio Inauguralis continens Chemiæ commendationem. Helmst. 1689. 4

— — — Aquarum Hornhusanarum Examen. Helmst. 1685. 4

— — — Actorum Laboratorii Chemici Specimen. Helmst. 1690. 4

— — — Solamen Podagricorum. Ibid. 4

— — — Epistola ad Kerkringium de Phœnomenis quibusdam Physico-Chemicis. Brunsv. 1687. 4

Fr. Stockhameri Microcosmographia sive partium humani corporis Usus & descriptio novis hujus seculi Inventis exornata. Vienn. Austr. 1682. 12

August. Stœcklini Nymphæum Beatiss. Virginis Mariæ Fabariensis vulgò Pfeffersbad. Dilling. 1632. 8

N. Stolzii Viridarium Chemicum. Francof. 1624. 8

— — — Hortulus Hermeticus. Francof. 1627 8

Wilh. Stratemanni Philosophia naturalis. Francof. 1664. 8

Ægid. Strauchii Breviarium Chronologicum. Witteb. 1664. 1679. 1686. 12

— — — Astrognosia, addita sunt Asterismorum & Planetarum Schemata. Witteb. 1659. 1668. 12

Ægid. Strauchii Tabulæ per universam mathesin. Witteb. 1664. 12
— — — de Numerorum doctrina Aphorismi. Witteb. 1662. 12
— — — de Magnitudinum doctrina. Witteb. 1664. 12
— — — Aphorismi Astrologici, cum methodica doctrina Cypriani Leovitii de Judiciis nativitatum. Witteb. 1664. 12
Mich. Strauchii de Cometis, qui Anno 1664. 1665. in Cœlo visi sunt declamatio. Witteb. 1665. 4
Laurent. Straussii Resolutio observationis singularis Mussipontani Foetus extra Uterum in Abdomine retenti, tandemque lapidescentis, Darmst. 1662. 4
— — — Cursus Medicus; cum oratione Inaugurali de Rosa. Giess. 1663. 4
— — — Conatus Anatomicus. Giess. 1666. 4
— — — Exercitationes Medicæ. Giess. 1670.
— — — Isagoge Physica. Ulm. 1684. 8
— — — Theatrum Sympatheticum, Norib. 1660. 12
— — — Palæstra medica. Giess. 1686. 8
Victor. Strigelii Epitome doctrinæ de primo motu. Witteb. 1565. 8
Joh. Steph. Strobelbergeri, Galliæ Politico-Medica descriptio. Jen. 1620. in 12, 1621. in 12
— — — Epistolaris concertatio inter illum & Joach. Burserum de febri maligna. Lips. 1626. 8
— — — Publica Intimatio de suis tam propriis quàm alienis novis cum Oberdorfferianis, tum Janichianis operibus Medicis edendis. Norib. 1626. 4
— — — Introductio ad curationem febris quartanæ. Ibid. 8
— — — Tr. de Odontagra sive dentium Podagra. Lips. 1630. 8
— — — Masticholagia sive de universa mastiches natura Differt. Lips. 1628. 8
— — — Prælectionum Monspeliensium recapitulatio continens brevem Libr. Prim. Galeni de Affectorum Locorum notitiâ explanationem. Norib. 1625. 12
Joh. Steph. Strobelbergeri Historia Monspeliensis in qua tum Urbis Monspeliacæ, tum Scholæ Medicæ ejusdem Celeberrimæ brevis descriptio ac vitæ Illustrium ejusdem Professorum recensentur. Noriberg. 1626. 12
Dav. Stumpfens Erklärung der meisten Zäuber-Greuel. Franckfurth 1620. 8
Joh. Nicol. Stupani Medicina Theorica ex Hippocr. & Galeni Physiol. Pathol. & Semiotic. Basil. 1614. 8
— — — Commentar. in Aphorism. Hippocr. Basil. 1615. 8
Joh. Christ. Sturmii Epistola invitatoria ad observationes Magnetis variationis instituendas. Altd. 1682. 4
— — — Scientia Cosmica sive Astronomia Theoretica & Practica. Norib. 1684. Fol.
— — — Collegii Experimentalis sive Curiosi Pars I. constans XVI. Tentaminibus. (1) Structuram & Usum Campanæ Urinatoriæ explorat. (2) Præcipua cameræ obscuræ phænomena & causas exhibet. (3) Pleraque Baroscopii sive Tubi Torricelliani Phænomena subjicit oculis. (4) Natantium sine ullo sustentaculo in Aqua ex aëre pendulorum metallicorum experimentum & causas rimatur. (5) Aliquot alia phænomena hydrostatica spectanda exponit. (6) Consectaria quædam ex comprobato per antecedentia Tentamina Aëris perpetuo elaterio ac pondere deducit. (7) Tubi Vitrei 36. pedes & aqua desuper impleti Experimenta dat. (8) Canaliculorum angustiorum recens notata Phænomena videre facit & ad fontes reducit. (9) Variorum Thermometrorum effecta oculis exponit. (10) Fr. Lanæ artificii per aërem navigandi possibilitatem commonstrat. (11) Potentiarum mechanicarum robur

robur exhibet. (12) Specimen novi artificii scribendi quidvis in quavis Lingua. (13) Antliæ Pnevmaticæ Gverikianæ admiranda quædam effecta & Experimenta demonstrat. (14) Hygroscopiorum & Chronometrorum recens inventorum rationes & Usum declarat. (15) Microscopiorum ac Teloscopiorum fabricam & Effectus exponit. (16) Laternæ magicæ & cameræ obscuræ portatilis spectacula commonstrat. Accedit Auctarii loco Calendariographia horaria &c. Norib. 1676. 4

Joh. Christ. Sturmii Collegii Experimentalis sive curiosi Pars Secunda, constans XV. Tentaminibus. (1) De nova forma campanæ urinatoriæ. (2) De novis Antliæ pnevmaticæ formis & accessionib⁹. (3) Experimenta quædam circa Baroscopium, Plana polita, capsulam orichalceam. (4) De Hygrostathmicis quibusdam experimentis. (5) Circa Siphonis reflexi grandioris Phænomena. (6) De Lacrymis & Vermiculis vitreis. (7) De Clepsydris & harum nova sobole Clepselæis. (8) De Tubis Stentorophonicis sive Acusticis. (9) De novis quibusdam Thermoscopiorum & Hygrometrorum generibus. (10) Circa Hemisphæria Magdeburgica sive Recipiens cupreum grandius in duas partes divisum. (11) De nova quadam Potentia mechanica, musculorum actiones stupendas in corpore animali egregiè illustrante. (12) De Situla & Hydriis Helmontianis. (13) De Hygroscopiorum novis quibusdam generibus & Aërometro composito novo. (14) Diversarum observationum & fabricarum curiosarum miscellanea. (15) De Sclopeti pnevmatici Gverikiani ulteriori perfectione. Accedit Epistola ad V. Cl. Henr. Morum de spiritu ipsius Hylarchico, Aërisque pondere & Elaterio. Norimbergæ 1685. 4

Joh. Christ. Sturmii Physicæ conciliatricis Conamina. Norib. 1687. 12

— — — Philosophia Eclectica, h. e. Exercitationes Academicæ quibus philosophandi Methodus selectior fideliter explicatur, quarum hæc series: (1) de Philosophia sectaria & Electiva. (2) De Authoritate Interpretum Naturæ & speciatim Aristotelis. (3) De Cartesianis & Cartesianismo. (4) De corporum non impedita circulatione Prima. (5) De Corporum non impedita Circulatione secunda. (6) De Corporum non impedita circulatione Tertia. (7) De Clepsydrarum Phænomenis & effectis horumque causis. (8) De Artis & naturæ Sororia cognatione. (9) Oculus Θεόσκοπος, h. e. de Visionis organo & ratione genuina. (10) De Sangvinis Transfusione. (11) De Terræ motibus. (12) De magnetismo Mundanorum corporum. (13) De Influentia siderum. Altdorff. 1686. 8

— — — Theosophiæ, hoc est: cognitionis de Deo naturalis specimen methodo Mathematica conceptum. Altdorff. 1689. 8

— — — Mathesis compendiaria in Tabb. Altdorff. 1690. Fol.

— — — Mathesis enucleata. Norib. 1689. 8

Leonhardi Sturmii Sciagraphia Templi Hierosolymitani ex ipsis SS. Scripturæ fontibus, præsertim è Visione Ezechielis. Hannov. 1695. 4

Roland. Sturmii Vindiciæ pulveris febrifugi Peruviani, complectentes ejus Historiam vires ac proprietates. Antverp. 1659. in 12. Hag. Com. 1681. 12

Petr. Styllens Chirurgisches Hand-Buch. Hamburg 1680. in 8. 1682. in 8

Bernh. Svevus de Inspectione Vulnerum Lethalium. Marpurg. 1629. 8

— — — Wunden-Urtheil. Hamburg 1644. 8

Joh. Casp. Schizeri Compendium Physicæ Aristotelico-Cartesianæ. Amsterd. 1685. in 12. Basil. 1691. 8

Casp. Suters Monathliche Pflantzungs-Lust. Schaffhausen 1678. 12

Bernh. Schalbe Pancreas Pancrene sive Pancreatis & succi ex eo profluentis commentum. Amsterd. 1668. in 12. Jen. 1678. 12

— — — Quærela & Opprobria Ventriculi. Amsterd. 1675. 12

— — — Disquisitio Therapevtica generalis sive medendi methodus ad recentiorum dogmata adornata & Walæana methodo conformata. Amsterd. 1657. 12

— — — Alcali & Acidum sive Naturæ & Artis Instrumenta pugilica. Jen. 1678. 12

Joh. Georg. Schalbacii Diss. de Ciconiis, gruibus, hirundinibus &c. Spir. 1630. 4

Joh. Swammerdammii Miraculum Naturæ sive Uteri muliebris fabrica, notis in D. Joh. van Horne Prodromum illustrata. Adjecta est nova methodus cavitates corporis ita præparandi, ut suam semper genuinam faciem servent. Lugd. Batav. 1679. 4

— — — Tr. Physico-Anatomico-Medicus de respiratione Usuq; Pulmonum. Lugd. Batav. 1667. 8

— — — *L'Histoire generale des Insectes. Utrecht. 1688.* 4

— — — Historia Insectorum generalis. Ultraj. 1693. 4

— — — Ephemeri Vita. Amsterod. 1676. 8

Th. Sydenham Opuscula. Continent: (1) Observationes Medicas circa morborum acutorum Historiam & curationem. (2) Roberti Bradii Epistolam ad Th. Sydenham. (3) Epistolam responsoriam Primam de morbis Epidemicis. (4) Henr. Paman Epistolam ad Authorem. (5) Epistolam responsoriam secundam de Luis Venereæ Historia & curatione. (6) Gvilel. Cole Epistola ad Thom. Sydenham. (7) Dissertationem Epistolarem de nuperis observationibus circa curationem Variolarum confluentium, nec non de Affectione hysterica &c. &c. Amsterod. 1683. in 8. Lips. 1695. 8

Thom. Sydenham Additamenta ad opuscula. Genev. 1690. 8

Separatim prostant.

— — — Methodus curandi febres. Londin. 1668. in 8. Amsterd. 1666. 12

— — — Epistola ad Gvil. Cole de Variolis & passione Hysterica. Londin. 1682. 8 Francof. 1683. 12

— — — Epistolæ responsoriæ (1) ad Rob. Bradii de Morbis epidemiis ab Anno 1675. ad Ann. 1680. (2) ad Henr. Paman de Luis Venereæ Historia & curatione. Londin. 1680. 8

— — — Tr. de Podagra & Hydrope Genev. 1686. 12

Bened. Sylvatici Consiliorum & responsionum Medicinalium Libr. IV. Accessit Ejusdem Methodus consultandi. Genev. 1662. Fol.

Alex. Sylvii Lunæ circulares Periodi. Lesnæ 1651. 4

Fr. del Boë Sylvii Opera Medica in unum Volumen redacta. Continentur autem (1) Disputationes Medicæ. (2) Methodus medendi. (3) Praxeos Medicæ novæ Libr. III. cum appendice de morbis Infantum, peste, Lue Venerea, Phthisi, Cachexia, Hydrope, Affectione hypochondriaca Arthritide, febre Epidemia Lugd. Batav. 1667. & 1669. ad finem Februarii 1670. grassante. (4) Opuscula varia nempe dictata ad Casp. Bartholini Institutiones Anatomicas: Oratio inauguralis de Hominis cognitione, Theses de Medicamentis Chemicis, Epistola Apologetica Anti-deusingiana. Oratio de Affectus Epidemii Leidensis causis naturalibus. Oratio in Authoris obitum. Amsterod. 1679. 4

Seorsim exitant.

Fr. de

Fr. del Boë Sylvii Disputationum medicarum Pars I. Amsterod. 1670. 12

— — — Disputationum medicarum Decas. Jenæ 1674. 12

— — — Exercitationes Medicæ cum Animadversionibus Holterhofii. Colon. 1675 12

— — — Oratio de Affectu Epidemio 1669. Leydæ grassante. Lugd. Batav. 1670. 12

— — — — — de Hominis cognitione. Lugd. Batav. 1658. 4

— — — Praxeos Medicæ Idea nova. Lugd. Batav. 1671. in 12. Francof. 1671. 12

Jacob. Sylvii Opera Medica in VI. Partes digesta.

Pars I. continet (1) Authoris vitam & Imaginem. (2) Elenchum virorum præclarissimorum, qui de Jacobo Sylvio honorificè locuti sunt. (3) Ludovici Arrivabeni Sylvius ocreatus. (4) Claudii Burgensis Apologia in L. Arrivabenum pro Jacobo Sylvio optimo jure ocreato. (5) Epigrammata aliquot virorum doctorum. (6) Nonnulla in operibus Authoris à Renato Moreau restituta & illustrata. (7) Ordo in legendis libris Galeni & Hippocratis. (8) Comment. in Hippocratis Elementa. (9) Comment. in Libr. Temperament. Gal. (10) Cl. Galeni in Hippocr. Libr. de Natura Hominis Comment. cum Scholiis Sylvii. (11) Comment. in Galeni Libr. de Ossibus. (12) Isagoge in Galeni & Hippocratis Physiologiæ partem Anatomicam. (13) Observata quædam in variis corporibus secandis. (14) Calumniarum cujusdam in Galeni Hippocratisque rem Anatomicam depulsio. (15) Isagoge brevissima in Libros Galeni de Usu partium corporis humani. (16) Epitome in III. Galeni Libros Facultatum naturalium. (18) De Mensibus mulierum & hominis generatione.

Pars II. (1) Comment. in Galeni Libros III. de Alimentis. (2) De facili ac salubri Victûs ratione pauperum Scholasticorum. (3) Consilium adversus Famem & Victuum penuriam.

Pars III. (1) Methodus sex Librorum Galeni de differentiis, causis morborum & Symptomatum. (2) De Signis omnibus Medicis Salubribus, insalubribus & neutris. (3) Introductio brevis in Galeni methodum medendi generalem.

Pars IV. (1) Comment. de Febribus. (2) Comment. in Galeni Libr. de differentiis Febrium. (3) Quæstio de Vini exhibitione in Febribus. (4) De Peste & febre pestilenti. (5) De Sudore Anglico. (6) Morborum omnium ex Galeno & Gattinara curatio.

Pars V. (1) Methodus componendi Medicamenta. (2) De medicamentorum simplicium delectu & præparatione. (3) Joh. Mesue de re Medica Libr. III. Jac. Sylvio interprete & Commentatore.

Pars VI. (1) Duæ Epistolicæ Consultationes de Arthritide. (2) De Partu quodam disputatio, an sit septimestris an novem mensium, cum Responsis Cl. Medicorum. (3) Carmina quædam Jacobi Sylvii. (4) Præfatio ad Hieron. Montuum. Accessit de Senectute Tr. &c. &c. Prodierunt omnia operâ & studio Ren. Moreau. Colon. Allobr. 1635. Fol.

Mart. Szent-Jvány Curiosiora Scientiarum Miscellanea. Tyrnav. 1689. 4.

T.

Jac. TAbernæmontani Kräuter-Buch. Basel 1664. Fol.

— — — Artzney-und Hauß-Apotheck. Franckfurth 1666. 8

Tabula Geomanticæ. Francof. 1693. 8

Ott. Tackenii Antiquissimæ Hippocraticæ Medicinæ Clavis. Lugd. Batav. 1671. in 12. Francof. 1691. 12

— — — Tr. de Morborum Principe. Osnabrug. 1679. 12

— — — Hippocrates Chemicus, novissimi Viperini Salis antiquissima fundamenta ostendens. Lugd. Batav. 1672. 12

Joh. Tackii Triplex Phasis Sophicus Solis orbe expeditus &c. (1) Phasis Medicus de Auro, Saccharo & Quinta Essentia vini, Aureum flumen repræsentans. (2) Phasis II. Chemic. Phys. Magnum Philosophorum opus pro conficiendo Elixire, cum generatione Sanguinis humani comparans. (3) Phas. III. Mysterium resurrectionis rerum. Francof. 1673. 4

Andr. Tacqueti Opera omnia Mathematica (1) Astronomiæ Libr. VII. (2) Geometriæ Practicæ Libr. III. (3) Opticorum Libr. III. (4) Catoptricorum Libr. (5) Fortificatoria. (6) Cylindricorum & Annulariorum Libr. IV. Antv. 1669. Fol.

Seorsim prostant.

— — — Elementa Geometriæ planæ ac solidæ, quibus accedunt selecta ex Archimede Theoremata. Amsterod. 1683. 8

— — — Cylindricorum & AnnulariumLibr. IV. unà cum dissertatione Physico-Mathematica, de circularium volutatione per planum. Antv. 1651. 4

Joh. Täntzers / der Dianæ hohe und niedere Jagd-Geheimniß. Coppenhagen 1689. Fol.

Petr. Taffini de Anno seculari Vett. Romanorum. Tornac. 1641. 4

Casp. Taliacotii Chirurgia nova, de Narium, Aurium, Labiorumque defectu per insitionem Cutis ex humero arte hactenus omnibus ignota, sarciendo. Venet. 1597. in Fol. Francof. 1698. 8

Joach. Tankius edidit Pisces Zodiaci Inferioris vel de Solutione Philosophica Tractatum Lucæ Rhodargyri. Lips. 1609. 8

Jac. Tappii Dissertationes de Principum functionum læsionibus earumque veris causis & curationibus. Helmstädt. 1676. 4

Valesc. de Taranta Philonium Pharmaceuticum & Chirurgicum, de medendis omnibus affectibus, operâ & studio Joh. Hartm. Beyeri. Francof. 1599. in 4. Lips. 1680. 4

Joh. Adolph. Tassi Pars Geometriæ de Magnitudine Proportionum. Hamb. 1673. 4

— — — Geodæsiæ sive Geometriæ practicæ compendium. Hamb. 1678. 4

— — — Trigonometriæ Canonicæ compendium. Hamb. 1677. 4

Nicol. Taurelli Medicæ prædictionis methodus. Francof. 1581. 4

— — — Alpes Cæsæ, h. e. Andr. Cæsalpini monstrosa & superba dogmata discussa & excussa. Francof. 1597. 8

Dan. Tauvry Nova Anatomia ratiociniis illustrata, quibus Usus structuræ partium corporis humani, & quorundam aliorum animalium secundum Leges mechanicas explicatur; ex Gallico Latinè vertit Melch. Fried. Geuder. Ulm. 1694. 8

Joh. Taussen der von Abend gegen Morgen lauffende Unglücks-Prophet oder Comet-Stern. Hall 1681. 4

H. Tenke *Formules de Medicine, tirées de la Galenique & de la Chymie. Lyon. 1682.* 12

— — — de Instrumentis Pharmaceuticis ex Galenicis & Chemicis. Lugd. 1684. 12

Joh.

Joh. Andr. Tentzelii TernariusTernariorũ Hermeticorum, Bezoardicorum, Laudanorum Dn. Salæ. Erffurth. 1630. 8

— — — Medicina diastatica in Tr. Tertium de Tempore Theophrasti Paracelsi. Erffurth. 1668. 12

Joh. de Tertiis Curiositates Physicæ in quo natura Stramentorum Fœnaceorum, & qualitates odoris & Effluviorum &c. examinantur. Lugd. Batav. 1686. 8

Gioseppe Testori *ha tradotta da Latino in Italiana la Prattica Medicinale & Osservazioni del molto Reverende Padre Bernhardino Christini. Venet. 1680.* 4

Joh. Teuberi Tr. Physico-Medicus de Natura, ortu, causis, signis, Incrementis & curatione Podagræ. Prag. 1653. 4

Theatrum Chemicum in sex Volumina divisum.

Volum. I. continet (1) Roberti Vallensis de Veritate & antiquitate artis Chemicæ Tr. (2) Joh. Chrys. Faniani de Artis Chemicæ JCtorum judicia ad quæstionem, an Alchemia sit ars legitima. It. Artis metallicæ metamorphoses. It. Testamentum novum Arnoldi â Villanova. (3) Th. Moufeti Dialogus Apologeticus de jure & præstantia Chemicorum medicamentorum. It. Epistolas quasdam Medicinales. (4) Theob. de Hogeland Tr. de Chemiæ difficultatibus. (5) Gerhard. Dornei Clavem totius Philosophiæ Chemisticæ. (6) Ejusdem Librum de NaturæLuce Physica. (7) Ejusdem congeriem Paracelsicæ Chemiæ de metallorum transmutationibus; It. Genealogiam mineralium atque metallorum. (8) Bern. G. Penoti Tractatus varios de vera præparatione & Usu Medicamentorum Chemicorum. (9) Bernard. Trevisani Tr. de Chemico miraculo, quod Lapidem Philosophiæ vocant. (10) Dionys. Zacharii opusculum Philosophiæ naturalis metallorum, cum Annotationibus Nicol. Flamelli. Argent. 1613. 8

Volum. II. continentur (1) Gastonis Clavei Apologia Chrysopœiæ & Argyropœiæ adversus Thomam Erastum. (2) Ægidii Vadis Dialogus inter naturam & filium Philosophiæ. Item Tabula diversorum metallorum vocabula explicans. (3) Georg. Riplæi duodecim portarum Epitome. (4) Alberti Magni breve compendium de mineralibus. (5) Isaaci Hollandi Fragmentum de opere Philosophorum. (6) Bernh. G. Penoti Quæstiones tres de corporali Mercurio. It. ad varias quæstiones Responsio. It. LVII. Canones de opere Physico. It. Vera Mercurii ex Auro extractio. It. Chrysorrhoas sive de arte Chemica Dialogus. (7) Joseph. Quercetani Responsio ad Aubertum de ortu & causis metallorum. (8) Johannis Dee Monas Hieroglyphica. (9) Laurentii Venturæ Liber de conficiendi Lapidis Philosophici ratione. (10) Joh. Fr. Pici Mirandulæ Tr. de Auro. (11) Rogeri Baconis Speculum Alchemiæ. (12) Richardi Anglici correctorium. Ejusdem Rosarius minor. (13) Albertus M. de Alchemia. (14) Joh. Aug. Panthei Ars & Theoria transmutationis metallicæ. (15) Authoris incerti magniLapidis compositio. Argent. 1613. 8

Volum. III. continetur (1) Aristotelis Tr. de vero Magisterio. (2) Arnoldi de Villanova Lumen Luminum sive flos florum. (3) Ejusdem Practica. (4) Efferarii Monachi de Lapide Philosophorum Tr. Ejusd. Thesaurus Philosophiæ. (5) Raim. Lullii Praxis universalis magni operis. (6) M. Odomari Practica. (7) Ejusdem Tr. de Argento in Aurum verso. Ejusdem Tr. de Marchasita. Ejusdem Tr. de Arsenico. Ejusdem Tr. de Sale Alkali. Ejusdem quæstio an Lapis Philoso-

ſophorum, valeat contra Peſtem? Ejusdem vetus Epiſtola de metallorum materia. (8) Joh. de Rupeſciſſa Liber de confectione veri Lapidis Philoſophorum. (9) Joh. Aur. Augurelli Chryſopœia carmine conſcripta. (10) Thom. Aquinatis ſecreta Alchemiæ magnalia. (11) Ejusd. Tr. de Lapide minerali, Animali & plantali. (12) Ejusdem Theſaurus Alchemiæ ſecretiſſimus. (13) Joh. de Rupeſciſſa Liber Lucis. (14) Raym. Lullii Clavicula & Apertorium. (15) M. Joh. Iſaaci Hollandi opera mineralia ſive de Lapide Philoſophorum omnia. (16) Ewaldi Vogelii Liber de Lapidis Phyſici conditionibus. (17) Juſti à Balbian Tractatus VII. de Lapide Philoſophico. (18) Jodoci Greveri Secretum. (19) Alani dicta de Lapide Philoſophico. (20) Nicolai Barnaudi Comment. in quoddam Epitaphium Bononienſe marmoreo Lapidi inſculptum. (21) Ejusdem Proceſſus aliquot Chemici. (22) Ejusdem Triga Chemica. (23) Ejusdem Quadriga Aurifera. (24) Ejusdem Auriga Chemicus. (25) Epiſtola de Philoſophia occulta. (26) Ejusdem dicta Sapientum. Argentorat. 1613. 8

Volum. IV. continet (1) Raym. Lullii Theoriam & Practicam. (2) Ejusdem compendium transmutationis metallorum. (3) Arteſii Clavem majoris Sapientiæ. (4) Heliæ Artiſtæ, novam disquiſitionem. (5) Hieron. de Zanetinis concluſionem & comprobationem Alchemiæ. (6) Nicol. Nigr. Happelii Cheiragogiam Helianam de Auro Philoſophico. (7) Wencesl. Lavini Tr. de Cœlo Terreſtri. (8) Nicol. Nigr. Happelii Aphorismos Baſilianos de Spiritu, Anima & corpore, medii, majoris, & minoris mundi. (9) Andr. Brenzii Sententias Philoſophorum perveniendi ad Lapidem benedictum. (10) Gaſton. Dulconis de triplici præparatione Auri & Argenti Tr. (11) Ejusdem, de recta & vera ratione progignendi Lapidis Philoſophici. (12) Authoris *DIVI LESCHI GENVS AMO* (per Anagr. *MICHAEL SENDIVOGIVS*) de Lapide Philoſophico Tr. XII. (13) Ejusdem Ænigma Philoſophicum ad filios Veritatis. (14) Dialogus Mercurii Alchemiſtæ & naturæ. (15) Aureliæ Occultæ Philoſophorum partes duæ. (16) Arnold. de Villa nova Speculum Alchemiæ. (17) Arnaldi de Nova villa Carmen. (18) M. Ar. ad Bonifacium VIII. quæſtiones tam Eſſentiales quàm accidentales. (19) Philoſophi Anonymi Tr. de Secretiſſimo antiquorum Philoſophorum Arcano. (20) Propoſitiones XXII. in quibus veritas Chemiæ comprehenditur. (21) Joh. de Lasnioro Tr. de Lapide Philoſophorum. (22) Joh. Trithemii Tr. Chemicum nobilem. (23) Hermetis Trismegiſti Tr. de Lapidis Philoſophici Secreto. (24) David. Lagnei Harmoniam ſive Conſenſum Philoſophorum Chemicorum. (25) Alberti M. Tr. de Concordantia Philoſophorum in Lapide Philoſophico. (26) Ejusdem Compoſitum de compoſitis. (27) Librum octo Capitulorum de Lapide Philoſophorum. (28) Avicennæ ad Regem Haſen Epiſtolam de Re Recta. (29) Ejusdem Lapidis Philoſophici declarationem filio ſuo Alboali. (30) M. Ortholani Practicam veram Alchemiæ Pariſiis Anno 1358. probatam. (31) Lumen Juvenis experti novum. (32) M. Valentini opus præclarum ad utrumque. (33) Incerti Authoris Tractatulus ſuper hæc verba: Studio namque florenti. (34) Item opus ad Album. (35) SS. Thomæ de Aquino Librum Lilii benedicti. (36) Tractatus ſuper verba: Bibit dum fugi. (37) Opus breve ad Rubeum cum Sole

Sole per Aquas fortes. (38) Petri de Silentio opus. (39) Anonymi Tr. Philoſophicum ad Rubeum & Album (40) Pauli Eck Clavem Philoſophorum. Argent. 1613. 8

Volum. V. continet (1) Turbam Philoſophorum. (2) In Turbam Philoſophorum Sermonem. (3) Allegorias Sapientum ſupra Librum Turbæ. (4) Tr. Micreris ſuo diſcipulo Mirnefindo. (5) Platonis Libros Quartorum ſive Stellicos. (6) Regis Calid Liber Secretorum Alchimiæ. (7) Ejusdem Liber trium verborum. (8) Senioris Zadith Tabula Chemica. (9) Gvilelm. Menens Aurei Velleris Libr. III. (10) Anonymi Conſilium conjugii ſeu de Maſſa Solis & Lunæ Libr. III. (11) M. Petri Boni Lombardi Margaritam novellam. (12) Michaëlis Scoti quæſtionem curioſam de natura Solis & Lunæ. (13) Lucæ Rhodargiri Piſces Zodiaci Inferioris. (14) Alphonſi Regis Caſtellæ Librum Philoſophiæ occultioris. (15) Tr. Ariſtotelis Alchemiſtæ de Lapide Philoſophorum. (16) Divi Thom. Aquinatis Tr. de Eſſe & Eſſentia mineralium. (17) Cornel. Alvetani Ansrodii Tr. de conficiendo divino Elixire. (18) Anonymi Animadverſiones Chemicas IV. quibus Ars Chemica univerſa enudatur. (19) Epiſtolam Rogerii Baconis de Secretis operibus Artis & Naturæ. (20) De Auro medico Philoſophorum Dialogum Chriſtophori Hornii. Argentorat. 1622. 8

Volum. VI. continetur (1) Blaſii Vigenerii Tr. de Igne & Sale. (2) Joh. Colleſonis Idea Perfecta Philoſophiæ Hermeticæ. (3) Inſtructio Patris ad Filium de Arbore Solari. (4) Chriſt. Pariſienſis Elucidarius. (5) Joh. Graſſæi Chortlaaſſei Arca Arcani artificioſiſſimi. (6) Ortheli Commentarius in novum Lumen Chemicum Mich. Sendivogii. (7) Myſterium occultæ naturæ Anonymi. (8) Gvidonis de Monte Tr. ſive deſcriptio Philoſophici Adrop. (9) Joh. Charterii Scientia plumbi Sacri ſive Antimonii. (10) Joach. Polemanni Novum Lumen Medicum de Myſterio Sulphuris Philoſophorum. (11) Solini Saltzthal Tr. de potentiſſima Philoſophorum Medicina Univerſali. (12) Henr. de Rochas Tr. de obſervationibus novis cognitionis mineralium, & de Spiritu Univerſali. Argentor. 1661. 8

Theatrum Sympatheticum Auctum, exhibens varios Authores de Pulvere Sympathetico. (1) Kenelm. Dygbæi Orationem de Pulvere Sympathetico Monſpelii habitam. (2) Laur. Strauſſii Theatrum Sympatheticum, cum Epiſtola de Pulvere Sympathetico ad Ken. Dygby. (3) Nicol. Papinii de Pulvere Sympatethico. (4) Eric. Mohy de Pulvere Sympathetico &c. &c. Item de Ungvento Armario (1) Rud. Goclenii Tr. de Magnetica Vulneris curatione. (2) Ejusdem Synarthroſin Magneticam oppoſitam Infauſtæ Anatomiæ Joh. Roberti pro defenſione Tr. de Magnetica Vulnerum curatione. (3) Joh. Roberti Tr. de Magnetica Vulnerum curatione AuthoreRod. Goclenio brevem Anatomen. (4) EjusdemGocleniumHeavtontimorumenon, i. e. Curationis Magneticæ & Ungventi Armarii ruinâ ipſo Goclenio non diffidente. (5) Ejusdem Curationis Magneticæ & Unguenti Armarii magicâ impoſturâ demonſtratâ contra Joh. Bapt. ab Helmont. (6) Joh. Bapt. ab Helmont Tr. de Magnetica Vulnerum naturali & legitima curatione contra Joh. Robertum. (7) Rob. Fluddi Diſcurſum de Unguento Armario. (8) Dan. Beckeri Tr. de Unguento Armario. (9) Th. Bartholini Tr. de Unguento

Armario. (10) Petr. Servii Diss. de Naturæ Artisque miraculis, sive de Unguento Armario. (11) Athan. Kircheri Sententiâ de Unguento Armario. (12) Joh. Matthæi Enodationem quæstionis? An Armorum Unguentum ad curanda Vulnera quid conferat? (13) Dan. Sennert. Tr. de Unguento Armario. (14) Joh. Conr. Wechtleri de Unguenti Armarii difficultatibus Diss. (15) Joh. Nardius de prodigiosis Vulnerum curationibus. (16) Arnold. Freytagii Tr. de Unguento Armario. (17) Herm. Conringii Disc. ex Hermetica Medicina de morborum remediis magicis & Unguento Armario. (18) Jac. Burlini Disp. de pernicioso Paracelsistorum Hoplochrismate. (19) Hier. Fracastorium de Sympathia & Antipathia rerum. (20) Joh. Jac. Wekeri Tr. de Unguento Armario. Præmittitur his omnibus Sylvestr. Rattray Aditus ad Sympathiam & Antipathiam &c. Norib. 1662. 4

Zach. Theobaldi Arcana Naturæ. Norib. 1627. 4

— — — Bedencken / was von Bergfallen zu halten. Nürnberg 1633. 4

Theodori Diæta quibus vel salubriter utendum, vel cautiùs abstinendum sit; cum Notis Georg. Eberhard. Schreiner, Hall. 1638. 8

Christoph. Theophili Disquis. de Sanguine vetito pro Thom. Bartholino; accessit Ejusdem Bartholin. de Sanguinis Abusu disputatio. Francof. 1676. 8

Theophrasti de Historia Plantarum Libr. X. cum Not. Jul. Cæs. Scaligeri Roberti Constantini & Bodæi à Stapel. Amsteld. 1644. Fol.

— — Opuscula pleraque antehac nunquam Latinè, nunc Græcè & Latinè simul edita interpretibus Daniele Furlano, & Adriano Turnebo. Continenturque (1) de Lapidibus. (2) De Signis Pluviarum. (3) De Signis Ventorum. (4) De Signis Tempestatis. (5) De Signis Serenitatis. (6) De Igne. (7) De Odoribus. (8) De Sudoribus. (9) De Vertigine. (10) De Lassitudinibus. (11) De Piscibus in sicco degentibus. (12) De Animalibus quæ colorem mutant. (13) De Nervorum resolutione. (14) Animi defectione. (15) De Animalibus quæ repentè apparent. (16) De Animalibus quæ dicuntur invidere. (17) De Melle. (18) Notæ Morales; Accessit Liber de innato Spiritu Aristoteli attributus. Hanov. 1605. Fol.

Theophrasti Libelli duo, de Igne Unus, alter de odoribus; interprete Adriano Turnebo. Hardervic. 1656. 12

Aureol. Phil. Theophrasti vulgò Paracelsi operum Medico-Chemicorum sive Paradoxorum Tom. I. II. III. IV. V. & VI. Francof. 1603. 4

— — — de Tartaro Libr. VII. Basil. 1570. 8

— — — defensiones contra æmulos suos de morbis Tartareis, Colon. Agripp. 1573. 8

— — — Labyrinthus medicorum errantium. Hanov. 1599. 8

— — — Brevis Carinthiæ Ducatus descriptio. Argentor. 1575. 8

— — — de gradibus, compositionibus & dosibus Medicamentorum. Mylœc. 1562. 4

— — — Zwey Tractate: (1) von dem Harn und Pulß-Urtheil / wie auch von der Physiognomie, so viel einem Artzt vonnöthen; (2) von denen Gradibus und Compositionibus der Recepten und natürlichen Dinge. Straßburg 1608. 8

— — — Chirurgische Bücher und Schrifften / durch Joh. Huserum an den Tag gegeben. Basel 1591. 4

— — — Achter Theil seiner Schrifften / durch Joh. Huserum an den Tag gelegt. Basel 1590. 4

— — — Kleine Wund-Artzney / durch Andr. Figulum an den Tag gegeben. Straßburg 1608. 8

Aureol. Phil. Theophrasti Klage über seine eigene Discipel und leichtfertige Aertzte. Basel 1594. 4
— — — Dreyzehen Bücher Paragraphorum. Basel 1586. 8
— — — Von Ursachen und Herkommen der Kranckheit/wie auch von unsichtbaren Kranckheiten. Cölln 1565. 4
— — — Drey Bücher von Wunden und Schäden. Franckfurth 1565. in 8. Straßburg 1577. 8
— — — Drey nützliche Bücher von der Frantzösischen Kranckheit. Nürnberg 1565. in 8. Straßburg 1578. in 8. Basel 1577. 8
— — — Schreiben von warmen und wilden Bädern/ durch Adam von Bodenstein an den Tag gegeben. Basel 1576. 8
— — — Paramirum. Straßburg 1575. 8
— — — Unterschiedliche Tractätlein. Cölln 1567. 4
— — — Pharmacandi methodus, was der Artzt in dem Menschen zu purgiren hab, Straßburg 1578. 4
Theophrastus non Theophrastus, Entdeckung/ was von Theophrasto Paracelso zu halten sey? Goßlar 1617. 8
Theophrasti veridici Plico - mastix. Dantisc. 1668. 8
Mr. Thibault Cour nouveau de la Chymie. Leyd. 1672. 12
Fr. Ignat. Thiermajer Consiliorum medicorum Libr. II. Ingolstadt. 1658. Fol.
— — — Consultationes ac Responsiones Medicas Thom. Mermanni in Libros octo collegit & distinxit. Ingolst. 1675. Fol.
— — — Assert. Medic. de rebus præter naturam. Ingolst. 1658. 12
Casp. Tob. Thilonis de Anima intelligente Tr. Regiom. 1649. 4
Joh. Thoelden hat Basilii Valentini Tractat von dem Stein der Weissen an den Tag gegeben. Leipzig 1626. 8
Jac. Thomasii Physica. Lips. 1670. 8
— — — Tr. de Animarum præexistentia. Lips. 1674. 4
Jac. Thomasii de Mundi Exustione Stoica. Lips. 1676. 4
August. Thoneri Observationum Medicinalium Libr. IV. Ulm. 1651. 4
— — — Epistol. Medicinales. Tubing. 1653. 4
Raph. Thorii Hymnus de Tabaco. Lugd. Batav. 1628. 4
Hieron. Thriverii Universæ Medicinæ methodus. Lugd. Batav. 1592. 8
Malach. Thruston de Respirationis Usu primario diatriba. Accedunt Animadversiones V. Cl. in eandem conscriptæ, unà cum responsionibus Authoris. Lugd. 1671. 8
Franc. Tidicæi Microcosmus, h. e. descriptio Hominis & mundi parallela. Lips. 1615. in 4. Lips. 1638. 4
Joh. Tilemanni Appendix de materia medica ad Aphorismos Therapevticos. Giess. 1646. 24
— — — Tilemannus Cous, h. e. Praxis Hippocratica in cognitione Affectuum, annorum Climactericorum, dierum Criticorum, &c. Ulm. 1680. 12
— — — Consilium Antepilepticum. Marpurg. 1650. 4
Matth. Tilingii Anatomia Lienis ad Sanguinis circulationem accommodata. Rinthel. 1673. 12
— — — Disquis. Phys. Med. de Fermentatione. Brem. 1674. 12
— — — de Placenta Uteri disquisitio Anatomica. Rinthel. 1672. 12
— — — Exercitatio Anatomica de Admiranda Renum structura. Francof. 1672. 12
— — — Anchora Salutis Sacra sive de Laudano opiato. Francof. 1671. 8
— — — Rhabarbarologia curiosa ad normam & formam Naturæ Curiosorum. Præmittitur Præfatio, in qua admodum prolixus discursus de Mineralibus, Animalibus & Plantis planè admirandis & peregrinis, quæ in China repertu dantur. Francof. 1679. 4

Matth. Tilingii Prodromus Praxeos Chemiatricæ. Rinthel. 1674. 4

— — — Cinnabaris mineralis sive minii naturalis Scrutinium Physico-Medico-Chemicum. Francof. 1681. 8

— — — Lilium curiosum, sive Lilii albi accurata descriptio. Francof. 1683. 8

— — — de Tuba Uteri & Conceptione Tubaria Exercit. Anatomica, cui duorum monstrorum Relatio annexa. Rinthel. 1670. 12

— — — de recidivis Tr. Aureus. Mind. 1679. 12

— — — de Vase brevi Lienis digress. Physico-Anatomica. Mind. 1676. 12

Joh. Tilingius Armamentarium Chirurgicum Joh. Sculteti, Auctario secundo observationibus Petr. Hadr. F. Verduin & Tab. æneis tribus auxit. Lugd. Batav. 1693. 8

Balth. Timæi à Güldenklee Opera Medico-Practica; quibus continentur: (1) Casus & Observationes Practicæ triginta sex annorum. (2) Descriptiones medicamentorum singularium. (3) Epistolæ & Consilia. (4) Consilium de Peste. (5) Responsa. (6) Consilium Diæteticon; quibus accessit Ægidii van der Myle Hortolini Timæani Topographia & Inscriptiones. Lips. 1691. 4

— — — Epistolæ & Consilia. Lips. 1678. 4

Clem. Timpleri Optica. Hanov. 1617. 8

Maur. Tirelli de Historia Vini & febrium Libr. II. Venet. 1630. 4

Placid. de Titis Tabulæ Primi mobilis. Patav. 1657. 4

— — — Ephemerides motuum cœlestium ab Anno 1661. ad Anno 1665. It. de transmutatione Elementorum. It. Methodus describendi cœlestem figuram, & observationes nonnullorum Terræmotuum. Ticin. 1661. 4

— — — Ephemeridum continuatio usque ad Annum 1675. Tic. 1661. 4

— — — Physico-Mathematica sive Philosophia cœlestis naturalibus hucusque desideratis ostensa principiis. Mediol. 1675. 4

Fr. Tolet *Traité de la Lithotomie ou de l'Extraction de la Pierre hors de la Vessie, & les differentes methodes de tirer la Pierre. à la Haye 1686.* 12

Fr. Tolet von dem Steinschnidt/Teutsch. Hannover 1695. 8

Adr. Tollii Commentarii & plures melioresque figuræ in Anshelmi Boëtii â Boot Gemmarum & Lapidum Historiam. Accedunt Joh. de Laët de Gemmis & Lapidibus Libr. II. & Theophrasti Liber de Lapidibus Græc. Lat. Lugd. Batav. 1647. 8

H. Tollii Propædia Mathematica sive Elementa Arithmetica, Geometrica & Trigonometrica. Ingolst. 1640. 12

Jacob. Tollii Fortuita. In quibus præter Critica nonnulla, tota fabularis historia Græca, Phœnicia, Ægyptiaca, ad Chemiã pertinere asseritur. Amsterd. 1687. 8

— — — Sapientia Insaniens sive Promissa Chymica. Amsterd. 1689. 8

— — — Manuductio ad Cœlum Chemicum. Amsterd. 1688. 8

Georg. Torræi Epilepticæ consideratio, i.e. morbi Comitialis, qua Theoretica, qua Practica medicina. Francof. 1625. 4

Fr. Torreblanca Dæmonologia. Francof. 1633. 4

Simon. à Tovar nova methodus de compositorum medicamentorum examine. Antverp. 1586. 4

Mich. Toxites Versehung Leibs und der Seelen. Straßburg 1606. 8

Lucæ Tozzi Medicinæ Pars Prior Theoretica curiosa quæque ex Physiologicis tum Pathologicis depromens. Continet autem hic Liber sequentes Tractatus (1) de Hominis generatione. (2) De fœminæ & Maris vi in generatione. (3) De Fœtus conceptione & formatione. (4) De Vita & Nutritione Fœtus in Utero. (5) De Superfœtantibus & multiparis. (6) De Monstrosis & maculosis Fœtibus. (7) De

Partu.

Partu. (8) De Vita. (9) De Motu Cordis & Sangvinis. (10) De Reſpiratione. (11) De his quæ Vitam comitantur. (12) De Vegetatione. (13) De Senſibus. (14) De Senſu Tactus. (15) De Senſu Guſtus. (16) De Senſu Olfactus. (17) De Senſu Auditus. (18) De Senſu Viſus. (19) De Somno & Vigilia. (20) De Motibus tum Animi, tum Corporis. (21) De Vitæ diſſolutione ejusque cauſis. (22) De Morbis. (23) De Morborum cauſis. (24) De Morborum Symptomatibus. (25) De Signis adverſæ valetudinis. (26) De Temporibus Morborum. (27) De Criſibus & diebus Criticis. (28) De Medendi methodo. (29) De Methodo Paracelſi & Helmontii. (30) De Methodo Walæi. (31) De Methodo qua reguntur noſtris Temporibus, qui ſe Galenicos jactant. (32) De Experientia ratione & Analogismo. (33) De Pharmacis & Emeticis. (34) De Diureticis & hydroticis. (35) De Phlebotomia. (36) De Diorrheoticis. Lugd. 1681. 8

Luca Tozzi Medicina Practica. Lugdun. 1687. 8

— — — Comment. in Aphorismos Hippocratis. Neapol. 1693. 4

Zach. Traberi Nervus opticus. Vienn. 1675. 4

Franc. Travagini Disquiſitio Phyſica de Terræ motu. Lipſ. 1673. 4

Sebaſt. Travii Scholia in Theoremata Medica, Phyſica, Metaphyſica & moralia, Paradoxi naturam referentia. Turin. 1623. 8

Bernhard. Treviſani de Chymico miraculo, quod Lapidem Philoſophiæ appellant Tract.; acceſſit Dionyſii Zacchorii Galli opuſculum Philoſophiæ naturalis &c. editum per Gerh. Dorneum. Baſil. 1600. 4

Joh. Fried. Treiberi Tr. Hiſtorico-Chronologicus. Jen. 1668. 4

— — — Epitome Aſtronomiæ, Rudimenta Chronologiæ. Amſterd. 1676. 8

Abd. Trew Examen Hyperſophiæ antibiblicæ eorum qui negant Aquas ſupracœleſtes, diluvium perticulare faciunt, Terræ motum tribuunt. Noriberg. 1667. 4

P. Tricaſſo da Ceraſari Epitome Chiromantica. *Venet. 1683.* 8

Vict. Trincavellii Opera omnia in II. Tomos digeſta.

Tom. I. continentur: (1) Explanationes in Galeni Libros de differentiis Febrium, (2) in Priorem Librum de Arte curandi ad Glauconem, (3) Tr. pulcherrimus de Febre peſtilenti. (4) Prælectiones ejusdem de ratione curandi omnes humani corporis Affectus in XII. Libros diſtinctæ. His præmiſſa ſunt Laurentii Mauricini Medici de optimi Medici Victoris Trincavellii Vita; Item Beliſ. Gebaldini ad Studioſos Medicinæ Præfatio.

Tom. II. (1) de Uſu & compoſitione Medicamentorum Libr. IV. (2) Exercitt. familiares in II. Librum Prognoſticorum Hippocratis & Galeni. (3) Conſiliorum Medicinalium Libr. III. (4) Epiſtolarum Medicinalium Libr. III. (5) Quæſtio de V. S. in plevritide & aliis viſcerum internorum Inflammationibus. (6) Quæſtio de reactione juxta doctrinam Ariſtotelis & Avenzoaris. His præmiſſa Oratio Dominic. Caſtelli habita in funere Vict. Trincavellii. Venet. 1592. Fol.

Seorſim exſtant.

— — — de Compoſitione & Uſu Medicamentorum. Baſil. 1571. 8

— — — de Cognoſcendis & curandis morbis. Baſil. 1607. 1630. 8

— — — Controverſiæ Medicæ. Francof. 1617. 4

Joh. Trithemii Steganographia. Mogunt. 1676. 4

— — — Polygraphia. Argent. 1613. 8

Joh. Bapt. Triumfetti Obſervationes de Ortu & Ve-

& Vegetatione Plantarum cum novarum Stirpium Historia. Rom. 1685. 4

Joh. Georg. Triumphii Scrutinium Chemicum Vitrioli. Jen. 1667. 4

Dn. Tschirnhaus Medicina mentis & corporis. Amsterd. 1686. 4

Nicol. Tulpii Observationum Medicarum Libr. IV. Amsterd. 1672. 1685. 8

Tumba Semiramidis Hermeticè sigillata. Lips. 1674. 12

Turba Philosophorum sive Auriferæ Artis antiquissimi Authores; in II. Volum. divisa.

Volum. I. continentur (1) Propositiones sive maximæ Artis Chemicæ. (2) Turba Philosophorum. (3) Allegoriæ in Turbam. (4) Ænigmata è Visione Arislei. (5) Exercitationes in Turbam. (6) Aurora consurgens. (7) Rosinus ad Saratantam Episcopum. (8) Rosinus ad Evthiciam. (9) Rosini definitionum Liber. (10) Mariæ Prophetissæ Practica. (11) Liber Secretorum Calidis filii Jazichi. (12) Liber trium verborum. (13) Aristoteles de Lapide Philosophorum. (14) Avicenna de conglutinatione Lapidis. (15) Ignotus Author de Secretis Lapidis. (16) Merlini Allegoria de Arcano Lapidis. (17) Rachaidibi Tr. de materia Lapidis. (18) Avicenna de Alchemia. (19) Semita Semitæ. (20) Clangor Buccinæ. (21) Correctio Fatuorum. (22) Incertus Author de arteChimia.

Volum. II. (1) Bernh. Trevirensis responsio ad Th. de Bononia de mineralibus & Elixiris compositione, Roberti Vallensis Tabulis illustrata. (2) (2) Liber deArteChimica incerti Autoris. (3) Scala Philosophorum. (4) Ludus Puerorum. (5) Rosarium. (6) Arnoldi Rosarium cum figuris. (7) Ejusdem Novum Lumen. (8) Ejusdem Flos Florum ad Regem Arragonum. (9) Ejusdem Epistola super Chemia ad Regem Neapolitanum. (10) Rogerius Baco Anglus de mirabili potestate Artis & naturæ. Basileæ 1562. 1610. 8

Theod. Turqueti Tr. de Arthritide. Genev. 1674. in 12. *Via. Mayerne.*

Georg. à Turre Catalogus Plantarum Horti Patavini. Patav. 1662. 12

– – – Dryadum Hamadryadum, Chloridisque triumphus sive Historia Plantarum. Patav. 1685. Fol.

Barthol. Turriani περὶ βυλιατρείας sive de Medica consultatione Libr. IV. Francof. 1604. 1606. 8

Adalb. Tylkowsky Tr. V. de Calendario. Monast. Oliv. 1687. 4

– – – Philosophia curiosa sive universa Aristotelis Philosophia juxta communes sententias exposita. Monast. Oliv. 1680. 8

– – – Disquisitio Physica ostenti duorum puerorum, quorum unus cum dente Aureo, alter cum capite Giganteo Vilnæ in Lithuania Regni Poloniæ Provincia Anno 1673. spectabatur. Monast. Oliv. 1674. 8

V.

Ott. Vani Tr. Physiologicus de Pulchritudine, juxta ea quæ de Sponsa in Cantico Canticorum mysticè pronuntiantur. Bruxell. 1662. 8

Joh. Vagetius Historiam Vermium Joach. Jungii è Manuscriptis Schedis eruit, & erudito orbi communicavit. Hamburg. 1691. 4

Joh. Vagetius Schedarum fasciculum inscriptum Mineralia è Manuscriptis Joach. Jungii, à Christ. Bunkio in Systema concinnari cœptum edidit. Hamburg. 1690. 4

Basil. Valentini Tr. de rebus naturalibus metallorum. Francof. 1676. 8

Basil. Valentini Chymische Schrifften / in zwey Theilen. Hamburg 1676. 8

Mich. Bernh. Valentini Historia Moxæ. Lugd. Batav. 1686. 12

— — — Epistola ad Boyleum de natura Naturæ. Giess. 1685. 4

— — — Instructiones Physicæ. Giess. 1691. 4

M. LL. de Vallemont *Physiqve occulte ou Traitte de la Bagvette divinatoire. Amsterd.* 1693. 12

— — — — — — verteutscht. Nürnberg 1694. 12

Joh. Varandai Opera Medica, curâ & Studio Henrici Gras multis nunquam ediditis Tractatibus auctiora; quorum hæc series: (1) Physiologia. (2) Pathologia. (3) Semiotice. (4) Hygieine. (5) Therapevtice. (6) Formulæ Remediorum. (7) De Affectibus Ventriculi. (8) De Morbis intestinorum. (9) De Morbis Hepatis. (10) De Affectibus Lienis. (11) De Affectibus Renum & Vesicæ. (12) De Morbis mulierum Liber Primus. (13) De Morbis mulierum Liber II. (14) De Morbis mulierum Liber III. (15) De Morbis genitalium in Viris. (16) Exercitatio in Librum Hippocratis de Natura humana. (17) Explicatio Sectionis Quintæ Aphorismorum Hippocratis. (18) Commentarius in III. Libr. Επιδεμίων nempe duodecim Historiarum & Constitutionis Pestilentis. (19) Explicatio Libri Hippocratis περὶ παθῶν de gravissimis morbis &c. 1658. Fol.

Seorsim prostant.

— — — de Affectibus Renum & Vesicæ ad mentem Hippocratis & Galeni. Hanov. 1617. in 8. Amsterd. 1617 in 8. Montepess. 1620. 8

— — — Formulæ Remediorum. Amsterod. 1617. in 8. Montepess. 1620. 8

— — — de Affectibus Mulierum. Lugdun. 1619. in 8. Hanov. 1619. 8

— — — de Elephantiasi sive Lepra. Montepess. 1620. 8

Joh. Varandæi de Morbis Ventriculi. Montepess. 1620. 8

— — — Physiologia & Pathologia. Montepess. 1620. 8

Bernh. Varenii Geographia generalis. Amsterod. 1671. 12

— — — — — — cum Notis Is. Newtoni. Jen. 1693. 8

Constant. Varolii Anatomia. Francof. 1591. 8

Joh. Varwyks Pest-Bericht. Coppenhagen 1625. 8

Ludov. le Vasseur de Sylviano Humore triumphirali. Paris. 1668. 12

— — — Sylvius confutatus seu in Pseudo-Schuylii Veteris falsò dictæ ab eo Medicinæ defensionem Animadversiones. Paris. 1673. 12

Steph. M. Vecsai Hierozoicon Sam. Bocharti in compendium redegit. Franek. 1690. 4

Christoph. à Vega Opera in unum Volumen congesta cum Annotationibus Ludovic. Serrani. Continentur autem (1) de Arte medendi Liber. (2) Commentaria in Galeni Librum de diff. Febrium. (3) Comment. de Urinis. (4) Comment. in Libr. Aphorism. Hippocrat. (5) Prognosticorum Hippocratis è Græco in Latinum versio &c. Lugd. 1626. Fol.

Petr. de Vege Pax fidissima Methodicorum sive Galenicorum cum Spagyricis de Medicinæ purâ veritate. Accessit Pestis præcavendæ & curandæ methodus certissima. Genev. 1628. 12

Vegetii Artzney-Buch der Thiere / verteutscht. Anno 1565. 4

El. Veilii de Summa Dignitate & Præstantia Medicinæ Dissertatio. Ulmæ 1692. 4

Georg. Hieron. Velschii Sylloge Curationum & Observationum medicinalium (1) Marcelli Cumani Curationum & Observationum Med. Cent. I. cum Notis Velschii. (2) Jerem. Martii Observ. Centur. cum Notis Velschii. (3) Achill. Gasseri Observ. Centur. cum Notis Velschii. (4) Joh. Vdalr. Rumleri

leri Observ. Centur. cum Notis Velschii. (5) Hier. Reusneri Centur. II. cum Notis Velschii. (6) G. H. Velschii Curationum & Observationum Med. Episagmata Centum. Aug. Vindel. 1667. 4

Georg. Hieron. Velschii Curationum Exoticarum Chiliades II. & Consiliorum Medicinalium Cent. IV. Ulm. 1676. 4

— — — Curationum propriarum & Consiliorum medicorum Decades X. cum Commentario sive necessaria Exegesi. Aug. Vindel. 1681. 4

— — — Hecatosteæ II. Observationum Physico-Medicarum ad Illustr. Societatem Natur. Curios. 1675. 4

— — — Somnium Vindiciani sive desiderata Medicinæ. Aug. Vindel. 1676. 4

— — — Diss. Medico-Philosophica de Ægagropilis sive Calculis in Rupicaprarum ventriculis reperiri solitis. Aug. Vindel. 1660. 4

— — — Diss. II. de Ægagropilis. Aug. Vindel. 1668. 4

— — — Exercit. de Vena Medinensi ad mentem Ebn Sinæ sive de Dracunculis veterum. Cui accedit altera de Vermiculis capillaribus Infantium. Hag. Vindel. 1674. 4

— — — Epistolæ mutuæ Argonautæ ad Nestorem, & Nestoris ad Argonautam de Thesauro Experientiæ Medicæ. Cui accedit Specimen Velschii de Abortu. Aug. Vind. 1677. 4

— — — Commentarius in Ruzname Naurus sive Tabulæ Æquinoctiales novi Persarum & Turcarum Anni. Quibus accedit ejusdem Velschii Diss. de Earundem Usu. Aug. Vindel. 1676. 4

— — — Joh. Walæi Methodum medendi brevissimam ad circulationem Sangvinis adornatam, animadversionibus illustravit. Aug. Vindel. 1679. 12

Lamb. Velthusii Tract. duo Medico-Physici. Unus de Liene; alter de Generatione. Traject. 1657. 12

Dav. Verbezii Homo non Homo sive Monstrum Tubingense. Campod. 1618. 4

— — — Exercit. super Disput. de Peste. Campod. 1618. 4

— — — Apologia pro Mindereri Tract. de Chalcanto adversus Petr. Castellum. Aug. Vindel. 1626. 4

Marc. Verbezii Intricatum extricatum sive de Morbis complicatis Tr. Labac. 1693. 8

Ferd. Verbiest Astronomia Europæa sub Imperatore Tartaro-Sinico Cam Hy. Diling. 1687. 4

Laur. Verduc *Parisches Verband-Huys. Amsterd. 1691.* 8

Arn. Verhelii Idea Physicæ. Amsterd. 1632. 12

— — — Sylva quæstionum Physicarum de Anima rationali. Franek. 1662. 4

Phil. Verheyen corporis humani Anatomia. Lovan. 1693. 4

Joh. Bapt. Verle Anatomia artificialis oculi humani. Amsterd. 1680. 12

Joseph. du Verney Tr. de Organo Auditus, continens Structuram, Usum & morbos omnium Auris partium. Norib. 1684. 4

Fr. Baconis de Verulamio Opera omnia, quæ inter Physici Argumenti (1) Tr. de Dignitate & Augmentis Scientiarū. (2) Novum organum Scientiarum, cum Parasceve ad Historiam naturalem & Experimentalem. (3) Historia Ventorum. (4) Historia Vitæ & Mortis. (5) Scripta de Naturali & universali Philosophia. (6) Sylva Sylvarum sive Historia naturalis. Alia Philosophiam moralem Politicam, Historiam concernunt. Præfixa est Vita Authoris. Francof. 1665. Fol.
Seorsim prostant.

Fr. Baconis de Verulamio Opuscula posthuma varia. Amsterd. 1663. 12

— — — Historia Ventorum. Amsterd. 1648. in 12. Lugd. Batav. 1638. 12

— — — Historia Vitæ & Mortis. Lugd. Batav. 1637. in 12. Amsterd. 1663. 12

Fr. Ba-

Fr. Baconis de Verulamio cum Notis Moseri. Diling. 1645. 12

— — — Sylva Sylvarum sive Historia naturalis. Amsterd. 1648. 12

— — — Scripta in naturali Philosophia. (1) Cogitata & Visa de Interpretatione Naturæ sive de Inventione rerum & operum, Epistola Thom. Bodley ad Franc. Baconum. (2) Descriptio Globi Intellectualis. (3) Thema Coeli. (4) De Fluxu & refluxu maris. (5) De Principiis atque originibus secundum Fabulas Cupidinis & Coeli; sive Parmenidis & Telesii, & præcipuè Democriti Philosophia tractata in fabula de Cupidine. (6) Impetus Philosophici, in quibus continentur (I) Judicia vera de Interpretatione Naturæ, (II) Phænomena universi sive Historia naturalis ad condendam Philosophiam, (III) Scala Intellectus sive Filum Labyrinthi, (IV) Prodromi sive Anticipationes Philosophiæ secundæ. (V) Cogitationes de Natura rerum. De Sectione corporum, continuo & vacuo. (VI) Filum Labyrinthi sive Inquisitio legitima de Motu. (VII) Aphorismi & Consilia de Auxiliis mentis & accensione Luminis naturalis, (VIII) De Interpretatione naturæ Sententiæ XII. (IX.) De Interpretatione Naturæ Procemium. (X.) Topica inquisitio de Luce & Lumine. Amsterd. 1653. 12

Bernh. Verzascha de Paralysi & Apoplexia Exercit. Basil. 1660. 4

— — — Observationum medicarum Centuria. Basil. 1677. 8

— — — Neu-vollkommenes Kräuter-Buch. Basel 1678. Fol.

Andr. Vesalii Epitome Anatomica, cui accessêre Notæ ac Commentaria Petri Paw. Lugd. Batav. 1616. 4

— — — de Humani corporis fabrica Libri VII. Amsterd. 1642. Fol.

Joh. Veslingii Tr. de Plantis Ægyptiis Observationes & Notæ ad Prosperum Alpinum. Patav. 1638. 4

Joh. Veslingii Syntagma Anatomicum. Francof. 1641. 12

— — — Syntagma Anatomicum cum Notis Blasii. Amsterd. 1666. in 4. Patav. 1677. 4

— — — Künstliche Zerlegung des gantzen menschlichen Leibs/ins Teutsche übersetzt durch Gerhard. Blasium. Nürnberg 1688. 8

Justi Vesti Compendium Institutionum medicarum. Erffurth. 1686. 1688. 12

— — — Doctrina de Purgatione. Erffurth. 1686. 1688. 12

Petri Uffenbachii Thesaurus Chirurgicus continens præstantissimorum Authorum Opera Chirurgica, nempe (1) Ambrosii Paræi Opera Chirurgica à Jac. Gillemeau in Latinum versa. (2) Hippocratis Aphorismi de rebus Chirurgicis ex ejus Aphorismis selecti. (3) Canones Chirurgici Galeni. (4) Joh. Tagaultii Institutionum Chirurgicarum Libri V. quibus totum Gvidonis Cauliaci Chirurgicum Volumen continetur. (5) Jac. Hollerii Liber de materia Chirurgica. (6) Mariani Sancti Compendium Chirurgicum. Tr. de Capitis læsionibus à Chirurgo curandis. It. Libellus de Calculorum & Vesicæ causis, signis & curatione. It. Libellus de Lapide Vesicæ per Incisionem extrahendo. It. Libellus de modo examinandi Medicos Chirurgos. (7) Angel. Bolognini de cura Ulcerum Libr. II. Ejusdem Liber de Ungventis Chirurgorum. (8) Michaëlis Angeli Blondi Liber de partibus ictu sectis citissimè sanandis & Medicamento Aquæ nuper inventæ. (9) Alphons. Ferrii de Sclopetorum sive Archibusorum Vulneribus Libr. III. Ejusdem Corollarium de Sclopeti ac similium Tormentorum pulvere. Ejusdem opusculum de caruncula sive callo, quæ Cervici Vesicæ solet innasci. (10) Jac. Dondi Enumeratio

tio Medicamentorum simplicium & compositorum ad Affectus ferme omnes Chirurgicos. (11) Examen Leprosorum Authoris innominati. (12) Gvilelm. Fabricii Hildani Observationum & Curationum Chirurgicarum Centuria. Ejusdem Libellus de Inustionibus &c. Francof. 1610. Fol.

Petri Uffenbachii Wund-Artzney/ oder Thesaurus Chirurgicus, verteutscht. Franckfurth 1605. Fol.

— — — Theses de Venenis. Basil. 1597. 4

— — — Alchemiam novam J. Bapt. Birelli edidit. Francof. 1603. in 4. *Vid. J. B. Birellus.*

— — — Anatomia & Medicina Eqvorum. Francof. 1603. Fol.

Cosm. Viardels Anmerckungen von der Weiber Geburth. Franckfurth 1676. 8

Fr. Vico-mercati de Principiis rerum naturalium Libr. III. Venet. 1596. in 8. Marpurg. 1597. 8

Angeli Victorii Consultationes Medicæ à Vincentio Manuntio in Lucem editæ. Rom. 1640. Fol.

Bened. Victorii neues Artzney-Büchlein. Franckfurth 1602. 8

Vidi Vidii Opera omnia III. Tom. inclusa.

Tom. I. continet (1) Institutionum Medicinæ Libr. III. (2) De tuenda Valetudine generatim Libr. VI. (3) De tuenda Valetudine membratim Libr. XIV.

Tom. II. continet (1) de curatione generatim partis primæ Libr. XVII. (2) De Curatione generatim partis secundæ Libr. XVII. (3) De Curatione membratim Libr. XI.

Tom. III. (1) de ratione Victus Libr. VIII. (2) De Medicamentis Libr. VIII. (3) De Chirurgia Libr. IV. (4) De Anatome Libr. VII. &c. Venet. 1611. in Fol. Francof. 1626. Fol.

Christ. Vielhauers Beschreibung fremder Materialien und Spccereyen. Leipzig 1676. 4

Raym. Vieussens Nevrographia cum Præfatione M. F. Geuderi. Francof. 1690. 8

Joh. Fr. Vigani Medulla Chimiæ. Londin. 1682. in 8. Gedan. 1682. in 8. Jen 1687. 8

Joh. Vigerii Opera Medico-Chirurgica. Continentur verò iis (1) Chirurgia magna. (2) Thesaurus & Armamentarium Medico-Chirurgicum. (3) Encheiridion Anatomicum. (4) Fœtus Historia. Hag. Com. 1659. 4

Arnold. de Villanova Opera omnia præmissâ Authoris Vitâ & Nicol. Taurelli in quosdam Libros Annotationibus. Divid. in II. Tom.

Tom. I. continetur (1) Speculum Introductionum Medicinalium. (2) Aphorismi de Ingeniis nocivis, curativis & præservativis morborum speciales corporis partes respicientes. (3) De Parte operativa. (4) De Humido radicali. (5) De Conceptione. (6) De Simplicibus. (7) Antidotarium. (8) De Phlebotomia. (9) De Dosibus Theriacalibus. (10) Liber Aphorismorum de graduationibus medicinarum per artem compositarum. (11) De Vinis. (12) De Aquis medicinalibus. (13) De Conferentibus & nocentibus principalibus membris corporis nostri. (14) De Physicis Ligaturis. (15) Expositiones Visionum quæ fiunt in Somnis ad Utilitatem medicorum. (16) De Diversis Intentionibus Medicorum. (17) De Regimine Sanitatis Liber. (18) Regimen Sanitatis ad Regem Arragonum. (19) De Conservanda Juventute, & retardanda Senectute. (20) De Bonitate memoriæ. (21) De Coitu. (22) De Considerationibus operis medicinæ. (23) Medicationis Parabolæ, & quæ dicuntur Regulæ generales curationis morborum. (24) Breviarium Practicæ. (25) Practica summaria sive Regimen. (26) De Cautelis Medicorum. (27) De modo præparandi Cibos & Po-

tus Infirmorum in ægritudine acuta. (28) Compendium Regimenti acutorum. (29) Regulæ generales de Febribus. (30) Consilium Quartanæ. (31) Consilium Febris Hecticæ. (32) Consilium Podagræ. (33) De Sterilitate utriusque sexus. (34) De Signis Leprosorum. (35) De Amore Heroico. (36) Remedia contra maleficia. (37) De Venenis. (38) De Arte cognoscendi venena. (39) Contra Calculum. (40) Regimen contra Catharrum. (41) De Tremore Cordis. (42) De Epilepsia. (43) De Esu carnium. (44) Recepta Electuarii præservantis ab Epidemia. (45) De Ornatu mulierum. (46) De Decoratione. (47) Explicatio super Canonem Vita brevis &c. (48) Tabula super: Vita brevis. (49) Expositio super isto Aphorismo Hippocrat. in morbis minus &c. (50) Commentum super Libello de mala complexione. (51) Commentum super Regimen Salernitanum.

Tom. II. continetur (1) Rosarius Philosophorum. (2) Novum Lumen. (3) Sigilla. (4) Flos Florum. (5) Epistola super Alchimiam. (6) De Indiciis Infirmitatum secundum motum Planetarum. Francof. 1603. Fol.

Joh. Virideti Tr. de Prima Coctione & Ventriculi Fermento. Genev. 1691. 8

P. G. à St. Vincentio Opus Geometricum Quadraturæ Circuli. Antverp. 1647. Fol.

Phil. Ulstadii Cœlum Philosophorum, seu de Secretis naturæ Liber. Argent. 1630. 12

Matth. Unzeri Tr. Medico-Chymici septem, ut (1) de Sale, (2) de Sulphure, (3) de Mercurio, (4) de Nephritide sive Renum calculo, (5) Κατόπτρον λοιμώδης sive de Lue Pestifera Libr. III. (6) De Epilepsia. (7) Antidotarium Pestilentiale. Hall. Sax. 1636. 4

Seorsim prostant.

— — — Physiologia Salis sive de Salis natura ejusque prima origine, differentiis proprietate atque Usu. Hal. Sax. 1624. 8

Matth. Unzeri Tr. Phys. Medic. de Sulphure. Hall. Sax. 1620. 4

— — — Anatome Mercurii Spagyrica sive de Hydrargyri natura, proprietate, Viribus atque Usu Libr. II. Hal. Sax. 1620. 4

— — — de Nephritide seu Renum Calculo. Hal. Sax. 1614. 4

— — — Antidotarium Pestilentiale in II. Libr. tributum. Hal. Sax. 1621. 4

Chr. Völters neu-eröffnete Heb-Ammen-Schul. Stutgard 1687. 8

Dan. Voëtii Physiologia. Amsterd. 1661. 4

Gisberti Voëtii de Prognosticis Cometarum & Andr. Libavius de Cometa Anno 1604. Amsterd. 1665. 4

Mercurii Gisberti Voëtii Tr. de Vitæ Termino & de Peste. Ultraject. 1641. 8

Joh. Vogels Spiegel der menschlichen Schönheit. Leipzig 1688. 12

— — — Curiöser Haut-Diener/ vorstellend der menschlichen Haut Schönheit und Herrlichkeit. Leipzig 1690. 12

Val. Henr. Vogleri Physiologia Historiæ Passionis JESU Christi, nempe de Angore, Sudore, Spinea Corona, Vino myrrha condito & Aceto felleo. It. de Solis obscuratione, Siti, Hyssopo, Aceto, clamore, repentina morte, Terræ motu, Humoribus ex Latere fluentibus & conditione corporis. Helmstädt. 1673. 4

— — — Tr. de rebus naturalibus ac medicis quarum in Scripturis Sacris fit Mentio. Accessit Physiologia Historiæ Passionis JESU Christi. Helmst. 1682. 4

Joh. Vogleri de Horologio universali diurno ac nocturno, & Theses opticæ. Ingolstad. 1659. 8

Barthol. Vogters Compendium Medicum. Ursel. 1605. 8

Gottfr. Voigtii Dissertatio Physica contra Nivis Albedinem. Rostoch. 1668. 8

Gottfr. Voigtii Curiositates Physicæ. Rostoch. 1671. 8
— — — Deliciæ Physicæ. Rostoch. 1671. 8
— — — Physicalischer Zeit-Vertreiber. Güstrau 1675. in 12. Stettin 1686. 12
Joh. Heinr. Voigts Mathematische Raritäten I. II. und III. Hundert. Hamburg 1668. 1673. 4
— — — der Mathematik Teutscher Worthalter. Hamburg 1678. 4
— — — der obern Himmels-Magnaten gehaltener Reichs-und Crayß-Tag / oder Vorstellung aller der obern Planeten. Hamburg 1676. 4
— — — Vortrab des Cometischen Maaßstabs. Stadt. 1676. 4
Burch. de Volder Disputationes Philosophicæ de rerum naturalium Principiis, ut & de Aëris gravitate. Lugd. Batav. 1681. 8
Joh. Vollbrachters Clavis Ephemeridum. Erffurth. 1676. 4
Luc. Vorbergii Opuscula Chemica. Brieg. 1627. 8
Rob. van der *Vorm* Atriplex salsum vulgò Soutenelle. Ultraject. 1669. 12
Adolph. Vorstii Catalogus Plantarum Horti Academici Lugd. Batavi. Accedit Index Plantarum Indigenarum. Lugd. Batav. 1636. 4
Is. Vossii Observationes ad Pomp. Melam. Hag. 1658. 4
— — — De vera ætate Mundi. Hag. Com. 1659. 4
— — — Castigationes in Hornium de Ætate mundi. Hag. 1659. 4
— — — Auctarium Castigationum. Hag. Com. 1659. 4
— — — de Lucis natura. Amsterd. 1662. 4
— — — Responsum ad objecta Joh. Bruyn & Petri Petiti contr. Tr. de Lucis natura. Hag. Com. 1663. 4
Urbigerani Aphorismi oder gewisse Regeln / um das grosse Elixir oder Circulatum majus der Philosophen zu bereiten / aus dem Englischen übersetzt. Jena 1691. 8
Benj. Ursini Trigonometria. Berolin. 1625. 4
Jac. Usserii de Macedonum & Assyriorum Anno Solari. Lond. 1648. 8

W.

Joh. Christ. W*Agenseilii* de Hydraspide sua ad Petr. Valkenerium Epistola. Altdorff. 1690. 4
Ant. Wagneri Horæ Mathematicæ sive Centuria quæstionum ex universa Mathesi. Oenipont. 1684. 4
Tob. Wagneri Astrologia Genethliac. destructa. Stutgard. 1656. 4
Hier. Walchens kurtze Beschreibung des Göppingischen Sauer-Bronnens. Nürnberg 1644. 8
— — — Beschreibung des Mineralischen Bads bey Liebenzell. Stutgard 1668. 12
Joh. Walchens Commentarius über den kleinen Bauern. Straßburg 1658. 8
Georgs an Wald Vortrab auf die Schmäh-Karte Andr. Libavii pro Panacæa Anwaldina. Hanau. 1595. 4
Joh. Jacob. Waldschmidii Opera Medico-Practica, quibus continentur (1) Institutiones Medicinæ rationalis. (2) Praxis Medicinæ rationalis casualis. (3) Monita Medico-Practica. (4) Notæ ad Praxin Chirurgicam P. Barbette. (5) Notæ ad Casus Tim. à Güldenklee. (6) Disputationes Medicæ varii argumenti. (7) Decas Epistolarum de rebus Medicis & Philosophicis ad Dolæum. Francof. 1695. in 4. Seorsim prostant.
Joh. Jacob. Waldschmidii Tr. de Affectione Hypochondriaca. Giess. 1666. 4
— — — Fundamenta Medicinæ. Lugd. Batav. 1685. 8
— — — Institutiones Medicinæ rationalis. Marp. 1688. 12
— — — Praxis per casus tradita & in Appendice monitis Medico-Practicis necessariis illustrata, quibus accesserunt Notæ ad Prax. Chirurgicam Barbetti

& Casus Tim. à Güldenklee; cum Præfatione Joh. Dolæi.

Joh. Jacob. Waldschmidii Epistolæ Amœbϛæ sive Decas Epistolarum de rebus Medicis & Philosophicis ad Dolæum. Francof. 1689. 4

— — — Anchora Salutis pro Variolosis. Francof. 1689. 4

Wilh. Huldr. Waldschmidii Dissert. de variis rebus Medicis & Philosophicis. Kilon. 1693. 4

Wolfg. Waldungi Lagographia sive de Natura Leporum. Amberg. 1619. 4

Steph. Waletitsii Brunn des Heils/oder Bericht/ wie einer biß in ein hohes Alter sein Leben gesund fortbringen könne. Inspruck 1617. 4

Joh. Walæi Methodus medendi brevissima ad circulationem sangvinis adornata, nunc G. H. Velschii Animadversionibus illustrata. Aug. Vind. 1679. 12

Joh. Georg. Waltheri Sylva Medica opulentissima. Budiss. 1679. 4

Joh. Walthers kurtze Beschreibung der Pferde und Vieh-Zucht / sampt bewährten Roß- und Vieh-Artzneyen. Leipzig 1689. 8

Henr. Warenii Nosologia sive Affectuum Humanorum Curatio Hermetica & Galenica. Post obitum Authoris collecta opera Joach. Tankii. Lips. 1605. 8

Levin. Warneri Tr. de Vitæ Termino. Amsterd. 1642. 8

Matth. Wasmuthi Annales Cœli & Temporum restituti. Kilon. 1686. Fol.

— — — Novum Opus Astro-Chronologicum. Kilon. 1692. in Fol. Reg.

Joh. Conr. Weberi Anchora Sauciatorum sive Liquor Stypticus. Uratislav. 1680. 8

Phil. Weberi Thermarum Wisbadensium descriptio. Oppenh. 1617. 4

— — — Eigentliche Beschreibung des Wißbades. Franckfurth 1636. 8

Joh. Conr. Wechtleri Homo oriens & occidens duobus Actibus in Scenam productus. Francof. 1659. Fol.

Joh. Jac. Weckeri Practica Medicinæ generalis. Basil. 1585. 16

— — — Antidotarium genuinum generale & speciale. Basil. 1642. 4

— — — de Secretis Libr. XVII. Basil. 1662. 8

Fr. Anna Weckerin Koch-Buch. Basel 1652. 8

G. Wolfg. Wedelii Opiologia Curiosa ad normam & formam Naturæ Curiosorum elaborata; cum Indice capitum, rerum & verborum. Lips. 1682. 4

— — — Specimen Experimenti Chemici novi de Sale Volatili Plantarum, quo demonstratur posse ex Plantis modo peculiari parari Sal Volatile verum & genuinum. Jen. 1672. 12

— — — Experimentum Chemicum novum de Sale Volatili Plantarum, quo latius exponuntur Specimine ipso exhibita. Jen. 1678. 12

— — — Tabulæ Synopticæ de Compositione Medicamentorum extemporanea. Jen. 1677. Fol.

— — — Theoremata Medica sive Introductio ad Medicinam, certis Theorematibus juxta ductum Institutionum Medicarum absoluta. Jen. 1677. 12

— — — Pharmacia in artis formam redacta. Jen. 1677. in 4. Jen. 1693. 4

— — — Amœnitates materiæ Medicæ. Jen. 1684. 4

— — — de Medicamentorum facultatibus cognoscendis & applicandis Libr. II. Jen. 1678. 4

— — — de Medicamentorum compositione extemporanea ad Praxin Clinicam Liber. Jen. 1679. 4

— — — Physiologia Medica. Jen. 1680. 4

— — — — — — Reformata. Jen. 1688. 4

— — — Pharmacia acroamatica. Jen. 1686. 4

— — — Tabulæ Chemicæ cum Præfatione ad amplissimum Alchemiæ addictorum ordinem. Jen. 1692. 4

— — — Tabulæ Pathologico-Therapevticæ. Jen. 1687. Fol.

— — — Pathologia Medico-Dogmatica. Jenæ 1692. 4

— — — Progressus Academiæ Naturæ Curiosorum Catalogo Patronorum & Collegarum expressus. Jen. 1680. 4

— — — Aphorismi Aphorismorum, i. e. Apho-

phorismi Hippocratis in Porismata resoluti. Jen. 1695. 12

G. Wolfg. *Wedelii* Exercitat. Medico-Philologicarum Decad. I. Exerc. (1) de morte Judæ Proditoris. (2) De morte Attilii Reguli. (3) De Vultu speculo corporis. (4) De Luce Vitali. (5) De nutritione dulcium. (6) De Utero morborum Authore. (7) De Coloribus Medicis. (8) De Spiritu motore. (9) De glandulis in genere & subcutaneis. (10) De respirationis organis.

— — — Decad. II. Exercit. (1) de Uvula plectro Vocis. (2) De Catharro & Rhevmatismo. (3) De Pulsu & speciatim intercurrente. (4) De Usu respirationis. (5) De Fundamentis methodicorum. (6) De Usu glandulæ lacrymalis. (7) De Bile fermento Intestinorum. (8) De Vulnere אל־החומש sive in quinta costa. (9) De Saule energumeno. (10) De Clave Principiorum Chemicorum. Jen. 1686. 4

— — — Decad. III Exercit. I. de Latere Christi aperto. (2) De Sudore Christi cruento. (3) De morbis Senum Salomonæis. (4) De Hyperico mystico. (5) De Amello Virgilii. (6) De fortuna Medici. (7) De Usu Cucumerum innoxio. (8) De Potu calido & & frigido. (9) De Fundamentis Empiricorum. (10) De Statu Aëris Austrino. Jenæ 1687. 4

— — — Decad. IV. Exercit. (1) de Unguento Nardino. (2) De Morbo Hiobi. (3) De Pane quotidiano. (4) De Quadragesima medica. (5) De morbo crasso Hippocratis. (6) De Tetragono Hippocratis. (7) De demonstratione Hippocratica. (8) De Morbo imputato. (9) De Anil, glasto Indico. (10) De Herbis germanis Ovidii, &c. Jen. 1689. 4

— — — Decad. V. Exercit. (1) de Epispasmo Judæorum. (2) De Paralysi torquente. (3) De Sinapi Scripturæ. (4) De Sale Insulso. (5) De Nectare & Ambrosia. (6) De Balsamatione corporum in genere. (7) De Balsamatione corporis Christi. (8) De Animalitate Hominis. (9) De Naturæ ministro Medico. (10) De Natura morborum medica. Præmissa Epistola Cl. Authoris ad Alexandrum Maurocordatum de Maslach, Rusma & Alkohol sive Antimonio, cum Ejusdem Responsoria. Jenæ 1691. 4

G. Wolfg. *Wedelii* Decadis VI. Exercit. (1) de Polymathia Medica. (2) De Contractura Dæmoniaca. (3) De Morbo & Herba solstitiali. (4) De Physiologia excidii Sodomorum & Statuæ Salis. (5) De Nummis caduceatis. (6) De radice amara Homeri. (7) De Suspendio Virginum Milesiarum. (8) De Vini dulcis plenis. (9) De nummis capite velato. (10) De Nepenthe Homeri. Jen. 1692. 4

— — — Decad. VII. Exercit. (1) de Hyssopo in genere. (2) De Hyssopo Herba sana. (3) De Hyssopo mystica. De Morbo Hiskiæ. (5) De Paxillo carnis. (6) De Fœcula Coa. (7) De Nummis serratis. (8) De Nummis Jani ratitis. (9) Mythologia Nummi ratiti propemptica. (10) De Maza Hippocratis. Jen. 1694. 4

— — — edidit Valesci de Taranta Philonicum Pharmacevticum & Chirurgicum. Francof. & Lipf. 1680. 4

— — — edidit Gvern. Rolfinkii Epitomen methodi cognoscendi & curandi particulares corporis affectus. Jen. 1675. 4

— — — edidit Fried. Zobelii Tartarologiam Spagyricam seu medicamentorum ex Tartaro paratorum fidelem descriptionem. Jen. 1676. 12

Arnold. *Weikardi* Thesaurus Pharmacevticus Galeno-Chemicus in VI. Libros digestus, quorum (1) de Affectibus trium cavitatum internis. (2) De Febribus

bribus earumque Symptomatibus. (3) De Peste, morbo articulari, Elephantiasi, Lue Venerea & Stomacace. (4) De Externis corporis vitiis. (5) De Venenis. (6) Dispensatorium. Francof. 1626. Fol.

Joh. Segeri à Weidenfeld de Secretis adeptorum. Londin. 1684. in 4. Hamburg. 1684. 4

Erhard. Weigelii Idea Matheseos universæ. Jen. 1669. 4

— — — Tetractys summum tum Arithmeticæ; tum Philosophiæ discursivæ Compendium. Jen. 1673. 4

— — — Cosmologia sive Nucleus Astronomiæ & Geographiæ. Jen. 1680. 4

— — — Sphærica Euclidea. Jen. 1680. 4

— — — PhilosophiaMathematica. Jen. 1693. 4

— — — Himmels-Spiegel. Franckfurth 1661. 4

— — — Fortsetzung des Himmel-Spiegels. Franckfurth 1665. 4

— — — Vorstellung der Künst und Handwercke. Jena 1672. 4

— — — Nutzbringende Künste Weißheit. Jena 1674. 4

— — — Arithmetische Beschreibung der Moral-Weißheit. Jena 1674. 4

— — — Himmels-Zeiger der Bedeutung vom Lauff des ungemeinen Cometen. Jena 1681. 4

— — — Fortsetzung des Himmels-Zeiger. Jena 1681. 4

— — — Mathematische Vorschläge / einige Grund-Stücke des gemeinen Wesens betreffend. Jena 1682. 4

— — — Rechendschafftliche Forschung. Jena 1685. 4

— — — Beschreibung der verbesserten Himmels- und Erd-Globen / sampt dessen Gebrauch. Jena 1681. 4

— — — Würckung des Gemüths / so man das Rechnen nennet. Jena 1684. 4

— — — Europæischer Wappen-Himmel. Jena 1688. 4

Marsil. Weigels Beschreibung des Emser Bads. Franckfurth 1627. 8

Mart. Weinrichii Problemata Physico-medica. Witteb. 1590. 8

Weinmarisches Artzney-Buch. Franckfurth 1678. 4

Joh. Fried. Weiparts Trifolium Chirurgicum, oder güldenes Klee-Blat der Wund-Artzney. Franckfurth 1673. 12

Sim. Weisenmanns Tr. de facultatibus & operationibus cordis. Görliz. 1592. 4

Matth. Weissii de Cœlo Tr. Salisb. 1637. 4

Eberh. Welperi Elementa Geometrica. Argent. 1630. 4

— — — de erigenda figura Cœli Tr. Argent. 1663. 8

— — — Descriptio Instrumenti Critici. Argent. 1666. 4

— — — Speculum Astrologicum. Argent. 1668. 4

— — — Usus quadrantis Astronomici & Geometrici. Norib. 1672. 4

— — — ConjunctioSaturni & Jovis magna. Argent. 1663. 4

— — — Beschreibung einer Tafel / die Planeten zu regieren. Straßburg 1665. 4

— — — Gnomonica, von Sonnen-Uhren. Nürnberg 1672. 1682. 4

Gothofr. Welschii Rationale Vulnerum lethalium Judicium. Lips. 1662. 8

— — — hat *la Commare del Scipione Mercurio*, oder Hebammen-Buch aus dem Italiänischen in das Teutsche übersetzt und vermehret. Wittenberg 1671. 4

Gothofr. Wendelini Tr. de Obliquitate Solis. Antwerp. 1626. 4

Joh. Jac. Wepferi Observationes Anatomicæ ex Cadaveribus eorum, quos sustulit Apoplexia cum exercitatione de loco ejus Affecto, & Auctario Historiarum & Observationum similium cum Scholiis. Amsterd. 1681. 8

— — — Cicutæ Aquaticæ Historia & Noxæ. Basil. 1679. 4

Sam. Werenfelsi de finibus Mundi Dialogus. Basil. 1682. 4

Joh. Werneri Therapevtica, h. e. Sanitatis restitu-

stituendæ ratio artificiosa. Francof. 1596. 8

Georg Christ. Werners Beschreibung der neuerfundenen Dreh-Mühlen. Ulm 1661. 4

— — — Natur-und Kunst-gemachte Vereinigung des Leichten mit dem Schwehren. Augspurg 1670. 4

Wolff Chr. Weseners Hallischer Messerschlucker/sampt dessen Cur und Anno 1692. erfolgte Erledigung. Hall 1692. Fol.

Th. Whartoni Adenographia. Amsterd. 1659. 12

Joh. Wieri Opera omnia, quorum Elenchus (1) de Præstigiis Dæmonum & Incantationibus ac Veneficiis Libr. VI. (2) Liber Apologeticus & Pseudomonarchia Dæmonum. (3) De Lamiis Liber & de Jejuniis commentitiis. (4) De Iræ morbo ejusque curatione Philosophica, Medica & Theologica. (5) Observationes medicæ rariores, quibus accedit Liber II. ex Germanico Idiomate in Latinum translatus. Amstelod. 1660. 4
Seorsim prostat.

— — — Observationum Medicarum rararum Liber. Amsterd. 1657. 12

Joh. Wigandus de Succino Borussico, de Alce Borussica, & de Herbis in Borussia nascentibus. Item de Sale, creatura DEI Saluberrima. Jen. 1590. 8

Joach. V. Wigandi Diss. de Philiatrorum Germanorum Itineribus Differt. III. Friburg. 1678. 12

Joh. Val. Willii Tr. de Morbis castrensibus internis. Hafn. 1676. 4

Joh. Willii Rudimenta Sphæricæ. Brem. 1631. 8

Jac. Willers hundert Geometrische Quæstiones. Coppenhagen 1664. 4

Jodoch. Willichii Probationes Urinarum illustratæ Scholiis Hieron. Reusneri. Amsterd. 1688. 8

Thom. Willisii Opera omnia, in quibus continentur (1) Diatribæ duæ Medico-Philosophicæ, quarum prior agit de fermentatione, altera de Febribus; quibus accessit Dissertatio de Urinis. (2) Cerebri Anatome & Usus, quibus accessit Vir Cl. de Ratione motus Musculorum Tr. singularis. (3) Pathologiæ Cerebri & nervosi generis Specimen, in quo agitur de morbis convulsivis & de Scorbuto. (4) Affectionum quæ dicuntur Hystericæ & Hypochondriacæ Pathologia Spasmodica; vindicata contra Nathan. Highmorum; cui accesserunt Exercit. Physico-medicæ duæ: (I) De Sangvinis accensione; (II) De Motu musculari. (5) De Anima Brutorum. (6) Pharmacevtice rationalis sive Diatriba de Medicamentorum operationibus in corpore humano. Genev. 1676. in 4. 1680. in 4
Seorsim prostant.

Thom. Willisii Cerebri Anatome, cui accessit Nervorum descriptio & Usus. Amsterd. 1664. 1665. in 8. 1683. 12

— — — Pathologiæ Cerebri & nervosi generis specimen, in quo agitur de morbis convulsivis & de Scorbuto. Amsterd. 1670. 12

— — — de Anima Brutorum, quæ hominis Vitalis ac sensitiva est Exercitationes duæ: prior Physiologica ejusdem naturam, partes, potentias & Affectiones tradit; altera Pathologica morbos, qui ipsam & sedem ejus primariam, nempe Cerebrum & nervosum genus afficiunt, explicat. Amsterd. 1674. 12

— — — Pharmacevtice Rationalis sive Diatriba de Medicamentorum in corpore humano operationibus Pars. I. & II. Amsterd. 1674. in 12. Hag. Com. 1677. 12

— — — de ratione motus Musculorum Epist. Amsterd. 1670. 12

Will. Willisius *à traduit le Traitè de la Verole & les autres accidents Veneriennes*

nes du Mr. Estienne Blancard. Amsterd. 1688. 8

Fr. Willugby Ornithologia sive Historia avium, quam Joh. Rajus digessit, recognovit, supplevit. Londin. 1676. Fol.

— — — Historia Piscium, quam Joh. Rajus recognovit, coaptavit, supplevit, Librum etiam primum & secundum integros adjecit. Oxon. 1686. Fol.

Christ. Winkel Tabulæ Institutionum Medicinæ Sennerti. Witteb. 1673. Fol.

Dan. Winkleri Animadversiones in Tr. de Vita Fœtus in Utero. Jen. 1630. 4

— — — Tr. de Opio, in quo simul Liber de Opio Joh. Freytagii. Lips. 1635. 8

G. Sim. **Winters** wohlberittener Cavalier und wohlerfahrner Roß-Artzt. Nürnberg 1678. Fol.

Seb. Wirdigii Medicina Spirituum. Hamburg. 1673. 12

Tob. Withakeri Tr. de Uvæ Sangvine natura & Usu Diæteticè & Pharmaceuticè. Hag. Com. 1655. 8

Henr. Wittenii Memoriæ Medicorum. Francof. 1676. 8

Caroli Wittensteinii Forma totius Medicinæ. Antverp. 1588. 8

Joh. Wittichii Methodus, tum simplicium, tum compositorum medicamentorum. Adjungitur brevis enarratio de Chirurgicis Administrationibus & Parænesis de Præcipuis & maximè vulgaribus digestivis, Solutivis, Alterantibus. Lipf. 1596. 8

— — — Consilia, Observationes atque Epistolæ Medicæ nobilissimorum ac doctissimorum Germaniæ Medicorum. Addita est methodus componendi Theriacam & præparandi Ambram factitiam Joh. Portani. Lips. 1604. 4

— — — Processus, Curationes & Consilia in curandis morbis particularibus. Lipf. 1607. 4

— — — Artzney-Büchlein für arme und dürfftige Leute. Leipzig 1595. 4

Joh. Wittichii Schreiben Dioclis an Antigonum, verteutscht. Arnstadt 1597. 8

— — — Tr. von denen Fleck-Fiebern. Leipzig 1616. 8

— — — Tr. von der rothen ansteckenden Ruhr. Jena 1603. 8

— — — Præservator Sanitatis. Lipsiæ 1607. 8

— — — Experiment-Buch. Leipzig 1607. 4

Ludov. **Wohlfahrts** Bericht von dem wohlgeläuterten weissen Weinstein-Pulver oder Cremore Tartari, und dessen rechtem Gebrauch. Heilbronn 1632. 4

Henric. Wolffii Anatomia Febris malignæ, oder Zerlegung des gifftigen Fleck-Fiebers. Halberstadt 1670. 4

Jac. Wolffii Scrutinium Amuletorum medicum. Lipf. 1690. 4

Joh. Wolffii Exercitationes Semioticæ. Helmst. 1609. 12

— — — Latinè vertit Joh. Bapt. de Gello Tr. de Naturæ humanæ fabrica. Amberg. 1609. 12

Anna Wolley Frauenzimmers Zeit-Vertreib/ oder vollkommenes Koch- und Candir-Buch/ nebst Frauenzimmers Apotheck. Hamburg 1688. 12

Ol. Wormii Musæum sive Historia rerum rariorum, tam naturalium, quàm artificialium, tam domesticarum, quàm Exoticarum, quæ Hafniæ in ædibus Authoris servantur. Lugd. Batav. 1655. Fol.

Felix **Würtzens** Wund-Artzney. Basel 1687. 8

Wunder der Natur/ nach des Menschen unterschiedlicher Beschaffenheit. Franckfurth 1690. 4

Wurstologia oder Beschreibung der Würst. Madeburg 1689. 4

Joh. Wurzelbaueri Typus Eclypseos Solaris. Norimb. 1684. Fol.

X.

XEnium sive Synopsis omnium humani corporis Symptomatum. Francof. 1660. 12

Z.

Is. ZAbani Tr. de Existentia Atomorum. Witteb. 1667. 8

Pauli Zacchiæ Quæstiones Medico-Legales, in quibus omnes eæ materiæ medicæ, quæ ad Legales facultates videntur pertinere, proponuntur. Lipf. 1630. in 8. Amsterd. 1651. in Fol. Lugd. 1661. in Fol. Francof. 1666. in Fol. Lugdun. 1674. in Fol. Francof. 1688. cum Præfatione Georgii Franci in Fol.

— — — de Affectionibus Hypochondriacis Libr. III. Aug. Vindel. 1671. 8

Zacuti Lusitani Opera omnia in duos Tomos divisa. Priore continentur de Historia Principum Medicorum Libr. VI. Posteriore, Praxis Historiarum Libr. V. (2) Introitus Medici ad Praxin. (3) Pharmacopœa elegantissima. Lugd. 1667. Fol.

Seorsim prostant.

— — — Medicorum Principum Historiæ Liber I. Amsterd. 1637. 8

— — — — — Liber II. Ibid.

— — — — — Liber III. Ibid.

— — — — — Liber IV. Ibid.

— — — — — Liber V. Amsterd. 1638. 8

— — — — — Liber VI. Ibid.

— — — — — Liber VII. Amsterd. 1641. 8

— — — — — Liber VIII. Ibid.

— — — — — Liber IX. Amsterd. 1642. 8

— — — — — Liber X. Ibid.

— — — — — Liber XI. Amsterd. 1643. 8

Joh. Zahn Oculus Artificialis sive Telescopium. Herbipol. 1685. Fol.

— — — — — — — Fundamentum secundum. Herbipol. 1686. Fol.

— — — — — — — Fundamentum tertium. Herbipol. 1686. Fol.

Adami Zaluzanii Animadversionum in Galenum & Avicennam Libr. VII. Francof. 1604. 8

— — — Methodi Herbariæ Libr. III. Francof. 1604. 4

Mich. Zanardi Disputationes de Universo cœlesti. Colon. 1620. 4

Joh. Zapatæ Schlüssel der Artzney. Leipzig 1685. 8

Nicol. Zapfii Dubia Physica. Witteberg. 1632. 8

Joh. Zecchii Methodus de Urinis, cui accedit Tr. de Laterali dolore cum febre putrida. Bonon. 1613. 4

— — — Consultationes Medicinales. Francof. 1650. 8

— — — Lectiones in I. Hippocr. Aph. Sect. quibus accedunt quatuor Tractatus. (1) De Sangvinis missione. (2) De Purgatione. (3) De diebus Criticis. (4) De Lue Gallica. Bonon. 1629. 4

Joh. Georg. Zeidleri Tr. de Origine Animæ. Jenæ 1671. 8

Sebast. Christ. à Zeidlern Corporis humani fabrica. Prag. 1686. in Fol. Viennæ 1691. Fol.

— — — Institutiones Medicæ. Vienn. Austr. 1691. 4

Heinr. Zeisings Theatrum machinarum. Lipf. 1673. 4

Joh. Zeisoldi Theoria Principiorum Physicorum. Erffurth. 1647. 4

— — — de Natura Seminis Tr. Jen. 1649. 8

— — — de Mixti generatione & Constitutione. Jen. 1649. 4

— — — de Formarum Substantia. Jen. 1649. 4

— — — de Absurditate & Vanitate Physices. Jen. 1649. 4

Joh. Zeisoldi de Formarum Substantialium natura. Jen. 1651. 4
— — — Examen Physicæ Sperlingianæ. Jen. 1653. 8
— — — Institutiones Physicæ. Jenæ 1656. 8
— — — Meditationes Physicæ. Jen. 1657. 8
— — — Tr. de Anima. Jen. 1659. 8
— — — Tr. de Animæ rationalis productione. Jen. 1659. 8
— — — Anthropologia Physica. Jenæ 1666. 4
Audr. Ziegleri Pharmacopoea Spagyrica. Tigur. 1628. 4
Mart. Ant. Zimaræ Magische Artzney-Kunst. Franckfurth 1685. 8
Joh. Jac. Zimmermanni Orbis Stellati Amphitheatrum sive Systema mundi Pythagorico-novum. Tubing. 1669. 4
— — — Prodromus biceps Cono-Ellypticæ. Stutgard. 1679. 4
— — — Neuer Beweißthum des Copernicanischen Welt-Gebäudes. Franckfurth 1690. 4
— — — Logarithmische Sexagon-Rechnung. Zell 1692. 8
Matth. Zimmermanni Suburbanum Medicum. Einsiedel. 1674. 12
— — — Unda Jordanis Fabariana, oder Pfefferischer Jordan. Einsiedeln 1682. 12
Joh. Zinkii Commentarius de Crisibus. Francof. 1609. 12
Joh. Christ. Zink Diss. de Dysenteria. Argent. 1671. 4
Fried. Zobelii Tartaralogia Spagyrica seu descriptio Medicamentorum ex Tartaro in Laboratorio Gottorpiensi paratorum; è Bibl. G. W. Wedelii. Jen. 1676. 12
— — — Chymische Medicinische Perle/ darinnen herrliche köstliche Artzneyen zu finden/in Druck befördert durch M. Pauli. Dresd. 1686. 12
Loth. Zumbach Floræ Lugdunæ Batavæ Flores. Lugd. Batav. 1690. 8
Jac. Zwingeri Physiologia Medica. Basil. 1610. 8
Theod. Zwingers sicherer und geschwinder Artzt/ zum dritten mal aufgelegt. Basel 1695. 8
Joh. Zwelfferi Animadversiones in Pharmacopœam Augustanam. Norib. 1675. in Fol. 1692. 4
— — — Pharmacopoea Regia. Norib. 1675. Fol.
— — — Königliche Apotheck. Nürnberg 1692. Fol.
Fr. Zypæi Fundamenta Medicinæ Physico-Anatomica. Bruxell. 1683. & 1687. in 8.

Finis Catalogi Librorum Medico-Physico-Mathematicorum, qui in Bibliopolio Wolfgangi Mauritii Endteri Noribergæ reperiuntur.

INDEX RERUM,
MEDICI, PHYSICI, AUT MATHEMATICI ARGUMENTI,

de quibus tractatio est in præcedenti Catalogo librorum
apud
WOLFGANGUM MAURITIUM ENDTERUM
Noribergæ reperiundorum,
ad literarum seriem digestus.

A Rgumentum libri erecto typorum charactere expressum vides, Lector; inclinato autem, quem currentem vocant typographorum pueri, auctorum nomina, qui ea de re scripserunt, aut quorum operibus adjectum habetur scriptum, alterius quantumvis, uti fit nonnunquam, auctoris. Ut igitur plenè Tibi constet, memineris integrum libri titulum in priori indice esse requirendum. Nam heic brevitati omninò fuit litandum, & usui cumprimis tuo, quem ubi probatum tibi intellexerimus, magno sanè hæc res nobis fuerit incitamento, ut & Philosophici argumenti librorum indices pari curâ à nobis adornatos brevi sis habiturus. Vale.

A.

Æthio-

B.

C.

Chemi-

D.

E. Ebrie-

E.

F.

G.

H.

I.

K.

L.

M.

Medi-

N.

Natura

O.

P.

Partium

Q.

R.

S.

Salium

T.

Theo-

V.

W.

X.

Y.

Z.

F I N I S.

